

א) א"ח בריש כג הורמנותא דמלכא, ב' גליף ג' גלופי ג' בטהירו עלאה

דרך אמת

א) עיין תקונים ט"ו א' ל"ו ב. כ) אותיות רשכ"י. ג) רשות ורלון המלך יתעלה היה קודם לכל מתהוה להתאצל אלילות ממנו כדרך חקיקה ועיין בתקונים תקון ה'. ד) חקק חקיקות האלילות מהעלם אל הגילוי כדכר הנחקק מבלי להעכירו. ה) כזהירות נילון אור עליון, מלשון רז"ל שרגא כסיהרא וכ"ו וכן תרגום של להרים הוא סיהרא, ועמו אל תוקף ההארה כלאור המזהיר בלהרים.

מסורת הזהר

א) בריש הורמנותא, ת"ז (תקוני זהר לפי דפוס זיטומיר) חק' ה' דף יט. תקיח (תקונים חדשים לפי דפוס וורשא) קכב. (הורמנו דמלכא). ח"א (חלק א' מזהר, לפי דפוס ווילנא) דף קסא. ב) גליף גלופי, ח"א לת. תקיח קכב. ג) בטהירו, ח"א לת. קי"ו תקיח קכב.

חלופי גרסאות: • נ"א בראשית בהכמתא דמלכא גליף גלופי וכ"ו • נ"א גליטו.

מאמר גליף גלופי

הסולם

בטחירו עלאה

א) בריש הורמנותא דמלכא: בתחילת גילוי

רצונו של המלך. כלומר, כשעלה ברצונו של המלך להאציל ולברוא העולמות. הורמנותא פירושו רשות ורצון.

גליף גלופי בטהירו עלאה בוצינא

דקרדינותא: ניצוץ הקשה חקק חקיקה באור

העליון. גליף גלופי, פירושו חקק חקיקה, וענינו

הסתלקות וצמצום האור, המשאיר המקום מנוי

וריקן מאור, ונבחן כמו חקיקה. טהירו עלאה,

פירושו אור העליון, כי צהרים מתרגמין טהירא

(ירמיה ז). כי מטרים הבריאה היה אור העליון

ממלא את כל המציאות, וכשעלה ברצונו לברוא

העולמות, עשה חקיקה באור העליון, דהיינו

שצמצם וסילק האור מסביב המלכות, כמיש

לפנינו, ובחקיקה זו נעשה מקום לכל העולמות.

בוצינא, ענינו ניצוץ אש. קרדינותא, פירושו

קושיות, מלשון חטי קורדניתא. (מסחים ז). וענינו

הוא כח דין קשה שבכלי המלכות, שמסיבתו

נצטמצם ונסתלק האור מסביב להמלכות.

ופירושו המלא של בוצינא דקרדינותא

מובא בזהר חדש (פרשת ואחנן דף נ"ז ע"א). וזה

לשונו. כד פעאן לנפקא, כשהאורות רוצים

לצאת ולהתגלות, האי נציצו דביה גוונין

בטש בהוא אתפשטותא ואתדחיק,

ניצוץ הזה, שבו כח הדינים המכונים גוונים,

הכה בהתפשטות ההוא דאור העליון, ונלחץ

ההתפשטות לאחוריו. ומגו דחיקו, נפקין

אינן נהורין דיקיין, ואשתמעו כחדא,

ומתוך הלחץ וההכאה, יוצאים אורות האלו

הדקים, ונשמעים כאחד, עם התפשטות אור

העליון. ואורות הדקים הללו מכונים בשם אור

חור, וההתפשטות אור העליון מכונה בשם אור

ישר. כדין האי נציצו אחזי בהו גוונין,

ואצטבע כלהו כחדא: חוור וסומק

וירוק ואוכם וכ"ו, אז ניצוץ הזה גילה בהם

צבעים, דהיינו שינוי מדרגות, ונצטבעו כולם יחד.

הן אור החוור והן אור הישר. ב' גוונים, שהם:

לבן אדום ירוק ושחור. והם ד' המדרגות חכמה

בינה תפארת ומלכות. והאי נציצו סלקא

ונחתא, וניצוץ הזה עולה ויורד. עולה פירושו

עלית ההארה מלמטה למעלה, המכונה ראש.

יורד פירושו, התהפכות ההארה להאיר ממעלה

למטה, המכונה גוף, והאי איקרי בוצינא

דקרדינותא, וניצוץ הזה נקרא בוצינא

דקרדינותא. האי אתקין ובטש בכל נטיען

נהורין, ואומר לו גדל, ניצוץ הזה תיקן

והכה בכל נטיעות המאורות, ואמר לכל אחד,

גדל. כלומר מתוך ההכאה שלו בהתפשטות אור

העליון כנזכר, יוצאים כל שעורי קומה של כל

המדרגות כולן שבהעולמות, והוא מרד מדת

גדלה

(זהר בראשית א' 1)

(זס"י דף ט"ו ע"א)

א' בוצינא * דקרדינותא * ונפיק גו סתים דסתימו * מרזא דאיין סוף, ב' קוטרא

דרך אמת

ו) ניזון חזק ורמו אל אפיסת השנה שא"ל לעין השכלי לראות ולהשיג בדברים העלמיים העליונים, כמו שא"ל לעין הראות לראות בניזון מראה הלטושה שמוהיר כחזק הזהירות ובהירות, והוא מלשון רז"ל בפסחים חייבי דקרדינותא ופירש"י חטים הגדלים כהרים קשים והזיקים. וי"ג בוצינא דקרדינותא והוא מלשון קדרות ושהרות לרמו אל רוב העלמותיו כי כן יתיהם כל דבר נעלם אל השך, כמי"ש ישת השך סתרו, ויש גורסים בוצינא דקרדינותא, ומשערים כדי שיעלה הכנין ישר, ופי' מלח קדרותיתא הוא מלשון משנה מקדרין כהרים כלומר אומדין השיפוט הנכונה ובלשון ערכי תקד"ר. ולפי שאותו ניזון הנזכר אשר הוא ראשית גלוי רוממותו ית' הוא כמשקל אל הכנין עולה ויורד לכן קראו בוצינא דקרדינותא, והבורר יכרך. זו קשור ניזון הנזכר בגולם שהוא אות יו"ד זורת ניזון וגם הוא זורת גולם שחבל לנייר ממנו כל אות שתרצה כגולם הזה בלא זורה ומוכן לכל זורה שתרצה לנייר בו.

מסורת הזהר
א) בוצינא דקרדינותא, חלק ב' דף קלג, רלג. רס. חלק ג' דף מח, קלט. רצב. ת"ו חקי ה' דף יט. ז"ח (זהר חדש לפי דפוס וורשא) פרשה ואתחנן דף נו. נח. שיר השירים דף סה. עג. עד. תק"ח קד. קה. קו. ב) קומרא, ח"א כ. ל. קסא, ח"ג מה: (קטורא) ח"א קעו ח"ב מה: ח"ג רצה. (קיסורי) ח"ב קעה. (קטרי) ח"א קסא. קעה: (קיסרא) ח"א לב.

והיא אכן הכדיל משקל הכנאים שבו שוקלים ואומדים ומשערים כדי שיעלה הכנין ישר, ופי' מלח קדרותיתא הוא מלשון משנה מקדרין כהרים כלומר אומדין השיפוט הנכונה ובלשון ערכי תקד"ר. ולפי שאותו ניזון הנזכר אשר הוא ראשית גלוי רוממותו ית' הוא כמשקל אל הכנין עולה ויורד לכן קראו בוצינא דקרדינותא, והבורר יכרך. זו קשור ניזון הנזכר בגולם שהוא אות יו"ד זורת ניזון וגם הוא זורת גולם שחבל לנייר ממנו כל אות שתרצה כגולם הזה בלא זורה ומוכן לכל זורה שתרצה לנייר בו.

חלוסי גרסאות: * נ"א דקרדינותא (מהרמ"ק), ונ"א דקרדינותא, ונ"א קדרונאת. * נ"א נפיק. * נ"א מרישא.

בטהירו עלאה

הסולב

סאטר גליח גלוסי

סוף (ע"י להלן דף ד') בהסולם ד"ה בגו בוצינא) קוטרא פירושו צורה. מלשון הריני צר אותו בכל קטורין של אביו, וכן וצר כל קטורין של הולד, (ויקרא רבה כ"ג) בגולמא פירושו גולם, מלשון גלמי ראו עיניך. (תהלים קלי"ט) עזקא פירושו עגול כטבעת. ביאור הדברים כי מטרים שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור העליון הפשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שום מקום פנוי בשביל מציאות נאצלים ונבראים. ולא היה שם בחינת ראש וסוף, אלא הכל היה אור פשוט בהשוואה אחת, והוא נקרא אור אין סוף, וכשעלה ברוצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, יצא הבוצינא דקרדינותא, דהיינו כח הדין שנתגלה בחוך המלכות שיצא מרזא דאין סוף, וחקק חקיקה באור העליון, ונצטמצם האור ונסתלק מתוך כלי המלכות ומסביב לה, שהסתלקות האור הזה מכונה בשם חקיקה באור העליון. כי נעשה שם חלל ריקן מאור, ובחלל ריקן הזה יצאו אח"כ כל העולמות ואשר בהם

גדלה של כל מדרגה ומדרגה. והביאור של זוג דהכאה הנזכר נתבאר בספרי (פתיחה להכמת הקבלה, אית ס"ו). וענין מידת גדלם של המדרגות נתבאר שם (באות י"ו).

והנך מוצא כאן בז"ח אשר בוצינא דקרדינותא, הוא בחינת ניצוץ, הבוטש על התפשטות אור העליון ומעלה אור חוזר ומלבישו, שמכטישא זו נולדות ויוצאות כל המדרגות כולן. וענינו הוא כח הצמצום שבכלי המלכות שלא לקבל אור העליון, שנתקן אחר כך גם במסך קשה, שהזהר שלפנינו מכנהו בשם נביעו (להלן דף ד') ובהסולם ד"ה בגו בוצינא) אמנם כאן המדובר הוא בתחילת יציאת הברוצינא דקרדינותא מרזא דאין סוף, שעוד לא נתקן במסך, אלא שהוא כח הדין שגרים לצמצום האור מכלי המלכות. (כמו שנתבאר בהסולם שם ד"ה בגו בוצינא ע"ש).

ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף קוטרא בגולמא: הבוצינא דקרדינותא יצא

ונתקנה, חוך הסתום מכל סתום מסוד אין סוף, צורה בבחינת גולם. כלומר, שצורת הדין היתה עוד בבחינת היולי בלתי נכרת כלל. נעייץ בעזקא, לא חוזר ולא אוכם, ולא סומק ולא ירוק, ולא גוון כלל, הבוצינא דקרדינותא היה נצב ותחוב בחוך עגול, כלומר במרכו העגול, לא היה לכן ולא שחור, לא אדום ולא ירוק. סתים דסתימו מרזא דאין סוף, פירושו בחינה אחרונה דאין סוף, שהיא בדוגמא כמו מלכות דאין (ספרי דף ט"ו ע"א)

ומתוך שהבוצינא דקרדינותא, שה"ס כח הדין, יצא ונתהווה זה עתה מסוד בחינה אחרונה דא"ס, לכן עוד לא היה יכול להתגלות בו שום דין ח"ו, אלא רק שורש, שממנו נתפשטו ונתהוו אח"כ כל הדינים בהעולמות, והוא עצמו היה בבחינת צורה גלמית וכן היולי בלבד. שעוד לא היה ניכר בו שום צורה של דין, וכן מקום המצומצם, דהיינו חלל הפנוי שהאור נסתלק משם

"בגולמא ינעיץ בעזקא ג לא יחזור ולא אוכם • ולא סומק ולא ירוק • ולא גוון כלל • כד מדיד ה משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו •

דרך אמת

(ה) מלה

(א) קוטרא בגולמא נעיץ, ת"ז תקי ה' דף יט. (ב) נעיץ, לעיל דף מ"ה ושם נספן. ח"א מב. ח"ב רכב. רלה: ז"ח נו: ג) לא חזור—ולא סומק, ת"ז תקי ה' דף יט. ד) חזור אוכם סומק ירוק, ח"א ית: לט: מד. ח"ב סר. קלט. רט: רמא. רמג, ח"ג י. רעה. ת"ז בהקדמה דף יב. ה) משיחא, ת"ז תקי ה' דף יט. ז"ח נו: נח. תק"ח קדו. קה. קו.

חלופי גרסאות: • נ"א לא. • נ"א ולא. • נ"א כד הדר משיחא. ונ"א כד הדר משיחא.

מסורת הזהר

הסולם

סמך גליף גלופי

גוונין שהם: חכמה בינה ת"ת ומלכות, והם המאירים בתוך מקום המצומצם. וי"ש כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו, שבעת החפשות קו האור, אז נעשו הגוונין להאיר להמקום, אבל מטרם זה לא היה במקום המצומצם שום גוונין.

ודע ששתי פעולות יש בבוצינא דקרדינותא. (א) הזווג דהכאה שמטנו נמשכות כל המדרגות (כנ"ל בזהר חרש המובא בדי"ה גליף). ופעולה זו היא בהמלכות של ראש, המעלה אור חוזר ממטה למעלה ומוציא ע"ס של ראש, וכן מתהפך להאיר ממנו ולמטה ומוציא ע"ס של הגוף. (ב) היא פעולת הסיום של כל מדרגה, כי בעת שמתפשטות הע"ס דגוף של המדרגה ממעלה למטה, דהיינו מכתר עד המלכות, הנה לא יוכל האור להתקבל בהמלכות דגוף, מחמת הבוצינא דקרדינותא אשר שם, המעכב על האור ואינו מניחו להתפשט שם, וע"כ ההארה מסתיימת. וזה מבואר בתקונים חדשים (דף ק"ד טור ג' שורה י"ו). וזה לשונו, מאין סוף נפקא בוצינא דקרדינותא, מאיס ב"ה יוצא הבוצינא דקרדינותא, לאעטרא לכלא, להמשיך עטרות ומוחין לכל המדרגות. כלומר, שכל המוחין נמשכים ע"י זווג דהכאה של הבוצינא דקרדינותא כנ"ל, לאנהגא לימא רבא דלא יפוק משעורא לבר, הדא הוא דכתיב עד פה תבא ולא תוסיף ופה ישית בגאון גליך. ופעולה זו של הבוצינא הוא, להנהיג את המלכות הנקראת ימא רבא. שלא תצא משעורה לחוץ, כלומר שלא תקבל לתוכה את אור העליון ממקום המסך ולמטה, שעליו אימר הכתוב. עד פה תבא ולא תוסיף, כלומר עד הגבול של המסך יבא האור ולא יוסיף להתפשט עוד. ופה ישית בגאון גליך, דהיינו בדומה לחול, המגביל ומסיים מימי הים, ודוחה

משם, היה ג"כ בבחינת השואה אחת, שלא היה ניכר שם צורת דין כלל, שזה מכונה צורה עגולה, דהיינו נעיץ בעזקא, שכח הדין היה נעוץ במרכזו של העגול, בסוד נקודה האמצעית. שהוא שם כמו בחינת ציר, שכל העולמית סובבים עליה כדי להמתיקה ולחקן אותה. ויתכן שמטעם זה כינו את הניצוץ בשם בוצינא דקרדינותא, כי בוצינא פירושו ג"כ ציר מלשון בוצינא דריחיא (ספחים צד:) שהוא ציר, שהשוכב של הריחים סובב עליו.

וכן לא היה שם בהחלל שום גוונין. כי הגוונים הם בחינת דינים העושים שינוים בהמדרגות, ושם עוד לא ניכר שום דין כנוכר. ואומר לא לבן, כי לבן יורה על אור החכמה שאין בו שום גוון ודין, וכיון שהאור נסתלק ונצטמצם משם, הרי אין שם בחינת לבן. ואם חאמר כיון שנסתלק האור הרי יש שם גוון שחור, המורה על חסרון אור, ואומר שגם שחור אין שם. ולא אודם, שהוא גוון הבינה, ולא ירוק שהוא גוון הת"ת. (ומהן הדברים האלו נמבאר באורך בספרי תלמוד עשר ספירות שיעור א' בתחלתו, וכן בפתיחה לחכמת הקבלה אות י"ד עד אות כ"ו).

כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא

לגו: כאשר מרד שעור קומה, עשה גוונין להאיר לתוך החלל והחקיקה חנ"ל. פירושו. כי אחר הצמצום והחקיקה הנ"ל, המשיך התפשטות קו אור, מאור איס לתוך מקום החלל הפנוי, אשר ראש העליון של ההתפשטות נמשך מא"ס עצמו ונוגע בו, וסיומו של ההתפשטות היה במקום הבוצינא דקרדינותא העומד בנקודה האמצעית, במרכזו של העגול כנ"ל. כי משום שהבוצינא דקרדינותא מעכב את אור העליון מלעבור דרך בו, לכן נסתיים האור שם. והתפשטות קו אור הזה כולל בתוכו ד'

(דס"ו דף ט"ו ע"א)

גלי

בגו בוצינא * נפיק חד * נביעו, דמניה אצטבעו גוונין לתתא.
 (ב) סתים גו * סתימין * מרזא דאיין סוף, ב בקע ולא בקע.

דרך אמת

(ט) כר'אשית י"ו ע"ב.

מסורת הזהר

(א) נביעו, ח"א קנג. רלה. ח"ב רמד. ח"ג קסה ת"ז

תקי ס"א דף צד. (ב) בקע, ח"א טו:

חלופי גרסאות * : ג"א ונפיק. * ג"א סתימא. * ג"א דרזא.

סאמר גליף גלוסי

הסולם

בטהירו עלאה

ט"ס עליונות, מתפעלת כלום מתחסרונות של המסובב שלה, שהיא המלכות. אבל הגוף, שהוא מסובב מווג דהכאה של הבוצינא דקרדינותא, ונמצא הבוצינא דקרדינותא סבה אליו, לכן מתגלים בו הדינים של הבוצינא דקרדינותא, כי כל כח הדינים אשר בהסבה מתגלים בהמסובב ממנה. ומכאן תדע, אשר כל בחינת עוביות וחסרון לא יוכל לפעול רק ממקום מציאותו ולמטה, ולא כלום ממקום מציאותו ולמעלה.

(ב) סתים גו סתימין מרזא דאין סוף

בקע ולא בקע: הסחום מכל סחום מסוד

אין סוף, האציל ב' פרצופין, האחד בבחינת בקע, והבי בבחינת לא בקע. סתים גו סתימין, פירושו מלכות אדם קדמון. בקע פירושו יציאת חצי מדרגה, דהיינו ו'ק בחסרון ג'ר. לא בקע, פירושו יציאת מדרגה שלמה. או"רא, פירושו קומת רוח שהיא ו'ק בחסרון ג'ר. אתי"דע, פירושו זוג להמשכת הגיר. לא אתי"דע פירושו שאין שם זוג להמשכת ג'ר.

וביאור הדברים. כי אחר שהודיע לנו הזהר, סוד הצמצום והבוצינא דקרדינותא, והנביע דנתתקן תוך הבוצינא, והתפשטות קו מא"ס שה"ס פרצוף אדם קדמון, מתחיל לבאר איך יצאו ה' פרצופי אצילות מהמלכות דא"ק, ומבאר איך המלכות דא"ק האצילה את פרצוף הכתר דאצילות. הנקרא פרצוף עתיק, ונוקביה דעתיק, אשר הנוטבא דעתיק יצאה ממנה בבחינת בקע, והדכר דעתיק יצא ממנה בבחינת לא בקע. וענין בקיעה זו ה"ס שותף מדת הדין במדת הרחמים, המכונה צמצום ב' דא"ק. וה"ס מה שאמרו חז"ל, בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין, שהכוונה הוא על המלכות דא"ס שמוווגה יצאו פרצופי א"ק, שהיא בחינת מדת הדין, ראה שאין העולם מתסיים ותקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין (כ"ר סס"ב).

ראה

גלי הים לאחוריהם בגאון רב. ומטעם זה מכונה המלכות של ראש, מלכות המודווגת, והמלכות של הגוף, מלכות המסיימת.

גם תדע, שהתפשטות קו אור האמור כאן, ה"ס פרצוף אדם קדמון, שהוא בחינת כתר לד' העולמות: אצילות בריאה יצירה עשיה. וכיון שבהכרח יש בכל התפשטות, ה' קומות זה למטה מזה, הנקראות: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כמ"ש באורך (בספרי פתיחה לחכמת הקבלה מאת ל' עד אות מ"ו). לכן כולל ג"כ הקו הזה ה' פרצופין, שהם ה' פרצופי אדם קדמון.

בגו בוצינא נפיק חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא: בתוך הבוצינא

דקרדינותא הנ"ל, יצא מעיין אחד, שממנו נצטבעו הגוונים למטה. נביעו פירושו מסך, שנתקן בתוך המלכות להעלות או"ח, (כנ"ל בזהר חדש המובא ב"ף א' ד"ה גליף), כי הביטוש, שה"ס זוג דהכאה עם אור העליון, הוא בחינת זוג דלא פסיק, ונעשה המסך כמו מעיין נובע אור חוזר בלי הפסק, גוונין פירושו דינים. אצטבעו פירושו התגלות דינים. לתתא פירושו בספירות של הגוף. כי אומר בזהר חדש (המובא לעיל ב"ה גליף גלוסי), והאי נציצו סלקא ונחתא שהארת אור חוזר מאיר ממטה למעלה, ומפעלה למטה. והנה הארתו ממטה למעלה מכונה ראש, ובהארת הראש עוד לא נגלו גוונים, אלא רק בהארתו ממעלה למטה המכונה גוף, שם ניכרו ד' הגוונים, וזה שאומר כאן, אצטבעו גוונין לתתא, דהיינו בהארה מלמעלה למטה נגלו הגוונים ולא בהארה שממטה למעלה.

והטעם שלא יכלו הדינים להתגלות ממטה למעלה הוא, כי עליון ותחתון הם תמיד סבה ומסובב, שתחתון מסובב מהעליון. ולכן כיון שהבוצינא דקרדינותא נמצא למטה בהמלכות של ראש, ומאיר ממטה למעלה, אין הסבה, דהיינו (דס"ר דף ט"ו ע"א)

אוריא דיליה י"א לא אתיידע כלל. עד דמגו דחיקו דבקיעותיה. כ"ג נהיר

מסורת זוהר
(א) לא אתיידע, ח"ג רסח.

דרך אפת
(י) אינו מוצא, (כ) לעיל ב' ע"א.
חלופי גרסאות: * נ"א ולא. * נ"א דבקיעותא. * נ"א נהיר נהורא.

בטהירו עלאה

הסולם

מאמר גליף גלופי

ביחד, הוא בכדי שיהיה אמצעי בין פרצופי א"ק שהם יצאו בבחינת לא בקע, לבין פרצופי ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, שיצאו בבחינת בקע. באופן שהדכר דעתיק שיש לו השתוות עם אדם קדמון, נוטל מא"ק ומשפיע אל הנוקבא שלו, והנוקבא דעתיק שיש לה השתוות עם פרצופי אבי"ע משפעת אל אבי"ע.

וזה אמרו סתים גו סתימין מרזא דאין סוף דהיינו המלכות דאדם קדמון, האצילה פרצוף אחד שהוא עתיק דאצילות, בבחינת בקע ולא בקע, הדכר דעתיק בבחינת לא בקע, והנוקבא דעתיק בבחינת בקע כמבואר. ומה שהקדים בחינת בקע שהיא הנוקבא דעתיק אל בחינת לא בקע שהיא הדכר דעתיק, הוא משום שהנוקבא דעתיק סדומה אל הדכר דעתיק, כי הנוקבא נאצלה ויצאה בג"ד דנקודים, והדכר יצא בעולם האצילות, שלאחר עולם הנקודים.

אוריא דיליה לא אתיידע כלל: האייר שלו לא נתודע כלל. ה' קומות הן, נפש רוח נשמה חיה יחידה. וקומת הרוח נקראת אוריא. ובחינת בקע, שאין שם אלא ב' הספירות כתר וחכמה בהמדרגה, לא הוכל לקבל אלא ב' אורות נפש רוח, וחסרה מג' אורות, נשמה חיה יחידה, מפני החסרון של ג' הכלים בינה ת"ת ומלכות, כנודע בערך ההפכי בין אורות לכלים, שבכלים, העליונים נגדלים תחילה. ובאורות, התחתונים נכנסים תחילה (כמ"ש במתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד).

ואומר, שסומת אוריא של עתיק שהיא בחינת בקע דעתיק, שהיא הנוקבא שלו, לא נתודע כלל, אין לו זוג שימשיך הג' אורות נשמה חיה יחידה, כי הזוג מכונה בשם דעת, כמו וידע אדם את חוה אשתו. וטעם הדבר, נתבאר (לעיל בהקדמת ספר זוהר דף מ"ד אות מ"א, ד"ה וטעם הדבר ע"ש).

עד דמגו דחיקו דבקיעותיה, נהיר נקודה חדא סתימא עלאה: עי שמתוך

ראה שאין קיום להעולמות, העלה מדת הדין שהיא מלכות דא"ק, לבינה דא"ק שהיא מדת הרחמים, דהיינו מלכות המזדווגת שעמדה בסוף ספירות של ראש, עלתה במקום בינה של ראש, ושם עשתה זוג דהכאה עם אור העליון. ונמצא האור חוזר שלה העולה ממטה למעלה לא הליש אלא שתי הספירות כתר וחכמה בלבד, וג' הספירות בינה וזו"ן של ראש ירדו מבחינת ראש ונמלו לבחינת גוף, וכן מלכות המסיימת שעמדה למטה מכל ספירות הגוף, עלתה ועמדה במקום בינה דגופא, שהוא בחצי ספירת הת"ת, בנקודת החוה, כ"ת"ת נבחן לבינה דגופא, וסיימה את הפרצוף במקום נקודת החוה, והבינה וזו"ן דגופא, לא יכלו לקבל שום אור, להיותם נמצאים למטה ממלכות המסיימת, ויצאו לגמרי מבחינת אצילות.

והנך מוצא שמסבך עליית המלכות במקום בינה נבקעה כל מדרגה לשתיים, אשר חציה נשארה בהמדרגה, וחציה התחתונה יצאה וירדה להמדרגה שמתחתיה, וחצי מדרגת הראש ירדה לבחינת גוף, וחצי מדרגת הגוף ירדה למתחת האצילות, לפיכך נבחן, שכל פרצוף היוצא על ידי שתוף מדת הרחמים בדין, הוא יוצא בבחינת בקיעת מדרגה לב' חצאים.

וכשהאצילה מלכות דאדם קדמון את עתיק דאצילות, האצילה את הדכר דעתיק בבחינת לא בקע, דהיינו בלי שתוף דמדת הרחמים, ויצא עתיק במדרגה שלמה, שלא נבקע לב' חצאים. ואת הנוקבא דעתיק האצילה בבחינת שתוף מדת הדין ברחמים, ויצאה בבקיעת המדרגה, דהיינו רק בכתר וחכמה בראש, ובכתר וחכמה בגוף, ובינה ת"ת ומלכות דראש נמלו לבחינת גוף, ובינה תפארת ומלכות דגוף נמלו, למטה מסיום כל המדרגה דאצילות, כי נעשה סיום חדש על אור העליון, דהיינו במקום החוה דגוף, ששם בחינת חצי בינה דגוף כנ"ל. ודע שסיום חדש הזה נקרא פרסא. והטעם שפרצוף עתיק ונוקביה כולל ב' הבחינות (דמ"י דף ט"ו ע"א)

בראשית

"נקודה חדא סתימא עלאה, ב' בתר* ההיא נקודה לא אתיידע כלל, ובגין כך* אקרי ג' ראשית, מאמר קדמאה דכלא."

מסורת הזהר

(א) נקודה, לעיל בהקדמת ספר הזהר, דף ע"ב ושם נסמך ח"א טו: יט: כ: מהו ח"ב קסב: ר"ל: ת"ו תק' ה' דף יט: ז"ח בראשית דף ה' שה"ש דף סח: ב) בתר ההיא נקודה לא אתיידע, ח"א מו: ג) ראשית מאמר, ח"א טו: ל.

חלופי גרסאות: * נ"א בתר ההוא נהורא. * נ"א החוא. * נ"א בג"ד. * נ"א אקרי ראשית, ראשית מאמר קדמאה דכלא. ** (עיין בסוף ח"א דפו"י דף רנא. מה שחסר כאן).

בשהירו עלאה

הסולם

מאמר גליף גלוסי

אחר כל הקדמות הנ"ל, בא לבאר המלה הראשונה שבתורה, שהיא המלה **בראשית**, ואומר שהמלה **בראשית** סאי על פרצוף א"א דאצילות, שהוא הנקרא בשם **ראשית**. והוא מטעם שהוא פרצוף הראשון שממנו מושפעים כל המוחין שבעולמות. אבל מן הפרצופין שלמעלה ממנו, דהיינו מפרצופי אדם קדמון, ודכר ונוקבא דעתיק, אין מגיע מהם שום מוחין להעולמות, כי הם לא אתיידע כלל, שאין בהם זיווג להשפיע מוחין (כמ"ש לעיל). כי פרצופי א"ק ועתיק דכורא, נתקנו בהמלכות דמדת הדין הבלתי ממותקת, שעליה אמרו חז"ל ראה שאין העולם מתקיים. ואסילו פרצוף נוקבא דעתיק, ג"כ אינה משפעת מוחין, להיותה נכללת מב' הנקודות יחד, (כנ"ל בדיבור הסמוך). ולכן היא ג"כ לא אתיידע. ונמצא שהפרצוף הראשון דאתיידע הוא פרצוף א"א, להיותו מתוקן בנקודה עלאה הממותקת בלבדה, שה"ס המפתחא, וע"כ נקרא א"א בשם **ראשית**, ולפיכך האריך הזהר לבאר עד כאן מראשית הצמצום עד דכר ונוקבא דעתיק דאצילות, כדי להורות לנו, שפרצוף א"א הוא הנושא לנקודה עלאה, והוא הנקרא **ראשית**, והוא הנרמז בהמלה **בראשית** שבתורה. משא"כ כל אלו הפרצופין והעולמות שקדמו לו, כי הם לא אתיידעו ואינם משפיעים להתחתונים, וע"כ לא נמצא עליהם שום מלה בתורה. כי מה שלא נשיג לא נדעהו בשם ומלה. ותחילת השרוש להשגה מתחיל רק בא"א, שהוא אתיידע, אמנם רק בבחינת שורש להשגה. ולכן מכונה בשם **בראשית**, ולכן הוא בהכרח מלה ראשונה שבתורה, כי תורה היא בחינת השגה. ואמשכילים

שמתוך הכאה דבחינת בקיעה שבעתיק, האירה נקודה אחת סתימה עלינה. **דחיקו פירושו לחץ והכאה**, (כנ"ל בוהר חדש המובא בדף א' בד"ה גליף). דהיינו זיווג דהכאה שממנו נאצלות ויוצאות כל המדרגות כולן כמ"ש שם. **דבקיעותיה**, פירושו בחינת הבקיעה שלו, שהיא נוקבא דעתיק. **נקודה חדא סתימא עלאה**, פירושו פרצוף א"א דאצילות. והנה באמת נקודה היא שם המלכות תמיד, ומה שא"א מכונה בשם **נקודה עלאה**, הוא להורות על ההפרש והחדוש שבו כלפי הנוקבא דעתיק, שהוא בעיקר על שיש לו מלכות הממותקת במדת הרחמים, העומדת להתודע, דהיינו להזדווג להמשכת הג"ר, ומלכות זו הממותקת מכונה בשם **נקודה עלאה**. כי ע"כ הנוקבא דעתיק לא אתיידע, משום שהיא מתוקנת גם בנקודה תתאה הנקראת **מנעולא**, כי הגם שהיא בבחינת בקע, דהיינו במלכות הממותקת במדת הרחמים, הנקראת **מפתחא**, מ"מ יש לה ב' הנקודות, דהיינו גם המלכות הבלתי ממותקת, ולכן לא אתיידע. הרי שכל החדוש בא"א כלפי הנוקבא דעתיק, הוא בנקודה עלאה שבו, לכן מכנהו הזהר בשם **נקודה עלאה** בהרבה מקומות. ומה שנקרא **נקודה סתימא**, הוא לאפוקי ממלכות דא"ק הנקראת סתים דכל סתימין או סתים דסתימו, אבל המלכות שבא"א נקראת בשם **סתימא** בלבד.

בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל, ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא: למעלה מנקודה זו לא נחודע כלל ומשום זה נקראת הנקודה בשם ראשית, שפירושו, מאמר ראשון לכל המאמרות.

(דפו"י דף ט"ו ע"א)

ג) * והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם

מסורת זוהר

א) והמשכילים יזהירו, (דניאל י"ב) ח"א טו: ק. קיג, קטו. קל. ח"ב ב. כג. ח"ג קכד. קכג. רלח. ת"ז בהקדמה דף א. ד. י. יב. יג. יד. טו. יו. ז"ח בראשית דף ה. ואתחנן דף נח. תק"ח דף צג. צד. צט. קג. קד. קה: טו. קז. קיג. קיו.

זהר הרקיע

הסולם

מאמר

לכני אדם שבעולם הזה, וכל שאינו מקובל לזו"ן אינו מקובל לבני אדם שבעולם הזה. כי מלמעלה מו"ן אין אנו מקבלים כלום כמ"ש במקומו. ולפיכך. אם הנוקבא דו"א, שהיא מלכות, לא היתה ממותקת בבניה, לא היתה ראויה לקבל שום אור ישר, דהיינו אור העליון, אלא רק אור חוזר לבד, שהוא אורות דקיקים, (כנ"ל בזהר חדש המוכא בדף א.). שפירושו אורות דין. ואז נמצא שבני אדם שבעולם הזה, לא היה ראויים לקבל שום מוחין, שהם אור ישר, מאין סוף ב"ה. וזה שאמרו, ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, דהיינו שהעלה אותה למקום בינה כנ"ל, ובקצו כל המדרגות, ונעשה סיום חדש בחצי כל מדרגה הנקרא ר'קיע. ונמצא המלכות שעלתה במקום בינה, שהיא הריחה ב' ספירות הראויות לקבל אור העליון. שהן ספירת בינה וספירת הת"ת. כי בהיות המלכות במקום בינה, נמצאים בינה ות"ת מתחתיה והם כלולים בה. ולכן אחר שבני אדם מעלים מ"ן ע"י מצות ומע"ט, ממשיכים הארה חדשה מלמעלה, המורידה את המלכות ומקים היווג בחזרה למקומה, דהיינו למטה מת"ת, ויוצאת מדרגה שלמה נפש רוח נשמה חיה יחידה, שהם מקובלים בהספירות בינה ות"ת שנכללו מקודם לכן בהמלכות, הראויות לקבל אור העליון כנ"ל. ואז גם נשמות הצדיקים מקבלות מוחין עליונים מו"ן דאצילות, להיותן נכללות במלכות העליונה (יענין זה נתבאר בהסולם לעיל בהקדמת ספר זוהר דף ס"ו ד"ה צייר. ואין להאריך כאן).

הרי שכל המוחין הם רק מכת המלכות שעלתה לבניה, ונעשה שם סיום חדש הנקרא ר'קיע, ולולי הרקיע לא היו יכולים הזו"ן לקבל כלום מאור העליון. ולכן מכנה הכתוב את המוחין הללו בשם זהר הר'קיע, כלומר, האור המתגלה בסוד הסיום דשתוף הרחמים בדין. וז"ס הכתוב, והמשכילים, שהם זו"ן וכן נשמות הצדיקים, יזהירו כוזהר הרקיע, יקבלו מוחין המאירים

ג) והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע וגו': והמשכילים, פירושו זו"ן דאצילות או נשמות הצדיקים. זהר הרקיע, פירושו הארת ג"ר. המתגלה ע"י שתוף דמדת הרחמים. ויש להבין למה מביא כאן הכתוב הזה ולכנות יציאת כל פרצוסי אצילות בשם זהר שבכתוב הזה. והענין הוא, כי הכתוב מדבר כאן ביחוד מאותה המלכות הממותקת במדת הרחמים, דהיינו המלכות שבקעה כל המדרגה עם עליתה לבינה, ועשתה סיום חדש באמצע הספירות של המדרגה, דהיינו במקום בינה שבגוף שהוא החזה (כנ"ל דף ד"ה סתים גו סתימין ע"ס). ונתבאר שם סיום חדש הזה נקרא בשם פ"רסא היא העומדת במקום החזה ומסיימת שם את הפרצוף. וה"ס הפרסא שבגוי מעוהי דבר נש שבמקום החזה שלו, המבדלת בין אברי החיות, שהם הריאה והלב, לבין אברי המונות. ותדע, שסיום החדש הזה מכונה גם כן בשם הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. כי חמש ספירות יש בגוף הנקראות חסד גבורה תפארת נצח הוד, שהן כנגד חמש ספירות הנקראות כתר חכמה ובינה תפארת ומלכות, וחג"ת דגוף הם בחינת כח"ב, דהיינו ג"ר של הגוף, והן מסתיימות במקום החזה. ששם הפרסא המכונה ר'קיע, ולכן מכונים חג"ת הללו בשם מים עליונים, ומחזה ולמטה הם בחינת ת"ת ומלכות דגופא, והם מכונים מים תחתונים. הרי שהר'קיע עומד באמצע כל מדרגה, ומבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. וז"ס הכתוב יהי רקיע בחוך המים ויהי מבדיל בין מים למים.

וכבר הבאנו דברי חז"ל, שבמדת הדין, שהיא מלכות דא"ק מטרם שנמתקה בבניה שהיא מדת הרחמים לא היה העולם מתקיים. והטעם הוא, כי העולם יש לפרשו על הזו"ן דאצילות המכונים בשם עולם, וכן בכללו בני אדם שבעולם הזה. כי כל המקובל לזו"ן דאצילות, אפשר שיקובל (רמ"י דף ט"ו ע"א)

ועד. זהר • סתימא דסתימין, • לבטש אוירא דיליה • ואנהיר בהאי • נקודה • וכדין • אתפשט האי ראשית, • ועביד ליה היכלא ליקריה, ולתושבחתיה:

מסורת הוחר

דרך אמת

(א) אתפשט האי ראשית, (פשיטו דהאי נקודה) ח"א כ. (ב) ועביד ליה היכלא, ח"א כ. ת"ז תקי י"ח דף לז: (ג) לטון הכלה וכו' רמז אל תוקף זריחת האור שמכה בלטישת אורו למטה.

חלופי גרסאות: • ג"א סתימא. • ג"א בטש אוירא דיליה דמטי ולא פטי בהאי נקודה וכו'. • ג"א ואנהיר ליג. • ג"א נהורא. • ג"א ועביד ליה יקרא להיכליה (ג"א להיכלא) לתושבחתא (ג"א לתושבחתיה וג"א ולתושבחתיה) תמן זרע וכו'. וג"א ועביד ליה היכליה ולתושבחתיה דיליה תמן זרע וכו'. וג"א ועביד ליה היכליה ליקריה לתושבחתיה וליקריה ולתושבחתיה תמן זרע וכו'. וג"א ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה יקרא להיכלא ולתושבחתא תמן זרע וכו'. וג"א ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתא דיליה תמן זרע ורעא דקרושא לאורא לתועלתא דעלמין כצ"ל (אה"ל).

וחר הרקיע

הסולם

סאמר

שלו כבר נתקנה עם מלכות הממותקת במדת הרחמים, בסוד הרקיע כנוצר לעיל. מכל מקום, כיון שהיא לא אתיידע כגיל, לכן נכללת בדבר דעתיק ונקראת סתימא דסתימין כמוהו. אלא שהיא מכונה בשם אוירא דיליה, להיותה רק חצי מדרגת, דהיינו ב' כלים כתר וחכמה, שבהם ב' אורות נפש ורוח. ויש בטש אוירא דיליה ואנהיר בהאי נקודה, שאוירא דעתיק, שהיא הנוקבא שלה, המשיכה הארה לא"א, המכונה נקודה עלאה, ויצאו בו המוחין דגיר הנקראות זהר הרקיע. וכדין אתפשט האי ראשית ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה:

המאירים כמו זהר הרקיע, כי כל המוחין שלהם מזהר הרקיע באים.

ולפיכך מביא הוחר את הכתוב הזה, על כל המוחין שנאצלו מא"א ולמטה, כי כולם יצאו מאלו האורות דזהר הרקיע, ולכן יש בהם השגה לתחתונים. והולך ומבאר ג' בחינות בזהר הרקיע. א) הוא זהר סתימא דסתימין ואוירא דיליה שהוא דכורא דעתיק ונוקבא דעתיק. כי הדבר דעתיק נקרא סתימא דסתימין, ואוירא דיליה, הוא הנוקבא דעתיק, שהאצילה לא"א בסוד זהר הרקיע. ב) הוא זהר בראשית שהוא א"א, שממנו נאצל ישו"ת. ג) הוא זהר סתי"ם, שהוא ישו"ת, שממנו נאצלו כל עשרה מאמרות שבמעשה בראשית שהם המוחין דזו"ן. אבל או"א עלאין אינם מבחינת זהר הרקיע, להיותם בחינת לא אתיידע וה' לא נפיק מאויר שלהם כמ"ש להלן. והנה זהר הרקיע הא' ה"ס שורש כדי להאציל לא"א. כי הוא עצמו לא אתיידע כגיל. וזהר הרקיע הב' הוא הנושא לנקודה עלאה, שה"ס מפתחא, ולכן נחשב לראשית לכל המוחין דזהר הרקיע, וע"כ נקרא בראשית. ועכ"ז אין אלו המוחין מתגלים בו עצמו, אלא הוא משפיע אותם לישו"ת, שהוא זהר הרקיע הג', ובישו"ת מתגלים כל המוחין האלו בפועל ממש, שמהם מקבלים הזו"ן.

ואז, אחר שקבל א"א הארת הנוקבא דעתיק, התפשט ראשית הוחר, שהוא א"א, בראש גוף, ועשה לעצמו היכל, לכבוד ולתהילה. כלומר, שהאציל לפרצוף או"א עלאין, שהם הלבשו אותו והקיפוהו מסביב בבחינת היכל. וצריך שתדע, שששה פרצופין הם בעולם אצילות, שזה יצא מזה, ובכל פרצוף יש דבר ונוקבא. ונקראים: עתיק ונוקביה, אריך אנפין ונוקביה, אבא ואמא עלאין. ישראל סבא ותבונה, זעיר אנפין ונוקביה הגדולים, וזעיר אנפין ונוקביה הקטנים. והולך הוחר ומבארם כאן על סדר מדרגתם, כי אוירא דעתיק, האצילה לא"א ונוקביה, וא"א ונוקביה האצילו לאו"א עלאין וישו"ת, וישו"ת האצילו לזו"ן הגדולים ולזו"ן הקטנים. ומבאר, איך כל אלו מרומים בהכתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. כמו שתראה לפנינו.

זהר סתימא דסתימין בטש אוירא דיליה ואנהיר בהאי נקודה:

וזהר הסתום מכל סתום, האויר שלו חדודג והאיר בנקודה הזו. סתימא דסתימין הוא עתיק ונוקבא שלו, והגם שהנוקבא (דמ"י דף ס"ז ע"א)

תמן

א תמן, זרע י זרעא • דקודשא לאולדא, לתועלתא • דעלמא, ורזא דא, י זרע קדש מצבתה.

ד) • זהר, דזרע זרעא ליקריה, • כהאי י זרעא דמשי דארגוון טב, • דאתחפי לגו, ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא דכלא.

דרך אמת

(ת) שמתכסה ומתעלס לפניס.

מסורת הזהר

(א) תמן זרע, ת"ז תקי ה' דף יט. (ב) זרעא

דקודשא לאולדא, ח"ב קטו, קטו. (ג) ישעיה ו' ד) זרעא דמשי, ח"א קעח.

חלוסי גרסאות: • נ"א דקודשא. • נ"א דעלמין. • זהר דזרע זרע דקודשא ליקריה כהאי זרעא כנ"ל (אה"ל) • נ"א כהאי.

מאמר

הכולם

זהר הרקיע

תמן זרע זרעא דקודשא לאולדא, לתועלתא דעלמא. ורזא דא וכו':

שם בהיכל שעשה, שהוא פרצוף א"א עלאין, זרע א"א זרע קודש, להולדת נשמות, ולתועלת העולם. וזה סוד, זרע קודש מצבתה. פירוש ב' מיני מוחין מאיר א"א בא"א עלאין, (א) הם מוחין דחסדים, שהם להחיות העולמות. (ב) מוחין דגדלות שהם להולדת נשמות. זהר דזרע זרעא ליקריה כהאי זרעא דמשי דארגוון טב, דאתחפי לגו:

זהר שורע זרע לכבודו, בדומה לזרע של משי וארגמן הטוב. שהחולעת הזורעת את המשי מתכסה בסנימיות חמשי. כי כן טבע התולעת הזו, שמוציאה מתוכה חוטי המשי והיא מעטפת את עצמה עמהם מסביב לה עד שמתכסית כולה בחוטי המשי ואינה נראית לעין. ועל דרך זה גם א"א, כשהוא זורע האורות בהיכל הזה השני, הנקרא ישו"ת, הוא מעלים ומכסה את אורותיו עצמו, ונמצא מתעלם על ידי המוחין הללו דישו"ת שמאציל, כמו התולעת המתעלמת על ידי חוטי המשי שהיא פועלת. (ובאור הדברים הוא להלן בדיבור הסמוך).

ועביד ליה היכלא, דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא דכלא: ועשה

לעצמו מאורו הזרע, היכל שהוא לתהילת לעצמו ולתועלת הכל. 'הנה היכל השני הזה הוא סוד פרצוף ישו"ת שהאצילו א"א, ואומר הזהר, שאצילותו היה כעין זרעא דמשי, שפירושו, שא"א היה, מוכרח להתעלם בעת אצילותו את פרצוף הזה (כנ"ל בדיבור הסמוך). וענין זה מבואר היטב בתקוני זהר, (תקן חמשה דף י"ט ע"א) וזה לשונו. בההוא היכל, זרע זרעין לתקונא דיליה וכו' בהיכל ההוא זרע זרע אורות לתקון שלו וכו', ורזא דמלה עוטה אור כשלמה, כד

זהר דף ט"ו ע"א) דמ"י דף ט"ו ע"א)

וענין ביאת ה' באור האמור, ה"ס אצילת א"א לישו"ת, כי בעת שהאציל לישו"ת, העלה המלכות לבינה שלו, שה"ס נקודה בהיכליה, ונשאר א"א

א"א

בהאי ראשית, * ברא ההוא סתימא דלא אתיידע להיכלא דא. היכלא דא אקרי אלהים.

(ה) ורזא דא, בראשית ברא אלהים. * זהר, דמניה כלהו * מאמרות * אתבריאו ברזא דאתפשטותא דנקודה דזהר סתים דא. אי בהאי כתיב * ברא, לית * תוהא דכתיב, * ויברא אלהים את האדם בצלמו.

דרך אמת

(ג) אין תמיה.

מסורת הזהר

(א) ברא, לעיל הקדמת הזהר דף ס"ח ח"ב קעח

(ב) ויברא וכי' בצלמו, (בראשית א'). ח"א יג: יד. כב. כד.

פ. רנב. רסד, ח"ב עה: קעה: ח"ג מה: קדי. קיו. קכב: קנט. קפט. רכבו. רלחו שז: שט. ז"ח בראשית דף ה. כ. שה"ש

דף טו: עג: רוח דף סד. תק"ח דף צו: ק: קח: קטו. קיו. קיחו

חלושי גרסאות: * ג'א זהר דמניה כלהו מאורות אתבריאו ברא דאתפשטותא בנקודה דזהר סתים דא. * ג'א מאורות * ג'א איתבריאו. * ג'א ברזא. * ג'א תוהא.

מס"ר

הכולם

זהר הרקיע

כמ"ש בדברי הזהר לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף מ"ח אות מ"ד). דבכל אתר, ברא, מלה סתימא איהו ע"ש.

(ה) זהר דמניה כלהו מאמרות אתבריאו ברזא דאתפשטותא דנקודה דזהר

סתים דא: היכל זה הוא זהר, שממנו נבראו כל עשרה מאמרות, בסוד התפשטות הנקודה מזהר סתום הזה. פירוש, המוחין דגדלות דזוין מכונים מאמרות, כמ"ש לפנינו. ואומר, שמוזהר סתים דיסוד"ת, יצאו כל בחינת המוחין דזוין. דהיינו בסוד התפשטות ויציאת הנקודה מאויר הסתום, שאו נשארן אותיות אור. (כנ"ל בסמוך ברי"ה ועב"ד).

אי בהאי כתיב ברא לית תוהא דכתיב ויברא וגו': אם ביסוד"ת כתיב ברא, אין תמיה עוד

במה שכתוב ויברא אלקים את האדם בצלמו. פירוש, האדם דאצילות הוא ז"א, שיצא עם המלכות בסוד דו פרצופין. ונודע שהמלכות נצטמצמה מלקבל לתוכה שום אור ישר רק אור חוזר לבד, ואיכ תימה איך יכולים זו"ן לקבל מוחין מיסוד"ת שהם אור ישר. וקושיא זו הקשה ר"ש (לעיל בהקדמת ספר הזהר דף יט אות ט"ז) דהא מ"ה לא הוי הכי ולא אתבני (ע"ש בהסלם). וזהו שמתרץ כאן, ואומר אי בהאי כתיב ברא אם ביסוד"ת כתיב ברא, שפירוש, שהמלכות עלתה במסום בינה, ובניה תפארת ומלכות דיסוד"ת ירדו לזוין, כבר אין תימה בהכתוב, ויברא אלהים, שהוא בינה, את האדם שהוא זוין. בצלמו, במוחין דאמא. אע"פ שאינם ראויים ממקורם לקבל

א"א בב' כלים כתר וחכמה, שבהם ב' אורות נפש רוח, ואו האציל גם ליסוד"ת בחצי מדרגה כמותו, דהיינו בב' כלים כתר חכמה ובב' אורות נפש רוח ונמצא שגם א"א היה צריך להתעלם ולהתמעט מאיר שלו, לבחינת אייר, בעת אצילותו ליסוד"ת, בדומה לזרעא דמשי.

בהאי ראשית ברא ההוא סתימא דלא אתיידע להיכלא דא וכי': בזה הראשית ברא

סתום ההוא. שלא נתודע לחיכל הזה. טובב על הכתוב בראשית ברא אלקים, ואומר, בזה הראשית, שהוא א"א. ברא סתום הזה, שהוא עלית ה' לאור ההיכל ונעשה לאויר סתום בסוד נקודה בהיכליה, (כנ"ל בדבור הסמוך). שלא נתודע להיכל הזה, שהוא יסוד"ת, בעת הקטנות. ולפי שנמשך מא"א. לכן הוא אתיידע בעת גדלות, שאו חוזרת ויוצאת ה' מאויר ונעשה אור (כנ"ל בדבור הסמוך). אבל אם היה נמשך מעתיק, היה נשאר תמיד לא אתיידע וה', לא היתה יוצאת מאויר לעולם, כנוהג כאו"א עלאין, שיצאו מבחינת עתיק. היכלא דא איקרי אלהים, היכל זה השני נקרא בשם אלהים, לאפיקי ההיכל הראשון דא"א שהוא או"א עלאין, אינו בחינת אלהים, אלא בחינת השם אה"ה. ורזא דא בראשית ברא אלהים, וזה סוד בראשית וגו', אשר א"א הנקרא ראשית, ברא האציל בחינת הקטנות והסתומה, הנקרא זהר סתום, שבגדלות הוא השם אלהים.

(דפיוי דף ט"ו ע"א)

ו) * זהר, רזא * דא בראשית, קדמאה דכלא * שמיה, * אהיה * שמא

מסירת הזהר

א) אהיה, ח"צ ק: ח"ב מסו. קעה. ח"ג יא. סה. קח: ת"ז בהקדמה דף ד: תקי י"ח דף לד, ז"ח אחרי דף מת. שח"ש דף פז. תקי"ח קב: קב

חלוסי גרסאות: * נ"ב זהר דבראשית קדמאה וכו' (אה"ל). * נ"א דא ל"ג. * נ"א שמיה ל"ג. * נ"א אהיה ל"ג. * נ"א שמא קדישא נחיר. — ונ"א שמא קדישא בגלמא נחיר.

זהר הרקיע

הסולם

מסמר

זהר הרקיע. שהוא ישו"ת כנ"ל. והי"ס אשר היכלא טמיר וגניז, שריאותא דרזא דראשית, אשר הוא היכל נסתר וגנוז, והוא התחלת גילוי של סוד בראשית. פירוש כי השם אלהים, הי"ס אשר, שבאהיה אשר אהיה. באופן שאהיה הראשון הי"ס אריא עלאין, ואשר, הי"ס ישו"ת הנקרא אלהים. שהוא היכל נסתר וגנוז, דהיינו בעת קטנות, והוא התחלת גילוי של סוד בראשית, שבישוס"ת התחלת הגילוי דמוחין דזהר הרקיע מא"א שהי"ס ראשית. אשר ראש דנפיק מראשית, המלה אשר, היא אותיות ראש אלא בסדר הפוך. שהר' שהיא לראשונה בראש, היא לאחרונה בהמלה אשר. שזה יורה שהוא ראש שיצא מראשית שהוא א"א, ועי"כ יצא מבחינת ראש, ונעשה לבחינת גוף בלי ראש.

באור הדברים, כי נתבאר, שבכדי להאציל לישו"ת, נתכסה ונתעלם א"א בדומה לזרעא דמשלי, שעשה מקודם אותו התקון, דעלית המלכות למקום בינה, בפרצופו עצמו, בכדי להאציל במדה זו את ישו"ת. ולפיכך, נתפן א"א רק בכ' ספירות כתר חכמה בראש, והבינה שלו יצאה לחוץ מראש, ויצאה למדרגת גוף. וספירת בינה הזו נתסנה ממנה ב' הפרצופין אריא וישו"ת, מהג"ר שלה נתקנו אריא עלאין ומהר"ק שלה נתקנו ישו"ת. ולפיכך נשאר אריא בבחינת ראש תמיד, אע"פ שהם רק בחינת חסדים בלבד, כי הג"ר דבינה אינן מקבלות חכמה אפילו כשהן בראש, ולפיכך אינן מרגישים שום שינוי בהיותם מחוץ להראש. משא"כ ישו"ת שהם בחינת ז"ת דבינה דא"א, שדרכן לקבל חכמה, הרי נתמעטו מקבלת חכמה, מסכת יציאת בינה דא"א לגוף, ונבחנו משום זה לבחינת גוף בחוסר ראש. (ועי' לעיל בהקדמת הוזהר דף ל"ג אות כ"ח בד"ה דאיה, ובמראות הסולם דף י"ג ד"ה ונדוע, שנחבאר זה באורך).

וזה

לקבל אור ישר. כי אותם בינה ותו"מ דישוס"ת שירדו לזו"ן בעת קטנות, נעשו עם הזו"ן לאחד, והם מקבלים בהם את המוחין דאמא שהם אור ישר. ואותו התירוץ מתרץ ג"כ ר"ש לעיל (בהקדמת ספר הוזהר דף כ"י אות י"ז). דאמא אוזיפת לברתא מאנהא (עיין בהסולם ס).

ו) זהר רזא דא בראשית, קדמאה דכלא שמיה: זהר, שהוא א"א. הי"ס

בראשית, כי ראשון אל הכל שמו. אחר שפירש הכתוב בראשית ברא אלהים בדרך כלל על א"א שהאציל לישו"ת הנקרא אלהים, חוזר לבאר הדברים בדרך פרטי. ואומר שהמלה בראשית היא שם קדוש, והוא השם של א"א, ששמו ראשון אל הכל כנ"ל. שבסוד המוחין דזהר הרקיע, נבחן א"א שהוא ראשית הכל. מטעם, שהוא הפרצוף הראשון המתוקן בסוד נקודה קדמאה, שהי"ס המפתחא (כנ"ל דף ו' ד"ה ב"ה ב"ה נקודה, ע"ש) אהיה שמא קדישא גליפא בסטרוי השם הקדוש אהיה, חקוק בצדדיו, של א"א. והי"ס אריא עלאין המלבישים בימין ושמאל של א"א עד החזה, שהם סוד השם אהיה. והם תמיד בבחינת אורא דכ"א, כי ה' לא נפיק מאויר שלהם לעולם. ואלו המוחין דזהר הרקיע אינם נמצא בהם. אלהים גליפא בעיטרא השם אלהים חקוק בעטרה. עטרה פירושו מוחין דג"ר, בסו"ה צאינה וראינה וגו' בעטרה שעטרה לו אמו וגו' (שה"ש ג') ואומר שהשם אלהים דהיינו ישו"ת הנקרא אלהים כנ"ל. הוא חקוק בא"א בבחינת עטרה, דהיינו במוחין דג"ר.

וסובב על ביאור השמות אהיה אשר אהיה. ואומר שאהיה ראשון הי"ס אריא עלאין שהם חסוקים ורשומים בצדדיו דא"א. שהם סוד אורא דכ"א, ולא אתידע כנ"ל. והשם אלהים הוא חקוק בא"א בבחינת ג"ר בסוד (דפו"י דף ט"ו ע"א)

קדישא גליפא בסטרוי, * אלהים גליפא בעיטרא. ב * אשר, היכלא טמיר וגניז, * שריאותא ע דרזא דראשית, אשר, ראש * דנפיק מראשית. ז) וכד * אתתקן לבתר * נקודה והיכלא כחדא כדן, בראשית כליל

דרך אמת

מסורת הוזהר

ס) התחלה. ט) תקונים תקון ל"ח וזכר אחרי מות ס"ה. א) אלקים, ח"א סר. קא. קער. ח"ב זו. קנט. קעה. רכזו. רנז. ח"ג י. יא. סה. קיג. רנח. ת"ז בהקדמה דף דו ז"ח שה"ש דף סח. ב) אשר, ח"ב מטו. ת"ז חקי לי דף עד. חקי ל"ס דף עט. ג) נקודה והיכלא כחדא, (נקודה בהיכלית) ת"ז בהקדמה דף יבז חקי הי דף י"ט. חקי כ"ח דף עב. חקי כ"ט עב.

חלופי גרסאות: * ג"א אלקים גלוטא בעטרא. — ג"א אלקים בגלוטא דעטרא. — ג"א אלקים גלוטא בעטרוי. — ג"א אלקים גליטנא בעיטרא * ג"א כגוונא דא אשר. — ג"א רזא אשר היכלא טמיר וגניז שירותיה ברא דראשית אשר וכו' (אה"ל), * ג"א שריאותיה. — ג"א שכנתא. * ג"א דבראשית. * ג"א דנפק. * נקודה והיכלא כחדא כדן וכו'. ג"א נקודה והיכלא כסדרא (ג"א כסדרא) כדן בראשית וכו'.

מאמר

הסולם

זהר חרקיץ

זוה אמרו אשר, ראש דנפיק מראשית, המלה אשר סדר אותיותיה מהופך מהצירוף ראש, יורה שהיתה בראש דא"א, אלא שיצאה ממנו. והיינו ישו"ת שה"ס בינה דא"א שיצאה מראש לגוף. וע"כ אותיות אשר כמו ראש, ומה שנתהפך הסדר, הוא מחמת יציאתו מראש דבראשית, שהוא ראש דא"א.

ז) וכד אתתקן לבתר נקודה והיכלא כחדא כדן בראשית כליל ראשיתא עלאה בחכמתא: אחר שנתקן הנקודה והיכלא כחדא, אז בראשית, שהוא א"א, כולל התחלה עליונה לאור החכמה. עתה מרחיב לבאר למה מכונה הישו"ת בשם אשר, שיוורה, ראש דנפיק מראשית. ואומר, אחר שנתקן ישו"ת בסוד נקודה והיכלא כחדא, דהיינו בעלית הנקודה, שהיא מלכות, להכינה שנקראת היכל. דהיינו בעת שנשאר בא"א רק כתר חכמה, והבינה ת"ת ומלכות דראש דא"א יצאו ממדרגת ראש למתחת הראש, וכן נשאר בישו"ת רק כתר וחכמה, ובינה ותרי"ם שלו ירדו להמדרגה שמתחתיהם, דהיינו לזו"ן. הנה בעת שנעשה המיעוט הזה נכלל בא"א התחלה עליונה לגילוי החכמה אל התחתונים. כלומר, שלולא נעשה המיעוט הזה, לא היו המוחין דחכמה מגיעים אל הזו"ן ולנשמות הצדיקים. (כנ"ל דף ז' ד"ה והמשכילים) לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא, ואקרי בית, (דטרי דף ט"ו ע"א * דף ט"ו ע"ב)

אחר כך, נתחלף המראה של אותו ההיכל, ונקרא בשם בית. פירוש. כי בעת המיעוט, שנתקן נקודה והיכל כאחד, היה ההיכל רק בבחינת אור החסדים בלי חכמה, דהיינו גוף בלי ראש כנ"ל, שה"ס שהנקודה נכנסה באור ההיכל, ונעשה האור לאויר, שהוא אור חסדים, ולעת גדלות ע"י העלאת מ"ן ממע"ט של הצדיקים, יוצאת ה' מאויר וחוזר ההיכל להיות אור כנ"ל, ואז נבחן שנתחלף גוון החסדים של ההיכל, וחוזר וקבל גוון החכמה, ואז מתחלף ג"כ שמו של ההיכל להשם בית. כי בעת שיש אור החכמה בהיכל, הוא נקרא בית. ובתסונוי הוזהר (תקין י"ח דף ל"ז ע"ב) מובאים דברים הללו ביתר הרחבה. וזה לשונו. וכד איהי באוירא, איהי סתימא ולא אתחזיא כלל, בעת שהנקודה היא באוירא, האור סתום ואינו נראה כלל. וכד אתפשטת לאתגליא נפיק מהאי אוירא נקודא חדא, ומה דאשתאר איהו אור וכו', ובשעה שההארה מתפשטת להתגלות, יוצאת מאויר הוזה נקודה אחת, ומה שנשאר אחר יציאת הנקודה, הוא אור, והאי נקודה בתר דאתפשט מהאי אור, אתלבשא בגוונין ארבע בהיכלא עלאה, ומאי איהי, בית. ועדה אתמר בחכמה יבנה בית, ונקודה זו אחר שיצאה מאור זה, נתלבש האור בהיכל העליון בארבע גוונים, שהם חכמה בינה תפארת ומלכות, ומה הוא אז, הוא בית

• ראשיתא עלאה בחכמתא. • לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ואקרי * בית נקודה עלאה אקרי ראש. כליל דא בדא ברזא • בראשית, כד איהו כלא כחדא בכללא חדא, עד לא הוי ישובא בביתא, • כיון דאזדרע לתקונא דישובא, • כדון אקרי אלהים טמירא סחימא.

דרך אמת

(ס) כיון שזרע למקון הישוב.

מסורת הוהר

(א) בית ח"א ל, ג ח"ג עת. ת"ז בהקדמה דף יכו חקי י"ח דף לא: לו חקי כ"ח דף עב: חקי כ"ט דף עב.

חלוסי גרסאות: • ג"א ראשית ראשיתא עלאה בחכמתא לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ומיניה אתחדש היכלא ואקרי בית ונקודה עלאה וכו' — ונ"א ראשיתא עלאה בחכמתא ומיניה אתחדש היכלא דאקרי בית לבתר אתחלף וכו'. • ג"א לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ל"ג. • ונקודה. • ג"א דבראשית. • ג"א וכוון. • ג"א כדון אקרי אלקים ספירין סחימין זור סחים וגניז עד דבנין בגויה וכו' (אה"ל).

סאמר

הסולם

זחר הרקיע

בית. ועליה נאמר, בחכמה יבנה בית. הרי מבואר בהתקונים, שבעת שה' יוצאת מאו"ר וחוזרת להיות אור, נשתנה שם ההיכל להקרא בשם בית.

אמנם התקונים מדבר, אחר התלבשות החכמה בחסדים, שעם התלבשות הוה מתפשטים הארבעה גוונים חו"ב תו"מ, וזה מכונה להלן בשם פשיטו דישובא בהבית. אמנם כאן בהוהר שלפנינו, עוד לא היה התלבשות החכמה בחסדים, אלא רק אור חכמה בלי חסדים, ונמצא רק שנתחלף גוון החסדים לגוון החכמה, ואין כאן רק גוון אחד לבד. גוון החכמה, ונבחן משום זה, שהאור הוא סתום עוד, ואינו מאיר, כי אין אור החכמה יכול להאיר בלי לבוש של אור החסדים.

ומטעם זה, נקרא ענין יציאת ה' מאויר והתגלות אור החכמה, רס בשם פשיטו דתקונא דביתא. התפשטות של תסון הבית, לאפוקי שעוד אין כאן פשיטו דישובא דביתא התפשטות לישוב הבית, כי כל עוד שהאור סתום, אין בהבית בחינת ישוב לדור בו, אלא שהיא תסון הראשון בלבד שאי אפשר להשיג הגיר זולת תיקון זה, ולכן מכונה רק תקונא דביתא, ולא ישובא דביתא.

וזה אמרו אתחלף גוון ההוא היכלא ואקרי בית, שנתחלף גוון החסדים שבהיכל לגוון החכמה ונקרא בשם בית, כמ"ש לעיל, ונקודה עלאה אקרי ראש, ונקודה עליונה, שהיא פרצוף א"א נקרא ראש, כליל דא בדא ברזא בראשית, נכללים זה בזה בסוד בראשית.

(דטרי דף ט"ו ע"ב)

דף י"ז ד"ה אתלבש).

וזה אמרו כד איהו כלא כחדא בכללא חדא עד לא הוי ישובא בביתא, שבת ראש כלולים זה בזה ברזא בראשית, כל עוד שהם כאחד, כל עוד שאין בחינת ישוב בהבית, דהיינו שאין עוד התלבשות חכמה בחסדים, המגלה ארבעה גוונים בהבית, שהם חו"ב תו"מ, שהם מוחין דגיר. אבל מטרם זה נבחן רק למוחין דוי"ק בלבד. כמבואר, כי החכמה אינה מאירה בלי התלבשות בחסדים. כיון דאזדרע לתקונא דישובא, כדון אקרי אלהים טמירא סחימא:

כיון

(ח) זהר סתים וגניז, *עד דבנין *בגויה לאולדא, וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש. ועד לא אתעדיאת, ולא אתפשט *פשיטו דישובא.

חלוסי גרסאות : *נ"א כד בנין. *נ"א בגויה. *נ"א בפשיטו דתיקונא דישובא.

מאמר

הסולם

זחור הרקיע

ולא אתפשט פשיטו דישובא וכל עוד שלא נתעברה, ולא נתפשט התפשטות של ישוב בהבית, לא אקרי אלהים, אלא כלא בכללא בראשית, אינו נקרא עוד בשם אלהים. אלא הכל הוא עוד בכלל בראשית, כלומר, מטרם שנתפשטו ד' תקונים הללו האמורים, אינו נקרא עוד בשם אלהים, כי אינו מאיר עוד בשלמות. ונבחן שהכל כלול עוד בכלל א"א, הנקרא ראשית.

ויש כאן ד' תקונים. המכונים בספרים, עיבור א', מוחין דו"ק, עיבור ב', ומוחין דג"ר. וזה סדרם א) עד דבנין בגויה לאולדא, פירושו עיבור א', והיינו כניסת ה"ל באור שנעשה לאויר. שאו יוצאים הויק של המדרגה. ב) וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש, פירושו, התקון דיציאת ה"ל מאויר, שזה מכונה מוחין דו"ק ג) ועד לא אתעדיאת פירושו, עיבור ב' דו"ק, כי להיותם דבוקים באתון אליה מעת הקטנות, לפיכך כשיצאה ה"ל מאויר ועלו אתון אליה מן הו"ק, עולים עמהן גם הו"ק ליסו"ת, ונבחן לעיבור ב'. ד) ולא אתפשט פשיטו דישובא פירושו, התפשטות המוחין דג"ר, שאו נעשה בחינת ישוב בהבית כנ"ל.

וזה אמרו זהר סתים וגניז, א) עד דבנין בגויה לאולדא, ב) דביתא קיימא באינון פשיטו דתקונא דאינון זרע קדש, ג) ועד לא אתעדיאת, ד) ולא אתפשט פשיטו דישובא, הנה מטרם שעברו על יסו"ת אלו ארבע התקונים בזה אחר זה, לא אקרי אלקים אלא כלא בכללא בראשית, אין היסו"ת נקרא עוד בשם אלהים, אלא הכל הוא עוד בכלל בראשית שהוא א"א. ומה שאומר בתקון הב' שנקרא בשם אלקים. הרי אומר שם שהוא בחינת טמירא סתימא, ואינו מאיר כלל, אבל במפר אלו ד' התקונים נקרא בשם אלהים המאיר כל המוחין אל הו"ק. (כפי' לענינו).

לבתר

כיון שנזרע לתקן הישוב, נקרא אז, בשם אלהים נסתר וסתום. פירוש, כי בעת שה"ל נכנסה לאור ונעשה לאויר, נבקעה המדרגה לשני חצאים, אשר כתר וחכמה לבדם נשארו בהמדרגה, ובינה ותו"ם נפלו למדרגה שמתחתיה, כנ"ל. והנה יסו"ת נקרא בשם אלהים, (כניל באות ד') ונמצא אחר שנשאר בחצי מדרגה, נבחן אשר ב' אותיות מ"י דאלהים נשארו בהמדרגה דיסו"ת, וג' האותיות אל"ה, נפלו ממדרגת יסו"ת להמדרגה שמתחתיה, והשם אלהים נעלם מהם לגמרי.

אבל אח"כ, שיצאה הנקודה מאויר ההיכל, וחזר ההיכל להיות אור החכמה, כי ע"י מן של הצדיקים נמשכה הארת עליונה מעיב ס"ג דא"ק, המוציא את המלכות ממקום בינה ומחזירה למקומה כבתחילה, שאו חוזרים ג' הכלים בינה וו"ק, המכונים כאן לבחינת ג' אותיות אל"ה, ומתחברים שוב עם ב' האותיות מ"י שנשארו ביסו"ת, הרי אז חזר ומתגלה ביסו"ת השם אלהים כבתחילה, אלא שנבחן שהשם אלהים הוא נסתר וסתום ביסו"ת, משום חוסר התלבשות החסדים כנ"ל. וז"ש כיון דאזרע דתקונא דישובא, כדיון אקרי אלהים טמירא סתימא, כלומר, אע"פ שעוד אין שם בחינת פשיטו דישובא, שהוא מוחין דג"ר המאירים, מ"מ, כיון שעכ"פ נעשה תיקון המכשיר את התפשטות הישוב, דהיינו יציאת ה"ל מאויר, שהעלה את ג' אותיות אל"ה בחזרה אל יסו"ת, הרי בשלם בהם השם אלהים, אלא שהוא בחינת אלהים טמירא סתימא. כל עוד שאין שם התפשטות לישוב הבית. וע"י לעיל (בהקדמת ספר זוהר דף י"ז בהסולם ד"ה קיימא) שמכנהו שם בשם, אלהים עמיק וסתום בשמא. עיין שם היטב.

(ח) זהר סתים וגניז, עד דבנין בגויה לאולדא, וביתא קיימא בפשיטו

דתקונא דאינון זרע קדש: הוזהר הוא סתום וגנוי, מטרם שהבנים באו בתוכו להוליד, והבית עומד בתחששות התיקון זרע קדש. ועד לא אתעדיאת

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

לא אקרי אלהים, אלא * כלא בכללא בראשית, * לבתר דאתתקן בשמא * דאלהים, אפיק אינון תולדין * מההוא זרעא דאזרעע ביה. מאן ההוא זרעא, אינון אתוון גליפן, * רזא דאורייתא, דנפקו מההיא נקודה. (ט) * ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא * * רזא * דתלת נקודין:

דרך אמת

(ז) מנחת יבודה דף קל"ו.

מסורת הוהר

(א) רזא דתלת נקודין, ח"א יו.

חלופי גרסאות: * נ"א כלל בכללא וכו'. * לבתר דאתתקן בשמא דאלקים (ונ"א אלקים) אחפשט זרעא דאזרעע ביה וכו'. * נ"א אלקים. * נ"א מן ההוא. * נ"א (מהרמ"ק) רזא דאורייתא דנפקו מההוא נקודה ההיא נקודה זרע זרעא דאזרעע ביה והיא זרעא דתלת נקודין חל"ם שר"ק חיר"ק ואשחכלל ביה זרעא דשמייה קול ונפיק בבת זונה בשעתא חדא דכליל כל אתוון דכתיב את השמים דבת זוגא דהאי קול אהייה בתראה וכו'. — ונ"א רזא דאורייתא דנפקו מההיא נקודה זרעא דאזרעע ביה והיא זרעא דתלת נקודין חל"ם שור"ק חיר"ק ואשחכליל בהרייה זרעא דשמייה קול בשעתא חדא ונפיק בבת זוגיה דכליל כל אתוון דכתיב את השמים דבת זוגו דהאי קול אקרי שמים ואיהו אהייה בתראה וכו' (אה"ל) * נ"א זרעא * נ"א בחלת.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

לבתר דאתתקן בשמא דאלהים, אפיק אינון תולדין מההוא זרעא דאזרעע ביה: אחר שנתקן בהשם אלהים, דהיינו אחר שנגמרו ד' התקונים, (הנ"ל בדיבור הסמוך), הוציא תולדות האלו מאותו הזרע שנזרע בו. כלומר אחר שעברו על היסודות ד' התקונים הנ"ל, שהם, עיבור לוי"ק ומוחין דוי"ק, ועיבור ב' לוי"ק דגדלות, ומוחין דגיר' דגדלות, (כנ"ל בדיבור הסמוך) או מאיר השם אלהים בשלימות בישויות, ומאציל המוחין אל הבנים, שהם זוין שעלו אליו בב' עיבורים הנ"ל. שהמוחין דזוין הם הזרע שנזרעו בישויות, ויש מאן ההוא זרעא, אינון אתוון גליפן רזא דאורייתא דנפקו מההיא נקודה, שואל, מי הוא אותו הזרע שבישיות, ואומר שהוא אותיות חקוקות האלו, שהם התורה דהיינו ז"א הנקרא תורה, שהוא יוצא מאותו הנקודה, שהיא א"א. כלומר, שבהיותו בעיבורים הנ"ל בישויות, הוא מקבל מוחין דחכמה מא"א. (ט) ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא רזא דתלת נקודין חולם שורק חירק: ההיא נקודה עלאה שהיא א"א זרע בתוך היכל זה, שהוא יסודות סוד ג' נקודות: חולם, שורק, חירק, חולם פירושו גוון חסדים, בסוד נקודה והיכלא כחדא. שורק פירושו גוון חכמה בבחינת אור סתום. חירק פירושו לבוש יקר דחסדים היוצא על מסך דזוין, שהוא מלביש גוון החכמה בגוון החסדים זה בתוך זה (דמו"י דף ט"ו ע"ב)

ומאירים שניהם בכל שלמותם. ביאור הדברים כי תמצא כאן ג' זריעות, כי כל בחינת סתימא הנעשה בהאור נבחנת לזריעה. (א) בעת יציאת ישויות מהראש דא"א, בסוד אשר ראש דנפיק מראשית כנ"ל, ונתקנו בסוד נקודה והיכלא כחדא, שנעלמו מהם הג"ר דאורות ונשאר בוי"ס חסר ראש. ובעת ההיא נפלו ג' אתוון אל"ה שלהם למדרגת הזוין והישויות נשאר רק בב' כלים גוי"ע, שהם ב' אותיות מ"י. (כנ"ל דף י"ד ד"ה פירוש).

(ב) בעת דאתחלף גוון ההוא היכלא מגוון חסדים לגוון חכמה, כי הנקודה שהיתה במקום בינה חזרה למקום הפה, וג' כלים בינה ותו"מ, הנקראים אל"ה, עלו ונתחברו לישויות, ויכלו לעלות לראש א"א ולקבל גוון החכמה. אמנם נעשו לזהר סתים, מטעם חוסר חסדים כנ"ל. וזה זריעה שניה.

(ג) אחר שהעלו הישויות ג' הכלים אל"ה שלהם כנ"ל, הנה גם הזוין עלו עמהם, כי העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו ממש, וכיון שהכלים אל"ה של ישויות נפלו למקום הזוין נעשו דבוקים בזוין כמו מדרגה אחת, ולכן עתה, שישויות העלו בחזרה אתוון אל"ה למדרגתם הנה גם הזוין נמשכו עמהן למדרגת ישויות ונבחן זה שהישויות, כלומר התבונה, נתעברת עם הזוין, כי באו בקרבה כדוגמת ולד המונח במעי אמו, ואוכל מה שאמו אוכלת, כלומר

חלים קשוריק, חיריק, ואתכלילו דא בדא, ואתעבידו רוא חדא י קול

דרך אמת

ק) חלים חסד המחלים גופו של אלס, חיריק הוא הסמך המחריק שיניהם של רשעים, שורק הוא החיית מקום המדות, חייט קליו א'.

מסורת הוהר

א) חולם שורק חיריק, ת"ז בהקומה דף ז, חקי ס"ט דף קד, ז"ח שהיש דף עג, ב) קול, ח"א יג, ג' רי, ח"ב טא, רלא, רג, ח"ג לה, קלו, רכה, רנה, רנה ת"ז חקי ב"א דף טו

חלופי גרסאות: • ג"א ואתעבידו רוא חדא קול קול דנפיק וכו'.

מאמר

הסולם

והר הרקיע

וע"כ נקראת זריעה זו בשם חירק (וע"י היטב ב"ח שה"ש דף עג).

וזה אמרו ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא, רזא דתלת נקודין: חולם, שורק, חיריק, ואתכלילו דא בדא, ואתעבידו רזא חדא, קול דנפיק בחבורא חדא ההיא נקודה עלאה שהיא א"א, זרעה בתוך אותו היכל, שהוא בינה, סוד ג' נקודות: חולם, שורק, חיריק, ונכללו זו בזו, ונעשו סוד אחד, קול היוצא מחבורן של ג' נקודות יחד, פירוש, כי אחר שהנקודה היא א"א זרע בישויות הנקרא היכלא, ג' זריעות הנ"ל, המכונות חולם שורק חיריק, היו יסודות בבחינת אלהים טמירא וסתימא, עד שיצאה קומת חסדים על בחינת המסך דחיריק, שהיא מסך דבחי"א שבזו"ן, המזדווג עם אור העליון ויוצאת עליו קומת נפש רוח, שהיא קומת חסדים, ואז נתלבש אור החכמה בלבוש יקר דנהיר, וברא אל"ה, ואשתלים שמא דאלהים, כי קומת חסדים הנ"ל נעשה לבוש יקר לאור החכמה, ואז המ"י שהי"ס החולם, נתחברה עם אתוון אל"ה שעלו ונתחברו בה בסוד נקודת השורק, ונתגלה השם אלהים ע"י הלבוש יקר דחסדים שיצא על ידי המסך שבבחינת החיריק, והנה נבחן עתה שכל ג' הזריעות נשלמו יחד על ידי המסך של החיריק, דהיינו ע"י קומת חסדים שיצאה על ידו, וז"ש ואתכלילו דא בדא, כי קומת החסדים השלימה כולן, וכולן נקשרו ע"ז, ונכללו זו בזו כמו בחינה אחת, שהרי בחוסר בחי' אחת מהן היתה נמנעת שלימות הוה, ועתה יש להן כל ארבע גוונין המובאים בת"ז (שנחבאר לעיל אות ז' ד"ה אתחלף) שהן חו"ב חו"ג, כי חכמה ובינה יצאו ע"י מ"י אל"ה שהן חולם שורק

כלומר, שהמה מקבלים שם מכל האורות שבתבונה, כמו שהיו באמת מעצמות התבונה, וכלפי יסודות נחשב ביאת זו"ן אליהם לבחינת זריעה, להיותם בחינה שפלה מהם, והם נעכרים באיזה שער בסבת התכללותם בהם, ווהו זריעה שלישית.

ותדע שג' זריעות אלו, נקראות חולם שורק חיריק, שזריעה א) בסוד אש"ר, ראש דנפיק מראשית, נקראת חולם, זריעה ב) דאתחלף גוון דההוא היכלא, מגוון אור חסדים לגוון אור החכמה, ונעשה לזהר סתים, נקראת שורק, וזריעה ג) שעלו לתוכם הו"ן עם אתוון אל"ה שלהם, ונתמעטה התבונה מתוך שנתעברה עם הו"ן, נקראת חיריק, וטעם הדברים, כי האותיות הי"ס כלים ונקודת חולם עומדת ממעל לאותיות שהן הכלים, וכן בעת יציאת הבינה מראש דא"א לבחינת ו"ק נמצא אור ג"ר דישויות נשאר תוך הראש דא"א, ואינו מתלבש תוך הכלים דישויות, בדומה לנקודת החולם שאינו בתוך האותיות אלא למעלה מהן, ולפיכך מכונה זריעה זו בשם חולם, ונקודת שורק היא מה שאנו קוראים מלאפוס, דהיינו ו' ונקודה בתוכה, כזה ו', שהנקודה מלובשת תוך האותיות, שהן הכלים כן בעת שישויות החזירו אליהם, אתוון אל"ה ועלו לראש דא"א, הנה שוב בא אור הג"ר דא"א תוך הכלים שלהם, שהוא כדמיון נקודת השורק המלובשת תוך האותיות, וע"כ מכונה זריעה זו בשם שורק, ונקודת החיריק עומדת מתחת האותיות שהן הכלים, וכן המיעוט הזה שישויות משיגים מכח הו"ן שנתחברו בהם, אינו ממדרגת הכלים שלהם עצמם אלא ממדרגה שמתחת הכלים שלהם, שהם הו"ן שמתחתיהם, דהיינו בדומה לנקודת חיריק העומדת מתחת האותיות, (וע"י דף ט"ו ע"ב).

דנפיק בחבורא חדא. בשעתא דנפק, נפקת בת זוגיה בהדיה, דכליל כל אתוון, דכתיב * את השמיים, קול ובת זוגו. האי קול * דאיהו * שמים. איהו אהייה בתראה. * זהר דכליל * כל אתוון וגוונין * כגוונא דא.

מסורת הזהר

(א) את, ח"א ל, ג, ח"ב טא: מג, רעא. רעת. ת"ו תקי ג"א דף פן, ז"ח שה"ש טו:

חלופי גרסאות * ג"א דאקרי. * ג"א שמיא. * ג"א זוהר דכליל כל גוונין כגוונא חר ער הכא וכו'. * ג"א כל גוונין כגוונא וכו'. * ג"א זרעא.

זהר הרקיע

הכולם

מאמר

ספירת הדעת היא בחינת זו"ן שבמוחין דבינה, כי כיון שכל עיקרם של המוחין דיסודות לאשלמא שמא קדישא אלהים, הוא ע"י בחינת החירק שבזו"ן, שעלו עם אתוון דאל"ה כניל, דהיינו ע"י קומת החסדים וגבורות שיצאו שם על מסך שלו, כניל, לסיכך משאר שם הזו"ן את בחינתו בהכרח גם אחר יציאתו ולידתו למקומו, כי זולת לבוש יקר דחסדים שלו, לא אשתלים שם שמא דאלקים כניל. ובחינת הזו"ן שהשאר בהיסודות להיות שם לקומת חו"ג להלביש תמיד אור החכמה בלבוש שלו דנהיר, הוא הנק' ספירת הדעת. הרי שספירת הדעת הוא הז"א עצמו שנשאר להאיר בהיסודות. אלא כיון שהנוקבא כלולה בגופו של הז"א תמיד, לכן יש בדעת ב' בחינות: ימין, ושמאל. שהימין נקרא חסדים, והוא בחינת הזכר שבדעת. והשמאל נקרא גבורות והיא בחינת הנוקבא שלו. אמנם שניהם הם בחינת הז"א עצמו. וז"ש האי קול דאיהו שמים איהו אהיה בתראה, דהיינו הדעת שבבינה. אבל אין לפרשו על בחינת הזו"ן ממש, כי השם אהיה אינו אלא בבינה לבדה ולא בז"א. אלא קאי על הדעת. זהר דכליל כל אתוון וגוונין כגוונא דא:

זהר, הכולל כל האותיות והגוונים באופן הזה. גוונים הם, חו"ב תו"מ כניל. ואותיות הן הכלים. פירוש, האי אהיה בתראה שהוא בחינת הז"א הנקרא שמים, שה"ס אור החסדים, היוצא ומלביש על החכמה ומ"י אל"ה מתחברים בשמא אלהים, הנה הזהר שלו כולל כל אתוון שהן הכלים וכל גוונין שהם האורות, כי לא יצאו אלא בכח מסך דחירק שבו, (כניל בליבור הסמוך) שכל הזריעות דחולם שורק חירק נכללות בהז"א, ע"ש. וע"כ האי קול כולל כולם, באופן הזה שהולך ומבאר לפנינו

עד

שורק, וחויג ע"י המסך שבחירק, והן משלימות זו על זו כמבואר. וזה אמרו ואתעבידו רזא חדא קולי, הז"א נקרא קול, שה"ס החירק, שעליו יצאה קומת חסדים, שחיברה מ"י אל"ה בשמא קדישא אלהים, והתחתון המשלים לעליון זוכה באותו שיעור המוחין שהשלים לעליון. ונמצא שכל אלו הארבע גוונין חו"ב חויג שיצאו ע"י השלמת ג' הזריעות חולם שורק וחירק, זכה בהן הז"א, כי לא יצאו שם אלא על ידו. וז"ש ואתעבידו רזא חדא קול דנפיק בחבורא חדא, כי החולם שורק חירק נתחברו כולם ברזא דמוחין של הז"א, ונולד ויצא מיסודות ולחוץ, ובא למקומו באותם המוחין חו"ב חויג שנתחברו בו בחבורא חדא.

בשעתא דנפק, נפקת בת זוגיה בהדיה דכליל כל אתוון, דכתיב את

השמים קול ובת זוגו: בעת שהקול יצא, יצאה בת זוגו עמו, שהיא כוללת כל האותיות, שנאמר את השמים, שהן קול ובת זוגו. פירוש, כי ענין זכר ונקבה הוא, שבחינת האור מיוחסת לזכר, ובחינת הכלים שהן אותיות הן להנקבה. וע"כ נקראת הנוקבא בשם א"ת, להורות שבה נכללות כל האותיות מא' עד ת'. וז"ש בעת שיצא הז"א ונולד מהבינה ובא למקומו יצאה גם הנוקבא עמו, שהיא כוללת כל הכלים הנקראים אותיות, דכתיב את השמים, אשר השמים הוא ז"א הנקרא קול. א"ת היא שם הנוקבא. הרי שיצאו קול ובת זוגו, שהם זו"ן.

האי קול דאיהו שמים איהו אהיה בתראה: קול זה שה"ס שמים, הוא שם אהייה

האחרון. פירוש, כי אהיה אשר אהיה, הן חכמה בינה דעת, שאהיה קדמאה היא חכמה, ואשר היא בינה. ואהיה בתראה היא דעת. וסוד

(דסרי דף ט"ו ע"ב)

י) *עד הכא * ידוד אלדינו ידוד, אלין * תלתא דרגין, לקבל רזא דא עלאה, בראשית ברא אלהים. בראשית, רזא קדמאה. ברא, רזא סתימא * לאתפשטא מתמן כלא. אלהים, רזא לקיימא כלא לתתא. את השמים, דלא לאפרשא לון, דכר ונוקבא * כחדא.
 יא) * אית, כד נטיל אתוון כלהון, כללא דכלהו אתוון אינון רישא * וסיפא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ר) תרומה קסא ע"כ ומונחת יהודא ר"ו ע"כ וע"ג וע"ד. א) ה' אלקינו ה', דברים ו' ח"א יהו קא. ח"ב מג: קלג קנט: קס: רטו: ח"ג קסב. רסד: רג: ת"ז בהקדמה
 דף ה: ז"ח בראשית ד א' טור ג' שורה לד יתרו לד ט"ג שא. תרומה מג טא שת. בלק נו טד שכב שמג. ואתחנן נו טא שת. נח טא שטו. רוח דף עו טג של. עו טד שמש. תק"ח צח טג שכה. יט טד שלג. שנא. קב טג שז. קג טד שכא קה טב שכא. קיא. טב שמהו קיג טב שלג. קיט טג שכה. ב) את כללא דכלהו אתוון, ח"א ל. רמז.
 חלופי גרסאות: * ניא חד. * ניא תלת. * ניא דאתפשט. * ניא כחדא ל"ג. * וניא וסופא.

מאמר

הסולם

זהר חרקייע

י) עד הכא ה' אלהינו ה', אלין תלתא דרגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים: עד כאן הי"ס ה' אלקינו ה', וגי' מדרגות האלו הן כנגד סוד העליון הוה, שבהכתוב בראשית ברא אלקים. פירוש כי ה' אלהינו ה', הם חכמה בינה דעת, ה' הוא חכמה, אלהינו הוא בינה, ה' הוא דעת. וכן בראשית ברא אלהים נתבאר לעיל בסוד השמות אהיה אשר אהיה, שהם ג"כ חכמה בינה דעת. וז"ש עד הכא כל המתבאר עד כאן הי"ס ה' אלהינו ה', אלין תלתא דרגין אלו שלש המדרגות שבגי' שמות הללו, שהם חב"ד, הם לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים, הם כנגד סוד עליון הזה המרומז בהכתוב בראשית ברא אלהים, כי בראשית שמה אהיה כנ"ל, והיינו אהיה קדמאה, חכמה. וברא הי"ס אשר דנפק מראש, וכן חזרתו לראש בסוד זהר סתים, שהוא בינה. והוא בחינת אלהים טמירא סתימא, כי עמיק וסתים בשמא ואינו יכול להתגלות בלי חסדים. ואלהים זנגלה הי"ס אהיה בתראה דהיינו דעת, כי אחר שיצאה קומת חו"ג על מסך דו"ן ונתלכשה החכמה בהחסדים, אז נתחברו מ"י אל"ה ואשתלים שמא דאלהים, כי הגילוי של שם אלהים בא רק בסוד אהיה בתראה שהוא הדעת, ובחינת הזו"ן. הרי שבראשית ברא אלהים הם ג"כ חב"ד כמו אהיה אשר אהיה וכמו ה' אלהינו ה'.

וזה אמרו בראשית רזא קדמאה המלה בראשית היא סוד הקדמון. דהיינו חכמה הנקראת ראשית. ברא רזא סתימא לאתפשטא מתמן כלא, המלה ברא, יורה על סוד סתום, כדי שיתפשט הכל משם. פירוש כי מלת ברא יורה סתימא ומיעוט, והי"ס הזריעה, דחולם שורק חירק, שהכל מתפשט ומתקיים ע"י הזריעה הזאת (כמ"ש לעיל). אלהים רזא לקיימא כלא לתתא, השם אלקים, סודו הוא. לקיים הכל למטה. פירוש, כי ע"י חיבור מ"י אל"ה לאשלמא שמא דאלהים, שהוא ע"י לבוש דחסדים דנהיר בסוד הדעת, ממנו מתקיימים כלא, הן החו"ב והן הזו"ן שלמטה, כנ"ל. את השמים, דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא כחדא, המלות את השמים יורה על דכר ונוקבא כאחד. שאסור להפריש אותם פירוש, הז"א נקרא שמים כנ"ל, והנוקבא שלו נקראת א"ת, ונמצא כי את השמים יורה על ז"א ונוקבא ביחד. וע"כ נרמזת גם הנוקבא בהז"א. להורות שאסור להפריש ביניהם אלא ליחד אותם כחדא, שהם סוד קול ודיבור, הו"ה אדנ"י, והקול ודיבור מיוחדים כאחד. יא) א"ת, כד נטיל אתוון כלהון, כללא דכלהו אתוון אינון רישא וסיפא: את, כשנוטלת כל האותיות היא הכלל של כל האותיות. ראש וסוף. פירוש, הנוקבא נקראת את בעת שנוטלת כל האותיות, מטעם שהאותיות הן כלים והכלים, נכללות רק בהנוקבא, והיא כללא מרישא שהיא א' עד סיפא שהיא ת'. ולכן הנוקבא

(רפ"י דף ט"ו ע"ב)

לבתר אתוסף היא, לאתחברא כלהו אתוון בה'א, ואתקרי "אתה, ועל דא
 ואתה מחיה את כלם. את, רזא^ג אדני, והכי אקרי. השמים דא יהויה, רזא עלאה.
 (יב) ואת תקונא דכר ונוקבא. ואת, רזא^ה והויה, וכלא חד. * הארץ, דא אלהים,

מסורת הזהר

(א) אתה, ח"ב קד. (ב) נחמיה ט'. ג) אדני, ח"א ק. ח"ב קא. קית קעת. רל: רלה: רס. ח"ג יא. טו: לג. סה. טאו
 קלה. רכז: רכה: רכט. רל: רמד: רנב: רנז: רסט. רפא. ת"ז תקי ס"ט דף קא. ז"ח ואתחנן דף גז. (ד) ואת תקונא
 דכר ונוקבא. ת"ז תקי ג"א דף פז. ז"ח שה"ש סו. ה) והויה, (הוא ובית דינו) ח"א סד. ח"ב לז. לה. רכז:
 ח"ג קמט. ת"ז תקי י"ח דף לג. לד: תקי כ"א דף מה.

חלופי גרסאות: * ג"א ואקרי. * ג"א (מהרמ"ק) ואת הארץ דא אלקים בגוונא עילאה למעבד פירין ואת שמא ראש
 ותכלית בתלת דוכתי ומתמן וכו', ונ"א וכן את הארץ דא אלדי"ם כגוונא עלאה למעבד פירין, ואת
 שמא דאשתכללת בתלת דוכתיין ומתמן וכו'.

זחר חרקייע

הסולם

מאמר

הז"א הכלול בהנוקבא כאן בה' שבוא"ת,
 הוא כלול בבית דינו שהוא הנוקבא.
 והביאור הוא, כי הווי"ן נחלקים לבי
 פרצופים, בסוד ואנכי איש חלק, שמחזה ולמעלה
 נקראים ישראל ולא. ומחזה ולמטה נקראים
 יעקב ורחל. וע"כ את השמים הם דכר
 ונוקבא העליונים, הנקראים ישראל ולא. שהם
 בחינת מחזה ולמעלה דווי"ן. ואת הארץ הם
 דכר ונוקבא התחתונים הנקראים יעקב ורחל
 שמחזה ולמטה דו"א.

ואל יקשה לך, כי לפי זה, למה קורא
 הנוקבא דאת השמים בשם אדני, שהוא
 השם של הנוקבא הקטנה רחל. הענין הוא, כי
 המדובר הוא במוחין גדולות דווי"ן, כי רק בעת
 הגדלות נקראים הווי"ן קול ודיבור, שאז הווי"ן
 פנ"ם בקומה שוה, שפירושו, שהנוקבא הקטנה
 רחל עולה למעלה במקום נוקבא הגדולה לאה
 ומלבשת אותה, וע"כ נקראת הנוקבא אז על
 שם נוקבא הקטנה אדני, כי אז נגדלה נוקבא
 הקטנה בקומת נוקבא הגדולה, ובעת ההיא
 שמה אדני, בסוד היחוד יאהדונה"ל, קול
 ודיבור כחדא כנודע.

הארץ דא אלהים כגוונא עלאה למעבד
 פירין ואיבין: המלה הארץ, היא השם
 אלקים כעין העליון, הראויה להוציא פירות ואבים,
 כלומר, אימתי נקראת הנוקבא בשם ארץ,
 היינו רק בעת דאמא אוזיפת לברתא
 מאנהא, ונתקנת כגוונא עלאה, דהיינו עם
 מוחין של אלהים שהוא בינה. דהיינו בסוד
 יחודא תתאה המבואר לעיל (בחקימת ספר הזהר

הנוקבא נקראת א"ת. לבתר אתוסף ה'
 לאתחברא כלהו אתוון בה', אח"כ נתוסף
 על א"ת אות ה', כדי לחבר כל הכ"ב אותיות
 עם ה'. פירוש, כי אחר שכבר נכללו מכלהו
 אתוון דו"ס תחתוניות, נתוסף עליה ה' ראשונה
 מבחינת אמא, ואז היא ראויה לווי"ן עם הז"א
 ואתקרי אתה, ועל דא ואתה מחיה את
 כלם ואז היא נקראת אתה, וזה שאומר הכתוב
 ואתה מחיה את כלם. כי ע"י זיווג עם הז"א
 יכולה להחיות כל צבאיה שבג' העולמות ב"ע
 ולהשפיע להם בכל צרכם. א"ת רזא אדני
 והכי אקרי, השמים דא הויה רזא
 עלאה א"ת ה"ס אדני, וכן היא נקראת,
 השמי"ם הוא הויה, שה"ס העליון להשם אדני.
 כי הז"א הנקרא השמי"ם ונקרא ק"ל, ה"ס שם
 הויה"ה. והנוקבא שלו, הנקראת את ונקראת
 דיבור, ה"ס שם אדני.

(יב) ואת תקונא דכר ונוקבא, ואת רזא
 והויה וכלא חד: ואת יורה על
 התיקון דכר ונוקבא, בסוד והויה, והכל אחד, פירוש, כי
 כמו שהשמים כולל דכר ונוקבא, בסוד את
 השמים, כן הנוקבא היא ארץ כוללת ג"כ
 דכר ונוקבא, וזה נרמז במלת וא"ת. כי
 א"ת היא הנוקבא, וה' דוא"ת הי"ס הדכר
 שבנוקבא. ואם תאמר, מה ההפרש בין השמים
 שהוא ז"א העליון, הנקרא קול, ובין הז"א
 התחתון הכלול בה' שבוא"ת, ע"ז מביא
 רזא והויה"ה, שהו' היא לרבות בית דינו שהוא
 הנוקבא הכלולה עמו- יחד, כי בכל מקום
 שנאמר והויה"ה פירושו הוא ובית דינו, כן
 (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

* כגוונא עלאה למעבד פירין ואיבין. * שמא דא כלילא בתלת דוכתי, ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטריין. עד הכא רזא דסתרא דסתריין, * דגליף * ובני וקיים בארז סתים * בסתרא דחד קרא. (ג) * מכאן ולהלאה בראשית ב ברא שיית, מקצה השמים ועד קצה

דרך אמת

ט פירות וזרעים רמו על הנשמות הנאללות מתחת כסא הכבוד כמ"ש ממני פריך נמלא.

מסורת זוהר

א שמא דא כלילא בתלת דוכתי, (בג' דרגין) ח"ג סה. ב) ברא שיית, ח"א כר. לט. נז. סט. תק"ח צג, קטו.

חילופי גרסאות: * נ"א בגוונא ונ"א כגוונין. * נ"א דגליד. ונ"א שמא דגליף. ונ"א שמה דגליף. * נ"א ובנא * נ"א בסתרא דקרא וכו'. * נ"א (מהרמ"ק) כאן ולהלאה בראשית ברא אלקים בראשית כו'.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

ונחשב שנעשה בה חקיקה וחסרון, כי נאבדו לה אתון אל"ה. ובנ"י, היס החזרתה את אתון אל"ה אליה, וחזרתו לראש א"א למקים חכמה, שזה נחשב לבנין שלם של ע"ס שלה מבחינת הכלים, כי עתה השיגה אתון אל"ה ונשלמו ע"ס שלה, וכן עלתה למקום החכמה. אמנם עוד אין לה בחינת קיום שם לקבל החכמה מא"א מחמת חוסר חסדים, וע"כ לקיום היא צריכה. וזהו וקיים, כי בהווג על מסך דחירק, שהשיגה לבוש דחסדים, או נתלבש אור החכמה תוך החסדים, ונתקיימו המוחין שלה בסוד ארבע גוונין חב"ד כנ"ל. וכל זה הוא באורח סתים בסתרא דחד קרא, היינו באורח סתים בסוד ג' זריעות דחולם שורק חירק, (כמ"ש לעיל). וכל זה מרומז בסתרא דחד קרא, שה"ס הכתוב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע.

דף ק"ס בסקורא תליתאה ורביעאה) דמה דהות יבשה אתעבדת ארץ למעבד פירין ואיבין. ע"ש. שמא דא כלילא בתלת דוכתי, ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטריין: השם הזה כלול בשלשה מקומות, ומשם מתבאר שם הזה לכמה בחינות. כלומר השלימות של שם אלהים בא ע"י חיבור תלת דוכתי, שהם: א) מ"י בסוד אשר דנפיק מראשית, כי מקומה היתה בראש א"א ויצאה למקום גוף שלו, כנ"ל. ב) הם אתון אליה, שהן אח"פ שלה שנפלו למקום זו"ן, ושוב קנו מקום חדש, ואח"כ בעת הגדלות חזרו למקומם. ג) הוא אחר החזרתה אתון אל"ה עם הזו"ן למדרגתה, והיא מקבלת קימת חו"ג היוצאת על המסך דזו"ן הדבוקים באתון אל"ה שלה, שאז מתלבש אור החכמה בקומת החסדים והמ"י מתחברת באתון אל"ה ואשתלים שמא דאלהים. הרי דשמא דא כלילא בתלת דוכתי, שאין השם אלהים מתגלה רק בקיבוץ של ג' מקומות הנ"ל. ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטריין, כי משם יש להשם הזה אלהים צרופים רבים, כי יש ק"כ צרופי אלהים, שהוא לפי תמורת השליטה של אותם הג' מקומות הנ"ל.

(ג) בראשית, ברא שיית, מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטריין דמתפשטן מרזא עלאה: בראשית נוסרקין ברא שיית, מקצה השמים ועד קצה השמים, יש שש קצוות המתפשטים מסוד העליון. פירוש, כי בראשית הי"ס א"א, והוא נוסרקין בראשית, להורות שא"א הוא שורש השית סטריין דו"א, שהו"א נקרא שמים, מקצה השמים ועד קצה השמים, הוא כולל כל הספירות שבז"א דהיינו כל הו' קצוות שלו, אשר כולם לקח משיית סטריין עלאין הנמשכים מא"א. דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא דבר"א, המתפשטות מסוד העליון, בהתפשטות של ברא. פירוש, כי ע"י אשר דנפיק מראש דבראשית

עד הכא רזא דסתרא דסתריין דגליף ובני וקיים באורח סתים בסתרא דחד קרא: עד כאן הוא סוד סתר שבסתרים, שחקק ובנה וקיים בדרך סתים, בסוד מסוק אחר. פירוש, כי גליף ובני וקיים, הי"ס תלת דוכתי (הנ"ל בדיבור הסמוך). כי גליף הי"ס נקודת החולם, שהוציאה הבינה מראש לבחינת ו"ק כנ"ל, שע"י נפלו אתון אל"ה שלה למקום זו"ן,

השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה * באתפשטותא דברא, מגו נקודה קדמאה ברא אתפשטותא * דחד נקודה דלעילא והכא אגליף רזא * שמא * דארבעין ותרין אתוון.

יד) * והמשכילים יזהירו, * כגוונא * דטעמי דמנגני, * ובנגונא דילהון

מסורת הוהר

א) דארבעין ותרין אתוון, ח"ב קד, ח"ג לד, רסג, לעיל בהקדמת הוהר דף ג' ציון ד' ושם נסמן. ב) והמשכילים, לעיל דף ז' ציון א' ושם נסמן.

חלופי גרסאות: * נ"א דאתפשטות דברא משלש נקודות נהורא קדמאה וכו', ונ"א באתפשטותא דברא מגו נקודות נקודה קדמאה וכו' * נ"א מגו. * נ"א דשמא. * נ"א והמשכילים יזהירו כוהר כגוונא דתנועי דמנגני וכו'. * נ"א כגוונא דתנועה דטעמי דמנגני וכו', ונ"א כגוונא ניגוני דטעמא דמנגני. * נ"א דתנועי.

והר הרקיע

הסולם

סאמר

אלו היא מעלה את הווי' אליה כנ"ל, מתוך שבעת יציאתה מראש נפלו אליה שלה לזוין, ע"כ, בעת שמעלה בחורה את אתוון אל"ה נמשכים עמה גם הווי' להראש, והן כדוגמת ידיים המעלות את הווי', ממקומם התחתון למקימה עצמה. וג"פ י"ד הם בנימטריא מ"ב. וז"ס שהשם מ"ב נקרא שם המעלה. אמנם בחינת שם מ"ב עצמו ה"ס מחוזה ולמעלה. דא"א, ששם ג' פרצופין: עתיק א"א ואו"א, שה"ס הווי"ה פשוטה היא ד' אותיות, והווי"ה במילוי שהן עשר אותיות, והווי"ה במילוי המילוי, שהן כ"ח אותיות. אשר הויה פשוטה ה"ס פרצוף הכתר, שהוא עתיק, כתר דמ"ה, והווי"ה במילוי, ה"ס פרצוף החכמה, שהוא א"א ע"ב דמ"ה. והווי"ה במילוי המילוי, ה"ס פרצוף הבינה, שהוא או"א בקומת ס"ג דמ"ה. שהן ביחד מ"ב אותיות. ד' י' וכו'. וכיון שהז"א עולה אל הבינה משיג שם בחינת ג"ר שמחזה ולמעלה דא"א, שהם ג' פרצופין כח"ב. שהם מ"ב אתוון.

מאמר טעמי נקודי ואתוון

יד) והמשכילים כגוונא דטעמי דמנגני ובנגונא דלהון אזלין

אבתרייהו אתוון ונקודי: והמשכילים יזהירו

כמו הטעמים המנגנות, ועל פי הנגינה שלהן הולכות אחריהן

האותיות והנקודות. בכדי להמשיך הביאור של דברי הזהר, מוכרחים אנו להעמיק יותר בדברי הזהר מתחילת המאמר עד הנה. ונחזור על התמצית מכל המתבאר בזהר במאמר הזה. ויש לדעת שהעשר ספירות נחלקות לג' עיקרים, הנקראים טעמים, נקודות, אותיות. הטעמים הם סוד

כתר

שה"ס אתפשטותא דבר"א, שה"ס זהר סתים הנ"ל הכולל חולם שורק חירק, כנ"ל באות י' ובהסולם שם). ע"זו השיג הז"א שית סטרין עלאין מא"א. דהיינו ו"ק דחכמה בסוד קול ודיבור, (כמ"ס לעיל). מגו נקודה קדמאה ברא אתפשטותא דחד נקודה דלעילא, מתוך נקודה הראשונה שהיא א"א ברא התפשטות נקודה אחת שלמעלה. פירוש, מתוך שא"א הוציא הבינה לחוץ ברא אתפשטותא דחד נקודה שבהוציאה לחוץ נכנסה נקודה באור הבינה ונעשה אויר, שה"ס ברא, והנה ע"זו נברא גם התפשטות דנקודה מתוך האויר והחזרתה לאור, שמכאן כל המוחין דווי' כנ"ל. הרי שמגו נקודה קדמאה, שהיא א"א ברא התפשטות הנקודה מאויר, שמכאן השית סטרין דו"א המרומזים בבראשית, בר"א שית כנ"ל. ומ"ש דחד נקודה דלעילא, הוא רומז על ב' נקודין שיש בהמסך דאו"א עלאין, הנקראות מנעולא ומפתחא, והתפשטות ה" מאויר הוא רק על נקודה אחת מהן, שה"ס המפתחא, אבל נקודה דמנעולא נשארת באו"א עלאין. ואינה יוצאת מאויר דאו"א עלאין. כמו שהארין לבאר זה לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף מ"ז אות מ"ד ועי' בהסולם שם). והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון: וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתיים אותיות. פירוש, סוד הגליפו דשם מ"ב, הוא ג' ידין דאמא שנתחדשו מכח שהוציא א"א את הבינה לחוץ, שהן אתוון אל"ה דאמא, הנבחנות לחגית דאמא הנקראות ידיים, כי בידיים

(ט"ו דף ט"ו ע"ב)

אזלין אבתרייהו אתוון ונקודי, *ומתנענען אבתרייהו כחיילין בחר
 חלופי גרסאות: * נ"א יאחנענען.

מאמר

הסולם

טעמי נקודי ואחיון

כתר, הנקודות הן חכמה, והאותיות הן יסודות וזוין. וזהו רק מבחינת הכלים. אמנם מבחינת המוחין, נבחנו הטעמים לחכמה, הנקודות לבינה, והאותיות לזוין, וענין הפרש הזה מבין המוחין אל הכלים הוא נמשך מב' הפרצופין דא"ק, כי הכלים נמשכים מפרצוף הכתר של א"ק, ששם האורות מלוכשים בהכלים שלהם כהלכתן. אמנם המוחין נמשכים רק מפרצוף ע"ב דא"ק, ששם נתחלפו האורות בסדר התלבשותם בהכלים, שהוא מטעם שהוא חסר ממלכות דכלים ומכתר דאורות, וע"כ נתלבש שם אור חכמה בכלי דכתר שלו, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה, (כמ"ש כל זה באורך בחלמוד ע"ס שיעור ה' ואין כאן המקום להאריך). וע"כ מבחינת הפרצופין וכלים הנמשכים מפרצוף כתר דא"ק, נבחנו הטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והאותיות בבינה. אמנם מבחינת המוחין הנמשכים רק מע"ב דא"ק לבד, שאור חכמה מלוכש בכתר שלו, ואור בינה בחכמה שלו, ואור ז"א בבינה שלו. הרי הטעמים הם מאור החכמה, והנקודות הם מאור הבינה, והאותיות הן בזוין.

ותחילה מביא ג' בחינות הטעמים, שהן ג' מיני הוהר: א) זהר סתים דסתימין, שהוא זהר עתיק, כי עתיק הוא כתר דאצילות, וע"כ הוא בחינות טעמים דטעמים. ב) זהר ראשית שהוא א"א, שהוא טעמים אמצעים נקודות דטעמים. זהר סתים שהוא יסודות, טעמים תחתונים, ובחינת אותיות דטעמים. וכאן הוא מתחיל מעתיק שהוא כתר בהיותו מדבר מבחינת פרצופין וכלים שהם נמשכים מפרצוף כתר דא"ק כנ"ל. ואח"כ מביא שוב ג' מיני זהר, שהוא מפרש אותם על השמות אה"ה אשר אה"ה, שהם המוחין חב"ד בסוד בראשית ברא אלהים, ושם משנה הסדר, כי זהר א' חושב את זהר בראשית שהוא א"א, ואינו חושב את עתיק, כי המוחין נמשכין מע"ב דא"ק, שבו אור חכמה בכלי דכתר, ונמצא הטעמים הם חכמה שהיא א"א ואו"א עלאין, שהם טעמים דטעמים וסוד אהיה קדמאה. וזהר ב' חושב את הזהר סתים, שהוא יסודות ובינה, שהוא כאן נקודות דטעמים, וטעמים אמצעים. וזהר ג' חושב את זהר דכליל כל אתוון וגוונין שהוא זוין בסוד הדעת והוא אהיה בתראה, דהיינו אותיות דטעמים.

והנה הטעמים הם סוד זהר הרקיע שמביא הוהר בתחילת המאמר, והנקודות הם ג' הנקודות: חולם שורק חירק שמביא בהבינה, והאותיות הן בבי' פרצופי הזוין שמביא בסוד את השמים ואת הארץ. גם תדע שכל אחד מהטעמים הנקודות והאותיות, מתחלק בעצמו לג' בחינות טעמים נקודות ואותיות. כי יש טעמים נקודות אותיות בטעמים לבד. וכן בנקודות לבד, וכן באותיות לבד. והם ג' בחינות ראש תוך סוף, בכל אחת מהטעמים ומהנקודות ואותיות. וראש תוך סוף. דטעמים, הם טעמים עליונים, טעמים אמצעים, וטעמים תחתונים. דהיינו טעמים ממעל לאותיות כמו פשטא רביעי, ושבתוך האותיות הם פסיק ומקף, ושלמטה מאותיות שהם כמו מרכא טפחא. ועד"ז בנקודות יש נקודות שלמעלה מאותיות כמו חולם, ושבתוך האותיות כמו שורק דהיינו מלאפוס, שהנקודה תוך אות ה' כזה ה', ושלמטה מאותיות כמו החירק. ועד"ז באותיות שהן זוין. כמו שיתבאר.

והנה הנקודות ה"ס יסודות, שהם אשר דנפק מראשית. והן עצמן נחלקות לעליונות אמצעות, תחתונות, ראש תוך סוף, דהיינו טעמים נקודות אותיות דנקודות. כי החולם שה"ס מ"י היא נקודות עליונות, טעמים דנקודות. והשורק שה"ס אל"ה היא נקודות אמצעות, נקודות דנקודות. והחירק שהיא מבחינת זוין הדבוקים באל"ה, היא נקודות תחתונות, אותיות דנקודות. וכל אלו נכללות במלת ברא כנ"ל.

והאותיות ה"ס זוין, הנחלקות לבי' בחינות זוין, בסוד את השמים, ואת הארץ, יגם האותיות נחלקות לג' בחינות ראש תוך סוף, שהן טעמים נקודות אותיות שבאותיות, כי זוין הגדולים הנכללים באת השמים הם בחינת טעמים דאותיות, וה"ס אתוון רברבן, וק גדולים. וז"א הקטן, הנקרא יעקב, ה"ס אותיות אמצעות, נקודות דאותיות, ונוקבא הקטנה שה"ס

(דסויי דף ט"ו ע"ב)

מלכיהון. * גופא אתון ורוחא נקודי * כלהו נטלו * במטלניהון בתר * טעמי * וקיימי בקיומיהו. כד נגונא דטעמי נטיל, נטלי אתון ונקודי אבתרייהו כד איהו פסיק, * אינון לא נטלין * וקיימי בקיומיהו.

מסורת הזהר

(א) גופא אתון ורוחא נקודי, ת"ז בהקדמה דף ה. תקי י"ח דף לג.

דרך אמת

(ת) כל האותיות עם הנקודות אשר להם הם מהנענעים כהיותן מנענע אותם ע"י נגון הטעמים שיש לאותיות, ודבר זה מזכור כפרדס כשער הטעמים.

חלוסי גרסאות: * ג"א גופא דאתון ורוחא דנקודי כלהו וכו'. * ג"א כלהון. * ג"א במטלגון בתר תנועי * ג"א תנועי. * ג"א קיימי. * ג"א ואינון. * ג"א וקיימין.

טעמי נקודי ואתון

אבתרייהו כחיילין בתר מלכיהון, פירוש המשכילים הם האותיות, יזהירו עם נקודותיהם, כמו הטעמים המנגנים, ועל פי הנגינה של הטעמים נמשכות והולכות אחריהם האותיות ונקודותיהן, כמו חיילות אחר מלכיהם. וכבר ידעת פרושם, שהטעמים הם או"א עלאין, ונקודות הן ישסו"ת. ואותיות הן זו"ן. ואומר שזו"ן הנקראים משכילים, מזהירים עם המוחין שמקבלים מיססו"ת הנקראים נקודות, כפי אור הטעמים, שהם או"א עלאין, אשר ישסו"ת וזו"ן נמשכים והולכים אחר או"א כמו חיילות אחר מלכם, וזהו בדרך כלל. ואח"כ מפרש בפרשות כדלהלן. גופא אתון ורוחא נקודי וכו' וקיימי

בקיומיהו: האותיות הן גוף, ונקודות הן בחינת רוח אליהן וכולן נוסעים במסעיהם אחרי הטעמים, ומקבלים תקינם שלהן. פירוש, כי מפרש שענין נקודין ואתון, דומה לגוף עם רוח החיים שבו, כלומר, שאותיות בלי נקודות הן כגוף בלא רוח, וכן הזו"ן שהם אותיות. הנה כל רוח החיים שבהם נמשך מיססו"ת, שזולת היססו"ת המאיר בהם לא היה בהם רוח חיים כלל. אמנם גם היססו"ת שהם רוח החיים של הזו"ן מקבלים את קיומם וחיותם מן או"א עלאין שהם הטעמים. וז"ש כלהו נטלו במטלניהון בתר טעמי, וקיימי בקיומיהו, שכלהו הן האותיות והן הנקודות, נוסעות במסעיהם אחר הנגינה של הטעמים, ומקבלות מהם את כל חיותן ושעור קומתן.

כד נגוני דטעמי נטיל נטלי אתון ונקודי אבתרייהו, כד איהו פסיק

אינון לא נטלין: כשהנגינה דטעמים נוסעת, נוסעות האותיות והנקודות אחריה. כשהנגינה דטעמים נפסקת, הן אינן

נוסעות

הסולם

שה"ס רחל. ה"ס אותיות ועירין, אותיות דאותיות.

ונמצא כי מלת בראשית ה"ס טעמים שהם: א"א ואו"א עלאין, ויש בהם ג' בחינות זהר, בסוד טעמים נקודות אותיות דטעמים, שהם: בחינתם עצמם הוא טעמים דטעמים, ומה שמאירים אל ישסו"ת בסוד זהר סתים, הם נקודות דטעמים, ומה שמאירים לזו"ן בסוד זהר דכליל כל אתון וגוונין, הם אותיות דטעמים.

ומלת ברא ה"ס נקודות, שהן ישסו"ת, הנחלקות לפי עצמן לג' בחינות, טעמים נקודות אותיות שבנקודות: כי מה שמקבלות מאו"א, נבחן לנקודות עליונות, סוד חולם, וטעמים דנקודות. ובחינתן עצמן ה"ס נקודות אמצעות, סוד שורק, ונקודות דנקודות, ומה שמאירות אל הזו"ן ה"ס אותיות דנקודות, סוד חירק. והמלות את השמים ואת הארץ, הן כולן בחינות אותיות, וגם הן נחלקות לטעמים נקודות אותיות דאותיות, דהיינו ראש חוך סוף דאותיות: כי זו"ן הגדולים, שהם את השמים, ה"ס טעמים דאותיות אשר מקבלים מאו"א. וז"א הקטן יעקב, הוא נקודות דאותיות אשר מקבלים מיססו"ת, והוא הו' אשר בואת הארץ. ונוקבא הקטנה רחל, ה"ס אותיות דאותיות, דהיינו בחינת עצמן של האותיות. וזכור ההבחנות הנ"ל, כי הם מפתח גדול להבין בו כל דרכי המוחין. ועתה נבאר המשך דברי הזהר.

וזה אמרו והמשכילים יזהירו כגוונא דטעמי דמנגני ובנגונא דלהון אזלין אבתרייהו אתון ונקודי ומתנענען

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

טו) * והמשכילים יזהירו, אתון ונקודי. כזהר, י נגונא דטעמי. הרקיע, אתפשטותא דנגונא, כגון אינון דמתפשטי בפשיטו, ואזלו בנגונא. י ומצדיקי הרבים, אינון פסוקי דטעמי, דפסקי במטלניהון, ידבג'כ אשתמע מלה.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) פסיק טיש בטעמים שמפסיק בין חיבה לתיבה. (דא אחוון) ת"ז בהקדמה ד. יב' (ב) יודירו, (נקודין) ת"ז בהקדמה ד. ג) נגוני דטעמי, (תנועי דטעמי) ת"ז שה"ש עג. עד. ד) ומצריקי הרבים, ח"ג רלה: תק"ח קד.

סאמר

הסולם

פעמי נקודי ואתון

נוסעות. פירוש, כי ה"ס על פי ה' יחנו על פי ה' יסעו. אם יסעו הטעמים, דהיינו שישפיעו אורותיהם אל הנקודות ואותיות, הן נוסעות ואם יחנו הטעמים, דהיינו שמפסיקים מן הנקודות ואותיות את השפעתן, אזי יחנו הנקודות והאותיות.

ופנימיות הדברים, כי כמו שאנו מוצאים בניגון הטעמים שמהפך המלות, שהן אותיות המנוקדות, מהקצה אל הקצה, כן השפעת או"א שהם טעמים, שולטים על המוחין דיסוד' וזו"ן להפכם מקצה אל הקצה. כי למשל, כאדם האומר לחברו, ספר חשוב כזה אתן לך. הנה יכול להיות בזה מובן של נתינה והתפשטות ממנו לחברו. דהיינו אם הם בניגון של ניותא. ויכול להיות בהם מובן הפכי, דהיינו של שלילה והפסק נתינה, דהיינו אם יאמר בניגון של תמיהא, הרי שהמלות אין להן שום עמידה והוראה לפי עצמן רק לפי הניגון והטעמים שלהם, כן ערך השפעת מוחין דאו"א על יסוד' וזו"ן, שאין בהמוחין שום משמעות לא של קיום ולא של שלילה. אלא רק לפי הארת או"א אליהם.

טו) והמשכילים יזהירו אתון ונקודי וכו' הרקיע אתפשטותא דנגונא וכו' ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי וכו' אשתמע מדה: הכתוב והמשכילים יזהירו פירוש. אותיות ונקודות. המאירות. כזהר פירוש. ניגון הטעמים. הרקיע פירוש. התפשטות בקול הניגון. דהיינו כל אלו הטעמים שמתפשטים והולכים בהתפשטותו של הניגון. ומצדיקי הרבים הם טעמים מפסיקים. הפוסקים את מסעיהם של ניגוני הטעמים, שמשום זה נשמע חיטב מובן המלה. פירוש, כי עכשיו מפרש הכתוב הזה אשר התחיל בו לעיל (באות ג') בתחילת המאמר. אשר לפי כל הענינים שנתבארו

(דפ"י דף ט"ז ע"ב)

יזהירו

* יזהירו, אתון ונקודי, ונהרין כחדא * במטלנין ברזא דסתימו, * במטלנותא

חלוסי גרסאות: * ג'א ככבים לעולם ועד. יזהירו וכו'. ג'א יזהירו ככבים אתון לעולם ועד ונקודי ונהרין כחדא וכו'. * ג'א במטלנין. * ג'א דמטלנותא.

טעמי נקודי ואתון

הסולם

פאמר

ק"ל, כי מטרים שנעשה הזווג על נקודת החירק של הו"א, לא נשמעו המוחין, כלומר שלא היו נודעים לתחתונים, והיו גנוזין בחולם שורק חירק של בינה בכחינת זהר סתים, בסוד דעמיק וסתים בשמא, אמנם אחר שנעשה הזווג על הסתימא דחירק שה"ס מסך דו"ן, ונגלה קומת חסדים, הנה או נתלכשה החכמה בחסדים, ונגלו המוחין דג' הנקודות בשלימות, וזה נבחן דאשתמע הקול. וע"כ נק' הזו"ן בשם ק"ל, כי זולת המסך שלהם שנדבק באתון אליה דבינה, היו נשארים כל המוחין דבינה בלחישו. שפירושו בלתי נודעים להעולמות. וע"כ נקרא זהר זה של הדעת בשם זהר דכיל כל אתון וגוונין, כי אחר שהחכמה מתלבשת בקומת החסדים של הדעת, או נעשה בה ד' גוונין, שהם חכמה בינה חסדים וגבורות, הת' מכוונה חסדים להיותו בחינת האור דחסדים, והמלכות נקראת גבורות להיותה בחי' המסך. הרי שהקול שה"ס זו"ן ודעת, כליל כל גוונין, כי זולתו לא היו אלו ד' גוונין. וכן כליל כל אתון, כי בחינת זו"ן עצמו נקראת אותיות, ומתוך שהוא השלים ד' גוונין להבינה, הוא נוטל לתוך האותיות שלו כל אלו הד' גוונין חו"ב חו"ג, נמצא הזו"ן כליל כל אתון וגוונין. והנה אחר כך הזו"ן יוצאים מהיכל הבינה ובאים למקומם עצמם. והנה נתבאר ג' בחינות זוהר. אשר זהר בראשית, ה"ס טעמים. וזהר סתים ה"ס נקודות. וזהר דכיל כל אתון ה"ס אותיות.

וג' בחינות זהר הללו. ה"ס אהיה אשר אהיה, וה"ס חכמה בינה דעת, וה"ס ה' אלהינו ה', וה"ס בראשית ברא אלהים. כי א"א ואו"א עלאין הם זהר בראשית, והם הטעמים. שכל המוחין הן דחכמה והן דחסדים נמשכים מהם וה"ס: אהיה קדמאה. חכמה, הו"ייה קדמאה. והבינה, שה"ס ישו"ת, ה"ס זהר סתים, וה"ס ברא, אשר, אלהינו, וג' הנקודות חולם שורק חירק והזו"ן, שהוא זהר תג' דכיל כל אתון וגוונין. ה"ס

אחיה

יזהירו, אתון ונקודי ונהרין כחדא במטלנותא באיגון שבילין סתימין: יזהירו היינו האותיות והנקודות המאירות כאחת בהמסעות בסוד הסתימה, בהמסע באותם שבילים הסתומים. אותיות הן זו"ן, נקודות, הן ישו"ת. מסעות, פירושו דרכי התפשטות השפע. בסוד הסתימה היינו ישו"ת המכונה זהר סתום. שבילין סתימין, פירושו ג' הוריעות, חולם שורק חירק. ולהבין זה צריכים לזכור כל המחבאר עד הנה בהמאמר שלפנינו. כי נתבאר ג' בחינות של זהר: א) זהר רזא דבראשית שה"ס א"א ואו"א עלאין. שעליהן רומזת מלת בראשית, ונקראים טעמים. ב) זהר סתים וגוונין, וה"ס אשר דנפק מבראשית, הנבחן לסוד ג' נקודות, שהן חולם שורק חירק, שפירושו ג' זריעות וסתומות. כי חולם ה"ס הבינה שיצאה מהראש דבינה דא"א לבחי' ויק בלי ראש, שה"ס אשר דנפק מבראשית, שלא נשאר בה רק מ"י, וג' אתון אל"ה ירדו לזו"ן. ושורק ה"ס החזרתה את אותיות אל"ה למדרגתה עם הזו"ן הדבוקים בהן, ושיבתה לחכמה, להראש דא"א, שמשגת שם סתימא מחוסר אור חסדים, מפאת היות א"א כולו חכמה. ואפילו החכמה לא תוכל לקבל ממנו, מטעם חוסר לבוש החסדים, וע"כ נבחנת הבינה שם בסוד אלהים טמירא וסתימא. וחירק הוא המיעוט של הבינה מכח הזו"ן הדבוקים על אתון אל"ה שלה, להיותם פחותי ערך כלפי הבינה וממעטים אותה. ומחמת ג' הוריעות הללו, נבחנת הבינה הזו. דהיינו הישו"ת, בשם זהר סתים. וכן נקראים משום זה נקודות. ג) הוא זהר דכיל כל אתון וגוונין, שהוא קומת הזווג הנמשך מאו"א עלאין אל הבינה על המסך דנקודת החירק שלה. אשר או נפיק ק"ל שה"ס הדעת, ונשלמים עמו ג' הנקודות בהכלית השלימות, כי ע"י קומת החסדים שיצאה על המסך דחירק נתלבש אור החכמה בהאי לבוש דנהיר, ויכולים עתה ישו"ת לקבל האור מא"א, ואשתלים שמא דאלהים. ונבחן הדעת בשם

(דטרי דף טו ע"ב)

באינון שבילין סתימין: מהאי אתפשט כלא. והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע.

חלופי גרסאות: * נ"א כאינון. * נ"א תנינו, כל שלמה האמור בשיר השירים במלכא דשלמא ריליה, במלך סתם בנוקבא. מלכא (נ"א מלך נ"א מלה) תחאה בעלאת. ורזא דמלה (נ"א דמלה ל"ג) דירתא תחאה לעלאה תרווייהו

סאמר

הסולם

טעמי נקודי ואתוון

הטעמים. שהם טעמים עלינים שעל האותיות כנ"ל. (ב) הרקיע, אתפשטותא דנגונא, הרקיע, פירושו טעמים המתפשטים בניגונים, כגון אינון דמתפשטי בפשיטו, ואזלו בנגונא, דהיינו הטעמים האלו המתפשטים והולכים בהתפשטות הנגינה. והם טעמים תחתונים שמתחת לאותיות, דהיינו קומת החסדים להתלבשות החכמה כנ"ל.

שאז המוחין מתפשטים לתחתונים בכל שלמותם. (ג) ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון דבג"כ אשתמע מלה, ומצדיקי הרבים, פירושו, אותם פסוקי הטעמים הנק' פסיק ומקף, המפסיקים הנגון עם נסיעתם, שה"ס טעמים אמצעים שבתוך האותיות, כי הפסיק ומקף בתוך השורה נמצאים. שה"ס התכללות ג' הוריעות בהם כנ"ל. שמשום כך נשמעת המלה. כלומר, שהמוחין נשמעים ומושפעים לתחתונים.

ואחר שביאר ג' מיני הטעמים שבהכתוב: כוהר הרקיע, ומצדיקי הרבים, שהם משפיעים המוחין דישוטי' וזוין לכל בחינותיהם. חוזר הכתוב לבאר את עצם המוחין דישוטי' וזוין. ואומר יזהירו, אתוון ונקודי ונהרין כחדא במטלנין ברזא דסתימי' שהאותיות והנקודות, שהן זוין וישוטי', מאירים כאחת, במסעיהם בסוד הסתימה. כי מתוך פעולת הסתימה דטעמים האמצעים, פסיק ומקף, קונים הזוין כח להאיר עם הישוטי' כאחד, כי ע"י הפסיק, יורדות אתוון אל"ה דישוטי' להזוין, ומתדבקות עמהם במקומם למדרגה אחת, לפיכך בעת שהמקף, מחזיר אתוון אליה למדרגת ישוטי'. עולים עמהם גם הזוין למקום ישוטי', ומאירים עמהם כאחד. וזה שאומר במטלנותא באינון שבילין סתימין בהמסע בתוך השבילים הסתימים, כלומר שכל אלוה מוחין הגדולים יוצאים בסוד ג' הוריעות דחולם שורק, חירק, שהם שבילים סתומים. שלולא ג' זריעות הללו לא יצוייר כלל שזוין והתחתונים ישיגו מוחין.

מהאי אתפשט כלא הכל נתפשט מזה, כלומר

איה בתראה, דעת, הוי"ה, בתראה, אלהים דבראשית ברא אלהים, כי על ידי זהר הג' אשתלים בהבינה השם אלהים. וכשהזוין יוצאים מהבינה ובאים למקום עצמם או הם נקראים את השמים ואת הארץ, שה"ס אותיות.

ותדע שכל המוחין הנ"ל נכללים בהטעמים שהם זהר א' דבראשית, שהם א"א ואו"א עלאין. כי הם המוציאים את הבינה לחוץ בסוד זהר סתים בג' הנקודות חולם שורק חירק, וכן הווג הנעשה על נקודת חירק שהוא מסך דוין, נמשך גם הוא מקומת חסדים דאו"א עלאין שהם טעמים.

ולפיכך נכללים הטעמים, מג' בחינות, הנקראים עליונים אמצעים ותחתונים, טעמים עליונים, כמו פשטא רביעי' שעל האותיות, הם בחינת או"א עצמם. וטעמים אמצעים, שהם פסיק ומקף, הבאים תוך האותיות הם מבחינת התכללות הישוטי' באו"א, דהיינו הוצאת הבינה בסוד ג' הוריעות. הפסיק, ה"ס התכללות מנקודת החולם, שה"ס הוצאת הבינה לחוץ. שנשארת במ"י ואתוון אל"ה יורדות לזוין. וע"כ נקרא פסיק. כי פוסק מדרגת הבינה לב' חצאים מ"י אל"ה. והמקף, ה"ס התכללות מנקודת השורק, דהיינו אח"כ כשמאירים הטעמים ומחזירים אתוון אל"ה אל הבינה שע"ז נעשה נקודת השורק בהבינה. והטעמים התחתונים שמתחת האותיות כמו תביר ואתנחתא, ה"ס התכללות דנקודת החירק. מכח הזוין שנמשכו עם אל"ה בעת חזרתם להבינה. וגם הווג הנעשה על המסך דוין נמשך ג"כ מטעמים התחתונים.

וזה אמרו והמשכילים יזהירו, אתוון ונקודי, והמשכילים שאומר הכתוב, הם אותיות ונקודות, דהיינו זוין וישוטי'. והם מאירים מג' בחינת הטעמים: עליונים, אמצעים, תחתונים. (א) כוהר נגונא דטעמי, כוהר נגונים של

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

בראשית

כז

אינון קיימין וסמכין * דההוא * אפריון. המשכילים, אינון קיימין וסמכין עלאין, דאינון מסתכלי בסכלתנו, בכל מה דאצטריך ההוא אפריון וסמכין * דיליה. * סתרא דא, כד"א * אשרי משכיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין, לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך.

דרך אמת

מסורת הוהר

(ג) עמודים ואלונים. (ד) פירוש אפריון דל היכלא (א) אפריון, ח"א כט. ח"ב קנו: קנת. ז"ח חוקת נא לתתא, וע"י תרומה קכ"ז א'. טור א, שורה מו. ב) אשרי משכיל אל דל, תהלים מ"א ח"א יד, טו. ח"ב סא. רלג רנ. ח"ג רצט. שו. ת"ז בהשמות תק' ה' קמב. ז"ח אחרי פ"ו ט"ב שלי. מט ט"א שיב שכו. רות עה ט"ג שמ"א.

חלוסי גרסאות: כחד. והיינו ב' / וכתוב בחכמה יבנה בית. כתיב (נ"א וכתוב) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלכנון. אפריון, דא תקונא דעלמא תחאה מעלמא עלאה, דעד לא ברא קב"ה עלמא, הוה הוא ושמייה (נ"א הוה שמייה) סתום בגויה חד, ולא (נ"א שמייה ביה) קיימא מלה, והוא הוה בלחודוי (נ"א הוה בלחודוי ל"ג) עד דסליק ברעוחא דמחשבה (נ"א דמחשבה ל"ג) לקיימא כלא במטון דסמיטרא (נ"א דסמיטרא) (נ"א דמחשבה לקיימא כלא במטון דסמיטרא ל"ג) ולמבני (נ"א למבני) עלמא והוה רשים ובני ולא קאים (נ"א קיימא). עד דאתעטף בעטירו (נ"א בעטופא) דחד ויהרא (נ"א זוהר) ימינא עלאה דמחשבה (נ"א דמחשבה ל"ג) לברא (נ"א וברא) שמים. ובהאי דהוה זוהר קדמאה לשאר נהורין (נ"א לשאר נהורין ל"ג) ברא שמים. ודא רוא דהאי קרא (נ"א ורוא דא האי קרא) דכתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והמשכילים יזהירו וכו'. (כל זה הוא חסר [כאן ותמצאהו להלן בדף כ"ט בדפוס בשינוי לשון במעט]. (אה"ל). * נ"א רבים דההוא. * נ"א דביה. * נ"א וסמנך רבים סתרא דא. ונ"א וסתרא.

סאמר

הסולם

סעסי נקודי ואחיון

כלום מהוזהר הזה שה"ס חכמה. כי הם מסבלים רק אור חסדים בלבד, אלא בכדי להשפיע כל הצורך אל הנוקבא. הנקראת אפריון, שהיא צריכה להארת החכמה, הם מקבלים הוזהר הזה לצרכה, אע"פ שהם עצמם אינם צריכים לו. וז"ש דאינון מסתכלי בסכלתנו בכל מה דאצטריך ההוא אפריון, שאע"פ שהם עצמם אינם צריכים לזוהר הזה, מ"מ הם מקבלים אותו לצורך האפריון, כי אין האפריון נשלם רק באור חכמה הזה. סתרא דא כד"א אשרי משכיל אל דל, סוד הזה מרומז בהכתוב אשרי משכיל אל דל. משכיל הוא הז"א ודל הוא הנוקבא שלו, שהוא מקבל הזוהר, בשביל הדל הצריך לו. יזהירו, דאי לא יזהירו ודא נהרין, לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך, יזהירו, הויק העליונים דז"א, כי אם לא יזהירו ולא יאירו, הרי לא היו יכולים לעיין ולהסתכל באותו האפריון לתקן אותו בכל מה שצריך. דהיינו כנ"ל, כי לולא היו להם הצורך לתיקון האפריון, לא היו מקבלים כלום אור הזוהר הזה, משום שאינם מקבלים לעצמם רק אור חסדים לבד, כמו הגי' דבינה.

כזהר

כלומר שבדרך זה, דג' שבילים סתומים, יוצאים כל המוחין שבוין ושבעולמות.

ודע שאלו ג' חלקי הזוהר שאמרנו בטעמים, שהם אר"א, בסוד: זוהר, רקיע, ומצדיקי הרבים. הנה הם באור רק בבחינת העברה והשפעה לישסות וזוין, ולא כלום לצורך עצמם, כי אר"א הם תמיד בבחינת אורא דכ"א הנקרא אור או אור ולא זוהר. (ע"י זוהר שמות כג, ההרש מאור המאיר אל אור דזוהרא).

קיימין וסמכין דההוא אפריון המשכילים אינון קיימין וסמכין

עלאין וכו': המשכילים יזהירו לעמודים ואדנים שלאותו אפריון. והמשכילים עצמם הם עמודים ואדנים העליונים, שהם מסתכלים בתבונה להשפיע כל מה שצריך אפריון ההוא, והאדנים שלו. קיימין, פירושו הג"ת, וסמכין, פירושו נה"י. (כמ"ש בתק"ז בהקדמה דף יב:) פירוש, כי ידעת שזוהר ה"ס אור הארת חכמה, ואומר, אשר זוהר זה מקובל רק לקיימין וסמכין של הנוקבא דז"א, הנקראת אפריון, ולא כלל אל המדרגות שלמעלה הימנה. והמשכילים עצמם הם קיימין וסמכין העליונים, דהיינו הספירות שמחוזה ולמעשה דז"א, שהם עצמם אינם מקבלים (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

טז) כוזהר הרקיע, ההוא דקיימא * על גבי אינון משכילים, דכתיב ביה * ודמות על ראשי החיה רקיע כעין * הקרח הנורא. זהר * דההוא * נהיר לאורייתא. זהר, * דנהיר לאינון ראשי דההיא חיה, ואינון ראשי אינון משכילים * דנהרין תדיר, * ומסתכלן לההוא רקיע לההוא נהירו דנפיק מתמן. ודא איהו * נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק. *
 יז) * והארץ היתה תהו ובהו, וגו' היתה * דייקא. מקדמת דנא * * * * * תלגא גו מייא *

דרך אמת

(ה) טלג כתר המים.

מסורת הוהר

(א) ודמות על ראשי החיה, (וחקאל א) ח"א כא.

ריא. ח"ב נג קעה ריא. ת"ז סוף תקי ה' כ' תקי מ' פ.

תקי ע' קכו. ז"ח בראשית ט טור ד' שלג. יוד ט"א שלה. יוד ט"ב ש"ד. יתרו מ' ט"ג שכ"ה. איכה צא ט"ד ש"ח תק"ח קא ט"א ש"מ"ו ב) הקרח הנורא, (דמתקרא) ח"א לב: (קסאון) ח"ב ל. ת"ז תקי ל' ער. ז"ח בראשית יוד ט"א ש"מ. ג) והארץ היתה תהו ובהו, ח"א יא: כה: ל. ל: מ. רנב: רסב, רסג. ח"ב לה: קעה ח"ג קסה. רלג, רעט. שה: ת"ז בהקדמה ו'. יא. יב. תקי ו'. כג. ריש תקי כ"ו עא. תקי ל' עג: ריש תקי לו עז. תקי ל"ז עח. תקי נ"ד סג: תקי טו: צג. תקי ע' קלו. ז"ח בראשית ו' ט"ג שיג. יג ט"ד שכ"ג. בלק נ"ה ט"א ש"מ"א. ט"ב ש"א ש"ט ש"טו. תק"ח ק"ו ט"ד של"ג שלו. קי. ט"א שכ"ה ט"ב של"ז ש"מ"ה. ט"ד ש"ר. קיט ט"א ש"ב. ד) תלגא נו מייא, ז"ח שה"ש סא. רות ע"ו: חלופי גרסאות: * * * * * נ"א הוהר. * * * * * נ"א דההיר. * * * * * נ"א דוהרין ונהרין. ונ"א דהרין. * * * * * נ"א ומסתכלין * * * * * נ"א נהורא. * * * * * חסר הרבה ותמצאהו להלן בדף כ"ט מר"ה מסון דמסיירא עד המלות ואינון הוו שלמא דעלמא בסוף דף ל' ע"א בדפו"י (אה"ל). * * * * * נ"א ריקא. * * * * * נ"א פלגא. ונ"א הוה פלגא. ונ"א הוה תלגא.

מאמר

הסולם

טעמי נקודי ואחון

טז) כוזהר הרקיע, ההוא דקיימא על גבי אינון משכילים וכו': והם מאירים כוזהר אינון הרקיע העומד על המשכילים האלו. שכתוב בו ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. והוא רקיע דישסוית. זהר דההוא נהיר לאורייתא זהר דנהיר לאינון ראשי דההוא חיה, שוהר הרקיע זה הוא המאיר לז"א בכללו הנק' אורייתא, וכן מאיר להראשים של אותו החיה, הנקרא אסריון. דהיינו שמאיר לקיימין וסמכין שמחזה ולמעלה דז"א. שהם הראשים, כלומר המשפיעים את הארת החכמה הנק' זוהר, אל האפריון. ואינון ראשי אינון משכילים דנהרין תדיר: ואלו הראשים, שהם קיימין וסמכין עלאין דז"א, שהם נקראים משכילים, מאירים תמיד בלי חסוק. ומסתכלן לההוא רקיע לההוא נהירו דנפיק מתמן, שמסתכלים לרקיע ההוא לקבל האור היוצא משם. פירוש ב' מיני אורות נבחנים באותו הרקיע, הא' הוא הארת החכמה הנק' זוהר, והב' אור דחסדים מבחינת אוריא דכ"א דז"א עלאין, שהווג. שלהם לא פסיק לעלמין, אבל אור הא' הנק' זוהר הוא זווג דפסיק ואינו מאיר תמיד. ואומר

(דפו"י דף ט"ו ע"ב) * * * * * דף ט"ו ע"א

יז) היתה דייקא מקדמת דנא תלגא גו מייא נפקא מנה וכו': המלה היתה שבהמקרא, הוא בדיוק, שיוהר על מקודם לכן, בעת שהיתה שלג חוך מים ויצא ממנה הוהמא וכו', הוקשה לו כי הפסוק בראשית כבר מדבר בהתיקון דשמים וארץ, כמ"ש לעיל בסוד המשכילים יזהירו וכו' ולפי"ז

נפקא מנה זוהמא בהווא חילא דתלגא במיאי, *ואקיש בה אשא תקיפא, *והוה בה * פסולת, *ואתעדיאת ואתעבידת תהיו. *ומאתר י' דזוהמא, קינא דפסולת.

מסורת זוהר
(א) פסולת, ח"ב קסו,

דרך אמת
(ו) מדור הוהמא שזס הקליפות.

חלופי גרסאות: * נ"א ואקיש. * נ"א והוה. * נ"א ל"ג ואתעדיאת רק ואתעבידת רק ואתעדיאת. * נ"א מדורא.

והארץ היתה חהו

הסולם

כאמר

והנה שורש המלכות הוא בסוד מים תחתונים. וכאשר עבר עליה הצמצום א' נעשו המים לשלג. בסויה ולשלג יאמר הוי ארץ. וז"ש היתה מקדמת דנא תלגא גו מיאי, כי צורת תיקון הא' שעבר עליה היה התהוותה לבחינת שלג, שהוא כח הצמצום א', נפקא מנה זוהמא בהווא חילא דתלגא במיאי יצא ממנה זוהמא בכח ההוא, דהתהוות השלג במים. כלומר שמחוץ שנקפאו המים ונעשו לשלג, יצא בה זוהמא, כי כל חסרון נבחן לזוהמא ולפסולת ולקליפות, אלא בתחילת התהוות החסרון מטרם שניכר עוד לחסרון של משהו, נבחן בשם זוהמא, שהוא נוטריקון זו מה היא, כי יש איזה השתנות ועוד לא נודעת לחסרון. וכשנתגלה לחסרון נקראת פסולת וקלי'. וזה שאומר, שבתהוותה לשלג עוד לא ניכר זה לחסרון בהמים אלא רק לזוהמא לבד. ואחר זה ואקיש בה אשא תקיפא והוה בה פסולת ואתעדיאת ואתעבידת תהו הכה בה אש חזקה, ונתהוות בה פסולת ונתעברת ונעשית תהו, ואתעדיאת פירושו ונתעברת, ואומר, שאחר זה, הכה בה כח דין חזק הנקרא אש תקיף, ועשה את הזוהמא לפסולת, ונתעברת הזוהמא עם פסולת ההיא ונעשה לתהו, ואומר ונתעברת, הוא, כי המלה עיבור יורה, שאין הצורה ניכרת אלא ע"י שהיות זמן וחזרת הפעולה הרבה פעמים עד שנגמרת. כן כאן לא נעשה הזוהמא לפסולת תיכף בהכאה הראשונה של האש החזקה, אלא הכאות ההם חזרו עליה הרבה פעמים עד שנפעלה ונעשה לבחינת תהו. וז"ש ואתעדיאת ואתעבידת תהו שנתעברת ונעשית לתהו, כי ע"י העיבור היא נעשה לתהו, ומאתר דזוהמא קינא דפסולת וממקום שהיתה מתחילה, רק זוהמא בלבד, נעשתה עתה לקן של פסולת הנקרא תהו, והרי עברו ד' פעולות עד שנעשית

לתהו

ולפייו קשה למה חוזר כאן לדבר מתוהו ובוהו בהפסוק והארץ היתה תוהו וכו' שבחינות אלו היו בארץ רק מלפני התיקון. ולתרוץ זה אומר היתה דייקא מקדמת דנא שהכתוב באמת רוצה להשמיענו מה שהיה מקודם התיקונים המבוארים בהכתוב דבראשית ברא. ואומר שהיתה מקדמת דנא תלגא גו מיאי שהיתה מקודם לכן שלג בתוך מים פירוש, כי נתבאר (לעיל באות א'), שבתחילה כשעלה ברצונו לברוא העולמות, יצא בחינת צמצום אור העליון המכונה חקיקה, ואח"כ נתקן בחינת מסך לזווג דהכאה להעלות או"ח, הנקרא בשם נביע. וב' בחינות הללו היו במדת הדין לבד. ואח"כ שיתף עמו מדת הרחמים, שהעלה המלכות עד הבינה, ונעשה צמצום ב' במקום בינה שהיא רחמים, ואח"כ נתקן שם בחינת המסך לזווג, והאציל א"א דאצילות, וכן כל העולמות, במדת הרחמים. (כמ"ש לעיל אות ב' ד"ה סתים) ונמצא שיצאו ב' בחינות, שהם צמצום ומסך, במדת הדין, וכן ב' בחינות, צמצום ומסך במדת הרחמים. והנה כן הסדר ממש בכל הבירורים שנעשו בעולם התיקון אחר שבירת הכלים, אשר כל ספירה וספירה שנבררה מהו' מלכין דמיתו, עובר עליה מתחילה ענין צמצום א' שה"ס החקיקה, ותיקון המסך שה"ס הנביע, אח"כ נעשה בו צמצום ב' בסוד השיתוף דמדת הרחמים בדין, וכן נתקן שם מסך בסוד נביע, והם ד' בחינות: צמצום א' ומסך, וצמצום ב' ומסך, והנה כאן הכתוב מדבר מביורו ספירת המלכות דאצילות הנקראת ארץ, ואומר בה ד' בחינות הללו שעברו עליה עד תיקונה השלם, אשר אצלה הן נקראות: תהו, בהו, חושך, רוח אלהים. שצמצום א' ה"ס תהו והמסך שבו ה"ס בהו, וצמצום ב' ה"ס חושך, והמסך שבו ה"ס ורוח אלהים מרחפת על פני המים. כמ"ש לפנינו.

(דסו"י דף ט"ו ע"א)

ובהיו ברירו * דאתבריר מגו פסולת, ואתיישב בה. חשך, רזא דאשא תקיפא. וההוא חשיך * חפי ע"ג * ההוא תהיו על * גבי * ההוא פסולת, * ואתתקנת מיניה: (יח) * ורוח אלהים, * רוח * קודשא דנפיק מאלהים * חיים, ודא מרחפת

דרך אמת

מסורת זוהר

(ז) מכסה על התהו. וכתב הריקאנטי שמלת תהוס נגזר ממלת תהו, והס' נוספת כס' של חנס, ריקס. והוא רמו לשכינה. וסס היו הקליפות מקיפות עד שנתכרר המוח מהקליפות. עיין ויקהל דת' ופקודי רלג ע"כ, ותיקונים סוף תקון יח. והכל היה נגזר בארץ עד שנתכרר כל אחד להיותו. עי' פנחס רכ"ז ע"א. (ח) נכנס אותו פסולת שהיא הקליפה

(א) דאתבריר מגו פסולת, ח"ב קסח. רנד: ז"ח שה"ש סא. ב) ורוח אלקים מרחפת, ח"א קצב: רמ. ח"ב כד. לד. ח"ג שה: ת"ז תקי כ"א סג. תקי כ"ה ע: תקי כ"ו ע"א. תקי לי. עג: תקי ס"ט קד: ז"ח בראשית בי טד שכיח תק"ח צו ט"א ש"ד. קיס ט"ג שמ"ג. ק"ו ט"ד שט. קיב ט"ג שכ"ב.

חלופי גרסאות: * נ"א דחפי. * נ"א ההוא ליג. * נ"א גבי ליג. * נ"א ואתתקף בה. ונ"א ואתתקן. * נ"א ורוחא. * נ"א דקודשא * נ"א חיים ליג.

מאמר

הסולם

והארץ היחה תחו

לתהו: א) האור נעשה למים. ב) המים לשלג. ג) ע"י הכאת אש נעשה השלג לפסולת. ד) שהיית זמן עד שהפסולת ניכרת לקרוא אותה תהו. ובהו ברירו דאתבריר מגו פסולת ואתיישב בה: ובהו, פירושו בירור שיצא ונברר מתוך הפסולת ונתתקן בה. ובירור הזה ה"ס מסך, כי אחר זה נתקן הפסולת והיא לבהינת מסך בהמלכות, לעכב על אור העליון שלא יתפשט דרך בו ולמטה. ומחזיר את אור העליון לאחוריו, כעין אור השמש המכה בעששית שחוזר לאחוריו מחמת עוביות העששית. ואור החוזר הזה נעשה ללבוש על אור העליון. (כנ"ל באות א') שהוא הנקרא בשם נביע. וז"ש ובהו ברירו דאתבריר מגו פסולת, כי מתוך הפסולת הזה נעשה מסך הדוחה ומחזיר אור עליון לאחוריו שלא יעבור ממנו ולמטה. ואותו חלק האור החוזר ממנו ולמעלה, נעשה ללבוש על האור העליון, באופן שנעשה כלי ובית קבול על אור העליון כמ"ש שם. ונקרא ברירו משום שעל ידו נתברר הפסולת לבהינת טוב ומעלה חשובה. שלולא הפסולת לא היה נעשה המסך, ולא היה כלי לבית קבול על אור העליון, ואתיישב בה שנתישב ונתקן בה לקביעות שתשמש בה בבחי' נביע ובית קבול על האור.

פירושו העדרו של האור בלבד, דהיינו ריקנות אלא הוא בחינה הפועלת ריקנית. כמו אש חזקה השורפת ומכלה כל ישות שנוגעת בו ומניחה מקומו ריקן. וז"ש חשך רזא דאשא תקיפא חשך ה"ס אש חזקה ששורפת ומכלה כל, כן הוא מכלה ומשבית את האור שבמקומו וההוא חשך חפי עד גבי ההוא תהו ואותו החשך חופה על תהו ההוא. ומה שנקרא בשם חשך ואינו נקרא בשם אש, הענין הוא, כי כח השריפה שבו אינו מעצמו אלא מתוך שהוא שורה על ההוא פסולת הנקראת תהו ומקבל ממנה. כי ז"ס שיתוף מדת הדין במדת הרחמים שהמלכות עלתה למקום בינה להתתקן שם עם בחינת המסך שבה, וכיון שאין שם בבינה שום דין ואש שתוכל המלכות להתתקן במסך כמו שנתקן הבהו כנ"ל, לפיכך שורה החשך הזה על התהו ששם אש החזקה שהיפך את הוזהמא לפסולת ותהו כנ"ל. ומשם מקבל ההוא חשך כח של אש שורפת כמו האשא תקיפא שבתהו. וז"ש וההוא חשך חפי על ההוא תהו וכו' ואתתקנת מיניה כי מקבל מהתהו אותו כח של אש חזקה ושורפת. וע"כ הוא מכונה צמצום ב', כי הוא אינו כח חדש אלא שמקבל כח מצמצום א', ואין כאן חידוש אלא במה שעלתה למקום הרחמים, ונעשה אותה הצמצום שבמלכות, במקום הרחמים שהיא בינה. וע"כ נק' צמצום ב'.

(יח) ורוח אלהים, רוח קודשא דנפיק מאלהים חיים: ורוח אלקים

חשך, רזא דאשא תקיפא וההוא חשך חפי על גבי ההוא פסולת ואתתקנת מיניה:

חשך ה"ס אש חזקה. וחשך הזה חופה על התהו. על גבי אותו פסולת, וחוא נתתקן ממנה. כלומר, שחשך אין (דפו"י דף ט"ו ע"א)

פירושו, רוח הקודש שהוא יוצא מאלקים חיים, כי

על פני המים. בתר דהאי רוח נשיב, *אבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת, כ כטיסא דזוהמא. כד אבריר *ואצניף *ואצריף זמנא ותרין, *עד דאשתאר ההוא זוהמא, דלית ביה זוהמא כלל.

יט * כד האי תהו אבריר ואצריף, * נפק מיניה * רוח * גדולה * וחזק מפרק

מסורת זוהר

(א) רוח גדולה וחזק, מלכים א' יט ח"ב רג. ח"ג ל. רכו. ת"ז תק' ט"ס קה: ז"ח יתרו ל"ח ט"א שליז תק"ח צ"ח ט"ד ש"י קא ט"ג שיט. קז ט"ב שנ"א

דרך אמת

(ט) לשון כורר הסדים מן הדינים. (י) דקות אחד. (כ) כעטיפת הזוהמא שהוא שט ומעופף ולף על פני הקדרה, שמכשלים בו אלל האש, ואותו זוהמא מסלקים מהקדרה מעט מעט עד שלא נשאר בו זוהמא כלל. אף כן הענין בקליפות החילוניות.

חלופי גרסאות: * נ"א ואצניף ל"ג רק ואצריף. * נ"א ואצריף ל"ג רק ואצניף. * נ"א עד דלא אשתאר מהחוא זוהמא כלל. * נ"א כך. * נ"א ונפק, ונ"א ונפקא. * נ"א נפק ל"ג רק ואצריף מניה. * נ"א גדולה ל"ג רק

חזק. * נ"א וחזק ל"ג רק גדולה.

והארץ היתה תוהו

הסולם

סאמר

רוח, כבר נזדכך משם שארית הזוהמא כולה, ויכלה לקבל קומת גדלות בסוד המאמר ויהי אור, כמ"ש להלן. אבריר פירושו שנברר לתיקון של מסך. אצניף פירושו שמעלה האור למעלה בסוד או"ח ומכסה ועוטף ומלביש על אור העליון. כי צנפא פירושו כנפים, כי על כנפי בגדיהם מתרגמינן ריש צנפא, וכן האוי"ח מעלה כנפים ומלביש על או"ח. ואצריף, פירושו נזדכך, כי האורות מוככים ושואבים את הפסולת שבהמסך, עד שהמסך יורד למקומו ויוצא עליו קומת אור דגדלות, כמ"ש להלן.

והנה נתבארו ד' הבחינות שעברו על המלכות הנק' ארץ עד שנתקנה לקבל הגדלות והמאמר דיהי אור. (א) הוא השלג, שנעשה לפסולת ותהו. (ב) המסך שנתקן, וקומת אור שנמשך על המסך, הנקרא בהו. (ג) צמצום ב' במקום הרחמים שהיא בינה, הנק' חשך. (ד) הוא קומת נפש רוח שיצא על המסך הזה דחושך, הנק' רוח, שהי"ס ורוח אלהים וכו', ואח"כ נאמר, ויאמר אלהים יהי אור וכו', שהי"ס קומת הגדלות.

יט) כד האי תהו אבריר ואצריף נפק מיניה רוח גדולה וחזק: כשהתהו הו נברר ונצרף, יצא ממנו רוח גדולה וחזק. עתה מבאר אותם ד' בחינות הנ"ל באלו הד' מראות שראו אליהו. ואומר, שבעת שהתהו נברר ונצרף, דהיינו ענין העיבור שאומר לעיל בזוהמא דתלגא, דאתעדיאת ואתעבידת תהו, הנה בעה ההוא, יצא ממנו אותו הרוח גדולה וחזק מפרק

כי אחר שנתתן המסך שבמלכות מבחינת החשך, שהי"ס הצמצום ב' שבמקום בינה, כנ"ל, יצא על המסך הזה זווג דהכאה והמשיך קומה חדשה דבחינת ו"ק, הנקראת קומת רוח, וקומת רוח זו נמשך מאלהים חיים, שהיא הבינה הנקראת אלהים חיים, כי עתה המלכות היא במקום בינה, ווי"ש רוחא קודשא דנפיק מאלהים חיים.

בתר דהאי רוח נשיב, אבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת כטיסא

דזוהמא: מרחפת ע"פ המים, פירושו, אחר שנשב הרוח הזה, נברר דקות אחת מתוך אותו הפסולת כמו התעופפות וזוהמא. דקיקו פירושו, דקה מן הדקה, טיסא פירושו התעופפות, ואומר אחר שרוח זה נשיב, שהוא קומת רוח שהלביש ע"י האוי"ח של המסך הנק' חשך, שהוא רוח אלהים חיים כנ"ל, נברר בזה כח התהו שבהמסך לבחינת פסולת דק מן הדק, כמו התעופפות של זוהמא, דהיינו רק בשיעור מספיק לעכב על אור העליון כדי להעלות אור חוזר. משא"כ כשהיה המסך במקום המלכות, היה ניכר שם התהו לבחי' פסולת עבה, באופן שאח"כ כד אבריר ואצניף ואצריף זמנא ותרין עד דאשתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כלל בריר ועטף וויקק פעם ופעמים עד שנמצא אותה הזוהמא שאין בה שום זוהמא, כי בהיות המסך הזה דחשך בתחלה רק פסולת דקיק, ע"כ אחר שיצא עליו קומת אור הראשון הנקרא קומת נפש, ואח"כ קומה השניה הנקרא

(דט"ו דף ט"ז ע"א)

הרים ומשבר סלעים, ההוא דחמא אליהו. אבריר בהו *ואצריה, ונפק מיניה רעש, דכתיב * ואחר הרוח רעש. *ואבריר חשך, *ואכליל ברזא דיליה אש, דכתיב ^ב ואחר הרעש אש. אבריר רוח, ואתכליל ברזא דיליה ^ג קול דממה דקה. (כ) ^ל יתהיו אתר דלית ביה גוון ולא דיוקנא, ולא אתכליל ברזא דדיוקנא, השתא איהו בדיוקנא, כד מסתכלן ביה לית

דרך אמת

(ל) פי' תהו ביניה, דבר המתהא בני אלס שאין בו ממש כהו בחסד, דבר שיש בו ממש. כ"ו ה"ו, דבר המלכים אלת התהו.
 ת"ז ג: ז"ח יתרו ל"ח ט"ג שיב. (ד) ת"ו, ח"א יא, לח, מ. רנב, רסב, רסג. ח"ב לה, ח"ג רכנ, רעט. שהו ת"ז כו: תקי ל"ז עג: תקי ל"ז עה. תקי נ"ד פו: ז"ח בראשית ו. יתרו לבו בלק נה. תקיח קיט. קוז.
 חלופי גרסאות: * נ"א ואצניף, * נ"א אבריר, * נ"א ואתכליל.

מסורת הוהר

(א) ואחר הרוח רעש, ת"ז תקי י"ח לה, ב) ואחר הרעש אש, ח"א רט. ח"ג ל. רכנ: ת"ז בהקדמה ג: (ג) קול דממה דקה, ח"א רט. ח"ג ל. רכנ: רכנ: ת"ז ג: ז"ח יתרו ל"ח ט"ג שיב. (ד) ת"ו, ח"א יא, לח, מ. רנב, רסב, רסג. ח"ב לה, ח"ג רכנ, רעט. שהו ת"ז כו: תקי ל"ז עג: תקי ל"ז עה. תקי נ"ד פו: ז"ח בראשית ו. יתרו לבו בלק נה. תקיח קיט. קוז.
 חלופי גרסאות: * נ"א ואצניף, * נ"א אבריר, * נ"א ואתכליל.

מאמר

הסולם

והאין היתה תהו

מפרק הרים ומשבר סלעים שראה אליהו. אבריר בהו ואצריף ונפק מיניה רעש: נברר הבהו ונצריף. ויצא ממנו רעש. כי בעת שנברר הבהו לבחינת מסך כנ"ל, כבר נתמעט כח הדין שבו, שאינו עוד מפרק הרים ומשבר סלעים, אלא הוא נבחן בו לבחינת רעש לבד. ואבריר חשך ואכליל ברזא דיליה אש: וכשנברר החשך, נכלל בסוד שלו אש, כי בעת שהמסך עלה ונתתקן במקום הבינה, נכלל החשך בסוד האש דתהו כנ"ל. ואז נתמעט כח הדין בבחינת רעש ונשאר בבחינת אש לבד. דכתיב ואחר הרעש אש.

אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה קול

דממה דקה: נברר הרוח, ונכלל בסוד שלו, קול דממה דקה. כי בעת שהמסך דחשך, קבל קומת הרוח, כבר נתמעט כח הדין שבו לבחינת קול דממה דקה כנ"ל, דאבריר דקיסו חד מגו ההוא פסולת. וה"ס הקול דממה דקה הכתוב באליהו. והנה נתבאר ד' המראות דאליהו, שהם בחינת תהו ובהו וחשך ורוח הנאמר כאן בהכתוב והארץ היתה תהו. כי תהו ה"ס רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ובהו ה"ס רעש, חושך ה"ס אש. רוח ה"ס קול דממה דקה.

(כ) תהו, אתר דלית ביה גוון ולא דיוקנא ולא אתכליל ברזא

דדיוקנא: תהו, הוא מקום שאין בו שום צבע ושום צורה, ולא נכלל כלל בסוד הצורה. אחר שביאר לנו (דפו"י דף ט"ז ע"א)

והאין היתה תהו
 סוד ד' הבחינות תהו ובהו וחשך ורוח בדרך כלל הולך ומבאר אותן בדרך פרט. ואומר שבחינת תהו אין לתפוס בו לא גוון ולא צורה. כי תהו ה"ס צמצום א', ובהו הוא המסך שנתתקן לסוד הזווג, כנ"ל. גם נתבאר לעיל באות א' שבעת שיצא צמצום א' היה בסוד קוטר א בגולמא דהיינו בחינה גלמית, שלא היה עוד נכרת בה שום צורה, ולא היה בה שום גוון, לא חיור ולא אוכם וכו' ע"ש בהסולם. ולפיכך כאן בתהו שנמשך מכח הצמצום הא' הזה, כנ"ל, הנה גם בו לית גוון ולא דיוקנא, כי גם הוא בחינת קוטר א בגולמא וכו'. גוון ה"ס השינוי שבין המדרגות היוצאות על ד' בחי' העוביות שבמסך, הנק' חו"ב תו"מ. ודיוקנא הוא צורת הדין עצמו, שגם הוא היה עוד בצורה גלמית ולא אתכליל ברזא דדיוקנא כלומר, כי אפילו צורת הדין שיצא ממנה אחר שנתקן המסך בסוד נביע, הנקרא בהו, הנה אפילו צורה זו לא היתה נכללה בהגולם דתהו. השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלין ביה לית ליה דיוקנא כלל: עתה הוא עם צורה, וכשמעיינים בו אין לו צורה כלל. כלומר שאי אפשר לומר שצורת הדין לא נראה כלל בתהו, שהרי כבר אמר לעיל שהיא בחינת זוהמא שנעשה לפסולת מכח הכאה דאשא תסיפא, אלא הפירוש הוא שלא ניתנה להסתכלות ולהכרה, כי כרגע נראה צורת פסולת הנ"ל, וכשפונה שוב לראות הצורה, כבר אינו רואה אותה

* ליה דיוקנא כלל. לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי.
 (כא) * בהאי * גליפא * דמשקען תנן. ומתמן משכי תועלתא * לעלמא, בציורא
 דלבושא, משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא מתתא לעילא.

מסורת הוהר

(א) ב'הו' ח"א יא : ל : לט : מ. רנב : רסב : רסג. ח"ב לר : ח"ג רכז. רעט. שה : תק"ז חק' ל' עג : תק' לז ע"ח
 ז"ח בראשית ו : יתרו לב : בלק נה. תק"ח קז : קיט.

חלופי גרסאות : * נ"א ביה. נ"א דאתחזי ביה וליתיה כלל, ולא הוי. * נ"א דמשקעין. * נ"א קליפה. * נ"א קליפה
 * נ"א דמשקעין. * נ"א בעלמא.

יהארין היתה תהו

הסולם

מאמר

דתהו, שה"ס צמצום האור כנ"ל, הנה נסתלי
 האור מכל העשר ספירות, ולא היה ניכר כו
 הדין במלכות יותר מבשאר הספירות, שהרי האור
 נסתלק מכולן בשוה. אלא אח"כ בתיקון הבהו
 שה"ס המסך שנתקן בהמלכות, שעשה זוו
 דהכאה עם אור העליון, שלא הניחו לבא לתוך
 המלכות והמשיך האור רק בט' ספירות עליונות
 בלבד, הרי נגלה כח הדין בהמלכות, כי נשאר
 בלי אור ישר, ונמצא שנשארה המלכות שקועו
 עוד בגליפא דתוהו, שה"ס הצמצום. הרי שבתהו
 עוד לא היה שום דיוקנא של דין, אלא רג
 אחר תיקון הבהו נגלה הדיוקנא של דין
 דהיינו צורת אבנין שקועות תוך גליפא דתהו.
 שהוא חלל ריקן בלי אור.

**נפקי גו גליפא דמשקען תמן, ומתמן
 משכי תועלתא לעלמא בציורא**

רלבושא : האבנים יוצאות תוך החקיקה
 שמשוקעות שם, ומשם מושכות תועלת לעולם
 בציור של לבוש. אחר שביאר הדיוקנא שיצאה
 בתיקון בהו מבאר עתה הציור שנעשה. ואומר
 שאלו האבנים שה"ס כח הדין שבמסך, שיצאו
 ונתקנו תוך החקיקה שבהמלכות, מושכות אורוח
 לתועלת העולם בציור של לבוש, כלומר
 שמושכות אור ישר, וע"י הכאה הם מעלים אור
 חוזר המלביש לאור ישר בציור של לבוש. וז"ש
**משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא
 מתתא לעילא,** שמושכים אור ישר לתועלה
 העולם ממעלה למטה, ומעלים אור"ח ממטה
 למעלה ומלבישים האור ישר. והוא המכונה
 בשם ציור.

ועל

אותה ואינו מוצאה, והביט על מקומה ואיננה,
 וז"ש השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלין ביה
 לית ליה דיוקנא כלל.

לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי :

לכל יש לבוש להתלבש, מלבד לתוהו.
 כי מטבע דברים הרוחניים הוא, שכל
 סבה מתלבשת בהדבר המסובב ממנו, דהיינו
 שמקיים אותו. ואם המסובב הזה נעשה סבה
 למסובב שני, כן גם הוא מתלבש בו, ונותן לו כח
 הקיום. וכן הלאה, באופן שאין שום סבה
 מתבטלת. ואם היתה מתבטלת איזה סבה, היו
 נאבדות תיכף עמה כל המסובבות שנשתלשלו
 ממנה. וענין זה נבחן להתלבשות, שכל סבה
 מתלבשת בהמסובב ממנו כדי לקיימו. וזה אמרו
 „לכלא אית לבושא“ דהיינו שמתלבשים זה
 בזה עליון בתחתון, דהיינו כל סבה במסובב, „בר
 האי“ חוץ מתהו הזה שאין לו שום לבוש, כי
 אינו מתלבש בהתחתון שלו המסובב ממנו.
 אלא הוא כמו עומד בפני עצמו, בלי שום קשר
 עם האחרים המסובבים ממנו.

**(כא) בהו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא :
 אבנין משקעין גו גליפא דתהו :**

לבהו כבר יש לו ציור וצורה, שהוא האבנים
 המשוקעות תוך החקיקה דתוהו, פירוש, כי בהו
 ה"ס המסך שנתקן בהמלכות לזווג דהכאה
 כנ"ל. וכח הדין שנתגלה בהמלכות עם תיקון
 המסך, מכונה בשם אבנים. להיות קשה כאבן
 כלפי אור העליון ולא יניחו לעבור לכלי
 המלכות, וצורה זו עוד לא נתגלה בתהו אלא
 רק בבהו. והוא מטעם שבתחילה בהגליפא
 (דפרי דף ט"ז ע"א)

כב) ועל דא א"ח • נקיבן • ומפולמין, הני תליין באוירא. לזמנין • תליין • באוירא: דסלקי מתמן לעילא, לזמנין • מטמרין ביומא • דעיבא. • ומפיקי מין מגו תהומ: לאתזנא תהיו מתמן, דהא כדין חדוה • ושטותא • דקא אתפשט תהו בעלמא

מסורת הזוהר

א) נקיבן ומפולמין, ח"ב קה. ח"ג רכז. רעט. רמו
שה : ז"ח בלק נה. תק"ח קי.
ליוס שהדין שולט בו.

דרך אמת

ה) נקובים שכולים המים העליונים ללך דרך נקיבתו.
וע"י המידה הליכות המים דרך שס. נעשים האבנים
הם נביאים וחזקים. ג) נחזקים. ג) כיום המעונן. ומה ליוס שהדין שולט בו.

חלופי גרסאות • נ"א נקובין. • נ"א הני תליין. • נ"א באוירא דסלקי מתמן לשילא ליג רק לזמנין תליין ולזמנ
אטמרין. • נ"א אטמרין נ"א אטמרין נ"א אטמרין. • נ"א ומסקא. • נ"א ושטותא. • נ"א דלא

והארץ היתה תהו

הסולם

מאמר

אוירא. וז"ש הני תליין באוירא, שאלו אבני
המפולמות, שהן המלכות המתוקנת במסך כנ"ל
נתרוממו משקיעת התהו ונתלו באויר. שפירוש
שיצאו מהחשך וקבלו אור חסדים. וז"ס עשו
ולא תשע האמור בספר יצירה, שלא יעלה עו
דעתך, שמכח הצמצום והמסך שנתקן בהמלכו
נשארה המלכות ריקנית מאור לגמרי, ואינו
כלל ע"ס, כי אינו כן, משום שמקבלת הארתו
מן הא"ח שהיא מעלה מתתא לעילא, שאין
הזה נמשך ג"כ לתוך המלכות. והוא מטעם
שהא"ח הוא בחי' אור חסדים, שעליו לא היו
הצמצום. וע"כ נבחת גם המלכות לספירו
שלמה כמו הטיס ראשונות, והן עשר ולא תשע
לזמנין תליין באוירא דסלקי מתמן
לעילא, לזמנין מטמרין ביומא

דעיבא וכו' לאתזנא תהו: לפעמים ה
תלויות באויר, כי עולות משם, מגליפא דתהו
למעלה, ולפעמים, ביום המעונן הן מסתתרו
ומעלות מים מתהום להזין מהם את התהו
פירוש, כי בעת שהתחחונים זכאים ועוסקיני
בתורה ומעיט להעלות מין, הם מתקנים או
המלכות בסוד המסך וזווג דהכאה, שהיו
ממשכת או"י ממעלה למטה ומלבשת האו"י ענ
האו"ח שלה מתתא לעילא. ואז נבחן שהבהו, שהיו
אבנים המפולמות, תליין באוירא דסלקא
מתמן לעילא כי האו"ח, שהאבנים מפולמו
מעלות, מעלה אותן מגליפא דתהו, ומרומן
אותן לבחינת אוירא, שהוא אור דחסדים, כנ"ל
בדיבור הסמוך. אמנם בעת שהתחחונים מקלקליני
מעשיהם, מתקלקל או תיקון המסך שנעשו
בהמלכות, ואינה ראויה לזווג דהכאה עם או
העליון

כב) ועל דא נקיבן ומפולמין: ועל כן
האבנים נקובות ומפולמות. אבנים
הנמצאים במערות שמים נובעים מהן תמיד, כמו
ממעין הנובע, נקראות אבנים מפולמות. שהוא
מטעם, שהמה שוככות על מעין וסותמות אותו,
וע"כ בוקעים המים דרך הנקבים הנמצאים
באבנים האלו, ומטפטפים ויוצאים על פניהן
תמיד. ואומר שאלו האבנים הנקראות בהו, הן
ג"כ נקובות ומפולמות, להיותן מתוקנות בסוד
המסך המעלה או"ח תמיד, כמו אבנים
המפולמות המוציאות מעצמן מים תמיד. וכן אומר
בוהר כי תצא (דף רע"ט ע"א), בהו, אבנין
מפולמין, דאינון סלעים תקיפין וכו'
ובגין דין אתקריאו אבנים מפולמות,
דמנייהו מ"ין נפקין. בהו, פירושו אבנים
מפולמות, שהן, סלעים חזקים וכו', ועל כן
נקראות אבנים מפולמות, משום שמים יוצאים
מהן. וע"כ מכנה זוהר לעיל את המסך בשם
נביע, (באות א' ועיין בהסולם שם).

הני תליין באוירא: אבנים אלו תלויות
באויר. פירוש, כי בעת שאין הבהו מתוקן
בסוד מסך לזווג דהכאה, נבחנות האבנים,
שיורדות ונשקעות תוך התהו, דהיינו תוך
הגליפא דתהו, שהיא הצמצום וכח הדין, כמ"ש
להלן. אמנם האי בהו שבכאן הוא, כשהוא
מתוקן בסוד זווג דהכאה, ומחמת זה נבחן
שהוא מרומם מהגליפא דתהו, ונמצא באוירא,
שפירושו אור חסדים הנק' אויר. כי אע"פ שאין
המלכות יכולה לקבל האו"ח, אמנם בחינת או"ח
היא יכולה לקבל. ואו"ח הזה מעלה אותה לבחי'
(דפויי דף ס"ז ע"א)

כג) חֶשֶׁךְ, הוּא אֵשׁ אֹכְמָא תְקִיף בְּגוּוֹן, אֵשׁ סוּמְקָא תְקִיף בְּחִיּוּן, אֵשׁ יְרוּקָא תְקִיף בְּצִיּוּר, אֵשׁ חִיּוּרָא * דְּכִלִּיל כִּלְא. חֶשֶׁךְ תְקִיף * בְּכֹל

מסורת הזהר

א) חֶשֶׁךְ, חִיָּא יָא: לֹט: מ. רֵנֵב: רֵסֵב: רֵסֵב: חִיָּב לֹד: חִיָּג רֵפֵט: שֵׁה: תְקִיזוּ תְקִי לִי עֵב: תְקִי לֹד עֵת. חֶשֶׁךְ סִי
 ב) חֶשֶׁךְ סִיג צֵה. זִיחַ בְּרָאשִׁית ו: יִתְרוּ לֵב: זִיחַ בְּלִקְנֵה. תְקִיחַ קו: קִיס. ב) אֵשׁ אֹכְמָא, חִיָּב קֵמ. רֵמָא. חִיָּג
 לֵב. קֵנֵד: תְקִיזוּ תְקִי כִיא נֵב: זִיחַ בְּרָאשִׁית ג. יִתְרוּ לֹט. ג) אֹכְמָא, חִיָּא רֵמֵד. חִיָּב קִימ. קֵמָח. חִיָּג קֵנֵד:
 תְקִיזוּ תְקִי נִיב סו. תְקִי נִיז צ: חֶשֶׁךְ עִי קֵלֵד. זִיחַ יִתְרוּ לֹא: לֵב. לֵב: זִיחַ שֵׁהִישׁ סו: סֵט: ד) אֵשׁ אֹכְמָא.
 חִיָּב רֵמֵד. חִיָּג רֵפֵט. (לְעִיל צִיּוֹן ב. וְשֵׁם נִסְמָן). ה) אֵשׁ יְרוּקָא (עִי לְעִיל צִיּוֹן ב.) ו) אֵשׁ חִיּוּרָא. חִיָּג
 קֵנֵד. רֵפֵט. לֵב. (לְעִיל צִיּוֹן ב.)

חלופי גרסאות: * נִיא גוֹן דְּכִלִּיל. נִיא בְּגוּוֹן דְּכִלִּיל. * נִיא בְּגוּוֹן דְּכֹל אֲשִׁין.

והארין היתה תהו

הסולם

סאמר

אש לבנה, שהוא צבע שרשי לכל הצבעים, פירוש, כי אחר שביאר ב' הבחינות תהו ובהו, בא לבאר עתה את בחינת החשך מה הוא וצריך שתדע שיש כמה כינוים להעשר ספירות שהם חו"ב תו"מ. כי שמותיהן משתנות לפי ענין ולפי פעולתן. ומבחינת יסודות הספירות מכונים החו"ב תו"מ: מים, אש, רוח, עפר. ומבחינת המסך והמלכיות שבהספירות מכונים החו"ב תו"מ ד' גוונים: לבן, אדום, ירוק שחור. ומבחינת יחס שאר הספירות אל הגוונים הבאים ממלכיות, מכונים החו"ב תו"מ: כולל, חיוו, ציור, גוון.

גם תדע, שבדרך כלל, מיוחס הצמצום א' לספירת החכמה, והצמצום ב' לספירת הבינה, והוא מטעם, כי הצמצום ב' לא עלה אלא עד מקום בינה, ולא כלום לחכמה שלמעלה הימנה, וע"כ נשארה החכמה בבחינת צמצום הא'. ומבחינה הזו נבהן יסוד ספירת החכמה למים, שרומז שאין שם שום כח צמצום ודין. ויסוד ספירת הבינה נבחן לאש, שכל הדינים מתעוררים הימנה. ולפיכך מבאר הזוהר את בחינת התהו שהוא מים ושלג, מטעם היותה בחינת צמצום א' המיוחס לתהו, שה"ס מים. ואת החשך שהוא צמצום ב', מבאר הזוהר שהוא אש, להיותו מיוחס לבינה שה"ס אש. והנה נתבאר למה נבחן החשך בשם אש.

ועתה נבאר החו"ב תו"מ המכונים ד' גוונים, וחוי"ב תו"מ המכונים כולל וחיוו וציור וגוון. וכבר ידעת שהגוונים באים מהמסך שבמלכות, מסוד זווג דהכאה שבה, המעלה ע"ס

חו"ב

העליון, ואז נבחן שנסתלק האור, ונעשה כיום המעונן שהשמש אינו מאיר, והאבנים המפולמות חוזרות ומתעלמות תוך הגליפה דתהו. וז"ש **מטמרין ביומא דעיבא ומפיקי מיא מגו תהומא לאתזנא תהו מתמן** שהמלכות יורדת לבחינת גליפה דתהו, והיא מסתתרת ביום המעונן שהוא ומוציאה מים מתוך התהום, שהם דינים, ומפרנסת עם המים הללו את התהו, כלומר שהיא מחזקת את התהו שיתראה גבורותיו, שע"י חוזרים התחתונים בתשובה ומטיבים מעשיהם, שה"ס והאלהים עשה שיראו מלפניו. וז"ש **דהא כדין חדוה ושטותא, דקא אתפשט תהו בעלמא** והרי אז יש שמחה, ויש שטות, שהרי התהו נתפשט בעולם. כלומר, שמצד אחד יש חדוה, שהרי ע"י כן התחתונים חוזרים בתשובה, ונמשכים המוחין, ויש שמחה בהעולמות. אמנם מצד הב' יש שטותא, כי התהו נתפשט בעולם, ומתרבה רוח שטות, שהוא רוח הקליפות והדינים, ע"י התפשטות התהו שנעשה.

כג) חֶשֶׁךְ הוּא אֵשׁ אֹכְמָא תְקִיף בְּגוּוֹן, אֵשׁ סוּמְקָא תְקִיף

בְּחִיּוּן, אֵשׁ יְרוּקָא תְקִיף בְּצִיּוּר, אֵשׁ חִיּוּרָא וכו': חושיך. הוא אש שחורה החזקה בצבע. כי שום צבע לא ישלוט לשנות את צבע השחור. והוא אש אדומה החזקה במראה. כי צבע האדום בולט למראה העין יותר מכל הצבעים. והוא אש ירוקה החזקה בציור, ששלימות כל ציור הוא ע"י צבע הירוק. והוא

(דפויי ס"ז ע"ב)

אשין, ודא • אתקיף לתהיו. חשך הוא אשא, ולא איהו * אשא • חשוכא, בר כד אתקיף לתהו, ורזא דא • ותכהנה עיניו מראות • ויקרא את עשו וגו'.

מסורת הוהר

א) אשא חשוכא. ח"א לא. ח"ב רמג. ז"ח בראשית ג. ב) חשוכא. ח"א כז : ל : לב. קמב. רנב : רסג. ח"ב קכז : קמט : רכב : ח"ג קכג : קלב : קנד. : רמז. רמח : שה : תק"ו תקי' ס"ס קסו : תקי' ע' קלד. ז"ח יתרו לב. לג : לו : תקיח קי : ג) ותכהנה עיניו מראות, בראשית כז : ח"א קמא : רנב : רסג. ח"ב מו : ח"ג צט : קצז ז"ח יתרו לה. תק"ח קטז. ד) ויקרא את עשו, ח"א קמב. ח"ב קפח : ח"ג קצו.

חלופי גרסאות • נ"א תחלף לתהו.

והארץ הייתה תהו

הסולם

מאמר

מקבל שליטה מבחינתו בחויב תוי"מ דראש, והוא נעשה ג"כ בגוף לבחינת שורש לכל הצבעים.

חשך תקיף בכל אשין ודא אתקיף לתהו :

חשך הוא חזק בכל מיני האש, והוא מתקיף את התהו. כלומר, שהוא הכולל של כל הדין של כל ד' אשין שבבינה, וע"כ החשך מתקיף ומתגבר על המלכות דתהו, כי מעביר כח הדין דתהו מהמלכות, וממתיקה במדת הרחמים שבה. כי מתחילה הבינה קולטת בתוכה את המלכות דתהו, ואח"כ היא מהפכת המלכות הזו למדת הרחמים שבה. **אתקיף**, פירושו שלוחם עמו כדי להכריעו. והוא מלה"כ ואם יתקפו האחד (קהלת ד' י"ב) וכן מתקיף לה הנמצא בגמרא. וז"ש **ודא אתקיף לתהו** כלומר שמתגברת על התהו ומעבירה כח הדין ממנו.

חשך הוא אשא, ולא איהו אשא חשוכא

בר כד אתקיף לתהו וכו'. חשך הוא

אש, הנושא ד' גוונין הנ"ל, ואיכה אש חשכה רק בעת התקפתה את התהו. כלומר כי חשך בעצם הוא הבינה הנקראת אש, והחויב תוי"מ שבה, הם מלובשין בד' גוונין הנ"ל : לבן אדום ירוק ושחור, שהם אינם אשא חשוכא. ומה שנק' חשך, שהמשמעות הוא אשא חשוכא, ואומר שהיא נקראת בשם זה, רק בעת פעולתה להתקיף את התהו ולהמתיקו במדת הרחמים שבה. וז"ש **ולאו איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו**. שאינה אש חשיכה, רק כשמתקפת את התהו. והיינו רק בעת שמעבירה מדת הדין של התהו. וז"ש **ורזא דא ותכהנה עיניו מראות ויקרא את עשו וכו'** כי יצחק הי"ס הבינה, כי האבות הם חבידי, ובעת שרצה להכניע

חויב תוי"מ ממטה למעלה הנקרא ראש, וע"ס חויב תוי"מ ממעלה למטה הנקרא גוף, וכמו שביאר הוהר (לפיל דף ד' אות א) **דאצטבעו נוונין לתתא שרק בהע"ס שממעלה למטה הנק' גוף**, יצאו ד' גוונים חויב תוי"מ, ולא בע"ס דראש, מטעם שהגוונים ממלכות באים, ולהיותה הסבה לחויב תוי"מ דגוף, לכן נצטבעו בגוונים, משא"כ בהראש, שהיא למטה ממנו, אין הדין שבה יכול להתעלות למעלה ממקום מציאותו עש"ה.

ולפיכך החויב תוי"מ דע"ס דראש מכונים בשם : כולל, חיוו, ציור, גוון. החכמה היא בחי' כולל ושורש לבד, ואין בה אפילו חיוו מהגוונים, ובבינה יש עקיף בחינת חיוו, ובת"ת יש בחינת ציור הקרוב יותר לבחינת גוון, וגוון ממשי הוא רק בהמלכות של ראש, כי בחינת הגוון להיותו דין אינו יכול לעלות למעלה ממקומו. והנה ד' הבחינות האלו שבחויב תוי"מ דראש, מראות כחן ושליטתן גם בד' גוונים לבן אדום ירוק ושחור, שבחויב תוי"מ דגוף. וז"ש **אשא אוכמא תקיף בגוון** כי המלכות דגוף נבחנת לגוון שחור, ונמשך לה כח מיוחד מבחינת גוון שלה, בבחינתה בחויב תוי"מ דראש, ע"כ שליטתה גדולה בבחינת הצבע, שאינה מקבלת שינוי ע"י שאר הצבעים. **אשא סומקא תקיף בחיוו** הבינה דגוף שהיא בגוון אדום, שליטתה גדולה בבחינת החיוו שמקבלת מבחינתה בחויב תוי"מ דראש. **אשא ירוקא תקיף בציור** הת"ת דגוף, שהוא בגוון ירוק, שליטתו גדולה בבחינת הציור שמקבל מבחינתו בחויב תוי"מ דראש. **אשא חוורא דכליל כלא** החכמה דגוף שהיא בצבע לבן, כליל כלא, כי (דפרי ט"ז ע"א)

חשך פני רע * דאסבר אנפין לרע, וכדין אקרי חשך, דשרי עליה לאתקפא ליה, ורזא דא בחשך על פני תהום.

(כד) ר' רוח הוא קול דשארי על בהו ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטריך. ורזא דא קול יי על המים. וכן רוח אלהים מרחפת על פני

מסורת הוהר

א) דאסבר אנפין לרע. (רחים לחייבא) ח"ב מו : ב) וחשך על פני תהום, בראשית א. ח"א ריג : ח"ב קמט : קס. ז"ח בראשית ר' טד שיג. יג טד שכג. תק"ח קו טד שלג. קי טא מז. טב כח. טד, קיט. טא שיו ג) תהום, ח"א רסג. ח"ב לה. ח"ג רכו : רעט, תק"ז תקי' כיו עא : תקי' לי עג : תקי' סי ציג. תקי' סיג צה. ז"ח יתרו לב : ז"ח רות עו. תק"ח סו : קיט : ד) רוח, ח"א יא : לט : מ. ח"ג שה : תק"ז תקי' כיא סג. תקי' כיה ע : ה) קול ה' על המים, תהלים כט. ח"א לא. קיח. ח"ב קס. רע : ח"ג לא : קעב. רכו. ז"ח בראשית ג. לעיל לי אית ב'.

הלופי גרסאות : * ניא וכד אסבר פנים לרע אקרי חשך. ניא וכד אסבר פנים לרע וכדין. ניא וכד אסבר אנפין לרע וכדין. * ניא פני המים, אנפין משקען וכו'.

והארץ היתה תהו

הסולכ

מאמר

הוא קול השורה על בהיו ומכחיג אותו בכל מה שצריך. פירוש, כי תיקון המסך בסוד צמצום ב' הניל. נק' בשם רוח. (כניל באות ייז עיש בהסולם). כי המסך הזה מעלה אויח וממשיך קומת עיס באור של קומת רוח, וכיון שבא מן הבינה הנקראת בשם אלהים, עיכ נק' קומה זו שיצאה על המסך הזה בשם רוח אלהים. כי הוא רוח קודשא דנפיק מאלהים חיים שהוא הבינה, עיש וקומה זו של רוח נבחן לאור הויא, כי רוח הוא בחינת זיא, והוא נק' קול, כניל.

וזה אמרו ר' רוח, הוא קול דשארי על בהו כי יש כאן ענין צמצום לחוד, שהוא הנק' חשך. ויש כאן ענין מסך לחוד הנק' רוח. וכן לעיל אומר ענין צמצום א' לחוד הנק' תהו, וענין מסך לחוד הנק' בהו. ולפיכך בחינת צמצום ב' הנק' חשך, שורה על התהו ואתקיף ליה ומכניעו, כניל בסמוך. והמסך דצמצום ב' הנק' רוח, שורה על המסך דצמצום א' הנק' בהו ואתקיף ליה, לכלול אותו בתוכו, בכדי שיוכל להמשיך רוח אלהים חיים מן הבינה. וזיש ר' רוח, הוא קול דהיינו קומת זיא הנמשך מאלהים חיים הנקרא קול, דשארי על בהו שהוא רוכב על המסך דצמצום א' הנק' בהו, ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטריך והוא מתקיף אותו ושולט

להכניע את עשו, הוכרח להשתתף או עם בחינת המלכות, שעייז ותכנה עיינו מראות, דהיינו שהבינה עצמה נתמעטה מכח השתתפותה עם המלכות, בסוד אשא חשוכא, ואז קרא את עשו שהוא כח הדין שבתהו כדי להכניעו חחת הקדושה. הרי שבעת פעולת הבינה להכניע את התהו, היא נבחנת לאשא חשוכא.

חשך פני רע, דאסבר אנפין לרע, וכדין אקרי חשך, דשרי עליה לאתקפא

ליה : הפנים של רע הוא חשך. ויצחק שהסביר פנים לרע, לעשו. נקרא אז חשך, ששורה עליו בכדי להתקיף אותו, פירוש, הוא מבאר הכתוב ותכנה עיינו מראות, מפני שיצחק הסביר פנים לעשו שהוא רע, עיכ קפץ עליו פני רע, שהוא חושך. ולמה הסביר פנים לעשו, הוא משום דשרי עליה לאתקפא ליה, ששרה עליו כדי להתקיפו. כי בהשראתו עליו נמצא מתקיף אותו ומכניעו. וכיון שהוא שורה על הרע כדי אקרי חושך, ומכאן ראיח שאין הבינה נק' בשם חשך, אלא בעת שפועלת להמתיק כח הדין דתהו מהמלכות, כי אז בהכרח היא נמצאת שורה על התהו כדי להכניעו, שמשום זה היא נחשכת ונעשית לאשא חשוכא.

(כד) ר' רוח, הוא קול דשארי על בהו, ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל

מה דאצטריך : רוח, שבחכתוב ורוח אלהים.

(דברי סו ע"א)

המים. אבנין משקען גו תהומי, דנפקי מייא מנהון, ועל דא אקרונ * פני המים. רוח אנהיג * ואתקיף לאינן פנים פני תהום, * דא כמה דאצטריך ליה * ודא כמה דאצטריך ליה.

חלופי גרסאות: * ניא פני המים ליג. ניא פנים. * ניא ואתקין. * ניא דא כמה דאצטריך ודא תהו. ניא דא ודא כמה דאצטריך ליה. * ניא דא ודא כמה דאצטריך ליה ליג.

סאמר

הסולם

יהארין הימח תהו

ושולט עליו כדי להנהיג אותו בכל מה שצריך. כלומר שיוכל להמשיך עליו כל המוחין שצריך. שמתחילה ממשיך עליו קומת רוח חיים מהבינה ואח"כ גם בחינת ג"ר מהבינה, כמיש להלן בהמקרא דיהי אור. וכל כמה שכח המסך דבהו שולט, לא יוכל להמשיך מבחינת בינה כלום, כי כל בחינה מקבלת רק מבחינה שכנגדה ולא כלום מלמעלה מבחינתה, וע"כ כל עוד שכח המסך דבהו שולט על המלכות, שהיא בחינתה עצמה, לא תוכל המלכות לקבל מהבינה כלום. אלא אחר שהשיגה כח המסך דצמצום ב' הנק' רוח, שהוא בא מן המלכות שנכללה בבינה עצמה, ונעשתה מחמת זה כמו עצם הבינה, ע"כ יכולה לקבל מהבינה, כי נעשתה בזה כמו בחי' שכנגדה ממש. ולפיכך אומר, שהמסך דרוח שורה על המסך דבהו, ואתקיף ליה כדי לבטלו, ויוכל להמשיך כל מה דאצטריך אל המלכות, שהם ויק' ומוחין מהבינה, כי אין תיקון להמלכות זולת ע"י המוחין מן הבינה כנודע.

אבנין משקען גו תהומי דנפקא מיא מנהון, ועל דא אקרונ פני המים:

האבנים משוקעות תוך התהומות שבים יוצאים מהם, ועל כן נקראות פני המים. פירוש. כבר נתבאר לעיל, שתיקון המסך בהמלכות נק' בשם אבנין, משום שעל ידו מתאבנות המלכות שלא לקבל לתוכה את אור העליון, שע"ז נעשה עליה הזווג דהכאה. ואומר שמשום שהמסך משוקע ומתוקן תוך התהומות, דהיינו בהמלכות, שע"י זווג דהכאה יוצא מים משם, לכן אומר הכתוב ורוח אלקים מרחפת על פני המים, כי האבנין שהם המסך נקראות פני המים כי מזווגם יוצא המים שהם המוחין. והנה לעיל אצל המסך דצמצום א' הנק' בשם בהו, אומר אבנין משקעין גו גליפא דתהו נפקי גו גליפא דמשקען תמן (אות כ"א ע"ש) וכאן בהמסך

(דפו"י טז ע"א)

פירוש

דרוח אומר "אבנין משקען גו תהומי דנפקא מייא מנהון" ויש להבין ההפרש בין גליפא דתהו ובין גו תהומי. והענין הוא, הצמצום א' נק' תהו ולא תהום, אלא הצמצום ב' נק' תהום, כמיש וחשך על פני תהום. שפירושו מוצא המים בלבד, כי בחינת התהו שבו, כבר נמתק עם עליתו להבינה, ולא נשאר ממנו אלא בחינת מוצא מים בלבד.

וזה אמרו רוח הוא קול דשארי על בהו וכו' ורזא דא קול ה' על המים, וכן ורוח אלהים מרחפת על פני המים ומשמיענו שמסך הזה דצמצום ב' הנק' רוח אלהים, אין בו מבחינת גליפא דתהו כמו בהמסך דבהו, משום דשארי על בהו ואתקיף ליה ואנהיג ליה וכו', וע"כ אין בו אלא מבחי' צמצום ב' הנק' תהום, שהוא מוצא מים לבד, דהיינו מוצא למוחין, כי כח הדין דתהו חלף ועבר משם. ולפיכך מכנהו הכתוב בשם מים, כמיש ורוח אלהים מרחפת על פני המים, כי אבנין משקעין גו תהומי

דנפקא מייא מנהון כי המלכות לא נתאבנה שלא לקבל האור מטעם תוקף הדין של גליפא דתהו, אלא, היא נתאבנה שלא לקבל האור ולדחותו בזווג דהכאה, רק מטעם כדי לאפקא מייא, דהיינו כדי להמשיך קומת אור ממעלה למטה ולהלבישו עם האו"ח שלה ממטה למעלה. ולפיכך אקרונ פני המים כי בחינת הצמצום נק' פני תהום, בסוה"כ וחשך על פני תהום. ובחינת המסך נק' פני המים, כי הן הצמצום והן המסך לא באו כאן משום דין, אלא להוציא מים בלבד, כי רוח אנהיג ואתקיף לאינן פנים פני תהום הרוח הנחיה והתקיף להפנים האלו הנקראות פני תהום.

(כה) תהיו, עליה שריא שם * שדיי. בהיו, עליה שריא שם δ = צבאות. חשך, עליה שריא שם אלהים. רוח עליה שריא שם ידויד.

(כו) רוח חזק מפרק הרים לא ברוח ה' וגו', * שמא דא לא * הוי ביה, דהא שדיי שלטא * עליה ברוא * דתהו. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה', דהא

דרך אמת

(א) וללו השמות כולמות על הקליפות. וענין השמיה. ויקרא יא :

מסורת הזהר

(א) שדיי ח"ב רנו. ח"ג יא : קיט : רלא. ז"ח בראשית
ט : ב) צבאות. ח"א רסב. ח"ב רנח : רסא : רלב.
ח"ג יא. : ז"ח בראשית ט.

חלופי גרסאות : * ניא שמיה. * ניא שרי. * ניא עליה ליג. * ניא דסתרא דתהו.

סאכר

הכולם

והארץ היתה תהו

נולדים ויוצאים כל צבאות ה'. וכיון שבהו
היס תיקון המסך בסוד הזווג, כניל, נמצא
שקנתה המלכות בחינת יסוד הנק' צבאות.
חשך עליה שריא שם אלהים : על
חושך שורה השם אלהים. כי חשך,
היס צמצום ב'. דהיינו עלית המלכות למקום
בינה, כניל. והבינה נק' אלהים. נמצא שהארץ,
שהיא המלכות שנכללה בחושך הזה, הרויחה
בוה שם אלהים מהבינה.

רוח, עליה שריא שם הוי"ה : על הרוח
שורה השם הוי"ה. כי רוח היס תיקון המסך
דצמצום ב' בהמלכות, שהמשיכה קומת ז"א הנק'
קול, מהבינה, בסוד, קול דרכיב על בהו ואנהיג
ליה בכל מה דאצטריך. כי מבחי המסך דבהו
לא היה ראוי המלכות למוחין דג"ר, הנקראים
בשם הוי"ה. משום שכח הדין דגליפא דתהו
שורה עליו, כניל. אבל אחר שהשיגה מסך
מבחינת בינה, בסוד אבנין משקען גו תהומי
דנפקי מניה מייא, שפירושו, שאין בהמסך שום
דין, אלא שהמסך נתאבן לעכב על אור העליון
בכדי לעשות זווג דהכאה להמשיך קומת החסדים
מהבינה, הרי יכולה המלכות לקבל עתה גם מוחין
דג"ר הנקראים הוי"ה, בסוד יהי אור, שהיס שם
הוי"ה, ז"ש, רוח, עליה שריא שם הוי"ה.

(כו) רוח חזק מפרק הרים לא ברוח

הוי"ה וכו' : ברוח אינו שורה השם
הוי"ה וכו'. כי רוח חזק זה הוא יוצא מבחינת
תהו (כניל באות י"ט) ועל כן אומר הכתוב
לא ברוח ה', כי בתהו רק שם שדי שורה
עליו. וכן ברעש, שמבואר שם, שהוא יוצא
מבהו

פירוש כי קומת הרוח שיצא על המסך, הנהיג
וקיים את הפנים של פני תהום, וכן אתקיף
את הפני תהום. כלומר, כי תהילה אנהיג וקיים
את פני תהום כדי להוציא מים בזווג דהכאה.
ואח"כ גם אתקיף ליה לבטלו לגמרי, כניל (באות
י"ח) דישתאר ההוא זוהמא דלית ביה
זוהמא כלל. עשה. והיינו בעת שרוצה
להמשיך מוחין דג"ר בסויה יהי אור, כמ"ש להלן.
ז"ש דא כמה דאצטריך ליה ודא כמה
דאצטריך ליה זה כפי מה שצריך לו, וזה
כפי מה שצריך לו, כי בעת שצריך לקומת
חסדים מהבינה הנק' מים הוא מנהיג ומקיים
את הפני תהום ובעת שצריך להמשיך מוחין
דג"ר, הוא מבטל אותו לשעתו, כדי שיוכל
להמשיך מוחין דג"ר מהבינה.

(כה) תהו, עליה שריא שם שדי וכו'. על
תהו שורה השם שדי, סוד שם שדי,
היס הגבול והסיום של התפשטות האור, בסוד
שאמר לעולמו די ולא יתפשט יותר. ובהיות
הארץ, שהיא המלכות בבחינת תהו, שריא עליה
השם שדי, דהיינו לבחינת גבול וסיום האור
בלבד. כי האור לא היה יכול להתפשט לתוכה
מכח הצמצום הרוכב עליה כניל, ונמצא, שנסתים
האור ממעל לה, והיא עשתה סיום עליו, שהוא
סוד שם שדי.

בהו, עליה שריא שם צבאות : על בהו
שורה השם צבאות. סיום כל פרצוף
מבחינת המסך דיסוד, נק' צבאות, בסוד אות
הוא בצבאות שלו, כי הוא רומז על בחינת
הזווג שאינו נעשה רק על המסך הזה, ומשם

בראשית

שם צבאות שלטא ביה, ברזא דבהו. ועל דא אקרי בהו. רעש, דלאו איהו בלא רעש.
 (כו) ואחר הרעש אש לא באש ה', דהא שמא * דאלהים שלטא ביה מסטרא
 דחשך. ואחר האש קול דממה דקה. * הכא אשתכח שם ידויד. ארבע פרקין
 הכא. דאינון ² פרקי גופא ואברין ידיען, דאינון ארבעה, ואינון תריסר. והכא
 שמא גליפא ³ דתריסר אתוון. דאתמסר ³ לאליהו במערה. *
 (כח) *⁴ ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. מהכא איהו שירותא גלאשכחא

מסורת הזהר

(א) אלהים, ח'א יב. לא: סד: קא. קמד: קעד. ח'ב
 מב: קמ. קנט: רנח: רסא. רסב. ח'ג יא. תק"ז בהקד'
 יג. יד: ז'ח בראשית ט. תק"ח צו: (ב) פ'קי גופא
 תריסר, ח'ב רא. ח'ג רעב: (ג) דתריסר אתוון:
 ח'א יט. ע: רסב. ח'ב נח. רא: ח'ג רנב. תק"ז (ביאור
 על שם ייב) בהקדמה יוד. ז'ח רות פו. (ד) ויאמר אלהים יהי אור, בראשית א. ח'א יא: כב: ל: לא:
 מה: מו. קמה. קסג. רנב: רסג. רסד. ח'ב לר: קד. קכו: קמח: קמט: סס. קסא. קסו. קסז. קעו: ח'ג יא: כח:
 קסה. ריט: רמה: ת"ז תקי ה' יט. סוף תקי יח לו: ריש תקי כז עא. תפי ליב עז. תקי לז עז: תקי לז עח:
 תקי ליט עט: תקי מיב פא: תקי סיס קח: ז'ח בראשית א. טא שא. ז טד שיא. ח טא שכא. ח טד שב. שמ. יתרו
 לב טא שכט. לד טב שמו. לו טד שו. שהיש עג טג שלה שמג. תק"ח קט טג שמד. קיב טג שיב שכג. קסו טב שכה.
 קסו טג שד. קסז טב שב.

דרך אמת

(ח) אכרי הגוף. (ב) שם זה שולט בלויח, וכו היה חליטו
 ז'ל סס. עיין ויקהל כ"א ע"א. ושם זה הזכיר משה
 רבינו ע"ה. בתוך הענן להכניח את קמולו. כמכר פי
 בשלח נה. ח. ושלח לך קמ"ב ע"ג. (ג) למזל חלוקה
 וסודות עליונים.
 על שם ייב) בהקדמה יוד. ז'ח רות פו. (ד) ויאמר אלהים יהי אור, בראשית א. ח'א יא: כב: ל: לא:
 מה: מו. קמה. קסג. רנב: רסג. רסד. ח'ב לר: קד. קכו: קמח: קמט: סס. קסא. קסו. קסז. קעו: ח'ג יא: כח:
 קסה. ריט: רמה: ת"ז תקי ה' יט. סוף תקי יח לו: ריש תקי כז עא. תפי ליב עז. תקי לז עז: תקי לז עח:
 תקי ליט עט: תקי מיב פא: תקי סיס קח: ז'ח בראשית א. טא שא. ז טד שיא. ח טא שכא. ח טד שב. שמ. יתרו
 לב טא שכט. לד טב שמו. לו טד שו. שהיש עג טג שלה שמג. תק"ח קט טג שמד. קיב טג שיב שכג. קסו טב שכה.
 קסו טג שד. קסז טב שב.

חלופי גרסאות: * נ"א דהא הכא. * חסר כאן ותמצאהו בדף ל' ע"א (בדפ"י) בד"ה והארץ היתה תהו ובהו
 סוסציתא עד המלות סתימין דלא אתגליין. (אה"ל)

והארץ היתה תהו

דסורים

פאטר

י"ב. וכן השם י"ב מרומז בגוף האדם: כי בו
 ג' הויות. הא' בראש שלו. הנק' חב"ד. הב'
 בגוף שלו עד הטבור. הנק' חג"ת. הג' מטבור
 ולמטה שלו הנק' נה"י. והם בו בבחינת נקודת
 הסגולה. חו"ב בימין ושמאל. והדעת באמצע.
 חו"ג בימין ושמאל. והת"ת באמצע. ונו"ה ימין
 ושמאל. והיסוד. באמצע. וג' הספירות האמצעיות,
 שהם דעת ת"ת יסוד, נבחנו כל אחת מהם בבי
 בחינות. שהם דכר ונוקבא, ועי"כ יש ג' חלקים
 בגוף האדם. שהם ראש גוף רגלין, ובכל חלק
 ד' אברין: ד' אברי הראש הם חב"ד, שח"ב
 הם י"ה, והדעת ו"ה. וכן בחלק הגוף ד' אברים,
 שח"ג הם י"ה, והת"ת ו"ה. וכן ברגלין ד'
 אברים. שנצח והוד הם י"ה, ויסוד ועטרה הם
 ו"ה. שו"ס שם בן ייב המרומז בגוף האדם.

מבהו. אומר הכתוב לא ברעש ה' רק השם
 צבאות שורה עליו. וכן באש היוצא מהחשך.
 אומר הכתוב לא באש ה', כי רק שם אלהים
 שורה עליו. אבל בקול דממה דקה. שהוא בא
 מבחינת רוח אלהים שעליו שורה השם הו"ה.
 אומר הכתוב, ויהי כשמע אליהו וכו' והנה אליו
 קול ויאמר מה לך פה אליהו. והנך מוצא. שבי
 בחינות הראשונות. לא יצא מהמערה. רק בעת
 ששמע קול דממה דקה. יצא תיכף מהמערה
 וקבל פני ה', שהוא מטעם כי הכא אשתכח
 שם הו"ה, וידע שהו"ה מדבר אליו.

(כו) ארבע פרקין הכא דאינון פרקי
 גופא ואברין ידיען, דאינון

ארבעה ואינון תריסר: בהשם הו"ה יש
 ארבע פרקין. דהיינו ד' אותיות. הרומזים לפרקי
 גופא דאדם ואברים ידועים, שהם ארבע והם
 שנים עשר. והכא שמא גליפא דתריסר
 אתוון דאתמסר לאליהו במערה. וכאן
 ה"ס שם בן ייב אותיות, שנמסר לאליהו במערה.
 דהיינו ג' הויות שככל אחת ד' אותיות שהם

מאמר יהי אור

(כח) מהכא איהו שירותא לאשכחא גניזין,
 היך אתברי עלמא בפרט:

מכאן מהמאמר יהי אור, היא התחלה למצוא
 הסודות, איך נברא העולם, בדרך פרט. דעד

גניזון, היך אתברי עלמא בפרט. דעד הכא הוה בכלל, ובתר, אתהדר כלל למהוי א כלל ופרט וכלל.

כט) עד הכא הוה כלא תליא באוירא מרזא דאין סוף, כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה רזא דאלהים, כתיב ביה אמירה, * ויאמר אלהים. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט, * ואעיג דבראשית מאמר הוא, אבל לא כתיב ביה ויאמר.

דרך אמת (ח) תקוים ת"ק מל. ובמחנה יסודם כנ. וכי סוף ע"ל. זוכה ולפתחן כסדי. מסורת הזהר

א) כלל ופרט וכלל, ח"א רמז: ח-ב ג. ח"ג רסא. ת"ז תק'מ"ז פד. ז"ח בראשית וטיב ש"ס. ב) אמירה. ח"ב ע"ט: ח"ג פ"ח: קלב: ג) בראשית מאמר הוא ח"א ל. ח"ב קעח:

חלופי גרסאות: * נ"א דכתיב ויאמר. * נ"א אעיג.

ויהי אור

הסולם

מאמר

כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה, רזא דאלהים כתיב ביה אמירה:

כיון שנתפשט הכח בהיכל העליון, שה"ס אלהים, כתיב בו אמירה. היכל העליון הוא פרצוף ישסו"ת שהוא היכל ה' דא"א הנזכר לעיל בדף ט' אות ד'. ואומר שם שתחילה יצא ההיכל מראש דא"א בסוד אשר ראש דנפיק מראשית. ונתבאר שם בהסולם שיססו"ת הי"ס השם אלהים, שה' אותיות הם כתיב תו"מ, וכשיצא מראש דא"א, לא נשאר בו אלא ב' אותיות מ"י דאלהים, שה"ס קומת אויר. בכלים דכתר חכמה שהם מ"י, ואז לא האיר בהיכל השם אלהים, שהיו הסרים לו האותיות א"ה דאלהים, ואח"כ על ידי הארה עליונה הוחזרו ב' אותיות א"ה אל היססו"ת, וחזר ונשלם השם אלהים והאיר בהיכל, ויצאה בו קומת ג"ר. עשה. וי"ש כאן כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה, דהיינו שחזרו ב' אותיות א"ה אל ההיכל, רזא דאלהים, שה"ס השלמת ה' אותיות דאלהים כנ"ל, כתיב ביה אמירה, אז כתוב בו המלה ויאמר, שמשמעותה, זווג להשפעת ג"ר, כמ"ש להלן. והוא פרט הראשון דבריאת העולם. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט, שהרי מקודם לכן לא כתוב המלה ויאמר, שהוא פרט. ואעיג דבראשית מאמר הוא אבל לא כתיב ביה ויאמר, ואעיפ שהכתוב בראשית הוא ג"כ מאמר. המשלים לעשרה מאמרות שבמעשה בראשית, אבל לא כתוב בו

הכא הוה בכלל, שעד כאן נזכר בריאת העולם בדרך כלל, דהיינו בהכתוב בראשית ברא אלהים וכו', ובתר, אתהדר כלל למהוי כלל ופרט וכלל. ואח"כ חזר הכלל להיות כלל ופרט וכלל. פירושי כי תחילה נזכר בריאת העולם בדרך כלל, בהכתוב הא' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ולא נזכרו שום פרטים איך נבראו שמים וארץ. אמנם אח"כ נזכרו כל פרטי מעשה הבריאה, ממאמר הא' יהי אור עד הכתוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכו' ויכלו וכו', הרי עתה נעשה הכלל דהיינו הכתוב הא', לכלל ופרט וכלל, כי הכתוב בראשית הוא כלל הא'. ומהמאמר יהי אור והלאה הם הפרט והכתוב וירא וכו' הוא כלל האחרון.

כט) עד הכא הוה כלא תליא באוירא מרזא דאין סוף: עד כאן היה הלוי

הכל באויר המושפע מסוד אין סוף. נשמר בזה שלא יוקשה. הלא כבר כתוב והארץ היתה תהו ובהו וכו', שהיא פרטיות הבריאה ולא כלל. וע"כ אומר, שעד כאן היה תלוי הכל באויר. כלומר שלא היה בהעולם, שהוא ז"א, רק קומת אויר. שהוא אור דנפש רוח בכלים דכתר חכמה. דהיינו כמ"ש לעיל בהכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. כנ"ל בדף ל' ד"ה ורוח. ולפיכך עוד אין זה נחשב לבחינת בריאת עולם בפרט. כי חסרה ג"ר, אלא נבחן שעוד הבריאה כלולה בסוד א"ס, שלא יצאה עוד לגילוי.

ל) • דא ויאמר, איהו קיימא כ' למשאל ולמנדע. ויאמר, חילא • דאתרם. • וארמותא = ד' בחשאי מרזא דאין סוף • ברישא דמחשבה. ויאמר • אלהים. השתא • אוליד ההוא היכלא, ממה • דאתעדיאת • מזרעא דקדש, ואור-ידי

דרך אמת

מכורת הזהר

א) ויאמר — בחשאי, ח"ג קלב : ב) בחשאי, ח"א כד : ג) רט. רי. רלד : ח"ב קל : קלב : קלד. רב. ח"ג לט. פח. קנה. קנה. קעז : רל : ת"ז תקי יוד כה. תקי' ליה עח : ז"ח בראשית ד ט"ב שכב. ה' טב שטו. יתרו לז טג שיא, שטו. טד שכב. מא טב שיג. מה טא שלג. שהיש טג טא שיח. כה טד שלו שמב. תקי-ח קא טא שכא קד טג שמש. תקי"ח קד טג שמו קי ט"ג שיב.

ה) אוקיות מ"י חו"ב. ז) לכה וליקן ולהקיר צו מן הבנין ולמפה. חבל ממש ולמעלה חין דוכסין. דכסוב הנסמכות ליה אלהינו. והו כבוד אלהים הכבוד דכר. ג) שממש מחיילות ההכוננות והמעשרות הספט והכנסה מלשילא. ד) כל אמורה נחשאי. כד' והמרה כלננך. ה) ט"ו לשיל דף ט"ו ט"ב.

חלופי גרסאות : יניא דא ליב וגריס דויאמר. וניא דא ויאמר ליג. • ניא ארמותא. • ניא ברזא. • ניא ליג אלהים. • ניא דאעדי וניא דעאדי. • ניא דזרעא וניא בזרעא.

סאבר

הסולם

יהי אור

לחוך ממנו, אלא האור סתום במקומו. והוא מטעם חוסר אור החסדים, שאין החכמה מאירה בלי לבוש מאור החסדים כנ"ל בדט ז ד"ה וזה אמרו. מרזא דא"ס ברישא דמחשבה, האור נמשך מסוד איס ברישא דמחשבה, דהיינו בעצם הבינה בהג"ר שלה הנקי רישא דמחשבה, ולא ז"ס תחתונות דמחשבה. והוא מטעם, כי הג"ר יכולות לקבל אור החכמה בלי לבוש דחסדים, ולכן מתפשט בהם האור אע"פ שאין שם חסדים. משא"כ ז"ס תחתוניות אינן יכולות לקבל אור חכמה בלי התלבשות באור חסדים. וע"כ כיון שחסר שם אור החסדים, אין אור החכמה יכול להתפשט בהם.

ויאמר, להיותו בבחינת כלל, ויאמר הוא פרט. הרי שהכתוב ויאמר אלהים יהי אור, הוא התחלת הפרטים שבבריאת העולם.

ל) דא ויאמר איהו קיימא למשאל ולמנדע : ויאמר זה, הוא עומד לשאלה ולדעת. כי ויאמר, הוא אותיות מי אור שזה יורה בחינת שאלה והיינו פרצוף ישו"ת שאומר עליו לעיל (בהקדמת הזוהר דף ח' אות ט') שה"ס מ"י דקיימא לשאלה (ועש"ה פירוש הדברים). והוא לאסוקי את או"א עלאין שמהם אינם נמשכים מוחין אלו, כי הם אינם עומדים לשאלה, כי הם אוירא דלא אתיידע, כמ"ש שם.

ויאמר חילא דאתרם וארמותא בחשאי : ויאמר, יורה כח שהינך, והתניפה היא בלחש. פירוש, ויאמר ה"ס אבא. אלהים ה"ס אמא. והיינו או"א תתאין הנקי ישו"ת וזכור זאת לכלל ההמשך. וכבר ידעת שענין יציאת המוחין דגדלות, הוא ע"י החזרת האותיות אל"ה דבינה ממקום ז"ן למקום בינה, להשלמת השם אלהים. וז"ש ויאמר, חילא דאתרם, ויאמר, יורה על הכח שהונף, דהיינו שהניף האותיות אל"ה ממקום ז"ן למקום בינה, כי תנופה זו נעשה על ידי הארת אבא המרומז בויאמר. וארמותא בחשאי, והתנופה, שהארת אבא עושה, הוא עושה בלחש. כלומר שהארת החכמה אינו נודעת

ויאמר אלהים, השתא אוליד ההוא היכלא ממה דאתעדיאת מזרעא דקדש : ויאמר אלהים, משמעותה, כי עתה הוליד היכל ההוא את הזרע קדש שהיתה מעוברת בהם. היכל הוא בינה הנקי ישו"ת. זרע קודש הם ז"ן. ואומר שעתה, אחר שאבא. שה"ס ויאמר, הניף האותיות אל"ה והחזירם לאמא שה"ס מ"י, ונשלם בה אותיות אלהים, (כנ"ל בדיבור הסמוך) הוליד ההיכל, שה"ס אמא, את הז"ן הדבוקים באותיות אל"ה, שהיתה מעוברת מהם.

פירוש כי מתוך שהאותיות אל"ה היו נפולים

בחשאי. וההוא דאתילד * אשתמע לבר, מאן דאוליד ליה אוליד בחשאי דלא אשתמע כלל, כיון דנפק מניה מאן דנפק אתעביד קול דאשתמע דבר. לא) יהי אור. כל מה דנפק ברזא דא נפק. לניהי על רזא דאויא. דאיהו ייה, ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה, למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא.

מסורת הזהר

א) אשתמע לבר? ח"א נ: רי. ח"ג לט: ב) יהי אורי, ח"א רלב: ח"ב קסז. קעו: תק"ז חק' לי עיד: חק' ליו עז: ז"ח ז' סד שכב. לד טב שמד. ג) ברזא דא נפק. (אתמשכו כל היות) ת"ז חק' לי עז. ד) יהי ח"א רלב: ח"ב קעז:

יהי אור

הסולם

מאמר

התפשטות. וויש מאן דאוליד ליה אוליד בחשאי דלא אשתמע כלל: מי שהוליד לזוין, הוליד אותו בלחש שלא היה נשמע כלל. וזה קאי על לידת המוחין לזוין בעודם תוך הבינה, שאז הם בחשאי כנ"ל. כיון דנפק מניה מאן דנפיק אתעביד קול דאשתמע לבר, כיון שיצא ממני, מן הבינה, מי שיצא דהיינו זוין, נעשה קול, שנשמע לזוין. וזה קאי על יציאת זוין מבינה אל מקומם עצמם, שזה נעשה אחר יציאת קומת חסדים על המסך דזוין, שאז מתלבשת החכמה בחסדים, ויש לה התפשטות לחוץ להאיר להתחתונים.

ויש לדעת, שכל הגורם ללידת הז"א ויציאתו מהבינה, הוא הזווג הנ"ל על מסך דז"א להמשיך קומת החסדים. באופן, שהתלבשות חכמה בחסדים ולידת הז"א באים כאחד. כי ע"י זווג הזה, ניכר מדרגת הז"א שאינו שייך להבינה. והשינוי צורה נבחן ללידה. ואכמ"ל.

לא) יהי אור, כל מה דנפק, ברזא דא נפק: כל היוצא ונאצל בהעולמות.

יוצא בסוד הכתוב הזה דיהי אור. כלומר שדרכי פעולת הזווג המבוארים לפנינו בביאור הכתוב יהי אור הם נוהגים כן באצילת המוחין של כל המדרגות כולן.

יהי על רזא דאויא דאיהו י"ה: המילה יהי רומזת על כור אויא, שהם י"ה. ד"ה"י. הי רומזת על אבא והה על אמא. והיינו אויא תתאין הנקראים ישו"ת. ולבתר, אחר אורחיות י"ה שבי"ה, אתהדר לנקודה קדמאה, הוזכר לנקודה הראשונה. כלומר שחזר וכתב

נפולים בתוך מדרגת הזוין, במשך זמן יציאת הבינה מראש. נעשו למדרגה אחת עם הזוין. כי זה הכלל, העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו. וכן התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ולפיכך בעת שהארת אבא הניף אתוון אליה למקום הכינור, הרי עלו עמהם הזוין הדבוקים בהם. כמדרגה אחת, וגם הזוין נתחברו להבינה. וזה נבחן שהבינה נתעברה עם הזוין, כי הזוין נתדבקו בה, ונעשו אליה סוד זרע קודש. כי בהיותם דבוקים בה, הם מקבלים מוחין דקודש מאבא כמו הבינה עצמה. שז"ס העובר, האוכל ממה שאמו אוכלת.

ז"ש ואוליד בחשאי וההוא דאתילד אשתמע לבר: הבינה הולידה את הזוין בלחש וההוא שנולה, נשמע לחוץ. ולכאורה תמוה, הרי ואוליד הוא ענין אחד עם דאתילד, ואם הולידה בלחש הרי הולד לא נשמע לחוץ. אמנם יש כאן בי לידות, א) לידת המוחין להזוין, בעודם תוך הבינה. ב) לידת הזוין, להוציאם ממקום בינה למדרגתם עצמם. והנה לידת המוחין, הנעשים ע"י תנופת אתוון אליה למקום בינה, שאז חוזרת בינה, להראש דא"א, הם נבחנו להארה בחשאי. בלי התפשטות לחוץ. משום חוסר חסדים כנ"ל. וז"ש ואוליד בחשאי, דקאי על לידת המוחין, אבל לידת זוין עצמם ויציאתם ממקום בינה למקומם עצמם. זה נעשה, ע"י זווג הבינה על המסך דזוין, שמוציאה קומת חסדים להלביש אור החכמה בחסדים. ואז הוא מולידה הזוין, ומורידה אותם למקומם עצמם. ועתה אחר שנתלבשה החכמה בחסדים הרי המוחין נשמעים לחוץ. שיש להם

(הפרי דף כ"ז ע"ב)

(לב) אור ויהי אור, * אור דכבר הוה. אור דא רזא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא * דסתרא דאור עלאה סתימא. * בקע בקדמיתא, ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה, דהא אין סוף בקע * מאורא דיליה, וגלי האי

מסורת הזוהר

(א) אור דכבר הוה, ח"א ל: מה: ח"ג רמא: ז"ח בראשית א. יתרו ל"ז ס"ד ש"ז. (ב) דסתרא דאור, (יהי אור יהי אור) ח"ג רמא: ת"ז סוף תקי י"ח לו: תקי ס"ס קח: (ג) בקע, ח"א טו.

חלופי גרסאות: * נ"א מאיר.

יהי אור

הסולם

מאמר

השלמות שהיה מקודם שנתבקע, כמו שמבאר והולך. ופירושו של בקיעה, תמצא לעיל בדף ד' ד"ה סתימ.

בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה. דהא א"ס

בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה

י': בקע מתחילה, הע"ס דאורא והוציא מסודר עצמו נקודה אחת סתומה, שהרי א"ס בקע, לע"ס דאורא, מאור שלו עצמו, וגילה נקודה הזו י'. דהיינו ה' שנחנה באור אורא, ונעשו גם הם לאור. פירושו, כי כבר ידעת שאור זה אינו אור חכמה דא"א, אלא אור הבינה דא"א, שבעת היותה בראש א"א היתה, גם היא בחינת חכמה, ואחר שהחכמה דא"א הוציאה מראש לגוף שלו, נעשתה לבחינת ו"ק, בחוסר ג"ר, שה"ס חכמה, ונבחנת אז הבינה, שהע"ס שלה נתבקעו: כי הגיר דאורות שלה, נסתלקו מנרנח"י שלה, וכן הכלים התחתונים בינה ות"ת ומלכות נתבקעו ממדרגתה וירדו לבחי' זו"ן, ולא נשאר בה אלא כלים דכתר חכמה עם אורות דנפש רוח, וזה נבחן לבקיעה בבחינת הכלים, ולאור בבחי' האור שהיה בה, ובינה זו דא"א מלובשת תוך אורא, המרומים ב"ה דיה"י, באופן, שכל מה שא"א רוצה להשפיע לאורא, הוא עושה זאת תחילה בבינה שלו, והמושפע בבינה שלו, מושפע לאורא.

וזה אמרו בקע בקדמיתא שבקע הע"ס דכלים שהיו לבחינת בעת היותה בראש א"א, דהיינו שהעלה המסך לבחי' הכלי דחכמה ונודווג שם, שעייז נתבקעו וירדו מהבינה ג' הכלים בינה ות"ת ומלכות, אל מקום הו"ן ואפיק חד נקודה

זכתב נקודה דהיינו י' כמו ה' הראשונה, שכתוב יה"י. למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא, להיות התחלה להתפשט לדבר אחר, פירושו, כי י' הניתנה בסוף המלה יהי, אחר אורא שהם י"ה, רומזת ש"ו זו נכנסה באור אורא, ונעשו לקומת אור, כי אותיות אל"ה דאלהים, נפלו מהם וירדו למקום זו"ן, ונשאר בהם רק מ"י דאלהים, שה"ס רוח, ואומר שע"כ נתמעטו אורא וקבלו י' בהאור שלהם, למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא, שנעשה עייז התחלה, להתפשטות המוחין לפרצוף אחר, שהוא זו"ן, כי בסבת התמעטות שלהם, ירדו אותיות אל"ה לזו"ן, ואח"כ בעת שמחזירים אליהם אותיות אל"ה, עולה עמהם גם הזו"ן, ומקבלים מהם מוחין (כנ"ל בדף מ"ב ד"ה ויאמר אלהים) זרי שבסבת כניסת ה' לאור י"ה שנעשה לאור, נעשה התחלה להתפשטות המוחין, בשביל זו"ן, שעליו אומר הכתוב יהי אור.

(לב) אור ויהי אור אור דכבר הוה:

חבלות אור, ויהי אור אינו התחדשות אור, אלא שחזר האור שכבר היה להם לאורא, פירושו, כי ה' שמיעטה את האור דאורא לאור כנ"ל, חזרה ויצאה משם, וחזר האור לאורא כמו שהיה בהם מטרם שנתמעטו.

אור דא, רזא סתימא, אתפשטותא, דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא

דאור עלאה סתימא: התפשטות אור זה, דיהי אור, הוא סוד כמוס, כי הוא, התפשטות, שנחפשט ונתבקע בסוד ההסתרה דאור העליון הסתום, שהוא א"א, באופן שאין כאן באמת שום חידוש הויה, אלא שחזר ונתגלה אותה

(דפרי דף ס"ז ע"ב)

נקודה י', כיון • דהאי י' אתפשט, מה^א דאשתאר אשתכח אורי, מההוא רזא
דההוא אוריר • סתימאה.

לג) כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י', אתגלי לבתר עליה^ה מטי ולא
מטי, כיון דאתפשט נפק, ואיהו הוא^ב אור דאשתאר מאוריר, והיינו אור דכבר

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) פירוש נקודה החולס שנמלח אור הנשאר מהאור, והיינו מטי ולא מטי דקא שריא על האור, נוגעה ולא נוגעת.

א) דאשהאר אשתכח אורי, (אתגליא אורי) תקי ה' יס. ב) אור דאשהאר מאוריר, ת"ו תקי י"ח לו :

חלופי גרסאות : • נ"א דהא. • נ"א סתימא. • נ"א י', ל"ג לבתר. • נ"א ואיהו סתום זאיהו אור.

יהי אור

הסולם

באמר

מאוריר סתימאה חזר האוריר להיות אור, שפירושו אור שלם בנרנח"י, שהוא אור חכמה, באופן שבעת שרוצה א"א להשפיע הקטנות לאו"א מכניס הוי באור שלו ונעשה לאוריר, ובעת שרוצה להשפיע להם מוחין דגדלות חזר ומוריד הוי מאוריר ונעשה לאור.

נקודה סתימא ועי"ז הוצי"י בבינה נקודה סתימא שהי"ו שנכנסה באור שהיה לה, ונהפך אור שלה להיות אוריר, כי הג"ר שהם נשמה חיה יחידה נסתלקו ממנה ונשארה רק בקומת נפש רוח הנקרא אוריר. מרזא דיליה מבחינת הוי"ק שלו, כי רזא הוא בחי' אחורים של אור חכמה, שהוא ו"ק בחסרון ג"ר, וזה שאומר ומפרש דבריו דהא א"ס בקע מאורירא דיליה כי א"א נזדווג תחילה על המסך מתחת החכמה של עצמו, שעיי"ז הוציא הבינה לבר מראש לבחינת ו"ק, ונבקעו ממנה ג' הכלים בינה ות"ת ומלכות, שה"ס אליה דאלהים, ולא נשאר בה רק הכלים דכתר חכמה לבד, שהי"ס מ"י דאלהים, וגלי האי נקודה י' וגילה נקודת ה"ו באור שהיה לה, ונהפך אור לאוריר, כנ"ל, ופעולה זו דא"א מכונה לעיל (דף ט אות ד) בשם זרעא דמשי עשיה, ולא יקשה לך מה שמכנה לא"א בשם א"ס, כי כל מאציל נבחן בשם א"ס, כי אינו מאציל רק באור א"ס שבו.

לג) כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י' אתגלי לבתר עליה מטי ולא

מטי, כיון דאתפשט נפק וכו': בעת

שנמצא מא"א נקודה הראשונה שהיא י' נגלה אורו עליה בבחינת מגיע ואינו מגיע, כיון שנחפשט הנקודה, נגלה האור, והי"ס אור שנשאב מאוריר, פירושו, כי אחר שביאר דרכי יציאת המוחין דקטנות וגדלות בבינה דא"א עצמו, חזר לבאר כאן סדר השפעות המוחין לאו"א, ומחלק אותם על ג' בחינות, שהם ג' נקודות חולס שורק חירק, בחינה א) ה"ס נקודת חולס, ואומר כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י'

כיון דהאי י' אתפשט, מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אוריר

סתימאה: כיון ש"ו זו נחפשטה מאוריר, מה שנשאר ממלת אוריר הוא מלת אור, כי אחר זה חזר א"א והוריד המסך שמתחת החכמה, למקום המלכות, והוחזרו עיי"ז ג' הכלים דבינה ות"ת ומלכות למדרגת הבינה, וכן אור שלם של נרנח"י דאורות, ואז האי י' אתפשט ויצא מאוריר שלה מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דאוריר סתימאה כי אחר שיצא האי י' (דפוי דף ט"ז ע"ב)

מכרם שיצאה הוי מאוריר אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי היה א"א מאיר אל הבינה בסוד נקודת החולס שממעל לאותיות, שהם הכלים דבינה, וע"כ הגיע האור לבינה בבחי' מטי ולא מטי, שפירושו, מטי בחסדים ולא מטי בחכמה, כי אור החכמה נשאר בראש א"א, ולא מטי להבינה שיצאה לבחינת גוף א"א, שהוא רק ו"ק, בחינה ב) היא נקודת השורק, וזה אמרו כיון דאתפשט נפק אחר כך שה"ו נתפשטה ויצאה מאוריר יצא אור החכמה, ואיהו הוא אור דאשתאר

הוה 'והא' קיימא. נפק ואסתלק 'ואתגניז' ואשתאר 'חד נקודה' מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו 'בההיא נקודה. מטי ולא מטי נהיר 'ביה באורח נטודה קדמאה דנפס מניה. ובגין כך. כלא אחיד דא בדא. נהיר בהאי ובהאי. לד' 'כד סליק כלא סלקין' ואתאחדן ביה. ואיהו מטי ואגניז באתר דאיין

דרך אמת ה' עיי' לקמן דף ס"ה ע"א.

חלופי גרסאות: * נ"א והאי. * נ"א קדמאה. * נ"א ואתגניז, נ"א ואגניז, נ"א אתגניז. * נ"א מינה. * נ"א בההוא ונ"א בהאי. * נ"א תדיר ביה. * נ"א ליג כד, נ"א ליג כד סליק, נ"א ליג כד סליק כלא סליק. * נ"א סליק כלא, כלא סלקין. * נ"א ואחידן.

יהי אור

הסולם

סאמר

שנעשה על נקודת החירק מהזוין הדבוקים באתון אל"ה כנ"ל באות ל' דיה ויאמר ע"ש. אשר נקודת החירק זו מאירת באורח נקודה קדמאה דנפס מניה שממשכת קומת ו'ק' בהבינה, כדרך שהאיר בה א"א בעת שהיתה נקודת י' באויר שלה, דהיינו אור חסדים, ואז אחיד דא בדא אור חכמה מנקו' השורק מתלבש באור חסדים מנקודת החירק, ומאירים יחד, נהיר בהאי ובהאי ונמצא שישסוית מאיר בב' האורות יחד, הן באור חכמה והן באור חסדים, ונשלמו היסויות במוחין שלימים בד' גווינין חו"ב חויג, כי מראש א"א קבלו חו"ב, וע"י הוויג על נקודת החירק קבלו חויג.

לד' כד סליק כלא סלקין ואתאחדן

ביה: בעת שפרצוף אור"א עולדו לראש א"א, ומקבל שם המוחין דג' הנקודות כנ"ל, כולם עולים ונתיחדים עמו. כלומר, שבא לרבות, שגם הזוין הדבוקים באותיות אל"ה דאור"א, עולים עם או"א ומקבלים מהם המוחין ה'ל' כנ"ל (דף מ"ב ד"ה ויאמר אל"קים עשיה). והנה הזוהר בא לבאר כאן סוד תיקון קוין בהכלים של זוין. כי אחר שביאר סדר התפשטות המוחין ביחס האורות בג' התיקונים המכונים חולם שורק חירק (כנ"ל באות ל' ג) בא לבאר עתה סדר התפשטות המוחין ביחס הכלים המכונים ג' קוין, ימין ושמאל, ואמצעי המכריע ביניהם. והנה יש הרבה כינויים להעשר ספירות דהיינו על פי היחסים שלהם, כנודע. ומבחינת התלבשות האורות בכלים, הן נקראות כח"ב.

תו"מ

דאשתאר מאויר והוא מלת אור הנשאר אחר יציאת י' ממלת אויר. והיינו אור רכבר הוה. והא קיימא והוא האור שהיה מתחילה בהבינה בעת היותה בראש א"א. ונעלמה עם יציאתה מהראש, ועתה חזר אליה. וקיימא 'בה' שע"ז רומז הכתוב, ויהי אור, להורות שאין כאן חידוש במציאות. אלא הוא האור שכבר היה בהבינה כנ"ל. נפקואסתלקואתגניז האור יצא ונסתלק ונגנו, כי בעת שהאור יצא, דהיינו עם חזרת הבינה לראש א"א, אחר שירד הזווג על המסך שבמקום מלכות, והעלתה ג' אתון אל"ה עם הזוין הדבוקים בהם אל מדרגתה (כנ"ל באות ל', ד"ה ויאמר אל"קים) הנה נסתלק אור החכמה ולא נתלבש באתון אל"ה, ולא בוין הדבוקים בהם בסוד העיבור, מחמת חוסר לבוש החסדים, ואתגניז בסוד נקודת השורק, כלומר, שלא נסתלק ממש אור החכמה מהם. אלא שלא יכלו לקבלו אע"פ שהיה מלוכב תוך הכלים שלהם מפאת שהיו חסרים האי לבוש יקר דנהיר, וע"כ נבחן שהאור מאיר בבחי' גניזו ואשתאר חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה וע"כ, נשאר בהבינה חד נקודה ששם מטי החכמה תדיר בהכלים שלהם, והיינו נקודת השורק שהחכמה מטי בו תדיר באורח גניזו. בחינה ג) היא נקודת החירק. וזה אמרו מטי ולא מטי נהיר ביה באורח נקודה קדמא, דנפס מניה, אח"כ, המטי ולא מטי, שהוא מטי בחסדים ולא מטי בחכמה מאיר בו כדרך הארת נקודה הראשונה יצא ממנו. והיינו ע"י הזווג

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

סו'ף. וכלא חד אתעביד. ההוא נקודה דאור, אור איהו. ואתפשט ונהירו ביה שבע אתוון דאלפא ביתא, ולא *אקרישו* ולחים הוו. נפק חשך לבתר ונפקו ביה *שבע אתוון אחרן דאלפא ביתא, ולא *אקרישו וקיימו לחים. נפק *רקיע

דרך אמר

מסורת הוהר

(6) מנחה יהודה דף ע"ב, והריקלנטי ביארו בשנין להב. (א) אקרישו. ח"א כט : נב. קסא : ז"ח תשא מה ט"א שיר. אנגלדן. (ב) רקיע דאפריש מחלוקת, ת"ז תקי' ח' יס : תקי' מ' פ. תקי' מ"א פא ..

חלופי גרסאות : * ביא איקרישו. * ביא לחין.

מאמר

הסולם

יהי אור

כנ"ל (דף מו ד"ה כד) נעשו עתה לבחינת ג"ר. מסבת התיחדותן לאחד עם נקודת השורק כנ"ל. לפיכך, ההוא נקודה דאור, אור איהו, נקודה ההיא שהיתה באור, ועשתה אותו לאויר ההיינו כסודת החולם, הוא עתה אור גמור. כלומר, שנעשה לג"ר מטעם התאחדותה עם השורק, כנ"ל. ואתפשט, ונהירו ביה, שבע אתוון דאלפא ביתא, ונתפשט אור ז"ס תחתונות חגית נהי"מ דא"א בסוד נקודת החולם. ומאירים בהתפשטות זו שבע אותיות דאלף בית. פירוש, כי האותיות הם הכלים, ומתפשטות ז"ס חגית נהי"מ דא"א מצד נקודת החולם, ונתקנו ז' כלים בקו ימין דז"רן המכונים ז' אותיות ונבחנום לימין, מטעם שנקודת החולם הוא תמיד בבחינת אור, להיותה בחינת חסדים מעיקרה. וכל אור ה"ס ימין, ולא אקרישו ולחים הוו. הכלים לא נכרשו והיו עוד לחים. פירוש, כי הומר לח יורה שאין בו גבול חזק, כי דברים לחים שנפגשים, נכנס ומתערב כל אחד בגבול של חברו, אבל כשהלח נקרב ונעשה למוצק, נעשה גבולו חזק ומוגן, שאם יפגוש בדבר מוצק שני, הוא לא יכנוס בגבולו אף משהו, וכן חברו בו. וז"ש שהכלים לא נקרשו עוד אלא שהיו לחים, שפירושו, שלא היו נשמרים בגבולם שהוא גבול הימין, אלא שהיו עוד מתערבים בקוין האחרים כמ"ש להלן.

ת"מ, או חגית נהי"מ. ובעת שהמדובר הוא מבחינת הכלים בדיוק הן נקראות כ"ב אותיות. ואין לשאול, שלפ"ז היה צריך להיות ה' אותיות כגו' כח"ב ת"מ או ז' אותיות כמו חגית נהי"מ ולמה הן כ"ב אותיות. והענין הוא כי האותיות נמשכות מו"ס חגית נהי"מ דא"א, ולפי שיש ג' בחינות בהמוחין שלהם שהן חולם שורק חירק, לכן נמשך מהם ג' מיני התפשטות של ז' כלים, שנמשכים ז' כלים מנקודת החולם, שנבחנום לקו ימין. ונמשכים ז' כלים מנקודת השורק שנבחנום לקו שמאל. ונמשכים ז' כלים מנקודת החירק. שנבחנום לקו האמצעי. והם ביחד כ"א כלים. אמנם מנקודת החירק יש בחינה נוספת על ז' הספירות חגית נהי"מ דא"א, והוא בחינת המסך של הז"רן, ולכן נבחנו בחינה נוספת זו ג"כ לבחינת כלי, ולפיכך הם כ"ב כלים, והם המכונים כ"ב אותיות. הרי שכ"ב אותיות הן ענין אחד עם ז"ס תחתונות, אלא ביחס הכלים לפי עצמם נקראות הספירות בשם אותיות, והם במספר כ"ב, מכא תיקון ג' הקוין שבהם. ובדברים הללו יובן כל ההמשך שלפנינו, וזכור אותם.

ואיהו מטי ואגניו נאתר דא"ס וכלא חד אתעביד :

ואז הוא בבחינת מטי שהוא ג"ר, והוא נגזו במקום א"ס, שהוא א"א, והכל נעשה אחר. פירוש, כיון שעלה פרצוף או"א לא"א, נעשה מטי באור החכמה כמו א"א, אמנם האור אינו מתפשט למטה אלא שנגזו במקום א"א. שהוא מטעם חוסר לבוש החסדים. וז"ס נקודת השורק כנ"ל. וכלא חד אתעביד ונעשו כל ג' הנקודות לאחד, וגם ב' הנקודות חולם חירק שהיו מתחילה במטי ולא מטי שפירושו ו"ק

נפק חישך לבתר ונפקו ביה שבע אתוון אחרן דאלפא ביתא :

אח"כ יצא חושך ויצאו בו שבע אותיות אחרות של הא"ב. פרוש, כי התפשטות הארת ז"ס תחתונות דא"א

מנקודת

דאפריש * מחלוקת דתרין סטרין. ונפקו ביה תמניא אתוון אחרנין. כדין כ"ב. דלגו שבע * אתוון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא ² ואתגליפו כלהו בההוא * רקיע.

דרך אמת

מטורת הזהר

(ה) קפצו אל הגלוי כ"ב קפינות. שהם כ"ב לוחיהו. (א) מחלוקת דתרין סטרין. ח"א יו. : ת"ז תקי-ה' הסורה. ובהם נהימד העילס.

יס. ב) אתגליפו בההוא רקיע. (רקיע דאיהו גליסא דגליפו) ח"ב קסו. :

חלופי גרסאות : * ניא הגלוי וניא ליב דלגו. * ניא אתוון ליב. * ניא רקיעו.

מאמר

הסולם

יהי אור

דאפריש מחלוקת דתרין סטרין. שקומת הרקיע הכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל. כי תחילה התחבר ונתוסף על אור החסדים שבקו ימין והכריע את השמאל ואח"כ המשיך ג"כ את הארת קו השמאל והלבישו תוך קו ימין ונתקיימו הארת שניהם ובטלה מחלוקת. ולפיכך נבחנת התפשטות זאת בבחינת קו אמצעי. להיותו המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל.

מנקודת השורק נבחו לציצאת החושך להיות החכמה שבו בלי חסדים ואינה מאירה כנ"ל. וז"ש שלבותר לאחר התפשטות ז"ס, שהם ז' אותיות מהארת נקודת החולם לקו ימין דז"א. נפק חושך שהוא התפשטות ז"ס מנקודתה שורקי ונפקי ביה שבע אתוון אחרן ויצאו בהתפשטות החושך זו, שבע אותיות אחרות, שהם ז' כלים כנ"ל. ונעשו לקו שמאל דז"א.

ונפקו ביה תמניא אתוון אחרנין כדין

נפק רקיע דאפריש מחלוקת דתרין

כ"ב : ויצא בו שמונה אותיות אחרות ואו נעשו כולן במספר כ"ב. דהיינו י"ד אותיות דב' הקוין ימין ושמאל, ושמונה דקו אמצעי המכונה רקיע. הרי כ"ב. פירוש, כי התפשטות זו המכונה רקיע, נמשכה ג"כ מז"ס שבמוחין דאריא מבחינת נקודת החירק שבהם כנ"ל. וע"כ יש כאן ז' אותיות מחגית נהי"מ שלהם. ויש כאן עוד בחינה נוספת על חגית נהי"מ דאריא, והיינו מבחינת עוביות של הז"א, כי נקודת חיריק ה"ס מסך דז"א. כנ"ל (דף מ"ה ד"ה כד) ועוביות זאת ה"ס אות השמינית. וע"כ יש כאן בהרקיע. שמונה אותיות : ז' דאז"א. ואחת מזו"ן.

סטרין : יצא הרקיע שהפריש המחוקת

של שני הצדדים. פי' לאחר שיצאו ונמשכו ב' הקוין ימין ושמאל דז"א, כל אחד בשבע אותיות כנ"ל, נעשה מחלוקת ביניהם, שכל אחד מהם רצה לקיים שליטתו בז"א, ולבטל שליטת חבירו. והוא מפני שיש לכל אחד מהם מעלה מיוחדת שאינה בחבירו. כי לקו הימין יש מעלה להיותו כולו אור, כלומר שמאיר מזווג דלא פסיק שבאז"א עלאין. ורצה לבטל קו השמאל שהוא חשך. ולקו השמאל יש מעלה להיותו אור חכמה הגבוה הרבה מאור החסדים שבימין. ורצה לבטל הארת הימין. והיו האותיות מטולטלות מרחמים לדין ומדין לרחמים. כי פעם נצח השמאל ונעשו האותיות כולן בבחינת דין שהוא חושך. ופעם נצח הימין ונעשו כולן בחינת רחמים שהוא אור. וז"ש לעיל לחים הוו ולא אקרישו. דהיינו, שכל אחד נכנס בגבולו של חבירו כנ"ל, והיו תמיד במחלוקת.

דלגו שבע אתוון דהאי סטרא ושבע

ונמשכה המחלוקת, עד שנתפשטה הארת

דהאי סטרא ואתגליפו כלהו

נקודת החירק מז"ס תחתונות דאריא שהתפשטות

בההוא רקיע : קפצו על הרקיע. שבע אותיות

זו נקראת רקיע, שה"ס קומת אור החסדים

דצד הימין ושבע אותיות דצד השמאל. וכולן

שיצא בוזוג על ידי מסך הזו"ן הדבוקים באתוון

חזקו בהרקיע ההוא. פירוש, מתוך שמטרים

אל"ה כנ"ל, (דף מ"ג ד"ה וז"ש) וז"ש

יצאתם של ח' האותיות דקו האמצעי הנקרא

רקיע, לא יכלו י"ד אותיות שבבי הקוין ימין

ושמאל להתקיים. כי מפני המחלוקת היו מטולטלים

מדין לרחמים ומרחמים לדין כנ"ל. לפיכך ביציאת

הרקיע שהוא קו האמצעי, שביכלתו לקיים הארות שניהם בכל השלמות כנ"ל. דלגו י"ד האותיות. שבבי

בראשית

מט

והו קיימי לחים. * אקריש ההוא רקיע * ואקרישו אתוון ואגלימו ואתציירו בציורייהו * ואגליף תמן אורייתא לאנהרא לבר.
(לה) יהי אור. * דהוא ג * אל גדול, רזא * דנפיק מאויר קדמאה. ויהי, רזא דחשך, דאקרי אלהים. אור * דאתכליל שמאלא בימינא. וכדין, מרזא דאל הוי אלהים. * אתכליל * בימינא בשמאלא ושמאלא בימינא.

דרך אמת

(א) אקריש-רקיע, ח"א ל"ב: ח"ב קסז: ב) ואקרישו אתוון, ז"ח שה"ש ע"ד טג שכה. ג) אך גדול, ח"א יז: ז"ח בראשית בטג שמג. בשלח ל' טג שכ. שה"ש סח טב שכג. חלופי גרסאות: * ג"א לחין. * ג"א אקרישו. * ג"א דאיהו. * ג"א ל"ג אל. * ג"א דנפק. * ג"א דלא כליל. * ג"א אתכלל.

מסורת הוהר

יהי אור

הסולם

מסמר

פירוש, אחר שכבר ביאר כל שינוי הבחינות שעברו על המוחין מעת הקטנות עד גמר הגדלות בזה אחר זה. בסוד ג' נקודות וג' קוין, ואיך הם מרומזים בהכתוב יהי אור וכו', בא עתה לבאר איך כל שינוי בחינות הללו נשארות בצורתן גם אחר גמר הגדלות, ואיך הן מרומזות בה' פעמים אור שבהכתובים.

וזה אמרו יהי אור דהוא אל גדול, הכתוב יהי אור, קאי על ספירת חסד דו"א, שה"ס קו ימין הנמשך מנקודת החולם דאו"א, שהוא נקרא אל גדול. פירוש, חסד דו"ק נק' אל, וחסד דגיר נק' אל גדול, וע"כ נקרא אל, משום שהוא, רזא דנפיק מאויר קדמאה, שה"ס חסד שיצא מאויר הקודם דאו"א, דהיינו מעת הקטנות עוד מטרם שיצאה ה"ל מאויר דאו"א. ונקרא גדול, שהרי עתה כבר יצאה ה"ל מאויר דאו"א וחזרו לאור דגדלות. והזוין כבר קבלו מהם מוחין דגדלות.

ויהי, רזא דחושך דאקרי אלקים: הכתוב ויהי היס חושך הנקרא אלקים. פירוש, הכתוב ויהי קאי על ספירת גבורה דז"א, בעת שנמשכת מקו שמאל לבד שה"ס נקודת השורק, ואז ה"ס חשך. להיותה חכמה בלי חסדים (כג"ל דף מ"ז ד"ה ונפק) ונקרא אלקים סתימא בשמא, (כג"ל דף י"ד ד"ה אבל אח"כ) אור, דאתכליל שמאלא בימינא, ונקרא אור אחר שנכלל השמאל בחימין. פירוש עתה שעל ידי קומת החירק נכללו ימין ושמאל זב"ו, נמשך אור חסד שבימין לספירת הגבורה שבשמאל וגם ספירת הגבורה נקראת עתה אור, כי וכדין מרזא דאל הוי אלקים, כי אז מסוד השם אל שהוא חסד נמשך השם אלקים, ונעשה גם השם אלקים

שבב' הקוין ימין ושמאל, וקפצו על קו האמצעי כדי שיתקיימו על ידו. ונמצא שקו האמצעי נכלל בעצמו מג' קוין, ומכל הכ"ב אותיות וז"ש ואתגליפו כולהו בההוא רקיע, שכל הכ"ב אותיות נתקנו ברקיע ההוא. ח' אותיות מעצמו, וי"ד אותיות מב' הקוין ימין ושמאל.

והו קיימי לחים, אקריש ההוא רקיע ואקרישו אתוון, ואגלימו ואתציירו בציורייהו: והיו האותיות לחות, נקרא הרקיע, ונקראו עמו האותיות, ונחקקו ונצטיירו בציוריהן, כפי שצריכים להיות. פירוש, כי באמת כח הקרישה מקו שמאל בא מנקודת השורק, כמ"ש במקומו, וא"כ הוא נגלה לפני יציאת הרקיע, אלא שעוד היו האותיות לחות. כלומר שלא נקראו כל צרכן להיות מוצק בגבול חזק, עד שיצא הרקיע ונקרא, ואז נקראו האותיות בקרישה גמורה.

והטעם הוא, כי קרישה גמורה תליא רק בכח המסך שבנוקבא דז"א שהוא בחינת דין, וה"ס אות השמינית דרקיע, כנ"ל (אות ל"ד ד"ה ונפקו ע"ש) ולפיכך כל עוד שלא נגלו שמונת האותיות של הרקיע לא יכלו האותיות לקבל קרישה גמורה ומוצקה בגבול חזק. ואז ואגליף תמן אורייתא לאנהרא לבר, ונחקקה שם המורה, דהיינו ה"זא שנקרא תורה, להאיר ממנו ולחזק. כלומר שאחר שנקראו גבולן של האותיות, שהם הכלים בכל ג' הקוין שלו, וכל קו קבל את צרופי אותיות שלו כראוי, אז נתחן פרוצוף ז"א המכונה תורה, להאיר אל התחתונים.

(לה) יהי אור, דהוא אל גדול, רזא דנפיק מאויר קדמאה: הכתוב יהי אור, רומז

על השם אל גדול, בסוד שיצא מאויר הראשון. דהיינו מעת שהיו עוד או"א בבחי' ו"ק מטרם שיצאה ה"ל מאויר. (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

לו) * וירא אלהים את האור כי טוב. דא עמודא דאמצעייתא. כי טוב
 אנהיר עילא ותתא * ולכל שאר סטריין, ברזא ידו'ד, שמא דאחיד לכל סטריין
 ב' ויבדל אלהים וגו' אפריש מחלוקת למהוי * כלא שלים.
 לז) * ויקרא אלהים וגו' מהו ויקרא, קרא וזמין, לאפקא מהאי אור שלים
 דקיימא באמצעייתא, חד נהירו, דאיהו יסודא * דעלמא, דעליה * קיימין עלמין.
 * ומההוא * אור שלים עמודא דאמצעייתא, אתפשט * יסודא חי עלמין, דאיהו

מסורת הזהר

א) וירא אלהים את האור, ח"א ל, מת, מו, קלא, ריד, רנא, רנד, ח"ב יא, קנב, קסו, רכו, רכד, רל, ח"ג כב,
 לד, סג, סח, קיא, קסה, קסז, ת"ז תקי, כ"ו עא, תקי, לי, עדי, ז"ח בראשית א' טא שח שלג, ו' טב שכא, ז' טד שטו.
 ח' טא שיג טב שז, יב טד שכט, יג טא שי, יד טד שגא, יתרו לה טא שמט, חוקת נא טג שמג, שה"ש סו טב שטו,
 טד שמא, עג טד שו, רוח פה טא שכא, תק"ח קיב טג שכג קב טא שכט, ב) ויבדל אלקים בין האור, ח"א
 לא, לב, מה: מו, ח"ב לח, קסז ח"ג קי, ת"ז תקי, לי, עדי, עה, תקי, מ' פ, תקי, ס"ז צה, תקי, ס"ט קיז, ז"ח בראשית
 ו' טב שכב ז' טד שכו, ח' טד שו, שה"ש עג טג שמנ טד שח, תק"ח קי טד שט קיב טג שכד, ג) ויקרא אלקים
 לאוריו, ח"א לא, קמא: קמב, רנא: רנב, ח"ב כא, ח"ג צג, ת"ז תקי, לי, עדי, ז"ח בראשית ו' טב שלא, ח' טב שו שלא
 טד שט, שה"ש עג טד שי, תק"ח קיב טג שכה, קכב טא שכה, טב שי, ד) יסודא חי עלמין, לעיל בהק"ו דף עט ציון ב'.
 חלופי גרסאות: * נ"א וכל, * כאן חסר לפי נוסחת הרמ"ק ז"ל ותמצאהו דף לי ע"ב בריה וירא אלקים, (אה"ל).
 * נ"א דעלמא ליג, * נ"א קיימי, * נ"א מההוא, * נ"א גריס אשלים וליג אור שלים.

<p>יחי אור</p> <p>אלקים את האור כי טוב אין הוא רומז על תפארת הו"א</p> <p>ויבדל אלקים בין האור ובין החשך וגו' אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים. הכתוב ויבדל וכו' יורה שהפריש המחלוקת בין ימין ושמאל כדי שיהיה הכל בשלמות. פירוש, לאחר שאור וחשך שמחזה ולמעלה דו"א, שהם חסד וגבורה, נכללו זה בזה, והחשך שבגבורה חזר להיות אור כנ"ל בסמוך, עשה הבדלה מחדש בימין ושמאל שהם אור וחושך שמחזה ולמטה, הנקראים נצח והוד, האור ה"ס ספירת הנצח החושך ה"ס ספירת ההוד.</p> <p>לו) ויקרא אלקים לאור יום וגו' מהו ויקרא קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעייתא חד נהירו: שואל מהו הפירוש של ויקרא אלקים לאור יום, ומשיב שויקרא פירושו שקרא והזמין, להוציא מאור השלם חזה העומד באמצע, שהוא הת"ת, אור אחד, דאיהו יסודא דעלמא, דעליה קיימין עלמין, שאור ההוא, הוא יסוד העולם שעליו עומדים העולמות, שממנו נולדים הנשמות וכל העולמות, דאיהו יום מסטרא דימינא, שהוא יום מצד הימין, פירוש שהכתוב ויקרא וכו' רומז על הכנה להאציל ספירת יסוד דו"א מן ת"ת דו"א, שז"ס ויקרא אלקים לאור הת"ת</p>	<p>סאמר</p> <p>אלקים בבחינת אור החסד. אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ונכללו ימין בשמאל והשמאל בימין. כלומר שקו הימין נכלל מבחינת החכמה שבקו שמאל וע"כ נק' הימין אל גדול כנ"ל. וכן השמאל שהיה בחושך מטעם חסרון חסדים נכלל עתה באור חסד הימין, ונעשה גם ספירת הגבורה לאור. שה"ס ויהי אור, הנאמר בגבורה דו"א.</p> <p>לו) וירא אלקים את האור כי טוב דא עמודא דאמצעייתא: הכתוב וירא וכו' קאי על עמוד האמצעי שכו"א, שהוא ספירת תפארת שבנ, כי הת"ת הוא קו אמצעי המכריע על ב' הקוין דו"א שהם חסד וגבורה, וע"כ נק' עמודא דאמצעייתא. כי טוב, אנהיר עילא ותתא ולכל שאר סטריין, הכתוב כי טוב, הנאמר על ת"ת, יורה שהאיר למעלה ולמטה ולכל שאר הצדדים. אנהיר עילא היינו שהכריע בהמוחין דאוי"א בכח קומת החיריק. אנהיר, לתתא היינו שמכריע בימין ושמאל בספירותיו של ז"א עצמו כנ"ל. ולכל שאר סטריין, היינו אל הספירות נהי"מ שמחזה ולמטה שלו כמ"ש לפנינו. ברזא הויה שמא דאחיד לכל סטריין הת"ת דו"א, ה"ס שם הויה, הכולל לכל הצדדים, דהיינו ימין ושמאל, פנים ואחור, מעלה ומטה כנ"ל. ונתבאר טוה"כ וירא (דפו"י דף ט"ז ע"ב)</p>
--	---

יום * מסטרא דימינא. ולחשך קרא לילה, קרא וזמין, ואפיק מסטרא * דחשך
חד נוקבא ב' סיהרא דשלטא * בליליא, ואקרי לילה. * רוא ג' * דאדניי ד' אדון
כל הארץ.

לח) * עאל ימינא בההוא עמודא שלים * באמצעיתא, כליל ברזא דשמאלא.

מסורת הזהר

(א) דחשך חר נוקבא, ח"א כג. ב) סיהרא דשלטא בליליא, ח"א כו ג) דאדניי, לעיל דף יט ציון ג'
ושם נסמן. ד) אדון כל הארץ, ח"א ב. כו, לגו לר. נו קנב. רכתו: רנא. ח"ב יג. רלה: רנט. ח"ג רמב:
חלופי גרסאות: * ג"א מסטר. * ג"א בלילה. * ג"א רוא ל"ג. * ג"א אדניי. * ג"א עאל ימינא ל"ג.
* ג"א דא דבאמצעיתא.

יהי אור

הסולם

סאמר

ואו וסליק לעילא עד נקודה קדמאה,
והייא עולה למעלה עד נקודה הראשונה, שהוא אריך אנפין.
פירוש, כמו שתחילת אצילות בויא נעשה ע"י
עליה לראש א"א עם אתון אליה דאמא שהוא
דבוק בהן, ואמא משפעת לו שם המוחין בסוד
שלוש נקודות חלם שורק חירק כניל דף ט"ו ד"ה ההיא
כן הוא צריך לעלות לא"א לכל בחינה
חדשה היוצאת בו או שרוצה להאציל לנוקבא,
שמקבל שם מוחין מחדש לאותה הבחינה שרוצה
להאציל. ולפיכך, כשרוצה להאציל את היסוד
דגדלות של עצמו, או את הנוקבא שלו, עולה
מחדש עם או"א אל ראש א"א, לקבל המוחין
בשבים, וז"ש וסליק לעילא עד נקודה
קדמאה, ועולה למעלה עד א"א.

וההפך בין סדר עליה לא"א לצורך
אצילות היסוד, לסדר עליה לא"א לצורך אצילות
הנוקבא. הוא, כי לצורך היסוד שולט הימין
דז"א בעיקר, שהוא חסד וכולו אור, ושאר ב'
הקוין כלולים בו וטפלים אליו. והפוכו העליה
לצורך הנוקבא, שהעליה הוא בשליטת השמאל
וב' הקוין ימין ואמצע טפלים לשמאל. כמו
שהזהר מבאר והולך.

וז"ש בסדר העליה לצורך אצילת היסוד
עאל ימינא בההוא עמודא שלים
באמצעיתא, כליל ברזא דשמאלא, וסליק
לעילא עד נקודה קדמאה, שימין הכלול
משמאל נכנס בעמוד האמצעי, ועולה עם השמאל והאמצעי
אל א"א הנקרא נקודה קדמאה. הרי שהימין הוא השולט
ושאר הקוין טפלים אליו, והוא העולה לא"א
לקבל המוחין שם מהבחינה שכנגדו באותם
המוחין, משום שהיסוד נאצל בעיקר מקו הימין.
ונטיל

הת"תו שיתאצל ממנו ספירת יסוד, הנק' יום,
להיותו מבחינת אור החסדים שבצד ימין.

ולחושך קרא לילה, קרא וזמין ואפיק
מסטרא דחשך חד נוקבא:

הכתוב ולחשך וכו' יורה שקרא וחזמין והוציא מצד השמאל
שה"ס חושך, נוקבא אחת, סיהרא דשלטא בליליא,
ואקרי לילה, הנוקבא היא בסוד הלבנה השולטת
בלילה, וע"כ נקראת בשם לילה. דהיינו על מדת
שליטתה. רזא דאדניי אדון כל הארץ.
והיא סוד השם אדניי והשם אדון כל הארץ
כלומר, שבכל אלו השמות נקראת הנוקבא.
ויהיה שיעור הכתוב ולחושך קרא שחזמין להוציא
מהחשך, שה"ס קו השמאל, את מדת לילה, דהיינו
להנוקבא, שה"ס ספירת המלכות הנק' אדניי.
והנה נתבאר איך ז' הספירות חג"ת נהי"מ
מרומים בהכתובים דיום א' דמעשה בראשית.
ולהלן מבאר סדר אצילות של יסוד ומלכות.

ותדע שסוד ז' ימי בראשית הי"ס ז"א
ונוקביה, אשר ששת הימים הם ששת הספירות
חג"ת נה"י דז"א, יום א' הוא חסד, יום ב' גבורה,
וכו' ע"ז. ויום השבת הוא המלכות. אלא לפי
שהספירות כלולות זמ"ו, נמצאים כל הז"ס חג"ת
נהי"מ כלולים בחסד, וכן בכל ספירה. וזה
שביאר לנו הזהר ז"ס חג"ת נהי"מ הכלולים ביום
א' דמעשה בראשית, שה"ס חג"ת נהי"מ שבחסד.

לח) עאל ימינא בההוא עמודא שלים
באמצעיתא כליל ברזא דשמאלא:

נכנס הימין בעמוד ההוא השלם שבאמצע כשהוא כלול מסוד
השמאל. כלומר החסד דז"א שבו כלול גם הגבורה
שלו נכנס לקו האמצעי שלו שהוא הת"ת שלו.
(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

וסליק לעילא עד * נקודה קדמאה, ונטיל * ואחיד תמן * מלה דתלת נקודין,
 * חלים שוריק חיריק, * זרע קדש. דהא לית זרעא דאזדרע בר ברזא דא,
 ואתחבר כלא * בעמודא דאמצעייתא, * ואפיק יסודא * דעלמא ובגין כך אקרי
 * כל, דאחיד לכלא בנהירו * דתיאובתא.
 (ט) שמאלא. להיט בתוקפא וארת, בכולהו דרגין ארח * ריחא. ומההוא

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) נקודה, עי' לעיל בהקדמת הזהר דף ע"ב ציון ו' ושם
 נסמן. (ב) חלם שורק חיריק, ח"א כד: ת"ז בהקדמה
 ז. תקי ייט ל"ט. תקי ס"ט קד: קה. תקי ע' קה: קכט:
 (ד) ריחא, ח"ב רה: ח"ג כו: להו עד. רכב. רכט: רלגו: רלד.
 בעמודא. * נ"א ואפיק. * נ"א בעלמא. * נ"א תיאובתא,

(א) לעיל טו כ', ועי' בתקונים דף קכ"ה ח"ר יוסי
 שמענא דתלת טפין אודריקו ממוחא עלאה וכו', והביאו
 חייט כספר מנחת יהודה ו' ע"א.
 קלה: ז"ח ש"ה"ט סה: עג: (ג) כל דאחיד לכלא, ח"א לא.
 חלופי גרסאות: * נ"א חילא. * נ"א כלא חילא בעלמא
 ונ"א בתיאובתא. * נ"א רוחא.

יהו אור

הסולם

מאמר

זה נקרא היסוד בשם כלל, להיותו קונה הכל. דהיינו
 להארת כל ג' הקוין. באור התשוקה. כלומר מכת תשוקת
 השמאל אל אור הימין נמצא היסוד מכריע
 ומשלים השמאל בימין וכוללם יחד, דהיינו
 השמאל שהוא חכמה בלי חסדים מקבל חסדים
 ונשלם. והימין שחוא חסדים מקבל חכמה משמאל
 ונשלם. וכיון שכל זה נעשה ע"י קו אמצעי,
 הרי קו אמצעי קונה משום זה את שניהם,
 ומשפיע אותם להיסוד, וע"כ נבחן היסוד שהוא
 קונה הכל בין אור החסדים ובין אור החכמה.
 והנה נתבאר סדר העליה וקבלת המוחין לצורך
 אצילות היסוד דו"א.

(ט) שמאלא להיט בתוקפא וארת, בכלהו
 דרגין ארח ריחא: השמאל לוחט

בתוקף הגבורה ומריה, בכל המדרגות הוא מריח את הריח.
 ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא
 נוקבא סיהרא, ומהתלתות האש הזאת האציל
 הנוקבא חמכונה לבנה פירוש, כי כאן מבאר
 הזהר סדר קבלת המוחין לצורך אצילות הנוקבא
 ואומר שהוא בשליטת השמאל, דהיינו שקו
 השמאל דו"א עלה וב' הקוין כלולים בו וטפלים
 אליו, והוא קבל שם מהבחינה שכנגדו בהמוחין
 דא"א דהיינו מנקודת השורק, שב' הנקודות
 חולם וחירק טפלים אליה. ונודע שאין השמאל
 מאיר בהמוחין זולת בממטה למעלה. כי ע"כ
 יכול להכלל עם הימין שהוא חסדים. אשר
 מאיר ממעלה למטה, והארה זו שממטה
 למעלה מכונה בשם ריח. שכן דרך הריח, שמקובל
 להמריח ממטה למעלה. ומתחילה כשהשמאל
 שה"ס נקודת השורק, האיר לבדו בלי התלבשות

ונטיל ואחיד תמן, מלה דתלת נקודין
 חולם שורק חיריק זרע קודש:
 ולוקח וקונה שם, בא"א המוחין, שהם דבר בסוד שלוש
 נקודות, חולם שורק חיריק, הנקראות זרע קודש. כלומר
 שעל ידי ג' מיני הזריעות המכונים חולם חיריק
 שורק מתגלים המוחין דחכמה הנקראים קדש,
 וע"כ נק' ג' הזריעות זרע קדש.
 דהא לית זרעא דאזדרע בר ברזא דא:

שהרי אין לך זרע שירוע, לצורך מוחין, זולת בסוד
 הזה, דהיינו בסוד ג' הזריעות חולם שורק חיריק.
 כלומר שכל המוחין היוצאים בהעולמות אינם
 יוצאים זולת בסדר ג' נקודות הגיל שמהן נמשכים
 סוד ג' הקוין. ולפיכך אע"פ שהעליה היא בשליטת
 הימין, הנמשך רק מנקודת החולם, מ"מ צריך
 לקבל מכל ג' הנקודות, כי אי אפשר בדרך אחר.
 ואתחבר כלא בעמודא דאמצעייתא
 ואפיק יסודא דעלמא: ונתחבר

הכל, דהיינו הארת כל ג' הנקודות, בעמוד האמצעי, שהוא
 הת"ת, והאציל את יסוד העולם. שהוא ספירת יסוד
 דגדלות הראוי להולדת נשמות, וע"כ הוא יסוד
 כל העולם. ואע"פ שהימין דו"א הוא עיקר
 המאציל את היסוד שהוא ספירת החסד, מ"מ אין
 שום התהוות ותולדה יוכל להמשך מן הקצוות
 אלא רק מהאמצעי המכריע בין הקצוות, שהוא
 הת"ת המכריע על חסד וגבורה, אלא שהת"ת
 מאציל היסוד מהמוחין דימין שקבל החסד
 מהבחינה שכנגדו מהמוחין דא"א. ולפיכך נבחן
 היסוד שנאצל בשליטת הימין, אמנם הוא
 כולל כל ג' הקוין. ויש ובגין כך אקרי כל
 דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא: ומשום

(דפו"י דף ט"ז ע"ב * דף י"ז ע"א)

להיטו דאשא, אפיק • ההיא נוקבא סיהרא וההוא * להיטו הוה • חשך, בגין דהוה מחשך. ותרין סטרין אלין, אפיקו תרין דרגין אלין, חד דכר וחד נוקבא. (מ) יסודא אחיד בעמודא דאמצעייתא, מההוא תוספת נהורא דהוה ביה, דכיון דההוא עמודא דאמצעייתא אשתלים, ועביד שלם לכל סטרין, כדין אתוסף

מסורת זוהר

(א) להיטו הוה חשך, ח"א טו. לא.

חלופי גרסאות: • נ"א ההוא. • נ"א חשך.

יהי אור

הסולם

טאכר

ומשליטת השמאל דו"א נאצל הנוקבא. (מ) יסודא אחיד בעמודא דאמצעייתא, מההוא תוספת נהורא דהוה

ביה דכיון וכו': היסוד נאחו בעמוד האמצעי ומקבל מתוספות אור שהיה בו וכו' עתה מכאר ההפרש שבין הדכר לבין הנוקבא. כי עמודא דאמצעייתא שעלה לישסות וא"א. ונכלל שם בהם, הנה קבל מהם חסדים וחכמה, ונודע שהז"א דרכו לקבל רק חסדים מכוסים בלבד, שאין מטבעו לקבל חכמה כמו ג"ר דבינה. ונמצא שבחינת החכמה שקבל מא"א הוא בערכו רק לתוספת נהורא, כלומר שהיא יתרה ממת קבלתו. ולפיכך נתן תוספת נהורא ההוא אל היסוד שבו, שהוא הראוי לקבל אותה, להיותו בחינת מחוה ולמטה שלו. כנ"ל. וז"ש יסודא אחיד בעמודא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה היסוד נאחו בעמודא. שהוא הז"א. בתוספת אור שהיה בו, דהיינו באור החכמה שהוא בו לבחי' תוספת. דכיון דההוא עמודא דאמצעייתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין, דכיון שהז"א נשלם לגמרי בין בחכמה ובין בחסדים, מטעם שעשה שלום לכל סטרין, בישסות וא"א. כי ע"י הזווג שעשו על מסך דחירק שבו, נשתהף מ"י באלה ואשלים שמה דאלהים כנ"ל (דף ט"ז ר"ה ויה ע"ש) וכל המוחין שהתחתון גורם בהעליון, מושפעים בכמותם ואיכותם גם לתחתון שגרם אותם. וע"כ כדין אתוסף, ביה נהירו מעיקרא ומכיל סטרין, הנהאזו השיג המוחין מעילא, דהיינו מא"א שהיא חכמה, ומכל סטרין, דהיינו מקו ימין ושמאל מישסות. ובקו אמצעי שלו עצמו השיג חסדים וגבורות, בחדוה דכלא ביה וחדות כל העולמות נמצאת בו, שה"ס הארת החכמה המשביתה לכל הקליפות. ומההוא תוספת דחדוה נפיץ יסודא דעלמא, ומתוספת ההוא דחדוה יצא יסוד

בימין, היה מאיר גם ממעלה למטה, אבל אז היה האור סתום בו, והיה בתוקף הגבורה והתלהטות, מטעם שהחכמה לא יכלה להתפשט בו מפאת חסרון חסדים, ולפיכך ביטל הארת ממעלה למטה שלו וקבל רק הארת הריח לבד, שהחכמה תאיר בו רק ממטה למעלה.

וזה אמרו שמאלא להיט בתוקפא

וארר שהשמאל דו"א שעלה לקבל המוחין קבל שם מהבחינה שכנגדו, שהיא השמאל המוחין, המכונה שם שורק' ואו להם בתוקף הגבורות, כי נתעורר בו התלהטות בעת שרצה להתפשט ממעלה למטה, וע"כ וארר, קבל האור רק בבחינת ריח. כלומר רק בבחינת ממטה למעלה המכונה ריח. בכלהו דרגין ארר ריחא. בכל המדרגות הריח את הריח. כלומר, שלא התלבש בהחסדים להאיר גם ממעלה למטה, אלא שקבל בחינת החכמה שבכל המדרגות, והאיר בכח התלהטות אש הגבורות רק בבחינת ריח בלבד. ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא נוקבא סיהרא, ומבחינת אותה התלהטות של האש האציל נוקבא היא הנקראת לבנה. דהיינו מבחינת שליטת השמאל ושאר ב' הקוין טפלים אליו. להיטו הוה חשך בגין דהוה מחשך, ההתלהטות נבחנת לחשך משום שנמשכת מחשך. כלומר אע"פ שהתלהטות האמורה אינו חשך, משום שמקבל האור ממטה למעלה בלבד, והוא אור ולא חשך, כי רק המקובל ממעלה למטה הוא חשך ממש. מ"מ כיון שאינו יכול להמשיך האור ממעלה למטה מסחד החשך, נבחנת גם הוא לחושך, ותרין סטרין אלין אפיקו תרין דרגין אלין חד דכר וחד נוקבא, וב' הצדדים הללו, ימין ושמאל, הוציאו ב' מדרגות האלו, שהא' זכר והב' נקבה. דהיינו כמבואר, שמשליטת הימין דו"א נאצל היסוד, שהוא זכר. (דפו"י דף י"ז ע"א)

ביה נהירו מעילא, ומכל סטרין, בחדוה דכלא ביה, ומהווא תוספת דחדוה, נפיק יסודא דעלמין ואקרי * מוסף: מהכא נפקין כל * חיילין לתתא ורוחין ונשמתי * קדישין, * ברזא ידויד צבאות * אל אלהי הרוחות.
 מא * לילה אדון כל הארץ, מסטרא דשמאלא, * מהווא חשך, ובגין דהווא חשך תיאובתיה לאתכללא בימינא, וחלש תוקפיה, אתפשט מניה * האי * לילה, כד שארי לאתפשטא האי לילה, עד לא * אסתיים, ההוא חשך עאל ואתכליל בימינא וימינא אחיד ליה, ואשתאר בגריעו * האי לילה.

מסורת הוהר

(א) מוסת, ח"ג רמב"ו רמב.

חלופי גרסאות: * נ"א חיילא. * נ"א ל"ג קדישין ברזא. * נ"א אל אלקי הרוחות לכל בשר. * נ"א ל"ג לילה. * נ"א ומהווא. * נ"א ל"ג האי לילה. * נ"א ליליא. * נ"א אתבטיים. ונ"א אסתיים אתרשם, ההוא חושך. * נ"א והאי.

סאמר

הסולם

יהי אור

יסוד העולם, כי אור החכמה הוא תוספת
 פדוה, שהוא אינו משמש בהם כנ"ל, וע"כ האציל
 ואפיק מהווא תוספת דחדוה, את היסוד,
 שהוא הראוי לשמש באלו המוחין. כנ"ל. ואקרי
 מוסף שבשביל שהוא תוספת בהו"א, נק'
 היסוד, שהוא המקבל של התוספות הוה בשם,
 מוסף. ולהלן מפרש טעם ב' ע"ז. מהכא נפקין
 כל חיילין לתתא ורוחין ונשמתי קדישין
 ברזא הו"ה צבאות, אל אלהי הרוחות
 מהיסוד הוה נאצלים כל המוחין לתתא בג' עלמין
 ב"ע, ורוחין ונשמתי דצדיקים, בסוד השמות
 הקדושים הו"ה צבאות. שפירושו שהוא אות
 בכל צבאות שלו. ונק' אל אלהי הרוחות, שממנו
 נאצלים כל הרוחין ונשמתי דצדיקים.
 מא) לילה אדון כל הארץ מסטרא דשמאלא
 מהווא חשך: לילה אדון כל
 הארץ, שהיא הנוקבא (כנ"ל דף נ"א אות ל"ז) היא
 נאצלת, מצד שמאל מהחושך ההוא. ובגין
 דהווא חשך, תיאובתיה לאתכללא
 בימינא וחלש תוקפיה, אתפשט מניה
 האי לילה, ומשום שחשך ההוא כל חשקו
 הוא להכלל בקו ימין לקבל אור, ונחלש גבורתו,
 פירוש שאינו יכול לקבל חכמה מא"א משום
 חוסר החסדים וע"כ נחלש גבורתו ונעשה חשך,
 לכן אתפשט מניה האי לילה נתפשט מהקו
 שמאל ונאצל הנוקבא הנקראת לילה. שמשמעות
 לילה הוא חשך בלי אור, דהיינו בדומה
 לשורשה שהיא קו שמאל דו"א. ונתבאר בזה
 הטעם, מה שהנוקבא היא שדת לילה, דהיינו
 חשך. כד שארי לאתפשטא האי לילה
 (דפו"י דף י"ז ע"א)

עד לא אסתיים, ההוא חשך עאל
 ואתכליל בימינא, וימינא אחיד ליה,
 ואשתאר בגריעו האי לילה, כשהלילה
 התחילה להתפשט, מהשמאל, מטרם שנגמר
 בנינה, נכנס החשך ההוא, דהיינו השמאל,
 ונכלל בקו ימין, והימין קנה אותו, ונשארה
 הלילה בחסרון בסיומה. כי שורשה שהוא קו
 שמאל נעלם בימין בינתיים, ולא השלימה. ונמצא
 שמלבד החסרון אור של הנוקבא הנמשך מחמת
 בנינה מקו שמאל. כנ"ל, הנה נוסף לה חסרון
 ב' הנמשך משלילת בנינה, מה שהקו שמאל
 לא הספיק להשלים בנינה. והנה נתבאר ב'
 חסרונות שבהנוקבא א) מה שהיא לילה דהיינו
 חשך ולא אור, ב) מה שהיא בגריעו
 שהשמאל ל"ג השלים בנינה.

ו"ש, וכמה דחושך תיאובתיה
 לאתכללא באור, הכי לילה תיאובתיה
 לאתכללא ביום, כמו שתאות השמאל שהוא
 החשך, הוא להכלל באור, של קו הימין, כן
 הנוקבא שהיא לילה תאותה להכלל ביום. כלומר,
 מבחינת מה שהנוקבא נבנית מקו שמאל התואב
 לאור של קו ימין, נמצאת הנוקבא גם כן
 בבחינת לילה החושקת לאור היסוד הנק' יום.
 דהיינו חסרון א' הנ"ל. חשך גרע נהוריה,
 הקו שמאל שהוא חשך החסיר אורו, שלא
 הספיק להשלים בנין הנוקבא מחמת שנכלל בקו
 ימין בינתיים כנ"ל, שזה חסרון נוסף על חסרון
 א', ובגין כך אפיק דרגא בגריעו, ולא
 בנהירו, ומשום זה הוציא דרגת הנוקבא בחסרון
 בנין, ובלי אור. כלומר בב' חסרונות, כמבואר.
 ולפיכך

(מב) * וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור. הכי * לילה תיאובתיה לאתכללא ביום, חשך גרע נהוריה, ובגין כך אפיק דרגא בגריעו, * ולא בנהירו חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור, לילה דנפק מניה, לא נהיר, אלא כד אתכליל ביום. גריעו דלילה לא אשתלים אלא במוסף, * מה דאתוסף הכא גרע הכא.

(מג) במוסף הוה ביה רזא דנקודה עלאה, ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטרין ובגין כך, אתוסף ביה * תרין אתוון. בליליא גריעו ביה אלין * תרין, * כדין * קרא, כתיב * ויקרא, וגרע מניה * ו' י' וכתוב קרא לילה. הכא רזא * דשמא * דשבועין ותרין אתוון * גליפא דכתרא עלאה. *

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) לילה — לאתכללא ביום, ח"א לא. (ב) דשמא * דשבועין ותרין, עיי' בהקדמו דף צ"ד ציון ד' ושי"ג. אתוון דקא מתטער כחכהן.

חלופי גרסאות: * נ"א כמה. * נ"א לא. * נ"א מהאי. * נ"א תרין אתוון ויקרא. * נ"א תרין אתוון. * נ"א כדין ליג. * נ"א קרא כתיב איהי תפלת יוצר וגרע מניה וכו'. * נ"א ויקרא ליג. * נ"א גריס ויזו ול"ג ו' י"י.

יהי אור

הכולם

מאמר

בסוד תוספת נהורא, והיסוד גומר ומשלים חסרון הוה, עם אור התוספת שלו.

(מב) במוסף הוה ביה רזא דנקודה עלאה ורזא דעמודא

דאמצעיתא בכל סטרין: במוסף, שהוא יסוד דו"א. יש בו סוד נקודה עליונה שהיא א"א וסוד עמוד האמצעי המכריע בכל הצדדים. שהוא ת"ת דו"א.

פירוש, שיש בו הארת חכמה מא"א שקבל בסוד תוספת נהורא כנ"ל. ויש בו אור דחסדים שקבל מת"ת דו"א. ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון, ומשום זה נתוסף בהיסוד ב' אותיות, שהם ו' ו' של הכתוב ויקרא אלקים לאור יום, הרומז על אצילת ספירת היסוד כנ"ל. אשר ה' רומזת על אור החסדים שקיבל מקו אמצעי, וה' רומזת על הארת החכמה שקבל מא"א. בלידה גריעו ביה אלין תרין, כדין קרא, באצילת הנוקבא שהיא

לילה, חסר בה ב' אותיות אלו, וכתוב בה קרא וחסר בה אותיות ו' ו'. כתיב ויקרא אצל היסוד שהוא יום כתוב ויקרא, וגרע מניה ו' ו' וכתוב קרא לילה, והחסיר מהמלה ויקרא ו' ו' אצל הנוקבא וכתוב בה רק קרא לילה. פירוש, כי יש ב חסרונות בהנוקבא (א) חסרון אור חסדים (וב) חסרון בנין, כנ"ל, ועליהם רומז החסרון של ב' האותיות ו' ו' בהמלה קרא לילה אשר חסרון ו' רומז על חסרון אור חסדים, וחסרון ו' רומז

על

ולפיכך הנוקבא צריכה לב' תקונים, א' להאירה מהחשך שלה. ב' להשלים בנינה.

ויו"ש, חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור, לילה דנפיק מניה לא נהיר אלא כד אתכליל ביום. החשך, קו שמאל, אינו מאיר אלא כשנכלל באור הימין, כן לילה שנבנה ויצאה מפנו, אינה מאירה רק כשנכללת ביום,

שהוא היסוד. כלומר, שתיקון א' של הנוקבא שוה לשורשה, שהוא קו השמאל דו"א, וכמו שתיקונו של קו שמאל הוא להכלל בקו ימין שהוא אור החסדים, כן תיקונו של הנוקבא להכלל באור החסדים של היסוד דו"א הנק' יום. גריעו דלידה לא אשתלים אלא במוסף החסרון בנין של הלילה אינו נשלם אלא במוסף שהוא התוספת נהורא שקבל היסוד מעמודא דאמצעיתא. דהיינו הארת החכמה המיותרת להז"א הנק' עמודא דאמצעיתא וע"כ נתנה להיסוד שלו. (כנ"ל דף ב"ג ד"ה יסודא) ואור הוה דתוספת שבהיסוד משלים את בנין הנוקבא דהיינו תיקון הב' הנ"ל. מה דאתוסף הכא גרע הכא מה שנוסף כאן גרע מאן. כלומר, מה שנתוסף בספירת יסוד דו"א. על ידי עמודא דאמצעיתא. גרע קו השמאל דו"א מהנוקבא, כי השמאל דו"א לא השלים בנינה, שעל ידי זה נתמעטה ואינה ראויה לקבל החכמה שבקו שמאל אפילו אחר שיהיה לה לבוש החסדים כנ"ל, והנה שיעור זה הוסיף קו אמצעי דו"א אל היסוד שלו

(דפו"י דף י"ו ע"א)

* מחלוקת אתתקף אשא * דרוגזא, ונפיק מניה * מההיא מחלוקת גיהנם, וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק.

מה) חכמתא דמשה * בהא אסתכל. ובעובדא דבראשית אשגח. בעובדא

מסורת הזהר

(א) מחלוקת, ח"א לג. מו. רנו. ח"ב כד. קמט: ז"ח בראשית א' ט"א שמת, טד שא. ו' טב שנט. תק"ח קו טב שיו. חלוסי גרסאות: * נ"א ורוגזא. * נ"א מההוא מחלוקת דאתער שמאלא גיהנם. * נ"א בדא.

יחי ריקיע

הסולם

מאמר

ותר"מ נפלו אז לכחות הדין משום שעלית המלכות היתה מחמת פגם ונברא הגיהנם מנצוצותיהם. והגיהנם הזה נתדבק בהשמאל, כלומר כל מי שירצה להגביר כח השמאל נופל לדינה של גיהנם הדבוק בשמאל.

וזה אמרו. ימינא איהו שלימא דכרא, ובגין כך בימינא כתיב כלא, דהא ביה תלייא כל שלימו, הימין הוא שלימות הכל כלומר שכל הספירות מסבלות ממנו את קיומן, ובשביל זה בימין שהוא יום א' כתוב כל התקונים דקטנות וגדלות, בסוד יהי אור ויהי אור וכו' כנ"ל. כי בו תלוי השלימות של כל הספירות, וע"כ כיון שנשלם הטו ימין נשלמו כולן, וגם קו השמאל קבל שלמותו ממנו, ונתעורר בשלימותו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת, וכשנתעורר השמאל בשליטתו והרגיש שלימותו, עורר תכף מהלוסת עם קו הימין שרצה לבטל את אור הימין ולהשליט רק את אור שלו, כנ"ל. ובהאי מחלוקת אתתקף אשא דרוגזא ומהמחלוקת הזו. נמשך התגברות אש הכעס, דהיינו החשך של השורק הגורם לעלית המלכות בחזרה אל מקום בינה, ואז ונפק מניה מההוא מחלוקת גיהנם דהיינו שעלתה למעלה והפילה הכלים דבינה ותו"מ לכחות הדין הנקרא גיהנם כנ"ל. וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק, והגיהנם נתעורר ונברא מהשמאל כנ"ל ונתדבק בהשמאל. כלומר שכל שרצה להגביר השמאל נופל לגיהנם הדבוק בשמאל.

מה) חכמתא דמשה בהא אסתכל ובעובדא דבראשית אשגח:

משה בחכמתו נסתכל בזה, ובמעשה בראשית הסתכל בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא, במעשה בראשית היתה מחלוקת בין שמאל לימין, ובההיא מחלוקת דאתער ביה שמאלא נפק ביה גיהנם ואתדבק ביה ובמחלוקת היתה שורר אותה השמאל נברא

הג"ר, בסו"ה ויעש אלקים את הרקיע כמו שהזוהר מבאר להלן.

והנה כאן ביציאת הקטנות בסוד המיעוט דיהי ריקיע, שפירושו שאו"א העלו את המלכות למקום הזווג מתחת החכמה שלהם למקום בינה, והורידו הבינה ות"ת ומלכות שלהם מחוץ למדרגתם, למקום הזו"ן, ונשאר בו"ק בלי ג"ר, דהיינו בקומת רוח לבד, הנה נמשכה בריאת הגיהנם מפאת מיעוט הזה. שפירושו שנבראו כחות הדין לענוש הרשעים. והענין הוא, כי יש ב' בחינות עלית המלכות למקום בינה, בחינה א) שהעליה היא בלי שום פגם אלא כדי להוציא מוחין בשביל התחתון, ואז ג' הספירות בינה ות"ת ומלכות יורדות להמדרגה דקדושה שמתחתיהם, ואור הג"ר מסתלק להעליון שלהן בסוד נקודת החולם. (כנ"ל דף ד"ה ט"ו ההיא ע"ש) בחינה ב) שהעליה היא מסבת פגם, דהיינו ע"י חטאים של התחתונים, שאז עולה המלכות למקום בינה כדי להעלים אור הג"ר מן התחתונים, שאינם ראויים להשתמש בו, ואז נמצאים ג' הכלים בינה ות"ת ומלכות אינם יורדים להמדרגה שמתחתיהם שבקדושה, אלא שיורדים לכחות הדין, שעושים הכלים ההם לבנין פרצופיהם, וקונים על ידיהם כח לחבל ולהעניש את החוטאים.

והנה אחר יציאת הגדלות דיום א' שהוא קו ימין, הרי בהכרח נשלם עמו תכף גם קו השמאל בכל גדלותו, ונדוע שכו השמאל נמשך מנקודת השורק שה"ס חכמה, לכן רצה השמאל לשלוט באור החכמה שלו, ולבטל את אור החסדים שבכו הימין, ונעשה המחלוקת ביניהם, ומפאת המחלוקת הזו, יצאה אש הכעס, שפירושו שהחושך דשליטת השורק נתפשט מכה חסרון חסדים, (כנ"ל דף מ"ז ד"ה נפק) שלבסוף חזרה המלכות לעלות למקום בינה כבעת הקטנות, שנסתלק אור הג"ר לגמרי, וג' הכלים בינה (דפו"י דף י"ז ע"א)

דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא, ובהווא מחלוקת דאתער ביה שמאלא, * נפק ביה גיהנם, ואתדבק ביה. עמודא דאמצעייתא דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו, * ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין, * וגיהנם נחית לתתא, * ושמאלא אתכליל בימינא * והוה * שלמא בכלא.

מו) כגוונא דא * מחלוקת קרח באהרן, שמאלא בימינא. אסתכל משה בעובדא דבראשית, אמר: * לי * אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא * לשמאלא אשתדל * לאסכמא בינייהו, ולא בעי שמאלא. * ואתקף קרח בתוקפיה.

מסורת הזהר

(א) נפק ביה גיהנם, ח"א לג. מו. רנב. ח"ב קמדו (ב) ואפריש מחלוקת, ח"א לג. מו. רנב. רנב. ח"ב כד. קמט: קסו. ת"ז תק' עי. קכו. ז"ח בראשית א' טד שא. ג) גיהנם, ח"א יד: יז. מ. מו. סב. סו. סח. טח. צג. צד. ק. קו. קז. קכז. קלו. קעדו. קעט. קפה. ריו. ריח. רכו. רלו. רלה. ח"ב מו. קיז. קמט. קנ. קנא. קיא. ריב. רטג. ח"ג טו: מדי. נג. סד. ע. קכד. קכו. קנד. קעה. קפו. ריד. רכ. רעז. רפא. רפז. ת"ז תקי. ט"ו דף צו: ז"ח בראשית ג' טב שיב. טי טב שמב. טד שלא. טו טא שכז. יח טב שמי. לך כה טב שכד. יתרו לב טב שמב. אחרי מו טד שכו שמו. מח טד שנא. בלק נג טג שנא. טד שב. שה"ש טא טא שיו. רות עט טב שיג שכד. טג שמו. טב טד שמי. פד טב שלהו. ד) מחלוקת קרח באהרן, ח"ב קצה. ח"ג מט. קעו. ת"ז תקי. ה' יטו תקי. ל' עה. ה) ל' אתחזי לאפרשא מחלוקת ת"ז תקי. ל' עה.

חלופי גרסאות: * נ"א והוא שמאל. * נ"א שלים. * נ"א דאתחזי. * נ"א ושמאלא. * נ"א לאשמאל. * נ"א ואתחקה.

מאמר	הסולם	יהוי רקיע
<p>בו הגיהנם, והוא נתדבק בהשמאל כמ"ש לעיל, עמודא דאמצעייתא דאיהו יום תליתאי, עאל בינייהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין, עמוד האמצעי שהוא ת"ת, נכנס ביניהם והסיר את המחלוקת והסכים לבי הצדדים. וגיהנם נחית לתתא ושמאלא אתכליל בימינא והוה שלמא בכלא והגיהנם נפרש מהשמאל וירד למטה, והשמאל נכלל בהימין והיה הכל שלום. פירוש כי קומת החסדים שיצאה על סו האמצעי שהוא ת"ת, נכנסה בין הימין לשמאל והכריעה בהחסדים שלה אח קו השמאל שיתלבש בהימין. והסירה את המחלוקת. ואז ירד הגיהנם ונפרש מהשמאל, כלומר, שהכלים דבינה וזו"ן נסתלקו משם וחזרו למדרגתם, שזה נבחן שהגיהנם ירד ונפרש מהכלים ההם. והשמאל חזר והשיג הג"ר שלו, כלומר שאור החכמה שבנסודת השורק שה"ס קו שמאל, אחר שנתלבש בחסדים ונכלל בקו ימין, (כנ"ל דף ט"ו ד"ה זה) נמצא נשלם בהארתו בבחינת ג"ר. ונמצא בזה שקו האמצעי הסכים לקיים הארתם של ב' הקוין, דהיינו אחר שהלבישם זה בזה, וז"ש ואסכים לתרין סטרין. דהיינו שקיים הארת</p>	<p>שניהם, אלא שהבדיל את הארתם, שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל יאיר ממטה למעלה, כמ"ש להלן, שבזה נעשה השלום. מו) כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן שמאלא בימינא: כעין זה היתה המחלוקת של קרח על אהרן, השמאל חלק על הימין. פירוש כי מבחינת אילן הנשמות, נבחן אהרן לקו ימין ולבחינת חסדים, להיותו כהן. וקרח נבחן לבחינת שמאל ולבחינת גבורה, להיותו לוי, וכיון שסרח חלק על הכהונה, הרי זה דומה, כמחלוקת קו שמאל על הימין, שהיתה בתחילת מעשה בראשית של יום הב'. אסתכל משה בעובדא דבראשית, אמר לי אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא לשמאלא: נסתכל משה במעשה בראשית, אמר, לי ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל פירוש, כי כמו שאהרן וקרח הי"ס חסד וגבורה, ימין ושמאל דנשמות, כנ"ל, כן משה הי"ס תפארת דנשמות, ובחינת קו האמצעי, ולפיכך כשנסתכל במעשה בראשית, וראה שם איך עמודא דאמצעותא הסיר המחלוקת של שמאל בימין, אמר, שגם לו ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל מאילן הנשמות, להיותו בחי' ת"ת דנשמות. אשתדל לאסכמא</p>	

(זו) אמר: ודאי גיהנם, בתוקפא דמחלוקת *שמאלא, אצטריך * לאתדבקא, הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולא תכללא בימינא, ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה.

(מח) ועל דא לא בעי קרח לאסכמא האי מחלוקת * בידא דמשה, בגין דלא הוה * * לשם שמים, ולא חייש * ליקרא דלעילא, ואכחיש עובדא דבראשית, כיון דחמא משה דהוה מכחיש עובדא דבראשית ואתדחא איהו לבר, כדין, * ויחר למשה מאד.

(ט) ויחר למשה, על דאכחישו ליה, דלא אסכים ההוא מחלוקת. מאד, * עג דאכחישו עובדא דבראשית. ובכלא אכחיש * קרח, בעילא ובתתא. * דכתב בהצותם על ה', הא תתא, ועילא. ועד אתדבק * במה דאתחזי ליה.

מסורת הנהר

(א) לשם שמים, ח"א לג. ת"ו תקי ח' יט: תקי מ' פ. תק"ח קו טב ש"ו ב) ואכחיש עובדא דבראשית, ת"ז תקי ע' קחה

חלופי גרסאות: * נ"א דשמאלא. * נ"א ל"ג לאתדבקא הוא לא בעי. * נ"א ודא וליג ועל ונ"א ודאי. * נ"א ע"י. * נ"א לשום. * נ"א ליקריה. * נ"א מיד ויחר. * נ"א עד * נ"א דכתיב אשר הצו וגו'. * נ"א כמה.

מאמר

הסולם

יהי רקיע

לאסכמא בינייהו ולא בעי שמאלא, ואתקף קרח בתוקפיה: השתדל משה להסכים ביניהם והשמאל לא רצה וסרח נתחוס על אהרן בגבורתו.

(זו) אמר ודאי גיהנם בתוקפיה דמחלוקת שמאלא אצטריך לאתדבקא, אמר משה, זה ודאי, שבגבורת המחלוקת של השמאל, צריך הגיהנם להתדבק. דהיינו כמו שהיה במעשה בראשית, הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולא תכללא בימינא, ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה, הוא, קרח, לא רצה להתדבק למעלה, דהיינו בתיסון הקדושה, ולהיות נכלל בסו ימין, כמו השמאל של מעלה. ודאי הוא שירד למטה, לגיהנם, בתוקף הכעס שלו. דהיינו כמו שהיה בתחילת מעשה בראשית, בעת המחלוקת של סו שמאל שיצא הגיהנם ונתדבק בהשמאל כן ידע משה שעם תוקף המחלוקת של קרח ירד קרח לגיהנם ויתדבק בו.

(מח) ועל דא לא בעי קרח לאסכמא האי מחלוקת בידא דמשה בגין דלא הוה לשם שמים. וע"כ לא רצה קרח שהמחלוקת תתפטר ביד משה, משום שהמחלוקת לא היתה לשם שמים. פירוש, הו"א מכונה שמים, והנוקבא שלו מכונה שם שמים. ואומר שע"כ לא קבל ההכרעה של משה רבינו, משום שלא היתה המחלוקת שלו מכוונת ליחודו של הו"א בנוקבא. ולא חייש (דפו"י דף י"ז ע"א * דף י"ז ע"ב)

(מט) ויחר למשה על דאכחישו ליה דלא אסכים ההיא מחלוקת, ויחר למשה, משום שקרח ועדתו, הכחישו אותו, שלא נתנוהו להכריע אותה המחלוקת, מאד, על דאכחישו עובדא דבראשית, ונאמר מאד, דהיינו ויחר למשה מאד, על שהכחישו את מעשה בראשית, דהיינו שפגם בהכרעה עליונה דקו האמצעי על ימין ושמאל דו"א, שנתסן במעשה בראשית. ועל זה נאמר, מאד. ובכלא אכחיש קרח בעילא ובתתא דכתיב, בהצותם על ה', הא תתא ועילא, וסרח הכחיש הכל, הן למעלה בז"א, והן למטה בנשמות, דכתיב בהצותם על ה' שה"ס ז"א, הרי שהפגם שלו הגיע גם למעלה לז"א, וכן למטה למשה רבינו. ועל דא אתדבק במה דאתחזי ליה, ועל כן נתדבק קרח כמו שראוי לו דהיינו בגיהנם כמ"ש וירד וכו' שאולה.

מחלוקת

נ) מחלוקת דאתתקן כגוונא * דלעילא, * וסליק ולא נחית, ואתקיים
 ב בארע מישר, * דא ג מחלוקת דשמאי והלל. וקביה אפריש בינייהו,
 ואסכים לון. ודא הוה "מחלוקת" * לשם שמים, ושמים אפריש מחלוקת, * וע"ד
 אתקיים ודא * הוה כגוונא דעובדא דבראשית. ו * וקרה, בעובדא דבראשית
 אכחיש בכלא ופלוגתא דשמים הוה, ובעא לאכחשא מלי דאורייתא, ודאי
 באתדבקותא דגיהנם הוה, וע"ד אתדבק בהדיה.

נא) ורזא דא בספרא דאדם. חשך כד אתער, אתער בתוקפיה * וברא ביה
 דרך אמת
 מסורת הזהר

א) וסליק ולא נחית, ח"א לג. ב) בארעא מישר
 ח"א יה. ח"ב קמא. ג) מחלוקת שמאי והלל. תק"ח קו טב של. ד) וקביה אפריש בינייהו, ח"א רנבו
 ת"ו תקי ה, יטו תקי מו. פ. ה) מחלוקת רשם שמים, ח"א לג. רנבו. ת"ו תקי חקי ה, יטו: תקי מ' פ. תק"ח קו
 טב שיז. ו) וקרה בעובדא דבראשית, ת"ו תקי ה, יטו
 חלופי גרסאות: * נ"א דלעילא. * נ"א ליג דא. * נ"א לשום. * נ"א ועל מחלוקת דא אתקיים עלמא. * נ"א הוא.
 * נ"א קרה. * נ"א ואחברי.

יהי אור

הסוף

מאמר

נותן הארת שניהם בסוד הווג להנוקבא.
 ודא הוה מחלוקת לשם שמים, וזהו
 מחלוקת לשם שמים, כלומר שההבדל הזה מימין
 לשמאל בדרך הארתם, הוא מווגו את שם, שהוא
 הנוקבא, עם שמים שהוא ז"א, כנ"ל. ושמים
 אפריש מחלוקת, והשמים, שהוא ז"א, מפריש
 ומבדיל מחלוקת הווג, כדי לקיים את שניהם,
 ועל דא אתקיים, ומשום זה הארתם נתקיימת,
 ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית
 ומחלוקת הווג שבדרך הארתם, הוא כעין מעשה
 בראשית. כלומר כדרך שעשה קו האמצעי לצורך
 התיקון דמעשה בראשית.

וקרה בעובדא דבראשית אכחיש בכלא,
 ופלוגתא דשמים הוה וקרה הכחיש כל

התיקון דמעשה בראשית, והמחלוקת היתה על הו"א, שנקרא
 שמים. כלומר על קו המכריע, ובעא לאכחשא
 מילי דאורייתא, ורצה להכחיש התסונים
 שבהתורה, שהיא ז"א, ודאי באתדבקותא
 דגיהנם הוה, ועל דא אתדבק בהדיה,
 ודאי הוא שהמחלוקת היתה מפני שכה הדין של
 גיהנם נתדבק בקרה, וע"כ נתדבק בו קרה.
 כלומר שנפל לגיהנם.

נא) ורזא דא בספרא דאדם, חשך כד
 אתער, אתער בתוקפיה וברא

ביה גיהנם, ואתדבק בהדיה בהווא
 מחלוקת: וסוד הזה הוא בספרו של אר"ר. החשך

כשנמצא ששליטתו נתעורר ברוב גבורה, וברא בו הגיהנם
 ונתדבק תגיהנם עמו באותה המחלוקת. דהיינו כנ"ל

דף נ"ו ד"ה כד ע"ש. כיון דשכיך רוגזא
 ותוקסא

נ) מחלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא,
 וסליק ולא נחית, ואתקיים

בארע מישר, דא מחלוקת דשמאי והלל
 מחלוקת שנתחקה כעין של מעלה, שעולה ואינו יורה,
 ומתקיים באורח ישר, וזה המחלוקת של שמאי והלל. פירוש

כי קו האמצעי המכריע המחלוקת של מעלה
 ומקיים את שניהם ומלבישם זה בזה, נמצא
 מבדיל בהארתם, שהשמאל תאיר ממטה למעלה,
 והימין יאיר ממעלה למטה אשר רק בדרך זה
 מקוימים שניהם ולא זולת כנ"ל. וז"ש מחלוקת
 דאתתקן כגוונא דלעילא, הוא וסליק
 ולא נחית, שהארת השמאל תאיר ממטה
 למעלה ולא מלמעלה למטה, ואז ואתקיים
 בארע מישר, והארת השמאל מתקיימת
 באורח הישר. כלומר, בדרך שלא יבטל
 הארת הימין ושניהם יאירו. דא מחלוקת
 דשמאי והלל. ששמאי היה בחינת השמאל
 של מעלה, וז"ס שכל ימיו היה אוכל לכבוד
 שבת, שהיה אוכל בחול ומאיר מחול לשבת,
 דהיינו ממטה למעלה. אבל הלל היה אומר ברוך
 ה' יום יום וכו' (ביצה ט"ז). שהיה ממשיך
 ממעלה למטה כדרך קו ימין של מעלה, לאותו
 יום שהיה עומד בו. וקב"ה אפריש בינייהו
 ואסכים לון והקביה הבדיל ביניהם והסכים
 להם, כלומר שהמחלוקת וההבדל שבין שמאי
 והלל נמשך להם מקו האמצעי של מעלה, שה"ס
 קב"ה, אשר על ידי הבדל הזה שהשמאל יאיר
 ממטה למעלה והימין ממעלה למטה כנ"ל, נמצא
 מקיים הארת שניהם ומלבישם זב"ז, ואז הקב"ה

(דפו"י דף י"ז ע"ב)

גיהנם, * ואתדבק * בהדיה בההוא מחלוקת. כיון דשכיך רוגזא ותוקפא אתער מחלוקת * כגוונא אחרא מחלוקת דרחימו.

(נב) ותרין מחלוקת הוו. חד שירותא וחד סיומא ודא איהו ארחהון דצדיקייא שירותא * דלהון. בקשיו * וסופא דלהון בנייחא. קרח הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא. * ואתדבק בגיהנם. * שמאי, סופא דמחלוקת. כד רוגזא בנייחא * אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו, * ולאסכמא על ידא דשמים. (נג) ורזא דא, יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמאה

חלופי גרסאות: * נ"א ואחדבנק. * נ"א ביה. * נ"א בגוונא. * נ"א דילהון. * נ"א וסיפא. * נ"א ואצטריך לאחדבנקא. * נ"א שמאי והלל. * נ"א ואצטריך. * נ"א ולאסכמא.

יהו רקיע

הסולם

פאמר

דרוגזא ותוקפא וזה סוד יהי רקיע וכו' זהו מחלוקת האי שהוא התעוררות הכעס והתקיפות, דהיינו שכל אחד מתגבר לבטל הארת חברו. בעא לאפרשא ואתער גיהנם עד דרוגזא ותוקפא אצטנן, רצה הקב"ה להסיר המחלוקת ונתעורר הגיהנם עד שהכעס והתוקף נצטנן. כלומר שמתוך הפגם של המחלוקת, שסתם האורות, עלתה שוב המלכות למעלה למקום בינה, והעלימה הג"ר. והבינה ותו"מ, נסלו למדת הדין שנקראת גיהנם, ובוה שקטה המחלוקת, כי עם עלית המלכות נתבטלה שליטת הקו שמאל, שהרי חזר לקטנות. וכדין ויעש אלקים את הרקיע וגו', אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא. ואז נאמר ויעש אלקים את הרקיע, ויבדל בין וגו' שהבדלה זו היא מחלוקת של אהבה וחביבות וקיום העולם. דהיינו הבדלה בדרך ההארה כנ"ל בסמוך. וברזא דא מחלוקת שמאי והלל, ובסוד הזה דהיינו במחלוקת דאהבה הוא המחלוקת של שמאי והלל. דהיינו ההבדלה של ויעש אלקים את הרקיע, שהיא סופא דמחלוקת, אבל קרח הוא היה במחלוקת דכעס, שהיא ההבדלה של יהי רקיע בתוך המים, שהוא שירותא דמחלוקת. כנ"ל. אבל מחלוקת דשמאי והלל שהיא סופא דמחלוקת, היא של אהבה, ולשם שמים דתורה שבעל פה עאלת ברחימו גבי תורה שבכתב. שהתורה שבע"פ שה"ס הנוקבא הנק' שם, נכנסה באהבה אל התורה שבכתב, שהוא הו"א הנק' שמים. והוו בקיומא שלים, והיו בוווג שלם, כי קבלה מהו"א מוחין שלמים.

הבדלה

ותוקפא, אתער מחלוקת כגוונא אחרא, מחלוקת דרחימו, אחר ששקט הרוגזו וכח הגבורות, נתעוררה המחלוקת באופן אחר, והוא מחלוקת דאהבה. דהיינו מחלוקת בדרך הארתם, שהשמאל יאיר ממטה למעלה, והימין ממעלה למטה, ששניהם הסכימו לזה מתוקף אהבתם זה לזה, כי השמאל חשק בהחסדים דימין, והימין בהארת החכמה שבשמאל שמתוך שנתחלקו בדרך הארתם נתלבשו זב"ו. והימין נשלם מהשמאל, והשמאל מהימין.

(נב) ותרין מחלוקת הוו, חד שירותא וחד סיומא ושני מיני מחלוקת היו אחד בהתחלה, ואחד בהסוף. ודא איהו ארחהון דצדיקייא, שירותא דלהון בקשיו, וסופא דלהון בנייחא, וזהו ארתות צדיקים, שתחלתם קשה, ביטורין, וסופן שלווה. קרח הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם, קרח היה בחינת שמאל שבהתחלת המחלוקת, דימין ושמאל, שהיא ברוגז ותוקף הגבורות, דהיינו שכל אחד רצה לבטל הארת חברו, שמתוך כך יצא הגיהנם ונתדבק בגיהנם כנ"ל. שמאי סופא דמחלוקת, כד רוגזא בנייחא, אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו ולאסכמא על ידא דשמים, שמאי היה בחינת שמאל, שבסוף המחלוקת. דימין ושמאל, כשכבר שכך הרוגזו והכעס, שצריכים לעורר אז מחלוקת של אהבה, דהיינו מחלוקת שבדרך הארתם כנ"ל, שיקבלו הסכמה וקיום על ידי השמים, שהוא קו המכריע, דהיינו שילביש אותם זב"ו כנ"ל בסמוך.

(נג) ורזא דא, יהי רקיע וכו' ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמאה, אתערו

(דפו"י דף י"ז ע"ב)

אתערו דרוגזא ותוקפא בעא לאפרשא, ואתער גיהנמ, עד דרוגזא ותוקפא
 אצטנן. וכדין ויעש אלקים את הרקיע וגו', אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא
 דעלמא. וברזא דא מחלוקת שמאי והלל * דתורה שבע"פ עאלת * ברחימו גבי
 תורה שבכתב, * והוּו בקיומא שלים.

נד) הבדלה * איהו ודאי * בשמאלא. כתיב הכא הבדלה, * ויהי מבדיל, וכתיב
 ויבדל וכתיב התם * המעט מכם כי הבדיל וגו' וכתיב * בעת ההיא הבדיל ה'
 את שבט הלוי. דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר * שמאלא.

נה) ואי תימא הבדלה בשני איהו ודאי, אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה,
 הבדלה בשמעון אצטריך דאיהו שני. * אלא * אע"ג דלוי איהו תליתאה. לדעתא
 דיעקב שני הוה, ולעולם * בשני * הוה, וכלא בארע מישר, בארע שלים
 כדקא יאות.

נו) ה' הבדלה במוצאי שבת, ביו אינון * דשליטין ביומי חול לשבת. וכד

מסורת הוהר

(א) תושביכ ותושבעיפ. ח"א עא. עב. ח"ב קלא: קסא. ר. רנוו רנת. ח"ג כג. מו. צג. קיג. קצו. רסו. שב.
 ת"ז תקי. כא. נ. תקי. מ"ד פב. ו"ח תולדות כוטר שיב. ב) במדבר ס"ז ג) דברים ו'. ד) דלוי איהו תליתאה, ח"א קנז. ח"ג פו.
 ה) הבדלה במו"ש, ח"א יר"ח ב' רז: ו) דשליטין ביומי חול לשבת, ח"א יר"כ: מז. קצו. ח"ג קל. קלה: רעב:
 חלופי גרסאות: * ג"א תורה. * בבסימו ונ"א ברחמי. * ג"א דהוה. * ג"א איהי. * ג"א בשלמא. * ג"א דכתיב ויהי
 מבדיל. * ג"א דאיהי שמאלא ונ"א דאיהו שמאלא. * ג"א אמאי לוי אלא וכו'. * ג"א ודאי אע"ג.
 * ג"א הבדלה בשני. * ג"א הות.

יהי רקיע	הסולם	מאמר
<p>וכלא בארע מישר בארע שלים כדקא יאות שאז אחר שנעשתה הבדלה בשני, הכל הוא בדרך הישר בדרך השלם כראוי. כי ע"י ההבדלה, האורות מתלבשים זביז ומשתלמים זמ"ז כנ"ל.</p>	<p>נד) הבדלה איהו ודאי בשמאלא, כתיב הכא הבדלה ויהי מבדיל, וכו' דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר שמאלא, הבדלה נוהגת ודאי רק בבחינת השמאל, כי כאן, ביום ב' שהוא שמאל, כחוב ויהי מבדיל ושם אצל קרח כתיב המעט מכם כי הבדיל, וכן בלויים כתיב בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי, הרי ודאי שאין הבדלה נוהגת אלא בשני במקום השמאל.</p>	<p>נו) הבדלה במוצאי שבת, בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת: ההבדלה שאנו עושים במוצאי שבת הוא להבדיל בין אלו הכוחות השולטים בימות החול ובין הקדושה השולטת בשבת. וכד נפיק שבת סקא מגיהנמ חד סטרא מעינא בישא דבעא דשלטאה בשעתא דאמרין ישראל ומעשה ידינו כוננה עלינו. ועם יציאת השבת עולה צד אחד מגיהנמ מבחינת עין הרעה, הרוצה לשלוט בעולם בעת שישראל אומרים הכתוב ומעשה ידינו כוננהו. ביאור הדברים, כי בעינא בישא שהוא מקור כל הס"א, יש ב' צדדים ימין ושמאל, בסו"ה יפול מצדן אלף ורובה מימינך אלף לא יגש. הימין דעינא בישא הוא במספר אלף, והשמאל במספר רבבה. וכשפוגשים בהאדם נמצא</p>
		<p>נה) ואי תימא הבדלה בשני איהו ודאי, אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה, הבדלה בשמעון איצטריך דאיהו שני: ואם תאמר, אם הבדלה היא ודאי בשני, למה נאמר הבדלה בלוי שהוא בן שלישי ליעקב, הלא בשמעון היתה צריכה להיות הבדלה, שהוא בן שני ליעקב. אלא אע"ג דלוי הוא תליתאה, לדעתא דיעקב שני הוה, אלא, התשובה היא, אע"פ שלוי הוא שלישי, מ"מ לדעתו של יעקב הוא שני. כי ראובן לא נחשב לראשון מבני לאה כי אז היה דעתו של יעקב שהיא רחל. ולעולם בשני הוה, ולעולם אין הבדלה אלא בשני. (דפו"י דף י"ז ע"ב)</p>

נפיק שבת, סלקא מגיהנם חד * סטרא * מעינא בישא דבעא לשלטאה בשעתא * דאמרין ישראל * ומעשה ידינו כוננה עלינו, * ונפיק מההוא דרגא דאקרי * שמאלא, ובעי לאתערבא בזרעא דישראל ולשלטאה עלייהו * דישראל.
 (נז) וישׂראל עבדי עובדא ^ה בהדס * ^ג וביין, ואמרי הבדלה, * ואתפרש מנייהו, * ומאיך ההוא * סטרא ועאל לדוכתיה בשאול, אתר דקרח וסיעתיה תמן, דכתיב ^ה וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, ואינן לא * נחתו תמן עד דעבדי ישראל הבדלה מנהון דכתיב ^ה הבדלו מתוך העדה וגו'.

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) ומעשה ידינו, תהלים צי. ח"א ת. ח"ג צג. ב) הרם, ח"ב כ. רת: ח"ג לה: ז"ח שה"ש סד טד שי.ג) יין, ח"ג צה. ד) הברלה, ח"א יד: ז"ח אחרימות מב טב שלג (ח) וירדו הם, וכו' במדבר ט"ז ח"ג נה. ו) הברלו, וכו' שם. ת"ז תקי ל: עד. תקי סא פא, חלופי גרסאות: * נ"א טסירא. * נ"א ממנא. * נ"א דאמרי. * נ"א ונפיק איהו. * נ"א שאולה ונ"א שאול. * נ"א * ל"ג דישראל. * נ"א ביין. * נ"א ומתפרש. * נ"א וכיון. דמבדלי (דמבדילי) על הכוס מאיך וכו' (אה"ל ר"ז ד"ק). * נ"א טסירא. * נ"א נחתי.

יהי רקיע

הסולם

מאמר

מצוה מתעוררת כוונת הלב, להכיר בכל המיאוס וההזק הנמשך מהעבירות וכל החיים והטוב הנמשך לעושי רצונו ית', שז"ס ההבדלה, כי אז פורשים בהכרח מהס"א ומתדבקים בהקדושה. וישׂ ואתפרש מנייהו שהס"א מתפרשת מישראל, כי לפי שיעור הכרת הזק בדרך הרע כן שיעור התרחקות הרע מהאדם. וישׂ ומאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתיה, בשאול, אתר דקרח וסיעתיה תמן, דכתיב, וכו', ונשפל אותו הצד, ובא למקומו בשאול, במקום שקרח וסיעתו שמה. כלומר שנשקע במקורו ואינו מתפשט בעולם. אבל להיותו צד שמאל אי אפשר להעבירו לגמרי מקודם גמר התיקון. וע"כ על צד הימין אומר הכתוב יסול מצדך אלף אבל על השמאל אינו אומר יסול, אלא ורבבה מימנך אליך לא יגש, כי רק לא יוכלו ליגש אבל לא יתבטלו לגמרי מקודם גמר התיקון, וכן כאן יורד הס"א למקומה שאולה ואינה מתבטלת לגמרי, בדומה למ"ש וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. ואינן לא נחתו? תמן עד דעבדי ישראל הבדלה מנהון דכתיב הבדלו מתוך העדה הרעה וגו' וקרח וסיעתו לא ירדו לגיהנם מטרם שעשו ישראל הבדלה מהם, כמ"ש להם משה הבדלו מתוך העדה. אף כאן אין הס"א יורדת לגיהנם במו"ש, מטרם שישראל עושים הבדלה ביין ובהדס ונבדלים מהס"א. והנה נתבאר שגם הבדלה דמוצאי

נמצא השמאל שלהם נגד ימין האדם וימינם נגד שמאל האדם. וישׂ הכתוב רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה. דהיינו כשתביט בעיניך הטובים ותבדיל בין טוב לרע. אז ושלמת רשעים תראה.
 וזה אמרו וכד נפיק שבת, וכחות הדין מתחילים לשלוט בעולם חד סטרא מעינא בישא, שהוא סטרא דשמאל שלה, מבחינת רבבה. בעא לשלטאה בשעתא דאמרין ישראל ומעשה ידינו כוננהו. כי מעשה ידינו ה"ס ברית קדש (כמ"ש בהקדמת הזהר דף ק"א אות קל"ח שאומר שם וחבל את מעשה ידך דא ברית קדש דסגים עש"ה). ולפיכך בשעה שישראל אומרים ומעשה ידינו כוננה עלינו, דהיינו שהברית קודש הוא בשלמות, נחעורר השמאל דעינא בישא להתאחו בברית קודש לקלקלו ח"ו. וישׂ ונפק מההוא דרגא דאקרי שמאלא, שיוצא מאותה דרגא דס"א הנקראת שמאל, דהיינו מבחינת מספר רבבה, כנ"ל, ובעי לאתערבא בזרעא דישראל, ורוצה להתערב בזרע ישראל, היינו על ידי אחיותם בברית קדש, ולשלטאה עלייהו דישראל ולשלוט על ישראל, להענישם.
 (נז) וישׂראל עבדי עובדא בהדס וביין, ואמרי הבדלה ואתפרש מנייהו: ישראל עושים מעשה של מצוה בהדס וביין, ואומרים הבדלה והס"א נפרשת מהם. כי על ידי מעשה ודיבורים של (דסו"י דף י"ז ע"ב)

נח) ולעולם הבדלה בשני דאיהו שמאלא. בשירותא ותוספא ורוגזא. דאתער שמאלא * במחלוקת, עד לא שכיך בנייחא, * ואתברי ביה גיהנם, כדין * אתבריאו כל אינון מלאכים * דקטרגי * למריהון לעילא * ואכיל לון נורא ואתוקדו. וכן כל שאר אינון דמתכטלי, ולית לון * קיומא * ואתאכלו בנורא, כגוונא דא קרח לתתא, וכלא כגוונא * דא.

נט) יהי רקיע, * אתפשט פשיטו דא מן דא: * א"ל, * הטפא ימינא, * * א"ל גדול אתפשט פשיטו מן גו מייא, לאשתלמא שמא דא א"ל, * ולאתכללא בההוא

מסורת הזהר

דרך אמת

א) אשכול הימין מהאגילות והוא רמז אל הכסד, א) ואתברי ביה, (בשני) גיהנם, לעיל דף נ"ח ציון חיי שרה קל"ב ע"ב. א' ושם נסמן. ב) אתבריאו מלאכים דקטרגי, ח"ב קמ"ו. ג) ואכיל לון נורא, ח"א יח. יט. ס. טו. מג. ד) אל גדול, ז"ח בראשית ב' טג שמג. בשלח ל' טג שכ. שה"ש סח טב שכג.

חלופי גרסאות: * ג"א במחלוקת דא. * ג"א דקטרגו ונ"א דקטרא. * ג"א למאריהון. * ג"א קיימא. * ג"א ואתכלו. * ג"א חר. * ג"א אתפשט. ונ"א אל אלקים אתפשט פשיטו מן גו וכו'. * ג"א קיפסא ונ"א קטעא ונ"א ורע. * ג"א אל אלקים. * ג"א לאתכללא.

יהי רקיע

הסולם

סאמר

באופן הזה, כלומר, שנמשכים מהתחלת המחלוקת שהיתה באש הכעס. נט) יהי רקיע אתפשט פשיטו דא מן דא: יהי רקיע פירושו, שנתפשט התפשטות זו מזו.

כלומר שמים תחתונים יתפשטו ויתחלקו ממים עליונים ומים עליונים יתפשטו ויתחלקו ממים תחתונים על ידי הרקיע. פירוש הבינה נקראת מים, וכח"ב תו"מ שבכללות מימי הבינה, הם ה' אותיות אלקים, והכתוב יהי רקיע. פירושו שהרקיע יבא באמצע המים דהיינו באמצע ה' אותיות אלקים, מתחת ב' אותיות א"ל, וב' אותיות א"ל דאלקים שהם כתר והכמה יתפשטו מהרקיע ולמעלה בסוד מים עליונים וחסדים, וב' אותיות הים דאלקים, שהם בינה תו"מ יתפשטו למטה מהרקיע בסוד מים תחתונים. אל קטפא 'מ"נא, ב' אותיות א"ל דאלקים שמרקיע ולמעלה הם חלק הימין. כלומר שא"ל יורה תמיד על שם החסד שהוא בימין. קטפא פירושו חתיכה או חלק, מלשון וקטפת מלילות בידך. אל גדול אתפשט פשיטו מן גו מיא, השם אל גדול נתפשט ונחלק מן מימי הבינה. כלומר שמסבת הרקיע נתפשט השם אל גדול מהרקיע ולמעלה, ונחלק לעצמו משאר המים דהיינו מג' אותיות ה"ם. לאשתלמא שמא דא א"ל, ולאשתלמא בההוא פשיטו דא בדא. כדי להשלים השם אל הוה וכדי שיכללו המים

דמוצאי שבת דומה להבדלה דקרח נח) ולעולם הבדלה בשני דאיהו שמאלא: ולעולם הבדלה נוחת רק בשני שהוא קו שמאל, דהיינו כמו שנחבאר, שאפילו הבדלה דמוצאי שבת הוא ג"כ להפריש הס"א הנמשכת מקו השמאל.

בשירותא, ותוקפא ורוגזא דאתער שמאלא במחלוקת עד לא שכיך בנייחא ואתברי ביה גיהנם: בתחלה, של המחלוקת, שהגבורה והכעס שהשמאל עורר בהמחלוקת, טרם נשקט בשונה ונחת, ונברא בו הגיהנם, כדין אתבריאו כל אינון מלאכים דקטרגי למריהון לעידא, ואכיל לון נורא ואתוקדו, או נבראו כל אלו המלאכים המקטרגים לרבונם למעלה, דהיינו להקב"ה. שה"ס קו אמצעי, והם מקטרגים על הכרעה שלו, ונוטים לשליטת השמאל, וע"כ האש שורף אתם ונשרפים. וענינם יתבאר להלן אות ע"ד בהכתוב מצמיח חציר לבהמה, וכן כל שאר אינון דמתבטרי ולית לון קיומא ואתאכלו בנורא. וכן שאר המלאכים כל אלו שמתבטלים ואין להם קיום ונשרפים באש. כל אלו יצאו מכח אש המחלוקת שבהתחלה שהיה ביום ב', כגוונא דא קרח לתתא, וכלא כגוונא דא. וכעין זה גם קרח למטה נפל ונשרף בגיהנם, כמו אלו המלאכים שנשרפים באש הנהר דינור, והכל (דמו"י דף י"ז ע"ב)

פשיטו דא בדא * * ואתפשט * מאל אלקים * היים אלין אתפשטו * ואתהפכו למהוי כמיין תתאין * ימיה ההוא פשיטו דאתפשט בשני מיין עלאין ג היים ד זה היים גדול * היים מיין עלאין הפוכא דאלין אתוון * ימיה מיין תתאין * כיון דאתתקנו אתעבידו כלא כללא חדא * ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי * (ס) מיין עלאין דכורין ומיין תתאין נוקבין * בקדמיתא הוּו מים במים

מסורת הזהר

(א) ואתפשט מאל—היים, ח"ב קנט; ת"ז תקי מ"ה סב; ב) מיין תתאין—עראין, לעיל דף נ"ו ציון ב' ושינ. (ג) היים זה היים, ת"ז תקי מ"ה סב; ד) זה היים גדול, תהלים ק"ד. ח"א סו. רלו. ח"ב מה. מט. נו. ח"ג יור. ס. (ה) בכדמיתא הוּו מים במים, ח"א נו. ז"ח בראשית ט' טא שיט.

חלושי גרסאות: * נ"א אל אלקים אתפשט פשיטו, (מהרי"ק) * נ"א אל פאלהים כצל. ונ"א מול אלקים. * נ"א א"ל היים אלין אתפשטא. * נ"א ואתכנו. * נ"א ימ"א. * נ"א היי ונ"א ימ"א ונ"א מ"י ונ"א הם. * נ"א דא אלקים ואתפשט וכו'.

סאמר המולם והו רקייע

הי"ם גדול, הרי שהי"ם הוא מים עליונים. כי גדול יורה על בינה שהיא תמיד ג"ר. הפוכא דאלין אתוון ימ"ה, מיין תתאין. אם אלו האותיות הי"ם הם בסדר הפוך, דהיינו ימ"ה, יורה, שהם מים תחתונים. כיון דאתתקנו אתעבידו כלא כללא חדא ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי, כיון שאותיות ימ"ה נחננו, דהיינו שחזרו ועלו למעלה מרקיע ונתחברו עם השם אל גדול, וחזרו להצירוף הי"ם גדול, או נעשה הכל, דהיינו אל והי"ם, לכלל אחד, כלומר לשם אחד אלקים, ונתפשט השם זה אלקים בכמה מקומות. דהיינו בג' מקומות בסוד ג' נסודות חלם חירק שורק (כנ"ל דף כ' ד"ה שמא עש"ה).

(ס) מיין עלאין דכורין, מיין תתאין נוקבי, בקדמיתא הוּו מים במים עד דאתפרשו לאשתמודעא מיין עלאין ותתאין דא אלקים ודא אדני מים עליונים חם זכרים ומים תחתונים הם נקבות, ומתחלה, מטרם שנתתקנו, היו מעורבים מים עליונים ותחתונים יחד, עד שנתקנו ונפרשו אלו מאלו. בכדי להכיר בהם שאלו הם מים עליונים ואלו הם מים תחתונים, ולהכיר שזה הוא השם אלקים, דהיינו בינה, וזה הוא השם אדני, דהיינו מלכות. ודא ה'עלאה ודא ה' תתאה, ווו היא ה' ראשונה של השם הויה, שהיא בינה, ווו היא ה' אחרונה של השם הויה, שהיא מלכות. פירוש, מים, הם הע"ס דבינה, כי ע"ס דחכמה נקראות אורות וע"ס דבינה נקראות מ"ם. והנה בעת המאמר יהי רקייע בתוך המ"ם, בא הרקייע ונתמצע באמצע המים, מתחת האותיות א"ל דאלקים

המים עליונים ותחתונים זה בזה על ידי התפשטות ההוא. כלומר שע"כ נחלקו אותיות א"ל, לעצמו מרקיע ולמעלה, ואותיות הי"ם לעצמן מרקיע ולמטה, כדי ששם אל שהוא חסד, יקבל שלמות יתירה, ואז תחזרנה ותתחברנה אלו באלו, אותיות א"ל עם אותיות הי"ם, ויכללו בשם אחד, אלקים. כמו שמבאר והולך. ומה שקורא ב' אותיות א"ל דאלקים בשם אל גדול, הוא להיותן מהבינה, שהיא תמיד בחינת ג"ר המרומות בשם גדול. וכן ג' אותיות הי"ם דאלקים קוראן אותן הזהר להלן הי"ם גדול, מטעם האמור.

ואתפשט אל מאלקים, הי"ם אלין אתפשטו ואתהפכו למהוי מיין תתאין ימ"ה. ונתפשט השם אל מאלקים, ונשארו ג' אותיות היים, היים אלו נתפשטו למטה מרקיע ונתחפכו להיות מים תחתונים ימ"ה. כלומר, שאותיות הי"ם דאלקים, שהיו מקודם לכן מחוברות בא"ל גדול בהבינה, והיו מים עליונים, הנה עתה, על ידי הרקייע שנתמצע באמצע המים נדחטו הי"ם הללו ונתפשטו להמדרגה שלמטה מהן, שהיא זו"ן, ונעשו שמה בחינת מים תחתונים כמו מדרגת הזו"ן, ואז אבדו הצירוף של הי"ם ונתהפכו ונעשו לצירוף ימ"ה, ההוא פשיטו דאתפשט בשני, וזה ההתפשטות שנתפשט בשני, דהיינו שנתפשטו מצירוף היים לצירוף ימ"ה. מיין עלאין היים, זה הי"ם גדול, היים, מיין עלאין, המים עליונים הם הי"ם, דכתיב זה (דס"י דף י"ז ע"ב)

עד דאתפרשו לאשתמודעא מיין עלאין * ותתאין, * דא אלקים ודא אדנ"י, ודא ה' עלאה וה' תתאה. מה כתיב * ויעש אלקים את הרקיע. אתפשטותא דא נטל שמא דא, אלקים מיין עלאין, * ומיין * (תתאין אדנ"י. ועם כל דא, כיון * דאשתלימו מיין * דכורין במיין * נוקבין, שמא דאלקים אתפשט בכלא.

סא) ואע"ג דאפריש בין מיין עלאין לתתאין, * מחלוקת לא אתבטל עד

מסורת הזהר

א) ויעש אלקים את הרקיע, בראשית א' ח"א מו. ח"ב כנו. ת"ז תקי לי עה: תקי מי מ. ז"ח בראשית א' טא שם. טי טד שלב תק"ח קיב טג. שכה.

חלופי גרסאות: * נ"א ומיין תתאין. * נ"א דא אלקים מיין עלאין. דא אדני מיין תתאין ונ"א ה' עלאה וה' תתאה. דא אלקים. מיין תתאין אדנ"י. ועם כל דא. (נ"א ועד דדא בלא דא) כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין וכו' (ר"ם) ונ"א ה' עלאה דא אלקים וה' תתאה דא אדנ"י מה כתיב ויעש אלקים את הרקיע ויברל וכו' (אה"ל). ונ"א דא אלקים ודא אדנ"י. ה' עלאה וה' תתאה. דא אלקים מיין עלאין מה כתיב. ויעש אלקים את הרקיע, אתפשטותא דא נטיל שמא דא. ומיין תתאין אדנ"י. ועכ"ד כיון דאשתלימו מיין עלאין במיין תתאין שמא דאלקים וכו' (ר"ז ור"ק). * נ"א מיין. * נ"א דאשלימו. * נ"א עלאין. * נ"א תתאין. * נ"א מחלוקת דא.

מאמר

הסולם

יחי רקיע

ס"א ד"ה ור"א) שהכתוב יהי רקיע וכו' יורה על התחלת המחלוקת, שאז נפלו אותיות ה"ם דבינה להזו"ן, ונעשו מים תחתונים ימ"ה, והכתוב ויעש אלקים את הרקיע מדבר בסוף המחלוקת דהיינו בעת התיקון, שאותיות ה"ם חזרו למדרגתם ונתחברו באל גדול שבבינה ונעשו לשם אלקים, והוכרו אותיות ה"ם שהם מים עליונים. והשם אדנ"י שהוא הנוקבא, היא בלבדה נשארה למים התחתונים. ועם כל דא כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין שמא דאלקים אתפשט בכלא, ועם כל זה כיון שהמים זכרים שהם ה"ם לא נשלמו אלא ע"י מים נקבות שהם הנוקבא דו"א, ע"כ השם אלקים דבינה נתפסס גם אל המים נקבות, וקבלו גם הזו"ן אותם המוחין של אלקים.

דאלקים, שהם כו"ח, שמחמת זה נפלו ג' האותיות ה"ם דאלקים שהם בינה תו"מ, להמדרגה שמתחת הבינה, דהיינו לזו"ן, ונתערבו ה"ם דבינה עם הנוקבא דו"א, ונעשו מים תחתונים ימ"ה, כמו הנוקבא דו"א, הנקראת ימ"ה, וז"ש, בקדמיתא הוו מים במים, שמטרם התיקון היו ה"ם דאלקים, שהם מים עליונים זכרים, מעורבים עם הנוקבא דו"א המכונה ימ"ה, שהיא מים תחתונים נקבות, ואח"כ חזרו ונתקנו, דהיינו שאותיות ה"ם חזרו ונפרשו מהז"א, ועלו למעלה מרקיע, ונתחברו עם אותיות א"ל דאלקים, ונתכללו בשם אחד אלקים, (כנ"ל בדיבור הסמוך), ואז נבחן שנפרשו מים עליונים ה"ם, ממים תחתונים ימ"ה, והוכר שה"ם הם מבחי' השם אלקים, והנוקבא דו"א היא שם אדנ"י, וכן ניכר שאותיות ה"ם הם מה' ראשונה בינה, ונוקבא דו"א היא ה' תתאה מלכות, מה כתיב ויעש אלקים את הרקיע, אתפשטותא דא נטיל שמא דא, אלקים מיין עלאין ומיין תתאין אדנ"י או כתוב בהם, ויעש אלקים את הרקיע, שהתפשטות זו לקחה את שם הזה אלקים, כלומר כי הכתוב ויעש אלקים, יורה, שהתפשטות הוו דה"ם חזרה לא"ל, ונעשה יחד לשם אלקים ולמים עליונים. כי השם אלקים הוא מים עליונים, והשם אדנ"י שהיא הנוקבא דו"א הוא מים התחתונים. פירוש, כי ויעש הוא לשון תיקון, וגמר מלאכה, כי עתה חזר ונתקן המיעוט שנתהווה בהמאמר יהי רקיע, וכן אומר לעיל (דף רס"ז דף י"ז ע"ב *) דף י"ח ע"א)

סא) ואע"ג דאפריש בין מיין עלאין לתתאין, מחלוקת לא אתבטל

עד יום תליתאי: ואע"פ שהפריש ביום ב' בין מים עליונים לתחתונים, כמו שנתבאר בסמוך בהכתוב ויעש אלקים את הרקיע, מ"מ המחלוקת דימין ושמאל, שהם א"ל ה"ם, לא נתבטל עד יום הג', שהוא ת"ת, ואסכים מחלוקת ואתיישב כלא בדוכתיה כדקא יאות, ויום הג' הכריע המחלוקת דימין ושמאל על ידי קומת חסדים שיצא על המסך דתו"מ, שהם יום ג'. שאז נתלבשו שני הקוין, א"ל ה"ם, זה בזה, ונתקיימו שניהם כראוי להיות, כמ"ש (לעיל דף מ"ח ד"ה ונמשכה עש"ה) הרי שמים עליונים

* יום תליתאי * ואסכים מחלוקת ואתישב כלא בדוכתיה כדטא יאות. ובגין * מחלוקת * דא * אע"פ דאיהו * קיומא דעלמא * לא כתיב כי טוב בשני, דלא * אשתלים עובדא, מיין עלאין ומיין תתאין הוו כחדא, ולא הוו תולדין בעלמא. עד דאתפרשו ואשתמודעו * ובגין כך עבדו תולדין.

סב) ועם כל דא, אע"ג דהבדלה * הוי בשני, ומחלוקת ביה הוה, * יום תליתאי אסכים בכלא, * דהוא שמא * דאגליף * בגליפוי * הו"ה, לאסתכמא מיין עלאין ומיין תתאין: * ה' עלאה ה' תתאה, ו' בינייהו לאשלמא בתרין סטרין. וסימנא דא מי הירדן, מיין עלאין קמו נד אחד, מיין תתאין נחתו לימא, וישראל אזלי באמצעיתא.

מסורת הזהר

(א) לא כתיב כי טוב בשני, ח"א לג. מו. ח"ג רנט. ת"ז תקי ע' קכא. ז"ח בראשית ט טא של שמה.

(ב) ה' עלאה ה' תתאה ו' בינייהו, ח"א כז.

חלוסי גרסאות: * נ"א דאחא יום. * נ"א ואסכס. * נ"א מחלוקתא. * נ"א דאיהו קיימא לא כתיב כי טוב, וליג דא אע"פ דאיהו קיומא דעלמא ונ"א דאיהו קיומא כי טוב. * נ"א אע"ג. * נ"א קיימא. * נ"א אשתלים ואסחיים. * נ"א בגין. * נ"א הוה. * נ"א ליג יום תליתאי אסכים וכו' עד ה' עלאה, אלא ה"ג ומחלוקת ביה תוה ה' עלאה ה' תתאה וכו' (ד"מ). * נ"א דאיהו. * נ"א דאתגליף. * נ"א בגליפוי. * נ"א הויה.

יחי רקיע

הסולם

מאמר

ואשתמודעו, ובגין כך עבדו תולדין, מים עליונים ומים תחתונים היו מעורבים יחד, ולא היו תולדות בעולם, עד שנפרשו זה מזה והוכרו מים עליונים לחד ומים תחתונים לחד, או עשו תולדות.

סב) ועם כל דא, אע"ג דהבדלה הוי בשני, ומחלוקת ביה הוה, יום תליתאי אסכים בכלא, ועם כל זה, אע"פ שהבדלה בין מים עליונים לתחתונים, כבר היה ביום שני, היה בו עוד מחלוקת בין א"ל שהוא ימין ובין ה"ים שהוא שמאל, ורק יום ג' הכריע והשווה הכל, וחיברם בשם אחד אלסים. דהוא שמא דאגליף בגליפוי הו"ה, לאסתכמא מיין עלאין ומיין תתאין, ה' עלאה ה' תתאה ו' בינייהו, לאשלמא בתרין סטרין, יום ג' שהוא ז"א, הוא שם הנחקק בחקיקתו הו"ה להשוות מים עליונים בינה, ומים תחתונים מלכות, כי הו"ה ה"ס ב' ההין, ונ' באמצען, שה' ראשונה היא בינה, וה"ת היא מלכות, והנ' שבאמצע הוא ז"א, הבא להשלים ולהאיר בב' הצדדים: למעלה בבינה, וכן למטה במלכות, פירוש, מתוך שהו' הכריע עם קומת חסדים שלו בב' הצדדים שבבינה, שהם א"ל ה"ים, כניל, לכן זוכה גם הו' עצמו באותם המוחין ומשפיע אותם להנוקבא, שהוא הת"ת, והיא נשתוית לה' ראשונה. וסימנא דא, מי הירדן: מיין עלאין קמו נד אחד, מיין תתאין נחתו לימא, וישראל

עליונים שה"ס ה"ים דאלסים, אע"פ שחזרו לבחי' מים עליונים עוד ביום ב', מ"מ אין המחלוקת שבין ה"ים לא"ל מתתקן אלא רק ע"י יום ג', שה"ס ת"ת ומלכות, שהם מים תחתונים, ורק ע"י קומת חסדים שלהם מתיחדים אל והים לשם אחד אלסים, וע"כ השם אלסים מתפשט גם למים תחתונים תו"מ, ומקבלים גם הם המוחין האלו דאלקים, כי כל תחתון המתקן לעליון זוכה גם הוא בכל אותו שיעור המוחין שתיקן להעליון. ובגין מחלוקת דא אע"פ דאיהו קיומא דעלמא לא כתיב כי טוב בשני דלא אשתלים עובדא: ומשום מחלוקת הוה אע"פ שהוא קיום העולם, מימ לא כתיב ביום שני כי טוב, משום שער לא נשלמה בו המלאכה. פירוש משום המחלוקת הוו שנתבאר בסו"ה יהי רקיע בתוך המים וכו', שה"ים דאלקים נפלו למקום זרין ונעשו מים תחתונים ימ"ה כניל. ואע"פ שנעשה לקיום העולם, שאם לא היו גופלים למקום זרין לא היה מצויר כלל שיהיה מוחין לזרין ולגשמות הצדיקים (כניל דף ז' ד"ה וכבר) מ"מ כיון שלא נשלם התיקון שלהם רס ביום ג', כניל בדיבור הסמוך, ע"כ לא נאמר כי טוב ביום ב', כי לא יתכן לומר כי טוב על תיסון בלתי נגמר. מיין עלאין ומיין תתאין הוו כחדא, ולא הוו תולדין בעלמא, עד דאתפרשו (דפו"ד דף י"ח ע"א)

סג) *חמש רקיעין כתיבי הכא, וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו, וכלהו כלילין דא בדא, ואלמלא האי מחלוקת דאסתכם עיי דאמצעיתא, לא אתכלילו ולא *אתיישרו דא בדא. f ג *חמש מאה שנין אינון, דאילנא דחיי דביק

דרך אמת

f) תקוניס ריש תיקון כ"ד דף ס"ה ע"א.

מסורת הזהר

א) חמש רקיעין, (ו' רקיעין) ח"א לבו מא. קפת:

ח"ב יורה נו: רט. רמה. ח"ג ט: רפז. ב) חי עולמים.

ח"א כ. ז"ח רות עז טא שיג. ג) חמש מאה שנין דאילנא דחיי, ח"א לה. עז: ת"ז תקי י"ט לה.

חלופי גרסאות: * ג"א אחכלין (אה"ל). * ג"א אשתיריו. ונ"א אחיישבו. * ג"א וחמש (אה"ל).

מאמר

הסודם

יהי רקיע

הספירות חגית נ"ה שבו, שהרי כל ספירה כוללת ע"ס, ואיכ יש ביניהם רקיע המבדיל בין כו"ח לבין בינה ותו"מ שלהם, כנ"ל בכללות הז"א וע"כ הם חמש רקיעין. וכבר ידעת שעיקר ע"ס אינון אלא חמש, שהם כח"ב תו"מ, אשר בזו"ן נקראות חגית נ"ה.

וכלהו כלילין דא בדא, ואלמלא האי מחלוקת דאסתכם על ידא דאמצעיתא, לא אתכלילו ולא אתיישרו

דא בדא: וכולם כלולים זה בזה, ואלמלא נחפשה מחלוקת זו על ידי קו האמצעי, לא נתכללו ולא נתקנו זה בזה. פירוש, אע"פ שבכל ספירה דו"א יש רקיע מיוחד, כנ"ל מ"מ כל ה' הרקיעים כלולים זה בזה, והוא מטעם, שאין שלימות המוחין אלא עיי קו האמצעי כי בקו ימין חסר חכמה, ובקו שמאל שיש חכמה, חסר בו חסדים, וע"כ הוא חשך, כי גם החכמה אינה יכולה להאיר, שאין החכמה מאירה בלי חסדים, אלא רק עיי קו אמצעי נכללו הקוין זה בזה ונשלמים בהארתם זה מזה, כנ"ל (דף מ"חד"ה הנמשכה) ומכח זה נמצאות נכללות כל ה' ספירות דו"א וה' רקיעין שבהן לאחד. כי הת"ת שהוא קו אמצעי מיחד החו"ג עמו לאחד. ובשיעור הזה משיעו להיסוד והוא מיחד ב' הקוין נו"ה לאחד, באופן שכולן מאירות רק מכח התיחדותן בקו אמצעי.

חמש מאה שנין אינון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד אבין ותולדין

לערמא: חמש מאות שנים הם, החמש רקיעין, שען החיים, שהוא הז"א, דבוק בהם לעשות פירות ותולדות להעולם,

פירוש, עץ החיים, הוא הז"א. מהלך חמש מאות שנים, הוא סוד ה' רקיעים הנ"ל, שהז"א יורש אותם מבינה, כנ"ל בסמוך, וספירות של הבינה הם בסוד מאות, וע"כ נחשבים ה' הרקיעים

וישראל אזלי באמצעיתא, וסימן זה הוא, בקיעת מי הירדן, שמים העליונים של הירדן קמו נד אחד ולא ירדו למטה לים המלח, והם סוד ה' ראשונה דהויה, בינה, והמים תחתונים של הירדן, דהיינו שמישראל ולמטה, ירדו לים המלח, וה"ס ה' תחתה מלכות, וישראל שה"ס ו' דהויה, הלכו באמצע, בין מים עליונים של הירדן ובין מים תחתונים של הירדן, ונמצא שישראל שה"ס ו' דהויה, מקבל מה"ר ומשפיע לה"ת.

סג) חמש רקיעין כתיבי הכא, וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג

בהו חמש טעם רקיע כתוב כאן ביום ב', וחי העולמים, שהוא יסוד דו"א, הולך בהם ינוהג בהם את העולמות. פירוש, כי סוד הרקיע נתבאר לעיל (דף ס"ד אות נ"ט) שהוא הסיום שנעשה באמצע כל מדרגה מכח הצמצום ב', שבעת קטנות מסיים המדרגה מתחת החכמה ומוציא בינה ות"ת ומלכות מחוץ למדרגה, ולעת גדלות מוריד את הסיום שמתחת החכמה בחזרה למסוף המלכות, ומחזיר את בינה ת"ת ומלכות להמדרגה, וז"ש וחי העולמים, הוא היסוד דו"א, שבו כח הסיום שלו, דהיינו המסך, אזיל בהו הולך עם המסך הזה שביסוד שלו, ועולה למעלה תחת החכמה, ומסיים שם המדרגה בסוד רקיע המבדיל בין מים שהם כו"ח שלה, למים שהם בינה ותו"מ שלה. ואנהיג בהו, היינו לעת גדלות, שחוזר ומוריד את המסך המסיים שה"ס היסוד שלו הנק' רקיע אל מסוף המלכות, ומחזיר את הבינה ותו"מ להמדרגה, ואז מנהיג העולמות, ונותן להם מוחין.

ואמרו חמש רקיעין, הוא מטעם שכל הנוהג בכלל כולו נוהג גם בפרטים שבו. ולפיכך כיון שיש רקיע המבדיל באמצע מדרגת הז"א כנ"ל. כן יש רקיע בכל ספירה וספירה מה' (הר"י דף י"ח ע"א)

בהו למיעבד איבין ותולדין לעלמא, וכל מימי דבראשית, דנגדין ואתמשכן מבראשית, * אתפלגו * תחותי על ידיה. ודוד מלכא נקיט כלא, ואיהו נ פליג לבתר. דכתיב ויחלק לכל העם לכל המון וגו'. וכתיב תתן להם ילקוטון. וכתיב * ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'.

סד) בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, * אסגי * ואתקף * ד הורפילא * ד טיפסא, ונפקו מתמן * טסירין, * ו * ואקרישו מיד בלא לחותא כלל, והוּו דכר

מסורת הזהר

דרך אמת

ט) מנחת יהודה דף ק"כ ע"א ולקמן ל"ה ע"א. ג) שופים והוא מלשון נהר פלגיו וגו'. ד) הוא תוקף הדין הנשפע מהנצורה הממונה במקום המלך לדון ולייסר בני העולם והוא מענין מלכ"א ורופיל"א כזכר כריש מסכת שנועות וטיפסא פ"י שלהבת הרומו על הדין ורמו ככאן שפ"י המחלוקת והנצורה הדין מלך הנצורה ה"י מחוקק עליה הדין שהוא שר הניהנס וילאו משס שני רוחות והס שתי קליפות אשר עליהם רמו שלמה כאלהו לפלוקה שתי כחות וגו'. ח"ב קעו: (טפסי) ח"א רלו. טפסין טופסי טיפסי ח"ב סט. ו) ואקרישו, ח"ב ל. לעיל דף מיט ציון א/ ושם נסמין חלפי גרסאות: * נ"א אתפלגן. * נ"א תחותי וליג על ידיה. * נ"א ואתקף אסגי. ונ"א ואתקף ואסגי (אה"ל) * נ"א ואתקף. * נ"א תרין טסירין (ד"ק). ונ"א טסירין (אה"ל). * נ"א דאקרישו מינה ולא נגידו לתתא כלל.

יהו רביע

הסולם

סאמר

בחינת מים עליונים והן בחינת מים תחתונים אלא שבחינת מים עליונים לוקחת לעצמה, ומים תחתונים היא מחלקת לתחתונים שבבי"ע, שעליהם רומזים הכתובים ויחלק וגו' תתן להם וגו' ותקם וגו'.

סד) בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, * אסגי * ואתקף

הורפילא דטיפסא: בשעה שנתעוררה המחלוקת בחוקפו של השמאל, נתרבה ונתגבר ערפל של אש. הורפילא הוא כמו עורפילא, שפירושו ערפל. טיפסא פירושו שלהבת אש. וענין החושך והאש, שיצא ונתרבה בסוד המחלוקת דב' הקוין ימין ושמאל, כבר נתבאר לעיל (דף נ"ז ד"ה והנה) ונפקו מתמן טסירין ואקרישו מיד בלא לחותא. ונולדו משם, מהערפל, רוחות, והם נקראו מיד, ונשארו בלי לחלוחית. פירושו, חסדים נקראים מים, ולהיותם נולדים מהערפל, הבא בכח המחלוקת של השמאל על הימין שהוא חסדים, ממילא נולדו הרוחות ביכשות גמור בלי שום לחלוחית של חסדים.

והוּו דכר ונוקבא ומנהון אתפרשו זיינין בישיין לזנייהו: ואלו הרוחות היו זכר ונקבה

הרקיעים לחמש מאות שנה. ואומר, שפ"י חמש רקיעין אלו שז"א מקבל אותם מכה הכרעתו בבינה, הוא משפיע אבין ותולדין, דהיינו מוחין ונשמות, להעולמות, וכל מימי דבראשית דנגדין ואתמשכן מבראשית, אתפלגו תחותי על ידיה וכלמימי בראשית, דהיינו כל מיני מוחין, הנוזלים ונמשכים מבראשית, שהוא א"א, מתחלקים מתחתיו על ידו. פירושו, כמו שז"א עצמו אינו מקבל המוחין מבינה זולת בסוד חמש רקיעים הנ"ל, המבדילים ומחלקים בו כל מדרגה לשנים, בסוד מים עליונים ומים תחתונים, כנ"ל. כן כשהז"א משפיע מוחין ונשמות להעולמות מתחלקים ומתקנים גם הם, בסוד רקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים כמו הז"א, וז"ש אתפלגו תחותי על ידיה. כלומר, שמתחלקים, גם הם למים עליונים ומים תחתונים כמוהו.

ודוד מלכא נקיט כלא, ואיהו פליג לבתר דכתיב ויחלק וכו': ודוד המלך שה"ס תנוקבא מקבל הכל, מהז"א, והוא מחלק אח"כ לעולמות התחתונים בי"ע, בסוד הכתוב, ויחלק וכו'. פירושו שהנוקבא דז"א מקבלת הכל מהז"א, דהיינו הן. (דפ"י דף י"ח ע"א)

ונוקבא, ומנהון * אתפרשו זיינין בישין לזנייהו. והכא תקיפו דרוח מסאבא בכל אנון תוקפין * טסירין, ואינן רזא דערלה. אילין אתקפו בזיינין * תקיפין, חד * אפעה וחד בנחש * ותרוייהו חד. אפעה אוליד * לשבעין שנין, בחבורא חדא אתהדר כלא * לשבע שנין דנחש.

סה) הכא איהו רזא ד דגיהנמ, דאקרי בשבע שמהן. היצהר בשבע שמהן אקרי, ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא לעלמא, וכלא מרזא דשמאלא * טב

מסורת הזהר

(א) אפעה, ח"ג קז. ב) נחש, ח"א קסט: ח"ב לה: סתו רכ. קסה. ח"ג קז. קיס: ג) שבע שנין דנחש, ח"ב רכ. ד) נהינם בז' שמהן, ח"ב רסג. ה) יצהר בז' שמהן, ח"ב רסב: רסג.

חלוסי גרסאות: * נ"א אתפרש. ונ"א אתפרשן (אה"ל). * נ"א סטרין (אה"ל). * נ"א בישין תקיפין (אה"ל). * נ"א ואתהדרו לה. ונ"א ואתחברו לה, ונ"א ואתהדרו כחדא. * נ"א לשבע. * נ"א אתפיש טב וביש.

יחי רקיץ

הכולם

פאטר

המלכות, שז' ספירותיה הן בכחינת יחידות, וע"כ מוליד לו' שנים, כנגד ו' הספירות הכלולות בהמלכות. (ועיי' לעיל ספירות דנוקבא הם יחידות ודו"א עשיריות ודכינה מאות) ולבסוף ירד אפעה למדרגת הנחש, כי בקליפות, נמצאת הנוקבא מתגברת על הזכר, וחזר האפעה למספר ו' שנים כנגד ז"ס המלכות.

סה) הכא הוא רזא דגיהנמ דאקרי בשבע שמהן, יצר הרע בשבע שמהן

אקרי: מכאן הוא סוד שהגיהנמ נקי בשבע שמות וכן היצהר נקי בשבע שמות. פי' כי מספר שבע יורה על הפלכות (כנ"ל בדבור הסמוך) ומתוך שהמלכות דקלי' נתגברה וחזר הכל לשבע שנים דנחש כנ"ל, לכן חזר גם הגיהנמ לבחינת ז' שמות וכן היצהר דהיינו כנגד ז"ס המלכות. כי היא נתגברה על כולם.

ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא לעלמא, וכלא מרזא דשמאלא

טב וביש, ואיהו ישובא דעלמא, ובהרבה מדרגות נתפשטה הטומאה מכאן העולם, והכל הוא מסוד השמאל שהוא טוב ורע, וזהו ישוב העולם. פירוש כי מתוך שהאפעה ירד למדרגת הנחש, נתרבו מדרגות הטומאה בעולם. כי באמת לא תוכל להיות קליפה אלא כנגד המלכות בלבדה, שעליה היה הצמצום, ולא על יסוד דו"א שהוא מט"ס הראשונות, וקליפה שכנגד המלכות נקראת נחש כנ"ל. אלא מכח צמצום ב' שעלתה המלכות למקום בינה, נעשה אחיזה לקליפות גם כנגד היסוד הז"א, ומכח זה נתחברו האפעה והנחש יחדיו

ונקבה, ומהם נולדו ונפרדו מוזיקים רעים למיניהם. והכא תקיפו דרוח מסאבא בכל אינן תוקפין טסירין, ואינן רזא דערלה, וכאן התגברות רוח הטומאה בכל אלו רוחות העוים, והם סוד הקלי' דערלה. פירוש, כי הזכר ונקבה הראשונים, שיצאו ונולדו מערפל, לא היו רעים כל כך, והטומאה עוד לא היתה ניכרת בהם, מטעם שהם קרובים לקדושה, אלא באלו הרוחות והמוזיקים שנולדו מזכר ונקבה האלו. כבר נתגבר בהם רוח הטומאה. אלין אתקפו בזיינין תקיפין, חד אפעה וחד נחש רוחות אלו נתגברו בטומאה במוזיקים העוים, שהאחד נקרא אפעה, ואחד נקי נחש. ותרווייהו חד, אפעה אוליד לשבעין שנין, בחבורא חדא אתהדר כלא לשבע שנין דנחש ושני מינים הללו נעשו אחד, אפעה מוליד לשבעים שנה והנחש רק לשבע שנים, (בכורות ח' ע"א) אמנם בהתחברם יחד, חזר הכל לשבע שנים דנחש. כלומר, שאו גם האפעה מוליד לו' שנים כמו הנחש, ונעשו כמין אחד. ומשמיענו בזה, שלא בבת אחת יצאה הטומאה מהקדושה, אלא בדרך השתלשלות על סדר המדרגה, והם כנגד ג' המדרגות ז"א ויסוד ומלכות דקדושה. כי זכר ונקבה הראשונים שיצאו מהערפל דקדושה, עוד לא היה ניכר בהם שום טומאה כנ"ל, והם לעומת הז"א דקדושה. ותולדותיהם של זכר ונקבה הללו, שהם אפעה ונחש כבר הם מוזיקים גמורים. ואפעה הוא כנגד היסוד דו"א שהיא זכר וז' ספירות שלו הן בסוד עשיריות, וע"כ מוליד לשבעים שנה, כנגד ז"ס הכלולות ביסוד. ונחש הוא כנגד (דט"י דף י"ה ע"א)

וביש, ואיהו ישובא דעלמא. הכא שמא גליפא דתמני סרי אתוון, ממנא על גשמי רצון נדבה * וברכה ישובא דעלמא. *
(סו) ויאמר אלקים * יקוו המים וגו', בארח * קו למהוי בארח מישר, דהא מרזא

מסורת הזהר

(א) יקוו המים, בראשית א' ח"א כה. לג. רנו. ח"ב כח קס: רעו. ח"ג יב. כח: ת"ו תקי כ"א נה. תקי מ"ב פא: תקי מ"ז פ: תקי ס"א צד. תקי ע' קלו.

חלוסי גרסאות: * נ"א נדבה וברכה, וברכה ישובא דעלמא. ונ"א ל"ג וברכה ישובא דעלמא. * מהרמ"ק כאן חסר ושייך כאן מ"ש בדף ל"ג. ד"ה בקטפירא עד ארח דאינון מקורות. * נ"א יקוו בארח קו האמצעי.

יקוו חמים

הסולם

מאמר

מאמר יקוו חמים
(סו) ויאמר אלקים יקוו וגו' בארח קו למהוי בארח מישר: יקוו פירושו, שהמוחין הנקי טיב, יתפשטו בדרך קו מדויק באופן שיהיו במישר. ולא ינטו לא לצד ימין ולא לצד שמאל. כמו שמבאר והולך דהא מרזא דההיא נקודה קדמאה נפיק כלא בסתימו, שהרי מסוד נקודה הראשונה, שהיא א"א, יוצא הכל בהעלם, כלומר, שהכתוב מדבר על סדר יציאת המוחין. שמתחילה נעלם האור בא"א. כי מעלה המלכות שלו תחת החכמה שלו ומוציא הבינה לחוץ ממדרגת הראש, (כנ"ל דף ט"ו ד"ה ההוא. וכנ"ל דף נ"א ד"ה עאל) שה"ס נקודת החולם. עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה. עד שהאור מגיע ונאסף להיכל העליון. דמטי, פירושו בחכמה, מכח נקודת השורק, (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כו) ואתכניש, פירושו שהחכמה נאספת ומתלבשת תוך אור החסדים, בכח נקודת החירק (כנ"ל ע"ש) להיכלא עלאה פירושו לפרצוף ישו"ת, שהוא היכל הב' המסבב לא"א (כנ"ל דף ט' ד"ה ועניו) ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין עד דמטי לההוא אתר חד דכניש כלא בכלל דכר ונוקבא, ומאן איהו חי עלמין ומשם, מיסו"ת, יוצא השפע בקו מישר (דהיינו שכלול מימין ושמאל ואינו נוטה ביותר לא לימין ולא לשמאל) לשאר המדרגות, דהיינו למדרגת ז"א, עד שמגיע למקום אחד ההוא המאסף הכל בסוד זכר ונסבה, ושואל, ומי הוא, ואומר שהוא חי העולמים, דהיינו יסוד דו"א, שהוא זכר, המתיוחד עם המלכות שהיא בחי' נסבה, ונמצא כלול מזכר ונסבה. וביאור הדברים, כי ז' ימי בראשית ה"ס חג"ת נהיים וכל אחד מהם כלול מכל ז' הימים, באופן שיש בכל יום ויום ז' הספירות חג"ת

יחדיו וחזר האפעה לשבע שנין דנחש. כלומר שהטומאה של הנחש שרתה גם על האפעה, שהוא משורשו כנגד היסוד דו"א (כנ"ל בדבור הסמדר). שאין שום אחיזה כנגדו בקליפות, ועתה שרתה הטומאה גם על האפעה. אמנם, וכלא מרזא דשמאלא טב וביש, אמנם הכל הוא מסוד השמאל טוב ורע. דהיינו המלכות שה"ס שמאל טו"ר. כלומר שאותה הטומאה שנתרבתה גם נגד היסוד דו"א, אינה מבחינת יסוד, אלא רק מבחינת המלכות, שנתערבה בו מכח עלית המלכות למקום בינה, ונתפשטו הדינין שבמלכות גם על חצי בינה וז"א שמתחתיה, כנ"ל בכ"מ. ואיהי ישובא דעלמא, והוא ישוב העולם. כלומר, התפשטות דינין דמלכות אל הז"א, שנעשתה מכח עלית המלכות למקום בינה, היתה זאת לחיקון ישוב העולם. כי לולא עלית המלכות הזו, לא היו שום מוחין מתקבלים אל הווי"ן, ולא היה העולם ראוי לישוב בני אדם כנ"ל (בהסולם דף ז' ד"ה וכבר).

הכא שמא גליפא דתמני סרי אתוון ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה ישובא דעלמא: כאן סוד שם הקדוש החקוק בשמונה עשר אותיות, הממונה על גשמי רצון, נדבה, ברכה, וישוב העולם. פירושו, כי יה"ו דשם הויה בחוסר ה"ת יש בו ששה צירופים כזה יה"ו יה"ו וי"ה וה"י הו"י יו"ה. שאותיותיהם הן שמונה עשר. ושם הזה יורה על עלית המלכות שהיא ה"ת אל ה"ר, שהיא בינה, ונעלמה שם, ונשאר השם הו"י"ה רק בג' אותיות יה"ו, בחוסר ה"ת. ובסוד הצירוף הוא נק' שם בן שמונה עשר אותיות כנ"ל. וכבר נתבאר בדבור הסמוך, שלולא עלית המלכות לבינה לא היה שום מציאות לישוב בני אדם בעולם, וז"ש אשר השם הזה בן י"ח אותיות, ממונה על גשמי רצון נדבה ברכה וישוב העולם. (דפ"י דף י"ח ע"א)

* דההיא נקודה קדמאה נפק כלא בסתימו עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה.
 * ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין עד דמטי לההוא אתר חד * דכניש כלא
 בכלל דכר ונוקבא, ומאן איהו יחי עלמין.

סז) המים, * דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה. מתחת השמים, * ו' זעירא ועיד

דרך אמת

ה) ומתמן נפיק בקו מישר כו' מכאן ראיה לדברי האומר
 שכן הוא סדר האלימות שחכמה האליה סדר ונלה ובינה
 האליה נכורה והוד וכתר האליה ת"ת יסוד והמלכות ג"כ ועיין תרומה קע"ה ב' הסד עלאה מחכמה (גו מחשבה)
 חלופי גרסאות: * ג"א דההוא. * ג"א דנפקו. * ג"א דא ו' ועירא.

מסורת הזהר

א) כניש כלא, ח"א לג. ח"ב כה, ב) חי עלמין.
 לעיל בהקדמת ספר הזהר דף ע"ט ציון א' ובי' ושם נסמן.
 האליה נכורה והוד וכתר האליה ת"ת יסוד והמלכות ג"כ ועיין תרומה קע"ה ב' הסד עלאה מחכמה (גו מחשבה)
 חלופי גרסאות: * ג"א דההוא. * ג"א דנפקו. * ג"א דא ו' ועירא.

סאמר

חג"ת נהי"מ, ועכ"ז יש הפרש גדול מיום ליום
 כי ביום א' שהוא חסד ובחינת קו ימין, אע"פ
 שכלול מכל ז"ס וכל הפרטים שבהו, מ"מ הן
 כולן בו בחי' אור החסד, כמ"ש לעיל בסוד ה"פ
 אור (בדף ג"א ד"ה ו' וחסד) ומבחינה זו הם כל
 ביאורי הזהר שביום א'. וכן יום הב' שהוא
 גבורה ובחינת קו שמאל, אע"פ שכלול מכל ז"ס
 חג"ת נהי"מ, וכל הפרטים שבהו, אמנם הן כולן
 בו בחי' גבורה ובחי' מחלוקת השמאל על הימין
 כמ"ש לעיל בסוד ה"פ רקיע (דף ס"ה ד"ה חמש)
 ומבחינה זו הם כל ביאורי הזהר שביום ב'. וכן
 כאן ביום הג', שהוא תפארת וקו האמצעי
 המכריע ומייחד ב' הקוין ימין ושמאל זב"ז.
 אע"פ שנמצאים בו כל ז"ס חג"ת נהי"מ וכל
 הפרטים שבהם, אבל הן בו רק בסוד היחוד דימין
 ושמאל, ולפיכך כל ביאורי הזהר שבכאן הם רק
 בסוד היחוד בלבד.

הסולם

היחוד דימין ושמאל בשלמות הנרצה. אלא
 שמסודם לכו צריך להיות היחוד דימין ושמאל
 ע"י קו האמצעי בפרצוף אחד, וז"ש עד דמטי
 ואתכניש להיכלא עלאה דהיינו בישו"ת
 וכן ברתי"ס דז"א עצמו וז"ש ומתמן נפיק
 בקו מישר, דהיינו בז"א, ואח"כ יכול להיות
 הזווג דימין ושמאל שבב' פרצופין נפרדים
 וז"ש עד דמטי לההוא אתר חד דכניש כלא
 בכלל דכר ונוקבא. דהיינו ליסוד המתייחד
 עם מלכות, שהי"ס היחוד שבב' פרצופין, כמבואר
 (סז) המים דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה,

יקוון הסיס

המים שאומר הכתוב, פירושו שיוצאים מלמעלה
 מה' עליונה שבשם הרי"ה, שהוא ישו"ת. מתחת
 השמים ו' ועירא, הכי מתחת השמים, פירושו ו' קסנה,
 שהוא יסוד דז"א, כי הז"א נק' ו' גדולה והיסוד
 שלו נק' קסנה, ועל דא ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'ו'
 מתחת השמים, וע"כ בניטוי ו' נשמעות ב' ויין,
 שהראשונה היא שמים, דהיינו ז"א, והשניה היא מתחת
 השמים, דהיינו יסוד דז"א, כדין, ותראה היבשה
 דא ה' תתאה, דא אתגלי וכל שאר
 אתכסי, ואז אחרי שהמוחין נמשכים מה' עלאה
 שהיא בינה אל מתחת השמים, שהיא יסוד דז"א,
 נאמר ותראה היבשה שהיא ה' תתאה,
 דהיינו המלכות שהיא נוקבא דז"א, כי רק זו
 היא שנתגלתה כאן בסוד יבשה, אבל כל שאר
 המדרגות זולתה נתכסו ונעלמו. גילוי, פירושו
 הארת חכמה. כיסוי, פירושו העלמת הארת החכמה,
 וז"ש שרק המלכות נתגלתה בהארת החכמה אבל
 שאר המדרגות שלמעלה ממנה נתכסו, ואין בהם
 הארת הכמה. ומגו האי בתראה אשתמע
 בסוכלתנו, ההוא דאתכסי, ומתוך מדרגה זו
 האחרונה, דהיינו ה"ת, מלכות, נשמע ונתגלה אור ההוא
 שנתכסה

(דפוי דף י"ח ע"א)

או'ו חד שמים וחד מתחת השמים. כדון, ותראה היבשה, דא ה' תתאה, * דא אתגלי וכל שאר אתכסי, * ומגוי האי * בתראה, אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתכסי.

סח) אל - מקום אחד, בגין דהכא * הוא קשורא דיחודא דעלמא * עלאה

מסורת הזהר

(א) ויין חד שמים וכו', (משה ויוסף) ח"ב סח. (ב) מקום אחד, ח"א כה. ת"ו תקי מיב סב. ג) יחודא דעלמא עלאה, ח"א קמח. ח"ב קלד. קסא: רטז.

חלופי גרסאות: * נ"א דאתגלי, ונ"א בה אתגלי. * נ"א מוסיפין ועל דא רוא דברכאן באתגליא ובאתכסיא (נ"א ובאתכסי ונ"א ואתכסיא) ולית דאתגליא בר דא תתאה וכל שאר אתכסי (אה"ל). * נ"א ל"ג בתראה רק ותראה ונ"א בתראה ותראה אשתמע. * נ"א איהו. * נ"א תתאה (ד"מ).

יקוו המים

הסולם

מאמר

למעלה מחזה היא בחינת ג"ר דו"א, והג"ר, בכל מקום שהן, יכולות לקבל חכמה בלי לבוש של אור דחסדים, ולפיכך, היחוד דנקודת שורק, שפירושו, שהחכמה אינה יכולה להתלבש שם מחמת חוסר לבוש דחסדים (כנ"ל דף ס"ו ד"ה התיא) אין זה סוגם כלל בהווג דו"א עם עלמא עלאה, כי להיותם ג"ר אינם צריכים כלל ללבוש חסדים, והחכמה מתלבשת בהם בלי חסדים. (ב) כי למעלה מחזה דו"א אין החכמה מקובלת שם לצורך עצמה, להיותו שם מתקון באוירא דכ"א דאו"א עלאין, (כנ"ל ד' ע"ב אות ס"ו) דהיינו בחסדים מכוסים מחכמה, ומה שהוא מקבל שם חכמה אינו אלא לצורך עלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחזה שלו ולמטה. ומטעם זה, לא נפסק אור דחסדים בעלמא עלאה, אפילו בעת היחוד דנקודת שורק, כי אינה צריכה להארתו. הרי שיש בעלמא עלאה ב' מעלות, כי יכולים לקבל חכמה אפילו בלי חסדים. גם לא יארע בהם שיחסרו מחסדים. משא"כ עלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחזה שלו ולמטה, ששם בחינת ו"ס תחתונות דו"א, וחסרה מב' הללו, (א) שאינה יכולה לקבל חכמה בלי לבוש דחסדים. (ב) גם בעת היחוד דנקודת השורק נשאר ריקנית מחסדים, כי היא צריכה להארתו, כי אין שלימות כלל במחזה ולמטה דו"א רק בהארת חכמה.

וזה אמרו ובגין כך אקרי מקום אחד, כל דרגין וכל שייפין מתכנשין תמן, והוו כלהו ביה חד בלא פרודא כלל. וע"כ נקי' הווג דו"א עם עלמא עלאה מקום אחד, משום שכל המדרגות וכל האברים מתאספים שם. כל המדרגות, היינו הן מדרגות החכמה והן מדרגות החסדים, כמ"ש לעיל, כי הם אינם מתמעטים מחסדים מחמת הארת השורק, וגם יכולים לקבל חכמה

שנתכסה. פירוש, אע"פ שאומר בהפירוש של ותראה היבשה, דא אתגלי וכל שאר אתכסי, חוזר ומפרש, שאין הפירוש שכל המדרגות שקדמה ליבשה נשארו מכוסים ונעלמים, אלא שחוזרים אח"כ להתגלות על ידי היבשה, שהיא המלכות, כמו שמבאר להלן. סח) אל מקום אחד, בגין דהכא הוא קשורא דיחודא דעלמא עלאה,

הכתוב אל מקום אחד, שהוא יסוד, נקרא כן, משום שכאן ביסוד, הוא הקשר של היחוד דעולם העליון, כי בהכתוב ה' אחד, ושמו אחד תרין יחודין, חד דעלמא עלאה לאתיחדא בדרגוי, וחד דעלמא תתאה לאתיחדא בדרגוי, כי בהכתוב ה' אחד ושמו אחד מרומים ב' יחודים, א' הוא עולם העליון המתיחד במדרגותיו שו"ס ה' אחד, וב' עולם התחתון המתיחד במדרגותיו שז"ס ושמו אחד. קשורא דיחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו, וקשר היחוד דעולם העליון, בסוד ה' אחד, עד היסוד הוא, חי עלמין תמן אתבסיס ואתקשר עלמא עלאה ביחודא דיליה ובגין כך אקרי אל מקום אחד, חי העולמים שהוא היסוד, נתמתק שם בהבינה, (כנ"ל בביאור יקוו המים אשר מתחת השמים, ע"ש) ונקשר עולם העליון ביחוד שלו, וע"כ נקרא מקום אחד, משום כל דרגין וכל שייפין מתכנשין תמן והוו כדהו ביה חד בלא פרודא כלל, משום שכל המדרגות וכל האברים, של הפרצוף ז"א, מתקבצים שמה, וכולם נעשו בו אחד בלי פירוד כלל.

והביאור הוא, כי ב' מעלות נמצאות בהיחוד דו"א בעלמא עלאה, שהיא לאה העומדת למעלה מחזה שלו, על היחוד שלו בעלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחזה שלו ולמטה. (א) כי (דמויי דף י"ח ע"א)

* ידו'ד אחד ושמו = אחד, * תרין יחודין: חד י דעלמא עלאה לאתיחדא בדרגוי, וחד דעלמא תתאה לאתיחדא בדרגוי. קשורא דיחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו, חי עלמין תמן * אתבסימ, ואתקשר עלמא עלאה ביחודא דיליה, ובגין כך אקרי מקום אחד. כל דרגין וכל שייפין מתכנשין תמן, והווי כלהו ביה חד * בלא פרודא כלל. ולית דרגא דאתיחדן * תמן ביחודא חד * אלא האי, ובניה אתכסיין כלהו בארע סתים בתיאובתא חד. * עד הכא, בדרגא * דא * אתיחד " עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא.

סט) עלמא דאתגלייא * אתיחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא איהו

מסורת הזהר

(א) ידוד אחד ושמו אחד, (וכריה יד) ח"א כו כו כט. לד. עז. קטו. קכו. קלטו. קמג: קסב. רטו. רמו. רנו. ח"ב יוד. טו. לב. מז. קלדו. קלה. קסא: רטו. רלד. ח"ג ז. טו. נב. נו. עז. צא. צג. קט. קעו. ריכו. רסו. רסד. רעו. רטו. ת"ז בהקדמה טו: תקי כ"ו עא. תקי ל"ד עז: תקי ל"ו עח: ב) אחד, ח"א לג. ח"ב קטו. קסא: ח"ג ז. טו. צג. קטו. קסב. רד. רכג. רלג. רמט: רנו. רנח. רסג. רעג: רפ. שו. ת"ז תקי יוד כה: תקי כ"א מב. מד. נה: נו. נח. תקי כ"ה עא. תקי כ"ו עא: תקי ל"ד עז: תקי מ"ב פב. ג) תרין יחודין, ח"א יב. יח. ח"ב קלדו. קלטו. קס: קמו. ח"ג רסג. רטו. ד) דעלמא עלאה—תתאה, ח"א לט. צ. קנטו. קסג. רמו. רמח. ח"ב קכו. קכו. קלב. קלדו. קלה. קלט. קמו. קסא: קסא. רטו. רלא. ה) עלמא דאתגלייא—דאתכסייא, ח"א קנב. קנו.

חלוסי גרסאות: * נ"א אסתיים, ונ"א אתסיים. * נ"א בלי. * נ"א כלן, ונ"א ל"ג תמן. * אלא בח"י עלמין (אה"ל) * נ"א ועד * נ"א ל"ג דא, ונ"א גריס חד. ונ"א חדא * נ"א אתאחיד. * נ"א אתאחיד, ונ"א ל"ג אתיחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא (ד"מ).

<p>יקוו המים</p> <p>בהמלות ותראה היבשה. נתיחד עולם הנגלה, שהוא רחל, בעולם המכוסה שהוא לאה. פירוש, כי גם עלמא תתאה שהיא רחל נכללת בזווג העליון שזווא ז"א ולאח שמחזה ולמעלה, ועל רחל הנכללת בהם, אומר הכתוב ותראה היבשה, כי מתוך שרחל היא בחינת ז"ת, שאינה ראויה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים, לכן היא נעשית שם בחינת יבשה, דהיינו חרבה וריקנית הן מחסדים והן מחכמה, כנ"ל בדיבור הסמוך. ולהלן מפרש, למה נקראת רחל עלמא דאתגלייא.</p> <p>סט) עלמא דאתגלייא אתיחד אוף הכי לתתא: עולם הנגלה, שהוא רחל נוקי ד"א שמחזה ולמטה שלו, מתייחד ג"כ למטה. פירוש, כי מלבד שעלמא דאתגלייא, רחל, נכללת בזווג עלמא עלאה, בלאה שהיא מחזה ולמעלה דז"א, כנ"ל בדיבור הסמוך, הרי יש לה ג"כ זווג כזה בפני עצמה בבחינת מחזה ולמטה דז"א.</p> <p>ועלמא דאתגלייא איהו עקמא תתאה, ואראה את ה', ויראו את אלקי וגו', וכבוד ה' וגו', ועולם הנגלה הוא עולם התחתון, דהיינו רחל שהיא נוקבא תתאה דז"א העומדת</p>	<p>סאמר</p> <p>חכמה בלי חסדים. וכל שייפין פירושו כל האברים שהם הספירות. כי ע"י הארת השורק מוגבהים ג' הספירות בינה ותו"מ מנפילתם וחוזרים למדרגתם (כנ"ל דף ט"ו ד"ה הווא) והווי כלהו ביה חד בלא פרודא כלל וכל האורות הכלים נעשו בו אחד בלי שום פירוד כלל. ולית דרגא דאתיחדן תמן ביחודא חד אלא האי, ואין מדרגה שתתיחד שם בהארת השורק, שהיא הארת חכמה. ביחוד שלם, אלא רק מדרגה זו. דהיינו ביחוד דז"א עם מדרגה דעלמא עלאה, כי עלמא עלאה יכולה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים כנ"ל. וביה אתכסיין כלהו בארע סתים, בתיאובתא ח"ד, ובו מתכסים כל האורות בדרך סתום, בהשתוקקות אחת, דהיינו השתוקקות אחר אור דחסדים בלבד. כמו שנתבאר לעיל, שמחזה ולמעלה ה"ס אוריא דכ"א, ושם האורות מכוסים וסתומים מחכמה, וז"ש בארע סתים, להיותם סתומים מלקבל חכמה, ואינם מקבלים חכמה רק בשביל עלמא תתאה. ומטעם זה היחוד שלם מכל הצדדים כנ"ל.</p> <p>עד הכא בדרגא דא אתיחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא עד כאן, דהיינו (דט"ו דף י"ח ע"א)</p>
---	--

עלמא * דתתאיה * ואראה את ה' / ויראו את אלקי ישראל, וכבוד ה' נראה, וירא כבוד ה' / כמראה הקשת וגו' / כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' / ודא איהו רזא ותראה היבשה.

(ע) * כמראה הקשת זה חי עלמין, וזהו ד את קשתי נתתי בענן * דא מלכות.

מסורת הזהר

(א) ואראה את ה' ישעיה ו' ח"א נה. ס. רלו. רמו. ח"ב פא. פב. קמו: ז"ח קיב. ב) ויראו את אלמי ישראל, שמות כ"ד ח"א מה. ח"ב טו. קכו. רמה. ח"ג ש"א. ג) כמראה הקשת, יחזקאל א' ח"א עא: קע: רלב. ח"ב רמו. ח"ג רלא. ת"ז בחקדמה ז. תקי י"ח לב: לו. תקי ע' קיט: ד) את קשתי נתתי בענן, בראשית ט' ח"א עא: צג: קיז. ח"ב צט. ח"ג טו. ת"ז תקי סט צט.

חלופי גרסאות: * צ"ל תתאה. נ"א בתראה. * נ"א ליג כמראה הקשת זה חי עלמין וזהו. * נ"א ל"ג דא מלכות.

מאמר	הסולם	יקוו המים
<p>העומדת מחוזה ולמטה שלו. ומביא ראייה מהכתובים שנאמר עליה בחינת ראייה, כמ"ש ואראה את וגו' ויראו את וגו' וכבוד ה' נראה ומביא ב' כתובים עם השם א"ת, וג' כתובים עם השם כבוד ה'. ונדוע שהנוקבא תתאה רחל, מכונה בשם א"ת או כבוד ה', הרי מכאן שעלמא תתאה בלבדו הוא עולם הנגלה. שבו ענין ראייה. משא"כ עלמא עלאה שהוא לאה. נוקבא עלאה דז"א, נק' עלמא דאתכסיא, כי היא נעלמת ואינה מתראה. ודא איהו רזא ותראה היבשה וזה הוא סוד הכי ותראה היבשה. כלומר מכאן מוכרח שפירושו היא. על רחל שהיא עלמא דאתגליא הנכללת בזווג העליון שמחוזה ולמעלה, בעלמא עלאה, כנ"ל. כי ע"כ כתוב בה לשון ראייה. דהיינו ותראה היבשה, ואם היה הכתוב מדבר רק בזווג ז"א ולא שלמעלה מחוזה הנק' יחודא עלאה, לא היה אומר ותראה כי בעלמא עלאה אין ראייה נוהגת בו.</p>	<p>הטעם, אתער שמאלא לאתתקפא בהמעורר השמאל להתגבר דהיינו בעת שז"א ורחל נכללים ביסוסות, בסוד נקודת השורק, שהיא בחינת שמאל, להיותו חכמה בחוסר חסדים כנ"ל, ורחל נשארת ריקנית אפילו מחכמה כנ"ל, ואינה יכולה לסבול הריקנית, הנה אז. נפקת רחל יוצאת רחל לחוץ מיסוסית לבחינתה עצמה. להמשיך קומת חסדים על מסך של עצמה בכדי להלביש החכמה כנ"ל, שה"ס היחוד של נקודת החירק ותקש בלדתה ומתקשת בלידתה, כי נבחן שרחל מתקשית בעת לידת המוחין, כי יציאתה מהיכל העליון דיסוסית לבחינתה עצמה, הוא מיעוט וקישוי בשבילה, וז"ש ותקש בלדתה. כי אין המוחין נשלמים ונולדים רק ביציאתה בסוד החירק, כמבואר. ונתבאר הטעם למה אין הקשת נראה אלא רק ביומא דעיבא, כי אין שלימות המוחין בבחינת נקודת חולם לבד שה"ס קוימין, אלא היא צריכה להיחודים של נקודת שורק ונטודת חירק שהן בחי' דינים, והם מכונים יומא דעיבא כנ"ל.</p>	

(ע) כמראה הקשת זה חי עלמין, וזהו את קשתי: הכתוב כמראה הקשת

הנאמר במרכבת יחזקאל, פירושו חי העולמים דהיינו יסוד דו"א. וז"ש בפרשת נח את קשתי וגו'. שגם שם פירושו יסוד דו"א הנק' חי העולמים. נתתי בענן דא מלכות הכתוב בענן, פירושו במלכות, דהיינו נוקבא תתאה דו"א, שהיא עלמא דאתגליא רחל כנ"ל. ואומרו נתתי, מן יומא דאתברי עלמא ומ"ש נתתי בענן, פירושו שכבר מיום שנברא העולם נתן הקשת בענן, ביומא דעיבא, דאתחזי קשת מראה דמות כבוד ה'. ביום המעונן שאומר שם הכתוב דהיינו, והיה בענני ענן, להורות שרק אז נראה הקשת בסוד מראה דמות כבוד ה', ולא בזמן אחר. ומפרש (דפו"י דף י"ח ע"א)

הנמשך מחולם, הוא מראה לבן שבקשת, והשמאל הנמשך

נתתי, מן יומא דאתברי עלמא ביומא * דעיבא, דאתחזי * קשת, * מראה דמות כבוד ה'. אתער שמאלא לאתתקפא, נפקת רחל ה' * ותקש בלדתה, * מיכאל בסטרא דא * רפאל בסטרא דא גבריאל בסטרא דא. ואינון גווינין * דאתחזיין בההוא דמות יחור וסומק וירוק.

עא) כן מראה הנגה סביב, נהירו דאתכסייא, ה' בגלגולא * דחיו דעינא. הוא * מראה דמות כבוד ה', גווינין דאתיחדא יחודא תתאה לפום יחודא * דאתיחד יחודא דלעילא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ריש חיי שרה ומנחת יהודה דף ע' (ותקש כהפוך א) **קשת**, ח"א ית. עא: עב: קיו. קע. רכה. רלב. רמו. ח"ב רמו. ח"ג טו. לו. פד. ריו. רטו. רטו. רל. רלא. אהוון וקשת).

ת"ז תקי וי כב: תקי י"ג כט. תקי י"ח לבו. לו. תקי ל"ז עח. תקי ג"ח צב: תקי ס"ט צט. ריש תקי ע' קיט: ב) **ותקש בלדתה**, ת"ז תקי ס"ט צט. ג) **מיכאל רפאל**, נבריא אל, ח"א כו: מ: ח"ב מא. מב. ח"ג כו: קיח. קכא: קנד: קעד. ריו. רכו. רכט, ת"ז תקי ג"ח פח. תקי ג"ז צ"א. תקי ס"ט קה. קו. תקי ע' קכו. קכו. קלב. תקי ו' בהשמטות קמד: ז"ח יחרו לא טג שכא לג טא שו. ד) **חורר סומא ירוק**, ח"א ית. לט. מד. רלג: ח"ב פד. קלט. קמ. קמח: קמט. רט. רמא. רמג: ח"ג יוד. כט. לג. קנד, רטו. רעה. ת"ז בהקדמה יב: תקי יח לז: תקי כא. מט. נ. נב, תקי כ"ב טו: תקי ל"ב ע"ז, תקי ג"ז צו. תקי ב' בהשמטות קלט. תקי ו' קמח: ז"ח יחרו לא. לבו. לג. לר. לה. ה) **בגלגולא דחיו דעינא**, ח"א מב. מג. צו. בס"ת (גווינין דעינא) ח"א רכו. ח"ב כג: ת"ז תקי ו' כב: תקי ל"ז עח. תקי ג"ז צ: תקי ג"ח צב. תקי ע' קכו. קכו, (סתמא דעינא) ת"ז בהקדמה ו: תקי י"ח לא.

חלוסי גרסאות: * ג"א מוסיף דאתער שמאלא לאתתקפא מראה וכי. * ג"א מוסיף היא קשת. * ג"א גבריאל בסטרא דא רפאל וכי (אה"ל). * ג"א דאתחזי * ג"א בחיו דעינא (אה"ל) וג"א כחיו בעינא. וג"א דחיו דעיבא. * ג"א ומראה. * ג"א דאתיחד יחודא ל"ג (אה"ל).

סאטר

הסילם

יקוו המים

הנמשך משורט הוא מראה אדום שבקשת והאמצעי הנמשך מחירק הוא מראה ירוק שבקשת. כי אלו ג' גווינין ה"ס עלמא דאתגליא, רחל, שבהם סוד הראיה כנ"ל, וע"כ אומר עליה הכתוב כמראה הקשת וגו', דהיינו ראה עא) כן מראה הנגה סביב, נהירו דאתכסייא בגלגולא דחיו דעינא: כמראה הקשת כנ"ל.

הנמשך משורט הוא מראה אדום שבקשת והאמצעי הנמשך מחירק הוא מראה ירוק שבקשת. כי אלו ג' גווינין ה"ס עלמא דאתגליא, רחל, שבהם סוד הראיה כנ"ל, וע"כ אומר עליה הכתוב כמראה הקשת וגו', דהיינו ראה עא) כן מראה הנגה סביב, נהירו דאתכסייא בגלגולא דחיו דעינא:

הוא מראה דמות כבוד ה', גווינין דאתיחדא יחודא תתאה לפום

הכתוב כן מראה הנגה סביב, פירושו ההארה שנתכסה ונעלמה בהבת עין שבראית העין. גלגולא, פירושו בת עין. כי תרגום בבת עינו הוא גלגל עינוהי (זכריה ב' י"ב). פירוש כי ד' גווינים הם בעין תרואה, כי עקרו גוון לבן, ובתוכו שורייקי סומקי דהיינו גוון אדום, ובאמצעו גוון ירוק שבתוכו בת העין שהיא גוון שחור. אמנם מבחינת ראיית העין אין שליטה רק לבת עין בלבדה שהיא השחור שבעין. ונבחין, שג' הגווינין לבן אדום ירוק שליטה השחור שבת העין, כי כח הראיה אינו אלא בהשחור בלבדו. וזה יורה על יחודא עלאה (דטריי דף י"ח ע"א * דטריי דף י"ח ע"ב)

יחודא דאתיחד יחודא דלעילא: הכי הוא

מראה דמות כבוד ה', סובב על הגווינין שבמראה הקשת, ולא על מראה הנגה, כי נתייחד יחוד התחתון דג' גווינין הקשת. כפי היחוד שנתיחד ביחוד העליון, וע"כ ה"ס מראה דמות כבוד ה'. ואין לפרש הכי הוא מראה וגו' על מראה הנגה, שהרי הוא נהירו דאתכסייא, והגווינין סתומין שם ואינם נראים בגלגולא דחיו דעינא, כנ"ל בדיבור הסמוך.

ולפי"ז נמצא ביאור הכתוב, כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, יורה על יחודא תתאה, רחל, וה"ס ג' גווינין דאתחזיין

(עב) * ה' אלקינו ה' גוונים סתימין דלא * אתחזיין ואתקשרן אל מקום אחד יחודא חדא * בעלאה. = גוונים * בקשת לתתא לאתיחדא בהו חוור סומק וירוק, * כגוונים סתימין, ואנון יחודא אחרא רזא ושמו אחד, * בשכמל"ו יחודא דלתתא. יחודא עלאה ושמע ישראל ידו"ד אלקנו ידו"ד אחד. דא * לקבל דא, * הכא שית תיבין * והכא שית תיבין.

(עג) * יקוו * מדידו דקו * ומשחתא, משחתא, * ו * בוצינא דקרדינותא. דכתיב

מסורת הוהר

(א) ה' אלקינו ה' * א * יב. קא. קמה. רלה. רנה. רסג. ח"ב מג. קיש. קלג. קלה. קלה. קס. קסא. קסח. רבו. רטו. ח"ג ז. לג. נו. קסב. רכח. רלג. רלה. רמא. רמדו. רמו. רנו. רנת. רסב. רסג. רסדו. רסט. רעב. רפג. שזו. ת"ז בהקדמה ד. ז. ט. יג. תקי יוד כה. תקי י"ב כט. תקי י"ט לט. מא. תקי כ"א נו. נו. סב. סח. תקי כ"ה עא. תקי כ"ו עא. תקי מ"ב פא. תקי נ"ה פט. תקי ס"ז צג. תקי ע"ז קל. קלה. ז"ח ואתחנן נו. טג שכא נו טא שר נח טא שיו תק"ח צט טג שלה. (ב) גוונים בהשת, ת"ז תקי ו' כב. ג) בשכמל"ו יחודא דלתתא, ח"א רלה. ח"ב קלה. קלס. קסא. ח"ב לג. קעט. רמד. רסדו. ת"ז בהקדמה ז. יא. יד. תקי י"ב כט. תקי י"ט לט. מא. תקי כ"א מו. נו. תקי מ"ו פג. ד) שמע ישראל, (ק"ש) ח"א יג. ח"ב קו. קלג. קלס. קסב. ח"ג לג. קנג. קעט. קסה. קצה. רלה. רמא. רמג. רנה. רנח. רנו. רנה. רסדו. רעב. שזו. ת"ז בהקדמה ב"ג ט. יא. תקי ו' בא. תקי יוד כה. כה. תקי יג. כה. תקי יח. לה. תקי כ"א מב. מו. מה. נו. סא. תקי כ"ב סב. סח. סח. תקי כ"ה עא. תקי כ"ו עא. תקי מ"ב פא. תקי מ"ו פג. תקי מ"ט פה. תקי נ"ה פט. תקי ס"ט צט. (ה) מדידו דקו ומשחתא, ח"ב רלג. ו) בוצינא דקרדינותא, ח"ב רלג. רס. ח"ג סח. קלס. ז"ח ואתחנן נו. שה"ש סח. עג טב שיה. ער טב שלה. תק"ח קה. לעיל דף ב' ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות: * ג"א אתחון * ג"א עלאה (אה"ל). * ג"א דקשת. ונ"א לקשת. * ג"א כוונא דגוונים סתימין (אה"ל). * ג"א לקבל. * ג"א יקוו מדידו דקו ומשחתא הכא שית תיבין וכו' והוא ט"ס. * ג"א ל"ג והכא שית תיבין, ונ"א והיא שית תיבין. * כ"א ומשירותא, ונ"א ומשירותא, ונ"א ומשירותא. * ג"א דבוצינא, ונ"א דבוצינא.

יקוו המים	הסולם	טאמר
<p>לתתא לאתיחדא בהו, חוור סומק וירוק, כגוונים סתימין, ויש מראות בקשת ביחוד שלמטה, להתיחד בהם, שהם לבן אדום וירוק, כנגד ג' גוונים הסתימין שהם ביהוד העליון, ה' אלקינו ה' כנ"ל. ואינון יחודא אחרא רזא ושמו אחד, בשכמל"ו, יחודא דלתתא, ואלו גווני הקשת, הם יחוד אחר שה"ס ושמו אחד, שה"ס יחודא תתאה (כנ"ל באות ל"א) וה"ס ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שאנו אומרים אחר שמע ישראל, שהוא יחוד התחתון. יחודא עלאה, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, דא לקבל דא, הכא שית תיבין והכא שית תיבין, יחוד העליון הוא שמע ישראל וגו' זה כנגד זה. כלומר יחוד העליון שמע ישראל וגו' הוא כנגד יחוד התחתון בשכמל"ו, כאן בשמע ישראל וגו' יש שש תיבות, וכאן בשכמל"ו יש שש תיבות, ואלו שש תיבות שבב' יחודים הללו יורים על יחוד שש קצוות גדולות כמבואר לעיל בהקדמת הוהר דף קנ"ט ד"ה אצטריך עשיה. (עג) יקוו, מדידו דקו ומשחתא, משחתא בוצינא דקרדינותא, דכתיב מי מדד</p>	<p>דאתחזיין חוור סומק וירוק. כן מראה הנגה סביב, יורה על יחודא עלאה, כי מראה הנגה פירושו נהירו דאתכטיא וכו' והגוונים סתומין בלתי נראים. ומשנה הכתוב את יחודא תתאה דמראה הקשת אל יחודא עלאה דמראה הנגה, להורות שכל האורות שנמשכו ביחודא עלאה באתכטיא, נמשכים אל יחודא תתאה כאתגלייא, ואותם ג' הגוונים הנעלמים בגלגולא דחיוז דעינא הן עצמן המתגלים במראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם. ולפיכך מסיים הכתוב ומדגיש על מראה הקשת ואומר, הוא מראה דמות כבוד ה', להיותם נמשכים מיחוד הגדול והשלם העליון. ה' אלקינו ה', גוונים סתימין דלא אתחון ואתקשרן אל מקום אחד, יחודא חדא בעלאה: ג' השמות ה' אלקינו ה', שבהכתוב שמע ישראל, מורים על ג' הגוונים חוור סומק וירוק, בעת שהם סתימין ואינם נראים, ומתקשרים אל מקום אחד, שה"ס יחוד הא' בעלמא עלאה, הנקרא מקום אחד. שעל יחוד הזה רומז הכתוב במרכבת יחוקאל כן מראה הנגה סביב, כנ"ל דיבור הסמוך. גוונים בקשת (דמויי דף י"ח ע"ב)</p>	

א מי מדד בשעלו מים, ודא איהו יקוו המים, הכא שעורא דיוצר עלמין * יוד
היא * ואיו היא.

עד) * ב קדוש קדוש קדוש, דא איהו יקוו המים. ה' צבאות, דא איהו אל
מקום אחד ברזא דשמא דא. ג מלא כל הארץ כבודו, דא ותראה היבשה, רזא
גליפא * שמא דיחודא ד כוזו במוכסו כוזו.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) מימדד בשעלו מים, ישעיה מי"ח ל רסו, ח"ב קעה.
ח"ז תקי ה' י"ט. ב) כדוש כדוש קדוש, ח"א עא.
קיה רסו, ח"ב נב. קכא: קעא. ח"ג צג. קלד. קמג: קצו. רנב. ת"ז בהקדמה יוד. תקי יב כו. תקי יח. לדו תקי כ"א נט.
תקי מ"ז פג. תקי ה' בהשמטות קמה. ז"ח יתרו לט. ג) מלא כל הארץ כבודו, ח"א קנט. ח"ב מב. ג. קעה.
ח"ג רמת. רנ. רעא: ת"ז בהקדמה יא. ד) כוזין במוכסו כוזין, ח"א כג. ח"ב רסא: ת"ז בהקדמה ה. סו. תקי
ט"ז מ. תקי כ"ב ה. תקי כ"ו עא. תקי כ"ה פט. תקי ע' קל. תקי"ח קיג טא שלג קיט טב שיב.

חלופי גרסאות: * ג"א ר"ה. * ג"א קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. * ג"א דשמא. * ג"א מוסר קדישא.

יקוו המים

הסולם

מאמר

יקוו המים אל מקום אחד. דהיינו מידוד שיעור
הקטנות והגדלות מהבינה אל הזוין.

עד) קדוש קדוש קדוש, דא איהו יקוו
המים

המוחין שבבינה שהסויה יקוו המים. דהיינו (כנ"ל דף
ע"ג אית ס"ו) שאומר שם, המים דנפקי
מרעיל מאת ה'עלאה. והביאור ע"ש בהסולם.
ה' צבאות דא איהו אל מקום אחד
ברזא דשמא דא, הכתוב ה' צבאות, הסויה אל מקום
אחד. שה"ס היסוד דז"א הנקרא חי עלמין, שאליו
נמשכים המוחין מן הבינה בסוד אל מקום אחד,
(כנ"ל דף ע"ג אית ס"ה) מלא כל הארץ כבודו
דא ותראה היבשה, הכתוב מלא כל הארץ כבודו
הסויה ותראה היבשה. דהיינו (כמ"ש לעיל אית ס"ז)
שה"ס ה"ת הנקראת עלמא דאתגליא בעת
שנכללת ביחודא דעלמא עלאה, (ע"ש הובהסולם ס"ט)
רזא גליפא שמא דיחודא כוזו במוכסו
כוזין, הכתוב ותראה היבשה, ה"ס שם החקוק דיחוד
כוזין במוכסו כוזין, כי היבשה"ה שהיא העלמא
דאתגליא נכללת ביחודא דעלמא עלאה, שהוא סוד
ה' אלקינו ה', (כנ"ל באות ס"ה) ונחקק השם
של עלמא דאתגליא בבחינות אותיות שניות
לשם הזה ה' אלקינו ה', שהן האותיות כוזין
במוכסו כוזין, ששניות להויה הן כוזין,
ושניות אל אלהינו הן במוכסו. פירושי הנקבא
דז"א הנקראת עלמא דאתגליא המרומות בהכתוב
מלא כל הארץ כבודו, היינו רק בעת שהיא
נקראת

מדד בשעלו מים. הכתוב, יקוו פירושו מידוד של
קו ומדה מדה, היא מכה ניצוץ הקשה שבבינה, שכתוב מ"י
מדד בשעלו מים, ומ"י הוא בינה, פירושי, כי בעת
שהבינה העלתה המלכות אליה, בסוד השיתוף
דמידת הרחמים בדין, או אין הבינה נקראת בשם
אלקים, אלא במ"י בלבד, כי ג' אותיות אל"ה
דאלקים, נופלים או אל הזוין. (כנ"ל דף י"ג ד"היהיעל)
ונמצא בעת הזאת, שקומת בינה עצמה נתמעטת
לבחינת ו"ק בלי ראש, היא מודדת במדה זו
גם את המוחין דז"א ונוקבא, וזהו פירוש הכתוב
מ"י שהיא בינה, בעת שמעלית אליה המלכות,
מדד בשעלו, מודדת בהעלאה זאת, מים שהם
המוחין דז"א ונוקבא. ודא איהו יקוו המים,
וז"ש הכתוב יקוו המים וגו' כי ע"ז שהבינה
מודדת את מוחין דקטנות דזוין, יש לה היכולת
להשפיע לאח"ז גם את המוחין דגדלות (כנ"ל דף
מ"ב ד"ה פירושי) הכא שיעורא דיוצר עלמין
יוד, הא ואו האי, כאן בהכ"ז יקוו המים, שיעור כל
המוחין של יוצר העולמות, שהוא ז"א, המרומים בשם הויה
במילוי אלמין, כזה יוד הא ואו הא, פירושי כל גדלותם
ש' המוחין דז"א מרומים בהויה במילוא דאלמין,
ושיעורם תלוי בהכתוב יקוו המים, שפירושו
מידוד קו המדה, של הבינה בסוד שנקראת מ"י
כנ"ל, ולולא מידוד הזה לא היה אפשר שיקבל
הז"א מוחין דגדלות, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף מ"ט
ד"ה האי) שמתוך שקבלו הקטנות מבינה ראויים
לקבל גם המוחין דגדלות דבינה, ע"ש. וזהו
(דמויי דף י"ח ע"ב)

עה) * * * תדשא הארץ דשא עשב וגו' השתא אפיקת * חילא באנון מיין דאתכנשו לאתר * חד, ונגדן בגויה * גו טמירן * סתימאה, ונפקין * בגויה טמירן עלאין וחיילין קדישין, * די כל אנון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא, * בההוא פולחנא דמאריהון.
 עו) ורוא דא * מצמיח חציר לבהמה וגו' דא * בהמה * דרביעאה על אלף טורין, * ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר, וחציר דא אנון * מלאכין שליטין לפום שעתא, דאתבריו בשני, וקיימין למיכלא דהאי בהמה, בגין דאית * אשא אכלא אשא.

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) פנחס ר' ע"ה ותקונים תקון ע"ה ודף ס' ע"ב (א) תדשא הארץ דשא, ח"א יב. לג. מו. רנו. ח"ב לת. קעא. קעז. ח"ג יב. ריט. רמה. ת"ז תקי מ"ג סב. תקי מ"ו סג. ג) מצמיח חציר לבהמה, ח"ג ריו. (ג) בהמה דרביעאה על אלף טורין, ח"ג ריו. רמ. ד) מלאכין שליטין לפום שעתא, ח"א יט. מו. מב. מג. ח"ב קמד. ח"ג כה. פה. ריו. ה) אשא אכלא אשא, ח"א לג. נ. נא. סט. ח"ב רכו. ח"ג כה. לה. קנד. רמ. חלופי גרסאות * : * נ"א ליג תדשא הארץ דשא עשב וגו' רק, הארץ השתא (ד"מ). * נ"א ארעא חילא. * נ"א דא חד. * נ"א גו טמירן. * נ"א סתימא, ונ"א אפשר דליג גו טמירא סתימאה (אה"ל). * נ"א בגויה ונ"א בגויה. * נ"א דכל * נ"א בהמיה. * נ"א דרביעא. * נ"א דמגדלין.

מאמר

הסולם

מי ברא אלה

העולם משא"כ בסוד יחודא תתאה, נעשתה ארץ המוציאה פירות ואבים כראוי לישוב העולם, שו"ס תדשא הארץ דשא עשב מוריע וגו' ונגדלין בגויה גו טמירן סתימאה, והמחין נמשכים בתוכה בדרך כמסו וסתום, ונפקין בגויה טמירין עלאין וחיילין קדישין, די כל אינון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא, בההיא פולחנא דמאריהון,

נקראת בשם כו"ו במוכס"ז כו"ו, דהיינו רק בו בעת, שהיא נכללת ביחוד עולם העליון, ה' אלקינו ה' ולאפוקי בעת שהנוק' יורדת משם למקומה עצמה, בסוד יחודא תתאה, שאז אינה בסו"ה מלא כל הארץ כבודו, כי אז אינה מאירה רק מסוד ב"ע שבה, שמחזה שלה ולמטה, כמ"ש להלן בסמוך.

מאמר תדשא הארץ דשא

עה) תדשא הארץ דשא עשב וגו' השתא אפיקת חילא באינון מיא

דאתכנשו לאתר חד: הכתוב תדשא הארץ וגו' ה"ס יחודא תתאה, כי עתה מגלית כחה שבאלו המים שנקוו למקום אחר, פירוש כל הכח, שהוא המוחין, שהנוקבא דו"א קבלה ביחודא עלאה, בעת שהיתה נכללת שם, בסו"ה ותראה היבשה כניל, היא מוציאה אותם עתה, כשירדה משם למקומה עצמה שמחזה ולמטה דו"א, בסוד יחודא תתאה, (כמ"ש לעיל בתקדמת הוהר דף ק"ס אות ר"ו) כדן מה דהוית יבשה אתעבדת ארץ למעבד פירין ואבין, אז כלפי מה שהיתה יבשה, נעשתה עתה ארץ מוציאה פירות ואבים ע"ש, כי כשהיתה נכללת ביחודא עלאה בסוד ותראה היבשה, היתה חרבה ויבשה, ולא היתה ראויה להאיר לישוב (דפו"י דף י"ח ע"ב)

יוצאות ונולדות בתוכה, נשמות נעלמות עליונות וצבאות קדושים, אשר כל אלו הצדקים בניי, אמונה מתקנים וממשיכים אותם בתקוני האמונה, דהיינו במיין נוקבין, בעבודת השי"ת, פירוש ב' מיני מוחין נמשכים ביחודא תתאה, בהנוקבא, מכח התכללותה ביחודא עלאה, א) בדרך כמסו וסתום, דהיינו שאינם נגלים כלל לתחתונים, וז"ש ונגדלין בגויה גו טמירן סתימאה, ב) הם מוחין מגולים, שיוצאים ונולדים ממנה נשמות ומלאכים להעולמות, וז"ש ונפקין בגויה וכו', וביאור ב' מיני מוחין הללו מבאר לפנינו להלן.

עו) ורוא דא מצמיח חציר לבהמה וגו' דא בהמה דרביעאה על אלף טורין ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר: וזה סוד הכתוב מצמיח חציר לבהמה וגו', זו היא בהמה הרובצת

עז) * ועשב לעבודת האדם. עשב, דא אלין * אופנין וחיות וכרובים, דכלהו * מתקנן גו תקונייהו, וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא * דמאריהון בקרבניהון ובצלותא, דדא איהו עבודת האדם, ועשב דא * אזדמן ואתעד לעבודת האדם, לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות:

עח) * וכד אינון * מתתקנן בהיא עבודת האדם לבתה, ומנייהו נפקי מזוני

מסורת הזהר

(א) עשב לעבודת האדם, ח"ג רי"ו, ת"ז תק' ג"א פו.

חלופי גרסאות: * ג"א אופנים. * ג"א מתתקנן. * ג"א דמריהון. * ג"א אחטור ואזדמן. * ג"א אזדמן. * ג"א מתקנן בההוא.

סאמר

על אלף הרים, ובכל יום מגדלים לה אותו החציר. בהמה היא כינוי אל המלכות בעת שמחוסרת מוחין דג"ר. רובצת, יורה שהיא מחוסרת ג' כלים נה"י המכונים רגלים, בדומה לעוף הרובץ ורגלים שלו אינון נראות, רק הגוף לבד. כן המלכות, בעת שאין לה רק ששה כלים חבי"ד חג"ת בחסרון ג' תחתונות נה"י, מכונה שהיא בסוד רובצת, כי נה"י שלה נעלמים. מספר אלף, יורה על מוחין דחכמה שספירותיה הן במספר אלף, בס"ה ואאלפך חכמה. טורי"ן, הם כינוי לג' ספירות חג"ת, כמ"ש חז"ל אין הרים אלא אבות, דהיינו חג"ת, כנודע. כי החג"ת נקי אבות ונק' הרים, ונה"י נקראים בנים, ונקראים גבעות. חציר, היא כינוי אל המלאכים הנולדים ממוחין דג"ר שלה, אשר הצדיקים ממשיכים לה בכל יום על ידי המיין נוקבין שמעלים אליה במע"ט שלהם.

ביאור הדברים. כי אחד מראשי התיקונים בעולם התיקון אחר שבירת הכלים היה, גניות או"א הפנימיים אשר שמשו בעולם הנקודים, מפאת שבסבת הארתם הגדולה נחבטלה הפרסה שמתחת אצילות וירדו הכלים לבי"ע. ונשברו ומתו. וענין זה נתבאר בספרי תלמוד עשר ספירות שיעור י"ג דף אלף מ"ג ד"ה בינה) ומכח גניזו זו דווג או"א הפנימיים, אין עוד הארת ג"ר דע"ב במוחין דאבי"ע, אלא רק מוחין דו"ק דע"ב, הנמשכים מאו"א חיצוניים דע"ב. כלומר, המוחין דע"ב הם מוחין דחכמה, שהג"ר דמוחין הללו מכונים או"א הפנימיים או ג"ר דע"ב, והו"ק דמוחין הללו מכונים או"א חיצוניים או ו"ק דע"ב. וזכור זה.

(דפו"י דף י"ח ע"ב)

הסולם

חדשא הארץ דשא

ומסכה זו נמצאים החג"ת דכל פרצוף בכחינת חסדים מכוסים, שפירושו שאין בהם אור החכמה, כי ג' ספירות חג"ת עד החזה הן ג"ר דגופא, וספירות תנהי"מ שמחזה ולמטה הן בחינת ו"ק דגופא. ומכיון שמוחין דג"ר דע"ב מסתלקים מכל פרצוף ואינם מאירים, ע"כ נמצאים ג"ר דגופא, שהן חג"ת, חסרות מחכמה אלא שהן בחסדים מכוסים. ומכיון שמוחין דו"ק דע"ב מתלבשים ומאירים בהפרצוף, לכן בחינת ו"ק דכלים דגופא, שהם תנהי"מ שמחזה ולמטה, מאירים בהארת חכמה, דהיינו בחסדים מגולים ועל מוחין הללו דע"ב, נאמר, מדלג על ההרים מקסץ על הגבעות. כי הרים פירושים חג"ת כנ"ל, שעליהם מדלגים המוחין דע"ב כלומר שפוסחים עליהם ואינם מתלבשים בהם, כי הם צריכים לג"ר דע"ב, והם נעלמים מכל הפרצוף כנ"ל. אלא שהמוחין דע"ב קופצים ובאים על הגבעות, שהם תנהי"מ שמחזה ולמטה המכונים גבעות כנ"ל, כי להיותם כלים דו"ק יש להם מוחין הללו, כי ו"ק דע"ב נשארים ומאירים כנ"ל. הרי שמדלג ופוסח על ההרים, וקופץ על הגבעות דוקא, שהם תנהי"מ.

אמנם אין הכונה, שכן יצאו המוחין מתחילת הזווג, ו"ק בלי ג"ר, כי במוחין דע"ב, שאפילו הו"ק שלו הוא בחינת ג"ר לא יצוייר כלל בהם שיוכל לצאת ו"ק בלי ג"ר. אלא שמתחילת הזווג נמשך לכל פרצוף קומה שלמה דע"ב, דהיינו ג"ר וו"ק, אלא המוחין דג"ר דע"ב חוזרים ויוצאים לחוץ מהפרצוף, ונשאר מלוכש בהפרצוף רק המוחין דו"ק דע"ב. גם נודע שמכל זווג יוצאים חולדות, ואפילו מאותם המוחין דג"ר דע"ב הנמשכים

וטרפין לעלמא, דכתיב * להוציא לחם מן הארץ. ודא איהו ^ב עשב מזריע זרע, דהא חציר * לא מזריע * זרע איהו, ^ה אלא אזדמן למיכלא דאשא * קדישא, ועשב לתקונא דעלמא.

מסורת הזהר

(א) להוציא לחם מן הארץ, תהלים ק"ה, ת"ז תקי.
 ב"א פו. ח"ג ריו. (ב) עשב מזריע זרע, בראשית א' ח"ב לה.

דרך אמת

(6) מוכנים לאכול כחם אוכלת.

חלופי גרסאות: * נ"א לאו. * נ"א דאשא תקיפא קדישא.

תדשא הארץ דשא

והנוקבא בהארץ השמאל שלה, מכונית ג"כ אש, ובעת שמבטלת המלאכים הנ"ל נבחנת לאש אוכלה אש.

(שייך לרפ"פ)

(ז) ועשב לעבודת האדם, דא ארין אופנים וחיות וכרובים

ועשב, יורה על אופנים וחיות וכרובים: אופנים הם מלאכים שבעשיה. חיות הם המלאכים שביצירה. כרובים הם המלאכים שבבריאה. אשר אלו המלאכים כולם נמשכים מבחינת ז"ק של המוחין דע"ב הנ"ל, וע"כ הם בני קיימא, ולא כמותם המכוונים חצירי. הנמשכים מבחי' ג"ר דע"ב, שהם שולטים רק לשעתם ותיכף נשרפים. כנ"ל בדיבור הסמוך. עשיה. דכלהו מתתקנן גו תיקונייהו וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתיין לפודחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלותא אשר כולם, דהיינו האופנים וחיות וכרובים, מתוקנים ומלוכשים חוץ התקנים שלהם, שהם מצד המאציל עצמו, והם עומדים עוד להתקן יותר, בשעה שבני אדם באים לעבודת רבונם בקרבנותיהם ובתפלה, דדא איהו עבודת האדם כי זה הוא עבודת האדם ועשב דא אזדמן ואתעתד לעבודת האדם לאתתקנא בתיקוניה כדקא יאות, ועשב זה נועד והוכן מלכתחילה לעבודת האדם, להתתקן בתקונא דאדם כראוי.

(ח) וכד אינון מתתקנן בהיהיא עבודת האדם, לבתר מנייהו נפקי,

מזוני וטרפין לעלמא, דכתיב להוציא לחם מן הארץ, וכשהם מתתקנים באותה עבודת האדם הנ"ל, יוצאים מהם אחר כך, מוונות וטרף להעולם, כמ"ש להוציא לחם מן הארץ. ודא איהו עשב מזריע זרע, דהא חציר לא מזריע זרע איהו, אלא אזדמן למיכלא דאשא קדישא, ועשב לתקונא דעלמא, וזהו שכתוב כאן, עשב מזריע זרע, שה"ס

המוחין

הסולם

הנמשכים רק בתחילת הזווג ותיכף נעלמים כנ"ל, גם הם מוציאים חולדות לשעתם. ולפי"ז נמצאים ב' מיני תולדות מהזווג זו"ן למוחין דע"ב, (א) היוצאים בתחילת הזווג מהג"ר דע"ב, והם הנקראים חציר, שהם, מקאכים שליטין לפום שעתא, כי מוכרחים להתבטל תיכף עם העלמת המוחין דג"ר דע"ב שמשם נולדו. (ב) הן המוחין דז"ק דע"ב הנשארים בכל פרצוף, והם הנק' עשב מזריע זרע, כמ"ש להלן.

וזה אמרו דא בהמה דרביעאה על ארץ טורין, זו היא בהמה הרובצת על ארץ הרים, בהמה, היינו הנוק' דז"א, שמבחי' ארץ, שפירושה מוחין דחכמה, היא רובצת על ההרים שהם חג"ת, דהיינו שמחוסרת ג"ר, כנ"ל בסוד מדלג על ההרים. ועם כל זה ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר, וחציר דא אינון מלאכין שליטין לפום שעתא, כי הצדיקים מעלים מ'ן בכל יום לזווג זו"ן למוחין דע"ב, שזה נבחן שהם מגדלין לה בכל יומא ההוא חציר, כי בתחילת הזווג יוצאים בהכרח גם הג"ר דע"ב, כנ"ל, שתולדותיהן נקראים חציר, שפירושו, מלאכים השולטים לפי שעה, אבל מוכרחין להעלים תיכף, משום שהג"ר דע"ב יוצאות לחוץ מפרצוף כנ"ל. דאתבריאן בשני, ששליטתם נמשכת מקו שמאל שנברא ביום שני, כלומר, שבשליטתם רוצים לבטל את הקו ימין, כמו הקו שמאל שנברא ביום שני (כנ"ל דף נ"ו ד"ה ויאמר) וקיימא למיכלא דהאי בהמה, והם עומדים למאכל בשביל בהמה הזו, כלומר שמהארץ אינו נמשך כלום לתחתונים, אלא הנוקבא בעצמה נהנית מהם בעת שליטתם, ואח"כ שורפת אותם ומבטלתם, בגין דאית אשא אוכלא אשא, שליטת השמאל מכוונה אש. שהם המלאכים הנ"ל, (דפו"י דף י"ח ע"ב)

עט) וכל דא, להוציא לחם מן הארץ. כל תמונין דבני נשא, *דקא מתקנא *להאי עשב *ארץ. דפולחנא דלהון *למאריהון, *לספקא *על ידיהון מההיא ארץ, *טרפא ומזוני להאי עלמא, *ולאתברכן בני נשא *מברכן *דלעיל.
 פ) * עץ פרי * עושה פרי, דרגא על דרגא, *דכר ונוקבא. כמה דעץ פרי אפיק *חילא דעץ עושה פרי, אוף *הכא *אפיק *איהו. ומאן *איהו אלין אנון כרובים *ותמרות. מאי *תמרות, אלין אנון *דסלקי *בתננא דקרבתא *ומתקני בהדיה *ואקרונ *תמרות עשן. וכלהו קיימין *בתקונייהו לעבודת האדם, מה דלא קיימא *כן חציר, דהא אתעתד למיכל, *דכתיב *הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל.

מסורת הזהר

א) עץ פרי, בראשית א' ח"א א. לב. רנ. ת"ז תקי ס"ו צו: ב) תננא דקרבתא, ח"א לה. ע. קע: ח"ב רעה. ח"ג לבו לה; ז"ח מג. ג) תמרות עשן, שה"ש ג' ח"א קע: ח"ב לו: פד. ח"ג רלה. שו. ז"ח מא: ד) איוב מ' חלופי גרסאות: * נ"א מתקני. * נ"א להוי עשב לההוא ארץ דפולחנא וכו'. ונ"א להוי לההיא ארץ דפולחנא וכו'. * נ"א בההיא ארץ, ונ"א בההוא. * נ"א למריהון כלא. * נ"א לאפקא. * נ"א על ידיהו מההיא. * נ"א טרפי. * נ"א ולאתברכא. * נ"א מברכאן. * נ"א דלעילא. * נ"א עשה (אה"ל). * נ"א בגוונא דכר ונוקבא. * נ"א חיל. * נ"א הכי. * נ"א אפיקת, ובההוא אפיקת. * נ"א איהו. * נ"א ומאן נינהו, נ"א אינון, ונ"א אינהו. * נ"א ותמרות. * נ"א תמרות. * נ"א דסלקין. * נ"א ומתקנין. ונ"א ומתקן כדיריה (אה"ל). ונ"א ומתקני בהדיה ל"ג. * נ"א ואקמן. * נ"א תמרות. * נ"א ומתקנין בתקונייהו, ונ"א ומתקנן בתקונייהו (אה"ל). * נ"א הכי (אה"ל). * נ"א דכתיב הכא בהמות וגו'.

חדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

הנוקבא, (כניל בסויה אש אוכלה אש), וכל המושפע להעולמות אינו אלא ממוחין, דעשב, באופן שכל עבודת האדם להעלות מ"ן ולהמשיך שפע מלמעלה אינה אלא להמשיכת מוחין דעשב שהם ויק דע"ב, ולא מוחין דחציר שהם ג"ר דע"ב. וז"ש הכתוב מצמיח חציר לבהמה, שבחינת חציר הוא הנוקבא עצמה, המכונית בהמה (בסוד הויה במילוי ההין שבגימטריא בהמה דהיינו ב"ן), ועשב לעבודת האדם ורק בחי' עשב, ניתן לעבודת האדם, בכדי להוציא לחם מן הארץ, כמבואר.

פ) עץ פרי עושה פרי, דרגא על דרגא דכר ונוקבא: הכתוב עץ וכו' הוא ב'

מדרגות שהם זכר ונקבה. כלומר, עץ פרי, הוא הנוקבא דז"א, עושה פרי, הוא היסוד דז"א שהוא זכר. ונק' עושה פרי, כי כל אלו הפירות שמולידה הנוקבא באים אליה מהזכר, ונמצא הזכר הוא עושה הפירות בהנוקבא, וע"כ נק' עושה פרי. כמא דעץ פרי אפיה חילא דעץ עושה פרי אוף הכי אפיקת איהו: כמו שען

פרי, שהוא הנוקבא, מוציאה הכח שקבלה מעץ עושה פרי, שהוא הדכר, כן מוציאה גם כחה עצמה. פירוש, כי

הוקשה

חמוחין דויק דע"ב כנילי, שהוא לאפוקי בחינת חציר שהוא ג"ר דע"ב, שהרי חציר אינו מוריע זרע, אלא נועד לאכילה אש הקדושה של הנוקבא, כנ"ל בדיבור הסמוך עש"ה. אבל עשב הוא לחיקון העולם, כי הוא מוריע זרע.

עט) וכל דא להוציא לחם מן הארץ, כל תקונין דבני נשא, דקא מתקני

להאי עשב ארץ, וכל זה הוא, להוציא לחם מן הארץ,

כי כל התיקונים שניתנו לבני אדם, הוא רק לתקן עשב זה היוצא מהארץ, שהיא הנוקבא. דפולחנא דדהון למאריהון, לספקא על ידיהון, מההוא ארץ, טרפי ומזוני להאי עלמא ולאתברכא בני נשא מברכן דלעיל. שעבודתם של בני אדם לרבונם, הוא, לכלכל על ידיהם, מארץ הזו, טרף ומזונות לעולם הזה, ושיתברכו בני אדם מהברכות של מעלה.

פירוש, אע"פ שהמוחין דחציר הם בחי' ג"ר דע"ב, ומוחין דעשב הם בחינת ויק דע"ב, מכל מקום עבודת האדם בקרבנות ותפלה להמשיך מוחין ושפע, הוא רק על מוחין דעשב ולא כלל על-מוחין דחציר, כי המוחין דחציר, אינם מושפעים כלום לתעולמות, אלא הם למזונות

(דפו"י דף י"ח ע"ב)

פא) * עץ פרי עושה פרי * דיוקנא * דכר ונוקבא, * ודמות * פניהם פני אדם. * אלין לאו אנון כאנון * כרובים, * אלין ג * אפי * רברבן * ב * בדיקנא

דרך אמת

6) כתיבת זקן.

מסורת הוזהר

א) ודמות פניהם פני אדם, יחזקאל א'. ח"א יט. עא: ח"ב עג: פ: קיה. קיט: קכ. ריא. ח"ג מח. סו. קיה:

רלד. רמ. רמא. רמד. רנו. רעד. ת"ו בהקדמה יוד. יג: תקי אי ית. תקי יוד כה: תקי י"ג כה. תקי י"ח לא: תקי כ"א נא. סב: סג. תקי כ"ב סד: תקי ס"ח צח: תקי ע' קכב. קכו. תקי ג' בהשמות קלט: תקי וי-קמה: ז"ח יתרו לג. לח: לט. תק"ח צד: צו: ב) אלין לאו אינון כאינון כרובים, כל המאמר הזה עד ואינון זרעין זרעין על עלמא מובא כולו בח"ג רעד. ג) אפי רברבן-אפי זוטרי, ח"ב רעה. ח"ג פו ריו: רעד. ז"ח תרומה מג טג שיד. אחרי מז טד שיב. רות פו טא שב. תק"ח קיא טד שמד

חלוסי גרסאות: * נ"א ל"ג עץ וכו' עד ודמות. * נ"א דרכי. * נ"א ל"ג פניהם. * נ"א ל"ג אלין. * נ"א מוסיף כרובים בגוונא סתימא. * נ"א אינון. * נ"א אנפי. * נ"א רברבין ונ"א רברבי. * נ"א חתימא בדיקנא. ונ"א בדיקנא. ונ"א כגוונא חתימא. ונ"א בגוונא סתימא. ונ"א ל"ג בדיקנא חתימא.

סאמר

הסולם

חדשא הארץ דשא

ולא מכח הדכר, שה"ס יה"ו, שה"ס פני אריה וכו'. וכלהו קיימין בתיקונייהו לעבודת האדם מה דלא קיימא כן חציר, דהא אתעתד למיכל דכתיב וכו', וכולם, היינו הכרובים ותמרות, עומדים בתיקונייהם לעבודת האדם, מה שאינו עומד כן חציר, שהרי הוא נועד לאכילה. פירוש, כי יש הפרש בין בחי' ריה, לאכילה. כי הריח עולה ממטה למעלה, ואינו מתפשט למטה. והאכילה מתפשטת ממעלה למטה. וז"ש, אע"פ שתמרות עשן הם מוחין הנמשכים מג"ד דע"ב כמו החציר, מכל מקום נשארים עומדים וקיימים בכח תיקונם לעבודת האדם, ואינם מתבטלים. כלומר, שהם מתוקנים ע"י עבודת הקרבנות, ששורף הקרבן באש, ומעלה העשן לריח נוחח ממטה למעלה, שאין מגיע מהם לתחתונים, וע"ז מתקיימים ואינם מתבטלים. משא"כ מוחין דחציר, שנועדים לאכילה, כלומר, להתפשט ממעלה למטה, כדוגמת האכילה, ולפיכך מתבטלים ואינם קיימים. כי המוחין הללו אינם ראויים להתפשט למטה לתחתונים, כמ"ש לעיל דף פ'. ד"ה ביאור.

פא) עץ פרי עושה פרי, דיוקנא דכר ונוקבא, ודמות פניהם פני אדם:

הכתוב עץ פרי עושה פרי, יורה על צורות זכר ונקבה, אשר דמות פניהם הוא פני אדם. עץ פרי, הוא הנוקבא דז"א, עושה פרי, הוא היסוד דז"א שהיא דכר, העושה בה פירות.

אלין לאו אינון כאינון כרובין, אלין

אפי

הוקשה לו לשון הכפול, עץ פרי, עושה פרי ואינו אומר עץ עושה פרי בלבד, כמו להלן בהכתוב ותוצא. וע"ז אומר שהכתוב מלמדנו בזה, שיש תולדות מיוחדות לעץ פרי שהיא הנוקבא, שאינם בעושה פרי, שהוא הדכר. ושואל, ומאן איהו, מהו הבא מכחה של הנוקבא עצמה, ואומר אלין אינון כרובים ותמרות, אלוהם כרובים ותמרות שהם באים מבחינתה עצמה, ושואל, מאי תמרות, ואומר, אלין אינון דסקי בתננא דקרבנא ומתתקני בהדיה ואקרין תמרות עשן, אלו הם העולים בעשן הקרבן ומתתקנים עם הקרבן, ונקראים תמרות עשן. וזו"ה מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן וכו'. והכרובים הם כנגד בחינת עשב שקבלה מהדכר, והתמרות עשן הן כנגד בחינת חציר שקבלה מהדכר.

ופירושם של הדברים, תבין מהוזהר חדש, (תרומה דף מ"ג ע"א) וז"ל, בכל זמנא דישראל הוו זכאין, כרובין הוו דבוקין בדביקו אפין באפין, וכו', תננא דקרבנא, כד הוו ישראל זכאין, תננא הוו סליק לעילא בארע מישר וכו'. בכל זמן שישראל היו צדיקים, היו הכרובים דבוקים זב"ב בדביקות דפנים בפנים וכו' ועשן הקרבן, בעת שישראל היו צדיקים, היה העשן עולה בארע ישראל, שלא היה נוטה לא לימין ולא לשמאל עכ"ל. וז"ש כאן שבחינת כרובים פנים בפנים, שה"ס אנפי רברבי, וכן בחינת עשן הקרבן העולה בארע מישור בעת ההוא, הם נמשכים מכחה עצמה שלהנוק', ה"ת דהויה שה"ס פני אדם, כמ"ש לפנינו, (דפו"י דף י"ח ע"ב)

חתימא, כרובים * אפי זוטרי * כרביין. * פני אדם, כל * דיוקנין כלילן בהו, בגין דאינון * אפיין * ברבין, * ומצטיירין בהו ציורין גליפין * כגלופי שמא * מפרש, בארבע * סטרי * דעלמא * מזרח מערב צפון * ודרום. (פב) * מיכאל רשים * רשימו * לצד דרום, וכל אנפין מסתכלין * לגבי

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) הגערים תרגום של כרובים, כרובי ריל פני תימן (א) פני אדם כל דיוקנין כליל, ח"ג מה ז"ח לת: לט. (ב) מזרח מערב וכו', ח"א צא ח"ג קית: קבד: (ג) מיכאל רשים רשימו, ח"ג קנד: רעה. רעה. * נ"א אנפין. * נ"א כרביא. * נ"א דיוקנא. * נ"א דין דיוקנן. * נ"א אנפין. * נ"א ברבין. * נ"א ומצטייר. * נ"א בגלופי. * נ"א דמפרש. * נ"א סטריין. * נ"א ליג דעלמא. * נ"א דרום. * נ"א ברשימו. * נ"א לסטר. * נ"א לגביה.

מאמר

הסולם

הדשא הארץ דשא

אפי רברבן בדיקנא חתימי, רברבין ומצטיירין בהו ציורין גלופין כרובים אפי זוטרי כרביין, אלו הדכר כגלופי שמא מפרש בארבע סטרי דעלמא מזרח וכו': משום שפני אדם הוא פנים גדולות, ומצטייר בהן צורות חקיקות כחקיקות שם המפורש, בארבע רוחות העולם. כלומר, שעי פני אדם קונים גם ג' החיות פנים הגדולות, שהם חו"ב תו"מ שבמוחין גדולות המרומזים בשם הויה בדי אותיותיו אשר ה' הוא חכמה ודרום, וה' היא בינה וצפון. ר' הוא ז"א ומזרח, וה' אחרונה היא מלכות ומערב. וע"כ נבחן שכל הציורות דהיינו, אריה נשר שור, שהם נה"י, כלולות בפני אדם, שהן מלכות, שולת פני אדם, דהיינו בהעלאת נה"י בלי מלכות, הם נמצאים עוד בפנים דקטנות במוחין דויק, כנ"ל.

(פב) מיכאל רשים רשימו לצד דרום וכל אנפין מסתכלן לגבי פני אדם, פני אריה וכו': מיכאל רשם רשימה לצד דרום וכל ג' הפנים, שהם פני אריה פני שור פני נשר, מסתכלות אל פני אדם. רשים רשימו, פירושו, שמקצה מקום הזווג. צד דרום, הוא ימין, להמשכת אור חסדים מכוסים. מסתכלן, פירושו מקבלות בכח הסתכלותן. פירושו, לעת גדלות, כשהנוקבא דז"א מעלה אליה את המלכות מבי"ע, הנקרא פני אדם, (כנ"ל בדיבור הסמוך) או נעשה זווג זו"ן על מלכות הזו מבחי' הימין, המכונה דרום, ונמשך עליה קומת מוחין גדולות, ואז כל אנפין, שהם אריה שור נשר, מקבלות המוחין גדולות ממלכות הזו המכונה פני אדם. ונמצא שכל אנפין מסתכלן לגבי פני אדם. כלומר שמקבלות מפנים האלו. ומיכאל הוא אחד מד' המלאכים המשמשים

ההערים תרגום של כרובים, כרובי ריל פני תימן והכ"ף הוא כ"ף הדמיון, ועיין לקמן י"ט ע"ב וכו' ע"ב ועקב הע"ד ע"א חלופי גרסאות: * נ"א אנפין. * נ"א כרביא. * נ"א דיוקנא. * נ"א דין דיוקנן. * נ"א אנפין. * נ"א ברבין. * נ"א ומצטייר. * נ"א בגלופי. * נ"א דמפרש. * נ"א סטריין. * נ"א ליג דעלמא. * נ"א דרום. * נ"א ברשימו. * נ"א לסטר. * נ"א לגביה.

(דפו"י דף י"ח ע"ב)

* פני אדם: * פני אריה, * פני שור, פני נשר. ^ב אדם איהו דכר ונוקבא, ולא * אקרי אדם בר * הנני * ומניה * אצטיירין ציורין, * דרכב אלקים רבותים, * דכתיב ^ג רכב אלקים רבותים אלפי שנאן.

מסורת הזוהר

(א) פני אדם פני אריה פני שור פני נשר, ח"א יס. עא, ח"ב עג; פ, קיה. קיט; ריא, ח"ג מה. קיה. רלד. רם, רמא. רמד. רנו. רעד. ת"ז בהקדמה. יג. תקי א' ית. תקי יוד כה. תקי ייג כיה. תקי ייח לא. תקי כ"א נא. סכ. סג. תקי כ"ב סד. תקי ס"ה צח. תקי ע' קכב. קכו. תקי ג' בהשמות קלט; תקי ו' קמה; ז"ח יתרו לא; לג. (חיוון) ח"א טו. כא. מא. מב. מג. מד. ריא. רסו; ח"ב מה. נו. קיה. ריא. רלה. רמא; רמו; רס; ח"ג ל. טו. קנד. קסא. רסו. ריז. רכב. רכו. רכט; רלב. רלה. רלט; שה. ת"ז בהקדמה ד. יוד. יד. טו. תקי א' ית. תקי ה' כ; תקי ו' כה. תקי ייג כה. תקי כ"א מה. נא. סה. תקי ל' עה. תקי ל"א עה. תקי מ"ז טו. תקי ס"ט קג. תקי ע' קכז; ז"ח יתרו לת; לט, פ. תקי צט. קכו. (ב) אדם דכר ונוקבא, ח"ב עה. קמה. רעד. ג) רכב אלקים—אלפי שנאן, תהלים ס"ה ח"א כד. קמט. ח"ב קיה. ח"ג רכו. רכו; ת"ז בהקדמה ד. יוד. ז"ח יתרו לת; תקי קה. קיז.

חלופי גרסאות: * נ"א מוסיף פני אדם פני אדם. * נ"א פני נשר פני שור. * נ"א אקרי. * נ"א הכי. * נ"א ומניהו. * נ"א אצטיירין. * נ"א רכב. * נ"א ל"ג דכתיב רכב אלקים רבותים.

תדשא הארץ רשא

הסולם

מאמר

שהנוקבא רוכבת על ד' החיות הללו, והן נעשו למרכבה אליה, כי נושאות אותה אל הזוג. אמנם יש ב' מרכבות, דהיינו לב' זוגים. המכונות, מרכבה עלאה ומרכבה תתאה. ויש הפרש גדול ביניהן, כי במרכבה עלאה יש ד' חיות, אדם אריה שור נשר, ובמרכבה תתאה יש רק ג' חיות, שור נשר אריה, ואדם אין בהן בפרטיות רק בדרך התכללות, כמו שיתבאר. ויש להבין למה נתחלקו החיות להעשות ב' מרכבות לב' זוגים, ולמה אינו מספיק זוג אחד, וכן למה חסר פני אדם פרטי במרכבה תתאה. והענין הוא, כי נודע שאין באריך אנפין דאצילות רק תשע ספירות, וכן לאחריו בכל פרצופי אבי"ע. כי המלכות חסרה, מטעם שנגנוז בהראש דפרצוף עתיק ולא נמשכה לא"א. שזה אחד מראשי התיקונים שנעשו בעולם התיקון. אמנם אין הפירוש שכל העשר ספירות שבמלכות חסרות, שהרי אין זוג רק בהמסך שבהמלכות בלבדה, אלא רק המלכות דמלכות בלבדה חסרה, וס"ס ראשונות שלמלכות נשאר בהפרצופין. (ועיי' לעיל בהקדמת הזוהר דף מ"ד ד"ה בגין).

ולפיכך כשנבררה ועלתה אל הנוקבא המלכות שלה מבי"ע, שהוא פני אדם, לא עלו אליה רק ס"ס ראשונות של המלכות בלבדן, כי המלכות דמלכות חסרה, כנ"ל. והנה הס"ר שבכל פרצוף, נמצאות למעלה מחזה שלו, ומחזה ולמטה נבחן למלכות של הפרצוף, כנודע. ולפי"ז נמצא שאין פני אדם, שהיא המלכות העולה

המשמשים את הנוקבא דז"א ולפיכך הוא רושם ומכין מקום הזוג, והוא מלאך החסד, וע"כ רושם לצד דרום שהוא ימין, חסד.

אדם איהו דכר ונוקבא ולא אקרי אדם בר הנ"י אדם הוא זכר ונקבה, ולא נקרא בשם אדם וילתם. כלומר, שהמלכות לפי עצמה לבדה, כשאיננה בזוג עם ז"א, אינה נקראת בשם אדם, להיותה בלי דכר, אלא רק בעת שמזדווגת עם הז"א. כנ"ל, אז נקראים שניהם בשם אדם. וזה סוד הכתוב (בראשית ה') זכר ונקבה בראם וגו' ויקרא את שם אדם וגו', הרי ששניהם ביחד נקראו אדם. אמנם כל אחד לעצמו הוא כמו פלג גופא, ואינו נקרא אדם.

ומניה, אצטיירו ציורין דרכב אלקים רבותים דכתיב וגו': ומנה היינו מפני אדם שבווג לצד דרום, נצטיירו הציורים שבטויה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שה"ס מרכבה תתאה, המכונה רכב אלקים. ציורין, פירושו שיעורי קומה הנולדים מהזוג. כי כל קומה יש לה ציור מיוחד לפי תכונת הזוג דהכאה, (כמיש בפתיחה להכמת הקבלה כאות י"ח עד אות כ"ג).

ביאור הדברים. כי אלו ד' החיות אדם אריה שור נשר, מכונות בשם מרכבה, להיותן ד' ספירות נהי"מ העולים מבי"ע, ומתחברות אל הנוקבא דז"א להשלים הע"ס שלה, שתהיה ראויה לזוג. (כמיש לעיל דף מ"ד ד"ה בני אדם ע"ש). ומתוך שזולחן לא היתה ראויה לזוג, ע"כ נבחן (רס"י דף י"ח ע"ב)

פג) • שנאן • כללא דכלהו • ציוריו: שור, נשר, אריה. * ו' דא איהו אדם • פשיטו דאתכליל כחדא ברזא • דכר ונוקבא וכולהו אלפין ורבבן • כלהו • נפקי מהני, רזא שנאן. • ומהני דיוקנין מתפרשין כל חד וחד בסטרייהו כמה דאתחזי לון.

מסורת הזהר

א) —ברזא דכר ונוקבא, ח"א קמט, ח"ג סו, קנה רעה, ז"ח יתרו לח טג של, שה"ש עי טא שכו, ב) ומדני דיוקנין מתפרשין וכו', ח"ב טז, חלופי גרסאות: * נ"א אלפי שנאן, ונ"א ל"ג שנאן * נ"א כללה * נ"א ציורי * נ"א דדכר, * נ"א נפקין, * נ"א ומהכא, ונ"א ומהם.

סאמר	הסולם	חדשא הארץ דשא
<p>העולה מבי"ע, רק בבחינת מהחזה ולמעלה, רק ט"ס ראשונות דמלכות, המסתיימות במקום החזה, אבל מחזה ולמטה, ששם המלכות דמלכות, אין שם פני אדם, כי המלכות דמלכות נגנזה בראש פרוצוף עתיק, ואינה מתגלית בהעולמות כנ"ל.</p>	<p>ומקבלות השפע מפני אדם, אשר שם, ויורדות ומשפיעות לבני ג' העולמות בי"ע, וג' החיות האלו מכוונות מרכבה תתאה. בהיותן מבחינת מחזה ולמטה בלבד, כנ"ל. וזה אמרו ומניה אצטיירו ציורין דרכב אלקים וגו' שמוזג העליון שבצד דרום, נצטיירו ויצאו החיות של מרכבה תתאה, שהסויה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. כי החיות שבמרכבה תתאה, מכוונות שנאן, כמו שמבאר והולך.</p>	<p>פג) שנאן כללא דכלהו ציורין שור נשר אריה, ו' דא איהו אדם: השם שנאן שבהכתוב, כולל כל הציורים, דהיינו כל החיות, שהן שור נשר אריה כי זהו הראשי תבות של שנאן דשנאן, והן של שנאן רימוז על פני אדם הנכללות בהן, פשיטו דאתכלל כחדא ברזא דדכר ונוקבא, הן הוא סוד התפשטות של זכר ונקבה הנכללים כאחד. פירושו, כי פני אדם חסרות בהן עצמם, להיותן מבחי' מחזה ולמטה, שהמלכות משם חסרה, כנ"ל בדיבור הסמוך עש"ה, אלא מתוך שהן עולות ונכללות בזווג העליון שמחזה ולמעלה, הן מקבלות משם פני אדם, כנ"ל בסמוך, ולפיכך הוא מרומז בן, ולא בראשי תיבות כמו שאר ג' החיות. כי אין להן פני אדם פרטי, אלא התפשטות והתכללות מפני אדם שלמעלה מחזה.</p>
<p>ונודע שכל בחינה עולה לחבחינה שכנגדה בהעליון, ולפיכך עלתה המחזה ולמעלה של פני אדם לבחי' מחזה ולמעלה של ז'וין, ונעשה הזווג השלם של פני אדם רק במחזה ולמעלה שלהם.</p>	<p>כולהו נפקי מהני, רזא שנאן, ומהני דיוקנין מתפרשין כל חד וחד בסטרייהו כמה דאתחזי לון: כולם, היינו כל מה שבבי"ע, יוצאים מאלו החיות שה"ס שנאן, ומהם גולדים ומתפרדים הצורות שבבי"ע, כל אחד ואחד בבחינתו כראוי לו. והוא כמו שנתבאר לעיל בסמוך, שג' העולמות בי"ע וכל אשר בהם, מיוחסים לבחינת מחזה ולמטה דו"ן. וע"כ אינם יכולים לקבל ממרכבה עלאה שהיא בחינת מחזה ולמעלה דו"ן. אלא</p>	<p>וזה אמרו מיכאל רשים רשימא לצד דרום וכל אנפין מסתכלן לגבי פני אדם, כי הזווג שמחזה ולמעלה, נק' צד דרום דהיינו צד ימין, שפירושו אור חסדים מכוסים, והטעם שמיכאל רושם מקום הזווג רק מחזה ולמעלה, הוא מטעם, שלא עלה יותר מבחינת פני אדם, שהן המלכות, רק ט"ס שלהן, המיוחסים רק למחזה ולמעלה, בלבד, ולא למחזה ולמטה כנ"ל. וכאן בבחינת מחזה ולמעלה, הזווג שלם בכל ד' החיות נהי"מ, המכוונים: פני אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר. והם הנקראים מרכבה עלאה, להיותם נושאים את הנוקבא להזווג העליון שמחזה ולמעלה. ולהיותם כולם מבחינת מחזה ולמעלה של כל אחד מד' החיות.</p>
<p>אמנם ג' העולמות בי"ע וכן נר"נ של בני אדם, אינם יכולים לקבל שפעם מהזווג שמחזה ולמעלה, כי הם מיוחסים להספירות שמחזה ולמטה דו"ן, כנודע. ולפיכך אחר שנעשה זווג השלם דו"ן בבחינת מחזה ולמעלה בסוד מרכבה עלאה, עולה אח"כ גם בחינת מחזה ולמטה של ג' החיות אריה שור נשר, והן נכללות בזווג העליון שמחזה ולמעלה דו"ן.</p>	<p>(דפו"י דף י"ח ע"ב * דף י"ט ע"א)</p>	

פד) *ואלין *אינו * דקא משלבן * חד בחד, וכליל * חד בחד * למהוי כל
 חד וחד כלילן בחבריה * שור נשר אריה אדם. אתנהגן ברזא * דארבע שמהן
 * גליפאן, * סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.
 פה) * סליק לאתנהגא * ולאסתכלא שור אנפי אדם. סליק שמא * חד
 מתעטרא * מחקא ברזא * דתרין גוונין, ואיהו א"ל. כדין אתהדר

מסורת הזהר

(א) משלבן חד בחד, ח"ב קעא. (ב) שור נשר אריה אדם, ח"ב קית. (ג) סליק— שור לאנפי אדם, ח"ג רעז. (ד) ולאסתכלא, ז"ח יתרו לט.

חלופי גרסאות: * נ"א אלין. * נ"א ליג אינון. * נ"א דא ברא. * נ"א ליג חד. * נ"א ליג למהוי עד אתנהגן. ונ"א
 למהוי כל חד כליל בחבריה. * נ"א ליג דארבע עד שור. * נ"א גליסן. * נ"א ליג סלקין לאתנהגא
 ולאסתכלא. * נ"א ליג סליק לאתנהגא ולאסתכלא. * נ"א אחרא. * נ"א מחקא. * נ"א בהדין.

תרשא הארץ רשא

הסולם

מאמר

פה) סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור
 לאנפי אדם, סליק שמא חד
 מתעטרא מחקא ברזא דתרין גוונין,
 ואיהו אל. עלה להתנהג ולהסתכל השור אל פני אדם
 עולה שם אחד מתעטר ונחקק בסוד שני צבעים, והוא השם אל.
 פירוש, כי כבר נתבאר, שאין לאלו החיות
 תתאין זווג במקומן, מפני שחסר בהן פני אדם
 (כנ"ל דף פ"ה ד"ה ומניה). אלא שנצרכות לעלות
 למעלה למרכבה עלאה, לקבל מהזווג דפני
 אדם אשר שם, את המוחין דג"ר וז"ק. והזהר
 מבאר כאן, עליות כל חיה וחיה לפני אדם
 שבמרכבה עלאה, ויחודה עם השמות אשר שם.
 ואומר, כשעולה השור, שהוא בחינת השמאל של
 החיות, אל זווג העליון שבמרכבה עלאה לקבל
 ז"ק וג"ר מפני אדם אשר שם, אינו עולה להשם גבור
 אשר שם, דהיינו לקו שמאל, אלא שעולה להשם א"ל
 אשר שם, שהוא בקימין, כי אין תיקון להשמאל אלא
 בחסדים שבימין. ונמצא השם א"ל מתעטר
 ונחקק בב' צבעים, שהם צבע לבן מבחינת עצמו,
 וצבע אדום מבחינת השור שנכלל בו. כדין
 אתהדר לאחורא, וכורסייא חקיק וגליף
 ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא
 דא, או, אחר שנכלל השור בהשם א"ל, הוא חוזר
 לאחור, דהיינו שנשאר רק במוחין דז"ק, המכונים
 מוחין דאחור, והכסא, שהיא הנוקבא דז"א, חוקק
 ומסתח אותה, ונרשם על ידו להתנהג בסוד שם הזה א"ל
 דהיינו אע"פ שהשור הוא שמאל, ודרכו בדינין
 וגבורות, מ"מ נרשם להתנהג בבחינת חסדים
 שבהשם א"ל, כי כבר נמתק כל מדת הדין שבו.
 סליק

שהם מוכרחים לקבל מהחיות שבמרכבה
 תתאה שה"ס שנאין, המיוחסים לבחינתם,
 להיותם בבחינת מחזה ולמטה דו"ן.
 פד) ואלין אינון דקא משלבין חד בחד
 וכליל חד בחד למהוי כל
 חד וחד כליל בחבריה שור וכו'. ואלו החיות
 הן משולבות זה בזה, וכלולות זה בזה, בכדי שתהיה כל אחת
 ואחת כלולה בחברתה. פירוש, שד' החיות שנאין
 משולבות זו בזו, באופן שפני שור כלולות מד'
 החיות, ופני נשר כלולות מד' החיות, ופני אריה
 כלולות מד' החיות. דהיינו שיש לכל אחת
 ארבע פנים, שור נשר אריה אדם, והם י"ב.
 אבל אינון ששה עשר. כי פני אדם בפרטות
 אין להן, אלא שהיא בהם מבחינת התכללות
 בלבד, דהיינו בשיעור שהוא כלול ומשולב בג'
 החיות, וע"כ הן י"ב.
 שור נשר אריה אדם אתנהגן ברזא
 דארבע שמהן גליפאן סלקין
 לאתנהגא ולאסתכלא: החיות שור נשר אריה
 אדם, מתנהגות בסוד ארבעה שמות חקוקים, שהם: אל
 הגדול הגבור והנורא שעולים אליהם להתנהג ולהסתכל.
 להתנהג, פירושו למוחין דז"ק, להסתכל פירושו
 למוחין דג"ר, פירוש, אלו ד' השמות חקוקים
 בד' החיות שבמרכבה עלאה שלמעלה מחזה
 דו"ן. והחיות שבמרכבה תתאה, שלמטה
 מחזה, שאין להם זווג במקומם, משום שחסר
 להם פני אדם, כנ"ל, צריכים לעלות לד' השמות
 שלמעלה, ומקבלים מוחין דז"ק וג"ר מזווג
 העליון אשר שם. כמו שבבאר והולך לפנינו באורך.
 (דו"ן דף י"ט ע"א)

* לאחורא, * וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.
 פו) * * סליק לאתנהגא ולאסתכלא נשר לאנפי אדם. סליק שמא * אחרא
 מתעטרא * מחקקא ברזא דתרין אנפין * גוונין, * לאתנהרא * ולאסתכלא, בסליקו
 * בעטורא * דלעיל, ואיהו גדול. כדין אתהדר * לאחורא * וכרסייא חקיק וגליף
 ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

מסורת הזהר

(א) סליק-נשר לאנפי אדם, ח"ג רעד.

חלופי גרסאות: * נ"א * לאתרא. * נ"א כרסייא, ונ"א וכרסיה. * נ"א וסליק. * נ"א חדא. * נ"א מתנהגא. * נ"א
 בגוונין. ונ"א בארבע גוונין. * נ"א לאתנהגא. * נ"א ולאסתלקא. ונ"א לאסתלקא. * נ"א לעטורא. ונ"א
 דעטורא. * נ"א לג' דלעיל, ונ"א לעילא, ונ"א לעיל. * נ"א לאתרא. * נ"א וכרסיה. ונ"א וכרסייא.

מאמר

הסולם

חריש הארץ דשא

בשמאל, מ"מ הגדלות נמשכת רק מקו ימין
 להיותו מאיר ממעלה למטה, ומגיע אל התחתונים,
 ולא משמאל כי הוא מאיר ממטה למעלה ואין
 הארתו נמשך לתחתונים.
 ולפיכך השור לא נכלל אלא רק בהשם
 א"ל בלבד, ולא נכלל בהשם גדול, להיותו בעצמו
 קו שמאל, שאין המוחין שלו נמשכים רק ממטה
 למעלה כנ"ל. אלא הנשר, שהוא בחי' קו
 אמצעי, שיכול להאיר ממעלה למטה, הוא שעלה
 ונכלל בימין, וקבל את הגדלות אשר בהשם
 גדול, כי יכול להאיר לתחתונים.
 וזהו אמרו לאתנהגא ולאסתכלא
 בסדיקו בעטרא דלעיד ואיהי גדול, ו
 דהיינו שמפרש איך הנשר מקבל הגדלות מקו
 שמאל, דרך קו הימין, ואומר שעולה להתנהג
 ולהסתכל בדרך עליה בעטרה של מעלה, כי
 החכמה הנמשכת ע"י קו שמאל היס העטרה של
 מעלה, כי עטרה פירושו מוחין דגיר, בסו"ה צאינה
 וראנה וכו' בעטרה שעטרה לואמו, והיא מאירה בקו
 שמאל רק בדרך עליה, דהיינו ממטה למעלה כנ"ל,
 וכשמתנהג ומסתכל בעטרה המאירה בדרך עליה
 בהשמאל, אז נכלל הימין בהשמאל ומקבל הארת
 העטרה אשר שם, וקונה או השם גדול. כדין
 אתהדר לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף
 ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא
 דא: או, אחר ההתכללות האמורה, חוזר הנשר
 למוחין דו"ק, הנק' מוחין דאחור, וכרסייא,
 שהיא הנוקבא עצמה, חוקק ומפתח אותו, והנשר
 נרשם להתנהג בסוד השם הזה, דהיינו שתינה
 פדויתו של הנשר כמדותיו של השם גדול.
 שהוא ימין וחסדים.

סליק

פו) סליק לאתנהגא ולאסתכלא נשר לאנפי
 אדם, סליק שמא אחרא, מתעטרא
 מחקקא ברזא דתרין אנפין גוונין,
 לאתנהגא ולאסתכלא בסליקו בעטורא
 דלעיל, ואיהו גדול. עלה להתנהג ולהסתכל הנשר
 לפני אדם, עולה שם אחרי מתעטר ונחקק מסוד שני פנים
 ובי צבעים, שהם פני אדם ופני נשר, וצבע הימין
 שהוא לבן, וצבע הנשר, שהוא ירוק, להתנהג ולהסתכל
 בדרך עליה, בעטרה של מעלה. והוא גדול, מתעטרא,
 פירושו מוחין דגיר. מחקקא פירושו מוחין דו"ק.
 וכן לאתנהגא ולאסתכלא, פירושו מוחין דגיר
 ומוחין דו"ק כנ"ל. פירושו, כשעלה הנשר, שהוא
 בחינת קו אמצעי של החיות שלמטה, אל זוג
 העליון שבמרכבה עלאה, לקבל משם מוחין דו"ק
 ומוחין דגיר, המכונים התנהגות והסתכלות, עולה
 כנגדו השם גדול אשר שם, והנשר נכלל בו
 ומקבל ממנו מוחין דו"ק וגיר. והנה השם
 גדול הוא קומת הגדלות שבמרכבה עלאה,
 והוא עומד שם בסוד הימין, (כנ"ל דף ס"ד ד"ה יהי,
 שאל גדול הוא לימין ע"ש), ואע"פ שהחכמה שהוא
 גיר נמשכת ועומדת בקו שמאל בסוד נקודת
 השורק (כנ"ל דף ט"ו ד"ה הריא) אמנם ב' הקוין
 ימין ושמאל נכללים זה בזה בסוד הזווג על ידי
 קו האמצעי המכריע ומקיים הארת שניהם.
 באופן, שהחסדים שבימין יאירו ממעלה למטה,
 והארת החכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה,
 (כנ"ל דף ס' ד"ה ורוא) ואז נכללים ב' הקוין זה
 בזה, כי הימין נכלל בהארת חכמה שבשמאל
 וקונה השם גדול, וכן השמאל נכלל בהארת
 החסדים שבימין ומתלבשת החכמה בחסדים,
 עש"ה. ולפיכך, אע"פ שעיקר הגדלות הוא
 (דפ"י דף י"ט ע"א)

פז) * סליק * לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם. סליק שמא * אחרא, מתעטרא * מתחקקא ברזא דתרין אנפין גוונין, לאתקפא * ולאקשרא * בתוקפא ואיהו גבויר. כדין אתהדר * לאחורא * וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא * דשמא דא.

פח) ² אד'ם אסתכל בכלהו, וכלהו סלקין ומסתכלין ביה, כדין, כלהו * אצטיירו בגלופייהו בציורא דא ברזא דשמא חד, דאקרי נור'א. וכדין כתיב עלייהו, * ודמות פניהם פני אדם, כלהו כלילן בהאי * דיוקנא ³ והאי דיוקנא כליל לון.

מסורת הזהר

א) סליק-אריה לאנפי אדם, ח"ג רעז. ב) אדם אסתכל בכלהו, ח"ג רעז. ג) והאי דיוקנא כליל לון, ח"א עא: ח"ב פ. ז"ח יתרו לח:

חלופי גרסאות: * נ"א לאתנהראי * נ"א חדא. * נ"א מחקקא. * נ"א ולאחישרא. ונ"א לאחישבא. * נ"א בתוקפוי. ונ"א בתוקפיה. * נ"א לאתרא. * נ"א כרסייה. * נ"א ל"ג דשמא. * נ"א אצטיירו. ונ"א אצטיירן * נ"א ופני אריה אל הימין וגוי' ורזא דא שנאין שור נשר אריה אדם. * נ"א ימינא.

תרשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

עליו, אלא רק האריה שכולו מקו הימין, יכול לעלות לקו שמאל של מעלה, ששם הארת חכמה כנ"ל, ומקבל מדותיו ומחזירם לימין של עצמו. פח) אדם אסתכל בכלהו, וכלהו סלקין ומסתכלין ביה: פני אדם מסתכלות בכל

החיות וכולן עולות ומסתכלות בו, כי, כולן עלו לפני אדם של מעלה במרכבה עלאה. משום שלמטה לא נמצא בהן פני אדם, (כנ"ל דף פ"ה ד"ה ומניה) כדין כלהו אצטיירו בגלופייהו בציורא דא, ברזא דשמא חד דאקרי נור'א, אז נצטיירו כולן בחקיקותיהן בציור זה בסוד שם אחד הנקרא נור'א. ציור, פירושו שיעור קומה חקיקות, פירושו כלים. נצטייר, פירושו יציאת השיעור קומה ע"י זווג דחכאה המיוחס לה. ואומר, שבעת עליות החיות לפני אדם, שהיא המלכות, שבמרכבה עלאה, וקבלו משם קומת הגדלות על ידי הסתכלותם זה בזה, הנה אז קבלו משם את השם נור'א, כי המלכות נקראת יראה, והדכר שלה נק' נור'א, שזסויה והאלקים עשה שיראו מלפניו. כדין כתיב עקיייהו, ודמות פניהם לפני אדם, כלהו כלילן בהאי דיוקנא, והאי דיוקנא כליל לון, אז כתיב על החיות, שור נשר אריה, ודמות פניהם פני אדם, כי כולם כלולים בדמות הזה דאדם, ודמות הזה כולל אותם. גם ז"ס שארבע פנים להנה וגו' כי ג' החיות נכללו זה מזה וגם נכללו מפני אדם של מעלה, הרי יש לכל

פז) סליק לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם, סליק שמא אחרא מתעטרא מתחקקא ברזא דתרין אנפין גוונין: עלה להתנהג ולהסתכל האריה לפני אדם של מעלה. עולה כנגדו שם אחר, המתעטר ונחקק בסוד ג' פנים ובי' גוונין. לאתקפא ולאקשרא בתוקפא ואיהו גבויר, להתחזק ולהתקשר בגבורה, והוא השם גבויר. כדין אתהדר לאחורא וכרסייא חקיק וגליף ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא, אחר ההתכללות, חזר לאחוריו, דהיינו למוחין דו"ק, והכסא, שה"ס הנוק' דו"א, חוקק ומפתח אותו והוא נרשם להתנהג בסוד שם הזה, גבויר, דהיינו שחתינה מדותיו של האריה, שהוא ימין, כמדותיו של השם גבויר, ויתנהג במדת הגבורה.

פירוש, כשעלה האריה שהוא בחינת קו ימין וחסדים, מהמערכה תתאה, אל זווג העליון שבמרכבה עלאה, שמחזהו ולמעלה דו"ן, לקבל משם מוחין דו"ק וגו', המכונים התנהגות והסתכלות. עולה כנגדו השם גבויר, שהוא קו שמאל אשר שם, והאריה נכלל בו ומקבל על ידו מוחין דו"ק וגו'. אמנם השור והנשר לא יכלו להכלל בקו שמאל מטעם היותם בעצמם ג"כ ממת השמאל, כמ"ש לפני שור אל השמאל וגו' וכן הנשר שהוא קו אמצעי, הרי יש בו ימין ושמאל, ואם היה נכלל בשמאל של מעלה, היתה מדת השמאל סתגברת (דפו"י דף י"ט ע"א)

פט) ועל רזא דא * אקרי קב"ה האל * הגדול הגבור והנורא. דהא שמהן אלין גליפין אינון * לעיל, ברזא * דרתיקא עלאה, כלילא בארבע אתוון ידו'ד, דאיהו שמא דכליל * כלא. דיוקנין אלין מחקקן גליפן בכורסייא, וכורסייא גליפא מרקמא בהו, חד לימינא וחד לשמאלא, וחד לקמא וחד לאחורא, רשימא בארבע סטרין דעלמא.
 (צ) * כרסייא כד * סלקא, רשימא בארבע דיוקנין אלין, * אלין ארבע שמהן

מסורת זוהר

(א) הגדול הגבור והנורא, ז"ח יתרום טד שכו. ב) רתיכא עלאה, ח"ב קצו, ח"ג רסב, ז"ח א. ח"ד תק"ח ק"קא. (תריין בורטון) ח"א רמב. ח"ב צא. ג) כורסייא—בארבע דיוקנין, ח"א עא, ח"ב קיה: ד) סלקא, (לבעלה) ח"ב קצו חלוסי גרסאות: * נ"א אתקרי, * נ"א לעילא, * נ"א דתיכא ונ"א דתיבה, * נ"א כל, * נ"א ל"ג אלין.

סמך	הסוקם	חדשא הארץ דשא
לכל חיה ד' פנים: שור נשר אריה אדם. שהן י"ב פנים כנ"ל.	השיניי, הוא מפני שחיות דלתתא אין להן זווג במקומם, אלא שמקבלות מווג דלעילא, וע"כ, מטרים שנתמתק השור בעליתו לימין, לא תוכל שום חיה לעלות שם, כי רוב הדינין שבשור מעכבים עליהן, ולפיכך עולה תחילה השור, ואח"כ הנשר שהוא קו אמצעי שגם בו יש בחינת שמאל וצריכים להמתיקו תחילה, ולבסוף עולה האריה לשמאל של מעלה, ואז נכללים כולם בפני אדם של מעלה כנ"ל. ולפיכך נשתנה הסדר לשנאין.	דיוקנין אלין מחקקן גליפן בכורסייא וכורסייא גליפא מרקמא בהו: צורות האלו שנאין, חקוקות ומפותחות בהכסא, שהיא נוקבא דז"א, והכסא נחקק ונרקם בהן, פירושי, כי צירופי שמות ושיעורי קומה זה בזה, מכונה בשם ריקמה. בדומה לרוקם ב' צורות משונות זמ"ה, מעל ב' צדי היריעה, מצד אחד אריה ומצד הב' שור, וכדומה, וכן מכיון שאלו השמות והחיות, יצאו בהכסא בבחינת תריין אנפין וגוונין ביחד, ע"כ מכונה זה בשם ריקמה, שהכסא נרקם מהם, חד לימינא וחד לשמאלא וחד לקמא וחד לאחורא, רשימא בארבע סטרין דעלמא: ונרקמו, אחד לימין ואחד לשמאל ואחד לפנים ואחד לאחור, ורשומים לארבע רוחות העולם, כי פני אריה נרשם לימין, דהיינו רוח דרום, ופני שור משמאל, דהיינו רוח צפון, ופני נשר מפנים, דהיינו רוח מזרח, ופני אדם מאחור, רוח מערב, וה"ס ד' אותיות הויה, כי י"ה דרום וצפון, וכן ימין ושמאל, וי"ה, מזרח מערב, וכן פנים ואחור. (צ) כורסיא כד סלקא, רשימא בארבע דיוקנין אליו, אלין ארבע שמהן
פט) ועל רזא דא אקרי קב"ה האל הגדול הגבור והנורא דהא שמהן אלין גליפין אינון לעיל ברזא דרתיקא עלאה: ועל סוד הזה נקרא קב"ה האל הגדול הגבור והנורא, כי שמות האלו הם חקוקות למעלה בסוד המרכבה העליונה, (כנ"ל דף פ"ו ר"ה שור) כלילא בארבע אתוון הויה דאיהו שמא דכליל כולא כלול ברי אותיות של השם הויה, שהוא שם הכולל כל השמות, כי התכללות שור דלתתא באריה דלעילא הוא י' דהויה, וה"ס השם א"ל, והתכללות אריה דלתתא בשור דלעילא הוא ה' דהויה וה"ס השם גבור, והתכללות נשר דלתתא באריה דלעילא הוא ו' דהויה וה"ס השם גדול, ופני אדם דלעילא הנכלל בכל החיות דלתתא שעלו אליו, הוא ה' תתאה דהויה, וה"ס השם נורא.	ומה שסדר החיות דמרכבה תתאה הוא משונה מסדר החיות שבמרכבה עלאה, כי במרכבה עלאה הסדר הוא: אדם אריה שור נשר, (כנ"ל דף פ"ד אות פ"ב) ובמרכבה תתאה הסדר הוא: שור נשר אריה אדם, כמו הר"ת שנאין כנ"ל. הנה זה מובא בזהר משפטים דף ק"ח, וז"ל דהא מסטרא דימינא, דתמן י"ה וי"ה, ד' חיון הכי איהו סדורא דלהון: אדם, אריה, נשר, שור, וכו', וחיון דסטרא אחרא, דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סידרייהו שנאין וכו', וכן מבאר שם את הכתוב, רכב אלקים וכו' שנאין, דאינון שור נשר אריה אדם, ע"ש. ונדוע, שמרכבה עלאה ה"ס ימין, ומרכבה תתאה ה"ס שמאל, וטעם (דפויי דף י"ט ע"א)	

עלאין *נטלין להאי כורסייא וכורסייא אתכליל בהו, עד דנקטא * ולקטא * נפשין וענוגין דכסופין. כיון דנקטא ולקטא אנון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא * כאילנא * דמלייא ענפין לכל סטר ^א * ומלי איבין.
 צא) כיון * דנחתא, נפקי אלין ארבע דיוקנין * מצטיירין בציורייהו, גליפן * מנהרין * נצצין * מלהטין, ואנון * זרעין זרעא על עלמא, כדין * אתקרי * עשב מזריע זרע: עשב, דאנון זרעין זרעא על עלמא.
 צב) * נפקא דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין, כדין כתיב ^ב עץ פרי עושה

מסורת הוזהר

(א) עשב מזריע זרע, לעיל דף ע"ט ציון א' וש"ג.
 (ב) עץ פרי, לעיל דף פ"ב ציון א' וש"ג.

דרך אמת

(א) ומלא פירות שהם הנשמות.

חלופי גרסאות: * נ"א ליג נטלין. * נ"א ולהטא. * נ"א ליג נפשין וכו' עד ענוגין. * נ"א באילנא. * נ"א דמלא. * נ"א ומליא. * נ"א דמלא. * נ"א ומלייא. * נ"א דנחת. * נ"א מצטיירין, ונ"א מציוריין. * נ"א מנהרין. * נ"א בוצינין, ונ"א נצצין. * נ"א מלהטן. * נ"א דזרעין. * נ"א אקרון. * נ"א כיון דנפקא. ונ"א כד נפקא.

תרשא הארץ רשא

הסולם

פאטר

ולקטא התענוגים והחמודות האלו, היא יורדת מלאה, כמו אילן המלא ענפים מכל צדדיה, ומלא פירות.
 צא) כיון דנחתא, נפקא אלין ארבע דיוקנין מצטיירין בציורייהו: גליפן מנהרין נצצין מלהטין, ואינון זרעין זרעא על עלמא, אחר שיורד הכסא ממקום הווג למקומה עצמה, שהיא בחינת מחזה ולמטה, יוצאות אלו ארבע הצורות, דהיינו ד' החיות שנאין, מצוירות כל אחת בצורה: חקוקות מאירות נוצצות ולוהטות, והן זורעות זרע בהעולם. גליפן, פירושו שיעורי כלים לבית קבול. מנהרין, פירושו שיעורי קומות אור ישר. נצצין, פירושו, שיעורי קומות אור חוזר. מלהטין, פירושו הארות ממטה למעלה, כמו אש הלוהט ממטה למעלה, והן הארות השמאל. כנ"ל. והן זורעים זרע בהעולם, היינו שבהם מושפעים כל התולדות שבג' עולמות ב"ע. כדין אתקרי עשב מזריע זרע, עשב דאינון זרעין זרעא על עלמא, או נקראות, ד' החיות שנאין, עשב מזריע זרע, עשב, היינו החיות, הזורעים זרע בהעולם כנ"ל.
 צב) נפקא דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין כדין כתיב עץ פרי עושה פרי למינו: כשיצא צורת האדם הכולל לכל הצורות, או כתיב עליה עץ פרי וגו' כי אדם הוא זכר ונקבה

שמהן עלאין נטלין להאי כורסייא: בעת שהכסא, שהוא הנוק' דז"א, עולה, לזווג עם ז"א, הוא נרשם בארבע צורות הללו. שנאין, אלו ארבע שמות העליונים נושאים את הכסא הזה, לזווג עם הז"א. וכבר נתבאר זה, שאלו ד' החיות המתיחדים עם ארבע השמות האל הגדול הגבור והנורא, הם בחינת נהי"מ של הנוקבא, שנתבררו ועלו מבי"ע ונתחברו והשלימו לה הע"ס, כדי שתהיה הנוקבא ראויה לזווג עם ז"א, כי בהיותה חסרה את הספירות נהי"מ אינה ראויה לזווג, וע"כ נבחנים החיות האלו. דהיינו ד' הספירות נהי"מ שהם נושאים את הכסא לזווג (כנ"ל דף פ"ד ד"ה פני אדם) וכן מכונים בשם מרכבה אל הנוקבא ע"ש. וז"ש אלו ארבעה שמהן עלאין נטלין להאי כרסיא, כי זולתן, הנוקבא הנקראת כסא, חסרה מספירות נה"י שלה. וכשהן עולות אליה ומתחברות בה, הן נושאות אותה לזווג כנ"ל. וכרסיא אתכליל בהו, והכסא, שהיא הנוקבא, נכלל בהם, בעת הזווג, כלומר, שנשלמת מהשמות הללו, שהרי הם נהי"מ המשלימים ע"ס שלה. עד דנקטא ולקטא נפשין וענוגין דכסופין עד שהכסא מקבל ולקט בזווג הז"א, נפשות ותענוגים הנחמדים כיון דנקטא ולקטא אינון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא, כאילנא דמלייא ענפין לכל סטר ומלי איבין אחר שקבלה (דפו"י דף י"ט ע"א)

פרי למינו. אשר זרעו בו על הארץ, לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ.
 * אשר זרעו בו, דייקא, מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא
 (צג) * דשא דהכא, לאו איהו מזריע זרע, ובגין כך אתבטל, ולא קיימא
 בקיומא כהני אחרנין, דלית ליה דיוקנא * לאצטיירא ולא תגלפא בדיוקנא וצירא
 כלל, אלא אתחזון ולא אתחזון. כל אנון דלא * אצטיירו בצירא * ודיוקנא, לית
 לון קיומא, * קיימי לפום שעתא, ואתאכילו באשא דאכלא אשא, ומהדרין
 * כמדלקדמין, וכן בכל יומא.

צד) * בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וצירא, * ולא איהו בקיומא
 * כגוונא * דהני דלעילא : צירא ודיוקנא * דלעיל. * מצטיירין * בציריהון

מסורת הזהר

(א דשא, ח"ב קעא, ב) קיימי לפום שעתא, לעיל דף ע"ט ציון דף י"ג (ג) בר נש לתתא אית ליה דיוקנא,
 (דיוקנא דהאי עלמא) ח"א ז, לה, סו, פא, צא, קט, רכו, ח"ב יא, צו, קמא, קמב, קנ, רי, רכט, ח"ג קסח, קסטו
 הלופי גרסאות : * נ"א על ארעא בו דייקא, * ה"ג בדפוסים הראשונים, וה"ג אה"ל, ונ"א חציר רזא דהכא, ונ"א רזא
 דהכא, * נ"א לאתצירא, * נ"א אתצירור, * נ"א דדיוקנא, * נ"א כמלקדמין, * נ"א ח"ח בר נש
 לתתא (אה"ל), * נ"א ולאן, * נ"א בקיומא כהני, * נ"א ל"ג דהני, * נ"א דלעילא, * נ"א מצטיירין, * נ"א בציריהון.

מאמר	הסולם	חדשא הארץ דשא
<p>ונקבה, (כנ"ל דף ס"ה אות פ"ב) ועין פרי הוא נקבה, ועושה פרי הוא זכר. כנ"ל ע"ש. אשר זרעו בו על הארץ לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ. הכתוב אשר זרעו וגו' משמענו שלא הוציא זרעו אלא לתועלת הארץ. אשר זרעו בו דייקא, מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא: הכתוב אשר זרעו בו הוא בדיוק, להשמענו שאסור לאדם להוציא ממנו זרע לבטלה.</p>	<p>האורות הנקראים חציר או דשא, ה"ס ג"ר דע"ב שאין להם כלים בעולמות אביע, כי הכלי שלהם לא נגלה אלא באו"א הפנימיים דעולם הנקודים, ונודע, שאו"א אלו נגנוז ואינם מתגלים יותר בהעולמות אביע, וע"כ אין לג"ר דע"ב בחינת כלי במשהו. וע"כ אתחזון ולא אתחזון, כי אתחזון בהכרח כדי לגלות המוחין דו"ק דע"ב, שהם המוחין דחיה, כי אי אפשר שיתגלו ו"ק בלי ג"ר (כנ"ל דף ס' ד"ה אמנם) ואחר שנגלו המוחין, הם מסתלקים תיכף ומיד ולא אתחזין, כי אין להם כלים להתלבש שם. וזה הכלל כל אינון דלא אצטיירו בצירא ודיוקנא, לית לון קיומא, קיימי לפום שעתא ואתאכילו באשא דאכלא אשא ומהדרין כמדלקדמין, וכן בכל יומא, כל אלו שלא נצטיירו בצורה ודמות, דהיינו בכלים כנ"ל, אין להם קיום, אלא נבראים ועומדים לפי שעה, ונאכלים תיכף ומיד באש אוכלה אש, ושוב חוזרים ונבראים ותיכף נאכלים באש אוכלה אש כמקודם לכן, וכן חוזר חלילה, וכן בכל יום.</p>	<p>צד) בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וצירא ולא איהו בקיומא כגוונא דהני דלעילא: בן אדם למטה. בעוה"ו יש לו דמות וציר, ומכל מקום אינו מחקים לנצח כמו המלאכים של</p>
<p>(צג) דשא דהכא לאו איהי מזריע זרע ובגין כך אתבטל ולא קיימא בקיומא כהני אחרנין: דשא שבכאן, שבהכתוב תדשא וגו', אינו מזריע זרע, וע"כ מתבטל ואינו מחקים כאלו האחרים. כי הם אלו מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאן בשני וקיימא למיכלא דהאי בהמה (כנ"ל באות ע"ה) כי דשא וחציר היינו הך. דלית ליה דיוקנא לאצטיירא ולא תגלפא בדיוקנא וצירא ככל אלא אתחזון ולא אתחזון שאין לו להדשא דמות, להצטייר ולהחקק בדמות וציר במשהו, אלא נראים ואינם נראים. פירוש, כי דמות וציר באים מהכלים, כי האורות אין להם שום שינוי מראש הקו עד סוף עשיה, וכל השינוים והצורות רק מהכלים באים. ואלו (דפו"ו דף י"ט ע"א)</p>		

כמה דהוויין, בלא מלבושא • אחרא • לאצטיירא, ובגין כך אנון • בקיומא תדיר. ציורא דאדם לתתא, * • מצטיירין בצירייהו² במלבושא • ולא כגוונא אחרא, ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועדן. צה) ובכל ליליא וליליא מתפשט • רוחא מהאי מלבושא • וסלקא, וההוא

מסורת הוהר

(א) מצטיירין בצירייהו במלבושא, ח"ב יא. יג: עתה עני. קנ. ז"ח יתרו לה טב שמה. ב) במלבושא, ח"א יג: כ: כבו רכו: ח"ב עני. צה. צט. קמבו קנ. רי: רכט: רמו: רמו. ח"ג קא. קסה. קסט: קע. חלופי גרסאות: * נ"א ולא בגוונא אחרא. • נ"א לאצטיירא. • נ"א בצירא. • נ"א מחצירין. • נ"א ולא. • נ"א מהאי רוחא. • נ"א וסלקא לעילא.

חדשא הארין דשא

הכולם

סאמר

צה) ובכל ליליא ולייליא וליירא מתפשט רוחא מהאי מלבושא וסלקא:

ובכל לילה ולילה, בעת שהאדם ישן, מתפשט הרוח של האדם ממלבוש הנה, ועולה למעלה למין לווין. וההיא אשא דאכלא אכיל ליה, ובתר אתהדר כמקדמין ומצטיירין בלבושייהו, ואש הזה שאוכל אש, דהיינו הנוקבא דז"א. אוכל ושורף את הרוח, ואח"כ חוזרים הרוחות לתחתם כמתחילה, ומצטיירים בהלבושים שלהם. ובגין כך לית לון קיומא כאינון דיוקנין דלעיל, ומשום זה אין להם להרוחות סיום, כמו אלו הצורות של מעלה, היינו המלאכים דעשב, אלא שנשרפים וחוזרים ומתחדשים, ועל דא כתיב חדשים לבקרים, בני נשא דאינון חדשים בכל יומא, ועל זה אוכר הכתוב, חדשים לבסרים וגוי. דהיינו על רוחות בני אדם שהם חדשים בכל יום, כי בעת שינה עולים הרוחות למעלה ונשרפים וחוזרים ומתחדשים כנ"ל. מאי טעמא, רבה אמונתך, רבה איהי ולא זעירא, מהו הטעם, על זה מסיים הכתוב רבה אמונתך, היא רבה וגדולה, ולא קטנה.

פירוש, כי נתבאר לעיל שב מיני מלאכים יוצאים מזווג זוין, א) מלאכים המכונים דשא הנמשכים מג"ר דע"ב, שיוצאים לשעתם ותיכף נשרפים בהנוקבא. ב) מלאכים המכונים עשב, הנמשכים מו"ק דע"ב, שהם בני קיום, ונודע שאין זווג בזוין אלא ע"י מין שמעלים בני אדם. והנה בעת שינה נמצאים הצדיקים מעלים את הרוחות שלהם בסוד מ"נ לזווג זוין, בסו"ה בידך אפסיד רוחי וגוי, ולפי הנ"ל היו צריכים לצאת ע"י אלו המין, ב' מיני רוחות, א) שאינם בני קיום

של מעלה. כלומר, שהוקשה לו כי משמע לכאורה, שאין הקיום תלוי כלל בדיוקנא וציורא. כמו שכייל לעיל בדבור הסמוך. ומיישב. ציורא ודיוקנא דלעיל, מצטיירין בצירייהו כמא דהוויין, בלא מלבושא אחרא לאצטיירא, ובגין כך אנון בקיומא תדיר, הציור והדמות של המלאכים של מעלה, הם מצטיירים בצירייהו כמו שהם, כבלי להצטייר באמצעות מלבוש אחר, ומשום כך המה חיים וקיימים תמיד. ציורא דאדם לתתא מצטיירין בצירייהו במלבושא, ולא כגוונא אחרא, ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועדן, הציור של אדם למטה, בעוה"ז, דהיינו הנפש רוח נשמה שלו מצטיירים בצירייהו באמצעות מלבוש, ולא באופן אחר, ומשום כך, הם מתקיימים רק למועד ועת קצוב. פירוש, כי המלאכים באים מזווג או"א, וכמו שאוי"א מקבלים אורותיהם בכלים שלהם עצמם בלי מלבוש אחר, כן גם המלאכים הנמשכים מהם, יכולים לקבל אורותיהם בכלים שלהם ואינם צריכים לסיוע ממלבוש אחר. אמנם נשמות בני אדם באים מזווג זוין דאצילות, ונודע שזוין אינם יכולים לקבל אורותיהם, וזולת באמצעות מלבוש שמקבלים מנה"י דאו"א, כי הכלים שלהם, אינם ראויים לאור ישר, אלא לאור חוזר בלבד (כנ"ל דף י"ד ד"ה וכבר) ומכ"ש בני אדם הנולדים מהם, אינם ראויים לקבל האורות בהכלים שלהם עצמם, וזולת באמצעות מלבוש מזוין, ולפיכך אינם מתקיימים לנצח, כי אין צדיק בארץ אשר לא יחטא, ובעת שיפגמו המלבוש העליון עד שאינו ראוי עוד לתפקידו, תיכף מסתלקים הנרין שלהם ומתים.

(דפו"י דף י"ט ע"א)

אשא *דאכלא אכיל ליה, ובתר *אתהדר *כמלקדמין, *ומצטיירין כלבושיהו, ובגין כך לית לון קיומא, כאנון *דיוקנין *דלעיל: ועיד כתיב * חדשים לבסרים, בני נשא, דאנון חדשים בכל יומא ויומא (* מ"ט, רבה אמונתך, רבה איהו *ולא זעירא.

צו) רבה אמונתך ודאי, *רבה, דיכלא *לנטלא כל בני עלמא, *ולאכללא לון בגוה, *עלאה ותתאה, אתר רב וסגי * איהו, דכליל כלא ולא אתמליא יתיר, ורזא דא, * כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו', * אזלי לגבי ימא, וימא נטיל לון, *ואכיל לון בגויה, * ולא *אתמלייא, *ובתר * אפיק לון *כמלקדמין, * ואזלי, ובגין דא רבה אמונתך.

מסורת הזהר

(א) חדשים לבקרים וגו', (איכה ג') ח"א י"ט, ח"ב רי"ג, ח"ג לה, ז"ח י"ח, ט"ב שמה. (ב) כל הנחלים הולכים וכו', (קהלת א') ח"א כ"ט, ל, לג, קנב, ריד, רלה, אלה: רנא: רנח, רסו, רסו ח"ב ל, מג, נ: רכ, רלה, ח"ג ו: מג, נו, צו קנ רסו, רצח, ת"ז תקי מט סה תקי י"א בהשמות קמה, ז"ח בראשית ח' ט"ב לר, רות ט' ט"א י"ח, תק"ח קכ"ט ט"ג, ג) ולא אתמליא, ח"א רלה, ח"ב ל: ד) אפיק לון, ח"ג מג. חלופי גרסאות: * נ"א דאכלה, * נ"א אתהדרין, * נ"א כמלקדמין, * נ"א ומצטיירין, * נ"א ציורין ודיוקנין, * נ"א דלעילא, * נ"א ולא, * נ"א רבה דכלא דחיד לנטלא, ונ"א רבא דכלא לנטלא, * נ"א לבטלא, * נ"א ולאכללא, * נ"א עלאי ותתאי, ונ"א עלא ותתא, * נ"א איהי, * נ"א אזל, * נ"א ואכליל, * נ"א אתמלייא יתיר, * נ"א ולבחר, * נ"א כמלקדמין, * נ"א מוסיף ואזלי לון כגוונא דא רבה אמונתך רבה וסגיאה איהו אמונתך כליל לכולא ואכיל לון אתמליא יתיר ומהדרא לון כמלקדמין ואינון חדשים בעלמא בכל יומא ויומא (אחיל), ונ"א ואזלי לון כגוונא [נ"א כגוונא] דא רבח וסגיאה [וסגי] איהי אמונתך כליל כלא ואכיל לון דלא [נ"א ולא] אתמלייא יתיר ומתדר לון כמלקדמין ואינון חדשים בעלמא בכל יומא ויומא.

חדשא הארץ דשא

הכולם

סאכר

הוי' מטרים שמסבלת הג'ר, כנ"ל, ומטעם זה מחויבים הנשמות להשרף מקודם בעת שמאירים בה המוחין דג"ר דע"ב, ובהארת הוי' דע"ב חוזרים ומתחדשים, וז"ש חדשים לבקרים, מטעם, רבה אמונתך, שהנוק' צריכה להיות רבה ולא זעירא, צו) רבה אמונתך, ודאי רבה דיכלא לנטלא כל בני עלמא, ודאכללא לון בגוה עלאי ותתאי: ודאי הוא, שהאמונה, שהיא הנוק', היא רבה, כי יכלה לקבל כל נשמות העולם ולכללן בתוכה, נשמות העליונים ונשמות התחתונים, כלומר הן הג'ר של הנשמות, הנשרפות בתוכה, כנ"ל, והן הוי' של הנשמות שיוצאות ממנה להעולם, אתר רב וסגי איהו דכריל כלא ולא אתמליא יתיר, ורזא דא כל הנחלים וגו', הנוקבא, היא מקום רב וגדול, שכולל הכל ואינו מתמלא, וזה סו"ה, כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא, הנוקבא נקראת ים, והנחלים פירושו הנשמות, ואומר הכתוב שכל הנשמות חולכות אל הנוקבא והיא אינה מתמלאת, והטעם שאינו מתמלא, היא, כי אזלי לגבי ימא וימא נטיל

קיום, אלא נשרפים תיכף, כמו מלאכים דדשא, ב' שהם בני קיום, כמו מלאכים דעשב, אמנם אינו כן, כי לא נמשך להם אלא רוח אחד, שמתחילה נשרף, ואח"כ מתחדש ומתקיים, כנ"ל, וטעם הדבר כי אלו ב' מיני מוחין: ג"ר דע"ב ווי' דע"ב, הם כמו ב' הפכים, שאי אפשר שיבואו בנושא אחד בזמן אחד, וע"כ במלאכים שהם למעלה מזמן, שאי אפשר שיבואו בהם בב' זמנים, לכו הם באים בהם בב' נושאים, דהיינו בב' מיני מלאכים, אבל בני אדם, שהם בעלי זמן, יכולים לבא בהם בנושא אחד, אלא בב' זמנים, שמתחילה כשמקבלים מבחינת ג'ר דע"ב הם נשרפים כמו המלאכים דדשא וחציר, ואח"כ כשמקבלים מבחינת וי' דע"ב הם חוזרים לקדמותם ומתקיימים, שז"ס חדשים לבקרים, כי מתוך שנשרפים, מקודם הרי הם נבחנים כמתחדשים בכל בוקר, וז"ש מאי טעמא, רבה אמונתך, ולא זעירא, הנוקבא דו"א נקראת בשם אמונה, ומתוך שהנוקבא צריכה מתחילה להיות רבה, דהיינו לקבל את הג'ר דע"ב, ולא זעירא, כלומר, שלא תוכל לקבל (דסו"י דף י"ט ע"א * דף י"ט ע"ב)

צו) ביומא דא כתיב כי טוב, כי טוב תרי זמני, בגין דיומא דא אחיד תרין סטרין, * ואפריש מחלוקת, אמר להאי סטרא כי טוב * ולהאי * סטרא כי טוב, ואסכים בנייהו. ובג"כ אית ביה תרין זמנין, ויאמר * ויאמר * הכא רזא * דשמא דארבע אתוון, גליפא מחקקא, סליק לתריסר אתוון, בארבע דיוקנין, בארבע סטרין, רשים על * כורסייא קדישא.

צח) ויאמר אלקים * יהי מארת וגו', * מארת חסר, דאתברי * אסכרה

מסורת הזהר

א) ואפריש מחלוקת, לעיל דף נ"ח ציון ב' וי"ג. ב) דשמא-לתריסר אתוון, לעיל דף מ' ציון ג' וי"ג. ג) יהי מארת, בראשית א, ח"א א. יב. כא. לג. לד. מה קסו. רנא: רנז. ח"ב לה. קסז. קעו. רה. רעו: ח"ג יב. כח. ריש: רלבו. ת"ז תק' מיד פבו תק' ס"ט קת. תק' ע' קכו. ז"ח בראשית יד טא שא טג שלב, טד שכו. טו טב שז. טז טה. טז שיב. שלה. טז טב שד. טז שז. מד טג שב. מה טב שמא. סט טב שמו. טג שיו. עז טא שח. תק"ח קיב שזו. של. קטו טב שלא. ד) מארת חסר, ח"א א. יב. לג. מה קסו. קסט: רניז. ח"ב רה. ח"ג כח: רלבו: רלה. רפא: ז"ח שה"ש סט טד שיו עד טא שיו. ה) אסכרא, ח"א לג: ח"ב רמת: רסדרטו: ת"ז תק' ג' בהשטמות קמ. חלופי גרסאות: * ג"א ל"ג ולהאי סטרא כי טוב. * ג"א ל"ג סטרא. * ג"א ל"ג ויאמר שני. * ג"א ל"ג הכא. * ג"א גליפאן מחקקאן. * ג"א כורסא.

מאמר הסולם חדשא הארץ דשא

לי"ב אותיות, בדי צורות בדי צדדים, רשים על כורסיא קדישא, נרשם על כסא הקדוש. שהוא הנוקבא דז"א.

פירוש, כי הכתוב עשב מזריע זרע שבכאן, פירושו על יציאת המלאכים שבסויה רכב אלקים רבותים אלפי שנאין, (כנ"ל דף צ"א אות צ"א) שבהם עצמם רק ג' פנים: שור נשר אריה, וחסר להם פני אדם, וע"כ אין להם עצמם זווה, אלא שצריכים לעלות לזווג שמבחינת מחזה ולמעלה, שיש שם פני אדם, דהיינו כל הד' פנים, (כנ"ל באות פ"ב) שאומר מיכאל רשים רשימא וכו', וכלהו אנפין מסתכלין לגבי פני אדם. ונבחן שכל חיה וחיה מרכב אלקים וגו' שעלו לזווג העליון, קבל שם כל הד' פנים פני אריה פני שור פני נשר פני אדם. שה"ס שם בן ד' י"ה ו"ה, ונכלל השור מד' פנים, וכן הנשר מד' פנים, וכן האריה מד' פנים, ונחקק בזה השם בן י"ב אותיות, בג' החיות שור נשר אריה בארבע דיוקנין, שקבלה כל אחת ד' צורות: אריה שור נשר אדם, בעלותם לזווג העליון. בד' סטרין, בדי צדדים אשר שם פני אריה בימין בדרום, פני שור בשמאל בצפון, פני נשר באמצע במזרח, פני אדם במערב. והם נרשמו על כסא הקדוש.

כאמר יהי מארת צח) ויאמר וכו' מארת חסר דאתברי אסכרא לרביי: מארת חסר ו' כתוב כאן, ויורה בזה שנברא פחלה אסכרה לתנוקות, כי מארת

נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמליא, הנשמות הולכות אל הים והים מקבל אותן ושורף אותן בתוכו, וע"כ אינו מתמלא מהן. שהרי נשרפים ואינם, ובתור אפיק לון כמלקדמין ואזלי, ובגין דא רבה אמונתך, ואח"כ מוציא הים את הנשמות כבתחילה והולכות ובאות להעולם, כמו שנכתבאר לעיל, ומשום זה אומר הכתוב, רבה אמונתך.

צז) ביומא דא כתיב כי טוב כי טוב תרי זמני ביום הזה, ביום ג' כתוב בו ב' פעמים כי טוב, בגין דיומא דא אחיד לתרין סטרין ואפריש מחלוקת, אמר להאי סטרא כי טוב וכו' ואסכים בנייהו, ובג"כ אית ביה תרין זמני ויאמר. משום שיום הזה נבחן בדי הצדדים, בקו ימין ובקו שמאל (כנ"ל דף נ"ח ד"ה עמורא) ואמר לצד הזה כי טוב ולצד הזה כי טוב והכריע בנייהם, ומשום זה יש בו ב' פעמים ויאמר. פירוש, כי יום הג' המעשה בראשית, הוא ת"ת המכריע על ב' הקוין המכחישים זה את זה, שהם חסד וגבורה שהיו במחלוקת (כנ"ל דף נ"ח ד"ה עמורא), ולפיכך כתוב כאן ב"פ ויאמר ובי"ם כי טוב, כי הת"ת אמר לקו ימין שהוא חסד כי טוב, וכן אמר לקו שמאל שהוא גבורה כי טוב, וקיים הארת שניהם.

הכא רזא דשמא דארבע אתוון גליפא מחקקא סליק לתריסר אתוון בארבע דיוקנין בד' סטרין: כאן סוד השם בן ד' אותיות, שהוא י"ה ו"ה, מפותח ונחקק, העולה (דפו"י דף י"ט ע"ב)

• לרביי. • דבתר • דאתגניז. נהירו אור קדמאה, אתברי • קליפה למוחא. • והיהא קליפה, • אתפשט ואפיק קליפה אחרא. כיון דנפקת, סלקא ונחתא. מטת לגבי • אנפי זוטרי, • בעאת לאתדבקא בהו, • ולאצטיירא • בגווייהו, ולא • בעאת • לאפרשא מנייהו. • אפרש לה קביה מתמן, ונחית לה לתתא, כד ברא אדם, בגין • לאתקנא • האי, בהאי עלמא.

דרך אמת

(א) בנגיזות האור יתחוקו הקליפות.

מסורת הוזהר

(א) **קליפא למוחא**, ח"א יבו ח"ב קח: (ב) **אנפי זוטרי**, לעיל דף פ"ג ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות: • נ"א נ"א לרביין (אה"ל) ונ"א לרבייה. • נ"א לבתר. • נ"א דא גניזו. • נ"א וההוא. • נ"א אתפשט. • נ"א בעת. • נ"א ולאצטיירא, ונ"א ולאחברא, • נ"א ולאחברא בהו. • נ"א בעת. • נ"א לאתפרשא. • נ"א אטרישו. • נ"א לאתחנא. • נ"א ל"ג האי.

טאמר

הסולב

יהו סארת

מהמיעוט, קליפה, וע"כ כתיב מארת חסר, שהיא לשון קללה, כי מהמיעוט הזה נבראה הקליפה הנס' אסכרה, שהורגת הילדים שלא טעמו טעם חסא. מחמת חטאים של המולידים, כמ"ש והולך. ועתה מבאר סדר השתלשלות הקליפות שיצאו מהמיעוטים שבנוקבא. דבתר דאתגניז נהירו אור קדמאה, אתברי קליפה למוחא, דאחר שנגנז האור הראשון שהיה אדם רואה בו מסוף העולם עד סופו, ונתמעט המלכות מחמת זה, נבראה קליפה להמות, שיצאה קליפה כנגד המלכות, שה"ס קליפה קודמת למוחא, כלומר שהקליפה היא הכנה ליציאת המוחין, כמו קליפת הפרי שהיא הכנה ליציאת הפרי. וקליפה זו נקראת לילית קדמאה, שהיא שורש הקליפות. ואין לה אחיזה רק לעומת המלכות בלבד, ולא כלום בט"ס הראשונות.

והיהא קליפה אתפשט ואפיק קליפה

אחרא: וקליפה ההיא נתפשטה והוציאה קליפה

אחרת. היינו בעת שנאמר יה"י מאורות, כי המלה יה"י יורה החזרת הבינה לוק בסוד מ"י (כנ"ל) דף מ"ג ד"ה יהי ע"ל). כי המסך עם המלכות עלו תחת ב' האותיות א"ל דאלקים וג' אותיות ה"מ נפלו למטה ונעשו מים תחתונים הנקראים מ"הי. (כנ"ל ברך ס"ד ד"ה יהי) אשר אז נתרבה ועלה כח הצמצום שבהמלכות גם על מים עליונים ה"ם, שהם בינה ות'ת ומלכות. שהרי נעשו למים תחתונים כמו המלכות. וו"ש והיהא קליפה אתפשט ואפיק קליפה אחרא, כי נתפשטה ונאחזה גם במים עליונים ה"ם בעת

מארת חסר ו' הוא לשון קללה, מלשון מארת ה' בבית רשע. דבתר דאתגניז נהירו אור קדמאה אתברי קליפה למוחא, כי אחר שנגנז הארת אור קדמון, נברא קליפה למוח.

ביאור הדברים כי עד כאן נתבאר ג' ימים הראשונים שהם ג' הספירות חג"ת דו"א, ועתה מבאר יום הד' שהוא נצח דו"א, שעמו נתקנה גם הנוקבא דו"א. וכבר ידענו בג' ימים הראשונים שבכל מקום שנאמר יה"י הוא לשון מיעוט: יהי אור, יורה, שנכנס " באור ונעשה אור, והג"ר נסתלקו (כנ"ל באות ל"א) יהי רקיע, יורה שנעשה רקיע תחת ב' אותיות א"ל דאלקים, ואותיות ה"מ דאלקים ירדו למטה למדרגת זו"ן, ונעשו מ"ה (כנ"ל באות ז"ט). והנה מכל אלו המיעוטים לא יצאו קליפות, אלא שג' הספירות בינה ות'ת ומלכות נפלו למדרגה שמתחתיהם. אמנם כאן כשהמדובר היא בהנוקבא דו"א, שהיא ספירת המלכות, שהיא בסיום עולם אצילות, שאין עוד תחתיה שום ספירה דקדושה, הנה הספירות שנפלו ממנה, נעשו מהם קליפות, כי יצאו ממדרגת אצילות דקדושה ובאו לבי"ע, ששם מקום הקליפות, כי כל אור הנופל מאצילות לבי"ע, נחשב לו למיתה ולנפילה לקליפות. ולפיכך כל מיעוט ומיעוט שנעשה ביום הרביעי דמעשה בראשית בהנוקבא דו"א, נבראו ממנו קליפה.

וזהו אמרו יהי מארות, מארת חסר, דאתברי אסכרא לרביי, כי יהי יורה ענין מיעוט והסתלקות כנ"ל, אבל כאן בהנוקבא נברא (דפו"י דף י"ט ע"ב)

צט) כיון * דחמת לחוה דקא מתדבקא בסטרוי דאדם, דשפירו * דלעילא, וחמאת דיוקנא * שלים, * פרחא מתמן, ובעאת * כמלקדמין לאתדבקא * * באנפוי זוטרי, אנון נטרי תרעין * דלעיל, לא שבקו לה, * נזף קב"ה בה, ואטיל לה בשפולי ימא.

ק) ויתבת תמן, עד דחטא אדם ואנתתיה, * כדין אפיק לה קב"ה משפולי

מסורת הזהר

(א) אנפי זוטרי, לעיל דף פ"ג ציון ג' וש"נ.

דרך אמת

(ב) גער כה הקב"ה בנוספות והשליכה מנכול הקדושה עד התהום שהוא שפולי דימא.

חלופי גרסאות: * נ"א דחמאת. * נ"א דלעיל. * נ"א עלאה ול"ג שלים. * נ"א פרחא. * נ"א כדמלקדמין. * נ"א באנפי. * נ"א דלעילא. * נ"א נזף בה קב"ה. * נ"א מוסיף, כיון דחטא אדם כדין (אה"ל).

יהו סארח

הסולם

סאמר

רצתה עתה להתדבק במוחין דקטנות של אדם וחווה. נטרי תרעין דלעיל לא שבקו לה, שומרי השערים של מעלה לא הניחו להקליפה להתדבק בהם, נזף קב"ה בה ואטיל לה בשיפולי ימא, גער בההקב"ה והשליכה למצולות ים. פירוש, שהקב"ה השפיע אדה"ר המוחין דגדלות, שהמוחין הללו נוזפים בהקליפה ומגרשים אותה למצולת ים, ששם מקום לילית סדמאה, ונמצא בזה, שנתבטל כל כחה של אותה הקליפה שנאחזה במים עליונים, ולא נשארה רק הקליפה הראשונה בלבדה.

ק) ויתבת תמן עד דחטא אדם ואנתתיה כדין אפיק לה קב"ה משפולי ימא, ושלטא על כד אינון רביי אפי זוטרי דבני נשא: וישנה הקליפה שם, במצולות ים, עד שחטא אדם ואשתו, ואז הוציאה הקב"ה ממצולות ים, והיא שולטת על כל אלו התנוקות, שהם פנים קטנות של בני אדם, דאתחזון לאתענשא בחובי דאבוהון, הראויים להענש מחמת החטאים של אביהם. פירוש, כי אחר חטאו של אדה"ר, שהנחש הטיל זוהמא בחוה, והמוחין דחווה היו בחינת מים עליונים, הרי אז נפגמו שוב המים עליונים, דהיינו הספירות שהם למעלה מהמלכות, ונמצא שהקליפה הנ"ל, חזרה ועלתה משפולי ימא, דהיינו ממים תחתונים, ונאחזה במים עליונים, כמו שהיתה מטרם שהשיגו אדם וחווה המוחין דגדלות, שנאחזו אז במוחין דקטנות שלהם (כנ"ל בדיבור הסמוך) ולפיכך שולטת שוב על אינון רביי אפי זוטרי דבני נשא, כמו ששלטה מקודם על אנפי זוטרי דאדם וחווה.

והטעם שנענשים על חטאים של אביהם. הוא

בעת שנתערבו במים תחתונים ונעשו ימ"ה, כנ"ל. וז"ש כיון דנפקת סלקא ונחתא כיון שיצאה הקליפה עלתה וירדה. כלומר, בעת שיצאה סלקא ונאחזה במים עליונים, ואח"כ, כשירד המסך מתחת אותיות א"ל למקומו והחזיר אותיות הי"ם למדרגתו (כנ"ל אות סיח) אז ונחתא, ירדה הקליפה מהם, מטת לגבי אנפי זוטרי בעאת לאתדבקא בהו ולאצטיירא בגווייהו ולא בעאת לאפרשא מנייהו, והגיעה לפנים דקטנות, היינו לזו"ן בעת שיש להם מוחין דקטנות, ורצתה להתדבק בהם ולהצטייר בחוכם, ולא רצתה בשום אופן להפרד מהם. כי בעת שיש לזו"ן רק מוחין דקטנות יכולה הקליפה להאחו בהם. אפרש לה קב"ה מתמן ונחית לה לתתא כד ברא אדם, בעת שברא לאדם הראשון הפריד אותה הקב"ה משם, וירדה לה למטה, דהיינו שירדה להיות רק כנגד המלכות כמו הקליפה ראשונה לילית קדמאה. וז"ש בגין לאתקנא האי בהאי עלמא, בכדי לתקן אותה בעולם הזה. דהיינו רק כנגד המלכות לבדה, ולא כלום למעלה ממנה.

צט) כיון דחמת לחוה דקא מתדבקא בסטרוי דאדם דשפירו דלעילא, וחמאת דיוקנא שלים כיון שראתה הקליפה את חוה שהיא מתדבקת בצדו של אדם, שהוא היופי של מעלה, וראתה בהם צורה השלמה, דהיינו השלמות דמוחין דקטנות, פרחא מתמן ובעאת כמלקדמין לאתדבקא באנפוי זוטרי, פרחא ממקומה, שכבר ירדה למטה כנגד המלכות, ורצתה להתדבק ככתחילה במוחין דקטנות, של אדם וחווה, כלומר, כמו שרצתה מתחילה להתדבק במוחין דקטנות דזו"ן, כן (דפו"י דף י"ט ע"ב)

ימא. ושלטא על כל אינון רביי . אפי זוטרא, דבני נשא, דאתחזון
לאתענשא * בחובי דאבוהון. ואיהי אזלא * משטטא בעלמא, * קריבת לתרעי ג'ע
דארעא, וחמת כרובים נטרי * תרעי דג'ע, * ויתבא תמן לגבי ההוא ⁶ בלהט
החרב, בגין דהיא נפקת מסטרא דההוא להט.

קא) בשעתא דההוא להט אתהפך, ערקת ומשטטת בעלמא, ואשתכחת
רביי דאתחזון לאתענשא. ⁷ וחייכת בהו, וקטילת לון, ודא איהו בגריעו
דסיהרא, דאזעירת * נהורא, ודא * מארת, כד אתיליד י קין לא יכלא

מסורת הוזהר

דרך אמת

(א) בחובי דאבוהון, ח"ב רמח רמט. ח"ג רג. (ב) להט החרב, ח"א כד. נג: פא: רכא: רלב: רלו: רמג: רנד: רסג. ח"ב כו: נא: קסו: רנג: רעא. ח"ג יבו: יט: קו: ת"ז תקי סי צגו תקי ס"ח צח: תק"ח קר טד שכו. (ג) וחייכת בהו וקטילת לון, ח"ב רסד: ת"ז תקי ג' בהשמות קמ. (ד) קין, ח"א טו לל: לו: נד: קעת: ריב: ח"ב לר. קסז, קסח, קפא, רלא: ז"ח בראשית ט טב שית. רות פג טא שכו. חלוסי גרסאות: * נ"א ושלטה. * נ"א אנפי. * נ"א לאענשא. * נ"א ומשטטא. * נ"א קריבת לגבי ג'ע. * נ"א תרעא. * נ"א ויתבת. * נ"א נהורה. * נ"א מארת חסר.

יהי סאר

הסולם

סאר

ואיהי אזלא משטטא בעלמא, והיא הייכת
ומשוטטת בעולם. קריבת לתרעי ג'ע דארעא,
וחמת כרובים נטרי תרעי דג'ע, ויתבא
תמן לגבי ההוא להט החרב, קרבה לשערי
גן עדן הארץ, וראתה הכרובים שומרי שערי גן עדן, וישבה
שם אצל להט החרב. בגין דהיא נפקת מסטרא
דההוא להט, משום שהיא יוצאת מצד אותו
הלהט. כלומר לפיכך הלכה הקליפה לשערי ג'ע
ונתישבה אצל להט החרב המתהפכת, משום
שכחה נמשכת מאותו הלהט החרב, וע"כ ישבה
שם לקבל כחו.

קא) בשעתא דההוא להט אתהפך ערקת
ומשטטת בעלמא ואשתכחת
רביי דאתחזון לאתענשא: בשעה שאותו להט
החרב מתהפך לדין, בורחת הקליפה ומשוטטת בעולם ומוצאת
חנקות הראויים להענש. ונסרא להט החרב המתהפכת
משום שמתהפכת מרחמים לדין ומדין לרחמים.
וחייכת בהו וקטילת לון, וצוחקת בהם
והורגת אותם. ודא איהו בגריעו דסיהרא
דאזעירת נהורא, ודא מארת וזה היא
עושה בשעת מיעוט הלבנה. שממעטת אורה,
וזהו שכתוב מארת חסר ו' שהוא לשון קללה.
כד אתיליד קין לא יכלא לאתדבקא
ביה לבתר אתקריבת בהדיה ואולידת
רוחין וטיסין בעת שנולד קין לא יכלה הקליפה
להתדבק בו, אלא אח"כ נתקרבה אליו ונתחברת עמו, וחולידה

הוא, כי אבות ובנים דנשמות בני אדם הם דוגמא
לאו"א וזו"ן דאצילות, וכמו שהקטנות וגדלות
דזו"ן באים מאו"א. שבעת שאמא מתמעטת למ"י
ומורידה אתוון אל"ה לזו"ן, הריאז הזו"ן בקטנות
וכל המוחין שלהם, הם רק אתוון אל"ה דאמא
המלוכשים בהם. ואין להם מוחין מעצמם, ולעת
גדלות, אמא מחזרת אתוון אל"ה שלה אצלה,
ומשפעת להם מוחין גדלות, ואז יש להם לזו"ן
מוחין משל עצמם. כן הוא באבות ובנים דנשמות,
שעד י"ג שנה אין להם לבנים שום רשות בפני
עצמם, ונבחנים שעוד לא טעמו טעם חטא, כי
כל הפגמים שלהם מוטלים על האבות, בדומה לזו"ן
דקטנות. שאם הקליפות נאחזות בהם אז, הרי
הן נאחזות רק באתוון אל"ה המלוכשים בהם.
שהן אז כל המוחין שבהם, ואלו אוחיות אל"ה
הן באמת של או"א, הרי שאו"א סובלים מאחיות
הקליפות ולא הזו"ן, וע"כ גם בבנים דנשמות,
אם הקליפות נאחזות במוחין שלהם וממיתים
אותם, הרי זה פגם האבות ולא של הבנים, כי
אין עוד להבנים שום רשות בפני עצמם. אלא
בעת שבאים המוחין דגדלות להבנים, דהיינו
בי"ג שנה, אז נפטרין או"א מהם, כי אז משיגים
הבנים מוחין משל עצמם. בדומה לזו"ן, שהמוחין
דגדלות נחשבים בהם כמוחין משל עצמם כנ"ל,
שאו אם הקליפות נאחזות בהם. אין או"א

סובלים עוד.
(רפויי דף י"ט ע"ב)

לאתדבקה ביה לבתר * אתקריבת בהדיה * ואולידת * רוחין * וטיסין.
 (כב) * אדם, מאה ותלתין שנין, שמש ברוחין * נוקבין, עד דאתת * נעמה,
 ומגו שפירו דילה, טעו בני האלהים * בתרה. עזא ועזאל. ואולידת, מנייהו
 * ומנה אתפשטו * רוחין * בישין, ושדין בעלמא. * דאינון * אזלין * ומשוטטין
 * בליליא, * ואזלין בעלמא. * וחייכן בבני נשא. * ועבדי לון * דאושדון קרי,
 ובכל אתר * דאשכחן בני נשא ניימין * היחידאין בביתא. * שרן עליהו. * ואחידון

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) אדם חיל שנה-ברוחין נוקבין, ח"א נד: גה. קסטו ח"ב רלא: ח"ג מה: עז: ב) נעמה, ח"א ט: גה: ח"ג טה: ז"ח רות טא טב שכא. ג) רוחין בישין ושדין, ח"א מה: נג: נד: גה: צה: קסטו: ח"ב יז: טה: קל. קנה, ח"ג מג: מה: נא: עז: קי: קמג: קעה, רמה, רנג, רסג, רסד, רסז, רעג, רעז. ת"ז תקי כ"א גה: תקי ס"ו צז. (ד) דאושדון קרי, ח"א נד: גה: נו: טב, סט. קבו ריט: ח"ב קל. קנו רטג ח"ג צ. ה) יחידאין, ח"א קסטו: חלופי גרסאות: * נ"א קריבת. ונ"א אקריבת. (אה"ל). * נ"א רוחין בישין. * נ"א ננוסין. * נ"א מוסיף, אינון נוקבין. * נ"א אבתרה. * נ"א מוסיף, ומנייהו ומינה. * נ"א ל"ג בישין. * נ"א ואיהו, ונ"א דאיהו. * נ"א אולי ונ"א אולה. ונ"א אזלא. * נ"א ומשטטא ונ"א ומשוטטה ונ"א כשיטטי. * נ"א בלילית. * נ"א ואולת ונ"א ואולי ונ"א ואולא. * נ"א וחייכתו, ונ"א וחייכין, ונ"א וחייכי, * נ"א ועבדת. * נ"א דאשכחה. * נ"א וראתו. * נ"א ואחידתו, ונ"א ואחרת.

יהו סאמר

הסולם

סאמר

והולכות בעולם ומצחקות בבני אדם וגורמות להם שיוציאו קרי. ובכל אתר דאשכחן בני נשא ניימין יחידאין בביתא, שרן עלייהו ואחידון לון, ומתדבקן בהו ונטלי מנייהו תיאובתא ואולידון מנייהו, ובכל מקום שמוצאות אנשים ישנים ביחידות בבית, שורות עליהם ונאחוות בהם, ומתדבקות כהם. ומקבלים מהם חמדה, ומולידות מהם.

ממנו רוחות, ורוחות מעופפות. פירוש בעת שנולד קין לא היה הרע ניכר בו כלל כמו שאמרה עליו חוה, סניתי איש אחי וע"כ לא יכלה שום קליפה להדבק בו. אלא מתוך שכבר היה הזוהמא דחוויה בחוה, מחמת החטא דעצה"ד, ע"כ נתערב גם בקין זוהמא דחוויה הזו, עד שקם על הכל אחיו והרגו, ואזו נגרש מעל פני הארץ לארסא, כנ"ל בהקדמת הוהר דף ס"ב אות ס"ג ואז נתדבקה בו הקליפה.

וביאר הדברים, כי טרם שבאה נעמה לא היו אלא אלו ב' קליפות הנ"ל, שהם, א) לילית סדמאה, שנבראה מכח גניזת אור הראשון, שהיא רק בחינת מים תחתונים בלבד וכנגד המלכות בלבדה, ונבחרת שהיא מבחינת עולם הזה, כי עוה"ז הוא בחי' מלכות. ב) היא הקליפה שיצאה ונבראה בעת שג' אותיות הי"ם נפלו למים תחתונים ונעשו ימ"ה, כנ"ל באות צ"ח, ונאחזה במים עליונים הללו ימ"ה, ואחר שיצאו מוחין דגדלות בוז'ן נפרדה ממים עליונים וירדה לעוה"ז למים תחתונים כמו לילית סדמאה, ובחטאו של אדה"ר חזרה ונאחזה במים עליונים, (כנ"ל דף צ"ז ד"ה ויבת) ונמצא קליפה זו השניה, שיש לה אחיזה הן במים תחתונים מעת שנפלה לעוה"ז

(כב) אדם, מאה ותלתין שנין שמש ברוחין נוקבין: אדם הראשון מאה ושלשים שנה שימש ברוחות נכבות הנ"ל. עד דאתת נעמה, ומגו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה, עזא ועזאל, ואולידת מנייהו, עד שבאה נעמה, שמחמת יסיה וזו בני האלהים אחריה, שהם עזא ועזאל, והולידה מהם, מיני קליפות חדשות נוספות על קליפות הנ"ל, וזיש ומנה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא דאינון אזלין ומשוטטין בליליא ואזלין בעלמא וחייכן בבני נשא ועבדי לון דאושדון קרי, וממנה נתפשטו רוחות רעות ושדים בעולם, שהן הולכות ומשוטטות בלילה.

(דפו"י דף י"ט ע"ב)

לון, ומתדבקן בהו, ונטלי מנייהו * תאובתא, * ואולידן מנייהו, ותו * פגעין ביה * במרעין, * ולא ידע, וכל דא בגרעו * דסהרא.

(ג) * מארת, כד * אתתקנת * סהרא, * אתהפכן אתוון * אמרת ה' צרופה, מגן הוא לכל החוסים בו, מגן הוא, על כל אנו ^ה רוחין בישין, * וקסטירין, * דמשוטטי בעלמא, בגרעו דילה, לכל אינון דאחידן ביה בהימנותיה * דקב"ה.

דרך ת

(ה) רמות ומזיקים סופה וסערה האטוטטים בעולם.

חלופי גרסאות: * נ"א תיאובתא, * נ"א ואולידו, ונ"א ואוליד, * נ"א נגעיו, * נ"א מוסין במרעין בישין, * נ"א ולית ידע, ונ"א ולא ידע * נ"א דסיהרא, * נ"א מוסין כתיב מארת, * נ"א אתקנת ונ"א אתתקנת * נ"א סיהרא, * נ"א אתהפכת, ונ"א אתהפכו, ונ"א פתהפך, * נ"א וסטירין, * נ"א דמשטטי, * נ"א ליג דקב"ה.

פאטר

הסולם

יהי מארת

מכיון שנכללת גם מארץ, יכולה להמיתם. אמנם קליפה הג' שכולה מאויר, דהיינו ממים עליונים, איז לה ענין להרוג ולהמית בני אדם אלא רק לטמאותם בטומאת קרי בלבד. אמנם מתוך שנעמה היא מבנות הארץ, וגם חלקה מעורב באלו הרוחות ושדין, ע"כ יש להם כח להביא מחלות רעות על האדם, אבל לא להמיתם. ונתבאר, שקליפה א' אין ענינה אלא להמית בני אדם. וקליפה ב' המעורבת גם מעליונים יש לה כח לטמאות בקרי וכן להמית התנוקות. וקליפה הג' יש לה כח רק לטמאות בקרי, ולא להמית. אלא שיכולה גם להביא מחלות על בני אדם. אמנם מדרך הקליפות להתחבר זו עם זו, כמ"ש במקום אחר.

(ג) מארת כד אתתקנת סהרא אתהפכן אתוון, אמרת ה' צרופה מגן

הוא לכל החוסים בו: הכתוב מארת, שהוא קללה, הנה כשנתקנה הלבנה, נהפכו אותיות מאר"ת, לאותיות אמר"ת בסו"ה אמרת ה' צרופה וגו'. מגן הוא על כל אינון רוחין בישין וקסטירין דמשוטטי בעלמא בגרעו דיקה לכל אינון דאחידן ביה בהימנותיה דקב"ה.

מגן הוא על כל אלו הרוחות רעות ובעלי הדין המעופפים בעולם בעת מיעוט הלבנה. לכל אלו המחזיקים בו באמונתו של הקב"ה. קסטירין פירושו בעלי הדין המענישים, מלשון ראהו קסדר אחד (שבת מ"ט) והיינו כמו שאומר לעיל באות ס"ט אתברי קליפה למוחא שפירושו שהקליפה קודמת להמוח שהיא סיבה לגילוי המוחין, כנ"ל. כי הקליפה הנקרא מאר"ת מטרים

תיקון

לעוה"ו, והן במים עליונים מחמת חטאו של אדם הראשון.

ווי"ש אדם מאה ותלתין שנין שמש ברוחין נוקבין, והיינו בב' קליפות הנ"ל (ולהלן בדפו"י דף כ"ד ע"ב, וכן בס' אחרי מות ע"ו ע"א) אומר להדיא ששימש בב' רוחין נוקבין, כי לא היה עוד בעולם יותר מב' קליפות אלו. עד דאתת נעמה וכו', ומנה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא וכו', שממנה נולדה מין קליפה חדשה. מכח הפגם שבעזא ועזאל, והיא נאחות במים עליונים בלבד, כי עזא ועזאל בחינת מים עליונים הם שנפלו לעוה"ו. ווי"ש שם בזהר אחרי מות ע"ו ע"ב וז"ל ואתקרי נעמה, מינה נפקו רוחין ושדין אחרנין ואינון תליין באורא וכו' שאלו הרוחין ושדין שנולדו מנעמה תלויים באויר, שהוא בחי' מים עליונים ואין להם מהארץ כלום. ונמצא עתה ג' מיני קליפות א' שכולה מארץ, ב' שיש בה מארץ ויש בה מאויר, ג' שכולה מאויר, ועי' להלן בדיבור הסמוך.

ותו פגעין ביה במרעין ולא ידע, וכל דא בגרעו דסיהרא: ועיר שאותם

הקליפות מזיקים אותו במחלות והאדם אינו יודע, מאין באה לו המחלה, וכל זה בעת מיעוט הירח. פירושו, כי נתבאר לעיל בדיבור הסמוך שג' מיני קליפות יצאו כאן, א' כולה מהארץ ב' חציה מארץ וחציה מן האויר ג' כולה מאויר, עש"ה. ותדע שהמיתה נמשכה מקליפה קדמאה. שכולה מארץ, בסו"ה מעפר אתה ואל עפר תשוב. ובחינת מיתה לתנוקות שלא טעמו טעם חטא באה מהקליפה השניה, שחציה מעליונים וחציה מתחתונים, כי (דפו"י דף י"ט ע"ב)

בראשית

קא

קד) שלמה מלכא, כד נחית * לעמקא דאגוזא דכתיב * אל גנת אגוז ירדתי, נטל * קליפה דאגוזא, ואסתכל בכל אנון * קליפין, * וידע דכל אנון * ענוגין, דהנהו רוחין * קליפין דאגוזא, לאו איהו, אלא לאתדבקא בבני נשא, * ולאסתאב לון, דכתיב * ותענוגות בני אדם שדה ושדות.

קה) תו תענוגי בני אדם, דמתענגי בשינתא דליליא, נפקא מנייהו שדה ושדות, וכלא אצטריך קביה למברי בעלמא, * ולאתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא * לגו, * וכמה * קליפין * חפיא למוחא * וכל עלמא כהאי גוונא, עילא ותתא. (קו) מריש רזא דנקודה עלאה, עד סופא דכל דרגין, * כלהו * איהו * דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא, עד דאשתכח דהאי * קליפה להאי, והאי להאי.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) תרומה ק"מ ע"ב ותקונים תקון כ"ד וריש תקון כ"ו. א) לעמקא דאגוזא, ז"ח בראשית א טב שיא. ב) אל גנת אגוז, (שה"ש ו') ח"א מה: ח"ב טו: רלג: רנד: ת"ז ט: מנחת יהודה דף קלה ע"ג.

ק) חקי כ"ד סט: חקי כ"ה עא. חקי כ"ו עא: ז"ח בראשית ט טד שמה. יח טא שלג. רוח טג טא שבא, טב שטו. ג) קליפה דאגוזא, ח"א רסב: ח"ב קמ: רלג: ת"ז חקי יח לוי. חקי כ"ה ע: עא. חקי נ"ח צבו חקי ס"ט ק"ו. חקי ע' קכג, (יחודא דאגוזא) ח"א מה: ח"ב טו: רנד: רנט: ז"ח בראשית טו. יח. שה"ש ע' ד) ותענוגות בני אדם, (קהלח ב') ח"ב קעט. ה) קליפין חפיא למוחא, לעיל דף צ"ו ציון א. ו) מוחא וקליפה, ח"ב סט: קח: ריג: רלג: ת"ז חקי ס"ט קח: קט.

חלופי גרסאות: * נ"א לעומקא, * נ"א קלפה, * נ"א קליפין, * נ"א מוסיף, ואסתכל דכל אינון לא נבראו וידע, ונ"א וידע ואסתכל דכל אינון לא נבראו אלא מעיניגא. * נ"א מוסיף, ענוגין ותפנוקין, ונ"א ותענוגין. * נ"א קליפין, * נ"א ולאסתא, ונ"א מוסיף ולאסתאבא ולאסטאה ונ"א ולאסטאה. * נ"א ולאסתקנא, * נ"א מוסיף, לנו וקליפה לבר. * נ"א קליפין, * נ"א חפיין ונ"א חפייא, * נ"א מוסיף עילאה, * נ"א כלא, * נ"א מוסיף, דא לבושא לדא ודא לדא, דא מוחא לגו מוחא וקליפה רוחא דא לגו וכו', ונ"א כלא איהו דא לגו מן דא, ודא לדא, דא מוחא לגו וכו'.

יהי מארח

הסולם

מאסר

קה) תו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דלילה נפקא מנייהו שדה ושדות, עוד יש לפרש הכתוב, שמתענוגי בני אדם המתענגים בשינת הלילה יוצאים ונולדים מהם שדה ושדות.

וכלא אצטריך קביה למברי בעלמא ולאסתקנא עלמא בהו: והכל היה צריך הקב"ה לברוא בעולם, דהיינו כל אלו הקליפות הנ"ל, ולתקן העולם בהן, וכלא, מוחא לגו וכמה קליפין חפיא למוחא, והכל הוא כמו האגוז, מוח בפנימיות והרבה קליפות מסבבות את המוח. וכל עלמא כהאי גוונא, עילא ותתא. וכל העלמות הם בזה האופן, דהיינו כמו האגוז, מוח בפנימיות והרבה קליפות מסבבות אותו, למעלה ולמטה, כלומר הן בעולמות עליונים והן בעולם הזה, כמ"ש לפנינו.

קו) מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין, כלהו איהו דא לגו מן דא ודא לגו מן דא: מראשית סוד נקודה

העליונה

תיקון הנוסבא דז"א הנסי לבנה, הוא עצמה נהפכת להיות מגן על בני אדם אחר תיקון הנוסבא, ואותיות מאר"ת נהפכו לאותיות אמר"ת, ונעשתה למגן וכו'.

קד) שלמה מלכא כד נחית לעומקא דאגוזא, דכתיב אל גנת וגו':

שלמה המלך, כשירד לעומק סוד האגוז, בסו"ה אל גנת אגוז ירדתי וגו', נטל קליפה דאגוזא ואסתכל בכל אנון קליפין וידע, דכל אנון ענוגין דהנהו רוחין קליפין דאגוזא, לאו איהו אלא לאתדבקא בבני נשא ולאסתאב לון, לקח קליפת אגוז והסתכל בכל אלו הקליפות שבו, וידע שכל עיקר התענוגים של אלו הרוחות שבקליפות האגוז, אינו יותר אלא להתדבק בבני אדם, ולטמא אותם. דכתיב ותענוגות בני אדם שדה ושדות, שמשמעות הכתוב שתענוגות השדים הוא רק לבני אדם לבד. דהיינו שמסרס המקרא, ודורשו כמו שהיה כתוב, ותענוגות שדה ושדות הוא בני אדם. (דסרי דף י"ט ע"ב * דף כ"י ע"א)

קז) * נקודה קדמאה, * הוא נהירו פנימאה, דלית * ליה שעורא, למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה, עד דאתפשט פשיטו, * והוא פשיטו דההיא נקודה, אתעביד חד * היכלא לאתלבשא ההיא נקודה, נהירו דלא ידיע ⁶ לסגיא * זוכא דליה.

קח) * היכלא, דאיהו לבושא לההוא נקודה סתימא, * איהו נהירו דלית ליה שיעורא, ועם כל דא, לאו דמיק וזכיך איהו, כההיא נקודה קדמאה טמיר וגניז, ההוא היכלא * אתפשט פשיטו * אור קדמאה, וההוא פשיטו * איהו לבושא לההוא היכלא * דמיק וזכיך פנימאה יתיר.

מסורת הזהר

(א) נקודה קדמאה, לעיל דף ו' ציון א' ושי"ג ב) היכלא, לאתלבשא—נקודה, ח"א טו.

חלופי גרסאות: * נ"א הוה, * נ"א לה, * נ"א מוסיף, מניה, ונ"א מוסיף, וההוא פשיטו מניה, * נ"א זכיכו דיליה, * נ"א מוסיף, היכלא דא, * נ"א איהו, * נ"א מוסיף, כד אתפשט, * נ"א מוסיף, דההוא אורי,

* נ"א מוסיף, פשיטו דאיהו אור קדמאה, * נ"א מוסיף, דאיהו נהירו דמיק

דרך אמת

(6) לרוב זכות.

יחי סארט

זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה: נקודה ראשונה, שהוא א"א, הוא אור הפנימי, שאין לו שיעור להבין ולדעת את הזכות והדקות, והטהרה שלו, כי ע"כ נקרא א"א חכמה סתימאה, משום שנסתם ונעלם מכל המדרגות שמתחתיו, ואפילו מפרצופי אצילות. עד דאתפשט פשיטו, וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא, עד שנפשט התפשטות, מא"א שה"ס נקודה, והתפשטות הזו של אותה הנקודה, נעשית היכל אחד, הנקרא פרצוף א"א עלאין, הכלביש לא"א מפה עד החוה שלו, כנ"ל דף ח' ד"ה וכדין, שמקיף אותו כמו היכל ע"ש, לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידיע לסגיא זוכא דיליה, שנעשה היכל, להתלבשות אותה הנקודה שהיא אור בלתי מושג לרוב הזכות שבה, כי ההיכל שהוא פרצוף א"א עלאין, מקיפין ומלבושים לא"א מפה עד החוה, ששם בחינת בינה ותו"מ דא"א, שיצאו מראש א"א אל הגוף שלו, ונמצאים מתלבשים בפרצוף א"א, הרי שא"א מתלבש בהתחתון שלו שהוא א"א, וא"א נעשו לחיצוניות אליו.

קח) היכלא דאיהו לבושא לההוא נקודה סתימא איהו נהירו דלית

ליה שיעורא: החיכל, א"א, שהוא לבוש לאותה נקודה הסתומה, שהוא א"א, הוא אור שאין לו שיעור, כלומר שגם אור ההיכל שהוא א"א, הוא בלתי נודע ובלתי מושג, ועם כד דא לאו דמיק וזכיך

הסולם

העליונה, שהוא אריך אנפין, עד סוף כל המדרגות, כולם הם, זה בחוץ זה, וזה בחוץ זה, עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי, עד שנמצא שזה קליפה לזה וזה לזה, קליפה, פירושו חיצוניות ולבוש, כמו הקליפה המלבשת את הפירי.

פירוש, כי ידעת שמכח עלית המלכות והמתקנה במקום בינה, נתבקעו כל המדרגות לשתי"א, שכו"ח נשארו בהמדרגה, ובינה ותו"מ נפלו להמדרגה שמתחתיה ונתלבשו שם, (כנ"ל דף ח' ד"ה ותנך פ"א ע"ש) והלבשה זו נשארה גם בעת גדלות, שע"כ עולה התחתון למקום העליון, משום שמלביש לבינה ותו"מ דעליון, (כנ"ל דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש). הרי שבינה ותו"מ דכל מדרגה מתלבשים במדרגה שמתחתיה, ונעשה כל תחתון לבחינת קליפה, כלומר לבחינת חיצוניות, על בינה ותו"מ דעליון, וז"ש, כלהו איהו דא לגו, מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח האי קליפה להאי והאי להאי, ועליה זו של המלכות, הבוסעת את המדרגות, מתחלת מאריך אנפין הנקרא נקודה עלאה, (כנ"ל דף ו' ד"ה אחר ע"ש), וע"כ אומר מריש רזא דנקודא עלאה וכו', ולא למעלה מנקודה עלאה, כי עתיק הוא גם בבחינת לא בקע, כנ"ל, ומכ"ש בה"ס א"ס שאין שם בחינת בקע כללי קז) נקודה קדמאה, הוא נהירו פנימאה דלית ליה שיעורא למנדע

(דפו"י דף כ"י ע"א)

בראשית

קג

(ט) מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא, ואתלבש דא בדא, עד דאשתכח, דא לבושא * לדא, ודא לדא, דא מוחא ודא קליפה, ואע"ג דדא לבושא, אתעביד איהו מוחא, לדרגא אחרא, וכלא כגוונא דא, אתעביד הכי לתתא, עד * כי * בצלם דא, איהו בר נש בהאי עלמא, מוחא * וקליפה, רוחא וגופא, וכלא איהו תקונא דעלמא. *

(ק) כד הות סיהרא בשמשא * בדבקותא חדא, * הות סיהרא * בנהירו. כיון * דאתפרשא מן שמשא, ואתפסדת על * חילהא, * אזעירת * גרמה אזעירת

מסורת הזהר

(א) בצלם, ח"א יגו יד, טו, כב, כד, ס, רנב, רסד, ח"ב עה: ח"ג מח, קד, קיו, קכב: קנט, רכב: שז, שח, ת"ז תקי מ"ו סג: תקי נ"ו צו תקי ס"ב צד, תקי ס"ז צח, תקי ס"ט צט, קיא, קטז.

חלופי גרסאות: * נ"א ליג לרא ודא לדא, * נ"א די, * נ"א וקלפה, * נ"א מוסיף ועלמא הכי הוא, * נ"א באחדב-וחא, * נ"א ליג הות, * נ"א מוסיף, בנהירו רב, ונ"א בנהירו דברכאן רב, * נ"א דאתפרשת, * נ"א מוסיף, על כל, * נ"א אזעיר, * נ"א גרמא, ונ"א גרמא.

יהי סארת

הסולם

סאמר

אליו, ואע"ג דדא לבושא, אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא, ואע"פ שזה לבוש להעליון שלו, מ"מ נעשה למוח למדרגה האחרת, דהיינו להתחתון ממנו, כי א"א הנחשבים ללבוש לא"א, נעשו למוח ופנימית ליסו"ת, וכן יסו"ת שהוא לבוש לא"א, נעשה מוח לז"א, וכן ז"א שהוא לבוש ליסו"ת, נעשה מוח אל הנוסבא שלו.

וכלא כגוונא דא, אתעביד הכי לתתא, וכעין זה לגמרי, נעשה ג"כ למטה, דהיינו בעולמות התחתונים ב"ע, כי הנוקבא דאצילות נתלבשה בבריאה, ובריאה ביצירה ויצירה בעשיה, וכן נשמתו של אדם מתלבשת בהרוח, והרוח בנפש וגוף, עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה, רוחא וגופא, וכלא איהו תקונא דעלמא, עד שבצלם הזה נמצא גם בן אדם בעולם הזה, מוח וקליפה, שהוא הרוח והגוף, וכל זה הוא לתיקון העולם, פירוש, שענין התלבשות המדרגות זו בתוך זו, שחיצוניות דעליון נעשה פנימית לתחתון, כל זה הוא לתיקון העולם, כי זולת זה לא היה אפשר כלל שזו"ן, ומכ"ש בני האדם, יוכלו להשיג מוחין עליונים (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר).

(ק) כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא, הות סיהרא בנהירו:

כשהיחה הלבנה עם השמש בדבקות ביחה, היחה הלבנה באור שלה, פירוש מתחלה היו ז"א ונוקביה, המכונים

וזכ"ך איהו כהניא נקודה קדמאה טמיר וגניז, ועם כל זה, אינו דק ורך כהאר של נקודה ראשונה, שהוא א"א, שהוא צפון וטמון, ההוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה, היכל הזה נתפשט התפשטות אור הראשון, פירוש, שהיכל הזה, שהוא א"א, נתפשט ונאצל ממנו פרצוף יסו"ת, שבו נגלה אור הראשון, המבואר בהכתוב ויאמר אלסים יהי אור ויהי אור, כי יצא ה' מאויר דיליה ואשתאר אור (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כיון), ו'ההוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכ"ך פנימאה יתיר, והתפשטות ההיא, שהוא פרצוף יסו"ת, הוא לבוש לאותו ההיכל הדק והוך, שהוא א"א עלאין, שהוא יותר פנימי מיסו"ת, דהיינו כנ"ל, שבינה ותו"מ דא"א ירדו ונתלבשו תוך יסו"ת, הרי שגם א"א מתלבשים בתוך התחתון שלו, והתחתון נעשה לחיצוניות אליו.

(ס) מכאן וקהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא: מכאן, מיסו"ת

ואילך, נתפשט זה בזה ונתלבש זה בזה, הכונה הוא על ז"א ונוקביה, שבינה ותו"מ דיסו"ת ירדו ונתלבשו בזו"ן, ונעשו זו"ן חיצוניות ליסו"ת, עד דאשתכח דא לבושא לדא ודא לדא דא מוחא ודא קליפה, עד שנמצא שכל המדרגות, זה לבוש לזה וזה לזה, זה מוח וזה קליפה, כלומר, זה פנימי המכונה מוח, וזה חיצון המכונה קליפה (דמו"י דף כ"י ע"א)

• נהורא יואתברון • קליפין על קליפין. לגניזו דמוחא, וכלא תקונא דמוחא, ועיד, יהי א מארת • חסר. וכל דא לתקונא • דעלמא, ודא הוא דכתיב • להאיר על הארץ. •

קיא) ג' ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, ויעש רבויא ותקונא דכלא כדקא יאות. את שני המאורות הגדולים. בקדמיתא בחבורא חדא, רזא מסורת הזהר

(א) מארת חסר, לעיל דף צ"ה ציון ד' ושי"ג. ב) להאיר על הארץ, ח"א לר. קסב, ז"ח בראשית טו סג שמב. ט"ז סג שנא ג) ויעש אלקים ונ"י, (בראשית א') ח"ב קמו רלה. ת"ז חקי ה' כ, ז"ח בראשית טו סד שא יתרו לר טב שמב. שה"ש ע' טד שמח תק"ח קיב טג של. חלופי גרסאות: * ג"א נהורה, ונ"א נהוראה. * ג"א ואתבסמן. * ג"א קלפין על קלפין. * ג"א מוסיף, חסר כתיב. * ג"א מוסיף, דעלמא ודאי. * ג"א (כאן חסר).

מאמר

הסולם

יהי מארת

המכונים שמש ולבנה, בקומה שוה ודבוקים זב"ו, בסו"ה את שני המאורות הגדולים כמ"ש לפנינו, וז"ש כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא הות סיהרא בנהירו, כי אז היה להנוסבא, המכונה לבנה, כל האור שלה, ולא היתה צריכה לקבל כלום מו"א. המכונה שמש. אמנם לא יכלה הנוקבא להשאר במצב הזה, ונתמעטה מאורה וירדה לעולם הבריאה, ונעשתה שם ראש לשועלים, שהן ספירות דבריא, כמ"ש לפנינו, וז"ש כאן, כיון דאתפרשא מן שמשא, ואתפקדת על חיקהא, אחר שנתפרשה הלבנה מהשמש, דהיינו שירדה לעולם הבריאה ונפקדה לראש על צבאות דבריא, אזעירת גרמה, אזעירת נהורא, ואתברי קליפין על קליפין לגניזו דמוחא, מיעטה אח עצמה, ומיעטה האור שבה, ונבראו קליפות על קליפות, דהיינו קליפות רבות, אלו למעלה מאלו, כדי לגנוז את המוח. דהיינו כמו שנתבאר (לעיל דף ע"א ד"א וההוא) שמכל מיעוט ומיעוט שנעשה באורות הנוקבא, נברא קליפה, ע"ש. ואלו הקליפות הן בסוד קליפה הסודמת למוחא, כנ"ל, וז"ש, לגניזו דמוחא. שאלו הקליפות מעלימים אור המוחין. וכלא תקונא דמוחא, וע"ד יהי מארת חסר, והכל נעשה לתיסון אור המוחין, שזולת הקליפה לא היה מתגלה הפירי כנ"ל. ועל כן כתיב יהי מארת חסר, שהוא לשון סללה, משום אלו הלליפות שיצאו בסיבת מיעוט הלבנה, שהיא הנוקבא, וכל דא לתקונא דעלמא, ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ. וכל זה נעשה לתיקון העולם, וע"כ כתיב להאיר על הארץ. כי

(דסריי דף כ' ע"א)

את שני המאורות הגדולים, בקדמיתא בחבורא חדא: הכתוב שני המאורות

יורה שמתחילה היו ב' המאורות שהם ז"א ונוקביה, בחיבור אחד,

כלומר בקומה שוה, כנ"ל בסמוך. ולא היו צריכים זה לזה. רזא דא שמא שלים כחדא, הו"ה אלקים אע"ג דא איהו באתגליא אלא בארח סתים. זה סוד שם השלם, הו"ה אלקים,

כאחר, ואע"פ שהוא אינו בהתגלות אלא בדרך סתום. פירוש, כי השמות הו"ה אלקים, יורו על ז"א ונוקביה, שהם בקומה שוה פנים בפנים, במוחין דגדלות. אמנם כאן הכתוב מדבר בעת שהו"א ונוקבא בקומה שוה. במצב אחרים, שפירוש, שיש להם מוחין דחכמה, אבל אינם מאירים בהנוקבא משום חוסר לבוש יקר דחסדים, וע"כ מצד אחד, נבחנים שה"ס הו"ה אלקים שפירוש שם שלם, להיותם במוחין דחכמה, כי כל השלמות הוא מאור החכמה. ומצד אחר נבחנים שהם בהעלם המוחין, כי החכמה אינה יכולה להאיר

בראשית

קה

דא * * שמא ^א שלים כחדא * ידויד אלקים, אעיג * דלא איהו באתגליא אלא בארח סתים.

קיב) הגדולים * דאתבריאו * בשמא, דא * כדא, לאתקרי בהו * שמא דכלא, * מצפין מצפין, אלן שמהן עלאין, * דתליסר מכילן דרחמי. הגדולים, אלן

דרך אמת

מסורת זוהר

א) שמא שלים-הוייה אלקים, ח"א מהו ח"ב קסא, ריד, רנו, רנהו ח"ג עט, קלה: רסה, רסט: ז"ח סח טב שיט תק"ח קה טב שכא, ב) מצפין מצפין, ח"ב צב, קלבו רסב, ח"ג רסא, ת"ז בהקדמה טו, תקי כ"א סא, תקי ס"ט קא, תקי ע"י קלא:

א) מנחת יהודה ק"ב ופרדס נשער מיעוט הירח וזהר תרומה קס"א ע"א, ב) סס יד'ו'די בל"ח כ"ש הוא מנפין, ולפי דרכנו אל תכ רחוס נספי וחנן מסטפט ארך תגל אפיס תומי ורז פגש הסד סחק ולמת פתיא לזר טהג הסד סחק לאלפיס כתכומי נשא טבת עין זפט ופסע פובז והטאה פסנתף וקה פטדף, ג) סל י"ג מדות רחמים ור"ל שאלו ב"י שמות, הס ב"י מדות מייג מדו"ר כנודע, [והרש"ב כתב כי פ"י הרב האר"י ז"ל אל תקון א' רחוס ב' וחנן ג' ופסו], חלופי גרסאות: * נ"א רוא דשמא ול"ג דא, * נ"א שמא קדישא, * נ"א מוסיק, יד'ו'די אלקים ורא אקרי אהייה, * נ"א דלאו, * נ"א דאתבריאו * נ"א בדא, * נ"א רוא דכלא.

זפט ופסע פובז והטאה פסנתף וקה פטדף, ג) סל י"ג מדות רחמים ור"ל שאלו ב"י שמות, הס ב"י מדות מייג מדו"ר כנודע, [והרש"ב כתב כי פ"י הרב האר"י ז"ל אל תקון א' רחוס ב' וחנן ג' ופסו],

חלופי גרסאות: * נ"א רוא דשמא ול"ג דא, * נ"א שמא קדישא, * נ"א מוסיק, יד'ו'די אלקים ורא אקרי אהייה, * נ"א דלאו, * נ"א דאתבריאו * נ"א בדא, * נ"א רוא דכלא.

מסור הסולם ב"י המאורות

מראות הסולם

ביאור השמות מצפין מצפין

ותחילה צריכים לדעת ענין פרצוף השערות דאריך אנפין מה הוא, וכבר נתבאר ענינו בהרחבה בתלמוד ע"ס שיעור י"ג, והענין הוא, כי כבר מובא לעיל, שאע"פ שג"ר דע"ב אינם יכולים להשאר בא"א ובכל פרצופי אצילות, מ"מ המה מחויבים לצאת בו בתחילת הזווג, ואי אפשר שיתגלו הוי"ק דע"ב מבלי שיתגלו תחלה הג"ר דע"ב, (כנ"ל דף ס' ד"ה אמנם עש"ה) אלא שהן מסתלקות תכף מהפרצוף, והוא מטעם, שאין להן כלים בפרצופי אצילות שיוכלו להתלבש בהם, כי הג"ר האלו נמשכים רק על המלכות דצמצום א', ומלכות זו אינה מגולה כלל למטה מעתיק דכורא ואין אור בלי כלי, וע"כ מוכרחות תכף להסתלק מהפרצוף.

ונודע, שאין ענין הסתלקות נהג רק בהאור ישר של הסומה, אבל האור חוזר שבה המלביש לע"ס דאור ישר, אינו יכול להסתלק למעלה

מצפין, כי יוד, תמורתה מ', ה' תמורתה צ', ו' תמורתה פ', וכן ה' אחרונה תמורתה צ', הרי מצפין, והם נבחנים בב' פאות ימין ושמאל דראש א"א, כי י"ג מדות חרחמים שבתורה שהם אל רחום וחנן וכו' נבחנים בייג תקונים של שערות דיסנא דא"א, וקודם י"ג מדות הרחמים כתוב בתורה ב' שמות הוי"ה הוי"ה, אשר חילופיהם בא"ת ב"ש הוא מצפין מצפין כנ"ל, ואומר אלן שמהן עלאין דתליסר מכילן דרחמי, שהם שמות עליונים וסודמים לייג מדות הרחמים, דהיינו בדומה אל השערות דפאות הראש, שהן עליונים לשערות י"ג תיקוני דיסנא, וביאור הדברים עיין במראות הסולם כאן.

הגדולים, אלן אתרביאו וסלקין לעילא, בגין דאינון עלאין מרזא עלאה, השמות (דפרי דף כ' ע"א)

מצפין

להאיר בלי לבוש יקר דחסדים, (דהיינו כנ"ל בהקדמת זוהר דף ט"ז אות י"ד ובהסולם) וז"ש שמא שלים כחדא הויה אלקים, אע"ג דלא איהו באתגליא אלא בארח סתים, כי ב' המאורות, זו"ן, הם בשם שלם הויה אלקים, אלא השם אלקים אינו מאיר בהתגלות רק בדרך סתים, כי החכמה אינה מאירה בשם אלקים, שהיא הנוקבא, מטעם חסרון לבוש החסדים דהיינו כמ"ש שם, (שאז נבחן שהשם אלקים עמוק וסתום בשמא, עש"ה).

קיב) הגדולים, דאתרביאו בשמא דא כדא לאתקרי בהו שמא

דכדא, מצפין מצפין, הכתוב הגדולים, יורה כי הו"ן נתגלו בשם, זה כוונתו, דהיינו בקומה שוה, שיקרא בהם השם המיוחד הכל, שהוא מצפין מצפין, כלומר שיקבלו מאלו השמות מצפין, שהו"א יסבל ממצפין, הימני, והנוקבא ממצפין השמאלי, ואז הם נקראים ב' המאורות הגדולים, פירוש, השם הויה בתמורה דא"ב של א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ג י"מ כ"ל, הוא

מצפין, כי יוד, תמורתה מ', ה' תמורתה צ', ו' תמורתה פ', וכן ה' אחרונה תמורתה צ', הרי מצפין, והם נבחנים בב' פאות ימין ושמאל דראש א"א, כי י"ג מדות חרחמים שבתורה שהם אל רחום וחנן וכו' נבחנים בייג תקונים של שערות דיסנא דא"א, וקודם י"ג מדות הרחמים כתוב בתורה ב' שמות הוי"ה הוי"ה, אשר חילופיהם בא"ת ב"ש הוא מצפין מצפין כנ"ל, ואומר אלן שמהן עלאין דתליסר מכילן דרחמי, שהם שמות עליונים וסודמים לייג מדות הרחמים, דהיינו בדומה אל השערות דפאות הראש, שהן עליונים לשערות י"ג תיקוני דיסנא, וביאור הדברים עיין במראות הסולם כאן.

הגדולים, אלן אתרביאו וסלקין לעילא, בגין דאינון עלאין מרזא עלאה, השמות (דפרי דף כ' ע"א)

אתרביאו, וסלקין לעילא, בגין, דאינון עלאין מרזא עלאה, וסלקין לתועלתא

מראות הסולם

למעלה, מחמת עוביות ודין שיש בהאוי"ח. ולפיכך גם כאן, לא נסתלק אלא האור ישר דקומת ג"ר דע"ב, אבל האוי"ח שבו נשאר בהראש דא"א גם אחר הסתלקותן דג"ר דע"ב. אמנם מאחר שהאוי"ח הזה הוא לגמרי חושך בלי אור, כי האור ישר שלו נסתלק, לכן הוא נבחן שם בהכלים דראש דא"א לפסולת וע"כ דוחה אותו תכף לחוץ מהראש, ונשאר בו אחיזה מועטת בהעור דראש בבחינת שערות ראש. והנה נתבאר לך היטב חומר השערות דא"א ממקורו. ועי' היטב בענין זה בתע"ס שיעור י"ג דף אלף ס' באור פנימי ד"ה קוצין ונימין. כי אין כאן המקום להאריך.

והנה אחר שהשערות נאחזו בהעור של הראש דא"א, סבלו תכף גם התסון של בקיעת המדרגה שבו, אשר המלכות דפרצוף השערות עלתה למקום בינה שבו, והבינה ותו"מ שבו יצאו מבחינת הראש דא"א לגמרי ובאו לבחינת גוף, כי נתפשטו עד החזה שבגוף. והן הנקראות שערות דיקנא דא"א. באופן שב' הספירות כתר וחכמה דפרצוף השערות נשארו בראש דא"א, והן הנקראות שערות רישא דא"א. וג' הספירות בינה ותו"מ שיצאו מהראש דא"א נעשו לי"ג תקוני דיקנא דא"א שה"ס י"ג מדות הרחמים, שביאורם מבואר בארוכה בתע"ס שיעור י"ג מדף אלף ס"ז אות סס"ח ואילך עד סופו.

ותדע שכל המוחין דהארת חכמה דפרצופי

מאמר הסולם ב' המאורות

מצפ"ץ נקראים גדולים, כי נתגדלו ועלו למעלה, משום שהם עליונים הבאים מסוד העליון. פירוש, כי הכתוב הגדולים משמע שעתה עשה אותם גדולים ומקודם לכן היו קטנים. ואומר שורש גדלות זו הוא מב' השמות מצפ"ץ, שהם סוד שערות דיקנא שנבדלו ויצאו משערות רישא מסבת המלכות דע"ס דשערות, שעלתה במקום בינה דע"ס דשערות, וע"כ יצאו ונבדלו בינה ותו"מ דשערות לבחינת גוף דא"א, שזה נבחן לקטנות של ע"ס דשערות, ואח"כ לעת גדלות, שא"א הוריד המלכות ממקום בינה דשערות בחזרה למקומה בסיום, אז חזרו השערות דיקנא ועלו לראש, ונתקנו בסוד מצפ"ץ מצפ"ץ, ונבחן בזה, שעתה נתגדלו על ידי חזרתם לראש א"א, וע"כ נקראים אלו השמות בשם, הגדולים, כי עתה נתגדלו ומקודם לכן היו קטנים.

וז"ש אל"ן אתרביאו וסלקין לעילא,

דהיינו כנ"ל, שמקודם לכן, כששערות דיקנא היו בגוף, הרי היו קטנים, כי אפילו שערות שנשארו בראש א"א, לא היה בהם אלא ב' אורות רוח ונפש בב' כלים כו"ח. משא"כ עתה כשעלו שערות דיקנא ונתחברו לשערות רישא, הרי קנו מדרגה שלמה דע"ס כח"ב תו"מ, ונעשו שניהם גדולים. הרי ששמות מצפ"ץ יורו על קטנים

אצילות תלויים בשערות דיקנא, הנ"ל, שבהיותם נפולים בגוף דא"א כנ"ל, אז אין בכל הפרצופין דאצילות רק ו"ק בחסרון ראש, (חוץ מאו"א עלאין המתקנים בג"ר דבינה כנ"ל בדף י"א ד"ה ביאור) ולעת גדלות, אז מוריד א"א את המלכות משערות רישא שלו בחזרה למקומה, דהיינו בסיום השערות דיקנא, ואז חוזרים השערות דיקנא לבחינת ראש דא"א, במדרגה אחת עם שערות רישא, ונתקנו שם בימין ושמאל, שסיום שערות רישא נבחן בפאה הימנית דא"א וה"ס מצפ"ץ ימני. וסיום דשערות דיקנא נבחן בפאה השמאלית דא"א, וה"ס מצפ"ץ השמאלי. ועי' עליה זו דשערות הדיקנא מתגלים מוחין דו"ס שפירושם הארת חכמה בלי חסדים, בכל פרצופי אצילות, שאינם עוד מוחין דמדת הרחמים, כי אין החכמה מאירה בלי לבוש החסדים, וע"כ הם מכונים מצפ"ץ מצפ"ץ שהם תמורת השם הויה בצירוף א"ת ב"ש כנ"ל, שזה יורה שהמוחין הולכים ומתקטנים, כמו המספר דחשר"ק, אבל המספר דא"ב ביושר, הולך ועולה, (כמ"ש בוהר תרומה דף קלי"ב ע"ב, ע"ש) ואח"כ על ידי מ"ן חדשים נמשכים אורות החסדים, ואז נעשים ב' שמות מצפ"ץ לב' שמות הויה שהם רחמים, שהם ב' השמות הויה הקודמים לי"ג מדה"ר שבתורה, ואז מושפעים משערות דיקנא דא"א המוחין דגדלות לכל פרצופי אצילות, בסוד י"ג מדות הרחמים, הכוללים לכל המוחין דגדלות הנוהגים בשתא אלפי שני עד גמר התיקון.

(דפו"י דף כ' ע"א)

דעלמא * דאתקיימא בהון עלמין, כגוונא דא שני * המאורות תרווייהו כחדא סליקין * ברבותא חדא.

קיג) * לא אתיישב סיהרא * לגבי * שמשא, * דא אכסיף מקמי דא סיהרא אמרה * איכה תרעה, שמשא אמרה איכה תרביץ בצהרים, שרגא זעירא אכדין

דרך אמת

6) במעלה ורוממות.

מסורת הזהר

א) איכה תרעה, (שיר השירים א') ח"ג יו קצו.

ז"ח נב טג שב, שה"ש ע"י טג שג שח שיו שלה, טד שה, עא טא שז שמת.

חלופי גרסאות * ג"א לאתקיימא, * ג"א מוסיף, המאורות חסדי, * ג"א ברבוייא, * ג"א ולא אתיישבת, * ג"א מוסיף סיהרא דא, * ג"א מוסיף שמשא דא, אכסיף מקמי ה' סיהרא אמרה וכו' ולג דא אכסיף מקמי דא (ד"ו), וגי'א דאכסיף מקמה סיהרא אמרה איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים שרגא זעירא אכדין ינהיר בצהרים שלמה אהיה כעוטיה אכדין אהוי בכסופא וגוי' (אה"ל).

סאמר

הסולם

ב' המאורות

ממצפ"ץ הימני, להיותו כבחנינת שערות רישא, והנוקבא מקבלת ממצפ"ץ השמאל, להיותה כבחנינת שערות דיקנא, ואז נעשו הז"א ונוקבא למדרגה אחת זה ימין וזה שמאל, כעין שנתבאר לעיל בב' השמות מצפ"ץ, ולכן אומר הכתוב ויעש וכו' הגדולים, שעשה אותם לגדולים בקומה שוה, וכבר נתבאר לעיל במראות הסולם שגדלות זו נבחנת רק למוחין דו"ק, להיות החכמה בלי לבוש החסדים, שמשום זה הם נקראים מצפ"ץ, שהוא תמורת הויה, ההולך ומתמעט, וכן כל י"ג מדה"ר כגון אל, ת"ך, רחום, נספ"י, כמ"ש בתק"ח צ"ח, אלא שאח"ו ע"י עלית מ"ן מחדש נמשך לבוש החסדים, ואז חוזרים שמות ממצפ"ץ לשמות הויה, וכן כולם, ונעשו רחמים, ואז מקבלים הזו"ן מהם המוחין דג"ר סב"פ, אמנם כבר אינם בקומה שוה, כי עתה הנוקבא צריכה לקבל מהו"א, אבל עתה מכונים הזו"ן הויה"א אלקים שמה שלים, קיג) לא אתיישב סיהרא, לגבי שמשא, דאכסיף מקמה, לא שקטה הלכנה אצל

קטנים שנתגדלו ועלו למעלה דהיינו לראש דא"א, ויש בגין דאיגון עלאין מרזא עלאה, כלומר, משום זה יכלו שערות דיקנא לעלות ולהתחבר בשערות רישא, משום שהם באמת מסוד העליון, דהיינו מהראש דא"א, אלא שנתמעטו מקודם מחמת עלית המלכות למקום בינה, וע"כ יצאו מהראש כנ"ל, ולפיכך יתכן שעתה אחר חזרת המלכות למקומה, הם יכולים לחזור ולעלות למדרגתם הקודמת שכבר היו בה, וע"י היטב במראות הסולם כאן, ויש וסלקין לתועלתא דעלמא, דאתקיימא בהון עלמין, והם לתועלת העולם, כי העולמות מתקיימים בהם, פירוש, כי העליה של שערות דיקנא להראש דא"א, הוא לתועלת הזו"ן המכונים עולם, כי על ידי עליתם דשערות דיקנא מתקיימים העולמות, שהם זו"ן, כלומר, כי לולא תיקון זה דירידה ועליה שנעשה ע"י עלית המלכות למקום בינה, לא היו הזו"ן ראויים לקבלת המוחין, שהוא כל קיומם, כמ"ש לעיל דף ו' ד"ה וכבר עש"ה.

כגוונא דא שני המאורות, תרווייהו כחדא סליקין ברבותא חדא, כעין זה, שבב' השמות מצפ"ץ, היו גם כן שני המאורות שבהכתוב, שהם זו"ן, ששניהם כאחד עלו בגדלות אחת, פירוש שהכתוב מדבר, בעת שהז"א מחזיר בינה ותו"מ שלו, הנפולים במקום הנוקבא, ומעלה אותם בחזרה למדרגתו, ונעשה גדול בע"ס שלמות, הנה או גם הנוקבא, שהיתה מלבישה לבינה ותו"מ דו"א הנפולים, עולה עמהם למדרגת הו"א, ואז הם מקבלים ממצפ"ץ מצפ"ץ, הז"א מקבל

השמש, שהיתה בושה מפניה, סיהרא אמרה, איכה תרעה ואיכה תרביץ בצהרים, שרגא זעירא אכדין ינהיר בצהרים, הלכנה אמרה להשמש, איכה תרעה וגוי', דהיינו נר קטן איך יאיר בצהרים שלמה אהיה כעוטיה, אכדין אהוי בכסופא (ה"ג באה"ל והגרסא שבדפוסים מוטיעית) שלמה אהיה וגוי' איך אהיה בחרפה, כדין אזעירת גרמה למהווי רישא תתתאי, דכתיב צאי קך בעקבי הצאן, אמר לה הקב"ה: זילי ואזעירי גרמך או מיעטה את עצמה להיות ראש לחתחונים, שכתוב צאי לך וגוי', אמר לה הקב"ה: לכו ומעטי את עצמך.

צֹהֵיר בְּצֹהֲרִים, שְׁלֹמָה אֵהִיָּה כְּעוֹטִיָּה * אֲכַדִּין * אֵהוּי בְּכֹסוּפָא, כְּדִין אֲזַעִירָת
גְּרָמָה לְמֵהוּי רִישָׁא לְתַתְּאִי, דְּכַתִּיב * צֹאֵי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן, אֵל הַקְּבִיָּה
בְּזִילֵי וְאֲזַעִירִי גְרַמְךָ.

קִיד) וּמִתְמָן גְּלִית לֵה נְהוּרָא, בַּר מִשְׁמַשָּׂא, * דְּבַקְדְּמִיתָא הוּוּ יִתְבִי כַחְדָּא
בְּשִׁקוּלָא, לְבַתְרָא אֲזַעִירָת גְּרָמָה, * בְּכַל אֲנוּן דְּרַגִּין דִּילָהּ, אַע"ג דְּאֵהִי רִישָׁא

מסורת הוזהר

א) צֹאֵי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן, ח"ג יו: קצו: קצח. ז"ח רות נב טד שב. שה"ש ע' טג שמא, טד שלח. עא טא שגא.
טב שטו. ב) זִילֵי וְאֲזַעִירִי גְרַמְךָ, ח"א לד. ז"ח בראשית יד טא שכו. שה"ש ע"א טא שי שכד. ג) לִית לֵה
נְהוּרָא, ח"א לא. קפא. רלג: רלז: רמט: רנא: ח"ג קיג: ת"ז תק' מ"ד מב:

חֲלוּפֵי גְרַסְאוֹת: * נ"א ינהיר. * נ"א אכדין אהא. * נ"א ליג אהוי. * נ"א דהא בקדמיתא כחדא יתבי בשיקולא
(אה"ל). ונ"א דהא דבקדמיתא כחדא הווי יתבי בשקולא (ד"ז). ונ"א דבקדמיתא יתבי בשקלא (ד"מ).
* נ"א דבכל.

מאמר

הסוכים

ב' הסאורות

חֲדָשׁ, שְׁתֵּהִיָּה רֵאוּיָה לְקַבֵּל הַמוֹחִין גְּדוּלוֹת מִן
ז"א בַּעֲלָהּ, וְאִז נִגְמַר מְבֻקְשָׁה מְצַד אַחַד,
שֶׁהִשְׁגִּיגָה חֲכָמָה וְחֹסְדִים יַחְדָּיו כְּמוֹ שְׂרַצְתָּה. אֲמַנְס
מְצַד הַב', הָרִי הוּא נִתְמַעְטָה בְּהַרְבֵּה, כִּי מִכַּח
בְּנִין חֲדָשׁ הוּוּ, לִית לֵה מִגְרָמָה וְלֹא מִיַּדִּי,
אֵין לֵה עוֹד שׁוּם אֹרוֹת מְעַצְמָה, אֲלֵא שְׂצַרִיכָה
לְקַבֵּל הַכֹּל מִז"א בַּעֲלָהּ. וְטַעַם הַדְּבָרִים תִּמְצַא
בְּתַע"ס שִׁיעוּר ס"ו, כִּי הוּא עֵינִין אַרוּךְ מְאֹד.

וְעַי"ש בְּדָף אֶלֶף ש' צ"א תְּשׁוּבָה ז'.

קִיד) וּמִתְמָן לִית לֵה נְהוּרָא בַּר מִשְׁמַשָּׂא

וּמַשֵּׁם וְאֵילָךְ, אֵין לֵה אֹר מְעַצְמָה חוּץ
מִמָּה שְׁמִקְבֵּלַת מִהַשֵּׁשׁ. דְּהֵיִינוּ כְּמ"ש לְמַעֲלָה בְּדִיבּוּר
הַסְּמוּךְ, עַי"ש. דְּבַדְקְמִיתָא הוּוּ יִתְבִי כַחְדָּא
בְּשִׁקוּלָא, לְבַתְרָא אֲזַעִירָת גְּרָמָה בְּכַל
אֲנוּן דְּרַגִּין דִּילָהּ, שְׁמַתְחֵלָה הוּוּ דְּבוּקִים
כְּאַחַד בְּקוּמָה שׁוּה, וְאַח"כּ מֵיַעֲטָה אֵת עַצְמָה
מִכֹּל הַמְּדַרְגּוֹת שְׁלֵה, כְּלוּמַר שְׂאֲבָדָה כֹּל מְדַרְגּוֹתֶיהָ,
וְיִצְאָה לְחוּץ מְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, כְּנ"ל בְּסוּמְךָ.
אַע"ג דְּאֵהִי רִישָׁא עַלְיֵהּ, דְּהָא לִית
אֲתַתָּא בְּרִיבּוּיָא בַּר בְּבַעֲלָהּ כַחְדָּא,
אַע"ס שְׁהִיא רֵאשׁ עַל עוֹלְמוֹת הַתְּחַתּוֹנִים בִּיַּע, מ"מ
נִבְחַנְתָּ שְׂאֲבָדָה כֹּל מְדַרְגּוֹתֶיהָ, כִּי אֵין חֲשִׁיבוֹת לְאַשָׁה
זוֹלַת לְהַמְצֵא בִּיחַד עִם בַּעֲלָהּ. כְּלוּמַר, כִּיֹּן שְׁנַפְרֶשָׁה
הַנוֹקְבָא מוֹיָא בַּעֲלָהּ וְיִצְאָה מֵאֲצִילוֹת לְבְרִיאָה,
הָרִי זֶה אֲבָדָן כֹּל מְדַרְגּוֹתֶיהָ, כִּי מַה שְׁנַעֲשִׂית
לְרֵאשׁ בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה, אֵין זֶה שׁוּם חֲשִׁיבוֹת
אַצְלָה, לְהִיּוֹתָ שֵׁם בְּפִרּוּדָא מוֹיָא בַּעֲלָהּ שְׁבַעֲעוֹלָם
הָאֲצִילוֹת.

רַעִיָּה אִו מְרַעָה, פִּירוּשׁוֹ אֹר הַחֹסְדִים, הַמְּקוּבֵל
מִסָּפָה וְלִמְטָה, וְחֹסֵר מְאֹד הָרֵאשׁ. רְבִיצָה,
פִּירוּשׁוֹ וְיָק דְּכָלִים הַחֹסֵר נְהִי (כְּנ"ל דָּף ע"ט
ד"ה וְרוּא) צֹהֲרִים, הִיא כִּינּוּי אֵל אֹר הַחֲכָמָה.
דְּהֵיִינוּ בְּדוּמָה לְאֹר הַשֵּׁמֶשׁ בְּצֹהֲרִים, הַעוֹמֵד
בְּרֵאשׁ כֹּל אֲדָם, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה צַל כֹּל שְׁהוּא, כֵּן אֹר
הַחֲכָמָה מְאִיר לְכָל הַרוּחוֹת, וּמְסִיר כֹּל הַצִּלְלִים
וְכַבֵּר נִתְבָּאֵר בְּדִיבּוּר הַסְּמוּךְ, שְׁבַטוּד
הַכְּתוּב ב' מְאֹרוֹת הַגְּדוּלוֹתִים, דְּהֵיִינוּ בַּעַת שְׁהַנוֹקְבָא
הִיתָה עִם הוֹיָא בְּקוּמָה שׁוּה, הִיתָה אִו בְּבַחֲנִת
אַחֲוִירִים, כִּי אַע"ס שְׁהִיתָה גְּדוּלָה כְּמוֹ הוֹיָא,
דְּהֵיִינוּ שְׁהִיָּה לֵה אֹר הַחֲכָמָה, מ"מ לֹא הִיתָה
הַחֲכָמָה מְאִיר בַּהּ, מִפְּנֵי חֲסֵרוֹן אֹר הַחֹסְדִים,
וְלִפְיֵן לֹא אֲתִישְׁבָּא סִיְהֵרָא לְגַבֵּי שְׁמַשָּׂא,
כִּי לֹא יִכְלָה הַנוֹקְבָא לְסַבּוֹל הַמְצַב הוּוּ, וְטַעְנָה,
שְׁהוֹיָא יִמְשִׁךְ לֵה אֵת אֹר הַחֹסְדִים, וְזִישׁ אִיכָה
תְּרַעָה וְאִיכָה תְּרַבִּיץ בְּצֹהֲרִים, שְׁפִירוּשׁוֹ
אִיכָה תְּמַשִּׁךְ אֹר הַחֹסְדִים הַמְּכּוֹנָה רַעִיָּה
וְרְבִיצָה בַּעַת הַצֹּהֲרִים, בַּעַת שְׁמְאִיר אֹר
הַחֲכָמָה כִּי הִיתָה רוּצָה בְּחֲכָמָה וְחֹסְדִים בִּיחַד,
וְזִישׁ שְׁלֹמָה אֵהִיָּה כְּעוֹטִיָּה, אֲכַדִּין אֵהוּי
בְּכֹסוּפָא, כִּי הִיתָה בּוֹשִׁית לְעַמּוּד בְּמַצַּב הוּוּ.
כְּדִין אֲזַעִירָת גְּרָמָה לְמֵהוּי רִישָׁא
לְתַתְּאִי. אִז אֲמַר לֵה הַקְּבִיָּה לְכִי וּמַעֲטִי אֵת
עַצְמְךָ, וְהִיא מֵיַעֲטָה אֵת עַצְמָה, וְיִצְאָה מְחוּץ
לְעוֹלָם אֲצִילוֹת, וְנַעֲשִׂית בְּבַחֲנִת רֵאשׁ לְעוֹלְמוֹת
הַתְּחַתּוֹנִים, הַנִּקְרָאִים בִּיַּע, וּפְנִימִיּוֹתָה עֲלַתָּה
לְמִן וְלְעִיבּוּר מְחַדָּשׁ אֵל אֹרֵי. וְנִבְנַתָּה בְּכַנְיִי
(דְּסוּיִי דָּף כ' ע"א)

בראשית

קט

עלייהו * דהא לית אתתא בריבויא * בר * בבעלה כחדא * את המאור, הגדול ידוד, ואת המאור הקטן, אלקים, סוף כל דרגין, סופא, דמחשבה. בקדמיתא אתרשים * איהו לעילא, באתוון דשמא קדישא, את רביעאה דלילה, ולבתר אזעירת גרמה, לאתקרי בשמא * דאלקים.

קטו) ועם כל דא, סלקא * לכל סטרין * לעיל באת ה' בחבורא דאתוון דשמא קדישא, לבתר אתפשטו דרגין, מסטרא דא, ומסטרא דא דרגין דאתפשטו מסטרא * דלעיל, אקרונ ממשלת היום. דרגין * דאתפשטון מסטרא * דתתא, אקרונ ממשלת הלילה.

קטז) ואת הככבים, שאר חילין ומשריין, דלית לון חושבנא, * דכלהו ב תליין בהווא רקיע השמים. ג * חי העולמים, דכתיב ויתן אותם אלקים

מסורת הזהר

א) את המאור הגדול-הקטן, ח"ב קלח: קמו: רא. ח"ג קט: רעה: ת"ז תקי ס"ט קח. ב) תליין-רקיע השמים, ח"א לה. ג) חי העולמים, ח"א דו. ז. כה: קסד. רז: ריא: רנב. ח"ב רעו. ח"ג יז. רכה. רל. רמג. רמה: רמה: רמו. רנ. רנו. רסה. רעב. רעה: רעה: רפבו: שו: ת"ז בהקדמה א. ב: ג: ו: יג. טו. טז. תקי י"א כה תקי י"ג כט. תקי י"ח לא: לג. לז. לז. תקי י"א מנה: מנה: מה: נ: נה: נו: נט: תקי כ"ב סד: סה: סה: סה: תקי מ"ז פד: תקי ס"ט קי. ז"ח שה"ש סד טא שלש תק"ח קא טג שכב. קז טד שלב קטו טא שכא קיז טד שלד. ד) ויתן-ברקיע השמים, ח"א לד. קסב. קסח: קצו: רלה: רנב

חלופי גרסאות: * ג"א ליג דהא עד את המאור. * ג"א בר כר בעלה בהרה. * ג"א בעלה. * ג"א איהו. * ג"א אלקים. * ג"א בכל. * ג"א לעילא. * ג"א דלעילא * ג"א דאתפשטו. * ג"א דלחחא. * ג"א וכלהו. * ג"א ל"ג מכאן עד מלכותא דרוד.

כ"י הסאורות

הסולם

מאמר

להקרא בהשם אלקים, כנ"ל בדיבור הסמוך. ע"ש. קטו) ועם כל דא סלקא לכל סטרין, לעיל באת ה' בחבורא דאתוון דשמא קדישא, לבתר, אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא, ועם כל זה, הנוקבא מאירה מכל הצדדים, מאירה מלמעלה, דהיינו מטרים המיעוט, בעור שהיתה אות ה"ת שבחבור אותיות השם הקדוש, הוי"ה, ולאחר כך, שנתמעטה, נתפשטו המדרגות מצד זה ומצד זה. כלומר, שמאירה מצד היותה מלפנים הית דהוי"ה, ומאירה מצד היותה עתה שם אלקים. דרגין דאתפשטו מסטרא דלעילא אקרונ ממשלת היום, דרגין דאתפשטון מסטרא דתתא אקרונ ממשלת הלילה, המדרגות שנתפשטו מצד שהיתה למעלה, דהיינו ה"ת דהוי"ה, נקראת ממשלת היום. והמדרגות שנתפשטו מצד היותה עתה למטה, דהיינו השם אלקים, נקראת ממשלת הלילה. וביאור אלו המדרגות המתפשטות בממשלת היום וממשלת הלילה יתבאר להלן באות קליד בד"ה ומאור גדול. קטז) ואת הככבים, שאר חילין ומשריין דלית לון חושבנא, דכלהו תליין

בהווא

את המאור הגדול הוי"ה, ואת המאור הקטן אלקים, סוף כל דרגין, סופא דמחשבה: את המאור הגדול שבהכתוב, הוא ז"א הנק' בשם הוי"ה, ואת המאור הקטן שבהכתוב, הוא הנוקבא, הנקראת עתה בשם אלקים, כי נעשתה לסיום כל המדרגות, לסוף המחשבה, דהיינו לסוף של עולם האצילות הנק' מחשבה. כלומר, מה שהיו הו"א ונוקביה בתחילה בקומה שוה, בסו"ה ב' המאורות הגדולים, הנה עתה אחר המיעוט, נעשה הו"א בשם הוי"ה, והנוקבא נתמעטה ונעשתה לסיום האצילות. דהיינו המכונה לנקודה תחת היסוד דו"א. הנמצאת בסיום האצילות, והיא נקראת עתה בהשם אלקים, הרמוז לדין.

בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתוון דשמא קדישא, את רביעאה

דילייה: בתחלה נרשמה הנוקבא למעלה ב"א, באותיות השם הקדוש הוי"ה, באות הרביעי של השם, שהנוקבא היתה ה' תתאה של השם הוי"ה. דהיינו בעת שהיתה עם הו"א במדרגה אחת, היתה ה"ת של השם הוי"ה. ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלקים ולאחר כך מועטה את עצמה (דס"י דף כ"י ע"א)

ברקיע השמים * להאיר על הארץ, * דא ארץ עלאה, לתתא כדוגמא דא חי העולמים, ודא להאיר על הארץ, דא ארץ תתאה, כדוגמא דלעיל. (קיו) מלכותא * דדוד, אתתקן ביומא דא, * רגלא וסמכא רביעאה

דרך האמת

(א) עמוד ורגל הרביעי לכסא העליון נתקן על תקונו. (א) דוד, ח"א ח. נה. עגו. עט, סבו. פט. צאו. צט. קלב. קנא. קסח. קעג. קצח. ר. ריו. רלגו. רמח, ח"ב כו. לא. ענ. צח. קוו. קח. קמ. קמח. רכד. רלב. רלת. ח"ג כג. כד. לה: ניו. עח: קצה. ריו: רכב: רכג. רמו. רסב. רסד. רצב. ת"ז תקי. י"א כה. כז. תקי. כ"א נא: סב. ז"ח לך כה טג שמש יתרו לו. טב שמה, טג שמג רוח פ טד שיג. פא טא שכה, טד שה. (ב) רגלא וסמכא רביעאה דכרסייא, ח"א ה: פט: צט. רנט. ח"ג קשב. ז"ח יתרו לו טג שמג. חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג מכאן עד מלכותא דדוד. * נ"א ל"ג מכאן עד מלכותא דדוד. * נ"א מוסיף, ודא הוא רגלא

כ/ הסאורות הגדולים

אין שם פני אדם (עני לעיל דף פ"ה ד"ה ולפיכך) כי אין להכפיל דברים.

ואלו ב' הבחינות שבמלכות היס מלכות בית דוד שה"ס יום רביעי. ומלכות בית יוסף שה"ס יום השביעי. ואלו הן ב' הבחינות שבמלכות שהוא רביעאה לאבות. לחג"ת, והיא שביעאה לבנין, לתנה"י שמחזה ולמטה, שהיא בסוף כל הספירות. כמ"ש בזהר חדש תולדות בס"ת. וז"ל, ובית דוד וכו' רביעאה איהי ביומין, ויוסף איהו שביעאה, עש"ה. כי בחינת מחזה ולמעלה שבה, שפני אדם נמצא שם בשלמות נבחן למלכות בית דוד ויום ד'. ובחינת מחזה ולמטה שבה, החסר מפני אדם. הוא נבחן למלכות בית יוסף ויום ז'. ויש שמלכותא דדוד אתתקן ביומא דא, שביום ד' דמעשה בראשית נתתקן רק מלכות בית דוד, שהיא בחינת מחזה ולמעלה של המלכות, שפני אדם נמצא שם בכל השלמות, אבל מלכותא דיוסף עוד לא נתקנה וע"כ נבחנת מלכותא דדוד, שהוא רגלא וסמכא רביעאה דכורסיא. כי פני אדם הוא רגל רביעי של הכסא, שהוא הכולל של כולם, וזולתו אין זווג דגדלות בזו"ן, (כנ"ל דף פ"ד ד"ה פני עש"ה) ולפיכך אתתקנו אתוון, היינו התיקון הא' של המלכות בסוד ב' המאורות הגדולים, שאז נאמר לה לכי ומיעטי את עצמך. ואחר המיעוט קבלה מחז"א המוחין דגדלות ואז ואתיישבו על דוכתייהו, וחזרו אותיותיה לבחינת א"ב ביושר, דהיינו שקבלה המוחין מבחינת הוי"ה ביושר, כנ"ל. וכ"ז נתתקן רק למלכותא דדוד בלבדה.

ועם

הסולם

סאמר

בהוא רקיע השמים, חי העולמים, דכתיב ויתן אותן אדקים וכו': (ה"ג בדפוסים הראשונים. ול"ג דא ארץ עלאה וכו' עד כדונמא דלעיל, כגירסת הדפוסים שלפנינו. ונראה שגליון היה, והמדפסים הכניסוהו בפנים. כי הוא ענין מיוחד המתבאר באורך להלן בזהר ויצא, בדפו"י דף קס"ב ע"ב ע"ש) הכתוב ואת הככבים, יורה על שאר צבאות ומחנות המלאכים, שאין להן מספר, וכולם, הן שיש להם מספר והן שאין להם מספר. תלויים באותו רקיע השמים. שהוא יסוד דו"א, הנק' חי העולמים, שנאמר ויתן אותם וגו'. ביאור ענין מספר, ובלו מספר, עני' לעיל בהקדמת הזוהר, דף כ"ב ד"ה במספר.

(קיו) מלכותא דדוד, אתתקן ביומא דא, רגלא וסמכא רביעאה

דכורסייא: מלכות בית דוד נתקנה ביום הזה, ביום רביעי, שהוא רגל רביעי ואזן רביעי של הכסא אתתקנו אתוון ואתיישבו על דוכתייהו, שאז נתקנו האותיות, ונתיישבו על מקומם כראוי. פירוש. כי נתבאר (לעיל דף פ"ד ד"ה פני אדם) אשר אלו דיס נהי"מ המתבררים ועולים להשלים ע"ס של המלכות בעת גדלותה, הם סוד ד' החיות הנושאות את הכסא, כי הם משלימים הע"ס של הכסא, שהוא המלכות, ונושאות אותה לזווג עם ז"א. ומטעם זה מכונים ג"כ ד' רגלי הכסא. וספירת הנצח הי"ס פני אריה, וספירת הוד הי"ס פני שור, וספירת היסוד הי"ס פני נשר, וספירת המלכות הי"ס פני אדם. עש"ה. עוד נתבאר שם שפני אדם הוא שלם בהמלכות, רק בבחינת מחזה ולמעלה שלמלכות, אבל מבחינת מחזה ולמטה שלמלכות (דפו"י דף כ' ע"א)

בראשית

קיא

ז דכורסייא, אתתקנו אתוון, * ואתיישבו על דוכתייהו. * ועם כל דא, עד יום תיתאה, דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות, * לא אתיישב בדוכתיה, וכדין אתתקן * כורסייא עלאה, וכורסייא תתאה, ועלמין כלהו אתיישבו * בדוכתייהו, ואתיוון כלהו * אתתקנו * על גלגלוי, בפשיטו * דטופסירא דקוטרא.

דרך אמת

(א) כהתפשטות נזיר קשר עליון מסוד האלילות נתייחד הכל על יסודו כראוי.

מסורת הזהר

(א) כורסיא עלאה—תתאה, ח"א רמב: רמז, ח"ג רמה, רפג, (ב) כורסון) ח"א רמב: ח"ב צא, (רתיכא עלאה ותתאה) ח"א קצו, ח"ג רמב, תק"ח קד טד שכר קא, טב

שלד, שמא, (ג) פשיטו—דקוטרא, ח"ג רפט; (קוטרא) ח"א קסא, ז"ח רות עז טב שכא.

חלוסי גרסאות: * נ"א דכרסיא, * נ"א ואתיישרו, * נ"א ליג מכאן עד תקונא, ונ"א ודא הוא, * נ"א לאתיישב, * נ"א גורס כאן בדוכתייהו ותנינן מן יומא שתיאה אתוון כלהו, * נ"א בטופסירא, * נ"א דקוטרא, ונ"א דדיוקנא.

מאמר

הסולם

בי המאורות

עלמין בי"ע, והתחתונים מושרשים במחזה ולמטה שלה, וע"כ אינם יכולים לקבל מבחינת מחזה ולמעלה של המלכות, שאין להם שורש שמה, אלא רק מבחינת מחזה ולמטה של המלכות, ששורשם שם ולפיכך מטרם שהמלכות בית דוד, שה"ס מחזה ולמעלה, נכללת בבית יוסף, שמחזה ולמטה, אינה יכולה להשלים את התחתונים, והתכללות זה נעשה ביום הששי, ואז נשלמה מלכות בית דוד בכל צרכה.

וזה אמרו כאן, ועם כל דא עד יום שתיתאה, דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות, כי אז ביום הששי, נכללה מלכותא דדוד שמחזה ולמעלה עם בחינת מלכותא דיוסף שמחזה ולמטה, ואז יצאו מהמלכות צורת האדם התחתון דהיינו הנר"ג דאצילות שלו כראוי, וכדין אתתקן כורסייא עלאה וכורסייא תתאה, ואז נתקנו בי הכסאות של המלכות, דהיינו כורסיא עלאה, שהוא מחזה ולמעלה שלה, וכורסיא תתאה שהיא מחזה ולמטה שלה, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה אמנם), כי נכללו זה בזה, ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו וכל העולמות נתיישבו במקומם, דהיינו ג' העולמות בי"ע התחתונים עלו והלבישו לג' פרצופי אצילות, ששם מקומם האמיתי, ואתוון כלהו אתתקנו על גלגלוי בפשיטו דטופסירא דקוטרא, וכל האותיות נתקנו על גלגליהן וצירופיהן, בפשיטו ציור הסבך של הקשר שהיה בהאותיות, פירוש, שכל עוד שהדינין

ועם כל דא, עד יום שתיתאה, דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות, לא אתיישב בדוכתיה:

ועם כל זה, מטרם יום הששי, שאז נתתקן צורת פני אדם תיקון שלם כראוי, לא נתישבה עוד המלכות במקומה, וכדין אתתקן כורסייא עלאה וכורסייא תתאה, ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו, ואז, ביום ו', נתקן כסא העליון וכסא התחתון, והעולמות כולם נתיישבו במקומם, ואתוון כלהו אתתקנו על גלגלוי, בפשיטו דטופסירא, דקוטרא, וכל האותיות נתקנו על גלגליהן, בפשיטו ציור הקשר המסובך, שהיה בהאותיות.

פירוש, אע"פ שעיקר השלימות היא במלכותא דדוד, להיותו שלם, בפני אדם, שהוא רגל רביעי שה"ס התיקון שביום ד', כנ"ל בסמוך, מ"מ אינו נשלם כל צרכו מטרם שנכלל במלכות בית יוסף, שהוא יום השביעי, כמ"ש בזהר חדש תולדות הנ"ל, ובית דוד וכו' רביעאה הוא ביומין, ויוסף איהו שביעאה, אבל כד אתכליל ביה ביוסף, ויהיב ליה תוספות תפנוקא מבי מלכא אקרי אוף איהו שביעאה: מלכות בית דוד נבחן לרביעי דמעשה בראשית, ויוסף הוא יום השביעי, אבל כשמלכות בית דוד נכלל ביוסף, ויוסף גותן לו תוספות עונג מבית המלך, נקרא גם מלכות בית דוד יום השביעי, עשיה.

והטעם הוא, כי עיקר תקונה ושלימותה של המלכות הוא בשלימות התחתונים שבג' (דס"ו דף כ"י ע"א *) דף כ"י ע"ב)

קיח) * ויומא רביעאה, איהו יומא מאיס * מבונים, כד"א * אבן מאסו הבונים, * הה"ד * בני אמי נחרו בי. * דהא נהורא דא אזעירת * גרמה, ונהירו * דילה, וקליפין * אתקנו על דוכתייהו, * כל אינון נהורין דנהרין, כלהו תליין בהאי רקיע השמים, לאתקנא בהו כורסייא דדוד. קיט) אלין נהורין * מצירין ציורא דלתתא, * לאתקנא ציורא דכלהו דאנון

מסורת הזהר

(א) אבן מאסו ח"א כר. ענ. פט. קצו. רלא. רמו. רמת. רנט. רסו. ח"ב קנה. רלב. ח"ג קמב קנבו קסב. רמגו רמח. רעט: ת"ז תקי הי כ. תקי י"ח לבו תקי כ"א סא, תקי ס"ג צה. תקי ס"ט קיב תקי ע' קכט: תקי ו' בהשמות קמח (ב) בני אמי נחרו, (שה"ש א') ח"א פט: ריט. ח"ג מהו טו

חלופי גרסאות: * ג"א וביומא. * ג"א מבנים. * ג"א וכתיבו. * ג"א דא נהורא דאזעירת גרמה. * ג"א גרמא. * ג"א דיליה. * ג"א אתקנו * ג"א וכל. * ג"א ל"ג מצירין. * ג"א לאתקנא.

בי המאורות

הסולם

מאמר

מלכות דוד. פירוש כי סוד רקיע השמים, היסוד החדש מצמצום ב', (כניל דף ס"ח ד"ה חמש) שמכח זה נמשכים כל המוחין דגדלות שיצאו בשתא אלפי שני. כי מכח סיום הזה נפלו אתוון דאל"ה מישסות לזו"ן, שלעת גדלות נמשכו עמהן הזו"ן למקום בינה, וקבלו המוחין שלהם ממקום בינה. ולולא זה לא היה שום מציאות שיהיו מוחין דגדלות אל הזו"ן (כניל דף ו' ד"ה ויכר) הרי שכל המוחין שיצאו על המסך דצמצום ב', הנקרא רקיע השמים, לא היו אלא בכדי לתקן המלכות בלבדה, כי הספירות שלמעלה מהמלכות יכלו לקבל כל האורות גם מצמצום א', ואינם צריכים לרקיע השמים. עש"ה. ויש כל אינון נהורין וכו' לאתקנא בהו כורסייא דדוד. כי הספירות שלמעלה ממנה אינם צריכין לרקיע השמים כלל.

קיט) אלין נהורין מצירין ציורא דלתתא:

אורות אלו, דמלכותא דדוד, מצירין ציור

שלמטה, כלומר להמדרגות שהם מבחינת מחזה ולמטה של המלכות, שאין שם פני אדם (כניל דף ס"ו ד"ה שגאן) דהיינו שהמדרגות שמחזה ולמטה, עולים ונכללים במלכותא דדוד שהוא פני אדם שמחזה ולמעלה, (כניל דף ס"ו ד"ה אמנא). ציור, פירושו שיעור קומה של איזה מדרגה. מצירין פירושו כמו מזדווגים, כי בסוד הזווג יוצאות המדרגות בציור הראוי, על פי תכונת אותו הזווג, לאתקנא ציורא דכלהו דאנון בכללא דאדם, ציורא פנימאה, לתקן ציור של כל אלו שהם נכללים בפני אדם, בציור פנימי.

דכל

שהדינין היו מקושרים ומסובכים בהאותיות, היו האותיות בלי סדרים והיו בהפוכא, והשם היה האיר רק בבחינת מצפין, ואחר שהוסרו הדינים והם, או אתתקנן על גלגלוי, שהאירו האותיות של שם היה כסדרם ביושר כראוי, וכן כל האותיות שבה. וזה נבחן שהוסר הסבך מעליהן.

קיח) ויומא רביעאה איהו יומא מאיס מבונים כד"א אבן מאסו וגו':

ויום הרביעי, שהוא מלכות דוד, הוא יום שנמאס אל הבונים, כמו שכתוב אבן מאסו הבונים וגו', וכן כתוב בני אמי נחרו בי. פירוש, אבן הוא שם המלכות בקטנותה, הבונים הם הצדיקים המתקנים את המלכות, ובונים פרצופה שתהיה ראויה לזווג עם ז"א. ואומר הכתוב שמתחילה היתה מלכות דוד נמאס אל הבונים, והוא מטעם דהא נהורא דא אזעירת גרמה ונהירו דילה, וקליפין אתתקנו על דוכתייהו, שהרי מאור הזה, דהיינו המלכות, מיעטה את עצמה והאור שלה, והקליפות נתקנו במקומן. ומתוך זה שנתנה מקום ליציאת הקליפות ושליטתן, היתה נמאסת מתחילה בעיני הצדיקים הבונים אותה. אלא אח"כ אחר שנתקנה בבנין פבי"פ עם הז"א. נאמר עליה, היתה לראש פינה. כל אינון נהורין דנהרין, כלהו תליין בהאי רקיע השמים, לאתקנא בהו כורסייא דדוד, כל אלו המאורות המאירים, בשתא אלפי שני, כולם תלוים ברקיע השמים הזה. בכדי לתקן עמהם כסא דדוד, דהיינו (דס"ו דף כ"ע"ב)

בכללא דאדם, ציורא פנימאה. * דכל ציורא פנימאה אקרי הכי. ומהכא, כל ציורא דאתכליל * באתפשטותא דא, אקרי אדם, * הה"ד * אדם אתם, אתם קרוין אדם, * ולא שאר * עמין עכר"ם.

(קכ) * וכל ב רוחא אקרי ג אדם, רוחא דסטר קדישא, גופא דיליה * לבושא איהו, וע"ד כתיב י עור ובשר תלבישני וגו', * בשרא דאדם * לבושא איהו. ובכל אתר כתיב בשר אדם, אדם לגו, בשר, לבושא * דאדם * גופא דיליה. (קכא) * סטרין דלתתא, דאתהתך בהתוכא דרוחא * דא, * אצטיירו מניה

מסורת הזהר

(א) אדם אתם, יחוקאל ליה, ח"ב כה: פו. קכ. רעה: ח"ג צח. קכה. קמו. ריט. רכז: רלה. ב) רוחא אקרי אדם, ח"ב עו. ג) אדם רוחא—גופא לבושא, ח"א כב: ח"ב עו. קיו: ד) עור ובשר תלבישני, איוב י, ח"א כב: ח"ב ע: עה: קיו: ח"ג רכב. רמו. ת"ו תקי' סי' צג:

חלופי גרסאות: * נ"א דכלהו ציורא אתקרי אדם וכל ציורא דאתכליל באתפשטותא דא אתקרי אדם הה"ד וכו' (אה"ל). * נ"א באתפשטו. * נ"א ל"ג מכאן עד רוחא דסטר קדישא. * נ"א ושאר עמין לאו אינון אדם. * נ"א אומין. * נ"א כל. * נ"א מוסיף, לבושא דאדם איהו. * נ"א בשרא לבושא דאדם. * נ"א לבושייהו ול"ג איהו. * נ"א ל"ג דאדם גופא דיליה. * נ"א גופיה. * נ"א סטרין, ונ"א סטרין ונ"א מסטרין, ונ"א מסיטרא. * נ"א דלתתא. * נ"א אתציריו.

ב' המאורות

שמחזה ולמטה עולות ונכללות בפני אדם שמחזה ולמעלה, בסוד ו' פשוטה, נקראות גם הנשמות בשם אדם. כמו הדרש של הכתוב, אתם קרוין אדם. אבל הוא רק מכח התכללות בלבד, כמבואר. (קכ) וכל רוחא אקרי אדם. וכל רוח נקרא בשם אדם. כלומר רק בחינת אור הרוח המלוכש בהגוף נקרא בשם זה. אדם. רוחא דסטר קדישא, גופא דיליה לבושא איהו וע"ד כתיב וגו', והיינו הרוח שבצד הקדושה, הגוף שלו הוא רק לבוש. כלומר שהרוח הוא עצם האדם, והגוף טפל אליו והוא רק לבוש שלו. אבל בסטרא אחרא הוא להיפך כמ"ש להלן. וע"כ בקדושה כתיב עור ובשר תלבישני וגו', שמכאן משמע, בשרא דאדם לבושא איהו, שבשר האדם הוא רק לבוש לעצם האדם שהוא הרוח, ובכל אתר כתיב בשר אדם, ובכל המקומות כתוב בשר אדם. שירה, אדם לגו שיש עצם אדם בפנימיותו. אבל בשר לבושא דאדם, גופא דיליה, אבל הבשר הוא רק לבוש לעצם האדם, והוא גוף אל עצם האדם, ועצם האדם הוא בחינת הרוח שבו.

קכא) סטרין דלתתא דאתהתך בהתוכא דרוחא דא: הבחינות שלמטה, דהיינו מחזה ולמטה של המלכות, שהתוכו בהתכה מרוח

דרך אמת

(א) רוחות שלמטה שיש בעוה"ז הם תלמידיהם בליור חי והיינו כגוף הנשמות כמבואר.

(ב) אדם רוחא—גופא לבושא, ח"א כב: ח"ב עו. קיו: ד) עור ובשר תלבישני, איוב י, ח"א כב: ח"ב ע: עה: קיו: ח"ג רכב. רמו. ת"ו תקי' סי' צג:

חלופי גרסאות: * נ"א דכלהו ציורא אתקרי אדם וכל ציורא דאתכליל באתפשטותא דא אתקרי אדם הה"ד וכו' (אה"ל). * נ"א באתפשטו. * נ"א ל"ג מכאן עד רוחא דסטר קדישא. * נ"א ושאר עמין לאו אינון אדם. * נ"א אומין. * נ"א כל. * נ"א מוסיף, לבושא דאדם איהו. * נ"א בשרא לבושא דאדם. * נ"א לבושייהו ול"ג איהו. * נ"א ל"ג דאדם גופא דיליה. * נ"א גופיה. * נ"א סטרין, ונ"א סטרין ונ"א מסטרין, ונ"א מסיטרא. * נ"א דלתתא. * נ"א אתציריו.

סאמר

הסולם

דכל ציורא פנימאה אקרי הכי כי כל ציור פנימי נקרא כך, דהיינו פני אדם. פנימי, פירושו היוצא מזווג שמחזה ולמעלה, ששם מלכותא דדוד, דהיינו פני אדם. אמנם ע"י עליות המדרגות שמחזה ולמטה, אל מלכותא דדוד, נמצאים ג' הפנים דשור נשר ואריה, נכללים בציורא פנימאה, דהיינו בפני אדם שבזווג העליון שמחזה ולמעלה, אשר התכללות זו בפני אדם, מרומות באת' פשוטה של שנא"ן, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה שנא"ן). ע"ש. וז"ש לאתקנא ציורא דכלהו דאנון בכללא דאדם, דהיינו אות ו' פשוטה, שה"ס התכללות של ג' הפנים בפני אדם, ולא פני אדם ממש. שתיקון זה נעשה ע"י התכללותם בציורא פנימאה דהיינו בפני אדם שבזווג הפנימי עם מלכותא דדוד. ומהכא, כל ציורא דאתכליל באתפשטותא דא אקרי אדם, ומכאן תדע, שכל ציור הנכלל בהתפשטות זו, דהיינו של ו' פשוטה הנ"ל, נקרא בשם אדם, אע"פ שאין בהם פני אדם ממש. הה"ד אדם אתם, אתם קרוין אדם ולא שאר עמין עכר"ם, וזה שכתוב אדם אתם וכו', אע"פ שנשמות בני אדם, נמשכות מבחינת מחזה ולמטה של המלכות, שאין שם פני אדם, מ"מ כיון שתבחינות (דס"י דף כ' ע"ב)

ציורין, דאתלבשן בלבושא אחרא, *כגון ציורא *דבעירי דכיין, * שור שה כשבים, ושה עזים, איל וצבי ויחמור וגו', אנון דבעיין לאתכללא בלבושא

מסורת הזהר

(א) שור שה כשבים, דברים י"ד.

חלופי גרסאות: * נ"א בנו ציורי בעירי דכיין * נ"א בעירי.

ב' המאורות

הסולם

סאכר

היוצא ברוחניות אינו אלא הוספה על הראשון. לכן אחר שיצאה נשמת אדם, מכללות כל הפרטים שבג' פנים שנ"א, שכבר נכללו כל הצורות בפני אדם, הנה אח"כ חזר כח השמאל והאיר והפריט שוב כל פרטי בעלי החי, כמו שיצאו כל אחד למינו מג' הפנים שנ"א מקודם הווג, ונתפשטו כל אחד למקומו. באופן שאחר עלית ג' הפנים שנ"א לזווג שלמעלה מחוה, נולד מהם: כלל אחד, שהוא נשמת האדם, ואח"כ חזרו ונולדו כל הפרטים כמו שהיו מטרם הווג, שהם כל מין בעל החי. אמנם כיון שהיו פעם נכללים בנשמה הקדושה של האדם, נחשבים למינים טהורים אע"פ שחזרו ונפרטו.

וזה אמרו סטריין דלתתא, הבחינות שמחזה ולמטה. דהיינו כל פרטי בעלי חיים, שיצאו מג' פנים שנ"א שמחזה ולמטה, מטרם עליתם לזווג. דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, שאחר שעלו ג' הפנים שנ"א לזווג העליון ונכללו בפני אדם, והולידו מכללם את רוח האדם, חזר כח השמאל המכונה אש, והתיך את רוח האדם, וחזר והפריט ממנו כל פרטי בעלי חיים למיניהם, כמו שיצאו מג' הפנים שור נשר אריה מקודם שנכללו בזווג העליון. וזה נבחן, כמו מתכת, המורכבת מכמה יסודות, וכח מקשר עושה כולם לכלל אחד דהיינו לצורת מתכת, ואח"כ כשנחתים את המתכת על גבי האש, הרי היא אובדת כח המקשר שבה ומתהתכת לנוזלים, שכל יסוד ויסוד שבה נפרד לעצמו, ואינו מתקשר עוד עם חברו. כן פועל כח השמאל על רוח האדם, הכולל לכל בעלי החיים, שמהתך אותו, עד שכל פרט ופרט הנכלל בו הולך ונפרד לעצמו כמו שהיה מטרם התכללותו ברוח האדם. כי אבדו כח המקשר אותם, שהוא ההתכללות מפני אדם אשר שם. שקשר כולם לכלל אחד, וז"ש דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, שעיי כח השמאל נתהתך רוח האדם ונפרט לכל פרטי שנ"א, שהיו כלולים בו אמנם שניהם

נשאר

מרוח הזה. דפני אדם, אצטיירו מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא כגון ציורא דבעירי דכיין, נצטיירו ממנו ציורים, דהיינו שיצאו ונולדו שיעורי קומות של רוחות, שנתלבשו בלבוש אחר, ולא בלבוש אדם, דהיינו הציורים של בהמות טהורות: שור שה כשבים ושה עזים, איל וצבי ויחמור וגו', אינון דבעיין לאתכללא בלבושא דאדם, שבחינות אלו, שהם שור שה וכו' היו צריכות להכלל בלבוש דפני אדם, ולא נכללו בו, אלא שנעשו לבושים אחרים, דהיינו שנעשו לבושים לפני שור ולפני נשר ולפני אריה.

ביאור הדברים, כי נודע שהאדם נקרא עולם קטן, מפני שכל פרטי העולם נכללים בו. ונמצא שיחס כל פרטי מין הבעל חי כלפי נשמת האדם, הוא כחם של פרטים להכלל שלהם ויש להבין זה והענין הוא, כי נתבאר בסמוך (כד"ה אליו נהרין מצירין) שנשמות בני אדם נמשכות מהג' פנים שלמטה מחוה, אלא שהשיגו התכללות מפני אדם בסודן פשוטה, אחר שעלו ג' הפנים שור נשר אריה, למחזה ולמעלה של הנוקבא. ונכללו בפני אדם אשר שם, עש"ה.

אמנם גם מטרם שעלו ג' הפנים שנ"א, להכלל בפני אדם שמחזה ולמעלה, הוציאו גם כן תולדות לבי"ע, באופן, אשר מההארות שנמשכו מפני שור יצאו כל הבהמות, ומפני נשר כל העופות, ומפני אריה כל החיות. אלא שבעת עליות ג' הפנים שנ"א לזווג העליון לפני אדם, עלו ונכללו בזווג העליון, גם כל הבהמות ועופות וחיות שכבר יצאו מהם, וכולם נכללו בפני אדם שלמעלה מחוה, ומכללם נולדה נשמת אדם הראשון. הרי שנשמת האדם כוללת כל פרטי בעלי חיים, שנפרטו מג' הפנים שור נשר אריה, כי אינה אלא בחינת כלל שלהם. וז"ס שאומר לעיל (בהקדמת הזהר דף קס"ט באות רכ"ב) אשר פני אדם כליל כל דיוקנין, ע"ש בהסולם. ומתוך שאין העדר ברוחני, וכל שינוי

(רש"י דף כ' ע"ב)

בראשית

קטו

דאדם. ההוא רוחא פנימאה דאינון * סטריין, סליק בההוא שמא דאתקרי * בה גופא דיליה, לבושא דההוא שמא. * בשר שור, * שור איהו פנימאה * דההוא גופא, בשר דיליה לבושא, וכן כלהו.

קכב) כגוונא דא, * בסטרא אחרא * דלא קדישא, רוחא דאתפשט * בשאר

זלופי גרסאות: * נ"א מוסיף, בבשרא דאדם. * נ"א ציורין. * נ"א ביה. * נ"א ליג בשר. * נ"א ליג שור. * נ"א ההוא. * נ"א מסטרא. * נ"א דמסאבו, ונ"א מסאכא. * נ"א לשאר.

סאמר

הסולם

כ"י המאורות

אלא שללית נשמה קדושה, עולים הג' פנים שנ"א שמחזה ולמטה, ונכללים בזווג העליון שמחזה ולמעלה, בפני אדם אשר שם. כנ"ל בסמוך עש"ה. אמנם אחר חטאו של אדה"ר בעצה"ד, נמשכה הוזהמא דחויא בעולם, שמשם נמשכה מערכת הטומאה הנקראת אדם בליעל, שפירושו שאינו רוצה לעלות לפני אדם שלמעלה מחזה של המלכות, כי בליעל הוא נוטריקון בל יעל, אלא שרוצה להמשיך חווג בהמקום שמחזה ולמטה דמלכות, שזהו וזהמא דחויא, כנ"ל (בהקדמת הוהר דף קס"ב אות ר"י) שאומר, ודא חובא דההוא נחש קדמאה, חבר לתתא ואתפרש לעיקרא, וזהו חטאו של נחש הקדמוני, שחיבר למטה מחזה דמלכות, והפריד את הפני אדם שלמעלה מחזה, עש"ה. ומבחינת אדם בליעל הזה, נמשכות רוחות עובדי עבודה זרה, שהם רוחות טמאות של בני אדם, הנמשכות מוזהמא דחויא.

ווי"ש. שמא דההוא רוחא, טמא. לא סליק בשמא דאדם ולית ביה חולקא, השם של הרוח הזה הוא טמא, ואינו נקרא בשם אדם, ואין לו בו חלק, כי הוא נמשך מאדם בליעל, שאינו רוצה לעלות לפני אדם שלמעלה, ואין לו משום זה שום חלק בו, כנ"ל. גופא דיליה לבושא דההוא טמא, בשר טמא, הגוף שלו, הוא לבוש של רוח הטמא הזה, והוא בשר טמא, וטמא לגו, בשר לבושא דיליה וטמא, שהוא הרוח, הוא בפנימיות, והבשר הוא הוא לבוש שלו. בגין כך, בעוד דשרי ההוא רוחא בההוא גופא, אתקרי טמא, נפק רוח מההוא לבושא לאו אקרי טמא, ומשום זה, כל עוד ששורה רוח ההוא בגוף ההוא, הוא נקרא טמא, יצא הרוח מלבוש ההוא. דהיינו מהגוף. אין הגוף נקרא עוד טמא. ולא סליק ההוא לבושא בשמא

ואין

נשאר: הכלל נשאר, שהסו"ה רוח האדם העולה למעלה, וכן הפרטים, בסוד רוח הבהמה היורד למטה, והוא מטעם, כי אין העדר ברוחני כנ"ל. ווי"ש אצטיירו וכו' דבעיין לאתתכללא בלבושא דאדם. כי היו צריכים להכלל בלבוש רוח האדם, ואז היו בבחינתו, אבל ע"י כח השמאל אבדו התכללות הזה דאדם, שהיא כח המקשר שבהם, וע"כ נתכו ממנו ונחפרטו לפרטיהם, שהם שור שה כשבים וכו' כמו שהיו מטרים העליה לזווג העליון ללידת נשמת האדם, כנ"ל.

ההוא רוחא פנימאה דאינון סטריין, סליק בההוא שמא דאתקרי בה

גופא דיליה: הרוח הפנימי של אלו הבחינות, שור שה כשבים וכו' הנ"ל, נקרא באותו השם, שנקרא בו הגוף של אותו הרוח, לבושא דההוא שמא, כי הגוף הוא לבוש אל אותו השם, ואינו בעל השם בעצם. בשר שור, שור איהו פנימאה דההוא גופא, בשר דיליה לבושא, וכן כלהו, הגוף הוא בשר של השור, ושור הוא רוח הפנימי של אותו הגוף, הבשר שלו, הוא לבוש אליו, וכן כל בעלי החיים, נקראים גופם על שם הרוח הפנימי המלוכש בכל אחד מהם. קכב) כגוונא דא בסטרא אחרא דלא קדישא: כאופן הזה, שנתבאר

ברוח האדם דקדושה ובעלי חיים טהורים, כן הוא גם בצד האחר שאיננו קדוש. רוחא דאתפשט בשאר עמין עכו"ם, נפקא מסטרא דלא קדישא, לאו איהו אדם, הרוח המתפשט בשאר עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, יוצא מהצד שאינו קדוש, הוא אינו בחינת אדם. ובגין כך לא סליק בשמא דא, וע"כ אינו נקרא בשם הזה. דהיינו כנ"ל אתם קרוין אדם וכו'. פירוש, כי נתבאר שפני אדם אינו נמצא מחזה ולמטה של המלכות, שמשם נולדים רוחות בני אדם,

(דפו"י דף כ"י ע"ב)

עמין עכו"ם נפקא מסטרא * דלא קדישא, * לאו איהו אדם, * ובגין כך לא * סליק בשמא * דא, שמא דההוא רוחא טמא, לא סליק בשמא * דאדם, ולית ביה * חולקא, גופא דיליה לבושא דההוא טמא, בשר טמא. * וטמא לגו, בשר לבושא דיליה, בג"כ בעוד * דשרי ההוא רוחא בההוא גופא, * אתקרי טמא * נפק * רוח מההוא לבושא, לאו אקרי טמא, ולא סליק ההוא * לבושא בשמא. קכג) * סטרין * לתתא, דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, * אצטיירן מניה ציורין, דאתלבשן בלבושא אחרא. כגון * ציורי בעירי מסאבי, ואורייתא פתח בהו ^ב וזה לכם הטמא, כגון חזיר, ועופי ובעירי דההוא סטרא, רוחא סליק בההוא * שמא, גופא לבושא דיליה, וגופא בשר חזיר אקרי, חזיר לגו, בשרא לבושא דיליה: ובג"כ אלין תרין סטרין, מתפרשן, אלין אתכלילו ברזא דאדם, ואלין אתכלילו ברזא דטמא ^ג כל זינא אזיל * לזיניה, ואתהדר * לזיניה.

דרך אמת

מסורת הוזהר

(ה) מאחר שכוף מלך הטומאה לכן אינו נקרא כלל
(ב) וזה לכם הטמא, ויקרא יא. ג) כל זינא אזיל
בשם אדם.

לזיניה, ח"א קלון קסו:

חלופי גרסאות: * נ"א דמסאב, ונ"א מסאבא. * נ"א דלאו. * נ"א מוסיף, סליק לבושא. * נ"א דאי. * נ"א אדם. * נ"א ל"ג חולקא. * נ"א ל"ג וטמא. ונ"א יטמא לגו. ונ"א טמא לגו. * נ"א דשאר, ונ"א שרי. * נ"א אקרי. * נ"א רוחא. ונ"א מוסיף, תהוא רוחא. * נ"א ל"ג לבושא. * נ"א סטריין. ונ"א סטריין. * נ"א דלתתא. * נ"א אצטיירן. ונ"א אצטיירן. * נ"א ציורין עופי ובעירי מסאבו. * נ"א מוסיף, בההוא טמא, ונ"א טמא ול"ג שמא. * נ"א לזיניה. * נ"א לזיניה.

סאמר

הסולם

ב' המאורות

ואין הלבוש נקרא באותו השם, דהיינו טמא, שהרי הטמא, שהוא הרוח, כבר נסתלק ויצא ממנו.

קכג) סטרין לתתא, דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, אצטיירן מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא:

הבחינות שלמטה, דהיינו בהמות חיות ועופות, שהותכו בהתכה מרוח הטמא הזה, אצטיירן מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא כגון ציורי בעירי מסאבי, נצטיירו מהם ציורים, דהיינו רוחות פרטיות, שנתלבשן בלבוש אחרי, דהיינו הציורים של בהמות הטמאות. ואורייתא פתח בהו, וזה לכם הטמא, כגון חזיר ועופי ובעירי דההוא סטרא, והתורה פתח בהם בלשון, וזה לכם הטמא, שהם חזיר, ועופות ובהמות של הסטרא אחרא. רוחא סליק בההוא שמא, גופא לבושא דיליה, הרוח נקרא בשם ההוא, דהיינו טמא, והגוף הוא לבוש שלו. וגופא בשר חזיר אקרי, חזיר לגו, בשרא לבושא דיליה, והגוף נקרא בשר חזיר, כי חזיר היא בפנימיותו, שהוא הרוח,

(דס"ו דף כ" ע"ב)

הבשר, הוא לבוש של הרוח הזה הנק' חזיר. פירוש, כמו שנחבאר ברוח האדם דקדושה, אשר הפרטים דשור נשר אריה הם קודמים להכלל שהוא רוח האדם, ואחר שיצא רוח האדם, נכללו כל בעלי חיים בו, ואח"כ חזרו ונפרטו לפרטיהם כבתחילה, ומתוך שנכללו בפני אדם שבהזווג הקדוש, השיגו מזה בחינת טהרה גם אחר שנפרטו, והם בעלי חיים טהורים. כנ"ל עש"ה. ממש עד"ו, אחר שרוח האדם נטמא בזוהמא דחוייא, ע"זו שמשך הזווג שלמעלה,

להמקום שמחזה ולמטה, כנ"ל בדבור הסמוך, הגה אח"כ כשעבר כח השמאל על רוח אדם הטמא הזה, והפריד כל הפרטים שבו בצורתם שיצאו מקודם שנכללו בזווג. הרי נעשו כולם רוחות בעלי חיים הטמאים, והוא מכח שהם פרטים שנתחכו מרוח הטמא.

וויש ובגין כך אדין תרין סטרין מתפרשן, אלין אתכלילו ברזא דאדם, ואדין אתכלילו ברזא דטמא, ומשום זה ב' הצדדים הללו נפרדים זה מזה, והם זה לעומת זה, אלו נכללו בסוד פני אדם, ואלו נכללו

בסוד

קכד) *נהורין עלאין דקא מנהרין, *נהרין בההוא רקיע השמים *וכו' *לאצטיירא *לתתא, ציורין כדקא חזי, דכתיב *ויתן אותם אלקים ברקיע השמים וגו', ולמשול ביום ובלילה, שלטנו דתרין נהורין, *דא איהו שלטנו כדקא חזי.

קכה) מאור גדול * שלטנו ביממא, מאור קטן * שלטנו בליליא, ורזא דא מהכא שלטנותא דדכורא ביממא, *למלאה ביתיה, *בכל מה דאצטריך, ולאעלא ביה טרפא ומזונא, כיון דעאל ליליא, ונוקבא נקיט כלא, לית שולטנו *דביתא בר *דנוקבא, דהא, כדיון שלטנו *דילה, *דכתיב *ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, היא, ולא הוא, *ממשלת היום *דדכורא, ממשלת הלילה *דנוקבא. קכו) מאור *גדול, דא הוא שמשא, ואית ביה תרין עשר פתחין, אית ביה

מסורת הזהר

א) ויתן—ברקיע השמים, ח"ב קעב. ח"ג יב. רלו. ת"ז בהקדמה א. דו תקי י"ח לג. תקי ע' קכא. לעיל דף ק"ט ציון ד' ושי"ג. ב) שרשנו ביממא—שלטנו בליליא, (מדת יום ומדת לילה). ח"ג קעו רסד. ת"ז תקי ע' קכו. ג) ותקם בעוד לילה, משלי ל"א. לעיל דף ס"ט ציון ג' ושי"ג.
 חלופי גרסאות: *נ"א נהורין עלאה דקא מנהרין נהרין בההוא רקיע לאצטיירא ציורא לתתא וכו', *נ"א נהרין. *נ"א ל"ג וכו', *נ"א לאתצטיירא. *נ"א להכא. *נ"א דאיהו. *נ"א שלטנו. *נ"א שלטנו. *נ"א למנאה. *נ"א ל"ג בכל מה. *נ"א בכיתא. *נ"א בנוקבא. *נ"א דלילה. *נ"א מוסיף ולא דדכורא ונ"א ולא בדכורא. *נ"א ל"ג מכאן עד ואת הכוכבים. *נ"א לדכורא. *נ"א לנוקבא. *נ"א לנוקבית. *נ"א הגדול.

מאמר	הסולם	כ"י המאורות
<p>בסוד הטמא. כלומר שמצד הקדושה, עומד רוח האדם בכחינת הכללות, ורוחות בהמות חיות ועופות שהורות, שהם פרטים הנפרטים ממנו. וכן מצד אדם בליעל, עומד רוח אדם בליעל הטמא, שהיא בכחינת כללות, ורוחות בהמות וחיות ועופות הטמאים, שהם פרטים הנפרטים ממנו. והם ב' סדרים זה לעומת זה. כל זינא אזיל לזיניה, ואתהדר לזיניה, כל מין מבעלי החיים הולך למינו, ואינו מתערב בהצד שכנגדו, ואפילו אם מתערב פעם, סופו הוא שיחזור למינו. שכן הוא הן בצד הקדושה והן בצד הטומאה.</p> <p>קכד) נהורין עלאין דקא מנהרין, נהרין בההוא רקיע השמים וכו' לאצטיירא לתתא ציורין כדקא חזי: כל האורות העליונים המאירים, מאירים ברקיע השמים ההוא (כנ"ל דף ק"ט אות קט"ז) בכדי שיצטייר למטה ציורים כראוי. ציורים, פירושו שיעורי קומות לספירת ב"ע, ולגרין דבני אדם וכן למלאכים כנ"ל. דכתיב ויתן וגו' ולמשול ביום ובלילה, שלטנו דתרין נהורין, דא איהו שלטנו כדקא חזי. שכתוב ויתן אותם אלקים ברקיע השמים וגו', ולמשול ביום ובלילה. (דפו"י דף כ"י ע"ב)</p>	<p>והיינו ציורין כדקא חזי, כי ממשלה של ב' המאורות, זהו ממשלה כראוי להיות. כמו שהולך ומבאר לפנינו.</p> <p>קכה) מאור גדול שלטנו ביממא מאור קטן שלטנו בליליא: מאור תגדול דהיינו ז"א, הוא ממשלת היום, ומאור הקטן, שהוא נוקבית, הוא ממשלת הלילה. ורזא דא מהכא, שלטנותא דדכורא ביממא למנאה ביתיה בכל מה דאצטריך, ולאעלא ביה טרפא ומזונא, וסוד הזה נלמד מכאן, ששליטת הזכר הוא ביום, למלאות הבית בכל מה שצריך, ולהכניס בו טרף ומזון. כיון דעאל ליליא ונוקבא נקיט כלא, לית שולטנו דביתא בר דנוקבא, דהא כדיון שולטנו דילה, דכתיב וכו', כיון שבא הלילה, והנוקבא חושפת הכל, אין שליטה בבית זולת להנוקבא, שהרי אז הממשלה שלה היא. דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. היא, ולא הוא. הנוקבא נותנת אז, ולא ז"א, כי ממשלת היום היא דדכורא של הז"א, וממשלת הלילה היא דנוקבא ולא של הז"א. קכו) מאור גדול דא הוא שמשא, ואית ביה תרין עשר פתחין, אית ביה</p>	<p>ביה</p>

"תרי עשר * שעתי, ושמשא שליט על יומא, מאור * קטן, אית * ביה תרי עשר פתחין, ודא סיהרא, *ושלטא על ליליא, *וליליא אית ביה תריסר *שעתי, ועל דא * ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שמשא ותריסר * פתחין * אתעבידן

מסורת הזהר

(א) תרי עשר שעתי, ח"א רלא: ח"ב קצה: ת"ז תקי י"ה לו. (ב) ביום ההוא—אחד ושמו אחד, לעיל דף ע"ד ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: * נ"א שעחא. * נ"א הקטן. * נ"א ל"ג ביה. ונ"א ל"ג מכאן עד ביה תריסר שעתי. * נ"א נוסיף ואיהו שלטא על לילא, * נ"א ליליא. * נ"א שעחא. * נ"א פתחיו. * נ"א אתעבידו.

ב' המאורות

הסולם

סאמר

לנו סו"ה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, שהמשמעות הוא שגם הערב חוזר להיות יום. וכן ההפך מהיחוד שבהכתוב ויהי ערב שבכאן, אל הכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שכתוב בו ב"פ אחד. וצריכים לדעת, שסוד אחד, ה"ס המוחין הגדולים דהארת החכמה, שבהיותם מאירים בהעולמות מתגלה יחודו ית' בהעולם. וע"כ אמרו (בוהר חדשיתרו ל"ד ס"ד ש"י), אשר אחד הוא בגי' י"ג, בסוד י"ג מדה"ר. כי מספר י"ג הנעשה בעשר הספירות, יורה שהם ממשיכים הארת החכמה. מסוד י"ג מדות הרחמים שבא"א, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ג במראות הסולם ד"ה והנה) וז"ש שממשלת היום נמשך מ"ב פתחין שבשמש ל"ב שעתי היום, אשר עם עצם השמש המאיר מ"ב פתחים הרי הם י"ג שה"ס הו"ה אחד. כי השמש, הוא ז"א, ממשין מ"ג מדות הרחמים המוחין הגדולים דהארת החכמה, ואז נק' הו"ה אחד. ועד"ו נתקנו י"ב פתחין בהלבנה, שה"ס הנוקבא, אשר עם עצם הלבנה שבה הפתחים פתוחים לקבל מהשמש, הוא במספר אחד, דהיינו י"ג, וז"ס ושמו אחד. אמנם זה יהיה בגמר התיקון, כשיהיה אור הלבנה כאור החמה, ואז נאמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. אבל בשתא אלפי שני, אחר שנתמעטה הלבנה, הרי עצם הלבנה אינה מגולית כלל, שתשלים מספר אחד כנ"ל. שהרי אינה מאירה מעצם שבה, אלא ממה שמקבלת מהשמש, ולפיכך לא כתיב כאן ויהי ערב אחד ובוקר אחד, אלא שניהם נכללים ביום אחד. כי בחינת אחד, אינה מתגלה זולת בממשלת שניהם כאחד, אשר אז הלילה נכללת ובאה בממשלת היום, וע"כ כתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

ואת

ביה תרי עשר שעתי, ושמשא שליט על יומא: מאור הגדול הוא השמש, ויש בו שנים עשרה פתחים, ושתי עשר שעות, והשמש שולט על היום. מאור קטן, אית ביה תרי עשר פתחין, ודא סיהרא, *ושלטא על ליליא, *וליליא אית ביה תריסר שעתי, מאור הקטן, יש בו שנים עשרה פתחים והיא הלבנה, דהיינו הנוקבא דז"א, והיא שולטת על הלילה, ויש בהלילה שתי עשר שעות. ועל דא, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, וע"כ נאמר ביום ההוא וגו' שנאמר ב' פעמים אחד, כי נאמר אחד אצל שם הו"ה שהוא ז"א, מאור הגדול, ונאמר אחד אצל שמ"ר, שהוא הנוקבא, מאור הקטן. שמשא ותרריסר פתחין אתעבידו י"ג מכילין דרחמי. ליל, סיהרא, ותריסר פתחין ואתעבידו י"ג, השמש ושנים עשר פתחים שבו, נעשו י"ג מדות הרחמים. הלילה, שהיא הלבנה, ושתי עשר פתחים שבה, נעשו גם כן י"ג. ונעשו השמש אחד, והלבנה אחד. ואז נאמר ביום וגו' הו"ה אחד ושמו אחד, כי אח"כ בגי' י"ג וכיון שיש בהו"ה שה"ס שמשא, י"ג, ע"כ נאמר הו"ה אחד. וכן על י"ג של הנוקבא, שה"ס הלבנה הנק' שמו, נאמר עליה ושמו אחד, ואתעבידו שמשא, וסיהרא חד, ויום וליקה אחד, הה"ד ויהי וגו', ונעשו השמש והלבנה אחד, וכן יום ולילה נעשו אחד, וזה שכתוב עליהם, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. ורזא דא לעילא, וסוד יחוד הזה נעשה רק למעלה. כלומר, למעלה מחוזה של הנוקבא, ששם יש יחוד השלם הזה, ולא מחוזה ולמטה כנ"ל דף פ"ו ד"ה וזה ע"ש.

וביאור הדברים. כי הזהר רוצה לבאר

(דפו"י דף כ' ע"ב)

בראשית

ק"ט

א ייג * מכילן דרחמי, ליל סיהרא ותריטר פתחין * ואתעבידו י"ג, * ואתעבידו שמשא * וסיהרא חד ויום ולילה אחד, הה"ד ב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ורזא דא לעילא.

קכז) ואת הככבים, * כיון דנוקבא פקידת ביתא, * ואתכניסת לבעלה, לית שולטנו * לביתא, אלא לעולמתן דאשתארן בביתא, לאתקנא כל תקוני ביתא, ובתר אתהדר ביתא, לשלטנו דדכורא, ביממא, * כלא כדסא חזי.
קכח) * ויעש אלקים את שני המאורות, דא מאור, ודא מאור, בגין כך

מסורת הזהר

א) ייג מכילן דרחמי, לעיל בהקדמו דף ב' ציון א' ושיג. ח"א קטב. ח"ב צא. קפ: רב: ח"ג טו: קלא: קלב: קלח: קמו: קעה: רכח: רלב: רלג: רמו: רעו: ז"ח בראשית ב' טב של תק"ח קא טא שלג. קיג טב שיג. ב) ויהי ערב-יום אחד, ח"א לב. מו: רנא: ח"ג צג: שז: ת"ז תקי ל"ז עח. ז"ח בראשית ו' טב שלג. תק"ח קכב טב שלא. ג) ויעש - שני המאורות, ז"ח יתרו לד. לעיל דף ק"ד ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות: * נ"א מכילתי. * נ"א אתעבידו. * נ"א ואתעבידן ונ"א אתעביד. * נ"א וסיהרא. * נ"א מוסף אינון נערוהי דסיהרא. ונ"א אינון נערוהי דסיהרא. * נ"א ואתכנישת בבעלה ונ"א ואתכנישת. * נ"א דביתא. * נ"א ל"ג כלא.

סאורי אור וסאורי אש

הרי שזה מאור וזה מאור, שהשמש הוא מאור והלבנה היא ג"כ מאור בפני עצמה, משום זה אלו האורות העולים למעלה נק' מאורי אור, ואינון נהורין דנחתו לתתא אקרונ מאורי אש, ואלו האורות היורדים למטה נק' מאורי אש, דאינון דרגין לתתא ושקטי כל יומי דחול, כי אלו מאורי אש, הם מדרגות שלמטה, ושולטות בכל ימות החול.

פירוש, כי אחר שביאר ענין הקטנות והגדלות המבוארים בהכתוב הזה, וביאר שלא יכלה הלבנה לעמוד במצב הזה של ב' מאורות הגדולים בקומה שוה, בסוד מצפ"ץ מצפ"ץ, וע"כ מיעטה את עצמה, וחזרה לעיבור, והשיגה המוחין דפב"פ, כנ"ל. ולפי"ז היה אפשר לחשוב שהמצב של שני המאורות הגדולים נתבטל לגמרי, אחר מיעוט הלבנה. וזה שמשמיענו בהמאמר שלפנינו, כי גם המצב דב' מאורות הגדולים עוד מאירים בהעלמות, אלא בסוד מאורי אש, כמ"ש לפנינו. והוא מטעם, כי שינוי הרוחני אין פירושו, שנעדר מצב הא' ומצב הב' לקח מקומו, אלא כל שינוי האמור ברוחנים, פירושו רק תוספות על מצב הקודם לכן, אבל גם מצב הקודם אינו נעדר. ולפיכך גם אחר שנתמטטה הלבנה לא נאבד מצבה הקודם, שהיתה עם הו"א בקומה שוה בסוד מצפ"ץ, כנ"ל.

וזה אמרו שני המאורות, דא מאור ודא מאור. הכי שני מאורות הגדולים

פירושו

הסודם

קכז) ואת הככבים, כיון דנוקבא פקידת ביתא, ואתכניסת לבעלה, לית שולטנו לביתא אלא לעולמתן דאשתארן בביתא: הכי' ואת הככבים יורה, כיון שהנוקבא צותה להבית ונכנסה לבעלה, אין ממשלה בהבית אלא לעלמות שנשארו בהבית. כלומר שהעלמות המשמשות להנוקבא מכונים ככבים. והסו"ה ואת הככבים, שהנוקבא מוסרת להם השליטה על ביתה. בעת שנכנסת לזווג עם הז"א וה"ס קדרותא דצפרא, סמוך לאור הבקר, כי אז ממשלת העלמות שהם הככבים, שהיא שליטה פחותה, וע"כ נכפל או החושך בהעולם. וזו"ש וחוק לנערוהי. אמנם היא הכנה אל הזווג. וז"ש לאתקנא כל תקונא ביתא, בכדי לתקן כל תקוני הבית, כלומר להכנינה אל הזווג עם השמש, לתיקון שפע היום. ובתר, אתהדר ביתא לשלטנו דדכורא ביממא, ואח"כ, דהיינו אחר הזווג שבקדרותא דצפרא. הוזר הבית לממשלת הזכר ביום. כלא כדסא חזי ונעשה הכל כמו שצריך להיות. כלומר שהנוקבא נכללת תחת שליטת הזכר בסוד הזווג. ואז משפעת אור הבוקר להעולם, כמו שצריך להיות.

מאמר מאורי אור ומאורי אש

קכח) ויעש אלקים את שני המאורות דא מאור ודא מאור בגין כך אינון נהורין דסדקי לעילא אקרונ מאורי אור: הכי' ויעש וכו' שני המאורות,

פירושו (דף כ' ע"ב)

אנון נהורין דסלקי לעילא, אקרון * מאורי אור, ואנון נהורין * דנחתו לתתא, * אקרון * מאורי אש, דאנון דרגין * לתתא, ושלטי * כל * יומי דחול, וע"ד כד נפיק שבתא * מברכין על שרגא, * דהא אתיהיב לון רשו לשלטאה.

קכט) * אצבען דבר נש, אנון * סתרא * דדרגין, ורוזין דלעילא, ואית * בהו

מסורת הזוהר

(א) מאורי אור, ח"ב רה. (ב) מאורי אש, ח"א יד. ח"ב רה. (ג) מברכין על שרגא, ח"ב רגו רה. (ד) אצבען דבר נש, ח"ב עו.

חלופי גרסאות: * נ"א דנחתין. * נ"א אקרון מאורי האש. * נ"א דלחתא. * נ"א על. * נ"א ימי. ונ"א יומי. * נ"א דאתיהב. ונ"א אתיהב. ונ"א דאתיהיב. * נ"א סתרא. * נ"א דרגא דלחתא. * נ"א ביה דלחתא.

מאמר

הכולם

מאורי אור ומאורי אש

שירדו למטה, דהיינו בינה ותו"מ שלו שירדו לבחינת הנוקבא, ועתה העלה הו"א אותם בחזרה אליו, ביחד עם הנוקבא, הם נקראים מאורי אש. להיותם בו בבחינת שמאל. ששם כח האש. דאינון דרגין לתתא ושלטי כל יומי דחול, שהם המדרגות שלמטה מחוזה הנבחות לבחינת כלים דאחורים, ושולטות בימות החול, כמו שמבאר והולך. וצריך שתבין שאין הפירוש שהו"א נשאר רק בב' ספירות כתר וחכמה, והנוקבא רק בבינה ותו"מ שלו, אלא שנכללים זה מזה, ויש כח"ב תו"מ אל הז"א, וכח"ב תו"מ אל הנוקבא, אלא כל ה' הספירות של ז"א נחשבים בעיקר לכתר וחכמה שלו, והם השולטים בו. וכל ה' הספירות של הנוקבא נחשבים בעיקר לבינה ותו"מ דז"א, כי הם השולטים בה. וזכור זה.

וע"ד כד נפיק שבתא מברכין על שרגא, דהא אתיהיב לון רשו לשלטאה:

ומשום זה, כשיוצא יום השבת מברכים על הנר, כי אז ניתן להם, למאורי אש, רשות לשלוט. פירוש כי ביום השבת נמצאו הזו"ן בווזג דגדלות פנים בפנים, וכבר נתבאר שאז הנוקבא טפלה אל הז"א, ואין לה מגרמה ולא מיד, אלא רק מה שנותן לה ז"א בעלה. ונמצא שאין רשות להנוקבא שתגלה או עצם המאור שבה מבחינת מאורי אש הנ"ל, שהרי צריכה אז להמצא בבחינת המיעוט, כדי לגלות אורות דגדלות דפנים בפנים, (כנ"ל דף ק"ה ד"ה וכבר) שאינם יכולים להאיר בה רק במיעוטה. אלא במוצ"ש, אחר שכבר נפסק הזווג הגדול דז"א ונוקביה פב"פ, אז יש לה להנוקבא רשות לגלות מאורי אש שלה.

קכט) אצבען דבר נש, אינון סתרא, דדרגין ורוזין דלעילא,

ואית

פירושו שהשמש היה מאור והלבנה היתה מאור, כלומר, לא כמו אחר המיעוט, שהלבנה בעצמה איננה כלל מאור, רק שמקבלת אור מהשמש אלא אז היתה גם עצם הלבנה עצם מאיר מעצמה כמו השמש. ורגין כ"י אינון נהורין דסלקי לעילא וכו'. ומשום זה, כיון שהלבנה היתה פעם בבחינת עצם מאיר, לא נעדר ממנה מצב הזה גם לאחר המיעוט, כנ"ל. אלא מ"מ גם מבחינה זו, נמצא ההפרש עוד רב ביניהם כי אור השמש הוא מאורי אור, ואור הלבנה מאורי אש.

וטעם הדברים. כי נתבאר לעיל (בדף ק"ז ד"ה כגוונא), כי כל כח עלית הנוקבא אל הז"א לקומה שוה, הוא מטעם, שבעת קטנות היו ג' הספירות בינה ותו"מ שלו נפולים במדרגת הנוקבא, ונעשו עמה למדרגה אחת לכן בעת שהז"א חזר והעלה את בינה ותו"מ הנפולים שלו ממקום הנוקבא, והחזירם למדרגתו, הנה גם הנוקבא עלתה עמהם, להיותה נחשבה עמהם כמדרגה אחת, וע"כ נעשתה הנוקבא כעצם מדרגת הז"א, דהיינו לבחינת בינה ותו"מ שלו, אלא שנבחנו אז כימין ושמאל של מדרגה אחת, עש"ה. באופן, שהכלים כתר וחכמה דז"א, שלא נפלו ממנו לעולם, נשאר עתה לבחינת ימין וה"ס מאורי אור. ובינה ותו"מ שנפלו לנוקבא ועתה חזרו אליו, נעשו לבחינת שמאל, וה"ס מאורי אש. וזה אמרו, נהורין דסלקי לעילא אקרון מאורי אור, שהאורות המאירים למעלה, דהיינו בכתר וחכמה עד החוזה, שלא היה בהם שום נפילה ממדרגת הז"א, הם נעשו לסוד הימין וה"ס אור השמש ונקראים מאורי אור. ואינון נהורין דנחתו לתתא אקרון מאורי אש, ואלו האורות (דפ"י דף כ"י ע"ב)

בראשית

קכא

פנימאין, ואחורים, * אחורים אנון לבר, ואנון רמז לטופרין * דאצבען, ובגין כך אית * רשו לאסתכלא בטופרין במ"ש, דהא נהרין מההוא שרגא, ונהרין מההוא אש, * לשלטאה.

מסורת הזהר

(א) אחורים-טופרין, ח"ב עו. רח.

חלופי גרסאות * נ"א פנים. * נ"א דאצבעאן. * נ"א ליג לשלטאה רק אלין אחוויין ואצבען לנו וכו'.

סאמר

הסולם

סאורי אור ומאורי אש

מדרגה יש ע"ס כח"ב תו"מ, וכו"ח שבה נחשבים לכלים דפנים, ובינה ותו"מ שבה נחשבים לכלים דאחורים עשיה. ונמצא, שבמדרגת האצבעות שהן חכמה, הרי ב' הספירות כו"ח שבה, כלים דפנים של האצבעות, וג' הספירות בינה ותו"מ, הם הכלים דאחורים של האצבעות.

אחורים אינון לבר, ואינון רמז לטופרין דאצבען: האחורים של האצבעות הם

בחיצוניות שלהן, והם רמז לצפרנים של האצבעות. פירוש, כי נתבאר שם (כפתלחה"ק אות ס"ז) שבין הכלים דפנים לבין הכלים דאחורים יש פרסא, שה"ס רקיע המבדיל בין מים עליונים, שהם כו"ח, לבין מים תחתונים שהם בינה ותו"מ. וזה נוהג הן בכללות, שהוא הפרסא בין אצילות לבי"ע. כמ"ש שם. וכן בכל מדרגה פרטיות, שאין לך מדרגה שלא יהיו בה ע"ס כח"ב תו"מ. ויש פרסא בין כו"ח, לבינה ותו"מ שבה. ותדע, שהצפרנים ה"ס פרסא פרטית למדרגת החכמה שבאצבעות, המבדלת לבין הכלים דפנים כו"ח שבו לבין כלים דאחורים, בינה ותו"מ שבו, באופן שפנימיות האצבעות ה"ס כו"ח דחכמה, וצפרני האצבעות ה"ס הפרסא שמתחתיהם, ובינה ותו"מ דחכמה, כלולים בהצפרנים, כי הפרסא כוללת כל מה שלמטה הימנה.

ובגין כך אית רשו לאסתכלא בטופרין במוצאי שבת, דהא נהרין מההוא שרגא ונהרין מההוא אש לשלטאה:

ומשום זה, יש רשות לאדם, להסתכל בהצפרנים במוצ"ש, שהרי מאירים או מאוחו הנה, ומאירים מאותה האש, לשלש בימות החול. פירוש, כי נתבאר לעיל, שהמצב של הנוק' ונדלותה שמלפני מעוטה, אינו בטל אפילו לאחר שנחמטטה להשגת המוחין דסב"פ. אלא שאין לה רשות להשתמש עמהם. כי צריכה להתבטל אל ז"א, כי אינם מאירים לה רק בהיותה טפלה אליו. אמנם לאחר שנסתלקו מהנוקבא המוחין דפנים בפנים, דהיינו לאחר צאת השבת, אז יש רשות להנוקבא להאיר את המאורי אש שלה

ואית בהו פנימאין ואחורים: האצבעות של אדם. הם הנסחרות שבהמדרגות וסודות העליונים, ויש בהן פנים ואחורים. פירוש, הידים ה"ס חסד וגבורה דו"א, שלעת גדלות הן נעשות חכמה ובינה. כי בעת גדלות, כשמעלה נהי"מ ומשלים ע"ס שלו עולים חג"ת לבחינת חב"ד ונהי"י לבחינת חג"ת. כנ"ל בהקדמת הזהר דף ר"ח ד"ה וענין ע"ש. ואז נבחנו ג' פרקי יד ימין לחב"ד של החכמה, וג' פרקי יד שמאל לחב"ד של הבינה. ובסוד שאו ידיכם קדש. כשמגביה הידים אל הראש, דהיינו כשהחג"ת נעשו לחכ"ד, נחשב פרק היד עם האצבעות לפרק הא', דהיינו לחכמה. כי כשמגביהם הידים למעלה, נמצאות האצבעות בחלק העליון ושאר פרקי היד למטה מהן. ופרק הב', הוא הזרוע שנחשב לבינה. ופרק הג', הוא הקבורת המחובר אל הכתף, שנחשב לדעת. הרי שהאצבעות הן בחינת חכמה, דחכמה ובינה דו"א. כי אצבעות הימין הן חכמה דחכמה, ואצבעות השמאל הן חכמה דבינה. וזוהו תבין דברי חז"ל שאמרו (תענית ל"א.) עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג"ע וכל אחד ואחד מראה באצבעו וכו'. הנה אלקינו זה וגו'. כי האצבעות ה"ס מוחין דחכמה, כנ"ל, ומוחין דחכמה ה"ס ראייה ואור עינים כנודע. וע"כ אמרו מראה באצבעו.

וזה אמרו אצבען דבר נש אינון סתרא דדרגין ורזין דלעיקא, שהאדם צריך להיות מרכבה לו"א. כמ"ש חז"ל, האבות הנהן המרכבה (בראשית רבה פ"ב ו') וכן חייבו את האדם לומר מתי יגיע מעשי למעשי אבותי (תנודבא"ר פכ"ה) ואז נמצאות האצבעות של אדם, שהם בחינת חכמה דחכמה בימין, וחכמה דבינה בשמאל, כנ"ל, שהם המוחין הנסחרים ביותר מכל המדרגות והסודות העליונים.

ואומר, ואית בהו פנימאין ואחורים. פירוש, שאין לך מדרגה שאין בה פנים ואחורים, (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה דף י"ט אות ע"ז) כי בכל (דס"ו דף כ" ע"ב *) דף כ"א ע"א

קל) אליו אתחזיין * אצבען לגו, לא אית רשו * לאתחזייא בההוא שרגא. דהא מלעילא נהרין, ואקרונ פנים, פנימאין, * ורזא דא * וראית את אחורי, * ופני לא יראו, דלא יסתכל בר נש במ"ש באצבען לגו, בשעתא דאמר * בורא מאורי האש, * וראית את אחורי, אליו פנים דלבר, דאתרמיזו בטופרי, * ופני לא יראו אליו אצבען לגו, אליו שלטי בשבתא, ואליו שלטי בחול. קלא) וביומא דשבתא, קב"ה שליט בלחודוי, באנון פנים פנימאין, על

מסורת הזהר

א) וראית את אחורי, שמות ל"ג, ח"א קמת. ח"ב מג, ק"ז. רת. ריא. רל. ב) ופני לא יראו, ח"ב ק"ז. רת. רל. חק' ע' קלג. קלו. ז"ח יתרו לג טב שמב. ג) בורא מאורי האש, ח"ב רת. ד) ופני—אצבען לגו, ח"ב רת. חלופי גרסאות: * נ"א ואצבען. * נ"א לאתחזייא. * נ"א ועיד אמר. * נ"א ל"ג מכאן עד וראית הב' * נ"א מוסיף, ורזא דא.

מאמר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

פנים הפנימים. כנ"ל להיותם כלים דפנים, שהם כו"ח. ורזא דא וראית את אחורי ופני לא יראו, דלא יסתכל בר נש במוצ"ש באצבען לגו בשעתא דאמר בורא מאורי האש, ווסויה, וראית וכו' ופני לא יראו, דהיינו, שלא יסתכל האדם בפנימות האצבעות בשעה שמכרך במוצ"ש בורא מאורי האש. להיותם נבחנים לבחינת פנים פנימים שעליהם נאמר ופני לא יראו. וראית את אחורי אליו פנים דלבר דאתרמיזו בטופרי, ופני לא יראו אליו אצבען לגו, הכתוב וראית את אחורי, הם הפנים החיצונים של האצבעות דהיינו הצפרנים, שהם מאירים במוצ"ש, ופני לא יראו הם הפנים הפנימים של האצבעות, שאינם יכולים לקבל ממאורי האש כנ"ל. אליו שלטי בשבתא, ואליו שלטי בחול. פנימות האצבעות שולטות בשבת, כי או הן מקבלות מהבחינה שכנגדן שבז"א, וחיצוניות האצבעות שולטות בחול, שהן מקבלות או מהבחינה שכנגדן בהנוקבא, בעוד שהוא בבחינת מאורי האש. כנ"ל. קלא) וביומא דשבתא, קב"ה שליט בלחודוי, באנון פנים פנימאין, על כורסי יקריה, וככהו אתכדיקן ביה ושלטנותא דיקיה איהו:

וביום השבת, הקב"ה שליט בלבדו, בפנים פנימים האלו, על כסא כבודו, וכולם נכללים בו, והממשלה שלו הוא. פירוש שביום השבת, הנוקבא טפלה אל הז"א בסוד מאור הקטן, כי ע"כ מעטה את עצמה, כדי שתוכל לקבל המוחין דפנים בפנים המאירים בשבת

שלה בחזרה, כמו שהיתה בעת שני מאורות הגדולים. (כנ"ל דף ק"ט ד"ה ויעש) וכבר ידעת, שבמצב שני המאורות הגדולים נבחת הנוקבא לבינה ותו"מ דז"א, דהיינו לכלים דאחורים שלו. (כנ"ל דף ק"כ ד"ה וטעם ע"ש) ונמצא שבמוצ"ש מתחילים להאיר הכלים דאחורים דאצבעות, שהם הצפרנים, כי הם מקבלים ממאורי אש של הנוקבא שה"ס אחורים דז"א, המתחילים לשלוט בעת ההוא וז"ש דהא נהרין מההוא שרגא, וכו', שהצפרנים מאירים ממה שמקבלים מן הנוק' מהמצב שמלפני מעוטה, שאז היא מכונה מאורי אש דהיינו שרגא.

קל) אליו אתחזיין אצבען לגו, לא אית רשו לאתחזייא בההוא שרגא:

אלו נראים, דהיינו הצפרנים, אבל פנימות האצבעות אין רשות לראות לאור הנר ההוא. פירוש, כי הצד הפנימי של האצבעות הם הכלים דפנים כו"ח. כנ"ל, והם אינם יכולים לקבל מהנוק' דז"א, שאין לה כלל הכלים דפנים, שהם כתר וחכמה, (כנ"ל בדף ק"כ ד"ה וטעם) וזה הכלל שכל בחינה מחויבת לקבל מהבחינה שכנגדה בהעליון. וע"כ מחויבים לקבל רק מהז"א שיש לו הכלים ההם. כו"ח. וע"כ אין צד הפנימי של אצבעות מאירים כלום על ידי מאורי האש, ואינם יכולים להאיר אלא מבחינת מאורי אור בלבד, שהוא הז"א שיש בו הכלים דכו"ח. וז"ש דהא מדעילא נהרין, שהרי הם מאירים רק מלמעלה, דהיינו רק מהכלים דפנים, שנבחנים לבחינת מחוה ולמעלה. שהם נמצאים רק בז"א כנ"ל. ואקרונ פנים פנימאין, ופנימות האצבעות נקראים (דפו"י דף כ"א ע"א)

בראשית

קכג

* כורסי יקריה, וכלהו * אתכלילן ביה, ושלטנותא דיליה איהו, ובגין כך אחסין נייחא לכל * עלמין, וירתין ירותא דיומא דא עמא קדישא, דאקרון עמא חד * בארעא. * מאורי אור מסטרא דימינא, דאיהו אור קדמאה, דהוה ביומא קדמאה, * דביומא דשבתא, נהרין אנון מאורי אור * בלחודדיהו, ושלטין, ומנייהו נהרין כלהו לתתא.

קלב) * וכד נפיק שבתא, גניזין * מאורי אור, דלא אתגליין, ומאורי האש שלטין, כל חד וחד על דוכתייהו. אימתי שלטין, * במ"ש עד מעלי * יומא דשבתא, וע"ד אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא * במ"ש.

מסורת הזהר

(א) כורסי, לעיל דף צ' ציון ג' וש"נ. ב) כד נפיק שבתא, ח"ב לא, רג: רז: רח. חלוסי גרסאות: * נ"א כורסיה, ונ"א כרסי, * נ"א אכלילת, * נ"א אתכלילת, ונ"א אתכלילו, ונ"א אתכללן, * נ"א עמין, * נ"א ל"ג בארעא, * נ"א מוסיף, כאנון מאורי, * נ"א ביומא, ונ"א ביומא חד דשבתא, * נ"א בלחודדיהו, ונ"א בלחודדיהו, * נ"א מוסיף, אנון מאורי, * נ"א ממש, ונ"א ממיש, * נ"א ל"ג יומא, * נ"א למ"ש.

מאמר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

מכח ממשלה העליונה בלבדה, וע"כ נבחנת השפע של שבת, בשם ירושה, שהבן נוחל אוצרות אביו שבשמים, וזוכה בהם בלי שום יגיעה ואתערותא מצדו עצמו. אמנם האמת הוא מי שלא טרח בע"ש מה יאכל בשבת, כי גם אורות השבת צריכים יגיעה מע"ש, אמנם הכונה הוא על בחינת אתדל"ת המחויבת בשעת קבלת השפע, דהיינו ביום השבת גופיה, בעת שמקבלים אורות ההם הגדולים, שאו אין אתערותא דלתתא נוהג בהם כלל ועיקר, אלא כדרך הירושה כנ"ל. מאורי אור מסטרא דימינא, דאיהו אור קדמאה דהוה ביומא קדמאה:

מאורי אור באים מצד הימין, שהוא אור הראשון שהיה ביום הראשון. דז' ימי בראשית, דהיינו האור שעליו נאמר ביום א' יהי אור וכו'. דביומא דשבתא נהרין אינון מאורי אור בלחודדיהו ושקטין, ומנייהו נהרין כלהו לתתא. שביום השבת מאירים אלו מאורי אור בלבדם ושולטים, ומהם מקבלים ומאירים כל העולמות שלמטה מאצילות.

קלב) וכד נפיק שבתא גניזין מאורי אור דלא אתגליין, ומאורי האש

שלטין, וכשיוצא השבת, מוצנעים מאורי אור שלא יתגלו, ומאורי האש שלטין בעולמות, כל חד וחד על דוכתייהו, כל אחד ואחד על מקומו. כלומר, שביום השבת, הוא מקום שליטת מאורי אור, ובימות החול, מקום שליטת מאורי אש. ושואל אימתי שלטין, אימתי זמן שליטתם

בשבת (כנ"ל דף ק"כ ד"ה ועל דא) ונמצא שז"א שולט בלבדו, ואו מאירים הכלים דפנים שלו, שהם כתר וחכמה כנ"ל, וז"ש קב"ה שקיט בלחודדי וכו' על בורסי יקריה, כי הנוק' הוא בבחינת כסא וכלים דפנים האלו, וטפלה אליהם, וכלהו אתכלילן ביה, וכל הבחינות שלמטה מהז"א נכללת בו בהז"א, והממשלה שלו הוא.

ובגין כך אחסין נייחא לכל עלמין, וירתין ירותא דיומא דא, עמא קדישא דאקרון עמא חד בארעא:

ומשום זה, הקב"ה מנחיל מנוחה לכל העולמות, והעם הקדוש, שהם עם אחד בארץ, יורשים את ירושת יום הזה. פירוש משום שביום השבת אין שליטה רק להקב"ה בלבדו, ע"כ אין שום אחיזה לדינין ולקטרוגים ביום הזה, והוא מנחיל מנוחה לכל העולמות, ובני ישראל, שהם עם אחד בארץ, יכולים לירש המוחין הנשאים של יום השבת, מהז"א, כי אין פחד מאחיות הקליפות, ומה שהמוחין הגדולים דשבת מכונים בשם ירושה, הוא, שכל המוחין שבני ישראל מקבלים מאביהם שבשמים, הוא על ידי אתערותא דלתתא, ע"ד שאמרו, יגעתי ומצאתי תאמין. והוא על דרך שבני אדם רוכשים קניני עולם הזה, שכל קנין הגדול ביותר, הרי היגיעה שנותנים תמורתו צריכה להיות גדולה ביותר. אמנם האורות דשבת, אינם מחייבים שום יגיעה אחריהם, ואין שום אתערותא דלתתא מועיל בהם, אלא השפע מגיע לישראל (דס"י דף כ"א ע"א)

קלג) * והחיות רצוא ושוב, דלא יכיל עינא למשלט בהו בגין דאינון רצוא ושוב, חיות דאתגליין אנון, דההוא אופן קאים * בגווייהו ומאן איהו דא * מטטרון, דאיהו רב ויקיר משאר * אלין, * ועלאה חמש מאה פרסי. קלד) חיות * דמטמרן, אנון * תחות תרין אתוון עלאין דאתכסיין, י"ה, אתוון

דרך אמת

א) עיין בסוף משפטים שיח חיות למעלה מהיות. ב) מטטרוין נאלל ו'ע.

מסורת הוהר

א) והחיות רצוא ושוב, (יחזקאל א') ח"ב קעו: קעו. ח"ג רכט, רנה, רשת, רצג, ת"ז חקי י"ח לה, לח, חקי כ"א ס, חקי לי עה, חקי מי פ, חקי מ"ה סב, חקי ע' קיטו ז"ח יחרו ל"ט טג שמה. ב) מטטרוין, (נער) ח"א כז, צה: קד, קכו, קכה. קמט. קפאו ריד, רנב, רסג. ח"ב צד: קטו. קלא; קמג; קנט. קסד. קסט. רעד. רעז. ח"ג כט, סב, קצו. רטו. רכו: רכו. רכח. רכט; רל: רלא. רמג: רנה. רעז. רעה: רפא. רסב, רסג. שו: ת"ז בהקדמה ב: ד. ז. יד, טו. חקי ו' כא, כג. חקי י"ח לא; לה. חקי כ"א מד. מה: נח. סא. חקי כ"ב סד; חקי לי עה. חקי ל"ח עט. חקי מ' פ. חקי מ"ה סב; חקי מ"ו פג. חקי נ' סו; חקי נ"ב סז. חקי נ"ה פח. סט. חקי ס' צג; חקי ס"ז צח; חקי ע' קיט; קכו: קכה. קלא. קלו. קלו: ז"ח בראשית יוד טב שיח לך כד טא שכד כה טד שטט. כו טא שט. יחרו לו טג שיג, לט טד שיג, תרומה מב טד שיג, שח"ש שטט טב שכב, פה טב שכד. תק"ח צד טד שב, קא טב שלב. קב טא שלד, קו טג שמד, קי טד שכד, קיא טד שו, קיב טא שכד, קטו טג שד, קכ טד שטו. חלופי גרסאות: * גיא עליהו ובגווייהו, וניא וההוא מאריה דאנפין אופן קאים עלייהו ומאן וכי. * גיא חילין, וניא חילין. * גיא עלאה. * גיא מוסיף, רביעין, וניא רכיבין.

סאמר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

שליטתם, ומשיב מ"ש עד מעלי יומא דשבתא, ממוצאי שבת עד ליל שבת. וע"ד אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא במו"ש, וע"כ הם צריכים לקבל הארתם מאותו הנר במוצאי שבת. כמבואר לעיל.

קלג) והחיות רצוא ושוב, דלא יכיל עינא למשלט בהו בגין דאינון רצוא ושוב, חיות דאתגליין אינון: הכי והחיות וכי פירושו, שאין העין שולט בהם משום שהן ברצוא ושוב, והן החיות המתגלות. דהיינו חיות תתאין, הנ"ל. שעליהן נאמר וראית את אחורי. ומשמיענו בזה, שאע"פ שהן חיות דאתגליין מ"מ הן ברצוא ושוב.

דההוא אופן קאים בגווייהו, ומאן איהו דא מטטרון, כי אופן ההוא עומד בתוכם, ומי הוא, זהו מטטרון. שהוא כולל אלו החיות תתאין, וכשהוא רצוא נקרא נוריאל, וכשהוא שוב, נקרא מטטרון. דאיהו רב ויקיר משאר אלין, ועלאה חמש מאות פרסי שהוא גדול וחשוב יותר משאר אלו החיות, וגבוה מהם חמש מאות פרסאות. פירוש כי מטטרון הי"ס פני אדם הנמשך לחיות תתאין מתוך התכללות בזווג העליון שלמעלה מחוה. שהי"ס ו' דשנאן, (כנ"ל דף פ"ו דס"ו דף כ"א ע"א)

ד"ה שנאן): וז"ס שאמרו בזהר פנחס רכ"ג ע"ב שמטטרון הי"ס אדם הקטן, כי פני אדם אינו אלא מחוה ולמעלה, ולחיות תתאין אינו מגיע ממנו, אלא רק התכללות משל מעלה, וע"כ מכונה אדם קטן. ולפי שפני אדם כליל כל דיוקנין, (כנ"ל דף פ"ט אות ט"ה) ע"כ כולל מטטרון לכל החיות דמרכבה תתאה, להיותו פני אדם שלהן. ולפי שהוא נמשך מהתכללות בפני אדם שלמעלה מחוה, ע"כ נבחן שהוא גבוה מהחיות חמש מאה פרסי, כי מחוה ולמעלה, מאירים שמה המוחין דבינה, שספירותיה הן בסוד מאות. וה' הספירות כח"ב ת"מ שבה, הי"ס חמש מאות. ומתוך שמטטרון מקבל אותן רק מסוד הפרסא העומדת במקום החוה, ולא למעלה מהפרסא הזו, כי שם מקום הזווג וההתכללות, לפיכך מכונים המוחין בשם פרסאות. כלומר המקובלים מהפרסא. וז"ש ועלאה חמש מאה פרסי שפירושו שמקבל המוחין כח"ב זוין מסוד הפרסא שבחוה, אשר שאר החיות אין להן חלק שם. כי הם רק בחי' אריה שור ונשר שלמטה מחוה.

קלד) חיות דמטמרן, אנון תחות תרין אתוון עלאין דאתכסיין, י"ה,

אתוון שליטין על ו"ה: חיות הנסתרות הן תחת איתיות עליונות הנסתרות, שהן י"ה דשם הוי"ה השולטות על

שליטין על ויהי אליו רתיכא לאלין, * והוא * טמירא לכל * טמירין דלא
 אתיידע כללי שליט על כלא, ורכיב על כלא, חיות דאתגליין אנון לתתא,
 תחות אליו עלאין דמטמרן, ואתנהרן מגייהו ונטלין בגינייהו.
 קלה) חיות עלאין, כלהו * כלילן ברקיע השמים, * ועלייהו כתיב

מסורת הזוהר

(א) כלילן ברקיע השמים, ח"א לג.

חלוסי גרסאות: * נ"א דהוא, * נ"א מוסיף, דמטמר, * נ"א טמירן, * נ"א ליג ועלייהו עד רקיע שעל גבי החיות.

מאורי אור ומאורי אש

הסוכים

מאמר

החיה רקיע כעין הקרח, דא ההוא
 קדמון, והוא הרקיע שעל החיות, שעליו כתוב
 ודמות על ראשי החיה, רקיע כעין הקרח הנורא,
 שזה הוא אותו רקיע הראשון.
 פירוש כי בכללות נמצאים ב' רקיעים,
 בסו"ה מקצה השמים עד קצה השמים. רקיע,
 ה"ס הסיום דצמצום ב', שהוציא בינה ותו"מ
 דכל מדרגה להמדרגה שמתחתיה, שה"ס הפרסא
 העומדת במקום החזה דכל פרצוף. כנודע. ותחילת
 גילוי שלו הוא באמצע פרצוף הבינה דאצילות
 הנק' ישו"ת, דהיינו בין הג' דישו"ת העומדות
 מחוזה ולמעלה דא"א, ובין הו"ת שלהם שה"ס
 בינה ותו"מ שלהם העומדות מחוזה ולמטה דא"א.
 וע"כ נק' רקיע הזה שבתוך הבינה, בשם רקיע
 הקדמון. וכן נק' קצה השמים לעילא, כי רקיע
 הזה מוריד את הקצה דפרצוף הבינה, דהיינו
 בינה ותו"מ שלה לתוך השמים, שהוא הו"א:
 ויש רקיע ב', והוא עומד במקום החזה דו"א.
 והוא המוריד את הקצה דפרצוף ו"א, דהיינו
 בינה ותו"מ שלו לתוך הנוקבא המסיימת את
 האצילות, וע"כ נק' רקיע הזה, בשם קצה
 השמים לתתא. ויש חיות עלאין כלהו
 כלילן ברקיע השמים וכו' דא ההוא
 קדמון. שחיות עלאין שמחוזה ולמעלה דו"ן,
 כלולות כולן ברקיע השמים הקדמון, העומד
 במקום החזה דפרצוף הבינה, לאפוקי חיות
 תתאין שמחוזה ולמטה דו"ן, שאינן כלולות באותו
 רקיע הקדמון. וטעם הדברים הוא, (כמ"ש בפתיה
 לחכמת הקבלה אות ע"ז), שכל אחורים דעליון,
 דהיינו המחזה ולמטה שלו, מלובשים בכלים
 דפנים דתחתון, דהיינו בתוך הכלים כתר וחכמה
 שלו שלמעלה מחוזה. אמנם אחורים דעליון אינם
 מלובשים לעולם, תוך הכלים דאחורים של
 התחתון, דהיינו במחוזה ולמטה שלו, שהרי סבת
 החלבשה

על ויה דשם הויה. פירוש, חיות הנסתרות הן בחי'
 מחוזה ולמעלה דו"ן, ששם בחינת ג'ר, המרומות
 בב' אותיות י"ה, שעליהם נאמר הנסתרות לה'
 אליקנו וגו', שאין שום השגה בהן. וע"כ גם
 החיות העומדות שם, הן ג"כ נסתרות ונעלמות
 ואין השגה בהן. וחיות שלמטה מחוזה, ה"ס ו"ה
 דשם הויה, שה"ס הנגלות לנו ולבנינו, כי שם
 מקום חסדים המתגלים, ושם נוהג ראייה ותשגה
 כנ"ל, בסו"ה וראית את אחורי. אלין רתיכא
 לאלין, אלו הן מרכבה לאלו, כלומר אותיות
 ו"ה, הן מרכבה לאותיות י"ה, דהיינו שמגלים
 הארתם בדוגמא להרוכב הנגלה במרכבתו. וכן
 חיות תתאין הן מרכבה לחיות עלאין, שמגלים
 הארתן, כמ"ש להלן, וההוא טמירא לכל
 טמירין דלא אתיידע ככל שליט על
 כלא ורכיב על כלא, והנסתר מכל נסתר
 שלא נודע כלל, שה"ס א"ס ב"ה המרומז בקוצו
 של יוד דשם הויה, הוא שולט על כולם ורוכב
 על כולם. כלומר שכל המדרגות מגלות שליטתו
 בהעלמות. חיות דאתגליין אינון לתתא
 תחות אליו עלאין דמטמרן, ואתנהרן
 מגייהו, ונטלין בגינייהו, חיות תתאין
 המתגלות, הן לתתא מתחת אלו חיות הנסתרות,
 ומקבלות מהן הארתן, ונוסעות מכוון. כלומר,
 שהחיות תתאין אין להן מעצמן שום כח ופעולה.
 אלא מה שמקבלות מחיות העליונות.

קלה) חיות עלאין כלהו כלילן ברקיע
 השמים, ועלייהו כתיב יהי
 מארת וגו' כולוהו תליין בההוא רקיע
 השמים. חיות עליונות, דהיינו הנסתרות, כולן כלולות
 ברקיע השמים, ועליהן כתוב, יהי מארת וגו'. והיו למאורות
 ברקיע השמים, שהכתוב מלמדנו שכל המאורות הלויים
 ברקיע השמים ההוא. רקיע שעל גבי החיות,
 דא ההוא דכתיב, ודמות על ראשי
 (דטו"י דף כ"א ע"א)

" יהי *מארת ברקיע * השמים, והיו למאורות ברקיע השמים, כלהו תליין בהואו
 רקיע השמים, רקיע * שעל גבי החיות, * דא הוא דכתיב * ודמות על ראשי
 החיה רקיע כעין הקרח, דא * ההוא קדמון.

קלו) דהא מתמן ולהלאה, לית מאן דיכיל לאסתכלא ולמנדע. מ"ט,
 * משום דאיהו סתים במחשבה, ומחשבה דקב"ה, * טמירא סתימא עלאה,
 מחשבה דבר נש, * בכל עלמא, * לא יכיל * לאתדבקא * ולמנדע * לה, מלין
 דתליין במחשבה עלאה, לית מאן דיכיל * לאתדבקא לון, מחשבה * ממש עאכוז
 * לגו מז מחשבה מאן איהו * דעביד * רעיוני, * דהא לית סוכלתנו למשאל,
 כ"ש למנדע.

מסורת הזהר

(א) יהי מארת, לעיל דף צ"ה ציון ג' וש"ג. (ב) ודמות על ראשי החיה, יחזקאל א' לעיל דף כ"ה ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות: * נ"א מאורות והיו למאורות. * נ"א ליג השמים. * נ"א דעל. * נ"א ל"ג דא. * נ"א ה' קדמאה.
 * נ"א הוא קדמאה. * נ"א הוא קדמאה. * נ"א בגין. * נ"א מוסיף, דקב"ה אל"ף הוא. * נ"א דכל.
 * נ"א ל"ג לא יכיל. * נ"א לאתדבקא לון. * נ"א ולמנדע. * נ"א ליה. * נ"א לאתדבקא. * נ"א מוסיף, מחשבה עלאה.
 * נ"א גו. * נ"א דאביד. * נ"א רעיונא.

פאכר

הסולם

מאורי אור ומאורי אש

לה, המחשבה של אדם, אין בכל העולם מי
 שיוכל להשיג ולדעת אותה. מלין דתליין
 במחשבה עלאה לית מאן דיכיל
 לאתדבקא לון, מחשבה ממש על אחת
 כמה וכמה. מכ"ש דברים התלוים במחשבה
 העליונה, אין מי שיכול להשיג אותם, ומחשבה
 עצמה על אחת כמה וכמה שאי אפשר
 להשיגה. פירושו, ספירת הבינה היא בחינת
 ג"ר ומחשבה, והיא כלולה אמנם מע"ס, שהג"ר
 שבה הן בחינתה עצמה, וז"ס תחתונות שבה
 אינן בחינתה עצמה, אלא בחינת זו"ן הכלולים
 בה. ואומר הזהר שאפילו ז"ת דבינה, שהן רק
 כלולות ותלויות במחשבה, שהיא בינה, אין
 השגה תפיסה בה, דהיינו במקומן עצמן, אלא
 רק במקום זו"ן, ומכל שכן הג"ר דבינה שהן
 עצמות הבינה, שאין שום השגה תפיסה שמה.
 לגו מן מחשבה מאן איהו דעביד
 רעיוני, דהא לית סוכלתנו למשאל,
 כל שכן למנדע. יותר פנימיות מהמחשבה,
 שהיא בינה, מי הוא שיפעיל שמה איזה רעיון
 שהרי אין שם הבנה אפילו לשאול, ומכל
 שכן לדעת. פירושו, למעלה מבינה, הוא א"א,
 שה"ס הכתר, לכל פרצופי אצילות, והוא בחינת
 א"ס, דלית השגה תפיסה ביה כלל.

אין

ההלבשה ה"ס עלית המלכות למקום בינה,
 הנעשה בעת קטנות של הפרצופין, והנה אז,
 מכח עליה הזו, נמצא שכל פרצוף מחוסר לגמרי
 מהכלים שמחזה ולמטה שלו. ואיך יוכלו האחרים
 דעליון להתלבש באחורים דתחתון, בעת
 שמחוסרים ממנו. עש"ה הרי שחיוון תתאין
 דזו"ן, שהם בחינת מחזה ולמטה, אין להן שום
 חיבור והתכללות עם הרקיע הקדמון, שה"ס
 האחרים דבינה, כי לא נתלבשו בהם מעולם.
 (ועי' לעיל דף כ"ה ד"ה כוזהר) בביאור הכתוב ודמות
 על ראשי החיה רקיע וכו' וענין הפרש הגדול
 בין חיות עלאין לחיות תתאין האמור, הולך
 ומבאר לפנינו הזהר בארוכה.

קלו) דהא מתמן ולהלאה לית מאן
 דיכיל לאסתכלא ולמנדע:

שהרי משם ולמעלה דהיינו למעלה מרקיע הקדמון,
 אין מי שיכול להשכיל ולדעת. מאי טעמא, משום
 דאיהו סתים במחשבה, ושואל מהו הטעם,
 ואומר, משום שהוא סתים בסוד המחשבה.
 כלומר, כי למעלה מרקיע הקדמון, דהיינו למעלה
 מחזה דפרצוף הבינה דאצילות, הרי שם הג"ר
 של הפרצוף הבינה, הנבחן לבחינת מחשבה,
 שאין שום תפיסה בג"ר, כנודע. מחשבה דבר
 נש, בכל עלמא לאיכיל לאתדבקא ולמנדע

(דפו"י דף כ"א ע"א)

בראשית

קכז

קלז) אין סוף לית ביה רשומא כלל, ולא תליא * שאלתא ביה, ולא רעיונא * לאסתכלותא * דמחשבה כלל. מגו סתימא דסתימא, מריש * נחיתו דאין סוף, נהיר נהירו דקיק, * ולא ידיע, סתים * ברשימו * כחדודא דמחטא, רזא * סתימא דמחשבה. * ולא ידיע, עד דאתפשט נהירו מניה, באתר דאית ביה * רשימין, דאתוון ⁶ כלהו מתמן * נפקין.

קלח) בריש כלא * א' * רישא וסופא דכל דרגין, רשימו דאתרשים * ביה

דרך האמת

(6) סי' לתוון מבינה נקודי מנהכמה טעמים מכתר.

מסורת הזהר

(א) א' וכו', לעיל בהקדמת הזהר דף מ"א ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: * נ"א ביה שאלתא. * נ"א דאסתכלותא, ונ"א דסכלתנותא. * נ"א מחשבה. * נ"א דסתימו. ונ"א דסתימא. * נ"א דלא. * נ"א בסתימו. * נ"א מוסיף, טמירין דכל טמירין כחורוא. * נ"א סתימו. * ה"ג בדפוסים הראשונים, נ"א דלא, ונ"א לא. * נ"א רשימו. * נ"א נפקין, ונ"א נפקא. * נ"א ל"ג ביה. * נ"א ל"ג א. * נ"א דאתרשים בדרגין ול"ג ביה

טאמר

הסוכם

ג' נהורין

קלז) אין סוף לית ביה רשומא כלל, ולא תליא שאלתא ביה, ולא רעיונא לאסתכלותא דמחשבא כלל: אין סוף, אין בו כלל איזה רושם לאחיוה, ולא שייך בו שום שאלה או רעיון להשכלת המחשבה. מגו סתימא דסתימא, מהסתום מכל סתום. מריש נחיתו דא"ס, נהיר נהירו דקיק ולא ידיע, סתים ברשימו כחדודא דמחטא: מתחילת ירידת א"ס להתגלות, האיר אור דק ובלתי מושג, וסתום ברושם דק כפחתו של פחט. כלומר שנפתח פתח צר מאד בלתי מספיק לאחיוה. רזא סתימא דמחשבה, והוא סוד מחשבה סתומה. דהיינו ג"ר דפרצוף הבינה המכונה לעיל מחשבה ממש. פירוש. כי בא"ס ב"ה שהוא א"א, אין בו שום רושם לאחיוה, ומתחילת ירידת א"ס לבא לכלל גילוי, שהוא בג"ר דפרצוף הבינה, הנקרא א"א דאצילות, נתרשם שם ברושם דק, ועדיין היה בלתי מספיק לאחיוה. ולא ידיע, עד דאתפשט נהירו מניה באתר דאית ביה רשימין דאתוון. ולא היה מושג עד שנתפשטה הארה ממנו להמקום שיש בו רשימות של אותיות. דהיינו פרצוף ז"ת דבינה הנקרא ישו"ת דאצילות. כי הווי' דאצילות הם סוד אותיות. והו"ת דבינה אינן עצם הבינה אלא בחינת התכללות מווי', כנ"ל, וע"כ הן נבחנות כרשימות של אותיות, שהן הווי', וכיון שהם קרובים לבחינת זווי', ע"כ מתחיל מהם סוד השגה וההתגלות. כלהו מתמן נפקין כל המוחין דגדלות דווי' וביע (דפו"י דף כ"א ע"א)

יוצאים משם, מז"ת דפרצוף דבינה, הנקרא ישו"ת.

קלח) בריש כלא א' רישא וסופא דכל דרגין, רשימו דאתרשים ביה דרגין כלהו: בתחילת הכל נרשם אות א' שהוא ראש וסוף של כל המדרגות, והיא רשימו, שכל המדרגות נרשמו עמה ולא אקרי אלא אחד, לאחזאה דאע"ג דאית ביה דיוקנין סגיאין לאו איהו אלא אחד ואינו נקרא אלא אחד, כלומר שהא' הוא אחד במספר, להורות, שאע"פ שיש בו הרבה צורות, כי הוא כולל לכל המדרגות כנ"ל, מ"מ אינו אלא אחד. כלומר, שכל המדרגות נעשו בו אחד. ודאי איהו את דעלאין ותתאין תדיין ביה, ודאי הוא שהא' הוא אות שהעליונים ותחתונים תלויים בו.

פירוש, כי צורת א' יורה על צמצום ב', דהיינו על עליית המלכות למקום בינה. והסיום החדש הזה ה"ס קו אמצעי דא' וי' עליונה ה"ס כתר וחכמה שנשארו בהמדרגה. וי' התחתונה ה"ס בינה ותו"מ, שיצאו מהמדרגה ונפלו למדרגה שמתחתיה, וכן יורה על הגדלות, שעלו בחזרה ונתחברו למדרגה אחת עם ה"י עליונה. ע"י הקו אמצעי שבא'. ואז נתגלו ממנה כל המוחין דפרצופי אבי"ע כנ"ל במקומות רבים. וכבר נתבאר לעיל (כדף ז' ד"ה וכבר), שמצמצום א' אין שום מציאות מוחין דאויי אפילו לזו"ג עליונים, ומכ"ש לנר"ן דצדיקים עש"ה. וע"כ מכנה הזהר כאן את הצמצום א' בשם, סתים ברשימו כחדודא דמחטא, שהרושם הוא סתום כפתח הנעשה

דרגין כלהו, ולא אסרי אלא * אחד, לאחזאה דאע"ג דאית ביה * דיוקנין סגיאין, לאו איהו אלא חד. ודאי * איהו את דעלאין ותתאין תליין ביה. קלט) ראשיתא דאלף, טמירו * דרזא דמחשבה עלאה, * וההוא * אתפשטו

מסורת הזהר

(א) אחד, לעיל דף ע"ד ציון ב' ושי"ב.

חלופי גרסאות: * נ"א מוסיף, רשימין דאתון דיוקנין וכו'. * נ"א איהי * א"י את וכו'. * נ"א מוסיף, טמירו * חד * ונ"א חד רזא. * נ"א וההוא טמירו פשיטי דההוא וכו' * נ"א פשיטו.

סאמר

הסולם

ג' נהורין

שבאלכסונא. שה"ס רקיע המבדיל, דהיינו סיומא דצמצום ב' בעצמו, שהוא ישו"ת, שברשימתו זאת דרקיע המבדיל, נרשמו כל המדרגות כולן דזו"ן ובי"ע. ולא אקרי אלא אחד, כי הרקיע הזה, שה"ס ישו"ת, עושה כל פרצופי אצילות לאחד, כי בגדלות הוא מתפשט עד סיום האצילות ועי"ז הוא עולה עם הזו"ן לראש דא"א, ונעשו שם כל הפרצופין אחד. (ועי' לעיל דף ט"ו ד"ה ההוא.) ועם דברים הללו תבין כל ההמשך שלפנינו.

קלט) ראשיתא דא' טמירו דרזא דמחשבה עלאה, הראש של

הא. דהיינו י' עליונה שבה, ה"ס ההסתר של מחשבה עליונה. כלומר, שרומז על עלית המלכות למקום בינה. דאו"א המכונים מחשבה עליונה, שהוריד בינה ותו"מ דאו"א למטה ליסו"ת, ולא נשאר באו"א, אלא ב' הכלים כו"ח בלבד. באופן שהיוד עלאה דא' יורה על או"א, בעת שאין בהם אלא כו"ח בלבד. דהיינו בעת ההסתר של המחשבה העליונה. וההוא אתפשטו דההוא רקיע עלאה, כלא סתים בההוא רישא, ואיתה התפשטות של רקיע העליון. דהיינו ההתפשטות של עת הגדלות, שרקיע העליון מתפשט למקום המלכות, ומעלה בחזרה את הבינה ותו"מ. עדיין הוא כולו סתום בראש ההוא דא', דהיינו ב' עליונה שלה. בגין דכד נפק א' מהאי רקיע בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה נפקא בכדי, בעת שתצא צורת א' מאותו הרקיע, דהיינו מוחין דגדלות, תצא בצורת ראש המחשבה.

פירוש כי י' עלאה דא', רומזת על א"א ואו"א כנ"ל, ואומר שסוד ה"ל' הו"ו רומזת על הקטנות שנעשה בא"א ואו"א, מסבת עלית המלכות, שלא נשאר להם במדרגתם אלא כו"ח בלבד, ובינה ותו"מ דא"א ירדו לאו"א, וכן בינה ותו"מ דאו"א ירדו ליסו"ת. ואומר הטעם, שא"א ואו"א

הנעשה מחודו של מחט, שאין צורת הפתח ניכרת. כלומר, שאין הפתח ראוי לגילוי המוחין. ורשימו זו דצמצום א' ה"ס המלכות דאו"א עלאין. שהם ג"ר דבינה. כנ"ל. ורשימו דצורת א', שהוא צמצום ב', מתחיל להתגלות רק בפרצוף ז"ת דבינה, המכונה בשם ישו"ת. (ועי' לעיל בהקדמה הוה דף ט"ו ד"ה וי"ס) ונמצא, שצורת א' כוללת לכל המדרגות דאצילות: כי צורת ה"ל' העליונה הקודמת להקו שבאלכסון, יורה על או"א עלאין דאצילות. וקוצו של יוד עלאה, ה"ס א"א דאצילות, שבהם עוד מאיר הצמצום א' והם נבחנים למים עליונים, מטרם שנגלה הקו האלכסוני דא' שהוא הרקיע דהיינו הסיום החדש דצמצום ב'. וקו האלכסוני עצמו שה"ס הרקיע המסיים לאו"א וא"א, הוא פרצוף ז"ת דבינה הנק' ישו"ת. ויוד תחתונה, ה"ס זו"ן, הדבוקים בבינה ותו"מ שנפלו מיסו"ת, הן בקטנות והן בגדלות. כנ"ל. וזה אמרו, מריש נחיתו דא"ס וכו' סתים ברשימו כחדודא דמחטא שמתחילת גילוי הארת א"ס, היה מאיר בדקות כפתחו של מחט, שה"ס צמצום א', שזו"ן ובי"ע לא יכלו לקבל דרך פתח זה כלום. כנ"ל והוא נמשך עד המלכות דאו"א עלאין שבהוה דא"א. עד דאתפשט נהירו מניה באתר דאית ביה רשימין דאתון, היינו עד הו"ת דבינה הנק' ישו"ת, העומדים למטה מחזה דא"א, שבהם רשימא דאתון, שהם זו"ן כנ"ל. בריש כלא א צורת רשימו דאתון שיצאה תחלת הכל. היתה צורת א', דהיינו צמצום ב' כנ"ל, ובו רישא וסופא דכל דרגין, רישא, היא י' עלאה דא'. הרומזת על א"א ואו"א עלאין, שהם ראש כל המדרגות. וסופא, היא י' תתאה דא', הרומזת על זו"ן, שהם סוף כל המדרגות. רשימו דאתרשים ביה דרגין כלהו, היינו הקו

(דמו"י דף כ"א ע"א)

בראשית

קכט

דהוא רקיע עלאה *כלא סתים בההוא *רישא *בגין דכד נפיק *א' מהאי רקיע, בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה נפקא. בההוא אמצעייתא דאליף, שית דרגין כליין ביה, רזא דכלהו חיות טמירין *עלאין, דתליין *מגו מחשבה: קמ) חד נהירו דנהיר *ואתגניז, *דא *נהירו דאת *ב' דבראשית. *חום

מסורת הזהר

(א) חום היום, בראשית י"ח, ח"א צה. ח"ב לו. ח"ג יד.
חלופי גרסאות: * נ"א כל * נ"א מוסיף, רישא *ה"י. * נ"א ל"ג בגין. * נ"א מוסיף, *האי" א. * נ"א מוסיף, עלאין *דסליקין. * נ"א גו. * נ"א ואגניז. * נ"א דהא. * נ"א נהיר. * נ"א ט.

מאמר	הסולם	ג' נהורין
ואויא קבלו לתוכם את הצמצום ב' והקטנות הנמשך ממנו, שהוא בכדי שתהיה אחר כך התפשטות הרקיע בעת גדלות בסוד צורת א' והאורות יצאו או בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה, כלומר, שיתגלו האורות דא"א, הנק' ראש של אוי"א, שהם מחשבה כנ"ל, כי אלו בינה ותו"ם דא"א שנפלו מסכת הצמצום ב' ונתדבקו באו"א, גורם לגילוי המוחין שלו, כי בעת גדלות כשמתפשט הרקיע למטה, והוא מעלה הבינה ותו"ם שלו בחזרה לראשו, עולה עמהם גם אוי"א הדבוקים בהם אל ראש א"א, וכן בינה ותו"ם של אוי"א, מעלים עמהם היסודות לראש א"א, ובינה ותו"ם דישסודות מעלים עמהם את הזו"ן לראש דא"א, ונמצאים כולם שיוצאים בדיוקנא דרישא דמחשבה, שהוא א"א, וכולם מאירים בהארת חכמה על ידו. אבל אם לא היו א"א ואו"א מקבלים לתוכם את המיעוט דצמצום ב', ולא היו מורידים הבינה ותו"ם שלהם לישסודות, אז לא היו שום מציאות שיתגלו מוחין דא"א אל העולמות. כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר. בההוא אמצעייתא דא' שית דרגין כקילין ביה: בקו האמצעי ההוא שבהא' כוללים בו ששה מדרגות, דהיינו חג"ת גה"י, כי הם ו"ק דפרצוף הבינה המכוונים ישסודות כנ"ל. רזא דכלהו חיות טמירין עלאין דתליין מגו מחשבה רקיע הזה שבתוך הא' הוא סוד כל החיות הנסתרות העליונות התלויות תוך המחשבה, שהוא בינה, פירוש, אחר שביאר י' עלאה דא' שהיא אוי"א עלאין, והכו שבאמצעו, שהוא ישסודות, מבאר עתה את י' התחתונה של הא'. ואומר, שה"ס החיות, דהיינו זו"ן, התלויים בהרקיע, כמו י' תחתונה התלויה בסו האלכסוני של הא'. אלא שאומר, שרק החיות הנסתרות העליונות, תלויות	תוך המחשבה דהיינו בהקו שהוא ו"ק דמחשבה, שהן בחינת חג"ת שמחזה ולמעלה דזו"ן, ולאפוקי חיות תחתונות הנגלות, שהן בחינת גה"י מ שמחזה ולמטה דזו"ן, הן אינן תלויות במחשבה, שהיא הרקיע שבתוך הא'. והטעם כבר נתבאר (לעיל דף קכ"ה ד"ה חיות עלאין) שהאחרים דעליין מלובשים רק בהכלים דפנים של התחתון, עד החזה, ולא כלל בכלים דאחרים של התחתון, שהם מחזה ולמטה, עש"ה. ולפיכך חיות עליונות שהם כלים דפנים דזו"ן דבוקות ותלויות בבינה ותו"ם, דרקיע, שהוא ו"ק דמחשבה. אבל חיות הנגלות שמחזה ולמטה, מעולם לא נתחברו עמהם. והנה נתבאר, איך צורת הא' כוללת כל המדרגות כולם: שי' עליונה היא אוי"א וא"א, הרקיע שבאמצעה הוא ישסודות, שבו דבוקה ותלויה י' התחתונה שהיא זו"ן.	קמ) חד נהירו, דנהיר ואתגניז, דא נהירו דאת ב' דבראשית, אור אחד, שהאיר ונגנו, זה הוא האור של אות הב' דבראשית, פירוש, אחר שביאר ראש ואמצע וסוף דצורת הא', וביאר שסוף הא' דהיינו ה"י התחתונה התלויה בה"ס חיות טמירין עלאין, שהם ג' ספירות חג"ת שמחזה ולמעלה דזו"ן. חוזר עתה לבאר בפרטות ענין ג' חיות טמירין הללו ומכנה אותן ג' נהורין, אשר נהירו חד הוא חסד, וקו ימין ומדת אברהם, ונהירו תנינא הוא גבורה וקו שמאל ומדת יצחק, ונהירו תליתא הוא תפארת וקו אמצעי, ומדת יעקב. וכבר ידעת שאלו ג' הקוין דז"א, נמשכים לו מג' הנקודות חולם שורק חירק שבסדר יציאת המוחין בישסודות, כי אין מוחין יוצאים בהבינה, זולת בסדר ג' נסודות הללו. כנ"ל (דף נ"ב אות י"ח) שאומר דהא לית זרעא דאזדרע בר ברזא דתלת נקודין, (ע"ש בהסולם בד"ה דהא, וביאורם

היום, *דהוה אברהם יתיב * פתח האהל, *דאיהי * פתחא מתתא לעילא, וחום
היום נהיר על ההוא פתחא, ונהרא מתמן.
קמא) תנינא, נהירו *דאזיל לאתחשכא לעת פנות * ערב, רזא דצלותא

מסורת הזהר

א) פתח האהל, בראשית ית, ח"ב לו, ח"ג יד, עא: ב) פתחא מתתא, ח"ב לו, ג) ערב-דיצחק, ח"ג רמב.
חלופי גרסאות: * נ"א מוסיף, "רזא" ונ"א, "הוה" דהוה וכו'. * נ"א מוסיף, כחום היום" דאיהי * נ"א דאחיל
לאתחשכא לפנות ערב, ונ"א דאזיל לאתחשכא לפנות ערב, ונ"א דאזיל לאתחשכא לערב פנות ערב,
ונ"א דאזיל לאתחשכא לפנות ערב, פנות ערב, ונ"א דאחיל לאתחשכא לערב, פנות ערב וכו'.

סאמר

הסולם

ג' נהורין

בינה, היא פתח ממטה למעלה, שעל ידה עולים
התחתונים, שהם זרין שלמטה, להבינה שלמעלה,
דהיינו בעת שהנקודה חוזרת למקומה, ובינה
ותו"מ שנפלו למסום זרין, חוזרים לבינה, הנה אז
גם הזרין הדבוקים בהם, עולים עמהם לבינה.
הרי שנקודה זו הוא פתח ממטה למעלה,
שאלו שלמטה עולים דרך בה למעלה. וחום
היום נהיר על ההוא פתחא, ונהרא מתמן,
וחום היום שה"ס חדינין וסוד המסך שנתקן
בהנקודה לדחות אור העליון ממנה, מאירה באותו
הפתח, שהוא הנקודה, ממטה למעלה, ומשם מאירה ג"כ
למטה, דהיינו בסוד זווג דהכאה עם אור העליון,
(כנ"ל בפתיחת"ק באות כ"א ע"ש) שמעלה או"ח וממשיכה
אורי, וה"ס נקודת החולם (כמ"ש לעיל דף ט"ו
עש"ה), ונבחנת לאור החסד, ולסו ימין ולמדת
אברהם. ומכאן פני אריה שבחיוון טמירין עלאין
שמחזה ולמעלה. כמ"ש ופני אריה אל הימין.

קמא) תנינא, נהירו דאזיל לאתחשכא
לעת פנות ערב, רזא

דצלותא דיצחק: אור השני היא, אור ההולך ונחשך
לפנות ערב, והוא סוד תפלת יצחק. לאתקנא האי
דרגא, דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה
לפנות ערב: כדי לתקן מדרגה הזו, כמ"ש
ויצא יצחק לשוח וכו'. אסתכלותא דערב
וחשוכן כדהו לגביה: הסתכלות דערב וכל
מיני חשכות היו אצלו, בסוד תפלת המנחה.
בהאי פנות ערב אסתכל יעקב
בהווא ממנא דעשו בפנות ערב הוה,
הסתכל יעקב בהממונה דעשו, שעליו נאמר,
ויאבק איש עמו, כמו שמבאר לפנינו להלן.

פירוש, אור השני הזה ה"ס קו שמאל
דו"א שלמעלה מחזה שלו, שהוא נמשך מנסודת
השורק

וביארם, תמצא לעיל דף ט"ו ר"ה ההוא נקודה) שמתחילה,
בעת יציאת הבינה, שה"ס יסו"ת, מהראש דא"א,
מכח עלית המלכות למקומה, נתקנה הבינה בסוד,
נקודה בהיכליה, שפירוש, מוחין דחסדים בחוסר
ג"ר, מטעם שהנקודה שהיא המלכות עלתה
להיכל דא"א שהיא בינה, וירדו מסבתה בינה
ותו"מ דהיכל, להזרין שמתחתיו, ולא נשאר
בהיכל זולת האורות דנפש רוח, בהכלים דכתר
חכמה. וע"כ מכונה אור הוה נקודה בהיכליה
וה"ס הנקודה שבתוך ב' דבראשית, אשר ה' ב'
ה"ס הבינה הנקראת היכל. והנקודה שבתוכה,
ה"ס המלכות שעלתה אליה. (כמ"ש בתקוני זוהר
תק' ה' דף י"ט ע"א עש"ה). ונקודה זו ה"ס נקודת
החולם שממעל לאותיות, (כמ"ש לעיל דף ט"ו ד"ה
ההיא נקודה).

וזהו אמרו כאן חד נהירו דנהיר
ואתגניז, דא נהירו דאת ב' דבראשית,
אור הראשון, הוא האור שהאיר ואח"כ נגנו,
דהיינו הבינה דא"א, שמתחילה היתה בג"ר דראש
א"א, ואח"כ עלתה אליה הנקודה, שהיא המלכות,
ומכח זה יצאה הבינה מג"ר דראש א"א, ונגנו
האור דג"ר מבינה, ונשארה בו"ס חסר ג"ר,
הרי שמתחילה האיר אור הבינה בשלמות ואח"כ
נגנו, והוא האור המרומז באות ב' דבראשית,
דהיינו נקודה בהיכליה, כנ"ל. ונקודה זו שעלתה
להיכל שההיכל נתמעט על ידה לבחינת ו"ס.
נבחנת לבחינת חמימות ודינים, ועליה רומז
הכתוב, כחום היום, וז"ש, חום היום,
דהוה אברהם יתיב פתח האהל, שנקודה
הנ"ל מכונה חום היום, וכן היא מכונה פתח
האהל, ואומר עליה הכתוב שאברהם היה יושב
פתח האהל כחום היום. דאיהי פתחא מתתא
לעילא, כי הנקודה שהיא המלכות שעלתה להיכל
(דסויי דף כ"א ע"א)

דיצחק. לאתקנא האי דרגא, דכתיב * ויצא יצחק לשוח ב' בשדה לפנות ערב, * אסתכלותא דערב, * וחשוכן כלהו לגביה: בהאי פנות ערב, * אסתכל יעקב בהוא ממנא דעשו.

קמב) תליתאה, נהירו דכליל * תרין * אלין, נהירו דנהיר ג' באסוותא, רזא דכתיב * ביעקב י' ויזרח לו * השמש וגו', * ודאי כד אתכליל בהוא פנות

מסורת הזהר

(א) ויצא יצחק לשוח בשדה, בראשית כד, ח"א קמה: ח"ב לט, ס. ח"ג רכד, רמב. ת"ז תקי ח' כ. תקי ג"א פו. תקי ס"ט קא. ב) בשדה, ח"ב ס. ג) באסוותא, ח"א כז. רג: ת"ז תקי כ"ה עא. ד) ויזרח לו השמש, בראשית ל"ב ח"א קע: רג. ריב.

חלופי גרסאות: * ג"א מוסיף, "להוא פנות ערב" אסתכלותא וכו'. * ג"א וחשכין, וג"א וחשכין. * ג"א ואסתכל, וג"א אסתכלן, וג"א אסתחון * ג"א תמן, וג"א מוסיף תרין, דרגין". וג"א תרי. * ג"א ל"ג ביעקב. * ג"א מוסיף השמש כאשר עבר פנואל וגו' * ג"א והאי.

ג' נהורין

הסולם

טאמר

ולאור הגבורה דז"א, ומכאן פני שור שבחיון טמירין עלאין. שז"ס (יחזקאל א') ופני שור מהשמאל.

קמב) תליתאה, נהירו דכליל תרין אדין נהירו, דנהיר באסוותא:

אור הג' הוא, אור הכולל לבי אורות הללו הג"ל, שהם קו ימין וקו שמאל, אור המאיר לרפואה. פירוש, אור הזה הוא קו אמצעי הנמשך מנקודת החירק שבבינה, שפירושו קומת החסדים החדשה שקבלה הבינה על ידי התלבשותה בהמסך דזו"ן שעלו אליה. שאור הזה מוסיף על החסדים שבסו ימין, והוא נעשה לבוש יקר דחסדים אל אור החכמה, ואז נכללו ב' הקוין זה בזה, שקו ימין נכלל מאור החכמה ויש לו חכמה וחסדים, וקו שמאל נכלל מחסדים ויש לו חכמה וחסדים, וע"כ אומר עליו נהירו דכליל תרין אלין, שאור הזה כולל ב' הסוין. כי הוא משלים שניהם, ומשום זה הוא זוכה בעצמו לקבל גם הוא הארת שניהם. כי במדה שהתחתון משלים לעליון זוכה בהן גם התחתון, להיותו הגורם, והוא נהירו דנהיר באסוותא, כי על ידי קומת חסדים שלו נרפא הקו שמאל, שמקבל בכחה הארת החסדים שבסו ימין. רזא דכתיב ביעקב, ויזרח לו השמש וגו', ועל אור זה הג', אומר הכתוב ויזרח לו השמש וגו', ודאי כד אתכליל בההיא פנות ערב, הכתוב מדבר, אחר שנכלל יעקב בפנות ערב ההוא, דהיינו בחושך דקו שמאל, והיה צריך לרפואה, וע"כ נאמר ויזרח לו השמש, דהיינו לרפאותו מחושך דשמאל. ואור הג' הזה נבחן לקו אמצעי המכריע על ב' הסוין מיין

השורק שבבינה, שתכנה נחבאר לעיל בדף ט"ו, כי בעת שהנקודה ירדה מההיכל, שהוא מקום בינה, וחזרה למקומה, למקום מלכות, וג' הכלים בינה ותו"מ, שנפלו מההיכל שהיא הבינה, לזו"ן, חזרו אליה, ונשלמה הבינה בע"ס, וחזרה למסומה לראש דא"א, ושוב הגיע אור החכמה דא"א אל הבינה כמקודם שנתמעטה. הנה אז, נבחנות הז"ת דבינה שהן נחשכו מכח עליה הזו לראש דא"א, מטעם שאין הז"ת יכולים לקבל אור החכמה בלי לבוש מאור החסדים, ומתוך שהראש דא"א הוא כולו אור החכמה בלבדו, לכן רק הג"ר דבינה יכלו לקבל אור הזה, אבל הז"ת דבינה נשארו בחושך, בלי אור דחסדים ובלי אור החכמה. וה"ס נקודת השורק (כמ"ש שם דף ט"ז ד"ה ותדע).

זוה אמרו, תנינא, אור השני, שהוא קו שמאל, הוא נהירו דאזיק לאתחשכא לעת פנות ערב, כי ע"י חזרת הבינה להראש דא"א הולכות ונחשכות הז"ת דבינה, כנ"ל, שה"ס הכתוב לפנות ערב, וה"ס צלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא, כי בסוד התפלה שלו המרומזת בהכתוב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, תיסקן והמשיך מדרגה זו דנקודת השורק הג"ל, וקבל משם סוד הקו שמאל של הז"א, המשלים רק לבחינת הג"ר, והז"ת משאיר בחושך. מטעם הג"ל. וז"ש אסתכלותא דערב וחשוכן כלהו לגביה, שעי' תפלת המנחה המשיך הקו שמאל מנקודת השורק, הכולל כל מיני חשכות שבעולם, ותיסקן אותם כראוי, ולפיכך נבחן אור השני הזה לבחינת חושך דיצחק, (דפו"י דף כ"א ע"א * דף כ"א ע"ב)

א ערב, מכאן ולהלאה והוא **ב** צולע על ירכו, דא איהו **ג** נצח ישראל. **קמג** * על ירכו, ירכו כתיב ולא ירכיו, **כ** דא דרגא רביעאה, דלא אתנבי

דרך אמת

(ח) בראשית כ"ו ב' וישלח ק"ע ע"ב וקע"א ע"א ומנחת יהודה דף פ"ז פ"ח ופרדס כשער ירך יעקב שהרי נ"ח הוא בימין זוהר תרומה קס"ה ע"ב. (כ) משפטים קי"א ע"ב.

חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג על ירכו.

מסורת הזהר

(א) ערב, ח"א ריב. ב) צולע על ירכו, בראשית ל"ב. ח"א כו: קע: קעא. ת"ז חקי י"ג כט. תק"ח צח טד שכט. ג) נצח, ח"ב סא. קסח: ח"ג קלו: (ע"י רמג). ת"ז בהקדמה ה. חקי י"ג כט. חקי ל"ג עו.

מאמר

הסולם

ג' נהרין

יורה שהוא מדרגה רביעית, דהיינו נצח, שאיש לא התנבא משם עד שבא שמואל, ועליה כתיב גם **נצח ישראל** וגו'. ועליו כתוב גם נצח ישראל לא ישקר וגו'. כדין אתקן דהוה חדשא מכד אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו, אז נתתקן הנצח, שהיה חלש מעת שנסתכן יעקב על ידי המלאך, הממונה של עשו.

פירוש כי הוקשה לו לפי מה שנתבאר, שענין צולע על ירכו נמשך ממיעות הג"ר, כנ"ל בדיבור הסמוך, א"כ הרי זה נוגע לב' הירכים והיה הכתוב צריך לומר, והוא צולע על ירכיו, שהם נצח והוד המכונים ב' ירכיו, ואומר שהוא באמת רק ירך אחד, דהיינו נצח מדרגה רביעית אלא שהוא כולל ב' הירכין נצח והוד. והטעם הוא כי עד הזמן הוא עוד לא נתתקן בתיקון סוין, אלא מחזה ולמעלה דז"א בלבד, שהוא חג"ת, ועוד לא נתתקן המחזה ולמטה כלום, דהיינו הנה"י, כי היה חסר שם פני אדם (כנ"ל דף פ"ה י"ה ומניה) ולפיכך נבחן, שעוד אין בהם מבחי' ימין כלום ונצח והוד נחשבו לבחינת שמאל, ולמדרגה אחת, וע"כ אינו אומר הכתוב והוא צולע על ירכיו, כי עוד שניהם ירך אחד וספירה אחת, ואומר שהוא ספירת נצח, ולא הוד, והוא מטעם, כי בכלים נבחן שהעליונים נגדלים תחילה, וא"כ כל עוד ששני הירכין נחשבים לאחד הם נבחנים לנצח, להיותו העליון אל ספירת ההוד, וע"כ הוא נגדל וניכר עודם להוד. וע"כ אומר **דא דרגא רביעאה**, כי עוד לא נגלה שם מדרגה חמישית שהוא הוד, וא"כ הוא בהכרח ספי' הנצח. אמנם נתבאר (לעיל דף פ"ו ד"ה אמנם) שהתיקון שמחזה ולמטה הוא, לעלות ולהכלל בפני אדם שבזווג העליון, עש"ה. והנה תיקון זה לא נעשה אלא בימי שמואל, וז"ש **דלא אתנבי**

בר

ימין ושמאל, והוא אור התפארת, והוא מדת יעקב, ומכאן נמשך פני נשר שבחיון טמירין עלאין שמחזה ולמעלה.

מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו:

מכאן והלאה, דהיינו אחר שיעקב המשיך האור דקו אמצעי בסוד מסך דחירס הנ"ל, נאמר עליון והוא צולע על ירכו, **דא איהו נצח ישראל**, ירכו, פירושו ספירת הנצח, של ז"א הנקרא ישראל, כי ב' הספירות נצח והוד מכונים ב' ירכין כנודע. ודורש המקרא, ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו, שמשמע, שזריחת השמש שה'ס אור הג' הנ"ל הוא סבה ישרה אל צולע על ירכו.

וטעם הדבר, כי בחינת המסך דחירס ממשך קומה דבחי"א (כנ"ל דף ס"ו ד"ה וזה) שהוא בחינת ו"ס חסר ג"ר, ואע"פ שכבר השיג הג"ר בכח נקודת השורק, ולא המשיך קומה זו דחסדים אלא מטעם רפואה, כנ"ל, מ"מ נתמעט לו בחינת הג"ר באיזה שיפור מכה הזווג הזה על מסך דחירס, וכבר ידעת ערך ההפכי בין כלים לאורות, שחסרון נה"י דכלים הוא חסרון ג"ר דאורות. (כנ"ל דף ע"ט ד"ה ורוא בניאור רובצת ע"ש) ולהיפך, המיעוט של ג"ר דאורות שבא לו מסבת המסך דחירס, נבחן בהכלים לצליעה על ירכים שהם נו"ה. הרי שזריחת השמש, שה'ס קומת החסדים שהמשיך בבחינת נהירו דאסוותא, הוא סבה ישרה אל צולע על ירכו, דהיינו למיעוט בהג"ר. ולהלן מבאר ענין צולע על ירכו בדרך אחר.

קמג על ירכו, ירכו כתיב ולא ירכיו, דא דרגא רביעאה, דלא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל: בהכתוב על ירכו, כתוב ירכו, לשון יחיד, ולא ירכיו, לשון רבים, וזה (דמו"י דף כ"א ע"ב)

בראשית

קלג

בר נש מתמן * עד דאתא שמואל, ועליה כתיב ב' וגם נצח * ישראל וגו', כדין
 *אתקן, דהוה חלשא * מכד אסתכן יעקב * אבינו בממנא דעשו.
 קמד) ג' *ויגע בכף ירכו, כד אתא לגבי דיעקב, נטל *תוקפא מההוא
 *פנות ערב, בדינא תקיפא, ויעקב הוה אתכליל ביה, ולא יכיל ליה, *וירא כי
 לא יכול לו ויגע בכף ירכו, נטל תוקפא דדינא מתמן, בגין דירכא איהו לבר
 *מגופא, *דיעקב גופא הוה, וגופיה הוה כליל ברזא דתרין דרגין, ברזא
 דאקרי אדם. *כיון דנטל תוקפא ד' לבר *מגופא, מיד ה' ותקע כף ירך יעקב.
 קמה) ולא אתנבי בר נש מתמן, *עד דאתא שמואל, ועיד נצח ישראל

דרך אמת

מסורת הזוהר

(א) עד דאתא שמואל-אתקן, ח"ב קיא: ב) וגם נצח ישראל, ח"ב סא. ח"ג קלז: ת"ז בהקדמה ה.

תקי י"ג כח: ג) ויגע בכף ירכו, בראשית ל"ב, ח"א קמו. קע: קעא: קעב: ח"ב מא: קיא: ת"ז תקי נ"ו צא. תקי ס"ט קדו קיב. ד) לבר מגופא, ח"א קמו. קסו. ה) ותקע כף ירך יעקב, בראשית לב. ח"א קמו. ח"ג מה ת"ז תקי ל"ג עז.

חלופי גרסאות: * נ"א מוסיף ישראל לא יסקר. ונ"א מוסיף וכתיב כי לא אדם הוא וגו'. * נ"א אתתקף. ונ"א אתקן דרגא דא דהוא חלשא. ונ"א דרגא דא אתתקן ואתתקף דהוה חלשא. ונ"א חולשא. * נ"א מכאן. * נ"א ל"ג אבינו. * נ"א מוסיף דכתיב. * נ"א מוסיף דרגא דא בכף. * נ"א תוקפו. * נ"א ל"ג פנות. * נ"א מוסיף וכתיב. * נ"א מגופיה. * נ"א ויעקב. * נ"א דכיון. * נ"א מגופיה. * נ"א ל"ג מעד עד יהושע.

סאמר

הסולם

ג' נהורין

בר נש מתמן עד דאתא שמואל, ועליה כתיב וגם נצח ישראל וגו', כי אז נברר הנצח לבחינת ימין, ולמדרגה ד', וההוד לבחינת שמאל, ולמדרגה אחרת מהנצח, דהיינו מדרגה החמישית דכלים, שהיא הוד.
 קמד) ויגע בכף ירכו, כד אתא לגבי דיעקב נטל תוקפא מההוא פנות ערב בדינא תקיפא: חזור לבאר הדברים הנ"ל ביתר ביאור. ואומר, כי הכתוב ויגע בכף ירכו, פירושו, כשבא שרו של עשו, ליעקב, לקח יעקב התחזקות מאותו פנות ערב, (כנ"ל באות קמ"א) שה"ס נסודת השורק וקו שמאל, בתסונו של יצחק, בתוקף הדין כנ"ל. ויעקב הוה אתכליל ביה ולא יכיל ליה, ויעקב היה נכלל בו בקו שמאל, וע"כ לא יכול לו. וירא כי לא יכור לו ויגע בכף ירכו נטל תוקפא דדינא מתמן. וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, ולקח יעקב התחזקות משם. כלומר כשהמלאך נגע בכף ירכו, בהתאבקותו עם יעקב, כדי להפילו, לקח יעקב כח וחיוזק מאותו הירך, בכדי לדחות להמלאך משם בכח אותו תוקף הדין שיש בקו שמאל שלמעלה מחוה, ולפיכך ותקע כף ירך יעקב, דהיינו שהמלאך נתגבר עליו.

ולא

(רפ"ו דף כ"א ע"ב)

כתיב ביה * כי לא אדם * הוא * יהושע אתנבי * מהודו של משה, דכתיב * ונתת מהודך עליו, * הוד, * ודא דרגא חמישאה. נצח ירכא שמאלא * דיעקב, ובג"כ * אתא דוד וכליל ליה בימינא, דכתיב * נעימות בימינך נצח, * ימינך לא כתיב אלא בימינך.

קמו) מ"ט אתחלש ירכא דיעקב, בגין * דאתקרב ביה * סטר * מסאבא.

מסורת הזהר

(א) כי לא אדם הוא, שמואל א' ט"ו. (ב) ונתת מהודך, במדבר כ"ו. ח"ג רכג: ג) נעימות בימינך נצח, תהלים טז. ח"ב קיט: קסת: ח"ג ג: רכג: שו:

חלופי גרסאות: * נ"א מוסיף הוא להנחם. * נ"א ויהושע. * נ"א מהוד. * נ"א ל"ב הוד. * נ"א והא. ונ"א ל"ב ודא. * נ"א יעקב. * נ"א אמר. * ונ"א מוסיף, ימינך נצח. * נ"א דאתקרב, ונ"א דאתחקיף. * נ"א בסטר. * נ"א מסאבו.

מאמר

הסולם

ג' נהורין

שה"ס מלכות והוד, ואין שם רק ארבעה מדרגות, דהיינו עד נצח, וחסר הוד כנ"ל. ואחר שהנצח נחלש ע"י נגיעת המלאך, לא נתנבא בר נש משם.

נצח ירכא שמאלא דיעקב, ובגין כך אתא דוד וכליל ליה בימינא. נצח הוא

ירך השמאל של יעקב, וע"כ בא דוד וכלל אותו בימין, דכתיב נעימות בימינך נצח, ימינך לא כתיב אלא בימינך. שלא כתוב נעימות ימינך נצח אלא נעימות בימינך נצח, שזה יורה שמקודם דוד לא היה הנצח בימין, אלא דוד החזיר אותו עתה לבחינת ימין. והיינו כאמור, שמיעקב עד שמואל ודוד היה הנצח נחשב לבחינת שמאל, (כנ"ל דף קל"ב ד"ה פירוש).

קמו) מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב, בגין דאתקרב ביה סטר מסאבא

ונקיט תוקפא מניה: שואל מהו הטעם שנחלש ירך יעקב, ומשיב, משום שצד הטומאה קרב אליו, ולקח חיזוק ממנו, ואז נגלה חסרון פני אדם כנ"ל. ובכל מקום שיש חסרון בקדושה נאחו שם הס"א. ואתעכב עד שמואל, ועל דא אתא לאדכרא דדא איהו ירכא דישראל, דכתיב וגם נצח ישראל, ונתעכב התיקון עד שמואל, כמ"ש לעיל. וע"כ בא שמואל להזכיר, שזה הוא ירך ישראל שכתוב וגם נצח ישראל. פירוש כי ב' שמות לז"א, בעת קטנות נס' יעקב, ובעת גדלות נקרא ישראל. וענין הכתוב ותקע כף ירך יעקב, הוא בעת שנס' יעקב, שאז ב' הספירות נצח והוד כירך אחד הן, כי בחינת שמאל הן, כנ"ל. אמנם בעת שנק' הו"א בשם ישראל

ולא נתנבא איש משם עד שבא שמואל ותיקן את הנצח. וע"כ כתוב אצל נצח ישראל, כי לא אדם הוא. פירוש, כי משמיענו הכתוב, אע"פ שנצח הוא לבר מגופא דהיינו למטה מחוזה, שאין שם פני אדם, וע"כ לא תיקן אותו איש עד הנה, עכ"ו, תיקן אותו שמואל, ע"י שהעלה וכלל אותו בפני אדם שלמעלה מחוזה וע"כ נצח ישראל לא ישקר והכתוב כי לא אדם הוא פירושו, אע"פ שאינו כפני אדם, מ"מ תיקן אותו. אמנם בחינת הוד נשאר בחולשתו כי גם שמואל לא יכול לתקן אותו והוא יתוקן לעתיד בגמר התיקון. וז"ש להלן (ברפ"י דף כ"ו ע"ב) אשר על הוד, שוקא שמאלא. נאמר והוא צולע על ירכו. דהיינו גם לאחר שתיקן שמואל את הנצח והחזירו לימין, נשאר החולשא בשוקא שמאלא הוד.

יהושע אתנבי מהודו של משה, דכתיב ונתת מהודך עליו: יהושע נתנבא

מספירת הוד של משה, שכתוב בו ונתת מהודך עליו. כלומר שיהושע היה מטרם שבא שמואל הנביא. וע"כ לא היה יכול להתנבא מנצח, מטעם החולשה מנגיעת המלאך כנ"ל, וע"כ כתוב בו ונתת מהודך עליו. ללמדנו, שנחנבא מהודו של משה. ודא דרגא חמישאה, הוד הוא מדרגה חמישית. פירוש, כי משה ה"ס פנימיות הז"א וכולו הוא מבחינת מחוזה ולמעלה דז"א, אלא שהמחזה ולמעלה יש בו פרצוף שלם חג"ת נה"י ואלו הנו"ה שמחזה ולמעלה הם נבדלים זה מזה וע"כ יש שם חמשה מדרגות חג"ת נ"ה, שהם נגד כח"ב ת"מ, ויהושע נתנבא ממדרגה החמישית, משא"כ מחוזה ולמעלה דז"א, חסר שם פני אדם, (רפ"י דף כ"א ע"ב)

בראשית

קלה

* ונקיט תוקפא מניה, ואתעכב עד שמואל, ועיד אתא * לאדכרא, דדא איהו ירכא דישראל, דכתיב וגם נצח ישראל, ועיד כל מילוי הוּו בדינא, בשירותא ^ה ובסופא.

קמז) ותו קב"ה כליל ליה לבתר * בהוד, אימתי, לבתר דמשח מלכין. ועיד * שקיל איהו כמשה ואהרן, מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא, * אף הוא לתתא, כגוונא דאנון תרין * סטרי, ומאן אנון נצח והוד, כגוונא דמשה ואהרן * דלעילא: וכלהו דרגין * אחידן * דא בדא, * דכתיב ^ב משה ואהרן בכהניו, ושמואל בקוראי שמו, דהא שית סטרין * אתכלילו * ואחידן דא בדא.

דרך אמת

מסורת הוהר

(ה) פ"י בסירותא כמעשה עלי כסופא בענין שאל, (א) שקיל כמשה ואהרן, ח"ב קמח רעה: ח"ג יט: (ב) משה ואהרן בכהניו, תהלים צ"ט, ח"ב רעה: ח"ג יט:

חלופי גרסאות * נ"א דנקיט, * נ"א לאתדכא, ונ"א לאדרכא בדא, ונ"א לאתדכא דדא איהו דכתיב וגם נצח ישראל, * נ"א בחור, * נ"א אף, * נ"א סטרין, * נ"א לעילא, ומוסיף ועל דא שקיל הוה שמואל כמשה ואהרן, ונ"א הוה שקיל שמואל כמשה ואהרן, ונ"א שקיל היה איהו כמשה ואהרן, * נ"א מוסיף, אחידן ביה, * נ"א מוסיף, דא בדא משה ואהרן ושמואל, * נ"א ל"ג כל הפסוק עד שמו, * נ"א כלהו נהירין דא בדא, * נ"א אחידן.

סאמר

הסולם

ג' נהורין

ישראל, דהיינו בעת גדלות נבחנים הנצח והוד לב' מדרגות ימין ושמאל, כנ"ל. ולפיכך בעת ששמואל תיקן בחזרה את הנצח, הזכיר עליו השם ישראל, שיוורה על בחינת גדלות, שאז הנצח הוא לימין וההוד לשמאל. ואז נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר וכו'.

ועל דא כל מיקוי הוּו בדינא בשירותא ובסופא: ועיב כל דבריו של שמואל היו בדין.

בהתחלה, ובסוף, פירוש שבהיות כל עקרו היה לטהר את הנצח מהחולשה שגרם לו שרו של עשו, ע"כ, היתה נבואתו בגבורה ובדין, כי כן צריכים לתקוני טהרה, ותכף בתחילת נבואתו ניבא דינים עלבית עלי, וכן בסופו ניבא דינים על שאל. קמז) ותו קב"ה כליל ליה לבתר בהוד, ועוד כלל אותו הקב"ה גם בספירת

הוד, אימתי, לבתר דמשח מלכין, ושואל אימתי כלל אותו הקב"ה בהוד, ומשיב, בעת שמשח המלכים שאל ודוד, ועל דא שקיל איהו כמשה ואהרן, מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא, אף הוא לתתא כגוונא דאינון ב' סטרי, ומאן אינון נצח והוד כגוונא דמשה ואהרן דלעילא וע"כ שקול שמואל כמשה ואהרן, מה משה ואהרן היו נבדלין לב' הצדדים, ימין ושמאל של מעלה, דהיינו למעלה מחזה, כך שמואל למטה, דהיינו בבחינתו שהיה מבחינת מחזה ולמטה דו"א, היה כמוהם

בב' צדדים, ימין ושמאל, ומי הם אלו ב' צדדים, הן נצח והוד, ואעפ"י שהיו כאן רק צד אחד, דהיינו צד שמאל, מכל מקום על ידי שמואל נבדלו לב' צדדים, כמו משה ואהרן של מעלה. הרי, ששקול שמואל, אע"פ שהוא מחזה ולמטה, כמו משה ואהרן שהם מחזה ולמעלה. כי שמואל העלה הנה"י שמחזה ולמטה דו"ן, להכליל בהווג דפני אדם שבחג"ת דו"ן למעלה מחזה. (כנ"ל רף פ"ו ד"ה אמנם בביאור אלפי שגאן עשיה) ואז נפרדו הנו"ה שמחזה ולמטה ונעשו לב' צדדים, כמו החסד וגבורה שמחזה ולמעלה, ונ"ש וכלהו דרגין אחידן דא בדא דכתיב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו, שע"י שמואל נכללו כל המדרגות זו בזו, כי ע"כ נעשה שקול כמשה ואהרן, כנ"ל, כמרומז בהכ"ו, משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו דהא שית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא, שהרי שש קצוות חג"ת נה"י נכללו זה בזה, כי על ידי תיקונו של שמואל כנ"ל, שהעלה הנה"י שמחזה ולמטה דו"ן וכללם בהחג"ת שמחזה ולמעלה, דהיינו שהמשיך מנקודת החולם לתוך הנצח ומנקודת השורק לתוך ההוד, ומנקודת החירק לתוך היסוד, ונמצאים נכללים כל השית סטרין זה בזה: שהנצח נתחבר עם החסד, וההוד עם הגבורה, והיסוד עם התי"ת, וכולם בפני אדם, שהוא מלכות.

כמה

(דפו"י) (ב')

קמח) * כמה דאלין * אחידן, משה ואהרן ושמואל, אוף * הכי * אחידן יעקב
משה ויוסף, * יעקב מאריה דביתא, * מית יעקב נטל משה ביתא, ומני לה
בחיי, יוסף ע"י דיעקב ומשה * הוה * צדיק.

מסורת הזהר

(*) יעקב מאריה דיבתא—משה, ח"א רלו:

חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג כמה עד יעקב. * נ"א ל"ג אחידן. * נ"א בני. * נ"א מוסיף, אחידן רא בדא. * נ"א מת.
* נ"א דהוה, * נ"א מוסיף צדיק וחרווייהו לא שמשו ביחא אלא ביוסף בגין דהוה צדיק ויעקב ביוסף וכו'.

מאמר	הסוף	משה ויעקב
<p>קמח) כמה דאלין אחידן משה אהרן ושמואל אוף הכי אחידן יעקב משה ויוסף. כמו שימין ושמאל שלמעלה מחזה שהם משה ואהרן נאחזים ומיוחדים בימין ושמאל שלמטה מחזה שהוא שמואל, כנ"ל. כן נאחזים ומתיחדים הטו האמצעי של מעלה שהוא ת"ת, שהוא בחינת יעקב ומשה, עם הקו האמצעי שלמטה מחזה, שהוא יסוד ובחינת יוסף. הרי שכל השית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא, ד' סטרין דמשה אהרן ושמואל, וב' סטרין של יעקב ומשה עם יוסף, וצריך שתדע שיעקב ומשה שניהם הם בחי' ת"ת דו"א, אלא שפנימיות הת"ת ה"ס משה, וחיצוניות הת"ת ה"ס יעקב. כמו שיתבאר עוד לפנינו. ולא יקשה לך מה שלמעלה אמר, שמשוה אהרן הם ימין ושמאל שלמעלה, וכאן אומר שמשוה הוא ת"ת. כי יש הרבה בחינת משה. יעקב מאריה דביתא מית יעקב נטל משה ביתא ומני לה בחייו: יעקב</p>	<p>הוא בעל הבית, מת יעקב לקח משה את הבית ופקד עליה בחיי. פירוש, אין לך דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות. כי כל מדרגה נחלקת: לכלים דפנים שהם כתר וחכמה ושליש עליון דבינה עד החזה ששם הפרסא, ולכלים דאחורים וחיצוניות, שהם בינה ותו"מ שפרסא ולמטה. (כ"ל דף קכ"א ד"ה ואמר עש"ה). אמנם הכלים דפנים והכלים דאחורים נכללים זה מזה, ואפילו אם תקח את הכלים דפנים של איזה מדרגה בלבדם, הרי יש להבחין גם בהם פנימיות וחיצוניות, אשר הפנימיות הוא עיקר מדרגתם, דהיינו הכלים דפנים, שהם כו"ה, או חג"ה, וחיצוניותם הם רק התכללות מהכלים דאחורים שהם בינה ותו"מ או תנהי"מ. ועד"ו אם תקח את הכלים דאחורים בלבדם, הרי גם בהם יש פנימיות וחיצוניות, שבחינת התכללותם מכלים דפנים שלמעלה נבחן לפנימיות שלהם, שהם כו"ח עד החזה, ובחינתם עצמם</p>	<p>שהם בינה ותו"מ שלמטה מחזה, הם חיצוניותם. ועד"ו לכל מדרגה ולכל ספירה. והנה משה ויעקב שניהם מרכבה לבחינת ז"א דאצילות, אלא משה הוא מרכבה לפנימיות הז"א, שהם הכלים דפנים שמחזה ולמעלה דו"א, ויעקב הוא מרכבה לחיצוניות הז"א, שהם כלים דפנים הנכללים בהכלים דאחורים דו"א, העומדים מחזה ולמטה. והנוקבא דו"א, הוא כולה רס מבחינת האחורים שמחזה ולמטה דו"א, והיא מכונה בשם ב"ת. ונמצא אשר משה, שהוא מרכבה לפנימיות הז"א שמחזה ולמעלה, אינו בבחינה אחת עם הנוקבא דו"א, שהיא כולה מבחינת מחזה ולמטה דו"א. וע"כ רק יעקב, שהוא חיצוניות הז"א, שפירושו כלים דפנים הנכללים מחזה ולמטה דו"א, הרי יש לו השואה עם הנוקבא דו"א, שהיא הכלים דאחורים שמחזה ולמטה. וע"כ נחשב יעקב למארי דביתא, ולא משה, כי הוא ממדרגה גבוה מהנוקבא דו"א, ודכר ונוקבא מחויבים להיות מבחינה אחת, כי זווג פירושו השואה הצורה וזה אמרו יעקב מאריה דביתא, כי להיותו מרכבה לחיצוניות הז"א, יש לו השואה עם הנוקבא דו"א המכונה בית, ונבחן יעקב לבעל שלה, מית יעקב נטל משה ביתא, ומני לה בחייו, אחר שיעקב מת, לקח משה את הבית, שהוא הנוקבא דו"א, ופקד עליה בעודו בחיים בעוה"ז, ואע"פ שמבחינת הרוח שלו הוא מרכבה אל פנימיות הז"א ואין לו השואה עם הנוקבא, מ"מ כל עוד שרוחו היה מלוכב בגוף בעוה"ז, וכל גוף הוא כולו מבחינת הכלים דאחורים, ע"כ היה לו השואה עם הנוקבא דו"א. מצד גופו, והיה גורם זווג ז"א עם הנוקבא. במשך ימי חייו בעוה"ז, לאחר שמת יעקב. יוסף על ידא דיעקב ומשה הוה צדיק: יוסף היה צדיק, על ידי יעקב ועל ידי משה.</p>

פירוש

(דסו"י דף כ"א ע"ב)

בראשית

קלז

קמט) יעקב * ביוסף נטל ביתא, דכתיב * אלה תולדות יעקב יוסף, * משה לא שמש בה, עד דנטל ליה * ליוסף, כד נפקת שכינתא מן גלותא * לא יכיל לאזדווגא * בה, אלא ביוסף, דכתיב * ויקח משה את עצמות יוסף * עמו, * אמאי כתיב עמו, אלא גופא לא אזדווג בנוקבא, עד דאזדווג * בהדי * ברית, ועד משה נטל ליה ליוסף עמיה, כיון דהוה עמיה, שמש בנוקבא כדקא יאות, ובגין כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי.

קנ) ייעקב * מית, וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא, יוסף * מית, גופיה לא לא אתקבר בארעא קדישא, אלא גרמוי, * משה לא האי ולא האי, אמאי,

מסורת הזהר

(א) אלה תולדות יעקב יוסף, בראשית ל"ז. ח"א פה. קעו: קפ. קפכ: ח"ב קמה. רמב. ח"ג רמח: ב) משה— דנטל ליה ליוסף, ח"ב קדו ג) ויקח משה את עצמות יוסף, שמות י"ג, ח"א קעג. ח"ב מו. קדו: ח"ג רלו. רמב: ד) יעקב מית וגופיה, ח"ב קמא.

חלופי גרסאות: * נ"א ויוסף. * נ"א מוסיף כאן ותרוייהו לא שמשא ביתא אלא ביוסף בגין דהוא צדיק. * נ"א מוסיף איהו לא וכו', * נ"א ל"ג בה. * נ"א מוסיף עמו. כיון דכתיב ויקח משה את עצמות יוסף אמאי. * נ"א דאמאי. * נ"א בהדיה. * נ"א ברית. * נ"א מת. * נ"א מת. * נ"א מוסיף משה, מת.

מאמר

הסולם

משה ויעקב

למה כתוב ויקח וגוי, עמו. הוא, כי בחינת גוף אינו ראוי לזווג, אלא אם כן שהגוף מזדווג מקודם עם הברית, שהוא היסוד. כלומר, משה הוא מרכבה לגופא דז"א שמחזה ולמעלה כנ"ל, ואין לו השואה, המכונה זווג, עם הנוקבא, אלא שמוכרח להזדווג מקודם עם בחינת יוסף, שהוא מרכבה ליסוד דז"א המכונה ברית. כנ"ל, ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה, כיון דהוה עמיה שמש בנוקבא כדקא יאות, ועל כן לקח משה את יוסף עמו, כיון שיוסף היה מחובר עמו היה הז"א משמש בנוקביה כראוי להיות. ובגין כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי, ומשום זה נבחן, שיעקב משה ויוסף באים כאחד, כי הן יעקב והן משה צריכים להתחבר עם יוסף, כמבואר.

קנ) יעקב מית, וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא, יוסף מית גופיה לא אתקבר בארעא קדישא אלא גרמוי, משה, לא האי ולא האי, אמאי: יעקב מת, והעלו את גופו לארץ הקדש. יוסף מת, ולא נקבר גופו בארץ הקודש רק עצמותיו בלבדם. משה לא זה ולא זה, כי הן גופו והן עצמותיו נקברו בחוץ לארץ, ושואל למה היו השינויים הללו ביניהם.

אלא

פירוש, כי נתבאר שיעקב ומשה היו שניהם מרכבה לכלים דפנים דז"א, שהם כו"ח, או חג"ת, אלא זה למעלה מחזה וזה למטה מחזה, כנ"ל בדיבור הסמוך. ונודע שאין זווג אלא ע"י בחינת קו אמצעי דנה"י, שהוא יסוד צדיק. ולפיכך לא יכלו יעקב ומשה בלבדם לגרום לזווג ז"א עם הנוקבא. זולת אם היו מתחברים במדרגת יוסף שהוא מרכבה ליסוד דז"א, ואז יכלו לגרום לזווג זרין, באופן שיוסף שימש ליסוד צדיק הן למשה והן ליעקב. קמט) יעקב ביוסף נטל ביתא, דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף.

והראיה, שיעקב לקח הבית שהיא הנוקבא דז"א, על ידי יוסף, הוא הכתוב אלה תולדות יעקב יוסף. שזה יורה שהיו מחוברים זה בזה. משה לא שמש בה עד דנטל ליה ליוסף, כד נפקת שכינתא מן גלותא, לא יכיל לאזדווגא בה אלא ביוסף דכתיב ויקח משה וגו'. וכן משה לא גרם לזווג להנוקבא, עד שלקח ונתחבר עם יוסף, כי בעת שהשכינה יצאה מגלות מצרים, לא יכול משה, שהיא פנימיות הז"א, להזדווג עם השכינה אלא על ידי יוסף, כמו שכתוב, ויקח משה את עצמות יוסף עמו. אמאי כתיב עמו, אלא גופא לא אזדווג בנוקבא, עד דאזדווג בהדי ברית:

(דטו"י דף כ"א ע"ב)

אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרוניתא הוה, מית יעקב *אזדווגא ביה במשה, ובעוד דהוה משה בהאי עלמא, מני לה כדקא יאות ואיהו הוה בעלה תניינא. * קנא) יעקב אעילו ליה לארעא * קדישא גופיה שלים, בגין דאיהו גופא, יוסף גרמוי ולא גופיה, בגין דגרמין אנון חיילין ומשריין דלעילא, וכלהו נפקי מההוא צדיק, * * וצדיק צבאות אקרי, מ"ט, בגין דכל ² צבאות ומשריין עלאין * מניה * נפקין, וע"ד גרמוי דאנון ² צבאות עאלו בארעא.

מסורת הזהר

(א) צדיק צבאות אקרי, ח"ב רלב. ח"ג צו. ב) צבאות—מניה נפקין, ח"ב רלב. ח"ג רצו. ג) צבאות, ח"א קא. רסב. ח"ב קעה. רלב. רנח. רסא: ח"ג יא: רנח. רצו. ת"ז תקי י"ח ל"ד; חלופי גרסאות: * נ"א אזדווגת ונ"א אזדווג. * נ"א מוסיף תניינא, דמטרוניתא. * נ"א ליג קדישא. * נ"א מוסיף, וצדיק וצדק. * נ"א מינה. * נ"א נפקי.

מאמר

הסולם

משה ויעקב

אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרוניתא הוה: אלא יעקב היה בעלה הראשון של הנוקבא. כלומר, כי יעקב הוא מרכבה לחיצוניות הז"א, דהיינו להכלים דפנים שמחזה ולמטה שלו, ויש לו השואה עם הנוק' שהיא כולה מחזה ולמטה דז"א (כנ"ל דף קל"ו ד"ה והנוקבא) וע"כ, הוא בעלה האמיתי והראשון של הנוקבא. מית יעקב אזדווגא ביה במשה אלא אחר שמת יעקב, נזדווגה הנוקבא עם פנימיות הז"א, שנקרא משה, ובעוד דהוה משה בהאי עלמא, מני לה כדקא יאות, ואיהו הוה בעלה תניינא, ובעוד שהיה משה מלוכש בגוף בעולם הזה, שמשום זה היה לו עמה בחינת השואה (כנ"ל דף קל"ו ד"ה וזה) פקד אותה כראוי, והוא היה בעל השני של הנוקבא. ולפיכך, יעקב אעילו ליה לארעא קדישא גופיה שלים בגין דאיהו גופא, ולפיכך יעקב, העלו אותו לארץ הקודש בכל גופו, משום שהוא גוף. כלומר, בשביל שהוא מרכבה אל הגוף של הז"א, דהיינו לת"ת הכלול בבחי' מחזה ולמטה שלו, להיותו בחי' כלים דפנים הכלולים בכלים דאחורים, כנ"ל. יוסף גרמוי ולא גופיה בגין דגרמין אנון חיילין ומשריין דלעילא, ויוסף, העלו רק עצמותיו לארץ הקודש, ולא גופו, משום שהעצמות הם צבאות ומחנות של מעלה.

ומטרם גמר התיקון, יש אחיזה לקלי' בהכלים שמחזה ולמטה דז"א. ועכ"ז באותם הכלים דפנים הכלולים בהכלים דאחורים אין להם אחיזה. ולפיכך יעקב, שהוא כולו מרכבה בעיקר לבחינת גוף הז"א, דהיינו לבחינת כלים דפנים הכלולים בהאחורים, דהיינו בחי' חג"ת שמחזה ולמטה דז"א ומבחינת אחורים עצמם יש לו רק התכללות לבד, כנ"ל. ע"כ אין שום אחיזה לקלי' בכל גופו, ואפילו בהאחורים הכלולים בו, ונקבר כל גופו בארץ הקודש. משא"כ יוסף להיותו מרכבה בעיקר רק לבחי' מחזה ולמטה דז"א, דהיינו רק ליסוד, ע"כ אינו משומר מכל אחיזה רק בהכלים הפנימים שלו, שהם מוחא ועצמות כנ"ל. אמנם בהכלים דחיצוניות שלו שהם גידין בשר ועור, יש אחיזה לקליפות. ולפיכך רק עצמותיו נקברו בארץ הקודש, כי הם משומרים מכל אחיזה לטומאת הקליפות, אבל גידין ובשר ועור שלו לא נקברו שם מחמת שיש בהם אחיזה לטומאה.

ו"ש יוסף, גרמוי, ולא גופיה, בגין דגרמין אנון חיילין ומשריין דלעילא יוסף נקבר עצמותיו בארץ, ולא גופו משום שהעצמות

פירוש, כי כבר ידעת שאין לך דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות, ואפילו בחינת יוסף שהוא יסוד דז"א, שכולו בחינת מחזה ולמטה דז"א, יש בו ג"כ פנימיות וחיצוניות, כי התכללותו מכלים (דפ"ו דף כ"א ע"ב)

בראשית

קלט

קנב) משה הוה לבר, ולא עאל תמן, לא גופיה ולא גרמוי, אלא עאלת שכינתא בארעא בתר דמית משה, *ואתהדרת לבעלה *קדמאה, *ודאי, איהו יעקב, מכאן * נוקבא דאתנסיבת * בתרין, בהווא עלמא * אהדרת לקדמאה, משה הוה לבר, כיון דבעלה קדמאה הוה בארעא.

קנב) ^במשה * זכה * בחייו, ^המה דלא זכה * ביה יעקב, ^גיעקב שמש בה בהווא

דרך אמת

א) נוקבא דאתנסיבת בתרין, ח"ב קב: ב) משה זכה בחייו, ח"ג קפו: ג) יעקב—בהווא עלמא, ח"א רמח: רמט.

מטורת הזהר

חלופי גרסאות: * נ"א אהדרת, * נ"א מוסיף, קדמאה דתמן, * נ"א ודא, * נ"א לתרין, * נ"א אהדרת, * נ"א מני לה ול"ג זכה, * נ"א בחייו, * נ"א כן.

סאמר

השעצמות הם צבאות ומחנות של מעלה. כלומר, כי מוחא ועצמות הם מבחינת התכללות מהכלים שמחזה ולמעלה דו"א, שאין שום אחיזה להטומאה בהם, כנ"ל, ע"כ נקברו בארץ הקודש, משא"כ חיצוניות הגוף שהיא גידין בשר ועור, שיש בהם אחיזה להטומאה לא יכלו להקבר. וז"ש וכלהו נפקי מההוא צדיקי, וכולם יוצאים מאותו צדיקי, כלומר שגם הבחינות שמחזה ולמעלה דו"א נכללים ויוצאים מיוסף שהוא יסוד צדיק דו"א, וצדיק צבאות אקרי מאי טעמא, בגין דכל צבאות ומשריין עלאין מניה נפקין ויוסף הצדיק נקרא בשם צבאות, ומהו הטעם, משום שהצבאות ומחנות שלמעלה מחזה דו"א, יוצאים ממנו, הרי שגם הבחינות שלמעלה מחזה כלולים ביוסף, והם המכונים מוחא עצמות שלו כנ"ל, ועל דא גרמוי, דאנון צבאות, אעלו בארעא, ומשום זה עצמות של יוסף, שהם בחי' צבאות שמחזה ולמעלה, העלו אותם לארץ הק', שהם מוחא ועצמות שאין בהם אחיזה להטומאה, משא"כ גידין ובשר ועור, שיש בהם אחיזה לטומאה. כנ"ל, לא יכלו להקבר שם.

הסולם

פנימיות הז"א, היה לו השואה עם הנוקבא רק בחייו ולא אחר פטירתו, (מטעם הנ"ל דף קל"ו ד"ה והנוקבא) מכאן נוקבא דאתנסיבת בתרין, בהווא עלמא אהדרת לקדמאה, מכאן נשמע, שאם נקבה היתה נשואה לבי' אנשים בעולם הזה, חזורת, לאחר פטירתה, לבעלה הראשון. משה הוה לבר כיון דבעלה קדמאה הוה בארעא, ולפיכך נקבר משה בחוף לארץ, משום שבעלה הראשון, יעקב, היה בארץ, והנוקבא שייכת רק לבעלה הראשון.

משה ויעקב

קנב) משה זכה בחייו מה דלא זכה ביה יעקב, יעקב שמש בה בהווא עלמא משה בהאי עלמא: משה זכה בחייו מה שיעקב לא זכה בחייו, כי יעקב גרם זווג ז"א בהנוקבא בעולם העליון רק לאחר פטירתו, אבל משה גרם לזווג ז"א עם הנוקבא בעודו בחיים בעוה"ז, אבל לא לאחר פטירתו, ואי תימא דגריעו דמשה הוה, לאו הכי ואלו תאמר, שזהו היה חסרון של משה, דהיינו מה שלא יכול לגרום זווג ז"ן לאחר פטירתו, אינו כן, אלא כד נפקי ישראל ממצרים, מסטרא דיובלא הוה, וכל אינון שתין רבבן מעדמא עזאה הוה, אלא כשיצאו ישראל ממצרים מצד היובל היה גאולתם, שהוא בינה, וכל אלו ששים רבוא של דור המדבר, היו מעולם העליון. דהיינו בינה. ובההוא דיוקנא אזלו במדברא, וחד מנהון לא עאלו בארעא ובאותה הצורה, דהיינו בינה, הלכו במדבר, ואפילו אחד מאותו הדור לא בא לארץ. אלא

קנב) משה הוה לבר, ולא עאל תמן לא גופיה ולא גרמוי: משה

היה בחוף לארץ, ולא נכנס שם לא גופו ולא עצמותיו, אלא עאלת שכינתא בארעא בתר דמית משה ואתהדרת לבעלה קדמאה, ודאי איהו יעקב אלא השכינה נכנסה בארץ, אחר שמת משה, וחזרה לבעלה הראשון, שהוא יעקב בודאי כנ"ל. פירושו, כי לחיות משה מבחינת (דסריי דף כ"א ע"ב)

עלמא, משה בהאי עלמא, ואי תימא * דגריעו דמשה הוה, לאו הכי * אלא כד * נפקי ישראל * ממצרים, מסטרא ^ה דיובלא * הוה, וכל אנון שתין * רבבן. מעלמא עלאה הוה, * ובההוא דיוקנא אזלו במדברא, וחד מנהון לא * עאלו בארעא, אלא בניהון תולדין דלהון, כדקא חזי, דאנון תקונא דסיהרא, וכל עובדי ארעא תקונא דסיהרא הוה.

קנד) משה שמש בסיהרא בעוד דאיהו בגופא, ומני לה * לרעותיה כד אתפטר מהאי עלמא, סליק בסליקו עלאה, * ברוחא קדישא, ואתהדר ברוחא

דרך אמת

(ה) יתרו פ"ג ב' ופ"ה ב' ומשפטים קכ"א א' ועיין בפ' ואתחנן רס"ב א' וכי תלך בר"מ חמשין תרעין אתפתח לון מסטרא דכינה כו' ע"ש רע"ז א' וכל מ"ג ב.

מסורת הזהר

(א) ממצרים מסטרא דיובלא, ח"ב מו. פג. פד פה; קכא, ח"ג רסב. ת"ז חק' ל"ב עו; חק' ל"ט ע"ט.

חלוסי גרסאות: * נ"א גריעו. ונ"א משה גריעו. * נ"א ל"ג אלא. * נ"א נפקו. * נ"א ל"ג הוה. * נ"א רברבן. * נ"א על. * נ"א כרעותיה. * נ"א ברוחיה.

סאמר

אלא בניהון, תולדין דלהון כדקא חזי דאינון תקונא דסיהרא אלא בניהם הנולדים מהם, באו לארץ, כראוי להיות, להיותם בתיקון הלבנה, שהיא הנוקבא. וכל עובדי ארעא תקונא דסיהרא הוה, וכל עובדי הארץ, בחרישה וזריעה, הוא תיקון הלבנה.

פירוש, כי נשמות ישראל נמשכות מזוין, ומתוך שהנוקבא דו"א ממותקת בכינה, שהוא נבחנת לעולם העליון, ע"כ יש לנשמות ישראל שורש גם שם בכינה. ובכדי להוציא בני ישראל מארץ מצרים, שבדרך הטבע מצד זוין לא היו ראויים להגאל, המשיך הקב"ה לכל אותו הדור נשמות גבוהות מעולם העליון, מבינה, בלבדה, ומכח שורשם הגבוה הזה גאל אותם הקב"ה, וז"ס וגאלו מיד חזק ממנו. כי משורשם הישר של נשמות ישראל היתה הטומאה של מצרים חזקה מקדושת ישראל, אלא שהאיר להם נשמות גבוהות מבינה וגאל אותם.

וזה אמרו כד נפקי ישראל ממצרים מסטרא דיובלא הוה כשיצאו ישראל ממצרים, היתה זה מצד הארת הבינה הנקראת יובל. וכל אנון שתין רבבן מעלמא עלאה הוה, וכל אלו ששים רבוא נשמות ישראל, מאותו הדור היו נמשכות מעולם העליון דהיינו מבינה, כנ"ל. כי ע"כ היה להם כח להתגבר על טומאת מצרים ולהגאל מהם. וכההוא דיוקנא אזלו במדברא וחד מנהון לא עאלו בארעא, ובאותו הצורה, (דפו"י דף כ"א ע"ב * דף כ"ב ע"א)

הסולם

דהיינו בהארת הבינה הלכו במדבר, ואפילו אחד מהם לא נכנס לארץ. כי ארץ ישראל הוא בחינת הנוקבא דו"א, וכיון שלא היתה להם הארת הנוקבא תתאה, לא יכלו להכנס לארץ אלא בניהון תולדין דלהון, כדקא חזי, דאינון תקונא דסיהרא, אלא בניהם של דור המדבר, הנולדים מהם, שהם נמשכו כראוי להיות, דהיינו מתיקון הלבנה, שהיא הנוקבא דו"א, הם נכנסו לארץ ואכלו מתבואתה. וכל עובדי ארעא תקונא דסיהרא הוה וכל עובדי האדמה הוא תיקון הלבנה. פירוש, כי דור המדבר שהיו נמשכים מעולם העליון לא היו עובדי אדמה, אלא שאכלו לחם מן השמים, אלא בניהם שנמשכו מהנוקבא הם עסקו בעבודת האדמה כי עבודת האדמה הוא תיקון הנוקבא דו"א, אשר דור המדבר לא שייכים אליה.

קנד) משה שמש בסיהרא בעוד דאיהו בגופא ומני לה לרעותיה:

משה המשיך וזוג ז"א בהלבנה, שהיא הנוקבא, בעוד שהוא בגוף בעוה"ז, ופקד עליה כרצונו, בסוד שנבחן לבעלה דמטרנותא. כד אתפטר מהאי עלמא סליק בסליקו עלאה ברוחא קדישא ואתהדר ברוחא ליובלא עלאה אבל כשנפטר מעולם הוה, נתעלה רוחו הקדוש בעליה העליונה, וחזר הרוח ליובל העליון, דהיינו לבינה. ותמן אתדבק באינון שיתיו רבוא דהוה דיליה, ושם, בעולם הבינה, נתדבק

בראשית

קמא

א ליובלא עלאה, ותמן * אתדבק באנון שיתין רבוא דהוו דיליה, מה דלא הוה כן ליעקב, דהוא אתהדר ברוחא, לגו שמטה, מה דלא הוה כן בחייו, * כיון דביתא אחרא הוה ליה.

קנה) וארעא קדישא * בתקונא * דלתתא * אתתקנת בחילא דלעילא. ועיד לא אתחזון למהוי כלהו כחדא, אנון דעלמא ב עלאה הוה בלחודייהו, כלהו ברוחא, ואנון דעלמא תתאה הוה בלחודייהו כלהו בגופא, ולא אתחזון למהוי * אלין ואלין גו סיהרא, * אלא אלין גו סיהרא, ואלין לבר, לנהרא אלין מגו אלין. קנו) וכלהו דעאלו בארעא, דיוקנא דקדמאי הווי, ולא הווי בסליקו

דרך אמת

(א) יובלא, ח"ב פגו פד. סהו רסב. ח"ג נה. ת"ז הק' ל"ב ע"ג (ב) עלאה-ברוחא, תתאה-בגופא, ח"ב ב"א. (ב) ולא היו במדרגה עליונה כפי הארץ כמו דור המדבר. ח"ב ע"ג ע"ה כהם דיוקנא שלהם.

חלופי גרסאות: * ג"א אתדבקו. * ג"א בגין. * ג"א בתקנוי. * ג"א בתקנוי. * ג"א דעלמא. * ג"א מוסיף, "אלא" אתתקנת. * ג"א אלון. * ג"א ולא אלין גו סהרא ואלין לבר וכו'.

מאמר

הסולם

יעקב ומשה

ואינון דעלמא תתאה הווי בלחודייהו כלהו בגופא, כי אלו הנמשכים מעולם העליון, שהיא בינה, הם כולם בחינת רוח ביחוד. ואלו הנמשכים מעולם התחתון שהוא הנוקבא ד"א, הם כולם בחינת גוף ביחוד. פירושו, כי ערכה של הנוקבא כלפי הבינה, הוא כמו גוף אל רוח. וע"כ גם הנשמות הנמשכים מהן הוא כן. ולא אתחזון למהוי אלין ואלין גו סיהרא, אלא אלין גו סיהרא ואלין לבר, ואינו ראויה שיהיו אלו ואלו תוך הלבנה, שהיא הנוקבא, אלא אלו תוך הלבנה ואלו מחוץ לה לנהרא אלין מגו אלין, שיקבלו הארה אלו מאלו. כלומר, שאלו הנמשכים מהנוקבא, צריכים לקבל הארה מאלו הנמשכים מבינה, כמו גוף הצריך להארת הרוח. ולפיכך אלו הנמשכים מהנוקבא, שהם יעקב ובאי הארץ, הם תוך הנוקבא, שהיא ארץ הקדושה, ואלו הנמשכים מבינה, שהם משה ודוד המדבר, הם מחוץ לארץ הקדושה, והמה מאירים להנשמות שבארץ הקדושה.

קנו) וכלהו דעאלו בארעא דיוקנא דקדמאי הווי, ולא הווי בסליקו עלאה כוותייהו, וכל אלו שנכנסו לארץ, היו רק צלם מהראשונים, מדור המדבר. אבל לא היו במדרגה עליונה כמוהם. בגין דלא יהא דרא, ולא הוה מקדמת

נתדבק משה בששים רבוא נשמות של דור המדבר, שהיו שלו, כלומר מכחינתו. מה דלא הוה כן ליעקב, דהוא אתהדר ברוחא לגו שמטה: מה שלא היה כן ביעקב, כי הוא לא עלה לאחר פטירתו לבינה כמו משה, אלא שחזר רוחו לתוך השמטה. דהיינו להנוקבא ד"א. כי הבינה מכונה יובל, והנוקבא שמטה כנודע. מה דלא הוה כן בחייו, מה שלא היה כן, בעודו בחיים. כלומר, שבחייו לא היה דבוק כן בהנוקבא ד"א כמו לאחר פטירתו, כיון דביתא אחרא הוה ליה, משום שבחייו היה לו בית אחר, דהיינו נוקבא אחרת. כלומר, שהיה לו אשה בעוה"ז בחייו, וע"כ לא היה יכול להדבק לגמרי בנוקבא ד"א כמו לאחר פטירתו. כמ"ש להלן.

קנה) וארעא קדישא בתקונא דלתתא, אתתקנת בחילא דלעילא:

וארץ הקדושה, בחיקונה התחתון, נתקנה בכח הנוקבא של מעלה. כלומר, שהנוקבא של מעלה, דהיינו אמא, שורה על ארץ הקדושה הנוק' התחתונה, טפאת התיקונים של הצדיקים התחתונים. ועל דא לא אתחזון למהוי כלהו כחדא, ועל כן אי אפשר שיהיו כולם ביחד. כלומר, שאי אפשר שיהיו בחינת משה ודוד המדבר, ביחד, עם בחינת יעקב ובאי הארץ. אינון דעלמא עלאה הווי בלחודייהו כלהו ברוחא,

עלאה כוותייהו בגין * דלא איהא דרא, * ולא הוה מקדמת דנא, כאנון קדמאי, * דאתחזיא להון, זיו יקרא דמאריהון אפין באפין.

קנו) ² יעקב שמש בנשוי בגופא, * לבתר * אתדבק רוחא ברוחא, משה אתפרש מאתתיה, ושמש כד איהו בגופא, * בההוא רוחא קדישא, לבתר אתדבק * רוחא, ברוחא * עלאה טמירא * דלעילא, * וכל דרגין הוו מתדבקן כלהו כחדא, רוחא דמשה ² דיובלא איהו, גופיה דשמטה, רוחא דיעקב לאתדבקא בשמטה, גופיה דנשוי הוה, בהאי עלמא.

קנח) כל אנון נהורין עלאין, * בדיוקנא דלהון לתתא בארעא, וכלהו תליין ברקיע השמים * הכא רזא * דתרין שמהן כלילן כחדא, * ושכלולא דלהון תלתא,

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) דלא יהא דרא, וכי ח"ג כבו קסג, קסא, רפו (ב) יעקב - בנשוי משה - ברוחא, ח"ב כג. (ג) יובלא - שמטה, ח"א מח. קנג: קנדי: ח"ב כב, קסא, ח"ג נח. קח:

חלופי גרסאות: * נ"א דלא הות. * נ"א דאתחזין, ונ"א דאתחזי. * נ"א בתר. * נ"א אתדבק הוה גופא ברוחא, * נ"א וההוא. * נ"א רוחיה. * נ"א קדישא ול"ג עלאה. * נ"א דלעיל. * נ"א מוסיף, וכן וכל. * נ"א מוסיף, בדיוקנא דלהון לתתא מנהון" בדיוקנא וכי * נ"א ליג הכא. * נ"א תרין. * נ"א בשכלולא.

יעקב וכטח

הסולם

סאמר

לאתדבקא בשמטה, גופיה דנשוי הוה בהאי עלמא, רוחו של יעקב הוא להתדבק בשמטה דהיינו בהנוקבא דז"א, וגופו היה שייך לנשוי שבועה'ו. ולפיכך בחייו לא היה יכול להתדבק בנוקבא דז"א, אלא לאחר פטירתו. ומשה להיפך, כי הגוף שלו היה בהשואה להנוקבא דז"א, (כנ"ל דף קל"ו ד"ה וזה) וע"כ היה דבוק בהנוקבא דז"א בחייו, ולא לאחר פטירתו, משום שהרוח שלו דבוק בבינה, ואין לו שום השואה אל הנוקבא דז"א עשיה.

קנח) כל אנון נהורין עלאין בדיוקנא דלהון לתתא בארעא: כל אלו אורות עליונים נמצאים בצורתן בארץ שלמטה, וכלהו תליין ברקיע השמים, וכולם תלויים ברקיע השמים. כלומר שעל ידו הם מאירים לארץ של מטה. (כנ"ל דף קי"ז ד"ה נהורין) דהיינו שכתוב, ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ

הכא רזא דתרין שמהן כלילן כחדא, ושכלולא דדהון תלתא, ואתהדרן לחד, דא לקבל דא: כאן, בהכתוב מאורות הגדולים הוא סוד ב' שמות כלולים כאחד. והשכלול שלהם הוא בשלשה, ותוורים לאחד, זה מול זה. פירוש, כי חוזר בקיצור נמרץ על הביאור הנ"ל שביאר בסו"ה שני המאורות הגדולים מאות קייא עד אות קי"ז ואומר

דנא, כאינון קדמאי, דאתחזיא להון זיו יקרא דמאריהון אפין באפין. משום, שלא יהיה עוד דור, ולא היה דור מקודם לכן. כאלו הראשונים, דהיינו כדור המדבר, אשר נראה להם זיו יקר רבונם פנים בפנים.

קנו) יעקב שמש בנשוי בגופא, לבתר אתדבק רוחא ברוחא: יעקב שמש בנשוי בחייו, בגוף, ולאחר פטירתו, עלה רוחו ונתדבק ברוח הנוקבא. משה אתפרש מאתתיה, ושמש כד איהו בגופא בההוא רוחא קדישא, משה נפרש מאשתו שבועה'ו, שהוא צפורה ונתדבק בעודו בגוף באותו רוח הקדוש, דהיינו בהנוקבא דז"א. לבתר, אתדבק רוחא ברוחא עלאה טמירא דלעילא, לאחר פטירתו, נתדבק רוחו של משה ברוח הנסתר העליון, שלמעלה. דהיינו בהבינה, כנ"ל.

וכל דרגין הוו מתדבקן כולהו כחדא: וכל המדרגות כולן היו מתדבקות להאיר כאחת. דהיינו שמאירות זו לזו כנ"ל. דהיינו אותן הנמשכות מבינה, שיש להם ערך רוח, אל אותן הנמשכות מהנוקבא שיש להם ערך גוף. רוחא דמשה דיובלא איהו, גופיה דשמטה, הרוח של משה הוא מיובל, מבינה, והגוף שלו הוא משמטה דהיינו מנוקבא. רוחא דיעקב (דפו"י דף כ"ב ע"א)

בראשית

קמג

ואתהדרן לחד, דא לקבל דא, ואיהו שמא גליפא מחקקא, כלילן בהאי ברזא דמהימנותא.

קנט) ויאמר אלקים * נעשה אדם, ג סוד ה' ליראיו וגו', * פתח ההוא סבא דסבין, ואמר שמעון שמעון, * מאן הוא דאמר, * נעשה

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ויאמר—נעשה אדם, (בראשית א') ח"א א. יג: כבו כג, כה. לד: מזו. רנבו. רנו. ח"ב נה. קעני: קעה. ח"ג יב. לה: ריט: רלה: ת"ז תקי מ"ז פג: תקי ג"ז צ: תקי ס"א צד. תקי ס"ט קטז: תקי ע' קכ. ז"ח בראשית ב.

טב שמח. טג שר. טז טב שמא. טז שיא שמח. שה"ש עג טב שלט. עד טא שכו. טב שז. קיב טג שלו. קיד טד שכת שלו. קטו טב שיא שלי"ג. טג שלה. טד שלה. קכ טב שמא. טג שכו. טד שיא שמג. ב) אדם, ח"א כה. לו: לה. נב. גגו. גה. נה. נו. נח: ס: טא: פט. צ: צא: צז. קיח. קכא: קל: קלא: קלט: קמב: רכו: ח"ב כג: כד: לט. נה. רת: רכט: רלא. רמה. ח"ג יט. לה: מד: מו: מה: עו: עז. סג. ק: קז. קיו. קסד. קעה. קפב. קפט. רו. ריט: רסא: ג) סוד ה' ליראיו, תהלים כ"ח. ח"א לו: עג. צה. רלו: ח"ב עה. רלו. ח"ג מג. מח. עט. צא: קכו: קמא: קמב: רצד. ת"ז תקי כ"ב סה. תקי כ"ח עב, ז"ח רות פב טג שג. פד טב שט.

חלופי גרסאות: * המאמר הזה עד ת"ח חשך איהו אוכמו דאורייתא אור חירו דאורייתא הוא כמעט העתק מלה במלה מתקונים חדשים דף קט"ו ע"א ט"ב ואינו מהזוהר, ומתחיל שם וז"ל ועוד נעשה אדם אדהכי וכו'. * ג"א אדהכי הא סבא דסבין עתיקא דעתיקין קא נחית ואמר שמעון שמעון (תק"ח). וג"א אדהכי סבא דסבין עייל ולי"ג פתח ההוא. * ג"א לי"ג מאן הוא דאמר, רק ויאמר אלקים מאי ניהו הכא האי אלקים ולי"ג נעשה אדם. (אה"ל). * ג"א ויאמר אלקים נעשה וכו'. וג"א ויאמר אלקים נעשה אדם מאי ניהו וכו'. אה"ל כתב ומכאן ועד אלה תולדות השמים לא נמצא בוחר כח"י והוא מן התקונים וחלשון מוכיח וכפי נוסחת הרמ"ק זלה"ה חסר מספרו מכאן עד דף כ"ט ויקרא ה' אלקים וגו' ונראה שהוא מן התקונים.

מאמר

הסולם

ועקב ומשה

גליפא מחקקא כלילן בהאי ברזא דמהימנותא, והוא שם מפוחח וחקוק, וכלולים בה בסוד האמונה. פירוש שסוד השם אחד, נחקק ונכלל ע"י אלו התקונים גם בהנוקבא, הנקראת אמונה, כלומר שהוא רק הכנה, שבגמר התקון יגולה השם אחד גם בהנוקבא לבדה. כי בשתא אלפי שני עוד לא מגולה זה בהנוקבא לבדה, (כנ"ל דף קי"ח ד"ה וביאור עש"ה) אלא כלולה בה, שפירושו שעתיד להתגלות אבל לא מגולה עוד.

מאמר נעשה אדם

קנט) ויאמר אלקים נעשה אדם, סוד ה' ליראיו וגו': בהכתוב ויאמר אלקים

וגו' יש סוד שאינו נגלה אלא ליראיו. פתח ההוא סבא דסבין ואמר שמעון שמעון מאן הוא דאמר נעשה אדם, ויאמר אלקים, מאי ניהו הכא האי אלקים. פתח אותו זקן הוקנים ואמר: שמעון שמעון, מי הוא שאמר, נעשה אדם. וכתוב בו ויאמר אלקים, מי הוא כאן השם אלקים היה.

אדהכי

ואומר שהכתוב מאורות הגדולים, ה"ס ב' שמות כלולים כאחד, שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, מטעם שהנוקבא סתימא בשמא בעח שהוא כלולה עם הז"א בקומה שוה, שפירושו, שאינה צריכה לקבל אורותיה מו"א (כנ"ל דף ק"ד ד"ה את) וז"ש ושכלולא דדהון תלתא, כי הטעם שאינם מאירה בהיותה בקומה שוה עם הו"א, הוא מחוסר לבוש החסדים, כי עוד לא נגלה הזווג דקומת החסדים שעל מסך דחירק, שה"ס קו השלישי המכריע על ב' הקוין ימין ושמאל ומלישם זב"ז. (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ונמשכה) הרי שהשכלול שלהם הוא בשלשה דוקא, דהיינו בג' קוין. ואתהדרן לחד דא לקבל דא, ואחר שנשתכללו בג' קוין חוזרין שניהם בסוד אחד, (כנ"ל דף קי"ח ד"ה ועל דא) זה מול זה, דהיינו בסו"ה ה' אחד ושמו אחד עש"ה, כי אז נמשך בסוד שמשא וי"ב שעתו י"ג מד"ה, שה"ס אחד, וכן בסוד הלכנה וי"ב שעתו דלילה י"ג מד"ה שה"ס אחד. עש"ה. ואיהו שמא (דפו"י דף כ"ב ע"א)

אדם: ויאמר אלקים, מאי ניהו הכא, האי אלקים, * אדהכי פרח ההוא סבא דסבין, ולא חמא ליה, * וכמה דשמע ר"ש * דהוה קרי ליה * שמעון, * ולא רבי * שמעון, אמר * לחברוי, ודאי * האי הוא קב"ה, דאתמר ביה * ועתיק יומין יתיב, * הא * כען * איהו שעתא, למפתח בהאי רזא, דודאי הכא אית רזא, דלא * אתיהיב רשו לאתגליא, וכען משמע, דרשותא אתיהיב לאתגליא.

ס) פתח ואמר, למלכא, דהוה ליה כמה בניינין למבני, והוה ליה אומנא * וההוא אומנא, לא הוה עבד מדעם, אלא * מרשו דמלכא, כד"א * ואהיה אצלו אמון. מלכא ודאי איהו, חכמה * עלאה, * לעילא, ועמודא דאמצעיתא, * מלכא לתתא. אלקים אומנא לעילא, ודא אימא עלאה, אלקים אומנא לתתא, ודא שכנתא דלתתא.

מסורת הזהר

א) ועתיק יומין יתיב, דניאל ז'. ח"א רמב. ח"ג טו: קל. קלר. ת"ז חק' ס"ט קא, קיב. חק' ע' קכב. ז"ח יתרו ל"ד טא שמד. תק"ח קיג טג שמו. קי"ד טג שכת. קט"ו טב שטו. ב) ואהיה אצלו אמון, משלי ח'. ח"א ה. מו. קלר. ח"ב קסא. ריז. ח"ג לה: סוה: סוז קעת. רפה: ז"ח בראשית ה' טד שכז. רוח פא טב שיא. תק"ח קטו טב שכב. חלופי גרסאות: * מיד פרח ולא חזא ליה (תק"ח). * נ"א כמה. ונ"א ובמה. * נ"א שא"ל. * נ"א שמעון שמעון. * נ"א ולא קרא ליה בשם רבי (תק"ח). * נ"א ליג שמעון. * נ"א ליג לחברוי. * נ"א דא איהו. * בתק"ח משלים הפסוק לבושיה כתלג חזור. * נ"א כען איהי שעתא ולי"ג הא (תק"ח). * נ"א אית. * נ"א ואומנא (תק"ח). * נ"א ברשו. * נ"א ליג עלאה (תק"ח). * נ"א ליג לעילא. * נ"א איהו מלכא (תק"ח).

סאמר

הסודים

נעשה אדם

יודעים ממדת ההעלם של האחורים שהשיגו, את מדת הגילוי העתידיים להשיג. וז"ש וכמה דשמע ר"ש דהוי קרי ליה שמעון ודא רבי שמעון, דהיינו שהשראת האחורים שה"ס קריאה. היתה חזקה כל כך עד שנאכדו לו כל המדרגות ונעשה לאדם פשוט, דהיינו לשמעון מן השוקי, והכיר בזה שהוא קריאה והזמנה להשגת פנים מאד נעלה, לפיכך תיכף אמר לחברוי ודאי האי הוא קב"ה, דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב. שאין מדרגה גבוה ממנו. וז"ש וכען משמע דרשותא אתיהיב לאתגליא, שעתה נראה, שהשיג רשות לגלות סוד הגבוה הזה. והוא המרומו באלו ב' שאלות הנ"ל: מי אמר נעשה אדם, ואיהו שם אלקים נאמר בהכתוב הזה. אם הוא אלקים דבינה או אלקים דמלכות.

ס) פתח ואמר, למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני, והוה ליה אומנא וההוא אומנא לא הוה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא: פתח ר"ש ואמר. כמו מלך שהיה לו הרבה בנינים לבנות. והיה לו אמון, ואותו האומן לא עשה משחו אלא ברשותו של המלך.

כד"א

אדהכי, פרח ההוא סבא דסבין, ולא חמא ליה, בינתים, פרח לו אותו זקן הזקנים ולא ראה אותו וכמה דשמע רבי שמעון, דהוה קרי ליה שמעון, ודא רבי שמעון, אמר לחברוי, ודאי האי הוא קב"ה, דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב. וכמו ששמע ר"ש, שהיה קורא אותו שמעון, ולא רבי שמעון, אמר לחברוי, בודאי שזה הוא הקב"ה, שנאמר בו ועתיק יומין יתיב. הא כען איהו שעתא, למפתח בהאי רזא, דודאי, הכא אית רזא דלא אתיהיב רשו לאתגליא הרי עתה השעה לפתוח בסוד הזה, כי כאן יש סוד שלא ניתן רשות לגלותו, וכען משמע דרשותא אתיהיב לאתגליא, ועתה משמע שניתן הרשות לגלות.

פירוש, כי נודע שהסודות שנגלו לחכמי הזהר, היה על ידי השגות האורות של המדרגות העליונות, בדרך השראה. ויש בהם פנים ואחורים, שפירושו העלם וגילוי. ולפי מדת גדלה של בחינת פנים של המדרגה כן מדת גדלה של של בחי' האחורים שלה. והשראת האחורים, ה"ס קריאה והזמנה להשראת הפנים. ולכן היו

(דפו"י דף כ"ב ע"א)

בראשית

קמה

קסא) ואתתא לית לה *רשו למעבד מדעם, בלא רשו *בעלה, וכל

חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג רשו (תק"ח). * נ"א דבעלה (תק"ח).

כאמר

הסורים

נעשה אדם

נשמות בני אדם, זולת אם הם עולים ומלבישים את או"א, והתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, וא"כ בעת שהנוקבא הוציאה נשמת אדה"ר, היתה במדרגת אמא דהיינו בשם אלקים וכן ז"א במדרגת אבא, ומיושב השאלה הב' ששאל מאי ניהו הכא האי אלקים, כי באמת הוא הנוקבא דז"א, אמנם כיון שעלתה והלבישה לאמא, הרי היא כמו אמא, ולהלן הולך ומתרץ שאלה הא'.

קסא) ואתתא לית לה רשו למעבד

מדעם בלא רשו בעלה, ואשה אין

לה רשות לעשות משהו בלי רשות בעלה, וכל בניינין דהוה בארע אצילותא, הוה אמר אבא באמירה לגבי אמא יהא כדין וכדין ומיד הוה, וכל הבנינים שהיו בדרך אצילות, דהיינו בעולם האצילות, היה אומר אבא, רק באמירה, לאמא, יהי כזה וכזה, ומיד נעשה על ידי אמא, כד"א ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ויאמר, הוה אמר לאלקים יהי אור, מארי דבניינא, כמ"ש ויאמר אלקים וגו' ויאמר, היינו בעל הבנין, אבא, שאמר לאלקים יהי אור, איהו אומר ואומנא עביד מיד, בעל הבנין, אבא, אמר, והאומן אמא, עשה מעד, והכי כל בניינין בארע אצילותא, הוה אמר יהי רקיע יהי מארת, וכלא אתעביד מיד, וכן היה בכל הבנינים, דהיינו המדרגות, שיצאו בבחינת אצילות, שאבא היה אומר, יהי רקיע, יהי מארת, והכל נעשה תיכף ומיד.

פירוש כי אבא הוא כבחינת מחשבה ואמא כבחינת מעשה, ובכל עולם האצילות אין שום מסך, כמ"ש להלן, והאמירה הוא כבחינת מחשבה, ובדומה למחשבת אדם עם אבריו, כי תיכף כשחושב לעשות עושים האברים, וז"ש וכלא אתעביד מיד, כלומר שאין מסך שיעכב משהו לחלק מן האמירה עד העשיה, משא"כ מאצילות לבי"ע, יש שהיה ועכוב בין האמירה להעשיה, דהיינו כפי מדת עוביותו של המסך החוצץ ומבדיל ביניהם. ונבחן האמירה לאמירה ממש, שפירושו זווג דהכאה, כמו אמירת מלך לעבדיו

כד"א ואהיה אצלו אמן. שזסו"ה, ואהיה אצלו אמן, מלכא ודאי איהו, חכמה עלאה, לעירא ועמודא דאמצעיתא מלכא לתתא: מלך, בודאי הוא חכמה עליונה, שהוא אבא, ועמוד האמצעי שהוא ז"א, הוא מלך למטה, אלקים אומנא לעירא, ודא אמא עלאה, אלקים אומנא לתתא ודא שכינתא דתתא אלקים הוא אומן למעלה, שהיא אמא עלאה, אלקים הוא אומן למטה שהוא השכינה שלמטה, פירוש, כי כמו שיש ב' בחינות מלך, כן יש ב' בחינות באומן שהוא השם אלקים, כי האומן של החכמה שהוא מלך למעלה הוא אמא הנקראת אלקים, והאומן של תפארת, שהוא מלך למטה, הוא השכינה של מטה. דהיינו הנוקבא הנקראת ג"כ אלקים.

וצריכים להבין היטב את ב' השאלות הנ"ל. כי השאלה הא' היתה, כיון שבכל מאמרות דמעשה בראשית, נבחן ויאמר אלקים, לאבא ואמא, שאבא אומר, ואמא עושה, וא"כ כאן, שכתוב ויאמר אלקים נעשה אדם, נמצא שגם אבא האומר נשתתף בהעשיה, שזה לא יתכן, וזהו ששאל, מאן הוא דאמר נעשה אדם, שאי אפשר לומר גם כאן שאבא אמר נעשה, שהרי מאבא אינו נמשך שום עשיה. כי אבא נבחן כמו "כח" ואמא כיציאה לפועל.

השאלה הב' היתה, כי כל השמות אלקים הנאמרים במעשה בראשית ה"ס אמא, ונדע שנשמות בני אדם הן תולדות מז"א ונוקבא, וא"כ שאל, מאי ניהו הכא האי אלקים, כי אלקים שבכאן, הנאמר לבריאת אדם אי אפשר לומר שהוא אמא, כי נשמת אדם אינה נמשכת מאמא רק מהנוקבא.

וזה שמתרץ, ואומר, למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני והוה ליה אומנא וכו', כי המשיל את אבא ואמא למלכא ואומנא שמהם נאצלו כל מעשה בראשית. אלא כמו שאו"א הם מלכא ואומנא לעילא דהיינו כלפי כל המדרגות דזו"ן דאצילות, כן ז"א ונוקבא הם מלכא ואומנא לתתא, דהיינו כלפי נר"ן דבני אדם ועולמות בי"ע. פירוש, כי אין ז"א ונוקבא יכולים לברוא

(דפוי דף כ"ב ע"א)

בניינין דהוו בארץ * אצילותא, הוה * אמר * אביא באמירה, לגבי אמיא, * יהא כדין וכדין, ומיד הוה, * כדאי, * ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ויאמר הוה אמר לאלקים, יהי אור, * מארי דבניינא, איהו אומר, ואומנא עביד מיד, והכי כל בניינין * בארץ אצילותא, הוה אמר, יהי רקיע, יהי מארת וכלא אתעביד מיד. קסב) כד מטא לעלמא דפרודא, * דאיהו עולם * הנבדלים, אמר אומנא,

מסורת הוה

(א) אבא באמירה—אמא—עביד, ח"ג פב. ב) ויאמר—ויהי אור, (בראשית א') לעיל דף מ' ציון ד' ושינ.

חלופי גרסאות: * נ"א הוית. וניא אצילות (תק"ח). * נ"א אבא אמר (תק"ח). * נ"א יהי כד וכך הוה (תק"ח). * נ"א הה"ד. * נ"א ל"ג ויאמר אלקים. (תק"ח). * נ"א מאריה. * נ"א דאנין באור אצילות (תק"ח). * נ"א דאיהו. ונ"א ל"ג דאיהו עולם הנבדלים. * נ"א הנפרדים (תק"ח).

מאמר

הסולם

נעשה אדם

עלתה לנוקבי עינים, ומלכות המסיימת למקום החוה דע"ס דגוף, הנה הסיום של המלכות שבנוקבי עינים אין בהם שום דין ועוביות להיותה בחינת מלכות המזדווגת, ובחינת מאציל, אלא רק מלכות המסיימת העומדת בחוה, נבחנת למסך גמור, שהרי כח הצמצום שהיה בנקודה דעולם הזה, עלה שם במקום החוה והפסיק האור של אותו מדרגה. ותדע שמסך המסיים הזה שעלה למקום החוה, הוא הפרסא שבין אצילות לבריאה, (כמיש בפלחה"ק אות ס"ו) המסיימת לכל הפרצופין שבאצילות. באופן שכל אלו המסכים הנמצאים בעולם האצילות מלפני הפרסא הם רק מבחינת מלכות המזדווגת, שאינה נחשבת למסך כלל, ואדרבה הוא המאצלת בכח זווגה עם אור העליון לאותו המדרגה שנמצאת בה, וא"כ אין שום מסך ממשי בכל עולם האצילות, אלא רק בהפרסא שמתחתיו, שהיא בחי' מלכות המסיימת לכל מדרגה ומדרגה שבאצילות, ולפיכך כל אלו זווגי דהכאה שעל מסכים שבעולם האצילות אינם אמירה ממש הנוהג בב' גופין נבדלים, שהרי אינו מסך ממשי שיבדיל ביניהם, אלא הוא בבחי' מחשבה. כי אמירה נופל גם על מחשבה, כמו ויאמר בלבו.

וויש איהו אומר ואומנא עביד מיד, אבא, שהוא מחשבה ה"ס ויאמר, ואומנא, שהיא אמא, מביאה המחשבה לכלל עשיה תכף ומיד, כי זכר ונקבה, הוא כמו אור וכלי, ונבחן אבא לבחי' אור העליון, ואמא נבחנת לנושאת המסך, שעליו מזדווג אור העליון. ואע"פ שאבא שהוא אור העליון מכה על המסך דאמא, כדי להאציל כל קומה וקומה שבאצילות, מ"מ הכאה זו אינה

לעבדיו, דהיינו ב' גופין, כי יש מסך מבדיל בין עולם אצילות לעולם הבריאה, והווג דהכאה שעל המסך, נבחן לדיבור ואמירה.

קסב) כד מטא לעלמא דפרודא דאיהו עולם הנבדלים אמר אומנא

למארי בניינא נעשה אדם וגו': כשהגיע

להמדרגות מעולם הפירוד שהוא עולם הנבדלים, דהיינו לברא נשמת אדם שבעולם הבריאה, שעולם זה כבר נבדל מאלקיות, ובחינת הכלים אשר שם כבר אינם אלקיות. אמר האומן לבעל הבניין נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. דהיינו להיפך מכלל מעשה

בראשית עד בריאת אדם, שבהם בעל הבנין אמר, וכאן אמר האומן. אמר מארי בניינא ודאי טוב הוא למעבד ליה, אבל עתיד הוא למחטי קמך, בגין דאיהו כסיד וכו' אמר בעל הבניין, ודאי טוב הוא לעשות את האדם, אבל הוא עתיד לחטוא לפניך, משום שהוא כסיל, וז"ש בן חכם ישמח אב, ובן כסיל תוגת אמו. כלומר שאבא אמר שהחטא של האדם אינו מגיע לו אלא לאמא, כי בן כסיל תוגת אמו. ביאור הדברים, כי נתבאר שבעולם

האצילות אין שום מסך, ולפיכך איהו וחיותי וגרמוהי חד בהון. ואע"פ שאנו מבחינים זווגים על המסכים גם באצילות, אכן נתבאר (בפתיחה לחכמת הקבלה אות נ"ט) שיש ב' בחי' מלכות, מלכות שבע"ס דראש, הנבחנת למלכות המזדווגת עם אור העליון בזווג דהכאה, ונבחנת לבחינת מאציל לאותו פרצוף, ויש מלכות המסיימת את ההארה דהיינו מלכות דע"ס דגוף, ובעת צמצום ב', שע"י עלית המלכות למקום בינה נעשה סיום חדש באמצע כל מדרגה, שמלכות המזדווגת (דפי"ד דף כ"ב ע"א)

בראשית

קמז

למארי בניינא נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמר מארי בניינא, ודאי טב הוא, למעבד ליה, אבל עתיד הוא למחטי קמך, בגין דאיהו כסיל הה"ד * בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו.

קסג) איהי * אמרה, בתר דחוביה * תליא באמ"א ולא באב"א אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא * דילי, הדא הוא דכתיב, ^ב ויברא אלקים את האדם בצלמו. ולא בעא לאשתתפא ביה אב"א.

מסורת הוזהר

(א) בן חכם ישמח אב, (משלי יוד), ח"א סו ח"ג עד: ת"ז תקי י"ח לה. תק"ח קטיו טב שלה שמב (ב) ויברא-האדם בצלמו, (בראשית א') לעיל דף יוד ציון ב' ושי"ג.

חלוסי גרסאות: * נ"א אמרה. * נ"א באמא תלייא (תק"ח). * נ"א מוסיף, דיליה (ר"מ).

מאמר	הסולם	נעשה אדם
אינה הכאה המכונה אמירה בפה הנוהג בב' גופים נפרדים, אלא כאדם עם מחשבתו שכמו שמחשב תכף עושים אבריו. כי אין מסך ממשי שיבדיל בין המדרגות להפרידים לב' גופין. וז"ש כד מטא לעקמא דפרודא וכו' אמר אומנא למארי בניינא נעשה אדם כי אמירה דאבא שהוא אור עליון שבאצילות כבר נפסק על הפרסא המסיימת האצילות, המפרדת ג' עולמות בי"ע לגופים נבדלים מאצילות, ולפיכך אין ענין מחשבה מועיל כאן, שה"ס אמירה דאבא, אלא בחינת זיווג דהכאה ממשי, המכונה אמירה דאמא הנוהג בין ב' גופין. בסוד הכאת שפה אל שפה, שה"ס דיבור ממשי הנפרד ונשמע מגוף אל גוף שני. וע"כ אמרה אמא לאבא נעשה אדם, כי אור אמא שהוא אור חסדים אפשר לו להפרד ולבא לעולם הנבדלים דהיינו לנשמת אדם דבריאה, ולא אור אבא, שהוא אור חכמה, המאיר רק בעולם האצילות בלבדו, ונפסק הארתו ממעל הפרסא. ואין להקשות א"כ למה אמרה לאבא נעשה אדם, כיון שאין אורו מושפע לבריאה. והתשובה הוא ואתתא לית לה רשו למעבד מדעם בלא רשו בעלה, כנ"ל, ולפיכך אמרה אמא נעשה אדם, כי קבלה רשות מאבא להאיר אליו ולהעלותו מבריאה לעולם האצילות. וז"ש עתיד הוא למחטי קמך בגין דאיהו כסיל, האדם דקליפה נק' כסיל, והוא יפתח את האדם להמשיך לו אור אצילות לבי"ע, לקליפות, ואז נקרא האדם בן כסיל משום שנתדבק בכסיל. וצריך שתדע שאו"א עלאין	מכונים שניהם בשם אבא, וישו"ת מכונים שניהם בשם אמא, ולפיכך אמר אבא, עתיד הוא למחטי קמך, כי בני אדם אין להם שורש באו"א כלל, אלא רק בישו"ת בלבד שהוא אבא. וע"כ החטאים של האדם אינם מגיעים כלום לאבא. אלא לאמא בלבד.	מאמר ד"ה ואע"ג) שאו"א עלאין נתקנו בסוד מנעולא, שה"ס מלכות דצמצום א', שאין עליה זיווג, וישו"ת נתקנו בסוד מפתחא. שה"ס מלכות הממותקת בבינה. עשה. וז"ש אמא, אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי, דהיינו בבחינת מפתחא, ולא יהיה לו כלום ממלכות דמדת הדין מצמצום א', שהוא בבחינת אבא. כי אז יהיה נפרש לגמרי מהקליפות ולא יחטא. וזה שאמרו (בוהר קדושים דף פ"ג ע"א) דאה"ר לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, כי היה כולו מבחי' אמא שהיא בינה, וממלכות דצמצום א' שה"ס עולם הזה הכלול באבא, לא היה לו לאדה"ר כלום. כי אמא לא רצתה לשתף מבחינת מלכות דצמצום א' שהיא באבא. כמבאר.
בזמנא		

(דמויי דף כ"ב ע"א)

קסד) בזמנא * דחב מה כתיב, * * ובפשעכם שלחה אמכם, אמר מלכא לאמ"א, ולא אמרית לך דעתיד * הוא למחטי. בההוא זמנא, תריך ליה, ותריך * אמא עמיה, ובגין דא כתיב בן חכם * ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, בן חכם, דא אדם, דאיהו בארע אצילות, * ובן כסיל, דא אדם * דבריא. קסה) קמו כלהו חברייא, ואמרו * ר' ר' * וכי אית פרודא, בין אב"א ואמ"א, דמסטרא דאב"א, איהו בארע אצילות, ומסטרא דאמ"א בבריאה, אמר * לון חברייא חברייא, לאו הכי * הוא, דהא אדם * דאצילותא, דכר ונוקבא * הוה מסטרא דאבא ואמא, ודא איהו, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, יהי אור מסטרא דאבא, ויהי אור מסטרא דאמא, ודא איהו אדם * דו פרצופין. קסו) * אבל * להאי, לית ביה צלם ודמות אלא אמא * עלאה, * הוה * ליה

דרך אמת

א) ובפשעכם שלחה אמכם, (ישעיה ג') ח"א כו: רלו. ח"ב קפט: ח"ג ח. עדו: עה. קב: קטו. רנגו: ז"ח יתרו ל"ג טא שיט. אחרי מ"ו טד שיד. תק"ח קטו. טב שלט. ב) בן חכם, לעיל דף קמ"ז ציון א. ג) אדם דבריא, ת"ז תקי ס"ט קטו: תקי ע' קכו: ד) דו פרצופין, ח"א כב: לה: ח"ב נה. רלא. ח"ג יוד: יט. מד: סג קיו. ת"ז תקי י"ט לת. לט. מא. תקי ל"ו עז: עה. תקי ל"ח עח: תקי ס"ו צו. תקי ס"ט קז. תקי ע' קכו: ז"ח בלק ב"ה טג שנ. שה"ש ס"ו טג שכה. תק"ח קט"ו טג שו.

חלופי גרסאות: * נ"א דחאבי. * נ"א איהו. * נ"א לת. (תק"ח). * נ"א ישמח אב דא אדם דאיהו באורח אצילות. * נ"א ובן כסיל תוגת אמו דא אדם דבריא (תק"ח). * נ"א אדם דבריא אדם גופנא. * נ"א ואמרו ר' יוסי (תק"ח). * נ"א ל"ג וכי (תק"ח). * נ"א ל"ג לון (תק"ח). * נ"א ל"ג הוא (תק"ח). * נ"א דאצילות (תק"ח). * נ"א ל"ג הוה. * נ"א ל"ג אבל. * נ"א ולהאי. * נ"א ל"ג עלאה (תק"ח). * נ"א הוה (תק"ח). * נ"א לה (הגר"א).

מאמר

הסולם

נעשה אדם

ומצד אמא, יהיה אדם דבריא, הלא אבא ואמא הם שניהם מדרגת הבינה דאצילות. אמר לון, חברייא חברייא לאו הכי הוא, אמר להם ר"ש: חכרים חכרים אין הפירוש כך, דהא אדם דאצילותא דכר ונוקבא הוה מסטרא דאבא ואמא, ודא איהו ויאמר וגו' יהי אור מסטרא דאבא ויהי אור מסטרא דאמא ודא איהו אדם דו פרצופין, שהרי אדם דאצילות, זכר ונקבה הם מצד אבא ואמא, זכר מצד אבא ונוקבא מצד אמא. וזה הוא ויאמר אלקים יהי וגו' יהי אור הוא מצד אבא, ויהי אור הוא מצד אמא, ואדם זה היה נאצל בדו פרצופין, שפירושו, שהיו שניהם דבוקים זה בזה בקומה אחת. הרי שהזכר ונקבה שנאצלו מאבא ואמא היו שניהם שקולים שזה מראה שאו"א הם ג"כ במדרגה אחת. קסו) אבל להאי לית ביה צלם ודמות, אבל לזה, לאדם דבריא, אין לו צלם ודמות מאבא ואמא. כלומר שמשורשו אין לו

קסד) בזמנא דחב מה כתיב וכו' אמר מלכא לאמא, ולא אמרית לך דעתיד הוא למחטי: בשעה שחטא אדם, מה כתיב, ובפשעכם שלחה אמכם, אמר מלכא, שהוא אבא, לאמא, ולא אמרתי לך שהוא עתיד לחטוא, ולמה בראת אותו, בההוא זמנא תריך ליה ותריך אמיה עמיה ובג"ד כתיב בן וכו' באותה שעה הגלה אותו והגלה את אמו עמו, ומשום זה כתיב בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. בן חכם דא אדם דאיהו באורח אצילות ובן כסיל דא אדם דבריא. בן חכם היינו אדם שבאצילות שהוא ז"א, ובן כסיל זה אדם דבריא, דהיינו אדם הראשון, שנשמתו מבריא, קסה) קמו כלהו חברייא ואמרו: רבי רבי, וכי אית פרודא בין אבא ואמא, דמסטרא דאבא איהו בארע אצילות, ומסטרא דאמא בבריאה. קמו כל החברים ואמרו לר"ש בתמיהא, רבי רבי וכי יש פירוד כל כך בין אבא לאמא, עד שהנאצל מצד אבא, יהיה אדם דאצילות, (דפו"י דף כ"ב ע"א) * (דף כ"ב ע"ב)

בראשית

קמט

* חד כנוי, דסליק לחושבן אלקים, וההוא כנוי איהו * אור וחשך, ובגין ההוא חשך, דהוה בההוא כנוי, אמר אבא, דעתיד למחטי לאדם * דבריאיה, דאיהו אור לבוש * עלאה.

קסז) והאי איהו * אור * דברא קב"ה, ביום ראשון, * דגנוז * לצדיקיא, וההוא * חשך, דאתברי ביומא קדמאה * לרשיעיא, * כד"א * ורשעים בחשך ידמו, ובגין ההוא חשך, דהוה עתיד * למחטי לההוא אור, לא בעא אבא

מסורת הזהר

(א) אור—דגנוז לצדיקיא, ח"א א. ז. יב. לו. לא; לב. מהו פו. נט. קלא. רסד ח"ב לה. קכו. קמה. רכ. רכז. רל. רעז. ח"ג לד. צג. רכה: רלא: ת"ז תקי י"ט לטו תקי מי פא. תקי עי קכ. ז"ח בראשית ו טב שמט. טו טב שמד טג שלה. טד שי. שה"ש ס"ו טד שו. רות פ"ה טא שח. פ"ח טא שמד. תק"ח קטו טג שיא. (ב) חושך—ביום א' לרשיעיא, ז"ח בראשית ח' טד שו. תק"ח קט"ו טג שי"א. (ג) ורשעים בחשך ידמו, (שמאל א' ב') ח"א קיבו קיג. רנב. ח"ג כח. ז"ח בראשית ח' טד שח. תק"ח קט"ו טג שיב. קטו טב שא.

חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג חד. * הרמ"ק פ"י אור הויה חשך נקודות. * נ"א דאצילות. * נ"א עליון. * נ"א דקב"ה ול"ג דברא (ד"מ). * נ"א דגנוז, (תק"ח). * נ"א לצדיקים. * נ"א לרשעים. * נ"א החיד. * נ"א לממטי (תק"ח).

פאטר

הסולם

נעשה אדם

פירוש, כי אע"פ שהנוקבא נמתקה באמא, והשיגה השם אלקים כמותה, מ"מ לא נאבדה ממנה בחינת עצמה לגמרי, שהיא מדת הדין, אלא שבחינתה עצמה נגנזה בפנימיותה, ולא ניכרת בה רק מדת הרחמים דאמא. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף צ"ט אות קכ"ב זכי הא טוב לא זכי הא רע, ע"ש. בהטולם) הרי שיש בה אור וחשך, ואם לא זכי נגלה החשך. ומסכה זו אמר אבא שהאדם עתיד לחטוא, כי האדם נברא מכח אור לבוש עלאה, כי אלו הכלים בינה ותו"מ דנוק' שירדו בעת קטנות לגשמת אדה"ר, נעשו לבוש אל הנוקבא בעת גדלותה ונשמת אדה"ר עולה עמהם, ומקבל המוחין דגדלות על ידיהם, (להלן בדף קנ"ט ד"ה ביאור עשי"ה). ולפיכך יכול להכשל מסאת החושך שלה.

קסז) והאי איהו אור דברא קב"ה ביום ראשון דגנוז לצדיקיא, וההוא חשך דאתברי ביומא קדמאה לרשיעיא כד"א וגו' ואותו אור שהאדם מקבל בלבוש העליון, הוא האור שברא הקב"ה ביום א' דמעשה בראשית, שהאדם היה רואה בו מסוף העולם עד סופו, ואח"כ גנוז לצדיקים (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קנ"ד ד"ה כד אנניז) ועליו נאמר יהי אור. ואותו חשך הנ"ל הנעלם תוך הנוקבא, הוא החשך שנברא ביום א' לרשעים. ועליו כתוב ורשעים בחושך ידמו, ובגין ההוא חשך דהוה עתיד למחטי לההוא אור לא

לו שום שייכות לאו"א שיקבל מהם המוחין דצלם ודמות. אלא אמא עלאה הוה לה חד כנוי דסליק לחושבן אלקים, וההוא כנוי איהו אור וחושך, אלא אמא עלאה היה לה כנוי אחד, העולה פ"ו כחשבון אלקים, וכנוי ההוא הוא אור וחושך.

פירוש, יש שם העצם, שהשם הוא מעצם המדרגה, ויש כנוי, שפירושו שם המושאל ממדרגה אחרת. וז"ש אמא עלאה, שהיא בינה היה לה כנוי אחד, דהיינו מלכות, שעלתה בחשבון אלקים, דהיינו שעלתה אל הבינה ולקחה ממנה את השם אלקים. כי הנוקבא מבחינת עצמותה אין לה שם הזה, אלא ששאלה אותו מאמא, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף כ' אות י"ז דאמא אויפת לברתא מאנהא, ע"ש) ולפיכך השם אלקים דנוקבא הוה כנוי מאמא.

וההוא כנוי איהו אור וחשך, ובגין ההוא חשך דהוה בההוא כינוי, אמר אבא, דעתיד למחטי לאדם דבריאיה, ובכנוי ההוא דהיינו בהנוקבא כנ"ל, יש בה אור וחשך, ומשום אותו חשך שהוא בכנוי ההוא, אמר אבא, שאדם דבריאיה עתיד לחטוא. דאיהו אור לבוש עלאה, שהוא, דהיינו האדם דבריאיה, אור לבוש העליון, כלומר שאורו של האדם הוא מלבוש העליון ממנו, שהוא הנוקבא, שיש בה אור וחשך, ועתיד לחטוא מכח החשך שבה. (דפו"י כ"ב ע"ב)

לאשתתפא ביה, ובגין דא אמר, נעשה אדם * בצלמנו ההוא אור, כדמותנו ההוא חשך, דאיהו לבושא * לאור, כגוונא דגופא, דאיהו לבושא לנשמתא, הדא הוא דכתיב * עור ובשר תלבישני. חדו כלהו, ואמרו זכאה חולקנא, * דזכינא למשמע מלין דלא אשתמעו * עד כען.

קסח) פתח * עוד ר' שמעון ואמר * ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי * וגו', אמר, חברייא, שמעו מלין עתיקין, * דבעינא לגלאה, בתר * דאתיהיב רשו עלאה למימר, מאי ניהו דאמר * ראו עתה כי אני אני הוא

מסורת זוהר

א) בצלמנו—כדמותנו, (בראשית א') ח"א קנו. ח"ג לה: ת"ז תקי ע. קכ. ז"ח בראשית ט"ז טב שיה. יתרו ל"ח טב שמב. ב) גופא, (איברי הגוף) ח"א כה: לכו: עתה: (סי"ח). פ. (ס"ח). צו: ככד: קל: קלד: קלו: קלה. קמ. קנה. קעו קפו. קצא. קצה. רהו רכו. רמא. ח"ב מב. נג: עו: עה: קו: קטו: קיו. קכד: קמד: קנג. קנה. קסג: קסו. רא. רד. רח: ריח. ח"ג יג: מא. מח: עט. צא: קד: קכט. קל. קלה. קמ. קמא: קמג. קמה. קנט: קסא. קע. קפו. קפז. קצה: ריח: ריט: רכא: רכב. (ברע"מ). רכדו. רכה. רכו: רלב. רלדו. רלה. רלו. רלה: רלט. רמה. רעב: רפ. רפט. רצד. (עניני הגוף) ח"א יוד: יד. קמד: קנו: קסה: קסטו: קצא. רח. ח"ב מב. סו. צה. קו. קעב. ח"ג צו: קו. קיט. קעה: קעה: רמ. ג) עור ובשר תלבישני, (איוב יוד) ח"ב ע: עתה: קיו: ח"ג רכב. רמו. רפ. ת"ז תקי סי צג. תק"ח קט"ו טג שיו קי"ט טא שכו. ד) ראו עתה כי אני, (דברים ל"ב) ח"א כג. סו: ח"ב קת. ח"ג רכג. רעדו. ת"ז תקי לי עד: תק"ח קטו טג שכ שלד. טד שב.

חלופי גרסאות: * ג"א דאור (תק"ח). * ג"א דאתינא. * ג"א עד השתא (תק"ח). * ג"א ל"ג עוד (תק"ח). * ג"א ל"ג וגו'. (תק"ח). * ג"א דאנא בעינא (תק"ח). * ג"א דאתיהיב לי רשו לגלאה (תק"ח). * בתק"ח משלים הססוק ואין אלקים עמדי.

<p>נעשה אדם</p> <p>נעשו לבוש לאמא אח"כ בעת גדלות, וזו"ן דבוקים באותו לבוש ומקבלים האור על ידו. וז"ש שחשך דאמא הוא לבוש להאור. חדו כלהו ואמרו זכאה חולקנא דזכינא למשמע מלין דלא אשתמעו עד כען שמחו כולם ואמרו, אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים שלא נשמעו עד הנה. ועתה מיושבת ג"כ השאלה הא' הנ"ל, ששאל מאן הוא דאמר נעשה אדם, כי כל ויאמר המובא במעשה בראשית קאי על אבא, ואיך אפשר שאבא יאמר נעשה הרי אין עשיה רק באמא. והשיב ר"ש, כי קאי באמת על אמא, כי אמא אמרה לאבא נעשה.</p> <p>מאמר אני אני הוא</p> <p>קסח) מאי ניהו דאמר, ראו עתה כי אני אני הוא: שואל, מי הוא שאמר אח הכתוב הזה, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וגו'. ומשיב אלא דא הוא עדת על כל עלאין, ההוא דאתקרי עלת העדות, עלת מאלין עדות אלא זה שאומר הכתוב ראו עתה וגו', הוא עלת על כל העלות, ההוא שנקרא עלת העלות, אינו למעלה מכל העליונים, אלא עלה בין שאר עלות. פירוש</p>	<p>הכולם</p> <p>לא בעא אבא לאשתתפא ביה, ומשום חשך ההוא העתיד להחטיא לאור ההוא דנשמת האדם, ע"כ לא רצה אבא להשתתף בו, דהיינו בעת שאמא אמרה לו נעשה אדם כנ"ל. ובגין דא אמר נעשה אדם, בצלמנו ההוא אור, כדמותנו ההוא חשך דאיהו לבושא לאור, ובשביל זה אמרה אפא נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בצלמנו פירושו באור שלנו, כדמותנו פירושו בחשך שלנו, שהוא לבוש להאור, לאפוקי מאותו חשך שנברא ביום א', שעליו נאמר ורשעים בחשך ידמו, כי הוא אינו לבוש להאור אלא מחטיא את האדם כנ"ל בדבור הסמוך. כגוונא דגופא דאיהו לבושא לנשמתא שחשך דאמא הוא לבוש להאור כמו הגוף שהוא לבוש להנשמה. הה"ד עור ובשר תלבישני. פירושו כי חשך דאמא נעשה מכח עלית המלכות אליה לקבל מדת הרחמים שבה, שאז ירדה בינה ותו"מ דאמא לזו"ן ונעלמה הג"ר שלה. וזהו עשתה אמא בכוונה, בכדי להמשיך מוחין ואור לזו"ן כנ"ל, (דף ז' ד"ה וככר) הרי שהחשך הוא הכנה ולבוש אל האור, כי אלו הכלים בינה ותו"מ שירדו מאמא לזו"ן (דפו"י דף כ"ב ע"ב)</p>	<p>מאמר</p>
--	--	-------------

בראשית

קנא

*אלא, דא הוא, עלת על כל עלאין, *ההוא דאתקרי עלת העלות, עלת מאלין עלות, דלא יעביד חד מאלין עלנת שום עובדא, עד דנטיל *רשות *מההוא דעליה, כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם.

קסט) נעשה, ודאי על תרין אתמרי, דאמר דא לההוא דלעילא מניה *נעשה, *ולא עביד מדעם, *אלא ברשו, *ואמירה, מההוא דלעילא מניה, *וההוא דלעילא מניה, לא עביד מדעם, עד דנטיל עצה *מחבריה: אבל ההוא דאתקרי * עלת על כל * עלות, דלית לעילא מניה, *ולא לתתא שנה ליה, *כד"א * ואל מי תדמיוני * ואשוה יאמר קדוש, אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, דנטיל עצה מניה, כגוונא דההוא דאמר, ויאמר אלקים * נעשה אדם.

מסורת הוהר

(א) עלת—דלית לעילא מניה, ח"ג רכה. ת"ז תקי עי קלה. (ב) ואל מי תדמיוני ואשוה, ישעיה מי ח"ב מב. ח"ג רכה. רפ. ת"ז בהקדמה ו: תקי י"ג כת. תקי ס"ו צו, תק"ח קט"ו טג שלג. חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג אלא, * נ"א וההוא, * נ"א רשותא, * נ"א מההוא עלאה דעליה (תק"ח). * נ"א נעשה אדם (תק"ח). * נ"א ל"ג ולא עד וההוא דלעילא, ונ"א לא, ונ"א מוסיק, וההוא דלעילא מניה לא, * נ"א עד דנטיל עצה מחבריה, ונ"א ל"ג מאלא עד אבל ההוא, * נ"א ובאמירה, ונ"א באמירה (תק"ח). * נ"א ל"ג מוהוא עד אבל ההוא, * נ"א מחבריה (תק"ח). * נ"א ולית לתתא דשוה ליה (תק"ח). * נ"א ההיד (תק"ח). * בתק"ה תדמיוני וגוי, * נ"א נעשה אדם בצלמנו (תק"ח).

סאמר

פירוש. המדרגות משתלשלות זו מזו בסוד עלה ועלול, שכל תחתון עלול ומסובב מהעליון שלו. עלה, פירושו פועל, עלול, פירושו נפעל. שזה יורה שאין כלום להתחתון אלא מה שמקבל מהעליון שלו. והחברים ששמעו הבינו דברי ר"ש, שעלת על כל עלאין, מכנה ר"ש לפרצוף אדם קדמון, שהוא למעלה מהעולמות אבי"ע. ועלת העלת מכנה ר"ש לפרצוף עתיק דאצילות, שהוא עלול מא"ק, והיא עלה לכל פרצופי אבי"ע. ור"ש דחה אותם כמ"ש להלן. דלא יעביד חד מאדין עלות שום עובדא עד דנטיל רשות מההוא דעדיה, כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם: שכל אחד מאלו העלות, לא יעשה דבר, עד שמקבל רשות מהעלה העליונה עליו, כמו שבארתי למעלה בהכתוב נעשה אדם. אשר אמא אינו יכולה לעשות משהו בלי רשות מאבא, כן הוא בכל עלה ועלול, שכל תחתון אין לו כח לעשות משהו אלא אם כן מקבל את הכח מעליון.

קסט) נעשה, ודאי על תרין אתמרי, דאמר דא לההוא דלעילא מניה נעשה. הכתוב נעשה אדם, ודאי סובב על שנים (דטו"י דף כ"ב ע"ב)

הסורם

דהיינו שכל תחתון אמר להעליון שלמעלה ממנו, נעשה אדם. ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה מההוא דלעילא מניה, וההוא דלעילא מניה לא עביד מדעם עד דנטיל עצה מחבריה. והתחתון אינו עושה משהו בלא קבלת רשות ואמירה של אותו הפרצוף העליון ממנו. וכן העליון שלו ההוא, אינו עושה משהו עד שמקבל עצה מחכרו שלמעלה הימנו. באופן שכל פרצוף ופרצוף מפרצופי אצילות אמר נעשה אדם להעליון שלו, והעליון לעלי עליון. פירוש, כי כל חידוש ואצילות בא מאיס ב"ה, ומשתלשל דרך המדרגות עד שבא למקומו. וענין ההשתלשלות נבחן כאן שכל תחתון אומר נעשה אדם לעליון ממנו, בעת שמקבל ממנו נשמת אדם להעבירה להתחתונים ממנו. אבל ההוא דאתקרי עדת על כל עלות, דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה כד"א וכו' אבל פרצוף ההוא הנקרא עלת על כל העלות, שאין דומה לו למעלה ולא למטה, כמ"ש, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, אמר, ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלקים עמדי, דנטיל עצה מניה, כגוונא דההוא

דההוא

קע) קמו כלהו חברייא, ואמרו *רבי, הב לנא רשו למללא בהאי אתר, * אמרו, * והא לא אוקמת לעילא * דעלת העלות אמר * לכתר נעשה אדם, * אמר לון * הוו שמעינן אודנייכו, מה דפומכון * ממללן, והא לא אמרית לכו השתא, דאית דאתקרי עלת העלות, ולא * איהו ההוא דאתקרי, ² עלת על כל * עלות, * דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא, דנטיל עצה * מניה, דאיהו יחיד קדם כלא, ולית ליה * שותפו.

קעא) ובגין דא אמר, ראו עתה כי אני אני הוא ² ואין אלקים עמדי,

מסורת הזהר

(א) עלת העלות אמר לכתר, ת"ז תק' ע' קב. (ב) עלת על כל עלת, ת"ז תק' ע' קלה. תק"ח קט"ו טג שכ"ד. ג) ואין ארכים עמדי, (דברים ל"ב) ח"ג פב.

חלופי גרסאות: * נ"א ל"ג רבי. * נ"א אמר, ונ"א אמר אמרו אמרו (תק"ח). * נ"א והא אמרת לעיל (תק"ח). * נ"א לבתר. * נ"א ואיך אמרו בעלת העלות דלא נטיל עצה ורשו אלא איהו בלהודוי בלא שיתוף וחושבן דכי ואין אלקים עמדי אפי' אלקים דאצילות (תק"ח). * נ"א יהון שמעינן אודנייכו מה דפומייכו ממלל (תק"ח). * נ"א ממלא. * נ"א ל"ג איהו. * נ"א העלות (תק"ח). * נ"א דעלת (תק"ח). * נ"א ל"ג מניה * נ"א שותפא.

אני אני הוא

הסולם

מאמר

ישמעו אזניכם מה שפיתוכם מדברים. והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלת העלות ולאו איהו ההוא דאתקרי עלת על כל עלות, האם לא עצה אמרתי לכם, שיש שנקרא בשם, עלת העלות, והוא אינו אותו הנקרא בשם עלת על כל העלות, דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצה מניה, דאיהו יחיד קדם כלא, ולית ליה שותפו, אשר לעלת על כל העלות אין לו שני, שיקח עצה ממנו, כי הוא יחיד קודם כל, ואין לו שותף.

קעא) ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלקים עמדי דנטיל עצה מניה דלא אית ליה תנינא ולא שותפא, ולא חושבנא, ומשום זה אמר, ראו וגו' ואין אלקים עמדי, לקבל עצה ממנו, כי אין לו שני, ולא שיתוף, ולא חשבון, דאית אחד בשתוף כגון דכר ונוקבא, ואתמר בהון, כי אחד קראתיו, אבל איהו חד בלא חושבן ולא שתוף, ובג"ד אמר ואין אלקים עמדי, כי יש אחד בשתוף, כגון זכר ונקבה שנאמר בהם כי אחד קראתיו, אבל הוא, אחד בלי חשבון ובלי שתוף, ומשום זה אמר ואין אלקים עמדי.

ביאור הדברים, כי השכיל אותם להבין, שהוא

דההוא דאמר וגו' נעשה אדם. אמר, את הכתוב ראו עתה וגו', ואין אלקים עמדי, לקבל עצה הימנו, כעין שאמר כל תחתון לעליון ממנו, נעשה אדם.

קע) קמו כלהו חברייא ואמרו: רבי הב לנו רשו למדא בהאי אתר, אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם. קמו כל החברים ואמרו לר"ש: רבי חן לנו רשות לדבר במקום הזה, אמרו לו, וכי לא ביארת למעלה, שעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם. פירושו, החברים הבינו בדברי ר"ש שעלת על כל עלאין הוא אדם קדמון, שהוא כתר לכל העולמות ואין למעלה ממנו שום מדרגה, כי הוא מדרגה הראשונה שנאצלה מא"ס ב"ה. ועלת העלות, חשבו שהוא כנוי לעתיק דאצילות. כנ"ל בדיבור הסמוך. ואחר זה שאמר שכל מדרגה ומדרגה אמרה להעליונה ממנה נעשה אדם, נמצא שגם עלת העלות שהוא עתיק אמר לא"ק שהוא כתר, נעשה אדם. ואותו הכתוב ראו עתה כי אני וגו' ידעו החברים דקאי על עתיק. וע"כ הקשו לו איך אמר עתיק, ואין אלקים עמדי ליטול עצה מניה, הרי יש לו ליטול עצה מהכתר שהוא א"ק, כמו שאמר ר"ש לעיל, שכל עלול אמר לעלתו נעשה אדם. אמר לון הוו שמעינן אודנייכו מה דפומכון ממללן: אמר להם ר"ש, (דסו"י דף כ"ב ע"ב)

בראשית

קנג

דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא, ולא שותפא, ולא חושבנא, דאית אחד בשתוף, כגון דכר ונוקבא, ואתמר בהון * כי אחד קראתיו * אבל איהו,

מסורת הזהר

(א) כי אחד קראתיו, ישעיה נ"א תק"ח קז טב שיט. ק"כ טג שמה.

חלופי גרסאות: * נ"א דאיהו יחיד קדם כלא ולית ליה תניינא ולא שותפא ולית חושבנא (תק"ח). * נ"א וגוי.

סאמר

הסולם

אני אני הוא

לראש פנה, או אתמר, ראו עתה כי אני אני הוא, המלכות מכונה אני, וכיון שהמלכות דצמצום א' תקבל הזווג הגדול, יתגלה בעולם כי אני שבשטא אלפי שני שהיתה משותפת במדה"ר, ועצמותה היתה נעלמת, אני הוא, דהיינו אני דצמצום א', שהיא גילוי עצמותה של המלכות, ואין אלקים עמדי, דלית לי תניינא דנטיל עצה מניה, כי אני המגולה בשטא אלפי שני היתה צריכה למדרגה שניה, דהיינו לבניה, לקבל ממנה עצה, דהיינו תיקון, משא"כ עתה אני צריך לקבל עצה משני, כי אני מושלמת בכל צרכי מעצמי, ולא שותפא, שאין לי עוד שתוף דמדת הרחמים, בהיות הדין שלי מתוק במתיקות השלמות, ולא חושבנא, פירוש, המסך המשותף במדת הרחמים דבינה מכונה בשם חשבון, כי חשבון הוא מלשון מחשבה, שהוא שם הבינה הממתקת את המסך, ואומרת שמעתה אינה צריכה עוד לחשבון הזה, דהיינו למסך ממותק.

וזהו אמרו, דאית אחד בשתוף כגון דכר ונוקבא, ואתמר בהון כי אחד קראתיו. כי מטרם התיקון היתה המלכות בשתוף דמדה"ר, כגון ז"א ונוקביה, המכונים לעיל שמש ולבנה, שבסוד השתוף דמדה"ר קבלו המוחין ד"ג מדת הרחמים, שה"ס אחד ואז נאמר על ז"ן כי אחד קראתיו (כמ"ש לעיל דף ק"י"ח ד"ה ועל דא) בסו"ה הוא אחד ושמו אחד, עשה. אבל איהו חד בלא חושבן ולא שתוף אבל עתה המלכות עצמה היא אחד בלי חשבון, שהוא מסך ממותק, ובלי שיתוף דמדה"ר, שזו"ה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, כי הלבנה אינה צריכה להכלל בז"א בסוד הוא ושמו אחד. אלא הלבנה מעצמה תהיה מהות מאיר בסוד אחד, וע"כ הוא אחד, השמש, ושמו אחד, הלבנה, כי תהיה אור הלבנה כאור החמה.

קמו

שהוא מדבר, ממשפיע הראשון אל העולמות שאין למעלה ממנו, ומבחינה זו, נמצא עתיק שהוא עלת על כל עלאין, כי א"ק שלמעלה מעתיק, אינו נחשב למשפיע, להיותו מתוקן במלכות דצמצום א', אשר מלכות זו נגנזה בראש עתיק, ואין עליה שום זווג, ואין העולמות מקבלים ממנה קודם גמר התיקון. ולפיכך נתקן עתיק בבחינת בקע ולא בקע, שהוא אמצעי בין א"ק ואבי"ע, (כב"ל דף ה' ד"ה וכשהאצילה) וע"כ נחשב עתיק למשפיע הא' להעולמות שאין למעלה ממנו, שהרי מא"ק לא יוכלו העולמות לקבל משהו.

אמנם בגמר התיקון תתגלה המלכות הוה דצמצום א' שנגנזה בראש עתיק, ותקבל זווג מעתיק ותשפיע להעולמות אבי"ע. ואז נאמר עליה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי המלכות נקראת אבן, ובהיותה נגנזת בראש עתיק בלי זווג, ע"כ בכל מקום שנגלית מלכות זו נמשכה ממנה דינים ועונשים, וע"כ מאסו אותה הבונים, אמנם בגמר התיקון כשתקבל הזווג שם בראש עתיק תגלה ותראה לכל שהיתה ראש פנה.

ואז, יאמר עתיק הכתוב הוה ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, שפירש ר"ש ואין אלקים עמדי דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא, ולא שותפא, ולא חושבנא. כי בשטא אלפי שני, נחשב א"א כתר לעולם אצילות, ועתיק נעלם לגמרי, מטעם גניזת המלכות דצמצום א', שאין עליה זווג, והזווג נעשה רק בסוד בקע, שהיא מלכות המשותפת במדת הרחמים שפרצוף הא' שיצא על המלכות המשותפת הוה הוא א"א שהוא חסר מלכות דצמצום א' וקבל במקומה את מלכות המשותפת, וע"כ הוא המשפיע לכל פרצופי אצילות, דהיינו שמקבל מעתיק ומשפיע לאצילות, ועתיק עצמו לא אתידע, מטרם גמר התיקון. ובגמר התיקון כשיתגלה הכתוב היתה (דמו"י דף כ"ב ע"ב)

* חד, בלא חושבן * ולא שתוף, ובגין דא * אמר * ואין אלקים עמדי. קמו כלהו, ואשתתחו קמיה, ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה, לגלאה רזין טמירין, * דלא הוו מתגליין, * למלאכייא * קדישייא.
 קעב) אמר לון חברייא, אית לן לאשלמא קרא, דכמה רזין טמירין, * אית בהאי קרא * אני אמית ואחיה וגו', * אני אמית * ואחיה, בספירן * אחיה, מסטרא דימינא חיי, ומסטרא דשמאלא * מותא, ואי לא * אסתכמן תרוייהו בעמודא דאמצעיתא, לא אתקיים דינא, דאנון * במותב תלתא * כחדא.
 קעג) ולזמנין * אסתכמו תלתא למעבד דינא, וייתי * יד, * דאיה פשוטה לקבל

מסורת הזוהר

(א) חד—ולא שתוף, ח"ג סב. ב) ואין אלקים עמדי, דברים לב ח"ג סב. ג) אני אמית ואחיה, דברים ל"ב, ח"ב קעו. ח"ג עה: תק"ח קט"ו סיד שיא שכת. ד) מותא, ח"א יב. נג. נו. סה. עז: עט. צה. צט: קיחו: קכו. קל: קלא. רא: רה. רי: ריה: ריח: רכ. רכא: רכו. רכו. רלב: רפה: רנ: ח"ב מרו מה. צו: צו. ככד: קמא: קנא: קעה: קסו: קצג. קצו: קצט. ריה: רמה: רנו. רטג. רסד: ח"ג יג. לח: נג. נד: נז: נח: קו: קיו: קפו: קלה: קמג: קמד: קנט: קסד. קסט: קעו. רכ. רלו. רעז: ה) יד—פשוטה לקבל שבים, ת"ז תקי ויכח תקי מ"ז פד: תקי ס"ט קא: ח"א חוקת ג"ב טב שא. חלופי גרסאות * : נ"א ובלא (תק"ח). * נ"א ל"ג אמר (תק"ח). * נ"א אית דלא (תק"ח). * נ"א למלאכין קדישין (תק"ח). * נ"א ל"ג קדישייא. * נ"א ל"ג אית (תק"ח). * נ"א אני אמית בספירה ואחיה בספירה (תק"ח). * נ"א אני אמית בספירן ואחיה מסטרא וכו'. * נ"א חייבין. * נ"א ומחיה. * נ"א מיתא (תק"ח). * נ"א אסתכמו. * נ"א במותא תלתא כחדא. * נ"א במות' כחדא תלתא. * נ"א כחדא חוינא. * נ"א אסתכמן (תק"ח). * נ"א ידימינא (תק"ח).

<p>מאמר</p> <p>קמו כלהו ואשתתחו קמיה ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגליין למלאכייא קדישייא: קמו החברים כולם ונשתתחו לפניו, ואמרו אשרי האיש שרבנו מסכים עמו לגלות סודות נסתרים, שלא היו מגולים אפילו להמלאכים הקדושים. קעב) אמר לון: חברייא אית לן לאשלמא קרא, דכמה רזין טמירין אית בהאי קרא, אמר להם: חברים, יש לנו להשלים הכתוב, כי כמה סודות נסתרים יש בכתוב הזה, אני אמות ואחיה וגו' אני אמות ואחיה בספירן, אחיה מסטרא דימינא חיי מסטרא דשמאלא מותא: אני אמות ואחיה, היינו על ידי הספירות, שמקו ימין נמשך החיים, ומקו שמאל נמשך המות. ואי לא אסתכמן תרוייהו בעמודא דאמצעיתא לא אתקיים דינא, ואם שניהם אינם באים לידי הסכמה בקו האמצעי, אין הדין מקיים, דאנון במותב תלתא כחדא, שהם בישיבת שלשה ביחד. כלומר שאין הדין מקיים אלא בעת שיש ג' קוין ביחד. פירוש, אע"פ שמקו ימין נמשך החיים לצדיקים, ומקו שמאל נמשך המות (דפ"י דף כ"ב ע"ב *) דף כ"ג ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>לרשעים, היינו רק אחר שבא קו האמצעי והכריע ביניהם, והלביש הקוים זב"ז (כנ"ל דף ס"ג ד"ה ואע"ג) אמנם מטרם הכרעת קו האמצעי, אין קיום לא להחיים הנמשך לצדיקים מקו ימין ולא למיתה הנמשך לרשעים מקו שמאל. שהקוין הם במחלוקת, ופעם מנצח השמאל לדין, ופעם מנצח הימין לחסד, בלי קביעות וקיום. קעג) ולזמנין אסתכמו תלתא למעבד דינא, וייתי יד דאיהו פשוטה לקבל שבים: ולפעמים מסכימים שלשתם לעשות דין, ויבוא יד הפשוטה לקבל שבים. דא"ה י"ה ו"ה, יוד הא ואו הא, שי"ד ההוא, הוא י"ד אותיות דהיינו ד' אותיות שבהויה פשוטה, ויוד אותיות שבהויה בפילוואה. ד' אותיות של הויה פשוטה י"ה ו"ה, רומזות על ספי' כתר. יוד אותיות שבהויה בפילוואה י"ד הא ואו הא, רומזות על ספירת החכמה. פירוש, כי ידעת שבעת קטנות יורדות ג"ס בינה ותנ"מ מהנוקבא לבי"ע ולקלי', ואינה נשארת אלא בב' הספירות כתר וחכמה דכלים, (כנ"ל דף צ"ו ד"ה והוא) ואז מרומזת הנוק' בשם י"ד הרומזת לב' ספירות כו"ח, שבהם י"ד אותיות, ד' בכתר י"ד בחכמה, כנ"ל</p>
---	---

בראשית

קנה

שבים, דאיהו הוי"ה יוד הא ואו הא, ודא שכינתא, אתקרי *יד ימין מסטרא דחסד, יד שמאל מסטרא דגבורה, יד הוי"ה מסטרא דעמודא דאמצעיתא, כד בר נש *תב *בתיובתא, האי יד *שזיב ליה מן דינא, אבל כד דן עלת *על כל העלות, אתמר ביה ואין מידי מציל.

קעד) ועוד תלת זמנין, *אתמר בהאי קרא, *אני אני אני, דאית בהון מסורת זוהר

(א) יד ימין—שמאל—יד הוי"ה, ח"ג רמו: רעב, רטג, ת"ו בהקדמה ט, חקי נ"ה פט, חטיט קאז חקי, עז קל, תק"ח קונטשא, ב) תיובתא, (תשובה) ח"א כז, לט, צ, קכט, קל, קלד, קצא, רכ, רכו, רכח, ח"ב מג, צז, קז, קוז, קנ, קפח קפט, רמה, ח"ג יג, טז: כג, נד, עז: עז, פג, קא, קכא, קכב: קכז, קעה, ריו: רכ, רמז, רע, ז"ח נח כ"ג טג שא שט שנ, טד שד שיט שלו, לך כד טג שי שמו, סד שג שכא, ג) דינא, ח"א נג, נז, נח, סא: סג, סט: עז, צב, קד: קז, קח, קיג, קיד, קיח, קיט: קכא, קמ, קנב, קעדו, קעט, קס, קסב, קסד: קצז, רא, רבו, רו, ריח, רכה, רכז, רכו, רכט: ח"ב ו, יז, יט: כז, כח, לב, לג, לח, מד, נ: נד, עזו קיו, קכב, קלט, קצג, רכז, רמח, רנב, רנז, ח"ג ח, לו, לו: מ, נד, ס, צב, צט: קא, קכב, קמ, קמב, קמג, קמט, קנא, קעז, קעה, קצט, רה, דח, רלז, רנז, רעה, רעז, רפ, רצג: חלופי גרסאות: * ג"א חור, * ג"א שאיב, ונ"א שזיב לון תק"ח, * נ"א ליג על כל, * ג"א ליג, אתמר, ונ"א אית (תק"ח), * ג"א ליג רק ב' פעמים אני.

אני אני הוא

הסולם

סאמר

מסטרא דגבורה, יד הוי"ה מסטרא דעמודא דאמצעיתא, והוה השכינה הנקראת יד ימין מצד קו החסד, ונקראת יד שמאל מצד קו הדין, ונקי יד ה' מצד קו האמצעי, שהוא קו הרחמים. כלומר שלא נשאר בכל קו וקו מהנוקבא, בעת הקטנות, רק י"ד אותיות שהי"ס כו"ח שבכל קו, ובינה ותו"מ שלכל אחד נפלו לבי"ע כנ"ל. כד ב"נ תב בתיובתא האי יד שזיב ליה מן דינא, כשחזור בתשובה אלו י"ד אותיות מצילים אותו מדין, כלומר, אחר שהנוק' מורידה המסך מתחת החכמה למקומו ככתחילה ומעלה הבינה ותו"מ בחזרה אליה, עולים עמהם גם הם ע"י תשובה כנ"ל, ומקבלים המוחין דגדלות שהי"ס אור הרחמים.

אבל כד דן עלת על כל העלות, אתמר ביה ואין מידי מציל, אבל כשדן עלת על כל העלות אין היד פשוטה לקבל שבים, אלא להיפך, ואין מידי מציל, פירוש, כל הנ"ל אמור בחשך דאמא, אבל בחשך דצמצום א' דהיינו הגנוז בעתיק הנק' עלת על כל העלות, שבסו"ה והרשעים בחשך ידמו, אז אין מידי מציל, (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר).

קעד) ועוד ג' זמנין אתמר בהאי קרא, אני אני, דאית בהון א' א' א'

י' י' י' ועוד, כי ג' פעמים אני נאמר בפסוק הזה, שיש בהם בר"ח ג' אלפין, וג' יודין בס"ת, כי ראש התבה של כל אני

כנ"ל, ואז אסתכמו תלתא למעבד דינא, דהיינו שאפילו קו ימין מסכים לדין, מטעם שאין בכל קו רק י"ד אותיות מכו"ח, ובינה ותו"מ שלו נפלו לקליפות, ואז קונים הקליפות כח (שהי"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי הרומזים על כלי דבינה ותו"מ הכלולים בה) להחטיא את התחתונים גם להענישם, שב' הללו הם אחד, כמ"ש חז"ל (כ"ב דף ט"ו) הוא השטן הוא היצה"ר הוא מלאך המות, שהוא המחטיא והוא העולה ומקטרג, והוא היורד ונוטל נשמתו. הרי שהחטא ועונשו א' הוא, גם נתבאר לעיל, שע"י מין ותשובה ומע"ט מעלה הנוק' בחזרה את בינה ותו"מ שלה מהקליפות, והם מתלבשים בנשמות התחתונים שעשו תשובה. ואח"כ מורידה המסך מנוק' עינים לפה והיא מעלה הבינה ותו"מ לאצילות ביחד עם הנשמות, ונשלמת בע"ס ומקבלת מוחין דגדלות לנשמות התחתונים הדבקים בהכלים בינה ותו"מ שעלו אליה, וז"ש וייתי יד דאיהו פשוטה לקבל שבים, דאיהו י"ה ו"ה, יוד הא ואו הא, כי אגלאי מלחא למפרע, שלא נתמעטה הנוקבא מתחילה להשאר ביי"ד אותיות הללו שהם כו"ח דכל קו שלה, אלא בכדי לקבל אח"כ השבים בתשובה ולהעלותם לאצילות. כי לא היה אפשר להשפיע מוחין דגדלות לתחתונים בלאו הכי, (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר). וזה אמרו, ודא שכינתא, אתקרי יד ימין מסטרא דחסד, יד שמאל (דפו"י דף כ"ג ע"א)

* א' א' א' ב' י' י' דאתרמיזו ביוד הי ואו הי: יוד הא ואו הא. ואית בהון ג' ווין ו' ו' ו' * ואחיה ואני ואין, דאתרמיזו באלין שמהן.
 קעה) ועם כל דא, דהאי קרא, * הא אוקמוה * חברייא, לגבי אלהים אחרים. * כד"א ראו עתה כי אני אני הוא, דא קב"ה ושכינתיה, דאתמר * בהו ג' אני וה'ו: ואין אלהים עמדי, דא סמא"ל ונחש. * אני אמית ואחיה, אני אמית בשכינתי, למאן דאיהו חייב, ואני אחיה בה, למאן דאיהו זכאי. ואין מידי מציל, דא יד הוי"ה דאיהו י' הוי"ה יוד הא ואו הא, ואיהו כו"ז במוכס"ז כו"ז:

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) א' א' א' ח"ג רמה: ב) י' י' י' ח"ג רמה: תקי עי קב. ג) אני והו, ח"ג רכב: ד) הויה יוד הא ואו הא, ת"ז תקי י"ג כו. ה) כו"ז במוכס"ז כו"ז, ת"ז תקי כ"ב סת: ז"ח יתרו סד טג שא. לעיל דף ע"ח ציון ד' ו"ש"ג. חלופי גרסאות: * נ"א ואין ואחיה ואני (תק"ח). * נ"א ל"ג הא תק"ח. * נ"א ל"ג חברייא. * נ"א ל"ג כד"א (תק"ח). * נ"א ביה. * נ"א אני אמית בשכינתא למאן וכו' (תק"ח). * נ"א ל"ג הוי"ה.

אני אני הוא

הסולם

סאמר

אלהים אחרים. כד"א ראו עתה כי אני אני הוא, דא קב"ה ושכינתיה, דאתמר בהו אנ"י וה"ו, הכתוב אני, אני הוא, קאי על הקב"ה ושכינתו, דהיינו ז"א ונוקביה: אנ"י היינו השכינה, הו"א, היינו הקב"ה הנק' והו, ושיעור הכתוב, שלעתיד בגמר התיקון תאמר הנוקבא, ראו, כי אני וה'ו אחד, דהיינו סוה"כ והיה אור הלבנה כאור החמה. שהנוקבא שוה אל הז"א. ואין אלקים עמדי, דא ס"ם ונחש, הכתוב ואין אלקים עמדי, הכונה על אלהים אחרים שהם ס"ם ונחש, כי אז יגלה, שהס"ם ונחש לא הפרידו מעולם בין קב"ה ושכינתיה. והיינו כמ"ש בזהר, שאמרו על פי שנים עדים ימות המת, קאי על ס"מ שהוא מת מעיקרו. ולא היה אלא עבד למהר פדות נפשנו. וזהו, אנ"י אמית ואחיה, אני אמית בשכינתי למאן דאיהו חייב ואני אחיה בה למאן דאיהו זכאי, כי אז תתגלה שאני אמית בשכינתי למי שהוא חייב, ואני אחיה בשכינתי למי שהוא זכאי. כלומר, שיתגלה השגחתו ית' למפרע בכל העולם כולו, ואז יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם. דהיינו לאפוקי ממה שנדמה לנו בשתא אלפי שני שיש הנהגה המתנגדת להקדושה שהם ס"ם ונחש. בסו"ה אשר שלט האדם באדם לרע לו. אבל אז יגלה לעין כל, אני אמית בשכינתי ואחיה בשכינתי, ואין עוד מלבדו.

אנ"י הוא אלף, וסוף התבה הוא יוד. דאתרמיזו ביוד הי ואו הי. יוד' הא ואו הא, ג' היודין רומזים על השם ס"ג שהוא מילוי השם הויה, כוה. יוד הי ואו הי, שהוא בגי' ס"ג. שיש בו ג' יודין. וג' האלפין רומזים על מילוי השם הויה במספר מ"ה, שהוא יוד הא ואו הא, שבג' מ"ה, שיש בו ג' אלפין.

פירוש. כי עוד יש לבאר הכתוב ראו עתה וכו', כי בגמר התיקון, אשר אז ישוב השם ב"ן שהוא הנוק', להיות כשם ס"ג, כנודע וזהו שאומרת ראו עתה כי אנ"י שהיתי כלול ומקבל עד עתה רק משם הויה דמילוי אלפין בלבד, דהיינו יוד הא ואו הא, שיש בו ג' אלפין הרומזת על ז"א. הרי עתה בגמר התיקון אנ"י הו"א, בבחינת הויה במילוי ס"ג, שיש בו ג' יודין, הרומזת על אמא עלאה. ועל זה בא הרמז הגי' אנ"י שבהן המילואים דב' הויות. ג' יודין דס"ג וג' אלפין דמ"ה. שז"ס והיה אור הלבנה כאור החמה כנודע. ואית בהון ג' ווין, ו' ו' ו', ו' ואחיה, ו' אנ"י, ו' אין, דאתרמיזו באלין שמהן ויש בהפסוק, ג' ווין דהיינו ו' של ו' אחיה ו' אני, ו' אין, הרמזים ג"כ באלו ב' השמות ס"ג ומ"ה הנ"ל, שיש בכל אחד ג' ווין. פירוש, ו' רומז על ז"א, להורות שגם הוא כלול באלו העליות המרומזים בב' השמות הנ"ל, אלא שהוא עולה להויה במילוי ע"ב, כוה, יוד הי ויו הי, שה"ס אבא עלאה. קעה) ועם כל דא דהאי קרא, הא אוקמוה חבריא לגבי אלהים אחרים:

ואין מידי מציל, דא יד הויה, דאיהו י"ה ו"ה, יוד הא ואו הא, ואיהו כו"ז במוכס"ז כו"ז: הכ' ואין מידי מציל, היינו

ועם כל הרוממות שבהכתוב הזה, פירושוו החברים כלפי (דפו"י כ"ג ע"א)

בראשית

קנו

וכלא קשוט, אבל מה * דאתמר לעילא * עלת עלאה * דאיהו * עלת על כל העלות, * והאי רזא לא אתמסר * לכל חכימא * ונביאה.

קעו) * ת"ח כמה עלות אנון סתימין, דאנון מתלבשין, ואנון מורכבין בספירן, וספירן מרכבה לגבייהו, דאנון טמירין ממחשבתא דבני נשא, ועלייהו

חלופי גרסאות * נ"א דאתמר לעילא עלאה איהו על כל עלות. ונ"א דאתמר לעיל עלות העלות לאו איהו על כל עלות. ונ"א דאתמר לעילא על עלאה דאיהו על העלות. ונ"א דאתמר לעילא עלת העלות איהו על כל עלות. * נ"א על (תק"ח). * נ"א איהו. * נ"א עלה. * נ"א האי (תק"ח). * נ"א אלא לכל. ונ"א אלא לחכימא (תק"ח). * י"א ונביאיא. (תק"ח). * נ"א ליג כל אות הוה עד אות קעו (תק"ח).

אני אני הוא

הסורם

מאמר

אמצעי, החסרה מג"ר, וע"כ היא נוקמת בהרשעים, וי"ד האותיות שבקו שמאל שהם כו"ו"ו וכו', שהם ג"כ בחינת דינים, ונוקמת ברשעים, ומגלות את היחוד השלם, ולע"ל יראו הכל, שאין מיד"י מציל, כי הביאו את גמר התיקון וכלא קשוט, אבל מה דאתמר לעיקרא, עלת עלאה דאיהו עקת עד כל העלות, והאי רזא לא אתמסר לכל חכימא ונביאה, והכל אמת הן הפירוש הא', והן הפירוש הב', והן מ"ש החברים בביאור הכתוב, אמנם מה שנאמר למעלה, עלה העליונה שהיא עלה על כל העלות, הוא שאמר אני אני הוא, דהיינו עתיק דאצילות, בעת שיתגלה הווג של מלכות הגנוז, בסוד ראש פנה (כנ"ל דף קנ"ג ד"ה אמנם) הנה סוד הוה לא נמסר לכל חכמים והנביאים. כלומר שלא נמסר אלא ליחיד סגולה שביניהם.

קעו) * ת"ח כמה עלות אנון סתימין דאנון מתלבשין ואנון

מורכבין בספירן ומרכבה לגבייהו:

כוא וראה, כמה עלות, דהיינו מדרגות, שהן סתומות. ואינן נודעות, אלא שהן מתלבשות ומורכבות בהספירות והספירות הן מרכבות אליהן, כלומר, כמו מרכבה, המגלה מציאות הרוכב בה. כן הספירות מגלות את המדרגות המלוכשות בהן.

פירוש כי נתבאר שהמדרגות משתלשלות ויוצאות זו מזו בדרך עילה ועלול, שפירשו שכל תחתונה נפעלת מהעליונה ממנה, ומתקיימת על ידה, (כנ"ל דף קנ"א ד"ה פירוש) ויש עלות שהן סתומות מהתחתונים, שהן ג' פרצופין הראשונים: א"א ואבא ואמא. כי תחילת הגילוי מתחיל מיסודות ואילך. ועל אלו ג' הראשונים אומר כמה עלות אנון סתימין וכו', אלא שמתלבשים בספירות שהן יסודות וזו"ן, הנעשים מרכבה

י"ד אותיות שבשם הויה, שהן ד' אותיות של הויה פשוטה, ועשר אותיות של הויה במילוי אלפין, כזה יוד הא ואו הא, וכן הוא י"ד אותיות אשר בשמות כו"ו"ו במוכס"ו כו"ו"ו, כלומר ג' הקוין ימין ושמאל ואמצעי מכונים ג' ידים. משום שיש בכל קו י"ד אותיות השם. בקו ימין י"ד אותיות שהן, הויה אלקינו הויה, ובקו שמאל י"ד אותיות כו"ו"ו במוכס"ו כו"ו"ו, ובקו אמצעי י"ד אותיות מהויה פשוטה, ומהויה במילואה כנ"ל. וביאור אלו השמות, הויה אלקינו הויה, וכו"ו במוכס"ו כו"ו"ו, (ע"י לעיל דף ע"ח ד"ה קדוש). ואלו ב' הקוין נמשכים מחולם ושוּרְק, והם ג"ר אבל קו אמצעי, נמשך מחירק, שה"ס קימת ו"ק בלי ראש, שנמשך על מסך דבחי"א, (כנ"ל דף ט"ז ד"ה וזה אמרו), ועל זה יש שם י"ד אותיות הויה פשוטה, והויה במילואה, הרומזים על כתר וחכמה דכלים ורוח נפש דאורות, וחסרה בינה ותו"מ דכלים, שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי שבהויה. (כמ"ש בזהר ע"ב דף רע"ג) וז"ל כ"ח דיליה, יוד ואו דלת, הא אקף, ואו אלקף ואו, הא אלקף, עשיה כי מילוי המילוי של י' הוא יוד ואו דלת, ומילוי המילוי של ה' הוא הא אלקף, ומילוי המילוי של ו' הוא ואו אלקף ואו, וה"ת הוא הא אלקף, וסוד"ה כי י"ד על כס יה מלחמה לה' בעמלק וגו', כי אין בקו אמצעי אלא י"ד אותיות, ולפיכך אין שם אלא י"ה, וחסרים האותיות ו"ה, שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי, וכל זה הוא מפני שמלחמה לה' בעמלק, ויס תפלת משה, ועתה יגדל נא כ"ח ה' דהיינו שימשכו כ"ח אותיות אל הי"ד אותיות ויושלם השם הויה בע"ס דכלים ונרנח"י דאורות.

וזה אמרו. ואין מידי מציל דא וכו', פירוש על אלו ב' ידן, שהם י"ד אותיות שבקו (דפו"י דף כ"ג ע"א)

אתמר * כי גבוה מעל גבוה שומר וגו', נהורין מצוחצחין, * אלין על אלין, ואלין דמקבלין אנון * חשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו, ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה, דכל נהורין מתחשכן קמיה.

קעז) * ד"א נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, הא אוקמוה * חברייא על מלאכי השרת * דאנון אמרי האי קרא, * אמר להו, בתר דהוו ידעין מה * דהוה, ומה דעתיד למהוי, ואנון הוו * ידעין דעתיד למחטי, * אמאי בעו למעבד ליה. קעח) ולא עוד, אלא * דעזא ועזאל הוו * מקטרגי עליה בזמנא * דאמר

דרך אמת

מסורת הזהר

א) כי נבוה מעל נבוה, קהלת ה, ח"ב קיתו: ת"ז (א) לשון הר"מ דשי"ך כ"ן המתחיל אמר כוונתו קדישא וכו' תמוזא כפרשת פנחס דף רל"ח ע"ב ושם נתבאר טעם נעשה ולא אעשה.

ח"א יט: כהו לו. נה. נה. קכו. רנה. ח"ג קמד. רח. ריב. רלג. ת"ז חקי סט דף קח: חקי עי קלו: ז"ח רות פ"א טא שלח טב שיט. תק"ח קט"ו טד שלט. קט"ז טא שב.

חלופי גרסאות: * נ"א אלין עלאין ול"ג על אלין. * נ"א דחשוכין. מה שחסר כאן עיי' בסוף הספר סי' ד'. * נ"א ל"ג ד. א. ונ"א ועוד (תפח). * נ"א ל"ג חברייא. * נ"א ל"ג דאנון אמרי האי קרא. ונ"א דאנון אמרי ול"ג האי קרא. * נ"א ל"ג אמר להו. ונ"א אמרי להו. ונ"א האי להו. * נ"א דהוה עתיד למהוי ול"ג ומה דעתיד. * נ"א ידעי דהוה עתיד למחטי (תק"ח). * נ"א אמאי בעי ליה למעבד (תק"ח). * נ"א עזא. * נ"א מקטרגין (תק"ח). * נ"א דאמרה (תק"ח).

כאמר ב'

הסולם

נעשה אדם

וכו' פירוש אחר. הנה הכתוב נעשה אדם וגו', בארו אותו החברים על מלאכי השרת, שהם אמרו הכתוב הזה, אל הקב"ה. (והמאמר שלהם מובא בפ' בלס ר"ז): אמר להו, בתר דהוו ידעין מה דהוה ומה דעתיד למהוי, ואנון הוו ידעין דעתיד למחטי, אמאי בעו למעבד ליה אמר להם ר"ש, מאחר שהמלאכים יודעים את ההוה, ואת העתיד להיות, והיו יודעים שהאדם עתיד לחטוא, איכ' למה רצו לעשות את האדם. כי אמרו נעשה אדם וגו'.

קעח) ודא עוד, אלא דעזא ועזאל הוו מקטרגי עליה, בזמנא דאמר שכינתא לקב"ה נעשה אדם, ולא עוד, אלא שהמלאכים: עזא ועזאל, היו מקטרגים על בריאת האדם, בעת שאמרה השכינה להקב"ה נעשה אדם. אמרו, מה אדם ותדעהו, מה את בעי למברי אדם, ותדעהו, דעתיד למחטי קמך באתתא דידיה דאיהי חשך. אמרו, מה אדם ותדעהו, למה אתה רוצה לברוא האדם, בעת שתדע, שהוא עתיד לחטוא לפניך באשתו, שהיא חושך. דאור איהו דכורא, וחשך נוקבא, שמאלא

חשך

מרכבה אליהם, דהיינו שמתגלות בתוכם, כמו רוכב שאינו מגולה רק במרכבתו. וי"ש דאנון טמירין ממחשבתא דבני נשא, ועדייהו אתמר כי גבוה וגו' שאלו ג' ראשונות, נסתרות ממחשבת בני אדם, ועליהם כתיב, כי גבוה מעל גבוה שומר וגו', נהורין מצוחצחין אלין על אלין, ואלין דמקבלין, אנון חשוכין מאחרנין דעדייהו דמקבלין מנייהו, האורות מצוחצחות אלו מאלו, שכל העליון מחברו מצוחצח יותר הימנו, ואלו המקבלים חשכים מאלו האחרים שעליהם, שמהם הם מקבלים, כלומר כל התחתון מחברו הוא יותר כהה הימנו. ואע"פ שכלפי התחתון הוא נחשב לאור מצוחצח, מ"מ כלפי העליון ממנו נחשב כמו חשך, כי כן הולכת המדרגות ומתמעטות אחת מחברתה. ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה, דכל נהורין מתחשכן קמיה, ועלת העלות, אין אור שיוכל לעמוד בפניו, כי כל האורות נחשכים ומתכבים לפניו.

מאמר ב' נעשה אדם

קעז) ד"א נעשה אדם בצלמנו כדמותנו הא אוקמוה חברייא על מלאכי

(דפו"י דף כ"ג ע"א)

בראשית

קנט

שכינתא לקביה נעשה אדם אמרו * מה אדם ותדעהו, * מה * את בעי * למברי אדם, ותדעהו * דעתיד למחטי קמך, * באתתא דיליה דאיהי חשך, דאור איהו דכורא, וחשך נוקבא * שמאלא, חשך דבריאה, בההוא זמנא שכינתא אמרת לון, בהאי דאתון מקטרגין, אתון עתידים * למנפל, כדכתיב ² ויראו בני האלקים את בנות האדם, כי טובות הנה וגו' * וטעו בהון ואפיל לון * שכינתא מקדושה דלהון.

מסורת הוהר

(א) מה אדם ותדעהו, תהלים קמ"ד. ת"ז תקי"ס צד. תק"ח קטו טד שמא. (ב) ויראו—בנות האדם, בראשית ו' ח"א כה. לו. סב; ח"ב קעה; ח"ג סו עו; קמד. ז"ח בראשית יט טד שלט. כ טב שי. פרשת נח כ"א טג שלו. רות פא טא שלו. תק"ח קטו טד שמד. קטו טא שט.
חלופי גרסאות: * נ"א ליג ממה עד ותדעהו. * נ"א אתבעי למעבד. * נ"א ועתיד (תק"ח). * נ"א באתרא. * נ"א שמאל. (תק"ח). * נ"א למיפעל. ונ"א למפל. * נ"א חשקו בהון וטעו. * נ"א ליג שכינתא.

נעשה אדם

הכולם

סאמר כי

ולפיכך נתרגשו כל המלאכים ושאלו מה טיבו דבר נש דא, מה טיבו של אדם זה, שבשביל בריאתו מיעטת אותנו. א"ל בר נש דיהא בצולמא דידן יהא חוכמתא דיליה עלאה מחכמתכון. אמר להם, האדם הנברא בצלם שלנו יהיה חכמתו מרובה מחכמתכם. דהיינו, אחר שהזוין יחזרו את אתון אליה למדרגתם, יתעלו עמהם גם העולמות בני"ע לאצילות, וישיג האדם נרין דאצילות, שהוא גבוה לאין שיעור מבחינת מלאכים, ואז כל המלאכים יתעלו בשבילו לאצילות. כמו שהיה באמת ביום ששי מלפני החטא. וכיון ששמעו המלאכים את זה תיכף הסכימו לבריאתו. וזה אמרו כאן. הא אוקמה חברייא על מלאכי השרת דאנון אמרי האי קרא, שהחברים אמרו, שהמלאכים עצמם הסכימו ואמרו נעשה אדם שבכתוב הוה, דהיינו מטעם הנ"ל שאמר להם הקביה שעל ידו ישיגו כולם עליה לאצילות. ועיז א"ל ר"ש בתר דהוון ידעין וכו', דעתיד למחטי אמאי בעו למעבד ליה, מאחר שהיו יודעים העתיד להיות, שהוא עתיד לחטוא ויאבד בחזרה כל המחין דאצילות, ויפול בחזרה לבי"ע ועמו כל המלאכים, וא"כ למה הסכימו לעשות האדם. הרי יפסידו יותר ממה שירויחו לשעתם. ולא עוד אלא דעזא ועזאל וכו', כלומר אם תמצא לומר שהמלאכים לא ידעו שיחטאו, הרי עזא ועזאל סטרגו תכף והודיעו שיחטא האדם. ועכ"ז הסכימו כל המלאכים. בההוא זמנא שכינתא אמרת לון בהאי דאתון מקטרגין אתון עתידין למנפל כדכתיב

חשך דבריאה, כי אור הוא זכר. וחשך היא הנוקבא, שהיא מקו שמאל, הנבחן לחשך דבריאה.
ביאור הדברים, כי נתבאר (לעיל בהקדמת הוהר דף קס"ה אות רט"ו בהסולם עש"ה) אשר אחר גדלות הזוין, שהשיגו בששת ימי בראשית, דהיינו שעלו והלבישו לאוי"א עלאין, אז הוציאה הזוין את אדה"ר. וסדר בריאתו, היה מתחילה בקטנות וא"כ בגדלות, על דרך שיצאו כל מעשה בראשית, אשר בהמאמרות יהי אור יהי רקיע יהי מאורות יצאו המעוטים שהביאו הקטנות, ובויהי אור, ובויעש אלקים את הרקיע וגו', ובויעש אלקים את שני המאורות וגו' יצאו הגדלות שלהם. דהיינו שהחזירו אתון אליה. (כנ"ל דף ק"ד ד"ה ייעש) ועד"ז גם כאן בהמאמר נעשה אדם נעשה המיעוט, דהיינו שהנוקבא הורידה אתון אליה שלה לבי"ע, ועי"ז נתמעטה הנוק' לוי"ס בלי ראש, ועמה כל המלאכים כולם, שהם צבאותיה, ובהכתוב ויברא אלקים את האדם יצאה הגדלות. וז"ש החברים (בוהר בלק דף ר"ז ע"ב) קרא לכתות כתות דמלאכי עלאי ואותיב לון קמיה אמר לון בעינא למברי אדם. קרא כתות כתות של מלאכים העליונים והושיב אותם לפניו ואמר להם, אני רוצה לברוא אדם. דהיינו כנ"ל שהזוין נתמעטו לבחינת ויק ועמחם כל מלאכי מעלה, בעת שרצה לברוא האדם. ורמזו זה בהמלות ואותיב לון קמיה, כי ישיבה, רומזת על מיעוט שיעור סומה. כי אין הסומה בשלימות רק בעת עמידה, אבל בישיבה מתקצר הסומה. והיינו שנתמעטו כל המלאכים לוי"ס בלי ראש.

(דפו"י דף כ"ג ע"א)

קעט) אמרו חבריאי, * רבי רבי, * אדהכי עזא ועזאל לא * הוו משקרין

חלופי גרסאות * גיא ליג רבי רבי, * גיא אי הכי, * גיא ליג הוי. (תק.ח.)

סאמר ב'	הסורם	נעשה אדם
<p>כדכתיב וגו' באותה שעה אמרה להם השכינה בדבר זה שאתם מקטרגין בו עתידים אתם לפול. כמ"ש ויראו בני האלקים את בנות האדם וגו' וטעו בהון ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהון. וזנו אחריהן, והשכינה הפילה אותם מקדושתם, וענין עזא ועזאל כבר נתבאר לעיל (בהקדמת הוהר דף קכ"ו ד"ה כו מטא עשיה) וכאן אבאר בקיצור לפי הענין.</p>	<p>וזהו אמרו בהאי דאתון מקטרגין אתון עתידים למנפל וכי כי בסבת קטרוג שלכם ימנע האדם מלשוב תכף אחר החטא, ויצאו בנות האדם בלתי מתוקנות, שסופכם לזנות אחריהם. כנ"ל בהקדמת הוהר, ע"ש. קעט) אמרו חבריאי: רבי, רבי, אדהכי עזא ועזאל לא הוו משקרין במלוליהו אמרו לו החברים: רבי רבי, סוף סוף, לא שקרו עזא ועזאל בדבריהם. כלומר שהשכינה היתה צריכה להשיב להם עכ"פ תירוץ על קטרוגם. דודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי, כי אמת הוא שאדם היה עתיד לחטוא בסבת הנוקבא, כמ"ש עזא ועזאל. שכן הכתוב אומר, האשה אשר נתת עמדי נתנה לי מן העץ ואכל, אמר להו הכי אמרה שכינתא: אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחיקא דמרומא, אמר להם כך אמרה השכינה: אתם, עזא ועזאל, נזדמנתם לקטרג לפני, יותר מכל צבאות של מעלה, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדיכו, יאות לכו לקטרגא עליה, אם היתם במעשיכם טובים מהאדם, היתם צודקים לקטרג עליו. אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין, חבתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב וגו', אבל אדם עתיד לחטוא רק באשה אחת ואתם בנשים רבות, הרי חטאיכם מרובה מחטאי בני אדם, כמ"ש ויראו בני האלקים ונו' את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם, דהיינו הרבה בנות. ולא עוד, אלא אם אדם חב, הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה, לאתקנא במה דחב, ולא עוד, אלא אדם חטא, הרי הקדמתי בעדו תשובה, לתקן מה שחטא. כי תשובה קדמה לעולם, אבל למלאכים אין תשובה מועלת כלום.</p>	<p>ויש להבין למה קטרגו עזא ועזאל, ולא הסכימו לבריאת האדם, כמו שהסכימו כל המלאכים העליונים, והנה נתבאר לעיל (דף פ' ד"ה ביאור) שכל המוחין גדולות היוצאים בשתא אלפי שני אינם מבחינת ג"ר דע"ב, אלא מבחינת ו"ק דע"ב, ע"ש הטעם, ותדע שאלו המלאכים עזא ועזאל הם נמשכים מבחינת אחורים דא"א הפנימים ששמשו בנקודים, שה"ס ג"ר דע"ב, שהמה נגזרו, ואינם מתגלים בשתא אלפי שני כנ"ל. ולפי"ז נמצא שתשובה זו שהשיב הקב"ה להמלאכים עליונים כולם, בר נש דיהא בצולמא דידן יהא חוכמתא דיליה עלאה מחכמתכון כנ"ל בדיבור הסמוך, שבשביל זה נתרצו כולם להתמעט בעת המאמר נעשה אדם. הרי זו תשובה שאינה מספקת כלל בשביל עזא ועזאל, כי להיות בחינתם מבחינת ג"ר דע"ב, הרי כל המוחין הגדולים דאדם הראשון, ואפילו המוחין שמטרים החטא, אינם שייכים כלל לבחינתם, כי כולם היו רק מו"ק דע"ב, (כנ"ל דף פ' ד"ה ביאור) וא"כ לא ירויחו כלום על ידי בריאת האדם, ולפיכך יצאו מכלל כל המלאכים העליונים וקטרגו על בריאת האדם, כי לא רצו להתמעט בשביל בריאתו. וקטרוגם זה עוד הגדילו ביותר לאחר שחטא, כמו שאומר בזהר בלק הנ"ל, כיון דברא אדם וחטא וכי אתו עזא ועזאל אמרו קמיה פתחון פה אית לן גבך, הא בר נש דעבדת חטי קמך, אחר שברא האדם וחטא, באו עזא ועזאל, ואמרו לפני הקב"ה, פתחון פה יש לנו לפניך, הרי האדם שעשית, חטא לפניך, ומסבת הקטרוג שלהם נתעכב האדם בתשובתו (כנ"ל בהקדמת הוהר דף קכ"ו ד"ה ותדע עשיה).</p>
(דפו"י דף כ"ג ע"א)		

בראשית

קטא

במלולייהו * רודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי. * אמר להו הכי אמרה שכינתא, אתון * אזדמנתון * לקטרגא קדמי יתיר * מחילא דמרומא, * אי אתון היתון * שפירין מאדם בעובדיכו, יאות לכו לקטרגא עליה, אבל * איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין * חבתיכון, * יתיר מבני נשא, כמה * דכתיב ויראו בני האלקים את בנות האדם וגו' * את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם, ולא עוד, אלא אם אדם חב, * הא * אקדים ליה תשובה, * לאהדרא למאריה * לאתקנא במה * דחב.

קפ) אמרו ליה * חבריאי * אי הכי אמאי כולי האי. * א"ר שמעון, לחבריאי, אי לא * דהוה הכי, דברא קב"ה * * יצרא טבא ובישא, דאנון אור וחשך, לא הוה * זכו וחובה, לאדם דבריאה, אלא, דאתברי מתרווייהו. ובגין דא * ראה נתתי

דרך אמת

מסורת הזוהר

א) יצרא טבא ובישא, (יצה"ט ויצה"ר) ח"א לה, מט: קו: קי: קלח. קמדו: קנה: קסה: קעדו: קעחו: קעטו: קפ: קפטו: קצו: קצח: רב. ח"ב קנ: קסגו: רסג: רסו: ח"ג קע: קלח. רפו: רסו: ב) זכו וחובה, (מצות ועבירות וחטאים)

ח"א לה: נו: עא: עג: צב: צט: קטו: קכא: קסב: קסד: קפח: קצא: קצה: קצו: קצח: רכז: רכו: רכט: רלט: ח"ב יוד: יא: כח: לב: לה: מה: נט: פה: צב: קו: קכח: קנו: קסה: ריח: רמט: רנו: רנב: ח"ג א: טו: כג: כה: כט: לא: לן: מ: נא: נו: סג: פח: טו: צב: צט: קא: קה: קי: קיא: קיב: קיג: קכג: קכד: קמה: קעט: קפג: קפו: ריח: רכ: רעדו: ג) ראה נתתי לפניך, (דברים ל) ת"ו תקי ט"ו צה. ז"ח פרשה נה. כ"א טג שטו. אחרי מ"ז טא שמא. רות פב טג שכו. תק"ח קטו טא שטו קכב טא שט.

חלופי גרסאות: * נ"א רודאי בנוקבא הוה עתיד למחטי אדם (תק"ח). * נ"א אלא ול"ג אמר להו. * נ"א דמוזמנתון, ונ"א דמוזמנתון, ונ"א דאזדמנתון (תק"ח). * נ"א לקטרגא. * נ"א מכל צבא מרום (תק"ח). * נ"א אם (תק"ח). * נ"א ליג משפירין עד בנשין. * נ"א אם הוא (תק"ח). * נ"א חביבתיכון, ונ"א חבתון, ונ"א חבותין, ונ"א חביתון. ונ"א חביבתכון, ונ"א ליג חבתיכון יתיר מבני נשא (תק"ח). * נ"א ליג יתיר מבני נשא. * נ"א דאתמר (תק"ח). * נ"א בנות האדם ולא בת האדם ולא עוד. (תק"ח). ונ"א האדם לא נאמר, * נ"א הוא. * נ"א לאחורא (תק"ח). * נ"א לתקנא, ונ"א ולאחתקנא (תק"ח). * נ"א דחאב. * נ"א חבריאי רבי רבי. * נ"א איכ אמאי (תק"ח). * נ"א אמר ר"א חבריאי (תק"ח). * נ"א הוה. * נ"א יצה"ט ויצה"ר (תק"ח). * נ"א זכות.

סאטר ב'

הסוכרם

נעשה אדם

כיה מצות ועבירות להאדם דבריאה, אלא דאתברי מתרווייהו ובגין דא, ראה נתתי לפניך וגו', אלא שהאדם נברא משניהם, מאור ומחשך ועל כן אומר הכתוב ראה נתתי וגו' את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע. כלומר משום זה נוהג בהאדם מצות ועבירות והוכן לו הבחירה לבחור בין טוב לרע. אמרו ליה כולי האי אמאי, ולא הוה שפיר, דלא אתברי דלא למיחב ודגרמא כל מה דגרים לעיקא ודא הוה ליה לא עונש ודא שכר, אמרו לו, למה כל זה, הלא מוטב היה שלא יברא החשך, ולא היה לו להאדם, לא עונש ולא שכר, משיברא, ויחטוא, ויגרום לכל אלו קלקולים הרבים שגרם בחטאו.

אמר

כבר נתבאר לעיל בהקדמת הזוהר דף קכ"ט ד"ה ויש. עש"ה.

קפ) אמרו ליה חבריאי, אי הכי, אמאי כולי האי: אמרו לו החברים, אם כן הוא למה כל זה. כלומר, אם כל התירוץ על בריאת האדם הוא מפני שיכול לעשות תשובה, ויתקן את קלסולו, איכ למה כל זה, מוטב היה שלא לברא החושך בהנוקבא, והאדם לא יבא לכלל חטא מלכתחילה.

אר"ש לחבריאי, אי לא דהוה הכי דברא קב"ה יצרא טבא ובישא, דאנון אור וחשך, לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה: והשיב ר"ש להחברים, אם לא היה כך, שברא הקב"ה יצר טוב ויצר הרע, שהם אור וחשך, לא (דפו"י דף כ"ג ע"א)

לפניך היום את החיים * וגו'. אמרו ליה * כולי האי אמאי * ולא * הוה * שפיר
דלא * אתברי * דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא, ולא הוה ליה, לא
עונש ולא שכר.

קפא) אמר * לון, מן הדין, הוה * ליה למברייה * כך, בגין דאורייתא בגיניה
אתבריאת דכתיב * בה * * עונשא לרשיעייא, * ואגרא לצדיקייא, * ולא הוה אגרא
לצדיקייא ועונשא לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה, * לא תהו בראה לשבת
יצרה. אמרו ודאי כען שמענא מה דלא שמענא עד השתא, דודאי לא ברא
קודשא בריך הוא מלתא דלאו איהו צריך.

קפב) ולא עוד, * אלא אורייתא דבריאה * איהו לבושא דשכינתא,
* ואי אדם לא * הוה עתיד * למברי, הות * שכינתא בלא * כסויא כגוונא

מסורת הזהר

דרך אמת

א) עונשא לרשיעייא, ח"א סב: סהו פא. צב. צט.:
קו קז קכז קכד. קכו: קכטו קל: קפה. רא. ריז, ריח, ריטו:

רכה. רכו. רלזו רלה. רמה. ח"ב צט: קיח. קמבו: קנ: קנא. קצט: רי. ריא: ריב. רמה. רסג. ח"ג טז: כה. נג. ע. קא.
קכו: קנט. קסטו. קע. קעה. קפה: רה. רז. רכ. רעו. ב) אגרא לצדיקיא, ח"א ד. ז. לח: מא. סב. סה: טו. פא. צא.
צזו: קו. קכג: קכד: קכה: קכטו קלו. ריא: ריטו. רכו. רכה: רלזו. רג. ח"ב יא. יג. טו. פב: צז: צח: קלו. קמא:
קמב. קנ. קנא: קעג. ריז. ריא: ריב. רכטו. רמה. רמו. רנד. ח"ג טז: כה. סח: עו. עא: קא. קמד. קמה. קסבו. קסד.
קסזו. קסה. קסטו. קעו. קעא: קסב: קסג. קפה: קצו: רה. רכ: רכב: רסז: ג) לא תהו בראה, (ישעיה מ"ה)
ח"א קפו. ת"ז תקי כ"א ס. תקי מ"ג פב: תקי נ" טו. תק"ח ק"ח טא שה.

חלוסי גרסאות: * בתק"ח משלים כל הפסוק עד ובחרת בחיים. * נ"א ועוד כולי האי (תק"ח). * נ"א ליג ולא. ונ"א לא.
* נ"א הוה. * נ"א ליג שפיר דלא. ונ"א לא הוה אתברי למיחב קדם הוייה ולא גרמא כל מה דגרים
לעילא (תק"ח). * נ"א מחברי. * נ"א ליג דלא. * נ"א חברייא (תק"ח). * נ"א למברי ליה (תק"ח). * נ"א ליג כך.
* נ"א ביה. * נ"א אגרא לצדיקים ועונשא לרשיעים (תק"ח). * נ"א ליג ולא עד אלא. * נ"א אי, ונ"א אם (תק"ח). * נ"א הוא.
* נ"א למחטי. * נ"א שכינתיה (תק"ח). * נ"א כסויי, ונ"א כסויה (תק"ח).

נעשה אדם

הסולם

מאמר ב'

שיתכן בו ענין הבחירה בין טוב ורע וענין שכר
ועונש, לא היה אפשרות שיתגלה שכר הטוב
הזה לצדיקים, דהיינו המקובל בהתורה שנבראה
בשבילו. אמרו ודאי כען שמענא, מה
דלא שמענא עד השתא, דודאי לא
ברא קב"ה מלתא דלאו איהו צריך,
אמרו החברים, ודאי שמענו עתה, מה שלא
שמענו עוד עד היום, ועתה ברור, שלא ברא
הקב"ה דבר מה שאינו צריך לו.

קפב) ולא עוד, אלא אורייתא דבריאה
איהו לבושא דשכינתא: ולא עוד

אלא התורה דבריאה, שיש בה אור וחשך שכר
ועונש, היא לבוש של השכינה, ואי אדם לא הוה
עתיד למברי הות שכינתא בלא כסויא
כגוונא דעני, ואם האדם לא היה עתיד
להבראות, היתה השכינה בלי לבוש, כעני, שאין
לו

קפא) אמר לון, מן הדין הוה ליה
למברייה כך, בגין דאורייתא
בגיניה אתבריאת דכתיב בה עונשא
לרשיעייא ואגרא לצדיקיא: אמר להם, מן הדין
היה לו לבראו כך, באור וחשך, משום שהתורה נברא
בשביל האדם, שכתוב בה עונש לרשיעים ושכר לצדיקים,
ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונשא
לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה, לא
תהו בראה וגו', ולא יצויר שיהיה שכר
ועונש אלא באדם דבריאה, הכלול מאור וחשך,
כמ"ש, לא תהו בראה לשבת יצרה. שלא נברא
העולם להיות בתהו, דהיינו בחשך להרשיעים,
אלא לשבת יצרה, דהיינו ליתן שכר טוב
לצדיקים. והשכר הוא השגת התורה, כמ"ש
ומלאה הארץ דעה וגו', כי אורייתא וקב"ה חד
הוא. ואם לא היה נברא האדם באור וחשך,
(דטו"י דף כ"ג ע"א * כ"ג ע"ב)

דעני: ובגין דא כל מאן * דחב, כאלו אפשיט לשכינתא * מלבושהא, והאי איהו עונשא * דאדם.

קפג) וכל מאן דמקיים * פקודין דאורייתא, כאלו * הוא לביש לשכינתא * בלבושהא, ובגין דא אוקמוה בכסויא * דציצית * ותפילין * כי היא כסותו

מסורת הזהר

א) ציצית, ח"א, רלת; ח"ב קנב; ח"ג שא. קערו. קעהו. רכנ. רכת. רלו. רנו. רסה. ת"ז בהקדמה ג. יוד. תקי ו כב. תקי יוד כה. כו. תקי כ"א נה: תקי ל"ה עה: תקי ס"ט קו תקי ע"קל: ז"ח רותס"ד טר שיד תק"ח קא טב שמח ב) כי היא כסותו, (שמות כב) ח"א רנהו ת"ז תקי כ"א נה: תק"ח קטו טא שלב. חלופי גרסאות: * נ"א דחאב. * נ"א מלבושה. * נ"א דלאדם. * נ"א פקודי (תק"ח). * נ"א הוה. * נ"א במלבושהא (תק"ח). * נ"א ליג ותפילין (תק"ח).

<p>נעשה אדם</p> <p>שה"ס כו"ח דכלים ובו"ק בלי ראש דאורות וכן הנוקבא נחשכה, בו"ק בלי ראש. וה"ס החשך שנברא בסוד הכנוי דאמא. אמנס אמא עשתה זאת בכונה, כי ע"י עלית מ"ן מתורה ומע"ט של התחתונים, מחזרת אמא אח"כ את אתון אל"ה שלה, ונשתלם בה השם אלקים. וכן הנוקבא שהיתה מלבשת על אתון אל"ה עולה עמהם לאמא ומחזרת אתון אל"ה שלה ונשתלם גם בה השם אלקים: ואז עולים גם נר"ן דבני אדם עם אתון אליה של הנוקבא למקום אמא, ומקבלים שם המוחין שבאמא. ולפיכך נבחנת אתון אל"ה הללו לבחינת לבוש עלאה, להיותם עולים ממקום התחתון אל העליון, ומלבישים בחזרה על העליון כמו שהיו מטרם נפילתם למקום התחתון. וע"כ המוחין שהתחתון מקבל בעת עלותו עמהם להעליון נק' אור לבוש עלאה. להיותו מקבל האור דרך אתון אל"ה הללו. שחזרו ונעשו ללבוש להעליון. וז"ש לעיל דף צ"ג אות צ"ד, שבני אדם אינם יכולים לקבל אור העליון אלא באמצעות מלבוש. עש"ה. וזה שאומר שם דעתיד למחטי לאדם דאצילות, דאיהו אור לבוש עלאה, כי אם התחתונים מקלקלים מעשיהם, אז נפסק חווג העליון, ואתון אליה דווי"ן חוזרים ונפלים לבי"ע, למקום הקליפות, וכן אתון אליה דאמא נופלות למקום זו"ן, ושוב יוצא החשך בעליונים, כי חוזרים לוי"ק בלי ראש. הרי שהאדם גורם מיעוט ופגם לאדם דאצילות, מטעם היותו מקבל אור לבוש עלאה, וע"י החטא, חוזר הלבוש. שהוא אתון אלה ונופל לקליפות.</p> <p>ווי"ש כאן אורייתא דבריאה, איהי לבושא דשכינתא כי התורה ומע"ט שאדם דבריאה</p>
--

לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב * בגלותא * והא אוקמוה. ת"ח חשך איהו *
* אוכמו דאורייתא, * אור * חירור דאורייתא. *

קפד) * ואי ח צלותא לאו * איהי שלימא, כמה מלאכי חבלה רדפין

דרך אמת

(ח) מכאן עד הפסוק יפול מלךך אלף שיך לךך כ"ד ע"ה (בדפו"י) אחר במדה במשקל.

חלופי גרסאות: * נ"א ליג בגלותא. * נ"א הא. * נ"א אוכמי אורייתא. * נ"א אורח. * נ"א חורי אורייתא. * בוהר דפו"י כתב מה שחסר כאן עיין בסוף חספרא, ובאור הלבנה כתב, כאן חסר הרבה והוא בתקונים ואי צלותא לאו איהו שלימא וגוי עד יפול מצדך אלף כל זה שיך בדף שאחר זה כמו שיחבאר בסיד עכ"ל. ועיין בתקונים חדשים דף קט"ו ט"א המשך מאמר הזה. * בדפו"י מצוין בסוגריים מכאן עד סוף אות קפ"ה. והיות כי מאמר הזה עד סוף אות ר"י הוא מהתקונים חדשים ופה בוהר איבנו מובא בשלימות, וגם לא בסדר הנכון, ולכן נסדר פה ההשלמה אחר כל אות לפי התק"ח דף ק"ט. ותחילת המאמר הוא: עשיראה בתפלה ודא שכינתא עלה אתמר (תהלים י"ז) תפלה לדוד שמעה ה' צדק, ודוד ברוח קודשא אמר באחרית יומיו דגלותא, אמר על ישראל בחנת לבי סקדת לילה, ולית לילה אלא גלות, ואיוב מה דאמר כלא הוה משל על ישראל דאמר (איוב י') כלה ענווילך וסטן בעא לקטרגא ליה, ואמר קביה (שם לי"ב) איוב לא ברעת ידבר, והמשך המאמר בתק"ח הוא מ"ש בוהר כאן אות קפ"ו עד סוף אות קצ"ד עם ההשלמה שבחלופי גרסאות, ואח"כ חזר למ"ש כאן אות קפ"ד וקפ"ה. * נ"א ואם. * נ"א איהו.

נעשה אדם

הסוכים

מאמר ב'

מתלבש בחשך אתמר באורייתא שחורה
אני ונאוה, וכד אסתלק מתמן אור
דאיהו חוררו, איהי אומרת אל תראוני
שאני שחרחורת. וכשהאור מתלבש בחשך,
נאמר על התורה, שחורה אני ונאוה, וכשהאור
נסתלק משם, שהוא הלבן שבתורה, התורה
אומרת אל תראוני שאני שחרחורת. פירוש, כי
ז"א מכונה תורה, והמוחין שלו ה"ס אור תורה,
והוא הלבן שבה, ולבושי המוחין, שהם החשך
דאמא, דהיינו אתון אליה דאמא כנ"ל בדיבור
הסמוך, ה"ס השחור שבתורה. ובעת שהמוחין
דאמא מלובשים בהחשך, דהיינו באתון אליה
שבה, אומר אז הו"א שחורה אני ונאוה, כי
הלבושים הללו הם סבת כל המוחין שלו. (כנ"ל דף
ו' ד"ה וכבר) אמנם כשמסתלק האור מן הלבושים
והלבושים חוזרים ונופלים מאמא, וכן לבושי ז"ן
דהיינו אתון אליה שלהם, חוזרים ונופלים לבי"ע.
כנ"ל בדיבור הסמוך, אז אומר הו"א שהוא
התורה, אל תראוני שאני שחרחורת. כי הפלי'
מתאחזים אז בהשחור שלו, להיותו בבי"ע, וריסן
מאור, ועל דבר זה רמזו חז"ל זכה, נעשה
לו סם חיים, כי כל המוחין של העוסק בתורה,
נמשכים לו בהשחור שבתורה, ונעשה השחור
לבוש על הלבן. לא זכה נעשה לו סם המות,
כי אז המוחין מסתלקים מלבושיהם, והלבושים
נופלים לפליפות, ונעשים לו לסם המות, והבן.

מאמר תפלה לעני

קפד) ואי צלותא לאו איהי שלימא,
כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה,

כד"א

דבריא עוסק בה, נמצא מעלה אתון אליה של
השכינה מבי"ע לאצילות, ונעשו לבוש אליה,
וכן אמא מחזרת אתון אליה שלה עם הנוקבא
ומעלה אותם למקומה והיא מסבלת המוחין
הגדולים שבמקום אמא, הרי שהתורה דבריא
נעשית לבוש אל השכינה. וז"ש לעיל באות קע"ט
שתשובה קדמה להעולם, כי העולם היה מחויב
להבראות בחשך דבריא, דהיינו לחוריד אתון
אליה מהמדרגות, הגורם חשך בעולם, ומסבת
החשך חוטא האדם, והוכן לו תשובה, שע"י
התשובה מחזיר אתון אליה, והאור, שהוא מטרת
הבריא, נמשך להעולמות. ואי אדם לא הוה
עתיד למברי הות שכינתא בלא כסויא
כגוונא דעני, ואם לא נברא האדם, ולא היה
ענין של העלאת אתון אליה מבי"ע לאצילות,
היתה השכינה בלי לבושים, כלומר בלי מוחין
הגדולים דאמא, כי בכח העלאת אתון אליה
שלה מבי"ע, היא יכולה לעלות לאמא עם אתון
אליה דאמא ולקבל ממנה המוחין, ואם לא היה
נברא האדם לא היה לה להנוקבא שום מוחין,
והיתה נחשבת כמו עני (כמיש לעיל דף ו' ד"ה וכבר)
הרי שכל הלבושים של הנוקבא אינם אלא מסבת
חשך דאמא, שח"ס חשך דבריא.

ת"ח חשך איהו אוכמו דאורייתא אור
חירור דאורייתא, בוא וראה, חשך, ה"ס

השחור שבתורה, דהיינו הדיו שבאותיות שבה, אור,
הוא הלבן שבתורה, דהיינו הגוילים, שעליהם כתובים
האותיות, (וחסר כאן המשך, ותמצאהו בתק"ח, דף קט"ו
ט"א שורה ל"ד, כי כל המאמר הזה מאות קנ"ט עד קפ"ד
הוא העתק מלה במלה משם, וחז"ל) וכד איהו אור

(דפו"י כ"ב ע"ב)

* אבתרה, * כד"א * כל רודפיה השיגוה * וגו', ובגין דא מצלין יוהוא רחום
 יכפר עון, דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית, דא משחית. והרבה להשיב אפו,
 דא אף. ולא יעיר כל חמתו, דא חמה. בגין דלא * ירדפון בתר צלותא. וכמה
 מלאכי חבלה תליין מנייהו * שבעה ממנן אנון, ותליין מנייהו שבעין. * ובכל
 רקיעא ורקיעא, אנון מקטרגין ותליין מנייהו * ע' אלף רבוא.
 קפה) * ואי צלותא סלקא שלימא, י בעטופא דמצוה ה * ותפילין על רישא
 ודרועא, אתמר * בהו ווראו כל עמי הארץ כי שם הוייה נקרא עליך ויראו

מסורת הוהר

(א) כל רודפיה השיגוה, איכת א' תק"ח קח טג שלה. (ב) והוא רחום, (תהלים עח) ח"ב קל. קלה: רז.
 ח"ג רמג: ת"ז תקי ל"ז עה: ז"ח רות עט טב שלו. תק"ח קח טג. שמ ג) צלותא, ח"א מא. מט: סז. צד: קד. קה: קכא.
 קלב: קלג. קלז. קנה: קס. קסז: קסח. קסט. קפ: קצט: רבו: רה: רט: רי. רכג. רכה. רכח. רכט: רל. רלד. רמ: רמג
 רמד. רמח. רמט. רנ. רסו: רסז. ח"ב ט. יכ: טז. טז: יט: כ: לו: לט: נז. נט. סא. סב. סג. סז. סז. סח. קיו. קכה: קכט
 קל: קלב. קלג. קלה: קנז. קסב. קסה: ר: רא: רב: רה. ריג: רטו: רטז. ריט. רלח: רמה. רנ. רנב: רנט: רס. רסא: רסב.
 ח"ג ט. ט. ה. יח. יט: כ. כט: ע: עא: קב. קט. קיב. קכ. קכו. קפד. קצ: קצה: קצז. רד. רכג. רכז. רכו: רכו: רכט:
 רל: רלו. רמא: רמב: רמג. רמו. רמז. רנב: רנו. רס. רסא: רסד. רעא: רעה. רצד. רצז. ת"ז בהקדמה ג. ד: יא. תקי ג'
 יח: תקי ה' כ. תקי ו' כא. כב. תקי י' כה. כז. תקי י"א כז. תקי י"ח לב. לג: לד. תקי י"ט מ. מא. תקי כא. מב: מד'
 מה: מו. נז. נט. ס. סב. סג. סד. תקי כ"ה סה: סז. תקי ל"ז עה. תקי לח עה. תקי מ"ז סד. תקי ס"ט קה. תקי ע' ק"ל.
 תקי ו' בהשמטות קמד: ז"ח יתרו לר טא שד. תק"ח ק"ח טב שו. ק"י טג שח. ק"א טא שט טג שיר. ד) עטופא
 דמצוה, ח"ג קעד קעה: קעז. שא. ת"ז תקי ו' כב: תקי י"א כז. תקי כ"א נה: ה) תפילין, ח"א יג. קכט: קמא.
 קסח: רה: רלה: רסו: ח"ב מג. סז. קיט: קסב. רלו: ח"ג כט. נדז. נה. פא. קה. קיג: קכו. קמי. רכו: רכח: רל רלו: רלח.
 רמב. רמג. רנו. רנח. רסב: רסג. רסד: רסה. רסט. רעה. רפג. רפג. שח: ת"ז בהקדמה ג. ט. תקי א' יח. תקי ה' כ.
 תקי ו' כא. כב. תקי יוד כז. תקי י"א כז. תקי י"ח לד. לה. לז: תקי י"ט מ. תקי כ"א נה. ס: סב. תקי כ"ב סה. תקי ל'
 עד: תקי מ"ז סג. פד. תקי ס"ט ק. תקי ע' קל. תקי ו' בהשמטות קמד: ז"ח שה"ש ס"ד טד שלב. ס"ה טא שי. רות פ"ד
 טד שמה. תק"ח ק"א טד שט שיח שכד של. ו) וראו כל עמי הארץ, (דברים כ"ה) ח"א יג. ח"ב מג. ח"ג ח.
 כט. קכג. קמ. רכה. רסב. רסט: ת"ז בהקדמה ג. תקי כ"ב ס"ה. תקי ס"ט קט.

חלופי גרסאות: * נ"א אבתריה. * נ"א ואתמר בה. * נ"א בין המצרים ול"ג וגו'. * נ"א רדפין. ונ"א רדפי.
 * נ"א שבע (תקיח). * נ"א ולכל (תקיח). * נ"א עשרה. * נ"א ואם (תקיח). * נ"א ובתפילין על
 רישיה ובדרועיה (תקיח). * נ"א בהון (תקיח). ונ"א אתמר בהון יסול מצדך אלף, ובזכות תפילין דרישא וראו וגו' (תקיח).

תפלה לעני	הסולם	מאמר
<p>בגין דקא ירדפין בתר צלותא, שד' הקליפות הנ"ל לא ירדפו אחרי התפלה. וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו, וכמה מלאכי חבלה תלויים באלו ד' הקליפות הנ"ל. שבעה ממנן אנון, ותליין מנייהו ע', ובכל רקיעא ורקיעא אינון מקטרגין, ותליין מנייהו ע' אלף רבוא, שבעה ממונים הם, ותלויים בהם שבעים. ואלו ע' ממונים מקטרגים. בכל רקיע ורקיע, שהתפלה עוברת דרכו, ואז תלויים מהם שבעים אלף רבוא מלאכי חבלה. קפה) ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודרועא, אתמר</p>	<p>כד"א כל רודפיה השיגוה בין המצרים ואם התפלה אינה שלמה, כמה מלאכי חבלה רודפים אחריה כמיש כל רודפיה וכו'. ובגין דא מצלין: והוא רחום יכפר עון, דא ס"מ דאיהו נחש. ולא ישחית, דא משחית. והרבה להשיב אפו, דא אף. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. ומשום זה מתפללים, והוא רחום וכו' שהוא כנגד ד' קליפות: יכפר עון, הוא כנגד ס"מ שהוא הנחש. ולא ישחית, הוא כנגד הקלי' הנטרות משחית. והרבה להשיב אפו הוא נגד הקלי' הנש' אף. ולא יעיר כל חמתו הוא נגד הקלי' הנש' חמה. ואנו מתפללים. (דפו"י דף כ"ג ע"ב)</p>	

ממך. * שם ה' * אוקמוה * דאיהי תפילין דרישא * ומאן דחזי שם הוייה על רישא בצלותא, * דאיהי * אדניי מיד כלהון ברחין ההי' * יפול מצדך אלף וגו'. *

קפו) * ויעקב בגין * דחמא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומיאי ג * ויירא יעקב מאד ויצר לו ופליג עמא קדישא * בגלותא לג' סטריין. כד"א ד וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ברישא, * בגלותא דאדום, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים. ובגין * דחמא בתר כן עניותא וצערא דלהון, אמר ה' ושכתי בשלום אל בית * אבי, ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) יפול מצדך אלף, ח"א קעו, ח"ג ריא, ת"ז תקי סיט קגי ז"ח אחרי מה טו שלג. תק"ח ק"ח טו ש"ו קיד טב שיה. ב) ויפגע במקום, (בחלוסי גרסאות) (בראשית כח) ח"א מט, קמן, קמת, קטה. ח"ג רכד, רכהו, רמב. ת"ז תקי ה' כ. תקי סיט קט, ז"ח ויצא כ"ז טג שכה. תק"ח קיט טו שכד ג) ויירא יעקב, (בראשית ליב) ח"א קסו, ח"ב קגו. תק"ח קח טב שיד. ד) וישם את השפחות, (בראשית ליג) ח"א קעה. תק"ח קח טב שטו. ה) ושכתי בשלום, (בראשית כ"ה) ח"א קנו. ת"ז תקי כ"ב טו. תק"ח ק"ח טב שכ.

חלופי גרסאות : * נ"א ה' שם (תק"ח). * נ"א הא אוקמוה (תק"ח). * נ"א דאיהו. * נ"א ומיד, ונ"א ומיד דחזיין שם הוייה על רישיה דצלותא [בצלותא דאיהו אדניי הגר"א] דאיהי אדניי הוייה תפילין עליה מיד כלהו דחלין ומזועזעין מצלותא ומנהון נפלין ומנהון ברחין ההי' יפול מצדך וגו' (תק"ח). * נ"א דאיהו. * נ"א הוייה. * בתק"ח כתוב כאן אוה קציה ולית וכו'. * נ"א אוף ביעקב. * נ"א דחוא ברוח קודשא (תק"ח). * נ"א אמר ויירא (תק"ח). ונ"א אמר (בראשית כ"ח) ב) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ובא ליליא דגלותא ואמר וכו'. (עיין מסורת הזהר). * נ"א בגלות (תק"ח). * נ"א לג' בגלותא (תק"ח). * נ"א דחוא (תק"ח). * נ"א אבי דא מקדשא (תק"ח). ונ"א דא בי מקדשא.

תפלה לעני

הסולם

סאמר

סטריין, כד"א וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ברישא, בגלותא דאדום, ואת לאה וגו' ויחלק את העם הקדוש בגלות לג' בחינות, כמי' וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, דהיינו בראש, בגלות אדום, ואת לאה וגו'. ביאור הדברים, כי ג' בחינות נבחנות בפרצוף הנוקבא דז"א: א) חב"ד חגי' שלה שמחזה ולמעלה, והיא לאה. ב) תנהי' שלה שמחזה ולמטה, והיא רחל. ג) מלכות שלה, והיא בחינת השפחות. כי מלכות דנוקבא, נקראת אחרית הימים, כלומר סוף הספירות, כי הספירות מכונות ימים, ובכדי לתקנה, סובלים ישראל גלות אדום, וגם בני ישראל נחלקים לפי ג' בחינות הנ"ל שבהנוקבא, דהיינו בני לאה, בני רחל, בני השפחות. וזשה"כ וישם את השפחות

אתמר בהו' וראו וגו' ואם התפלה עולה בשלמות, שהיא בטלית של מצוה ותפילין על ראש וזרוע, אז נאמר בהם וראו כל עמי הארץ וגו'. שם ה' אוקמוה דאיהי תפילין דרישא, ומאן דחזי שם הוייה על רישא בצלותא דאיהי אדניי, מיד כלהון ברחין ההי' יפול מצדך אלף, שם ה' בארוהו שהוא תפילין של ראש, וכל הרואה את שם הוייה על הראש, בהתפלה שהיא שם אדניי, תכף בורח, וז"ש יפול מצדך אלף. קפו) ויעקב, בגין דחמא ברוחא דקודשא, דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומיאי, אמר ויירא יעקב מאד ויצר לו: ומשום שראה יעקב ברוח הקדש, את הדוחק שבגלות האחרון באחרית הימים, נאמר עליו, ויירא יעקב מאד ויצר לו. ופליג עמא קדישא בגלותא לג' (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קפז) ודוד, בגין גלותא, אמר * רעב ועיף וצמא במדבר. * בגין דחמא שכינתא חרבה * יבשה * הוה נטל צערא * בגינהא. * לבתר דחמא דהדרין ישראל בחדוה, תקין * עשר מיני * נגונין, ובסוף כלהו אמר, * תפלה לעני כי יעטוף, והיא צלותא, דעטיף כל צלותין * קדמהא, עד דייעול צלותא דיליה, * בגין דא קאדים עני לכלהו.

מסורת הזהר

(א) רעב ועיף וצמא, (שמואל ב' י"ז) תק"ח קח טב שכא. (ב) עשר מיני נגונין, ח"ג קא. ת"ז חקי י"ב כו. תק"ח קח טב שכג. (ג) תפלה לעני, (תהלים קב) ח"א קסח. ח"ב טו, ח"ג קיג. קעה: רעג. קעה. ת"ז חקי י"א כו. חקי כ"א נה. חקי מ"ז פדו. חקי ו' בהשמטות קמד, חלופי גרסאות: * נ"א ובגין. * נ"א ויבשה. * נ"א הוה איהו נטיל (תק"ח). * נ"א בגלותא, ונ"א בגינה (תק"ח). * נ"א דבתר דחוא דחורו ישראל בתשובה (תק"ח). * נ"א עשר מיני תהלים ובסוף כלהו אמר תפלה לרוד הטה ה' אונך ענני וגו', חזא דכלהו צלותין דניגונא הוו מתעטפין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני הה"ד תפלה לעני כי יעטוף דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאל צלותיה דעני ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו (תק"ח). ונ"א עשרה מיני תלים ובסוף כלהו תפלה לרוד הטה ה' אונך ענני חזא דכלהו צלותין דבגיניהו [דבגינה הו] מתעטפין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף. * נ"א נגונין תליין. * נ"א קדמה, ונ"א קדמאי. * נ"א ובגין דא קדם.

תפלה לעני

הסולם

מאמר

ועיף וצמא במדבר, משום שראא אותה חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער השכינה. פירוש, אע"פ שבחינת דוד עצמו, הוא מחוזה ולמעלה, כי הוא מכני לאה, וענין גלות אדום, הוא על בחינת מלכות דמלכות שמחזה ולמטה, השתתף בצערה והתפלל עליה, אע"פ שאינה בחינתו עצמו.

לבתר דחמא דהדרין ישראל בתשובה, בחדוה תקין עשר מיני תהלים, ובסוף כלהו, אמר תפלה לדוד וגו', אחר שראא את ישראל חוררים בתשובה בשמחה, תיקן עשרה מיני תהלים, ובסוף כולם, אמר תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני כי עני ואביון עני. (ה"ג בתק"ח) חזא דכולהו צלותין דנגונא הוו מתעטפין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני, ראה שכל התפלות, שהם בניגון, היו מתאחרות להתקבל לפני המלך, ולא היו נכנסות אליו, עד שתכנס תפלת העני, ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו, ומשום זה, הקדים תפלת העני לכל החפילות. פירוש, כי אחר שישראל חזרו בתשובה, והעלו מין ע"י תורה ומע"ט והחזירו את ז' פכ"פ, כי נשלמה בנין פריצוה של הנוקבא, הנה או תיקן יוד עשרה מיני תהלים (כמ"ש בת"ז תק' י"ג) שהם כנגד עשר ספירות דנוקבא. והנה מובא לעיל שג' בחינות הן בע"ס דפריצוה הנוקבא, שהן: לאה, רחל

השפחות ואת ילדיהן ראשונה, שהם הראשונים בגלות אדום, כי בהם עיקר אחיות הקליפות, להיותם מבחינת מלכות המלכות, אמנם ב' הבחי הראשונות, שהם בני לאה ובני רחל הן מתוקנות בסני עצמן, אלא שסובלים מפאת הפגם שבבחינה ג', דהיינו המלכות דמלכות, כי סוף סוף כל ג' הבחינות הן ע"ס של פריצוה אחד, ואלו ג' הבחינות ערכם, כמו נפש רוח נשמה, כי בני השפחות הן בחינת נפש. ובני לאה שהן חב"ד חג"ת דכלים עם נפש רוח דאורות, הן בחינת רוח. ובני רחל, בערך שהם משלימים הע"ס בכלים דתנה"י שמחזה ולמטה, הן בחינת נשמה. ובגין דחמא בתר כן עניותא וצערא דלהון. אמר ושבתי בשלום אל בית אבי, דא מקדשא, ומשום שראא אח"כ העניות והצער שלהם, אמר והתפלל עליהם, ושבתי בשלום אל בית אבי, דהיינו שיזכו להגאל ולבא לבית המקדש. ואמר ונתן לי לחם לאכור ובגד ללבוש, והתפלל עליהם שיתן להם לחם לאכול ובגד ללבוש, דהיינו שלא יתחזקו עליהם הקליפות להפסיק שפעם. קפז) ודוד בגין גלותא אמר, רעב ועיף וצמא במדבר, בגין דחמא שכינתא חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינהא: ועל הגלות חזו, אמר דוד על השכינה, רעב (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קפח) מאן * צלותא דעני, דא * צלותא דערבית, דאיהי רשות בפני עצמה, בלא בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה, איהי ענייה * יבשה, * וצדיק עני יבש. דא זרעא דיעקב * דאיהו ברשות כל * אומין דעלמא, ודמיא לצלותא דערבית, * דאיהי ליליא * ג * דגלותא.

מסורת הזהר

(א) צלותא דערבית-רשות, ח"א קלב, קלג. רכט. ח"ב קל. קסב. ח"ג קצו. רכד. רמב. רמג. רסד. רעה. ת"ז תקי. ח' כ"ג ב) צלותא דערבית, ח"א קלבו. רכטו. רסו. ח"ב קכט. קל. קלג. קסב. ח"ג קצו. רכד. רמג. רסד. רעה. ת"ז תקי. ח' כ"ג ג) גלות, ח"א טא. צה. קטו. קיט. קלט. קט. ריט. רכב. רלא. רלד. ח"ב ב' יד. יז. פג. קסט. רכ. רכ: ח"ג כ"ג כב. מה: טו. עה. קצט. ריט. רלה. רמב. רע. רעט. רצט.

חלופי גרסאות: * נ"א צלותיה. * נ"א יבשה ברשות כל אינש (תק"ח). * נ"א ל"ג כאן וצדיק עני ויבש (תק"ח). * נ"א דאיהי. * נ"א אומין ס"כ. * נ"א ותליא בגלותא וצדיק עני ויבש. וליג דאיהי ליליא דגלותא (תק"ח). * נ"א בגלותא.

סאמר

הסולם

תפלה לעני

שני, ועכ"ז הן מתאחרות מליכנס לפני המלך, ולא יכנסו לקבל תיקונם עד שבחינה ג' האחרונה, שהוא מלכות שלה הנקראת תפלה לעני תכנס מתחילה, לקבל את תחילת התיקון שלה הנ"ל בסוד עטופא דמצוה, וז"ש, הה"ד תפלה לעני כי יעטוף דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאק צלותא דעני, וז"ש תפלה לעני כי יעטוף, שפירוש, שהעני מעטף ומאחר כל התפלות הקודמות, עד שנכנס תפלתו תפלת העני. יעטוף, פירושו יאחר, מלשון העטופים ללבו. ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו, וע"כ נמצא שמקדים תפלת העני לכל התפלות. ולכן נאמר תפלה לעני כי יעטוף, משום שהוא צריך להכנס מקודם, הוא נמצא מעטף האחרים.

קפח) מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני

עצמה בלא בעלה: ושואל מי הוא תפלת העני, ואומר, שהיא תפלת ערבית, שהיא הנוקבא בעת שהיא רשות בפני עצמה, כי אז הנוקבא היא בלי בעלהי ובגין דאיהי בלא בעלה איהי עניה יבשה ברשות כל אינש, (ה"ג בתק"ח) ומשום שהיא בלי בעלה היא עניה ויבשה בלי שפע, והיא ברשות כל אדם. כלומר שכל אחד משעבד אותה עם דרכיו ומעשיו. דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא וזה הוא זרעו של יעקב, שהם ברשות כל אומות העולם, שכל האומות משעבדות אותם תחת רשותם. ודמיא לצלותא דערבית וזה דומה לתפלת

רחל, ושפחות. ובזמן שתא אלפי שני רק לאה ורחל, שהם ט"ס שלה, יכולות להתתקן בשלימות, אבל בחינת השפחות שהיא מלכות שלה, לא תתקנה בכל השלימות, רק בגמר התיקון. וע"כ נקראת המלכות הזאת בשם אחרית הימים. ולפי זה נמצא שרק ט' מיני תהלים שהם כנגד לאה ורחל, תיקן בשלמות הראוי, אבל העשירית, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול דוד לתקן כראוי לה.

וזה אמרו, ובסוף כלהו אמר תפלה לדוד וגו' כי עני ואביון אני, כלומר, שבסוף כלהו, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול לתקן אותה ולומר תהלים בניגון כראוי, וע"כ אמר תפלה בלא ניגון, ואמר שבחינה זו הוא עני ואביון, ואינו יכול להמשיך לה שום שפע. וזהו מטעם הנ"ל, כי היא עומדת להתתקן רק בגמר התיקון, ולא מקודם לכן.

אמנם עכ"ז יש לה תיקון במקצת גם בשתא אלפי שני מטרם גמר התיקון, כמ"ש הזהר לפנינו, בסוד עטופא דמצוה. ולא עוד, אלא מטרם שבחינה אחרונה זו מקבלת תחלת תיקונה הוה, לא יעשה שום תיקון גם בט"ס הראשונות של המלכות. וזה אמרו, חזא דכלהו צלותין דניגונא הוו מתעטפין קדם מלכא, ולא הוו עאלין עד דיעול צלותא דעני. ראה שכל התפלות השלמות, שהם בניגון, דהיינו הט' מיני תהלים, שהם כנגד ב' בחינות הראשונות דנוקבא, לאה ורחל, אשר ראיות לקבל כל תיקוניהם גם בשתא אלפי (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קפט) * וצלותא דשבת איהי צדקה * לעני, כמה דאוקמוה * מ"מ שמש בשבת צדקה לעניים. * ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו, כעני לתרעא דמלכא, * בצלותא דעמידה * בכל שית יומין דחול, בגין שכינתא, ומתעטף * לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא * בתפילין כאביון * לגבי תרעא דאיהו אדנ"י, דהכי סליק לחושבן היכל. * ודא איהו אדני שפתי תפתח:

מסורת זוהר

(א) צלותא דשבת, ח"א רסו, ח"ב קלהו קנו. רה: ב) צדקה לעני, ח"א עו: קד. קת. קט. קכא: קנג. קסד. קצט. ר: רא. רהו. ח"ב נט. סא: סה. קצח. רנה. רסו. ח"ג לט. פד: קד. קחו קיו קיא. קיג: קנג: קנה: קנו. ג) צלותא דעמידה, ח"ב קלג. ח"ג קכו. ת"ז תקי יח לה. תקי יט מ.

חלופי גרסאות: * נ"א לעני דילה. * נ"א ל"ג מ"מ. * נ"א מוסיף דעניים מתנחמין [מתנחמי] בארח [באורח] דשמשא דשבתא [בשבתא] ובגין. * נ"א לצלותא. * נ"א רכל. * נ"א ל"ג לה. * נ"א בחפילי. * נ"א לתרעא דהיכלא דאיהו אדנ"י (תק"ח). * נ"א ל"ג ודא איהו אדני שפתי תפתח. (תק"ח).

תפלה לעני

הסולם

סאמר

שבחינה ג' דנוקבא מקבלת בשבת מהשמש, שהוא ז"א, אינו אלא רק בתורת צדקה. כי מטרם גמר התיקון, עוד אינה ראויה להשפע הגדול הזה.

ובג"ד צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה

בכל שית יומין דחול בגין שכינתא: וע"כ צריך האדם לעשות עצמו כעני בשער המלך, בחפלה דעמידה של כל ששת ימות החול, בשביל השכינה. דהיינו להשתתף בצער השכינה כמו דוד. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית, כעני ויהא בתפילין כאביון לתרעא דהיכלא דאיהו אדנ"י, דהכי סדיק לחושבן היכל ומתעטף בעטיפת מצוה, דהיינו בסלית מצויצת, כמו עני, ויהיה בתפילין כאביון, בשער המלך: שהיא אדנ"י, שכן עולה בחשבון היכל, כי אדנ"י בני' ס"ה כמספר היכל. פירוש, הנוקבא נקראת בשם אדנ"י, וכבר ידעת שהיא מתחלקת לג' בחינות, והנה משתי בחינות הראשונות היא בכחי' היכל המלך, וז"ש שאדנ"י בגי' היכל. ומבחינה ג' היא נבחנת כמו שער המלך, שאי אפשר לבא אל היכל המלך שהוא ז"א, זולת דרך שער המלך, כן האדם צריך להתעטף בציצית כמו עני ובתפילין כמו אביון כדי להמשיך מתחילה את תחילת התיקון לבחינה ג' דנוקבא, שהיא תפלת עני המעטף לכל התפלות וכל התיקונים כנ"ל וע"כ היא מבחינה זו, כמו שער שהיא תחילת הכניסה להיכל. וז"ש ודא איהו אדנ"י שפתי תפתח,

שבתיקון

לתפלת ערבית, שכמו שהנוקבא מבחינת תפלת ערבית, היא ברשות כל אדם, כן זרעו של יעקב הם בגלות ברשות אומות העולם:

ביאור הדברים, כי ג' תפלות הן, שחרית מנחה ערבית, וב' תפלות הראשונות מתקנות ב' בחינות ראשונות של הנוקבא, שהן ט"ס ראשונות שלה, שהם ראויים לקבל תיקונים משלם, וע"כ הם מצוה. ותפלת ערבית, היא רשות להיותה תיקון בחינה ג' של הנוקבא, שהיא מלכות שלה, שאין לה תיקון בשתא אלפי שני, וע"כ נבחנת לרשות בפני עצמה בלא בעלה, כי אין לה זווג עם בעלה עד גמר התיקון. וענין התיקון של תפלת ערבית יחבאר לפנינו. קפט) וצלותא דשבת איהי צדקה לעני, כמה דאוקמוה מארי

מתניתין, שמש בשבת צדקה לעניים:

ותפלת שבת איהי צדקה לעני, כמו שבארוה בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים. פירוש, הז"א מכונה שמש, ובשבת יש לו זווג פב"ם עם הנוקבא, כמו או"א עלאין, ואז מקבלת גם בחינה ג' של הנוקבא שהיא המלכות שלה, את שפעא אמנס לא מפני שהיא משתלמת אז מבחינתו עצמה, כי אינה נשלמת מטרם גמר התיקון, כנ"ל, אלא מכח האורות השלמים של או"א עלאין המאירים ביום השבת, מגיע השפע גם אל בחינה הג' אע"פ שאינה ראויה. ולפיכך מכונה השפע שמקבלת בשם צדקה, שזה יורה שהיא עצמה אינה ראויה להשפע, אלא שמתפרנסת מאחרים, והוה שרמו שמש בשבת צדקה לעניים, שמה

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

קצ) וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית, נשרא קא נחית ביומין * דחולא לסבלא * א * בגדפהא * צלותא * דליליא, ודא נוריא־ל. אתקרי אוריא־ל מסטרא דחסד, ונוריא־ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה * נהר דינור * וגו'.

קצא) ² ובצלותא דשחרית * אריה נחית לקבלא * צלותא, * בדרועוי וגדפווי, דארבע גדפין * לכל חיה * דא מיכאל. ³ ובצלותא דמנחה שור נחית * לקבלא בקרנוי * וגדפווי, ודא גבריא־ל.

דרך אמר

א) פוי שח"ת מקבל מהסד נקרא אוריא־ל על שם אור וכשמקבל מנכורה נקרא נוריא־ל ע"ש נור דליק. רכד. רעה. ת"ז תקי הי כ. ג) **צלותא דמנחה**, ח"א קלב. רל. רסו. ח"ב לן. קסט. קנו. ח"ג קכ. קכא. קצו. רכד. רעה. חלופי גרסאות: * נ"א רחול. * נ"א לקבלא לה. * נ"א גרטהא. * נ"א ל"ג צלותא דליליא. * נ"א דלילה. * נ"א נגיד ונפיק מן קדמוהי ול"ג וגו' (תק"ח). * נ"א איהו נחית. ונ"א נחית אריה. * נ"א צלותיה דבר נש. * נ"א בדרועוי. * נ"א מוסיף, אית" לכל. * נ"א ודאי. ונ"א ל"ג דא מיכאל. * נ"א מוסיף לקבלא צלותא. * נ"א ובגרפווי. ונ"א ל"ג וגדפווי ודא גבריא־ל.

מסורת הזהר

א) נהר דינור, (דניאל ז') ח"א מ. מג. ח"ב ריא. רנב: ח"ג ל. ז"ח יתרו לס טב שכד. ב) **צלותא דשחרית**, ח"א קלב: רכט, רסו. ח"ב קסט, קלג. ח"ג קכ. קצו. רד. רכד. רעה. ת"ז תקי הי כ. ג) **צלותא דמנחה**, ח"א קלב. רל. רסו. ח"ב לן. קסט. קנו. ח"ג קכ. קכא. קצו. רכד. רעה. חלופי גרסאות: * נ"א רחול. * נ"א לקבלא לה. * נ"א גרטהא. * נ"א ל"ג צלותא דליליא. * נ"א דלילה. * נ"א נגיד ונפיק מן קדמוהי ול"ג וגו' (תק"ח). * נ"א איהו נחית. ונ"א נחית אריה. * נ"א צלותיה דבר נש. * נ"א בדרועוי. * נ"א מוסיף, אית" לכל. * נ"א ודאי. ונ"א ל"ג דא מיכאל. * נ"א מוסיף לקבלא צלותא. * נ"א ובגרפווי. ונ"א ל"ג וגדפווי ודא גבריא־ל.

מאמר

הסולם

חפלה לעני

ביאור הדברים. כי תפלה ה"ס הנוקבא, שעל ידי תפילותינו אנו מקרבים אותה להווג עם ז"א בעלה. וסוד ג' התפלות הן כנגד ג' קוין שלה, שתפלת שחרית ה"ס קו ימין, שהוא חסד. ותפלת המנחה ה"ס קו שמאל, שהוא גבורה. ותפלת ערבית ה"ס קו אמצעי שהיא תפארת. וז"ס שאברהם תיקן תפלת שחרית, שה"ס החסד. ויצחק תפלת המנחה, שה"ס הגבורה. ויעקב תפלת ערבית, שה"ס ת"ת. ונתבאר לעיל, (דף פ"ד ד"ה פני אדם עש"ה) שאין הנוקבא עולית מעצמה אל הווג, אלא שיש ד' חיות הנושאות את הכסא, שהיא הנוקבא, אל הווג עם ז"א. שהן מכוונות: אריה שור נשר אדם. וזהו למעלה מחזה דו"ן, ולמטה מחזה, הן בסוד שנא"ן. (כניל דף פ"ה ד"ה ביאור עש"ה כי אין להכפיל דברים). והנה בג' תפלות של ימות החול נמצאות חיות תתאין שנא"ן שהן נושאות את הנוקבא לזווג, וביום השבת החיות עלאין שמחזה ולמעלה נושאות אותה אל הזווג. ואומר כאן, שאלו ג' החיות תתאין אריה שור נשר, מכוונות מיכאל גבריא־ל אוריא־ל נוריא־ל. וזהו אמרו, ובצלותא דשחרית, אריה נחית לקבלא צלותא וכו' דא מיכאל. כי בשחרית הווג הוא בכחינת קו ימין שהוא חסד, וע"כ יורד האריה לקבל התפלה ולהעלותה לזווג

שבתקון בחינה זו הג' נפתחות השפתים, ואפשר להתפלל שאר התפלות, ולא מקודם לכן. ואח"כ ימשך לה להנוקבא כל תיקוניה הצריכים לב' בחינות הראשונות שלה, שהם עצם ההיכל. קצ) וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלותא דליליא: וכשארם פוחח פיו, בימות החול, בתפלת ערבית, יורד הנשר, לקבל בכנפיו את תפלת הלילה. ודא נוריא־ל. אתקרי אוריא־ל מסטרא דחסד, ונוריא־ל מסטרא דגבורה, דאיהו נור דליק, דאתמר ב"י נהר דינור. ונשר הזה נקרא נוריא־ל. כי אוריא־ל הוא נקרא מצד החסד. ונוריא־ל הוא נקרא מצד הגבורה, להיותו אש דולק, שנאמר בו, נהר דינור נפיק מן עדמוהי. (והביאור הוא להלן בדיבור הסמוך).

קצא) ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא, בדרועוי וגדפווי, דד' גדפין אית לכל חיה, דא מיכאל: ובתפלת שחרית יורד האריה לקבל התפלה בדרועוי וכנפיו, כי די' כנפים יש לכל חיה, וזהו מלאך מיכאל. ובצלותא דמנחה, שור נחית לקבלא צלותא בקרנוי וגדפווי, ודא גבריא־ל, ובתפלת המנחה, יורד השור לקבל התפלה בקרנוי וכנפיו, וזהו מלאך גבריא־ל. (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

בראשית

קעא

קצב) ובשבת נחית קב"ה בג' א' אבהן * לקבלא בת * יחידא * דיליה בהון:
 ודא רזא דשבת ש' בית * יחידא דיליה. בההוא זמנא חיוון עלאין דאתקריאו
 כ בשמא דהוי"ה, פתחין ואמרין * שאו שערים ראשיכם * והנשאו פתחי עולם. ג

דרך אמת

א) תקונים תקון י"ט כדף מ' ע"א. ב) תקי יוד קמ"ט א. ג) ענין ההיכלות מתחילין בפקודי רמ"ה ע"א ובראשית ל"ה ע"א.

מסורת הזהר

א) שאו שערים ראשיכם, (החלים כ"ד) ח"א קנו קס, ח"ב קצו, ח"ג ה' רנג,

חלופי גרסאות: * נ"א ליג מ. לקבלא" עד דשבת. * נ"א יחידה. * נ"א ליג דיליה. * נ"א יחידה. ונ"א מוסיף בתלת אבהן מתקבל קב"ה לצלותא דאיהי שבת בת יחידה דיליה (תק"ה). ונ"א בתלת מקבל קב"ה לצלותא דאיהי שבת בת יחידה דיליה (אה"ל). * נ"א וגו', ול"ג והנשאו.

מאמר

הסולם

תפלה לעני

קצב) ובשבת נחית קב"ה בתלת אבהן,
 לקבלא בת יחידא דיליה בהון.
 ובשבת יורד הקב"ה בסוד ג' אבות חג"ת, שמחזה
 ולמעלה דוויין, לקבל בהם הנת יחידה. דהיינו התפלה,
 שהיא הנוקבא. דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך,
 שביום השבת החיות עלאין, חג"ת שלמעלה
 מחזה, הן נושאות את הנוקבא לזווג, הרי
 שהקב"ה דהיינו הו"א, מקבל את הבת יחידא,
 עם תלת אבהן, שהם חג"ת, חיות עלאין,
 כמבאר. ודא רזא דשבת, ש' ב"ת, בג'
 אבהן מקבל קב"ה לצלותא, דאיהי
 שבת, בת יחידא דיקיה, וזהו סוד השבת, שהיא
 נוטריקון ש' ב"ת, שג' קוין שבש' רומזים על
 ג' אבות חג"ת, כי בג' אבות מקבל הקב"ה את התפלה, שהיא
 שבת, בת יחידה שלו. דהיינו בג' חיות עלאין שמחזה
 ולמעלה, הנקראות מרכבתא עלאה. כמ"ש
 והולך.

בההוא זמנא, חיוון עלאין דאתקריאו
 בשמא דהוי"ה, פתחין ואמרין

שאו שערים ראשיכם וגו' בעת התוא, חיות
 העליונות הנקראות בשם הוי"ה, פותחות ואומרות, שאו
 שערים ראשיכם וגו' ויבא מלך הכבוד. פירוש, הבחינה
 הג' של הנוקבא מכונה בשם שער המלך, (כניל
 דף קס"ט ד"ה ובג"ד ע"ש בטעמו) והיא מקבלת ביום
 השבת כל שלימותה, בסוד שמש בשבת
 צדקה לעניים. (כניל דף קס"ט ד"ה וצלותא) וזהו
 שהחיות הנושאות את הכסא לזווג, אומרות
 באותה שעה, שאו שערים ראשיכם וגו',
 שמשתבחות בשלימות בחינה הג', המכונה שער.
 וההארות הנמשכות הימנה מכונות שערים.

לזווג, כי אריה ה"ס חסדי, וה"ס מלאך מיכאל.
 ובצלותא דמנחה שור נחית לקבלא
 צלותא וכו' ודא גבריאל, כי בתפלה
 המנחה הזווג הוא בבחינת קו שמאל שהוא
 גבורה, וע"כ יורד השור לקבל התפלה ולהעלותה,
 לזווג, כי שור ה"ס גבורה, וה"ס מלאך גבריאל.
 ובצלותא דערבית נשרא קא נחית וכו'
 לקבלא בגדפהא. צלותא דריליא ודא
 נוריאל, ובתפלה ערבית הזווג הוא בבחינת
 קו אמצעי שהוא ת"ת, והיינו רק מבחינת
 הגבורה דקו אמצעי, הנקרא נוריאל, וזה שאומר,
 הנשר, יורד לקבל התפלה ולהעלותה לזווג,
 שהוא קו אמצעי ת"ת, אלא בבחינת נוריאל
 שבנשר. ולא מבחינת אוריאל שבנשר והוא
 מטעם, כי בלילה הוא זמן הדינים שבנשר
 והגבורות הנאים מכח בחינה ג' של הנוקבא,
 שה"ס תפלה לעני כנ"ל שה"ס רשות בלא בעלה,
 (כניל ברוך קס"ט ד"ה ביאור) ואין הגבורות אלו
 נמתקין שתהא ראויה לזווג, אלא בהגבורות
 שלמעלה, שהם באים מסוד נקודת החירק
 שבבינה, שה"ס צד שמאל דת"ת, כלומר בחינת
 המסך דחירק שעליו יוצאת קומת החסדים
 המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל, שמבחינת
 קומת החסדים שבו, נמשך המלאך אוריאל
 ומבחינת כח הדין שבהמסך נמשך המלאך
 נוריאל. ולפיכך אין תפלה ערבית נמתקת
 שתהיה ראויה לזווג, וזלת ע"י המלאך נוריאל,
 כי הגבורות שלו כבר נמתקו בהבינה, במדת
 הרחמים. ועליו אומר הכתוב כנשר יעיר קנו
 וגו' כמ"ש בהקדמת הזהר דף ל"א בד"ה ודא
 הוא פדות, עש"ה.

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

בההוא

קצג) בהווא זמנא * מתפתחין * שבעה * היכלין: * היכל קדמאה, היכלא
 ב דאהבה- תנינא, היכלא ג דיראה. חליתאה, היכלא דרחמי. רביעאה, היכלא
 דנבואה ד * דאספקלריא דנהרא. * * חמישאה, היכלא דנבואה, * דאספקלריא
 דלא נהרא * שיתאה, * היכלא דצדק. * שביעאה * היכלא דדין.
 קצד) ועלייהו * אתמר, בראשית, ה ברא שית, אלהים היכלא שביעאה.

מסורת הזהר

א) היכלין, ח"א לה. מא: ח"ב רמד: רנה. רס: ח"ג קסז. ת"ז תקי י"א כז: תקי י"ח לב, לג. לד. תקי כ"ב סג. ב) אהבה,
 ח"א מד. רז. ח"ב כז. נה. נו. קנה: קסב, קסג. רב, רטז. רנו. רנד. רס: ח"ג לג. סח. קיו: קכג. רנו. רסב. רסג:
 רסז: ת"ז בהקדמה ה. יוד, תקי ט"ז לא. תקי י"ח לז. תקי כ"א נו. תקי כ"ו עא: תקי כ"ט עג. תקי לז. עג. עד: תקי ל"ג
 עז. תקי ל"ו עה. תקי עז. קלא. תקי ד' בהשמטות קמא. ג) יראאה, ח"א נט. קצו: ח"ב לג. קלד. קמב. רב: רטז. ח"ג
 נו. קיח. קכב. קכג. קמה. קסה. רנו. רסג: ת"ז בהקדמה הו. ה. יוד, תקי ג'. יח. תקי כ"א נו. תקי כ"ט עג. תקי לז. עג.
 עד: תקי ל"ג עז. עז. תקי ל"ו עז. תקי עז. קלא. תקי ד' בהשמטות קמא. ד) אספקלריא דנהרא, (ודלא נהרא)
 ח"א לג: קסח. קע: קפג. רלא: רלח. ח"ב כז. כז. פז. צג. קטז: קמ. קנו. קצד. רכא. רכה. רכט. רלדו. רמא. ח"ג
 רכב: ת"ז תקי י"ח לד. תקי כ"ב סה: תקי עז. קלג: ז"ח בראשית א' טא שלד. ט"ז טב שכו. יתרו ל"ג טב שמה. ל"ח טב
 שטו, טג שית. ל"ט טד שו. רות ע"ז טא שליא תק"ח קיה טג שכ. קי"ב טא שה. קי"ט טג שנט. ה) ברא שית,
 ח"א טז: נו. פט. ת"ז תקי כ"ה עז. תקי מ"ו פג. תקי מ"ח פה. תקי ט"ו צו. תקי ס"ט קו. תקי ט' בהשמטות קמז. תקי
 י"א בהשמטות קמז: (ברא-שית אלקים היכלא שביעאה). ת"ז תקי י"א כז. (ברא-שית אמא עלאה שביעאה) ת"ז תקי עז
 קיט: קכ. ז"ח תרומה מ"ג טא שט. תק"ח צג

חלופי גרסאות: * נ"א עעתא. * נ"א אתפתחין. * נ"א שבע. * נ"א היכלא. * נ"א אספקלריאה. ונ"א דאספקלריאה.
 * נ"א מוסיף תמן נחית הוייה. ונ"א מוסיף תמן נחית. * נ"א דאספקלריאה. * נ"א מוסיף תמן סליק
 אדנ"י. * נ"א היכל צדק ונ"א היכלא דצדיק. * נ"א דצדק היכלא דאיהו דין ול"ג שביעאה. * נ"א היכל דין
 * נ"א כתיב

מאמר

הסולם

תפלה לעני

קצג) בהווא זמנא מתפתחין ז' היכלין: היכל קדמאה היכלא דאהבה,
 תנינא היכלא דיראה, תליתאה וכו':

באותה שעה נפתחים ז' היכלות: היכל האי הוא היכל אהבה,
 הב' היכל היראה, הג' היכל הרחמים, הד' היכל הנבואה
 מבחינת אספקלריא המאירה, הה' היכל הנבואה מבחינת
 אספקלריא שאינה מאירה, הו' היכל הצדק, הו' היכל הדין.

והם כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ, היכל האהבה, הוא
 כנגד החסד. היראה, הוא כנגד גבורה. הרחמים
 כנגד תפארת. אספקלריא המאירה, כנגד נצח.
 שאינה מאירה, כנגד הוד. הצדק כנגד יסוד.
 הדין כנגד מלכות.

ביאור הדברים, כי ז"ס חג"ת נהי"מ יש
 בהנוקבא דז"א, וכל אחת מהן כוללת כולן, ויש
 בכל אחת מהן חג"ת נהי"מ. וספירת המלכות
 שבכל אחת ה"ס היכל, וע"כ יש לה להנוקבא
 ז' היכלות. וכבר ידעת שרק ב' בחינות הראשונות

(דפו"י דף כ"ג ע"ב *) דף כ"ד ע"א)

קצד) ועלייהו אתמר, בראשית ברא
 שית, אלקים היכלא שביעאה:
 ועליהם אמרו, אשר בראשית הוא נוסרקין ברא-שית,
 דהיינו ששה היכלות, אלקים, הוא היכל השביעי,
 פירושו, כי כל תיקון השבת הוא מחמת עלית
 הנוקבא לבינה שמקבלת אורותיה, כנודע. וז"ש
 שבשביל תיקון ז' היכלות של הנוקבא, נתקנה גם
 הבינה בז' היכלות, והם נרמזים בהכתוב בראשית
 ברא אלקים, שביום השבת, המה מאירים אל ז'
 היכלות של הנוקבא.

ואנון

והכי * אנון ז' היכלין לתתא * ולקבלייהו * שבעה * קלין ב דהבו להוי"ה ג וי"ח
אזכרות * דביה * דבהון * שט קב"ה ד ביי"ח עלמין ה ברכב אלקים רבותים אלפי

מסורת הזהר

א) שבעה קלין, ח"ג רלה, ב) הכו לה, (תהלים כ"ט) ח"ב יח. ח"ג רלה, רנה: ז"ח בראשית ו' טא שכו שלו.
תק"ח ק"ח טג שיא. ג) י"ח אזכרות, ח"ג רנה: ד) י"ח עלמין, ח"ג רכו: תק"ח ק"ח טג שיב. קיו טד שכת.
ה) רכב אלקים רבותים, (תהלים ס"ח) ח"א ית: ח"ב קית. ח"ג רכו: רעד. ז"ח יתרו ל"ח טג שלג תק"ח ק"ח
טג שיב. קיו טד שכת.

חלופי גרסאות: * נ"א ואנון ז' היכלין לתתא ושבעה היכלין לעילא ול"ג והכי. * נ"א ל"ג ולקבלייהו. * נ"א קלי.
* נ"א דהבו לה' ול"ג דביה. * נ"א בחון שני קב"ה י"ח עלמין, ונ"א בחון שוי קב"ה י"ח עלמין. * נ"א טס

תפלה לעני

הסולם

מאמר

בשם חג"ת, שעיקרן הוא קו האמצעי
שהוא ספירת תפארת. והספירות שמחזה
ולמטה מכונות בשם נה"י, שעקרן הוא קו
האמצעי שבהן, שהוא ספירת יסוד, ולפיכך
נבחנים הז' היכלות שמחזה ולמעלה שהם
בתפארת. והז' היכלות שמחזה ולמטה, שהם
ביסוד, הנק' ח"י העולמים. וז"ש שז' קולות
שבמזמור הבו לה' רומזים על ז' היכלות שלמעלה,
דהיינו שבת"ת, כי התפארת מכונה בשם קול.
והמספר ח"י אזכרות, יורה על היסוד הנק' ח"י
העולמים, וע"כ אומר שח"י אזכרות רומזים על
ז' היכלות שלמטה דהיינו שביסוד, הנקרא ח"י.
וזה אמרו דבהון שט קב"ה ביי"ח
עלמין שבז' היכלות שלמטה מחזה, משפיע
הז"א, על ידי ספירת היסוד שבו, המכונה ח"י
עלמין. כי ז' היכלות שלמטה עומדים ביסוד
דו"ן, כנ"ל. וז"ש ברכב אלקים רבותים
אלפי שנאן דאנון י"ח רבוון עלמין,
כי כל הבחינות שמחזה ולמטה, הן מרכבה אל
הבחינות שמחזה ולמעלה, (כנ"ל דף קכ"ד ד"ה חיות
שאויר שו"ה הם רתיכין ליי"ה ע"ש בהסולם) וע"כ
מכונים ז' היכלות בשם רכב אלקים, דהיינו
שהם מרכבה להבינה הנקראת אלקים, שהיא
בז' היכלות שלמעלה בסוד י"ה, ודורש הכתוב,
רבותים אלפי שנאן, שרומז על י"ח אלפים, כי
רבותים, עשרים אלפים, אלפי, הם ב' אלפים,
שנאן, פירושו שאינן, ויורה עשרים אלפים
פחות שני אלפים שאינם, דהיינו י"ח אלפים.
הרי אשר רכב אלקים, שהוא הז' היכלות שלמטה
מחזה, היא י"ח אלפים. שמספר הזה רומז על
יסוד הנק' ח"י העולמים, כנ"ל. ואמרו, דאנון
י"ח רבוון עלמין, ואינו אומר דאנון י"ח
אלפי

ואינון ז' היכלין לתתא, וז' היכלין
לעילא: (בתק"ח) והז' היכלות מחזה ולמטה, וז'
היכלות מחזה ולמעלה. פירוש, אלו ז' היכלות דבינה
המרומזות בהכתוב בראשית ברא אלקים, נתקנו
בה בכפולות, בסו"ה שבעה בשבעה מוצקות
(זכריה ד') דהיינו ז' היכלות למעלה מחזה,
וז' היכלות למטה מחזה, וכן הם בכל פרצוף
ופרצוף. באופן, שאלו ז' היכלות הכפולים, נבחנים
כן בכללות ה' פרצופי אצילות, דהיינו בא"א
הכולל אותם, שיש ז' היכלות למעלה מחזה
דא"א, דהיינו באו"א המלבישים אותו שמה, וכן
יש ז' היכלות מחזה דא"א ולמטה, דהיינו בזו"ן
המלבישים אותו שמה. וכל הנוהג בכלל נוהג
גי"כ בפרטי פרטיות. וע"כ יש בכל פרצוף ופרצוף
אלו ז' היכלות כפולים, ז' מחזה ולמעלה וז'
מחזה ולמטה.

ולקבלייהו שבעה קלין דהבו לה' וי"ח
אזכרות דביה, דבהון שט
קב"ה ביי"ח עלמין, ברכב אלקים וגו'
דאנון י"ח רבוון עלמין: וכנגדם הם הז' קולות
שיש בהמזמור הבו לה' בני אלים, והיי"ח אזכרות, דהיינו
י"ח שמות הוי"ה, הנמצאות בו, שבהם הקב"ה משוטט ביי"ח
עולמות בסו"ה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שהם י"ח
רבו עולמות. פירוש, כנגד הז' היכלות שלמטה
וז' שלמעלה שאמרנו בבינה, שה"ס או"א עלאין,
בסו"ה בראשית ברא אלקים, הרי יש כנגדם כן
גם בזו"ן, (כנ"ל בדיבור הטמור), שעליהם רומזים הז'
קולות וי"ח אזכרות שבמזמור הבו לה' בני אלים,
ז' הקולות רומזים על ז' היכלות שמחזה ולמעלה
דו"ן, וי"ח אזכרות רומזים על ז' היכלות שמחזה
ולמטה דו"ן.

ודע שהספירות שמחזה ולמעלה מכונות

(דפו"י דף קכ"ד ע"א)

שנאן. דאנון י"ח * רבוון עלמין. וכמה נטורי תרעין, אית * להיכלין דמקבלין
 צלותין, וכל צלותא לא * תעול אלא במדה * במשקל *⁶
 קצה) * ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא, * ועליה אתמר * לא יבושו
 כי ידברו את אויבים בשער. * דאיהי תרעא דמלכא. * בגין דצלותא איהי מצוה,

דרך אמת

מסורת הזהר

(6) כאן שייך מה שאמר [בדפו"י] כדף כ"ג ע"ב טורח (א) לא יבושו כי ידברו וגו', (תהלים קכ"ז) ח"א
 ו' ואי צלותא עד יפול מלךך אלף.

חלוסי גרסאות: * ג"א רבוא. ונ"א אלפי רבוא. * נ"א נטורי היכלין. * ג"א תיעול, * ג"א ובמשקל. * אחיל כתב
 כאן שייך מה שנדפס בדף הקודם לזה ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה וגו' עד יפול
 מצדך אלף ואח"כ שייך ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא ועלה אתמר לא יבושו וגו' כנ"ל. ובתק"ח כתב כאן אחר
 במשקל ובגין דא אתמר על צלותא לא יהיה לך בכיסך וגו' וצלותין חסרין עליהו אתמר (דניאל ה') תקילתקילתא במאזנים
 ואשתכחא חסיר, אע"ג דהאי קרא באתר אחרא אוקמוה ע' אנפין לחורה, בגין דשכינתא עלה אתמר (שח"ש ד') כלך יסה
 רעיתי ומוס אין בך ולא קביל צלותא דאית בה מומא הה"ד (ויקרא כב) כל אשר בו מום לא יקרב, וכי אית צלותא דאית בה
 מומא, אין, התיא דסלקא פגימא בלא מחשבה ובלבולא דרעא, כ"ש אם טעה בתלת ברכאן קדמאין או בתלת בתראין או
 באמצעיות ובג"ד אוקמוה מ"מ טעה בג' ראשונות חוזר לראש, ובאחרונות חוזר לעבודה ובאמצעיות חוזר למקום שנזכר,
 ובג"ד אתמר בצלותא מי יעלה בהר ה' וגו' וכד צלותא סלקא בדורעא ימינא או בשמאלא דאנון שחרית ומנחה מה כתיב
 (שח"ש ג') שפאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, צלותא דערבית איהי מטה ובגינה אתמר ביעקב וישתחו ישראל על ראש
 המטה דאיהי בני תרעא [מרעא הגר"א] בגלותא דאיהי לילה כמעט שעברתי מהם וגו'. וכד צלותין סלקין כדקא יאות
 כרוזא נפיק ואמר שאו שערים כו' ואמרין מי זה מלך הכבוד דאימא דאיהי מי, ואחקרי ה' עוזו וגבור מסטרא
 דשכינתא תתאה, מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות ח"א מלך הכבוד סלה, מסטרא דעמודא דאמצעיתא וצדיק, ואח"כ כתב בתק"ח מ"ש בוהר
 כאן אות קס"ד וקס"ה וממשיך; ובוכות תפילין דרישא וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וגו', ה' שם [הגר"א שם ה'] הא
 אוקמוה דאיהי תפילין דרישא, ומיד דחויין שם ה' על רישיה דצלותא [בצלותא, הגר"א] דאיהי אדני', הוייה תפילין
 עליה, מיד כלחו דחלין ומודעועין מצלותא ומנהון נפלין ומנהון ברחין הה"ד יפול מצדך אלף, וכאן מחחיל אות קצ"ה,
 * ג"א לית * ועלה, * ג"א דאיהו, * ג"א (בתק"ח) ואע"ג דבאתר אחרא אוקמוה, תכא אתריה, וצלותא איהי שכינתא,
 והקב"ה אורייתא, ואתמר בה (משלי כ"ח) מסיר אנו משמוע תורה וגו', והא אוקמוה מארי מתניתין בגין דצלותא וכי.

מאמר

הסולם

תפלה לעני

אלפי עלמין, הוא מטעם המובא בתקוני הזהר
 (בהקדמה דף ד' ע"א) ומסטרא דצדיק ח"י עלמין
 הוא כליל י"ח רבוא מרכבות, עש"ה. ואין להאריך.
 וכמה נטורי תרעין אית להיכלין,
 דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא
 תעול אלא במדה במשקל: וכמה שומרי שערים
 נמצאים אל ההיכלות, שהם מקבלים התפלה, וכל תפלה אינה
 נכנסת אלא במדה ומשקל. מדה ה"ס ו"ק, דהיינו אור
 חסדים בשלמות, משקל, ה"ס ג"ר, להיותם נמשכים
 בסוד שקל הקודש. ואומר שאין התפלה מתקבלת,
 אלא על ידי המשכת מוחין בויק וג"ר. ואם אין
 המדה והמשקל בכל השלימות אין התפלה
 מקובלת.
 קצה) ולית מאן דקאים קמי תרעא
 דצלותא, ועליה אתמר לא
 יבושו וגו' דאיהי תרעא דמלכא: ואין
 מי שיעמוד לפני שער התפלה, למנוע אותה מלהתקבל,
 ועליו נאמר, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער,
 (דפו"י דף כ"ד ע"א)

בשער פירושו בשער המלך. דהיינו שער ההיכל.
 פירושו, כי עיקר אחיזת הקליפות הוא בשער,
 שהיא בחי"ג כנ"ל, וע"כ אם ממשיך המוחין
 דמדה ומשקל, כנ"ל, או נאמר עליו יפול מצדך
 אלף ורבבה מימינך אלף לא יגש, דהיינו שכל
 הקליפות והמקטרוגים בורחים ומסתלקים מעל
 שערי התפלה ואו התפלה מתקבלת. וצדיק ההוא
 הממשיך המוחין, נבחן כמו שהוא לוחם עם
 הקליפות ומבריחם מעל שער המלך, וע"כ רומז
 עליו הכתוב לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער.
 בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא,
 ואורייתא דא קב"ה, לא צריך
 הפסקה בינייהו: משום שהתפלה היא מצוה,
 והיא השכינה, דהיינו הנוקבא דז"א, ותורה שהוא
 הקב"ה דהיינו ז"א, אסור שתהיה הפסקה ביניהם.
 דהיינו שצריכים להבריה הקליפות המפסיקים בין
 קב"ה ושכינתיה, בסו"ה ונרגן מפריד אלוף. וזה
 נעשה ע"י המשכת המוחין במדה ומשקל כנ"ל.
 וצריך

ודא שכנתא * ואורייתא דא קב"ה לא צריך הפסקה בינייהו. וצריך לסלקא * תורה ומצוה * ברחימו ודחילו.

קצו) דכל פקודין דעשה ולא תעשה, כלהו תליין * מן שם הוי"ה: * כמה דאוקימנא רזא דא, בשמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה, וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה, והא הכא * שס"ה ורמ"ח, ואנון רמ"ח תיבין ג' * בק"ש, ואת היבו * מרחימו ודחילו דאת ה', ובגין דא * תקינו הבוחר בעמו מטורת הזהר

(א) תורה ומצוה בדחילו ורחימו, (יראה אהבה תורה ומצוה) ח"א רסה. ח"ג קכב, קכג. ת"ז תקי כ"ט עג. (ב) שמי עם י"ה—זכרי עם ו"ה, ח"א רנג. ח"ג קי. רכב, רכז. רעג. רעהו ת"ז בהקדמה ד, יא. תקי ב' יח. תקי יוד כו. תקי כ"ב סד. תקי כ"ט עג. תקי ג"ה פח: פט. תקי ס"ט קז. תק"ח צ"ט טב שכו שלב ק"ג טג שב, ק"ח טד שב. ג) בק"ש, ע"י לעיל דף ע"ו ציון ד' ושי"ג.

חלופי גרסאות: * נ"א אורייתא, ונ"א ואורייתא וקב"ה ולי"ג דא (תק"ח). * נ"א בדחילו ורחימו (תק"ח). * נ"א משם (תק"ח). * נ"א ורוה דמלה זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם י"ה רמ"ח ורמ"ח תיבין אנון בק"ש ואתיחיבו מרחימו דאהבה ובג"ד תקינו הבוחר וכו' (תק"ח). * נ"א רמ"ח ושס"ה. * נ"א דק"ש. * נ"א מרחימו מאת י'. * נ"א כד תקינו.

תפלה לעני

הסולם

מאמר

וזה אמרו כאן, וצריך לסלקא תורה ומצוה בדחילו ורחימו, שצריכים להעלות הו"א הנק' תורה, ואת הנוקבא הנקראת מצוה, ביראה ואהבה, דהיינו עד לאו"א עלאין, שהיראה קדמה לאהבה, שאז דכל פקודין דעשה ור"ת כולהו תליין מן שם הוי"ה כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה וכו' שאז נכללים המצות עשה ול"ת בשם הוי"ה, כמו שפרשו סוד הכתוב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר ודר, אשר שמ"י עם י"ה ה"ס שס"ה ל"ת, וזכרי עם ו"ה ה"ס רמ"ח מצות עשה. ונמצאות שס"ה ל"ת, שה"ס יראה, מרומות בג"ר, ביי"ה, ורמ"ח מ"ע, שה"ס אהבה, מרומות בוק שה"ס ו"ה. אבל אם אינם מעלים את הזו"ן עד או"א, אלא עד ישו"ת בלבד, שה"ס אהבה, הרי שס"ה לא תעשה עודם אינם כלולים בזו"ן, להיותם למעלה באו"א עלאין, והוא אינו כולל רק רמ"ח מצות עשה בלבד. וז"ש והא הכא שס"ה ורמ"ח, כשעלו לאו"א, יש להם כל התרי"ג, שס"ה מאו"א עלאין, ורמ"ח מיסו"ת.

קצו) ואנון רמ"ח תיבין דקריאת שמע, ואתיהבו מרחימו ודחילו

דאת ה', ובק"ש יש רמ"ח תיבות, וניתנו מאהבה ויראה שבאות ה' דשם הוי"ה. כלומר שבק"ש אנו ממשיכים רק מוחין דו"ק, שהם רק מיסו"ת, שה"ס ה' דהוי"ה, שבהם האהבה קודמת ליראה. וע"כ יש שם רק רמ"ח תיבין נגד

וצריך לסלקא תורה ומצוה בדחילו ורחימו, דכל פקודין דעשה ולא תעשה, כלהו תליין משם הוי"ה: וצריכים להעלות התורה והמצוה, על ידי יראה ואהבה, כי כל מצות עשה, ומצות לא תעשה, תלוים כולם בשם הוי"ה. כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה, וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה, והא הכא שס"ה ורמ"ח. כמו שביארו את סוד הזה, אשר, מספר אותיות שמ"י, שהם ש"ג, עם מספר אותיות י"ה שהם ט"ו עולים ביחד בגי' שס"ה, שהם שס"ה מל"ת, ומספר זכרי שהוא רל"ז עם מספר ו"ה שהוא י"א עולים ביחד רמ"ח, שהם רמ"ח מצות עשה. והרי יש כאן, בשם הוי"ה, שס"ה ורמ"ח. דהיינו שס"ה ביי"ה ורמ"ח בוי"ה, הרי שתרי"ג המצות כולן תלויות בשם הוי"ה.

ביאור הדברים כי או"א עלאין, שה"ס ה' דשם הוי"ה, וג"ר דבינה, ה"ס יראה, וישו"ת שה"ס ה' דהוי"ה, וז"ת דבינה ה"ס אהבה. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קצ"ח אות ב') עשה. כי אין להאריך ולפיכך בעת שהמוחין דזו"ן באים רק מיסו"ת, שה"ס ה' דהוי"ה, נבחנום שאהבה קדמה ליראה, וכשהם באים גם מאו"א עלאין, שה"ס י' דהוי"ה, נבחנום שהיראה קדמה לאהבה, כי ה' הוא יראה וה' הוא אהבה. והרי היראה קדמה אל האהבה. וע"י היטב לעיל בהקדמת הזהר דף קנ"ד ודע, בכל החמשך. (דפו"י דף כ"ד ע"א)

ישראל באהבה. ואנון כלילן באברהם דאתמר ביה * זרע אברהם אוהבי. *
קצו) ישראל * דסליק ביוד הא ואו הא. ורזא דמלה, ישראל עלה במחשבה

מסורת הזהר

(א) זרע אברהם אוהבי, (ישעיה מא) ח"א ען, פה. ח"ג רסב: ז"ח ל"ב טא שמ. ק"ח טר שכה. חלופי גרסאות * בדפו"י עיין בסוף הספר מה שחסר כאן. ובתק"ח כזב כאן לפני אות קצו תפילין אנון עז דאתייהבו מיראה דאיהי לשמאלא ודא פחד יצחק, דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע כל דינין, ובג"ד ובזרוע עוזו דא תפילין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה, הה"ד אהבו את ד' כל חסידיו, תפארת [נ"א ת"ח] הוי"ה כליל כלא, ובג"ד אתמר ביעקב (בראשית כ"ח) והנה הוי"ה נצב עליו דאיהו עמודא דאמצעי'תא, לבתר דאתקרי [נ"א דאתקם] ישראל וכו' ובאה"ל כתב, כאן חסר, ומביא ההשלמה שכתב בתק"ח שמוכא להלן בחלופי גרסאות אחרי אות קצו. * נ"א סליק.

תפלה לעני

הסולם

מאמר

יצחק. שכל המקטרגים וכל הדינים שבעולם אין להם אחיזה רק בקו שמאל בלבד. ונמצא שאברהם ה"ס ו"ה ויצחק ה"ס י"ה. אבל תפארת הוי"ה כליל כלא, שהוא קו אמצעי כולל ב' הקוין את אברהם שהוא ו"ה, ואת יצחק שהוא י"ה. ולפיכך נאמר ביעקב והנה ה' נצב עליו, ולא נאמר כן באברהם ויצחק, שהוא משום שיעקב הוא בחינת ת"ת הכולל הכל להיותו עמוד האמצעי. ובעת שנקרא בשם יעקב, הוא כולל מדת אברהם שהוא ו"ה, ורמ"ח מצות עשה. לבתר דאתקרי ישראל סליק ביוד הא ואו הא, ואח"כ שנקרא בשם ישראל, יורה שעלה והלביש גם את י"ה, וכולל כל השם הוי"ה ג"ר ווי"ק, שאז נבחן השם הוי"ה, שהוא במלוי אלפין. כי אלמלא נתמלא באלפין לא היה יכול ישראל להלביש את י"ה. וביאור ד' מילואים הנוהגים בד' אותיות הוי"ה. תמצא בספרי תלמוד ע"ס שיעור ו' דף תי"ג עש"ה ותבין זה. (ועי' לעיל דף ז' ד"ה וכבר.

ולא יקשה לך מה שאומר כאן בהיפך מכלל המקומות, שהרי קו ימין, אומר בכ"מ, שנמשך מנקודת חולם ומסוד מ"י דאלקים שהיא ג"ר, וקו שמאל נמשך מנקודת השורק ומסוד אתוון אל"ה דאלקים, שהוא ו"ק. (כגיל דף מ"ט ד"ה יהי ובכ"מ). וכאן אומר שקו ימין שהוא אברהם הוא ו"ק דהיינו ו"ה דהוי"ה. וקו שמאל שהוא יצחק הוא ג"ר וי"ה דהוי"ה. והענין הוא שיש הפרש גדול בין מציאות המוחין במקום, אל המשכתם ע"י העסק במצות. כי כאן, כל המדובר הוא רק מהעסק בתרי"ג המצות להמשיך מוחין שלימים לזו"ן ג"ר ווי"ק, ואומר, שע"י העסק ברמ"ח מ"ע אנו ממשיכים אהבת חסד מקו ימין שהוא מדת אברהם, שיש להם מעלה שאין שום דינים נאחזים

נגד רמ"ח מ"ע בלבד, שה"ס אהבה. ושס"ה ל"ח אינם מאירים בהם, כי הם באות י' כנ"ל, ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ומשום זה תיקנו לכרך קודם ק"ש הבוחר בעמו וכו' להורות שאנו ממשיכים בק"ש רק בחינת האהבה בלבד, שה"ס רמ"ח מ"ע, ואנון כלילן באברהם, דאתמר ביה, זרע אברהם אוהבי, ואלו רמ"ח מצות עשה כלולות באברהם, כי אברהם בגי' רמ"ח, ואברהם הוא בחי' אהבה, שנאמר בו זרע אברהם אוהבי. קצו) ישראל דסליק ביוד הא ואו הא: (זה הוא אמצע ענין, כי חסר כאן

איזה שורות ותמצא אותן בתקונים חדשים דף ק"ח טור ד' שורה כ"ד וז"ל אחר זרע אברהם אוהבי) תפילין אינון עז דאתייהבו מיראה דאיהו לשמאלא, ודא פחד יצחק, דתמן כל מקטרגין סלקין, למתבע כד דינין, ובג"ד ובזרוע עוזו דא תפילין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה, הה"ד אהבו את ה' כל חסידיו. תפארת הוי"ה כליל כלא, ובג"ד אתמר ביעקב, והנה הוי"ה נצב עליו, דאיהו עמודא דאמצעי'תא. לבתר דאתקרי ישראל, סליק ביוד הא ואו הא. תפילין נקראים עז, כי ניתנו מיראה שהוא לשמאל, וזה הוא השם פחד יצחק, כי כל המקטרגים עולים שם לתבוע כל הדינים שבעולמות. ומשום זה אמרו שהכתוב ובזרוע עוזו קאי על תפילין. כי י"ה הוא בחינת יראה, ו"ה הוא בחינת אהבה. וי"ש אהבו את ה' כל חסידיו, שפרשו, המשכת מוחין ווי"ק שהם ו"ה. דהיינו כמ"ש לעיל בק"ש, שה"ס אהבה, וה"ס רמ"ח מצות עשה שבו"ה, וכן אברהם ה"ס רמ"ח שבו"ה. אבל תפילין ה"ס מוחין דג"ר והיא בחינת שס"ה ל"ח שבי"ה, דהיינו יראה ב"ה, וה"ס קו שמאל הנק' פחד (דפו"י דף כ"ד ע"א)

בראשית

קעז

להבראות. מחשבה חשיב מ"ה וביה תשכח שמא קדישא. ובגין יעקב דאיהו ישראל, אתמר א ויברא אלקים את האדם בצלמו, בדיוקנא דמאריה. קצח) ב בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דאיהו ג בני בכורי

מסורת הזהר

(א) ויברא-האדם בצלמו, עיי לעיל דף יוד ציון ב. (ב) בני חיי ומזוני, ח"א מגו קטו. קטו קפא. רזו רנג. רנו: ח"ב ו. רנב: ח"ג כה: רטו: ת"ו בהקדמה טו: תק כ"ב סז: תקי גי פוז: תקי ס"ט צט: קא: תקי ע' קכו. ז"ח יתרו לו טג שיד. ג) בני בכרי ישראל, (שמות ד') ח"א צה: קדו: קנדו: ריב. ריט. רכג: רלגו: רסה. ח"ב מגו מה, עט. פד. פה: פוז: קכ: קצו. ח"ג עד. קיא: קמט. קפה. קצא: רג. רלה. רעז. רצא. ת"ז תקי כ"ד סט, תקי ל"א עה: ז"ח יתרו ל"ז טג שג. רות פ"ד טג שט. תק"ח ק"ו טד שמה.

חלופי גרסאות: א ג"א להבראת, וג"א לבראת. כ ג"א ותשכח ביה וכו' (תק"ח). ג ג"א ובגיניה דיעקב (תק"ח). ד בתק"ח משלים: ודאי דכר צלותא דלילה סלקא לעילא, כרוזא נפיק מרקיעין, ויימא הבו יקרא לדיוקנא דמאריה [ג"א דמלכא] ולית תרעא דקאים קמי האי צלותא ה' שפתי תפתח לאפקא מוונא לבנין קדישין דבהא [דבהאי אה"ל] היכלא תמן מוונא. ומתחיל מ"ש כאן את קצ"ח ה ג"א מזוני בני חיי. ו ג"א ואיהו.

הפלה לעני

הכולם

טאמר

שג הוייה במילוי אלפין, הוא מה שאמרו ישראל עלה במחשבה להבראות, אשר מחשבה הוא נוסרקיין חשיב מ"ה, שבחשבון מ"ה, דהיינו הויה במילוי אלפין, נמצא בו שם הקדוש. פירוש, הבינה נקראת מחשבה, ועליה אמרו ישראל, שהוא ז"א במוחין דגדלות, כנ"ל בדיבור הסמוך, עלה במחשבה, שהוא הבינה, להבראות, לקבל המוחין שלו. ולמה נקרא הבינה בשם מחשבה, הוא להיותה נוסרקיין חשב מ"ה, הרומו לחשבון הויה במילוי אלפין שהוא בגי' מ"ה. שמילוי אלפין יורה על התיקונים שנתקנו לזוין בסוד צמצום ב' (כמ"ש בתע"ס שיעור ו' דף תי"ג ע"ה) שעל ידיהם יכול הז"א לעלות לבינה לקבל את המוחין שלה. וזולתם לא היה יכול לעלות שמה, (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר). ומשום זה קבלה הבינה את השם, מחשבה. ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלקים את האדם בצלמו, בדיוקנא דמאריה ובשכיל יעקב, שהוא נקרא ישראל בגדלות, נאמר בו ויברא אלקים וגו'. כי אחר שהז"א קבל המוחין דגדלות בסוד השם ישראל, שהם מכונים צ"לם (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קפ"א ד"ה דכתיב) נאמר בו ויברא וגו'. כי להיותו קו אמצעי מושפעים ממנו המוחין לנשמות התחתונים, כי מן הקצוות ימין ושמאל, שהם אברהם ויצחק לא יוכל לקבל כנ"ל בסמוך ע"ה.

קצח) בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים ואיהו אילנא

דמזון

נאחזים בהם, וע"כ יכולים אנו להמשיכם גם בטרם שנשלמנו בשס"ה ל"ח. ומוחין דחסדים הללו, אע"פ שמכחינת מציאותם בהבינה נמצאים החסדים שהם בחינת ג"ר דבינה, מ"מ כשנמשכים למטה לנשמת הצדיקים, שכל שלמותן תלויה בהארת החכמה. נחשבים המוחין הללו דחסדים בעדם רק לבחינת ו"ק, דהיינו ו"ה דהוי"ה, ועודם מחוסרי ראש, דהיינו שחסר להן י"ה דהוי"ה. אלא על ידי העסק בשמירה גדולה בשס"ה ל"ח, אז ממשיכים הארת החכמה מקו שמאל, שה"ס פחד יצחק, הנמשך מנקודת השורק, הנמשך לג"ר ולסוד י"ה דהויה. ומוחין הללו ה"ס תפילין הנקראים ע"ז, שעליהם נאמר מגדול ע"ז שם הוי"ה, וכן נאמר עליהם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. וז"ס ובזרוע ערוזו ז"א תפילין. והנה עתה נשלמו המוחין בשביל הנשמות בהארת החכמה שה"ס ג"ר, ועכ"ז לא יוכלו הנשמות לקבל המוחין הללו, כל עוד שהם בימין ושמאל, כי אין התחתונים מקבלים אלא רק מקו אמצעי, שה"ס ת"ת, וה"ס יעקב בעת שאין לו רק מוחין דו"ק, וה"ס ישראל בעת שמשיג גם הג"ר. ואז נמשכו המוחין ממנו לנשמות הצדיקים. וז"ס שנאמר רק על יעקב והנה ה' נצב עליו, ולא על אברהם ויצחק.

ורזא דמלה, ישראל עלה במחשבה להבראות, מחשבה חשב-מ"ה, ותשכח ביה שמא קדישא, וסוד הדבר, דהיינו

(דפ"י דף כ"ד ע"א)

ישראל. ואיהו עץ החיים, וְאִיְהוּ אֵילָנָא אֲדַמְזוּן לְכֹלָא בֵּיהּ. וְבִגִּין דָּא אַנוּן
ישראל מוּזְנָא דִּילֵיהּ, בִּי צְלוּתָא גִּי דְחֻשְׁבָּא דִּלְקַרְבְּנָא.

קצט) וּבְגִלוּתָא וְאִתְמַר לִי הִבֵּה לִי בָנִים, וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי, וְשְׂכִינְתָּא

מסורת הזהר

א) דְּמִזְוֵן לְכֹלָא בֵּיהּ, (דְּנִיאל ד' ח"ג רצא. רצו. ב) צְלוּתָא, עֵין לְעִיל דִּף קֶסֶה צִיּוֹן ג' וְשִׁנְי ג') דְּחֻשְׁבָּא
לְקַרְבְּנָא, ח"א קלג. ח"ג כה. רכד. רמא. ת"ז תקי כ"ז סב. ד) קַרְבְּנָא, ח"א ו. מה: נה: סד: סה. ע, פט: קיד.
קלח: קסד: קעז: קצא. רז: רמא: רמד: רמו: רמת. ח"ב כו. לג. לד. לה: מא. נו. סז: קח. קכב: קמא. קמג: קפב: קפג
קסד: קסה. קסז: קיב. רכד. רלז: רמב: רמד: רסב: ח"ג ה. ו. ח. ט. יא. יג. יח. כה. כז. לב: לג. לה: מד. סב: סג: עז:
סז. צ. צא: צז: צח. קא: קב. קג: קד. קמ. קנב: קיא. רכד: רלה: רלה. רמז: רמב. רמד. רמה: רמו: רמת: רנא. רנד:
רנה. רנז. רנח: רנט. רעא: רצד. ה) גְּלוּתָא, ח"א קיז. קיט: קנת. רכה. רמד: רמה. ח"ב ז. יח. ח"ג יז: נג. קיח.
ת"ז תקי א' יח. תקי ז' כד. תקי ו' כא: תקי כ"א מת. תקי כ"ב סז: לעיל דִּף קֶסֶה צִיּוֹן ג' וְשִׁנְי ו) הִבֵּה לִי בָנִים,
(בראשית ל') ח"א רנג.

חלוּפִי גְרִסָּאוֹת: ח) גִּי אֵין חֵיִים דְּנִפִיק מִחֵיִים דְּלֵעִילָא (תק"ח). כ) גִּי אֵין דְּמִזְוֵן. ג) גִּי אֵין חֵיִים דְּלֵעִילָא בְּמִזְוֵן קְדִישָׁא סְבָא
דְּסִבִּין (תק"ח). ד) גִּי אֵין וְבִגִּין דְּשְׂכִינָה [דְּשְׂכִינְתָּא] אַנוּן יִשְׂרָאֵל [לְתַתָּא] חֵיִים דִּילֵהּ אֹרִייתָא מוּזְנָא
דִּילֵהּ צְלוּתָא (תק"ח). ה) גִּי אֵין דְּחֻשְׁבָּא. ו) גִּי אֵין דְּחֻשְׁבָּא. ז) גִּי אֵין אֲחִמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (תק"ח). ח) גִּי אֵין לִיג וְאִם אֵין
מִתָּה אֲנֹכִי (תק"ח).

תפלה לעני

הסוכים

מאמר

דְּמִזְוֵן לְכֹלָא בֵּיהּ, כִּי בָנִים חֵיִים וּמוּזְנֹת
נִמְשָׁכִים לְתַחְתּוּנִים רַק מִצַּד עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי שְׂהוּא
נִקְרָא בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא נִקְ' עֵץ הַחַיִּים
וְכֵן מִכְּנֵהוּ הַכְּתוּב (דְּנִיאל ד' ט') בְּשֵׁם אֵילָנָא
דְּמִזְוֵן דְּכֹלָא בֵּיהּ. וְבִגִּין דָּא אֵינוּן יִשְׂרָאֵל
מִזְוֵנָא דִּילֵיהּ, צְלוּתָא דְּחֻשְׁבָּא לְקַרְבְּנָא,
(וְיֵשׁ כָּאן חֲסִירִים וּבְלִבּוֹל דְּבָרִים וְצ"ל) וְבִגִּין דְּשְׂכִינָה
אֵינוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא חֵיִים דִּילֵהּ אֹרִיית' **מִזְוֵנָא דִּילֵיהּ, צְלוּתָא דְּחֻשְׁבָּא לְקַרְבְּנָא,**
וּבְגִלוּתָא אִתְמַר הִבֵּה לִי בָנִים, וּבְשִׁבִיל הַשְׂכִּינָה,
שְׂהוּא רַק בְּתַחְתּוּנִים, נַחְשָׁבִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְחַיִּים
שְׂלֵה, שֶׁל הַשְׂכִּינָה, וְהַחֲסִירָה נַחְשָׁבָה לְמוּזְנֹת שְׂלֵה. וְהַתְּפִלָּה,
הַנַּחֲשָׁבָה לְקַרְבֵּן, דְּהֵיִינוּ הַמְקַרְבָּה אֶת הַשְׂכִּינָה לְזוּוג
עִם ז' אֵין נִמְשָׁכִים עֲלֵיהּ בְּגִלוּת, שְׂאוּמֵרֵת אֶל ז' אֵין בְּעֵלָה
הִבֵּה לִי בָנִים, פִּירוּשׁ, שְׂהוּלֵךְ וּמְבָאָר עֲנִין בְּנֵי
חֵיִים וּמוּזְנֵי, שְׂעֲמוּדָא דְּאֲמֻצְעִיתָא, שְׂהוּא יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפִּיעַ אֶל הַשְׂכִּינָה, בְּשִׁבִיל הַתַּחְתּוּנִים, וְאֹמַר
שְׂהַשְׁפִּיעוֹת הַחֵיִים אֶל הַשְׂכִּינָה, ה'ס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַתַּחְתּוּנִים הַמְּשִׁיכִים חֵיִיהֶם מֵהַשְׂכִּינָה, וְהַשְׁפִּיעַ
סוּדוֹת הַתּוֹרָה בְּשִׁבִיל הַתַּחְתּוּנִים נַחְשָׁב לְמוּזְנֹת
הַשְׂכִּינָה, וְהַתְּפִלָּה, שְׂה'ס זוּוגָה עִם הוּא,
מִשְׁכַּת בָּנִים, שְׂה'ס נִשְׁמוֹת בְּשִׁבִיל הַתַּחְתּוּנִים

דְּהֵיִינוּ הַשְׁפִּיעוֹת נִשְׁמוֹת-
וְכַד

(רְשׁוּ"י דִּף כִּיד ע"א)

בראשית

קעט

איהי *קרבנא^א דקבניה^ב מיניה בימינא ושמאלא וגופא. יוכד^ג סלקא לגביה, צריך לאכללא^ד עמיה, כל^ה עשר ספירן, דלית קדושה^ו פחות מעשרה, דאיהו קדושה דיליה, 'ובגין דא, כד^ז בר נש בעי לסלקא^ח צלותיה בכל^ט תנועיה יא^י אי חיויא בעי לקטרגא לצלותא, צריך למעבד ליה^{יא} קירטא, ורזא דמלה, י זרקא מקף שופר הולך סגולתא.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) לעשות לו קלע לזרוק אחר הנחש הקדמוני שלא יקטרג עליו מנחת יהודה דף ל"ב ופרדס בשער הטעמים ריש תקון מ' ודף מ' ע"ב ותקון י"ט וכ"א דף ל"ז: קצא. רעב. ת"ז בהקדמה יא. חק' י"ט מא: חק' כ"א מגו מד: מח. סא. סב. תק"ח צ"ח טג שלב. צ"ט טד שנב. קי טא שיו. קי"א טב שלו. שלו. טג שא. שלד. ד) זרקא מקף שופר, ח"ב קנה. ת"ז בהקדמה יא. חק' כ"א מד: סא. סב: חק' נ"ו פט: תק"ח צ"ז טג שטו. צ"ח טא שכו ק"ט טא של.

חלופי גרסאות: א ג"א לקב"ה. ב ג"א דמקבל לה בימינא וכ"ו ול"ג מניה (תק"ח). ג בוהר ד"ו ואה"ל כתבו כאן חסר. ובתק"ח כתב ויחורא דיליה עמה בצדיק דאיהו ארת תפילין ואות שבת [ג"א ושבת] ויר"ט. ואית למשאל למה מצלאין [מצלאן] לקב"ה בכמה דרגין, זמנין מצלין ליה בספירה ידיעה [ידיעא] ובמדה ידיעה [ידיעא] לזמנין צלותא לימינא דהא הוא דאמר [דאתמר] הרוצה להעשיר יצפין [לזמנין] דאבא ואמא לימינא ושמאלא אינון. לזמנין לעמודא דאמצעיחא לזמנין לצדיק כל צלותא סלקא דלרגא ידיעה [ידיעא] אלא ודאי הוי"ה איהו בכל ספירה וספירה. וצלותא איהי שכינתא. בזמנא דבעי לרחמא על עלמא סליקת בימינא, ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקא לשמאלא [סליקת בשמאלא] וכלא לגבי הוי"ה דאיהו בכל אתר ובגין דא זאת תורת העולה [ויקרא ד'] ח' א"ג ל"ג ה' עולה לה' ודא צלוחא דאיהו שכינתא. קרבן לה' (תק"ח). ובג"א מוסיף ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה, וכד וכ"ו. ד ג"א סליקת. ה ג"א עמה. ו ג"א ל"ג עשר. ז ג"א מוסיף ברכה דיליה ייחודא [יחוד] דיליה (תק"ח). ח ג"א בעי בר נש. ט ג"א לצלותא לעילא צריך [ג"א וצריך] לסלקא לה בכל תנועין. י ג"א תנועין. יא ג"א אי. ובג"א אס.

מאמר

הכולם

הפלה לעני

וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן דלית קדושה פחות מעשרה דאיהי קדושה דיליה (ברכה דיליה יחודא דיליה) וכשהתפלה, שהיא השכינה, עולה אל הוי"ה, צריכים לכלול אותה עמו בכל עשר הספירות, כי אין קדושה פחות מעשרה, שהיא קדושה שלו, וברכה שלו ויחוד שלו. פירוש, כי ג' זווגין להנוקבא עם הז"א (א) זווג נה"י, ונקרא יחוד. (ב) זווג חג"ת, ונקרא ברכה. ג) זווג חב"ד, ונק' קדושה. וכשמתייחדת עמו בג' זווגים הללו היא מקבלת מכל העיס, חב"ד חג"ת נה"י דו"א. ודברים אלו הם תשובה על שאלה, ובדפוס הזהר חסר כאן השאלה, ותמצאנה בתק"ח דף ק"ט טור א' שורה ז'. ששואל שם למה אנו מתפללים להקב"ה בכמה מדרגות בכמה ספירות, ועל זה משיב שצריכין ליחד השכינה בג' מיני זווגים כדי שתקבל מכל ספירה וספירה מעשר ספירות דו"א, דפו"י דף כ"ד ע"א

ר) פתח רבי שמעון ואמר, עלאין שמעו, תתאין אתכנשו, אלין מארי מתיבתא דלעילא ותתא. אליהו באומאה עלך, טול רשו ונחית הכא, דהא קרבא סגיאה י' אזדמן. י' חנוך ממנא נחית הכא, אנת, וכל מארי מתיבתא דתחת ידך, דלא ליקרא דילי ז' עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא:
 רא) פתח ב' כמלקדמין, ואמר, זרקא, ודאי י' במיתך לסלקא צלותא י' לההוא אתר ידיע, כמה ט' דההוא אבנא דקירטא, דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך

חלופי גרסאות: א' ג"א מוסיף רשו, "מקב"ה". כ' ג"א אודמנת לך. ג' ג"א מוסיף חנוך, "מטטרון" [ובד"ו פי' מטטרון].
 ו' ג"א ממנא. ד' ג"א עבידנת. ה' ג"א כמלקדמין, ונ"א ל"ג כמלקדמין. ו' ג"א בה צריך ולי"ג במיתך.
 ז' ג"א בה לעילא צריך ודאי לסלקא. ז' ג"א לההיא. ח' ג"א ל"ג כמה. ט' ג"א דהאי. י' ג"א אזדריקת.

הקירטא

הסולם

מאמר

מאמר הקירטא

ידיע פתח ריש כמתחילה, לבאר זרקא מקף שופר וכו', ואמר, זרקא, בסוד טעם הזה הנקרא זרקא, צריכים בודאי להעלות התפלה לאותו מקום הידוע, כמה דההוא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא מחשבתיה בצלותא, בההיא תגא, [דאיהי] אבן מוכללת ומעוטרת, כמו אבן הקלע המוקלעת למטרה ידועה, ונוהרים שלא יחטיאו את המטרה, כן צריך להעלות מחשבתו ולכוין בתפלה, בכתר ההוא, שהוא אבן מוכללת ומעוטרת. פירוש, כתר תרגומו כלילא, וכן עטרה היא כתר. אמנם הוא רומן בזה לב' עליות של הנוקבא דז"א הנקראת אבן: עליה א' לקומה שוה עד הכתר דז"א, ומבחינה זו מכנה אותה אבן מוכללת. עליה ב' עד א"ס ב"ה, והיא מקבלת בזה, מדת עטרה בראש צדיק, ונעשית מוכשרת לקבל המוחין דפכ"פ, ומבחינה זו מכנה אותה אבן מעוטרת, וצריכים לכוין בב' כונות אלו, שהם מרומזים בהטעם הנקרא זרקא. כמ"ש לפנינו. דאתמר בה כל הזוקף זוקף בשם, דצריך לסלקא לה [לאתר דאתנטילת], שאמרו בה, בהנוקבא, כל הזוקף זוקף בשם, שפירושו, שצריכים להעלות את הנוקבא, אל אותו המקום, עמשם לוקחה.

פירוש, כי מתחילה היתה הנוקבא עם הז"א בקומה שוה, והיתה קומתה עד כתר של הז"א, והיו שניהם משתמשים בכתר אחד, בסו"ה ויעש האלקים את שני המאורות הגדולים, (כניל דף ק"ו ד"ה כגוונא ע"ש) וה"ס דו פרצופין. ואח"כ נתמעטה הלבנה שה"ס הנוקבא, בקטרוגה, אין ב' מלכים משתמשים בכתר אחד, ואז חזרה לבחינת

ר) פתח ר"ש ואמר: עלאין שמעו תתאין אתכנשו, אלין מארי מתיבתא, דלעילא ותתא, פתח ר"ש ואמר: האוינו העליונים, והתאספו התחתונים, בעלי הישיבה של מעלה, ושל מטה. אליהו, באומאה ערך, טול רשו מקב"ה ונחית הכא, דהא קרבא סגיאה אזדמנת לך, אליהו, אני משביע אותך, קבל רשות מהקב"ה, ורד כאן, כי מלחמה גדולה נודמנה לך. חנוך מטטרון, נחית הכא, אנת וכל מארי מתיבתא דתחת ידך, חנוך מטטרון, רד כאן, אחה וכל בעלי הישיבה שתחת ידך, דלא ליקרא דידי עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא. כי לא לכבודי עשיתי זאת, אלא לכבוד השכינה.

פירוש, כי אלו הצדיקים בעלי הזהר ומכ"ש רשב"י, היו מחשבתם ודיבורם בבחינת מעשה ממש, כלומר, שכפי תכונת החידושי תורה שגילו, כן נתתקנו ונסתדרו אחריהם תכף מדרגות העליונות בפועל ממש. שז"ס צדיקים בונים עולמות, והיינו בחידושי תורה שלהם, וכיון שרשב"י הכין עצמו כאן, להלחם עם הנחש הקדמוני ולהכניעו, ע"י יחוד הקירטא, ולפתוח פתח בשביל באי עולם שידעו גם הם איך להכניע את הנחש. ונודע שאין אדם יכול לתקן במקום שאינו שם, והיה ר"ש צריך להמצא בעת ההוא במקום מציאותו של הנחש, בכדי שיוכל להכניעו, ובכדי להיות בטוח שלא יסתכן בהיותו במקום השפל הזה, לכן ביקש סיוע מאלוהו ומטטרון וממתיבתא עלאה ותתאה.

רא) פתח כמלקדמין ואמר, זרקא, ודאי [בה צריך] לסלקא צלותא לההוא אתר (דפו"י דף כ"ד ע"א)

בראשית

קפא

לסלקא ^א מחשבתיה, ^ב בצלותיה ^ג בההיא תגא ^ד אבן מוכללת ומעוטרת, דאתמר בה ^ה כל הזוקף זוקף בשם, דצריך לסלקא לה ^ו תמן. ^ז
 (רב) ובההוא ^ח אתר דסליק לה לגבי בעלה, אפילו ^ט נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אע"ג דאתמר ^י ביה ^{יא} ואתה תשופנו עקב, ההיא אבן, דאיהי ^{יב}

מסורת הזהר

(א) כל הזוקף וזוקף בשם—כורע בכרוך, ח"א קלב: ח"ב קב. ח"ג רכט. רמב: רנז. ת"ז בהקדמה ה. תקי י"ח לג. לה. לה. לז: תקי כ"א מוז תקי כ"ב סה: סה: סה: תקי ס"ט קא. תקי עז קב: קב. קלה תק"ח קט"ו טא שטו שלב שמו. ב) נחש כרוך—לא יפסיק, ח"ג שד. ת"ז תקי י"ח לז. תקי כ"א מבו: נבו: תקי עז קל. ג) ואתה תשופנו עקב, (בראשית ג') ח"א קבר. ח"ב קיא. קב: קפר. ח"ג עט. ת"ז תקי כ"ו עב.

חלופי גרסאות: א מחשבתיה. ונ"א מחושבניה. ונ"א מחשבה. כ נ"א בצלותא. ג נ"א בהאי. ד נ"א מוסיף. דאיהי" אבן. ה נ"א ליג תמן ו נ"א מוסיף, לאתר דאתנטלת. ונ"א דאתנטלת. ז נ"א שעחא. ח נ"א בה.

הקירטא

הסולם

מאמר

אלא במוחין הללו דאחורי הו"א מטרם שנתמעטה. ואח"כ ממשיך לה בהתפלה עי"מ דפנים, כמו שממשיך הזהר לפנינו.

(רב) ובההוא אתר דסליק לה לגבי בעדה אפילו נחש כרוך על

עקבו לא יפסיק, ובמקום ההוא שמעלה אותה אל

בעלה, דהיינו בקומה שוה לכתר של בעלה, כנ"ל, אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אע"ג דאתמר בה ואתה תשופנו עקב: ההיא אבן דאיהי יוד דיעקב, דאתמר בה, משם רועה אבן ישראל, לא יפסיק [לסלקא לה] לההוא אתר דאתנטילת,

אע"פ שנאמר בה ואתה תשופנו עקב, עכ"ז אבן ההיא הרמוזה ב" דיעקב, כי יעקב נוטריקון י' עקב, שנאמר בה משם רועה אבן ישראל. הנה מכחו לא יפסיק מלהעלותה להמקום שמשם לוקחה, כנ"ל, פירוש, ואע"פ שיש לו להנחש אחיזה בהנוקבא בסו"ה ואתה תשופנו עקב שאמר ה' להנחש. שהסו"ה אשר חרפו עקבותיך ה' וגו' וכן עון עקבי. נוטריקון עקב י', אמנם יעקב אבינו תיקן אותה שהעלה אותה למראשותיו בסו"ה ויקח מאבני המקום, דהיינו ה"ל שהיתה בסוף עקב וישם מראשותיו. מראש עקב"ב, דהיינו להבינה, שהיא ראש ת"ה הנקרא יעקב. כי יעקב נוטריקון י' עקב, ועי"ז נמתקה. עד לבחינת נוקבא אל ישראל, שהוא נוטריקון לי ראש, ונאמר עליה משם רועה אבן ישראל. ומכח עליה הזו, נעשה בטוח שלא יפסיק מכח אחיות הנחש, ויוכל להעלותה אל המקום שמשם לוקחה דהיינו אל הכתר דו"א, כנ"ל.

מעמודא

לבחינת נקודה תחת יסוד דו"א, ועלתה לעיבור לאו"א, ואו"א בנו אותה מחדש בעי"מ דפנים, שהסו"כ ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם וגו'. וז"ש דצריך לסלקא לה לאתר דאתנטלת, כי אחר מיעוט הירח צריכים אנו לתקנה ע"י התפלה, ותיקון הראשון הוא לחזור ולהעלותה לקומה שוה עם הו"א שהיו שניהם משתמשים בכתר אחד, כמו שהיתה מטרם שלקחה או"א בעת מיעוט הירח, בסו"ה ויקח אחת מצלעותיו וגו', שעשאוה טפלה אל הו"א. (כנ"ל דף ק"ח ד"ה וככר).

וטעם הדברים. כי בכל יום ויום, בכונת התפלה, צריכים להמשיך מוחין ולבנות הנוקבא דו"א מחדש, בסוד מ"ש ז"ל, שבכל יום חוזרת להיות בתולה ואיש לא ידעה. וסדר הבנין הוא שצריכים להמשיך לה ב' מיני מוחין, שהם: עי"מ דאחור, ועי"מ דפנים, שמתחילה צריכים להמשיך לה ג' בחינות הנקראות עיבור יניקה מוחין בבחינת אחורים דו"א, עיבור פירוש מוחין דנה"י. יניקה פירוש מוחין דחג"ת מוחין. פירוש מוחין דג"ר, ובקומה שוה עד הכתר דו"א, כנ"ל. ואחר כך יש לכוין להמשיך לה ג' הבחינות עיבור יניקה מוחין דפנים, הבאים לה ע"י בנין או"א. וז"ש שצריכים להעלות הנוקבא אל אתר דאתנטילת, דהיינו להמשיך לה את עי"מ דאחורים דו"א. שאז מתגדלת קומתה עד הכתר, כמו שהיתה מטרם שלקחה או"א משם. שה"ס כל הזוקף זוקף בשם, דהיינו שאין לה להמלכות זקיפת קומה שתהיה שוה עם הו"א.

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

דיעקב, דאתמר בה * משם רועה אבן ישראל, לא יפסיק, וצריך לסלקא ז' עד
 אין סוף, וכד נחית ל' לה אתמר ז' ביה, ב כל הכורע, כורע י' בברוך, ו' דצריך
 לנחתא י' עד אין תכלית, ולא י' יפסיק ט' מניה, לא לעילא ולא לתחא.
 (ג) לזמנין 'איהו בעלה ו' בצדיק, בשית פרקיין דתריין שוקיין, ו' נחת
 לגבה ז' בתריין שוקיין. י' לזמנא איהו בעלה ו' י' בתריין, טו שית פרקיין דסליקת

מסורת הוזהר

(א) משם רועה אבן ישראל, (בראשית מט) ח"א קמו: רלא, ח"ג רמ, ת"ז תקי ע' קטו ז"ח ויצא כ"ח טא
 שיד, וישב ר"ט טג שד, תק"ח טא שטו, ב) כל הכורע, לעיל דף קפ"א ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות: א ג"א לא יפסיק לסלקא לה להווא אתר דאתנטילת מעמודא דאמצעייתא צריך לסלקא לה עד אין סוף.
 ונ"א וצריך לסלקא לה להווא אתר דאתנטילת בעמודא דאמצעייתא צריך לסלקא לה עד אין סוף.
 כ נ"א מוסיף, לסלקא, לה"י, ג נ"א בה, ד נ"א בה, ה נ"א מוסיף, בברוך, נחית לה". ו נ"א ביה צריך לנחתא לה עד אין
 תכלית ולא יפסיק לה מניה (אה"ל). ונ"א ביה צריך לסלקא לה עד אין סוף ועד אין תכלית ולא יפסיק לה מניה (תק"ח).
 ז נ"א מוסיף לנחתא, לה"י, ח נ"א מוסיף יפסיק, לה"י, ט נ"א מניה, י נ"א איהי, יא נ"א נחיתת לגביה בתריין שוקיין, ונ"א
 נחית לגבה, יב נ"א ותריין, ונ"א ל"ג בתריין שוקיין, יג נ"א לזמנין, יד נ"א מוסיף בתריין, דרועיין, טו נ"א בשית פרקיין
 סליקת לגביה בתריין דרועיין, ונ"א ל"ג שית פרקיין דסליקת לגביה בתריין דרועיין, ונ"א בתריין דרועיין, סליקת לגביה בתריין
 דרועיין, ונ"א סלקת לה לגבי בתריין דרועיין.

הקירטא

הסולם

מאמר

הצלע וגו', אע"פ שנתמעטה קומתה בסוד כריעה
 אמנם נתברכה בקומת החסדים, שבה נתלבשה
 גם אור החכמה, (כניל ע"ש) וזהו הרמז כל
 הכורע, דהיינו כל ענין הכריעה של הנוקבא
 הוא משום שכורע בברוך, שעל ידי הכריעה
 השיגה הברכה מברכה העליונה, ועיי' קיבלה
 המוחין דפנים בפנים, ונעשתה ראויה לזווג עם
 ז"א פכ"פ, וז"ש דצריך [לסלקא לה עד
 א"ס ועד אין תכלית] ולא יפסיק לה
 מניה לא לעילא ולא לתתא: וצריך
 להעלותה עד א"ס ועד א"ת, ולא יפריד אותה
 מהז"א, לא למעלה, ולא למטה. שע"י המשכת עיי"מ
 דאחור, הנוקבא מתיחדת עם הז"א למטה. ועיי'
 המשכת עיי"מ דפנים, היא מתיחדת עמו למעלה.
 (ג) לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק בשית
 פרקיין דתריין שוקיין נחיתת

לגביה בתריין שוקיין לפעמים הוא בעלה, בסוד
 אות ו' הרמז על יסוד צדיק, הכולל ששה פרקים של ב'
 שוקיין נצח ותוד, ואז יורדת הנוקבא אליו לזווג בסוד ב'

שוקים נצח והוד. פירוש, כי יש ג' פרקים
 רת"ס בספירת הנצח שה"ס שוק הימיני, וכן
 יש ג' פרקים רת"ס בספירת ההוד, והיסוד צדיק
 מכריע עליהם באמצע וכולל את שניהם, ונקרא
 ו' על שם ששה פרקים שבהם. והזהר מבאר
 כאן סדר עבור יניקה מוחין דאחור הנ"ל שצריך
 להמשיך. כי הולכת ומתגדלת לאט לאט. וזווג

זה

[מעמודא דאמצעייתא] צריך לסלקא
 זה עד אין סוף, וכד נחית
 לה, אתמר בה כל הכורע כורע בברוך
 אחר שהחזירה לקומת כתר ז"א שהוא עמוד"א,
 הוא צריך להעלותה מעמודא דאמצעייתא עד א"ס, וכשהוא
 מורידה אצלו מ"א"ס, נאמר בה בהנוקבא, כל הכורע כורע
 בברוך. פירוש, אחר שכוון בתפלתו להמשיך
 להנוקבא עיי"מ דאחורים, ונעשתה קומתה שיה
 לכתר ז"א, הוא צריך לכוון להעלותה לעיבור
 מחדש, ולהמשיך לה עיי"מ דפנים, שה"ס,
 להעלותה עד א"ס, ואז היא נבנית עיי"אוי"א,
 בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו', ויביאה
 אל האדם, שהוא ז"א. וז"ש וכד נחית לה,
 דהיינו כשהחזרת בחזרה לז"א בסו"ה ויביאה אל
 האדם, אתמר בה כל הכורע וכו' כלומר
 שנתמעטה קומתה על ידי בנין הזה מחדש
 מא"ס, כי כריעה יורה על כפיפות ראש וקטנות
 קומה, כי עתה נעשתה הנוקבא ספלה אל הז"א,
 ואין לה מעצמה כלום אלא מה שבעלה נותן לה,
 (כניל דף ק"ח ד"ה וכבר) אמנם מתחילה
 כשהיתה במוחין דאחורים, אע"פ שלא היתה
 צריכה אל הז"א והיתה גדולה כמוהו, מ"מ לא
 יכלה להיות במצב הזה, משום חוסר ברכה,
 דהיינו אור החסדים, כי הוא סוד קטרוגה, (כניל
 דף ק"ח ד"ה וכבר) אבל עתה אחר הבנין
 החדש מא"ס ב"ה בסו"ה ויבן ה' אלקים את
 (דפו"י דף כ"ד ע"א)

בראשית

קפג

לגביה בתרין דרועין, לזמנין ^ה איהו ^ב בן אבא ואמא, בן י"ה, ^ג צריך לסלקא ^ד לעילא לה, וכד סלקת תמן, ^ו לזמנין איהי בהפוכא ו' ו'בין י' י' ^ה כגוונא דא א' צריך לסלקא ^ה לגבי דאתמר בה ^א אבן מאסו ^ו הבונים היתה לראש פנה. רד' ^ו וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין ^ה סלקא, ובגינה מלאכייא אמרין ^א איה מקום כבודו, וכד ^ב סליקת לא' ^ג כגוונא דא ^ד איהי תגא ^ו ברישיה דא' עטרה על רישיה, ^ט כתר, ^י וכד ^י נחתא נקודה לתתא, ואתעטרת, נחיתת

מסורת הוהר

דרך אמת

(^ה) תרומה קנ"ה ע"פ תקוניס ריש תקון י'. (א) אבן מאסו הבונים, (תחלים קיה) ז"ח לך לך כ"ה טג שמה. תק"ח קי טא שה, טג שלד. קיט טב שד. ק"י טא שב. לעיל דף קי"ב ציון אי ושם נספן.

חלופי גרסאות: א איהו ונ"א מוסיף, איהו בעלה. ב נ"א בין. ג נ"א צריך לסלקא לה לגביה תמן. ולי"ג לסלקא לעילא לה, וכד סלקת תמן. ד נ"א לסלקא לה לעילא וכד וכו', ונ"א לי"ג לעילא. ה נ"א לזמנין איהו בעלה בכתר ו' בין י' י' כגוונא דא א' צריך לסלקא לה לגביה וכד סליקת תמן לגביה אתמר בה אבן וגו' (תק"ח). ו נ"א בין. ז נ"א לסלקא לה לגביה תמן לזמנין איהו בעלה בכתר ו' בין י' י' כגוונא דא א' צריך לסלקא לה לגביה דאתמר בה אבן וגו'. ח נ"א לגביה. ט נ"א הבונים וגו'. י נ"א כד. יא נ"א מוסיף שאלין בגינה מלאכים איה מקום כבודו להעריצו ונ"א וכד סלקא ולי"ג ובגינה עד וכד. יב נ"א שאלין בגינה מלאכייא אמרין איה וכו' ולי"ג סלקא. יג נ"א סלקא. יד נ"א סלקא לא' לעילא. יו נ"א לי"ג כגוונא דא א'. יז נ"א איהי. טו נ"א ברישא. טז נ"א לי"ג כתר. יח נ"א כד נחתא ביה נחתא ואחעביד א' נקודה לתתא מניה ובכל דרגא דסליקת הכי נחיתת כד סליקת אתקריאת תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודה וכד איהי כגוונא דא אוי"א [א] מתייחדת עמיה וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות זי"ן כלילא מניה אות ברית דאיהו שביעא דכלא שביעי (תק"ח). ונ"א וכד היא נחתא ביה נחתא ואחעבידת נקודה לתתא מניה בכל דרגא דסליקת הכי נחיתת כד סליקת כגוונא דא א' [א] ואתקריאת תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודה וכד איהי כגוונא דא א' מתייחדת עמיה וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות ז כלילא מניה אות ברית דאיהו וכו' (אה"ל). ונ"א וכד נקודה לתתא (ד"מ). יח נ"א לי"ג נחתא. ונ"א נחתי.

הקירטא

הסולם

סאמר

תכלית גידולה של הנוקבא, אמנם קומה זו אינה משיגה אלא במצב אחוריים כנ"ל. וכד סליקת תמן לגביה אתמר בה אבן מאסו הבונים וגו' וכשהנוקבא עולה ומתגדלת עד הכתר, נאמר בה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי השיגה קומת הכתר הנבחן לראש פנה. והנה נתבאר סדר עי"מ דאחוריים.

רד' וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין, שאלין בגינה מלאכים, איה מקום כבודו להעריצו: (בתק"ח) כשהיא עולה למעלה, בהראש לכל הראשים, דהיינו לרישא דלא אתיידע, שהיא נקראת רישא דכל רישין, שה"ס א"ס, או שואלים עליה המלאכים, איה מקום כבודו להעריצו. והיינו העליה שלה מעמודיא לא"ס, לקבל עי"מ דפנים בפנים, כנ"ל בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע, עש"ה. והנה נתבאר ב' מיני עי"מ שצריכים להמשיך להנוקבא בסוד התפלה, עי"מ דאחור ועי"מ דפנים.

וכד סלקא לא' וכו' איהי תגא ברישא דא' עטרה על רישיה כתר, וכד נחתא נקודה לתתא ואתעטרת, נחיתת ביה

כגוונא

זה הוא הא', והוא נקרא קומת נה"י, וכן נק' בשם עיבור. לזמנין איהו בעלה ו' בתרין דרועין בשית פרקין, סליקת לגביה בתהין דרועין, ולפעמים הוא בעלה בסוד אות ו' הרומו על תפארת, הכולל ששה פרקים של ב' הורועות, שהם רת"ס דחסד ורת"ס דגבורה ואו הנוק' מתגדלת ועולה בב' הורועות וזו מכונה קומת יניקה. לזמנין איהו בעלה בין או"א בן י"ה, צריך לסלקא לה לגביה תמן. ולפעמים ז"א הוא בעלה בעת שעומד בין או"א, שנקרא אז בן י"ה, וצריכים להעלות שם את הנוקבא לזווג, אצלו. וז"ס קומת מוחין שמשגינה מו"א, ואו מתגדלת ועולה עד לראשו. ולזמנין איהו בעלה בכתר, ו' בין י' י' כגוונא דא א', צריך לסלקא לה לגביה, ולפעמים הוא בעלה בקומת כתר, שה"ס צורת א' שהוא ו' בין ב' יודין, דהיינו ו באמצע, י' למעלה ו' למטה, כי א כוללת ע"ס, כו"ח למעלה בינה ותו"מ למטה (כנ"ל דף קכ"ז ד"ה בריש) וצריכים להעלות הנוקבא אצלו, והיא מתגדלת עמו בקומה שוה לגמרי דהיינו עד הכתר. שזוהו (דפו"י דף כ"ד ע"א * כ"ד ע"ב)

ביה כגוונא דא א. יוכד סליקת גאתקרי תגא ברזא דטעמי, וכד נחיתת גאתקריאת נקודה. וכד י איהי כגוונא דא ו מתיחדת עמיה, יוכד איהי א תגא על רישיה, אתקריאת אות ז' כלילא מניה אות ברית דאיהי שביעאה דכלא. (רה) ובודאי ה האי אבנא פ היא בניינא דכל עלמין (6) ובגין דא ג אבן שלמה:

דרך אמר

מסורת הזהר

(6) תקוניס תקון י"ח דף ע"א ותקון י"ט גס תמלא גס א) תנא—ו', ת"ז בהקדמה יא: תקי י"ט לט. תקי ל' עג סוד שיעור קומה ועי' מנחת יהודה דף ס"ד ע"ב. ב) אבן שלמה וצרכה, (דברים כ"ה) ת"ז תקי כ"א סב. חלופי גרסאות: א ג"א מוסיף כגוונא דא קמץ. כ ג"א ליג וכד סליקת רק ואתקרי וכו'. ג ג"א ואתקרי "את". ד ג"א אתקריית. ה ג"א מתיחד, ונ"א מתיחד עמה איהי ז' כלילא מיניה אות ברית דאיהו שביעאה דכלא ול"ג מן איהו עד אות. ו ג"א ודא. ז ג"א ודא. ח ג"א האי אבן. ט ג"א איהי. י ג"א בנייא. יא ובגינה אתמר.

מאמר

הסולם

הקירסא

כגוונא דא א נקודה לתתא מיניה: וכשתנוקבא עולה לז"א בעת שהיא בצורת א, היא נעשית שם כתר בראשה של הא, וכשיורדת משם בו היא יורדת, דהיינו בהא, ונעשית נקודה למטה מהל' שבתוך הא. דהיינו כזה א. פירוש. כי הא' כוללת ע"ס כי הו' שבאמצע ה"ס הפרסא, וי' עלאה ה"ס כתר וחכמה, וי' תתאה ה"ס בינה וזו"ן שמחזה דו"א ולמטה, שהם נה"י. (כנ"ל דף עכ"ז ד"ה בריש עשיה) וז"ש כד סלקת לא' דהיינו על ידי מוחין דאחורים, איהי תגא ברישיה דא' כי עולית עד י' עלאה, ששם כתר דו"א. כד נחתא, דהיינו ע"י עי"מ דפנים כנ"ל ביה נחתא ואתעביד א, ובעת שמתמעמטת היא יורדת למחזה ולמטה דו"א, ואינה יכולה עוד לעלות למעלה מפרסא דו"א, ולהשתוות עמו עד הכתר, וזה נבחן שהיא יורדת מתחת הו', שה"ס הפרסא, ונעשית ל"ו תתאה דא, וכל מה שמקבלת הוא ע"י ז"א בעלה.

וכד סליקת, אתקריאת תגא ברזא דטעמי, וכד נחיתת, אתקריאת נקודה. וכד איהי כגוונא דא ו, מתיחדת עמיה, : וכשתנוקבא עולה, היא נקראת כתר בסוד הטעמים, וכשיורדת נקראת נקודה, וכשמתיחדת עם הו"א, הוא כזה: ו' שורק. פירוש, הזהר מרמו איך הנוקבא עולה ויורדת ומתיחדת בדמיון צורת הא' ומתחילה הוא מתיחדת עמו, בסוד ו, דהיינו שורק, ואז מקבלת ממנו הקו שמאל, שה"ס עי"מ דאחורים, כי הנוקבא לבחינת עצמותה היא נבנית רק משמאל של הו"א, (כנ"ל דף נ"ב ד"ה שמאלא) ואז מתגדלת ועולה עד קומת כתר שעל הו"א, ומקבלת שם מהטעמים דו"א. ואח"כ מקבלת עי"מ דפנים מאיס על ידי בנין (דפו"י כ"ד ע"ב)

או"א, ויורדת לנקודות דו"א ואז יורדת מתחת הו' שבא', כנ"ל בדיבור הסמוך. כי אז נעשית לסוד חכמה תתאה. כי טעמים הוא כתר ונקודות היא חכמה. ובעת שמתיוחדת עמו בסוד ו' שהוא שורק, נבחנת שהנוקבא נעשית בסוד הו' שבא', כזה: א, ובעת שעולית עד הכתר, היא נבחנת להי' עלאה כזה: א, ובעת שיורדת נבחנת ליו"ד תתאה כזה: א. ואל תתמה שלבחינת מוחין דאחורים מכנה טעמים, ולבחינת מוחין דפנים מכנה נקודות, כי זה מתבאר בתקוני זהר (תקון יוד דף כ"ה ע"א) שברזא דטעמי אתקריאת תנועה, מסטרא דנקודה יחודא. ע"ש ואין להאריך. וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות ז', כלילא מניה אות ברית, דאיהי שביעאה דכלא: וכשהיא כתר על ראשו דו"א, היא נקראת אות ז' שצורת ו' הוא ז"א, והנוקבא היא כתר על ראשו ז', ואות ברית שהוא יסוד דו"א כלול מאות ז' הו"ו כי היא שביעי אל הכל. כלומר שיסוד דו"א יש לו ג"כ עטרה על ראשו כמו אות ז', שה"ס עטרה לראש צדיק. ואומר, שהוא מבחינת התכללותו בהנוקבא מעת שעלתה לראש הא' להיות קומת כתר דו"א, כנ"ל, ומבחינה זו של הו' נקראת המלכות בשם שביעי דהיינו ביום השבת, וכן היא מדה הו' לז"ס תחתוניות, שהיא שביעי אל הכל, הן למעלה מחזה בסוד כתר לז"א בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה והן למטה מחזה בסוד עטרת היסוד. (רה) ובודאי האי אבנא היא בניינא דכד עלמין, ובגין דא אתמר אבן וגו', איהי מדה בין כל ספירה וספירה דכל ספירה בה סליקת ליו"ד, שיעור דילה ו': ובודאי אבן הו"ו, דהיינו המלכות שה"ס הנוקבא

בראשית

קפה

וצדק יהיה לך. איהי מדה בין כל ספירה וספירה, דכל ספירה ב' בה סליקת לעשר, שיעור דילה ר' ובה פ' אתעבידת אמה, י' עשר אמות אורך, בין כל ספירה וספירה, ורזא דמלה, א' עשר אמות אורך הקרש, ו'בין פ' כלא ט' מאה איהי י' בין פרק ופרק ו'יוד י' עשר זמנין, י' סלקא י' למאה י' והפוכא דמאה, אמה. ר' כל מדה ומדה אתקרי עולם, ואנון י'ו שיעור ומדה, ו' ט' שקל י' י

מסורת הזהר

א' עשר אמות אורך הקרש, (שמות כ"ו) ת"ז בהקדמה יגו תקי ה' יט: תקי י"ט לחו מא. תקי ע' קכט: חלופי גרסאות: א' נ"א וכל. כ' נ"א ליג בה עד ורזא. ג' נ"א סליק. ונ"א סליקא. ד' נ"א ו' בה. ונ"א ליג ו' ה' נ"א אמתעבדו. ו' נ"א עשר אמות אורך הקרש ובין כל אמה איהי י' בין פרקא ופרקא תשכח לה עשר זמנין סליקת מאה והפוכא דמאה אמה (אה"ל). ז' נ"א ובין כל אמה ואמה איהי י' בין פרקא ופרקא תשכח לה וי' עשר זמנין סליקת למאה והפוכא דמאה אמה (תק"ח). ח' נ"א כל. ט' נ"א אמה. י' נ"א מוסיקף, "תשכח לה" עשר זמנין. יא' נ"א ליג ויוד. יב' סלקא. יג' נ"א מאה. ונ"א למדה, ונ"א מארי. יד' נ"א ליג והפוכא. טו' נ"א וכל מדה. טז' נ"א שקל.

מאמר

הסולם

הקירטא

למאה, היא יוד בין ספירה לספירה: עשר פעם יוד עולה מאה. פירוש, כי אין לך מדרגה שלא תהינה בה ע"ס, והע"ס הן כלולות זו מזו, וא"כ יש בכל מדרגה מאה ספירות, וכל ספירה אינה נבדלת מחברתה רק ע"י כח הסיום של המלכות כנ"ל, הרי שיש בהכרח בכל מדרגה מאה בחינות מלכיות. והפוכא דמאה, אמה, כשתהפוך אותיות מאה, יהיו לאותיות אמה. שזה יורה שכל מאה בחינות גבולים הללו, הם רק מסוד אמה האחת, שהוא מלכות.

ר' כל מדה ומדה אתקרי עולם. ואינון י' ו' שיעור ומדה ו' שקל י' י

מדה דלילה: כל מדה ומדה שהמלכות מודדת נקראת בשם עולם. כלומר מדרגה בפני עצמה, וכל אחת היא ר' ו' שיעור ומדה, ה' היא המשקל של האור, ה' היא מדתו של האור, כלומר ו' רומזת על עצם האור הנשקל או הנמדד ע"י בחינת המסך שבהמלכות, ו' רומזת רק על גבולו של האור ולא על עצמותו. ושעורא דמדה חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב, ואינון לקבל שיעורא דכל רקיע דמהלך ת"ק ארכיה ות"ק פותייה ואינון ה' ה', ושעורה של המדה, הוא ה' אמות ארך וה' אמות רחב, והוא כנגד השיעור של כל רקיע, שמהלכו ת"ק פרסאות ארכו ות"ק פרסאות רחבו. כלומר, שהספירות נכללות זו מזו, וע"כ כשיוצאות ע"ס כח"ב ת"מ מהזווג דהכאה, נכללות זו מזו ומתפשטות ה' פעמים כח"ב ת"מ זה בצד זה, והן נעשות ה' בחינות

הנוקבא, היא הכנין של כל העולמות, ובשביל זה נאמר עליה, אכן שלמה וצדק יהיה לך, היא מדה בין כל ספירה וספירה, וכל ספירה עולית עמה להיות יוד ספירות, שיעור שלה היא ו'. פירוש כי אין אור נמשך מא"ס ב"ה אלא על ידי זווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי המלכות (כנ"ל בפלחה"ק אות י"ד) ומטעם זה נבחנת הנוקבא שהיא בנין כל העולמות, כי זולת המסך שנתקן בה היו העולמות תהו ובהו: והיא בחינת הסיום של כל הארה, כי אחר שהארה מתפשטת בע"ס מלמעלה למטה עד בחינתה, המצומצמת מלקבל אור, נמצאת מספקת הארה ומסיימתה. הרי שהמלכות נעשית מדה בין כל ספירה וספירה, שהיא מסיימת הארת כל ספירה ומבדלת ע"כ בין ספירה לספירה. והיא ספירה עשירית שבכל ספירה. שיעור דילה ו', השיעור שהמלכות מודדת בכל ספירה על ידי זווג דהכאה שעל ה' בחינות המסך שלה, ה"ס ו', כלומר שממשכת אור כמות ו' דשם הויה שה"ס ז"א. שיעור טובב על עצם אור הנמדד. מדה היא גבול בלבד.

ובה אתעבידת אמה יוד אמות אורך בין כל ספירה וספירה. ורזא דמלה עשר אמות אורך הקרש, ובין כלא מאה: על ידה נעשית כל אמה יוד אמות אורך בין כל ספירה וספירה, וסוד הדבר, עשר אמות אורך הקרש, ובין הכל היא עושית מאה ספירות. איהי יוד בין פרק ופרק, עשר זמנין יוד, סלקא (דפ"י דף כ"ד ע"ב)

מדה דיליה ושעורא דמדה, חמש אמות אורך, וחמש אמות רוחב, ואנון
 ל' לקבל שעורא דכל * רקיע דמהלך ת"ס אורכיה ות"ק פותייה ואנון ה' ה'.
 רז) הרי לך ב' שעור סומה באתון הויה, דאת ו' איהי רקיע השמים,
 חמש ר' רקיעין דיליה. ה' אלין אתקריאו ו'ה' שמים: ה' חמש ר' רקיעין דכלילן
 בשמים. חמש עלאין שמי השמים. ואנון ט' ה' חמש בחמש ו' רקיע שתיא

מסורת הזהר

(א) רקיע-ת"ס אורכיה, ח"ב נו: קסה. ריג. ח"ג רכט: ת"ז תקי י"ח לז: ב) שיעור כומה, ת"ז תקי י"ח לב.
 תקי י"ט לט. מא. תקי סט קה. תקי ע' קהו. תקי ו' בהשמות קמו.
 חלופי גרסאות: א' נ"א לקביל. ב' נ"א מוסיף ת"ק שנה אורכיה. ג' נ"א מוסיף, ות"ק שנה. ד' נ"א תפארת שמים.
 ונ"א תפארת רקיע וכו'. ס' נ"א רקיעים. ז' נ"א השמים. ח' נ"א ליג חמש. ט' נ"א רקיעים.
 ט' נ"א, מוסיף ואנון כלהו".

מאמר

הסולם

הקירשא

בחינות לאורכם דהיינו כח"ב תר"מ מלמעלה למטה, וה' בחינות לרחבם, דהיינו ה"פ כח"ב תר"פ הנוספים ברוחב זה בצד זה, והם ה' באורך וה' ברוחב, והם כנגד הרקיע שיש בו ג"כ מאותו הטעם ת"ק פרסאות לארכו ות"ק פרסאות לרחבו, כי מצד הבינה נבחנת כל בחינה למאה, וה' בחינות הן ה' מאות. והן נכללות זו מזו, וע"כ יש בו ת"ק פרסאות לארכו וכן לרחבו. וז"ס ב' הה"ן שבשם הויה, שה' ראשונה רומזת על הרוחב, וה"ת על האורך. כמ"ש במקומו.
 רז) הרי לך שיעור קומה באתון י"ה ו"ה, דאות ו' איהו תפארת שמים, חמש רקיעין דיליה, ה' אדני, אתקריאו השמים, חמש רקיעין דכלילן בשמים. (ה"ג בת"ח) הנה לפניך שיעור קומה, של פרצוף

והנה נתבאר שיעור קומת פרצוף הז"א בד' אותיות הויה, כי ה' ספירות חג"ת נ"ה שלו ה"ס ה' רקיעים, ובהיותו נחלק על החזה לב' פרצופין, הרי יש לו ב"פ ה' רקיעים, וה' רקיעים שלמעלה מחזה ה"ס ה' ראשונה דהויה. וז"א עצמו הכולל אותם, ה"ס רקיע ששי, והוא ו' דהויה, ומלכות שעלתה ונעשית עטרה על ראשו בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, ה"ס ז' דהויה, ורקיע השביעי שלמעלה מחזה. וה' רקיעים שלמטה מחזה, ה"ס ה' אחרונה דהויה, ויסוד הכולל אותם ה"ס ו' שניה, המרומזת במילוי ו'ו', והוא רקיע ששי שלמטה מחזה. ואותה המלכות שהיא למעלה מחזה בסוד רקיע שביעי ו' דהויה. נעשית גם כן לרקיע שביעי, וסוד עטרת היסוד, בסוד עטרה לראש צדיק. באופן שה"ס ז' בראש הכל, וה"ס ז' בסוף הכל. וה"ס ב'

ז"א, המתבאר באותיות השם הויה, כי ו' דהויה יורה על תפארת שמים דהיינו על ת"ת דז"א, חמשה רקיעים שלו, הם ה' אחרונה דהויה, חמשה הללו נקראים ה' שמים דהיינו ה' הנוספת שיורה על ה' רקיעים אלו הנכללים בז"א, שנקי שמים. חמש עלאין שמי השמים ואנון ה' ה' חמש בחמש, חמשה רקיעים עליונים נקראים שמי השמים, דהיינו שיש ה' רקיעים למעלה מחזה דז"א וה' רקיעים למטה מחזה שלו. והם ה' ה' דשם הויה, שה' ראשונה רומזת על ה' רקיעים העליונים וה' אחרונה רומזת על ה' רקיעים התחתונים. ו' רקיע שתיארה לון, ו' דהויה, שהוא תפארת הכולל לה' רקיעים, הוא עצמו נבחן לרקיע ששי אליהם, והוא ששי לה' רקיעים שלמעלה מחזה, וכן הוא ששי לה' רקיעים שלמטה מחזה, אלא שלמעלה מחזה נקרא (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קפו

לון, י' שביעאה לון. ואינון ^בשבעה בשבעה, וסלקין י"ד. והכי אנון ^אארעין
 שבעה על גבי שבעה כגלדי בצלים, וכלהו רמיון בתרין עיינין.
 רח) י' אתקרי עולם קטן, ו' עולם ^בארוך, וכל מאן דבעי למשאל ^דשאלתין,
 לגבי עולם ^בארוך צריך ^בלארכא ביה וכל מאן דשאל בעולם קצר צריך
 לקצרא. ועל דא ^אאוקמוהו ^הבמקום שאמרו לקצר אין אדם רשאי להאריך.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ארעין שבעה-כנלדי בצלים ח"ג ט: (כטוסטא
 דא על דא) ח"ב ל: ב) לארכא-לקצרא, ז"א מא.
 ח"ב רמדו: רנט: ת"ז תקי ע' קכה;

חלופי גרסאות: א) ג"א שביעי, ב) ג"א י' שבעה בשבעה, ג) ג"א אריך, ד) ג"א שאלתין, ה) ג"א אריך, ו) ובהעולם קצר
 לקצרא ביה, ז) ג"א אמרו מ"מ, ח) ג"א מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצרא אינו רשאי להאריך.

מאמר

הסורם

הקירטא

ב' יודין שבצירוף השם יאהדונה"י והסוה"כ
 שבעה ושבעה מוצקות, ז' רקיעים למעלה, וז'
 רקיעים למטה, שכל אחד שלמטה מקבל מהבחינה
 שכנגדו שלמעלה.

והכי אינון ארעין ז' על גבי ז' כגלדי
 בצלים וכן הם הארצות, ז' ארצות על גבי ז'

ארצות החופפת זו על גבי זו, כמו קליפות בצלים כלומר
 שמסכבות זו את זו מכל עברים. פירוש, כי ז"א
 ונוקביה, מכונים שמים וארץ. וכמו שביאר בסוד
 שיעור קומת השמים שהוא ז"א שהם שבעה
 רקיעים על גבי שבעה רקיעים כנ"ל בדיבור
 הסמוך, אומר כאן, שכן הוא בשיעור קומת פרצוף
 הנוקבא המכונה ארץ, שיש לה ג"כ ז' ארצות
 כנגד ז' רקיעים דז"א, ומאותו הטעם שנתבאר
 בז"א, הן למעלה מחוזה שלה והן למטה מחוזה
 שלה. והז' שלמעלה מחוזה מקבלים מהז' דז"א
 שלמעלה מחוזה. והז' שלמטה מחוזה מקבלים מהז'
 רקיעים שלמטה מחוזה דז"א. וכלהו רמיון
 בתרין עיינין וכולם, דהיינו הו' שלמעלה
 מחוזה והז' שלמטה מחוזה, מרומים בב' העינים.
 כי ג' גוונים לבן אדם ירוק שבעין הם ג' ספי'
 חג"ת, גוון לבן שבה, הוא חסד, גוון אדום, שהם
 גידין אדומים שבה, הוא גבורה. גוון ירוק שבה,
 הוא ת"ת. ב' עפעפים הם נו"ה. העליון נצח,
 והתחתון הוד. והעין עצמו הכולל אותם ה"ס
 יסוד. ונקודה שחורה האמצעית שבעין, ה"ס
 מלכות. הרי לך ז' ספירות חג"ת נהי"מ שבעין,
 והז' שבעין ימין ה"ס הו' שלמעלה מחוזה, והז'
 שבעין שמאל ה"ס הו' שלמטה מחוזה.

(דמו"י דף כ"ד ע"ב)

והו'

(ט) לקצר ^ה בצלותין ^ה אל נא רפא נא לה. ^ב בנקודה די' ^ג להאריך ולהתנפל ^ב ואתנפל ^ד לפני ה' כראשונה מ' יום ומ' לילה, כלא מים י' נקודה ^ה באמצעי אתעביד מים, ^ו מסטרא דחסד ^ז צריך לארכא ^ח בצלותא.

דרך אמת

(ה) תקונים דף י"ב ע"א.

מסורת הזהר

(א) אל נא רפא נא לה, (במדבר י"ב) ח"ב רמד: רנטו ח"ג קנו. ת"ו בהקדמה יב. תקי וי כב. תקי וי בהשמות קמה ז"ח אחרי מ"ח טג שלה תק"ח קט טב שלה. קיא טד שכא. ב) ואתנפל לפני ה', (דברים ט) ח"ג שו. ז"ח תרומה מ"ב טא שלא.

חלופי גרסאות: א) נ"א בצלותא. ב) נ"א בנקודת י'. ג) נ"א להאריך מסטרא דאת וי ונפילה באת פ' וכלא פ"ו דואתנפל לפני ה' וגו'. [ונ"א וכלא פי דאתנפל לפני ה' וגו']. ד) נ"א אל ה' מ' יום וכו'. (ד"מ). ה) נ"א באמצעיתא. ו) נ"א ומסטרא. ז) נ"א מוסיף דחסד מסטרא דאת וי ואפילו באות פ' וכלא פ"ו. ח) נ"א בצלותיה.

מאמר

הסולם

הקירטא

וה' יש לה רגל אריך, ומביא ראייה לדבר מב' התפלות של משה, שתפלה האחת היתה קצרה מאד, והיינו אל נא רפא נא לה, והשניה היתה ארוכה מאד, והיינו שנמשכה ארבעים יום וארבעים לילה. וז"ש לקצר בצלותין, אל נא רפא נא לה, בנקודת י', כי ע"כ קיצר משה כל כך בתפלתו, משום שתפלתו היתה בנקודת ה', והיינו המלכות בסוד תגא על ראשו, כנ"ל, שהוא בסוד שמאל מטרם הכרעת הו' וע"כ קיצר משה בתפלתו, כי אין החכמה מתפשטת בסוד ה' מטרם שנכללת ב' דהויה. כמבואר, והוא האריך רק באות ו' דהויה כמו שיתבאר להלן כדיבור הסמוך.

(ט) להאריך, מסטרא דאת וי, ונפידה באת פ', וכלא, פ"ו דואתנפל לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה: (כצ"ל תק"ח) ומקום שאמרו להאריך שאינו רשאי לקצר, הוא מצד אות וי, והנפילה דמשה היתה באות פ' דהיינו מ' יום ומ' לילה שביחד הם פ', והכל הוא סוד ב' האותיות פ' וי, שבהמלה ואתנפל, שבהכתוב ואתנפל לפני ה' ארבעים יום וארבעים לילה, וכלא מ' פ' וי נקודה באמצע, אתעביד מים. והכל הוא ב' ממין, האחת פתוחה והשנית סתומה, ונקודת י' נמשכת באמצען, ונעשה הצירוף מים.

והיינו כמבואר, שהמשכת מוחין דקו שמאל של ז"א, נבחן לאות ו' הגודר פרצת רוח צפון של ה' ונעשתה לם' סתומה, להיות מוחין הללו נמשכים מנקודת השורק שה'ס אור סתום, מטרם שמקבל את הלבוש יקר דנהיר, (כנ"ל דף מ"ה

ביאור הדברים. כי אחר שביאר הזהר המשכת המוחין של הנוקבא באחורים ובפנים בכללות, הולך לבאר כאן בנין ג' הקוין של הנוקבא, מד' בחינות, א) מבחינת טעמים, ב) מבחינת נקודות, ג) מבחינת אותיות, ד) מבחינת (דפ"י דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קפט

רי) ובשמה קדישא ^ה סליק הוייה ^א ברביע ^ב לארכא בתנועה ^ג דא, דאיהו רזא ^ד דתקיעה, לקצר מסטרא ^ה דשברים, בינוני לא ^ו בקצירו ולא באריכו, בתרועה, ^ז דעמודא דאמצעיתא דאיהו שלשלת, דתרווייהו שקל הקדש.

מסורת הזהר

(א) רביע, ת"ז תקי כ"א מז: מט. נא: ב) תקיעה-שברים-תרועה, ח"א קיר. ח"ב קפד. ח"ג יח: צט: ריט. רפג. רלא: ת"ז תקי י"ח לו, תקי כ"א מז: מט. נא: נב: תקי כ"ה ע: תקי נ"ה פח: תקי ס"ט קה. תקי ע"י קכה: ז"ח יתרו ל"ד ט"א שכו.

חלופי גרסאות: א) ג"א סליק, ונ"א וסליק. ב) ג"א מוסיף, וצריך לארכא. ג) ג"א זו, ד ג"א מסטרא דגבורה בתנועה דשברים דתמן תבור [תביר] (תק"ח). ונ"א מסטרא דגבורה בתנועה דתמן תבירי דשברים, תביר בינוני וכ"ו (אה"ל). ונ"א מסטרא דשברים דגבורה דתמן תביר (ד"ז). ה) ג"א לא באריכו ולא בקצירו, ו ג"א בכריעה. ז) ג"א בעמודא.

הקירטא

ושמאל כניל. מ' מ' נ' נקודה באמצע אתעביד מים: ולפיכך צריכים להמשיך נקודת י' באמצע ב' הממין, שה"ס קו אמצעי הנמשך על מסך דנקודת חירט, (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כד) ונעשה הצירוף מים, שירה, על אור החסדים הפותח המוחין, שיאירו לתחתונים ממעלה למטה, ומסטרא דחסד צריך לארכא בצלותא, ומצד החסד, כדי שיפתחו אורות החסדים בהנוקבא, צריכים להאריך בתפלה בסוד מ' יום ומ' לילה, ואח"כ להמשיך י' באמצעם, ואז מאירים ומתגלים החסדים שבקו ימין בהנוקבא. והנה נתבאר ג' הקוין דנוקבא בסוד האותיות. כי מ' פתוחה ה"ס קו ימין, ומ' סתומה ה"ס קו שמאל, ואות י' באמצעם שה"ס קו האמצעי, ולהלן מבאר אותם בסוד הטעמים. רי) ובשמה קדישא סליק הוייה ברביע, לארכא בתנועה דא דאיהו

הסולם

מ"ה ד"ה כד אשתכח) וע"כ נסתמת הנוקבא ואינה יכולה עוד להאיר להתחתונים. אמנם מטעם אין העדר ברוחני נבחן שגם צורתה הקודמת של הנוקבא, שה"ס אות ב, נשארת גם עתה, לאחר שנעשית מ' סתומה, ונעשית לקו ימין שבה, כי דרך בו נמשכים החסדים מסו ימין דו"א, אלא מכח המוחין דשמאל שהם בצורת מ' קבלה ה"ב' שבימין לצורת המ' אלא לא סתומה רק מ' פתוחה, באופן שיש לה עתה ב' קוין, קו ימין ה"ס מ' פתוחה בחסדים, וקו שמאל ה"ס מ' סתומה ואינה מאירה. וקו הימין שהוא מ' פתוחה, ה"ס ארבעים יום, וקו שמאל שה"ס מ' סתומה ה"ס ארבעים לילה. וכל עוד שהקוין אינם מתיחדים זה בזה, הרי עוד שניהם נבחנו בחסרון שלימות, המכונה בשם נפילה, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ז ד"ה קיימא ולא קיימא עש"ה) ולפיכך בעת שמהם המשיך ב' הקוין הללו ימין ושנאל אל הנוקבא, אמר עליהם, ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה. ומטעם היותם מחוסרי שלימות, אמר עליהם ואתנפל בלשון נפילה.

וזה אמרו ונפילה באות פ', דהיינו כב' הממין, הפתוחה והסתומה, שהם בנימטריא פ' שבהם נפילה, וכלא פ' ו' דואתנפל לפני ה' מ' יום ומ' לילה: כי הכל הוא סוד פ' ו' שמה אמר עליהם בלשון ואתנפל, הרי שב' הקוין שה"ס ו' דקו שמאל דו"א העושה ב' ממין מ' יום ומ' לילה, שהם פ', עודם הם בחינת נפילה. כי חסר להם היחוד דימין (דמוי דף כ"ד ע"ב)

רזא דתקיעה ובהשם הקדוש עולה הויה בניגון רביעי של הטעמים, וצריכים להאריך בניגנת תנועה זו ברביעי שעל השם הויה, שה"ס תקיעה, לקצר מסטרא דגבורה בתנועה דשברים, דתמן תביר (כנ"ל תק"ח) והמקום לקצר הוא, בצד הגבורה בהתנועה של שברים, ששם נגינת תביר שבטעמים. בינוני לא באריכו ולא בקצירו, בתרועה, בעמודא דאמצעיתא, דאיהו שלשלת דתרויהו שקל הקדש, בינוני שאינם מאריכים ואינם מקצרים בה, ה"ס תרועה, והוא עמודא דאמצעיתא, דהיינו קו האמצעי, שה"ס נגינת שלשלת בטעמים. פירוש עתה מבאר ג' הקוין דנוקבא איך נרמזים בסוד הטעמים

ריא) ^א לקביל רביע דסליה איהו * חולם, שברים ^ב לקביל שבא, דא בעא לסלקא קלא, ודא בעא לנחתא לה. ^ג ובגין דא אנון שברים ^ד בחשאי, שכינתא תתאה וקלא לא ישתמע, כד"א ^ה וקולה לא ישמע. תרועה דא ^ו שלשלת ואחיד בתרוייהו.

ריב) ואית כגוונא דרקייע המאריך ביה תיבה, ואיהי נקודה ^א חיריק כגוונא דחלם, לית נקודה ^ב דלית כגוונא דילה ^ג בטעמי, סגול ^ד ילגבי ^ה סגולתא, שבא ^ו ילגבי זקף גדול כלהו תשכח ^ז לון נקודי ^ח ילגבי טעמי למאן דידע רוזין ^ט טמירין.

מסורת הזהר

(א) חולם-שבא-חירק-סגול ת"ז בהקדמה ה' ז': ה' יוד. יד. טו: תק' ה' יט, כו: תק' יוד כה. תק' י"ט לו. לח. לט, מא. תק' כ"א מו: מו. תק' נ"ו פט: תק' ס"ט קדו קז. קח. תק' ע' קכו. קכט. קלד: קלהו ז"ח שה"ש ע"ג טג שמא שמו שבא. טד שיא שטו שיח. ע"ד שס שיז שבא. ב) בחשאי, ע"י לעיל דף מ"ב ציון ב' ג) וקולה לא ישמע, (שמואל א' א') ח"א ר"י. ח"ג ר"ל. ת"ז תק' יוד כה. ד) שלשלת, ח"ג רפג. ת"ז תק' יוד כה. תק' כ"א מו: מט. תק' נ"ה פחו תק' ס"ט קדו קה. תק' ע' קכה: קכו: ה) סגולתא, ת"ז בהקדמה ג' ד. יב. תק' כ"א מו: מו: מו: תק' נ"ו פט: תק' ס"ט קדו קט: קי. תק' ע' קכו.

חלופי גרסאות: א) נ"א לקבל. ב) נ"א לקבל. ג) נ"א בגין. ד) נ"א ל"ג בחשאי עד תרועה (תק"ח). ה) נ"א תרועה שלשלת דא [י] סגולתא (תק"ח). ו) נ"א ל"ג אחיד בתרוייהו. ז) נ"א ל"ג ואית עד פתח ואמר (ד"ק ז"מ). ונ"א ואית ברקייע דמאריך בה (אה"ל). ונ"א מתחיל פתח ואמר זקא מקף שופר הולך סגולתא בחשאי שכינתא תתאה וקילה לא ישמע [פתח] נקודת ימין ה' מלך נקודת שמאל ה' מלך נקודה אמצעי ה' ימלון. רביע לסלקא קלא תביר לחברא [לחברא] קלא שלשלת אחיד בתרוייהו כשלשלאה וכו' (תק"ח). ח) נ"א חרא. ט) נ"א מוסף דלית לה. י) נ"א בטעמים. יא) נ"א לגביה. יב) נ"א לגביה. יג) ל"ג לון. יד) נ"א כגוונא דטעמי. טו) נ"א סתימין.

סאמר

הסולם

הקירטא

שברים לקבל שבא, דא בעא לסלקא קלא, ודא בעא לנחתא לה כנגד רביעי שבטעמים העולה בניגונו היא נקודת החולם שבנקודות. להיותו חסד. והשברים דהיינו תביר שבטעמים הוא כנגד נקודת שבא שבנקודות, בזה צריכים להעלות הקול, דהיינו ברביעי, ובזה צריכים להנמיך הקול, דהיינו בתביר, להיותו גבורה. תביר, הוא בלשון ארמית ובלה"ק הוא שברים. ובגין דא, אינון שברים, משום שצריכים להנמיך הקול. נבחן לקול נשבר, הנקרא שברים, או תביר. תרועה, שלשלת, דא י', סגולתא. (כ"ל תק"ח) תרועה. ה"ס קו אמצעי הנקרא שלשלת כנ"ל. וה"ס י' הנ"ל הנמשך בין ב' הממין דמ' יום ומ' לילה (כנ"ל באות ר"ט), וה"ס סגולתא כלומר, שאו, על ידי קו אמצעי, שהוא תרועה ושלשלת וי', הנה מתגלה קו ימין בכל שלמותו הנקרא סגולתא שבטעמים. (מכאן ואילך עד סוף המאמר, הגרסא שבזהר מסורסת מאד וע"כ אביא הגרסא מתקונים חדשים. המובא בחלופי גרסאות.)

הטעמים, ואומר שרביעי שבטעמים ה"ס קו ימין דהיינו אור החסדים, וע"כ צריכים להאריך, בהשם הויה המנוקד בטעם הזה, ובתקיעת שופר ה"ס התקיעה. הרומזת לימין חסדים. כי אור החסדים, הוא המקום שצריכים להאריך כנ"ל. והתביר שבטעמים ה"ס קו שמאל שהוא גבורה, וע"כ צריכים בה לקצר כנ"ל, ובתקיעת שופר ה"ס השברים הרומזת לגבורה. והשלשלת שבטעמים, ה"ס קו האמצעי המכריע ומייחד ב' הקוין ימין ושמאל, שה"ס ארוך וקצר, זה בזה, ונעשה משום זה לבינוני, הכולל שניהם, וע"כ אינו לא ארוך ולא קצר. וה"ס עמודא דאמצעייתא, דהיינו קו האמצעי. ובתקיעת שופר, ה"ס התרועה, הרומזת לקו אמצעי. וז"ש דא"הי שלשלת דתרוייהו שקל הקדש, וע"כ נקרא קו האמצעי שלשלת, משום שהוא כמו שלשלת לשניהם, לקו ימין ולקו שמאל, כי קושר אותם ומייחד אותם בסוד שקל הקדש: וסוד שקל הקדש יתבאר במקומו.

ריא) לקבל רביע דסליק איהו חלם.

(דס"י דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קצא

ריג) פתח ואמר * זרקא מקף שופר הולך סגולתא. כפתח נקודת ימין ב' ה' מלך, נקודת סגול שמאלא ה' מלך, באמצעיתא ה' ימלוך ס' לתתא. יר' אחא אמר ה' מלך דא עלמא עלאה, ה' מלך דא תפארת ה' ימלוך דא ארון הברית ס.

מסורת הוזהר

א) זרקא מקף שופר, ע"י לעיל דף קע"ט ציון ד' ז"ח שה"ש ע"ד טב שלא שלו. ב) הויה מלך-ימלך, ת"ז בהקדמה ד. חקי ע"י קלר. תק"ח ק"ב טב שמב.

חלופי גרסאות: א) נ"א מוסיף סגולתא בחשאי שכינתא תתאה וקולה לא ישמע וכו' (אה"ל) כ נ"א נמצא מפתח עד סוף המאמר בסוגריום, נ"א נקוד. ד נ"א אמצעיתא, ונ"א נקודה אמצעית ס נ"א לעולם ועד ול"ג לתתא. ו נ"א מוסיף תנינן שבעה ככבייא איגון לקבל ז' רקייעין וכלהו מדברי עלמא ועלמא עלאה עלייהו דהא תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה (תתאה) כגוונא דלעילא כד"א (דכתיב) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה מלך תתאה, בג"ד כתיב (ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד) ה' מלך לעילא, ה' מלך באמצעיתא, ה' ימלוך לתתא (דק"ז) ו נ"א מוסיף ה' דא חכמה עלאה, ונ"א ל"ג מכאן עד סוף המאמר אלא גרים רביע לסלקא קלא, חביר להברא קלא, שלשלת אחיד בתרויהו כשלשלאה, ואיהי כגוונא דרביע דמאריך ביה חיבה, ואיהו נקודה חדא כגוונא דחלם. לית נקודה דלית לה כגוונא דילה בטעמי, סגול לגבי סגולתא, שבא לקבל זקף גדול, כלחו תשכח לון נקודי כגוונא דטעמי, למאן דידע ריזין סתימין. ח בזהר דפו"י נרשם כאן ע"י בסוף הספר מה שחסר כאן.

הקירטא

הסולם

מאמר

נקודת חירק, וקו המכריע, הוא הויה ימלוך. פירוש עתה מבאר ג' הקוין בסוד הזמן שהוא עבר עתיד הוה. ואומר שהימין בהויה מלך עם סגול, שפירושו הוה. כי הארת הימין הוא המקום שאמרו בו להאריך דהיינו להמשיכו למטה לעוה"ז. וע"כ מרומו במלך עם סגול שהוא הוה, כי אין הגשמיים נוגעים לא בעבר ולא בעתיד זולת ברגע ההוה בלבד. והשמאל, שהוא המקום שאמרו בו לקצר, כי הארתו סתום ואינו מגיע למטה לעוה"ז, מרומו במלך עם נקודת קמץ, שפירושו שמלך בעבר, ואין התחתונים יכולים לנגוע בעבר, וע"כ צריכים לקצר. ונקודה האמצעית, שה"ס קו המכריע ה"ס ימלוך בעתיד שה"ס בינוני, והוא מובטח להגיע לעוה"ז בגמר התיקון.

רביע לסלקא קלא, תביר לתברא קלא, שלשלת אחיד בתרויהו כשלשלאה, ואיהו כגוונא דרביע דמאריך ביה תיבה ואיהו נקודה חדא כגוונא דחלם (כצ"ל בתק"ח) ארביעי שבטעמים הוא להעלות הקול, התביר שבטעמים הוא להנמיך הקול, השלשלת שבטעמים נאחו בבי' הקוין כמו השלשלת ומיחדם זבי"ז. כנ"ל, ואז הוא ממשיך הארתם למטה כמו הרביעי דטעמים שמאריכים עמו הנגינה בהתיבה, והוא נקודה אחת כמו החולם. כלומר שהשלשלת בהיותו מיוחד ב' הקוין זה בזה, אז הוא ממשיך ממעלה למטה

ריג) פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. פתח ר"ש ואמר, כלומר, שעם כל המתבאר עד הנה, נגלה מה שאמר ר"ש לעיל, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. כי זרקא פירושו שורקין לה להנוקבא לאתר דאתנטילת, שה"ס ע"מ דאחורים, מטרם שבנו אותה או"א. כנ"ל. מקף שופר, היינו המשכת ע"מ דפנים ע"י שמעלים אותה לאמא הנקראת שופר, כי מקף הוא לשון סמיכות, כמו אין מקיפין בבועי, (חולין מ"ו) שופר הוא אמא כנודע. שענין הזה, ה"ס הכתוב ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. הולך סגולתא, ה"ס גילוי אור החסדים שבקו ימין דנוקבא, כנ"ל כי אלו המוחין דפנים הולכים ומגלים הסגולתא דטעמים בכל שלמותה. בחשאי, שכינתא תתאה וכו' וקולה לא ישמע, (באות ר"א) הזווג הזה של הולך סגולתא הנ"ל נעשה בחשאי, שבשכינתא תתאה נאמר וקולה לא ישמע. והפירוש שבחשאי מבואר לעיל בהקדמת הוזהר דף קל"ו ד"ה תו מן המדבר. עש"ה. ואין להאריך כאן.

נקודת ימין הויה מלך, נקודת שמאל הויה מלך, נקודה אמצעי הויה ימלוך. פתח שוב, ר"ש ואמר, נקודת ימין, שה"ס נקודת החלם וקו החסד, הוא הויה מלך, נקודת שמאל, שה"ס שורק, או שבא, וקו הגבורה הוא חויה מלך. נקודה אמצעית שה"ס (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

ריד) *אלה תולדות השמים⁶ והארץ, הא⁶ אוקמוה, כל אתר דכתיב *אלה פסל את הראשונים,⁵ ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא,² והארץ היתה תהו, ואלין אנון דאתמר דקביה³ ב' ברא עלמין ומחריבן, ובגין דא ארעא הוה תוהה ובוהה.

רטו) איך ברא קביה עלמין לחרבא לון, שפיר הוה דלא לברי לון. אלא ודאי הכא איכא רזא, מאי איהו ומחריבן, דסכ"ה לא ישצי עובדי ידוי, ולא עוד אלא דא שמיא דאתמר בהו⁷ כי שמים כעשן נמלחו וגו' א"כ קביה עביד ומחי.

דרך אמת

(6) ננחת יסודה דף 57. 58) הקליפות.

מסורת הזהר

(א) אלה תולדות השמים וגו' (בראשית ב') ח"א ג: ד. כד: כה: מו: פו: צא: צג: קה: קכח: רמז: רנב: ח"ב לא.

מח: עט: רכו: ח"ג כט: לא: לד: לח: טג: ככג: רטז: רצח: ת"ז תקי ג' פה: תקי ס"ט קט: תקי ע' קלח: ז"ח בראשית א' טד שיא. ב' טד שיד. ד' טד שטו. י"ג טד שז. ט"ז טד שכו. י"ז טא שכ. רות פ"ד טג שכו. ב) אלה פסל את הראשונים (ת"ז תקי ג' פו. ג) והארץ היתה תהו. לעיל דף כ"ח ציון ג' ושינ. ד) ברא עלמין ומחריבן. ח"א קדו רנבו רטב: ח"ב קעו ח"ג קכח. קלה. קמב. רצבו ת"ז תקי ו' כג. תק"ח קח טא שיב. ה) שמים כעשן נמלחו (ישעיה ג"א) ח"א כה. ת"ז בהקדמה יא. תקי ח' כד. תקי ל"א עו. תקי ס"ט קיו: קיט: תקי ע' קכה: תק"ח צ"ד טא שלג. ק' טב שכ. ק"כ טד שג.

חלופי גרסאות א"כא ל"ג והארץ כ"ג"א בנה. ג"כא רזא איכא. ד' ג"א ישנו ה"ג"א דהא שמיא. שמיא. ונ"א אלין שמיא.

מאמר

הסולם

ברא עלמין ומחריבן

שנרמו בהכתוב והארץ היתה תהו וגו'. ואלין אנון דאתמר, דקב"ה ברא עלמין ומחריבן, ובגין דא ארעא הוה

תוהה ובוהה, ועל אלו תולדות דתהו, אתמר, הקביה ברא עולמות והחריבם. ומשום זה אומר הכתוב, שהארץ היתה תהו ובוהו, דהיינו שהיתה תהו על שהחריב אותם. אבל התולדות של אליה, שה"ס מלכות הממותקת במדת הרחמים (כנ"ל בהקדמת הזהר דף כ' ד"ה ואמא אוזיפת לברתא מאנהא עש"ה) נתקיימו. וויש אל"ה פסל את הראשונים. (רטו) איך ברא קב"ה עלמין לחרבא לון שפיר הוה דלא לברי לון, מקשה,

למה ברא הקב"ה עולמות מלכתחילה כדי להחריב אותם, הלא מוטב היה שלא להבראות אותם. אלא ודאי הכא איכא רזא, מאי איהו ומחריבן, דקב"ה לא ישצי עובדי ידוי, ובודאי שיש כאן סוד, כי מה פירושו של ומחריבן, הלא אין הקב"ה משחית מעשה ידי, ולא עוד אלא דא שמיא דאתמר בהו, כי שמים כעשן נמלחו וגו', א"כ קב"ה עביד ומחי, ולא עוד אלא שנאמר בשמים הללו, כי שמים כעשן נמלחו, ואם כן

משמע

למטה לעוה"ז את הארת הרביעי דטעמים שה"ס הגילוי של הארת החסדים שבקו ימין, לית נקודה דלית לה כגוונא דיקה בטעמי, סגול לגבי סגולתא. שבא לקבל זקף גדול, (כאות רי"ב) אין לך נקודה בנקודות, שאין לה כנגדה כבחינתה בהטעמים. כי כנגד הסגול שבנקודות הוא הסגולתא בטעמים, וכנגד נקודת השוא יש כנגדה זקף גדול בטעמים כלהו תשכח לון נקודי כגוונא דטעמי, למאן דידע רזין סתימין (כאות ריב) ובכולן תמצא כן, נקודות כנגד הטעמים, לכל היודע סודות הסתומים. משמיענו בזה, שיש יחסים שונים בהשואה של הנקודות כלפי הטעמים, ע"כ לא יוכל כל אדם להשוותן וזלת היודע סודות הנסתרות.

מאמר ברא עלמין ומחריבן

ריד) אלה תולדות וגו' הא אוקמוה, כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים, ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תנינא והארץ וגו': אלה תולדות וגו', הרי אמרו בכל מקום שכתוב אלה פסל את הקודמים לו, והכתוב אלה שבכאן פוסל את התולדות דתהו, דהיינו מהמלכות דמדת הדין הנקראת תהו, (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

בראשית

קצג

(רטז) ה' אלא רזא דמלה כדין הוא, דקב"ה ברא עלמא, ובריייה באורייתא, כמה דאוקמוה בראשית דאתמר ו' בה * ה' קנני ראשית דרכו, ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא, ו' ואיהי * סמיך ו' לון ביה, בגין דברית כתיב ביה, ו' בביראשית, ואתמר ביה ו' אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. ואלין אנן דאתמר בהון ד' השמים שמים לה' וגו', ו' ואיהי ארץ החיים כלילא * משבע ארעין דעלייהו אמר דוד מלכא ו' אתהלך לפני ה' בארצות החיים.

(ריז) וברא שמיא וארעא * בתריה, על תהו, ולית תמן יסודא, דאיהו ברית דסמיך לון, בגין דא, קב"ה * בעא למתן אורייתא לאומין דעלמא

מסורת הזהר

(א) ה' קנני ראשית דרכו (משלי ה') ח"ב נר. ת"ז בהקדמה ד: יא. תק' ב' יח. תק' כ"ה ע. תק' כ"ח עב: תק' כ"ט עב. תק' ל' עב. תק' סט קב. תק' ע' קכ: ז"ח בראשית ה טא שמה. תק"ח ק"ג טב שמה. ב) ברית - בכבראשית: ת"ז תק' כ"ב סד: ג) אם לא בריתי וגו' (ירמיה ל"ג) ח"א לב: נג: נט: סו: פט צא: צג: צו: קפה. קפט: רמא: רנז. ח"ב מו. צד. קט"ו. ר. ח"ג יא: יד. ע"ג. קצא: ת"ז תק' כב סד: ז"ח בראשית י"ז טא שכת. תשא מ"ה סד שח. ו) השמים שמים לה' (תהלים קט"ז) ח"א קצג: ריו. ח"ב רט. ריג. ת"ז תק' ג' יח: תק' ל"א עו. ה) שבע ארעין ח"א רנ"ג: ח"ב ל: ח"ג ט: יוד. ת"ז תק' ג' יח: תק' כ"א מג: תק' לב: עו: תק' ס"ד צה: תק' סט קיז: ז"ח בראשית ח' ס"ג שנב. ט' טב שא. י"ב טא שלד. רות ע"ו טב שכת. עט טר שו. פז טא שכו. פט טב שיט. ו) אתהלך לפני ה' וגו' תהלים קטז: ח"א קא. ריט: ח"ב קעח: ת"ז תק' ג' יח: תק' ל"א עו. ז"ח פרשת גח כ' טב שמו.

חלופי גרסאות ה' נ"א אלא וראי, כ' נ"א או בריה. ג' נ"א ביה. ד' נ"א ואיהו. ס' נ"א סמיך ו' נ"א לו ז' נ"א בראשית ח' נ"א ואיהו. ט' נ"א בעי.

ברא עלמין ומחריבן

הסולם

מאמר

וארץ תלוים בקיום הברית שבבראשית. שהוא התורה, ואלין אינן דאתמר בהון השמים שמים לה' וגו' ואלו השמים שנבראו ועומדים על התורה, נאמר בהם השמים שמים לה'. ואיהו ארץ החיים כלילא משבע ארעין דערייהו אמר דוד מלכא אתהלך לפני ה' בארצות החיים, והארץ שנבראה ועומדת על התורה, היא נקראת ארץ החיים, וכלולה משבע ארצות, שעליהם אמר דוד המלך, אתהלך לפני ה' בארצות החיים, ונקראות ארצות החיים, להורות שהם מבינה הנקראת אלקים חיים, כי שמים וארץ הללו הם מבינה, כנ"ל.

(ריז) וברא שמיא וארעא בתריה על תהו, ולית תמן יסודא, דאיהו ברית דסמיך לון, ואחריהם ברא שמים וארץ על תהו, שאין שם יסוד, שהיא ברית, שישעין אותם עליו, דהיינו שמים וארץ תחתונים שהם זו"ן, שמטרם שנמתקה המלכות בבניה, היתה הנוק' בבחינת תהו, שעליה נאמר והארץ היתה תהו, כגון דא קב"ה בעא למתן אורייתא לאומין דעלמא

משמע שהקב"ה עושה ואח"כ מוחה את מה שעשה, שזה יתכן בבני אדם ולא בהקב"ה.

(רטז) אלא רזא דמלה כדין הוא, דקב"ה ברא עלמא ובריייה באורייתא: אלא כך הוא סוד הדבר הקב"ה ברא את העולם וברא אותו בהתורה, כמה דאוקמוהו, בראשית, דאתמר, בה, ה' קנני ראשית דרכו, ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא, כמו שפרשוה, אשר בראשית הוא התורה שעליה נאמר ה' קנני ראשית דרכו, הרי שהתורה מכנה את עצמה בשם ראשית, ועם בראשית הזה, דהיינו התורה, ברא את השמים ואת הארץ, והיינו שמים וארץ עליונים, שהם ו"ק עליונים שבבניה, שהם מרומים בבראשית בסוד בראשית.

ואיהו סמיך לון ביה, כגון דברית כתיב ביה בכבראשית, ואתמר ביה, אם לא בריתי יומם וגו', והוא השעין אותם בהתורה, שהרי בכבראשית כתיב ברית, כי בראשית נוסריקון ברית אש, ועליה נאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, הרי ששמים וארץ נשענים על התורה, כי שמים (דפיי דף כיז עיב *) ביה ע"א)

ה עעכו"ם, דאיהו ברית מילה ממש, ולא בעו לקבלא ב ליה, ג ואשתארת ארעא חרבה ויבשה.

ריח) ודא איהו א יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. יקוו המים דא אורייתא, אל מקום אחד. אלין ישראל, בגין דנשמתיהו תליין, מההוא אתר דאתמר ביה, ב ברוך כבוד ה' ממקומו. ג כבוד ה', שכינתא תתאה. ממקומה, ה) שכינתא עלאה, וכיון דאנון נשמתיהו מתמן, שריא עלייהו ודאי הוייה, ואתמר בהון ד כי חלק הוייה עמו, ודא איהו יקוו המים אל מקום אחד.

ריט) ואורייתא איהי ישובא דעלמא, ואומין דעלמא ה עעכו"ם ו דלא קבילו לה אשתארו ז חרבין ויבשין, ודא איהו דקב"ה ה ברא עלמין ומחריבין,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) ויקהל כ"ז א ונכ"מ ס"א רע"ח א ט"ד ממקומו דליכו (א) יקוו המים וגו' (בראשית א) לעיל דף ע"א ציון א' וש"נ. ז"ח בראשית ו' כב שמב. י"ב טא שג שמב. טב ע"ב טג שיח. שמה. טד שה. ט"ו טא שמו. יתרו. שמב. טג שיח. שמה. טד שה. ט"ו טא שמו. יתרו.

ל"ב טד שטו שכר. מ"ד טג שא. שה"ש ע' טג שיח. ע"ג טד שלו: רות עו טב שד תק"ח קי"ב טג שיר שכו לעיל דף ע"א ציון א' וש"נ. ב) ברוך כבוד ה' ממקומו: (יחזקאל ג') ח"א קנ. רטו. ח"ב טג: סד. רו. ריב: ח"ג ל. פב. קנט. רט. רמט: ת"ז תק' ה' כ. תק' כו. עא: תק' מז. פנ: תק' ע' ז"ח בראשית ט' טד שמו. יתרו מ' טב. שב. תרומה מ"ב טג שכו. רות ע"ו טג שכה. תק"ח ק' ט"א ש"ד. ג) כבוד ה' ח"א רנא: ח"ג רמט: רני רנה: ד) כי חלק ה' עמו: (דברים ל"ב) ח"א צו: קלה. קמג: קסא: קעו. קפט: קצה. רכא. רנד. ח"ב ה: יד: לט: מז: מט. פו. צה: צו. קכה. קכו: רעו. ח"ג ת. סב: סד. ענ: צד. קב: קו. קי. רעח: רפו: שה: ז"ח נח' ט' טד שכו. יתרו ל"ז טג שטו. בלק ג"ה טא שטו שלה. רות פ"ג טו שכה. ה) ברא עלמין ומחריבין: לעיל דף קצב ציון ד וש"נ.

חלופי גרסאות א ניא ליג עעכו"ם ב ניא לה ג ניא אשתא- ד ניא וביה דא ה ניא ליג עעכו"ם, ו נ"א לא ז ניא. חרבה ויבשה.

מאמר

הסולם

ברא עלמין ומחריבין

דעלמא עכו"ם, דאיהו ברית מילה ממש, ולא בעו לקבלא ליה משום זה. רצה הקב"ה ליתן התורה לאומות העולם, שהוא ברית מילה ממש, כלומר, שע"י התיקון של ברית מילה היו ממתיקים את המלכות בבינה, שאז היו מתגלים להם המוחין הנק' תורה, אבל האומות לא רצו לקבלה- ואשתארת ארעא חרבה ויבשה, נשארה הארץ חרבה ויבשה.

ריח) ודא איהו יקוו המים וגו' וזה הוא שכתוב יקוו המים מתחת השמים וגו'. יקוו המים, דא אורייתא, יקוו המים היינו התורה המכונה מים, אל מקום אחד, אלין ישראל, אל מקום אחד, היינו ישראל. בגין דנשמתיהו תליין מההוא אתר דאתמר ביה ברוך כבוד ה' ממקומו, כבוד ה' שכינתא תתאה, ממקומו שכינתא עלאה, משום שנשמותיהם של ישראל נמשכות מאותו מקום שנאמר עליו, ברוך כבוד ה' ממקומו, כבוד ה' פירושו שכינה התחתונה, מלכות. ממקומו, פירושו שכינה (דסו"י דף כ"ה ע"א)

העלו

בראשית

קצה

אלֵיךָ דָּלָא נטרי פקודי אורייתא, לא אִי דישיצי איהו יַעֲבֹדוּי, כמה דחשבין בני נשא, ולמה ישצי לָנוּ יַ לְבֹנוּי דאתמר בהון בהבראם * בה' בראם.
 (רכ) ואלֵיךָ אָנוּן דמתגיירין מאומין דעלמא, בגינייהו נפֿלת יַ ה' (ב) וְזַעֲרָא דאברהם, באלֵף חמישאה. דהוא ה', דאיהו יַ חרב ויבש, יַ חרב בבית ראשון, ויבש בבית שני.

רכא) ומשה, בגין דבעא לאעלא יַ גיורין תחות גדפוי דשכינתא,

מסורת זוהר

דרך אמת

(א) קאי על הפעמט סוד הא לחנוכה ששכס, שמוח (א) בה' בראם: ח"א מו: צא: צנ: רנב: ח"ג כט. לד: מג: קכב: קכג. רטז: רצז: רצח. ת"ז תק' ג' פו. תק' ע' קלח: ז"ח בראשית א' טד שי"א. ג' ט"א שטו. ט"ד שנב. י"ז ט"א שלג, טז שג. (ב) ה' זעירא דאברהם: ת"ז תק' ג"ח צ"ב: (ג) חרב כב"ר ויבש כב"ש ח"א ו: כו. רנג. ת"ז בהקדמה יד. תק' י"א כו: תק' כ"א נח. תק' כ"ב סו. תק"ח ק"ח טא שי"ח (ד) גרים: ח"א יג: רטו: ח"ב קכ: קצב. ח"ג קסח ת"ז תק' ט"ו ל: תק' י"ח לו: תק' ס"ט קי"ד:

חלופי גרסאות אִי נ"א דשיצי. וניא דשני. וניא דסני. כ"א עבדוּי. ג נ"א לבנין ד נ"א אבל אינון דמתגיירין מא"ה דאינון עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים. ס נ"א ליג זעירא ו נ"א יחרב.

ברא עלמין ומחריבין

הסולם

מאמר

אל מקום בינה דמלכות הזאת, וסיימה שם את פרצוף המלכות דא"ק, ולא נשאר בה אלא ב' הספירות כתר וחכמה וחצי בינה, והופרס פרסה מתחתיהם, ופרסא זו סיימה את האצילות. (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות ס"ז) הרי שהמלכות דא"ק, מסכת התמתקותה בבינה, נתמעטו ע"ס שלה לב' ספירות וחצי, היינו שנעשתה לה' זעירא. ומסכה זו מכונה המלכות הממותקת בבינה, בכל מקום שהיא, בשם ה' זעירא. והיינו ה' זעירא דאברהם שבהזתר שלפנינו, שה"ס הדי' שהוסיף לו הקב"ה על שמו אברהם.

וזהו כל ההפרש בין נשמות ישראל לאומות העולם, כי נשמות ישראל באות מה' זעירא זאת, כמ"ש לעיל, דנשכתייהו תליין מהאי אתר דאתמר ביה ברוך כבוד ה' ממקומו, ע"ש. אבל אומות העולם נמשכות ממלכות דמדת הדין שלא נתמתקה במדת הרחמים. וזה אמרו ואלֵיךָ אָנוּן דמתגיירין מאומין דעלמא כנינייהו נפֿלת ה' זעירא דאברהם כי הגרים שמקורם מהמלכות דמדת הדין, נמצאים מפילים את המלכות ממקום בינה, דהיינו ה' זעירא דאברהם, כי מעוררים מדת הדין שבה, שמסכה זו נחרבו ב' המקדשים, וז"ש קשים גרים לישראל כספחת.

רכא) ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא וחשיב דהוּו מאלין

העלו המלכות להמתיקה במדה"ר דבינה, שהיה העולם חרב בשבילם. לא דישיצי איהו יַעֲבֹדוּי, כמה דחשבין בני נשא ולא שהקב"ה יכלה וישחית את מעשי ידי. דהיינו שמים וארץ וכל אשר בהם, כמו שחושבים בני אדם בביאור המאמר, שהקב"ה ברא עלמין והחריבן.

ודמה ישצי לָנוּ לְבֹנוּי דאתמר בהון כהבראם בה' בראם: ולמה יכלה הקב"ה לבניו דהיינו לישראל, שנאמר בהם בהבראם שיורה בה' בראם, דהיינו במלכות המתוקנת במדת הרחמים, בבינה, וכיון שהם מתוקנים בבינה, הרי הם כרצונו של הקב"ה ולמה יכלה אותם.

רכ) ואלֵיךָ אָנוּן דמתגיירין מאומין דעלמא כנינייהו נפֿלת ה' זעירא דאברהם באלֵף חמישאה דהוא ה' ואלו שנתגיירו מאומות העולם, נופלת בסכתם ה' קטנה דאברהם באלֵף החמישי שהוא ה'. דאיהו חרב ויבש, חרב בבית ראשון ויבש בבית שני שהאלֵף החמישי הוא חרב ויבש, כלומר, שאז נאמר, ונהר יחרב ויבש. חרב, היינו חורבן בית ראשון, ויבש, היינו חורבן בית שני.

פירוש, מלכות הממותקת במדת הרחמים, שהיא בינה, מכוננת ה' זעירא. ושורשה ה"ס מלכות דא"ק, דהיינו הע"ס שמטבור ולמטה דא"ק, שהם בחינת מלכות דא"ק. שע"ס הללו היו מתפשטות עד נקודה דעה"ו, ואח"כ בכדי להתמתק במדת הרחמים, עלתה המלכות דמלכות, דהיינו נקודה דעה"ז המסיימת, (רפ"י דף כ"ה ע"א)

וחשיב דהו מאלין דאתבריאו בה' ב' והב בהון את * ה' דאברהם, גרמו ליה ירידה כד"א ב' לך רד כי שחת עמך, בגין דלא קבילו לאת ה' בדחילו דיו"ד וברחימו דה', נחית ב' איהי מדרגיה ב' דאיהו ו'.

רכב) ואת ו' נחתת עמיה בגין דלא יתאביד בינייהו, (ב' דעתיד איהו ברזא דגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא, בין ב' ערב רב, דאינון נשמתייהו, ס' מסטרא ו' דאלין דאתמר ו' בהון י' כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלין אנון דלא בעא נח רחמי עלייהו, ואתמר בהון, ה' וימחו מן הארץ, בגין דהו מאלין דאתמר בהון ו' תמחה את זכר עמלק. ומשה לא אסתמר

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) ה' דאברהם: ת"ז תק' כ"ב ס"ו. (ב) לך רד וגו' (שמות ל"ב) ח"ב מו. נח. קיד. ת"ז תק' י"ג כח: תק' ה' בהשמטות קמב. ג) ערב רב:

ח"א כ"ח: רסג. ח"ב קב: רלו: רעו: ת"ז תק' כ"א נ"ב. נב: נה. תק' ס"ו צו. תק' ס"ט קיב: קיג. קיס: תק' ו' בהשמטות קמו. ד) כי שמים כעשן: לעיל דף קצב ציון ה' וש"נ. ה) וימחו מן הארץ: (בראשית ו') ח"א נו: סו. סז: סט. ו) תמחה את זכר עמלק: (דברים כ"ה) ח"א כח: ח"ב סה. סו. ח"ג רפא: ת"ז תק' סט קיס: תק"ח ק"ג טג שיח.

חלופי גרסאות א' נ"א ויהב. ב' נ"א איהו. ג' נ"א ואיהו. ד' נ"א נחית. ה' נ"א מסטרא אחרא. ו' נ"א דאלין אינון. ז' נ"א ליג בהון.

ברא עלמין ומחריבן

הסולם

מאמר

וכל האורות נסתלקו ממנה. כי אין המלכות ראויה לקבלת אורות אלא אם כן שמלכות למקום בינה, להיר דהויה. (כנ"ל דף ו' ד"ה וכבר). וסוד הכתוב לך רד, נאמר למשה שהוא ו' מפי ה' ראשונה, שהיא בינה. כי בעת החטא, שרצו להמשיך האורות למטה, נפרדו תכף האותיות י"ה דהויה, כדי להפסיק השפע מה"ת, ואז הורידה הבינה שהיא ה"ר. את ג' אתון אל"ה של"ה למטה, ונשארה בויק בלי ראש, וזה גרם בהכרח, שגם משה, שה"ס ו' דהויה, דהיינו תפארת, שגם הוא יתמעט לויק בלי ראש, דהיינו שיוריד גם הוא את אתון אל"ה שלו למטה. כי אחר שנתמעט העליון, מוכרחים להתמעט עמו כל התחתונים ממנו. וזו"סו"ה לך רד, והבן.

מאלין דאתבריאו בה': ומשה, משום שרצה להכניס גרים תחת כנפי השכינה, וחשב, שגם הם נמשכים ממלכות הממוחקת במדת הרחמים, שהיא ה' זעירא הנ"ל. והב בהון את ה' דאברהם, והמשיך להם המוחין דה' זעירא דאברהם הנ"ל. נרמו ליה ירידה, כד"א לך רד וגו' גרמו לו הגרים, ירידה, כמ"ש לך רד כי שחת עמך וגו'. דהיינו שגרמו לישראל לחטוא בעגלי שמשום זה אמר לו הקב"ה למשה לך רד וגו'. בנן דלא קבילו לאת ה' בדחילו דיו"ד וברחימו דה' נחית איהו מדרגיה דאיהו ו'.

רכב) ואת ו' נחתת עמיה בגין דלא יתאביד בינייהו, דעתיד איהו, ברזא דגלגולא, לאתערבא בינייהו בנכותא בין ערב רב: ואת ו' דהויה ירדה עם משה, לשמרו שלא יאבד ביניהם, כי בסוד הגלגול עתיד משה להתערב בערב רב. דאנון נשמתייהו מסטרא דאלין דאתמר בהון כי שמים כעשן נמלחו וגו': שנשמתייהם הם מצד אותם, שנאמר בהם, כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלין אנון דלא בעא נח רחמי עלייהו, ואתמר בהון וימחו מן הארץ, בגין דהו מאלין דאתמר בהון תמחה את זכר עמלק, ואלו הם, שנח לא

משום שלא קבלו את המוחין דה' זעירא הנ"ל, בהיראה דו' של השם הויה, ובהאבה דה' של השם, ירד משה ממדרגתו, שהוא ו' דשם הויה, פירוש, כי משה ה"ס בעלה דמטרנותא, דהיינו ו' דהויה, שהעלה את ה' דהויה שה"ס ה' זעירא, אל מקום בינה. דהיינו ה' ראשונה דהויה, והו' עלתה למקום חכמה, שהיא ו' דהויה, ואז המשיך מוחין דו' שה"ס יראה ומוחין דה' שה"ס אהבה, (כנ"ל בהקדמת הזהר דף קצ"ח אות ב') אל ה' תתאה דהויה, העומדת ומלבשת את ה' ראשונה דהויה. אמנם הגרים, להיותם ממקורם ממלכות דמדת הדין הבלתי ממוחקת בבינה, לא יכלו לקבל המוחין דה' תתאה בהיותה למעלה במקום י"ה דהויה, שה"ס דחילו ורחימו, והמשיכו אותה למטה, ונתגלה מדת הדין שבה (לפני דף כ"ה ע"א)

בראשית

קצו

מנייהו, ואפיל ה' בנייהו. ובגין דא, איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה, ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו', ובגין דא ה' נפלת ו' יוקים לה, ו' דמשה.

רכג) ובגין דה"א זעירא, ה' דאברהם דאיהי ב דהבראם, נ אתעזר איהו בגינה, ואתמר ביה ב מוליק לימין משה וגו', ואפיק לה מתמן בחילא דו', ואייתי לה עמיה, מיד שריא עליה י"ה, ואשתלים ד אומאה ב כי יד על כס י"ה מלחמה להוי"ה ו וגו', מאי זמדר דר דא משה, דאתמר ביה ב דור הולך ודור בא, והא אוקמוה, (ה) דלית דור, פחות מס' רבוא,

דרך אמר

מסורת זוהר

(א) ה' נפלת ו' יוקים לה: ח"ג קנב: ב) מוליק לימין משה וגו': (ישעיה סג) ח"א סו: ח"ב קיט: ח"ג לר: קאב: רמג: רעו: רפנ: ת"ז תק' יג כח: תקי' כ"ב סו: תקי' סט קב: ג) כי יד על כס י"ה וגו' שמות י"ז: ח"א ריד: ח"ב סו: קכ: ח"ג ק"ט: קכא: ריט: רמה: רמט: ת"ז תק' א' יח: תק' כ"א ג. תק' כ"ב סו: תק' סט קד: ז"ח רות פ"י סד שלד: תק"ח קי"ג טג שכג: ד) דור הולך ודור בא, (קהלת א) ח"א רטג: ח"ג רטז: רעג: ת"ז תק' ס"ט צט: ק: קי: קיב: קיד: תק' ע' קלח: ה) לית דור פחות מס' רבוא: ח"ג רטז: רעג: ת"ז תק' ס"ט צט: ק: קיב: קיד.

חלוסי גרסאות א) נ"א לאתרה ב נ"א בהבראם. ג נ"א אתוער. ד נ"א אומאה דאתמר. ונ"א דאתמר ביה. ס נ"א ל"ג כי יד וגו' עד דאתמר ביה דור (דימ) ו נ"א להויה בעמלק סודר דור וליג וגו', ז נ"א מאי דור דור.

מאמר

הסולם

ברא עלמין ומחריבין

בקש רחמים עליהם, ונאמר בהם וימחו מן הארץ, משום שהיו מאלו שנאמר עליהם תמחה את זכר עמלק ומשה לא אסתמר מנייהו, ואפיל ה' בנייהו, ובגין דא איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה: ומשה לא נשמר מהם, והפיל ה' זעירא בנייהם, כנ"ל. ומשום זה לא יכנוס לארץ ישראל עד שישיב ה' למקומה, ובגין דא נחית איהו מדרגיה, ונחית ביה ו'. ובגין דא, ה' נפלת ו' יוקים לה ו' דמשה, ומשום זה ירד משה מדרגתו וירדה עמו ו' דהויה, ומשום זה ה' נפלה והו' יקים אותה, דהיינו ה' דמשה. פירוש, כי מדרגת משה ה"ס ו' דהויה, שמכח חטא העגל ירדו אתון אל"ה דבינה ומחמתם ירדו גם אתון אל"ה שלו דו' דהויה, אל ה"ת, ואתון אל"ה דה"ת ירדו אל הקליפות, וע"כ נגזר על משה, שלא יכנס לארץ עד שישוב ה"ת למקומה ל"ה, כמו שהיתה מטרם חטא העגל, ואומר, שע"כ ירדה ו' דהויה ומשה ממדרגתם, כדי שהו' יקים את ה' מנפילתה, כי מתוך שאתון אל"ה דו' דהויה שהוא ז"א, ירדו ונפלו למקום ה"ת, אז בזמן התקון יחזור הז"א שהוא ו' להשיב אתון אל"ה שלו לדרגתו, ותעלה עמהם גם ה"ת הדבוקה בהם לדרגת הו', וכן הבינה שהוא ה"ר תחזור למדרגתה, אתון אליה שלה שנפלו למקום הו', ואז הו"ה הדבוקים בהם יעלו עמה לבהינה. (דפוסי דף כ"ה ע"א)

שבהכתוב

ודא משה, דאתמר ביה * א ה דאנתתא חדא ילדה ב ב ס' רבוא בכרס י אחת.
 רכד) (ה) ו חמש מינין אנון בערב רב, ואנון: ד נפילים, גבורים,
 ענקים, רפאים, עמלקים. ובגינייהו נפלת ה' זעירא מאתרהא, בלעם ובלק
 מסטרא דעמלק הוו, טול י עם מן בלעם, ל ק מן בלק, אשתאר י בבל,
 " כי שם בלל ה' שפת כל הארץ.

רכה) ואלין אנון דאשתארו מאלין, דאתמר בהון י וימח את כל היקום,
 ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון רישין בקיומא י סג'י

דרך אמת

מסורת הזהר
 (א) אנתתא חדא ילדה: ח"ב סו: ב) ס' רבוא בכרס אחד: ח"ג רטו. ת"ז תק' ס"ט קינ. קיד. ג) חמש סינין - עמלקים: ת"ז תק' כא נה. תק' ג' פו. ד) עם מן בלעם: וכו' ח"ג קצו. רפא: ה) כי שם כלל וגו': (בראשית יא) ח"ג קי. ת"ז תק' ג'ד פו: ו) וימח את כל היקום: (בראשית ו') ח"א סט. תק"ח קי"ג טג שכ.

חלופי גרסאות א נ"א דאתתא. כ נ"א ילדה במצרים. ג נ"א אחד. ד סימן נגיע ריע. נ"א עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים ונ"א עמלקים נפילים רפאים גבורים ענקים. ונ"א עמלקים נפילים גבורים רפאים ענקים. ה נ"א במק' ו נ"א בלל. ז נ"א סגיא

ה' מינים דערב רב

הסולם

מאמר

נפלה ה' זעירא ממקומה. דהיינו מהבינה. פירוש כי זה לעומת זה עשה אלקים וכמו שיש ה' בחינות כח"ב תו"מ בהקדושה, כן יש כנגדן בהקליפות והם ה' מינים הנ"ל שבערב רב, שר"ת שלהם הוא נג"ע ר"ע. או ענ"ג ר"ע כמו שחושב אותם להלן. כי ע"י הרע מתהפך ענ"ג להיות נג"ע, והנגע נעשה ענג. ואלו ה' מינים ערב רב, מעורבים בישראל ומחטיאים אותם, ומשום זה נופלת ה' זעירא ממקומה, דהיינו ממקום מיתוקה בהבינה.

בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו, טול ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק אשתאר בבל, כי שם כלל וגו': בלעם ובלק היו מבחינת עמלק, כי תקח את האותיות ע"ם מן השם בלעם, ואותיות ל"ק מן השם בלק, תשאנה האותיות בבל. דהיינו ב"ל מן בלעם, ב' מן בלק. ונמצא אשר ב' הקליפות עמלק ובבל מרומזות בהשמות בלעם ובלק. ומשמיענו בזה, אשר עמלק היא בחינת רישא דקליפות וכתר כמו קליפת צב"ל, שנאמר עליה (דניאל ב') ראשה די דהב טב. כי לולא היו שניהם מבחינות שוות, לא היו יכולים להתדבק בחיבור אחד בבלעם ובלק.

רכה) ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון וימח את כל היקום: ואלו

הם שנשארו, מאלו שנאמר עליהם בהמבול, וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון רישין בקיומא סג'י, ואלו שנשארו מקלי' עמלק בגלות הד', דהיינו גלות אדום, המה ראשים בהעולם, בכח רב. והוא משום

שבהכתוב, מלחמה לה' בעמלק מדר דר, ואומר. שזה משה, שנאמר עליו דור הולך ודור בא, ופרשה, שאין דור פחות מששים רבוא, וד"א משה, דאתמר ביה, דאנתתא חדא ילדה ס' רבוא בכרס אחת, וזהו משה, שנאמר עליו שאשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחת. פירוש, מדר דר דא משה, דאתמר ביה דור הולך ודור בא, היינו כמ"ש, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא והולך ובא בכל דור ודור, וכיון ששיעור נשמת משה הוא ס' רבוא, כי משה זכה לבינה, שפירושו למוחין דאו"א הפלבישים ל"ק דא"א שספירותיו בסוד רבוא, כי ספירת הנוק' הן יחידות, ודו"א הן עשרות, ודישסו"ת מאות, ודאו"א אלפים, ודא"א רבוא, ונמצא שהו"ק חג"ת נה"י שלו הם ו' רבוא, וכשכל אחד מהן כלולה מיוד הן ס' רבוא, וזהו שאומר אשר אשה אחת במצרים ילדה ששים רבוא בכרס אחד, שהכונה היא על משה כי שקול משה כנגד ס' רבוא, משמע בהכרח שאין לך דור שלא יהיה בו הארת המוחין דס' רבוא, דהיינו אתפשטותא של משה, ושיעור הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, הוא, כי ע"כ המוחין דס' רבוא אינם בקביעות אלא מתגלגלים בכל דור ודור, הוא משום שמלחמה לה' בעמלק.

מאמר ה' מינים דערב רב

רכד) וחמש מינין אנון בערב רב, ואנון נפילים וכו' ובגינייהו נפלת ה' זעירא מאתרהא: וה' מינים הם בערב רב, שהם נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים, וכטבתם (דסו"י כ"ה ע"א)

ואנון קיימין על ישראל כלי חמס, ועלייהו אתמר * כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

רכז) נפילים עדייהו אתמר ^ב ויראו בני האלהים את בנות ^ה האדם פי טובות הנה, ואלין אנון מינא תנינא, מאלין נפילים ^ג מעילא, דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר ^ז נעשה אדם בצלמנו וגו', בעא למעבד ליה רישא על עדאין, למהוי איהו פקיד על כלהו ולמהוי אנון פקידין על ידוי, כגוונא דיוסף דאתמר ביה ^י ויפקד פקידים על הארץ.

רכז) אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו ^ה מה אנוש כי תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמך. אמר לון קב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה, מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהון וקב"ה אפיל לון לתתא, ^י בשלשלאן.

רכח) ואינון * עזא ועזאל דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאנון נפילים

מסורת זוהר

(א) כי מלאה הארץ חמס: ח"א טז. ח"ג ככה: ת"ז תק' ס"ט קיג. ב) ויראו בני האלקים וגו': לעיל דף קנ"ט ציון ב' וש"נ. ג) נעשה אדם וגו': לעיל דף קמ"ג ציון א' וש"נ. ד) ויפקד פקידים וגו': (בראשית מ"א). ה) מה אנוש וגו': (תהלים ח') ח"א נז: ח"ב קנה: קסת. ח"ג רז: ת"ז תק' ס"א צד. תק' ע' קלו: ז"ח בראשית ו' טא שכנ. תק"ח ק"כ טד שלח. קכ"א טא שטז. ו) בשלשלאן - עזא ועזאל: ח"א ט: קכו. ח"ג רח. רלג. ז"ח רות פ"א טב שו.

חלופי גרסאות א גיא באדם וגו'. כ גיא נמילין כלעילא.

ה' מינים דערב רב

הסולם

מאמר

לעשותו ראש על כל מלאכי מעלה, למהוי איהו פקיד על כהו ולמהוי אנון פקידין על ידוי כגוונא דיוסף דאתמר ביה ויפקד וגו'. שהוא יהיה הממונה על כל המלאכים, והם יהיו פקידים חחת שליטתו, כמו שנאמר ביוסף, ויפקד פקידים על הארץ.

רכז) אנון בעא לקטרגא ליה ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, דעתיד למחטי קמך, וע"כ רצו המלאכים לקטרג עליו ואמרו

להקב"ה, מה אנוש כי תזכרנו. הלא הוא עתיד לחטוא לפניך, ולמה אתה משפיל אותנו תחתיו. אמר לון הקב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה. אמר להם הקב"ה, אם אתם הייתם למטה בארץ כמו האדם, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד ויראו בני האלקים וגו' חשקו בהון וקב"ה אפיל לון למטה בשכשראן, מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה, חשקו בהם והפיל אותם הקב"ה למטה בשלשלאות. וביאור הדברים ע"י בהקדמת ספר זוהר (דף קכח ד"ה וזה אפרו, בכל ההמשך).

רכח) ואינון עזא ועזאל, דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאנון נפילים דאפילו גרמיהו

משום שקליפה זו היא בחינת ראש וכתר דקליפות כנ"ל.

ואנון קיימין על ישראל כלי חמס, ועלייהו אתמר כי מלאה וגו', ארין אנון עמלקים והם נעשים כלי חמס לישראל, ועליהם נאמר, בהמבול, כי מלאה הארץ חמס. אלו הם העמלקים, ונתבאר מין הראשון של החמש מינים דערב רב, שהם העמלקים, והם כתר דקליפות.

רכז) נפילים, עלייהו אתמר ויראו וגו' ואלין אנון מינא תנינא, הנפילים דערב

רב, עליהם נאמר ויראו בני האלקים את בנות האדם כי טובות הנה, ואלו הם מין השני מהערב רב, דהיינו בחינת חכמה דקליפות, מאלין נפילים מעילא, והם מאלו הנפילים של מעלה, דהיינו שנמשכים מן עזא ועזאל, שהיו מלאכי מעלה והפילים הקב"ה משמים, כמו שהולך ומפרש, וע"כ נקראים נפילים, ואלו נפילים דערב נמשכים מהם.

דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו' בעא למעבד ליה רישא על עלאין. כשרצה הקב"ה לעשות האדם, שאמר להמלאכים נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה (דפו"י דף כ"ה ע"א * כ"ה ע"ב)

דאפילו גרמייהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן, ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא תמן, ויהיב לון אגרייהו בהאי עלמא כד"א * ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

רכט) גבורים, מינא תליתאה, עלייהו אתמר ^ב המה הגבורים ^א וגו', אנשי השם, ואינון מסטרא דאלין דאתמר בהון ^ג הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ^ד וכונין בתי כנסיות ^ה ומדרשות, ^ו ושוין בהון ס"ת, ועטרה על רישוי, ולא לשמא דהוי"ה אלא למעבד לון שם, הה"ד ונעשה לנו שם ^ז ומסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא, וגולין לון ואתברת ^ח עבדתא, ועלייהו אתמר ^ט והמים גברו מאד מאד על הארץ. ^י רפאים. מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדוחקא ^{יא} מתרפין

דרך אמת

(א) ומשלם לשונאיו אל פניו: (דברים ז') ח"א קפ: ח"ג רעו: ת"ז תק' ס"ט קיא. ז"ח תצא ג"ט טג של (ב) המה הגבורים וגו': (בראשית ד') ח"א לו. קית. רסד. ח"ב קעט. ח"ג קמד. קנט. ז"ח בראשית כ' טב שכו. (ג) הבה נבנה לנו וגו': (בראשית יא') ח"א עד: עה. ח"ב יח. ז"ח יתרו ל"ב טא שיא (ד) וכונין בתי כנסיות - ולא לשמא דהי: ז"ח יתרו ל"ב טא שיב (ה) והמים גברו וגו' (בראשית ז') ת"ז תק' י"ג כט. תק' ל"ו עח:

חלופי גרסאות א' גיא אשר מעולם וליג וגו'. ב גיא ובגין. ג גיא ובגין ג גיא ובתי מדרשות. ד גיא דשוין, וגיא ושין. ה גיא ומטרא. ו גיא ליג וגולין לון ואתברת עבדתא. ז גיא מתרפין.

מאמר הסולם מינים דערב רב

נרמייהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן, ואלו בני האלהים הם עזא ועזאל, שהנשמות של הערב רב ממין הב', נמשכים מהם, שהם נפילים. משום שהפילו עצמם מקדושהם, לזנות אחרי נשים שהן טובות, ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן, ומשום זה, גם הקב"ה הפיל אותם הערב רב מעולם הבא, שלא יהיה להם חלק שם, ויהיב לון אגרייהו כהאי עלמא כד"א ומשלם לשונאיו וגו', ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמ"ש ומשלם לשונאיו על פניו וגו'. דהיינו כמו שתרגם אונקלוס, ומשלם לשנאין עובדין טבין דעבדין בהאי עלמא, כדי להאבידן מעלמא דאתי, והנה נתבאר מין השני דערב רב הנק' נפילים, שהם בחינת חכמה דקליפות.

נרמייהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן, ואלו בני האלהים הם עזא ועזאל, שהנשמות של הערב רב ממין הב', נמשכים מהם, שהם נפילים. משום שהפילו עצמם מקדושהם, לזנות אחרי נשים שהן טובות, ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן, ומשום זה, גם הקב"ה הפיל אותם הערב רב מעולם הבא, שלא יהיה להם חלק שם, ויהיב לון אגרייהו כהאי עלמא כד"א ומשלם לשונאיו וגו', ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמ"ש ומשלם לשונאיו על פניו וגו'. דהיינו כמו שתרגם אונקלוס, ומשלם לשנאין עובדין טבין דעבדין בהאי עלמא, כדי להאבידן מעלמא דאתי, והנה נתבאר מין השני דערב רב הנק' נפילים, שהם בחינת חכמה דקליפות.

רכט) גבורים, מינא תליתאה, עלייהו אתמר המה הגבורים וגו', ואנון מסטרא דאלין, דאתמר בהון הבה וגו': הגבורים, שהם מין הג' של הערב רב, שנתערב בישראל, עליהם נאמר המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם, והם נמשכים מצד אלו שנאמר עליהם, הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם, דהיינו מצד דור הפלגה.

(ל) רפאים, מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדוחקא מתרפין מנייהו: הרפאים הם מין הרביעי של הערב רב שנתערב בישראל, אם יראו שעת צרה לישראל מניחים אותם

וכונין בתי כנסיות ומדרשות ושויין (דפוסי דף כ"ה ע"ב)

מנייהו, ואית לון רשו ^א לשזבא לון, ולא בעאן, ^ב ומתרפין ^ג מאורייתא, ומאלין דמשתדלין בה, למעבד טב עם עכו"ם, עלייהו אתמר ^א רפאים בל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון ^ב ותאבד כל זכר למו. רלא) ענקים, מינא חמישאה, דאנון מזלזלין לאלין דאתמר בהון ^ג וענקים לגרורותיך, ועלייהו אתמר ^ד רפאים יחשבו אף הם כענקים, שקילין דא לדא. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו, ורוא דמלה חרב בי מקדשא, ^ה והארץ היתה תהו ובהו, דאיהי עקרא וישובא דעלמא, מיד דייתי אור דאיהו קב"ה, ^ו יתמחון מן עלמא, ויתאבדון, אבל ^ז פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד ^ח דיתמחו ^ט דביה אומאה, והא אוקמוה. רלב) ד"א, ^י אלה תולדות השמים וגו'. אלין אנון, דאתמר בהון,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) רפאים כל יכומו: (ישעיה כו) ח"ב קצט: (ב) ותאבד כל זכר למו (ישעיה כו) ג) וענקים לגרורותיך: (משלי א') ד) רפאים—כענקים: (דברי ב') ח"ג קס: ה) והארץ היתה תהו: לעיל דף כ"ח ציון ג' וש"נ ו) פורקנא: (גאולה) ח"א עב: קג: קיו. קיט. קלט: קמ. קע. קעה. ירד: רטו. רלה. רלו. רלח. רסא. רסג. רסו. ח"ב ז: ח: ט. יוד. יב: לב. נח: קטו: קיט: קכ: קעב: רכ. רמ. רנג. רנח: ח"ג ו: כב. כג. נב. עה: קנב: קעח: ריב: ריט. רמב: רמט. רע: רעו: רעט: ת"ז תק' כ"ב סז. תק' כ"ה ע: תק' כ"ז עא. תק' ל"ז עח: תק' ו' בהשטות קמד. ז"ח בלק ג"ה טג שלו שמה. ג"ו טא שכט, טב שכט, טג שכט. רות פ' טד. שיו פ"ח טא שמג. ז"ח בלק, ג"ה טב שכא תק"ח צ"ו טד שמב. ק"ח טא שמ"ב. ק"ט טג שמו, טד שכה. קיא טד שיא. קיג טב שט, טג שא שיג. ז) אלה תולדות השמים: לעיל דף קצ"ב ציון א' וש"נ. חלופי גרסאות א) ניא לישב. ב) ניא ומתרפין. ג) ניא ליג מאורייתא עד רפאים בל. ד) ניא ימחון. ט) ניא דיתמח.

מאמר

הסולם

ה' מינים דערב רב

אותם ומתפרשים מהם. ואית לון רשו לשזבא לון, ולא בעאן, ואפילו יש להם כח להצילים אינם רוצים להצילים ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה, והם נרפים מהתורה, ומתרחקים ממנה ומכל אלו העוסקים בהתורה. למעבד טב עם עובדי כו"מ, לעשות טובה לעובדי ע"ז. כלומר שמתרחקים מהתורה ומישראל בשביל טובת עובדי ע"ז. עלייהו אתמר רפאים כל יקומו, דהיינו שלא יקומו לתחית המתים. בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון ותאבד כל זכר למו, בעת שיבא פקודה לישראל ויושעו מצרתם, נאמר עליהם ותאבד כל זכר למו. כי להיותם תולדות החושך, נאבדים בהכרח עם ביאת האור לישראל. ונתבאר מין הרביעי של הערב רב, שהם הרפאים, והם כנגד ז"א דקליפה. רלא) ענקים, מינא חמישאה. דאנון מזלזלין ראלין דאתמר בהון וענקים לגרורותיך, ענקים הם מין חמישי של הערב רב, שהם מזלזלים באלו שנאמר בהם וענקים לגרורותיך. דהיינו בישראל מקיימי התורה. ועלייהו אתמר, (דטוי דף כ"ה ע"ב)

מאמר משה וב' משיחין. רלב) ד"א אלה תולדות השמים וגו' ארין אנון

א אלה אלהיך ישראל, ביומא דיתמחון ארין, כאלו ההוא יומא עביד קב"ה, שמיא וארעא, הה"ד ב' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, בההוא זמנא, יהא קב"ה עם שכינתיה, ויתחדש עלמא, הה"ד ג' כי כאשר השמים החדשים, והארץ החדשה ג' וגו', דא איהו ביום עשות.

רלג) ג' בההוא זמנא, ד' ויצמח הוי"ה אלקים מן האדמה כל עץ נחמד וגו', אבל בקדמיתא, עד דיתמחון ארין, לא נחית ד' מטרא דאורייתא, וישראל דדמיין לעשבין ולאננין לא יצמחון, ורזא דמלה ה' וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין, דאנון ישראל בני מקדשא, לעבוד את האדמה בקרבנין.

רלד) ד"א, וכל שיח השדה, דא משיח ראשון, טרם ה' יהיה בארעא, וכל עשב השדה טרם יצמח, דא משיח שני, ולמה, בגין דלית תמן ' משה, למפלח לשכינתא, דעליה אתמר, ' ואדם אין לעבוד את האדמה, ורזא דמלה

מסורת הזהר

א) אלה אלהיך ישראל: (שמות ל"ב) ח"א ב. רכת. ח"ב טו: קצב: ח"ג רז: ב) ביום עשות- ארץ ושמים: (בראשית ב') ח"א ד. ח"ב לט. פה: פח. קעה. ח"ג פא: ז"ח בראשית ט' טד שיג. טז טד שלא יז טא שלג. תולדות כ"ז טא שכו. תק"ח קב טב שלו. ג) כי כאשר השמים החדשים וגו': ח"א ה. ח"ג טו. סח: רע: ת"ז תק' ס"ט קה: ד) ויצמח - כל עץ נחמד: (בראשית ב') ח"א כו. ת"ז תק' ג"ג פז: חק' ס"ד צה: ה) וכל שיח השדה וגו': (בראשית ב') ח"א לר: צו. ח"ג מח. ת"ז תק' ג"א פז: ז"ח בראשית י"ג טד שלד. ו) משה וב' משיחין: ח"ב קכ. קנג קנג: רעה. ז) ואדם אין: ח"א צו: רנבו: ח"ג. מה. ת"ז חק' גא פו תק' ס"ז צח. תק"ח קו טר שמב: קט"ז טא שד.

חלופי גרסאות א' גיא כי כאשר השמים החדשים. כ' ג"א אשר אני עושה וגו'. ג' גיא בהיא: ד' גיא סטרא ס' גיא יהא

מאמר	הכולם	משה וב' משיחין
<p>אנון דאתמר בהון אלה אלהיך ישראל, ביומא דיתמחון ארין, כאלו ההוא יומא עביד קב"ה שמיא וארעא הה"ד וגו': פירוש אחר, על הכתוב אלה תולדות השמים וגו', אשר אלה פוסל את הראשונים כנ"ל, היינו לאלו שנאמר בהם אלה אלהיך ישראל, שהוא חטא העגל, והיום שימחה בו הקב"ה את חטא העגל, הרי הוא, כאלו באותו יום עשה הקב"ה את השמים והארץ. הה"ד ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתיה, ויתחדש עלמא, הה"ד כי כאשר השמים וגו' דא איהו ביום עשות. כי בעת ההוא יהיה הקב"ה בזוג עם שכינתו, והעולם יתחדש, כמ"ש כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' וזה הוא ביום עשות שכתוב כאן. דהיינו ביום שיתחדש העולם.</p>	<p>יורד מטר התורה, שהוא ז"א. לזריעת נשמות ישראל. וישראל דדמיין לעשבין ולאננין לא יצמחון, ורזא דמרה, וכל שיח השדה וגו' בגין דאדם אין, דאנון ישראל כבי מקדשא, לעבוד את האדמה, בקרבנין, וישראל הדומים לעשב השדה ואילנות, אינם צומחים, וסוד הדבר וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח משום שאדם אין לעבוד את האדמה: אדם, היינו ישראל. אדמה, היינו בית המקדש. לעבוד, היינו עבודת הקרבנות.</p>	<p>רלד) דבר אחר, וכל שיח השדה, דא משיח ראשון, טרם יהיה בארעא. וכר עשב השדה טרם יצמח דא משיח שני: פירוש אחר, וכל שיח השדה קאי על משיח ראשון, דהיינו משיח בן דוד טרם שיהיה בארץ, וכל עשב השדה קאי על משיח שני, שהוא משיח בן יוסף, ולמה בגין דלית תמן משה למפלח לשכינתא, דעליה אתמר, ואדם אין לעבוד את האדמה. ושואל ולמה לא היו המשיחין בארץ</p>

ט ט' (רומי דף כ"ה ע"ב)

* לא יסור שבט מיהודה דא ² משיח בן דוד, ומחוקק מבין רגליו, דא משיח בן יוסף, ¹ עד כי יבוא ¹ ישיליה דא משה, חשבן דא כדא, וליו יקה"ת עמים אתוון וליוי קה"ת.

מסורת הזהר

א) לא יסור שבט מיהודה: (בראשית מ"ט) ח"א רלו: ז"ח לך כ"ה טר שיט. חרומה מ"ב טא שכ. חקח ג"ב טב שמא שמו. תק"ח ק"ח טא לא. ב) משיח: ח"א ד: לח: לט. עב: קג: קיד. קיס: קלט. ריד: רלה. רלט: רמ. רסא. ח"ב ז. ח: ט. יוד. נד. נו: נח: סה: עח. קטו: קעג. רנג. רכ. ריב. ח"ג כג. קל: ריב: רכז: רלה. רעה: רעט: רפט. ת"ז תק' יח לו: תק' כא מט: ס: סב. תק' כ"ו עא. חק' ל' עג: חק' ס"ט קה. קט: ז"ח בלק ג"ו טא שמה. טב שטו: טג שו. תק"ח ס"ח טא שיא ק"ט טר שכה. קיג טג שיג. משיח ב"ד-ומשיח ב"י: ח"א פב. רסג. ח"ב קטו. קכ. ח"ג סח. קנג: רג: רמו: רמט. רנב. רעח: ת"ז תק' ו' כא. חק' כ"א מח. חק' כ"ב סו. חק' ו' בהשמטות קמד: ז"ח וישב כ"ט טר שנ. משיח בן דוד ח"ב קיס: רעה. ח"ג רמ"ג. רמט. ז"ח לך כ"ה טר שיג. תק"ח קי"ג טא שלת. משיח בן יוסף: ח"א רסו. ח"ב קכ. ח"ג רמב: רמג: רעו: ת"ז תק' ו' בהשמטות קמו: ז"ח בלק ג"ו טב שיט. ז"ח רות פ' טר שטו שיט. ג) עד כי יבא שיליה: (בראשית מט) ח"א רלו: ח"ג רמו: ת"ז תק' כ"א מג. ד) שיליה דא משה: ת"ז תק' כ"א מג. תק"ח ק"ח טא שלא.

מאמר הסולם משה וב' משיחין

בבחינתו. מהמלכות שלמעלה מחוזה, שהווג הוא שלם שם, מפני אדם, וע"כ הארתו שלמה. (וכנ"ל דף ק"י) אמנם משיח בן יוסף אינו מרוצה מהנהגת משיח בן דוד, להיותו מבחינת עלמא דאתכסיא. והארתו ממטה למעלה, כי כל הנמשך מבחינת מחוזה ולמעלה אינו מאיר ממעלה למטה, רק ממטה למעלה, וע"כ הוא רוצה למלוך ולהנהיג ד' ישראל להאיר להם מבחינתו שהיא מהמלכות שמחוזה ולמטה. המאירה ממעלה לכסה בהנהגה גלויה, להיותה עלמא דאתכסיא. וז"ס המחלוקת שהיה בין שאול ודוד, כי שאול היה מבני רחל דהיינו משיח בן יוסף, ודוד היה מבני לאה דהיינו משיח בן דוד. וכן בין רחבעם וירבעם, וכן בכל דור ודור, נמצא ב' הללו שמקטרגים זה לזה.

בארץ. ואמר, שהוא, משום שאין עמהם משה, שעליו נאמר, ואדם אין לעבוד את האדמה. ורוא דמלה, לא יסור שבט מיהודה, דא משיח בן דוד. ומחוקק מבין רגליו, דא משיח בן יוסף עד כי יבא שיליה דא משה, חשבן דא כדא. ולו יקה"ת עמים אתוון ולו יקה"ת וטוד הדבר, לא יסור שבט מיהודה זהו משיח בן דוד. ומחוקק מבין רגליו זהו משיח בן יוסף. עד כי יבא שיליה, זהו משה, כי משה בנימטריא שיליה. ולו יקה"ת עמים, הוא אותיות ולו יקה"ת. כלומר שיגיע התיקון ממשה עד קה"ת ועד לוי שהם אבותיו.

ויש להבין, ענין ב' משיחין הללו מה הוא, ומה הפרש ביניהם. ולמה אינם יכולים להתגלות זולת אחר גילוי נשמת משה, והענין הוא, כי מסכת שיתוף מדה"ר בדין, שהמלכות נכללה בהבינה, נחסרה עצמותה של המלכות, ואין בה אלא בחינת ט"ר דהמלכות, דהיינו בחינת התכללותה של המלכות בהם, אמנם בחינת עצמה נגנזה בראש עתיק, ומסבה זו נחלקה מלכות דו"א לשתי ממלכות, שמחוזה ולמעלה, היא אהל לאה, והוא עלמא דאתכסיא ומשם נמשך משיח בן דוד, שהיא בן לאה, ומחוזה ולמטה היא אהל רחל עלמא דאתגליא. ומשם נמשך משיח בן יוסף, שהוא בן רחל (כמ"ש לעיל דף ק"י ד"ה מלכותא דודר עש"ה) ותנך מוצא שהמלכות שמחוזה ולמעלה יש בה ע"ס שלמות, אבל בהמלכות שמחוזה ולמטה חסרה המלכות שלה והיא מסתיימת ביסוד. ע"ש. ולפיכך יש מחלוקת בין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף למטרת גמר התיקון. כי משיח בן דוד רוצה למלוך, דהיינו להנהיג את ישראל (ויפ"י דף כ"ה ע"ב)

ובזה תבין טוד הכתובים שאמר לו יהונתן בן שאול אל דוד. ואני שלשת החצים צדה אורה וגו' אם אמר אמר לנער הנה החצים ממך והנה, קחנו ובאה כי שלום לך ואין דבר חי ה'. ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה, לך כי שלך ה'. ויש להבין למה בחר יהונתן בסמנים הללו. והענין הוא, כי טוד שלשת החצים, הם ג' ענפין דש' שהם ג' ספירות חג"ת, הרומזים על ג' רגלי הכסא, אשר דוד הוא רגל רביעי אליהם. וכן הם רומזים על ג' ענפין דש' התחתונה. שהם ג' ספירות נה"י, אשר מלכות בית יוסף היא רביעי אליהם, בסוד שביעאה לבנין (כנ"ל דף ק"י) ולפיכך נקראים ח'צים, משום שנחצו ונחלקו ג' ענפין הללו בין משיח בן דוד למשיח בן יוסף. הג' שלמעלה מחוזה למב"ד, והג' של מטה מחוזה למב"י. וז"ס אם אמר אמר

רלה) ד"א, וכל * שיח השדה, אל"ן צדיקיא, דאנון מסטרא (ב) דצדיק

דרך אמת

(ב) נחמה יהודה דף ק"ט וק"כ

מאמר

הכולם

מסורת הזהר

(א) שיח - ש' ח"י: ת"ז חק' נ"א פו:

משה וב' משיחין

חסדים המגולים שלה אלא ממטה למעלה. כמו לאה כי ע"כ חולק מב"י על מב"ד והיא רוצה לתקן את רחל שלא תהיה צריכה לקבל מלאה, ואז תאיר רחל גם ממעלה למטה, כנ"ל. הרי ששניהם אינם שלמים, וע"כ לית חילא למשיחין למופרק לישראל, מטרם שחתקן ה' דמשה, ויתגלה שער הנז, וז"ש ובנינך אינון מתעכבין דהיינו בגין ה' דמשה שאינה מקבלת תקונה השלם, כמבואר.

וז"ש כתקוני זהר (חק' כ"ב דף ס"ז ע"א) שאומר שם אשר ה' דמשה איהו במשכונא

לנביה אברהם אשר ה' דמשה נתמשכנה אצל אברהם, וכן אמר, מה' דאברהם למהוי בה שם עולם, ובה אשתלים ה' דמשה מן ה' דאברהם, להיות בה שם עולם, נשלמה בה ה' דמשה, ע"ש. והטעם הוא, כי ה' דאברהם הוא ה' הממוקמת במדת הרחמים, שה"ס ה' זעירא דאברהם, וה' דהבראם (כנ"ל בהזהר אות רכ) ונתבאר לעיל דף ז' ד"ה וכבר, שזולת המיתוק הזה, לא היה שום מציאות מוחין לזו"ן ולתחתונים, ע"ש, ואלו המוחין ה"ס גילוי שמותיו הק' שבשבילם ברא את העולם, ונמצא שכל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין עד לגלות כל שמותיו הקדושים, אי אפשר לבטל את מיתוקה של המלכות בהבינה, וממילא לא תוכל להגלות ה' דמשה, אמנם אחר שה' הממוקמת דהיינו ה' דאברהם תגלה כל שמותיו הקדושים, אז תבטל השתוף דמדת הרחמים בדין שהוא בחינת ה' דאברהם, ותתגלה ה' דמשה בכל שלמותה, הרי שה' דמשה איהו במשכונא לנביה דאברהם דהיינו לגביה ה' דאברהם, וכל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין הצריכים, היא מעכבת את הגילוי דה' דמשה, אכן בגמר גילוי כל שמותיו הקדושים תבטל בחינת השיתוף בהבינה, ותתגלה ה' דמשה הגנוזה ברישא דעתיק, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתח לראש פנה, ואז יחזרו ב' המלכות, לאה ורחל, להיות פרוץ אחד שלם בכל השלמות, ויחד עמהן יחזרו מב"ד ומב"י להיות אחד בכל השלמות ויגאלו את ישראל, ועל עת ההוא נאמר (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה וגו' ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף וגו' וקרבו אותם אחד אל אחד וגו' והיו לאחדים בידי וגו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות, כמבואר.

רלה) ד"א, וכל שיח השדה ארין צדיקיא, דאנון

אמר לנער הנה החצים ממך והנה, שפירושו ממטה למעלה, דהיינו כטבע הארת הג' ענפין שלמעלה מחוזה שה"ס משב"ד, תדע ברור כי שלום לך, שזוהו אות אשר אבי שאול שהוא משב"י מודה בהנהגתך, ואינו חושב להרגך, אבל, ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והכראה, שפירושו ממעלה למטה באתגליא, כמו הג' ענפין שמחזה ולמטה שהוא מדת מב"י, ואז לך כי שלחך ה', שזוהו האות שהוא מקנא אותך ורוצה להרגך ולבטל הנהגתך, בכדי להנהיג את ישראל בהארת מב"י שממעלה למטה, באתגליא.

והנה נתבאר כי סבת התחלקות המלכות לב' ממלכות, לאה ורחל, שמהן ב' משיחין, מב"ד ומב"י, הוא, מחמת חסרון המלכות דמלכות שלא יוכל להמנות מטרם גמר התיקון, כי ע"כ נתקנה ע"כ"פ מלכות השלמה למעלה מחוזה שהיא לאה, אשר מכחה מקבלת גם רחל תקונה, אע"פ שחסר לה המלכות דמלכות, דהיינו על ידי עליתה והתכללותה בלאה, ותדע, שמלכות דמלכות זו ה"ס ה' שבמשה וה"ס שער הנז, המכונה נתיב לא ידעו עיט, שדרשו ז"ל עיט זה משה, כי כח"ב תו"מ יש בהמלכות שכל אחת מהן כלולה מעשר, הרי הן ג' שערים, וכיון שהמלכות דמלכות חסרה, אין בה רק מ"ט שערים, שגבחינת הכלים חסרה הטלכות דמלכות, ומבחינת האורות היא חסרה כתר, כי יש ערך הפכי מכלים לאורות, (כנ"ל בפתיחה לחמת הקבלה אות כ"ד ע"ש) ונתבאר, כי ה' דמשה ה"ס המלכות החסרה, שה"ס שער הנז, והיא הסבה להתחלקות משב"ד ומשב"י.

וז"ש בזהר תצא דף רעח ע"א, דאמרו מארי מתניתין לרע"מ ולית הי"א למשיחין למפרה לישראל בר מנך ובנינך אנון מתעכבין ואין כח לב' המשיחין לגאול את ישראל בעודך, ובשילך הם נעכבים, ואינם גואלים את ישראל, ע"ש. דהיינו כמבואר, שכל עוד שלא נתקן ה' דמשה, מוכרחים להיות ב' מלכיות, בכדי שע"כ תהיה אחת מהם שלמה לגמרי, דהיינו שמחזה ולמעלה. והשניה תוכל שלמותה על ידי הראשונה, וע"כ גם המשיחין הנמשכים מהן אינם בשלמות, כי הארת משב"ד אינה שלמה להיותה בבחינת חסדים מכוסים, והתחתונים לחסדים מגולים הם צריכים, והארת מב"י הנמשך מרחל, אינה שלמה, כי להיות כל תיקונה של רחל תלוי בלאה, כנ"ל, ע"כ מתעטת הארתה שלא תוכל להאיר את

(דסוי דף כ"ה ע"ב)

חי עלמין. שיח ב' ש' ב' ח"י. ש' תלת ענפין דאלנא, ואנון ג' אבהו, ומן ח"י עלמין.

רלו) לשון אחר, וכפ' * עשב השדה, ע"ב ש"ן, תלת עלין דאינון ש' (ב) יאהדונה", ואינון ע"ב. ענפין, דתליין בהון, כחושבן ע"ב כלהו. לא אתאחדין ב' באתרא, דאיהי שכינתא, עד דייתי ההוא דאקרי ב' אד"ם, דאיהו י"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו ואדם אין לעבוד את האדמה.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) עשב ע"ב ש' ת"ו תק' נ"א פו: (ב) אדם - יוד הא ואו הא: ת"ו תק' נ"א פו:

(ה) חסר לשון.

חלופי גרסאות א' נ"א שחי ב' נ"א ח"י כל אחד כלול משמונה. ונ"א ש' י"ה עד תלת ענפין (אה"ל) נ' נ"א באתר.

משה וב' משיחין

הסולם

מאמר

שהוא הארת החכמה, שאינה מתגלה לא בחב"ד ולא בחג"ת. אלא רק בנה"י, דהיינו בזווגי השמות יאהדונה". ונה"י הללו מרומזים בהש' של המלה עש"ב שג' קוי הש' הם ג' הספירות נה"י. ומכונים ג' עלים, ולא ג' ענפין, שהם חג"ת. וע"כ נקראים עלים. להורות שהם תלויים על הג' ענפים חג"ת, ומקבלים שפעם מהם, והמוחין לנשמות הצדיקים הנולדים מהם, מרומזים בע' ב' שלה המלה עש"ב, דהיינו הוי"ה במילוי יודין, שהיא בגי' ע"ב, שירה על המוחין ההם. וזה אמרו, ענפין, דתליין בהון כחושבן ע"ב כלהו, הענפים, דהיינו חג"ת, שג' העלים נה"י תלויים עליהם, הם כולם כחשבון ע"ב. כי כל אחד מג' הענפים חג"ת יש בו חשבון השם ע"ב, כי יש בחסד השם ע"ב וכן בגבורה, וכן בת"ת, (כמבואר בזהר בסוף חלק שמות דף רס"ט ע"ב) בסוד ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ע"ש. והלשון אחר שלפנינו אינו חולק על הלשון ראשון, אלא שמבאר הענין יותר. כי ע"כ אינו אומר דבר אחר, אלא לשון אחר.

לא אתאחדין ב' באתרא דאיהי שכינתא עד דייתי ההוא דאקרי אד"ם, דאיהו יוד הא ואו הא: המוחין דע"ב אינם מתחברים בהמקום שהיא השכינה, עד שיבא ההוא שנקרא אד"ם, שהוא הויה במילוי אלפין, כזה, יוד הא ואו הא. שהוא משה כמ"ש להלן. בסו"ה מ"ה שמו ומ"ה שם בנו, (עי' בזהר תצא ברע"מ רע"ט) כי הוא תיקן את השכינה והמשיך את היחוד השלם יאהדונה". ודא איהו ואדם אין לעבוד את האדמה. וזהו שכתוב, ואדם אין וגו' שהכונה היא על משה, שעוד לא תיקן השכינה כראוי.

ובגין

דאנון מסטרא דצדיק ח"י עלמין: פירוש אחר שכתוב וכל שיח השדה פירושו נשמות הצדיקים, שהם נמשכים מיסוד דו"א הנק' צדיק חי העולמים. כי ש"י"ח, ש' ח"י, ש' תרת ענפין דאלנא ואנון ג' אבהו, ומן ח"י עלמין, כי שיח הוא אותיות ש' ח"י, אשר סתם ש' יורה על ג' ענפים של האילן, שהם ג' אבות, דהיינו חג"ת של הז"א הנק' אילן, אבל ש' של ש"י"ח, אינו מו"א אלא מן ח"י עלמין, שהוא יסוד דו"א. וע"כ יש בש"י"ח האותיות ח"י, להורות ש' זאת הוא מן ח"י שהוא יסוד דו"א, ולפיכך וכל שיח השדה יורה על נשמות הצדיקים הנמשכים מיסוד דו"א המרומז בהמלה ש"י"ח, כמבואר.

רלו) לשון אחר, וכל עשב השדה, ע"ב ש' תלת ערין, דאנון ש' יאהדונה".

ואנון ע"ב: לשון אחר בביאור הכתוב על נשמות הצדיקים, הוא, מהכתוב וכל עשב השדה, עשב, הוא אותיות ע"ב ש', אשר ש' יורה על תלת עלים, שהם יאהדונה". דהיינו הצירוף של הוי"ה אדנ"י, שירה על זווג השמות הוי"ה שהוא ז"א, עם אדנ"י שהיא הנוקבא. והם ע"ב, היינו הוי"ה במילוי יודין שהוא בגי' ע"ב, שה"ס מוחין דהארת חכמה המתגלה בסוד הזווג דב' השמות בסוד יאהדונה". פירוש, כי יש ג' זווגים בזו"ן, זווג דג"ר ה"ס הויה אהיה, זווג דחג"ת ה"ס הויה אלקים, זווג דנה"י ה"ס הוי"ה אדנ"י, ומוחין דע"ב שה"ס מוחין דחיה, אינם נמשכים עד שיושלם הזווג גם בצירוף הג' הוי"ה אדנ"י, ואז נולדים נשמות הצדיקים מזווג הג' הוי"ה אדנ"י שירה על זווג דנה"י דו"ן, אמנם מב' צירופים הקודמים אינם - נולדים נשמות הצדיקים, כי אינם נמשכים אלא ממוחין דע"ב, (דשו"י דף כיה ע"ב)

רלז) ובגין דא, אתמר ביה, וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדיק, ומניה * אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה ^ב ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים, ^ה דאנון דשאין, לא צמחין בגלותא, עד דאמת מארץ תצמח, ודא משה דאתמר ביה ^ג תורת אמת היתה בפייהו, דלא יהא מאן דדריש לשכינתא כותיה, ובגין דא ^ד ואדם אין לעבוד. רלח) ומיד דאיהו ייתי מיד ^ה וא"ד יעלה מן * הארץ, ^ו א"ד מן אדנ"י סליק ליה ^ז ואתעביד בה אדון כל הארץ, מיד והשקה את כל פני האדמה, מניה אתשקיין ישראל לתתא ^ח בע' אנפין דאורייתא. רלט) ד"א, ואד יעלה מן הארץ, תרגומו, ועננא יסתלק מן ארעא, ההוא דאתמר ^י בה ^י כי ענן ה' על המשכן ^י וגו', וביה ^י מתשקיין תלמידי חכמים בארעא.

מסורת הזהר

א) אמת מארץ תצמח: (תהלים פ"ה) ח"ב קטו. קפח: רנח: ת"ז תק' ס"ג צד: תק' ה' בהשמטות קמג. ז"ח בראשית י"א טב שז. ב) ותשלך אמת ארצה (דניאל ח) ח"ב קטו. ח"ג כח: ת"ז תק' כב סח. תק' ס"ג צד: תק' ה' בהשמטות קמג. ג) תורת אמת היתה וגו' (מלאכי ב') ח"ג פה: רפב: ת"ז בהקדמה יא: תק' ס"ג צד: תק"ח צ"ד טב שג. ד) ואדם אין: לעיל דף רב ציון ז' וש"ג. ה) ואד יעלה מן הארץ: (בראשית ב') ח"א לה. רנב: ח"ג כח: ת"ז תק' גב פו. תק' ס"ט קיא: ו) אד מן אדנ"י: ת"ז תק' ג"ב פו. ז) ע' אנפין דאורייתא: ח"א מז: גו. ח"ג כ. קס. רטו רכג. רכט. ח) כי ענן ה' על המשכן: (שמות מ') ח"ג נט.

חלופי גרסאות א) גיא דאינון עשבין ודשאין ב) גיא ביה ג) גיא המשכן יומס ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם. ד) גיא ממשתיין

<p>משה וב' משיחין</p> <p>ו'. ואתעביד בה אדון כל הארץ. ומיד שיבא משה. תכף ימוים, וא"ד יעלה מן הארץ. דהיינו א"ד מן השם אדנ"י. עולה לו ו'. ונעשה בה אדון כל הארץ פי'. ז"א ה"ס ו' וכשיבא משה עולה ז"א ומתיחד עם השכינה שנקראת אדנ"י, והשכינה נעשית אז אדון כל הארץ. ושיעור הכתוב, וא"ד יעלה מן הארץ, שהיא השכינה הנקראת אדנ"י, ואדנ"י הוא שם של נקבה, וע"כ עולה רק ב' אותיות מהשם שהן א"ד, ועולה ז"א שהוא ו' ומתיחד עמה, ואז היא מקבלת ממנו מוחין שלימים, והיא נעשית אדון כל הארץ כלומר במקום שהיתה נקראת אדנ"י שהיא נקבה נקראת עתה אדון, שהוא זכר. מיד והשקה את כל פני האדמה, מניה אתשקיין ישראל לתתא בע' אנפין דאורייתא, מיד והשקה את כל פני האדמה, שפירושו שישראל לבטה ישקו ויקבלו מהשכינה את המוחין הנקראים ע' פנים לתורה, שהם מוחין דג"ר, כי פנים ה"ס ג"ר בס"ה חכמת אדם תאיר פניו וע' ה"ס ז"ס חג"ת נה"י, שכל אחת מהן כלולה עשר, ושלשים העליונים אינם מושגים. רלט) ד"א ואד יעלה מן הארץ, תרגומו ועננא יסתלק מן ארעא, ההוא דאתמר בה, כי ענן ה' על המשכן וגו'. פירוש</p>	<p>מאמר</p> <p>הסולם</p> <p>רלז) ובגין דא אתמר ביה וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדיק ומניה אמת מארץ תצמח, ומשום זה נאמר על משה, וכל עשב השדה טרם יצמח דהיינו שעוד לא נצמח הצדיק, שהוא משה, שממנו מתקיים הכתוב אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים, דאנון דשאין, לא צמחין בגלותא עד דאמת מארץ תצמח, שנאמר בו בהאמת, ותשלך אמת ארצה, שהכונה הוא על התלמידי חכמים, שהם כמו דשאים הצומחים בארץ, אינם צומחים ויוצאים מהשכינה בגלות, עד העת שיקוים הכתוב אמת מארץ תצמח, ודא משה דאתמר ביה תורת אמת היתה בפייהו, דלא יהא מאן דדריש לשכינתא כותיה, ואמת זהו משה שנאמר עליו תורת אמת היתה בפייהו, שאין מי שידרוש את השכינה כמותו, ובגין דא ואדם אין לעבוד, ומשום זה אומר עליו הכתוב ואדם אין לעבוד את האדמה, אדם, הוא משה כנ"ל האדמה, היא השכינה, ומטרם שבא משה, לא היה מי שיתקן את השכינה כראוי. רלח) ומיד דאיהו ייתי, מיד ואד יעלה מן הארץ אד מן אדנ"י סליק ליה (הפתי דף כ"ה ע"ב *) כ"ו ע"א</p>
--	--

רמ) בההוא זמנא, * וייצר הוי"ה אלקים את האדם, ארין ישראל. בההוא זמנא, קב"ה צייר לון בצוירין דעלמא דין ועלמא דאתי. וייצר, בההוא זמנא, קב"ה עייל לון בשמיה, בצוירא דב' יודין י י. ו' בינייהו, דאינון סלקין לחשבון הוי"ה. ויהון מצוירין באנפוי, באנפין דילהון בתרין יודין, בחוטמא דילהון באת ו'.

רמא) ובגין דא אמר קרא כ כי מראש צורים אראנו. ארין אנון ח צוירין דשמא קדישא. כ ויהון מצוירין באנפיהו, בתרין לוחין יקירין דאנון י י דאיהו ו' י חרות עלייהו.

רמב) ועוד צייר לון, לכל דור בבת זוגיה עלאה, דא י"ה. ואנון

מסורת הזהר

א) וייצר ה' אלקים את האדם: ח"א כו. מט. קלד. ח"ב מא: ח"ג מו: מח. קיא. קלט: קמא: רי: שח. ת"ז תק' י"ט לט: תק' ג"ג פו: חק' ס"ד צה: תק' ס"ו צו: תק' טט קסז: תק' ע' קכט: חק' ו' בהשמות קמה: ז"ח יתרו ל"ד טב שמו, טד שלג. רות ע"ח טג שכט. שלד. תק"ח קו טג מג: ב) כי מראש צורים אראנו: (במבר כ"ג) ח"ג רג: רי:

חלופי גרסאות ח גיא ליג צוירין. כ ג"א ויהו. ג ג"א חירות ד גיא דאיהו וליג דא ייה

משה וב' משיחין

הסולם

מאמר

ו' בסופו הרומזת על חכמה תתאה. ו' אותיות אהדונ"ה בין הב' יודין, ש' אותיות הללו ה"ס ז"א המקבל מחכמה עלאה שבבינה. שה"ס עוה"ב. ומשפיע לחכמה תתאה. מלכות שה"ס עוה"ז. ומשפיע אותם לישראל. ומוחין הללו. מצוירים בישראל בב' הפנים עם החוטם, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. כי המוחין דג"ר מכונים פנים, וב' הפנים ה"ס ב' הקוין ימין ושמאל. והחוטם ה"ס קו המכריע ביניהם.

רמא) ובגין דא אמר קרא כי מראש צורים אראנו. ארין אנון צוירין דשמא

קדישא, ויהון מצוירין באנפיהו בתרין לוחין יקירין דאנון י י. דאיהו ו' חרות עלייהו:

ובשביל זה אמר הכתוב, כי מראש צורים אראנו. והמלה צורים, מורה על אלו הצוירים של שם הקדוש, שהיו מצוירים בהפנים שלהם בסוד ב' לוחות היקרים. שהם י' י' שהו' חרות עליהם. פירוש. שמבאר הכתוב מראש צורים אראנו עם סוד המוחין דב' יודין ו' שפירש לעיל הכתוב וייצר. כי מראש ה"ס מוחין דג"ר הנק' ראש. צורים. ה"ס שיעורי קומת המוחין המכונים צורים. אראנו. ה"ס שפעת מוחין דחכמה הנק' ראיה. שמוחין הללו יהיו מצוירים בב' תפוחי הפנים שה"ס ב' לוחות ימין ושמאל, שה"ס ב' יודין של היחוד יאהדונה"י, ו' אותיות אהדונה"ה. חרות עליהם בסוד החוטם, כנ"ל.

רמב) ועוד, צייר לון לכל דור בבת זוגיה עלאה, דא י"ה. ואנון ו' יחודא

דתריויהו: ועוד, שצייר להם לכל הדורות בבת זוגי העליונה

פירוש אחר על הכתוב ואד יעלה מן הארץ. כתרוממו. וענן יעלה מן הארץ. והיינו השכינה. שנאמר בה, כי ענן ה' על המשכן וגו'. כי לעת קץ כאשר יבא משה או יעלה השכינה, וכה מתשקין תלמידי חכמים בארעא: והתלמידי חכמים שבארץ ישקו ויקבלו ממנה המוחין.

רמ) בההוא זמנא, וייצר ה' אלקים את האדם ארין ישראל. קב"ה צייר לון בצוירין דעלמא דאתי.

בעת ההיא נאמר, וייצר ה' אלקים את האדם. היינו את ישראל, שהקב"ה צייר אותם בצוירים של עוה"ז ועוה"ב. צוירין, פירושו, שיעורי קומות של מוחין, דהיינו שהקב"ה ישפיע להם אז מוחין של המלכות הנקראת עוה"ז ושל הבינה הנקראת עוה"ב. כמו שהולך ומבאר באורך.

וייצר, בההוא זמנא קב"ה עייל לון בשמיה בצוירא דב' יודין, י י. ו' בינייהו. דאנון סלקין לחשבון הוי"ה, וייצר, שכתוב עם ב' יודין, יורה, שבעת ההיא, מכניס הקב"ה את ישראל בשמו, בהצויר של ב' יודין, וביניהם ו', שהם עולים בנימטריא הוי"ה, דהיינו כ"ו. ויהון מצוירין באנפוי. באנפין דיההון, בתרין יודין, בחוטמא דרהון באת ו'. וב' היודין יהיו מצוירים בפניו ובפניהם של ישראל. דהיינו בב' תפוחי הפנים שלהם, ובהחוטם שלהם יצויר אות ו'.

פירוש. כי בהמלה וייצר, יש בתחלתו ו' וב' יודין, והוא רומז על המוחין הנמשכים מהיחוד של הוי"ה אדנ"י. בסוד יאהדונה"י, שיש בו י' בתחילתו הרומזת על חכמה עלאה. (דמוי דף כיו ע"א)

ב ו' יחודא דתרווייהו. בוצייר לון באנון דצירא דלעילא, דאיהו ישראל, עמודא דאמצעייתא, כליל שכינתא עלאה ותתאה, דאנון ק"ש ערבית, וק"ש שחרית, ועלייהו אתמר בעצם מעצמי ובשר מבשרי.
 רמג) ומיד בההוא זמנא, נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא, הה"ד ויטע ה' אלקים אבא ואמא. גן, דא שכינתא תתאה, עדן, דא אמא עלאה. את האדם דא עמודא דאמצעייתא, איהי תהא נטע דיליה, בת זוגיה, ולא תזוז מניה לעלם, ותהא עדונא דיליה, וישראל קב"ה נטע לון בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא, כד"א י נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

מסורת הזהר

א) ק"ש: לעיל דף ע"ז ציון ד' וש"נ. ב) עצם מעצמי ובשר מבשרי: (בראשית ב) ח"א כח. מט: ח"ג כד. לג: עח. רנ"ג רנה: רפא. ת"ז בוקמה יב: חק' נ"ה צב. חק' ג' בהשמות קמ. ז"ח בלק נ"ה טד שכב ג) ויטע - גן בעדן וגו': ח"א קי: רטו. ח"ב קנ. קעו. ח"ג קלח. ת"ז חק. נ"ג פו: ז"ח בראשית י"ג טג שמה. יז טג שנ. רות ע"ט טד שכט. תק"ח ק"ג טא שכ. א) גן - שכינתא ערן-אמא: ת"ז תק' נ"ג פו: ד) נצר מטעי מעשה ידי וגו': (ישעיה ס') ח"א לה: נט: צג. קסד: רטו. רנא. ח"ב נט: קיד. קעו. רלח. תק"ח צ"ח טד שלג.

חלופי גרסאות ה' גיא י' יחוד דתרווייהו. ב גיא וצירי

משה ובי משיחין

הסולם

מאמר

ושכינה תתאה רחל נק' בשר, ובסוד הבנין דאו"א נעשו שתיהן פרצוף אחד, וע"כ אמר עליה עצם מעצמי ובשר מבשרי.

רמג) ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא. הה"ד ויטע

וגו' ומיד בעת ההיא, דהיינו כשיתגלה משה לעת קץ, נטע להם לישראל בן עדן הקדוש ו"ש ויטע וגו' כלומר, שבחינה זו הנ"ל, שלאה ורחל נעשו פרצוף אחד ה"ס ג"ע. וישראל שהוא ז"א כולל שתייהן, נבהן, שישראל הוא בג"ע. כי עדן ה"ס שכינתא עלאה, וגן הוא שכינתא תתאה, וכשנכללות יחד נקראות ג"ע. פירוש. כי בכל הדורות הוא משפיע לישראל מוחין מבחינת ג"ע. כנ"ל. אבל אינם בקביעות. להיותם בעצמם מחוץ לג"ע. ולעת קץ יעלה הקב"ה את ישראל לג"ע כמו לאדה"ר קודם החטא. ואז יהיו המוחין בקביעות לנצחיות. וז"ש ויטע ה' אלהים, זה אבא ואמא, הבונים את הנוקבא, גן זה שכינה תחתונה, ערן זה אמא עלאה, את האדם, זה עמוד האמצעי הנק' ישראל, איהי תהא נטע דיליה, בת זוגיה ולא תזוז מניה לעלם, ותהא עדונא דיליה, ואז, כשיעשו שתיהן פרצוף אחד בסוד גן עדן, השכינה תהיה הנטע שלו בת זוגה, שלא תזוז ממנו לעולם, ותהיה העדן שלו לנצחיות. וישראל קב"ה נטע לון בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא. כד"א נצר וגו', והקב"ה נטע את ישראל בעת ההוא נטע קדוש בעולם, כלומר וכשישראל מקבלים המוחין

העליונה, שהיא י"ה, והם ו', שהוא היחוד של שתיהן. פירוש, שמבאר עתה שבאמת נוהגים השפעת המוחין הנ"ל בסוד ויצר, גם בכל הדורות. ולא דוקא לעת קץ, ואומר, שהקב"ה מצייר ומשפיע מוחין לישראל לכל הדורות בבת זוגו העליונה, שהיא בינה. שה"ס י"ה המתיחדים בו, כי ע"כ בינה היא אותיות בן י"ה, שרומזו על הבן שהוא ז"א המיוחד את י"ה. וההפרש מבין כל הדורות לעת קץ מבאר להלן.

וצייר לון באנון דצירא דלעילא. דאיהו ישראל עמודא דאמצעייתא, כליל שכינתא עלאה ותתאה, והקב"ה צייר ומשפיע לישראל, באלו הציורים של מעלה, כי ה"ס הז"א הנקרא ישראל, שהוא עמוד האמצעי הכולל את שכינה העליונה והתחתונה ביחד. דאנון ק"ש ערבית וק"ש שחרית, ועלייהו אתמר בעצם מעצמי ובשר מבשרי. שהן ק"ש של ערבית וק"ש של שחרית, ועליהם נאמר, עצם מעצמי ובשר מבשרי. פירוש. בעת שהזו"ן משיגים מוחין דחיה, נעשים לו ב' הנוקבין לאה ורחל לפרצוף אחד, והוא נקרא אז בשם ישראל, שהוא נוטריקון ל"י רא"ש. וז"ש וצייר לון באנון דצירא דלעילא, דהיינו מוחין דחיה, שאז נקרא הז"א בשם ישראל, ועמודא דאמצעייתא כליל שכינתא עלאה ותתאה, שהם לאה ורחל שנעשו פרצוף אחד וישראל כולל אותם ביחד. ושכינתא עלאה ה"ס ק"ש של שחרית ושכינתא תתאה ק"ש של ערבית. והסו"ה עצם מעצמי ובשר מבשרי, כי שכינה עלאה לאה נק' עצם, (דפו"י דף כ"ז ע"א)

רמד) * ויצמח הוי"ה אלקים, אבא ואמא, כל עץ נחמד דא צדיק, וטוב למאכל דא עמודא דאמצעיטא, ^א דביה הוא ^ב זמין מזון לכלא, דכלא ביה, ולא אתפרנס צדיק אלא מניה, ושכינתא מניה, ולא ^ג צריכין ד לתתאין, אלא כלהו נזונין לתתא על ידיה. דבגלותא לא הוה לשכינתא ^ד ולחיי עלמין מזונא, אלא בחיי ^ה ברכאן דצלותא, אבל בהווא זמנא, איהו ^ו יהא מזונא לכלא. רמה) ועץ החיים, דהוא אילנא דחיי יהא נטיע בגו גנתא, דאתמר ביה ^ז ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. ושכינתא, לא שלטא ^ח עלה, איילנא דסטרטא אחרא. דאנון ערב רב, ^ט דאנון עץ ^י הדעת טוב ורע, ולא תקבל בה ^{יא} עוד טמא, הה"ד ^{יב} בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) ויצמח-כל עץ נחמד: לעיל דף ר"ב ציון ד' וש"ג. ב) ולקח גם מעץ החיים: (בראשית ג) ח"ב ק"ו. ת"ז חק' ט"ו ל: חק' ל"א ע"ו. חק' מ' פ: חק' צ: צ"א. חק' ס"ו צו: חק' ע' קכח: חק' ה' בהשמות קמא: ג) עץ הדעת טו"ר: ח"א ז: כו. לח: לו. נב. נג. קב: רכא: רסג: ח"ג טו: קז: קיא. קנב. ריו: רמה: רנב: רעו: ת"ז חק' כ"א נו: חק' כ"ד טט. חק' נ"ג טז: חק' נ"ו פט: צ: צ"א. חק' נ"ט צב. חק' ס' צג: חק' ס"א צד. חק' ס"ד צה: חק' ס"ו צו: חק' ס"ז צח. חק' סט צט. קא: קב. קט. קיו: חק' ע' קלג. ד) ה' בדרך ינחנו וגו': (דברים לב) ח"א קסד. ח"ב קכ: רסה: ח"ג פב: קכד: קכה: רי: ת"ז חק' ט"ו ל: חק' י"ח לו: חק' סט קט: קיד:

חלוסי גרסאות א) נ"א דבהווא, ב) נ"א זמנין. ג) נ"א זמנא. ד) נ"א צריכו, ה) נ"א לתתאין דילתין, ו) נ"א תתאין דלהו, ז) נ"א תתאין, ח) נ"א ולחיי, ט) נ"א יחב. י) נ"א עליה ח נ"א דאיהו, ט נ"א ערד וטמא וליג עור.

משה וב' משיחין

הסולם

מאמר

כי בהגלות לא היה מזונות להשכינה ולחי העולמים, דהיינו להיסוד דז"א, המשפיע להשכינה, אלא על ידי העלאת מ"ן, בכח שמונה עשרה ברכות שבהתפלה, אבל בעת ההוא בעת קץ, היסוד יהיה המשפיע מזונות לכולם, אל השכינה ואל התחתונים, מבלי שיצטרכו לשום אתערותא דתתא.

המוחין ההם, נעשו נטיעה קדושה בעולם, וז"ש נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

רמד) ויצמח ה' אלקים, אבא ואמא, כל עץ נחמד, דא צדיק, וטוב למאכל, דא עמודא דאמצעיטא, דביה הוא זמין מזון לכלא, ואז נאמר, ויצמח ה' אלקים, היינו או"א. כל עץ נחמד, היינו הצדיק, שה"ס יסוד דז"א, הנקרא עץ, והוא נחמד, וטוב למאכל, היינו ז"א, הנשרא עמוד האמצעי, שבו מאכל ומזונות לכל, כלומר, שהוא משפיע המוחין לכל התחתונים, דכלא ביה, ולא אתפרנס צדיק אלא מניה, ושכינתא מניה, ורא צריכין לתתאין, אלא כלהו נזונין לתתא ער ידיה, שהכל בו, בז"א, ואין הצדיק, שהוא יסוד דז"א, מתפרנס, אלא ממנו, מהז"א, והשכינה מן הצדיק, ואינם צריכים לתחתונים, שאינם צריכים להתחתונים שיעלו מ"ן, אלא התחתונים נזונים על ידי היסוד העליון והשכינה, מבלי שיצטרכו להעלות מ"ן, דבגלותא לא הוה רשכינתא ורחיי עלמין מזונא אלא בחיי ברכאן דצלותא, אבל בהווא זמנא איהו יהא מזונא לכלא, (דטוי דף כ"ו ע"א)

רמה) ועץ החיים, דהוא אילנא דחיי, יהא נטיע בגו גנתא דאתמר ביה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם: ועץ החיים שהוא ז"א הנק' אילנא דחיי יהיה נטוע בתוך הגן, שהיא השכינה, שאז נאמר בו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, פירוש, כי בגלות לא היה הז"א נטוע תוך השכינה, כי לא היה זוונו קבוע, אלא במקרה, משא"כ לעץ קץ, יהיה ז"א נטוע תוך הגן תמיד בזווג דלא פסיק, שה"ס ואכל וחי לעולם, בקביעות, ושכינתא לא שלטא עלה אילנא דס"א, דאנון ערב רב, דאנון עצה"ד טו"ר, ולא תקבל בה עוד טמא הה"ד בדרך ונו, והשכינה, לא ישלוט עוד עליה האילן דס"א, שהוא הערב רב, שהם עץ הדעת

ובגין דא * לא מקבלין גרים לימות המשיח. ותהא שכינתא, כגפנא, דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא.

רמו) וישראל יהון כל עץ נחמד למראה, ויתחזר עלייהו שופרא, דאתמר ביה ² השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ועץ הדעת טוב ורע, אדחיין מנייהו, ולא מתדבקין, ולא מתערבין בהון, דהא ⁶ אתמר בישראל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, דאנון ערב רב, וגלי לון קב"ה, דביום אכלו ממנו, גרמו דאבדו ב' אבדין, דאנון בית ראשון ובית שני, דא איהו ¹ כי ביום אכלך ממנו ² מות תמות ב' פעמים, ואנון ³ גרימו דצדיק יחרב ויבש, בבית ראשון ⁴ דאיהי שכינתא עלאה. ובבית שני, דאיהי שכינתא תתאה, דא ⁵ איהו ⁶ ונהר יחרב ויבש. ונהר דא ⁷ יו, יחרב בה' תתאה, בגין דאסתלק מניה נביעו ד' לאין סוף.

דרך אמת

מסורת חזרה

א) ויקהל כ"י בני עיין ולא למימלא דלמא עלאה אלקריאם עדן דבאלדמ האזיט כן ב' מאן הוא עקן דא חכמה עלאה אלא האק בינה היא היוולת מעדן שהיא חכמה. משמים ארץ וגו': (איכה ב') ח"א ריט. רלה. רמב: ח"ב פה: קטו. קעה. ח"ג נט. עב. עד. רצג: ⁴ כי ביום אכלך וגו': (בראשית ב') ח"א לה: ח"ב פו: ת"ז תק' ט"ו ל: תק' י"ח לו: תק' ס"ט קיד: את. תק' סט קא: ז"ח בראשית י"ח טג שכ. יט טב שמא. ה) מות תמות ב' פעמים: ת"ז תק' כ"ד סט: תק' נ"ג פו: תק' נ"ו צ: תק' ס"ו צו. תק' ס"ט קא: ו) יחרב ויבש בב"ר-ובכ"ש: לעיל בהקדמה דף פ"ב ציון ד', ה', וש"נ. ז) ונהר יחרב ויבש (ישעיה י"ט) ח"א כ"ו: רנג: ת"ז בהקדמה י"ד. תק' ו' כג. תק' יא כו: תק' מ"ב פב. חלופי גרסאות א גיא איתא. כ נ"א גריעו. ג נ"א דאיהו. ד נ"א הוא. ס נ"א ל"ג דא ו' נ"א ל"ג ו'.

מאמר

הסולם

משה וב' משיחין

הדעת טו"ר. ולא תקבל בה עוד טמא, כלומר שלא תפרנס את הטומאה וע"כ נתבטלה הטומאה מהעולם, וזה שכתוב על העת ההוא, ה' בדד ינחנו, ואין עמו אל נכו, כי יבולע כל הרע וכל הטומאה מן העולם. ובג"ד לא מקבלים גרים לימות המשיח ותהא שכינתא כגפנא דרא מקבלא נטעא ממינא אחרא, ומשים זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, והשכינה תהיה כמו גפן, שאינו מקבל הרכבה ממין אחר. רמו) וישראל יהון כל עץ נחמד למראה, ויתחזר עלייהו שופרא דאתמר ביה, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ויהיו ישראל בבחינת הכתוב כל עץ נחמד למראה, ויתחזרו וישיגו אותו התפארת שאבדו בחורבן בית המקדש, שנאמר בו השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ועץ הדעת טוב ורע אדחיין מנייהו ורא מתדבקין, ולא מתערבין בהון, ועצה"ד טו"ר, נפרד ונדהה מישראל, ואינם מתדבקים ואינם מתערבים בהם. דהא אתמר בישראל, ומעץ (דפרי דף כ"ו ע"ב) שנהר

הדעת טו"ר לא תאכל ממנו, דאנון ערב רב, כי אז נאמר לישראל, מעץ הדעת טו"ר לא תאכל ממנו, שהוא בחינת הערב רב. דהיינו וגלי לון קב"ה דביום אכלו ממנו גרמו דאבדו ב' אבדין, דאנון בית ראשון ובית שני, דא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ב' פעמים. דהיינו שאז יגלה הקב"ה לישראל, שביום שאכלו מעץ הדעת, גרמו בזה ב' אבדות שהם חורבן ב"ר וב"ש, וזהו שכתוב ביום אכלך ממנו מות תמות, שנזכר ב' פעמים מיתה, שהוא כלפי ב' המקדשים. וגילוי זה שמגלה הקב"ה אז לישראל, נבחן כמו שאומר להם שלא יאכלו מעצה"ד כמו שאמר לאדה"ר, ואנון גרימו דצדיק יחרב ויבש, בבית ראשון, דאיהו שכינתא עלאה, ובכ"ש, דאיהו שכינתא תתאה, והם גרמו ע"י עצה"ד, שהצדיק המשפיע להשכינה יחרב ויבש, בב"ר, שהוא שכינה עליונה, ובכ"ש, שהיא שכינה תחתונה, דא איהו ונהר יחרב ויבש, ונהר דא ו', יחרב בה' תתאה, בגין דאסתלק מניה נביעו ד' לאין סוף, וז"ש ונהר יחרב ויבש. שנהר

בראשית

ריא

רמז) ומיד דיפקון ישראל מן גלותא, עמא קדישא לחוד, מיד נהר דהוה חרב ויבש אתמר ביה, * ונהר יוצא מעדן ד דא' להשקות את הגן, ונהר דא עמודא דאמצעיתא, יוצא מעדן, דא אמא עלאה, להשקות את הגן, דא שכינתא תתאה.

רמח) דבהווא זמנא אתמר במשה ובישראל ב אז תתענג על הי י בענג דאיהו: ע' עדן, נ' נהר, ג' גן. ואתקיים קרא, אז י ישיר משה וגו', * שר לא נאמר, אלא ישיר. ואתהפך לערב רב (ב) ה ענג לנגע, ולאומין דעלמא נעעז, כגוונא דפרעה ומצראי, דפרח בהון שחין אכעבועות. אבל לישראל יהא ענג.

דרך אמת

מסורת הוהר

א) שפחה רעה שהיא הקליפה מתהפך לה ענג לנגע (א) ונהר יוצא מעדן ח"א כו. כו. לר. לה: נט: עד: מקוים נהקדמה סוף דף י"א וחסר פקודי ר"ב ע"ב. פב: פה: צד: צה: קטו. קכה: קמא: קמט: קנח. רח. רמא. ח"ב יוד. כג. כד: נו. סג: ע. פג. סו: צ. קג. קכנ: קלו. קעט. ר. רי: רנו: ח"ג ד. יוד: יא. יג. לא: מ. נח. סא: סה: סח. סט: צ: קכה. קלו. קפא. רמו. רסד: רעו: רפט: רצ: רצא: רצח. ת"ז בהקדמה יד. תק' כא נח. תק' מ"ח פה. תק' נ"ה פח. ז"ח בראשית י"ח טא שמו. אחרי מ"ח טא שלה. חקת נ"ג טב שטו. שהיש ס"א טב שגב. תק"ח קי"ז טא שמו. קי"ט טא שגמ. ב) אז תתענג על הי: (ישעיה נח) ח"א רטו. ריט. ח"ב נ: פג. פח: קכנ. קנה: רט. רנב: רנה. ח"ג סב: סז: ע: צד: קד. רענ. רפח: ג) ענג-ערן-נהר-גן. ת"ז תק' נ"ה פח: ד) אז ישיר משה: ח"א כו. ח"ב נג: נד: ח"ג רא. רפה. ח"ז בהקדמה ו: תק' יוד כד: כו. תק' י"ג כח: תק' כ"א נא. נה. תק' ל"ח עט. תק' סט קי: קיב. קיט. תק' ע' קיט: ה) ענג לנגע ח"ב רנ"ב: ת"ז בהקדמה יב. תק' כ"א נח. תק' נ"ה פח: (ענג) ת"ז תק' כ"ד ס"ט:

חלופי גרסאות א) נ"א ל"ג דא ו' ב נ"א איז בענג. ג נ"א ל"ג עעז.

מאמר

הסולם

משה וב' משיחין

שנהר זה, דהיינו ז"א, יחרב בה' תתאה, דהיינו הנוקבא שלו, משום שנסתלק מהז"א המבוע של הי' שנובע לה' ראשונה בכחינת א"ס.

רמז) ומיד דיפקון ישראל מן גלותא, עמא קדישא לחוד, מיד נהר דהוה חרב ויבש אתמר ביה ונהר יוצא מעדן דא ו, להשקות את הגן: ומיד כשיצאו ישראל מהגלות, עם קדוש בפני עצמו, דהיינו שהערב רב יפרדו מהם. מיד אותו נהר שהיה חרב ויבש בעת הגלות, נאמר בו אז, ונהר יוצא מעדן, שהוא ה' דשם הויה, להשקות את הגן, שהוא ה' תתאה. ונהר, דא עמודא דאמצעיתא. יוצא מעדן, דא אמא עלאה, להשקות את הגן, דא שכינתא תתאה. ונהר, היינו עמודא דאמצעיתא הנקרא נהר, שהוא ז"א. יוצא מעדן, היינו אמא עלאה הנקראת עדן, אשר ז"א מקבל השפע ממנה. להשקות את הגן היינו להשפיע להשכינה תחתונה, הנקראת גן.

רמח) דבהווא זמנא אתמר במשה ובישראל. אז תתענג על הי, בענג, דאיהו (דפווי דף כ"ז ע"א *) כ"ז ע"ב)

רמט) ודא איהו ונהר יוצא מעדן, להשקות את הגן, ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, דאנון: חסד דרועא ימינא, ובההוא זמנא * הרוצה להחכים ידרים, ומחנה מיכאל אתשקיין מניה, ועמיה ^ב מטה יהודה ותרין שבטין. גבורה דרועא שמאלא, ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפין, ומחנה גבריאל אתשקיין מניה, ועמיה מטה דן ותרין שבטין. נצח שוקא ימינא ומנה אתשקיין ^ב משרייא דנוריאל, ועמיה מטה ראובן, ותרין שבטין עמיה. הוד שוקא שמאלא, דעלה אתמר לעיקב ^ב והוא צולע על ירכו, ומניה אתשקיין ימשרייא דרפאל, דאיהו ממנא על ^ב ד' אסוותא דגלותא, ועמיה מטה אפרים ובי שבטין.

(רנ) ד"א, 'ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלפין אנון ' ארכעה דנכנסו

דרך אמת

(ה) ס"י וקס"א וס"ב וס"ג.

מסורת הזוהר

(א) להחכים ידרים – להעשיר יצפין ת"ז בהקדמה ס"ו: תק' כ"א נ"א: נ"ז: תק' כ"ב ס"ד: תק' כ"ד ס"ט: תק' ס"ט ק"ד: ק"ה. ק"ו: תק' ע' קכ"א: קכו: תק' ל"ד ע"ז. ז"ח יתרו"ב ס"ג ש"ב תק"ח ק"ג ס"ג ש' כ"ז שכ"ט. (ב) מטה יהודה – ובי שבטין ח"א רמא. רנט. ח"ג קי"ח: (ג) והוא צולע על ירכו: לעיל ד' קל"ב ציון ב' וש"ג. (ד) אסוותא: ח"ב רנד. לעיל ד' ק"ל ציון ג' וש"ג. (ה) ומשם יפרד (בראשית ב') ח"א לה: נ"ט: ע"ד: קנ"ח: ר"ח. רמא. ח"ב יוד: כ"ד: קע"ט. ר'. רנו: ח"ג מ. צ: קפא. ת"ז תק' ג"ה פח. תק"ח קי"ט ס"א שמ"ה. (ו) ארכעה דנכנסו לפרדס: ח"ב רנד: ח"ג רכג: ת"ז בהקדמה י"א: תק' נה פח: תק"ח ק"ז טג שטו:

חלופי גרסאות ^ב נ"א משריין נוריאל. נ"א משריין רפאל.

מאמר

הכולם

משה ובי משיחין

מהגבורה. ועמו בחינת מחנה דן ובי השבטים. נצח שוקא ימינא ומנה אתשקיין משרייא דנוריאל, ועמיה מטה ראובן ותרין שבטין עמיה, נצח. הוא שוק הימני. וממנה מקבלים מחנה נוריאל, ועמו הוא בחינת מטה ראובן ובי השבטים שעמו. הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר לעיקב והוא צולע על ירכו, ומניה אתשקיין משרייא דרפאל, הוד הוא שוק השמאלי שעליה נאמר בעיקב, והוא צולע על ירכו, וממנה מקבלים מחנה רפאל, דאיהו ממנא על אסוותא דגלותא שהוא ממונה על הרפואה של הגלות. (וכמ"ש לעיל דף קל"ה ד"ה תליתאה ע"ה) ועמיה מטה אפרים ובי שבטין. ונתבאר שארבעה ראשים שבהכתוב. הם י"ב כמו הד' דגלים שהם י"ב שבטים, אשר הגן משלימם בסוד י"ג, וז"ש לעיל אבל לישראל יהא ענין ודא איהו ונהר יוצא וגו', כי סוד י"ג ה"ס הענג, כנודע.

רמט) ודא איהו ונהר ונוי והיה לארבעה ראשים. דאנון, חסד דרועא ימינא ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים, ומחנה מיכאל אתשקיין מניה. ועמיה מטה יהודה ותרין שבטין: והוא, ונהר יוצא וגו' והיה לארבעה ראשים, שהם ד' הספירות חסד גבורה נצח הוד, כנגד ארבעה דגלים של השבטים, חסד, הוא זרוע הימין, שבעת הוא יקום הרוצה להחכים ידרים, שכל הרוצה להחכים יכון בתפלתו לספירת החסד שהיא בדרום וימשיך חכמה ויחכים. ומחנה המלאך מיכאל ישקו ויקבלו שפעם מהחסד הזה, ועמו מטה יהודה, ובי השבטים. פירוש, שמבאר הכתוב על ד' מחנות השכינה, שעליהם אומר והיו לארבעה ראשים: מיכאל גבריאל נוריאל רפאל, ובכל מחנה ומחנה יש ג' בחינות לפי ד' הדגלים, שהם י"ב, והגן עצמו שה"ס השכינה, משלימם בסוד י"ג, כמ"ש והולך. גבורה דרועא שמאלא, ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפין, ומחנה גבריאל אתשקיין מניה, ועמיה מטה דן ותרין שבטין. גבורה, היא זרוע השמאל, ובעת ההוא יקום, הרוצה להעשיר יצפין, דהיינו שכל הרוצה להעשיר, יכון בתפלתו לספירת הגבורה שהיא בצפון. ומחנה המלאך גבריאל מקבלים (דט"ז דף כ"ז ע"ב)

(רנ) ד"א ומשם יפרד וגו' אלפין אנון ארכעה

דנכנסו לפרדס: פירוש אחר על הכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, הוא סוד ארכעה שנכנסו לפרדס, שהם ד' חכמים, בן עזאי ובן זומא ואחר ור"ע: ופרדס הוא ר"ת פשט רמז

בראשית

ריג

* לפרדס, חד עאל בפישון, דאיהו פי שונה הלכות, תניינא עאל בגיחון, ותמן הוא קבור, ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון, גבריאל, גבר אל, עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו, ולא ידע גבר (ה) ית קבורתיה, עד יומא הדין דאתגלייא תמן. ודא איהו רמו, ולחכימא ברמיזא.

רנא) תליתאה עאל בחדקל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא. רביעאה עאל בפרת, דאיהו מוחא, דביה פריה ורביה. בן זומא ובן עזאי

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) מנחם יהודה דף ע"ט ע"ב וזהו תרומה קמח מנחם שנין הקבוצה כו"ל כסוי הקליפה סביב גבול הקבוצה. (א) פרדס ח"א כו. ת"ז תק' כד סט. (ב) פישון פי שונה הלכות תק"ז תק' נה פח: (ג) גיחון-חדקל-פרת ת"ז תק' נה פח: (ד) קבורא ח"א כא: נו: פא: קיג: קסז: קיה: קכג: קכד: קכו: קכו: קכח: קל: קלד: קלו: קע: קעה: קפא: קפה: רא: ריח: רכב: רכג: רכו: ח"ב כח: טט: קמא: קמב: קנא: קנז: קצו: קצט: ריד: רסג: ח"ג נג: עא: עב: פח: קכו: קמג: קסד: קע: רע: רפ: ת"ז תק' לא עה: עו: ז"ח רוח עט סב שיר. (ה) כל הולך על גחון: (ו) רמיזא-דרשא ח"ג רב. (ח) מוחא ת"ז תק' כ"ד סט. (ז) לגבר אשר דרכו וגו' רמיזא (איוב ג.) (ז) רמיזא-דרשא ח"ג רב. (ח) מוחא ת"ז תק' כ"ד סט. (ט) תק' נה פח: ט) בן זומא ת"ז תק' כ"ד סט.

חלופי גרסאות א ניא וחרין גבריאל ג' בריי איל ב ניא ל-ג גבר ג ניא וביה סוד מלא איהו פרדס,

מאמר

הסולם

משה וב' משיחין

רמו דרוש סוד, ודורש הלשון משם יפרד שהוא ר"ת פשט רמו דרוש, שבהם נכנסו ב"ע וב"ז ואחר. שהם קליפין דאורייתא כלפי סוד שהוא פנימיות, שבו נכנס ר"ע, ואומר שרק ר"ע שנכנס במוחא, שהוא בחינת סוד. דהיינו פנימיות התורה, נכנס בשלום ויצא בשלום, אבל שאר הג' שנכנסו בפר"ד ניווקו, כמו שמבאר והולך.

חד עאל בפישון, דאיהו פי שונה הלכות, אחד מארבעה החכמים הנ"ל, נכנס בנהר פישון, הרומז על חלק הפשט שבתורה המאירה בהפרד"ס. כי פישון הוא נוטריקון פי שונה הלכות, דהיינו פשט התורה.

תנינא, עאל בגיחון, ותמן הוא קבור, ההוא דאתמר ביה, כל הולך על גחון, גבריאל נכ"ר א"ל: השני שבהם, נכנס בנהר גיחון, ושם קבור אותו שנאמר בו, כל הולך על גחון. דהיינו משה, שה"ס ו' דגחון היא גדולה, והיא אמצעית לכל אותיות התורה, (כמ"ש במס' קידושין דף ל ע"א) והוא בחינת גבריאל, שאותיותיו הוא, גבר אל, דהיינו גבורה של אל. פירוש, כי כל קבורה הוא לכפרה על פגם כמ"ש וכפר אדמתו עמו, ואחר שנתכפר לו הפגם עומד לתחיה"מ לנצחיות, ואומר שקבורת משה אינו מבחינת פגמו של משה אלא מבחינת גבריאל, דהיינו גבורה של מעלה, שגבר עליו ולא נתן לו לתקן ולגלות השלימות בחייו,

רנא) התיאה עאל בחדקל, ח"ד ק"ל, ודא לישנא חדידא כרא לדרשא, השלישי שבד' חכמים נכנס בחדקל, שאותיותיו ח"ד ק"ל וזה יורה לשון שנת בלי פגם, שהוא קל לדרוש, חד, פירושו שגון, לשון ושגנתם לבנין, רביעאה, עאל בפרת, דאיהו מוחא דביה פריה ורביה, הרביעי שבד' חכמים, נכנס בפרת שהוא מוח, ששם פריה ורביה, כי הזרע נמשך מהמוח.

ביאור הדברים, כי המוחין המושפעים לתחתונים, נבחנום בדרך כלל לג' בחינות: (א)

(רש"י דף כ"ז ע"ב)

א דעאלו נ א בקליפין דאורייתא, הוּוּ לְקָאן בְּהוּן. ר' עקיבא : דעאל במוחא
אתמר ביה ב דעאל ב) בשלם, ונפק בשלם י.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) קליפין ת"ז תק' כד סט. תק' ג"ה פח: ב) עאל
בשלם ונפיק בשלם ח"ב רנז: תק"ז תק' גה
פ"ח:

חלוסי גרסאות א גיא עאלי. ב גיא בקליפין. ג גיא עאלי, ד גיא מוסיף אלישע אחר נפק לתרבות רעה.

מאמר

הסולם

משה וב' משיחין

ראש נבחנת לאותיות מטרם שנצטרפו לתיבות
שעוד לא נגלה בהן ההבנה, דהיינו רמז.
וכשנצטרפו לתיבות הרי נתגלה בהן הבנה
מועטת. וזהו בחינת ג"ר דחסדים, דהיינו
דרוש. וכשנתחברו התיבות למשפטים שלימים
בפסוקים הרי הבנתם נשלמת לגמרי, וזהו
בחינת ג"ר דחכמה, דהיינו סוד כנ"ל.

וזה אמרו, ו' דגחון חציין של אותיות
ס"ח, דהיינו הפרסא שבחזה דיצירה המחלקת
הבי"ע לב' חצאים, כנ"ל, שמפרסא זו מושפעים
מוחין דרמזו שהיא בחינת אותיות התורה בלי
צירופין, ולהיות בחינת החצי שמחזה שביצירה
ולמטה נעשה מקום לקליפות, לכן נאמר עליה
כל הולך על גחון, שהיא הנחש הטמא שמקומו
מו' זו ולמטה. דרש דרש, חציין שר תיבות,
דהיינו הפרסא שבסיום אצילות המבדלת בין
אצילות לבי"ע, שמשם מושפעים המוחין דג"ר
דחסדים, הנקראות דרוש, וע"כ נאמר עליה
דרש דרש, שירה על דרוש, והתגלה, חציין
של פסוקים, דהיינו הפרסא שבעולם אצילות
עצמו במקום החזה דא"א, שמשם מושפעות
הג"ר דהארת החכמה, הנקראת סוד, ולכן
נאמר עליה והתקנח, כי שערות רומזות על
דינים, וע"י המוחין דהארת הדלמה המושפעים
מפרסא הזו, הן מתבטלות, ודומות כמו
שנחגלחו השערות, ואין דינים שם, וע"כ נק'
רבי עקיבא קרח (בכורות נ"ח) כי הוא נכנס
במוחא שהוא סוד, שהפרסא משם ה"ס והתגלה,
וע"כ נקרחו שערותיו, שה"ס הדינים.

וזהו, ונהר יוצא מערין דהיינו הבינה
שיצאה בסכת הפרסא שבחזה דא"א, לחוץ מהחכמה
הנקראת עדן (כנ"ל דף ריא ד"ה דבהוא),
ועשתה זאת בכדי להשקות את הגן, דהיינו
להשפיע מוחין להנוקבא דו"א, הנקראת גן,
ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, ומכח
הפרסא שהוציאה הבינה לחוץ מעדן, נפרדו
המדרגות ונעשו לארבעה ראשים, שהם ארבעה
נהרות, דהיינו ארבע בחינות הארות הנמשכות
מארבע

א) הוא הארת ו"ק בלי ראש, והוא בחינת
יצירה, והם נקראים רמז, כלומר שהבנתם
מצומצמת כמו רמזים בעלמא, ב) היא, מוחין
דג"ר מבחינת חסדים, שהם נמשכים מעולם
הבריאה, והם בחינת דרוש, שמושכים לבו של
אדם כמ"ש (שבת פ"ז ע"ש) ג) הוא מוחין דג"ר
מבחינת חכמה, שהם נמשכים מעולם האצילות,
והם בחינת סוד, ובחינת הכלים נמשכים
מעולם העשיה, והם נק' פשט, שהיא חלק
המעשה.

וז"ש ו' דגחון חציין של אותיות ספר
תורה, דרש דרש, חציין של תיבות, והתגלה,
של פסוקים, (מס' קידושין דף ל.) פירוש, כי
בעולם התיקון נחלקו המדרגות ע"י פרסא
לב' חצאים, שהחצי שממעל הפרסא נבחן
לפנים של המדרגה, והחצי שמתחת הפרסא
נבחן לבחינת אחר של המדרגה, ולולא תיקון
זה של הפרסאות לא היו התחתונים ראויים
לקבל שום מוחין (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר) כי
כל המוחין באים מכח ירידות ועליות של
הפרסאות הללו ע"ש, ובדרך כלל נבחן באבי"ע
רק ד' פרסאות, כי בדרך כלל הם נחלקים
לב' פרצופים, שכל פרצופי אצילות נחשב
לפרצוף אחד, וכן ג' עולמות בי"ע נחשבים
לפרצוף אחד, וב' פרסאות יש באצילות אחת
באמצע האצילות, שהוא במקום החזה דא"א
המחלקת בין פנים לאחור, ואחת בסיום
אצילות המחלקת בין אצילות לבריאה, וכן ב'
פרסאות בפרצוף בי"ע, אחת באמצע בי"ע,
שהוא במקום החזה בעולם היצירה, המחלקת
בין פנים לאחור, והב' בסיום פרצוף בי"ע,
שהיא בבינה דמלכות דעולם העשיה, ומד'
פרסאות הללו מושפעים כל המוחין לתחתונים:
מפרסא התחתונה שבעשיה מושפעים כלים
למוחין, שה"ס פשט, ומפרסא שבאמצע בי"ע
מושפעים ו"ק בלי ראש, שה"ס רמז,
ומפרסא שבין אצילות לבריאה מושפעים
ג"ר דחסדים, שה"ס דרוש, ומפרסא שבאמצע
אצילות מושפעות ג"ר דחכמה, שהן סוד, וג'
בחינות מוחין הללו, נבחנים לאותיות ותיבות
ופסוקים שבספר תורה, כי בחינת ו"ק בלי
(דמ"י דף כ"ז ע"ב)

רנב) ב' א"ר (ב) אלעזר, אבא, יומא חד הוינא בני מדרשא, ושאלו חברייא, מאי ניהו דא"ר עקיבא, לתלמידוי, (ג) כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, שמא יתסתכנון גרמייכו, דכתיב ד' דובר שקרים לא יכון שנגד עיני. אדהכי, הא סבא דסבין קא נחית, אמר לון רבנן, במאי ג' קא תשתדלון. אמרו ליה, ודאי, ד' בהא דא"ר עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר לון, ודאי רזא עלאה, אית הכא, והא אוקמוה במתיבתא עלאה, ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו, ובגין דאתגליא רזא דא בינייכו ה' דאיהי רזא עלאה, טמירא מבני דרא.

רנג) ב' בודאי אבני שיש טהור, אנון דמנהון מייך דכייך נפקין, ואינון

מסורת הזהר

א) כשתגיעו לאבני שיש טהור וכו' ח"ג רמ"ו: רנה. ת"ז חק' ה' כ. חק' מ' פ: ב) דובר שקרים וכו' (ה' קא) ח"א קצב: ח"ג קי. קבא. קעה. רמ"ו. ת"ז חק' מ' פ:

דרך אמת

ה) כל המעין הודעם גם כד"ל: כוף ק"א א. ב) פדסם כסער ערכי הסגורים נעך ש"ס וסיף תקון כ"ד

חלופי גרסאות א' בדפו"י מצוין בסוגרים מכאן עד אות ו'. ב' נ"א הסתכנו נפשיכם ג' נ"א ליג קא. ד' נ"א בהאי ה' נ"א דאיהו. א' נ"א ודאי.

אבני שיש טהור

כבי מדרשא ושאלו חבריא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני וכו'. אר"צ יום אחד כשהינו בבית המדרש. ושאלו החברים, מהו שאמר ר"ע לתלמידוי: כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, שמא תסתכנו בעצמכם, כי נאמר דובר שקרים לא יכון שנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית, בינתים ירד שם זקן הזקנים. חו"ב נקראים סבין, וכתר שהוא למעלה מחו"ב נק' סבא דסבין וה"ס גילוי נשמת יחידה העתידה להתגלות בעולם בגמר התיקון. אמר לון רבנן במאי קא תשתדלון, אמר להם: רבנן, במה אתם עוסקים. אמרו ליה, ודאי בהא דאר"ע לתלמידוי, כשתגיעו לאבני שיש וכו', השיבו לו, שעוסקים בזה שאר"ע לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש וכו'.

אמר לון, ודאי רזא עלאה אית הכא, והא אוקמוה במתיבתא עלאה. אמר להם, ברור שיש כאן סוד עליון, והרי פרשוהו בישיבה העליונה. ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו, ובגין דאתגליא רזא דא בינייכו, דאיהו רזא עלאה טמירא מבני דרא. ובכדי שלא תטעו בסוד הזה, ירדתי אליכם לבארו, ומשום שכבר נתגלה סוד הזה ביניכם, שהיא סוד נעלם, מבני הדור. כלומר, כיון שבדרך כלל, כבר נתגלה לכם סוד הזה הנעלם מכל בני דורכם לכן אפשר לבארו לכם בשלמות.

רנג) בודאי אבני שיש טהור אנון, דמנהון מייך דכייך נפקין, ודאי הוא שהם אבני

הסולם

מארבע פרסאות הנ"ל, הנקראות פרדיס. כי נהר פירושו מאור. וז"ש אלן אנון ארבעה דנכנסו לפרדיס, כלומר, שאלו ד' חכמים שנכנסו לפרדיס, היינו שנכנסו בארבעה נהרות הללו הנמשכים מד' פרסאות הנ"ל: מפרסא דעשיה נמשך נהר פישון, שהיא חלק הפשט. ומפרסא דיצירה, שה"ס ו' דגחון, נמשך נהר גיחון, שהוא חלק הרמז. ואלו הג"ר החסרים כאן בהו' דגחון, ה"ס ג"ר דחכמה, וז"ש ולחכימא ברמיא, שמה שנכחן לרמז, שפירושו ו"ק בלי ג"ר, היינו רק לחכם הצריך מוחין דהארת חכמה, אמנם מבחינת מוחין דחסדים יש שם ג"ר כמו בבריאה. אלא היצירה דוקא להארת חכמה צריך, וג"ר דחסדים אינם מספיקים לו.

ואלו הג"ר דהארת חכמה החסרים בהו' דגחון, היא השלמות דנשמת משה, שלא יתגלה רק בגמר התקון, לעת שיעמוד משה בתחית המתים. וז"ש ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון. כלומר ששלימות נשמת משה קבור ונעלם בהו' דגחון, ולא יוכל להתגלות רק בתחית המתים, שאז ישוב משה לישראל, ועמו ב' משיחין, (כנ"ל דף ר"ב ד"ה דבר) דהיינו שיתגלו הג"ר ביצירה, כי אז יתבטלו כל הפרסאות, וישונו ג' עולמות בי"ע להיות אצילות, ויאירו ג"ר דחכמה גם ביצירה כמו באצילות, דהיינו התגלות נשמת משה, וב' נהרות האחרים כבר נתבאר לעיל.

מאמר אבני שיש טהור

רנב) א"ר אלעזר, אבא, יומא חד הוינא (דסרי דף כ"ז ע"ב)

רמיזין באת א' רישא וסופא, ו' דאיהו נטוי בינייהו, ה' איהו עץ החיים, כ' מאן דאכיל מניה, וחי לעלם, ואלין ב' יודין, אינון רמיזין בויעצר, ואינון תרין יצירות, יצירה דעלאין, ויצירה דתתאין, ואנון חכמה בראש, וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אנון תעלומות מחכמה עלאה דתחתו כתר עלאה.

רנד) ואנון לקבל ב' עיינין, *דבהון תרין דמעין נחתו בימא רבא, ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתרין לוחין י' אלין, הוה משה ד' נחית לישראל, ולא זכו בהון, ואתברו, ונפלו, ודא גרים אבודא דבית ראשון ושני,

מסורת הזהר

(א) תרין דמעין—בימא רבא ח"א ד': ח"ב י"ח. י"ט: קצה ח"ג קל"ו: קע"ב: ת"ז תק' טט קיג: חלופי גרסאות א' ניא ואיהו ב' ניא לינ מאן. ג ניא ביס אלין. אלין הוה. ד נחחא.

אבני שיש טהור

המולם

מאמר

יאהדונהי. והם סוד ב' יודין שבהכתוב וייצר, שהם: יצירת העליונים סוד עוה"ב, הנמשכים מחכמה עלאה, שהיא בינה, ויצירת התחתונים שבעולם הזה הנמשכים מחכמה תתאה שהיא מלכות, הנוקבא דז"א, (כנ"ל דף ר"ז ד"ה פירוש ע"ש). והן ב' יודין שבאות א' שיד העליונה היא חכמה עלאה, ויוד התחתונה היא חכמה תתאה, והקו הנטוי ביניהם ה"ס ז"א הנק' ו', ונק' עץ החיים, המקבל מחכמה עלאה שהיא י' עלאה שממעל לו, ומשפיע לחכמה תתאה, שהיא י' תתאה שמתחתיו, והן סוד אבני שיש טהור, של ר"ע, דהיינו בינה הנקראת חכמה עלאה, והמלכות חכמה תתאה, כמו שמבאר והולך.

רנד) ואנון לקבל ב' עיינין, דבהון תרין דמעין נחתו בימא רבא: והן

כנגד ב' העינים, שמהם יורדות ב' דמעות לים הגדול, כי החכמה מכונה עינים, ועין ימין כנגד חכמה עלאה, ועין שמאל כנגד חכמה תתאה, ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתרין לוחין אכין, הוה משה נחית לישראל, ולא זכו בהון ואתברו ונפלו, ודא גרים אבודא דבית ראשון ושני, ולמה ירדו הדמעות, ומשיב, משום שמב' לוחות האלו הוריד משה התורה לישראל, דהיינו בינה ומלכות, כי לוח הימיני ה"ס בינה והשמאלי מלכות, שהם כנגד ב' עינים, ולא זכו בהם ישראל, כי נשברו ונפלו, דהיינו בחטא העגל, כמ"ש וישבר אותם תחת ההר וזהו שגרם חרבן בית ראשון ושני, כי הם נמשכים ג"כ מב' הלוחות, בית ראשון מלוח הימיני, שה"ס חכמה עלאה, בינה, ובית שני מלוח השמאלי שה"ס חכמה תתאה, מלכות, וע"כ הפגם דשבירת הלוחות גרם לחורבנם.

וע"כ

אבני שיש טהור, שמהם יוצאים מים טהורים, ואנון רמיזין באת א' רישא וסופא ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים מאן דאכיל מניה וחי לעלם, והם מרומזים בב' יודין שבאות הא' בראשה ובסופה, ה' שבא' הנטויה בין ב' היודין, הוא עץ החיים, שכל האוכל ממנו וחי לעלם, ואכו ב' יודין, אנון רמיזין בויעצר, ואנון תרין יצירות, יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, וב' יודין הללו שבא' מרומזין בהכתוב וייצר, שיש בו ב' יודין, והם ב' יצירות, יצירת העליונים ויצירת התחתונים, ואנון חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אנון תעלומות מחכמה עראה דתחתו כתר עלאה, והם הב' יודין שבראש וסוף, בהשם יאהדונהי, שפירושם, חכמה בראש השם וחכמה בסוף השם, ונקראות תעלומות חכמה, כי כן הם נעלמות מחכמה העליונה שמתחת כתר עליון.

פירוש, הכתר דא"א, נקרא כתר עליון, ותחתיו הוא החכמה דא"א בסוד דא לגו מן דא, (כמ"ש בזהר האזינו רפ"ח), והיא נקראת חכמה סתימאה, מטעם שנסתמה ואינה משפעת לפרצופי אצילות, וההכמה המושפעת באצילות היא רק מבינה שנעשית חכמה ע"י עלייתה לראש א"א, ובינה זו נקראת חכמה עלאה, וכשהז"א מקבל ממנה ומשפיע להנוקבא, נקראת אז הנוקבא בשם חכמה תתאה, וב' חכמות הללו נקראות תעלומות חכמה, להיותן נעלמות מחכמה, בערך החכמה העליונה דא"א שמתחת הכתר שלו, דהיינו החכמה סתימאה, כי לא יוכלו לקבל ממנה כלום, ואלו ב' החכמות ה"ס ב' יודין ראש וסוף שבשם (רמ"י דף כ"ו ע"ב)

ואמאי נפלו, בגין דפרח ו' מנייהו, * דאיהו ו' דווייצר, ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טו"ר. דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והתר מימינא ב' חיי, ומשמאלא מותא.

רנה) ובג"ד א"ר עקיבא, לתלמידוי, כשתגיעו לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, לא תהוו שקילין אבני שיש טהור ג' לאבנין אחרנין, דאנון ד' חיי ומותא, דמתמן ב' לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד אלא אתון תסתכנון גרמייכו, בגין דאלין דעץ הדעת טו"ר אנון בפרודא, ואבני שיש טהור אינון ביחודא בלא פרודא כלא. (ב) ו' ואי תימרון דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו, ואית פרודא בינייהו, ג' דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, דהא ילית תמן פרודא לעילא דאלין דאתברו מאנון הוו. אתו לנשקא (* ליה, פרח ואסתלק מנייהו.

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) מנחם יהודה דף מ"ט גילסל אהכס וע"ש דף כ"ג (א) דאיהו ו' דווייצר ת"ז תק' ס"ט קטו: לאבני שיש טהור לעיל דף רס"ו ציון א' וש"ג. (ב) לב חכם לימינו וגו' (קהלת יוד) ח"ג רכ"ז: ת"ז תק' מ' פ': תק' נו צא. תק' ס"ח צ"ח: תק' ס"ט ק"ז: ג) דובר שקרים לא יכון לעיל דף רנ"ב ציון ב' וש"ג

חלופי גרסאות א' נ"א ווייצר ב' נ"א חיים, ג' נ"א דאנון ב' יודין דווייצר חכמה עלאה וחכמה תתאה. ד' נ"א חיים ומיתה. ה' נ"א ואי תימרון דהא אלף לית תמן וכו' ול"ג דהא אסתלק עץ דהא לית, ד' נ"א דהא אף.

מאמר

הסולם

אבני שיש טהור

וע"כ ירדו ב' דמועות לים הגדול, הרומזים על ב' חורבנות שנעשו מפאת שבירת הלוחות הראשונים. ואמאי נפלו בנין דפרח ו' מנייהו דאיהו ו' דווייצר, ולמה נפלו ונשברו הלוחות, ומשיב, משום שפרח ו' מהם, שהוא ה' דווייצר. פירוש, כי ב' יודין שבוייצר הן ב' יודין שבאות א', שה"ס ב' הלוחות, והו' דווייצר ה"ס הקו הנטוי ביניהם שה"ס עץ החיים, כנ"ל. ואחר שישאל תקנו חטא דעצה"ד, ופסקה מהם וזהמת הנחש, ע"כ זכו בהלוחות שה"ס ב' יודין חכמה עלאה וחכמה תתאה, וזכו בעץ החיים, שהוא הקו הנטוי ביניהם שה"ס חרות ממלאך המות. אמנם ע"י חטא העגל קלקלו תקונם וע"כ פרח עץ החיים מהם, כי חזר עליהם הפגם דעץ הדעת, ושוב נשתעברו תחת מלאך המות, והלוחות שהיו נכללים מעץ החיים נשברו ונפלו, ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טו"ר, דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והיתר, מימינא חיי ומשמאלא מותא, ונתן להם ב' לוחות אחרים מצד עץ הדעת טוב ורע, שמשם ניתנה להם התורה בדרך איסור והיתר, שמימין היא חיים ומשמאלא היא מות. דהיינו כמ"ש חז"ל (שבת פ"ח): למימינים בה סמא דחיי, ולמשמאילים בה סמא דמותא. רנה) ובג"ד אר"ע לתלמידיו כשתגיעו וכו' (רס"ו כ"ז ע"ב *) (כ"ז ע"א)

לא תהוו שקילין אבני שיש טהור לאבנין אחרנין דאנון חיי ומותא, דמתמן רב וגו'. ומשום זה אר"ע וכו' שפירושו הוא, אל תשוו את אבני שיש טהור לאבנים האחרות, שהם חיים ומות, שמשם לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו ולא עוד אלא אתון תסתכנון גרמייכו, בגין דאלין דעצה"ד טו"ר אנון בפרודא ואבני שיש טהור אנון ביחודא בלא פרודא כלל ולא עוד אלא שתסתכנו בעצמכם, משום שאלו האבנים דעץ הדעת טו"ר הן בפרוד, ואבני שיש טהור הן ביחוד בלי שום פרוד כלל. ואי תמרון דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו, ואית פרודא בינייהו, ואם תאמרו, הרי עץ החיים נסתלק מהם בשעת חטא העגל ונפלו ונשברו, וע"כ יש פרוד ביניהם, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פרודא לעילא, דאלין דאתברו מאנון הוו, דובר שקרים וגו', שהרי למעלה אין בהם פרוד, כי אלו שנשברו מאלו היו, דהיינו שהיו מאלו אבני שיש טהור, וא"כ אין בהם פרוד כמו האבני שיש טהור, ונבחנום משום זה, כמו שלא נשברו מעולם

ביאור הדברים. כי התורה מכונה מים כמ"ש ז"ל (ב"ק י"ה) אין מים אלא תורה ומקור

רנו) ד"א, ונהר יוצא מעדן, בודאי לעילא בעץ חיים, תמן לית קליפין נוכראין הה"ד לא יגורך רע, אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין, ודאי, ואיהו נטוע בגנתא דעדן דועיר אפין, דאיהו חנוך מטטרון,

מסורת הזהר

(א) ונהר יוצא מעדן: לעיל דף ר"א ציון א' וש"נ. (ב) לא יגורך רע: (תהלים ה') ח"א נב. נו: טב. קפת. ריט: ח"ב קנ. קיז: קצג: ריד: ח"ג צ. קה: קנת. רכה. רסב: ת"ז בהקדמה ט. תק' ג"ז צ. תק' סז צח: חק' סט קח:

חלופי גרסאות א ג"א דחמן כ ג"א קליפין. ג ג"א קליפין. ד ג"א ובראין.

אבני שיש טהור

הסולם

מאמר

תימרון דהא אסתלק עץ החיים וכו' ולא עוד, כי מלבד הזלזול הרי אתם משקרים בעצמכם, כי מטרם התקין שהיתה התורה נמשכת מלוחות השניות. בבחינת עצה"ד טו"ר, היה שולט אז כח הפרוד. ועתה שנגלו האבני שיש טהור, נגלה היחוד בלי שום פירוד, כלומר, דאגלאי מילתא למפרע שלא היה פירוד כלל מעולם, ואיך תחשבו שנסברו הלוחות הראשונות ונסתלק עץ חיים מהם, שהוא שקר גמור, דהא לית חמן פרוודא לעילא דאנון דאתברו מאנון הוו כי עתה נגלה שאין שם שום פירוד למעלה בלוחות הראשונות, כי אלו הלוחות שנסברו היו ממש האבני שיש טהור של עכשיו, וכל השליטה שהיה בינתיים לעצה"ד טו"ר בבחינת הפרוד חלף והלך לו ודומה כמו שלא היה כלל בעולם, ונמצא שהלוחות הראשונות לא נסברו כלל, וכל התורה שנגלתה והביאה לגמר התיקון יצאה ממש מלוחות הראשונות, ולא היה מעורב בה כלל בחינת טו"ר וחיים ומות. כמו שהיה נדמה לכם מטרם התיקון, בצורות לוחות השניות, וכזה תמצא ג"כ בהר"ח (ח"ג רע"ה) שדרשו על הכתוב ע"פ שנים עדים וגו' יומת המת והקשו החי מבעי ליה, ותרצו אלא המת דא סימ, דהוא מת מעיקרו, כלומר שבגמר התיקון כשיתבטל הס"מ יגלה לכל, שהס"מ לא היה חי מעולם, אלא היחוד היה שולט תמיד בסו"ה אין עוד מלבדו.

מאמר ב' ונהר יוצא מעדן

רנו) ד"א ונהר יוצא מעדן בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין הה"ד לא יגורך רע: פירוש אחר על הכתוב ונהר יוצא מעדן הוא, כי ודאי הוא שבעץ החיים העליון, דהיינו בז"א דאצילות, אין שם קליפות ורות וז"ש עליו לא יגורך רע, כי הקליפות מתחילות בעולם הכריאה שמתחת האצילות, אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי, ואיהו נטוע בניע דועיר אפין דאיהו חנוך, מטטרון אבל בהעץ שלמטה

ומקור התורה ה"ס ב' לוחות העדות שהם בינה ומלכות, וע"כ הם מכונים ב' לוחות אבנים להיותן נובעות מים שהיא התורה, ונתבאר לעיל, שלוחות הראשונות קבלו ישראל בבחינת השלמות כמו שיהיה בגמר התקון, שה"ס מ"ש חז"ל בהכתוב חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, שהיו חרות ממלאך המות, כמו שיהיה בגמר התקון, אלא ע"י חטא העגל קלקו התיקון, וחזר עליהם שליטת מלאך המות ונסברו הלוחות, ונתנו להם לוחות שניות מבחינת חיי ומותא.

וכל התקון אינו אלא ע"י המשכת אור תורה, כי ע"י המ"ן שמעלים ישראל ע"י קיום המצות ומע"ט, הם גורמים זוגים עליונים המגלים לאט לאט את האור התורה לישראל עד שזוכים על ידו לגמר התיקון, ונגלות אז ב' לוחות האבנים, בסוד ב' אבני שיש טהור דמנהון מ"ן דכ"ן נפקין, ואין עוד שם מים מים בפרודא, שהם מים שבימין חיים, ומים בשמאל מות, כנ"ל, כי יכולע המות לנצח, וכולם טהורים וכולם חיים, ונמצא, שהאבני שיש טהור הן תוצאה ותולדה מכל התורה, הנגלות ע"י לוחות השניות בסוד מים מים, וזהו שהזהיר ר"ע לתלמידיו כשתגיעו

לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, שהיה חושש שלא יטעו לחשוב שהאבני שיש טהור הן תוצאה מהתורה שנתגלתה בבחינת מים מים בפרודא מלוחות השניות, כי אז ישפילו מעלת אבני שיש טהור, כי אע"פ שהן עצמן מים טהורים, מ"מ כיון שיצאו מבחי מים מים, די לבא מהדין להיות כנידון, וזה אמרו אל תהוו שקדין אבני שיש טהור לאבנין אחרנין דאית בהו חיי ומותא, כי בזה שתחשבו שהאבני שיש טהור הן תולדה ותוצאה מלוחות השניות שיש בהם חיי ומותא, נמצאים אתם משוים אותם אליהם, כי די לבא מהדין להיות כנידון, והרי אתם מזלזים באבני שיש טהור, ולא עוד וכו' דאלין דעצה"ד טו"ר וכו' אנון ביהודא בלא פרוודא כלל, ואי (דפו"י דף כ"ז ע"א)

בראשית

ריט

ה) דג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן ה' ערטומא, למהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא, ונהר יוצא וגו', ויכילנא למימר במטטרון, י יוצא מעדן מעדן דיליה, להשקות את הגן, גן דיליה, פרדס דיליה, דתמן א' עאלו, בן עזאי ובן זומא ואלישע י וקליפין דיליה, מסטרא דא טוב, ומסטרא דא רע י ודא י אסור והתר, כשר ופסול. טומאה וטהרה.

רנו) קם חד סבא, ואמר ר' ר', הכי הוא ודאי, אבל עץ חיים לא אחקרי איהו, אלא הכא והוא רזא דמלה (ג) וייצר: חד יצירה דטוב, וחד יצירה דרע, דא איהו עץ הדעת טוב ורע, עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מניה, ומסטרא דמותא מניה, תמן ב' יצירות דיליה, דאנון י אסור והתר,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) לפי שיש טעם ג"ע עליון ומתחון וכו' מטטרון קסן ונדול. א) עאלו בן עזאי ובן זומא וכו' לעיל דף רי"ג ב) מקון י"ח דף לו וחסר האל כס"ג א' שמככח ציון ט' וש"ב. מטטרון הו"ל בן הדעת טוב ורע.

חלופי גרסאות א' גיא רי"ג ערטומא למהוי תמן. ב' גיא דנפיק. ג' גיא וקליפין ד גיא ואנון. וגי' ודא איהו ה' גיא אסור, ו גיא איהו. ז גיא איסור.

מאמר ב'

הסולם

ונהר יוצא מעדן

המוחין עד שיתכן לומר על הז"א שהוא יוצא ונבדל מאמא עלאה. ולפיכך פירש ר"ש אשר נהר, הוא מטטרון, שהוא למטה מפרסא דאצילות שכבר יתכן בו קליפות להפרידו מאצילות. ועומד בג"ע דבריאה להשקות אותה. וע"כ אומר הכתוב ונהר דהיינו מטטרון. יוצא מעדן היינו מג"ע העליון, שהוא מלכות ראצילות, כי יצא ונפרד הימנה ובא לבריאה בכדי להשקות את הגן, שהיא ג"ע דבריאה. מלכות דבריאה. המכונה פרדס, ששם נכנסו בן עזאי וכו'.

רנו) קם חד סבא ואמר רבי רבי, הכי הוא ודאי, אבל עץ חיים לא אחקרי

איהו: קם זקן אחד ואמר לר"ש רבי רבי, כן הוא בודאי, אשר אין קליפות באצילות. אלא בבריאה. אבל מטטרון לא נקרא עץ החיים. כלומר, שתמה עליו אם תפרש את הגן שבהכתוב על ג"ע דבריאה, א"כ איך תפרש את הכתוב, ועץ החיים בתוך הגן. הרי בגן דבריאה אין שם עץ החיים. ומטטרון אינו עץ החיים. שהרי יש בו טו"ר. אלא הכי הוא רזא דמלה, וייצר, חד יצירה דטוב, וחד יצירה דרע, דא איהו עצה"ד טו"ר: אלא סוד הדבר כך הוא, וייצר, שכתוב עם ב' יודין יורה ב' יצירות, האחת יצירת הטוב והאחת יצירת הרע, והיינו הוא עץ הדעת טיב ורע. שיש בו ב' יצירות הללו, עץ, דא אדם זעירא, מסטרא דחיים מניה, ומסטרא דמותא מניה, תמן ב' יצירות דיליה, דאנון אסור והתר, עץ הדעת הוא אדם הקטן, כלומר

בעת

שלמטה, דהיינו שבעולם הבריאה, יש קליפות זרות בודאי, ועץ הזה נטוע בג"ע דז"א שלמטה דהיינו ז"א דבריאה. והעץ אשר שם נק' חנוך או מטטרון, הג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן ערטומא למהוי תמן נפתל ועקש, כי בג"ע העליון של הקב"ה, דהיינו בג"ע דאצילות, אין שם קליפות שיהיה שמה נפתל ועקש, ובגין דא, ונהר יוצא מעדן וגו' ויכילנא למימר במטטרון יוצא מעדן, מעדן דיליה, ועל כן נאמר עליו ונהר יוצא מעדן וגו' שנהר הוא מטטרון. יוצא מעדן, היינו שיוצא מהעדן שלו, שהם מוחין דאמא, כי הבינה נקראת עדן (כנ"ל דף רי"א אות רמ"ז) להשקות את הגן. גן דיליה פרדס דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא ואלישע, להשקות את הגן היינו גן של מטטרון, פרדס שלו, כלומר מלכות דבריאה, ששם נכנסו ב"ע וב"ז ואלישע, וקליפין דיקיה מסטרא דא טוב ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר וכו', והקליפות של מטטרון, הם טוב מצד זה, ורע מצד זה, וזהו שיש בהתורה, איסור והתר כשר פסול, טומאה וטהרה.

פירוש, כי הוקשה לו לר"ש על הכתוב ונהר יוצא וגו', שביארוהו לעיל (דף רי"א אות רמ"ז) שנהר הוא ז"א דאצילות. ועדן הוא אמא עלאה, כי א"כ איך אומר הכתוב יוצא מעדן שפירושו שיוצא מהמוחין דאמא עלאה, הרי באצילות אין קליפות שיעכבו שם הארת (דטו"ר דף כ"ז ע"א)

ועליה אתמר "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. רנח) ויפח באפיו נשמת חיים. דא שכינתא עלאה, עדן. תיובתא. ועלה אתמר ב' וועץ החיים. בתוך הגן, דא עמודא דאמצעיתא. הגן שכינתא תתאה, י' תלת קטירין אנון: ה) 'נשמתא. ה' רוחא. נפשא לגביה. ובהון ויהי האדם לנפש חיה, דאיהו מפיו ממש, אתקרי לשכינתא, דאיהי נשמת חיים.

דרך אמת

מסורת הוהר

ה) האדם יש לו נשמה מן' קטרים נפש כוח נכמה (א) וייצר ה' אלקים את האדם לעיל דף ר"ז מנחה יודעה דף ל"ג ע"ב וזכר הכוונה קמ"ב ע"א ציון א' ושי"ב (ב) ועץ החיים בתוך הגן: (בראשית ב') ח"א לה. רכא: ח"ג צו. קו: ת"ז חק' נג פז: חק' סד צה: ג' תלת קטירין: ת"ז חק' כא סט: נו: חק' לח עט. חק' ה' בהשמות קמב: ז"ח יתרו לב טג שני. לר טג שבה. רוח עו טב שיה. תק"ח ק' טב שמכ. ד) נשמתא ח"א יב. יג. כה. מח. סג. סב. עו: עט: פ: פא. סב: פנ: פה: צ: צא: צב: קנ: קל: קבא: קכב. קכו: קל. קמא. קמב. קמכ. רה: רו. רט. רכה. רלג: רלה. רמד: רמה: ח"ב יא. עט: פח: צד: צה: צו: צח. צט. קכו. קמא: קמב. קנח: קסא: קסה: קפב: קצה: רו: ריא: ריב: ריג: רכנ: רכט: רמח. רנג. רנט. ח"ג ו: ז. יג. כה: מו: סא. סח. ע: קט: קכא: קכב. קצו: קער: קעו: קצח: ריח: ריג: רעו. ת"ז בהקדמה יא חק' ו' כג. חק' יח לר. חק' כ"א מט. נג. נו. חק' כ"ב סה: סח: חק' כ"ח עב: חק' לח עט. חק' ס"ס קט: חק' ע' קלו. חק' ה' בהשמות קמב: ז"ח בראשית יוד טג שי שטז יתרו לב טא שאא שמה. ט"ג שו שיט שכה שלר שנה. לג טג שלג שלה שלה. לר ט"ג שכו תק"ח ק' שמה. ה' רוחא נפשא: ח"א מח. סב. עט: פ: פא. פג: פה: רו: רכה. רמה. רסו. ח"ב כ. כד. צד: צה: צו: צח. צט. קכו. קמב. קנ. קנח: קסה: קעג: קפב: רו: רח: ח"ג כח. כט: מג: מו: סח. ע: קו: קט: קיט: קסה: קעד: רעח: ת"ז חק' י"ח לר. חק' כ"א מט. נג. חק' כ"ב סח: חק' כ"ח עב: חק' לח עט: חק' מ"ז פנ: חק' ס"ס ק: קט: חק' ע' קלו. חק' ה' בהשמות קמב: חק' ו' בהשמות קמב: ז"ח בראשית יוד טג שיב שכו יתרו לב כ"ב שו שלא שנה (רוח) ח"א ס. סב. רכה. ח"ב יג. כד. עג: צט: קמב. קני קנח: קעג: ח"ג כד: מו: קד: קע: קמד: ת"ז חק' כ"א נג. ז"ח יתרו ל"ב טג שגב. לג טב שלה לר טג שגב. ח"ג חק' ק' שמה.

מאמר ב'

הסולם

ונהר יוצא מעדן

בעת שיש לו מוחין דקטנות. שאו ממנו צד המוח וממנו צד החיים. שהם איסור והתר, כלומר. האיסור מביא מות וההתר הוא חיים, כי שנים אלו נמשכים ממוחין דקטנות של האדם, שם המה ב' יצירות שלו הנ"ל. וע"כ נקרא עץ הדעת טו"ר, וע"כ נאמר עליו וייצר עם ב' יודין, ועריה אתמר וייצר ה' אלקים וגו': ועל אדם זה דקטנות נאמר וייצר ה' אלקים וגו'. רנח) ויפח באפיו נשמת חיים דא שכינתא עלאה עדן תיובתא: ויפח באפיו נשמת חיים היא משכינה העליונה. הנקראת עדן ונקראת תשובה. פירוש שב' מצבים מובא בכתוב הזה, (א) מצב של המוחין דקטנות, ועליו נאמר וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. שהיא בחינת עץ הדעת טו"ר, כי וייצר יורה ב' יצירות טו"ר כנ"ל בדיבור הסמוך. (ב) הוא המצב של מוחין דגדלות, ועליו נאמר ויפח באפיו נשמת חיים, כי אור הבינה שהיא שכינה עלאה, נקראת נשמת חיים, ואור הבינה היא מוחין דגדלות, והוא הנקרא בכתוב בשם עדן, ועליה אתמר. ועץ החיים בתוך הגן. דא עמודא דאמצעיתא. הגן שכינתא תתאה (דפו"י דף כ"ז ע"א) שאין

מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא. א"ר שמעון חברייא, בודאי מלאכא הוה, ובודאי סמיך אית לנא, מכל אתר. רנט) פתח קרא אבתריה. " ויקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בגן עדן וגו', ויקח ה' מאן נטיל ליה, אלא בנטיל ליה מדי יסודין, ב דאתמר בהון ב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אפריש ליה מנהון, ושוי ליה בגנתא דעדן.

מסורת זוהר

א) ויקח ה' - ויניחהו בגן עדן : (בראשית ב') ח"א קמא : קצט : ח"ב קסה : ת"ז תק' כא סב. תק' נ"ה פח : ז"ח איכה צ"א טב שכג. שה"ש ס"ח טו שמא. ב) נטיל ליה מדי יסודין ח"א פ. רסג. ח"ב רנד : ח"ג קע. רכו. רלד : ז"ח בראשית יוד טא שטו. יתרו לנ טא שכרות פ"ד טא שטו. תק"ח ק"ד טב שמג קיט. טב שמ. ג) ומשם יפרד וגו' לעיל דף ר"ב ציון ה' ושי"נ.

חלופי גרסאות א גיא ומאן. 5 גיא מוסיף שמתגבר יסוד האש ונעשה רוחני.

מאמר ב' הסולם ונהר יוצא מעדן

בגמר התקון תוגדל השגת ישראל מהשגת המלאכים והמלאכים ישאלו לישראל מה פעל אל. והטעם הוא, כי המאציל תקן ד' העולמות אבי"ע בכל הצורך עד שיוכלו ישראל לגמור התיקון. אמנם מבחינת גמר התקון עצמו לא עשה כלום. והוא כמ"ש חז"ל על הכתוב עמי אתם עמי אתם בשותפות אני התחלתי העולמות ואחם גומרים אותם. ולפיכך גם המלאכים אין בהם משהו מבחינת גמר התקון. ואינם משיגים מזה כלום. והם צריכים בענין זה לשאול לישראל מה פעל אל. וע"כ מתוך שראה ר"ש שלא ידע ליישב המקראות של ועץ החיים, על גמר התקון. הבין שהוא מלאך שאין לו השגה שמה.

ועכ"ז אמר ובודאי סמיך אית לנא מכל אתר. כלומר, שלא לבד שהסבא לא סתר לדבריו אלא עוד נמצא סיעתא מדבריו לדברי ר"ש. כי לפי הסבא קאי הכתוב ונהר יוצא מעדן על שעת קטנות, והכתוב ועץ החיים בתוך הגן על שעת גדלות, והוא דומה לדברי ר"ש שפירש את הכתוב ונהר יוצא מעדן על שתא אלפי שני שהבי"ע בקטנות ובפרודא מאצילות והכתוב ועץ החיים בתוך הגן על גמר התקון שהבי"ע ישוב לאצילות ולבחי' גדלות הרי שדברי הסבא דומים לדברי ר"ש ויש סמוכים לדבריו.

מאמר ויניחהו בגן עדן.

רנט) פתח קרא אבתריה ויקח ה' אלקים וגו' פתח ר"ש אחריו. דהיינו אחר הסבא הנ"ל, לבאר הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם וגו' כלומר אחר שהסבא ביאר הכתובים ונהר יוצא מעדן וכו' על קטנות וגדלות דאדה"ר. ביאר גם ר"ש את הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם וגו' על קטנות וגדלות דאדה"ר.

ויקח מאן נטיל ליה, אלא נטיל ליה. מדי יסודין דאתמר בהון, ומשם יפרד וגו' אפריש ליה מנהון ושוי ליה בנ"ע. הכתוב

אומר

שאין שום קליפות באצילות שיפרידו את הדיא מבינה עד שהכתוב יאמר ומשם יפרד כנ"ל. וע"ז תירץ הסבא שהכתוב קאי על אדם הראשון שיש לו ב' מצבים, מצב קטנות ומצב גדלות. שבמצב הקטנות נאמר עליו וייצר שה"ס ב' יצירות טו"ר, ואז נמצא האדם בבי"ע בין הקליפות, ונקרא עץ הדעת טוב ורע. ועל מצב הזה מרמו הכתוב ונהר יוצא מעדן וגו' שאז יצא הנהר שה"ס האדם מאצילות שנק' עדן, אל עולמות דפרודא הנק' בי"ע. ומה שהכתוב אומר ועץ החיים בתוך הגן, קאי על מצב הגדלות של אדם, שקונה נשמה רוח נפש מאצילות, כי אז עולה לאצילות ומלביש את הז"א הנקרא עץ החיים, ונבחן גם האדם לבחינת עץ החיים כמוהו, כי תחתון המלביש לעליון נעשה כמוהו. ואז היה נמצא האדם בג"ע של אצילות, מיד דאמר מלין אלין סליק העילא מיד אחר שאמר דברים האלו נסתלק לו למעלה.

א"ר שמעון חברייא בודאי מלאכא הוה ובודאי סמיך אית לנא מכל אתר : אר"ש חבריא : וראי שהיה מלאך, ומכל מקום יש לנו סמוכים בודאי. פירוש כי ר"ש ביאר הכתוב ועץ החיים בתוך הגן על גמר התיקון, כנ"ל דף ר"ט אות רמ"ה. ולפיכך לא היה צריך הסבא להששות עליו אבל עץ החיים לא אתמרי איהו, כי הכתוב ונהר יוצא מעדן איירי בשתא אלפי שני שאז מסטרון בבחינות טו"ר, והכתוב ועץ החיים תוך הגן איירי בגמר התקון שאז ישוב בי"ע וכן מסטרון להיות אצילות. ויהיה אז מסטרון בבחינת עץ החיים. וכיון שראה ר"ש שהסבא לא הבין זה, ידע שמלאך הוא, כי המלאכים אין להם השגה בהעמיד להיות בגמר התיקון כמ"ש חז"ל בביאור הכתוב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל שאז (דסויי דף כ"ז ע"א)

רס) כגוונא דא, יעבד קב"ה לב"נ דאתברי מד' יסודין, בזמנא דתב בתיובתא, ומתעסק באורייתא, קב"ה נטיל ליה ב' מתמן, ועלייהו אתמר, ומשם יפרד, אפריש נפשיה מתאוה דילהון, ושווי ליה בגנתא דיליה, דאיהי שכנינתא. *לעבדה בפקודין דעשה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה, י אי זכה לנטרא י לה, איהו יהא רישא, על ד' יסודין, ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה, ולא על ידא אחרא, ואשתמודעין ביה, דאיהו רבון ושליט עלייהו.

רסא) ויא' עבר על אורייתא, אתשקיין ממרירו דאינא דרע, דאיהו יצר הרע, וכל אברין דאנון מד' יסודין, ו אתמר בהון, י ומררו את חייהם וגו' מסורת הזהר

א) לעבדה-עשה ולשמרה-לית (זכור ושמור) ח"א קצט : ח"ב קסה : ת"ז תק' כ"א סב. תק' נ"ה פח : (לעבדה ולשמרה) ח"א קמא : ח"ג רסג. ז"ח בראשית י"ח טג שד. ב) ומררו את חייהם (שמות א) ח"א קפ. ח"ב יח. מא : ח"ג קנג. רכט : ת"ז תק' סט קו : תק' ט' בהשמטות קמו. תק' יוד בהשמטות קמו : תק"ח צ"ז טג שמו. צ"ח טב שלא. צט טב שלה.

חלוסי גרסאות א' נ"א תמן ב' נ"א אפ. ג' נ"א ליה. ד' נ"א ואפ. ה' נ"א אברין דיליה.

ויניחהו בניע

הסולם

מאמר

נאמר עלייהו ומשם יפרד, כי הפרישו מהתאוות שלהם ומניח אותו בגן שלו שהיא השכינה, דהיינו המלכות. לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה, לעבוד את השכינה במצות עשה, ולשמור את השכינה במצות לא תעשה, כלומר הכתוב לעבדה ולשמרה הנאמר בג"ע. פירושו לעסוק במ"ע ובמצות ל"ת.

אי זכה לנטרא לה, איהו יהא רישא על ד' יסודין ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה, ולא על ידא אחרא : אם זוכה לשמור את השכינה, הוא יהיה ראש על ד' יסודות שבגופו, ונעשה נהר שיושקו על ידו, ולא על ידי אחר, דהיינו הס"א. ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עלייהו, ומכירין אותו שהוא רבון ומושל עליהם. פירוש כי בהיותו בג"ע ומקיים המצות לשמור את הגן שהיא השכינה, אז נכללים ד' יסודות שבגופו בתוך הגן, כי הגן היא בחינת גפס שלו כנ"ל בדיבור הסמוך, והגוף והנפש נכללים תמיד זה בזה, וכיון שהאדם עצמו הוא שם בסוד נהר, ומקבל השפע מעדן ומשקה את הגן כנ"ל, נמצא שהוא משקה את ד' יסודות שבגופו, ואז הוא מושל עליהם, דהיינו שלא יתאוו שום תאוה לעצמם ובכל שיפנו ישפיעו נ"ר ליוצרים.

רסא) ואי עבר על אורייתא, אתשקיין ממרירו דאינא דרע, דאיהו

יצר הרע : ואם עבר על מצות התורה, יושקו ד' יסודות גופו ממרירות אילן הרע, שהוא היצו"ר, וכל אברין דאינון מד' יסודין, אתמר בהון ומררו.

אומר ויקח, ושואל, מהיכן לקח את האדם, ששם היה מטרים שהניחהו בג"ע, ואומר, אלא שלקח אותו מד' יסודות דפרודא, שעליהם אומר הכתוב, ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשימ, הרומז על ארבעה יסודות, והקב"ה הפריד את האדם מד' יסודות הללו דפרודא והניחו בג"ע דאצילות:

פירוש. כמו שהסבא ביאר את הכתוב ונהר יוצא מעדן על אדה"ר בעת קטנות, שיצא אז מאצילות הנקרא עדן, ובא לבי"ע דפרודא. ואח"כ בעת גדלות עלה לג"ע דאצילות וקבל שם תלת קטירין, נשמה רוח נפש, הנק' עדן נהר גן. שעדן ה"ס אור הבינה הנק' נשמה. וגן ה"ס, אור המלכות דאצילות הנק' נפש. והאדם עצמו נעשה בסוד נהר המשקה את הגן, שה"ס אור הרוח. הנה על דרך הזה ביאר ג"כ ר"ש את הכתוב ויקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בג"ע, כי מקודם לכן היה בבי"ע דפרודא, והגוף שלו היה מד' יסודות דפרודא, ולעת גדלות הפרישו הקב"ה מד' יסודות דפרודא והעלהו לג"ע דאצילות ונעשה לבחינת נהר דאצילות המקבל מעדן ומשפיע לגן.

רס) כגוונא דא יעבד קב"ה לבר נש דאתברי, מד' יסודין בזמנא דתב

בתיובתא ומהעסק באורייתא. כעין זה, שנאמר באדה"ר בעת גדלותו שהעלהו מבי"ע דפרודא לג"ע דאצילות, כן יעשה הקב"ה גם לאדם השב בתשובה ועוסק בתורה, קב"ה נטיל ליה מתמן ועלייהו אתמר ומשם יפרד, אפריש נפשיה מתאוה דלהון, ושווי ליה בגנתא דיליה דאיהו שכנינתא, או הקב"ה לוקח את הבעל תשובה מבי"ע דפרודא, ועל ד' יסודין דפרודא (דפו"י דף כ"ז ע"א)

בראשית

רכג

וימררו במרירו ^ב דמרה, ולגבי אברין קדישין דגופא, דאנון מסטרא דטוב, עלייהו אתמר ^א ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו'. כגוונא דא, אמרו מארי מתניתין, וימררו את חייהם ^ב בעבודה קשה, בקושיא. ^ג בחומר, בקל וחומר. ובלבנים, בלבון הלכתא. ובכל עבודה בשדה, דא ברייתא. את כל עבודתם וגו' דא משנה.

רסב) אם תייבין בתיובתא, אתמר בהון, ^ג ויורהו ה' עץ, ודא עץ חיים, וביה ^ד וימתקו המים, ודא ^ב משה משיח, דאתמר ביה, ^ה ומטה האלקים ^ז בידו, ^ה מטה, דא מטטרוון, מסטריה חיים, ומסטריה מיתה. כד' אתהפך למטה איהו עזר, מסטרא דטוב, כד' אתהפך לחיויא, איהו כנגדו, מיד וינס משה מפניו.

דרך אמר

מסורת הזהר

א) ויבואו מרתה וגו' (שמות טו) ח"ב ס. ח"ג קכד: קנני. ת"ז חק' מ' פ. חק' ס' צג. חק' ג' בהשמטות קמ. ז"ח בשלח ל' ט"ג שמה. רות ט"ב טג שמי. תק"ח צ"ח טב ל'. ב) בעבודה קשה בקושיא. בחומר בק"ו: ח"ג קנני. רכט: ת"ז חק' ט' בהשמטות קמו. תק"ח צ"ז טד שא. צ"ח טב שלב. צ"ט טב שלו. ג) ויורהו ה' עץ: (שמות טו) ח"ב ס': רעב. ח"ג קכד: ז"ח יתרו ל' טא שיב שמה טג שמ טד שיג. תק"ח צ"ח טב שכט. ד) וימתקו המים ח"ג קנני. ת"ז חק' ג' בהשמטות קמ. ז"ח וישב כט טג של. בשלח ל' טג שמ. ה) ומטה האלקים בידו (שמות יז) ח"ב קטו. רעב. ז"ח בשלח ל' טג שכט. ו) אתהפך למטה - אתהפך לחיויא ח"א רסג. ח"ג רעז. ת"ז חק' ס' צג: חק' ס"ט ק"ח: ז"ח בשלח ל' טג שמי. תק"ח ק"י טד שכד שלו.

חלופי גרסאות א' ניא במרי כ' ניא ל"ג בחומר. ג' ניא ל"ג משה. ד' ניא ביה וניא בירו.

מאמר

הסולם

ויניחהו בג"ע

בעונותיהם גרמו שנאחזה הס"א בכל חלקי התורה שלהם. וז"ש חז"ל לא זכה נעשה לו התורה סם מיתה (יומא עב):

רסב) אם תייבין בתיובתא, אתמר בהון ויורהו ה' עץ. ודא עץ חיים,

וביה וימתקו המים: ואם חוורים בתשובה, נאמר בהם. ויורהו ה' עץ, שזה הוא עץ החיים, ובו וימתקו המים. כי אז נסתלק המרירות והסם המות מהתורה, ונגלה לו המתקיות שבה שהוא סם החיים.

ודא משה משיח, דאתמר ביה ומטה האלקים בידו: עץ חיים הוא משה משיח. כלומר, נשמת משה שיחגלה עם ביאת המשיח. שנאמר בו מט"ט ביאת המשיח, ומטה האלקים בידו. מטה דא מטטרוון, מסטריה חיים ומסטריה מיתה, כד' אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב. כד' אתהפך לחיויא איהו כנגדו, מיד וינס משה מפניו: מטה האלקים ה"ס מטטרוון, שמצדו חיים ומצדו מות, שהוא מטעם היותו מתהפך מנחש למטה וממטה לנחש, וכשנתהפך למטה הוא עזר למשה מצד הטוב, ונמשך החיים

וימררו את חייהם, וימררו במרירו דמרה, וכל האברים שלו שהם מד' יסודות שבו. נאמר עליהם, וימררו את חייהם, דהיינו וימררו עם המרירות של המרה. פירוש כי ג' מוזיקים הם בקליפות נגד נר"ג של האדם. הנק' כבד טחול מרה, כבד נגד הופש. טחול נגד הרוח, ומרה נגד נשמה, שז"ס שאמרו חז"ל (ע"ז כ'), שטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המות וכו'. וזהו שמדייק כאן וימררו את חייהם היינו במרירות דמרה שהיא המזיק הגדול שכנגד הנשמה, (ועי' בה"ז חק' כ"א מט:). ולגבי אברין קדישין דגופא דאינון מסטרא דטוב, עלייהו אתמר ויבואו מרתה וגו'. וכלפי אברים הקדושים של הגוף שהם מצד הטוב, נאמר אז עליהם ויבואו מרתה, ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו'.

כנוונא דא אמרו מארי מתניתין, וימררו את חייהם: בעבודה קשה, בקושיא, בחומר, בק"ו, ובלבנים, בלבון הלכתא וכו': כעין זה אמרו בעלי המשנה, וימררו את חייהם בעבודה קשה, היינו בשאילת קושיות, בחומר, היינו בק"ו, ובלבנים, היינו בברורי הלכה, ובכל עבודה בשדה, היינו בכריחא, את כל עבודתם וגו', היינו משנה, כי (דפו"י דף כ"ז ע"א)

רסג) וקב"ה מסר ליה, בידא דמשה, ואיהו אורייתא דבע"פ, דביה אסור והתר, מיד דמחא ביה בטינרא, נטל ליה קב"ה בידיה, ואתמר ביה * וירד אליו בשבט, למחאה ליה ביה, ושבט איהו יצר הרע, חויא, וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה.

רסד) ועוד ומשם יפרד, זכאה איהו בר נש, דאשתדל באורייתא דבזמנא דנטיל ליה קב"ה, מהאי גופא, מד' יסודין, אתפרש מתמן, ואזיל למהוי רישא (ב) בדי * חיוון, ואתמר בהון על כפים ישאונך וגו'.

דרך אמת

(א) לכיוון כלל נדל חיוס הכסא

מסורת הזוהר

(א) וירד אליו בשבט (שמאל ב' כג) ח"א ו :
ח"ג רעט : ב) רישא בד' חיוון עי' ז"ח יתרו ל"ג
טא שכ"ח.

חלופי גרסאות א גיא חויין (דק).

מאמר

הסולם

ויניחהו בנן עדן

להיותו כלול מב' נקודין הנ"ל שבהמלכות, וכשהתחוננים זכאים הוא מטה כלפי חסד, וכשאינם זכאים הוא מטה כלפי חוב, וכן הוא נכחן שהוא מתהפך מנחש למטה בעת שהתחוננים זכאים, וכשאינם זכאים מתהפך ממטה לנחש. וה"ס מטה האלהים. כי משה היה משתמש בו במטטרון להאותות והמופתים אשר עשה. וזה אמרו ואיהו אורייתא דבעל פה, דביה אסור והתר, כי הנוקבא נקראת תורה שב"פ, ובהנוקבא יש ב' נקודות שמהן נמשכים איסור והתר כנ"ל, ואומר שמטטרון נמשך מב' נקודות הללו. מיד דמחא ביה כמנרא נטל ליה קב"ה בידיה, ואתמר ביה וירד ארין בשבט למחאה ליה ביה: וכיון שהכה עמו את הסלע, לקח הקב"ה את המטה בידו ונאמר בו וירד אליו בשבט להכותו עמו: ושבט איהו יצה"ר חויא וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה, ושבט הוא היצה"ר הוא הנחש. וכל הצרות שבגלות הם מחמתו של הנחש. כלומר שהנחש הוא המקור לכל היסורים והעונשים השוררים בגלות. וביאור הדברים תמצא לעיל (בהקדמת הזוהר דף פ"ו אות ק"ב וכל ההמשך שם בהסולם) ואין להכפיל כאן כל האריכות אשר שם

רסד) ועוד ומשם יפרד זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא דבזמנא דנטיל ליה קב"ה מהאי גופא מד' יסודין, ועוד י"ל בהכתוב ומשם יפרד, אשרי האיש אשר עוסק בתורה כי בעת שהקב"ה לוקח אותו מגוף הזה, מד' יסודות דמרודא שבו, אתפרש מתמן ואזיל למהוי רישא בד' חיוון, ואתמר בהון על כפים ישאונך וגו' אז נפרד מהם והולך להיות ראש בד'

החיים ממנו, וכשנתהפך לנחש אז הוא כנגדו למשה, כי אז מצדו מות, ומיד וינס משה מפניו.

רסג) וקב"ה מסר ליה בידא דמשה, והסב"ה מסר את מטטרון ביד משה, שישתמש עמו בסוד מטה האלקים, כי כשהוא ביד משה הוא מטה, ואינו נעשה לנחש אלא כשאינו ביד משה, ואיהו אורייתא דבעל פה דביה אסור והתר, ומטטרון ה"ס תורה שבעל פה שיש בה איסור והתר, דהיינו צד טוב וצד רע, כמו מטטרון, שה"ס התורה דבריאה, אבל באצילות לא יגורר רע, וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה כנודע.

ביאור הדברים, כי כמו שיש דו"נ באצילות שנקראים זעיר ונוקביה, כן יש דו"נ בהנוקבא עצמה, מטעם שכלולה מע"ס, ובחינת הדכר שבה המאיר בה ממטה למעלה, הוא בחינתה עצמה, אינם בחינת הדכר שבה המאיר ממנה ולמטה לבי"ע דפרודא, הוא נקרא ממטטרון, ונתבאר לעיל (בהקדמת הזוהר דף צ"ט במאמר ב' נקודין, ד"ה ב' חרין) שב' נקודות נתחברו במסך הנוקבא, אחת ממת הדין ואחת ממת הרחמים וכשהתחוננים זכאים נמצאת הנקודה דמה"ד גנוזה ואינה נודעת, והיא פועלת מהנקודה דמת הרחמים ובעת הזאת נמשך הימנה רק חיים טוב, ואם התחוננים חוטאים, המה מגלים ע"י חטאים את הנקודה דמה"ד שבהנוקבא, ונקודה דמת הרחמים מסתרת, ואז נמשך הימנה מות רע. עש"ה.

ונודע שהדינים שבמסך אינם פועלים ממטה למעלה אלא רק ממעלה למטה, ולפיכך המלאך מטטרון שהוא בחינת הדכר שבה שמהמסך שלה ולמטה, נקרא בשם מטה, (דפו"י דף כ"ו ע"א * ע"ב)

בראשית

רכה

רסה) * ויצו ה' אלקים וגו', הא אוקמוה ב' לית צו אלא ע"ז, דמתמן אלהים (ב) אחרים, ואיהי ג' בכבד דמנה תכבד העבודה, דאיהי ע"ז, ליה והכבד כועס, והא אוקמוה יכל הכועס כאלו עובד ע"ז. דא איהו ויצו.
 רסו) ב' על האדם, דא שפיכות דמים, כד"א, י' באדם דמו ישפך, ג' ודא מרה, חרבא דמלאך המות, כד"א ו' ואחריתה מרה כלענה, חדה כחרב פיות. לאמור, דא גלוי עריות, ודא טחול. עליה ג' נאמר אכלה ומחתה פיה וגו' דטחול לית ה' פיה ו' פומא וערקין, ו' ואתשקיא מעכירו דדמא אוכמא דכבד, ו' אשכחנא ליה פומא, ודא איהו ' אכלה ומחתה פיה וגו'.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) הס סקליפות חזינות סמא: וכוותו, פתח ל"א ע"ז ול"ד (א) ויצו ה' אלקים: (בראשית ב') ח"א לה: ח"ג קיא: ת"ז תק' ג' נ"ו פט: תק' ב' בהשמות קלט. (ב) לית צו אלא ע"ז ח"א לה: ח"ג קיא: ת"ז תק' ג' נ"ו פט: תק' ב' בהשמות קלט. (ג) כבד ח"ג ריח: רכז: רלא: רלב: רלד: ת"ז תק' ג' נ"ו פט: תק' ב' בהשמות קלט. (ד) כל הכועס כאלו עובד ע"ז: ת"ז תק' ג' נ"ו פט: (ה) על האדם דא ש"ד—ראמר דא ג"ע וכו' ח"א לה: לה: ח"ג קיא: ת"ז תק' ג' נ"ו פט: תק' ב' בהשמות קלט. ת"ז תק' כ"ד מט: נב: נג: תק' כ"ד סט: תק' ע' קכה. קכט. (ו) באדם דמו ישפך (בראשית ט) ח"ב צ. תק' ג' נ"ו פט: (ז) מרה חרבא דמלאך המות ח"ג רלא: ת"ז תק' כ"א מט: תק' כ"ד סט: ת"ז תק' ג' בהשמות קמ. (מרה) ח"ג ריח: רכז: רלב. ת"ז תק' כ"א מט: נב: נג: תק' ג' נ"ו פט: תק' ע' קכה. קכט. (ח) ואחריתה מרה כלענה (משלי ה') ח"ב רסו: רסו: ח"ג ריט, רכז: רלא: רלד: ת"ז תק' כ"א מט: תק' כ"ב סו: תק' כ"ד סט: ח"ג בהשמות קמ. (ט) טחול ח"ג ריח: רלב: רלד. ת"ז תק' כ"א מט: נב: נג: נט: תק' כ"ב סו: תק' ע' קכה. קלד. קלו. תק' כ"ד סט: תק' ג' נ"ו פט: (י) אכלה ומחתה פיה וגו' (משלי ל') ח"ב קצו: רעג: ח"ג מו. עב. קו. רצב. ז"ח יתרו לב שנ.

חלוסי גרסאות א' נ"א ל"ג על האדם. ב' נ"א ל"ג באדם. ג' נ"א ודאי. ד' נ"א אחמר. ט' נ"א ליה. ונ"א ל"ג לה. ו' נ"א פומא. ז' נ"א ואשתיא

מאמר

הסולם

ע"ז ש"ד ג"ע

רסו) על האדם, דא שפיכות דמים, כד"א באדם דמו ישפך: על האדם, הנאמר בהכתוב הזה, רומז על איסור שפיכות דמים הכלול בעה"ד, כמו שנאמר, באדם דמו ישפך, כלומר שלומד גזרה שוה, כאן כתוב האדם, ושם בשפיכות דמים כתוב האדם, מה שם שפיכות דמים אף כאן שפיכת דמים. ודא מרה, חרבא דמלאך המות, כד"א ואחריתה מרה כרענה חדה כחרב פיות, וקליפות שפיכות דמים שוכנת במרה, והיא חרב של מלאך המות שממית בה בני אדם כמ"ש (ע"ז כ): וטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המות, ממנו מת וכו'. וכן אומר הכתוב ואחריתה מרה כלענה.

לאמור, דא גילוי עריות: לאמור האמור בהכתוב הזה, רומז על איסור גילוי עריות הכלול בעה"ד, ודא טחול, עליה אחמר אכלה ומחתה פיה וגו' דטחול לית לה פומא וערקין ואתשקיא מעכירו דרמא אוכמא דכבד וכו' וקליפת גילוי עריות שוכנת בטחול, עליו נאמר אכלה ומחתה פיה וגו' כי אין בטחול פה ועורקים

בד' חיות המרכבה, ונאמר בהם על כפים ישאונך, וגו'. ותחת שהיה משוקע בד' יסודות הגוף דפרודא, זוכה על ידי צסק התורה, שהקב"ה יפרידנו מתאות יסודות הגוף ויעלהו למעלה ראש על ד' חיות המרכבה, והחיות נושאות אותו בסו"ה על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך.

מאמר ע"ז ש"ד ג"ע

רסה) ויצו ה' אלקים וגו' הא אוקמוה לית צו אלא ע"ז דמתמן אלהים אחרים:

הכתוב ויצו רומז על איסור עבודה זרה הכלול בעה"ד, כמו שאמרו אין צו אלא ע"ז, שמשם דהיינו מעה"ד נמשכים אלהים אחרים, כי ג' עבירות כלולים בעה"ד, שהן ע"ז גילוי עריות ושפיכת דמים, כמ"ש לפנינו ואיהו בכבד דמנה תכבד העבודה דאיהו ע"ז וקליפת ע"ז משכנה בכבד, שממנה תכבד העבודה שהיא עבודה זרה, ליה והכבד כועס והא אוקמוה כל הכועס כאלו עובד ע"ז. ל"ע"ז כועס הכבד, כי ע"ז הכעס נמסר הכבד למשכן אל קליפת ע"ז, וזה שאמרו כל הכועס כאלו ע"ז. דא איהו ויצו, זהו שכתוב ויצו. דהיינו להשמיענו על עברה דע"ז הכלולה בעה"ד,

(רסו"י דף כ"ו ע"ב)

כל שופכי דמים ממרה אנון, דערקין דדמא דלבא, מיד דחזאן מרה, כלהון
ברחין ב קדמה.

רסז) יועריין כלהו אתכסיין בחשוכא, בדם אוכמא דטחול, מאן דעבר
על שפיכת דמא וע"ז וג"ע, גליא נשמתי, בכבד מרה טחול, ודיינין ליה
בגיהנם, ותלת ממנן עלייהו משחית אף וחימה.

רסח) ט"ו עריין אנון, כחשבן י"ה, ושית אחרנין כחשבן ו'. קדם דגלו
ישראל בגלותא, ושכינתא עמהון, מני קב"ה לישראל, א ערות אמך לא
תגלה. ודא גלותא, איהו גלוי ערותה דשכינתא, הה"ד י ובפשעכם
שלחה אמכם, ועל ג"ע גלו ישראל, ושכינתא בגלותא, ודא איהי
ערוה דשכינתא. והאי ערוה איהי לילית, אמא דערב רב, וערב רב

מסורת הזהר

א) ערות אמך לא תגלה: (ויקרא י"ח) ח"א ריט. ח"ב פד. קעו. קעו: ח"ג טו: עד: ת"ז חק' כ"ב סג.
חק' ג"ו פט: ז"ח אחרי מ"ח טב שיד. חצא נ"ח ט"ד שמט. תק"ח ק"י טב שלא: ב) ובפשעכם שלחה
אמכם: ע' לעיל דף קמ"ח ציון א' וש"נ

חלופי גרסאות א גיא ליג קדמה. ב גיא ועדיין. (אה"ל)

מאמר	הסולם	ע"ז ש"ד ג"ע
ועורקים לשחות בהם. והוא שותה מדם שחור שבהכבד אע"פ שלא נמצא בו פה. וו"ש אכלה ומחתה פיה וגו'.	שלושה ממונים עליהם שמה. הנקראים משחית, אף, וחמה.	רסח) ט"ו עריין אנון כחשבן י"ה ושית אחרנין כחשבן ו': חמש עשרה עריות הן כחשבון י"ה דשם הויה. ושש עריות אחרות דהיינו שש שניות (כמ"ש יבמית פ"א) כחשבן ו' דהויה.
כל שופכי דמים ממרה אנון, דערקין דדמא דלבא מיד דחזאן מרה. כלהון ברחין קדמה: כל שופכי הדם שבלב כשוראים טפה של מרה מיד וע"כ עורקי הדם שבלב כשוראים טפה של מרה מיד כולם בורחים מפניה. כלומר, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות סא:): הכבד כועס ומרה זורקת בו טפה. כי אז בורחים הדמים שבכבד וכעסו מתקרר. ואומר שבריתה זו היא מטעם שקליפת שופכי דם אדם שוכנת במרה, ע"כ הדמים יראים ובורחים מפניה	קדם דגלו ישראל בגלותא, ושכינתא עמהון, מני קב"ה לישראל ערות אמך לא תגלה. עוד מקודם שנלוו ישראל בגלות והשכינה עוד היתה עמהם, צוה הקב"ה לישראל ערות אמך לא תגלה, דהיינו שלא יפגמו בהשכינה שהיא אמם של ישראל, ודא גלותא איהו גלוי ערותה דשכינתא הה"ד ובפשעכם שלחה אמכם, וזה הגלות נבחן לגלוי ערוה של השכינה. הה"ד ובפשעכם וגו', ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלותא ודא איהי ערוה דשכינתא: ועל עברות של גילוי עריות גלו ישראל, והשכינה בגלות, וזה הוא ערוה של השכינה. כי ביאת השכינה בגלות נבחן לערוה שלה. כמ"ש כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה. והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב, וערוה זו של השכינה היא לילית שהיא אמא דערב רב, כלומר שע"כ נבחן לערוה כי ממשלה השכינה ושפעה שהיא האם של ישראל, עברה אל לילית שהיא האם של ערב רב. וערב רב	
רסז) ועריין כלהו אתכסיין בחשוכא, בדם אוכמא דטחול, ומגלי עריות כולם דרכם להסתר בחשך, דהיינו כמ"ש ועין נאף שמרה נשף לאמור לא תשורני עין (איוב כ"ד), ועל זה יורה דם השחור שבטחול שקליפה דגילוי עריות שוכנת בדם השחור הזה הדומה לחשך. מאן דעבר על שפיכת דמא וע"ז ונילווי עריות גליא נשמתי בכבד מרה טחול, מי שעבר על שפיכות דמים וע"ז ונילווי עריות מתגלגלת נשמתי בג' כחות הקליפות: כבד, מרה, טחול, ודיינין ליה בגיהנם, ותלת ממנן עלייהו משחית אף, וחימה, ודנים אותם בגיהנם (דפרי דף כ"ז ע"ב)	אמא דערב רב, וערב רב	אנון

בראשית

רכז

אנון עריות דילה, ועריות דישראל דלעילא, דעליה אתמר * ערות אביך
6 לא תגלה.

רסט) ואנון אפרישין בין ה' ה', דלא אתקריב י' ו' בינייהו, הה"ד
י ערות אשה ובתה לא תגלה, ואנון שכינתא עלאה ותתאה, י דבזמנא י דערב
רב דאנון י' נפילים, גבורים, עמלקים, רפאים, ענקים, בין ה' ה' לית רשו
לקב"ה לקרבא בינייהו, ורזא דמלך ונהר יחרב ויבש, יחרב בה' עלאה,
ויבש בה' תתאה, בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו', דאיהו עץ החיים,
ובג"ד לית קריבו י' בין ה' ה', בזמנא דערב רב בינייהו.
רע) ולית רשו, דאת י' לקרבא בה' תניינא, הה"ד י ערות כלתך לא

מסורת הזהר

א) ערות אביך לא תגלה (ויקרא י"ח) לעיל רכ"ו ציון א' וש"נ ב) ערות אשה ובתה וגו'
(ויקרא י"ח) ח"ג עח: ת"ז תק' ג' צא. ג) ערב רב: ע"י לעיל דף קצ"ו ציון ג' וש"נ. ד) נפילים
גבורים וכו': ע"י לעיל דף ר' ציון ב' וש"נ. ה) ונהר יחרב ויבש: ע"י לעיל דף ר"י ציון ו' וש"נ.
ו) ערות כלתך וגו' (ויקרא י"ח) ח"ג עח. ת"ז תק' ג'.

חלופי גרסאות א) גיא מוסיף וערות אמך. ב) גיא וו ג גיא דומנא. ד) גיא עמלקים, גבורים נפילים. וניא עמלקים
נפילים גבורים. ה) גיא ציון.

ע"ז ש"ד ג"ע

הסולם

מאמר

להקב"ה שהוא הו', לבא ביניהם, ורזא דמלה
ונהר יחרב ויבש יחרב בה' עלאה ויבש
בה' תתאה. בגין דלא יתפרנסון ערב רב
מן ו' דאיהו עץ החיים. וסוד הדברי, ונהר
יחרב ויבש. שיחרב השפע של ה' ראשונה,
הנקראת נהר, ויבשה ה' אחרונה מחסרון שפעה
והוא כדי שלא יתפרנסו הערב רב מהו'
כניל, שהוא עץ החיים. ובג"ד לית קריבו לו'
בין ה' ה', כזמנא דערב רב בינייהו, ומשום
זה אין גישה לו' בין ה"ר לה"ת. בעת שהערב
רב ביניהן, כלומר בעת הגלות שיכולים לבא
ולינק מהן.

רע) ולית רשו דאת י' לקרבא בה' תניינא
הה"ד ערות כלתך לא תגלה ואין
רשות לאות י' של השם הוי"ה לקרב אל ה"ת מסבת
הערב רב שלא ינקו השפע מה"ת וז"ש ערות כלתך
לא תגלה. כי ה"ת נבחנת לכלה של ה' כי
אומר בסמוך, שה' הוא אב, דהיינו או"א
עלאין, וד' הוא אם, דהיינו ישסו"ת, הו' הוא
בן אל ה' שהיא או"א, וה"ת הוא בת אל ה' ד'
שהיא ישסו"ת. באופן שה"ת היא בת אל ה"ר
והיא כלה לה'. להיותה אשת הו' שהוא בנה
של ה'. ואם הו' ישפיע שפעו אל הכלה
שהיא ה"ת בעת הגלות, יקבלו אז הערב רב
את השפע, שבזה יתגלה ערותה של הכלה,
וז"ש ערות כלתך לא תגלה.

ואנון

אנון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא
והערב רב המקבלים שליטה בזמן הגלות
נבחנים לעריות של השכינה ועריות של ישראל
העליון, שהוא ז"א בעלה דשכינתא. דעליה
אתמר ערות אביך לא תגלה. שעל ישראל
העליון נאמר ערות אביך לא תגלה, כי
כשהשכינה בגלות מקבלת לילית וערב רב
את השפע שלו שהיה צריך ליתן להשכינה,
וע"כ הגלות נבחן לערות ישראל העליון.

רסט) ואנון אפרישין בין ה' ה' דלא
אתקריב ו' בינייהו. הה"ד ערות אשה
ובתה לא תגלה והעוברים על גילוי עריות
מפרידים בין ה"ר דהוי"ה לה"ת דהוי"ה. שהו' דהוי"ה
לא יבא ביניהן וז"ש ערות אשה ובתה לא תגלה. כי
ה"ר היא אמא, וה"ת היא ברתא, וכיון שהו'
דהוי"ה שהוא ז"א לא יבא ביניהם לקבל מאמא
ולקשפיע לברתא, נמצאים נפגמים בזה אשה
ובתה, כי מניעת השפעתה של ה"ר נבחנת ג"כ
לערוה אליה. וזה אמרו ואנון שכינתא עראה
ותתאה. אשה ובתה הם שכינה העליונה, דהיינו
אמא, ושכינה תתאה, דהיינו ברתא, והשפע
שגורמים בהגלות שהו' לא יבא בין ה' ה' ד'
הוא דבזמנא דערב רב, דאנון נפילים
גבורים וכו' בין ה' ה' לית רשו לקב"ה
לקרבא בינייהו. כי בעת הגלות, שהערב רב
שהם ה' מינים נג"ע ר"ע, יכולים לבא לקבל
השפע מהו' שבין ה' ה', לזה, אז אין רשות
(דפו"י דף כ"ז ע"ב)

תגלה. ואנון אפרישו בין ב' ו' לה' עלאה, הה"ד * ערות אשת אביך לא תגלה ד' איהו אב, ה' אם, ו' בן, ה' בת. ובגין דא מני לגביה ה' עלאה, ערות אשת אביך לא תגלה. ² ערות אחותך בת אביך, דא ה' תתאה. את בת בנה ואת ואת בת בתה, אנון ה' ה"א ה"א דאנון תולדין ³ דה'. ² ערות אחי אביך דא י"ד דאיהו תולדה דאת י', ואיהו אח לוא"ו.

רעא) סוף סוף, בזמנא דערב רב מעורבין בישראל, לית קריבו ויחודא באתוון שם הוי"ה, ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב"ה, ¹ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד. ובג"ד אדם, דאנון ישראל, אית לון יחודא

מסורת הוהר

דרך אמת

א) ערות אשת אביך וגו' (ויקרא י"ח) ח"ג עה.
ב) ערות אחותך וגו' (ויקרא י"ח) ח"א רסו.
ח"ג עה. תק"ח קי ס"ב שלג. ג) ערות אחי אביך (ויקרא י"ח) ד) ביום ההוא—ושמו אחד (זכריה י"ד) לעיל דף ע"ד ציון א' וס"ג

חלוסי גרסאות א' ג"א ה"ה' כ' ג"א ה'

ע"ז ש"ד ג"ע

הסולם

מאמר

דנשמות נקראת בת בתה, להיותה נמשכת מבחינת הנוקבא שבה"ת, ואם הו"א ישפיע לה"ר ולה"ת דנשמות בעת הגלות יבא השפע לערב רב ותגלה בזה ערותו.

ערות אחי אביך דא יוד דאיהו תולדה דאת י' ואיהו אח ל' ערות אחי אביך קאי על י' שהוא תולדה ד' של שם הוי"ה והוא אח אל ה'. פירוש ה' דנשמות שהוא חכמה שבהם, הוא אור של תולדה מן י' דהוי"ה שהוא אבא, כי אין הנשמות מקבלים חכמה אלא בהיותם כלולים בו"א בעת שהו"א מלביש לאבא. שהוא י' דהוי"ה וו"ש, י' דאיהו תולדה דאת י' אח ל' כי בחינת י' דנשמות ובהינתן ו' דהוי"ה שהוא ז"א, שניהם מלבישים לאבא ונחשבים לאחים זה לזה, כי בהיות ב' בחינות במדרגה אחת נחשבים לאחים, ונאסר לישראל בגלות להמשיך שפע לבחינת י' של נשמותיהם, שהוא אחי הו"א אביהם של ישראל, כי השפע יגיע לערב רב, ואז תגלה ערותו.

רעא) סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתוון שם הוי"ה: סוף סוף בעת שהערב רב מעורבין בישראל אין קריבה ויחוד באותיות שם הוי"ה. ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב"ה, ביום ההוא וגו'. ומיד שימחו הערב רב מהעולם, נאמר באותיות השם של הקב"ה, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ובג"ד אדם דאנון ישראל, אית לון יחודא

ואנון אפרישו בין ו' לה' עלאה הה"ד ערות אשת אביך לא תגלה. ד' איהו אב, ה' אם, ו' בן ה' בת, והם מפרידים בין ה' לה' ראשונה, וו"ש ערות אשת אביך לא תגלה כי ה' הוא אב ה' היא אם ו' הוא בן, ה"ת היא בת, ובגין דא מני לנבי ה' עלאה ערות אשת אביך לא תגלה ומשום זה צוה עליו כלפי ה' ראשונה, ערות אשת אביך לא תגלה כי ה' ראשונה היא אשת אביו, כי אם יקרב ה' לקבל ממנה שפע בעת הגלות ינקו הערב רב מהשפע, ויתגלה בזה ערותה של אשת אביו, להיות השפע שלה היא.

ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה את בת בנה ואת בת בתה אנון ה' ה' דאנון תולדין דה', ערות אחותך וגו' זו היא ה"ת את בת בנה ואת בת בתה ה' ה' ה' שהן תולדות ה' תתאה. פירוש אחות הוא שם החכמה. כמ"ש אמור לחכמה אחותי את ובעת שה"ת מקבלת חכמה היא נקראת אחותך בת אביך, כי אז מיוחסת לאבא, שאבא נק' חכמה עלאה והנוק' חכמה תתאה. ואז מולידה נשמות ישראל, שגם בהם יש הוי"ה שלימה שהיא נרנח"י כנודע ואור של הנשמות סכונות אור של תולדה, כלומר שאינם עצם האור של אצילות, מטעם היותם עוברים דרך המסך של המלכות, וו"ש את בת בנה ואת בת בתה אנון ה' ה' דאנון תולדין דה', דהיינו ה"ר וה"ת של אור הנשמות, שהן תולדות של ה"ת שהיא הנוקבא דאצילות, וה"ר דנשמות נקראת בת בנה, להיותה נמשכת מהדכר שבה"ת כי בינה היא בחינת זכר. וה"ת (רמ"י דף כ"ז ע"ב)

בראשית

רכט

באורייתא, ^א דאתמר בה ^א עץ חיים היא למחויקים בה, ואיהי מטרוניתא מלכות, דמסטרהא אתקריאו ישראל בני מלכים.

רעב) ובג"ד, אמר קב"ה, ^ב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוז כנגדו, דא משנה, אתתא דההוא נער, ^ג ואיהי שפחה דשכינתא. ואי זכו ישראל, איהי עוז לון בגלותא, מסטרא דהתר, טהור, כשר. ואי לאו איהי כנגדו, מסטרא דטמא, פסול, אסור. טהור, התר, כשר, איהו יצר הטוב, פסול, טמא, אסור איהו יצר הרע,

רעג) ואתתא, דאית לה דם טוהר, ודם נדה, מסטרא ^ד דמשנה, איהי שויא ליה, ^ה ולאן איהי בת זוגיה, יחודא דיליה, דלית יחודא, עד דערב רב

מסורת הזוהר

א) עץ חיים היא למחויקים: (משלי ג) ח"א קצג. רמא: ח"ב ס: פה: קשו: קיו: קיח: טכא. קלד: ח"ג נג: צו. קעו. ריח. רמה: רנג. הקדמת ת"ז יא: טו: חק' ו' כא. חק' י"ד ל: חק' כא נ"ו תכ"ב טו: טז: חנ"ה פס. חנ"ו צא. חס"ה צו. חס"ו צו: חס"ט ק: חק' ה' בהשמטות קמא: חק' ו' קמו. ז"ח בראשית י"ח ט"ג שט. תק"ח ק"י ט"ד שלב. קי"ג טד שכג. קי"ט טג שה. ב' לא טוב היות האדם לבדו: (בראשית ב) ח"א לד: רנג. ח"ג ה. יב. מד: פג: רכנ. ת"ז חק' נ"ו צא. חק' ס"ז צח. חק' ע' קכט: קלד. ז"ח פרשת נח טג שו. חקת נ' טג שכב. תק"ח ק"ח טא שה. קי"ח טג שמא.

חלופי גרסאות ^א נ"א אחמר. ^ב נ"א ואיהו. ^ג נ"א וההוא נער איהו שפחה. ^ד נ"א דשפחה ^ה נ"א ולא.

ע"ז ש"ד נ"צ

הסולם

מאמר

פסול אסור שבהתורה. טהור התר כשר איהו יצר הטוב, פסול טמא אסור איהו יצה"ר, חלק התורה שבהטוהר התר כשר הוא מצד יצה"ט, וחלק התורה שבה פסול טמא אסור הוא מצד יצה"ר, שלולא היה יצה"ר בעולם לא היה חלק זה בהתורה. והטעם שאמר הקב"ה על תורה דאצילות לא טוב היות האדם לבדו, עד שהיה צריך ליתן לו תורה דבריאה אשת מטטרון בבחי' עוז או כנגדו, (עי' לעיל דף קס"ב אות קס"א וע"ש בהסולם).

רעג) ואתתא דאית לה דם טוהר ודם נדה מסטרא דמשנה איהי שויא

ליה, והאשה שיש לה דם טהור ודם טמא, מצד המשנה היא שומה לו, ולאן איהי בת זוגיה יחודא דיליה, והיא אינה בת זוג שלו ואינה היחוד שלו. פירוש, כל עוד שהמלכות, שהיא אשתו של ז"א, צריכה להמתקת הבינה, ויש בה ב' נקודין (כנ"ל בהקדמת זוהר דף צ"ט ד"ה ב' תרין) שמאחת נמשך דם טהור, ומאחת דם טמא, שע"כ הווגו אינו קבוע, אלא אם לא זכו נמשך דם טמא. וזווג זורין נפסק, כנודע, הנה זה שומה לה להנוקבא דז"א מחמת המשנה, שהיא אשת מטטרון, הנמשכת ממנה. (כנ"ל בהסולם כאן ד"ה ובג"ד) ולפיכך אין הנוקבא בת זוגיה דז"א בקביעות, ואיננה היחוד השלם שלו, כי אין יחוד שלם מטרם שנמחה הערב רב מהעולם.

ובג"ד

יחודא באורייתא, דאתמר בה עץ חיים היא למחויקים בה: ומשום זה, שהערב רב אינם מעורבים בישראל, אדם שהוא ישראל, יש להם יחוד בהתורה, שנאמר בה, עץ חיים היא למחויקים בה, ואיהו מטרוניתא מלכות, דמסטרהא אתקריאו ישראל בני מלכים, והתורה היא בחינת מטרוניתא ובחינת מלכות, שמצדה נקראים ישראל בני מלכים, והיינו שנקי תורה דאצילות, שכולה שמתיו של הקב"ה.

רעב) ובג"ד אמר קב"ה, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוז

כנגדו, דא משנה אתתא דההוא נער: ומשום זה אמר הקב"ה לא טוב וגו' עזר כנגדו היינו משנה אל המטרוניתא, שהיא אשתו של אותו הנער, דהיינו מטטרון, כלומר לא טוב היות האדם בתורה דאצילות, אעשה לו עזר כנגדו עם התורה דבריאה שהיא אשת מטטרון, ואינה בבחינת מלכות מטרוניתא כנ"ל אלא, שהיא מכונה בשם משנה תורה, להיותה משנה לתורה דאצילות, שהיא המטרוניתא, ואיהי שפחה דשכינתא, ואי זכו ישראל, איהו עזר לון בגלותא מסטרא דהתר טהור כשר, ואי לאו איהו כנגדו וכו' והיא השפחה של השכינה, שלפעמים היא עזר אל השכינה, ולפעמים היא כנגדה, אם זכו היא עזר מבחינת התר טהור כשר שבהתורה, ואם לא זכו, היא כנגדה אל השכינה, מבחינת טמא (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

יתמחון מעלמא. ובג"ד * אתקבר משה, לבר מארעא קדישא, וקבורתא דיליה משנה איהי, ^ב ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין, קבורתא דיליה משנה, דשלטא על מטרוניתא, דאיהי קבלה למשה, ומלכא, ומטרוניתא * מתפרשא מבעלה. בגין דא, ^ג תחת שלש רגזה ארץ וגו' י תחת עבד כי ימלוך, דא איהו עבדא ידיעא, ^ה ושפחה דא משנה, ונבל כי ישבע לחם, דא ערב רב, עם נבל ולא חכם.

רעד) עוד פתח ואמר, ^י ויצר ה' אלקים מן האדמה, כל חית השדה, ^א וכל עוף השמים, ווי לעלמא, ^ב דאנון ^ה אטימין לבא, וסחמיין עיינין, דלא מסתכלין ברזי דאורייתא, ולא ידעין דודאי חית השדה ועוף השמים, אינון עמי הארץ. ואפילו בארץ דאנון נפש חיה, לא אשתכח בהון ^ז עזר ^ד לשכינתא בגלותא, ולא למשה דאיהו עמה, דבכל זמנא דגלת שכינתא, לא זו מנה.

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) אתקבר משה לבר מארעא ח"א כא: קינ: ח"ב קנו. ח"ג רפ. (ב) ולא ידע גבר ית קבורתיה (דברים ל"ד) ח"א כו: ח"ב פט. קנו. ח"ג רפ. ז"ח בראשית ח' ט"א שלג שלה. (ג) תחת שלש רגזה וגו' (משלי ל') ח"א ככב. קלא: רד. ח"ב ו': טו: יז: צא. ח"ג סט. רכו. רסו. ת"ז תק' ל' תק"ח ק"ו טד שמנ. (ד) תחת עבד וגו' ונבל: (משלי ל') ח"ב קי: ח"ג כח: רפכ. ת"ז בהקדמה ב. ז"ח בראשית ז' טג שלג. חצא נ"ח טד שלא (ה) ושפחה (ו) (משלי ל') ח"ב סא. קי: ח"ג כח: רפכ. ת"ז בהקדמה ב. יד: תק' ז' בהשמות קמו: ז"ח חצא נ"ח טד שלה. איכה צ"א טד שיט. (ו) ויצר—כל חית השדה, בראשית ב' ח"א קלד. רסד: ח"ב מא: רס. רסח: ח"ג ז. מו: מת. קיא: קלט: קמא: רי: ת"ז תק' נ"ז צא: ז"ח בראשית ט"ז טב שלג. י"ז טב שלה.

חלוסי גרסאות א נ"א וגו' וליג וכל עוף השמים ב נ"א ואינון ג נ"א בהון בגלותא. ד נ"א ושכינתא.

ע"ז ש"ד ג"ע

הסולם

מאמר

כי ימלוך היינו עבד היווע, שהוא מטרוון. ושפחה דא משנה, והכתוב ושפחה כי תירש גבירתה, קאי על משנה, שהיא אשת מטרוון, ונבל כי ישבע לחם דא ערב רב, עם נבל ורא חכם והכתוב ונבל כי ישבע לחם, קאי על ערב רב, הנקראים עם נבל ולא חכם.

מאמר ויצר וגו' כל חית השדה

רעד) ויצר ה' אלקים מן האדמה וגו' ווי לעלמא דאינון אטימין לבא וסחמיין עיינין: ווי לבני העולם שהם אטומי לב ושתומי עינים, דלא מסתכלין ברזי דאורייתא ורא ידעין, דודאי חית השדה ועוף השמים אינון עמי הארץ, שאינם מסתכלים בסודות התורה ואינם יודעים, אשר הכתוב חית השדה ועוף השמים רומז על עמי הארץ. ואפילו בארץ דאינון נפש חיה, לא אשתכח בהון עזר לשכינתא בגלותא, ואפילו אלו שזכו לנפש חיה, ועוד לא זכו לרוח חיה, אין להשכינה עזר בהם בעת הגלות, ולא למשה דאיהו עמה, דבכך זמנא דגלת שכינתא לא זו מנה, וכן אין עזר מ"ס למשה, שהוא ע

ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא וקבורתא דיליהמשנה איהי, ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין, ומשום הערב רב, נקבר משה חוץ לארץ הקדושה, וקבורה שלו היא במשנה, ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה. קבורה פירושו העלם, ותחית המתים היא הגלוי, ואומר מה שנעלם משה ונקבר בחו"ל, הוא משום שליטת המשנה בעולם, וע"כ לא ידע איש את קבורתו, עד היום הזה של גמר התיקון, שאז בתחית המתים יתגלה משה עם ב' משיחין (כנ"ל דף ר"ב אות רל"ד).

קבורתא דיליה. משנה דשלטא, על מטרוניתא דאיהי קבלה למשה ומלכא ומטרוניתא מתפרשא מבעלה, הקבורה שלו, דהיינו העלם נשמת משה, בא"מ כח המשנה ששולטת על המטרוניתא הנקראת קבלה למשה, והיא מלכות. והמטרוניתא נפרשה מבעלה.

בגין דא תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך דא איהו עבדא ידיעא, משום זה אומר הכתוב, תחת שלש רגזה ארץ, דהיינו המלכות נוקבא דז"א, הנקראת ארץ, תחת עבד (דפוסי דף כ"ז ע"ב * כ"ח ע"א)

ערה) א"ר אלעזר, והא מאן ^ה יהב עונדא דאדם, בישראל ונמשה. אמר ליה ברי, ואנת ^י אמרת הכי, וכי לא אולית ^א מגיד מראשית אחרית, אמר ליה, הכי הוא ודאי.

רעו) ובגין דא ^ב משה לא מית, ואדם אתקרי איהו, ובגיניה אתמר בגלותא בתראה, ^ג ולאדם לא מצא עזר, אלא כלהו כנגדו. וכן עמודא דאמצעייתא אתמר ביה, ולאדם לא מצא עזר, דאפיק שכינתיה מן גלותא, הה"ד ^ד ויפן כה וכה וירא כי אין איש, ומשה איהו בדיוקניה ממש, ^ה דאתמר ^ו ביה לא מצא עזר כנגדו.

רעו) בההוא זמנא, ^ז ויפל ה' אלהים תרדמה ^ח על האדם, ה' אלהים אבא ואמא. תרדמה ^ט דא גלותא. דאתמר ^י ביה ^{יא} ותרדמה נפלה על אנרם. ארמי ליה על משה, ויישן, ^{יב} לית שינה אלא גלותא. ^{יג} ויקח אחת מצלעותיו,

מסורת הזהר

(א) מניד מראשית אחרית: (ישעיה מ"ו) ח"א טב, ת"ז בהקדמה יא: תק' יוד כה. תק' כ"א סא: תק' ס"ט (ק: קיט. ב) משה לא מית: ח"א לו: ג) וראדם לא מצא עזר כנגדו (בראשית ב') ת"ז תק' גג צא-ד) ויפן כה וכה (שמות ב') ח"ב יב: ח"ג: קה: רעח: רעט. רפכ: ת"ז: תק' ו' כב. תק' כ"א מג. סא: תק' ס"ט קיב: קיג. תק"ח צ"ח טג שכו צ"ט טד שלז. ק"ז טד שס ה) ויפל ה'—תרדמה וגו': (בראשית ב') ח"ג קמב: ת"ז תק' ג"ח צב. ז"ח בלק ג"ה טג שמח. ו) ותרדמה נפלה על אנרם (בראשית ט"ו) ח"א רכז. ת"ז תק' ע' קסט. ז) ויקח אחת מצלעותיו (בראשית ב') ח"א לד: ח"ב נה. ריא. ח"ג מד: עח-קמכ: ת"ז תק' כ"א מה. ז"ח בראשית ט"ז טג שלג.

חלופי גרסאות א גיא יהיב. ב גיא אמר. ג גיא ואחמר. ד גיא בה. ה גיא ליג על האדם. ו גיא הא. ז גיא בה. ח גיא ולית

<p>ויצר וגו' כל חית השדה</p> <p>שכינתיה מן גלותא, הה"ד ויפן וגו', וכן נאמר הכתוב, ולאדם לא מצא עזר כנגדו על עמודא דאמצעייתא, שהוא ז"א, דהיינו שלא היה מי שיעזור לו, להוציא השכינה מן הגלות. וז"ש ויפן כה וכה וירא כי אין איש, ומשה, איהו בדיוקניה ממש, דאתמר ביה ולאדם וגו', ומשה הוא בבחינתו ממש, דהיינו כמו עמודא דאמצעייתא ונאמר בו ולאדם לא מצא עזר כנגדו, כמו שנאמר על עמודא. (והביאור הוא להלן בסמוך)</p> <p>רעו) בההוא זמנא, ויפל ה' וגו' ה' אלקים, אבא ואמא. תרדמה דא גלותא, דאתמר ביה ותרדמה וגו': בעת ההיא, דהיינו בעת שלא מצא עזר כנגדו, ויפל ה' אלקים תרדמה וגו', ה' אלקים היינו אורא, תרדמה פירושו גלות, כמו שנאמר על הגלות ותרדמה נפלה על אנרם, אף כאן תרדמה פירושו גלות. ארמי ליה על משה, ויישן, לית שינה אלא גלותא, הפיל התרדמה על משה ויישן, ואין שינה אלא גלות. כלומר כי בשינה מסתלקים המוחין, וכן בגלות מסתלק הדעת מן ישראל וע"כ אין שינה אלא גלות. ויקח אחת מצלעותיו</p>	<p>מאמר</p> <p>עם השכינה, שבכל עת שגלתה השכינה לא זו משה הימנה.</p> <p>רעה) א"ר אלעזר, והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה, א"ל ברי, ואנת אמרת הכי, וכי לא אולית מניד מראשית אחרית: אר"א, וכי מי נתן מעשיו של אדם בישראל ומשה. כלומר, שהקשה לאביו ר"ש, הרי הכתובים מדברים כאדם, ואיך אתה מוציא העובדות מאדם הראשון ליתן אותם על משה וישראל אמר לו ר"ש: בני, ואתה תאמר כך, וכי לא למדת הכתוב, מניד מראשית אחרית. אשר בתחילת הבריאה רמוזים המעשים שבאחרית חיימים, דהיינו שבגמר התקון, אמר ליה הכי הוא ודאי, א"ל ר"א כך הוא ודאי, שמגיד מראשית אחרית. דהיינו שהודה לאביו.</p> <p>רעו) ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו, ובגיניה אתמר בגלותא בתראה, ולאדם וגו' אלא כלהו כנגדו: וממשיך ר"ש, ועל כן משה לא מת, כי הוא עם השכינה בגלות, כנ"ל. והוא נקרא אדם, ועליו נאמר בגלות האחרון, ולאדם לא מצא עזר אלא כולם הם. כנגדו, וכן עמודא דאמצעייתא, אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק (דפו"י דף כ"ח ע"א)</p>
--	--

מצלעותיו דמאן, אלא מאלין (ב) עולמין דמטרוניתא, נטלו אבא ואמא חד מנייהו, ואיהו סטרא חוורא, יפה כלבנה. * ויסגור בשר תחתנה, דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשר דמשה סומק, ועליה אתמר פני משה כפני חמה, ובגיד יפה כלבנה ברה כחמה. רעח) ד"א ויסגר בשר, בעאן (ג) לאגנא בה עליה, הה"ד ויסגר ה' דרך אמר

דרך אמר

(ה) מאלו הנערות של התלכה עפרה ולוחן נערות הס היכולים אשר היא משתמשת בהן כל לרכה כמיש נפי ויקהל ופקודי וסיה קודם הגלות פניה לכן מלך המסד וסיוו יסה כלבנה ולחמי גגלות נעשים פניה אדומים מלך הדין וסיוו זכה כחמס, (ז) להגין עליה של יקופה הקליטות.

מסורת הזהר

(א) ויסגור בשר תחתנה (בראשית ב') ח"א לר: ח"ג קמב: ז"ח בראשית טו טג שלו. (ב) בשגם הוא בשר (בראשית ו') ח"א לו: לה. נו: ח"ב קעח: רלה. ח"ג רסו: רעג. ת"ז תק' ג"ו צא. תק' ס"ט צט: קיא: קיב. ג) יפה כלבנה ברה כחמה (שה"ש ו') ח"א קע. ז"ב קכו: ז"ח יתרו ל"ב טא שלי. (ד) ויסגור ה' בעדו (בראשית ז').

ויצר וגו' כל חית השדה

הוא ע"י עמוד"א הולך ומבאר לפנינו ב' התקונים תקון עמוד"א, ותקון משה. וזה אמרו ויכח וגו' מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו או"א חד מנייהו ואיהו סטרא חוורא, כי ז' ספירות של המלכות שקבלה מאו"א בעת קטנותה נקראות עלמות. ואומר שאו"א לקחו אחת מהן, והיא חסד שבהן, כי חסד נבחן לגוון לבן, יפה כרבנה, דהיינו ע"י בנין הגדלות של או"א, להשלים עמה את המלכות דמלכות החסרה, נעשית בזה יפה כלבנה.

ויסגור בשר תחתנה, דא בשר דאתמר

כיה. בשגם הוא בשר: ויסגור בשר תחתנה היינו עם בשר דמשה, שנאמר בו, בשגם הוא בשר. כי בשגם בגי' משה, וע"כ יליף בשר בשר בגזרה שוה, שגם בשר הנאמר כאן הוא בשר דמשה, ובשר זה הוא בחינת גבורה, כמ"ש להלן, והמלכות נשלמה על ידו בבחינת קו שמאל שלה. בשר דמשה סומק, ועליה אתמר פני משה כפני חמה, הכשר של בשה הוא אדום, ועליו נאמר פני משה כפני חמה. כלומר מה חמה נוטה לאדום אף הבשר דמשה אדום, והוא בחינת גבורה עלאה דאמא. כי גבורות דאמא מכונות בגוון אדום, ובגיד יפה כלבנה ברה כחמה ומשום זה אומר הכתוב יפה כלבנה, היינו הקו ימין שלה שהיא מצד העלמה בבחינת סטרא חוורא, ברה כחמה היינו הקו שמאל שלה, שהיא מצד בשר סומק דמשה.

רעח) דבר אחר ויסגר בשר, בעאן לאגנא

בה עליה הה"ד ויסגר וגו', פירוש אחר על הכתוב ויסגור בשר שרצו בזה להגן עליה מפני החצונים, כי ויסגור הוא לשון הגנה, ע"ד שכתוב ויסגור ה' בעדו. כי ע"י הגבורה הקדושה דבשר סומק דמשה, מבריחים החצונים.

דבר

מאמר

הסולם

מצלעותיו, מצלעותיו דמאן, אלא מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו או"א חד מנייהו: שואל על הכתוב, ויקח אחת מצלעותיו מצלעותיו של מי לקח: ואומר, אלא מאלו הנערות של המטרוניתא לקחו או"א אחת מהן, ואיהו סטרא חוורא יפה כלבנה, והיא בחינת לבן, ונאמר עליה יפה כלבנה: ביאור הדברים, כי נודע שהמלכות מצד עצמה אינה ראויה למוחין, כי כן נצטמצמה בצמצום א' שלא תקבל לתוכה שום אור ישר, וכל תקונה הוא ע"י עלייתה והתכללותה במדת הרחמים שהיא בינה, הנק' או"א. (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר) אמנם לעתיד בגמר התקון, בסוד משה וב' משיחין כנ"ל תתתקן בבחינתה עצמה ותהיה ראויה לקבל אור ישר, ולא תצטרך להתמתק בכינה, ולפיכך, יש ב' בחינות בנין אל השכינה, (א) טרם גמר התקון, דהיינו ע"י המיתוק בעלייתה לאו"א, וזה לעמודא דאמצעיתא לז"א (ב) בגמר התקון בבחינת עצמה, וזהו לסוד משה, וזה אמרו (באות רע"ו) ובגינה אתמר בנלותא בהראה, ולאדם לא מצא עור והיינו לתקון משה וב' משיוון, כי אפילו אחר התכללותה בהבינה, לא תוכל לקבל ממנה, רק ט"ס ראשונות, אבל בחינתה עצמה, שהיא מלכות שלה נשארה בלי תקון, והיא סוד גלותא בתראה, (כנ"ל דף ר"ג ד"ה ויש) וע"כ נאמר עליה ולאדם לא מצא עור, אלא כלהו כנגדו, וז"ש בההוא זמנא, ויפל ה' ארקים הרדמה וגו', לית שינה אלא גלותא, כי מתוך שלא מצא עור לתקנה, ע"כ נגזר עליה הגלות האחרון, אשר תקונו ע"י משה, ומטרם גמר התקון שהוא ע"י תקון עליה, נבחן התקון על ידי עמודא דאמצעיתא כנ"ל, וזה אמרו וכן עמדתא דאמצעיתא וכו' מן גלותא, דהיינו מג' גליות הראשונות שמטרם גלותא בתראה, שהתקון (דפו"י דף כ"ה ע"א)

בעדו. ד"א, ויסגר, כד"א * לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת, דבה מטרוניתא ² יהיה סגור ששת ימי המעשה.

רעט) ¹ ויבן ה' אלהים את הצלע, הכא אתרמיז רוא י' דיבום, דאמרו ביה כיון שלא בנה, שוב לא יבנה, הה"ד ² אשר לא יבנה את בית אחיו. אבל לגבי קב"ה אתמר ביה, ויבן ה' אלהים אבא ואמא, בני ³ לה לגביה, הה"ד ⁴ בונה ירושלם ה'. ו' דאיהו בן י"ה אבא ואמא. עלייהו אתמר ויבן ה' אלהים את הצלע, אשר לקח מן האדם, ⁵ דא עמודא דאמצעייתא. ⁶ ויביאה אל האדם, אייתי ⁷ ליה לגבי ⁸ צלע, דנטיל מן ה', עולימא ⁹ דילה.

רפ) ועלה אתמר ¹⁰ ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב, ובגין דא

מסורת הזהר

א) לעומת המסגרת (שמות כ"ה) ח"א לא. ת"ז תק' נ"ח צב. ב) יהיה סגור ששת ימי המעשה (יחזקאל מ"ו) ח"א עה. ת"ז תק' ו' כב. תק' יט לח. תק' כ"ג י"ב כז. תק' ל"ו עה. ג) ויבן את הצלע (בראשית ב') ח"א מח: מט. נ: רנז. ח"ב נה. רנח: ח"ג יט: כר. ת"ז תק' י"ב כז. תק' יג כט. ד) יבום ח"א קנה. קפו. ח"ב קד: ח"ג קעז. רטז: רמה. רנט: רפ: רפא. ת"ז בהקדמה יוד. ז"ח תצא ג"ס טא וטכ ה) אשר לא יבנה: (דברים כה) ו' בונה ירושלם ה' (תהלים קמז) ח"א קלד. קלט. ח"ג רכא. ת"ז בהקדמה טז. תק' י"ב כז. תק"ח ק"ז טב שז. ז) ויביאה אל האדם (בראשית ב') ח"ג מד: ה) ואני אהיה לה וגו' (זכריה ב') ח"ב קח: ח"ג סח. רכא. ת"ז תק' י"ב כז. תק' כ"א ס: תק' ו' בהשמות קמו: תק"ח עג טב שג.

חלופי גרסאות א ג"א ליה. כ ג"א אשר לקח מן האדם ויביאה אל האדם דא עמודא דאמצעייתא. אייתי ג ג"א לה. ד ג"א הצלע. ס ג"א דילה.

ויבן וגו' את הצלע

הסולם

מאמר

ו' דאיהו בן י"ה וכו', ערייהו אתמר, ויבן ה' אלקים וגו', מן האדם דא עמודא דאמצעייתא: וזהו שכתוב, בונה ירושלים הויה, מד' אותיות הויה נבנית השכינה הנקראת ירושלים, כי הו' דהויה, שהוא ז"א הוא בן י"ה דהויה, שהם או"א ועליהם כתוב ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם, שהוא קו האמצעי דהיינו ז"א. ויביאה אל האדם, אייתי ליה לגבי צלע דנטיל מן ה' עולימא דילה, ויביאה אל האדם, היינו שהביא אותו אל הצלע שלקח בן ה' תחאה דהויה, שהיא העלמה שלו, כלומר שהיא מלכות דז"א עצמו, ולא מלכות דמלכות, (כנ"ל דף רל"א ד"ה בההוא) הרי שירושלים נבנית ע"י ד' אותיות הויה, שעיקר הבונים הם י"ה או"א, והצלע הנבנה היא ה"ת, שהיא מלכות של הו' דהויה, שהוא הז"א, בשביל הו', כמבואר. רפ) ועלה אתמר, ואני אהיה לה וכו' חומת אש סביב, ועל המלכות דמלכות שאינה בבנין ירושלם כנ"ל, נאמר ואני אהיה לה חומת אש סביב, כלומר שנעשית חומת אש סביב ירושלים, לשמירה מפני הערב רב. ובגמר התקון יוריד אותה הקב"ה בנויה בסו"ה ירושלים הבנויה, כמ"ש להלן, ובגין דא, בשורה

דבר אחר, ויסגר, כד"א לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת, דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה. פירוש אחר על הכתוב ויבנה הוא סגירה, והיא על דרך הכתוב לעומת המסגרת, שנעשה מסגרת. ע"י הבשר סומק דמשה, שבה המטרוניתא, דהיינו המלכות, סגור ששת ימי המעשה, ורק ביום השבת יפתח.

מאמר ויבן וגו' את הצלע

רעט) ויבן ה' אלקים את הצלע, הכא אתרמיז רוא דיבום, דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד אשר לא יבנה וגו': ויבן וגומר כאן נרמז סוד היכוס שאמרו בו, כיון שלא בנה שוב לא יבנה, וח"ש אשר לא יבנה את בית אחיו, שלמדו מכתוב הזה (יבמות יוד:): כיון שלא בנה שוב לא יבנה, אבל לגבי קב"ה: אבל בהקב"ה, אע"פ שלא בנה את השכינה בשעת הגלות, מ"מ הוא יכול לגאולה, כי אתמר ביה ויבן ה' אלקים, אבא ואמא בני לה לגביה, כי נאמר בו, ויבן ה' אלקים, דהיינו או"א בנו את השכינה בשבילו, וכיון שהוא עצמו לא בנה אותה, ע"כ לא שייך לומר בו, כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד בונה ירושלים הויה, (דפו"י דף כ"ה ע"א)

בטורא דא אתבני *בי מקדשא על ידא דקב"ה יהא קיימא לדרי דרין. ועליה אתמר גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, דקדמאה אתבני על ידא דבר נש והאי על ידא דקב"ה, ובגין דא *אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

רפא) וכן אתמר במשה, ויבן ה' אלקים את הצלע, כד"א ו'לצלע המשכן השנית, צלע ודאי מסטרא דחסד ח' חור, מתמן *אתקריאת סיהרא. ה' ויסגר בשר

מסורת הזהר

(א) בי מקדשא ע"י דקוב"ה: ח"ג רכא: ת"ז תק' י"ב כו. (ב) גדול יהיה כבוד וגו' (חגי ב') (ג) אם ה' לא יבנה בית וגו': (תהלים קכ"ז) ח"א קנא: קעב: רסה. ח"ב לט. קסד. רכו: ח"ג רכא, ת"ז בהקדמה. תק' כ"ב סו. ז"ח בראשית י"א טב שא של' ויצא כ"ח טד שר. תקיח ק"כ טד שא. (ד) ולצלע המשכן השנית (שמות כו) ח"ב נה. ח"ג. יט. (ה) ויסגר בשר תחתנה (בראשית ב') ח"א לו: ח"ג קמב: ת"ז תק' כ"א מד. תק' ג"ח צב.

חלופי גרסאות 6 ג"א דחיוור. כ ג"א אתקריית.

מאמר הסולם ויבן וגו' את הצלע

הס"א והערב רב המחסיאים את ישראל, ולפיכך נחרבו ב' בתי המקדש. אמנם אחר שבני ישראל יבררו כל בחינות רפ"ח ניצוצין הנמצאים מכח שביה"כ, או יברר הקב"ה בעצמו את ל"ב ניצוצין האחרונים, שהם מן המלכות דמלכות, הנקראים ל"ב האבן, בסו"ה והסירותי את ל"ב האבן מבשרכם (יחזקאל ל"ו). ואז תתקן המלכות דמלכות, שה"ס הבית האחרון, כנ"ל. וזוה"כ, אם ה' לא יבנה בית, דהיינו מטרם גמר התקון, שהעבודה ניתנה לבני אדם, ועל ידיהם נבנו ב' בתי המקדש, הרי שוא עמלו בוניו בו, כי נחרבו אלא אחר שיגמרו בני האדם את התקון המוטל עליהם, או יוריד הקב"ה את ירושלים בנויה, בסוד המלכות דמלכות, ואת בהמ"ק בנוי, שה"ס הפנימיות של המלכות דמלכות, ואז יהיה בנין עדי עד לנצחיות.

רפא) וכן אתמר במשה, ויבן ה' אלקים את הצלע כד"א ולצלע המשכן השנית:

וכן נאמר, בהתקון העתיד על ידי משה וב' משיחין, ויבן ה' אלקים את הצלע, על דרך שכתוב ולצלע המשכן השנית. פירוש, כי ב' צלעות הם עקרונות בהמשכן, שה"ס המלכות, הנמשכות מב' נקודות שבה: צלע אחת ממדת הרחמים, וצלע השנית ממה"ד. וז"ש ויבן וגו' הצלע, הנאמר בתקון משה, היינו צלע המשכן השנית, הנמשך מנקודה דמדה"ד, דהיינו בחינתה עצמה, שהיא מלכות דמלכות, אבל הצלע הנאמר בתקון עמודא דאמצעיחא הוא סוד הצלע האחד, הנמשך מנקודה דמדת הרחמים, הכולל ט"ס ראשונות שלה. צלע ודאי מסטרא דחסד חור מתמן אתקריאת סיהרא, ויסגר בשר וגו'

בטורא דא, אתבני בי מקדשא על ידא דקב"ה יהא קיימא לדרי דרין; וע"כ בהר הזה, דהיינו במלכות דמלכות הנ"ל. שיבנה בו בית המקדש על ידי הקב"ה, יהיה קיים לדורי דורות לנצח, ועליה אתמר גרוד יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. דקדמאה אתבני ער ידא דבר נש והאי על ידא דקב"ה, ועליו נאמר גדול יהיה וגו', כי בית הראשון נבנה ע"י בן אדם, דהיינו שלמה, ובית זה האחרון נבנה על ידי הקב"ה. וכנ"ה, אם ה' לא יבנה וגו', ועל כן אם ה' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו. כי ב"ר וב"ש שנבנו שלא על ידי הקב"ה, לא היה להם קיום, ושוא עמלו בוניו בו.

פנימיות הדברים. כי נודע שהמאציל התחיל הבריאה ותקן אותה באופן שבני ישראל יכלו לגמור אותה, כמ"ש חז"ל עמי אתם בשותפות, אני התחלתי הבריאה ואתם גומרים אותה, ופירוש הדברים, כי המאציל תקן את המלכות, רק מבחינת ט"ס ראשונות שבה, ובחינת התיקון של מלכות דמלכות מסר לישראל שיגמרו ויתקנו אותה, ע"י עבודה ושמירה של הט"ס ראשונות, ולפיכך כל עבודת ישראל מטרם גמר התיקון, הוא רק בט"ס ראשונות של המלכות, הנבחן לבירורי רפ"ח ניצוצין שנתקנו ע"י המאציל, ומבחינת זו נבנו ב' המקדשים, למעלה שה"ס ה"ר וה"ח, וכן למטה, וע"כ נבחנו שנבנו על ידי בני אדם, כלומר ע"י עבודת בני אדם שהוטל עליהם לגמור את הבריאה, וכיון של"ב ניצוצין אחרונים השייכים למלכות דמלכות, עוד לא נתקנו, הרי נמצאים מהם (רמ"י דף כ"ח ע"א)

ח תחתנה, בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה, ואתכליל בתרווייהו. בההוא זמנא, * שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

רפב) זאת הפעם ב עצם מעצמי ובשר מבשרי, דא שכינתא, נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא. אתמר בה ז זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי, לזאת ודאי יקרא אשה, מסטרא עלאה ב דאיהי אמא. כי מאיש לקחה זאת מסטרא. דאבא, ודאיהו י, וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא. רפג) בההוא זמנא, ו יזכו ישראל, כל חד וחד לבת זוגיה, ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב ח חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב ונבאו בניכם ובנותיכם ב וגו', ואלין *) אנון נשמתין חדתין, דעתידין למהוי על ישראל

מסורת הזהר

א) שמאלו תחת לראשי (שה"ש ב') ח"א מט: קיב. קלב. קלוי. קנא: קסני: רמד. רמה. רנ. רנח. רנס: רסב: ח"ב ל. קיד. קלח: קנד: קסט: רלח: ח"ג כו. נד: נה: עד. קיח: קיש: קכ: קמח: קעח: ריד: שב. ת"ז בהקדמה יד: תק"ח ק"ח טג שכת ק"י טג שכת. ב) עצם מעצמי וגו' לעיל דף ר"ח ציון ב' וש"ג. ג) ונתתי לכם רב חדש (יחזקאל ל"ו) ת"ז תק' ס"ט קט: ד) ונבאו בניכם ובנותיכם (יזאל ג) ח"ג רמב: רמג: ת"ז תק' י"ח לו: תק' מ' פ.

חלופי גרסאות א) נ"א ל"ג תחתנה כ"א ואכליל. ג נ"א מאורשה. ד נ"א ל"ג זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי. ונ"א ל"ג מוזאת הפעם עד ונבאו בניכם. ה נ"א רחא. ו נ"א איהו ול"ג דאיהו י' ז נ"א זכר. ח נ"א בשר וגו' ובה ונבאו ט נ"א ווקניכם וגו'.

ויבן וגו' את הצלע

הסולם

מאמר

מצד העליונה, שהיא אמא. ה"ר דהויה. כי מאיש לקחה. היינו מצד אבא שהוא י דהויה. ופירוש זה הוא לפי תיקונה של הנוקבא על ידי עמודא דאמצעיתא מטרם גמר התקון. שהוא על ידי בנין או"א כנ"ל. וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא וכן מתבארים הכתובים כלפי תיקון משה. שהוא בצורת עמודא דאמצעיתא דבחינת נשמות למטה בכ"ע. רפג) בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה. ודא איהו דכתיב ונתתי וגו': בעת ההוא יזכו ישראל כל אחד ואחד בבת זוגה וזהו שכתוב ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה וגו' פירוש כי באמת נמשכים ישראל מן המלכות. אלא משום שלא יכול העולם להתקיים, שיתף עמה מדת הרחמים, דהיינו בינה. ונמצא משום זה, שכל הנוקבין דנשמות ישראל נמשכים מן הבינה שהיא מדת הרחמים, כי מלכות דמדת הדין נגנזה כנ"ל (דף קנ"ב ד"ה ביאור) ונמצא שאין להם לישראל בת זוגם האמיתי. אבל בגמר התקון, כשהמלכות עצמה תתקן ולא תהא צריכה עוד לשיתוף הבינה, יהיו אז הנוקבין דנשמות ישראל מבחינת המלכות עצמה, שהיא בת זוגם האמתית.

וכתיב, ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' אנון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל. וכחוב, ונבאו בניכם וגו' הם נשמות חדשות העתידים

וגו' בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה: צלע היא מצד המשכת החסד שהיא בחינת לבן. ומשום זה היא נקראת לבנה, דהיינו על שם אור חסד שבה, שהיא לבן. ויסגור בשר תחתנה. היינו בשר שהוא אדום, שהוא אור הגבורה כי גבורה עלאה דבינה נכחן לאדום. ואתכליל בתרווייהו. בההוא זמנא שמאלו וגו' והנוקבא נכללת משניהם, דהיינו מלבן ואדום, שהם חסד וגבורה. בעת ההוא נאמר בהמלכות, שמאלו תחת לראשי, דהיינו בשר סומק, גבורה, וימינו תחבקני, דהיינו אור החסד לבן, שהיא נק' צלע.

רפב) זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכינתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא: זאת הפעם וגו' נאמר על השכינה, שהיתה נערה המאורסה אל קן האמצעי, שהוא ז"א אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי, נאמר בה, זאת הפעם, אני יודע שהיא, עצם מעצמי ובשר מבשרי. פירוש, כי השכינה מטרם שהיא ראויה לווג עם ז"א, היא נקראת נערה המאורסה, ואחר שנעשית ראויה לווגו היא נקראת אשה. וע"כ אחר שנבנית ע"י או"א ונעשית ראויה לווג, אמר זאת הפעם וגו'. לזאת ודאי יקרא אשה. מסטרא עלאה וכו' כי מאיש לקחה זאת מסטרא דאבא דאיהו י, לזאת יקרא אשה, להיותה נבנית (דפויו כ"ח ע"א *) כ"ח ע"ב)

כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו.

רפד) בההוא זמנא, מתעברין ערב רב מעלמא, ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגייהו. * ויהיו שניהם ערומים, האדם ואשתו ולא יתבוששו ב דאתער ערוה מעלמא, דאלין אנון דגרמו גלותא, ערב רב ודאי.

רפה) ועלייהו אתמר, ² והנחש היה ערום מכל חית השדה, וגוי, ערום לרע מכל חיוון דאומין דעלמא ³ עעכו"ם, ואנון בנוי דנחש הקדמוני, דפתי לחוה, וערב רב ודאי אינון הוו זוהמא ⁷ דאטייל נחש בחוה, ² ומהיאי זוהמא נפק קין, וקטל להבל רועה צאן דאתמר ביה ¹ בשגם הוא בשר, ¹ בשגם זה הבל. בשגם ודאי ¹ איהו משה וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ויהיו שניהם ערומים : (בראשית ב') ח"ג כח. ת"ז תק' ג"ח צב. ב) והנחש היה ערום וגוי : (בראשית ג') ח"א לה: נב. קלח. קעט: רסג. ח"ב רסב: ג) מההוא זוהמא נפק קין : ח"א לו: נד. קכו. ח"ג עו : ד) בשגם הוא בשר : ע"י לעיל דף רל"ב ציון ב' וש"נ. נ ג"א ליג עעכו"ם. ד ג"א דהטי, ס ג"א ומההוא. חלופי גרסאות א ג"א דעתער. ב ג"א מן עלמא. ו ג"א ליג בשגם ז ג"א דאיהו.

מאמר

הסולם

הבל-משה

דעלמא עעכו"ם ואנון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחוה: ועל הערב רב נאמר, והנחש היה ערום וגוי, כי הנחש היה ערום לעשות רע יותר מכל החיות, שהם אומות העולם עכו"ם, והערב רב הם בניו של נחש הקדמוני שפיתה לחוה בעצה"ד, וערב רב ודאי אנון הוו זוהמא דאטייל נחש בחוה והערב רב, הם היו הזוהמא, שהטיל נחש בחוה. פירוש מה שאמרו, בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, היינו הערב רב שנתערבו בנשמות שהוליד חוה, שהם נבחנים לזוהמא כלמי הנשמות, ומהיאי זוהמא נפק קין וקטל להבל רועה צאן, דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשגם זה הבל, בשגם ודאי איהו משה, וקטיל ליה, ומאותו זוהמא, שהם בחינת ערב רב, יצא קין, וע"כ הרג את הבל רועה צאן, שנאמר בו בשגם הוא בשר, בשגם זה הבל, בשגם הוא בודאי משה, והרג אותו. כלומר, בשגם הוא בגימטריא משה, ומשה הוא גלגול נשמת הבל כנודע, נמצא הכתוב בשגם רומז על הבל ומשה, וע"כ היה הבל רועה צאן כמו משה, וקין שהרג אותו, נמצא שהרג את משה, ועשה זאת מכח הערב רב שהיה מעורב בנשמתו, ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם, והוא היה בן הבכור של אדם. כלומר, ע"כ נתערב הזוהמא בנשמת

העתידות להיות בישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד וכו' ואז החדשות יבואו כמו שאמרו, אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שהיו בגוף, דהיינו נשמות הישנות, ואז יבואו נשמות החדשות. פירוש, כי כל הנשמות שבעולם היו כלולים בנשמת אדה"ר, כמ"ש (בתנחומא תשא י"ב) איפה שלך באדה"ר היכן היה. וכיון שהטא בעצה"ד נפגמו כל הנשמות, ומתגלגלים והולכים בכל הדורות, עד שיקבלו את תקונם משלם, ויהיה גמר התקון, ואז ימשכו ישראל נשמות חדשות, דהיינו שיעור לא היו כלולים בגוף אדה"ר, ועל נשמות חדשות הללו אומר הכתוב, ונבאו בניכם ובנותיכם וגו'. רפד) בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא, ואתמר בישראל וכו' ולא יתבוששו, בעת ההיא יוסר הערב רב מהעולם, ואז נאמר בישראל ובמשה, כל אחד ואחד בבת זוגו ויהיו וגו' ולא יתבוששו, כלומר, שלא יהיו צריכים ללבושים לכסות ערוה, משום דאתער ערוה מעלמא, דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי, כי הוסר הערוה מן העולם, שהם הערב רב שגרמו הגלות בעולם.

מאמר הבל-משה

רפה) ועלייהו אתמר והנחש היה ערום וגוי ערום לרע מכל חיוון דאומין (דמו"י דף כ"ח ע"ב)

רפו) ועם כל דא, משה בגין לכסאה על ערייתא ב דאבוהי, נטל בת יתרו דאתמר ביה א ובני קיני חותן משה, והא אוקמוהו, אמאי אתקרי ב קיני שנפרד מקין, כד"א י וחבר הקיני, נפרד מקין. ולבתר בעא לאהדרא ערב רב בתיובתא, לכסאה ערייתא דאבוהי, דקב"ה, מחשבה טובה ב מצרפה למעשה, ואמר ליה קב"ה י מגזעא בישא אנון, תסתמר מנייהו, אלין אנון חובה דאדם, דאמר ליה י ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. אלין אנון חובה דמשה וישראל.

רפו) ז ובגינייהו גלו ישראל בגלותא, ואתתרכו מתמן, הה"ד י ויגרש את האדם, ואדם ישראל ודאי, ומשה בגינייהו אתתרך מאתריה, ולא זכה למיעל בארעא דישראל, דבגינייהו עבר מאמר דקב"ה, וחב י בסלע, דמחא ביה. דלא אמר ליה, אלא י ודברתם אל הסלע, ואנון גרמו, ועם כל דא, מחשבה טובה הקב"ה מסורת הזהר

א) ובני קני חותן משה: (שופטים א') ח"ב סט: קצה. ח"ג ט. ת"ז תק' סט. ב) קיני שנפרד מקין: ח"ג ככ. ג) וחבר הקני וגו': (שופטים ד') ח"ג קכא: קצו: ד) ומעץ הדעת וגו': לעיל דף ר"ט ציון ג' וש"נ. ה) ויגרש את האדם: (בראשית ב') ח"א נג: ח"ג רסו. רמה. ת"ז תק' ס"א צד. ז"ח יתרו ל"ג טד שג. איכה צ"א טכ שו. ו) סלע: ח"ב סד: קטו. רעב: ח"ג רלח: רעח: רעט. ז"ח בשלה ל' טד שסט. ז) ודברתם אל הסלע: (במדבר כ') ח"ב רעא: ח"ג רכט: רעט: חלופי גרסאות א גיא דאבוה, ב גיא הקב"ה מצרפה. ג גיא מגזע. ד גיא דבגינייהו.

מאמר	הסולם	הבל-משה
בנשמת סין ולא בנשמת הבל, משום שקין היה בן הבכור שיצא לראשונה אחר חטא עצה"ד, וע"כ יצא בו כל הוזהמא דחיוויא.		טובה למעשה, ואמר לו הקב"ה למשה, השמר מפניהם מגזע הרע ההוא. ואת מחשבתך הטובה, שרצית להחזירם בתשובה, אצרף למעשה. אלין אנון חובה דאדם דאמר ליה ומעצה"ד טו"ר וגו' אלין אנון חובה דמשו וישראל, ערב רב האלו, הם הכחות דפרודא שהיו בעצה"ד, שבסבתם הזהיר אותו הקב"ה ומעצה"ד טו"ר לא תאכל ממנו, וכן הם הכחות דפרודא שבחטאם של משה וישראל.
רפו) ועם כל דא, משה, בנין לכסאה על ערייתא דאבוהי, נטל בת יתרו, דאתמר ביה, ובני קיני וגו': ועם כל זה, משום שרצה משה לכסות על ערות אביו, לקח לו לאשה את בת יתרו, שנאמר בו ובני קני חותן משה, והא אוקמוהו, אמאי אתקרי קיני, שנפרד מקין כד"א וחבר הקיני, ולמה נק' יתרו קיני, משום שנפרד מקין, כמ"ש וחבר הקיני, פירוש, וע"כ אע"פ שקין הרג להבל שהוא משה מ"מ חזר משה לתקן את קין שנתדבק בו הערב רב, שהם ערות אדה"ר, מחמת החטא דעצה"ד, ורצה משה למחוק הוזהמא הזו שהוא ערות אביו אדה"ר, וע"כ לקח לאשה את בת יתרו, שיתרו היה גלגול קין שע"כ נק' קיני, ובוזה שלקח את בתו תקן אותו, ודחה ממנו את הוזהמא, שהיא הערב רב. ולבתר בעא לאהדרא ערב רב בתיובתא, לכסאה ערייתא דאבוהי, ולאחר כך, אחר שהפריד הערב רב מנשמת קין, רצה להחזירם בתשובה, בכדי לכסות ערות אביו, אדה"ר, כנ"ל. דקב"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה ואמר לו קב"ה מגזעא בישא אנון תסתמר מנייהו, שהקב"ה מצרף מחשבה	רפו) ז ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו מתמן, הה"ד י ויגרש את האדם, ואדם ישראל ודאי, ומחמת הערב רב נגלו ישראל בגלות, ונגרשו מאדמתם, וז"ש ויגרש את האדם, ארם, רומז ודאי על ישראל, ומשה כגינייהו אתתרך מאתריה, ולא זכה למיעל בארעא דישראל, ומשה נגרש ממקומו מחמת הערב רב, כי לא נשמר מהם כמו שהזהיר אותו הקב"ה, אלא שרצה לקרבם להקדושה, ומשום זה לא זכה ליכנס לארץ ישראל, ונקבר בחו"ל, דבגינייהו עבר מאמר דקב"ה, וחב בסלע דמחא ביה דלא אמר ליה וכו' ואנון גרמו כי בשבילם עבר מאמר הקב"ה וחטא בסלע, שהכה אותו, שהרי לא אמר לו, אלא ודברתם אל הסלע, והוא הכה בהסלע, והערב רב גרמו לו את זה. ועם כל דא מחשבה טובה הקב"ה מצרפה	

(דטו"י דף כ"ח ע"ב)

מצרפה למעשה, ה' דאיהו לא קביל לון, ויהיב בהון אות ברית, אלא לכסאה ערייתא, ודאבוה, וקב"ה אמר ליה "ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו. ובגינייהו י' אמר י' מי אשר חטא לי אמחנו מספרי דאנון מזרעא דעמלק דאתמר ביה י' תמחה את זכר עמלק. ואנון גרמא לתברא תרין לוחין דאורייתא. רפח) ומיד, י' ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי ערומים הם, ה' בטונא דמצרים, דהו בלא אורייתא, ואתמר י' בהו י' ואת ערום ועריה. ואיוב בגין דא אמר ב' וזמני י' ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה מה דהוה משה, אתהפך י' לערב י' רב לשמה ולשנינה, י' אשוב שמה הכא רמיז (י' דעתיד לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה, ואזיל בינייהו לשמה ואיהו אמר י' ה' י' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) סיי בחומר של מלכים שהיה להם עבודם סך, (ב) לקמן רש"י ונחמיה י"ח ל"ב כי נחמיה (ג) לקמן רש"י ונחמיה י"ח ל"ב כי נחמיה (ד) ונחמיה י"ח ל"ב כי נחמיה

ג) ח"א לו: נג. רכד. ח"ג רסא: ת"ז בהקדמה יא. חק' ס' צג: תק' ס"ה צו. תק' ס"ט צ"ט: ז"ח איכה צ"א טב שמד. ה) ואת ערום ועריה (יחזקאל ט"ז) ת"ז חק' כ"א נד. חק' ס"ט צ"ט: ו) ערום יצאתי (איוב א') ח"א רכד. ז"ח אחרי מ"ו סא שלח. ז) ה' נתן-מבורך (איוב א') ח"ב קפו.

חלופי גרסאות א' ג"א דאיהו. ב' ג"א דאבוי. ג' ג"א אחמר. ד' ג"א בטינא. ה' ג"א בהון. ו' ג"א זמנין. ז' ג"א בערב. ח' ג"א ליג רב. ט' חשוב שמה: י' ג"א נתן וגוי.

מאמר

הסולם

הכל-משה

שהם ערומים. דהיינו שהיו שם בלי תורה, ונאמר בהם גם בגלות האחרון, ואת ערום ועריה. כלומר כי מהתורה ומצות זוכים ישראל ללבושים לנשמתם, ובהיותם בגלות מצרים, וכן בגלות האחרון בלי תורה, נמצאים נשמותיהם בהכרח ערומים בלי לבושים ואיוב בגין דא אמר ב' זמני ערום יצאתי מבטן וגוי, ואיוב אמר משום זה ב' פעמים ערום, על ב' הגליות, דהיינו ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. כי ערום יצאתי רומז על גלות מצרים, וערום אשוב שמה רומז על גלות האחרון מה דהוה משה אתהפך לערב רב לשמה ולשנינה, אשוב שמה, הכא רמיז, דעתיד לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל בינייהו לשמה מה שהיה שמו מש"ה, נהפך בעיני הערב רב לשמ"ה ולשנינה. והיינו שאמר איוב, אשוב שמ"ה, ורומז כאן, שמשא עתיד בגלות האחרון להתהפך בין הערב רב מהשם מש"ה לשמ"ה, דהיינו שהולך ביניהם לשמ"ה: וע"כ ואיהו אמר ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך, ואיוב אמר על זה, ה' נתן דהיינו שנתן התורה וה' לקח, היינו שחזר ולקח אותה בגלות האחרון ונסתמה מישראל, יהי שם ה' מבורך. ובזמנא

מצרפה למעשה, דאיהו לא קביל לון, ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה ערייתא דאבוה: ועם כל זה, מחשבה טובה וכו', כי משה לא היה מקבל את הערב רב ליתן בהם אות ברית, אלא כדי לכסות ערות אביו כנ"ל, וע"כ הקב"ה צירף מחשבתו הטובה למעשה וקב"ה אמר ליה ואעשה אותך וגוי, ובשכר זאת, אמר לו הקב"ה ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו, שאמרו חז"ל שנתקיים בו במשה, כמ"ש ובני רחביה רבו למעלה ראש, דהיינו שרבו והיו למעלה מששים רבוא (ברכות ז' ע"א). ובגינייהו אמר, מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, ועל הערב רב אמר הקב"ה, מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, משום דאנון מזרעא דעמלק. דאתמר ביה תמחה וגוי שהם מזרע עמלק, שנאמר בו תמחה את זכר עמלק, ואנון גרמא לתברא תרין לוחין דאורייתא, והערב רב גרמו ג"כ, שיחטאו ישראל בעגל, ונשברו ב' לוחות העדות הראשונות. רפח) ומיד, ותפקחנה וגוי בטונא דמצרים דהו בלא אורייתא, ואחמר בהו ואת ערום ועריה: הכתוב ותפקחנה וגוי רומז ג"כ על ישראל. שידעו ישראל כשעכו מצרים (דמיי דף כ"ח ע"ב)

רפט) ובזמנא דאתברו תרין לוחין ב דאורייתא, ואורייתא דע"פ, אתמר בהון, * ויתפרו עלה תאנה, אתכסו בכמה יקליפין, מערב רב, בגין כי ערומים הם, דלא יתגלו עריתיהו (ח) וכסוייא דילהון ג כנפי ציצית. ג ורצועין י דתפילין, עדייהו אתמר. ה ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. אבל לגבי כ ציציות, ויתפרו עלי תאנה, ויעשו להם חגורות, דא איהו י חגור חרבך על ירך גבור. ודא ק"ש דאתמר ביה י רוממות אל בגרונם וגוי דא הוא ויעשו להם חגורות.

רצ) " וישמעו את קול ה' אלקים וגוי, כד קריבו לטורא דסיני. הה"ד ם השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש וגוי, וערב רב מיתו

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ויתפרו עלה תאנה (בראשית ג) ח"א לו : נג : ח"ב לט. ז"ח בראשית י"ח טד שט. ב) ציצית לעיל דף קסג ציון א' וש"ג. ג) רצועין דתפילין ח"ג רלה. רסה. רפכ : ד) תפילין לעיל דף קס"ה ציון ה' וש"ג. ה) ויעש—כתנות עור (בראשית ג) ח"א רכד. ח"ב לט. קפט. רכט : ח"ג טג : רסא : רסה. ת"ז בהקדמה יוד : תק' כ"א נה : תק' ג"ח צב : תק' ג"ט צב : צג. תק' ס"ה צו. תק' ס"ט צט. קסו : תק' ג' בהשמות קלט : ז"ח רות ע"ח טג שלה. תק"ח קיט טא שכט. ו) חגור חרבך על ירך (תהלים מה) ח"א ריב : רב : ח"ב ס"א. ח"ג ס. עד. ז"ח חקט טא שכד. ז) רוממות אל בגרונם (תהלים קמ"ט) ח"א רסג. ח"ב קסו : ריא : רעב. רעד : ת"ז בהקדמה יא. תק' כ"א סא : ח) וישמעו את קול ה' אלקים (בראשית ג) ח"א נב. עו. ת"ז תק' ס"א צג : ז"ח בראשית י"ח טד שי. ט) השמע עם קול אלקים (דברים ד') ח"ג מב :

חלופי גרסאות א גיא דאורייתא דבכתב, וחורה דבעיפ. ב גיא קלפין. ג גיא ליג כנפי. ד גיא עור. וגוי, ב גיא ציצית. ו גיא איהו רוא.

הבל—משה

הסולם

מאמר

אחר שבירת הלוחות כנ"ל בזהר, אומר שהכיסוי דעלה תאנה, רומז על כיסויא דכנפי ציצית, שהם בחינת תשמישי מצוה, שלאחר עשית המצוה נזרקים כי אין בהם שום קדושה. והכיסוי דכתנות עור, רומז על רצועות התפילין, שהם תשמישי קדושה שהם נגנזים. שיש בהם משום קדושה אפילו אחר עשית מצותו (כמ"ש מגילה כ"ז). ויעשו להם חגורות, דא איהו חגור חרבך וגוי דא קריאת שמע; הכתוב ויעש להם חגורות, זהו כמ"ש חגור חרבך על ירך גבור והו קריאת שמע. כי קריאת שמע הוא כחרב כלפי החצונים, שחוגרים אותה על ירך. דאתמר ביה רוממות וגוי, דא הוא ויעשו להם חגורות שנאמר בו בק"ש, רוממות אל בגרונם וחרב סיפיות בידם. דהיינו שק"ש שקורים בגרון שהוא כמו חרב. וע"כ אומר עליו הכתוב ויעש להם חגורות.

רפט) ובזמנא דאתברו תרין לוחין דאורייתא ואורייתא דע"פ, אתמר בהון, ויתפרו וגוי אתכסו בכמה קריפין מערב רב וכשעה שנשברו ב' לוחות התורה, והתורה שבעל פה נסתמה נאמר בישראל, ויתפרו עלי תאנה, דהיינו שהתכסו בכמה קליפות של הערב רב, בגין, כי ערומים הם דלא יתגלי עריתיהו משום שנעשו ערומים מתורה כנ"ל. והתכסו שלא יתגלו ערותיהם, שהם מקומות האחיזה להקליפות. וכיסויא דלהון כנפי ציצית, והכיסוי שלהם הוא כנפי הציצית. כמ"ש להלן.

ורצועין דתפילין עדיהו אתמר, ויעש וגוי כתנות עור וילבישם. אבל לנבי ציצית ויתפרו עלי תאנה; ועל רצועות התפילין נאמר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אבל אצל ציצית נאמר ויתפרו עלי תאנה. פירוש. כי נאמר בהכתוב ב' מיני כיסויים לכסות ערותם. שהגיע אליהם ע"י העצה"ד: א) הם הכיסויים שעשו בעצמם, שהם עלה תאנה ב) הכיסויים שעשה להם הקב"ה, שהם כתנות עור. ולפיכך כשהכתובים מרמזים על ישראל (דפו"י דף כ"ח ע"ב)

מאמר ערכובך ביסין רצ) וישמעו את קול ה' אלקים וגוי, כד קריבו לטורא דסיני והי"ד השמע עם וגוי הכתוב וישמע את קול ה' אלקים מטהלך וגוי רומז על ישראל כשקרבו לקבלת התורה על הר סיני וז"ש השמע

ואנן הוו דאמרו למשה * ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות, ה ואשכחו אורייתא, ואלין אנן עמי הארץ, דאתמר בהון ^ב ארור שוכב עם כל בהמה. בגין דאנן מסטרא דההוא חויא, דאתמר ביה, ^ג ארור אתה מכל הבהמה. רצא) והא כמה ערבובין אנן בישין ^ה בעירן וחיוון. אבל אית ערבוביא מסטרא דנחש, ואית ערבוביא מסטרא ^ז דאומי ^ד עעכו"ם, דדמו לחיוון ובעירן דחקלא. ^ו ואית ערבוביא מסטרא דמזיקין ^י דנשמתן * דחייביא, אנן ^כ מזיקין ^ז דעלמא ממש. ואית ערבוביא ^י דשדים ורוחין וליין וכלא מעורבין בישראל. ולא אית בכלהו. לטייא כעמלק, דאיהו חיויא בישא, ^ג אל אחר, איהו גלוי לכל עריין דעלמא. רוצח איהו, ובת זוגיה סם ^ח מות. ע"ז. וכלא סמא"ל ואית סמא"ל ואית סמא"ל, ולאו כלהו שויין, אבל ההוא סטרא ^ז דחיויא איהו לטייא על כלא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ח"ב רלו: ח"ג קסט. ת"ז חק' ס"ד צה. חק' ס"ט קיח: חק' ג' בהשמות קמא. ד) שר'ם לעיל דף צ"ט ציון ג' וש"ג

ח"ב רלו: ח"ג קסט. ת"ז חק' ס"ד צה. חק' ס"ט קיח: חק' ג' בהשמות קמא. ד) שר'ם לעיל דף צ"ט ציון ג' וש"ג

ח"ב רלו: ח"ג קסט. ת"ז חק' ס"ד צה. חק' ס"ט קיח: חק' ג' בהשמות קמא. ד) שר'ם לעיל דף צ"ט ציון ג' וש"ג

חלופי גרסאות ה) גיא אשכחו. כ גיא דאקראו בעירן. ג גיא דאומין. וניא דע' אומין. ד גיא ל"ג עעכו"ם. וניא עע"ז. ה גיא ל"ג ואית עד ממש. ו גיא דנשמתין. ז גיא מעלמא. ח גיא המות.

סאמר

הסולם

ערבובין בישין

השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כמון ויחי. וליף גזרה שוה שמיעה שמיעה. וערב רב מיתו אבל הערב רב לא יכלו לשמוע קול אלקים וסתו. ואנן הוו דאמרי למשה. ואל ידבר וגו' ואלו שנשארו מהערב רב שלא מתו. אמרו אח"כ למשה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות. ואשכחו אורייתא וגרמו שכחה בתורה ע"י שהחטיאו ישראל בעגל. ואלין אנן עמי הארץ דאתמר בהן ארור שוכב עם כל בהמה, והערב רב הם אלו עמי הארץ. שנאמר בהם ארור שוכב עם כל בהמה בגין דאינן מסטרא דההוא חויא דאתמר ביה ארור אתה מכל הבהמה. משום שהם מצד נחש ההוא שנאמר בו, ארור אתה מכל הבהמה. רצא) והא כמה ערבובין אינן בישין, בעירן וחיוון, והוי יש כמה ערבובים רעים בישראל הנקראים בהמות וחיות, אבל אית ערבוביא מסטרא דנחש, ואית ערבוביא וכו'. אבל יש ערב מצד הנחש, ויש ערב מצד (דמיי דף כ"ח ע"ב * כיט ע"א)

ויקרא

בראשית

רמא

רצב) ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה. הכא רמיז ליה, דעתיד
לחרבא בי מקדשא, ולמבכי בה איכה, הה"ד א איכה ישבה בדד, ה' א"י כ"ה.
ולזמנא דאתי עתיד קב"ה לבערא כל זינין בישין מעלמא, כדכתיב ב' בלע המות
לנצח. כדין תב כלא לאתריה. כדכתיב ג' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

בראשית

רצג) תנינן כל י שלמה, דאתמר בשיר השירים (ה) במלכא דשלמא דיליה
(ג) במלך סתם, ג' בנוקבא. ג' מלך תתאה בעלאה, ורוא דמלה, דירתא
תתאה ה' לעלאה, תרווייהו כחד, והיינו בית, ו' דכתיב ו' בחכמה יבנה בית,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) תנומה קכ"ז ע"כ יתרו ס"ד ע"ל ויקרא י' ע"ב א) איכה ישבה כרד (איכה א') ח"ג כ: רפס:
כ) [דס"י] מ"ז ב' ו"ד ה' ומרומה קכ"ז ב'. ת"ז בהקדמה ג. תק' ה' כ. תק' י"ט מב. תק' ס"ב
צד. תק' ס"ט קיא: קסו: ז"ח איכה צ"א טא שיב
שמג. טב שה שכב. צג טב שיא תק"ח צ"ד טא שא. ב) בלע המות לנצח (ישעיה כ"ה) ח"א לר. לח.
נד. ע: קיד. קטו. קכד. קכז. קס: קסד. ריט: רכא: ח"ב קפה. קצט: רכ. רלו. רמ: רסח: רסט. ח"ג
קו: קכב. ת"ז תק' ס"ט קיט. ג) ביום-ה' אחר ושמנו אחד (זכריה י"ד) לעיל דף ע"ד ציון א' וש"נ.
ד) שלמה- במלכא דשלמא דיריה ח"ב קכ"ז: קמג: קמה: ח"ג ס. רפד: ז"ח לך כ"ה סג שלו.
ה) שלש סב טא שיד שלא. טב שכא. טג שיט. ס"ג טא שמה. ה) מלך סתם בנוקבא: ח"ב קכו:
ו) בחכמה יבנה בית: (משלי כ"ד) ח"א לב: צד: ח"ב פה: ח"ג יוד: עת. רמה: רצ: רצא. ת"ז
בהקדמה יב: תק' ג' י"ח: תק' י"ח לו: ז"ח בראשית ד' סד שלו תק"ח קס"ז טד שיא.

חלופי גרסאות א גיא מיג מאי כיה עד ושמו אחד. כ גיא בנוקבי מלכא. ג גיא מלך. ו גיא במלך
סתם בנוקבי מלכא תתאה בעלאה (אה"ל). ד גיא מיג דמלה. ה גיא אחר לעילא. ו גיא וכתיב

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה-מעלאה

רצב) ויקרא ה' וכו' ויאמר לו איכה. הכא רמיז ליה דעתיד לחרבא בי
מקדשא ולמבכי בה איכה וכו', בהכתוב ויאמר לו איכה רמו הקב"ה לאדה"ר שבת
המקדש עתיד להחרב ועתידיים לקונן עליו איכה כמ"ש איכה ישבה בדד. כי איכה הוא
נוטריקון א"י כ"ה, אשר כ"ה הוא שם השכינה, שכתרה בבית המקדש, א"י פירושו איה, כמו אי
הבל אחיך. ולכן אחר החורבן אמר על השכינה א"י כ"ה איה עתה השכינה הנקראת כ"ה.
ולזמנא דאתי עתיד קב"ה לבערא כל זינין בישין מעלמא כדכתיב ברע המות
לנצח, ולעתיד לבוא, עתיד הקב"ה לבער כל מיני
הרע מהעולם, כמ"ש בלע המות לנצח. כי המות
הוא שורש כל הרע, וכשיתבטל המות יתבטל
כל הרע. כדין תב כלא לאתריה כדכתיב
ביום וכו', אז חוזר הכל למקומו, כמו שהיה
לפני החטא של עצה"ד, שממנו היה המיתה
וכל מיני הרע, ככתוב ביום ההוא יהיה ה'
אחד ושמו אחד.

מאמר תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה

רצג) בראשית, תנינן, כל שרמה דאתמר
בשה"ש, במרכא דשלמא
דיליה, במלך סתם, בנוקבא: תנינן, כל שלמה
הנאמר בשיר השירים פירושו המלך שהשלום שלו.
(דס"י דף כ"ט ע"א)

וכתיב

א וכתוב * אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, ב אפריון דא תקונא דעלמא תתאה, (ג) מעלמא עלאה.

רצד) דעד לא ברא קב"ה עלמא, הוה סתים שמיה ביה, ז והוה הוא ושמיה סתים בגויה חד, ולא קיימא מלה, ח עד דסליק ברעותא ז למברי עלמא, והוה רשים ה י ובני, יא ולא קיימא, עד י דאתעטף, יב בעטופא חד דזיהרא, יג וברא עלמא.

רצה) ואפיק פ ארזין עלאין, רברבין, מההוא י נהורא יא זיהרא עלאה,

דרך אמת

א) מנחם יהודה ונס' לךך אלמונא די י וזכר בכר ק"י ע"א. ב) [כתלופי גרסאות] כהנהגת נחייב אי שעליו נאמר נחייב לא ידעו עיס והוא רמז אל ראשית האצילות החוסף על כלס וכן סמיטרא פי מלגספ החוסף ומכסה על כל הראש אף כאלן כן, וי"מ סמיטרא מלשון סימטא והיינו נחייב, מקום שאין בו דריסא הרבים וכמו שנתיב הזה אינו מושג כלל. ג) [כתלופי גרסאות] כך היא נוסחה החייט ז"ל ע"ש י"א אי וסס הבנת המלמד.

מסורת הזהר

א) אפריון עשה לו: (שה"ש ב') ח"ב קכו. קכת. ז"ח חקת נ"א סא שמו. ב) אפריון לעיל דף כ"ז ציון א' וש"נ. ג) ובני ולא קיימא: לעיל קצ"ב ציון ד' וש"נ. ד) דאתעטף—וברא עלמא: ח"א צ. ח"ב לט: קסד: ח"ג רמה: ז"ח רות ע"ו סא שמד (אור מעוסף) ת"ז תק' ה' יט. תק' מ"ז סד:

חלופי גרסאות א גי'א כתיב, ב גי'א ולא הוא שמיה סתים, ג גי'א הוה שמיה סתים, וגי'א הוא סתים שמיה בית. וגי'א הוא סתים שמיה בה. וגי'א הוא סתים שמיה ביה, ג גי'א מוסיף והוא חוה בלחורוי, ד גי'א מוסיף דמחשבה לקיימא כלא ב) גי'א במטון דסמיטרא. וגי'א דמחשבה לקיימא כלא במטון דנהירו קדמאה וגוי, (אה"ל) וכתב עוד ודאיג כאן והמשכילים יזהירו וגוי, אינון קיימין וסמכין עלאין, דאינון מסחכלין בסכלתנו וגוי, והובא [דפרי] טיו סוף עיב ע"ש עכ"ל (אה"ל). ס גי'א רשים גבוי ובני (אה"ל). ו גי'א בעיטופא דחד זיהר וגי'א בעטופא חד דוהרא דנהירו קדמאה וכדין ברא עלמא. ז גי'א מוסיף עלאה דמחשבה. וגי'א ימינא עלאה דמחשבה (אה"ל). ח גי'א וברא ימינא דעלמא קדמאה. וגי'א וברא שמיה. וגי'א וברא שמים, ט גי'א אילנין עלאין. וגי'א אלנין ארזין עלאין. וגי'א אילנין עלאין ארזין רברבין. י גי'א נהרא יא גי'א וזינא עלאה. וגי'א וזינא סתימא. וגי'א נהורא ג) חד דוהר ימינא עלאה

מאמר

וכתיב אפריון וגוי אפריון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עראה: ואז נקראת הנוקבא בשם בית, כי ע"י שירות המוחין דהארית חכמה מהבינה היא נקראת בית, כמ"ש בחכמה יבנה בית, שזה רומז, שאין הנוקבא נקראת בית אלא בזמן שיש לה חכמה, וכתוב, אפריון עשה לו המלך שלמה וכו' אפריון, פירושו דבר התקון של עולם התחתון, שהיא הנוקבא, מעולם העליון שהיא בינה, כלומר, כשהמדובר הוא בהנוקבא בבחינת תיקונה ע"י הבינה, מכנים אז אותה בשם אפריון.

הסולם

ולא נגלה דבר, עד שעלה ברצונו לברוא העולם והוה רשים ובני ולא קיימא, והיה רושם ובונה עולמות ולא היה להם קיום ונחברו. דהיינו העולמות שיצאו מהמלכות בעת צמצום א' הנקראים עולמות דתהו, שבהם יתהה שבירת הכלים שהם חורבן עולמות הללו, ועליהם אמרו חז"ל (ב"ר ספ"ב) מתחלה נברא העולם בסדרת הדין, דהיינו מלכות דצמצום א' שנקראת מדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, דהיינו שנחברו, שיתף עמו מדת הרחמים, כמו שאומר הזהר לפנינו, עד דאתעטף בעטופא חד דזיהרא, וברא עלמא, עד שנתעטף הקב"ה, שהוא בינה, בעיטוף אחד של אור, דהיינו שהעלה אליה את המלכות ואורה נתמעט משום זה לבחינת ו"ק הנק' אור עטוף, (כמ"ש בת"ז תק' ה' ע"ש) אשר אז נשתהפה מדת הדין שהיא מלכות עם מדת הרחמים שהיא בינה, שע"ז נתקיים העולם כמו שמבאר, רצה) ואפיק ארזין עלאין רברבין מההוא נהורא זיהרא עלאה, והוציא מאור עשוף הזה, ארזים עליונים הגדולים, מהר העליון ההוא, כלומר

תקונא דעלמא תתאה

רצד) דעד לא ברא קב"ה עלמא, הוה סתים שמיה ביה, ז והוה הוא ושמיה סתים בגויה, חד: כי עד שלא ברא הקב"ה את העולם, היה שמו סתום בו, והיה הוא ושמו הסתום בחוכו, אחר, שמו פירושו מלכות, שמטרים הבריאה היתה כלולה וסתומה בא"ס ב"ה בלי שום גילוי והיכר, והיה אז הוא ושמו הסתום בו, אחד, (וענינו נחבאר היטב בתע"ס שיעור א' דף כ"ו ד"ה והן ע"ש), ולא קיימא מלה, עד דסליק ברעותא למברי עלמא, (דפרי דף כ"ט ע"א)

בראשית

רמג

א וְשׁוּי ה' רַתִּיכוּ עַל * כ תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתּוּן י רְשִׁימִין, ד אַתְּגַלִּיפוּ
 בַּעֲשֵׁר אַמִּירָן, וְאַתִּישְׁבוּ, הַהִיד מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן, וְכַתִּיב י אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נִטְעִים.
 רְצוּ י עֲשֵׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לֹו, י גִּרְמִיָהּ. לֹו, לְתַקּוּנִיהָ. לֹו,
 לְאַחֲזָאָה יִקְרָא עֲלָאָה. לֹו, וְלְאוּדְעָא דַאִיהוּ חַד, וְשִׁמְיָהּ חַד, כִּמְה דַּאֲת אַמְרָה,
 יִיְהִיָה ה' אַחַד וְשִׁמּוֹ אַחַד, י וְכַתִּיב י וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ ה' לְבַדְךָ.
 רְצוּ י נְטִיף לְיַמִּינָא, וְ סַטָּא לְשִׁמְאַלָּא, נַחִית לְתַתָּא, וְכֵן יִי דַאֲרַבְעֵ זַוּיִין,
 מַלְכוּ אַתְּפַרְשֵׁי, לְעִילָא וְתַתָּא, וְלַאֲרַבְעֵ זַוּיִין, לְמַהוּי חַד יִי נְהַרָא עֲלָאָה.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתּוּן—עֲשֵׁר אַמִּירָן חִג רְצוּ.
 ב) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נִטְעִי: (הַהִלִּים קִיד) חִג אִי לֹא.
 לַה. קִכָּה. קִסִּב: קִכּוּ: חִג נַח-רִינּוּ: זִ"ח יִג טַג שִׁמְט
 י"ח טַג שִׁט. ג) עֲשֵׂה לֹו—רֹו לְגִרְמִיָהּ: חִב קִכּוּ:
 ד) יְהִיָה ה' אַחַד וְשִׁמּוֹ אַחַד: לְעִיל דָּף ע"ד צִיּוּן
 א' וְשִׁנָּה ה) וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ: (תַּהֲלִים פִּיג)
 חִג א' חִג נּוּ. ו) אַרְבַּעֵ זַוּיִין: חִג א' רַמְבּ. חִב כֹּד.

חֲלוּפֵי גִרְסָאוֹת א' נִיָּא יִשְׁוֵי וְנִיָּא וְשִׁרֵי. כ' נִיָּא כִּיב. ג' נִיָּא רְשִׁימִין. ד' נִיָּא אַתְּגַלְפוּ. ה' נִיָּא מוּשִׁיף דַּהּא מַאֲלִין עֵבִיד
 הַהוּא אַפְרִיין. ו' נִיָּא לְאַחֲזָאָה י נִיָּא לִיג יְהִי ה' אַחַד וְשִׁמּוֹ אַחַד וְכַתִּיב י נִיָּא וְלַמְנַדַּע דַּאִיהוּ
 וְשִׁמְיָהּ חַד הוּוּ כִרְאָ וַיִּדְעוּ וְגו' (אַחִי) וְנִיָּא וְלַמְנַדַּע דַּאִיהוּ וְשִׁמְיָהּ חַד הוּוּ דַכַּתִּיב. ט' נִיָּא בַּמִּטּוּן. י נִיָּא דְקוּלְפִין.
 יא נִיָּא קוּנְטִרִין. וְנִיָּא קוּבְטוּרִין. יב נִיָּא נוּף. וְנִיָּא צָף. וְנִיָּא טָף. יג נִיָּא נוּף. וְנִיָּא טָף. יד נִיָּא מַאֲרַבְעֵ טוּ נִיָּא נְהַרָא.

טאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה—מעלאה

כְּלוּמַר שְׂאֲחִיכ חוּר וְהַמְשִׁיךְ בַּחֲנִית גִּר לְאוּר
 הַעֲטוּף הַנּוֹכַר.
 וְשׁוּי רַתִּיכוּי עַר תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתּוּן
 רְשִׁימִין, וְשִׁם מַרְכָּבָה שְׁלוּ עַל כִּבֵּי אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת.
 שִׁהִם זַוּיִין. פִּירוּשׁ, כִּי אַתּוּן אֲלֵיָה דְבִינָה, שְׁבַעַת
 קְטָנוֹת יוֹרְדוֹת מִמֶּנָּה לְזַוּיִין, וּבַעַת גְּדֻלוֹת הַבֵּינָה
 מַחֲזִירָתָם אֲצִלָּה. (ע' בַּהֲקַדְמַת הוּוּר דָּף ט"ו
 ד"ה הִרִי) הֵן נִבְחַנּוֹת כִּמוּ מַרְכָּבָה הַנוֹסַעַת
 הִנָּה וְהַנָּה, וְאוּמַר, וְשׁוּי רַתִּיכוּי עַל כִּיבֵי
 אַתּוּן דְּהֵינּוּ זַוּן בַּעַת קְטָנוֹת, וְאַחֲכֵי אַתְּגַלִּיפוּ
 בַּעֲשֵׁר אַמִּירָן וְאַתִּישְׁבוּ. וּבַעַת גְּדֻלוֹת נַחֲקִיקוּ
 הוּוּן בַּעֲשֵׁרָה מַאֲמְרוֹת, שְׁפִירוּשָׁם מוּחִין דְּגִר.
 וְאוּ נַתִּישְׁבוּ. דְּהֵינּוּ שְׁבָאוּ עַל תְּקוּנָם הַנִּרְצָה.
 הַהִיד מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן, וְכַתִּיב אַרְזֵי לְבָנוֹן וְגו'
 וְיִשׁ אַפְרִיין עֲשֵׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי
 הַלְּבָנוֹן, וְכֵן אַרְזֵי לְבָנוֹן וְגו', כִּי חֲכַמָּה גִבִּי
 לָבָן, וּבִינָה גִבִּי לְבָנוֹן, וּמִשְׁמִיעֵנוּ הַכְּתוּב, אֲשֶׁר
 הַאֲפִרִיין עֲשֵׂה שְׁלֹמֹה. דְּהֵינּוּ הַנּוֹקְבָא, כְּנִיל,
 עֲשֵׂה לֹו מַהֲכִלִים דְּבִינָה. הַנְּקִרָא לְבָנוֹן, וְכֵן
 סְפִירוֹתֶיהָ גִבִּי אַרְזֵי לְבָנוֹן, שְׁמֵן אַרְזִים הַלְלוּ
 נִבְנָה הַנּוֹקְבָא. כַּמְבוּרָא.
 רְצוּ י עֲשֵׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. לֹו לְגִרְמִיָהּ, לֹו
 לְתַקּוּנִיהָ, לֹו לְאַחֲזָאָה יִקְרָא עֲלָאָה לֹו,
 לְאוּדְעָא דַאִיהוּ חַד וְשִׁמְיָהּ חַד כַּמְדִּיא וְכוּ'.
 (דְּמִוִּי דָּף כִּיט עִיא)

למהוי

רצח) נחית לתתא, ועביד ליה ימא רבא, כמה דאת אמר * כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, ה דהא הוא כניש כלא, ושאיב ליה בגויה. כד"א ב אני חבצלת השרון ב שושנת העמקים, ואין שרון אלא אתר ג ימא י רבא, דשאיב ה כל מימין דעלמא, דאפיק, ושאיב, ונהיר דא בדא, י באורחין ידיען. ח וכדין ט ערייהו כתיב ב בחכמה יבנה בית, י ועד בית

מסורת הזהר

א) כל הנחלים הולכים אל הים: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"נ ב) אני חבצלת השרון (שה"ש כ') ח"א רבא. ח"ב קז. ג) בחכמה יבנה בית: לעיל דף רמ"א ציון ו' וש"נ.

חלופי גרסאות א) נ"א דא כניש. ונ"א דההוא. ב) נ"א ליג שושנת העמקים. ג) נ"א ליג ימא. ד) נ"א ליג רבא. ה) נ"א דשאיב מימין סגיאין בעלמא בניכ דא דאפיק, ונ"א דשאיב מימין (סגיאין) ועאלין ביה בגיני כך דא אפיק ורא שאיב. ו) נ"א נהיר. ז) נ"א בארחתין ח) נ"א מוסיף דלזין ברכאן עליה וכדין. ונ"א מתמלא ברכאן עליה וכדין. ונ"א נחלייא כפן עליה וכדין. ט) נ"א ליג ערייהו כתיב. י) נ"א ועל דא בית דעלמא אתבני בחכמה וכן תתאה אוק הכי ועל דא כתיב בית רברבא (אה"ל) ונ"א בחכמה יבנה בית בית עלאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוק הכי. ול"ג ועיד בית בראשית.

מאמר הסולם תקוני דעלמא תתאה—מעלאה

שהוא שואב כל מימי העולם, פירוש, שרון הוא מלשון ישר על אנשים וגו', דהיינו ראה, שפירושי, מיחין דחכמה. וע"כ כשיש לה להמלכות מיחין דחכמה. היא נקראת חבצלת השרון. וז"ש ואין שרון אלא אתר ימא רבא. שאין המלכות נקראת שרון, אלא בעת שסמוכה לים הגדול, דהיינו בעת שיש לה הנחלים דבינה, שה"ס המיחין דחכמה. דשאיב כל מימין דעלמא, כי אז היא שואבת בתוכה כל מימות הבינה הנקראת עולם. שהם כל כ"ד הנחלים. דאפיק, ושאיב, ונהיר דא כדא באורחין ידיען, שמוציא לחיק, ושואב בתוכו ומאירים זה בזה בדרכים הידועים. פירוש, שרומז כאן על סדר יציאת המיחין בתלת נקודין: חכם, שורק, חיריק, המיבא לעיל (דף ט"ו את ט' ע"ש בהסולם) ואפיק ה"ס נקודת החולם. שאז מוציא א"א את הבינה לבר מראש, וכן ז"א מוציא את המלכות לבר מאצילות, ונעשית ו"ק בלי ראש, וה"ס קו ימין. ושאיב, ה"ס נקודת השורק, שאז הבינה חוזרת לראש א"א, וכן המלכות חוזרת לאצילות. ומקבלת המוחין דחכמה שה"ס קו שמאל, שקבלת המוחין הללו מכוונים שאיבה כמ"ש להלן. ונהיר דא כדא באורחין ידיען, ה"ס נקודת החירק, דהיינו יציאת קומת החסדים המלבישה ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, שה"ס קו האמצעי, שאז מאירים זה בזה, שקו ימין הנמשך מהחולם, מקבל בחינת הג'ר מכו שמאל הנמשך מהשורק, וכן קו שמאל מקבל החסדים מקו ימין, ויש חכמה וחסדים בכו ימין וכן חכמה וחסדים בקו שמאל, שבוה נשלמים המוחין, עש"ה בהסולם.

רמהוי חד נהרא עלאה, המלכות דבינה מתפרש למעלה ולמטה ולד', זויות, בכדי להיות נהר אחד עליון כלומר המלכות דבינה משפיע כל אלו המוחין שיצאו בבינה אל הז"א. שעל ידיהם נעשה ז"א נהר אחד עליון בסו"ה ונהר, ז"א, יוצא מעדן שהוא בינה. ואלו המוחין הם כ"ד בחינות, כי י"ב בחינות כלולים בד' זויות, שה"ס חו"ב תו"מ מבחי' הנצה. דהיינו י"ב בחינות ממה למעלה, ויש חו"ב תו"מ מבחי' ההוד, דהיינו י"ב בחינות ממעלה למטה, והם כ"ד בחינות, (כלהלן בראשית ב' דף ח' ד"ה ואומר, ע"ש). וכל אלו נעשיכ נהר אחד, עליון, דהיינו מוחין אל הז"א שה"ס ונהר יוצא מעדן וגו'.

רצח) נחית לתתא ועביד ליה ימא רבא כד"א כל הנחלים וגו' דהא הוא כניש כלא ושאיב ליה בגויה: הז"א שה"ס נהרא עלאה, יורד ומשפיע המוחין הנ"ל למטה, אל המלכות, ועושה אותה ים הגדול, כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים וגו', כי המלכות אוספת את הכל ושואב אותם בתוכה, פירוש כי אלו המוחין שה"ס כ"ד בחינות הנ"ל יוצאים תוך הבינה, הנקראת נחל, בסו"ה מנחל בדרך ישתה, הז"א, ע"כ ירום ראש, דהיינו הג'ר הנקראים ראש, וע"כ נבחנות כ"ד בחינות המוחין בשם נחלים, ואלו הנחלים ישתה הז"א, ומשפיע אותם אל המלכות. בסו"ה כל הנחלים הולכים אל הים, כי המלכות נעשית לים הגדול ע"י הנחלים שמקבלת מן הז"א. כד"א אני חבצלת השרון שושנת העמקים, ואין שרון אלא אתר ימא רבא, דשאיב כה מימין דעלמא, כמ"ש. אני חבצלת השרון וגו', ואינו נקרא שרון אלא המקום הסמוך להים הגדול, (דפו"י דף כ"ט ע"א)

בראשית

רמה

בראשית ^א. אבל ^ב ביתא עלאה רברבא, ישובא דעלמא, מלך סתם, ביתא תתאה.

רצט) * והמלך ישמח באלקים ^ג, דעלאה, לאחדא ביה תחות רישיה, ולקרבא ליה בחדוה, למהוי כלא חד. והמלך ישמח באלקים, חדו ^ד נהורא דאפיק, דנפיק בחד שבילא, טמיר וגניז, ^ה ועייל ביה ב, תרין דאנון חד. על דא ^ו עלמא אשתכלל, ^ז בקיומא שלימ.

מסורת הזהר

א) והמלך ישמח באלקים: תהלים ס"ג

חלופי גרסאות א גיא מוסיף ועיד בית דעלמא מלך סתם. כ גיא בית. ג גיא וגוי. ד גיא מוסיף כד אתער גבורה עלאה. ו גיא מלכא עלאה כד אתער גבורה עלאה (אה"ל) ה גיא דנהרא דנפיק וליג, נהורא דאפיק, ו גיא דנהורא דנפיק. ו גיא בנהורא, ו גיא נהורא דאפיק, וליג דנפיק ו גיא דעייל, ז גיא ליג עלמא (אה"ל) ה גיא דקיומא.

מאמר

הסולם

חקונא דעלמא תתאה—מעלאה

ועל דא ב' בראשית: ואז כתוב עליהם, בחכמה יבנה בית, ועל זה רומזת הב' דבראשית. כי אחר שהחכמה נתלכשה בחסדים כנ"ל בדיבור הסמוך, נקראת הבינה, בשם בית וכן המלכות נקראת בשם בית שעליהם רומזת ב' דבראשית, כי ב' נק' בית. בית עלאה אתבני בחכמה, וכן תתאה ארף הכי (עי' בח"ג), אבל ביתא עראה רברבא ישובא דעלמא, מלך סתם ביתא תתאה, בית העליון נבנה בחכמה, דהיינו בינה, וכן בית התחתון, דהיינו מלכות, נבנה ג"כ בחכמה, אמנם בית הגדול העליון, שהיא בינה, היא ישוב העולם, כלומר שהמוחין אינם לעצמה אלא בשביל ישוב הזו"ן הנקרא עולם, ובית התחתון הוא מלך סתם, דהיינו מלכות.

רצט) והמלך ישמח באלקים עלאה, לאחדא ביה תחות רישיה, ולקרבא ליה בחדוה למהוי כלא חד: והמלך, שהיא מלכות, ישמח באלקים עלאה, שהיא בינה, לאחז בו תחת ראשו ולקרב אותו בחדוה, שהיו שניהם אחד, פירוש, שזו"ש שמאלו תחת לראשו וימינו תחבקני הנאמר על המוחין דבינה הללו המקובלים אל המלכות על ידי הז"א, ומבאר בזה הכתוב והמלך, שהיא מלכות, ישמח בבינה הנק' אלקים עליון, להיותה אוחות בה תחת ראשה, כלומר, שמשפעת לה מוחין שנעשים להמלכות בחינת ראש, וכן משפעת לה חסדים כדי לקרב אותה אליה להתיחד עמה לאחד. כי אז המלכות עולה ומלבשת לבינה ונעשות שתיהן אחד.

והמלך ישמח באלקים, חדו נהורא דאפיק: והמלך ישמח באלקים, היינו השמחה בהורא שווציא, פירוש, כי לעיל (דפו"י דף כ"ט ע"א)

המוחין

ש) והמלך ישמח באלקים, עלמא ח תתאה ב חדי, בעלמא עלאה ג סתימא, ההוא א דשדר ז חיים לכלא, חיי מלכא אקרונ, דא ה עקרא (* דביתא. ביתא דא, בני ו ביתא דעלמא, ובני עלמא. ודא הוא, בראשית ברא אלקים, ב' ראשית, ראשית חכמה, ס כד כניש כלא לגויה, ואתעביד ימא רבא, לשאבא כלא.

דרך אמת

ח) הוא שמח בעולם העליון עיין וילא קס"ד ומקן דף כ"י ע"ב מה נקרא עולם עליון ואיזה נקרא עולם התחתון.

מסורת זוהר

א) דשדר חיים: ח"ב מב:

חלופי גרסאות א) גיא נהרא עלאה עמיקא. חיינ לכלא. ונ"א נהרא עלאה חידו דנגיד ונפיק (אה"ל) ב גיא חד ג גיא ליג סתימא ההוא דשדר חיים ונ"א סתימאה ההוא דשדר. ונ"א עלאה עמיקא חיים לכלא ונ"א חדי בעלמא נהרא עלאה עמיקא חרו (אה"ל), ונ"א חרו דנפיק ונגיד. [גיא דנגיד ונפיק] באן אחר חרי באלקים ביה חרי ביה שדר חיינ. ד גיא חיינ. ה ג"א דא היה עקרא. ונ"א רא הוא עקרא. ו גיא ביתא עלמא בני עלמא. ז ג"א ורוא דא הוא. ט גיא כרין.

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה-מעלאה

המוחין גדולות, ואם היה ניכר בה שביל הב' הנקי מנעולא, לא היתה יכולה לקבל שום מוחין, כנ"ל, ולפיכך נאמר על יציאה זו דרך שביל דמפתחא, והמלך ישמח באלקים. ש) והמלך ישמח באלקים, עלמא תתאה חדי בעלמא עראה סתימא, ההוא, דשדר חיים לכלא, חיי מלכא אקרונ: והמלך ישמח באלקים, היינו שעולם התחתון ישמח בעולם העליון הסתום, אותו העולם הנוחן חיים לכל, הנקרא חיי המלך. פירוש, עתה מבאר הכתוב, על נקודת השורק, ונתבאר לעיל (בהקדמת זוהר דף י"ז ד"ה קימא) שבעת שהבינה חוזרת לראש א"א, שאז נבחנת לנקודת השורק, ואז נעשית בו לבחינת חכמה, הנה נקראת אז בשם אלקים, עמוק וסתום בשמא, עש"ה, ואור החכמה מכונה בשם אור החיה, שזסויה והחכמה תחיה בעליה, כנודע, וז"ש והמלך ישמח באלקים וכו' בעלמא עלאה סתימא, דהיינו בעת שהבינה נקראת עולם עמוק וסתום, שהוא בעת עליה לראש א"א ונעשית לחכמה בסוד נקודת השורק, שאז הבינה שולחת חיים, דהיינו מוחין דחכמה, לכל המדרגות, ומוחין אלו נקראים חיי המלך, ואין הפירוש שהיא משפעת עתה החיים לכל, כי עתה היא מחוסרת חסדים, והתחתונים אינם יכולים לקבל ממנה כלום בלי לבוש החסדים, כי ע"כ היא נקראת עתה עלמא סתימא, אלא הפירוש הוא, שלאח"כ היא מלבשת אור החכמה הזה באור דחסדים, בסוד נקודת החירק, ואז היא משפעת מכאן החכמה, הנקראת חיים, לכל המדרגות, דא עקרא דביתא, המוחין הללו דנקודת שורק הם עיקר הבית, כי אין המלכות נקראת בית אלא על שם מוחין דחכמה בסו"ה (דפו"י דף כ"ט ע"א *) כ"ט ע"ב)

בחכמה יבנה בית כנ"ל בסמוך, וע"כ בחינת מוחין דשורק שה"ס חכמה, הם עיקר הבית, אלא שעדיין המוחין סתומים, מטעם חסרון חסדים, ונבחן משום זה, שעוד לא היו ישובא בביתא, (לעיל דף י"ג אות ז) ע"ש בהסולם) אלא עכ"ז היא עקרא דביתא, כי לאח"כ ימשכו מכאן הארת החכמה שהוא עקרו של הבית, כמ"ש להלן בדיבור הסמוך, ביתא דא בני ביתא דעלמא, ובני עלמא: בית הזה כונה בית של העולם, שהם זו"ן, ובונה העולם שהם זו"ן, פירוש, כי עתה מבאר הכתוב על נקודת החירק, שה"ס קומת החסדים שהחכמה מתלבשת בהם בכדי שיוכלו להתלבש בתחתונים, שהם זו"ן הנקראים עולם, וז"ש ביתא דא דהיינו עקרא דביתא דבחינת נקודת השורק, בני ביתא דעלמא, מתלבש בחסדים, הנבחן לבנין בית בישובא, בשביל העולם, שהם זו"ן, כי בכ"מ שנזכר בנין, פירושו באור החסדים, הנמשכים מג"ר דבינה שהם בסו"ה כי חפץ חסד הוא, ואומר שעקרא דביתא שה"ס חכמה, מתלבש בחסדים דנקודת החירק, שבוה בונה בית לזו"ן לישובא, דהיינו שמלבשת החכמה בחסדים, ואח"כ היא משפעת אותם לזו"ן, כשהם מלובשים זב"ז, ובני עלמא, ואז נבנים הזו"ג הנקראים עולם, לישובא דביתא, והמוחין נשלמים בכל צרכם, ודא הוא בראשית ברא אלקים בית ראשית, ראשית, חכמה, כד כניש כלא לגויה ואתעביד ימא רבא לשאבא כלא, וזהו בראשית ברא אלקים, אשר בראשית הוא נוטריקון בית ראשית, ראשית הוא חכמה, דהיינו כשהמלכות אוספת כל המוחין

שא) * ימא א) דקאפו, מימוי שאיב, כל מימין דעלמא, וכניש לון לגויה, ומיין אזלין ושאטין, ואשתאבן ביה. ודא נפיק מגו עלאה, וסימניה דרוא דא, ב) מבטן מי יצא הקרח י דמימוי ג) גלדין ביה, לשאבא אחרנין ד).

שב) האי קרח, ימא דקפא, לא נגדין מימוי, אלא בשעתא דתוקפא

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ים סנקרטו נו המים, ב) לך לך פ"ה סוף ע"ב סקון י"ח דף ל"ג א"י. ג) נקדשין, ד) וילא קס"ח ב' ומקוניס סקון ל' דף פ"ו ע"ה. א) ימא דקאפו: ח"א נב. ח"ב ל. ח"ג קעב: ב) מבטן מי יצא הקרח (איוב ל"ח) ח"א ל. ס"ה: רלו. ת"ז תק' ל' עד. תק' ל"ט עט. תק' נ"ג ס"ו: ג) גלדין—קרח: ע' לעיל דף כ"ח ציון ב' וציון ד' דף מ"ו ציון א' ודף מ"ט ציון א' וש"נ. ודף ס"ט אות ס"ד

חלופי גרסאות א) גיא דקפא. ב) ג"א ומימין.

מאמר

הכולם

תקונא דעלמא תתא—מעלאה

וז"ש ימא דקאפו. מימוי שאיב כל מימין דערמא, וכניש לון לגויה המלכות היא ים הקרוש, בו בעת שאורותיה שואבים כל אורות העולם העליון, שהיא בינה, ואוספים איתם לתוכה, דהיינו בעת שהבינה חוזרת לראש דא"א ונעשית חכמה. ומיין אזלין ושאטין ואשתאבן ביה, ומתוך שאינם מושפעים ממנה ולחוצן נמצאים המים הולכים ומשוטטים בה לכאן ולכאן. ועי"ז הם נשתאבים בה. פירוש, כי להלן אומר, שעי' התוקף דרוח דרומית, שה"ס החסדים הנמשכים בכח נקודת החירק, נימס הקרח שבה, וחוזרת להיות נוזלים ומשפעת לתחתונים, והנה אז אחר שאבה בשליטת רוח דרומית, כבר אינה יכולה המלכות לקבל עוד חכמה, אלא אותו אור החכמה שקבלה מכבר, בעת שהיתה קפאה, מתלבש עתה באור החסדים, שמקבלת מן הדרום. ועי' נבחן כמו שאור החכמה הולך לכאן ולכאן, כלימר שתחילה הולך ובא אל המלכות, ואח"כ, עי' הרוח דרומית חוזר ויוצא מתוכה ובא אל שרשו, אמנם בינתים, שואבת המלכות את אור החכמה שעברה בחוכה, וז"ש ומיין אזלין ושאטין שמימי החכמה הולכים ומשוטטים לכאן ולכאן, כי תחילה באים אליה ונקפאים בה, ואח"כ יוצאים בחזרה ממנה בכח רוח דרומית, ובינתים ואשתאבן ביה, כי נשאב בה אור החכמה כלומר, שקלטתו בחוכה ונשאר בה תמיד, מאותו העת שהיתה קפואה עמו, ואומר דא נפיק מגו עלאה, שענין הקרישה והקרח נמשך אל המלכות מן העליונה דהיינו מהבינה שזוטיה, מבטן מ"י שהיא בינה הנקראת מ"י יצא הקרח שב) האי קרח ימא דקפא, לא נגדין מימוי, אלא בשעתא דתוקפא דדרום

המחין לתוכה ונעשית ים הגדול, לשאוב כל המחין, דהיינו בסוד נקודת השורק, או נקראת המלכות בשם ראשית, וכאשר ראשית היא חכמה מתלבשת בחסדים נקראת בית ראשית, כי עתה היא בית לישובא, וזהו בראשית שבהכתוב, בראשית ברא אלקים. שא) ימא דקאפו, מימוי שאיב כל מימין דעלמא, וכניש לון לגויה, ומיין אזלין ושאטין ואשתאבן ביה: ים הקרוש שהיא מלכות שואבים מימיו לכל מימי העולם, ואוסף אותם לתוכו, והמים הולכים ומשוטטים בו לכאן ולכאן, ונשאבים בו, ודא נפיק מגו עלאה, וזה יוצא ונעשה בהמלכות מתוך העליונה, דהיינו מהבינה, וסימניה דרוא דא, מבטן מי יצא הכרדי, והסימן לסוד הזה, הוא הכתוב, מבטן מי, דהיינו מהבינה הנק' מ"י, יצא הקרח, בהמלכות, ונעשית לים הקרוש, דמימוי גלדין ביה לשאבא אחרנין, שמימיו נקרשים בו בכדי שישאב מים אחרים, כלומר, שמטבע מים קרושים, אשר נעשה בהם נקבים חלולים מרובים, וע"כ, אם שופכים עליהם מים, הקרח בולע ומקבל אותם ונמצאו שע"י הקרישה, נעשו המים לבית קבול, לקבל מים אחרים. פירוש, כי עתה מבאר בהסברה רחבה, ענין החיוב להתלבשות החכמה בחסדים, ואומר ימא דקאפו וכו' כי בעת שהמלכות מקבלת החכמה בסוד נקודת השורק ונקראת ים כנ"ל, היא נעשית אז ים הקרוש, כלומר, שהאורות נקרשים ונסתמים בתוכם ואינם מושפעים ממנה ולחוצן, ונעשה בה תקון זה, כל עוד שהחכמה היא בלי חסדים, שהיא מזקת לתחתונים כנ"ל, וע"כ האורות קרושים בתוכה ואינם מושפעים לתחתונים. (דסו"י דף כ"ט ע"ב)

דרום, מטי א לגביה, ומקריב ליה בהדיה, כדין מיא דהוו * גלידין בסטרא דצפון, (ב) משתרן ונגדין, דהא ב מסטרא דצפון, ד גלידי מיא, ב (ג) ומסטרא דדרום, ס משתרן ונגדין. לאשקאה כל אינון (ג) חיות ברא, כד"א ב ישקו כל חיתו שדי וגוי, ו ואלין אקרונ י הרי בתר, ו טורין דפרודא, דכלהו משתקיין, כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה, וכדין מיא נגדין, ובחילא דא ב עלאה דנגיד, כלא ס הוו י ברבו בחדו.

(שג) כד מחשבה יא סליק י ברעו, מטמירא דכל טמירין מטו י מגויה חד י נהר, טו וכד טו מתקרבין דא בדא, בחד שביל דלא ידיע לעילא ותתא,

מסורת הזהר

דרך אמח

(א) גלידין בסטרא דצפון: ח"א קסא: ח"ב ל. (ב) מסטרא דדרום משתרן ח"א קסא: ח"ב ל. ח"ג קעב. (ג) ישקו כל חיתו שדי: (תהלים קד) ח"א לה. קנב. קסא: קעב: רח: ח"ב כו. ל. רכ: ח"ג קסא. ד) הרי בתר טורין דפרודא. ח"א קנח.

חלופי גרסאות א ניא לגויה. ב ניא משתראן. ג נ"א סטרא. ד ניא גליר. ס ניא מיא משתראן. ו ניא ואינון. ז ניא טורין. ח ניא דעלאה נגיד, וניא דלעילא. ט ניא כלא הוא בחירו י ניא ל"ג ברבו. יא ניא סלקא. יב ניא ברעו דחדוה. וניא חדוה. יג ניא מטי ואתנגיד. יד ניא ל"ג נהר. וניא נהור ונ"א נהרא. טו ניא מוסיף כתר טמירא. וניא נהר גוונא טמירא. טז ניא ל"ג וכד וניא כד וניא דמתקרבין.

תקוני דעלמא תתאה—מעלאה

הסולם

מאמר

טורין דפרודא, ואלו שבבי"ע נקראים הרי בתר, שפירשו הרי פירוד, כי על בי"ע נאמר ומשם יפרד וגוי, דכרהו משתקיין כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה וכדין מיא נגדין, ובחילא דא עלאה דנגיד, כלא הוו ברבו בחדו, אשר כולם ישקו בשעה שבחינת הדרום מתחיל להתחבר עמו, ואז המים נמשכים ובכח עליון זה הנמשך מהדרום, דהיינו תוקפו דדרום כנ"ל, יהיו כולם בתפארת ובשמחה, כמבואר.

(שג) כד מחשבה סליק ברעו מטמירא דכל טמירין מטי ואתנגיד מגויה חד נהר,

כשהמחשבה עולה וכן בהרצון מהנסתר שכל הנסתרות דהיינו א"א, נמשך מהון המחשבה נהר אחד. פירוש הבינה נקראת מחשבה. המלכות נקראת רצון. נהר הנמשך, ויוצא מהמחשבה הם ג' אותיות אל"ה שיצאו לחוץ מהמחשבה הנקראת אלה"ם, ואומר כשהבינה דא"א הנקראת מחשבה, קיבלה בתוכה את המלכות דא"א הנקראת רצון ונכללה בה, נמשך ונפרד מהבינה נהר אחד, דהיינו ג' אותיות אל"ה דאלקים נפרדו מהבינה ונמשכו וירדו למקום זו"ג, ולא נשאר בהבינה כי אם ב' אותיות מ"י מהשם אלקים שבה. (כמ"ש לעיל בהקדמת הזהר דף י"ד אות י"ג ע"ש בהסולם) וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע עילא ותתא והכא הוא ראשיתא

דרום מטי לגביה ומקריב ליה בהדיה: קרח זה של ים הקרוש, לא יזלו מימיו, אלא בשעה שתוקפו של הדרום, דהיינו הימין, מגיע אצלו, ולוקח איתו עמו. כדין מיא דהוו גלידין בסטרא דצפון משתרן ונגדין, אזי המים שהיו קרושים מבחינת הצפון דהיינו השמאל, נמסים ונמשכים מכת הדרום, ומשפעים אל התחתונים, תוקפו של הדרום פירשו נקודת החירק, דהיינו קומת החסדים היוצאת על מסך דבחי"א ומתוך שהוא מכריע את החסדים דו ימין, שהיא דרום, ומשליט אותו על השמאל שהוא צפון, ע"כ נבחן לתקפו של הדרום, ואז תוקפו דדרום מטי לגביה מגיע להקרח הנמשך מצפון, דהיינו מקו שמאל (כנ"ל בדיבור הסמוך) ומקריב ליה בהדיה, ולוקח איתו עמו, כלומר שכולל אותו בתוכו וכיון שקו שמאל נכלל בימין תכף נמס הקרח, והאורות נמשכים להתחתונים, וז"ש דהא מסטרא דצפון גלידי מיא, ומסטרא דדרום משתרן ונגדין, כי מבחינת הצפון, דהיינו מקו שמאל, נקרשים המים, ומבחינת הדרום, דהיינו מקו ימין, נמסים ונגרים להתחתונים. (כמ"ש היטב לעיל בדיבור הסמוך ע"ש) לאשקאה כל אינון חיות ברא, כד"א וכו' להשקות כל חיות השדה, כלומר את המדרגות שהם לבר מאצילות, בבי"ע, ואלין אקרונ הרי בתר, (דט"י דף כ"ט ע"ב)

בראשית

רמט

ה והכא הוא ב ראשיתא דכלא. וב' מלך סתם, מהאי ראשיתא י אשתכלל ד דומי דא לדא.

שד) ס ברא אלקים את השמים, ו' ואפיק ב קול מגויה, ודא אקרי ב קול השופר, והיינו ברא אלקים את השמים, ז דאיהו קול השופר, ס ושמים שליטין בחיי המלך עלאה, על ארעא, ט וסימניך י בן ישי חי על האדמה, ' דחיים תליין בבן יא ישי, י' ובהו שליט י' בכלא, וארעא מיניה אתזנת, הה"ד ואת הארץ, וא"ו דאתוסף, לשלטאה במזוני על ארעא.

מסורת הזוהר

א) אפיק קול מגויה. ח"א יג: טו: ב) קול: לעיל דף טו ציון ב' וס"ג. ג) קול השופר ח"א יג: ד) בן ישי חי (שמאל א' כ') ח"ג רעה:

חלופי גרסאות ה' ג' נ"א דהא ראשיתא. כ' ג' נ"א שרוחא, ג' ג' נ"א אשתכללו. ד' ג' נ"א ליג דומי דא לדא. ס' ג' נ"א מוסיף ובהאי חילא ברא. ונ"א ובהילא דא ברא. ו' ג' נ"א מוסיף סתמא נקודה סתימא דנגידין מימיו ונסקין ברא ואפיק. ונ"א סתמא נהורא דנגיד ונפיק ברא ואפיק, ונ"א נהרא דנפיק בהאי עלמא עלאה ברא. ונ"א נהרא דנפיק בהאי עלאה, ונ"א כתר דנפיקין ברא. ונ"א נהורא דנגיד ואפיק ברא. ונ"א סתמא נקודה ואפיק, ונ"א נהורא דנגיד ואפיק ברא ואפיק. ז' ג' נ"א ואיהו קול השופר ונ"א ואיהו השופר, ונ"א השמים השופר. ונ"א ואת דאיהו קול השופר, ח' ג' נ"א והשמים. ט' ג' נ"א וסימנך דרוזא דא. ונ"א וסימן בן ישי. י' ג' נ"א דחייך. י"א ג' נ"א ישי ומוסיף ובוואו נגדין ליה, ונ"א ובויוו נגדין ליה יב' ג' נ"א ובהוא, יג' ג' נ"א בארעא בכלא.

מאמר	הסולם	תקונא דעלמא תתאה—מעלאא
ראשיתא דכלא, וכשמקרבין זה בזה. שהנהר שה"ס אל"ה חוזר ומתקרב אל אותיות מ"י שבהמחשבה וחוזר ונשלם בשם אלקים ע"י שביל אחד שאינו ידוע למעלה ולמטה, נעשה כאן ראשית אל הכל. פירוש. בשעת גדלות. שהארץ ע"ב ס"ג דא"ק חוזר ומוריד את המלכות מהמחשבה אל מקומה. הרי אז, חוזרים אותיות אלה אל המחשבה, ונשלם בה השם אלקים כמקודם לכן. (כמ"ש לעיל באורן בהקדמת הזוהר דף ט"ז ד"ה ואגליף עשה) וב' מלך סתם, מהאי ראשיתא אשתכלל דומי דא לדא, ובראשית שהיא נוטרקין ב' ראשית, פירושו אשר ב' שרומז על מלך סתם, שהיא המלכות, נתיסדה ונשתכללה מן ראשית שהיא הבינה הנקראת מחשבה, והמלכות והבינה דומות זו לזו, וע"כ באים יחד בהמלה בראשית אשר ב' היא המלכות, ראשית היא הבינה.	ושמים שלימין, בחיי המלך עלאה: על ארעא. והשמים. שהוא ז"א שולטים על הארץ בכח המוחין הנ"ל, הנקראים חיי המלך העליון: פירוש אור החכמה נקרא חיים. מלך העליון, היינו הבינה שהאצילה את השמים. וע"כ נקראים מוחין אלו בשם חיי המלך העליון. וסימניך בן ישי חי על האדמה. דחיים תליין בבן ישי ובהו שליט בכלא, וסימנך בהכתוב, בן ישי חי על האדמה, כי הארת החכמה הנקראת חיים, הם תלויים בבן ישי, דהיינו במלכותא דדוד, ועל ידם משל על הכל. וארעא מניה אתזנת הה"ד ואת הארץ. והארץ, שהיא המלכות מקבלת מן השמים, וז"ש ואת הארץ. פירוש. כי יש ב' בחינות מלכות אל הז"א, א' היא מלכותא דדוד, דהיינו המלכות שמחזה ולמעלה דז"א, והב' היא המלכות שמחזה ולמטה, הנקראת רחל. וכן נקראת ארץ. ואומר, שאלו המוחין דחכמה. הנקראים חיי המלך העליון, הרי הז"א שנקרא שמים משפיע אותם אל הארץ, שהיא הנוקבא שמחזה ולמטה, אמנם הם תלויים במלכותא דדוד, דהיינו בהמלכות שמחזה ולמעלה, כי הווג דז"א לקבל המוחין הוא עם מלכותא דדוד, ואחר שנתקבלו במלכותא דדוד משפיע אותם אל הארץ. שהיא הנוקבא התחתונה, וז"ש דחיים תליין בבן ישי, דהיינו במלכותא דדוד. כי בה נעשה הווג לקבל מוחין הללו מהבינה, ואח"כ משפיע	

(דומי דף כ"ט ע"ב)

שה) את לעילא, והוא ח חילא דכללא דעשרין ותרין אתוון, דאפיק
 א"ת א' ת' אלקים ד, ויהיב לשמים, כד"א א בעטרה שעטרה לו אמו ביום
 חתונתו, והיינו את השמים, לאכללא דא בדא, ולחברא לון דא בדא,
 לאתקיימא כחדא, באנון חיי מלכא, מלך סתם לאתזנא ס מן ו שמים.
 ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא, דאתגליפו באתוון רשימין, וחיי מלכא
 דאתנגידו מן שמיא, דשמים נגדין לון לקיימא ארעא וכל אכלוסין דילה.
 (שו) ורוא, יא דאלקים עלאה עבד שמים וארץ י לקיומא, ואפיק לון

מסורת הזהר

א) בעטרה שעטרה לו: (שה"ש ג) ח"א עד. רטו. ריח. רמו. רמח: רנו: רס: ח"ב כב. נחי. סד. ק;
 ח"ג ד: לד: סא: סו: עז: צה. צח. קב: קלד. קמח: ת"ז תק' כא נו. תק' ו' בהשמטות קמו.

חלופי גרסאות ח גיא חילא חתאה. ג גיא חילא דכללי עשרין ותרין, ג גיא ל"ג אית א'. ת'. ד אחיל כתב דא
 ויהיב אדל"ג. וניא דאפיק אלקים לשמים דא יהיב לשמים כד"א. ס גיא מיניה וניא מיניהו ו גיא
 שמים וארץ. וניא שמים דיהיב לון לשמים, ז גיא בחבורא. ח גיא דכר ונוקבא, ט גיא מן שמים. וניא דאתנגידו מעלמא
 עלאה לשמים לקיימא ארעא. י גיא וכל אינון אוכלוסין דילה, יא גיא דאלקים דעלמא עלאה, וניא אלקים דעלמא עלאה,
 וניא אלקים עלאה וליג ורוא (אהיל). יב גיא מוסיף ועיד ב' חרין עלמין נגהו דא אפיק שני עלמין:

מאמר הסולם תקונא דעלמא חתאה-מעלאה

שמים, והיינו שכתוב, את השמים, שהם דכר
 ונוקבא, להכליל אותם זה בזה, ולחברם זכ"ו.
 שיתקיימו יחד במוחין הללו הנקראים חיי
 המלך, והמלך סתם שהיא הנוקבא, יהיה גיזון מן
 הז"א הנקרא שמים.

ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא.
 דאתנגידו באתוון רשימין: הכתוב ואת
 הארץ, יורה על חיבור של דכר ונוקבא, שנחקקו
 באותיות רשומות. פירוש כי הנוקבא שמחזה
 ולמעלה המרומות בהכתוב את השמים, הוא
 חילא דכללא דעשרין ותרין אתוון, דהיינו
 רק בחינת כח דכללות כ"ב אותיות, ואינם
 עוד בחינת אותיות בפועל, להיותן מלמעלה
 מחזה. אבל הנוקבא המרומות בהכתוב, ואת
 הארץ, היא בחינת כ"ב אותיות רשומות בפועל
 ממש, להיותן מחזה ולמטה. וז"ש דאתגליפו
 באתוון רשימין, דהיינו בפועל ממש, וחיי
 מלכא דאתנגידו מן שמיא, דשמים נגדין
 לון לקיימא ארעא וכל אוכלוסין דילה,
 וחיי המלך, שהם המוחין דהארת חכמה,
 הנמשכים מן השמים שהוא ז"א, הרי השמים
 ממשיכים אותם רק כדי לקיים הארץ וכל
 ההמונים שלה. כלומר שאין הז"א ממשיך מוחין
 הללו בשביל עצמו, להיותו מתוקן במוחין
 דחסדים מאוירא דכ"א של או"א עלאין, אלא
 שממשיך אותם רק בשביל הנוקבא שמחזה
 ולמטה, וכל הנשמות הנמשכים ממנה.

(שו) ורוא דאלקים עראה עבד שמים וארץ
 לקיומא, ואפיה לון כחד בחילא
 דלעילא

משפיע אותם להארץ. וזהו שמביא הכתוב בן
 ישי חי על האדמה. להורות שהחיים המקובלים
 להאדמה, שהיא נוקבא תתאה דז"א באים מבן
 ישי, שהיא הנוקבא שמחזה ולמעלה, כמבואר.
 וסעם הדברים נתבאר לעיל דף ק"ב ד"ה ויומא
 רביעאה וד"ה אלין נהורין ע"ש. ו' דאתוסף
 לשלמאה כמווני על ארעא, הו' שנוסף על
 המלה את, שנאמר ואת הארץ, הוא כדי לשלוט
 ולהשפיע מזונות על הארץ, דהיינו אל הנוקבא
 תתאה. פירוש: כי ו' זו של ואת הארץ ה"ס
 דכר שבנוקבא, והשפעת המזונות היא מקבלת
 מדכר הזה, וכל זה יתבאר לפנינו.

שה) את לעילא, והוא חילא דכללא דעשרין
 ותרין אתוון, דאפיק א"ת א' ת' אלקים דא,
 ויהיב לשמים, נאמר א"ת למעלה,
 דהיינו את השמים, והיא כח הכללות של כ"ב
 אותיות המרומים באת, דהיינו מן א' עד ת' שהוציא
 אלקים זה, שהיא בינה, ונתן לשמים, שהוא ז"א.
 פירוש, א"ת רומז על נוקבא, כי א"ת ה"ס
 כללות כ"ב אותיות מא' עד ת', ואותיות הן
 כלים התלויים רק בהנוקבא: כי זכר ה"ס האור
 והנוקבא ה"ס כלים, ואומר אשר את השמים
 היינו הנוקבא שבגופו דז"א, שמחזה שלו
 ולמעלה, שחבינה האצילה אותה ביחד עם הז"א,
 וז"ש כד"א בעטרה שעטרה לו אמו וגו' כי
 הנוקבא הזו ה"ס עטרה שעטרה לו אמו, שהיא
 חבינה. והיינו את השמים לאכללא דא בדא
 ולחברא לון דא בדא, לאתקיימא כחדא
 באינון חיי מלכא, מלך סתם, לאתזנא מן
 (דפרי דף כ"ט ע"ב)

בראשית

רנא

כחדא, בחילא דלעילא א ראשיתא דכלא. כגוונא דא, רוא עלאה נחית לתתא
כ והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא.

שוז) ג ורזא דכלא ד ב, תרין ב עלמין נינהו, ו ובראו עלמין, דא עלמא
עלאה, ודא עלמא תתאה, דא כגוונא דדא, דא א ברא שמים וארץ, ודא ב ברא
שמים וארץ, ועל דא ב, תרין עלמין נינהו, דא אפיק תרין עלמין, ו ודא
אפיק תרין עלמין וכלא בחילא דראשית עלאה.

שח) יא נחית עלאה בתתאה, ואתמליי בארח דחד דרגא יב דשרי עלה,
כגוונא דהוא שביל סתים וטמיר יג וגניז לעילא, בר יד דחד, שביל דקיק

חלופי גרסאות א נ"א ראשית. ב נ"א והי בתראה. ג נ"א ברא. ד נ"א מוסיף דא עי רוא עלאה די עי נחית
לתתא ורוא דכלא, (אה"ל) ס נ"א אתון, ונ"א ב, תרין אתון תרין נינהו (אה"ל) ו נ"א וברו עלמין.
ו נ"א ובראו בו עלמין. ז נ"א ליג ברא. ח נ"א ליג ברא ט נ"א ועל דא ברא ב, (שליה) י נ"א ליג ודא אפיק ב,
עלמין יא נ"א נחת. ונ"א מחת, יב נ"א דשאר, יג נ"א דגניז ונ"א גניז, יד נ"א חד,

תקונא דעלמא תתאה—מעלאה

הכולם

מאמר

וזה הוציא ב' עולמות, דהיינו ז' הקטנים.
וכלא בחילא דראשיתא, עלאה, וכולם יצאו
בכח ראשית העליון, שהיא בינה שחורה לראש
א"א הנק' ראשית העליון.

שח) נחית עלאה בתתאה, ואתמליא בארח
דחד דרגא דשרי עלה כגוונא

דהאי שביר סתים וטמיר וגניז לעילא: עתה
מבאר ההפרש מהזווג דעלמא עלאה דבינה אל
הזווג דעלמא תתאה דבינה. ואומר עלמא עלאה
יורד לעלמא תתאה, דהיינו להאציל את עלמא
תתאה דז' שהיא ז' הקטנים, והוא מתמלא ע"י
זווג מאור העליון, בארח של מדרגה אחת השורה
עליה, כעין השביל הסמוך והנסתר והגנוז של מעלה
פירוש. כי ב' מלכיות הם הנק' מנעולא ומפתחא
אשר באו"א עלאין משמשת המלכות בסוד
מנעולא, כלומר שהיא נועלת שם את הזווג
דהארת חכמה, בסוד שהי' לא נפיק מאויר
דאו"א, וע"כ נשארים או"א באוירא דכיא בסוד
חסדים מכוסים. ולפיכך מכונה המנעולא הזאת
שהיא שביל סתים טמיר וגניז. ובישסו"ת
משמשת המפתחא, שהיא פותחת בהם המוחין
דהארת החכמה, והי' יוצאת מאויר שלהם ונעשו
אור (כמ"ש כל זה בהקדמת הזהר דף מ"ז
בהמאמר מנעולא ומפתחא ואין להכפיל דברים)
ולפיכך נקראת המלכות דישסו"ת בשם ארח
או דרך, כי כל המוחין דהארת חכמה מתגלים
בה. וז"ש ואתמליא בארח דחד דרגא, היינו
מדרגת המפתחא השורה על עלמא תתאה שהוא
ישסו"ת דשרי עלה בישסו"ת כגוונא
דהוא שביל וכו' לעילא, באו"א. כמו שהזהר
בעצמו הולך ומבאר לפנינו. בר דחד שביל דקיק
וחד

דלעילא ראשיתא דכלא: וסוד אלקים העליון
דהיינו בינה, עשה שמים וארץ במוחין דקיום,
שהם חיי המלך, והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה.
דהיינו ג"ר דבינה שהם או"א עלאין, הנק'
ראשית כל, כלומר, הג"ר דבינה שהם או"א
עילאין האצילו שמים ארץ עליונים שהם
ז' הגדולים דהיינו בחינת כחזה ולמעלה
דז' כגוונא דא רוא עלאה נחית לתתא,
והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא כעין
זה, ירד סוד העליון, דהיינו בינה, למטה.
לבחינת ז'ת שלה, הנק' ישסו"ת, וזה האחרון,
דהיינו ישסו"ת. עשה שמים וארץ התחתונים,
שהם ז' הקטנים, דהיינו בחינת מחזה ולמטה
של הזו"ן.

שוז) ורזא דכלא ב, תרין עלמין נינהו, ובראו
עלמין, דא עלמא עלאה, ודא

עלמא תתאה: וסוד כל זה, הוא ב' דבראשית,
הרומזת על הבינה, ונקראת ב', כי ב' עולמות
הם בהבינה, דהיינו או"א עלאין המכונים עלמא
עלאה, וישסו"ת המכונים עלמא תתאה, והם בראו
עולמות, זה, דהיינו עלמא עלאה דבינה, ברא
עלמא עלאה דז' וז' וזה, דהיינו עלמא תתאה
דבינה, ברא עלמא תתאה, דא כגוונא דדא, דא
ברא שמים וארץ ודא ברא שמים וארץ,
וע"ד ב' תרין עלמין נינהו, דא אפיק תרין
עלמין ודא אפיק תרין עלמין, זה, דהיינו
או"א, כמו זה, דהיינו ישסו"ת, זה, או"א, ברא
שמים וארץ, דהיינו ז' הגדולים, וזה, ישסו"ת
ברא שמים וארץ, דהיינו ז' הקטנים, וע"כ ב'
רומזת שבי' עולמות הם בהבינה, דהיינו או"א
וישסו"ת, וזה הוציא ב' עולמות, דהיינו ז' הגדולים,
(דפ"י דף כ"ט ע"ב)

וחד ^ה ארח, ההוא דלתתא ^ב ארח כד"א *וארח צדיקים כאור נוגה. וההוא ^ג דלעילא שביל ^ד דקיק ^ה כדכתיב ^ו נתיב ^ז לא ידעו עיט. ורוא דכלא, ^ח הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, וכתיב ^ט בים דרכך ושבילך במים ^י רבים. עלמא עלאה כד אתמליא ^י ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא, אפיקת תרין בנין כחד, דכר ונוקבא, ^י ואינון שמים ^ה וארץ, כגוונא עלאה. שט) ^ט ממימו דשמיא ^י אתון ארעא, ומימיו ^י אשתדן בגווה, אלא

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) וכוף עולם הנפחדים וינא קס"ח ע"ב, (א) וארח צדיקים כאור ננה: (משלי ד') ח"א נט. סב: פד. קמב. קעט. ח"ב נ. קיד. ריד: ח"ג ת"ז תק' מ"ז פד: ז"ח רות ע"ו טא שמו. טד שכ (ב) נתיב לא ידעו עיט: (איוב כ"ח) ח"א קו. ח"ב קכג. ח"ג סא: קצג: ת"ז תקי י"ח לו: תק' כ"ב סח: תק' ל' ע"ג: ז"ח יתרו ל"ג טא שמח. ג) הנותן בים דרך: (ישעיה מ"ג) ח"א מח: קצו: רלו. רמג: ח"ב לא. קלו. רטו. ח"ג קסח: קעא: ת"ז תק' ע' קכג: ז"ח שהש ס"א טג שכב. ד) בים דרכך ושבילך: (תהלים ע"ז) ח"א לא.

חלוסי גרסאות ^א נ"א אורה ^ב נ"א אורת. ^ג נ"א דעילא. ^ד נ"א ל"ג דקיק. ^ה נ"א כד"א. ^ו נ"א רבים וגו'. ^ז נ"א ואתעבר. ^ח נ"א והיינו ^ט נ"א ממיא ^י נ"א ממיא דשמים אפיק ארעא ואתון ארעא ומימיו אשתאכין בגווה, (אה"ל) י"א אפיק ארעא ואתון, יא נ"א אשתארן.

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תחאה—מעלאה

עלמא עלאה כד אתמליא ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא: עולם העליון דבינה, דהיינו או"א שהם במלכות דמנעולא, הנקראת שביל או נתיב, כשנתמלא בסוד הזווג דאור העליון על המלכות שלהם, ונתעברו מהאור כמו נוקבא המתעברת מן דכורא, אפיקת תרין בנין כחד, דכר ונוקבא, ואינון שמים וארץ כגוונא עלאה, הוציאו וילדו שני בנים כאחד, זכר ונקבה שהם זו"ן, והם שמים וארץ כעין עולם העליון דבינה, דהיינו או"א, כי גם הם נתקנו במלכות דמנעולא כמהם, וע"כ נמצאים גם הם בחסדים מכוסים, ונתבאר ההפרש משמים וארץ עליונים שיצאו מעלמא עלאה דבינה, לשמים וארץ תחתונים שיצאו מעלמא תחאה דבינה, שהעליונים הם רק בחסדים מכוסים כי נתקנו בהמלכות דמנעולא, דלא אתיידע. והתחתונים הם בחסדים המגולים בהארץ חכמה, כי נתקנו בהמלכות דמפתחא דאתיידע, שה"ס ארח, ועליה אומר הכתוב וארח צדיקים כאור נוגה וזולך ואור עד נכון היום.

שט) ממימיו דשמיא אתון ארעא, ומימיו אשתדן בגווה: ממימי השמים נוונה הארץ ומימיהם נזרקים בהי כלומר הן המזונות לקיומה של הארץ שהיא הנוקבא, והן מים זכרים להולדת הנשמות הנזרקים בסוד זרע היורה כחץ מוליד, היא מקבלת

וחד ארח, ההוא דלתתא ארח כד"א וארח צדיקים כאור נוגה: רק שאחד מהם הוא שביל דק, היינו באו"א. ואחד מהם ארח, דהיינו בישסו"ת, אותה שלמטה היא ארח. כמ"ש וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור. עד נכון היום. וההוא דלעילא שביל דקיק, כדכתיב נתיב לא ידעו עיט, אותה של מעלה, שהיא או"א. הוא שביל דק, כמ"ש נתיב לא ידעו עיט, כלומר, שאין שם זווג, המכונה ידעו עיט אומר עליה הכתוב נתיב לא ידעו עיט, כי הוא לא אתיידע (עי' היטב בהמאמר מנעולא ומפתחא).

ורוא דכלא, הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה: וסוד כל זה, הנותן בים דרך, היינו ישסו"ת שנתקנו במלכות דמפתחא המכונה דרך, ובמים עזים נתיבה, היינו או"א ששם נתקנה מלכות דמנעולא הנק' שביל או נתיב, כי בחינת דכר של המנעולא נקרא שביל. ובחינת נוקבא נקראת נתיב. וכתיב בים דרכך, היינו ישסו"ת שתיקונם במלכות דדרך, ושבילך במים רבים, היינו או"א שתיקונם במלכות דשביל דק, ונתבאר בכל זה, אשר בעת שעלמא עלאה דבינה נכלל בעלמא תחאה והאצילה, את עלמא תחאה דזו"ן הנק' זו"ן הקטנים, הנה נאצלו בסוד המפתחא, המכונה דרך או ארח, וע"כ מקבלים גם הם הארת חכמה כמו עלמא תחאה דבינה. (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

ה דעלאי זכר, י ותתאי נוקבא, ותתאי מן דכורא י אתזונן, ומיין תתאין קראן, דעלאין, כנוקבא דפתיחא דכורא, (ב) ד ושדת מיא, י לקבל מיא דכורא דמעבד זרעא, ונוקבא מן דכורא אתזנת, הדא הוא דכתיב, ואת הארץ, בתוספת ו ויו כמה דאתמר.

שי) כתיב * שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו', אתוון י אתחקקו (* י בעובדא דכלא, י בעובדא דעלאה, ובעובדא דתתאה. לבתר, אתרשימו

דרך אמת

(ה) תוסף מים כנגד מים אל הזכר כענין תהום אל תהום קודם וגו' ולא קסיג.

מסורת הזהר

(א) מי ברא אלה (ישעיה מ') ח"א ג : ל. רכו. ח"ב קה. קכו. רכו. רלא : רלב. ח"ג רלב. רנב : ת"ז תק' כ"א מב : תק' מט פה : חס' נ' פו. תק' ס"ג צד : ז"ח יתרו ליד טג שיב. תק"ח צ"ג טג שו שטו.

חלופי גרסאות ה נ"א דעלאין כ נ"א ותתאין, נ נ"א אתזונן. ד נ"א ושרי ס נ"א לקבלא. ו נ"א ואי. ז נ"א תלת אתוון. ח נ"א ואתחקקו ומוסיף בעובדא דלעילא. ט נ"א ובעובדא. י נ"א כעובדי עלאה וכעובדי תתאה

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה—מעלאה

בינה הו במעשה התחווה שהיא מלכות, ואח"כ נתרשמו האותיות ונגמרו. פירוש סוסמך עצמו על המובא לעיל (בהקדמת הזהר דף י"ג בהמאמר מי ברא אלה דאליהו) בביאור הכתוב הזה, שהבינה נקראת אלקים, שה' אותיותיו הם כח"ב תו"מ, וכשעלתה המלכות למקום בינה דבינה, דהיינו תחת החכמה שבה. יצאו בינה ותו"מ שבה לחוץ ממנה שנפלו לזו"ן, ולא נשאר בהבינה כי אם ב' הספירות כתר והכמה, שה"ס ב' אותיות מ"י דאלקים, וג' הספירות בינה ותו"מ שלה שנפלו ממנה. הם ג' אותיות אל"ה דאלקים, שז"ס מ"י ברא אלה. כי ברא, פירושו הוציא לחוץ, מלשון פוק תני לברא, ומ"י, הוציא אתוון אל"ה לחוץ מהבינה, כמבואר. והוצאה זו נבחן לחקיקת האוהיות, שפירושה כלים. ואח"כ הורידה הבינה את המלכות למקומה כבתחילה, והחזירה את אתוון אל"ה למדרגתה, ונצטרפו שוב עם האותיות מ"י שבה, ונשלם שוב השם הקדוש אלקים. והחזרת אתוון אלה להשם אלקים נבחן להתרשמות האותיות, דהיינו לגמר צורתם, כי עתה נעשו מוכשרים לקבל כל המוחין, וז"ש אתוון אתחקקו בעובדא דכלא, וכו' כי ע"י עלית המלכות לבינה, ירדו אתוון אל"ה לחוץ מהבינה, כנ"ל, הנבחן לחקיקת האוהיות, ואומר שחקיקה זו נעשה בכלום, הן בהבינה והן בהמלכות, כי כמו שירדו אתוון אל"ה מהבינה כן ירדו מכל המדרגות שלמטה מהבינה (כניל, בהקדמת הזהר דף ט"ז ד"ה והענין ע"ש) וז"ש לבתר אתרשימו אתוון, היינו אח"כ כשהחזירה הבינה את אתוון אל"ה ונשלם השם אלקים, אז נתרשמו ונגמרו האותיות שהם הכלים והטעם

מקבלת מהשמים שהוא ז"א אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא, אלא המים עליונים שבהארץ, דהיינו מה שקבלה מהשמים, הם זכרים, ומים תחתונים שבה, דהיינו שבה עצמה, הם נקבות, ותתאי מן דכורא אתזונן, ומים התחתונים נזונים מן מים זכרים, דהיינו ממים עליונים שקבלה מהשמים, ומים תתאין כראן לעלאין, כנוקבא דפתיחא לרכורא, ושדת מיא לקבל מים דרכורא למעבד זרעא, ומים התחתונים שבהארץ, קוראים למים העליונים שבהשמים, שישפיעו להם צרכם. כמו נקבה הפתיחה לקבל מהזכר, והניקבא מורה מים תחתונים כנגד מים העליונים הזכרים כדי להוליד נשמות, ונוקבא מן דכורא אתזונת, וכן הנוקבא נזונת מן הזכר, כי הנקבה אין לה מעצמה כלום, והן המזונות, דהיינו השפע כדי קיומה, והן הולדת הנשמות היא מקבלת מהזכר. הדא הוא דכתיב ואת הארץ בתוספת ו' כמה דאתמר, וע"כ כתוב ואת הארץ בתוספת ו' על המלה את שהיא רומזת על הדכר שבהארץ, כמו שאומר לעיל בסמוך, שיש זכר ונקבה בהשמים, הנבחנים לשמים וארץ העליונים, וכן יש זכר ונקבה בהארץ, הנבחנים לשמים וארץ התחתונים. ע"ש.

שי) כתיב, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. אתוון אתחקקו בעובדא דכלא : כתיב, שאו מרום וגו' אותיות נחקקו בכל מעשה בראשית בעובדא דעלאה ובעובדא דתתאה, לבתר אתרשימו. הן במעשה העליונה שהיא (רש"י דף כ"ט ע"ב * ג' ע"א)

ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה, ואת הארץ, דנטיל ו וא"ו א"ת כללא דעשרין ותרין אחוון, ומתזן ארעא, וארעא כליל לון ג לגווה, כד"א * כל הנחלים הולכים אל הים, והיינו רזא ואת ג הארץ, דכניש ד כלא ג לגווה, ו וקבלית לון ג הארץ, נטלא הארץ וא"ת, דא שמים וארץ כחדא. את השמים, רזא דשמים וארץ כחדא.

מסורת הוהר

(א) כר הנחלים הולכים אל הים : לעיל צ"ד ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א ג"א ו/ את דכליל כ"ב אחוון למיהב לה מוונא וארעא כליל לון בגווה ג ג"א בגווה. ג ג"א הארץ חבורא דוכר ונוקבא (אה"ל) ד ג"א וכלא אתכניש לגבי נוקבא וקבלית לון ואת רזא שמים וארץ כחדא מטון. מטון ס ג"א בגווה. ו ג"א וקבלת. ו ג"א נטלא את השמים וכו' ולגי הארץ ואת דא שמים וארץ כחדא. ו ג"א נטלא ואת רזא דשמים וארץ כחדא. ו ג"א ליג הארץ, ו נטלא הארץ רק ואת דא שמים וארץ כחדא [לקבלה] לקבלא לון לאתונא וכלא [אתקנת] אתקנת לגבי [לגביה] נוקבא וקבלית לון ואת רזא דשמים וארץ כחדא (אה"ל) ו ג"א [הארץ נטלא] ואת רזא דשמים וארץ כחדא וקבלית לון לאתונא.

מאמר	הסורס	תקונא דעלמא חתאה-מעלאה
<p>ספוקא דאתחזי לה. ה' של ואת הארץ תורה שה' דהיינו ז"א. האציל הארץ שהיא הנוקבא, להשפיע לה מזונות ולתקנה, וליתן לה כל צרכה הראוי לה. מזונות, פירושו, שפע כדי קיומה. לאתכנא לה, פירושו תיקון פרצופה שתהיה עמו פב"פ. ספוקא דאתחזי לה, פירושו, הארת חכמה.</p>	<p>ואת הארץ, דנטיל וי א"ת. ככרא דכ"ב אחוון, ומתזן ארעא: ה' של ואת הארץ מורה, שה' שהוא ז"א לקחה המלה א"ת שפירושה כלל כל הכ"ב אותיות מן א' עד ת', והשפיעה אותם להארץ. שהיא הנוקבא. כלומר אותו כללא דכ"ב אחוון שי"א קבלו מהבינה, כנ"ל בביאור את השמים, הוא השפיע אותם להנוקבא הנקראת ארץ. וארעא כליל לון לגווה, כד"א כל הנחלים וגוי, והיינו רזא ואת הארץ, דכניש כלא לגווה, וקבלית לון הארץ והארץ דהיינו הנוקבא, כלל אותם בתוכה, כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים, וזה סוד ואת הארץ, שהארץ אספה הכל לתוכה, והארץ קבלה אותם. פירוש המוחין הנ"ל המרומזים בא"ת, שהז"א הנק' שמים קבל אותם מהבינה, מכונים בשם נחלים, והוא בסו"ה, מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראשו, שפירושו, שז"א שותה, מיסוד הבינה הנקרא נחל, את המוחין, וע"כ הוא מרים ראשו, דהיינו שפשיג ג"ר, ועל שם זה, מכנים מוחין הללו בשם נחלים, וזה שמביא הכתוב, כל הנחלים, דהיינו המוחין המרומזים בא"ת הולכים אל הים, דהיינו אל הנוקבא הנקראת ים. כלומר שהז"א</p>	<p>לא קיבלם מלכתחילה אלא להשפיעם אל הנוקבא, כמו שאומר לעיל ה' אפיק שמים וכו' וקאשרשא ליה, שיהיה שורש אל הנוקבא, ולא לצורכו עצמו, וזהו שמביא הכתוב, ואת הארץ, כי לכאורה היה יכול לכתוב, והארץ, והיה הדבר מרומז בה', והנוקבא היתה מרומזת, בהארץ, ולמה לי המלה א"ת כאן, וז"ש דכניש כללא לגווה וקבלית לון הארץ, כי המלה א"ת מורה, על כללות כל המוחין, מן א' עד ת', והמלה וא"ת הארץ מורה שהארץ אספה אליה וקבלה לתוכה כל המוחין המרומזים בא"ת: נטלא הארץ ואת, דא שמים וארץ כחדא. את השמים, רזא דשמים וארץ כחדא. ואת הארץ, שפירושו, שהארץ לקחה המוחין המרומזים בוא"ת, הוראתו, שמים וארץ ביחד, וכן את השמים, יורה על שמים וארץ ביחד, פירושו, שהזו"ן נחלקים על החזה, שמחזה ולמעלה הם נקראים זו"ן הגדולים, ומחזה ולמטה הם נקראים זו"ן הקטנים, גם עיקר הז"א הוא מחזה ולמעלה, אבל מחזה ולמטה שלו כבר נבחן לנוקבא שלו, באופן שזו"ן שמחזה ולמעלה נבחנים שניהם לז"א עצמו, וזו"ן שמחזה ולמטה נבחנים שניהם להנוקבא עצמה, וז"ש אשר ואת הארץ הרומז להנוק' לבדה הנקראת ארץ, יש בה עצמה ז"א ונוקבא המכונים שמים וארץ, דהיינו זו"ן הקטנים שמחזה ולמטה, וכן את השמים, הרומז להז"א הנקרא שמים, יש בו עצמו ז"א ונוקבא המכונים שמים וארץ, דהיינו זו"ן הגדולים שמחזה ולמעלה.</p>
		<p>וקבלית</p>

(רמב"ם דף ל' ע"א)

שיב) וקבילת לון לאתונא. (ה) ה מטון מלה בקולפוי שכיחי. (ז) קוסטרא נ דקוטרא בארעא נ שכיח. כד אשא דמלהטא נגיד ואתער ד משמאלא, אחיד בה, וסלקא תננא, כד"א *והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש, דא אשא ודא תננא. וכתוב ואת ההר עשן, מגו דאשא כד נחית, נ אחידן דא בדא, תננא באשא. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא. והיינו רוא נ אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה ו שמים, בחילא דימינא לעילא, נ כי האי גוונא אתעבידו שמיא, דאיהו דכר, ה ודכר מסטרא דימינא קא אתי, ונוקבא מסטרא נ דשמאלא.

שיג) י שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, עד הכא אסתלקו מלין,

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) הגעח הדבר שיבא לירי השנה להיות מושג הוא ע"י הכח האור מלמעלה למטה שכיח ומאוי והענין שכל כח נעלם השולם על דבר נגלה ומולאו לפועל נאמר בו לשון הכחה על דרך ש"מזל אין לך עשב למטה שאין לו ער למעלה שמכה בו ואומר לו נל, והקולפא הוא מקל שראשו נטוע במסמרים וההכחה הוא ההסטה והכחה בדבר ההוא. (ב) אלה ומור העשן אשר מקומו שם המיד הוא בלחן שכיח ומאוי ורמז אל השכינה לחן הקיוסה שהיא מדה הדין הרפה הנכנסת בסוד האם ושלומו הדין הם העשן נח דף ע"י :

חלופי גרסאות א נ"א מטון מטון, ב נ"א דקוטרא, ג נ"א שכיחא, ד נ"א שמאלא, ה נ"א מוסיקא דכתיב באש ו נ"א שמים, שמים בחילא, ז נ"א בהאי, ונ"א כהאי וליג כי. ח נ"א ודכורא, ט דשמאלא אחינא: ונ"א קא אחי, ונ"א קאחינא. דכתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים.

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה-מעלאה

שיב) וקבילת לון לאתונא. מטון מדה בקולפוי שכיחי. קוסטרא דקוטרא בארעא שכיח. והארץ קבלה וא"ת כדי ליוון מהם, וע"כ יש בה בהכרח דכר ונוקבא, שהי' של וא"ת הוא דכר, כי הגעת הדבר לקבלה נמצא בהכאותיו של הדכר, מצודת העשן נמצא בהארץ שהוא הנוקבא, כד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אחיד בה וסלקא תננא, כד"א והר סיני וגו' דא אשא ודא תננא, כאשר אש הלוהט נמשך ומתעורר מקו השמאל, הוא נאחו בהנוקבא, והיא מעלית עשן. כמ"ש, והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש, זהו אש וזהו עשן, כלומר אם היורד מלמעלה הוא אש, נעשה התחתון המקבלו לעשן. וכתוב ואת ההר עשן, מנו דאשא כד נחית, אחידן דא כדא תננא באשא, וכתוב, ואת ההר עשן, משום כשירור האש למטה, נמצאים העשן והאש נאחזים זה בזה. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא, והיינו רוא אף ידי יסדה וגו', בחילא דימינא דלעילא, ואז נמצא הכל בשליטת הצד שמאל

שיג) שאו מרום עיניכם וגו' עד הכא אסתלקו מלין דלא לשאלה: שאו מרום עיניכם וגו'

(רס"ו דף י' ע"א)

דלא לשאלא, ה כדלעילא, ב דחכמה ב אשתכליל מאין, ולא קיימא לשאלא, דסתים ועמיק, ז לית דיקום ביה, כיון דאתפשט ה נהורא עמיקא, ו נהוריה ז א קיימא בשאלתא, אע"ג דאיהו סתים מכלא דלתתא, וקראן ה ליה על פום שאילתא מי, ב מי ברא אלה.

שיד) והיינו רזא דקאמרן ב מבטן מי יצא הקרח, מבטן מי ה ודאי, ההוא

מסורת הזהר

א) קיימא בשאלתא: ח"א א: טו: ל: פה: ח"ב קכו: רלא: רלב. ח"ג קמח: קצב: ב) מי ברא אלה: לעיל דף רנ"ג ציון א' ורנ"ג ג) מבטן מי יצא הקרח: לעיל דף רמ"ז ציון ב' ורנ"ג חלופי גרסאות א) נ"א בדלעילא. ב) נ"א וחכמה, ג) נ"א אשתכליל, ד) נ"א דלית, ה) נ"א ל"ג נהורא עמיקא, ונ"א נהוריה עמיקא, ונ"א נהרא עמיקא, ו) נ"א ל"ג נהוריה, ז) נ"א קא קיימא, ח) נ"א עליה ט) נ"א ודאי ההוא דקיימא לשאלא מי יצא, ונ"א ודאי יצא הקרח.

מאמר הסולם תקונא דעלמא תתאה—מעלאה

וגו' דהיינו אל הבינה הנקראת מרום, כי עד כאן, דהיינו עד הבינה, נתעלו הדברים באופן שאין שם שאלה. שאלה, פירושו העלאת מ"ן לזווג, כמו שואלין על הגשמים. וענין זה מתחיל מהבינה, להיותה בבחינת אתיידע אבל למעלה ממנה, בחכמה, לא אתיידע דחכמה אשתכליל מאין, ולא קיימא לשאלא, דסתים ועמיק לית דיקום ביה שהחכמה נשחכללה מהכתר הנקרא א"ן. וע"כ אינה עומדת לשאלה כמוהו, שהוא סתום ועמוק ואין מי שיעמוד עליו להשיגו. וטעם הדברים, כי המוחין נמשכים מהזווג על מלכות דמפתחא, שהיא מתוקנת בהבינה, דהיינו בז"ת שלה הנקראים ישו"ת. וע"כ משם מתחילה השאלה, שהיא העלאת מ"ן, לזווג, שאז יוצאת ה' מן או"ר שלהם ונשאר או"ר (כנ"ל דף מ"ד אות ל"ב ע"ש). אבל למעלה ממנה, דהיינו באו"א המכונים חכמה, שהם בחי' ג"ר כמו הכתר, אין שם שאלה, להיותם מתוקנים במלכות דמנעולא, שאין עליה זווג, (ועי' לעיל בהקדמת הזהר במאמר מנעולא ומפתחא) וע"כ הם בבחינת לא אתיידע כמו הכתר דא"א הנקרא א"ן, שמשם מקבלים או"א. וה"ס או"ר דכ"א, כי ה' אינה יוצאת מן או"ר שלהם. (כנ"ל דף יוד ד"ה בהאי ודף ה' ד"ה ועד עש"ה) והטעם שכתרא דא"א נקרא א"ן, הוא משום שהוא דבוק בראש עתיק, כי ג' ראשים הם דא לעילא מן דא, ודא לגו מן דא (כמ"ש בזהר האינו רפ"ח). דא לעילא מן דא היינו ראש עתיק, ודא לגו מן דא, היינו חכמה סתימאה דא"א חוץ כתרא שלו. באופן שהם ג' ראשים זה למטה מזה, ראש הא', הוא ראש עתיק. ראש הב' הוא כתר דא"א, הנקרא א"ן, והוא אמצעי בין ראש עתיק לחכמה (דפו"י דף י' ע"א)

סתימאה. ראש הג' הוא חכמה סתימאה דא"א הנק' א"א סתם.

כיון דאתפשט נהורא עמיקא נהוריה קיימא בשאלתא, אע"ג דאיהו סתים מכלא דלחתא: כיון שנחפשט אור העמוק דהיינו בינה בסו"ה עמוק עמוק מ"י ימצאנו. הרי אור שלה עומדת לשאלה, כי הוא אתיידע כנ"ל, ואע"פ שעוד נשארה נעלמה יותר מכל התחתונים שממנה ולמטה. יקראן ליה על פום שאילתא. מ"י, מי ברא אלה. ועל שם השאלה קוראים אותה מ"י, כמ"ש מ"י ברא אלה.

שיד) והיינו רזא דקאמרן, מבטן מ"י יצא הקרח, מבטן מ"י ודאי, ההוא דקיימא לשאלתא. והיינו הסוד שאמרנו (לעיל אות ש"א) מבטן מ"י יצא הקרח ודאי הוא מבטן מי שהיא בינה, דהיינו היא, שעומדת לשאלה. פירושו, מה שאומר לעיל באות ש"א ודא נפיק מנו עראה, שים הקרוש יוצא מהעליון והסימן הוא מבטן מ"י יצא הקרח, הכונה היא על ז"ת דבינה שהם ישו"ת, הנקראים מ"י, בעת שהם משפיעים חכמה בלי חסדים, דהיינו כשהוא בסוד נקודת השורק, שמשום חוסר החסדים נקרשים ונקפאים התחתונים. וע"כ, אע"פ שאתוון אל"ה כבר עלו למעלה לבינה, מ"מ מחמת שהשפע קפואה, אינם מצטרפים לגלות השם אלקים בהבינה. ועדיין נקראת מ"י, (כמ"ש בהקדמת הזהר דף ט"ז אות י"ד, ובהסולם ד"ה ואקרי מ"י, עש"ה) אמנם אחר שיוצאים החסדים ומלבישים החכמה, אז אתחברון אתוון אל"ן כאל"ן ואשתלים בשמא אלקים. ואינה נקראת עוד מ"י. וזהו שמדייק הזהר כאן ומביא הכתוב מבטן מ"י יצא הקרח, להורות שרק בעת שמשפיעה חכמה בלי חסדים

ה) דקיימא ב' לשאלתא, ולית לשאלא מה לעילא מה לכתתא, י אלא לשאלא אתר, ז דנפקן ס' למנדע, ולא למנדע ליה דהא לא י' יכרין, אלא קיימא ז' לשאלתא ולא למנדע ח' ביה.

שטו) בראשית, ס' ב' ראשית, א' ראשית מאמר הוא, או נימא י' דבראשית איהו מאמר, אלא עד לא י' נפיק י' ואתפשט חיליה, וכלא סתים ביה, בראשית י' איהו, ומאמר איהו. כיון דנפיק ואתפשט מניה י' חילין, ראשית אקרי, והוא

דרך אמת

ה) סקודי רכ"ו ח' ועיין כס' יסרו ז"ג וכלק ק"ג ב' א) בראשית מאמר הוא: לעיל דף מ"א ציון ג' ותכומה קל"ו ב'.

מסורת חוזה

חלופי גרסאות א' נימא בשאלתא, ב' נימא דלתתא, ג' נימא אילו [ונימא אילן] שאילתא, ד' נימא דנפקו ס' נימא למנדע ליה ונימא יכרין. ז' נימא בשאלתא ח' נימא ליג ביה, ט' נימא בראשית, י' נימא בראשית י"א נימא נפיק ואתפשט מניה, יג' נימא איהו מאמר ומאמר איהו, יד' נימא חיליה

הסולם

מאמר

תקונא דעלמא תתא-מעלאה

שטו) בראשית ב' ראשית, ראשית מאמר הוא, או נימא, דבראשית איהו מאמר: בראשית יורה, ב' ראשית, ושואל במה שאמרו, בראשית נמי מאמר הוא, אם הכוונה הוא על ראשית שהוא מאמר, דהיינו בלי הב', או דבראשית הוא מאמר, דהיינו עם הב' אלא עד לא נפיק ואתפשט חיליה, וכלא סתים ביה, בראשית איהו ומאמר איהו ומשיב, אלא מטרם שיצאה המלכות מהבינה, ומטרם שנתפשט כחה, והכל עוד סתום בה בהבינה, הוא בראשית, והוא מאמר. פירוש כי הב' דבראשית אומר לעיל (אות ש"ג) שה"ס המלכות שעלתה להבינה, וכן אומר (בתיקונים תק' ה' דף יט.) שהב' דבראשית ה"ס נכודה בהיכליה, ומבאר שם כד איהו אור מעומף ולא אתפשט ואיהו סתים, אתקרי אור, אור סתים באות י' נקודה בהיכליה, הרי שהב' דבראשית רומזת על עלית המלכות לבינה, שה"ס כניסת ה' לאור הבינה ונעשית אור, וראשית יורה על הבינה (כנ"ל באות ש"ג). וז"ש עד לא נפיק ואתפשט וכו' בראשית איהו, שמטרם יציאת ה' שהיא המלכות מאור הבינה, נקראות שתיהן בראשית, ומאמר איהו, ושתיהן יחד הן מאמר דהיינו בראשית עם הב' ביחד, הוא מאמר. כי מאמר פירושו מדרגה היוצאת על זווג דהכאה, בסוד הכאת שפה אל שפה, וכיון שהזווג דהכאה נעשה על הב' דבראשית שהיא המלכות, אי אפשר לומר שראשית בלבדה שהיא בינה לבדה, תהיה מאמר, שהרי הזווג דהכאה לא נעשה על המסך דבינה. כיון דנפיק, ואתפשט מניה חירין, ראשית אקרי, והוא מאמר בכחודי כיון

חסדים בסוד נקודה שורק, או היא נקראת מ"י ולא בעת השלמות, כשמקבלה נקודת החירק, והחכמה מתלבשת בחסדים, כי אז נקראת אלקים ולא מ"י.

ולית לשאלא מה לעירא ומה לתתא. אלא לשאלא אתר דנפקן, למנדע: ואין לשאול מה למעלה ומה למטה, אלא לשאול מקום שיוצאים, לדעת, פירוש כי ג' נקודות נבחנות ביציאת המוחין מהבינה, שהן נקראות חולם שורק חירק, (כנ"ל דף ט"ו בד"ה הוא נקודה. ע"ש בכל ההמשך, ואין להכפיל כאן האריכות הזאת) והנה בנקודת החולם ובנקודת החירק אין שאלה, שאסור בהם להעלות מ"ן להמשיך חכמה, אלא רק בנקודת השורק ששם מקום יציאת החכמה. עש"ה. וז"ש ולית לשאלא מה לעילא, היינו בנקודת החולם, ומה לתתא, היינו בנקודת החירק, אלא לשאלא אתר דנפקן היינו בנקודת השורק, כי אז הבינה בראש א"א ומשפעת החכמה, ונבחן למקום יציאת החכמה, ולא למנדע ליה, דהא לא יכרין, ואין הכוונה להמשיך החכמה בנקודת השורק, שהרי אינם יכולים להמשיכו, כי הכל נקשר ונעשה לקרה, (כנ"ל דף רמ"ז ד"ה פירוש) אלא קיימא לשאלתא, ולא למנדע ביה, אלא שאז עומדת לשאלה, ולא לדעת אותו, פירוש שאז בנקודת השורק הוא הזמן להעלות מ"ן ולשאול על הארת החכמה, אבל אי אפשר אז לקבל כלום, מפני הקפאון. אלא אח"כ בסוד נקודת החירק, שאז מתלבשת החכמה בחסדים של החירק, אז העת לקבל הארת החכמה. באופן שעת השאלה הוא בסוד נקודת השורק, ועת הקבלה הוא בסוד נקודת החירק. (דפו"ו דף ל' ע"א)

בראשית

רנט

א מאמר ז בלחודוי. מי ז שאילתא הוא דברא אלה, לבתר, כד ז אתפשט ואשתכלל, אתעביד י"ם, וברא לתתא. וכלא עביד כהוא גוונא ממש דלעילא, דא לקבל דא, ודא כגוונא דדא, ותררוייהו ב'.

שטז) כתיב * עד שהמלך במסבו, במסבו לאתיישבא במלכו תתאה, ברזא פ דההוא חברותא ותפנוקא, ו דההוא חביבותא דבעדן עלאה, בההוא שביל דסתים וגניז, ולא אתידע, ואתמליא מניה, ונפקא בנחלין ידיען. נרדי נתן ריחו דא ז מלכא תתאה, דברא עלמא לתתא, כגוונא דלעילא, וסליק ריחא טבא עלאה, לשלטאה, ולמעבד, ויכיל ושלטי, ונהיר בנהורא עלאה.

מסורת הזהר

א) ער שהמלך במסבו: (שה"ש א') ח"א נו: קמ. ח"ב טז: רכו: רכו: ח"ג טא: ז"ח חוקת נ"ג טא ש.מג.

חלוסי גרסאות א ג"א ומאמר וליג והוא וניא מאמר עלאה: ז ג"א בלחוריה, נ ג"א שאלתא, ד ג"א אתפשט אלה. ס ג"א בהורא, ו ג"א דהיא חכמתא ותפנוקא דבעדן עלאה. וניא ליג דההוא חביבותא ז ג"א דא ימא בתראה מלכא תתאה. וניא דא הוא מלכא. ח ג"א ולמעבד.

מאמר

הסולם

תקונא דעלמא תתאה—מעלה

בהב' דבראשית. זו כנגד זו, פירושו, שכל בחינה שבהנוקבא, קיבלה מהבחינה שכנגדה בהבינה. וזו כעין זו פירושו, שכל גובה המוחין שיצאו מהבינה יצאו ג"כ בהנוקבא. וכן בעת היותם בבחינת הקטנות. נרמזין שתיחן בהב' דבראשית, שה"ס נקודה בהיכליה, כמ"ש לעיל: שטז) כתיב ער שהמלך במסבו, במסבו כאתיישבא במלכו תתאה, ברזא דההוא וכו' דבעדן עלאה: במסבו פירושו, להתישב במלכות התחתונה, כלומר, המלך הוא ישו"ת, במסבו בעת שהוא מתלבש בהמלכות, ומשפיע לה, מסוד אותו החיבור והענג של החיבות שבעדן העליון, שהוא או"א עלאין, בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע, ואתמליא מניה ונפקא בנחלין ידיען, שמקבלים מאו"א עלאין, באותו שביל הסתום והגנוז ולא נודע, דהיינו הנתיב דלא ידעו עיט, (כנ"ל באות ש"ח) ומתמלאים מהם, והשפע באה בהנחלים הידועים של ישו"ת שה"ס ארח או דרך (כנ"ל באות ש"ג) ואז נרדי נתן ריחו, דא מלכא תתאה, דברא עלמא לתתא כגוונא דלעילא, וסליק ריחא טבא עלאה, רשלטאה ולמעבד, נרדי וגו' היינו מלכות התחתונה, כי ברא העולם למטה, שהיא המלכות, כעין עולם של מעלה שהיא עולם הבינה, דהיינו ישו"ת, בכל מה שקבלו מעדן העליון, ועולה ריח טוב העליון מעולם התחתון לשלוט, ולפעול, ויכיל ושלטי ונהיר בנהורא עלאה, והמלכות יכולה ושלטת ומאירה באור העליון.

בתרין

כיון שיצאה ה', שהיא המלכות, מאויר הבינה, ונתפשטו כחות הבינה, אז נקראת הבינה ראשית היא מאמר בלבדה, בלי הב' שהיא המלכות, כי כבר יצאה ממנה. מ"י שאלתא, ההוא דברא אלה. והיא נקראת עתה בשם מ"י, העומדת לשאלה, אותה שברא אלה. כלומר שהמדובר היא בסוד הארת נקודת השורק, שעוד לא נקראת אלקי"ם אלא מ"י, כי אתוון אלה, אע"פ שעלו לבינה, מ"מ הם סתומים, וכמו שהם מחוץ לבינה נחשבים, כמ"ש לעיל בסמוך. וברא' לשון סתום הוא. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף מ"ח אות מ"ה ע"ש) וז"ש ההוא דברא אלה היינו הבינה בעת שנקראת מ"י שאז סותמת את האותיות אליה. מחמת חסרון החסדים כנ"ל.

לבתר כד אתפשט ואשתכלל אתעביד

י"ם: אח"כ כאשר נתפשטה הבינה ונשתכללה. נעשית י"ם, דהיינו אחר שנתלבשה בהחסדים של נקודת הירק, שאז מתחברים אותיות אלה במ"י ואשתלים שמא דאלקים. נמצא שאותיות מ"י כשבאו בהשם אלקים הם נעשים שם אותיות י"ם, וברא לתתא, וכלא עביד כההוא גוונא ממש דלעילא, ואז הבינה בראה למטה, דהיינו בהנוקבא, ועשתה בה הכל באותו הדרך ממש שלמעלה. כלומר, כמו שסדר יציאת מוחין שלמעלה היה בתלת דוכתי, בסוד תלת נקודין חולם שורק הירק, כן הוציאה הבינה את המוחין בהנוקבא, ע"פ סדר ג' נקודות הללו. דא למבל דא, ודא כגוונא דדא, ותררוייהו ב' זו כנגד זו, וזו כעין זו, ושתיחן הן גרמזות (דפרי דף ז' ע"א)

שיו) בתרין גוונין אתברי עלמא, בימינא ב ובשמאלא, בשיתא יומין עלאין, שיתא יומין ג אתעבידו לאנהרא, כמה דאת אמר * כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ואלין ב) ג כרון ארחין, ועבדו ד שיתין נוקבין, לתהומא רבא, ואינון ה שיתין נוקבין י לאעלאה מיא דנחלי גו תהומא, ועל דא ה השיתין מששת ימי בראשית נבראו, ואנון הו שדמא דעלמא.

שיח) ב והארץ היתה ג) תהו ובהו ד) סוספיתא ז) ס דקמרי גו ה) י קולטוי, דהוה בקדמיתא ולא יב אתקיימת, היתה כבר.

דרך אמת

א) חפרו דרכים. ב) אמ"ש הס"ו ובה"ו וחש"ך או"ר מי"ס ח"ט. ג) שמרים של מים ואויר ואש. ד) סיגי קסה הסוסר שנקרא קלמ"א. ה) בתוך קליטתו לפי שהקלמ"א קלוס בחוכו ונקרא בערבי מחכרס ועינו הוא שהיה החשך שהוא הסיגי קלוס ונחכר בתוך מקום קבלו והיינו דהוה בקדמיתא בסוד שנלמד והארץ היתה תהו וגוי קודם הגילוי לא אתקיימת עד שנלמה, י"ב.

מסורת הוהר

א) כי ששת ימים: (שמורת ל"א) ח"א רמו. רסה: רסו. ח"ב לא. פט: ח"ג קנ: רנו. רצח: שא: ז"ח תולדות כ"ו טג שכנ. תק"ח צ"ג טג שכד קט"ו טג שיב ב) והארץ היתה תהו ובהו: לעיל דף כח ציון ג' וש"ג.

חלופי גרסאות א) גיא ושמאלא. ב) גיא דאתעבידו. ג) גיא ברין, ד גיא שתיין נקבין. ה) גיא נוקבין שתיין. וגי'א שתיין. ו גיא לאעלא. ז) גיא תהומין ה גיא ועל דא בראשית חנינן. וגי'א ועל דא חנינן. וגי'א ועל דא הא חנינן. ט גיא דקלמי. (אה"ל) וגי'א דקמרו וגי'א דקארו. י) גיא קלטוי. יא) גיא אתקיימא.

מאמר

שיו) בתרין גוונין אתברי עלמא, בימינא ובשמאלא בשיתא יומין עלאין: ב) בחינות נברא העולם, שהם זו"ן, דהיינו בימין ושמאל של ששה ימים העליונים, שהם חג"ת נה"י דאמא, שיתא יומין אתעבידו לאנהרא, ששה ימים דהיינו החג"ת נה"י דאמא, נעשו להאיר לזו"ן, דהיינו בבחינת ימין שבהם, כד"א, כי ששת ימים עשה וגו' כמ"ש כי ששת ימים, שהם חג"ת נה"י דאמא עשה ה' את השמים וארץ, שהם זו"ן, ובהו קבלו הזו"ן את הימין שבהם. ואלין כרון ארחין ועברי שיתין נוקבין לתהומא רבא, ואלו ששת ימים העליונים חפרו דרכים ועשו ששים נקבים בתהום הגדול, שהוא יסוד דאמא, והיינו בחינת השמאל דששת ימים דאמא, שכל אחד כולל מעשר, וע"כ חפרו בה ששים נקבים, וכולם נכללו ביסוד דאמא. ואינון שיתין נוקבין לאעלאה מיא דנחלי גו תהומא, וששים נקבים אלו הם להביא מי הנחלים לתוך התהום, דהיינו ליסוד הנוקבא דז"א הנסרא תהום סתם. ובהו מקבלים הזו"ן בחינת השמאל משה ימיסדאמא, המכונה מי הנחלים, שזסו"ה, מנחל בדרך ישתה על כן ירום ראש. שמתוך שהעולם, שהם זו"ן שותים מנחל העליון שה"ס השמאל דאמא, דרך שתיין נוקבין שביסוד שלה הנק' תהומא רבא, על כן ירום ראש, (רמב"ם דף י' ע"א)

הסולם

דהיינו שמשיג ג"ר דאמא, המכונה ראש. כי השמאל דאמא היס הכלים שזו"ן משיגים, שבכלים הללו מקבלים האורות דג"ר מאמא ולולא היה להם הכלים דאמא היה העולם נשאר בוי"ק בלי ראש. (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר) וע"ד השיתין מששת ימי בראשית נבראו, ואנון הוה שלמא דעלמא, וע"כ אמרו, שהשתין דהיינו הששים נקבים שבתהום, נבראו מששת ימי בראשית דהיינו משה ימים העליונים דאמא, והם נעשו שלום העולם. כלומר שבהם קבלו המוחין דג"ר מאמא, שה"ס שלום העולם. מאמר והארץ היתה תהו

שיח) והארץ היתה תהו ובהו, סוספיתא דקמרי גו קולטוי: והארץ היתה וגו' הוא מסעם, שהמרירות והפסולת, של הפירות שאינם מחבשלים בהאילן, הנקראים כמרים, אינה יוצאת מהם רק בהקליטה המיוחדת להם, שהיא האדמה. כמ"ש המכמר בהאדמה (מעשרות ד'). אף כאן המרירות וקושיית הדינים של המלכות אינם יוצאים ממנה זולת ע"י קליטתה של הבינה, שמדת הדין שבה נקלטת במדת הרחמים של הבינה, והיא נמתקת. וז"ש דהוה בקדמיתא ולא אתקיימת, היתה כבר, כי הארץ היתה מתחילה ולא נתקיימה, אלא שהיתה תהו ובהו, וע"כ נאמר היתה, אשר יורה, שכבר היתה

ולכתר, אתקיימת, * בארבעין ותרין אתוון, אתגליף עלמא, ב ואתקיימת, וכלהו עטורא דשמא קדישא.

שיט) כד מצטרפין, סלקין *) כ אתוון דעילא, ב) ונחתין לתתא, מתעטרין נ בעטרין, בארבע סטרי עלמא, ויכיל עלמא לאתקיימא, ואלין ג אתקיימין

מסורת הזהר

דרך אמת

א) במ"ב אתוון ח"א א. טו: ח"ב צב: קלו: קלב: קעה: קפ: קפו: רלד. רס. ח"ג לג: לד. עח. קח: קעב: רמו: רנ. רנב. רנו: רסג: רעב: רפג: שו. ת"ז בהקדמה ז: יג. תק' ד' יח: יט. תק' יוד כו. תק' יט לט. תק' כ"א נ: תק' כ"ב סד: סו: תק' ל"ו עח. תק' מ"ב סא: תק' ס"ט קג: סד. ז"ח בראשית ב' טב שמג, סד שמח. אחרי מ"ח טא שט. תבא ס' טב שלב. שה"ש ס"ח טד שיו מ' טד שמו. מ"ב טא שיג מ"ז טד שיג תק"ח צ"ד טד שטו. צ' טא שנב. טב שא צו טב שכה. ק"ב טב שכא קי"ב טד שטו, קט"ז שג של.

חלופי נרסאות א ניא ואתקיים. כ ניא באתווי לכלא. וניא באתוון דלעילא. נ ניא עטרין. ד ניא אתקיימו.

והארץ היתה תהו

הסולם

מאמר

ובהו, ואח"כ נעשה השיתוף במדת הרחמים, שהמלכות עלתה להבינה, ונחקקו עי"ז המ"ב אתוון שמחזה ולמעלה דא"א, בהזו"ן, אע"פ שהם מחזה ולמטה, ואז נתקיים העולם. כי גם המלכות הוכשרה לקבל בחינה ג"ר, (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר ע"ש.) וז"ש וכלהו, עטורא דשמא קדישא, וכל המ"ב אתוון שנחקקו בהמלכות מכח השיתוף הוכשרו להיות עטרות להשם הקדוש, דהיינו להמלכות. כי אח"כ כשהאותיות אל"ה שנפלו לזו"ן חוזרים להבינה, מעלים עמהם גם את הזו"ן להבינה, והזו"ן מקבלים ג"ר דבינה. שה"ס עטרה שעטרה לו אמו וגו'. כמ"ש הזהר לפנינו.

היתה, והיינו מטרים שיתוף המלכות בכינה. ולכתר אתקיימת, במ"ב אתוון אתגליף עלמא ואתקיימת, ואח"כ נתקיימה המלכות שהיא העולם, כי במ"ב אתוון נחקה העולם, ונתקיים. וכלהו עטורא דשמא קדישא וכל אלו מ"ב החקיקות הן לעטר את השם הקדוש. דהיינו להמשיך בתוכם את המוחין דג"ר העליונות דאמא, הנקראות עטרות. בסו"ה צאנה וראנה וגו', בעטרה שעטרה לו אמו וגו'.

פירוש. כי עיקר סוד שם מ"ב הוא בחינת ג"ר שמחזה ולמעלה דא"א, שה"ס ד' אותיות של הויה פשוטה. כתר. עשרה אותיות של הויה במילוי, חכמה. כ"ח של הויה במילוי המילוי, בינה. שהם מ"ב אותיות. וה"ס ג' הפרצופין עתיק וא"א ואו"א שמחזה ולמעלה דא"א. אבל מחזה ולמטה דא"א אין שם בחינת מ"ב הזה כי שם ו"ק ולא ג"ר. אמנם יש בהם שם מ"ב דעובדא דבראשית, בסוד החשבון דל"ב אלקים ועשרה מאמרות, שהם בגי' מ"ב. והוא נוהג בזו"ן שמחזה ולמטה דא"א, והשם מ"ב הזה נחקק בהם מכח שיתוף המלכות בכינה, וירדו אתוון אל"ה מן הבינה לזו"ן. שמכח זה הוכשרו לקבל המוחין דשם מ"ב מבינה, שהם או"א, שהכשרה זו מכונה בשם חקיקה. וכבר נתבאר זה במראות הסולם בהקדמת ספר הזהר דף ט"ז ד"ה וזבה נבוא ע"ש ואין להאריך כאן.

שיט) כד מצטרפין סלקין אתוון לעילא ונחתין לתתא מתעטרין בעטרין כד, סטרי עלמא: כאשר המ"ב אתוון, שנחקקו בהמלכות, מצטרפים להיות שמות, דהיינו שמקבלים הג"ר, או עולות האותיות למעלה, בהשם מ"ב שבבינה, ומשם יורדות האותיות למטה אל הנוקבא הנקראת עלמא, כשהן מתעטרות בעטרות כד' רוחות העולם, שהם חו"ב תו"מ שבמלכות. ויכיל עלמא לאתקיימא, או הנוקבא הנקראת עולם, יכולה להתקיים. כלומר שבהשגתה העטרות מהבינה, שהם ג"ר, היא מקיימת בהם בני העולם, באופן שיהיו ראויים למטרתם. ואלין אתקיימין בעובדוי דעלמא, ואלו המוחין שהמלכות מקבלת, מתקיימים בה ע"י המעשים טובים של בני העולם. טופסרא

וזה אמרו, במ"ב אתוון אתגליף עלמא ואתקיימת. עלמא, פירושו הנוקבא. הנקראת ארץ, שמטרים השיתוף במדת הרחמים היתה תהו (דפו"י דף ל"ז צ"א *) ע"ב)

בעובדוי ב דעלמא. ב טופסרא ג דקילטא בהני שכיחי ד כחותמא ז דגושפנא

דרך אמת

ה) דפוס וזיור הקליטה שמהווה ממנו העולם הוא שכיח בארצות שהיו עולים ויורדים כענין סדר תשרי"ק נטע"ס כו' וז'אר נרופי אלפא ביתא שעל ידס נהווה העולם כללי"א שערס מנולריס נסער יצירה ופרדס והס כסדר ובהיפך למפרע וזיוריהס למטה בעולם להסרהוה ממנו הו"ה מההו"ס האריות כסדר אנגיל' כי כן הענין סהספך כחמר חותם שזיור החותם הוא מזיור למפרע ובהספכוהו כז' כסדר אף כחן בהיות העולם כן חזו אמרו כחותמא דגושפנא ר"ל כחותם של פנעם הסהספך לזייר זיור כהדפסוהו. ז) ז"י מלת אמת.

חלופי גרסאות א ג"א דמלכא. ב ג"א טיפסא. ג ג"א דקילטרא ד ג"א בחותמא.

<p>מאמר</p> <p>טופסרא דקילטא בהני שכיחי כחותמא</p> <p>דגושפנא: טופס הקליטה באלו המוחין שקבלה המלכות נמצא כמו חותם הטבעה. אשר הנחתם משיג אותו הצורה הנמצאת בהחותם אותו. לא יחסר מהו. פירוש. שסובב על תחילת דבריו שאמר (באות שי"ח) סוספיתא דקמרינו כרשוני. שהפירוש הוא כמו שאלו הקמרי אינם ראויים למאכל רק אחר שנקלטו באדמה. כן הארץ שהיא המלכות אינה מתקיימת לתפקידה, דהיינו לקיים בני העולם. אלא אחר שעלתה להבינה ונקלטה בה. וזה שמסיים עתה ג"כ באותו הלשון. ואומר שאופן הקליטה הזו. שהמלכות קולטת בהבינה. דומה לחותם ונחתם ממנו. שהנחתם משיג לגמרי את צורת החותם.</p> <p>ויש להבחין כאן ג' בחינות. א) ציור הצורה של החותם בעודה מופשטת מחומר. ב) ציור הצורה כשהוא מצוירת בחומר החותם. ג) השעוה המקבלת חתימתו של החותם. אשר צורת החותם עוברת עליה. ותדע שהם ג' שמות של מ"ב. בחינה א', ה"ס או"א שמחזה ולמעלה דא"א. שהם עיקר הצורה של שם מ"ב. וה"ס ג' היות שהם כח"ב. שיש בהם מ"ב אותיות, אבל אין שם שום חומר שיהיה ראוי לחתום עמו. והם נבחרים לבחינת אצילות דאצילות. ובחינה ב' של השם מ"ב. ה"ס ישסו"ת הנמצא מחזה ולמטה דא"א עד הטבור שלו. שהם בחינת חומר נושא הצורה. כלומר שה"ס בינה שיצאה לחוץ מא"א. ונתמעטה מסבת נפילת אתון אליה שלה לזון. ובעת גדלות היא מחזירה אתון אליה שלה אליה עם הזון והיא עצמה חוזרת ועולית לראש א"א. ומקבלת שם חכמה וחיתמת את הזון עם המוחין שלה. (כנ"ל דף כ"ה ד"ה יזהירו) וע"כ נחשבו ישסו"ת שה"ס ז"ת דבינה, לבחינת חומר וצורה של החותם. כי הם החותמים את הזון בפועל ממש. אבל בחינה א' של מ"ב, שהם או"א עלאין, הם אינם מתמעטים מחמת יציאת הבינה מראש א"א ואינם מתגדלים ע"י חזרת תבינה לראש א"א, ונבחרים תמיד כמו שהם בראש א"א ומלבישים לח"ס דא"א. וע"כ</p> <p>(דפו"י דף ז' ע"ב)</p>	<p>דמלכא</p> <p>הסולם</p> <p>ותארץ היתה תהו</p> <p>נחשבים לצורה מופשטת בלי חומר. ואח"כ מקבלים ישסו"ת הצורה מופשטת דאו"א. שמתלבשת בחומר שלהם. והם בחינת בריאה דאצילות. ובחינה ג' של שם מ"ב. ה"ס זון העומדים למטה מטבור דא"א. שה"ס הנחתמים בצורת החותם שהוא ישסו"ת. וה"ס השעוה הנחתמת מהחותם. והם בחינת יצירה דאצילות.</p> <p>ובהמתבאר תבין היטב את התקוני זהר (תק' ס"ט ק"ג ע"ב קנ"א בהמאמר דבעלי קבין) וז"ל ואית שם בן מ"ב. בצורות חותמא דשעוה נכתב. ואית שם מ"ב בציור דיוקנא דמלכא. חקיק על חותם. ואית שם מ"ב דאיהו דיוקנא ממש. יש שם בן מ"ב שהוא בצורת חותם של שעוה נכתבת. ויש שם מ"ב שהוא בציור של צורת המלך החקוקה על חותם. ויש שם מ"ב שהוא צורה ממש. כלומר צורה מופשטת בלי חומר. ומבאר דבריו ואומר שם מ"ב דאיהו דיוקני איהו: י"ה ו"ה. יוד הא ואו הא. יוד ואו דלת. הא אלת. ואו אלת ואו. הא אלת. שם מ"ב שהוא צורה בלי חומר. הוא ד' אותיות דהויה פשוטה י"ה ו"ה. ועשרה אותיות דהויה במילוי. שהם יוד וכו'. וכ"ח אותיות דהויה במילוי המילוי. שהם ביחד מ"ב אותיות. והיא בחינה א' של שם מ"ב הנ"ל שה"ס או"א שמחזה ולמעלה דא"א. והם בחינת אצילות דאצילות. שם מ"ב דאיהו חותמא איהו אהיה אשר אהיה שם מ"ב שהוא צורה חקוקה בחותם. דהיינו בחומר חותם. ה"ס אהיה אשר אהיה, שבי שמות אהיה הם בני' מ"ב. וה"ס בחינה ב', דשם מ"ב הנ"ל. שה"ס ישסו"ת שמחזה עד הטבור דא"א. והם בחינת בריאה דאצילות. ציור מ"ב כשעוה דא אבגיתק ציור שם מ"ב הנחתם בשעוה ה"ס ז' שמות אבגיתק קרע שטן וכו' שבר"ת של אנא בכה. שיש בכל אחד ו' אותיות והם מ"ב אותיות. ומקודם לכן אומר שם הת"ו אינון ברוא דו' שמהן דברו מ"ב אתון לכבל ז' יומי בראשית</p> <p>דאית</p>
---	--

עאלו ונפקו ה את ואת, ואתברי עלמא, עאלו גו חותמא ואצטרפו ואתקיים עלמא.

שכ) ב ה בקולפי דחויא רברבא, ג מחו ד ועאלו תחות נוקבי דעפרא, ה אלף וחמש מאה אמין, לבתר תהומא רבא, הוה סליק בחשוכא, וחשוכא דרך אמת

ה) נהגלות נחש הגדול שהוא נחש הקדמוני עם כחותיו שנקראים בכלל קליפות חילוניות נהייתם מהנלים ומתקלטים להסתלק מכל לגבול הקדושה ולהיות יורד למטה סחה נקבי האין אלף וח"ק אמות להיות שם דירחס ופלא להתערב בקדושה ח"ו אזלי לבתר תהומא רבא כו' והסתיל אור העליון להאיר בעולם, פ"א בקדמיתא היחס השלשית במוך הגתלת והיחס השוכא לבתר נסיק שלהנת וסיבב את הגתלת והתהייר עלמא. יב.

חלופי גרסאות ה ג"א אות ואת. כ ג"א בקולפוי. וניא בקולפני. ג ג"א דכר מחו. וניא דכר מחו. ד ג"א מחו ואעילו וניא ואעילו תחות תהומי ה ג"א אלף וחמש מאה באצטקן וכצ"ל עד בתקלא כל זה מוקף (שליה)

מאמר הסולם והארץ היתה תהו

בחינת מ"ב דמין הג'. שהי"ס ל"ב אלקים ויוד אמירן. ואז מחקיים העולם כי השיגה המוחין דג"ר שהם קיום העולם.

שכ) בקולפי דחויא רברבא מחו ועאלו תחות נוקבי דעפרא אלף וחמש

מאות אמה: בהמטה של תנין הגדול הכו ונכנסו האותיות דמ"ב הנ"ל אלף וחמש מאות אמה מתחת הנוקבא דבחינת עפר. פירוש. כי מתחילה בצמצום א' לא היתה אחיזה לקליפות רק בהמלכות לבדה. ולא כלום למעלה מהמלכות. אמנם בעת שעלתה המלכות לבינה. וחצי המדרגה שהם אתון אל"ה. דהיינו בינה ותו"מ. ירדו מתחת המלכות. נמצא כח הצמצום שבמלכות שולט גם על בינה ותו"מ שמתחתיה. והנה המ"ב אתון הם ג"ר כח"ב. הנמשכים מאו"א שלמעלה מחזה. כנ"ל. וספירות דאו"א הם בסוד אלפים. ונמצא שהמ"ב אתון ה"ס ג' אלפים.

ולפיכך נבחן. שבעת שעלתה המלכות לבינה ונבקעה חצי מדרגה ויצאה למטה. אשר חצי המדרגה דמ"ב ירדה למטה מתחת המלכות שעלתה. דהיינו חמש עשרה מאות. באופן שחמש עשרה מאות נשארו למעלה בסוד מ"י וחמש עשרה מאות ירדו מתחת המלכות בסוד אתון אלה.

וז"ש בקולפי דחויא רברבא מחו עם המטה של תנין הגדול הכו בהאתון דמ"ב. דהיינו מכה עלית המלכות בבינה שיצאה חצי מדרגה למטה מהמלכות כנ"ל ועאלו תחות נוקבי דעפרא. אלף וחמש מאות אמה וע"כ נאחזה בהם הקלי' של תנין הגדול. כי משום שחצי מדרגה דמ"ב דהיינו אלף וחמש מאות אמה כנ"ל. ירדו למטה מנוקבי דעפרא. שהיא המלכות שעלתה ממעל להם. ונמצא אותה כח הקלי' שנאחז מתחילה בהמלכות לבדה נאחז עתה באותם אלף וחמש מאות אמה שמתחת המלכות.

לבתר תהומא רבא הוה סליק בחשוכא

ראית כהו יוד אמירן ול"ב אלקים. שהשם מ"ב דאנא בכח. הוא בחי' שם מ"ב דמעשה בראשית. שה"ס ל"ב אלקים ועשרה מאמרות. והוא בחינה ג' דשם מ"ב הנ"ל שהם זו"ן הגדולים. והם בחינת יצירה דאצילות. וצריך שתזכור כאן כל המתבאר במראות הסולם לעיל בהקדמת הוהר מדף י"א עד דף י"ז ואז תבין הדברים. כי אין להכפיל כל האריכות כאן.

וזה אמרו כאן עאלו ונפקו את ואת ואתברי עלמא נכנסו ויצאו כל אות ואת, ממ"ב אתון ונברא העולם. פירוש. כי מתחילה היתה הבינה כולה בראש א"א. והיתה כולה במ"ב אתון. וכשנכנסה המלכות בראש דא"א במקום בינה. והבינה יצאה מהראש דא"א. דהיינו הז"ת דבינה שהי"ס ישו"ת שמחזה עד הטבור דא"א. ואתון אל"ה שלהם נפלו לזו"ן. ונשארה הבינה בוק חסר ראש. נבחן אז שכל אות ואת ממ"ב אתון שהיתה להבינה. שהן ג"ר. יצאו עתה ממנה ונחלקו בהזו"ן. כי הזו"ן שקבלו אתון אלה דבינה קבלו ג"כ אלו מ"ב האותיות. והוכשרה בהן המלכות שתוכל לקבל ג"ר. (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר) שזה נחשב לבריאת העולם באופן שיוכל להתקיים. ואע"פ שעדיין אין לה מוחין. מ"פ כיון שקלטה האותיות אל"ה. הרי יש לה הכלים להמוחין דג"ר. עאלו גו חותמא ואצטרפו ואתקיים עלמא נכנסו האותיות

דמ"ב תוך החותם שהיא בינה. ואותיות נצטרפו להיות שמות הקדושים. דהיינו שקבלו המוחין. או מקבלתם גם המלכות. ונתקיים העולם שהוא המלכות. פירוש. לעת גדלות מחזרת הבינה את אתון אל"ה שלה מן הזו"ן אל מדרגתה. וגם הזו"ן הדבוקים בהם עולים עמהם. והבינה עולה לראש א"א. וחוזרת ונעשית חותם של מ"ב. דהיינו מ"ב דמין הב'. שה"ס ב"פ אהיה שבגי' מ"ב. ואח"כ היא מחתמת בחותם הזה את המלכות שעלתה עמה. ואז נעשית המלכות (דפוי דף ל' ע"ב)

חפי כלא, עד דנפק נהורא, ובקע בחשוכא, ונפק ואתנהיר, דכתיב * מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות.

שכא) מיא (ב) אתקלו בתיקלא, ארף וחמש מאה, באצבען, תלת (ג) נטיפו גו י תיקלא, פלגו מנייהו לקיומא, ופלגו דעאלו לתתא. ז אלין סלקין ואלין נחתין, כיון דסליקו, ז בסליקו דידא, קאים י תיקלא באורח

דרך אמת

(א) מנלה עמוקות מני חשך : (איוב י"ב) ח"א
 לב. ח"ג קמ. (ב) אלין סלקין ואלין נחתין:
 ת"ז כט: תק' כ"ב ס"ח:

חלופי גרסאות א גיא טיקלא. ז גיא נטפו. זגיא נפקא גו טיקלא פלגא. ג גיא חקלא וגיא קילטא. ד גיא בסלוקא. זגיא בתקלא. זגיא בחקלו. זגיא דסליקו בסליקו בחיקלא דידא י גיא טיקלא. זגיא חקלא.

סאמר

הסולם

והארץ היתה תהו

בכשוכא וחשוכא חפי כלא: אח"כ היה תהום הגדול עולה בחושך, והחשך כסה הכל. בחינת הצמצום שנעשה בחצי המדרגה דבינה מחמת שירדה מתחת המלכות נקרא תהומא רבא, ולעת גדלות כשהבינה חזרה לראש א"א והחזירה אתוון אל"ה למדרגתה, נמצא תהומא רבא שבהם, עלה ונמתק בהבינה, ונפרד מהם כח הצמצום, אלא שנעשה בהם חשך. והוא מטעם חוסר חסדים בראש דא"א שכולו חכמה, והז"ת אינם יכולים לקבל חכמה בלי לבוש חסדים. וע"כ אע"פ שאתוון אל"ה עלו למדרגת הבינה, נשארו שם בלי אור והחשך כסה הכלי כלומר, שנעשה חשך הן מהחסדים והן מחכמה. כי אפילו החכמה שיש בא"א, אינם יכולים לקבל להיות החכמה בלי חסדים. והארה זו נקראת נקודת השורק כנ"ל (דף ט"ו ד"ה התיא) עד דנפק נהורא ובקע בחשוכא ונפק ואתנהיר דכתיב מנלה וגו' עד שיוצא האור ובקע בחשך, ויוצא ומאיר בשלמותו. דכתיב מגלה עמוקות מני חשך וגו'. פירוש, שנעשה חווג על מסך דחירק שהוא מסך דבחי"א. שקומתו ו"ק (כנ"ל דף ט"ו ד"ה וזה) ונמצא שהווג הזה בוקע שוב המדרגה לשנים. וז"ש ובקע בחשוכא. אבל אז מתלבש החכמה בחסדים, ויוצא האור ומאיר בשלמותו. אלא בבחינת ו"ק דג"ר, כי הג"ר דג"ר נעלם ע"י זווג הזה דמסך דחירק, להיותו בחי"א דמסך, ונמצא משום זה, אשר מיא אתקרו בתקלא ארף וחמש מאה המים, דהיינו המוחין שנמשכו עתה, נשקלו במאזנים, בשיעור אלף וחמש מאות, דהיינו רק ו"ק דג"ר חצי המדרגה, ולא מדרגה שלמה, מטעם הנ"ל. וענין המשקל והמאזנים הולך ומבאר לפנינו בדיבור הסמוך.

(דפו"י דף י' ע"ב)

ולא

מישר, ולא סטא לימינא ולשמאלא, הה"ד * מי מדד בשעלו מים וגוי.
 (שכב) כלא הוה ה ביה בארעא סתים ולא ב אתגלייא, וחילא י ותקפא
 ומיא ד ב גלידין בגווה, ולא נגידו, ולא ס אתפשטו, עד ו דאנהיר עלה נהורא
 ז דלעילא, ה ונהורא ח מחאת בקולטוי, (ב) ס ואשתריאו י חילה, הה"ד
 י ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, דא יא הוא אור קדמאה עלאה, דהוה
 מקדמת דנא.

(שכג) ומהכא נפקו כל חילין ותוקפין, וארעא אתבסמת ואפיקת חילהא
 לבתר, כיון י דנהיר ונחית, הוה אסתלק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) מי מדד בשעלו מים: (ישעיה מ') ח"א רטו:
 ח"ב קעה: ת"ז תק' ה' יס, ז"ח יתרו ל"ג טג שג.
 רות ע"ז ט"א שמו. (ב) גלידין: לעיל דף רמ"ז
 ציון ג' וש"ג. (ג) ויאמר אלקים יהי אור לעיל
 דף מ' ציון ד' וש"ג.

חלופי גרסאות א גי'א אתגליין. ג גי'א ותוקפא. ד גי'א סתימין ס גי'א אתפשט, ו גי'א דאתנהר. ז גי'א
 דלעילא. ח גי'א נחת ט גי'א ואשתראו, י גי'א חילהא. יא גי'א ל"ג הוא. יב גי'א דנחית ול"ג דנהיר, וגי'א
 דנהיר ול"ג דנחית וגי'א כיון דהוה נהיר הוה. וגי'א. דהוה נהיר ונחית וגי'א כיון דנהירו.

מאמר

הסולם

והארץ היתה תהו

ולא סטא לימינא ולשמאלא. ואינו פונה לימין
 ושמאל, כי בסוד נקודת החולם היה פונה
 לימין בלבד, דהיינו לחסדים בלי חכמה, ובסוד
 נקודת השורק היה פונה לשמאל בלבד, דהיינו
 לחכמה בלי חסדים, אבל עתה בנקודת החירק
 מתלבשים ימין ושמאל זה בזה, ונבחן עתה
 שאינה פונה עוד לימין לבד או לשמאל לבד
 כמקודם לכן, כי כלולים זה מזה. הה"ד מי
 טדר בשעלו מים, מיי פירושו בינה, מדר,
 היינו ע"י הזווג שעשתה הבינה על מסך
 דחירק מדרה וק"ג דג"ר, והעלימה הג"ר דג"ר,
 וסובב על הנ"ל שאומר מיא אתקלו בתקרא
 אלף וחמש מאות, דהיינו חצי המדרגה
 כנ"ל.

שכב) כלא הוה ביה בארעא סתים ורא אתגליא,
 וחירא ותקפא ומיא גלידין בגווה,
 ולא נגידו ולא אתפשטו. הכל היה סחוס בארץ
 ולא נגלה בה כלום, וכחה ועווה, והאורות המכונים
 מיט, היו קפואים בתוכה, ולא נולדו ולא נתפשטו.
 פירושו, עד כאן ביאר ענין יציאת המוחין
 בבינה, ועתה מבאר אותם בבחינת המלכות
 בעת שנחתמה מהבינה, ואומר שבעת יציאת
 המוחין בסוד נקודת השורק, דהיינו בטרם
 שנתלבשו בחסדים, כנ"ל. נסתמו כל האורות
 בהארץ, שהיא המלכות, ונקפאו בתוכה, דהיינו
 שלא יכלו להתפשט בה ולהאיר, עד דאנהיר
 עלה נהורא דלעילא, עד שנמשך האור מסוד
 (רטוי דף י' ע"ב)

שכג) ומהכא נפקו כל חילין ותוקפין, ומכאן
 מאור נקודת החירק, יוצאים
 ומתגלים כל הכחות והגבורות שבהמלכות,
 וארעא אתבסמת ואפיקת חילהא לבתר
 והארץ, דהיינו המלכות, נמתקה, והוציאה אח"כ,
 דהיינו ביום ג', את כחותיה.

כיון דנהיר ונחית הוה אסתלק נהוריה
 מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, כיון שהאור
 האיר בהמלכות, וירד והאיר בעולם, היה מתפשט
 אורו

עלמא, כד אסתכל בחייבי עלמא * אתגניז ואתטמיר ולא נפיק אלא בשבילי
סתמינ דלא אתגליין.

שכד) י וירא אלקים את האור כי טוב, י תנן כל חלמא דקיימא
בקיומא דכי טוב, שלמא הוא לעילא ותתא. חמי אתוון כפום ארחוי, כל חד
וחד, חמא י ט' טב ליה, טב לחלמיה, דהא אורייתא י פתח ביה כי טוב, נהיר
מסייפי עלמא לסייפי עלמא, ד ט', טב, ה טוב הוא, ו טב: נהירו באשלמותא.
שכה) ז ט' תשיעאה דכלא, את ב) דאתנהיר מעלאה, ח ראשיתא
ואתכליל ביה, ואתעביד בסתימו דנקודה, רזא די, דהיא נקודה חדא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) יס מו שכתב שה"ת רומח גם נחמיה תשיעה (א) אתגניז: לעיל דף קמ"ט ציון א' וש"נ.
ממסה למעלה ומקבלה מככח וכו' ומאמר זה מורה כן (ב) וירא אלקים את האור: לעיל דף נ'
ציון א' וש"נ. ג) מ'—מב לחלמיה: ח"א
רד. ח"ב קנב. רל. ז"ח שה"ש ס"ג ט"ב שטו.

ד) ט—פתח ביה כי טוב: ח"ב קנב. רל. ת"ז בהקדמה טו ז"ח שה"ש ס"ג טב שיט.

חלופי גרסאות ח' גיא ואתטמר, ז גיא מתחיל כתיב וירא ומסוגר בסוגריים עד כי טוב ג גיא תנינן. ד גיא
ט' טב טוב הוא נהיר באשלמותיה (אה"ל) וניא ט' טב הוא נהיר באשלמותא. ס גיא ליג טוב
ו גיא ליג טב. ז גיא ליג רק תשיעאה דכלא, עלאה דכלא ראשיתא דאתכליל ביה ואתעביד בסתימו דהיא רזא
דנקודה חד ו' מחיליה נפיק ביה אתעבידו שמים, כד אסתים בנקודה חדא ואתגניז גו, את נהרא ב' מתמן נפקת לאתונא
ולאתרלקא עלמא תהא דאתגליא ברזא דהרין וקיימא בחילא עלאה ודא הוא ט"ב (אה"ל) וניא תשיעאה דכלא
עלאה דכלא ראשיתא דאתכליל ואתעביד בסתימו דנקודה רזא דידו. ח גיא ראשית.

מאמר

הסוקם

ג' אחוון ט"ב

אורו מסוף העולם עד סופו, כד אסתכל בחייבי אורו מסוף העולם עד סופו, כד אסתכל בחייבי
עלמא אתגניז, כשהקב"ה נסתכל ברשעי עלמא אתגניז, כשהקב"ה נסתכל ברשעי
עולם, שעתידים לחטוא באור הזה, גנז את עולם, שעתידים לחטוא באור הזה, גנז את
האור, ואתטמיר, ולא נפיק אלא בשבילי האור, ואתטמיר, ולא נפיק אלא בשבילי
סתמינ דלא אתגליין, האור נסתתר, ואינו מאיר זולת בשבילים סתומים שאינם מתגלים.
מאמר ג' אחוון ט"ב.

שכד) וירא אלקים את האור כי טוב, תנן, כל חלמא דקיימא בקיומא דכי טוב

שלמא הוא לעירא ולתתא וירא וגו' תנן, כל חלום העומד כפתרון של כי טוב, מראה, ששלום לו
למעלה ולמטה. דהיינו בעולם העליון, שאין שם שום מקטרג עליו, ובעולם התחתון, חמי אתיון כפום
ארחוי כל חד וחד, כל אחד ואחד רואה אותיות בחלומו לפי דרכיו ומעשיו. חמי ט' טב ליה טב
דחלמיה, דהא אורייתא פתח ביה כי טוב, נהיר מסייפי עלמא וכו' ראה ט' בחלומי, טוב לו
וטוב לחלומי, שהרי התורה פתחה לכתוב אות ט'
בהמלות כי טוב כי מקודם זה, אין אות ט' בהתורה,
והוא טובב על האור שהאיר מסוף העולם עד סופו, מ' טב הוא, טב, נהירו באשלמותא, לפיכך ט'
הוראתה שהיא טוב, וטוב פירושו, הארה המאירה בכל השלמות.

שכה) ט' תשיעאה דכלא, את דאתנהיר מעלאה ראשיתא ואתכליל ביה:

(דס"ו דף י' ע"ב)

בראשית

רטז

ו' מחיליה נפיק, ביה אתעביד שמים. כד אסתיים בנקודה חד, ו' ואתגניז גו, י אתנהרא ב'. י מניה נפקו עלאה ותתאה. עלאה טמירא, תתאה אתגלייא, ברזא דתרין, וקיימא בחילא דלעילא.

שכו) ודא הוא טוב, ארין תלת אתוון, ז טו"ב, אתכלילו לבתר ס לצדיקא דעלמא, דכליל כלא לעילא ותתא, כד"א * אמרו צדיק כי טוב, ו בגין דנהירו עלאה כלילא ביה, דכתיב י טוב ה' לכל רחמיו על כל מעשיו, לכל כתיב, דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא, עלאה על כלא. עד כאן סתמא דמלין. ז

מסרת הזהר

(א) אמרו צדיק כי טוב: (ישעיה ג') ח"א לג. ס. פב: ח"ב י"א: קכח: קעו: ח"ג טו. קי: ת"ז תק' סט קסו: ז"ח בראשית ו' טד שיח. לך לך כ"ו טב שטו. וישב כט טא שמה. חקת נ"א טג שכו. רות פ"ה ס"א. שנב. (ב) טוב ה' לכל: (תהלים קמ"ה) ח"א ס. פב: קעד. ח"ב יט. ח"ג קו. ת"ז בהקדמה ו. ז"ח וישב כ"ס טא

חלוסי גרסאות ח' גיא ואתגניז בהוא אור קדמאה. נ גיא את נהרא. נ גיא מתמן נפקת לאתווא ולאתקיימא עלמא תתאה דאתגליא ברזא דתרין ד גיא אתוין טוב דאנהו טוב, ס גיא מוסיף לצדיקא קיימא ו גיא ליג מבגין עד לכל כתיב. ז בדס"י כתב חסר ועיין בסוף הספר סי' כ"ז.

ג' אתוון טו"ב

הסולם

מאמר

דהיינו דמפתחא, ונקודה דמנעולא גנוזה בה ואינה ניכרת, וע"כ מתגלים בה המוחין.

שכו) ודא הוא טוב, ארין תלת אתוון טו"ב אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא, דכריכ כלא לעילא ותתא: וזה הוא, ג' האותיות ט' ו' ב', הטי' ה"ס יסוד דישסו"ת ה' הוא ז"א, ה"ב' הן ב' הנוקבין עלאה ותתאה. דהיינו על דרך שנתבאר לעיל, ואלו ג' אותיות טו"ב נכללו לאח"כ בצדיק יסוד עולם הכולל הכל למעלה ולמטה. דהיינו יסוד דז"א, הכולל ג' בחינות הנ"ל. כד"א אמרו צדיק כי טוב, בגין דנהירו עלאה כלילא ביה, והוא שכתוב אמרו צדיק כי טוב, כי הצדיק שהוא יסוד, נקרא כן משום שג' בחינות אור העליון המרומזים בט' ו' ב', נכללים בו. דכתיב טוב ה' לכל וגו', לכל כתיב דא סתימא דמלה, בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא, שכתוב טוב ה' לכל וגו', זה המלה לכל, הוא סתם, שאינו מפרט למי הוא טוב. שהוא משום להאיר יום אחד המאיר לכל, דהיינו היסוד, שהוא יום הששי להיותו כלול מכל חמשת הימים, וע"כ נקרא היסוד כל, וטוב ה' לכל, היינו שהטוב הנ"ל מאיר בהיסוד. עד כאן סתמא דמלין, ע"כ הדברים בסתם, דהיינו בכללות, ולהלן יתבארו בפרטות. בראשית

ו' מחיליה נפיק, ביה אתעביד שמים, כד אסתיים, בנקודה חד, ואתגניז גו, אתנהרא ב' הו' דהיינו ז"א, מכחה של הטי' יצא, השמים, שהוא ז"א, כשנסתיים נעשה בנקודה אחת, שהוא מנעולא, ונגנוה בו בפנים, ואח"כ האירה בו נקודה הב', הנמשכת מן הטי', שהיא מפתחא, פירוש, הזיא שנק' ו' דהויה ונקרא שמים, יצא מכחה של הטי', דהיינו מנקודה דמפתחא, אמנם תחלה נתקן הז"א בנקודה אחת הנק' מנעולא, ואחר שנסתיים, דהיינו בנקודת החזה דז"א ששם מסתיים פרצוף ז"א הגדול, הנה מכחה של הטי'. נגנוה שם נקודה זו דמנעולא, ונמשך המתזה ולמטה של הז"א בהארית נקודה הב', דהיינו בנקודת המפתחא, באופן שסיום פרצוף ז"א שמחזה ולמעלה, הוא בנקודה דמנעולא, וסיום פרצוף ז"א שמחזה ולמטה, הנק' ז"א הקטון הוא בנקודת המפתחא, (וטעם הדבר ע"י בהקדמת הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם הדבר).

כניה נפקו עלאה ותתאה, עלאה טמירא, תתאה אתגליא ברזא דתרין, וקיימא בחילא דלעילא: מן ז"א יוצאות ב' נוקבין, ע"ינה למעלה מחזה, ותחתונה למטה מחזה, העליונה היא נעלמה, להיותה יוצאת מנקודה דמנעולא שבז"א והתחתונה נתגלה בסוד ב' הנקודות, דמנעולא דמפתחא, אבל עומדת רק בכח הנקודה העליונה (דסו"י דף י' ע"ב)

שכז) * בראשית ברא אלקים, ה רוא י בראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. דא חכמה עלאה, דאיהי ראשית. ב' ביתא דעלמא, י לאתשקאה, מההוא נהר, דעייל י ביה. ד רוא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונהר י דאכניש כלא, י מעומקא עלאה, ולא י פסיקו מימיו לעלמין, י לאשקאה לגנתא.

שכח) וההוא י עומקא עלאה י בית ראשון, (ה) י אסתיימו ביה אתוון, בחד י שביל דקיק דגניז בגויה, ומגו ההוא עומקא, נפקו תרין חילין, דכתיב

דרך אמת

(ה) פ"י נעלמו.

מסורת הזהר

א) בראשית ברא אלמים (בראשית א) ח"א א:
 ב: ג: ט: יא: טו: טז: כא: כט: ל: לא: לט: נ:
 נו. פט. קמה. רל. רמו: רנא. רנו: רסב: ח"ב כב: לד: לו. פא: פג: פה: פח. קכו. קט. קטא. קעו:
 קעז: קעח: רכ: רכו: רלא: רעח. ח"ג קסה. רלג: ת"ז בהקדמה ה: יד: תק' כ"ו ע"א: תק' כ"ט עב:
 תק' נ"א פ"ו: תק' נ"ב פז. תק' נ"ג פז: תק' נד פז: תק' נ"ה פח: תק' נ"ו פט: תק' נ"ח צ"ב: תק' ס"א צג: תק' ס"ג צ"ב: תק' ס"ד צ"ה. תק' ס"ה צו. תק' ס"ז צח. תק' ס"ח צח: תק' ע' ק"כ. תק' ב' בהשמטות קל"ט. תק' ז' בהשמטות קמו. תק' יוד בהש' קמו. ז"ח בראשית ג' ט"א שכ. ד' טא שכח. ה' טא שגי שכא של שנא. טר טא שלג ו' טא שד. טג שמש, ז' טר שו: י"ג טר שכב יתרו ל"ד טב שמא תרומה מ"ב טד שיא. מ"ג טא שב. טג שיח. שה"ש ס"ב טד שלג ס"ו טא שלט: עג טא שי"ב. תק"ח צ"ג טג שלא ק"ג טב שלו. קי"ב ט"ג שיא. קטו טב שכג טג שז קי"ז טב שח קכ"א טג שלט. (ב) ראשית עריסותיכם חלה (במדבר ט"ו) ח"ג קעד. ת"ז תק' ט"ז לא. תק' ס"ט קט. ג) שביל דקיק: ח"א יג: כט. ח"ג רד. ז"ח שה"ש עד טג שג.

חלופי גרסאות א זה שייך לעיל [בדפו"י] ברף י"ז ע"א כפי גרסת הרמיק זל"ה" (אה"ל) ז נ"א לאשתקיא, וניא לאשקא וניא לאשקיא וניא לאשקאה, נ ניא בה, ד ניא ל"ג רוא וניא ביה רוא. ס ניא דא כניש וניא דא כנוס, ו ניא מעומקא דבירא עלאה. ז נ"א פסקין. ונ"א פסקן. ח ניא מלאשקאה. ט ניא עמקא י ניא בית ראשון בראשית. יא ניא אסתחמו. וניא אסתחמו.

מאמר

הכולם

תקון פכ"פ דו"ן

מעדין, שא"א הנק' עדן הוציאן לחוץ מהראש. ועשה זאת, כדי להשקות את הגן, כדי שישסו"ת ישקה את הגן שהיא הנוקבא דו"א. כי לולא יציאת ישסו"ת לא היה להנוקבא שום מוחין (כנ"ל דף ז' ד"ה וטעם) ואומר, שישסו"ת אינו מקבל המוחין ישר מא"א. אלא הוא מקבל אותם ע"י או"א עלאין הנקראים עומקא עלאה שזוגם לא פסיק לעלמין. וז"ש ונהר דאכניש כלא וכי.

שכז) בראשית ברא אלקים רוא בראשית עריסותיכם חלה ונו' דא חכמה עלאה דאיהי ראשית: בראשית ונו' הסו"ה ראשית עריסותיכם ונו', שזה חכמה העליונה הנקרא ראשית. כי יליף גזרה שוה מה ראשית האמור בהכ' ראשית עריסותיכם הוא חכמה עלאה, אף ראשית האמור כאן הוא חכמה עלאה. והיינו בינה השבה להיות חכמה. כנודע.

ב' ביתא דעלמא לאתשקאה מההוא נהר דעייר ביה רוא דכתיב ונהר יוצא מעדין: ב' דבראשית יורה על הבית של העולם דהיינו הנוקבא דו"א. שבעת שמקבלת המוחין דחכמה נעשית בית לישוב העולם (כנ"ל דף י"ב ד"ה פירוש) להשקותה דהיינו שמקבלת המוחין מאוחו ונהר שנכנס בה. בסוד הכתוב, ונהר יוצא מעדין להשקות את הגן, שפירושו, ונהר דאכניש כלא מעומקא עלאה ולא פסיקו מימיו לעלמין ראשקאה לגנתא, ונהר. האוסף הכל מעומק העליון. שמימיו אינם פוסקים לעולם, להשקות את הגן. פירוש. ונהר, היס ישסו"ת. הייצא (דפו"י דף ל' ע"ב)

שכח) וההוא עומקא עלאה בית ראשון. אסתיימו ביה אתוון בחד שביל דקיק דגניז בגויה, ועומק העליון הוה הוא בית ראשון שהוא או"א, שהאוחיות, שהם הכלים, נסתיימו בשביל דק אחד הגנוז בהם. פירוש ב' מסכים הם, מנעולא ומפתחא. והסיום דאו"א הוא במסך דמנעולא, שמסך זה לא אתידע, וע"כ נקראים או"א עומק העליון. אבל ישסו"ת שהם ז"ת דבינה, מסתיימים על מסך דמפתחא, וע"כ הם אתידע. (כנ"ל דף רס"ו ד"ה אתעביד). ומנו ההוא עומקא נפקו תרין חילין דכתיב את השמים

את השמים, ה' שמים לא כתיב, אלא השמים, י מגו ההוא עומקא דסתים מכללא. ואת הארץ, ג נהר דא אפיק להאי ארץ. שכת) ד אבל בכללא דשמים ה' הוה, ו נפקו כחדא, * מתדבקא בסטרוי, דא ' בדא. כד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה, ואותיבו ה' לה באתרה, ו דכתיב ואת הארץ, י ואת ה' כללא דאתוון י' דאנון את. של) כד אתהדרת ארעא למיתב באתרה, י' ואתפרש * מסטרוי י' דשמים, הות טו תוהה ובוהה ל'אתדבקא בשמים טו כחדא, י' כקדמיתא, בגין דחמת

מסורת הזוהר

(א) מתדבקא בסטרוי דא בדא. (דו פרצופין) לעיל דף קמ"ח ציון ד' וש"נ.

חלופי גרסאות א' נ'א מוסיף ואת הארץ. ב' נ'א השמים ר"ל חילא דשמיא וחילא דארעא. ג' נ'א שמיא ונ'א סתמא. ד' נ'א ל'ג אבל. ה' נ'א ל'ג הוה. ו' נ'א נפקו. ז' נ'א ל'דא. ח' נ'א ל'א. ט' נ'א באתרה ואתפרש מסטרוי. י' נ'א ל'ג ואת ונ'א ו' כללא. י"א נ'א מכללא. י"ב נ'א ל'ג דאנון את י' נ'א ואתפרש. י"ד נ'א ל'ג דשמים. טו נ'א תוהה ובוהה. טז נ'א ל'ג כחדא. יז נ'א בקדמיתא.

חקון סב"פ דו"ן

הסולם

מאמר

זה בזה. כי דביקות הרוחניים היא השואת הצורה, כנודע. ומקום הדביקות היה באחור של הז"א. דהיינו מחזה ולמטה דז"א. ששם הכלים דאחוריים שלו. כי מחזה ולמעלה של כל פרצוף נבחנים לכלים דפנים. ומחזה ולמטה של כל פרצוף נבחנים לכלים דאחוריים. כמ"ש בפתיחה להכמת הקבלה אות ע"ו ע"ש. ואח"כ כד אתנהיר ראשיתא דכלא, דהיינו שהנוקבא קבלה המוחין דחכמה הנק' ראשית הכל, אז נבחן שהנוקבא נתנסרה מן הז"א, כלומר שנפרדו זה מזה, כי עתה יש שינוי צורה בין ז"א לנוקבא, שהז"א מאיר באור החסדים והנוקבא מאירה באור החכמה. כי פירוד הרוחני אינו רק שינוי צורה. וז"ש שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה. כי נפרדה ממנו, ונתן לה ז"א מקום בפני עצמה. דכתיב ואת הארץ ואת כללא דאתוון דאינון את, שכתוב ואת הארץ, וא"ת יורה על כלל כ"ב אותיות שהם מא' עד ת' שהם הר"ת של המלה א"ת. כלומר שיורה כי נפרדה מהז"א והשיגה כלים נפרדים בפני עצמה, כי כ"ב האותיות הם הכלים כולם של הפרצוף, שהרי כל החכמה מבוראת על פי כ"ב האותיות ואין צריכים יותר.

של) כד אתהדרת ארעא למיתב באתרה ואתפרש מסטרוי דשמים, הות תוהה ובוהה ל'אתדבקא בשמים כחדא כקדמיתא: כשחזרה הארץ לשבת במקומה, ונפרדה מאחוריו של ז"א הנק' שמים, היתה הארץ תהו ובהו לחזור להתדבק בשמים כאחד, כמלפנים, בגין דחמת לשמים

השמים ואת הארץ, ומתוך עומק ההוא יוצאים שני כחות, דהיינו זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים, שכתוב: את השמים. שהם זו"ן הגדולים המסתיימים במנעולא, ואת הארץ, שהם זו"ן הקטנים, המסתיימים במפתחא, שמים לא כתיב אלא השמים, מנו ההוא עומקא דסתים מכרא, שמים לא כתיב אלא השמים, עם ה', שה' זו יורה שהשמים יוצאים מתוך עומק ההוא הסתום מכל, דהיינו מבחינת שביל הדק שבאו"א שהוא נק' מנעולא, ואת הארץ נהר דא אפיק להאי ארץ, הכ' ואת הארץ יורה שנהר זה, דהיינו ישסו"ת, הוציא ארץ הזו שהוא זו"ן הקטנים, דהיינו (כנ"ל דף רנ"א ד"ה ורזא) אשר או"א הוציאו השמים, שהם זו"ן הגדולים וישסו"ת הוציאו הארץ, שהם זו"ן הקטנים. עש"ה.

שכט) אבל בכללא דשמים הוה ונפקו כחדא מתדבקא בסטרוי דא בדא: אבל מתחילה, בכלל שמים היתה הארץ, ויצאו שמים וארץ, שהם זו"ן, כאחד, דבוקים זה בזה באחוריהם, כד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה, כאשר האיר ראשית הכל, דהיינו בעת שהנוקבא קבלה המוחין דחכמה הנקראים ראשית הכל, אז שמים, שהם ז"א, לקחו את הנוקבא והושיבו אותה במקומה. פירוש מתחלת יציאת הנוק', היתה דבוקה בז"א, כלומר, שהאירו שניהם באור אחד, שהוא אור דחסדים, וכיון שהיו בהשואת הצורה בלי הפרש מזה לזה, נבחנים לדבוקים (דפו"י דף ל' ע"ב *) ל'א ע"א)

לשמים נהירין, והיא אתחשכת, עד דנהורא עלאה נפק עלה, ואנהיר לה, ותבת באתרה, לאסתכלא בשמיא אפין באפין, וכדין אתתקנת ארעא, ואתבסמת. שלא) נפק נהורא בסטר ימינא, וחשוכא בסטר שמאלא, ואפריש לון, לבתה, בגין ⁶ לאתכללא דא בדא, הה"ד * ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, ואי תימא ⁷ הוה ⁸ הבדלה ממש, לא אלא ⁹ יום אתי מסטרא דנהורא, דאיהו ימינא. ולילה מסטרא דחשוכא, דאיהו שמאלא. וכד נפקו כחדא, אפריש לון. והבדלה הוה מסטרוי, ⁷ לאסתכלא ⁶ אפין באפין, ולא תדבקא דא בדא ¹ למהו כלא חד.

שלב) ¹ ואיהו אקרי יום, וקרי ליה יום. ⁸ ואיהו קרי לילה כד"א ⁹ ויקרא

מסורת הזהר

(א) ויבדל אלקים בין האור לעיל דף ג' ציון ד' וש"ג. (ב) יום—ימינא לילה—שמאלא. ח"א טו: יז. (ג) ויקרא אלקים לאור יום: לעיל דף ג' ציון ג' וש"ג. חלופי גרסאות א ג"א בגין דלא לאסתכלא (אה"ל) ונ"א בגין לאסתכלא. כ ג"א ליג הוה (אה"ל) ג ג"א ליליא ממש. ד ג"א לאסתכופי. ה ג"א אנפין באנפין. ו ג"א למהוי. ז ג"א אור. ונ"א איהו, ונ"א אור הוא. ח ג"א וחשך. ונ"א והיא אתקרי לילה דכתיב ולחשך קרא לילה בגין דאחיד בה חשך ולית לה נהורא מגרמה.

תקון פכ"פ דו"ן

הסולם

מאמר

מקבלת הנוקבא את האור מן הז"א. כמו שמבאר לפנינו. הה"ד ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, שע"י הבדלה זו, ויקרא אלקים לאור יום וגו' היום ולילה נזדווגו ונעשו יום אחד. (ע"י לעיל דף ק"ח ד"ה וביאור).

ואי תימא הוה הבדלה ממש, לא, אלא יום אתי מסטרא דנהורא דאיהו ימינא ולינה מסטרא דחשוכא דאיהו שמאלא: ואם

תאמר, שהכח ויבדל אלקים בין האור וגו', פירושו הבדלה ממש, דהיינו פירוד בין האור ובין החשך, ואומר, לא כן, אלא הפירוש הוא, כי היום בא מצד האור שהוא ימין, והלילה באה מצד החשך, שהוא שמאל, וכד נפקו כחדא אפריש לון וכשיצאו ושלטו כאחד, הפריד אותם, והבדלה הוה מסטרוי לאסתכלא אפין באפין וקאתדבקא דא בדא למהו כלא חד. וההבדלה היתה מצדו, דז"א, כדי להסתכל פנים בפנים ולהדבק זה בזה. שיהיו לגמרי אחד. (וכבר ביארתי סוד הבדלה זו, לעיל דף ס' ד"ה ורזא, דא, עש"ה כל ההמשך) שה"ס הבדלה בסדר ההארה. הנבחן למחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא, כי הוא נוהג בסוד הזווג לקיום העולם.

שלב) ואיהו אקרי יום וקרי ליה יום, ואיהו קרי לילה, כד"א ויקרא אלקים לאור יום וגו': והוא, ז"א, נקרא יום, וע"כ נאמר שקרא האור יום. והיא, הנוקבא, קרא לה

לשמים נהירין והיא אתחשכת, משום שהארץ ראתה את השמים מאירים, והיא נחשכה. פירוש. כי אחר שנפרדה מז"א ע"י אור החכמה שקבלה מישסו"ת, כי ישסו"ת עלה לראש א"א ונעשה לחכמה, והשפיע אל הנוקבא, הנה אז היתה לה חכמה בלי חסדים, כי א"א כולו חכמה הוא, וז"ת אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים, ע"כ נחשכה הנוקבא, וחשקה לחזור ולהדבק בז"א מאחוריו, כדי להאיר עכ"פ בחסדים כמו הז"א.

עד דנהורא עלאה נפק עלה ואנהיר לה ותבת באתרה, לאסתכלא בשמים אפין באפין: ונמשך החשך בהנוק', עד שיצא אור העליון ונמשך אליה והאיר לה, ואז חזרה להסתכל בשמים, שהוא ז"א, פנים בפנים, וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת ואז נתתקנה הארץ, שהיא הנוקבא, ונתמתקת מהדינים שהיו בה, פירוש שעלתה לעיבור לאו"א מחדש והשיגה מהם מוחין דפנים, (כמ"ש כל זה לעיל דף ק"ח ד"ה וכבר נתבאר ע"ש כל ההמשך ואין להכפיל דברים.)

שלא) נפק נהורא בסטר ימינא, וחשוכא בסטר שמאלא, ואפריש לון לבתה, בגין לאתכללא דא בדא הה"ד וכי: עתה מבאר איך הנוקבא מקבלת את אור העליון הנזכר, ואומר האור יוצא בצד ימין, כי הוא מקובל אל הז"א שה"ס ימין. והחשך נשאר בצד שמאל, שהיא הנוקבא, וז"א מפריד אח"כ את החשך מי האור, כדי שיכללו זה בזה, ואז בכח הבדלה הזו, (דפו"י דף ל"א ע"א)

בראשית

רעא

אלקים לאור יום וגו'. מהו ולחשך, דא חשך דאחיד ^א ליליה, דלית לה נהורא מגרמה, ואע"ג ^ב דאתא מסטרא דאשא ^ג דאיהי חשך, אבל חשך, עד ^ד דאתנהיר מסטרא דיום, יום נהיר ליליה, וליילה לא ^ה נהיר עד זמנא דכתיב ^ו וליילה כיום יאיר כחשכה כאורה.

שלג) רבי ^ז אלעזר קפץ בקדמיתא, ודרש ^ח קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים, קול ה' דא ^ט קול עלאה, דממנא על המים, דנגדין מדרגא לדרגא, עד דמתכנשי לאתר ^י חד, בכנופיא ^{יא} חדא. ההוא קול עלאה משדר לאנון ^{יב} מיין בארחייהו, כל חד וחד כפום ארחה, כהאי ^{יג} גננא דממנא על מיא, ^{יד} לשדר לון, לכל אתר ואתר, כדחזי ליה. כך קול ה' ממנא על מיא.

דרך אמת

(א) כגון הוה שמסקה השדות וסולח מימי ההשקאה לכל רוחות השדה ככאוי לו אף כן קול ה' וגו'.

מסורת הזהר

(א) וליילה כיום יאיר: תהלים קל"ט ח"ב לה קלא ת"ז תק' ל' עה. (ב) קול ה' על המים: לעיל דף לו ציון ה' וש"ג

חלופי גרסאות א גיא בליילה. ב גיא דאתיא. ג גיא חשיך איהו עד דאתנהיר. ד גיא דיתנהיר ה גיא אנהיר. ו גיא אליעזר. ז גיא הכבוד וכו', ח גיא קול עלאה מים עליונים. ט גיא דא. י גיא חד. יא גיא מיא, יב גיא גוונא. יג גיא גננא דמיא. יד גיא לשדרא. וטא דישרר.

מאמר

הסולם

קול ה' על המים

שלג) רבי ארעזר קפץ בקדמיתא ודרש קול ה' על המים וגו', קול ה' דא קול עלאה דממנא על המים: ר"א קפץ מתחילה ודרש הכתוב קול ה' על המים וגו', אשר קול ה' הוא קול עליון הממונה על המים. פירוש, ז"א נק' קול, וכשהוא עולה להבינה, ומכריע שם בסוד המסך דנקודת חירק, בין נקודת החולם שהוא ימין לבין נקודת השורק שהוא שמאל, או נק' ז"א קול עליון, והוא הממונה על המים. שה"ס המוחין, כי על ידי הכרעה זו שעושה בין ימין ושמאל דבינה, ומשלים שם שמא דאלקים, זוכה גם הוא באלו המוחין דג' נקודות, וממשיכים משם אל החג"ת שלו, ומחג"ת אל הנה"י, ומנה"י להנוקבא. לפיכך קול עלאה שבבינה, נבחן לממונה על כל אלו המוחין, כי הוא השורש שלהם. וז"ש, דנגדין מדרגא לדרגא עד דמתכנשי לאתר חד בכנופיא חדא, שהמים אלו שהם המוחין נמשכים ממדרגה למדרגה, דהיינו ממדרגת הבינה למדרגת ז"א, וממדרגת חג"ת דז"א למדרגת נה"י שלו, עד שהמוחין מתקבצים למקום אחד, שה"ס יסוד שלו, בקיבוץ אחד. כי היסוד כולל בתוכו לכל המדרגות, וע"כ נק' כל. ההוא קול עלאה, משדר לאינון מיין בארחייהו כל חד וחד כפום ארחה כהאי גננא וכו'. קול עליון הוה שולח אותם המים בדרכם, לכל ספירה וספירה לפי דרכה. כאותו חגנן

לה לילה כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה, מהו ולחשך, דא חשך דאחיד ללילה, דלית לה נהורא מגרמה, שואל מהו החשך, שבהכתוב ולחשך קרא לילה, ואומר, שהוא החשך שנאחו בהלילה, שאין לה אור מעצמה ולא כלום. כלומר, הלילה היא הנוקבא, אין לה מעצמה כלום, ואפי' החשך הנאחו בה אינה שלה אלא הוא חשך הנמשך לה מאמא, דהיינו הצד שמאל שלה, הנבחן לנקודת השורק שבישסו"ת כנודע. ואע"ג דאתי מסטרא דאשא, דאיהי חשך, ואע"פ שהחשך בא מצד האש שהוא חשך, מ"מ אינו של הנוקבא עצמה, שאין לה כלום מעצמה.

אבל חשך עד דאתנהיר מסטרא דיום, יום נהיר ללילה: אבל החשך נמשך, עד שמאיר מצד השפעת היום, דהיינו עד שמקבל חסדים מ"א הנק' יום, ואז מתלבש אור החכמה באור החסדים (כנ"ל דף ט"ז ד"ה וזה אמרו). ונמצא מבחינה זו שהיום שהוא ז"א מאיר להלילה, שהיא נוקבא, וליילה לא נהיר, עד זמנא, דכתיב וליילה כיום יאיר כחשכה כאורה. אבל הלילה עצמה אינה מאירה מכח השפעת היום, עד הזמן של גמר החקון. שכתוב וליילה כיום יאיר וגו'. (ועי' לעיל דף קי"ח ד"ה וביאור)

(דמו"י דף ל"א ע"א)

שלד) אל הכבוד הרעים, כד"א * ורעם גבורותיו מי יתבונן, ה' דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מניה. ד"א, א"ל הכבוד הרעים, דא ימינא, דנפקא מניה שמאלא, ה' על מים רבים, ה' דא חכמה עלאה י דאקרי יו"ד. על מים רבים, על ג' ההוא עומקא ד' סתימאה דנפיק מניה. ה' כד"א י' ושבילך במים רבים.

שלה) ר"ש פריש פלוגתא, ו' ואמר, פתח ' קרא ואמר, ח' כתיב י' לעמת

מסורת הזהר

א) ורעם גבורותיו מי וגו': (איוב כ"ו) ח"ג רלה: ת"ז תק' י"ג כח: ב) ושבילך במים רבים: לעיל דף רנ"ב ציון ד' וש"נ. א) לעומת המסגרת: לעיל דף רל"ג ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א) גיא דא סטרא דגבורה נפקא מיניה. (מנה) ב) גיא דקיימא ול"ג דאקרי יו"ד. וגי' דאקרי עין ג) גיא הווא נהר. ד) גיא סתימא. ה) גיא כד"א בים דרכך ושבילך במים רבים. ו) גיא ליג ואמר. ז) גיא פתח ואמר קרא. ח) גיא דכתיב.

מאמר

הסולם

קול ה' על המים

הגנן הממונה על בור מים, לשלוח המים לכל מקום ומקום כראוי לו. כך קול ה' ממונה על המים שהם המוחין.

שלד) אל הכבוד הרעים, כד"א ורעם גבורותיו מי יתבונן, דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מניה: הוקשה לו הלא אל הוא שם החסד, והרעים. הוא פעולה של גבורה. זה כיצד, ואומר שהוא כמ"ש, ורעם גבורותיו מי יתבונן, זהו בקינה המתגלית מתוך ההתבוננות ברעם הגבורה ויוצאת ממנה. כלומר, שאל הכבוד, ה"ס החסד המתגלה מחמת הגבורה, כיתרון האור מתוך החשך, וע"כ נאמר אל הכבוד הרעים, כי הוא נגלה על ידי שהרעים בגבורה, דבר אחר, אך הכבוד הרעים, דא ימינא דנפקא מניה שמאלא: פירוש אחר, בהכ"א אל הכבוד הרעים. ה"ס ימין שהוא חסד, אשר הגבורה נאצלת ממנו, כי הספירות יוצאות ונאצלות זו מזו כנודע. וא"כ יהיה פירוש הכ"א כפשוטו, אל הכבוד שהוא חסד, הרעים האציל הגבורה שה"ס רעם. ה' על מים רבים, ה' דא חכמה עלאה דאקרי יוד, על מים רבים על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מניה וכו', ה' על מים רבים, ה' פירושו התגלות חכמה העליונה הנקראת יוד, דהיינו המוחין דא"א עילאין. על מים רבים, פירושו, שמתגלה על עומק הסתום הזה שיצא הימנו, כמ"ש ושבילך במים רבים. שה"ס המסך דמנעולא, (כנ"ל דף רנ"א אות ש"ח).

ביאור הדברים. כי יש ב' מיני התכללות הקוין של ימין ושמאל. א) שאחר שקו אמצעי הכריע ביניהם בסוד קומת החסדים היוצאת על (דפו"י דף י"א ע"א)

והנה הדרוש של ר' אלעזר, הוא בהתכללות דמין הא' וז"ש אל הכבוד הרעים, דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מניה כי אחר שנכללו זה מזה ע"י קרא עלאה מתגבר קו הימין. וזהו שמסיים על מים רבים על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מניה כד"א ושבייך במים רבים, כי משום שקומת החסדים מסוד מסך דחירק, המכריע בין הקוין וכוללם זה בזה, יוצא על מסך דשביל דקיק שבז"א, הנמשך לו מחכמה עלאה, שה"ס או"א עלאין, ע"כ יש לו כח לאור דחסדים שלו להתגבר על קו שמאל, ולהשאר הפרצוף בשליטת החסדים בלבד. הרי שהדרוש טובב על התכללות דמין הא'. וז"ש ר"א קפץ בקדמיחא ודרש, דהיינו מתחילה מטרם שזכה למוחין דחיה, שה"ס התכללות דמין הב', קפץ ודרש ופירש הכתובים, רק על פי התכללות דמין הא' שח"ס מוחין דנשמה, ולהלן מביא הדרוש דר"ש שהוא ע"פ התכללות דמין הב', בסוד המוחין דחיה.

מאמר לעומת המסגרת

שלה) רבי שמעון פריש פלונחא ואמר פתח קרא ואמר כתיב לעמת המסגרת

המסגרת ^א תהיינה ^ב הטבעות בתים לבדים, מאן ^ג ההוא מסגרת, דא הוא אתר סגיר ^ד דלא ^ה פתיחא, בר בשביל חד דקיק, דאתיידע בגניזו לגביה, ובגיניה ^ו אתמלי ^ז ורשים תרעין, לאדלקא ^ח בוצינין. ובגין, דאיהו אתר ^ט גניזו וסתים, אקרי מסגרת, ודא הוא עלמא דאתי, ^י וההוא עלמא דאתי ^{יא} אתקרי מסגרת.

שלו) ^{יב} תהיינה הטבעות, אלין ^{יג} עוקאן עלאין, דאתאחדן דא בדא, מיא מרוחא, ורוחא מאשא, ואשא ממיא, ^{יד} כלהון אתאחדן דא בדא, ונפקן

דרך אמת

(ה) טבעות עליונות.

חלופי גרסאות ^א גי'א ליג תהיינה הטבעות בתים לבדים כ גי'א הטבעות וגי' וליג בתים לבדים. ג גי'א מאן הוא ד גי'א וליא. ה גי'א פתיח. ו גי'א פתח. ז גי'א ואתמליא. ח גי'א ואתרשים. ט גי'א בוצינין. י גי'א ליג וההוא ער מסגרת. יא גי'א דאחי דאקרי מסגרת. יב גי'א אקרי. יג גי'א ליג תהיינה יג גי'א וכלהון אתרבקן ואתאחדן דא בדא ונפקין דא מדא כהני עוקאן (אה"ל) וגי'א כלהו אתאחדן (ד"ו) וגי'א כלהו אתרבקן.

לעומת המסגרת

הסולם

מאמר

ומתלבשת החכמה בחסדים. אבל כיון שקומת חסדים יוצאת על מסך זה בשביל דקיק, הוא גורם דאתיידע בגניזו לנביה, שהארת החכמה נודעת בהם בצנעה, כלומר בחינת מטה למעלה שהוא ו"ק דג"ר. ולא ממעלה למטה שה"ס ג"ר דג"ר. ולפיכך נקראים הישוסות גם אחר ההתכללות החכמה בחסדים. בשם מסגרת, כי אורותיה אינם מאירים כפי יכלתם.

שלו) תהיינה הטבעות. אלין עוקאן עלאין דאתאחדן דא בדא: תהיינה

הטבעות הן הטבעות העליונות דהיינו חג"ת שלמעלה מחזה דו"א הנאותות זו בזו. מיא מרוחא ורוחא מאשא ואשא ממיא כלהון אתאחדן דא בדא ונפקן דא מן דא כהני עוקאן, מים אש רוח. הם חסד

גבורה תפארת דו"א. וכשמקבלים המוחין הם נכללים זה מזה, המים שהוא חסד נכלל מרוח שהוא ת"ת ורוח מאש שהוא גבורה, ואש ממים. כולם נכללים זה בזה ויוצאים זה מזה כמו הטבעות. פירוש המוחין דאו"א עלאין נקראים עוקא דכ"א. ואומר שאלו חג"ת דו"א להיותם נכללים ויוצאים זו מזו כהני עוקאן שהם המוחין דאו"א הנקראים עוקאן, כלומר שאינם מתגלים בדרך התכללותם זה מזה, אלא אחר שנתכללו זה מזה מתגבר שליטת החסד עליהם, כנ"ל בדברי ר' אלעזר, ודומים כהני עוקאן, שהם המוחין דאו"א, שהם חסדים מכוסים, ע"כ נקראים גם החג"ת דו"א בשם עוקאן, והכתוב תהיינה הטבעות, סובב על חג"ת הללו דו"א. וכלהון

המסגרת וגי' מאן ההוא מסגרת ר"ש פירש המחלוקת, דהיינו שביאר ענין התכללות ב' הקוין ימין ושמאל שהיו מקודם לכן במחלוקת ואמר. פתח קרא ואמר לעומת המסגרת תהיינה הטבעות וגי' ושאל מי הוא מסגרת זו. ומשיב דא הוא אתר סגיר דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק. זה הוא מקום סגור, שאינו נפתח זולת בשביל דק אחד. דאתיידע בגניזו לנביה שנודע בתוכו בצנעה, ובגיניה אתמלי, ורשים תרעין לאדלקא בוצינין, ומכחו נתמלא באור, וציין שערים להדליק הנרות. ובגין דאידו אתר גניזו וסתים אקרי מסגרת, ודא הוא עלמא דאתי. וההוא עלמא דאתי אתקרי מסגרת, ומשום שהוא מקום גנוז וסתום הוא נקרא מסגרת, וזה הוא עולם הבא. כי עולם הבא נקרא מסגרת.

ביאור הדברים, עולם הבא הוא ישוס"ת, כי או"א עלאין נק' לעתיד לבא. וישוס"ת נק' עולם הבא. ומבחינת המוחין דנקודת השורק, שה"ס הארת החכמה נטראים ישוס"ת בשם מסגרת, כי אז נסגרים האורות ואינם מאירים בה. וז"ש הוא אתר סגיר, דהיינו בעת הארת נקודת השורק, שאינה יכולה להאיר באור החכמה מטעם חוסר חסדים. דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק, ואין אורותיה נפתחים זולת ע"י ביאת קומת החסדים מכח הווג על המסך דנקודת החירק, שה"ס מסך דמנעולא. הנק' שביל דקיק, וקומת חסדים זו ה"ס קו המכריע המיוחד ב' הקוין זה בזה. (דטו"י דף ג"א ע"א)

דא מן דא ב' בהני עזקאן, וכלהון מסתכלן, לגבי ההוא מסגרת, דביה
 י מתאחד, לההוא נהרא עלאה, לאשקאה לון, ואתאחדן ביה.
 שלז) בתים לבדים, הני עזקאן. י מלאין אנון בתים, ואתרין לבדים,
 דאנון רתיכין דלתתא, בגין דדא אתי מסטרא דאשא, ודא מסטרא דמיא, ודא
 י מסטרא דרוחא, וכן כלהו, בגין למהוי רתיכא לארונא, ועל דא מאן דמקרב
 יקרב באיין בדים, ולא במה דלגו, לך לך אמרין נזירא, סחור סחור, לכרמא
 לא תקרב בר אנון י דאתחזון לשמשא לגו, לון י אתיהיב רשותא לאעלאה
 לשמשא ולקרבא, ועל דא כתיב * והזר הקרב יומת.

מסורת הוהר

(א) והזר הקרב יומת: (במדבר א') ח"ב קיו ח"ג רלה. רעד: רעו. רפכ: ת"ו בהקדמה ט. חק' ס"ט קא.
 תק"ח קיד טא שלג. קי"ח ט"ג שא.

חלופי גרסאות ח' נ"א כהני. כ' נ"א דביה אתאחד כלא והוא עלאה לאשקאה. ג' נ"א עלאין. ד' נ"א ודא אתי
 ס' נ"א מוסיף כהנים דאתחזון. ו' נ"א אתיהיב ונ"א אתיהיב.

לעומת המסגרת

הסולם

מאמר

ובלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת, דביה
 מתאחד כההוא נהרא עלאה לאשקאה לון
 ואתאחדן ביה: והטבעות כולם מסתכלים אל מסגרת
 ההוא, שה"ס ישו"ת. ששם מושג נהר העליון להם
 להשקוהם דהיינו הנהר היוצא מעדן שה"ס ישו"ת.
 ונאחזים בו. פירוש, כשהטבעות שהם חג"ת דז"א
 הן לעצמן הן מסתכלין לאו"א עלאין ומקבלים
 מהם חסדים מכוסיים, כי ע"כ הם מכונין טבעות,
 אבל בעת שהטבעות רוצים להשפיע הארת חכמה
 לנה"י שלמטה מחזה, אז מסתכלים לעמת המסגרת
 שה"ס ישו"ת, ששם סוד הנהר היוצא מעדן,
 המשפיע הארת חכמה, אשר בהם ה' יוצא מאויר
 ואשתאר אור, כנ"ל דף ר"ב ד"ה ורוא)
 ונהר הזה משקה אותם בהארת חכמה, והם
 משפיעים לנה"י כמ"ש לפנינו.

שלז) בתים לבדים, הני עזקאן עלאין אנון בתים
 ואתרין לבדים: ואז אמר הכתוב בתים
 לבדים, כי אלו טבעות העליונות, שמלמעלה מחזה דז"א,
 הן נעשות עתה בתים ומקומות להבדים, שהם נה"י
 שלמטה מחזה דז"א. כלומר שנה"י מקבלים מהם
 המוחין דהארת חכמה המכוניים בית, בסו"ה
 בחכמה יבנה בית, ונבחן אשר הטבעות נעשו
 לבתים בשביל הבדים, שהם נה"י שלמטה מחזה
 אבל לא בשביל עצמם, כי כשהן לעצמן אינן
 בחינת בתים אלא טבעות, כלומר שהם רק במוחין
 דחסדים מכוסיים המכוניים טבעות, כנ"ל. ושיעור
 הכתוב הוא, לעומת המסגרת תהינה הטבעות,
 בתים לבדים, שבעת שהטבעות רוצים להיות
 בתים לבדים, דהיינו להשפיע להם חכמה, אז
 תהינה הטבעות לעומת המסגרת, דהיינו
 שיקבלו מיסו"ת הנקרא מסגרת, ששם הארת
 חכמה, ואז יתהפכו הטבעות להיות בתים,
 (דמו"י דף ל"א ע"א)

והיינו

שלח) ה' בית דבראשית רברבא, רבי יוסי שאיל י ליה ואמר, האי י שיתא יומי בראשית דקא תנינן, מאן אנון, אמר ליה, היינו דכתיב א' ארוי לבנון ד אשר נטע, כמה דאלין ס' ארוין נפקין מן לבנון, הכי נמי אנון שיתא יומין, נפקין י מן בראשית. שלט) ואלין שיתא יומין עלאין קרא ז פריש לון, דכתיב י לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו', כי כל דא צדיק. בשמים דא תפארת. ובארץ דא כ"י, כתרגומו, י די אחיד בשמיא ובארעא, כלומר, ה' דיסודא ס' דעלמא דאקרי כל, איהו אחיד בתפארת, דאקרי שמים, ובארץ, * דאקרי כ"י. שמ) ועל דא, י בראשית, י ראשית, י היא יא ב' בגין י דאיהי

מסורת הזהר

א) ארוי לבנון אשר נטע: לעיל דף רמ"ג ציון ב' וש"נ. ב) לך ה' הגדולה והגבורה: (ד"ה א, כ"ט) ח"א רלה: רמא. רנו: ח"ב מ: קטו. קיו. קעח: רעו: ח"ג כד. פט: צב. קלו: קמח. קסח: קנו. רצה. שב. ת"ז בהקדמה ט: תק' א' יו: תק' ה' כ': תק'. י"ג כס תק' י"ט מ: תק' כ"א סב. תק' מ"ז פד. ז"ח תולדות כ"ו טג שלו. טדשיח. ויצא כ"ז טד שי. תשא מ"ד טג שו. חוקת נ"א טא שיג תק"ח צד טב שלו ק"ג טב שח. קט"ו טג שטו. קי"ט טד שיב. ג) די אחיד בשמיא וארעא: ח"ב קטו. ח"ג רנו. ת"ז בהקדמה ט: תק' י"ג כס. תק' מ"ז פד. תק"ח ק"ג טב שח. קי"ט טד שיב. ד) בראשית-בחכמה: ח"א ג: קמה. רנו. ח"ב רכא.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג בית דבראשית רברבא. ב' נ"א מוסיף על דא. ונ"א על זה. ולי"ג ליה. ג' נ"א שית ונ"א ששת ימי. ד' נ"א ל"ג אשר נטע. ס' נ"א ארוים. ו' נ"א מבראשית ולי"ג מן. ז' נ"א קא פריש. ח' נ"א ביסודא. ונ"א דיסוד. ט' נ"א עלמא. י' נ"א ל"ג היא. ונ"א היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא. יא' נ"א ל"ג ב' יב' נ"א. דאיהו.

<p>מאמר</p> <p>והיינו רק במקום נה"י שה"ס הבדים, המקבלים מיסודות דרך הטבעות כמבואר, וז"ש ר"ש פריש פלוגתא (לעיל באות של"ה) כי אחר שמקיים הארת שניהם נבחן שישב את המחלוקת. ועשה שלום ביניהם. אבל ר' אלעזר שלא קיים אלא הארת הימין, א"כ עוד לא נתישב המחלוקת כראוי.</p> <p>מאמר ב' ראשית</p> <p>שלח) בית דבראשית רברבא. רבי יוסי שאיל ליה ואמר, האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן, מאן אינון, הב' של בראשית היא ב' גדולה במסורה, ר' יוסי שאל לר"ש ואמר, אלו ששה ימי בראשית שאנו לומדים מי הם אמר ליה היינו דכתיב ארוי לבנון אשר נטע, כמה דאלין ארוין נפקין מן לבנון הכי נמי אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית. א"ל ר"ש היינו שכתב ארוי לבנון וגו', כמו שארזים הללו יוצאים מלבנון, כן ששת ימי בראשית יוצאים מן בראשית. פירוש. בראשית היא חכמה כמ"ש להלן, וששת ימי בראשית הם חג"ת נה"י דז"א היוצאים מחכמה הנקראת ראשית. כמ"ש להלן.</p> <p>(דפו"י דף ל"א ע"א *) ע"ב</p>	<p>הסולם</p> <p>ב' ראשית</p> <p>שלט) ואלין שתא יומין עלאין קרא פריש לון, דכתיב לך ה' הגדולה ונוי, כי כל דא צדיק אלו ששה ימים העליונים דבראשית. מפרש אותם הכתוב שנאמר לך ה' הגדולה היינו חסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל זה צדיק, דהיינו יסוד. הרי שהכתוב מפרש את השמות של ששה הספירות חג"ת נה"י. בשמים דא תפארת, ובארץ דא כנסת ישראל כתרנומו די אחיד בשמיא ובארעא: בשמים הוא ת"ת, ובארץ זה כנסת ישראל, שהיא מלכות, ונמצא שיעור הכתוב, כי כל בשמים ובארץ, שהוא כתרנומו, די אחיד בשמיא וארעא. כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל איהו אחיד בתית דאקרי שמים ובארץ. דאקרי כנסת ישראל כלומר שיסוד העולם דהיינו יסוד דז"א הנקרא בשם כל הוא אחוז בת"ת הנקרא שמים ובארץ הנקראת כנסת ישראל דהיינו מלכות.</p> <p>שמ) ועל דא בראשית ב' ראשית היא ב' בגין דאיהי תניינא לחושבנא: וע"כ נאמר בראשית על החכמה שהיא נוטרקין ב' ראשית, היא ב' משום שהחכמה היא שניה בחשבון הע"ס</p>
--	--

תניינא **לחושבנא**. **ח** ואקרי ראשית, **ג** בגין **ג** דהאי **כתרא עלאה** **טמירא**, **ד** היא **קדמאה**, **ה** ועל **ה** **דלא עיייל בחושבנא**, **ו** תניינא **ו** הוי **ראשית**. **ז** בגין **ח** דא **ב** **ו** ראשית. **ועוד**, **כמה דחכמה עלאה**, איהי **ראשית**, **חכמה** **י** תתאה, **ראשית נמי** **יא** הויא. **ועל דא**, **לית לאפרשא**, **ב** **מן ראשית**.

שמא **א** **בראשית**, **מאמר קרינן ליה**, **והכי הוא**, **ושיתא יומין** **יב** **נפקין** **יג** **מינה**, **ואתכלילן ביה**, **יד** **ואלין אקרון**, **כגוונא דאלין אחרנין**. **שמב** **ברא** **טו** **אלקים**, **הה"ד**, **ונהר יוצא מעדן** **להשקות את הגן**, **מאי**

מסורת הוזהר דרך אמת

א **בראשית מאמר**: לעיל דף מא ציון ג' וש"ג. **ח** רביס טעו נזה הלשון ולמרו מה שאמרו עיין באלהם האזינו רפיס ב' אחר דשוחח אשתכח כו' וכפי ויאל קנ"ד ב' ונפ' וישלח ס"ג ב' שיוחח עלאה קדש איהו כו' ויחי רמ"ו ב'.

הלופי גרסאות **ו** גי' דאקרי (אה"פ) **ג** גי' בגין. **ג** גי' דהא **ד** גי' איהו. **ה** גי' ועל דא **ו** ליג **דלא** **א** גי' אקרי, **ז** גי' ודא הוא **ב** ראשית **ו** ליג בגין דא (אה"פ) **ח** גי' כך. **ט** גי' **ב** ראשית **ברא** **אלקים**. **י** גי' תתאה לתחתונים **יא** גי' הויא. **ונגא** הוא, **יב** גי' נפקי. **וניא** **ונפקין** מניה. **יג** גי' מניה. **יד** גי' אינון. **וה"א** **ואלין** אינון **כגוונא דאלין אחרנין** **לאשקאה** ליה **ולקיימא** ליה **ולאסתכלא** ביה **ולג** **מברא** **עד לאשקאה** (אה"פ). **טו** גי' **מברא** **עד לאשקאה**. **וניא** **ברא** **היינו דכתיב** **וליג** **אלקים**.

המאמר הסולם ב' ראשית

הע"ס, **ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה** **טמירא** **היא קדמאה** **ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית**. **והיא נקראת ראשית** משום שבאמת **כתר עליון הנסתר** הוא הראשון **מהע"ס**. **אלא** משום שהכתר אינו נכנס בחשבון הספירות **לכן ספירה השניה דהיינו חכמה נחשבת לראשית**, **והטעם שהכתר אינו בחשבון הספירות הוא**, **כי בעתיק שה"ס הכתר שולט עוד הצמצום א'**, **וע"ס מצמצום ב' הן**. **ואע"פ שאומר לעיל (דף ד' אות ב')** **שה"ס בקע ולא בקע**, **דהיינו שנתקן גם מצמצום ב'**, **אבל זה היה בשביל א"א**, **שהוא חכמה**, **כמ"ש שם**. **וע"כ נבחן עתיק כמו א"ק**, **ואינו מצטרף להספירות של עולם התקון**, **שהם כולם מצמצום ב'**. **והספירות מתחילות מחכמה**, **שהוא א"א**, **או הבינה שנעשית לחכמה**. **כי אחר שחכמה ד"א נסתמה ואינה משפעת לאצילות משמשת הבינה תחתיה**. **בגין דא ב' ראשית**, **משום זה נאמר עליה ב' ראשית**. **ב' משום שהיא שניה לאצילות הע"ס**, **וראשית משום שהיא ראשית לחשבון אחר שהכתר אינו נכנס בחשבון**.

שמא **בראשית**. **מאמר קרינן ליה** **והכי הוא**, **ושיתא יומין** **נפקין מינה** **ואתכלילן ביה**: **בראשית**. **חושבים אותו למאמר**, **בין העשרה מאמרות**, **וכן הוא**. **וששה ימים יוצאים ממנה**, **היינו מן בראשית**, **ונכללים בה**. **מאמר**, **פירושו מדרגה שלימה בג"ר**. **והוקשה לו** **במה שאמרו**, **כי בראשית נמי מאמר הוא**, **הלא הוא ניוטרקין בראשית**. **שורה שהוא ר"ק חסר ג"ר**. **ועל זה משיב**, **כי באמת הוא מאמר שלם**, **ומה שנרמז בו ו"ק**. **הוא משום שששה ימים חג"ת נה"י דו"א יוצאים ממנו**. **וע"כ נכללים בו**. **ואלין אקרון כגוונא דאלין אחרנין**. **ואלו שנכללו בו נקראים ששה**. **ונרמזים בו**, **בראשית**. **כמו** **אלו ששה דו"א שיצאו ממנו**. **כלומר**, **על שם ששה דו"א שיצאו ממנו**, **בסוד אשר דנפיק מבראשית**. **(כנ"ל דף י"א אות ו')** **נרמזים בו הנוטרקין בראשית**, **אבל הוא עצמו הוא מאמר שלם**.

שמב **ברא** **אלקים**, **הה"ד** **ונהר יוצא מעדן** **להשקות את הגן** **וה"א**: **ברא** **אלקים** **היא** **כמ"ש** **(דפו"י דף י"א ע"ב)**

בראשית

רעז

להשקות את הגן, ה לאשקאה ולקיימא ליה, ולאסתכלא ביה, בכל מה דאצטריך. אלקים: י אלקים חיים, דמשמע י בראשית ברא אלקים, ודאי על ידא דהוא נהרא, בגין ד לאפקא ה כלא, ולאשקאה ו כלא. י שמג) את השמים, חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי. לבתר האי, ביה אתברי עלמא לתתא, ביה יהיב חילא לכלא. ה את השמים, דמשמע דשמים, אפיקו את, בחילא דרזא דאלקים חיים, בתר ה דראשית אפיק ליה.

שמד) כיון דהאי אפיק כלא, וכלא אתיישב בדוכתיה. י כחד

חלופי גרסאות ה ג'א לאשקאה ליה. כ ג'א דא אלקים. ג ג'א דבראשית. ד ג'א לאפקא ליה ולאשקאה ה ג'א כלא ליה. ו ג'א כלא ליה ז בדפויל כתב ע"י בסוף הספר סי' כ"ח מה שחסר כאן ח ג'א מוסיף דא כאתשטותא דההוא נהיר דאתשטט ונגיד, ט ג'א דבראשית. י ג'א בחד.

מאמר הסולם ב' ראשית

הנהר לעדן. כי ביציאת הנהר מעדן נפלו אתוון אליה למטה, ועתה אחר שמחזרת אתוון אליה שלה אליה, היא חוזרת לראש א"א ונעשית חכמה. ואח"כ מלבשת החכמה בחסדים, או מצטרפים אתוון אליה לאתוון מ"י, ונשלם בהבינה השם אלקים. ונקרא אלקים חיים, להיותה בבחינת חכמה, הנקראת אור החיה: בגין לאפקא כלא ולאשקאה כלא, כדי להוציא ולהאציל הכל, ולהשקות את הכל, דהיינו להשפיע מוחין דחכמה לכל, המכונה שתיה, כנ"ל.

שמג) את השמים, חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי, לבתר האי, ביה אתברי ערמא לתתא, ביה יהיב חילא לכלא הכ' את השמים, יורה על חיבור דכר ונוקבא, כי את היא נוקבא, השמים, הוא דכר, והם זו"ן הגדולים, אחר זה, בו, דהיינו בחבור זה דזו"ן הגדולים, נכרא העולם שלמטה, שהוא זו"ן הקטנים שמחזה ולמטה דז"א, בו, בעולם שלמטה, נתן שלימות לכל, וה"ס המוחין דהארת חכמה. שניתנה רק לזו"ן הקטנים שלמטה מחזה.

את השמים, דמשמע דשמים אפיקו א"ת, בחילא דרזא אלקים חיים, בתר דראשית אפיק ליה: את השמים, משמע, שהשמים, שהוא ז"א, האציל את הנוקבא שלו, הנקראת א"ת, בהכח שקבל מסוד אלקים חיים, שהיא הבינה, לאחר שראשית, שהוא א"א, האציל את הבינה בהשם אלקים חיים, כמ"ש לעיל.

שמד) כיון דהאי אפיק כלא, וכלא אתיישב בדוכתיה כחד, כיון שאלקים חיים האציל את הכל, דהיינו לכל סרצופי אצילות, והכל גמיש ונתחד

כמ"ש ונהר יוצא וגו'. כי ברא היא לשון חוץ מלשון פוק תני לברא. והיינו שכתוב, ונהר יוצא מעדן. כי ברא פירושו שהוציא הבינה לחוץ מראש א"א, שנקרא ראשית, אשר יציאה זו מרומזת בהכתוב ונהר יוצא מעדן. כי ונהר פירושו בינה, עדן הוא חכמה, וע"י עלית המלכות לראש א"א יצא הנהר לחוץ מחכמה מאי להשקות את הגן, לאשקאה, ולקיימא יריה, ולאסתכרא ביה בכל מה דאצטריך, שואל מהו להשקות את הגן, ומשיב שפירושו הוא, להשקות את המלכות הנקראת גן ולקיים אותה, ולהסתכל בה בכל מה שהיא צריכה, לאשקאה, היינו השפעת המוחין דהארת חכמה המכונים שתיה, בסו"ה אכלו רעים ושתו ושכרו דודים, (כמ"ש להלן בראשית ב' במראות הסולם דף ל"ז אות ה') לקיימא, פירושו חלבשת החכמה בחסדים שאז המוחין בני קיום, ולאסתכלא בכל מה דאצטריך, היינו להביאה לגמר התקון. כי לולא יציאת הנהר לחוץ מעדן לא היתה המלכות מוכשרת לקבל שום מוחין (כנ"ל דף ז' ד"ה וכבר) ומכ"ש שלא היתה באה לגמר תקונה, כי ע"י המוחין שמקבלת באה לאט לאט לגמר התקון, (כמ"ש לעיל בהקדמת הוהר דף פ' ד"ה ואיהו ע"ש).

אלקים, אלקים חיים, דמשמע בראשית ברא אלקים ודאי על ידא דהוא נהרא אלקים, שבהכתוב בראשית ברא אלקים, פירושו בינה, הנקראת אלקים חיים, בעת שחוזרת לחכמה, כי המשמעות של בראשית ברא אלקים, הוא ודאי רק ע"י הנהר הזה, אשר ברא היא יציאת הנהר מעדן, אלקים, הוא חזרת (דפו"י דף ל"א ע"ב)

6 עזקא דא בתרייתא אתעבידת ראשית, ובהאי ראשית אפיק 3 נהורין עלאין,
 7 ושרי נהרא, 7 ושרי מיא לנגדא, 8 לקבלא לתתא, ועל דא בראשית ודאי,
 ברא אלקים, 1 ביה 1 ברא עלמא תתאה, 2 ביה אפיק נהורין, 3 ביה יהיב
 חילא לכלא.

שמה) ר' יהודה אמר, על דא כתיב, * היתפאר הגרון על החוצב בו
 שבחא דמאן, לאו דאומנא 1 הוא, כך בהאי ראשית, ברא אלקים עלאה
 את השמים, שבחא דמאן, דאלקים הוא.

שמו) אמר ר' יוסי 11 האי דכתיב 2 אשר לו אלקים קרובים אליו,
 12 קרובים, קרוב מבעי ליה, אלא אלקים עלאה, אלקים דפחד יצחק, אלקים,

מסורת זוהר

א) היתפאר הגרון (ישעיה יוד). ב) אשר לו אלקים קרובים (דברים ד'). ח"א קענ:
 ח"ג רנח.

חלופי גרסאות א גיא עוקחא. 3 נ"א אפיק נהרא וליג נהורין עלאין ושרי, וניא אפיק נהורא [ושדין] ושרי מיא
 וניא אפיק נהרא ושרי מיא. וניא אפיק נהורין עלאין ושרי מיא 3 נ"א ל"ג ושרי נהרא,
 ד גיא ושרי וניא ושרי 8 נ"א ל"ג לקבלא וניא לקבלא וליג לתתא 1 נ"א מוסיף ועל ירא דבראשית תתאה
 ביה אפיק נהוריה וליג ביה ברא עלמא תתאה. 2 נ"א ביה 3 נ"א ביה 4 נ"א ל"ג הוא 5 נ"א מאי
 12 נ"א ל"ג קרובים

ב' ראשית

הכולם

מאמר

למי השבח, האם אינו הוא להאמן החוצב. כך
 בהאי ראשית ברא אלקים עלאה, את
 השמים, שבחא דמאן, דאלקים הוא, כך
 בוז הראשית ברא אלקים העליון, דהיינו
 בינה, את השמים וכו' השבח של מי הוא,
 השבח הוא של אלקים דהיינו בינה. פירוש כל
 השבח שיצא במעשה בראשית בוזין דאצילות
 ובי"ע התחתונים, הוא של הבינה בלבדה, כי
 ע"י אתון אליה שהורידה ממנה בעת קטנות,
 והחזירה אותם בעת גדלות, יצאו השמים
 והארץ, שהם זון, ובי"ע וכל מלואם (כנ"ל
 דף ז' ד"ה וכבר) ולולא הורידה אתון
 אליה שלה, לא היה כל המציאות הזה
 קיימת. ע"ש.

ונתיחד כאחד, עזקא דא בתרייתא אתעבידת
 ראשית, טבעת זו האחרונה, נעשית ראשית.
 כלומר פרצוף האחרון שבאצילות, שהיא הנוקבא,
 היא נעשית ראשית. דהיינו שקבלה את המוחין
 דחכמה שנק' ראשית, אבל הפרצופין שקדמו
 לה אינם מקבלים לעצמם מוחין אלו, אלא רק
 להשפיע להנוקבא, (כנ"ל דף רע"ו ד"ה ועוד)
 ובהאי ראשית אפיק נהורין עלאין, ושרי
 נהרא, ושרי מיא לנגדא לקבלא לתתא.
 ובוז הראשית דהיינו הנוקבא, האציל אורות
 עליונים שה"ס הארת החכמה, והתחילה להאיר
 בהארת החכמה, ומיס, שה"ס חסדים מתחילים
 ממנה להמשך למטה לקבלת התחתונים, כי
 לא יוכלו לקבל רק מהנוקבא, מכל אלו
 הטעמים נקראת גם הנוקבא בשם ראשית.
 וע"ד בראשית ודאי, ברא אלקים ביה ברא
 עלמא תתאה ביה אפיק נהורין, ביה
 יהיב חילא לכלא, וע"כ עם ראשית
 שה"ס חכמה, בודאי, ברא אלקים הכל, כי
 בה ברא עולם התחתון, דהיינו הנוקבא דז"א,
 הנקראת ראשית כמוה, בה הנוקבא דז"א,
 הוציא וגילה האורות דחכמה, כנ"ל, בה נתן
 כח לכל המדרגות, כי אור החכמה הוא חיות
 כל המדרגות.

שמו) אר"י, האי דכתיב אשר לו אלקים
 קרובים אליו, קרובים, קרוב
 מבעי ליה; ארי זה שכתוב אשר לו אלקים קרובים
 אליו ומקשה, למה כתיב קרובים לשון רבים
 הלא קרוב היה צריך לומר, לשון יחיד, אלא
 אלקים עלאה, אלקים דפחד יצחק, אלקים
 בתראה, ובגיני כך קרובים, ומתרץ, אלא
 שיש, אלקים עליון דהיינו בינה, אלקים של פחד
 יצחק, דהיינו גבורה דז"א הנקרא ג"כ בשם
 אלקים, אלקים האחרון, דהיינו הנוקבא דז"א
 הנקראת ג"כ אלקים, כי השם אלקים של
 הבינה מתפשט ומאיר על הגבורה ועל המלכות,
 ומשום

שמה) רי"א על דא כתיב היתפאר הגרון
 ונוי שבחא דמאן לאו דאומנא
 הוא: רי"א, ע"כ כתוב היתפאר הגרון על החוצב בו.
 (דשו"י דף ל"א ע"ב)

בתראה, ובגיני כך קרובים, וגבורות סגיאין אנון, דנפקין מחד, וכלהו
חד. ⁶

תוספתא.

שמז) ב בראשית ברא. ג רמז לכתר חכמה. אלקים רומז לבינה
את רומז לגדולה וגבורה. השמים דא הוא ת"ת. ואת רומז לנצח הוד יסוד,
הארץ רומז למלכות. (ע"כ תוספתא).

שמח) " ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ד ודא ה איהו נהורא, דברא
קב"ה בקדמיתא, והוא נהורא דעינא, והוא נהורא דאחזי קב"ה לאדם קדמאה.
והוי חזי ביה. ב מסייפי עלמא ו ועד סייפי עלמא, ו והוא נהורא, דאחזי
קב"ה לדוד, והוה משבח ואמר ג מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, והוא
נהורא דאחזי קב"ה למשה, וחמא ביה, מגלעד ועד דן.

שמט) ובשעתא דחמא קב"ה, דיקומון תלתא דרין חייבין, ה ואנון: דרא
דאנוש, ו (ו) ודרא דטופנא, ודרא דפלגה, ו גניז ליה, בגין דלא ישתמשון

מסורת הזהר

א) ויאמר אלקים יהי אור: לעיל דף מ' ציון
ד' וש"נ. ב) מסייפי עלמא עד סייפי עלמא

ח"א מ"ה: ג) מה רב טובך: (תהלים ל"א) ח"א ג. ו. מו. מז. רסד. רסה. ח"ב קכו. רכו: ח"ג
פח. קסד: קעג: רד. ז"ח בראשית א' טא שיט. ו' טא שלא. ד) גניז ליה: (אור הגנוז) לעיל דף קסט
ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א) בדפווי כתב עיין בסוף הספר סי' כ"ט מה שחסר כאן ב מה שכתוב בדפוס תוספתא אינה תוספתא
אלא גליון (אה"ל) ג נ"א רומז, ד נ"א מוסיף ויאמר אלקים למי הוא אומר אינו אומר אלא
לאחרים יהי אור לעוה"ז ויהי אור לעולם הבא. ה נ"א דא הוא. ו נ"א עד. ז נ"א וההוא. ח נ"א חייבין בעלמא
ט נ"א ליג גניז ליה

אור הגנוז

הסולם

מאמר

והוא נהורא דאחזי קב"ה לאדם קדמאה
ודני חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי
עלמא, והוא האור שהראה הקב"ה לאדם
הראשון, והיה רואה בו מסוף העולם ועד סופו.
והוא נהורא דאחזי קב"ה לדוד, והוה משבח
ואמר מה רב טובך וגו' והוא האור שהראה
הקב"ה לדוד, והיה משבח ואמר עליו מה
רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא נהורא
דאחזי קב"ה למשה וחמא ביה מגלעד עד דן.
והוא האור שהראה הקב"ה למשה וראה בו
מגלעד עד דן, דהיינו כל ארץ ישראל.

שמט) ובשעתא דחמא קב"ה, דיקומין
תלתא דרין חייבין, ואינון

דרא דאנוש, ודרא דטופנא ודרא דפלגה
גניז ליה בגין דלא ישתמשון עמיה: ובשעה
שראה הקב"ה שיקומו שלשה דורות רשעים, שהם
דור אנוש, דור המבול, ודור הפלגה, גנו את האור,
כדי

דרך אמת

ו) דוכ המכול.

ומשום זה נאמר קרובים לשון רבים. ונכורות
סגיאין אינון דנפקין מחד, והרבה גבורות
המה הנקראות בשם אלקים, שהיס ק"כ צירופי
אלקים, שהם צירופים, יוצאים מאלקים אחד,
שהיא בינה. וכלהו חד, וכל אלו שמות אלקים
הם אחד. כלומר שכולם הם המשך מאלקים
עלאה שהיא בינה.

תוספתא

שמז) בראשית ברא. רמז לכתר חכמה
אלקים וכו': מבאר איך כל
הע"ס מרומזות בפסוק ראשון שבתורה.

מאמר אור הגנוז

שמח) ויאמר אלקים יהי אור וגו' ודא איהו
נהורא דברא קב"ה בקדמיתא.
והוא נהורא דעינא: ויאמר אלקים יהי אור וגו'.
זה הוא האור שברא הקב"ה בחחלה, והוא אור העינים.
(דפוסי דף ל"א ע"ג)

ביה, ויהב יתיה קב"ה למשה, וְאֶשְׁתַּמֵּשׁ בִּיהַ תְּלַת יָרְחִין, דַּאֲשְׁתַּאֲרוּן לִיהַ, מִיּוֹמֵי עֲבוּרָא דִּילְיָה, כְּדִ"א * וְתַצְפְּנָהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.

שנ) ובתר תלת ירחין. עאל קמי פרעה, י נטיל ליה קב"ה מניה, עד דקאים על טורא דסיני. לקבלא אורייתא, והדר ליה ההוא נהורא, ואשתמש ביה כל יומי, ולא יכלו בני ישראל, למקרב בהדיה, עד דיהב מסוה על אנפוי, כד"א י ויראו מגשת אליו, ואתעטף י ביה כטלית. הה"ד י עוטה אור כשלמה.

שנא) יהי אור ויהי אור, כל מה דאתמר ביה י ויהי, הוא בעלמא דין, ובעלמא דאתי. אמר ר' יצחק אור דברא קב"ה בעובדא דבראשית, הוה סליק נהוריה, מסייפי עלמא י עד סייפי עלמא, ואתגניז.

מסורת הזהר

א) ותצפנהו שלשה ירחים: (שמות ב') ח"א י"א: יב. ח"ג קעד. ז"ח יתרו ל"ה טא שנ. תק"ח קי"ח טב שכו. ב) ויראו מגשת אליו: (שמות ל"ד) ח"א נב: ח"ב קעד. ז"ח יתרו ל"ג טב שמו ג) עומה אור כשלמה (תהלים קד) ח"א צ. קמב: ח"ב לט: עו. קסד: רט. ח"ג נט: רמה: ת"ז תק' ד' יט. תק' כ"א ג"ה: תק' מ"ו פד: ז"ח בראשית ח' טד שמד. רות טא שמ.

חלופי גרסאות א) ניא ואשתמש. ב) ניא נטל ג ניא בה בטלית. ד) ניא יהי. ה) ניא לסייפי. וליג עד.

אור הגנוז

הסולם

מאמר

סיני לקבלת התורה, ואז החזיר לו הקב"ה את האור. ואשתמש ביה כר יומי ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה, עד דיהב מסוה על אנפוי כד"א וכו' ושמש עם האור כל ימיו ולא יכלו בני ישראל לבגת אליו עד שנתן מסוה על פניו, כמיש ויראו מגשת אליו וגו' ואתעטף ביה כטלית הה"ד עומה אור כשלמה והוא נתעטף בהאור כמו בטלית. וז"ש עוטה אור כשלמה וגו'.

שנא) יהי אור ויהי אור כל מה דאתמר ביה ויהי, הוא בעלמא דין

ובעלמא דאתי: יהי אור וגו' כל דבר שנאמר בו ויהי, נוהג בעולם הזה ובעולם הבא. פירוש, שתי עולמות הן בינה ומלכות, הבינה נקראת עולם הבא, והמלכות עוה"ז, וכל הקדום במעלה נבחן ג"כ שקדום בזמן, וע"כ נחשב עוה"ז לבחינת קודם, דהיינו לעבר, להיותו בינה, הקודמת למלכות. ועוה"ז? נבחן לבחינת אחר כך, דהיינו לעתיד, להיותו מלכות המאחרת כלפי הבינה. והמלה ויהי יש בו ב' משמעות, כי יהי משמעות: עתיד, וח' שבתחלת המלה מהפך אותו לעבר, וע"כ יש בו שניהם, עבר ועתיד שהם עוה"ז ועוה"ז. וע"כ אומר שכל דבר שנאמר בו ויהי, נוהג בעולם הזה ובעולם הבא. כי שניהם מרומזים בהמלה ויהי.

אמר רבי יצחק, אור דברא קב"ה בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, ואתגניז, אר"י

כדי שרשעים הללו לא ישתמשו עמו. ויהב יתיה קב"ה, למשה, ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארון ליה מיומי עבורא דיליה כד"א וכו': ונתן הקב"ה את האור למשה, ושמש עמו בג' החדשים שנשארו לו מימי העיבור שלו כי נולד לששה חדשים ויום א' ונשארו לו ג' חדשים, עד ט' ירחי עיבור, שלא היה בעיבור, וע"כ כתוב ותצפנהו שלשה ירחים, דהיינו כמ"ש חז"ל (סוטה יב:) שהמצרים חשבו שתלד אותו לט' חדשים כרגיל, וע"כ לא חפשו אחרי משה קודם ט' חדשים, ויכלה להצפינו. פירוש כי אמרו (גדה ל:) בכל אדם, שבזמן עבירו נר דלוק על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם עד סופו, והרבנות הוא אצל משה שאסילו אחר שנולד לאויר העולם, עוד נתן לו הקב"ה את האור הזה, דהיינו רק אותו זמן שעוד היה צריך להיות בעיבור, שהם שלשה ירחים, מששה חדשים ויום א' עד ט' חדשים שלמים, אבל אחר ט' חדשים לקח הקב"ה את האור ממנו כמ"ש הזהר לפנינו.

שנ) ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה נטיל ליה קב"ה מניה: ואחר

שלשה חדשים, דהיינו לאחר שלא נשאר לו כלום מימי עבורו, נכנס לפני פרעה, כלומר, שבת פרעה מצאה אותו על שפת היאור, והביאחו לפני פרעה, ואז לקח הקב"ה את האור ממנו, עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא והדר ליה ההוא נהורא, עד שעמד על הר (דפו"י דף י"א ע"ב)

בראשית

רפא

שנב) מאי טעמא אתגניז, בגין דלא יתהנון מניה, חייבי עלמא, ועלמין לא א יתהנון בגיניהון, והוא טמיר א) לצדיקא, כ לצדיק דיקא (* דכתיב * אור זרוע י לצדיק ולישרי לב שמחה. וכדין ג) יתבסמון עלמין, ויהון כלא חד, ועד יומא דיהא עלמא דאתי הוא ו טמיר וגניז. שנג) ההוא נהורא נפק מגו חשוכא, דאתגלפא ג) בקלפוי דטמירא דכלא, עד דמההוא נהורא דאתגניז, אתגליף בשביל חד טמירא, לחשוכא דלתתא, ונהורא ט שארי י ביה. מאן חשוכא דלתתא. יא ההוא דאקרי לילה, דכתיב ביה ולחשך קרא לילה.

דרך אמת

א) יסוד ועמדה נקבלים לזיקים (עי' פי חכמה קמ"ו ב' ויקרא כ"ו א' ואלמוך ל"א ב' במדבר קי"ח א').
ב) יהיו העולמות על מנוס ומקום. ג) בחקיקות שחקק הכסטר על כולם שהוא הכסטר כנודע.

א) אור זרוע לצדיק (תהלים צ"ז) ח"א מה : רנא : ח"ב עח : קמח : קסו : קסז. רכ : ח"ג צג. ז"ח בראשית א' טא שו. ז' טד שיב. ח' טב שלב. טו טד שיא. לך כ"ו ט"א שכו. ט"ב שטו. תק"ח קכב טב שיא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות א) גיא אתהנון. כ גיא לצדיקים. ג גיא לצדיק וגוי. ד גיא יתבסמן. ה גיא ויהא כלא חד ברוא דוהיה אור הלבנה כאור החמה ועד יומא דיתתי הוא גניז וטמיר. ו גיא גניז וטמיר. ז גיא בקליפוי. וניא בגליפוי. ח גיא טמיר. ט גיא ברי. י גיא בארי וניא כארי. יא גיא בה. יב גיא ליג ההוא דאקרי לילה (אה"פ)

מאמר

הכולם

אור הגנוז

אר"י האור שברא הקב"ה במעשה בראשית, היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם. והוא נגנז.

שנב) מאי טעמא אתגניז בנין דלא יתהנון מניה חייבי עלמא ועלמין לא יתהנון בניניהון. שואל מה הסעם שנגנז האיר. ואומר, כדי שרשעי עולם לא יהנו ממנו, והעולמות אינן נהנים מהאור בסבת הרשעים, והוא טמיר לצדיקא, לצדיקים דייקא דכתיב וכו', והוא צפון לצדיקים ובמדויק לצדיקים. שכתוב אור זרוע לצדיק וגוי, וכדין יתבסמון עלמין ויהון כלא חד, ואז ימתקו העולמות ע"י התגלות אור הזה ויהיו כולם אחד, ועד יומא דיהא עלמא דאתי הוא טמיר וגניז, ועד היום שיתגלה הבינה הנקראת עולם הבא נמצא האור נסתר וצפון.

שנג) ההוא נהורא נפק מגו חשוכא דאתגלפא בקלפוי דטמירא דכלא : אור זה, המתגלה מעולם הבא, יוצא מתוך החשך שנחקק בחקיקותיו של הנסתר מכל, דהיינו בחקיקות שבבינה, שה"ס עולה"ב בסוד נקודת השורק אשר בה. כי בעת שהבינה עולה ומתיחדת בראש א"א, שבו חכמה בלי חסדים, יוצא החשך בז"ת דבינה, כי הז"ת דבינה שה"ס התכללות הזו"ן בבינה. כיון שעקרם מחסדים, אינם יכולים לקבל אור החכמה בלי לבוש החסדים, ונעשה בהם חשך. עד דמההוא (דפרי דף י"א ע"ב * ליב ע"א)

נהורא דאתגניז אתגליף בשביל חד טמירא לחשוכא דלתתא ונהורא שארי ביה. עד שנחקק שביל אחד נסתר, מן אור הגנוז אל החשך שלמטה, שה"ס המסך דחירק, ואז שורה בו האור דהיינו שמתגלה אור הגנוז בהעולמות. פירוש כי נתבאר לעיל (דף ט"ז ד"ה וזה) בביאור המסך דנקודת החירק, אשר בבינה, כי יוצאת בה קומת חסדים על המסך דבחי"א שבזו"ן שעלו להבינה, ואז מתלבשת החכמה בחסדים ויכולה להאיר ע"ש. והנה המסך הזה שבזו"ן היא בהנוקבא, כי היא נושאת המסך של ז"א, ונמצא שעל ידי המסך של הנוקבא האירו המוחין בהבינה, כי לולא קומת החסדים שיצאה על המסך שלה, היתה הבינה נשארה בהחשך מכה נקודת השורק, ולפיכך נבחן בזה, שהמסך של הנוקבא נחקק ונעשה לשביל היוצא מאור הגנוז שבבינה, אל החושך שבהנוקבא עצמה, אשר בשביל הזה נמשך אור הגנוז מן הבינה אל הנוקבא, כי התחתון המשלים לעליון זוכה בעצמו בכל אותו השיעור שהשלים לעליון. וז"ש, עד דמההוא נהורא דאתגניז, דהיינו מאור הגנוז המאיר בבינה אתגליף בשביל חד טמירא לחשוכא דלתתא נחקק ונמשך בשביל נסתר יאחד, דהיינו שהאור נמשך ובא בהשביל שנתתקן במסך דנקודת החירק של הנוקבא כנ"ל, אל החשך שלמטה. דהיינו להחשך של הנוקבא עצמה, ומן הנוקבא, האור מתגלה בכל העולמות. וז"ש מאן חשוכא דלתתא, ההוא דאקרי לילה, מי

שנד) וע"ד תנינן מאי דכתיב אימגלה עמוקות מני חשך, ר' יוסי אומר
 א אי תימא מחשך סתים אתגליין, הא חזינן דטמירין אנון, כל אנון כתרין
 עלאין, וקרין עמוקות, מהו מגלה, אלא, כל אנון טמירין עלאין לא אתגליין,
 אלא מגו ההוא י חשוכא, דאיהו ברזא ד דלייא ס. ת"ח, כל אנון ו עמיקין
 סתימין דנפקי מגו י מחשבה, י וקלא נטיל לון, לא אתגליין, עד י דמלה
 מגלה לון, מאן מלה היינו דבור.

מסורת הזהר

א) מגלה עמוקות מני חשך: לעיל דף רס"ד ציון א' וש"ג: ב) מחשבה-קלא דבור: ח"א
 עד. ת"ז תק' ס"א צ"ג: צד. ג) קרא-דבור: ח"א נ: קמה. קנא. ח"ב ג. כה: רל: ח"ג קא: רכח:
 רנו. ת"ז תק' כ"ב סג: סד. תק' מ"ה פג. תק' ס"א צג: צד. תק' ו' בהשטות קמה: (קול) ח"א יג: רי. ח"ב
 פא: רלא. רנ: ח"ג ל"ח: קלו. רנה. תק' ס"ט קד: קה. (דיבור) ח"א פו: ת"ז תק' ע' קכב. ד) מלה
 ח"א יוד: רינ. ח"ב יז: מז: קפו. רמד: ח"ג לא: פה. קה: קא. קפג: קפד. ת"ז תק' ס"ט קיז:

חלופי גרסאות א) נ"א איתמא כ דמאירין. ג נ"א חשך ד נ"א דליה, ונ"א ל"ג דלייא. ונ"א ברזא עלאה
 דאיהו לילה ס נ"א מוסיף ויהא כלא חד ברזא דוהיה אור הלכנה כאור החמה בדרגא חדא ועד
 יומא דייית הוא גנו וטמיר. ו נ"א עמיקן.

אור הגנוז

הסולם

מאמר

וכן כתרין עלאין טמירין. ועליהן אומר הכתוב
 מגלה עמוקות מני חשך, שמסוד החשך שבנקודת
 השורק, שמשם נמשך החכמה, חוזרות ומתגלות
 הג"ר הללו, ואומר ר' יוסי אשר אין כונת הכתוב
 על חשך דבינה הסתום, דהיינו בסוד נקודת
 השורק שבה, כי אין ענין גילוי אלא על ידי
 הארת החכמה, והבינה אע"פ שמקבלת חכמה
 אינה מקבלת בשביל עצמה, אלא בשביל
 המלכות, והיא עצמה נשארת לעולם בחסדים
 מכוסים, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, וא"כ איך
 אומר הכתוב עליה מגלה עמוקות מני חשך,
 הרי החשך אינו מגלה שם כלום.
 אלא הפירוש הוא על חשך דלילה,
 דהיינו חשך הנוקבא שנקראת לילה, שהיא
 מקבלת חשך הזה מנקודת השורק דבינה, ובה
 נאמר מגלה עמוקות מני חשך, כי אחר
 שמקבלת חסדים מז"א, הרי החכמה שהיתה
 שרויה בחשך שלה בשמאל, בסוד נקודת
 השורק, מחוסר לבוש החסדים, מתגלה עתה
 ויוצא מתוך החשך, שמתלבש בחסדים שהשיגה,
 והוא סוד היחוד דמחשבה קול דבור, מחשבה,
 היא מוחין דגדלות של הבינה, קול הוא ז"א
 בגדלות, דבור הוא הנוקבא בגדלות, כלומר,
 בעת שהזו"ן מקבלים המחשבה, שה"ס מוחין
 דגדלות, נעשה זוג ביניהם בסוד קול ודיבור,
 וכמו באדם הגשמי, אין מחשבתו ניכרת מטרם
 שנתלבשה בקול ודיבור, וגם לא בקול, אלא רק
 בהדבור, כן כאן אין הארת החכמה מתגלית
 לא במחשבה שהיא בינה, ולא בקול שהוא ז"א,
 אלא רק בהדבור שה"ס הנוקבא דז"א, באופן
 שעיקר אצילת המוחין לכל פרטיהם יוצאת
 בהמחשבה, שהיא הבינה, והמחשבה עם כל
 אשר

מי הוא החשך שלמטה, ואומר, שהוא החשך
 הנקרא לילה. כלומר הנוקבא של הז"א.

שנד) וע"ד תנינן מ"ד מגלה עמוקות מני
 חשך, רי"א, אי תימא מחשך
 סתים אתגליין, הא חזינן דטמירין אינון כל
 אינון כתרין עלאין וקרין עמוקות מהו
 מגלה: וע"כ תנינן, מה דכתיב מגלה עמוקות מני
 חשך, רי"א, אם תאמר בפירוש הכתוב, שמחשך
 סתום, דהיינו מחשך דבינה, מתגלים העמוקות,
 הרי אנו רואים שכל אלו כתרין העליונים, שבבינה,
 הם נסתרים, והכתוב קורא אותם משום זה, עמוקות,
 וא"כ מהו מגלה עמוקות, הלא אינם מתגלים כלל,
 אלא כל אינון טמירין עלאין לא אתגליין,
 אלא מגו ההוא חשוכא דאיהו ברזא דליליא,
 אלא, אר"י, כל אלו נסתרות עליונים אינם
 מתגלים, אלא מתוך אותו החשך, שהוא בסוד
 הלילה, שהיא הנוקבא, ת"ח כל אינון עמיקין
 סתימין דנפקי מגו מחשבה וקלא נטיל לון
 לא אתגליין עד דמלה מגדה לון, בוא וראה,
 כל אלו עמוקות הסתומות שיוצאות מתוך
 המחשבה, שהיא בינה, והקול, שהוא ז"א, לוקח
 אותם, אינון מתגלות עד שהמלה, מגלה אותן,
 סאן מלה, היינו דבור, שואל, מה היא מלה,
 ואומר שהיא דבור, דהיינו מלכות, כי ז"א
 במוחין דגדלות נקי קול, והמלכות במוחין
 דגדלות נקראת דבור.

ביאור הדברים, אלו ג"ר דבינה הנעלמים
 עם עליית המלכות אליה, נקראים עמוקות,
 (דפריי דף ל"ב ע"א)

שנה) והאי ב) דבור ב) אקרי שבת, ובגין דשבת ב) אקרי דבור, * דבור דחול אסור בשבת. ג) וכך הוה עביד ר"ש כד ד חמי לאמיה ה) דהות ג) משתעיא, הוה אמר לה, ו אמא שתוקי, שבת הוא ואסיר. בגין דדבור דא בעיא לשלטאה, ולא אחרא. והאי דבור דאיהו אתי מסטרא דחשך, ו מגלה עמוקות מגויה. ט) ומשמע מני חשך, ההוא דאתי מסטרא דחשך, ט) דכתיב ו' מני דייקא יב).

שנו) אמר ר' יצחק, אי הכי, מאי דכתיב ב) ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, א"ל אור אפיק יום, וחשך אפיק לילה, לבתר חבר לון כחדא, והוה חד, דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דלילה ויום אקרונ חד, והאי דכתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, י) דא בזמנא דגלותא דאשתכח פרודא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) (קמ"ה א' וע"ד א' וק"ל א' א'.) ב) שסיסה מספרס, א) דבור דחול אסור בשבת ת"ז חק' מ"ט פה: ג) ויבדל - בין האור וגו' לעיל דף ג' ציון ד' וש"נ :

חלופי גרסאות א) ג"א איקרי, ב) ג"א איקרי ג) ג"א וכך עד ואסיר. ד) ג"א כד הוה חמי. ה) ג"א דקא ו ג"א ליג אמא ז) ג"א ליג ממגלה עד סוף האות שלאחיו דאשתכח פרודא (אה"ל). ח) ג"א דמשמע ההוא. ט) ג"א דכתיב מגלה עמוקות מני. י) ג"א מגויה, יא) בדפוס' כתב עיין בסוף הספר סי' ל"א מה שחסר כאן. יב) ג"א מוסיף החשך דאפריש מחלוקת.

מאמר

הסולם

אור הגנוז

אשר בה מתלבשת בהקול, שהוא ז"א, ומהקול מושפעים כולם להדיבור, וכל מה שהיה במחשבה מתגלה ע"י הדיבור. וז"ש לא אתגליין עד דמלה מירה לון, שאינם מתגלים עד שהנוקבא מגלה אותם.

שנה) והאי דבור אקרי שבת, ובגין דשבת אקרי דבור, דבור דחול אסור

בשבת. ודבור זה, דהיינו בסוד היחוד דמחשבה קול ודבור, נקרא שבת, כי שבת ה"ס הנוקבא במוחין דגדלות, שהוא נוטריקון ש' ב"ת, ש רומזת על ג"ר, ב"ת היא הנוקבא, ובשביל שהשבת נקרא דבור, אסור לדבר בשבת דבורי חול. שהם פוגמים בווג הגדול דקול ודבור. בגין דדבור דא בעיא לשלטאה, ולא אחרא, משום דדבור זה של שבת צריך לשלוט בעולם, ולא דבור אחר של ימות החול, שהם בחינת קטנות הנוקבא, והאי דבור דאיהו אתי מסטרא דחשך, מגלה עמוקות מנויה. ודבור זה, שהיא הנוקבא במוחין דגדלות, שהיא באה מצד החשך, מנקודת השורק כנ"ל, מגלה עמוקות בתוכה, כלומר עליה אומר הכתוב מגלה עמוקות מני חשך, כי הג"ר דחכמה מתגלים בתוכה, ומשמע, מני חשך, ההוא דאתי מסטרא דחשך, דכתיב מני (דפ"י דף ג"ב ע"א)

שנו) אר"י אי הכי מה דכתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך: אר"י א"כ, שמעלת החשך גדולה כל כך, למה אומר הכתוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. שהמשמעות, שהבדיל בין חשיבות האור לפחיתות החשך, אמר ליה אור אפיק יום וחשך אפיק לילה, לבתר חבר לון כחדא והוה חד דכתיב וכו', א"ל שמתחילה הוציא האור מדת יום, והחשך מדת לילה, ואז נאמר ויבדל וגו' דהיינו שהבדיל בין גודל חשיבות היום לפחיתות הלילה. ואח"כ חבר את היום והלילה. שהם זו"ן, ביחד, ונעשו אחד, שכתוב, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. דליכא ויום אקרונ חד, ואז נאמר מגלה עמוקות מני חשך, וגדלה מעלת החשך מאד. והאי דכתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך דא בזמנא דגלותא דאשתכח פרודא, ומה שכתוב ויבדל וגו'

שנז) א"ר יצחק, עד הכא דכורא באור, ה ונוקבא בחשוכא, לבתר מתחברן כחדא למהוי חד. במאי ג אתפרשאן לאשתמודעא, בין נהורא ובין חשוכא, ה) ג מתפרשן דרגין, ותרווייהו ד כחד הוו, דהא לית נהורא אלא בחשוכא, ולית חשוכא אלא בנהורא, ואע"ג דאנון חד, אתפרשן בגוונין ועכ"ד אנון חד. דכתיב יום אחד. שנח) ר"ש אמר, על ברית, עלמא אתברי, ואתקיים, דכתיב * אם לא בריתי יומם ה ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. מאן ברית דא צדיק, יסודא

דרך אמת

מסורת הוהר

ה) מנחם יהודה דף ט' ובדקך אמונה דף ט"ו תמלא ביאור קלם בדקך אחר והכל עולה לעין א'. א) אם לא בריתי יומם ולילה: לעיל קצ"ג ציון ג' וש"ג.

חלוסי גרסאות א גיא והכא נוקבא בחשוכא דנהרא [גיא דנהירא] מנהוריה, כ גיא אתפרשן ג גיא אתפרשן ד גיא בחד, ה גיא ולילה וגו' ול"ג סוף הפסוק.

מאמר

הסולם

אור הגנוז

וגו', היינו בזמן הגלות שהם נמצאים נפרדים זה מזה אז נאמר ויבדל ביניהם, כיתרון האור מתוך החשך: וכן מטרים הזווג כנ"ל:

שנז) א"ר יצחק עד הכא, דכורא באור ונוקבא בחשוכא לבתר מתחברן כחדא למהוי חד: אר"י, עד כאן, דהיינו עד הזווג, היה הזכר אור, והנוקבא חשך. ואח"כ מתחברים ז'ין כאחד, להיות אחד. פירוש, פרוצוף הזכר נבנה מקו ימין שהוא חסדים, ופרצוף הנוקבא נבנה מקו שמאל, שהוא חכמה בלי חסדים, והוא חשך. משום שהחכמה אינה מאירה בלי לבוש חסדים. ושואל, במאי אתפרשאן, במה נבדלים זה מזה, שהכתוב אומר עליהם, ויבדל בין האור ובין חשך, ואומר לאשתמודעא בין נהורא ובין חשוכא מתפרשן דרגין, כדי להכיר בין האור ובין חשך, נבדלות תחלה המדרגות זה מזה, ואז ניכרים המעלות וחסרונות של האור בפני עצמו ומעלות וחסרונות של החשך בפ"ע. כי אע"פ שיש יתרון גדול להאור כלפי החשך, אבל הוא מחוסר הארת חכמה. וכן אע"פ שיש מעלה להחשך שיש בו הארת חכמה, אמנם החכמה אינה מאירה בו מחוסר לבוש חסדים, וע"כ הוא חשך בין מאור חסדים ובין מאור חכמה, ואחר שניכר היטב המעלות וחסרונות של כל אחד בפני עצמו, אז נזדווגו ותרווייהו כחד הוו, ושניהם נעשו כמו אחד, כי נזדווגו, דהא לית נהורא אלא בחשוכא, ולית חשוכא אלא בנהורא, כי צריכים זה לזה, שהרי אין האור של הו"א שלם אלא אחר שנכלל בחשך של הנוקבא, כי אז נשלם האור גם בהארת חכמה.

מאמר אם לא בריתי יומם ולילה ר"ש אמר על ברית עכמא אתברי ואתקיים, דכתיב וכו', מאן ברית, דא צדיק יסודא דעלמא, דאיהו רוא דזכור: ר"ש אומר על ברית נכרא העולם דהיינו הנוקבא בקטנות, ומתקיים, דהיינו המוחין דג"ר שהם קיומה של הנוקבא. העולם, פירושו נוקבא. בריאה, פירושו קטנות. קיום, פירושו גדלות, שכתוב אם לא בריתי וגו', שואל מי הוא ברית ואומר, שהוא צדיק יסוד העולם, שה"ס זכור. פירוש. ר"ש קאי על ביאור הכ' והיה ערב והיה בקר יום אחד. שעסקו בו ר' יוסי ור' יצחק. שר' יוסי פירשו, שהיחוד הוא בסו"ה מגלה עמוקות מני חשך, שה"ס חשכת המלכות הנקראת לילה, כי להיות המלכות בחינת נושא של המסך דחירק, נמצא שכמו שאין המוחין מתגלים רק ע"י החירק, כן אין המוחין מתגלים זולת ע"י החשך שלה, ונמצא בזה שיום ולילה נעשו אחד, ששניהם גורמים שיום ביציאת המוחין, שז"ס והיה ערב והיה בקר יום אחד. ור'

(רפויי דף ל"ב ע"א)

דעלמא, דאיהו רזא דזכור, וע"ד עלמא קיימא ב' בברית, כ' יומם וליילה כחדא, דכתיב, אם לא בריתי יומם וליילה, חקות שמים וארץ לא שמת, חקות שמים י' דנגדין ונפקין מעדן עלאה.

שנט) פתח ואמר * מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות ה' ד וגו'. מקול ס' מחצצים, דא קול יעקב, מחצצים כד"א כ' איש הבינים. בין משאבים, דאיהו יתיב בין אינון דשאבין מיא מלעילא, והוא י' נטיל בתרין סטרין, וכליל להון בגויה.

מסורת הזהר

(א) מקול מחצצים וגו' שופטים ה'. (ב) איש הבינים שמואל א' יז. חלופי גרסאות א' נ"א חקות שמים ברית יומם וליג בברית (אה"ל) כ' נ"א יום. נ' שמים וארץ אינון דנגדין (אה"ל) ד' נ"א מוסיף צדקות פרונו. ס' נ"א ליג מחצצים. ו' נ"א נטיל לון.

מאמר
מאמר
ור' יצחק פירשו על התכללות ב' הקיין ימין ושמאל זה בזה, שהיום הוא קו ימין והלילה הוא קו שמאל, והם נכללים זה בזה, שהוא סוד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ור' שמעון פירשו, על היחוד דמסך דחירק כמו ר' יוסי, אלא לא על המלכות רק על היסוד. כי המסך דחירק משותף בין היסוד והמלכות, שתקון המסך נבחן להמלכות, בסוד מילה ובסוד שמור שהיא רק תקון כלים. אמנם המוחין היוצאים על המסך, נבחן להיסוד, בסוד זכור, ובסוד פריעה, דהיינו גילוי המוחין דג"ר.

בין משאבים, דאיהו יתיב בין אינון דשאבין מיא מלעילא: בין משאבים, פירושו, שת"ת יושב בין אלו שואבי מים של מעלה, כי הת"ת שה"ס יעקב, דהיינו ז"א עולה לבינה ושם הוא מכריע עם המסך דחירק שלו, בין ב' הקיין אשר בבינה, שה"ס ב' הנקודות חולם שורק שבבינה, שהחולם ה"ס חסדים וימין, ושורק ה"ס חכמה ושמאל וקול יעקב מכריע וכוללם זה בזה, ונשלמים זמ"ז כנ"ל. ואלו ב' נקודות חולם שורק שבבינה, נקראות שואבי מים של מעלה, כי הם כוללים כל המוחין שבבינה, והוא נטיל בתרין סטרין וכריק להון כגויה, והוא דהיינו ז"א, נוסע בב' צדדים, דהיינו בימין ובשמאל שהם חולם שורק, וכולל אותם בתוכו, כלומר כי הוא מכריע בין ימין לשמאל וכולל אותם זה בזה, כנ"ל, שעי"ז נגלה שלמותם של שניהם, כי יש עתה חכמה וחסדים בימין, וחכמה וחסדים בשמאל, וע"כ זוכה ז"א עצמו באלו המוחין של ב' סטרין דבינה, כי זה הכלל, כל מה שהתחון גורם להוסיף בהעלין, זוכה גם הוא בכל אותו השיעור שהוסיף בהעלין. וז"ש וכליל לון כגויה, כי זוכה בהם וכולל אותם בתוכו

וזה אמרו, ועד דא עלמא קיימא בכרית יומם וליילה כחדא, דכתיב וכו' חקות שמים דנגדין ונפקין מעדן עלאה: וע"כ העולם, שהיא הנוקבא, עומד על ברית, המחבר יום וליילה, שהם זו"ן, כאחד, דכתיב אם לא בריתי וגו'. חקות שמים, פירושו, המוחין הנמשכים ויוצאים מעדן העליון, ושיעור הכתוב הוא, אם לא בריתי יומם וליילה, אם לא היה היסוד המחבר יום וליילה כאחד, שהם זו"ן, דהיינו על ידי גילוי המוחין בסוד המסך דחירק, חקות שמים וארץ, שהם המוחין דג"ר הנמשכים מעדן, שה"ס בינה שנעשית חכמה, לא שמת, כי לולא זה לא היה שום מציאות מוחין בזו"ן הנק' שמים וארץ, כמו שמבאר לפנינו והולך.

שנט) פתח ואמר, מקול מחצצים, בין משאבים וגו' מקול מחצצים דא קול יעקב, מחצצים, כד"א איש הבינים: פתח ר"ש ואמר בביאור הכתוב, מקול מחצצים וגו'. אשר מקול מחצצים פירושו מקול יעקב, כי מחצצים פירושו כמו איש הבינים, פירושו, כי בא לבאר כאן למה (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

שם) שם יתנו צדקות ה', תמן הוא אתר מהימנותא, לאתדבקא. ב שם יתנו צדקות ה' תמן ינקין צדקות ה' ושאבין. צדקות ב פרזונו, דא צדיק דעלמא, דאיהו קיים ג וקדיש, ז ואיהו שאיב ונטיל כלא, ומפור ה לגבי ימא רבא, אינון מיין עלאין. בישראל, ו דישראל ז ירתו קיים ח דא. ויהביה לון קב"ה ירותת עלמין.

שסא) ס כיון דישראל י שבקו ליה, דהוו (ב) * גזרין ולא יא פרעין, מה כתיב ב אז ירדו לשערים עם ה', י ירדו לשערים, אינון שערי צדק, הוו יתבין לתרעי, ולא עאלין לגו, ובההוא זמנא (* כתיב ג ויעזבו י את ה' וגו',

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) היו מלין ולא היו עושין פריעה. (א) גוריו ורא פרעין: ח"א צג: ח"ב ג: מ. ס: קכה: ח"ג קסו. ב) אז ירדו לשערים עם ה' שופטים ה'. ג) ויעזבו את ה'. שופטים ב'.

חלופי גרסאות א ג"א דיא שם יתנו. ב ג"א פרזונו בישראל ג ג"א קיים קדישא. ז ג"א דאיהו, ה ג"א לגו. ו ג"א ליג דישראל וג"א דא ישראל ז ג"א ירתין ונא דירתו ח ג"א קיים קדישא דא. ט עיין חוספמא להלן אות סס"ד י ג"א שבקין ליה דלא פרעין. יא ג"א פרעין כראמרן. יב ג"א או ירדו. יג ג"א ויעזבו בני ישראל.

מאמר

הסולם

אם לא בריתי יומם ולילה

בתוכו, וע"כ כולל הו"א ג"כ ג' קיים הללו, שה"ס חג"ת.

שם) שם יתנו צדקות ה', תמן הוא אתר מהימנותא לאתדבקא: שם יתנו וגו',

שם הוא המקום בשביל המטרוניתא, שהיא הנוקבא שלמעלה מחזה, להתדבק, פירוש כי אלו ג' קוין שזכה בהם מהבינה, ה"ס חב"ד חג"ת דו"א שמחזה ולמעלה, ושם נוהג זווג בז"א ונוק' שלמעלה מחזה. שם יתנו צדקות ה' תמן ינקין צדקות ה' ושאבין, עוד יורה הכתוב, שם יתנו צדקות ה', שמשם יונקים ושואבים צדקות ה'. כלומר, שמוזוג דו"ן הזה שמחזה ולמעלה, יונקים ושואבים נצח והוד דו"א, הנקראים צדקות ה'. יונקים פירושו שמקבלים מוחין דו"ק, ושואבים פירושו שמקבלים הארת חכמה. (במ"ש לעיל דף רע"ד ד"ה בתים) ונמצא שב' ענינים הם? בהכתוב שם יתנו צדקות ה'. (א) יורה על זווג זו"ן שלמעלה מחזה. (ב) יורה שנו"ה דו"א מקבלים המוחין מווג זו"ן ההוא.

שסא) כיון דישראל שבקו ליה, דהוו גזרין ולא פרעין, מה כתיב אז ירדו

וגו': כיון שישראל עזבו ברית, כי היו מלים ולא פורעים, מה כתוב עליהם, אז ירדו לשערים עם ה'. ירדו לשערים אינון שערי צדק, הוו ותבין לתרעי ולא עאלין לגו, ירדו לשערים, פירושו שירדו לשערי צדק, שהיו יושבים בשערים ולא נכנסו לפנים. פירוש הנוקבא ה"ס היכל המלך, ובעת שישראל היו שומרי ברית, זכו להיות בהיכל המלך בפנים. כלומר שקבלו המוחין מפנימיות הנוקבא דו"א אבל אחר שעזבו ברית, אז נתרחקו מהיכל המלך, וירדו לשערי ההיכל. הנק' שערי צדק, ולא נכנסו עוד בפנימיות ההיכל. ובההוא זמנא כתיב ויעזבו וגו'. ועל עת ההוא כתוב, ויעזבו בני ישראל את ה'.

(דפו"י דף ל"ב ע"א *) (ל"ב ע"ב)

עד דאתת דבורה, ונדיבת לון בהאי ה כמה דכתיב * בפרוע פרעות בישראל וגו'.

שסב) ועיד כתיב, ב חדלו פרוון בישראל, חדלו, פרוון דא הוא פרוונו ב דקא אמרן, חדלו פרוון קיים קדישא, דלא ב אתפרעון עד שקמתי ד דבורה שקמתי אם בישראל, מאי אם, אלא אנא ב נחתית מיין עלאין מעילא, לקיימא ו עלמין, בישראל סתם, לעילא ותתא, ב) לאחזאה, דעלמא לא אתקיים, אלא על ו קיימא דא, ורוא דכלא, ב וצדיק יסוד עולם ב כתיב.

שסג) תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, עאל בין תרין, תרין ינקין

דרך אמת

ה) פי להכלות.

מסורת הזוהר

א) בפרוע פרעות בישראל (שופטים ה') ח"א צג: ח"ב ג: ב) חדלו פרוון בישראל:

(שופטים ה') ג) וצדיק יסוד עולם (משלי ד') ח"א מה: נט: פכ: צג: קפו: קצה: רמה: רנה: רסה. ח"ב פה: קטו: קצו: רנה: רעא: רעו: ח"ג נח: סט: קמג: רלו: שב: ת"ז בהקדמה א. ד: תק' סט צט. ז"ח בראשית ז' טד שיד. וירא כ"ו טג שה. טד שכו. תשא מ"ד טג שכא. שה"ש ס"ז טג שלג. רות ע"ו טב שכו. פ"ה טא שכ.

חלופי גרסאות א) נ"א בחאי קרא (אה"י) ב) נ"א דקארמן ג) נ"א אתפרען ד) נ"א דבורה וגו' וליג טוף הפסוק, ה) נ"א אחתית (אה"ל). ו) נ"א עלמא. ז) נ"א דא קיימא, ח) נ"א וגו' ול"ג כתיב.

מאמר

הסוקם

אם לא בריתי יומם ולילה

וכו' הכ' בישראל, הוא בסתם, כי נעשית לאם הן לישראל של מעלה שהוא ז"א והן לישראל של מטה שהם בני ישראל. כלומר שהמשיכה המוחין גם לז"א כמו לישראל, להראות שהעולם אינו מתקיים אלא על ברית הזוה. וסוד הכל הוא הכ' וצדיק יסוד עולם שהוא היסוד שהעולם עומד עליו.

שסג) תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, עאל בין תרין, תרין ינקין לחד.

חד יניק לכמה סמריין: ג' יוצאים מאחד, האחד, נמצא בג' נכנס בין שנים, שנים מניקים האחד והאחד מניק לכמה צדדים. פירוש, כדי לבאר את היחוד דערב ובקר בסוד יום אחד שבשביל זה הביא את כל המאמר, חזר על כל דברי המאמר בקיצור נמרץ, ואומר, ג' יוצאים ומתגלים מאחד, שזה נתבאר בסו"ה מקול מחצצים בין משאבים (לעיל באות שנ"ט) שב' הקוין ימין ושמאל שבבינה מחולם שורק, נקראים משאבים, וקול מחצצים שהוא ז"א הנק' יעקב, עולה אליהם ומכריע ביניהם בסוד המסך דחירק, שעייז נכללים ימין ושמאל זה מזה, ויוצאים שם בבינה ג' מוחין הנקראים חב"ד, הרי שני מוחין חב"ד יוצאים מאחד, שהוא ז"א שעלה לבינה, ומתוך שז"א גרם גילוי ג' מוחין חב"ד אצל הבינה, זוכה גם הוא בהם, כי כל השיעור שהתחתון גורם להאיר בהעליון זוכה בו גם התחתון, ולפיכך חד שהוא ז"א, בתלת

עד דאתת דבורה ונדיבת לון בהאי, כמה דכתיב בפרוע פרעות וגו': עד שבאה דבורה, ונדה להם ביה, כלומר שהמשיכה וגילתה המוחין העליונים בשבילם. כמו שכתוב בפרוע פרעות בישראל וגו', ופרעות הוא גילויים, מלשון ופרע את ראש האשה והיינו התגלות המוחין שחורה להם לישראל ע"י דבורה.

שסב) ועל דא כתיב חדלו פרוון בישראל, חדלו פרוון דא הוא פרוונו

דקארמן: וע"כ כתוב על ישראל, בזמן שעזבו ברית, חדלו פרוון בישראל חדלו פרוון זה הוא פרוונו שאמרנו בביאור צדקות פרוונו בישראל, שהוא שפע המוחין דגדלות מיסוד אל ימא רבא. (כנ"ל באות ש"ס), וכיון שעזבו ברית חדלו המוחין ההם מישראל, חדלו פרוון קיים קדישא דלא אתפרעון, חדלו המוחין מברית קדש הנקראים פרוון, משום שמלו ולא פרעו.

עד שקמתי וגו' מאי אם, אלא אנא נחתית מיין עלאין מעילא לקיימא עלמין: שקמתי אם בישראל שואל מהו שקראה את עצמה בשם אם, אלא שאמרה להם אני הורדתי מים עליונים מלמעלה דהיינו המוחין דג"ר הנמשכים מאמא כדי לקיים העולמות וע"כ קראה את עצמה בשם אם, כי גילתה המוחין מאמא, בישראל סתם, רעילא ותתא, לאחזאה דערמא לא אתקיים אלא על קיימא דא ורוא דכלא (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

לחד, חד יניק לכמה סטרין, ה' כדין כלֵא חד. י' הדא הוא דכתיב * ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, י' יום דערב ובקר י' כליל כחדא. היינו רוא י' דברית יומם ולילה, י' וביה כלֵא חד.

תוספתא

שסד) ת נ י נ, מל ולא פרע את המילה. כאילו לא מל, בגין ה) דתרין דרגין אינון, י' מילה ופריעה, זכור ושמור. צדיק וצדק, י' דכר ונוקבא, אות ברית, דא יוסף, וברית דא רחל, ואצטריך לחברא לון, י' ובמה מחבר לון, כד איהו גזיר, ופריע, ומאן י' דגזיר ולא פריע, כאלו י' עבדו בינייהו פרודא. (ע"כ תוספתא).

<p>מסורת הזהר</p> <p>(א) ויהי ערב ויהי בחר יום אחד: לעיל דף קי"ט ציון ב' וש"נ. (ב) מילה ופריעה ח"א יב. צג: ח"ב ג: סו: קכח: ח"ג צא: קסג. קסו. רנז ח"ז תק' מז פג: תק' ס"ט קיט. תק' עז קל:</p> <p>חלופי גרסאות א' גיא וכדין, ב' גיא וכתיב, ג' גיא ליג יום, ד' גיא קיימי כחדא וכליל כחדא, ה' גיא ברית דיומם ולילה רוא ו גיא ובין, ז' גיא זכר ונקבה, ח' גיא ומה ק' גיא דגור י' גיא עבר.</p>	<p>דרך אמת</p> <p>ה) פי' פריעה ציכוד ומילה ככ"י. אמור ז"א אי' בשלח ל"ז ב'.</p>
---	---

<p>מאמר</p> <p>בתלת קיימא שזוכה גם הוא בג' מוחין הללו, שהם חב"ד בראש וחג"ת עד החזה בגוף, כמו שאומר לעיל והוא נטיל בתרין סטרין וכליל לון בנויה שמתוך שהוא נוסע להכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל דאמא. ע"כ הוא כולל אותם בעצמו. וזוכה בעצמו בג' קוין הללו.</p>	<p>הסולם</p> <p>דערב ובקר ככיל כחדא וז"ש ויהי ערב וגו' שערב ובקר כלולים כאחד, היינו רוא דברית יומם ולילה וביה כולא חד, וזהו סוד הכתוב אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. כי בו דהיינו ביסוד, נעשה ז"א ונוקבא אחד. שהם יום ולילה, הרי שהברית שהוא היסוד עושה יום ולילה לאחד.</p>
---	--

(תוספתא)

שסד) תנינן מל וכו' בנין דתרין דרגין אינון מילה ופריעה, זכור ושמור. צדיק וצדק, דכר ונוקבא, אות ברית דא יוסף וברית דא רחל: חנן מל ולא פרע כאלו לא לא מל משום שמילה ופריעה הם ב' מדרגות מילה הוא זכור, ופריעה היא שמור, מילה הוא צדיק, ופריעה היא צדק, מילה היא דכר ופריעה היא נוקבא, מילה הוא אות ברית שהוא יוסף דהיינו יסוד ופריעה היא ברית שהיא רחל דהיינו הנוקבא דז"א, ואצטריך לחברא לון ובמה מחבר לון, כד איהו גזיר ופריע, וצריכים לחבר אותם את היסוד עם הנוקבא, ובמה מחבר אותם היינו כשהוא מל ופורע את המילה. אז עולים מעשיו למין, וגורם זווג לז"א עם הנוקבא, ומאן דגזיר ולא פריע כאלו עבדו בינייהו פרודא ומי שמל ולא פרע, הריהו כאלו עשה פירוד בין ז"א ונוקבא.

ויאמר

ואומר עוד שם (באות ש"ס) תמן ינקין צדקות ה' ושאיין, שמהזווג דז"א ומהימנותא שלמעלה מחזה, יונקים ומקבלים נצח והוד הנקראים צדקות ה', וז"ש כאן עאל בין תרין שז"א אחר שנכלל בעצמו מג' מוחין דאמא, נכנס והשפיע אותם בין השנים, שמחזה ולמטה שהם נצח והוד שלו הנקראים צדקות ה', ותרין ינקין לחד ואלו השנים נו"ה, מניקים לאחד, דהיינו להיסוד המכריע ביניהם, והיסוד מקבל מהם המוחין, ועי"ז נכלל מכל המדרגות הנ"ל, ואז חד יניק לכמה סטרין, שהיסוד משפיע להנוקבא לכל הבחינות של הנוקבא כמ"ש לעיל, ואיהו שאיב ונטיל כרא ומפורד לגבי ימא רבא, דהיינו להנוקבא הנקראה ים הגדול, והנה מובא בזה התמצית של כל המאמר, ועתה מסיים ר"ש, כדין כלֵא חד, אז אחר שהיסוד השפיע את הכל להנוקבא, נעשו כל המדרגות דז"א, אחד, עם המדרגות דנוקבא ההי' ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (דפרי' דף ל"ב ע"ב)

ססה) * ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ר' יהודה אמר, ב' שבעה רקיעים אנון לעילא, וכלהו ב' קיימא ב' בקדושתא עלאה, ושמא קדישא בהו אשתכלל, ודא רקיעא הוא באמצעות מיא.
 שסו) דא רקיע קיימא על גבי ד' חיוותא אחרנין, ואיהו אפריש בין ג' מיין עלאין למיין תתאין, ומיין תתאין ס' קראין לעלאין, ומהאי רקיע ו' שתאין

מסורת הזהר

א) ויאמר—יהי רקיע בתוך המים: לעיל דף ג'ו ציון א' וש"ג. ב) ו' רקיעים: ח"א מ: ח'ג ס: רלו. רלט: ת"ז תק' כ"א מג: חס' ס"ט קיו: תק' ע' ככח: ז"ח בראשית ח. טג שנב. י"ב טא שלו. רות ע"ו טב שכה. ג) מיין עלאין למיין תתאין: לעיל דף ג'ו ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות א' גיא קיימין, ב' גיא בקדושה, ג' גיא גביה, ד' גיא חיון, ה' גיא קראן, ו' גיא שדר.

רקיע המבדיל והמחבר	הסולם	מאמר
<p>רקיע העליון שבפס דא"א, המוציא את או"א, לחוץ מראשו. שהוא כולל ז' רקיעים כנ"ל. וכלהו קיימא בקדושתא עלאה כי רקיע זה. אע"פ שמוציא את או"א לכר מראש, מימ אינו ממעט אותם לבחינת ו"ק בלי ראש, אלא הם נבחנו כעודם בקדושה עליונה דראש א"א, והוא מטעם המכואר לעיל (בהקדמת הזהר דף י"ד במראות הסולם אות ג' ע"ש). ושמא קדישא בהו אשתכלל, כי רקיע זה הוא המחזיר את אתוון "אלה" דבינה להראש דא"א, ומשלים את השם הקדוש אלקים. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ז אות י"ד) ודא רקיעא הוא באמצעות מיא ורקיע הזה שבהכתוב יהי רקיע, אינו רקיע העליון, אלא הוא רקיע האמצעי העומד באמצעות זית דא"א, דהיינו במקום החוזה שלו, המוציא את ישו"ת מהראש דא"א, לבחינת המקום שמחזה עד הסבור דא"א.</p>		<p>ססה) ויאמר אלקים יהי רקיע וגו'. ר"א ו' רקיעים אינון לעילא וכלהו קיימי כמדושתא עלאה ושמא קדישא בהו אשתכלל: ויאמר אלקים יהי רקיע וגו' ויהי מבדיל בין מים למים אמר ר' יהודא ז' רקיעים הם למעלה שה"ס הפרסא שבמקום הפה דא"א המוציא הבינה מחוץ לראשו וכולם עומדים בקדושה עליונה דראש א"א והשם אלקים הקדוש בהם משתכלל דהיינו שמחזיר אהוון אל"ה למ"י ונשלם השם אלקים (כנ"ל בהקדמת הזהר דף י"ז אות י"ד ובהסולם שם) ודא רקיעא הוא באמצעות מיא ורקיע זה הנאמר כאן בהכתוב הוא עומד באמצע המים, דהיינו במקום החוזה דא"א החוצץ בין חג"ת דא"א שלמעלה מחוזה ובין נה"י דא"א שלמטה מחוזה.</p>
<p>שסו) דא רקיע קיימא על גבי חיוותא אחרנין, ואיהו אפריש בין מיין עלאין לתתאין: רקיע הזה היינו רקיע העליון שבפס דראש א"א, עומד על חיות אחרות, והוא מבדיל בין מים עליונים לתחתונים. פירוש כי יש ב' מיני חיות. א) חג"ת, שהם נקראים חיות גדולות. ב) נה"י שהם נקראים חיות קטנות. והרקיע הזה העליון, עומד על חיות הגדולות, כי עומד בסה דא"א שהוא למעלה פחג"ת, אבל רקיע האמצעי שהכתוב מדבר הימנו, עומד על חיות הקטנות הנקראות נה"י, שהרי הוא עומד במקום החוזה, שהוא למטה מחג"ת ולמעלה מנה"י, ופי"ן תתאין קראן לעלאין, ומהאי רקיע שתאין לון</p>		<p>ביאור הדברים. רקיע פירושו פרסא, שה"ס הסיום דצמצום ב' המוציא בינה וזו"ן דכל מדרגה מחוץ להמדרגה, יבעת גדלות חוזר לסיום דצמצום א' ומחזיר הבינה וזו"ן להמדרגה. וב' רקיעים כוללים הם באצילות. א) הוא הרקיע העליון שבמקום הפה דא"א, המוציא לאו"א מראש למקום חג"ת עד החוזה. ב) הוא הרקיע האמצעי העומד במקום החוזה דא"א, המוציא לישו"ת מבחינת ראש, למקום החוזה דא"א עד טבורו. ומלבד אלו יש גם רקיע התחתון המסיים עולם האצילות, וממנו אינו מדבר כאן. ובהיות הרקיע העליון שבפס דא"א, למעלה מז"ת דא"א חג"ת נה"י, הוא כולל אותם. וע"כ נבחר לז' רקיעים, דהיינו לבחינת חג"ת נה"י.</p> <p>וזה"ש ז' רקיעים אינון לעילא היינו (רמזי דף ל"ב ע"ב)</p>

לון, דא הוא ^ה דמפריש בינייהו, בגין דכלהו מיא ביה כליין, ולבתר נחית לון להני חיותא, ושאיין מתמן.

שסז) כתיב * גן נעול אחותי כלה, גל נעול מעין חתום. גן נעול, דכלא אסתים ביה, דכלא אתכליל ביה. גל נעול דההוא ^ב נהר נגיד ונפיק, ועייל ביה, וכליל, ולא אפיק, ^ה וקרשי מיא ביה, וקיימי, מ"ט, ^ד בגין דרוח צפון

דרך אמת

(א) ס"י ונקפאים המים

מסורת הזהר

(א) גן נעול אחותי כלה: (שה"ש ד') ח"א סג. רמב"ט: רסב: ח"ב ד: ח"ג טו: ת"ז בהקדמה יג: תק' י"ט לח: תק' כ"ח עב: תק' כ"ט עב: ת"ק ל' עג. תק' ל"ו עח. תק"ח ק"ב טר שיב. ק"י טג שכב. (ב) נהר נגיד ונפיק: לעיל דף ר"א ציון א' וש"ג. (ג) קרשי מיא: לעיל דף כ"ח ציון ב' ודף מ"ז ציון א' ודף ס"ט ציון ו' וש"ג. (ד) רוח צפון—ואתקרושו: לעיל דף ר"ח ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א ג"א דמפרש. ב ג"א והוא למבדיל [מבדיל] בינייהו בגין דכל מין ביי כליין ובהר נחתין לאילין [חיותא] ושאיין מתמן. ג ג"א בהו.

מאמר

הסולם

רקיע המבדיל והמחבר

ונמצאים עולים כולם לראש א"א, ומקבלים שם אור החכמה. הרי שרקיע העליון הוא כולל לכל המדרגות של אבי"ע. דהיינו או"א, וישו"ת וזו"ן דאצילות, וג' עלמין בי"ע, ובעת שהוא יורד מפה דא"א למקום החזה הוא מעלה. כל המדרגות אל הראש דא"א. וז"ש בגין דכלהו מיא ביה כליין, שכל המדרגות דאבי"ע כלולים בו, כמבואר.

ולבתר נחית לון להני חיותא ושאיין

מתמן. ואחר שהשפיע המוחין לחיות עליונות, שהם חג"ת, מוריד אותם לחיות האלו שמחזה ולמטה הנקראים חיות קטנות, והם שאובים משם המוחין דהאר"ת חכמה. שאיבה יורה על קבלת המוחין דהאר"ת חכמה, כנ"ל דף רמ"ד ד"ה נחית.

שסז) כתיב גן נעול אחותי כלה, גל נעול ונו' גן נעול דכלא אסתים ביה דכלא

אתכליל ביה. כתוב, גן נעול אחותי ונו'. הנה גן נעול נקראת הנוקבא, בעת שכל האורות נסתמים בה וכל האורות נכללים בה. גל נעול, דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה. גל נעול נקראת, בעת שנהר ההוא, דהיינו נהר היוצא מעדן, נמשך ויוצא מעדן ונכנס בה בהנוקבא, להשקותה מהעדן. נהר יוצא מעדן, הוא בינה, שיצאה לבר מראש דא"א, הנק' עדן. להשקות את הגן היינו בעת שרקיע העליון יורד ממקומו אל מקום החזה, ומעלה כל המדרגות אל הראש דא"א כנ"ל (בדיבור הסמוך) אז מקבלת הנוקבא מוחין דשתיה, וכליל ולא אפיק, וקרשי מיא ביה וקיימי, וכולל לכל המוחין, אבל אינו מוציא הארתם, כי המים, שהם המוחין, נקרשים ועומדים בו. מאי טעמא. בגין דרוח צפון נשיב

לון דא הוא דמפריש בינייהו: ומים החתונים קוראים למים עליונים שיעלו אותם אצלם, ומרקיע הזה הם שוחים, דהיינו, שהוא מעלה אותם למים עליונים, ומקבלים משם המוחין דהאר"ת החכמה הנקראים שתיה, (כמ"ש להלן במראות הסולם על ההיכלות) גם רקיע הזה הוא המבדיל ביניהם כלומר, שיש לו לרקיע ב' פעולות, הבדלה וחיבור, כי בקטנות הוא מבדיל בין מים עליונים לתחתונים, ובגדלות הוא חוזר ומחבר המים התחתונים עם העליונים.

בגין דכלהו מיא ביה כליין: משום

שכל המים, דהיינו כל המדרגות, כלולים בו ברקיע זה העליון. פירוש, כי נתבאר שג' רקיעים הם, דהיינו הסיומים החדשים מכח צמצום ב' הנקראים פרסאות, העליון הוא בפה דא"א, האמצעי במקום החזה דא"א, התחתון הוא בסיום האצילות, ולעת גדלות שהאר"ת ע"ב ס"ג דא"ק מבטל לשעתו הסיומים דצמצום ב' ומחזיר הסיומים דצמצום א', ובה מתבטל הגבול סיום אצילות, אז חוזר רקיע התחתון ויורד מסיים האצילות למקום הנקודה דעו"ז, ומעלה ג' עלמין בי"ע דפרודא לעולם האצילות, אל המקום שמחזה ולמטה דא"א, ששם עומדים ישו"ת וזו"ן, והם מלבישים עליהם, ואח"ז יורד רקיע האמצעי ממקום החזה דא"א למקום סיום האצילות, ומעלה את הישו"ת וזו"ן, שעליהם מלבישים ג' עלמין בי"ע, אל מקום או"א דאצילות, כי הגבול שבחזה כבר נתבטל, ומלבישים כולם על או"א, ולבסוף יורד רקיע העליון שבפה דא"א אל מקום החזה, ומתבטל הגבול שבין הראש דא"א לחג"ת שלו, ששם או"א שעליהם מלבישים ישו"ת וזו"ן, ועליהם ג' עלמין בי"ע, כנ"ל, (דמוי דף ל"ב ע"ב)

בראשית

רצא

נשיב באנון מיא, ואתקרישו ולא נפקי לבר, עד דאתעביד קרח, ואלמלא * סטרא דדרום, דאקיש ה תקפיה ב דהאי ג קרח, לא נפקי מניה מיא לעלמין. (סח) וחיוו דההוא רקיעא עלאה, כחיוו דהאי קרח דמתקרשא יומכניס ה בגויה כל אנון מיין, כך ו ההוא עלאה, דעליה כניש כל אנון, מיין, ואפריש בין מיין עלאין ז למיין תתאין, והאי ב דאמרן יהי רקיע בתוך המים, במציעות, לאו הכי, אלא יהי כתיב, ההוא דהוי מניה במציעות מיא הוי, ואיהו לעיל, דקיימא על ס רישא דחיותא.

מסורת זוהר

(א) סטרא דדרום דאקיש תקפיה: לעיל דף רמ"ח ציון ב' ו"ש.

חלופי גרסאות א ג"א תוקפיה. ב ג"א בחאי. ג ג"א קרח ואתיך ליה. ד ג"א וכניש. ונ"א וכניש. ס ג"א בגוה. ז ג"א התם. ח ג"א לתתאין ול"ג למיין. ט ג"א דאמרן. י ג"א רישית.

רקיע המבדיל והמחבר

הסולם

מאמר

לראש א"א. כנ"ל בסמוך, הוא נעשה או כעין קרח הנורא, שאינו יכול להאיר מחוסר חסדים אשר שם בראש א"א. ובוה מבדיל שם בין מים עליונים לבין מים תחתונים, כי הגיר שה"ס מים עליונים, יכולים לקבל החכמה בלי חסדים, אבל הזית שהם מים תחתונים אינם יכולים להאיר בלי חסדים ונקפאים ונעשים לקרח. וז"ש, דעליה כניש כל אינון מיין שרקיע הזה מאסף כל המדרגות שהם או"א, וישו"ת וזו"ן דאצילות, ומעלה אותם לראש א"א כנ"ל בסמוך, ואז נקפאים כל בחינות הזית שאינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים, וז"ש ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין, שמבדיל בין ג"ר שהם מים עליונים, שיכולים להאיר בחכמה בלי חסדים, לבין ז"ת שהם מים תחתונים, שאינם יכולים להאיר בלי חסדים.

והאי דאמרן, יהי רקיע בתוך המים, במציעות מיא, לאו הכי: וזה שאמרנו לעיל (באות ס"ה) בהכתוב יהי רקיע בחוך המים, שפירושו הוא, הרקיע שבמצע המים, דהיינו רקיע האמצעי שבמקום החזה דא"א, ומשמע מכאן לכאורה שהרקיע הראשון הוא הרקיע האמצעי הזה, ואומר שאינו כן, אלא "יהי" כתיב ההוא דהוי מניה במציעות מיא הוי, ואידו לעיל דקיימא ער רישא דחיותא, אלא "יהי" כתוב לפני הרקיע שבכאן, כי כתיב "יהי" רקיע, שיה יורה אשר הרקיע שנעשה מרקיע הראשון, הוא העומד באמצע המים, אבל הרקיע הראשון, עומד על ראשי החיות, דהיינו ממעל לחג"ת דא"א, ולא באמצע המים, שהוא בין חג"ת לנה"י. פירושו, המלה "יהי" שנאמר במעשה בראשית, יורה תמיד על י' שנכנס באור י"ה, שהם או"א, ונעשה או"ר, (כנ"ל דף מ"ג

נשיב באינון מיא ואתקרישו ולא נפקי לבר, עד דאתעביד קרח, שואל מה הטעם שנקרשים, ואומר, שהוא משום שרוח צפון נושב באלו המים, וע"כ נקרוש ואינם יוצאים לחוץ עד שנעשו קרח. רוח צפון, פירושו קו שמאל הנמשך מנקודת השורק דבינה, דהיינו מבעת שעלתה לראש דא"א שיש לה חכמה בחוסר חסדים, וע"כ נקפאו האורות בה, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וז"ש, ורא נפקי לבר עד דאתעביד קרח שנקפאו בה האורות ולא נמשכו ממנה להאיר בחוץ, ונעשה בוה קרח וקפאון.

ואלמלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרח לא נפקי מניה מיא לעלמין: ולולא צד דרום, דהיינו קו ימין, שכתש תקפו של קרח הזה, לא היו יוצאים מים ממנו לעולם. פירושו, לולא הזווג שנעשה על המסך דנקודת החירק, הממשיך קומת חסדים מצד דרום מקו ימין, שהחכמה מתלבשת בה ומאירת, לא יכלו האורות להאיר שם לעולם, כי אפילו החכמה שבה לא היה יכולה להאיר מבלי חסדים (סח) וחיוו דההוא רקיעא עלאה כחיוו דהאי קרח דמתקרשא, ומכניס בגויה כל אינון מיין, ומראה רקיע העליון ההוא, הוא כמראה הקרח שנקרש, שכונס בתוכו כל המים האלו ששופכים עליו, כך ההוא עלאה, דעליה כניש כל אינון מיין ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין, כך רקיע העליון ההוא, מאסף עליו כל מים האלו, ומפריש בין מים העליונים למים התחתונים. פירושו, כי סובב על הכתוב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא (חוקאל א') ואומר שהוא רקיע העליון שבהיותו יורד מפה דא"א ומעלה כל האורות דאבי"ע (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

שסט) א"ר יצחק אית * קרומא, במציעות מעוי דבר נש, דאיהו ה פסיק מתתא לעילא, ושאיב ז מעילא, ויהיב לתתא, כך ג גוונא דא, רקיע איהו באמצעיתא, וקיימא על אנון חיותא דלתתא, ואיהו פריש בין מיין עלאין דלתתאין. ת"ח, אנון ז מיין אעדו, ואולידו חשוכא, ועל רוא דא כתיב : והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

מסורת הזוהר

(א) קרומא כמציעות וכו' (טרפשא) ת"ז תק' ס"ז צח. ב) מיין אעדו ואולידו חשוכא: ח"א קג : ג) והבדילה הפרוכת לכם: (שמות כ"ו) ח"א לג. ח"ג כט : רנה. ת"ז תק' ס"ז צח.

חלוסי גרסאות א גי'א נסיק. ב גי'א מעיל. ג גי'א כגוונא.

מאמר

הסולם

רקיע המכיל והמחבר

דבר נש, דאיהו פסיק מתתא לעילא, ושאיב מעילא ויהיב לתתא: ארי קרום אחר יש באמצעות בני מעים של האדם. שהוא מפסיק ביניהם ממטה למעלה. כלומר שמפסיק בין בני מעים שהם אברי המזון, לבין אברי החיות, שהם הלב והריאה, דהיינו הנקרא חצר הכבוד. והקרום מתהיל מכנגד הטבור של האדם ונמשך ממטה למעלה באלכסון עד החזה שלו, והוא שואב החיות מאברי החיות שלמעלה מחזה, ונוחן לאברי המזון שבתחת החזה, כך גוונא דא רקיע. איהו באמצעיתא וקיימא עק אינון חיותא דלתתא, ואיהו פריש בין מיין עלאין דלתתאין. כן הרקיע הוא כעין קרום הזה. הוא נמצא באמצע, דהיינו הגוף דא"א, שנמשך גם כן מכנגד הטבור דא"א עד החזה שלו, ועומד ממעל החיות שלמטה, דהיינו ממעל לספירות נהי"מ. הנקראות חיות תחתונות. והוא מבדיל בין מים עליונים, שהם חג"ת שלו, לבין מים תחתונים, שהם נה"י שלו.

מאמר מיין אעדו ואולידו חשוכא ת"ח אינון מיין אעדו ואולידו חשוכא ועל רוא דא כתיב והבדילה הפרוכת וגו' :

כוא וראה, המים אלו הרז, וילדו אפלה, ועל סוד הזה כתוב, והבדילה הפרוכת וגו'. פירוש, כי אחר שהרקיע העליון, שבפה דא"א, יורד ומעלה כל המדרגות לראש דא"א, ששם חכמה בלי חסדים, נעשה אז חשך וקפאון בכל בחינות מים התחתונים שהם היות שעלו שמה. (כנ"ל דף רצ"א ד"ה וחיו דהאי רקיע) כי הם אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. ונבחן, שמים עליונים שהם ג"ר דא"א הרז, כי מים תחתונים שעלו ונכללו בג"ר דא"א, נבחנים כמו עובר במעי אמו, להיותם גוף זר שמה. כמו עובר שהוא גוף זר הכלול בגוף אמו. אמנם וילדו אפלה, כלומר, שאחר שמים העליונים השפיעו המחין דחכמה למים התחתונים, נולדו ויצאו בחשך וקפאון, כי מים התחתונים אינם יכולים לקבל אור

מ"ג אות ל"א ובהסולם שם, ובדף ס"ד ד"ה יהי רקיע, ובדף צ"ו ד"ה ביאור), כי נעשה הסיום תחת כו"ח דא"א, שסיום הזה נק' רקיע האמצעי העומד במקום החזה דא"א, וכינה וזו"ן שלהם נפלו מתחת הרקיע הזה, ע"ש. הרי שרקיע אמצעי הוא תולדה שנעשה מהרקיע הראשון העומד במקום פה דא"א. שהוא למעלה מא"א, שעליהם סובב המלה יהי"י, ובאמת עיקר ההבדל בין מים עליונים לתחתונים, דהיינו מה שהוציא מים התחתונים, מחוץ לג"ר שהם מים העליונים, נעשה ברקיע העליון שבפה דא"א, שהרי הוא שהוציא בינה וזו"ן מראש דא"א, וא"א נשאר רק בכתר וחכמה, שה"ס מים העליונים, וכינה וזו"ן דראש נעשו למים תחתונים ולבחינת גוף שלו, אמנם עד החזה, ששם עומדים א"א עלאין, אין שום מיעוט ניכר שם, וא"א נחשב כמו שלא יצאו מראש דא"א, והם בחינת ג"ר, וכל כח המיעוט של הוצאת הכינה מראש א"א, שתחשב לגוף חסר ראש, מתחיל רק מתחת א"א, דהיינו ברקיע האמצעי שבמקום החזה דא"א, כנ"ל (בהקדמת זוהר דף י"ד במראות הסולם אות ג' עש"ה) הרי שכח המיעוט של רקיע העליון מתגלה רק ברקיע האמצעי, וז"ש ההוא דהוי מניה כמציעות מייא הוי, כי זה כח המיעוט שברקיע האמצעי שהוציא מים התחתונים לבחי' ו"ק בלי ראש. זה נמשך ונעשה מרקיע העליון, שלא יכול להתגלות בו עצמו להיותו למעלה מא"א, וע"כ נגלה ברקיע האמצעי כנ"ל. ונתבאר כאן ב' עקרים, א) שכח המבדיל בין מים למים שיש שיש ברקיע, הנעשה בעת קטנות המדרגות, הוא נעשה רק על ידי רקיע האמצעי שבמקום החזה. ב) שכח המחבר המים התחתונים בהעליונים, הממשיך הג"ר לכל המדרגות, זה נעשה רק על ידי רקיע העליון העומד בפה דא"א, שהוא המעלה אותם לראש א"א כנ"ל.

שסט) ארי"י, אית קרומא כמציעות מעוי (דטו"י דף י"ב ע"ב)

שע) ר' אבא פתח * המקרה במים עליותיו וגו', ב' במים, אלן מין עלאין דכלא, ג' דבהו תקין ביתא, כד"א ב' בחכמה יבנה בית, ד' ובתבונה יתכונן.

שעא) ג' השם עבים רכובו ר' ייסא סבא, פליג, עבים ע"ב י"ם, עב דאיהו חשך, שמאלא, דקיימא ד' על ים דא. המהלך על כנפי רוח, ו' דא רוחא דמקדשא עלאה, ורזא דא י' שנים כרובים זהב, כתיב ה' וירכב על כרוב ויעוף

מסורת הזחר

א) המקרה במים עליותיו: (תהלים ק"ד) ח"ב צח: ח"ג לב: רעה. ב) בחכמה יבנה בית: לעיל דף רמ"א ציון ר' וש"ג. ג) השם עבים רכובו: לעיל דף זה ציון א' וש"ג. ד) שנים כרובים זהב: (שמות כ"ה) ח"ב קעו. ה) וירכב על כרוב ויעוף: (תהלים י"ח) ח"ג קסב. ת"ז בהקדמה ד.

חלופי גרסאות א' ג'א המקרה במים, ונ"א המקרה במים עליותיו במים. כ' ג'א דפלג בהו תקיף ביתא. ג' ג'א בית וגו' ול"ג ובתבונה יתכונן. ד' ג'א עלה ול"ג על ים דא, ה' ג'א ל"ג דא, ו' ג'א דא רוח הקדש לעילא, [וג"א דלעילא]. ונ"א דא רוח מקדש לעילא.

מאמר הסולם מין אעדו ואולידו חשוכא

שעא) השם עבים רכובו, ר' ייסא סבא, פליג עביים ע"ב י"ם, ע"ב, דאיהו חשך שמאלא דקיימא על ים דא: רי"ס, מחלק המלה עבי"ם לשתיים: ע"ב י"ם. שפירושה, ע"ב, שהוא חשך השמאל, עומד על ים הזה. פירוש, הכתוב השם עבים רכובו יורה, על המוחין דנקודת השורק, שהם מאירים בשמאל בסוד החשך וקפאון, וע"כ מרומזים בהמלה ע"ב של עבי"ם. ונודע שאין המוחין אלו מקובלים אלא להנוקבא דז"א בלבדה, הנקראת אז בשם י"ם. וע"כ מסמיך הכתוב המוחין אלו אל המלה י"ם, שהוא שם הנוקבא בעת שמקבלת המוחין הללו משמאל.

המהלך על כנפי רוח דא רוחא דמקדשא עלאה, ורזא דא שנים כרובים זהב, המהלך על כנפי רוח, היא הרוח של מקדש העליון, וזה סוד, שנים כרובים זהב, פירוש, הכ' המהלך על כנפי רוח יורה על קומת החסדים, היוצאת על המסך דנקודת החירק, המיוחדת ב' הנקודות הולם ושורק זה בזה, כי כנפי, ה"ס המסך, רוח, היא מדת האור היוצא על מסך הזה, דהיינו קומת חסדים הנמשכת ממקדש העליון, שהוא אר"א עלאין, וז"ס ב' כרובים זהב, שהם זו"ן, כי המהלך על כנפי רוח יורה על כרוב הזכר שהוא ז"א, שהארטו הוא חסדים מכוסים, והכ' השם עבי"ם רכובו יורה על כרוב הנקבה, דהיינו הנוקבא דז"א שהיא מאירה בהארט חכמה.

כתיב וירכב על כרוב ויעוף וידא וגו' וירכב

מאמר

אור הגדול דראש א"א בלי חסדים, ואומר שזסו"ה והבדילה הפרוכת וגו', כי הפרוכת, ה"ס הרקיע העליון שבספה דא"א, המבדיל בין הג"ר דא"א הנקראים קדש הקדשים שהם מים עליונים, לז"ת דא"א שהם מים תחתונים, הנקראים קדש. כי המים העליונים, שהם הג"ר הנקראים קדש הקדשים, יכולים לקבל חכמה בלי חסדים, אבל מים התחתונים שהם ז"ת הנקראים קדש, אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים ונעשו חשך, ונמצא הפרוכת מבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים.

שע) רבי אבא פתח המקרה במים וגו', במים אלן מין עלאין דכלא, דבהו תקין ביתא, כד"א בחכמה וגו': ר"א פתח בכיאר הכתוב, המקרה במים עליותיו וגו', במים, פירושו מים העליונים מכל, דהיינו אר"א, שהם בחינת ג"ר דבינה, שבהם תקן הבית שהיא הנוקבא דז"א, כד"א בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן, פירוש כי הזהר מבאר כאן את הכ' המקרה במים עליותיו על סדר יציאת המוחין בסוד ג' נקודות, חולם שורק חירק, אשר המקרה במים עליותיו יורה על נקודת החולם, שה"ס מ"י שנשארו בהמדרגה, והיא מקבלת מבחינת ג"ר דבינה, ומביא ע"ז את הכתוב, בחכמה יבנה בית וגו', להורות שאין החכמה מאירה בהבית שהיא הנוקבא, וזולת בהמשכת חסדים מהג"ר דבינה, שה"ס אר"א, וה"ס מ"י דהיינו סוד נקודת החולם, ולהלן מבאר ההמשך, השם עבים רכובו, על נקודת השורק, המהלך על כנפי רוח, על נקודת החירק, כמ"ש לפנינו. (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

וידא על כנפי רוח, וירכב על כרוב חד, לבתר ה' איגלי על כנפי רוח (ב) ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי.

שעב) רבי יוסי אמר כתיב *ומים תכן במדה, במדה ^ג ממש ^ב אתקין ^ד להו, כד ^ה מטון ^ו לגווה, ואינון תקונא דעלמא, כד מטו מסטרא דגבורה. אמר רבי אבא ^ז כך הוו קדמאי אמרי, כד הוו מטאן להאי אתר, ^ח מרחשן שפוון דחכימין, ולא אמרין מדי בגין דלא יתענשוון. שעג) רבי אלעזר אמר, את קדמאה דאתוון ^ט הוה שטיא על אנפוי

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) וקודם שנתעורר זה, (ב) כשמגיע לחוכה שפע המים, (ג) היו מנענעים שפתויהם ולא השמיעו שום דבר שירלו שמה יתענשו, (ד) הוא ה' שהוא ראשית לכל האומות הנה בעת התגלותה לוי היסה משוטפת ע"ס כהר הסבור

חלופי גרסאות א נ"א אתגלי, ב נ"א ממש, ג נ"א ואתקין, ד נ"א להון, ה נ"א לגביה, ו נ"א כד.

מאמר

הסולם

מין אעדו ואולידו השוכא

על מסך דבחי"א אינו ממשיך רק ו"ק בלי ראשי, שהוא מיעוט גדול, אלא כאן. מאחר שהמוחין כבר באו מצד שמאל שהוא גבורה, וכבר קבלו החכמה משם בסוד נקודת השורק, ואינם יכולים להאיר בלי חסדים, אז מקבלים תיקונם כשמגיעים לתוך המדה דנקודת החירק, כי מתלבשים בקומת החסדים שבתוך המדה, ונעשים מתוקנים להאיר בעולם שהוא הנוקבא דז"א. וז"ש ואנון תקונא דעלמא כד מטון מסטרא דגבורה, אמנם מטרם שקבלו המוחין מצד השמאל אין בהמדה כלום משום תקון העולם, שהיא הנוקבא, כי אז אין המדה נותנת רק בחינת ו"ק בלי ראשי, ורבי אבא מביא על זה ראיה. אמר רבי אבא. כך הוו קדמאי אמרי, כד הוו מטאן להאי אתר מרחשן שפוון דחכימין ולא אמרין מדי בגין דלא יתענשוון, אר"א, כך היו הראשונים אומרים. כשהחכמים הגיעו למקום זה. דהיינו לסוד המדה הנ"ל המתקן את המים, היו שפתותיהם של החכמים נעות, ולא אמרו כלום, מפחד שלא יענשו. הרי שבמדה עצמה לבדה, אין שום תקון העולם, אלא רק כשהמוחין באים מצד הגבורה, וכבר יש להם המוחין דחכמה מנקודת השורק אשר שם, אז המדה מתקנת המוחין, כי מלבשת אוהם בחסדים שבה כנ"ל.

וירכב על כרוב חד, לבתר אנלי על כנפי רוח: כתוב וירכב וגו' תחילה וירכב על כרוב אחד, דהיינו כרוב הנוקבא, שה"ס ע"ב י"ם כנ"ל, ואח"כ נגלה על כנפי רוח, שה"ס כרוב הזכר, בסוד קומת החסדים הנגלה על מסך דחירק. כגיל בדבור הסמוך. ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי, ועד שזה נתעורר לא נתגלה בזה. פירוש, כי עד שלא נתעורר הארת החסדים של כרוב הזכר, בסו"ה וידא על כנפי רוח, לא נתגלה המרכבה בכרוב הנקבה, בסו"ה וירכב על כרוב ויעוף, כי הארת החכמה של הנקבה שה"ס נקודת השורק, לא תוכל להאיר מטרם שמתלבשת בלבוש של הארת החסדים מנקודת החירק, כנודע.

שעב) רבי יוסי אמר, כתיב ומים תכן במדה, במדה ממש אתקין רהו כד מטון לגווה: רי"א. כתיב ומים תכן במדה, יורה, שכמדה ממש התקין אותם, כאשר הגיעו המים לתוך המדה. במדה, פירושו ההגבלה שנעשתה עם הזווג על מסך דחירק, שהיא מסך דבחי"א מ"ם. פירושו המוחין, ומטרם שהגיעו המוחין דבחינת החולם והשורק להמדה והגבול שנעשה בכח המסך דחירק, לא יכלו להאיר כנ"ל, ע"כ אמר הכתוב ומים תכן במדה שעם הגעת המים לתוך המדה, נתקנו, ויכלו להאיר, ואינון תקונא דעלמא, כד מטון מסטרא דגבורה, והם תקון העולם, כאשר מגיעים להמדה מצד הגבורה, פירוש, כי זווג הנעשה (דפרי דף ל"ב ע"ב)

שעג) רבי אלעזר אמר את קדמאה דאתוון, הוה שטיא על אנפוי דקטרא

בראשית

רצה

ה דקיטרא דכיא, (ב) כ ואתערט ג מלרע ד מלעילא, וסליק * ונחית, ומיא
 ה מתגלפי ו בגלופייהו, ומתישבן בדוכתייהו, ואתכלילו חד בחד. וכן אתוון
 כלהו, כליין דא בדא, ומתערטין דא בדא, עד דאתבני עליהו בניינא ויסודא.
 שעד) וכד אתבניאו כלהו ואתערטו, הוו * מיין עלאין מתערבין במיין
 תתאין, ז ואפיקו ביתא דעלמא, ח ועל דא ב' אתחזי ברישא, ומיין סלקין

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) והיה מתערט אוח הכוח מלמטה כשש קווח הבנין ומלמעלה ג' עליונות שהם קיטרא דכיא פי' קשר סהור שאין קשר בפחות משלכה כנודע ועל ידי זה נחיישו כל האותיות כלם במקומם הראוי להם.

חלופי גרסאות כ גיא דקיטרא, א גיא ואערט, ג גיא מלרע לעילא ומלעילא, ד גיא ומלעילא, ו גיא ומלעילא לתת
 ה גיא מתגלפי (אה"ל) ו גיא בגלופי, ז גיא ואפיקו חד נהורא דאקרי שמים, ו גיא ועל דא
 אפיקו חד נהורא דאקרי שמים, (אה"ל) ח גיא ועל דא אפיקו תרין נהורין חד דאקרי ארץ ונהורא דאקרי שמים.
 ו גיא ועל דא אפיקו, חד נהורא דאקרי שמים.

מאמר

הסולם

מיין אעדו ואולידו חשוכא

תחילה המוחין מב' הקיין ימין ושמאל, הנמשכים מהנקודות חולם ושורק שבאו"א, ואח"כ הארת נקודת החירק, ואז נכללו זה בזה, ומתערטים זה בזה. עד שנבנה עליהם בנין הפרצוף של זון ויסוד שלו.

שעד) וכד אתבניאו כלהו ואתערטו. הוו מים עלאין מתערבין במיין תתאין.

ואפיקו ביתא דעלמא: וכשבנו כל האותיות ונתערטו במוחין דג"ף, על ידי התכללותם באו"א, מים העליונים היו מתערבים במים התחתונים והוציאו הבית של העולם. או"א נבחנו למים עליונים. וזון למים תחתונים, ובעת שקבלו המוחין דחולם שורק חירק הנ"ל מאו"א, היו הכלים דז"א מעורבים בכלים דאו"א, דהיינו שלא היה ניכר שום הפרש ביניהם ועל ידי כן הוציאו מוחין דחכמה אל הנוקבא, שאז נקראת הנוקבא בית העולם. פירוש מתחלה נתקנו האותיות דז"א, שנכללו במים העליונים וקבלו המוחין על דרך הנ"ל, דהיינו מתחלה ב' קיין מב' הנקודות חולם ושורק שבאו"א, ואח"כ קבלו קו האמצעי מנקודת החירק ונשתלמו. ואחר זה, נתקנה ג"כ הנוקבא באותו הדרך. שמתחלה קבלה ב' הקיין ימין ושמאל, ואז נקראת ביתא דעלמא, כי השם בית יורה בעיקר על אור החכמה המקובל ע"י המסך שורק, אבל עדיין אין בחינת ישוב בהבית, כי אין בחינת ישוב אלא בהארת נקודת החירק, (כמ"ש לעיל דף י"ד אות ח' ועי' בהסולם שם) וכמ"ש הזהר לפנינו.

ועל דא ב' אתחזי ברישא, ומיין סלקין ונחתי: ועל כן הבית שהיא הנוקבא נראית תחלה

דקטרא דכיא, ואתערט מלרע מלעילא:

רא"א. אות הראשונה של האותיות, הייתה עפה על פני קשר הטהור, ונתעטרה מלמטה ומלמעלה. פירוש, אותיות, הם הכלים של זון, שמקבלים אורותיהם על ידי עליה לאו"א. והמסך שבאו"א נקרא קטרא דכיא, וכשזוין עולים לאו"א נכללים בהזווג הנעשה שם על המסך הזה. וז"ש הורה שמיא על אנפוי דקיטרא דכיא, שעלתה ונכללה בהמסך שבאו"א ואתערט היינו שקבלה שם המוחין הנקראים עטרות. מלרע היינו המוחין דשורק, המאירים למטה. כלומר שנמשכים ממעלה למטה. מלעילא היינו המוחין דנקודת החולם המאירים מלמעלה. וה"ס ב' הקיין ימין ושמאל, שהאותיות מקבלים תחלה באו"א, ואז יש ביניהם מחלוקת. וז"ס וסליק ונחית, שפעם עולה ומאיר למעלה בהארת החולם. ופעם יורד ומאיר למטה בהארת השורק. כלומר פעם מתגבר קו ימין ופעם מתגבר קו שמאל.

ומיא מתגלפי בגלופייהו ומתישבן בדוכתייהו ואתכלילו חד בחד: והמים שהם המוחין נחקקים בחקיקותיהם, דהיינו שמקבלים חקיקות המסך דנקודת החירק ואז, מתישבים המוחין במקומם, ונכללים ב' הקיין של חולם ושורק הנ"ל אחד באחד, כי ה"ס קו האמצעי הנמשך מקומת החסדים, היוצאת על מסך דחירק, המכריע ומייחד ב' הקיין זה בזה, כנודע. וכן אתוון כלהו כליין דא ברא' ומתערטין דא בדא, עד דאתבני ערייהו בנינא ויסודא, וכן כל האותיות עלו לאו"א, וקבלו (דפויה דף ל"ב ע"ב ט' ל"ג ע"א)

ונחתיך, עד דהאי רקיע הוה, ואפריש לון, א ומחלוקת הוה בשני, דביה אתברי גיהנם, דאיהו נורא דדליק, ב כד"א אש אוכלה הוא, וזמין לאשראה על ג רישייהו דחייביא.

שעה) א"ר יהודה, מהכא כל ב מחלוקת דאיהו לשם שמים, ד סופה להתקיים, דהא הכא מחלוקת דאיהו לשם שמים הוה, ושמים בהאי אתקיים, לבתר דא, ד דכתיב ג ויקרא אלקים לרקיע שמים וגו'. (א) ו בקטפירא ז דעליתא ב) ח בקסטייהו ג) שכיחי ואתקיימו,

דרך אמת

מסורת הזהר
(א) אש אוכלה הוא: (דברים ד') ח"א נ: נא: סט. ח"ב כה: ס: עט: פו: קפב: רכו: רעא. ח"ג כה: לג: לד: רמ: ת"ז תק' י"ח לו: תק"ח קיט סב שלה. ב) מחלוקת-לשם שמים. לעיל דף ס' ציון ה' וש"ג. ג) ויקרא אלקים לרקיע שמים: (בראשית א') ח"ב קסז: רעא. ת"ז תק' ל' עה:

ח) כהחלוקת העליונים שהם הנאלפים. ב) ש"י במדקס כעין שנאמר ומים תקן במדה ע"י שכיחי. ג) מלויס אל הנלוו ותקיימו במזג שיה כל אחד ואחד לפי ענינו אס חסד אס דין אס רחמים ע"י הרקיע שהוא המכריע כוונתו.

חלופי גרסאות א) ג"א מחלוקת. ב) ג"א כד"א אש אוכלה הוא. ג) ג"א רישייהו. ד) ג"א סופיה לאתקיימא ה) הרמ"ק ואה"ל כתבו דכתיב ויקרא אלקים לרקיע שמים שייך בדף י"ז ו ג"א בקטפירא ונ"א בקטפירא ז ג"א דעליתא. ח) ג"א בקסטיירו.

מין אעדו ואולידו חשוכא	הסולם	מאמר
<p>הנקרא שמים, והשמים נחקיים לאחר מאן, דהיינו ביום ג' בסבת מחלוקת הוה, שכתוב, ויקרא אלקים לרקיע שמים, ויקרא, פירושו קרא וזמין (כמ"ש) בזהר דפול"ט ע"ב) דהיינו שלאחר מאן ביום ג', יהיה הרקיע בבחינת שמים שהוא ז"א. פירושו, כי הטעם שז"א מקבל המוחין גדלות מאו"א, הוא משום שהיתה מחלוקת בבי' הקיין הנמשכים מבי' נקודת חולם שורק באו"א, ולא יכלו להאיר בהם עד שנעשה הווג על המסך דנקודת החירק, שהכריע ביניהם, ומסך זה קבלו או"א מו"א שעלה עליהם, ונמצא שז"א הוא הגורם שיתקיימו המוחין באו"א, ע"כ זוכה גם הוא באותם המוחין, כי כל השיעור שהתחתון גורם להאיר בהעליון זוכה בו גם התחתון. הרי שכל המוחין של ז"א, אינם, אלא בסבת המחלוקת דימין ושמאל שהיתה באמא, שזכה בהם בסבת ההכרעה. ואם לא היתה המחלוקת הוה באו"א, לא היה לזו"ן מוחין, וז"ס שאמרו כל מחלוקת שהוא לשם שמים סופה להתקיים. כי שמים הוא ז"א, והמחלוקת שהיתה באו"א, היתה לשם מוחין להשמים, כי לולא זה לא היה מוחין להשמים. אמנם זה לא היה ביום ב' בשעת יציאת הרקיע, אלא ביום ג', כי אז נעשה ההכרעה בהקוין (כנ"ל דף ס"ז אית ס"ב). וז"ש ושמים בהאי אתקיים לבתר דא, דהיינו ביום ג'. שז"ס ויקרא אלקים לרקיע שמים, שהוא הזמנה ליום ג', שאז נשלמה ההכרעה שהז"א מקבל המוחין בסבתה.</p>	<p>חחלה, שהמים עולים ויורדים בה, פירוש, שתחלה קבלה הבית, את בי' הקוין מחולם ושורק, אשר אז נעשה מחלוקת ביניהם, ופעם סלקין דהיינו שמתגבר קו הימין הנמשך מנקודת החולם המאיר מלמעלה, ופעם ונחתיך, דהיינו שמתגבר בה קו שמאל הנמשך משורק, המאיר מלמעלה למטה. דהיינו כנ"ל אצל האותיות של ז"א. עד דהאי רקיע הוה, ואפריש לון, עד שנעשה הרקיע הוה, והכדיל ביניהם, פירושו בחינת קו אמצעי הנמשך ממסך דנקודת החירק נקרא רקיע (כנ"ל דף מ"ח ד"ה נפק רקיע ע"ש) וכשנעשה הרקיע הוה המשרך קו אמצעי בהנוקבא, והסיר המחלוקת של בי' הקוין שבנוקבא, כי הליבישם וכלל אותם זב"ז, (כמו שנתבאר שם).</p>	
<p>בקטפירא דעליתא, בקסטייהו, שכיחי ואתקיימו</p>	<p>ומחלוקת הוה בשני, דביה אתכרי גיהנם, דאיהו נורא דדליק כד"א וכי וזמין לאשראה על רישייהו דחייביא, והמחלוקת של בי' הקוין ימין ושמאל הנ"ל היתה ביום ב' דמעשה בראשית, שבו נברא הגיהנם מחמת המחלוקת של הקוין, שהיא אש שורפת, כמ"ש אש אוכלה הוא, והוא עתיד לשרות על ראש הרשעים. שעה) אר"י, מהכא, כל מחלוקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים, וכי ושמים בהאי אתקיים לבתר דא, דכתיב ויקרא וגו': אר"י מאן נלמד, אשר כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, שהרי כאן, היתה מחלוקת שהוא לשם שמים, דהיינו לשם ז"א (דפול"ט דף ל"ג ע"א)</p>	

דהא תנינן כתיב * והבדילה הפרוכת לכם, בין הקדש ובין קדש הקדשים, דייקא, ^ב דהא איהו רקיע דמפרש בגו ^ג באמצעיתא. (שעו) ת"ח, כתיב לבתר, ^ג יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, מתחת השמים ממש. אל מקום אחד, לאתר דאקרי אחד ואיהו ^ד ים תתאה, דהא איהו אשלים לאחד, ובלא איהו לא אקרי אחד, ומשמע דכתיב יקוו, דביה מתכנשין כלהו ^ה מיא ^ו כד"א ^ז כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

מסורת הזהר

(א) והבדילה הפרוכת: לעיל דף רצ"ב ציון ב' וש"נ. (ב) יקוו המים מתחת השמים: לעיל דף ע"א ציון א' וש"נ. (ג) כל הנחלים הולכים אל הים: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"נ. חלופי גרסאות א' נ"א דהאי, ב' נ"א אמצעיתא, ג' נ"א מתחיל ויאמר אלקים יקוו, ד נ"א ואיהו יום ראשון לאחד ולש"ג ים תתאה דהא איהו. (אה"ל) ה' נ"א ל"ג מיא, ו' נ"א ולבתר עאלין כלהו לגו ימא.

מאמר	הסולם	מיינ אערו ואולידו חשוכא
<p>ואתקיימו: הבנין של בית ועליה. בהקורות שביניהם הם נמצאים ומתקיימים. כי אלו הקורות שביניהם, משמשים רצפה בשביל העליה ותקרה בשביל הבית. ונמצא שמהם כל מציאות הבית והעליה, כי מטרים שהונחו הקורות באמצע הבנין, לא היה מציאות להבית והעליה הללו. וכן מתקיימים על ידם. כי אם יתבטלו הקורות הללו יתבטלו תכף הבית והעליה. דהא תנינן כתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הכרש ובין קדש הקדשים דייקא, שהרי למדנו שהכתוב והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים הוא בדיוק, כלומר שעצם בחינת הקדש ובחינת קדש הקדשים, נעשו על ידי הפרכת ומתקיימים על ידה, דהא איהו רקיע דמפרש בנו באמצעיתא. שהרי הפרכת הוא הרקיע המבדיל בפנים באמצע, בין מים עליונים למים תחתונים.</p>	<p>כי משום שהרקיע שהוא ז"א קיים המוחין באו"א, נתקיימו המוחין גם בו. כנ"ל בדיבור הסמוך. (שעו) ת"ח כתיב לבתר יקוו המים וגו' מתחת השמים ממש: בוא וראה כחוב אחר כך יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד מתחת השמים ממש. פירוש. השמים הוא ז"א. ומתחת השמים. פירושו הנוקבא דז"א. שהיא מתחת מדרגת ז"א. דהיינו מתחת השמים ממש. ומים. פירושו מוחין. ושיעור הכתוב הוא, שיתקבצו המוחין אל הנוקבא. והוא לאפוקי. כי בכל מקום שנאמר מתחת היינו מחזה ולמטה של אותו מדרגה, כי עיקר כל מדרגה הוא כחזה ולמעלה. אבל כאן אין כונת הכתוב על מחזה ולמטה של ז"א הנקרא השמים, אלא מתחת ממש, דהיינו מתחת כל מדרגת הז"א. שהיא הנוקבא. אל מקום אחד לאתר דאקרי אחד, אל מקום אחד. פירושו למקום שנקרא אחד ואיהו ים תתאה דהא איהו אשרים לאחד ובלא איהו לא אקרי אחד, והוא ים התחתון דהיינו הנוקבא, שהרי הנוקבא משלמת השם אחד, ובלי הנוקבא אין ז"א נקרא אחד. פירוש ז"א נקרא א"ח, והנוקבא נקראת ד', וכשיש יחוד ז"א ונוקבא שהוא א"ח עם ד', אז מתגלה בהם השם אח"ד. הרי שהנוקבא שהיא ד' משלמת לאח"ד, וע"כ נקראת הנוקבא מקום אחד. ומשמע דכתיב יקוו דביה מתכנשין כלהו מיא דכתיב כל הנחלים וגו' ומשמע, שכונת הכתוב היא בהנוקבא, משכונתו, יקוו המים, ובהנוקבא מתאספים כל המים, כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים שהיא הנוקבא (וביאור הכתוב נתבאר לעיל דף רמ"ד אות רצ"ח עש"ה).</p>	<p>רבי</p>
<p>פירוש. א"א הם מים עליונים, וזו"ן הם מים תחתונים, כנ"ל. ולולא הרקיע שהוא ז"א שהכריע בין ב' הקוין דאו"א, לא היה מוחין למים תחתונים. שהם זו"ן כנ"ל. כי כל המוחין דז"א נמשכים לו רק בזכות ההכרעה שלו באו"א. הרי שקיומם, דהיינו המוחין של מים תחתונים, תלויים בהרקיע. וכן קיומם של מים העליונים, תלויים ברקיע, כי כל עוד שהרקיע לא הכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל שבהם, היו האורות סלקין ונחתין ולא האירו כנ"ל. הרי שהן מים העליונים והן מים התחתונים, אין להם קיום, זולת על ידי הרקיע. שזה דומה להקורות שבין הבית והעליה, שעצם הבית והעליה, נעשה על ידי הקורות כנ"ל. ורבי יהודה הביא זה כדי לחזק את דבריו, שביאר המחלוקת לשם שמים. שהוא המחלוקת שבין הקוין דאו"א, ושמים כהאי אתקיים שולא מחלוקת זה היה ז"א הנקרא שמים. בלי מוחין, ולא היה לו קיומם (דפו"י דף ל"ג ע"א)</p>		

שעז) ר' ייסא אמר, אל מקום אחד, דא איהו אתר דכתיב ביה *וברית שלומי לא תמוט, דהא איהו נטייל כללא, ושדי בימא, וביה אתתקנת ארעא, דכתיב ותראה היבשה, דא הוא ארץ, כד"א ב' ויקרא אלקים ליבשה ארץ. שעח) אמאי אקרי יבשה, אמר רבי יצחק, היינו דכתיב ב' לחם עוני, לחם (ה) עני כתיב ובגין דאיהו לחם עני אקרי יבשה, ושאיב בגווה כל מימין דעלמא, ואיהי יבשה הוי, עד ב' דאתר דא (ג) ב' אמלי לה, וכדין ד' נגדין מיא, אורח ה' דאנון מקורות. ו

שעט) ד' ולמקוה המים קרא ימים, דא הוא בית כנישות מיין דלעילא, דתמן מתכנשין כל מיא, ומתמן נגדין ונפקין. ז' א"ר ח' חייא

דרך אמת

ה) יסוד עני וכנשי עניס (ויחי רמ"ס ב') (ג) ומלא חוסי נשפע רב העליון (כל יום משנה י"ז בראשית במלכות והיא הולאה הכנה בשלימות) ע"י תנונה קב"ז ב'. קיב טג של. ג) לחם עוני: (דברים ט"ז) ח"א קנו. ח"ב מ. ד) ולמקוה המים קרא ימים: לעיל ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות א' בד"ז כתב כאן חסר. ב' ג"א דאחי. ג' ג"א דאבן. ד' ג"א אמלילה. ו' ג"א ואמלילה ונ"א ואמלי לה. ז' ג"א נבעין. ח' ג"א אנון. ו' אה"ל כתב ע"כ שייך בוף י"ח ע"א. ז' בדפו"י חסר כאן וע"י בסוף הספר סי' ל"ב. ח' ג"א יצחק.

מאמר

הסולם

מיין אעדו ואולידו חשוכא

שעז) רבי ייסא אמר אל מקום אחד דא איהו אתר דכתיב ביה וברית שלומי לא תמוט: ר"י אמר בכיאר הכתוב אל מקום אחד שזה הוא שכתוב בו, וברית שלומי לא תמוט דהיינו יסוד דז"א הנקרא ברית שלום, ולא כמ"ש רבי יהודה שהיא הנוקבא דהא איהו נטייל כללא ושדי בימא וביה אתתקנת ארעא דכתיב ותראה היבשה דא הוא ארץ כד"א וכ"י שהרי היסוד לוקח כל האורות כמ"ש יקו המים וזורקם אל הים שהיא הנוקבא בעת שיש לה מוחין דחכמה ועל ידו נתתקנת הארץ שהיא הנוקבא בעת שיש לה כל המוחין הן חכמה והן חסדים כי כתוב ותראה היבשה וזה הוא ארץ כמ"ש ויקרא אלקים ליבשה ארץ ולפי"ז יהיה שיעור הכתוב יקו המים שהם המוחין אל יסוד דז"א הנקרא מקום אחד והוא משפיע אותם אל הנוקבא והיינו ותראה היבשה שהיא הנוקבא.

שעח) אמאי אקרי יבשה אר"י היינו דכתיב לחם עוני לחם עני כתיב ובגין דאיהו לחם עני אקרי יבשה: שואל למה נקרא הנוקבא בשם יבשה אר"י היינו שכתוב עליה לחם עוני וכתוב לחם עני בחוסר ו' שזה יורה על הנוקבא בעת שיש חכמה בחוסר חסדים שאז נקראת (דפו"י דף ל"ג ע"א)

דהיינו

בראשית

רצט

מקוה המים דא צדיק, דכד מטא למקוה המים, כתיב וירא אלקים כי טוב, וכתיב * אמרו צדיק כי טוב. ה' יוסי אמר ישראל מקוה איהו, דכתיב י' מקוה ישראל ה'.

שפ) רבי חייא אמר דא צדיק, היינו דכתיב קרא ימים, בגין דנחלין ומבויעין ונהרין כלהו נטיל לון, ואיהו מקורא דכלא, ואיהו נטיל כלא, : בגיני כך ימים, ועל דא וירא אלקים כי טוב, וכתיב אמרו צדיק כי טוב. ז

שפא) ובגין דאתרשים, איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה, ולא

מסורת הזהר

א) אמרו צדיק כי טוב: לעיל דף רס"ז ציון א' וש"נ. ב) מקוה ישראל ה': (ירמיה י"ז) ת"ז תק' ו' בהשמטת קמו.

חלופי גרסאות א' נ"א מוסיף וכן אור קדמאה טוב אקרי וכן כלהו כתיב בהו (כי) טוב בר יומא תניינא דלא כתיב ביה כי טוב, ב' נ"א אוף ישראל, ג' נ"א בגין, ד' נ"א מטק כי פרי מעלליהם יאכלו.

מאמר הסולם מ"ין אעדו ואולידו חשוכא

היסוד אלא על ת"ת, שה"ס ישראל, כי יום ג' הוא ת"ת, והוא המכריע בין הקוין, ועל ידו נעשו המוחין דשמאל בסוד כי טוב, כמשה"כ וירא אלקים כי טוב, ואין צורך לפרשו על יסוד.

שפ) ר"ח אמר דא צדיק היינו דכתיב קרא ימים בגין דנחלין ומבויעין ונהרין כלהו נטיל לון וכו' בגיני כך ימים: לפי ר"ח שאומר שמקוה המים הוא צדיק, דהיינו יסוד דז"א, היינו שכתוב ולמקוה המים קרא ימים שהוא שם המוחין דחכמה, (כנ"ל דף רמ"ד ד"ה נחית) משום שהנחלים ומעינות ונהרות, שהם כל הבחינות של מוחין דחכמה, כולם לוקח היסוד, שלהיותו המקור של כולם בסוד ההכרעה שלו, ע"כ לוקח את כולם, ומשום זה נקרא ימים, וע"ד וירא אלקים כי טוב, וע"כ, משום שהיסוד מתקן את המוחין דחכמה האלו, ע"כ אומר עתה הכי' כי טוב, אבל לפי ר"י שמפרש מקוה המים, על ישראל שהוא ת"ת, שאינו מאיר במוחין דחכמה הנק' ימים, אלא רק בחסדים מכוסים, א"כ קשה למה קורא הכתוב אותו בשם ימים שהוא שם המוחין דחכמה, וכן למה אומר הכי' כי טוב, שפירושו על הלבשת החכמה בחסדים, שכ"ז אינו מגולה מחזה ולמעלה דז"א, שקו האמצעי אשר שם הוא ת"ת, אלא מחזה ולמטה שלו, שקו האמצעי אשר שם הוא יסוד, ובוה מבאר הזהר, מה הטעם, שר"ח אינו אומר כמו ר"י, אע"פ שפשוט הכתוב קרוב יותר לפירוש ר"י, כי ביום ג' הוא מדת ת"ת, ולא מדת יסוד כנודע. שפא) ובגין דאתרשים, איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה ורא

אתמר

דהיינו בפרצוף ישו"ת, והכתוב יקוה המים פירושו, שימשכו מישו"ת אל מקום אחד שהוא היסוד, ומהיסוד אל הנוקבא, כנ"ל, וע"כ מסיים הכתוב ולמקוה המים דהיינו להשורש והמוצא של המוחין הללו, קרא ימים.

שעט) אר"ח מקוה המים דא צדיק דכד מטא למקוה המים כתיב וירא וכו' וכתיב אמרו צדיק וכו': אר"ח מקוה המים, פירושו צדיק דהיינו יסוד דז"א, כי בעת שהיסוד מגיע למקוה המים, כתוב וירא אלקים כי טוב וכן אמרו צדיק כי טוב, פירושו, הכתוב מדבר כאן ממוחין דחכמה הנמשכים מקו שמאל מנקודת השורק, שמטרם שהגיע היום ג' שה"ס תפארת ויסוד, שה"ס קו המכריע, לא יכלו המוחין הללו להאיר, וע"כ לא נאמר ביום ב' כי טוב כנודע, ולפיכך לא רצה רבי חייא לבאר הכתוב מקוה המים על הקו שמאל שבבינה, כיון שנאמר עליו כי טוב, א"כ כבר הוכרע על ידי היסוד שהלביש החכמה בחסדים, כי מקודם זה אין החכמה מאירה, ואין אומר הכתוב עליו וירא אלקים כי טוב, לכן פרשוה על היסוד צדיק, שעל ידו נעשו המוחין בסוד כי טוב, בסו"ה אמרו צדיק כי טוב, דהיינו שהכריע ביניהם, רבי יוסי אמר ישראל מקוה איהו דכתיב מקוה ישראל ה' ר"י אומר שישראל, דהיינו ז"א, נקרא מקוה המים כי כתיב מקוה ישראל ה', פירושו, כי קו הג' המכריע ומלביש ב' הקוין ימין ושמאל זב"ז, שאז נאמר בו כי טוב, כולל ת"ת ויסוד, בסוד ברית וגופא כחדא חשבינן לה, ויום ג' בעצמותו ה"ס תפארת, וע"כ חולק ר"י על ר"ח ואינו מפרש מקוה המים על (דפו"י דף ל"ג ע"א)

אתמר כי טוב בגווייהו, דהא ביומא תליתאה, ^ה עבדת ארעא איבין, מחילא דהאי צדיק, דכתיב ^ב ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא. עשב מזריע זרע עץ פרי, מאי עץ פרי דא עץ הדעת טוב ורע, דאיהו עביד איבין ופירין, עושה פרי דא צדיק ^ג יסוד דעלמא.

שפב) למינו, דכל בני נשא דאית ^ד לון רוחא קדישא, דאיהו איבא דההוא אילנא, רשים בהו, רשימא למינו, ומאי ^ה איהו ברית קדש, ברית שלום, ובני מהימנותא למינו. למינו עארין, ולא ^ו מתפרשן מניה, וצדיק עושה פרי הוא, וההוא אילנא אתעברת, ואפיקת ההוא פרי למינו, ^ז למינו דההוא עושה פרי, דיהוי כוותיה.

מסורת הזהר

א) ויאמר—תדשא הארץ דשא: ז"ח בראשית א' טד שר. י"ג טא שלג. טג שמב. שה"ש ע"ד טא שו. תק"ח צ"ה טד שז. צ"ח טד שיט. קי"ב טג שטו שכט. לעיל דף ע"ט ציון א' וש"ב.

חלופי גרסאות א) גיא עבד ב) גיא ויאמר ער עץ פרי, וגי' דכתיב פרי צדיק עץ חיים דאיהו עץ פרי מאי עץ פרי. ג) גיא יסודא. ד) גיא להין. ה) גיא ומאי רשימו איהו. (אה"ל) וגי' ומאי איהו רשימא. ו) גיא מתפרשאן. ז) גיא ל"ג למינו.

מיון אעדו ואולידו חשוכא

הסולם

מאמר

שכל איש שיש לו רוח קדוש, שהוא פרי של אותו האין, דהיינו של הנוקבא דז"א, רושם היסוד בהם רשימה לפי מינו. ומאי איהו ברית קדש ברית שלום ובני מהימנותא למינו, ומה הוא, דהיינו יסוד דז"א, ברית קדש ברית שלום, כך בני האמונה, דהיינו אותם שזכו לרוח קדוש מהנוקבא, דומים למינו, כלומר שזוכים ג"כ במדרגות הללו ברית קדש וברית שלום. למינו עארין, ולא מתפרשן מניה, הם נכנסים למינו, כלומר שמתדבקים בו ואינם נפרדים עוד ממנו. ושיעור הכתוב עושה פרי למינו, הוא, וצדיק עושה פרי הוא וההוא אינא אתעברת ואפיקת ההוא פרי למינו למינו דההוא עושה פרי דיהוי כוותיה, הצדיק, דהיינו היסוד, עושה פירות הוא, דהיינו רוחין, ונשמות בני אדם, ואילן ההוא, דהיינו הנוקבא דז"א, מתעברת עם הפירות הללו שמקבלת מהיסוד, שהם הרוחין והנשמות, ומוציאה אותה הפרי למינו, דהיינו לפי מינו של עושה הפרי, שהוא היסוד, שהמקבל הפרי יהיה כמותו, וע"כ כתוב עץ פרי עושה פרי למינו, כי הרוחין יוצאים מהיסוד, שהוא העושה אותם, ומשפיעם לעץ פרי שהיא הנוקבא, והנוקבא משפעת אותם לבני אדם, והם דומים לעושה פרי, להיסוד, וע"כ אומר עושה פרי למינו, והנפקא מינה אם דומים להיסוד או להנוקבא יתבאר להלן.

זכאה

אתמר כי טוב בגווייהו: ומשום שנצטיין כל כך, דהיינו שכולל בתוכו כל המוחין הן חכמה והן חסדים, ע"כ הבדיל, שלא נאמר כי טוב בהמוחין שבין יום א' ליום ג' דהיינו בהמוחין דיום ב', כלומר, בערך ריבוי האור שיצא ביום ג' ע"י היסוד, היו המוחין הקודמים שביום ב' נבחנו לפחיתות, עד שלא היה ראוי לומר בהם כי טוב, ולולא היתרון הגדול הזה של היסוד, לא היו המוחין דיום ב' ניכרים לפחיתות, דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק דכתיב ויאמר אלקים תדשא וגו' שהרי ביום ג' עשאה הארץ פירות, דהיינו הנוקבא, מכחו של צדיק הזה, דהיינו היסוד, שכתוב ויאמר אלקים תדשא וגו' מאי עץ פרי דא עצה"ד טו"ר, דאיהו עביד איבין ופירין עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא שואל, מהו עץ פרי, ואומר שזה עצה"ד טו"ר, דהיינו הנוקבא דז"א שנקראת כן (כנ"ל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה אמאי) ועושה פרי, פירושו צדיק יסוד עולם, דהיינו יסוד דז"א, שהוא העושה כל הפירות ומשפיעם להנוקבא, ומשום היתרון הזה של היסוד, ניכר יום ב' לפחיתות, עד שלא נאמר בו כי טוב.

שפב) למינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו: הכי למינו, שאומר עץ עושה פרי למינו, פירושו (דפו"י דף ל"ג ע"א)

שפג) זכאה חולקיה, מאן דדמי ה לאמיה ולאבוי, י ועל כן רשימא קדישא ביומא תמינאה, ג בגין ד דימדי לאמיה. ס וכד י אתפרעת, ואתגלייא רשימא קדישא, גגין ז דימדי לאבוי, ועל דא עץ פרי, דא אמא, עושה פרי דא ברית קדש, ה אבוי, למינו דימדי ליה, ס ואתרשים ביה. שפד) אשר זרעו בו על הארץ, זרעו בו, זרע בו, מבעי ליה, י מאי זרעו בו, יא אלא זרע וא"ו בו. על הארץ, הכי הוא ודאי, דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא. זכאה חולקיהון דישראל, דאינון קדישין ודמיין לקדישין. וע"ד ודאי כתיב * ועמך כלם צדיקים, כלם צדיקים ודאי, דהא י מהני נפקו ולהני דמיין. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי. שפה) * אמר רבי חייא, כתיב ב עושה ארץ בכחו, מאי עושה ארץ, י דא י קב"ה לעילא, בכחו, דא טו צדיק, מכין תבל בחכמתו, תבל

מסורת הזהר

א) ועמך כולם צדיקים: (ישעיה ס') ח"א פד. צב. צב. צה: קו. קעז: קעט. רסו. ריט: רנא. ח"ב כג. רנג. רנו: ח"ג צ. קד. קכא. קט. ריג: רסז. רצד: רצז. ת"ז בהקדמה א: תק' כ"ב סה. תכ' ל"ט עט: ע" לעיל ר"ח ציון ד. ב) עושה ארץ בכחו וגו' (ירמיה יוד) ח"ב קסה. ז"ח רות ע"ו טב שמה.

חלופי גרסאות א) ג"א דדמי לאתר דא. ונ"א דדמי ליה תדירא. ב) ג"א ועל דא. ג) ג"א ל"ג מבגין עד וכו. ד) ג"א דומי ס ג"א מוסיף בגין דהיא [דהא] [דהאי] דרגא תמינאה והתיא [וההוא] נפשא דפרח [דפרחה] מנה אצטריכת [אצטריכנא] לאתחזאה קמה לתמינא יומין. ו ג"א אתפרעא. ז) ג"א דדמי. ח) ג"א אבוי לתמינא יומין. ט) ג"א ויתרשים. י) ג"א מאן. יא) ג"א ל"ג אלא זרע וא"ו בו. יב) ג"א מהכא. יג) ג"א מאי עושה בכחו עשה ארץ מבעי ליה אלא עושה ודאי תדיר [ג"א מוסיף נהיר] ומתקן קב"ה להאי ארץ לעילא. ול"ג דא קב"ה. ונ"א ל"ג דא קב"ה לעילא. ונ"א מאי עושה ארץ בכחו. בכחודא צדיק. יד) ג"א הקביה טו ג"א צדק.

<p>מאמר</p> <p>שפג) זכאה חולקיה מאן דדמי לאמיה ולאבוי, וע"כ רשימא קדישא ביומא תמינאה בגין דימדי לאמיה: אשרי חלקו של הדומה לאביו ולאמו שהם זו"ג, וע"כ רשימה הקדושה דהיינו חיתוך הערלה שביום השמיני, הוא כדי שישחיה למעלה אמו שהיא הנוקבא דז"א, וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא, בגין דימדי לאבוי, וכאשר נפרעת ונתגלה רשימה הקדושה, הוא כדי שישחיה לאביו שהוא ז"א. כי ע"י מצות מילה זוכה לקבל מוחין דנוקבא, וע"י פריעה מקבל מוחין דז"א. ועל דא עץ פרי דא אמא, עושה פרי, דא ברית קדש, אבוי, למינו, דימדי ליה ואתרשים ביה וע"כ עץ פרי זה אמא דהיינו הנוקבא דז"א כנ"ל. עושה פרי דא ברית קדש שהוא יסוד דז"א, אביו, למינו, שידמה לאביו ויצויין בו, כלומר שיקבל כל מעלותיו.</p>	<p>הכולם</p> <p>מ"ן אעדו ואולידו חשוכא</p> <p>זרעו בו עם ו'. ומשיב, אלא זרע וא"ו בו. אלא זרע ז"א, הנקרא וא"ו, בו. על הארץ הכי הוא ודאי דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא, כתוב על הארץ ודאי כן הוא, כי ז"א משפיע אותו הזרע על הארץ, דהיינו הנוקבא הנקראת ארץ.</p> <p>זכאה חולקיהון דישראל דאינון קדישין ודמיין לקדישין: אשרי חלקם של ישראל שהם קדושים ודומים לקדושים. דהיינו שמקבלים מוחין מזו"ן ודומים אליהם כנ"ל, ועל דא ודאי כתיב ועמך כרם צדיקים, כלם צדיקים ודאי דהא מהני נפקו ולהני דמיין וע"כ כתוב ועמך כלם צדיקים כי ודאי הם צדיקים. שהרי נשמותיהם יוצאים מצדיקים, שהם יסודות דזו"ן, וע"כ הם דומים להם. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
---	---

שפה) אר"ח כתיב עושה ארץ בכחו מאי עושה ארץ, דא קב"ה לע"רא בכחו דא צדיק: אר"ח כתוב עושה ארץ בכחו ושואל

(דפרי דף ל"ג ע"א ט) ל"ג ע"ב

דא ארץ דלתתא, בחכמתו דא ח צדקי, דכתיב * והוא ישפוט תבל בצדק, עושה ארץ, דא קב"ה, דהוא ב מתקין ארעא, יומתקין ארחוי, ובמה בכחו כדקאמרן. שפו) רבי יהודה אמר, ח) באתוון גליפן דרבי אלעזר, אית ז קוטרי ח) דאתוון, ה) כ"ב קטירין כחדא, י) תרין אתוון, דא סליקי, י) ודא נחית. ח) ודסליק נחית, ודנחית סליקי, וסימן דא ב) א"ך ב"ך א"ל.

דרך אמת

מסורת הזהר

ח) באותיות החקוקים סיסד רי אלעזר זירוף וגלגולי האותיות נמצא בו קישור האותיות כ"ב קשרים דהיינו כ"ב אלפא ביתא כענין ח"ה ב"ש וכו' וכיוצא בו המבוארים בכמה מקומות בלשון שמכלל אות מ"ב אותיות התורה יסד אלפא ביתא אחת. ולפי שאות ח' של ח"ה במספר ואח"כ ה"ב של ב"ש יורד שאין לו עלייה למספר ח' כמו ה"ז אמר עליה וזה נחית והוא מבוחר למנינים. ב) פי' כ"ב אלפא ביתא כעודע וכו' הרין וכו' פי' שהן מיוסדות מבי' אותיות לפי שיש גם מגי' כמו אח"כ נביע וכו' דא סליק ודא נחית וכו'. כל הכ"ב אלפא ביתא אותיותיהן ראשונות עולות במדרגה שניות יורדות ויש שכלם עולות כמו ח"ל ב"ש וכו', ולכן קורא לשם זה דסליק ולא נחית לפי שרובו מהחלק באלפא ביתא העולות, וע"י פי' תרומה קליב ב' ופי' דא וכו'. וסימן לדבר ח"ך ב"ך ח"ל והוא פסוק ישעיה מ"ה להראותך אלפא ביתא אחת מכלל הכ"ב והיא דח"ל ב"ך מהא"כ עולות ולכ"י יורדות וקם ה"י קרא שיש כבוד חיותיה רחוקות משל"כ נשאר, ומו שנחלשתיחא דקרא כדמסיים וחז"ל (ובפי' נמצא כחוב נס' ה"ד באתוון דרבי אלעזר ע"ש דף קע"ה ונראה דלא נכסין הכא רי אלעזר ח"ל רבי אלעזר)

חלופי גרסאות ח) נ"א צדיק, ב) נ"א מחקן, ג) נ"א ומחקן ד נ"א קטורי, ס) נ"א ככ"ב, ו) נ"א חרי, ז) נ"א דא סליק ודסליק נחית, ח) נ"א ודא נחית ודנחית סליק, ונ"א דא סליק ודנחית סליק, ונ"א ודא נחית ודסליק נחית. ח) נ"א ודנחית סליק, ודסליק נחית.

מאמר

הסולם

מ"ן אערו ואולידו חשוכא

ושואל, עושה ארץ מה פירושו, ואומר זה הקב"ה למעלה, כלומר שהקב"ה עושה את הנוקבא, הנקראת ארץ, מהזווג זו"ן שמחזה ולמעלה, שמשם מושפעים חסדים מכוסים. בכחו זה צדיק דהיינו יסוד הו"א, שעל ידי היסוד שלו הוא משפיע החסדים להנוקבא. מכ"ן תבל בחכמתו תבל דא ארץ דלתתא. בחכמתו דא צדק דכתיב והוא וגו' מכ"ן תבל בחכמתו תבל פירושו ארץ שלמטה. כלומר בזווג זו"ן שמחזה ולמטה ששם מחגלה הארת החכמה. נקראת הנוקבא בשם תבל. שהקב"ה מכ"ן אותה. בחכמתו זה צדק, דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק. פי' בהזווג להמשכת הארת החכמה נקרא הנוקבא בשם צדק וז"א בשם משפט. וז"ש בחכמתו דא צדק דהיינו להכין הנוקבא שתהיה בסוד צדק, ע"י הזווג צדק ומשפט דכתיב והוא ישפוט וגו'. ומבאר הכתובים בסוד הזווגים דצדיק וצדק, שהכתוב עושה ארץ בכחו מבאר על זווג דצדיק, כי בכחו דא צדיק, שה"ס הזווג להשפעת חסדים והכתוב מכ"ן תבל בחכמתו מבאר על זווג הנק' צדק, כי בחכמתו דא צדק אמנם זווג זה דצדק הוא רק להכנה בלבד, כלומר הוא חכמה בלי חסדים, והנוקבא (דפי' דף ל"ג ע"ב)

א"ינה יכולת לקבל חכמה בלי חסדים, וע"כ צריכה עוד להשתלם ע"י זווג דצדיק, שהוא לקבלת חסדים וע"כ אומר הכתוב מכ"ן תבל בחכמתו, שהוא רק להכנה בלבד, עושה ארץ דא קב"ה דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי ובמאי בכחו כדקאמרן. עושה ארץ זה הקב"ה שמתקן הארץ, ומתקן דרכיה, ובמה מתקן אותה, היענו בכחו, כמו שאמרנו. פירושו, לעיל ביאר את הכתוב עושה ארץ מבחינת העושה, ואומר דא קב"ה לעילא דהיינו שעושה הארץ על ידי הזווג שמחזה ולמעלה, וכאן מבאר את הכתוב עושה ארץ מבחינת המעשה, ואומר ע"כ דא קב"ה דהוא מתקין ארעא וכו' כלומר שהמעשה הוא בחינת תקון שתוכל להאיר עם החכמה שקבלה, והיינו על ידי השפעת החסדים מהזווג שמחזה ולמעלה כנ"ל.

שפו) ר"י"א באתוון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרי דאתוון כ"ב קטירין כחדא כחדא: ר"י"א, בהספר אותיות חקוקות של רבי אלעזר, יש קשרים, שכל כ"ב האותיות נקשרים על ידם כאחד. תרין אתוון דא סליק ודא נחית, ודסליק נחית ודנחית סליק, וסימן דא א"ך ב"ך א"ל. שתי

שפז) רבי יוסי אמר (ח) טיפסא ז דשיקלא באמצעייתא קיימא, וסימן
(ט) במדה במשקל וגו'. משקל לישן דקיימא באמצעייתא, ורזא דא ז שקל
הקדש ז כתיב, ומאזנים ביה קיימן ואתקלו, מאן מאזנים, כד"א ז מאזני

מסורת הווהר

(א) במדה במשקל: (ויקרא י"ט) ח"א ט. ח"ב קעט.
(ב) שקל הקדש (שמות ל) ג) מאזני צדק
(ויקרא י"ט) ח"ב קעה: רנב. רנה. ח"ג עג:

דרך אמת

(ח) לשון המשקל והוא קו האמצעי המכריע (ז) מקון
עו דף כ"ז.

חלופי גרסאות ח ג"א טופסא, ונ"א טיפסא ונ"א טפסא, ז ג"א דשקלא, ג ג"א ליג כתיב.

מין אעדו ואולידו חשוכא

שבצדיק מאירים עתה ממעלה למטה, כי יש
להם עתה ג"ר מכח התכללות בצדק. והחכמה
שבצדק, כדי שתוכל להתלבש בחסדים מאירה
רק ממעלה למטה (כמ"ש לעיל דף ס' ד"ה
מחלוקת ע"ש) וז"ש ודסליק נחית ודנחית סליה,
כי הארת החסדים מצדיק שהיתה הארתו עולה
מקודם ממה למעלה, נמצא עתה ע"י
התכללותו בצדק, שהארתו יורד ממעלה למטה
להתחוננים, והארת החכמה שהארתה היתה
יורדת מקודם ממעלה למטה, נמצא עתה, אחר
ההתכללותה בצדיק, שהארתה עולה ממטה
למעלה, ואינה מתפשטת למטה לתחתונים.

ווי"ש וסימן דא אך כך אל א"ל הוא
שם החסד, שהארתו יורדת למטה. לתחתונים,
וע"כ כך א"ל, דהיינו בישראל, כי אור
החסדים יורד להן התחתונים. אבל אומר
א"ך, שהוא לשון מיעוט. כמ"ש אכין ורסין
מיעוטיין, והיינו למעט את הארת החכמה
וישיעור הכתוב, אך השם א"ל כך, ולא אור
החכמה. ובביאור הזה מתבאר היטב הכתוב הנ"ל
שהביא רבי חייא עושה ארץ בכחו דא צדיק,
שע"י הצדיק מסבלת הנוקבא עשיה שלימה
מכין ארץ בחכמתו דא צדק, שבחינת זווג
דצדק הוא להכנה בלבד, אבל לבסוף נעשה
הזווג דצדיק וצדקו כמבואר, ואז התקון של
הנוקבא שלם.

שפז) רי"א טיפסא דשיקלא באמצעייתא
קיימא וסימן במדה במשקל ונ"א משקל
לישן דקיימא באמצעייתא רי"א הלשון של המשקל
עומד באמצע, והסימן הוא הכתוב במדה ובמשקל
וגו'. משקל, פירושו שלשון של המאזנים עומד באמצע
כי אז המשקל צדק ורזא דא שקל הקדש
כתיב ומאזנים ביה קיימן ואתקלו, וז"ס
שכתוב שקל הקדש, והמאזנים עומדים בו, בלישן
דקיימא באמצעייתא, ונשקלים המוחזין, וע"כ
נקראים שקל הקדש. מאן מאזנים כד"א
מאזני צדק, שואל, מהו מאזנים, שאתה אומר
שבו

הסורם

שתי אותיות הן שכל אחת קושרת כל כ"ב
האותיות כאחד, זו עולה וזו יורדת, וזו שעלתה
יורדת, וזו שירדה עלתה, והסימן הוא אך
בך אל.

ביאור הדברים רבי יהודה ממשין לבאר
ענין ב' זווגין צדיק וצדק שביאר רבי חייא
בסו"ה עושה ארץ בכחו כנ"ל, ולהיותם ב'
יסודות כי יסוד הזכר נק' צדיק, ויסוד הנק' נק'
צדק, ע"כ מכנה אותם ב' אותיות, כי יסוד נק'
אות כנודע, וכ"כ אותיות, ה"ס עשר ספירות
של בנין הפרצוף, המתחלקים ג"כ במספר כ"ב
אותיות, (כנ"ל דף מ"ו ד"ה כד) באופן שכ"ב
אותיות הם כל הפרצוף כולו, וספירת יסוד של
הפרצוף כולל כל הפרצוף, ומקשר כל פרטי
הפרצוף בקשר אחד וז"ש אית קיטרי דאתוון
כ"כ קטירין כחדא, שהם היסודות של כל
פרצוף, הקושר כל פרטי הפרצוף, שהם כ"ב
אותיות, ועושה אותם כלל אחד, דהיינו בסוד
הזווג, ואומר תרין אתוון שהם ב' יסודות,
הנקראים צדיק וצדק ואומר דא סריק ודא
נחית כי הזווג בבחינת יסוד הזכר הנק' צדיק
להמשכת חסדים, הוא רק בחינת ו"ק (כנ"ל
דף רצ"ד ד"ה רבי יוסי) וכל ו"ק נבחן
הארתם רק מטטה למעלה, כי רק הארת ג"ר
מאירה ממעלה למטה, כנודע, וע"כ נמצא
שהארת הזווג דחסדים מבחינת צדיק הוא עולה,
כלומר שפאירה ממטה למעלה בלבד, וז"ש דא
סליק, והארת הזווג דחכמה הנמשכת בבחינת
יסוד דנוקבא הנקראת צדק, להיותה בחינת
ג"ר, הוא מאירה ממעלה למטה, ונבחן שהארתו
יורדת לכל התחתונים, וז"ש ודא נחית.

ונודע שאחר שנגלה קומת החסדים
בהזווג דצדיק, נעשה זווג בסוד צדיק וצדק
כאחד, ויכללים זה מזה, שצדיק נכלל מהארת
החכמה שבצדק ויש לו ג"ר, וצדק נכללת
מהחסדים שבצדיק, ומתלבשת החכמה שלה
בהחסדים, ועל ידי זווג הזה, נמצאים החסדים
(דט"ז דף ליג ע"ב)

(ה) צדק, וכלהו קיימין במשקל, בשקל הקדש. רבי יהודה אמר א' בשקל הקדש, דא רוח הקדש.

שפח) ז' אמר רבי יצחק, כתיב א' בדבר ה' שמים נעשו, ב' נ' וברוח פיו כל צבאם, בדבר ה' שמים נעשו. אלין שמיא דלתתא, דאתעבידו בדבר שמים. דלעילא, ברוח דאפיק קלא. עד דמטי להווא נהר דנגיד ונפיק, ולא פסקין מימיו לעלמין. וברוח פיו כל צבאם, כלהו תתאי קיימין ברוח דאיהו ז' דכר.

דרך אמת

מסורת הוזהר

(ה) תרומה קע"ז ע"ב ופקודי כל"ד ע"א. (א) בדבר ה' שמים נעשו. (תהלים ל"ג) ח"א א : קיו: קנו. ח"ב קסא. ח"ג לא: ת"ז תק' כ"ב סג: תק' ס"ט קז. ז"ח בראשית ב' טד שא. וירא כ"ו סג שנ' (ב) וברוח פיו כל צבאם: ח"א רנה. קנג. קסא. ח"ג לב : סה. קמא.

חלופי גרסאות א' נ"א שקל, ב' נ"א רבי יצחק אמר. ג' נ"א נעשו וגו' וליג סוף הפסוק. ד נ"א דבר,

מאמר

הכולם

אם לא בריתי יומם ולילה

שפח) אמר ר' יצחק כתיב בדבר ה' וגו' בדבר ה' שמים נעשו. אלין שמיא דלתתא דאתעבידו בדבר שמים דלעילא אר"י כתיב וכו' בדבר ה' שמים נעשו. הם שמים תחתונים דהיינו בחינת מחזה ולמטה דו"א, שנעשו בדבר שמים עליונים, שהם מחזה ולמעלה דו"א. ברוח דאפיק קלא, עד דמטי להווא נהר דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. שנעשו ברוח המוציא קול, עד שמגיע לאותו הנהר הנמשך ויוצא, שמימיו אינם נפסקים לעולם.

ביאור הדברים, שמים, הם ז"א, שמחזה ולמעלה נבחן לשמים עליונים, ומחזה ולמטה לשמים תחתונים (כנ"ל דף רנ"א ד"ה ורזא ע"ש) ונודע שמחזה ולמטה אין לו תקון במקומו, אלא צריך שיעלה ויכלל בהזוג שמחזה ולמעלה הנקי, שמים עליונים (כנ"ל דף קי"ב ד"ה אלין), וז"ש שמיא דלתתא דאתעבידו בדבר שמים דלעילא. וכשז"א בקטנות נקרא רוח, ובגדלות נקי קול, וז"ש שנתקנו ברוח דאפיק קלא, דהיינו שהרוח דו"א השיג מוחין דגדלות, וזה גדלות א', ואח"כ משיג גדלות ב' מאו"א. וז"ש עד דמטי להווא נהר וכו', שה"ס או"א, שזווגם לא פסיק לעלמין.

וכרוח פיו כל צבאם כולהו תתאי קיימין ברוח דאיהו דכר, והכתוב וברוח פיו כל צבאם, קאי על כל התחתונים, שהם למטה מזו"ן דאצילות, שהם עומדים רק באור הרוח, שלא השיג בחינת קול שהוא זכר, כלומר שמקבלים חסדים מכוסים מבחינת זכר, כי חסדים מכוסים מיוחסים לזכר, והכמה מיוחסת לנקבה, כנודע. וכיון שכל התחתונים צריכים לחכמה

שבו שיקלים המוחין. ואמר, שהוא כמ"ש מאוני צדק, דהיינו שהצדק נשקל בה, וכלהו קיימין במשקל בשקל הקדש, וכל המוחין עומדים במשקל בשקל הקדש.

ביאור הדברים, כי כל המוחין יוצאים ומתגלים, בסוד המאזנים והמשקל, שה"ס ג' נקודות חולם שורק חירק, שאותיות מ"י ה"ס חולם וכף ימנית חסדים, ואותיות אל"ה ה"ס שורק וכף שמאלית והארת חכמה ומטרם שנגלה קומת החסדים בסוד נקודת החירק, נמצאות ב' כפות המאזנים במחלוקת, שפעם מתגבר הימין וכף החסדים עולה, וכף החכמה יורדת, ופעם מתגבר השמאל, וכף החכמה עולה, וכף החסדים יורדת, (כמ"ש לעיל דף רס"ד אות שכ"א בדה"ב באצטען ע"ה) וזה נמשך עד שנתגלה קו האמצעי, שה"ס החסדים, בסוד המסך דנקודת החירק, ואז נעשה הכרעה, שהחכמה מתלבשת בחסדים, וחסדים בחכמה, ומאירים שניהם ביחד, כמ"ש שם באורך, ולפיכך נבחנת קומה זו דנקודת החירק בסוד לישן דקיימא באטציעיתא כי בעת שהלשון של המאזנים עומד באמצע, נעשה צדקת המשקל, וב' כפות המאזנים עומדות זו מול זו. בשוה, ובדרך זה יוצאים כל המוחין, (כנ"ל דף נ"ב) שאומר דהא רית ורעא דאזרע בר ברזא דא עש"ה ומביא זה רבי יוסי כדי לחלוק על רבי יהודה, שאומר ודמליק נחית ודנחית סליק, אשר ע"י קו האמצעי המכריע ביניהם, נמצא הארת חסדים מתפשטת למטה, ולא הארת חכמה, ומסוד שקל הקדש הנאמר על המוחין משמע שב' כפות המאזנים מאירים בשוה, בסוד לישן דקיימא באמצעיתא ואין כף הימנית מתגברת יותר על כף השמאלית. (דשו"י דף ל"ג ע"ב)

שפט) * משקה הרים מעליותיו ב מפרי מעשיך תשבע הארץ,
 ב משקה הרים מעליותיו, מאן עליותיו ב כדקאמרן, דכתיב ב המקרה
 במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע הארץ, רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק
 לתתא, הה"ד י עושה פרי אשר זרעו בו. וגוי' והא אתמר. 7
 שצ) ה"הי מארת ברקיע השמים י להאיר על הארץ. ה"הי מארת חסר,
 רבי חזקיה י אומר, י מאורת דשריא ביה תוקפא דדינא, (ב) ה קילטא דדינא.
 רבי יוסי אמר, יהי מארת לתתא, איהי ט סיהרא, דבה תליא י אסכרה לרביי

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) משקה הרים מעליותיו (תהלים ק"ד) ח"א קבה.
 (ב) קליטת ומוקף סדין (ב) מפרי מעשיך תשבע הארץ לעיל ציון א'
 (ג) המקרה במים עליותיו: לעיל דף רצ"ג ציון א' וש"נ. (ד) עושה פרי אשר זרעו בו:
 לעיל דף ס"ב ציון א' וש"נ. (ה) יהי מארת ברקיע השמים: לעיל דף צ"ה ציון ג' וש"נ. (ו) להאיר
 על הארץ: (בראשית א') ח"א ל"ד. ולעיל דף ק"ד ציון ב' וש"נ.
 חלוסי גרסאות א גיא ג"ג מפרי עד מאן. ב גיא והאי ידיעא משקת. ג גיא כדקאמר המקרה ול"ג כדקאמרן
 דכתיב. ד אה"ל כתב חסר כאן. ט גיא ל"ג יהי. ו גיא אמר. ז גיא מארת. ח גיא קליטא ט גיא
 ל"ג סיהרא (אה"ל) י גיא אסכרא.

אם לא בריחי יומם ולילה

הסולם

מאמר

לחכמה ע"כ נחשב להם חסדים מכוסים
 לבחינת ו"ק בחוסר ג"ר.

ובזה הכריע רבי יצחק בין ר' יהודה
 לר' יוסי, כי בזו"ן עצמם המוחין הם בשקל
 הקודש, כדברי ר' יוסי, שהחכמה וחסדים
 מאירים בשה, וזה רק מחזה ולמטה דז"א,
 כנודע. אמנם בכל צבאות שלמטה מזו"ן
 דאצילות, דהיינו העומדים בבי"ע, אינם
 מקבלים מחכמה, רק בחינת רוח בלבד, דהיינו
 הארה שממטה למעלה, כדברי ר' יהודה
 שאומר ודנחית סליק. ורק בחינת החסדים
 יורד עליהם, דהיינו ודסריה נחית, כנ"ל.

שצ) יהי מארת ברקיע השמים ונוי יהי
 מארת חסר, רבי חזקיה אומר
 מאורת דשריא ביה תוקפא דדינא. קילטא
 דדינא: יהי מארת וגוי' כתיב מארת חסר ו', רח"א
 מארת ששרוי בה תוקף הדין וקליטת הדין. פירוש
 מארת היינו המלכות נוקבא דז"א, וע"כ חסר
 ו' שהוא לשון קללה, משום שיש בה בהמלכות,
 ב' בחינת דינים, א הוא תוקף הדין הרובץ
 עליה מכח הצמצום א', שלא תקבל לתוכה אור
 ישר, שדינים אלו הם משורשה עצמה. (ב) הוא
 החשך אשר בה, שקלטה מן הבניה. (כנ"ל דף
 ר"ע אות של"ב) וע"כ נקרא קילטא דדינא,
 שאינו מעצמה אלא ממה שקלטה מאחרים
 כמ"ש שם.

רבי יוסי אמר, יהי מארת לתתא
 איהי סיהרא דבה תליא אסכרה לרביי
 עלמא, ובה תליא מארת: רבי יוסי אומר
 הטעם שכתוב מארת חסר ו' שהוא לשון
 קללה, משום שהכתוב אומר יהי קלה למטה, כי
 היא הלבנה, דהיינו המלכות, שבה תלוי מיתת אסכרה
 להינותק שבעולם התחתון, ובה תלוי קללה, והוא חולק
 על רבי חזקיה, שפירש לשון מארת וענין
 הקללה למעלה בעולם אצילות, דהיינו במלכות
 דאצילות עצמה, שיש בה עצמה תוקפא דדינא
 וקילטא דדינא, אלא הפירוש הוא למטה
 בעולם

שפט) משקה הרים מעליותיו ונוי מאן
 עליותיו, כדקאמרן דכתיב המקרה
 במים עליותיו. משקה וגוי' שואל מי הוא עליותיו
 ואומר שהוא כמו שאמרנו בהכתוב המקרה במים
 עליותיו (לעיל דף רצ"ג אות ש"ע) פירוש הרים
 ה"ס חג"ת דזו"ן שמחזה ולמעלה, ומשקה
 אותם מעליותיו, שהם אור"א עלאין, שמקבלים
 מהם אוריא דכיא, שה"ס חסדים מכוסים, מפרי
 מעשיך תשבע הארץ, רזא דההוא נהר דנגיד
 ונפיק לתתא הה"ד וכו' אשר זרעו בו וגוי' והא
 אתמר, מפרי מעשיך תשבע הארץ, ה"ס
 אותו הנהר, הנמשך ויוצא למטה, דהיינו
 למטה מחזה דז"א, שמשפיע שם הארת
 חכמה, שבה שביעה גמורה, וע"כ כתיב תשבע
 הארץ, דהיינו הנוקבא שהיא למטה מחזה דז"א,
 וז"ש אשר זרעו בו דהיינו זרע ו' בו,
 (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

עלמא, ובה תליא מארת, בגין דאיהי ב נהורא זוטרא מכל נהורין, וזמנין דאתחשכא י ולא מקבלא נהורא.

שצא) ברקיע השמים, דא הוא י רקיעא ד דאיהו כללא דכלהו, בגין דנטיל כל נהורין, והוא נהיר להאי נהורא, דלא נהרא. ויהיא תליא ביה י בגין דאתדבק י בה ההוא מארה, וביה תליין י לתתא כל אינון ב זיינין אחרנין בגין זעירו דנהורא.

שצב) ר' יצחק אמר ט ואפיק האי רקיעא, דלא י נהיר י וקרנין ליה מלכות שמים, וארץ ישראל, * י וארץ החיים. י השמים איהו י האי רקיע טו בגיני כך, יהי מארת חסרו י טי מאי טעמא, דהא בלא וא"ו מותא הוא בעלמא.

דרכ אמת (ה) מניס אכתיס. מסורת הזהר (א) ארץ החיים: ח"א א:

חלופי גרסאות א נ"א נהרא, כ נ"א דלא, ג נ"א רקיע ד נ"א דאיהי, ט נ"א ל"ג והיא עד סוף האות, ונ"א ל"ג והיא תליא ביה, ונ"א ואיהי תליא ביה, ו נ"א ל"ג בגין עד סוף האות, ז נ"א בהרי. ח נ"א לתתא, ט נ"א ואפיק, ונ"א ואפיק לון י נ"א נהרא, יא נ"א רקיע השמים קרינין ליה ארץ החיים וארץ ישראל, ונ"א רקיע השמים קרינין [וקרינין] ליה מלכות שמים ארץ ישראל, יב נ"א ארץ, יג נ"א משמים, יד נ"א איהו דלא נהיר בהאי רקיע, ונ"א איהו האי דלא נהיר בהאי רקיע טו נ"א ובגין, טז נ"א מוסיף חסר נהוריה דאזעירת גרמה. (אה"ל).

ממאר הכולם יהי מאורות

בעולם התחתון נמשך מהמלכות מארת וקללה, ועל שם הקללה שלמטה. נקראת המלכות מארת בלי ו'. וביאור הענין (ע"י לעיל דף צ"ו ד"ה ביאור) בגין דאיהו נהורא זוטרא מכל נהורין וזמנין דאתחשכא ולא מקבלא נהורא, משום שהוא אור הקטן מכל האורות דאצילות, כלומר אור האחרון מכל האורות, ולפעמים נחשבת ואינה מקבלת אור, ע"כ נמשך ממנה למטה אסכרה וקללה. פירוש, בעת שהמדרגות מתמעטות מכה עלית המלכות דכל מדרגה להבינה שבה, שמחמת זה, יורדים בינה ותו"מ דכל מדרגה להמדרגה שמתחתיה, נמצאים אז הבינה ותו"מ דמדרגת המלכות יורדים לבי"ע דפרודא, ששם הקליפות, להיותה אור אחרון והקטן מכל האצילות, ואין אחריה עוד שום מדרגה דקדושה, שהבינה ותו"מ שבה יפלו שמה, ומחמת מיעוט הזה נמשך ממנה האסכרה לרביי, וז"ש בגין דאיהו נהורא זוטרא וכו' כי בעת שנחשכת, דהיינו בעת המיעוט, יורדים בינה ותו"מ שלה לפרודא ונותנים כח למזיקים וקליפות.

שצב) ר' יצחק אמר ואפיק האי רקיע דלא נהיר וקרנין ליה מלכות שמים וארץ ישראל וארץ החיים: ר"א, והוציא את הרקיע הזה שאינו מאיר, וקראים אותו מלכות שמים, ארץ ישראל וארץ החיים. כל אלו הם שמות המלכות, פירוש, כי הוא מפרש הכתוב יהי מארת ברקיע, שהמאציל הוציא במלות הללו את הרקיע שאינו מאיר, דהיינו המלכות שהיא נוק' דו"א, וע"כ אמר המאציל יהי מארת בלא ו', כי אמר שמארת יהיה ברקיע שלא יוכל להאיר, והוא חולק על רבי יוסי שמפרש אותו שהוא רקיע הכולל דהיינו של הבינה, והוא מפרש אותו על המלכות.

השמים איהו האי רקיע, כגיני כך יהי מארת חסר ו' מאי טעמא דהא בלא ו' מותא הוא בעלמא: השמים שאומר הכתוב

שצא) ברקיע השמים, דא איהו רקיעא דאיהו כללא דכלהו, בגין דנטיל כל נהורין והוא נהיר להאי נהורא דלא נהרא: ברקיע השמים שאומר הכתוב זה הוא הרקיע שהוא כולל הכל, משום שלוקח כל האורות, והוא מאיר לאותו האור שאינו מאיר, פירוש, רקיע של (דוסי' דף ל"ג ע"ב)

בראשית

שז

שצג) יהי מארת כלא ביה תליא, לאכללא לילית בעלמא. כתיב * קטן וגדול שם י הוא, וכתיב י כי אם שם אדיר ה' לנו ועל דא כתיב י נ אך שם הרגיעה לילית, ומצאה לה מנוח.

שצד) רבי אלעזר אמר, יהי מארת אספקלריאה, דלא נהרא מגרמה, אלא על ידא דנהרין עלאין, דנהרין לה, (ב) ד כעששיתא, י דלקטא נהורא ו דנהיר, כתיב י הנה ארון הברית אדון כל הארץ, הנה ארון דא אספקלריאה דלא נהרא, הברית אספקלריאה דנהרא, הנה ארון דא היא מארת, ארון תיבותא לאעלאה י בגווה תורה שבכתב. הברית דא שמשא דנהיר לה, י ואיהי י ברית בהדיה. ארון הברית דייקא, אדון כל הארץ. הברית י דאיהו אדון כל הארץ.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) קמזן וגדול שם הוא איוב ג'. (ב) כי אם שם אדיר ה': ישעיה ל"ג. (ג) אך שם הרגיעה לילית: (ישעיה ל"ד) ח"ג יט. (ד) הנה ארון הברית (יהושע ג') ח"ג ב. נ קנב. רכח: רנא. ח"ב יג. ריד: רלה:

חלופי גרסאות א ג"א ליה. כ ג"א שם וגו' ול"ג הוא. נ ג"א ל"ג אך. ד ג"א כעששיתא. ה ג"א דלקטא, ו ג"א ונהיר. ז ג"א ל"ג הנה ער הנה השני. ח ג"א בגויה ט ג"א מוסיף לא נהרא בעלמא (אח"ל) ו ג"א לאנהרא בעלמא. י ג"א דאיהו. יא ג"א איהו.

מאמר

הסולם

יהי מאורות

שאינה מאירה מעצמה, אלא ע"י האורות שלמעלה ממנה, המאירים לה כדופני הזכוכית של העששית שלוקטים אור מהנר העומד ביניהם ומאירים לחוץ. כן הנוקבא לוקטת אור מהמדרגות שלמעלה ממנה ומאירה לתחתונים, אבל בה עצמה אין שום אור, כמו בדופני הזכוכית של העששית.

כתיב הנה ארון הברית וגו', הנה ארון דא אספקלריאה דלא נהרא: כתוב הנה ארון הברית וגו', הנה ארון, זה אספקלריאה שאינה מאירה, דהיינו המלכות, הנוקבא דז"א. הברית, אספקלריאה דנהרא, הברית הוא אספקלריא המאירה. הנה ארון דא היא מארת, ארון תיבותא לאעלאה בגווה תורה שבכתב, הנה ארון, זה הוא מארת חסר ו', דהיינו הנוקבא מסרם שז"א. הנק' תורה שבכתב, מתחבר בה, ארון, הוא תיבה להכניס בתוכה תורה שבכתב, שהוא ז"א. הברית, דא שמשא דנהיר לה ואיהי ברית בהדיה הברית, הוא השמש, דהיינו ז"א. המאיר לה להנוקבא, והיא נקראת ג"כ ברית כמוהו כשמחוברת עמו, וע"כ נקראת בהכתוב ארון הברית.

ארון הברית, דייקא, אדון כל הארץ: מה שאומר הכתוב ארון הברית אדון כל הארץ הוא בדיוק, כי ארון הברית היינו רק בעת היותה בחיבור עם הז"א הנקרא ברית, אז נקראת אדון כל הארץ. כמו בעלה ז"א. הברית דאיהו אדון כל הארץ, הברית שהוא ז"א, נקרא אדון כל הארץ.

ובגין

הכתוב, הוא המאיר להרקיע הזה, שז"א נקרא שמים, והוא מאיר אל המלכות, שהיא הרקיע שאינו מאיר. משום זה כתוב יהי מארת בחוסר ו', שיוורה שאין בה הארת השמים הנק' ו', וכשהוא בלי ו', נמשך ממנה המוח לעולם, ואח"כ כתוב השמים להאיר על הארץ, שהשמים ה"ס ו' שהוא ז"א, והוא המאיר אל הנוקבא הנקראת ארץ.

שצג) יהי מארת, כלא ביה תליא, לאכללא לילית בעלמא, כתיב קטן וגו' וכתיב כי אם שם וגו' וע"ד כתיב אך שם וגו'.

יהי מארת בחוסר ו', הוא משום שהכל תלוי בה, ונמצא הכ' יהי מארת כולל ג"כ בריאת לילית בעולם, וע"כ כתוב בחוסר ו', שהוא לשון קללה. כתוב קטן וגדול שם הוא, שהמלכות כוללת הן הזוחין דקטנות והן המוחין דגדלות. וכתיב כי אם שם אדיר ה' לנו, היינו המוחין דגדלות הכלולים בה, ועל זה כתיב אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח, דהיינו ג"כ בהמלכות. הרי שהכל כולל בה בין קטנות ובין גדלות, ואפילו קליפת לילית, והסו"ה ומלכותו בכל משלה וע"כ כתוב מארת בלי ו'.

שצד) רבי אלעזר אמר יהי מארת אספקלריאה דלא נהרא מגרמה אלא על ידא דנהרין עלאין דנהרין לה כעששיתא וכי: ר"א יהי מארת בחוסר ו' פירושו המלכות מבחינת מה שנקראת אספקלריא (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

שצה) ובגין א דהאי, ארון ב איהו אדון, בגין שמשא דנהיר ג ליה, ונהיר לכל עלמא, הכי אתקרי * ומניה נקטא ד שמא, ואתקרי ס האי י ארון, ' אדון, ברוא דאלף דלית נו"ן יו"ד. כמה דאמרין, צדיק וצדק, כך אדון' אדני' דא בדא תליין.

שצו) תא חזי, ככבים ומזלות ב) בברית קיימין, דאיהו ח רקיע השמים דרשימין ביה, וגליפין ביה, ככבים ומזלות ס וביה תליין לאנהרא, רבי ייסא סבא הוה אמר הכי, יהי מארת. דתלייא ברקיע השמים, ודא סיהרא דתלייא ביה, כיון דכתיב * והיו למאורות הא שמשא. ' ולמועדים, יא דהא זמנייא, וחגין, יב ירחין ושבתי יג בהו יד תליאן. טו והוו.

דרך אמר

ח) קס"ב ב' ופ' פקודי לוי' א' ורע"ז א' ובהקדמה א) והיו למאורות. (בראשית א') ח"א יב : א' ב' ובשמות ד' א'.

חלופי גרסאות ח גיא דא האי, כ גיא ל"ג איהו, וגי' אקרי וגי' הוא, ג גיא ליה. וגי' מוסיף ואיהו ברית בהדיה ארון הברית דייקא ארון כל הארץ הברית דאיהו ארון כל הארץ ובגיד האי ארון איהו ארון בגין שמשא דנהיר ליה (ד"ק) ד גיא שמא דא. ס גיא ל"ג האי ארון. ו גיא ל"ג ארון. ז גיא ל"ג ארון. ח גיא דאיהו שמשא דקאמרין ודא. וגי' דאיהו ודאי רקיע. וגי' דהוא ודאי ט גיא ולתתא כלא ביה וביה. וגי' דביה. י בדסו"י כתב כאן חסר. וגי' והי' לאותות ולמועדים. יא גיא הא. יב גיא ירחין. יג גיא דבהו. יד גיא תליא. וגי' תליין, טו גיא והיו כלא בעבדתא. ול"ג והוו.

מאמר

הסולם

יהי מאורות

שצה) ובגין דהאי ארון איהו ארון, בגין שמשא דנהיר לה ונהיר לכל עלמא, הכי אתקרי. ומניה נקטא שמא, וארון זה הוא אדון, משום שהשמש המאיר לה, ולכל העולם, נקרא כן, וממנו לוקחת הנוקבא את השם אדון. ואתקרי האי ארון אדון ברוא דאדני, כמה דאמרין צדיק וצדק, כך ארון אדני דא בדא תליין, ונקרא ארון זה בשם אדון, בטוד השם אדני. כמו שאנו אומרים צדיק על דכר וצדק על הנוקבא, כן ארון הוא שם הזכר ואדני הוא שם הנוקבא, כי כמו שהשם צדק של הנוקבא נגזר מהשם של הזכר צדיק, כך השם אדני של הנוקבא נגזר מהשם של הזכר אדון, וע"כ כשהנוקבא נקראת לגמרי על שם בעלה, דהיינו השם ארון הברית כנ"ל, אז נקראת בשם הזכר ארון.

שצו) ת"ח ככבים ומזלות ככרית קיימין דאיהו שמשא דקאמרין. ודא רקיע השמים: ר' ייסא סבא הוה אמר הכי יהי מארת דתלייא ברקיע השמים: ר' ייסא סבא היה אומר כך בפירושו הכתיב, שהמאציל אמר, יהי מארת שיהיה תלוי ברקיע השמים כלומר, שכל מדות הארתה תהינה תלויות ברקיע השמים. פירוש, שהמאציל תיקן כאן, באמירת יהי מארת ברקיע השמים שכל שיעורי קומה יהיו תלויים ברקיע השמים, שה"ס הפרסא, שבעליתו מתחת החכמה מודד קומת רוח להמדרגה. ובירידתו מתחת הבינה מודד קומת נשמה. ובירידתו מתחת ת"ת מודד קומת חיה. ובירידתו להמלכות מודד קומת יחידה. (כמ"ש בתע"ס שיעור ב' דף ע"ו עש"ה) ודא סיהרא דתלייא ביה, כיון דכתיב והיו למאורות הא שמשא, ולמועדים דהא זמנייא וחגין ירחין ושבתי בהו תליאן והוו. ומארת הוא הלבנה התלויה בכל שיעורי קומתה בהרקיע. כיון שכתוב והיו למאורות ברקיע

בוא וראה ככבים ומזלות ככרית הם עומדים, שהוא השמש שאמרנו, דהיינו ז"א. והוה רקיע השמים שבהכתוב, יהי מארת היינו הנוקבא כנ"ל, ורקיע השמים היינו ז"א, המאיר לה ולככבים ומזלות ולכל העולם כנ"ל. דרשימין ביה גליפין ביה ככבים ומזלות וביה תליין (דסו"י דף ל"ג ע"ב *) ל"ד ע"א)

בראשית

שט

שצז) וכלא בעבידתא קדמאה עלאה, דשמייה קדישא אתאחיד ביה, ואיהו י הוא כלא. * שבעה י ככבי אינון, לקבל י שבעה רקיעין, וכלהו (ב) מדברי עלמא, ועלמא עלאה, עדייהו. ותרין עלמין נינהו, עלמא עלאה, ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא, דכתיב י מן העולם ועד העולם, מלך עלאה, ד ומלך תתאה.

שצח) כתיב י ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, ה' מלך לעילא.

דרך אמת

מסורת זוהר

(ב) וכולם הם מנהיגי העולם שממנהג על ידם. (א) שבעה ככבי : ח'ג רפסו. (ב) שבעה

רקיעין : ח'ג ט : רלו. רלט : רפסו. ת"ז תק' כ"א מג : תק' ס"ט קיו : תק' ע' קכח : ז"ח בראשית ח' טג שנב. י"ב טא שלו. רות ע"ו טב שכה (ג) מן העולם ועד העולם : (ד"ה א' ס"ז) ח"א רמח : ח"ב נ"ג : קמד. ח"ג רפה : (ד) ה' מלך ה' מלך (נוסח התפלה) ת"ז יוד. תק"ח קט : לעיל דף קצ"א ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות ח גיא והיו כלא (אה"ל). כ גיא הוה. ג גיא ככביא. ד גיא מלך. ה גיא תנין כתיב.

מאמר

הסולם

יהי מאורות

ברקיע השמים, הרי נתלה גם השמש בהרקיע. וכיון שכתוב ולמועדים, דהיינו והיו לאותות ולמועדים, הרי שכל שיעורי קומה היוצאים בהזמנים והחגים וראשי חדשים ושבתות, תלויים ונעשים בהרקיע. כנ"ל, שהוא המודד שיעורי הקומה של כל מדרגה.

שצז) וכלא בעבידתא קדמאה עלאה דשמייה קדישא אתאחיד ביה, ואיהו הוא

כלא : והכל, דהיינו כל שיעורי קומה שמודד הרקיע, נעשה בפועל רקיע הראשון העליון, שהם הקדוש נתיחד בו, והוא הכל, והיינו הרקיע שבפס דא"א, שהוא הוציא בינה ותו"מ דא"א לבר מראש, והוא הרקיע הראשון העליון שבהעולמות, והשם הקדוש, דהיינו השם אלקים, נתיחד בו, כי בירידתו מפה לחזה דא"א, מעלה אתוון אלה לראש א"א, ומתחברות עם אתוון מ"י, ונשלם השם אלקים, ואיהו הוא כרא, כי הוא כולל בתוכו כל האורות התחתונים, וכבר נתבאר זה (לעיל דף ז' ד"ה והמשכילים ע"ש). ורקיע זה מכונה בדברי ר"י לעיל (דף רפ"ט אות סס"ה) בשם שבעה רקיעים ע"ש בהסולם.

שבעה ככבי אינון, לקבל שבעה רקיעין וכדרי מדברי עלמא ועלמא עלאה עליהו : ז' כוכבים הם כנגד ז' רקיעים, וכולם מנהיגי העולם ועולם העליון עליהם. פירוש, כבר ידעת, שרקיע, פירושו סיום החדש שנעשה ע"י צמצום ב'. דהיינו ע"י עלית המלכות לבינה, ויש בזה פועל ופועלה, המכונים כוכב ורקיע, הפועל את הסיום נק' כוכב, ופועלת הסיום עצמה נקראת רקיע. גם ידעת שרקיע העליון שבפס דא"א מכונה ז' רקיעים כנגד חג"ת נה"י, שהוא עליון עליהם וכוללם בתוכו. (כנ"ל דף (דברי דף י"ד ע"א)

רפ"ט אות סס"ה) וא"כ יש בהם ז' ככבים, כי כח הפועל של כל רקיע מהו' נקרא כוכב. אמנם זה אמור, רק בפועל ופועלה של צמצום ב', מה שאין כן כח הפועל של צמצום א', אינו נקרא בשם כוכב, ולפי"ז לא היו צריכים הכוכבים לשלוט רק בבינה, שנצטמצמה רק מצמצום ב', אבל בהמלכות שנצטמצמה עוד מצמצום א', אין הכוכבים צריכים לשלוט שם ולהנהיגה. אלא, מכח שיתוף המלכות בבינה, נתקנה המלכות בכל תיקוני הבינה, וע"כ פועלים הכוכבים בהמלכות כמו בהבינה.

וי"ש וכלהו מדברי עלמא, וכל ז' הכוכבים מנהיגים את עולם התחתון, שהוא המלכות, ועלמא עלאה עליהו, ועולם העליון, שהוא בינה, מיוסדת עליהם על הכוכבים, ולא עולם התחתון, שהיא המלכות שבה הצמצום שבה אינה כלל בבחינת כוכב, כנ"ל, ועכ"ז גם עולם התחתון מתנהג על ידי הכוכבים, ומפרש הטעם, ותרין עלמין נינהו, עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא, ב' עולמות הם, עולם העליון בינה, ועולם התחתון מלכות, והתחתון, שהיא מלכות, נתקן כעין העליון שהוא בינה, וע"כ כל תיקוני עולם העליון נוהג בעולם התחתון, וגם עולם התחתון מתנהג ע"י הכוכבים כמו העליון, דכתיב מן העולם ועד העולם, שיורה, שכל שישנו בעולם העליון, עבר ונתקן בעולם התחתון. מלך עלאה מלך תתאה, עולם העליון הוא מלך העליון דהיינו בינה, עולם התחתון הוא מלך התחתון דהיינו מלכות.

שצח) כתיב ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד. ה' מלך לעילא ה'

ה' מלך באמצעיתא. ה' ימלוך לתתא. רבי אחא אמר ה' ה' מלך, דא עלמא עלאה, ד דאיהו עלמא דאתי. ה' מלך דא תפארת ישראל. ה' ימלוך, דא ארון הברית. ג

שצט) אתא זמנא אחרא דוד, ואהדר לון מתתא לעילא, ואמר * ה' מלך עולם ועד, ה' מלך לתתא, עולם באמצעיתא, ועד לעילא. דתמן ויעודא וקיומא, ד ואשלימותא דכלא. מלך לעילא, ה' ימלוך לתתא.

ת) רבי אבא אמר, ו כל הני מאורות, כלהו מתחברין. (ב) ברקיע השמים. ד להאיר על הארץ, לאנהרא על ארעא, מאן הוא רקיעא, דנהיר על ארעא, הוי אימא דא נהר דנגיד, ונפיק מעדן, דכתיב ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

דרך אמת

(א) מקן קל"ו ע"כ וילא קס"ב ע"כ ויסלח קס"ח ע"כ. (א) ה' מלך עולם ועד : ההלים יוד (ב) להאיר על הארץ (בראשית א') ז"ח בראשית כ"ו סג שמב. ס"ו סג שגא לעיל דף ק"ד ציון ב' וש"נ. ג) ונהר יוצא מעדן לעיל דף רי"א ציון א' וש"נ. חלופי גרסאות ח נ"א ה' דא חכמה עלאה. כ נ"א ליג דאיהו עלמא דאתי. ג נ"א רבי אחא אמר ה' מלך דא חכמה עלאה ה' מלך דא עלמא עלאה [דאיהו עלמא דאתי] ה' ימלוך דא תפארת ישראל. ד נ"א ואשלימותא דכלא. ס נ"א מלך. ו נ"א כלל. ז נ"א דנפיק ולי"ג דנגיד.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

יהי מאורות

ממטה למעלה ואמר ה' מלך עולם ועד. ה' מלך לתתא. עולם באמצעיתא. ועד לעילא. דתמן ויעודא וקיומא ואשלימותא דכלא. ה' מלך. פירושו למטה בעולם התחתון מלכות. עולם פירושו באמצע, דהיינו בז"א ועד פירושו, למעלה בבינה ששם היעוד. דהיינו היחוד והמוחין וההשלמה של כל המדרגות. מלך לעילא, ע"כ נקרא עולם העליון בינה בשם מלך, במ' קמוצה, להורות שכבר נשלמה הנהגתה בכל השלימות. אבל ימלוך לתתא, ימלוך שיוורה שעתיד לקבל שלימות המלוכה הוא למטה. דהיינו עולם התחתון מלכות, שעוד לא נשלמה. ואין להקשות א"כ איך אומר לפני זה, ה' מלך לתתא. הרי שנקראת מלך במ' סגולה. הענין הוא, כי המלכות נקראת מלך בהוה, בערך מה שמקבלת מז"א בעלה. שהוא נקרא מלך במ' סגולה כנ"ל, וא"כ היא נקראת כן רק על שם בעלה. אבל מצד עצמה עוד לא נגלה מלכותה, אלא שתגלה לעתיד בגמר התקון. ומבחינה זו נקראת בשם ימלוך. (ח) רבי אבא אמר כל הני מאורות, כלהו מתחברין ברקיע השמים: רבי אבא אומר, כל אלו המאורות מתחברים ברקיע השמים, כמ"ש ויתן אותם אלקים ברקיע השמים. להאיר על הארץ לאנהרא על ארעא, מאן הוא רקיעא דנהיר על ארעא, הוי אימא דא נהר דנגיד וכו', להאיר על הארץ, שואל מי הוא הרקיע

ה' מלך באמצעיתא ה' ימלוך לתתא : כתוב ה' מלך וגו'. ה' מלך פירושו למעלה. ה' מלך פירושו באמצע. ה' ימלוך פירושו למטה. ר' אחא אמר ה' מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי. ה' מלך דא תית ישראל. ה' ימלוך דא ארון הברית. ר' אחא אמר ומפרש את זה ה' מלך. שהוא לשון עבר, זהו עולם העליון, שהוא עולם הבא, דהיינו בינה. ה' מלך, שהוא לשון הוה הוא ת"ת ישראל דהיינו ז"א. ה' ימלוך שהוא לשון עתיד. הוא ארון הברית דהיינו עולם התחתון מלכות. פירושו, כי בינה קדמה לבריאת העולם, וע"כ היא מרומות בלשון עבר, דהיינו ה' מלך במ' קמוצה. ובהוה העולם מתנהג ע"י ז"א. שחג"ת נה"י הם סוד שחא אלפי שני כנודע. וע"כ הוא מרומז בלשון הוה, דהיינו ה' מלך במ' סגולה. אמנם הנוקבא, דהיינו המלכות, עוד לא נגלה בעולם בשלימותה, אלא הולכת ומתקנת עד גמר התיקון כנודע. וע"כ מלכותה נרמזת בלשון עתיד, ה' ימלוך. ומביא כאן אח זה לסייעתא על מה שאמר, מלך עלאה מלך תתא, שהם בינה ומלכות, ע"כ מביא דברי רבי אחא סיעתא לדבריו. וכיון ד שהתחיל המאמר מסיים אותו.

שצט) אתא זמנא אחרא דוד, ואהדר לון מתתא לעילא, ואמר ה' מלך עולם ועד : בא דוד בזמן אחר והחזיר אותם (דפו"י דף ל"ד ע"א)

בראשית

שיא

תא) ת"ח כיון דסיהרא שלטא, ואתנהיר מההוא ^ה נהרא, דנגיד ונפיק, כל אנון שמיא דלתתא וחיליהון, כלהון אתוספן נהורא, * וככביא ^ב דממנן על ^ג ארעא, ^ד כלהו שלטין ומגדלין צמחים ואילנין, ועלמא אתרבי ^ה בכלהו, ואפילו מיא ונוני ימא, כלהו ברבו יתיר, וכמה ^ה גרדיני ונימוסין ^ו שאטן בעלמא, בגין דכלהו ^ז בחדוה, ברבו חילא. כד חדוה ^ח הוא בבי מלכא, אפילו אנון ^ט מבי תרעי, ואפילו ^י אנון ^{יא} מדבי ^{יב} טרנשי כלהו ^{יג} חדן ^{יד} ושטאן בעלמא, ורביי ^{טו} דעלמא בעיין לאסתמרא.

תב) ^{טז} רבי אחא אמר, ^{יז} ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, וכד כלהון קיימין ביה, כדן חדוותא דא עם דא, כדן סיהרא אזעירת ^{יח} נהורא מקמי שמשא. ^{יט} כל מה דנטיל, בגין לאנהרא לה, הה"ד להאיר על הארץ.

דרך אמת

א) וככביא דממנן ער ארעא : (אין לך כל עשב וכו') ח"א קנו: קצה : רנא: ח"ב טו: קעא: ח"ג טו: ב) ויתן אותם-ברקיע השמים: לעיל דף ק"ט ציון ד' וש"נ.

ה) שלוחי הדין הממונים לענוש ולעונבים על הנימוס והדמיון והוא מלשון רז"ל העלוכו לנדרוס. ב) אפי' הכמות חילוניות שהם מניח פגשיו ר"ל המזיקים והמכסים העולם כלם שמחים כי אז יש לכל אחד ואחד על מה למשוך לפי שאלו שהם מדני מרנשא הם ממונים על אכרלא לכן נריכס לשמור אז הנערים שלא חיקוס.

חלופי גרסאות א) נ"א נהורא. ונ"א עלמא. ב) נ"א די ממנן. ג) נ"א עלמא. ד) נ"א כלהון. ה) נ"א בכלא. ו) נ"א נמוסין. ז) נ"א שטאן. ח) נ"א בחדתא ונ"א בחדוותא. ט) נ"א הוה. ונ"א הוי. י) נ"א מוסיף מרי דיבבא. יא) נ"א מארי דבבא. יב) נ"א מדורי. יג) נ"א טרנשי ונ"א תיישי. יד) נ"א חדאן. יו) נ"א ושאטן. יז) נ"א עלמא. יח) נ"א אהיל כתב כאן שייך ויעש אלקים את בי המאורות וגו' ויעש רבויא וגו' הנדפס לעיל דף כ' ע"ב כפי גרסת הרמיק וזהו עכ"ל, יט) נ"א גרמה, ונ"א מגרמיה, ית) נ"א וכל.

יהי מאורות

הסולם

מאמר

בגין דכלהו בחדוה ברבו חילא: ואפילו המים והדגים שבים הם בגדלות יתירה, וכמה שלוחי הדין מעופפים בעולם, משום שכולם בשמחה ביתר עוון, כלומר, שאף הם מרבים כחם מכה שליטת המלכות, וע"כ עלולים להזיק יותר מתמיד. כד חדוה הוא בכבי מלכא. אפילו אינון מבי תרעי, ואפילו אינון מדבי טרנשי, כשיש שמחה בבית המלך, אפילו שומרי השערים ושומרי הדרכים. כלהו חדן ושטאן בעלמא שמחים כולם ומשוטטים בעולם, ולפיכך ורביי דעלמא בעיין לאסתמרא, ותנוקות שבעולם צריכים אז לחשמר מפני המזיקים.

תב) רבי אחא אמר ויתן אותם ונוי וכד כלהון קיימין ביה כדן חדוותא

דא עם דא: רא"א, ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, כשכולם עומדים בו, דהיינו בעת שהשמש ולבנה נמצאים שניהם ברקיע השמים שהוא בינה, או הם שמחים זה עם זה, כדן סיהרא אזעירת נהורא מקמי שמשא. כל מה דנטיל בגין לאנהרא לה, הה"ד להאיר על הארץ.

הרקיע המאיר על הארץ, ואומר, הוי אומר שזהו הנהר הנמשך ויוצא מעדן, שכתוב בו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שפירושו שבינה יצא מעדן שהוא חכמה, כדי ליתן מוחין להמלכות הנקראת גן. וכנ"ל דף ר"צ ד"ה כתיב ע"ש) הרי שרקיע זה הוא בינה, המאירה על הארץ שהיא הגן. וכן כל המאורות, שהם המוחין דזו"ן, מתחברים בה, כלומר ממנה יוצאים ונמשכים.

תא) ת"ח כיון דסיהרא שלטא, ואתנהיר מההוא נהרא דנגיד ונפיק, כל אינון

שמיא דלתתא וחיליהון כלהון אתוספן נהורא: בוא וראה כיון שהלבנה שולטת, ומאירה מכה אותו נהר הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה, אז כל אלו שמים שלמטה מאצילות, דהיינו דבי"ע דפרודא, וצבאט, ככולם נחוסף אור, וככביא דממנן על ארעא כדהו שלטין ומגדלין צמחים ואילנין, ועלמא אתרבי בכלהו, והככבים שהם ממונים על העולם להנהיגו, שולטים כולם ומגדלים צמחים ואילנות, וכל מה שבעולם מתרבה ומתגדל, ואפילו מיא ונוני ימא כלהו ברבו יתיר וכמה גרדיני נימוסין שאטן בעלמא (דפו"י דף י"ד ע"א)

תג) רב יצחק אמר, כתיב * והיה אור הלבנה ^ב כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים, כאור שבעת הימים, מאן שבעת הימים, ^ג אלין אנון שבעת יומין דבראשית. רבי יהודה אמר אלין אנון שבעת ^ד ימי המלואים. תד) מלואים ודאי, בגין דההוא זמנא, ^ה אתבסם עלמא, ^ו ואתהדר באשלמותיה, ולא ^ז אתפגים סיהרא, בגין חויא בישא, דכתיב ביה ^ח ונרגן מפריד אלוף, ואימתי יהא דא, ^ט בזמנא דכתיב ^י בלע המות לנצח. וכדין כתיב ^{יא} ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

מסורת זוהר

א) והיה אור הלבנה כאור החמה: (ישעיה ל') ח"א ע: קלא. קפא: ח"ב יוד. קעב: רכא: רלב. רמ. ח"ג נו. קעה: ת"ז בהקדמה סז. תק' ה' יט: תק' ח' כד. תק' י"ג כח: ז"ח חוקת נ"א ס"ד שמב. ב) ונרגן מפריד אלוף: (משלי ט"ז) ח"א רסב. ח"ב רל: ח"ג יב. סז: לא. עד. ת"ז בהקדמה ב: ה. ג) בלע המות לנצח: לעיל דף רמ"א. ציון ב' וש"ג. ד) ביום ההוא יהיה ה' אחד: לעיל דף ע"ד ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א נ"א רבי. ב נ"א ל"ג כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, ונ"א הלבנה וגו'. ג נ"א אלא אלין ד נ"א ימים. ד נ"א יתבסם ו נ"א ויתהדר ויתנהר ז נ"א יתפנים ח נ"א לזמנא דאתי.

הסולם

יהי מאורות

מאמר

יהודה אמר, אלין אנון שבעת ימי המלואים רי"א, אור שבעת הימים, סירושו שבעת ימי המלואים, כלומר, ז' ספירות חג"ת נהי"מ של הנוקבא, אחר שנתמלאו בכל מלואם לעתיד לבא. שאז נקראים ספירותיה ימי מילואים, כמו שמפרש לפנינו. ולפי"ז יהיה שיעור הכתוב בהכרח, והיה אור הלבנה לעתיד לבא. כאור החמה של עתה, ואור החמה שלעתיד לבא, יהיה שבעתים בגדלו כאור שבעת הספירות חג"ת נהי"מ של הנוקבא לעתיד לבא. ונמצא שגם לאחר גמר התקון לא יהיו הז"א והנוקבא קומתם שוה, אלא ז"א יהיה עולה גם אז שבעתים על קומתה של הנוקבא.

אז הלבנה מיעטה את עצמה מלפני השמש, ומאז כל מה שהשמש שהוא ז"א, לוקח, הוא רק להאיר אל הנוקבא, ולא בשביל עצמו. והוא שכתוב להאיר על הארץ.

סירושו. ז"א נק' שמש. והנוקבא נקראת ארץ, ונקראת לבנה כנודע. והוקשה לו, כיון שכתוב ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, הרי הנוקבא נמצאת במדרגה אחת עם הז"א, שניהם מקבלים מרקיע השמים, ואח"כ כתוב, להאיר על הארץ. שהיא הנוקבא הנקראת ארץ. א"כ הנוקבא למטה מז"א, ומקבלת רק מהשמש שהוא ז"א, ולפיכך מתרץ, שמתחילה עמדו שניהם ז"א ונוק' ברקיע השמים, והיו שניהם בקומה שוה, ומקבלים ביחד מרקיע השמים, שהיא בינה כנ"ל. ואח"כ נתמעטה הנוקבא ונעשית למטה מז"א ומקבלת ממנו, וע"כ כתוב אח"כ, להאיר על הארץ.

תד) מלואים ודאי, בגין דההוא זמנא אתבסם עלמא ואתהדר באשלמותיה, ולא אתפגים סיהרא בגין חויא בישא דכתיב וכו', ספירות הנוקבא נבחנים אז ודאי לימי מילואים, משום שבעת ההוא יומתק העולם ויחזור לשלמותו, ולא יחמט עוד הנוקבא מכח הפגם של נחש הרע, שכתוב בו ונרגן מפריד אלוף, שמפריד היחוד של ז"א ונוקביה, ומשום זה נקראות אז ספירותיה בשם ימי מילואים. ושואל ואימתי יהא דא, בזמנא דכתיב בלע המות לנצח, וכדין כתיב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ושואל ואימתי יהיה זה, שתתמלא הנוקבא ולא יהיה בה שום מיעוט עוד, ואומר שזה יהיה בעת הזאת שכתוב בה, בלע המות לנצח, דהיינו שתתבטל הס"א והמות לנצח, ואז כתוב ביום ההוא וגו'.

תג) רב יצחק אמר כתיב והיה אור הלבנה כאור החמה וגו' מאן שבעת הימים אלין אנון ז' יומין דבראשית: רי"א כתיב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים שואל מי המה אלו שבעת הימים ואומר שהם שבעת ימי בראשית דהיינו חג"ת נהי"מ של ז"א הנקראים שבעת ימי בראשית (כמ"ש לעיל דף רע"ה אות של"ח) ולפי"ז יהיה שיעור הכתוב, והיה אור הלבנה לעתיד לבא כאור החמה של עתיד לבא, שאז יהיה אור החמה שבעתים כמדת ז' הספירות שנתקנו בימי בראשית. ונמצא שלעתיד לבא יהיה החמה והלבנה שניהם שוים. רבי (דפו"י דף ל"ד ע"א)

תה) א* ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה. אמר רבי אלעזר ב אליו
 מיין תתאין, דרחשין זיינין. כגוונא דלעילא, ג אינון ד עלאי, ואינון תתאי.
 רבי חייא אמר, עלאי אפיקו נפש חיה, ומאי ב ניהו, דא נפש דאדם קדמאה,
 כמה דאת אמר, ב ויהי האדם לנפש חיה.

תו) ג ועוף יעופף על הארץ, ארין ו שליחי עלאין ד אתחזון לבני נשא
 ו בחיזו דבר נש, משמע דכתיב יעופף על הארץ, בגין דאית אחרנין, ה דלא
 אתחזון, אלא ברוחא ממש, לפום סכלתנו דבני נשא.

מסורת זוהר

א) ישרצו המים שרץ נפש חיה: (בראשית א') ח"א יב: מו: רנו. ח"ב קעו: רעו: ח"ג יב: ריט:
 ת"ז תק' מ"ה ס"ב: פג. תק' מ"ז פג. ז"ח בראשית ס"ו סב שו. טג שי. יתרו ל"ב סד שי. השא מ"ד טג
 שמה. שה"ש ע"ו טא שיר תק"ח קי"ב טג שי שלב. ב) ויהי האדם לנפש חיה: (בראשית ב') ח"א כו.
 מט. ח"ג יט. מו. קמא. ת"ז חס' ג"ג פז: ז"ח בראשית יוד טג שיב. ש"כ. י"ז טג של. ג) ועוף יעופף על
 הארץ: (בראשית א') ח"א יב: מו: ח"ב לט. ח"ג כו: רכה. ת"ז תק' מ"ה פב: פג. תק' מ"ז ס"ג. תק'
 ג"ה סט. ד) דאתחזון—בחיזו דבר נש: ח"א קא. קמד. ח"ב רסט: ח"ג קכו: קנב ה) דלא
 אתחזון אלא—לפום סכלתנו ח"א: מ:

חלוסי גרסאות א) ג"א ויאמר אלקים ישרצו. ב) ג"א אמר ר"א הא אוקמה דאנון. ג) ג"א אמר ר"א שרץ נפש חיה
 הא אוקמה דאנון. ד) ג"א המים אינון. ה) ג"א אית מיין עלאין ומיין תתאין (אח"ל). ו) ג"א איהו
 ו ג"א שליחין. ז) ג"א בחיזו.

ישרצו המים

בני אדם מטרים שעולים ומלבישים את או"א
 שהם מים עליונים, והתחתון העולה לעליון
 נעשה כמוהו, וע"כ חושב ר"ח אז את הזו"ן
 למים עליונים, כמו או"א.

תו) ועוף יעופף על הארץ, ארין שליחי
 עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו

דבר (נש): ועוף יעופף וגו' הם שלוחים עליונים,
 דהיינו מלאכים, המתראים לבני אדם כמראה בן
 אדם, משמע דכתיב יעופף על הארץ, בנין
 דאית אחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש
 לפום סכלתנו דבני נשא, וזה נשמע ממה
 שכתוב יעופף על הארץ, שמורה שהם כדמות
 בני הארץ, משום שיש מלאכים אחרים שאינם
 נראים אלא ברוח ממש, לפי מושגי השכל של
 בני אדם, וע"כ כתוב כאן על הארץ, להורות
 שהם אינם כן, אלא מושגים בבחינת דמות של
 בני אדם, וביאור הדברים יהללו ע"י להלן
 בבראשית ב' דף כ"ז ד"ה ועליהו.

פירוש. שיש מלאכים הנמשכים מצד
 המלכות, שהיא בחינת מחוה ולמטה דז"א,
 ועליהם אומר הכתוב ועוף יעופף על הארץ,
 כי הארץ ה"ס המלכות, והם נראים לבני אדם
 בחיזו דבר נש, ויש מלאכים הנמשכים מצד ז"א
 מבחינת מחוה ולמעלה, והם אינם נראים אלא
 ברוחא ממש לפום סכלתנו דבני נשא, כי גופות
 בני אדם אין להם שורש בז"א, ואין המלאכים
 הנמשכים מצדו יכולים להתלבש בדמות הגוף.
 בניני

הסולם

מאמר

אמנם רבי יהודה אינו חולק על רבי יצחק
 רק בביאור הכתוב בלבד, שסבר, כי גם בגמר
 התקון יהיו ב' זמנים להניקבא, שמתחילה
 תתקן הניק' עם ז"א בקומה שוה, ואח"כ בזה
 למטה מזה, וע"כ רבי יצחק מפרש את הכתוב
 והיה אור הלבנה וגו' על הזמן הא', ורבי
 יהודה על זמן הב', שהוא גמר התקון לגמרי,
 שאז נאמר בלע המות לנצח.

מאמר ישרצו המים

תה) ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה,
 אר"א, ארין מיין תתאין דרחשין
 זיינין כגוונא דלעילא: הכ' ישרצו המים וגו' הם מים
 תחתונים, שהם מולידים נפשית כמו מים עליונים, כלומר
 כמו מים עליונים, בינה, מולידים נשמות
 דזו"ן, כן מים תחתונים זו"ן מולידים נשמות
 הצדיקים, אינון עלאי ואינון תתאי, מים עליונים
 מולידים נשמות עליונים, זו"ן, ומים תחתונים
 מולידים נשמות התחתונים, נשמות הצדיקים.

רבי חייא אמר עלאי אפיקו נפש חיה
 ומה ניהו דא נפש דאדם קדמאה כד"א
 ויהי וגו': רח"א, העליונים, הוציאו נפש חיה, ומי
 היא, היא נפש של אדם הראשון, כמ"ש ויהי האדם
 לנפש חיה, ר"ח מודה ג"כ שנפשות בני אדם
 יוצאים מזו"ן שהם מים תחתונים, כמ"ש רבי
 אלעזר, אלא שר"ח קורא את הזו"ן מים עליונים,
 והוא מטעם שאין זו"ן יכולים להוציא נשמות
 (דמ"ט דף ל"ד ע"א)

תז) בגיני כך לא כתיב באלין למינהו, כאינון אחרנין דכתיב בהו, א ואת כל עוף כנף למינהו, בגין דאלין לא משניין ממנייהו לעלמין, כהני אחרנין דלא כתיב בהו למינהו (ב) ואי תימא, אית בהו דמשניין דא מן דא, הכי ה' הוא ודאי, דהא אית בהו דמשניין אלין מאלין, בגיני כך כתיב ומשם יפרד.

תח) (ג) ויברא אלקים את התנינים הגדולים, אלין ד לוייתן וכת זוגו, ואת כל נפש החיה הרומשת, דא נפש דההיא חיה, דאיהי רומשת ד לדי סטרי עלמא, וימאן איהי ו חיה דאיהי רומשת, הוי אימא דא (ג) ד לילית.

תט) אשר שרצו המים למיניהם, דמיין מגדלין לון. דכד אתי י סטרא

דרך אמר

א) ואי חיתא נפח צוקר לון הקודש ואס יס כהס משונים אלו מאלו על דרך ומשם יפרד. (ב) שמיני ע"ל ע"ב וסקוים ריש תקון יי (ג) כספרי הוד חיתא דא לילא וכן צוקר המ"ל.

מסורת הזהר

א) ואת כל עוף כנף למינהו: (בראשית א) ח"א מז. ב) ויברא אלקים את התנינים: (בראשית א') ח"א יג. מו: קלח: ח"ב לה. ח"ג לט. תק"ח קי"ב טג שלג. ג) לוייתן: לעיל בהקדמת הזהר דף ג"ז ציון ד' וש"ג. ד) סטרא דדרום שראן מיין: לעיל דף רמ"ח ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות א) נ"א ליג הוא. ב) נ"א יפרד והיה לארבעה ראשים. ג) נ"א הגדולים וגו' ד נ"א ליג לדי סטרי עלמא. ה) נ"א ומאי. ונ"א ומאי איהי דא לילית (אה"ע) ו נ"א חיה דא. ז) נ"א לילה.

מאמר

תז) בניני כך, לא כתיב בארין למינהו, כאינון אחרנין, דכתיב בהן ואת כל עוף כנף למינהו: בשביל זה, בשביל שמשנים צורתם להתלבש בגופות בני אדם, לא כתוב בהם למינהו, כאלו מלאכים האחרים, הנמשכים מז"א. שכתוב בהם ואת כל עוף כנף למינהו, בגין דאלין לא משניין ממנייהו לעלמין כהני אחרנין דלא כתיב בהם למינהו: משום שאלו הנמשכים מז"א, אינם משתנים ממניניהם לעולם, ואינם משתנים להתלבש בגוף בני אדם כאלו מלאכים האחרים שלא נאמר בהם למינהו, דהיינו שכתוב בהם ועוף יעופף על הארץ ולא כתוב למינהו, ואי תימא אית בהו דמשניין דא מן דא, ואם תאמר שיש בין המלאכים עצמם שמשתנים אחד מחברו, הכי הוא וראי דהא אית בהו דמשניין אלין מאלין, בניני כך כתיב ומשם יפרד, ודאי כן הוא, שיש בנייהם שמשונים אלו מאלו, דהיינו שיש בנייהם מדרגות רבות, ומשום זה כתוב ומשם יפרד, כי אותה הפרסא שמתחת האצילות שעליה נאמר ומשם יפרד, שמשם ולמטה היא ג' עולמות ב"ע דפרודא, שבהם נמצאים המלאכים. (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

הסולם

ישרצו המים

הנה אותה הפרסא עושה בהם מדרגות רבות, כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה דף ל"א אות קמ"ד עד אות קנ"ד בכיאר העולמות הללו, ומדרגותיהן המרובות, ע"ש. מאמר ויברא אלקים את התנינים. תח) ויברא אלקים את התנינים הגדולים אלין לוייתן וכת זוגו: ויברא וגו' אלו הם לוייתן וכת זוגו. לוייתן ה"ס יסוד דו"א מבחינת הגדלות, כמ"ש להלן. ואת כל נפש החיה הרומשת, דא נפש דההיא חיה דאיהי רומשת לדי סטרי עלמא את כל נפש וגו', זה היא נפש של אותה החיה הרומשת לדי רוחות העולם, פירוש, שדורש רומשת כמו רומסת, ואומר שהיא רומסת ומחרבת לכל רוחות העולם, ומאן איהי חיה דאיהי רומשת הוי אימא דא לילית, שואל ומי היא החיה שהיא רומשת, ומשיב, הוי אומר שהיא לילית. תט) אשר שרצו המים למיניהם, דמיין מגדלין לון אשר שרצו וגו' כי המים מגדלים אותם, קאי על לוייתן וכת זוגו, שהם מתגדלים ע"י המים. דכד אתי סטרא דדרום שראן

בראשית

שטו

דרום, ^א שראן מיין, ונגדין לכל סטריין, וארבי ימא אזלין ועברין, כמה דאת אמר ^ב שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. (תי) ואת כל עוף כנף למינהו, כמה דאת אמר, ^ג כי עוף השמים יוליך את הקול, וכעל כנפים יגיד דבר, רבי יוסי אמר, כלהון ^ד משית גדפין, ולא ^ה משניין לעלמין, ובגיני כך כתיב למינהו, מאי למינהו לזיינא דלעילא, ואלין ^ו טאסן ושאטן עלמא ^ז בשית ^ח וחמאן ^ט עובדין דבני נשא, וסלקין לון לעילא, ועל דא כתיב ^י גם במדעך מלך אל תקלד וגו'. (תיא) ר' חזקיה אמר, הרומשת, השורצת מבעי ליה, אלא כדאמרינן רמז ליליא ועל דא ^{יא} בו תרמוש כל חיתו יער, ^{יב} דכלהו ^{יג} שלטאן בשעתא

דרך אמת

(ה) בטט עטיפות,

מסורת הוזהר

(א) שם אניות יהלכון: (תהלים ק"ד) ח"א רמ"ב. רמז. ח"ב יא: מה: נ: ח"ג נח. ס. קעד. ת"ז תק' (קהלת יוד) ח"א צב. ח"ב רמא: ח"ג קלה. רכז: רצד. ת"ז בהקדמה ב: תק' ה' כ. תק' י"ג כז: תק' י"ח לב: תק' כ"ב סד. תק' מ' פב: תק' מ"ה פ"ג תק' סט ק"ב: ק"ה: קיו: קכב. תק' ע' קלא: ג) משית גדפין: ח"א מב. ח"ב נ: ת"ז תק' מ"ו פג. תק' ג' בהשמטות קמ: ד) גם במדעך מלך אל תקלד קהלת יוד. ה) בו תרמוש כל חיתו יער: תהלים ק"ד.

חלופי גרסאות א' נ"א שראין. ב' נ"א משתניין. ג' נ"א שאטן וטאסן. ד' נ"א בשית טאסין. ס' נ"א עובדיהו. ונ"א עובדיו. ז' דלחון. ח' שלטן.

מאמר

הסולם

ויברא אלקים את התנינים

ולמעלה דו"א, שאין שם שורש לגוף כלל, וע"כ אינם משנים את עצמם להתלבש בגוף, ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית וחמאן עובדין דבני נשא וסלקין לון לעילא, ועל דא כתיב וכו', ואלו מעופפים ומשוטטים העולם בשש עפיפות, כנגד שש הספירות חג"ת נה"י שבהם, ורואים מעשי בני אדם ומעלים אותם למעלה, לב"ד של מעלה, וע"כ כתוב גם במדעך מלך אל תקלד, דהיינו מלכו של עולם, כי עוף השמים יוליך את הקול למעלה, שהם המלאכים הנ"ל.

שראן מיין ונגדין לכל סטריין, וארבי ימא אזלין ועברין כד"א שם אניות יהלכון וגו' כי כשבא רוח דרומית נפתחים המים מקפאונם שע"י רוח צפון (כנ"ל דף רצ"א ד"ה ואלמלא ע"ש) ונמשכים לכל עבר, ואניות הים הולכים ועוברים כמ"ש, שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו, הרי שהלויתן מתגדל ע"י המים וענין רוח דרומית שפותח את המים, כבר נתבאר שם, ואין להכפיל דברים.

(תי) ואת כל עוף כנף למינהו כד"א כי עוף השמים וגו': ואת כל עוף כנף וגו'

(תיא) ר' חזקיה אמר, הרומשת השורצת מבעי ליה, אלא כדאמרינן רמז ליליא ועל דא בו תרמוש כל חיתו יער: רח"א כתוב הרומשת, הלא השורצת היה צריך לכתוב, כמו שהכתוב ממשך אשר שרצו המים, ומשיב, אלא כמו שאנו אומרים רמז לילה, שפירושו החשיך הלילה, וע"כ בו, בלילה, שהיא המלכות, תרמוש כל חיתו יער, דהיינו שכל כחות החשך, שהם חיתו יערי שולטים בלילה, וע"כ כל נפש חיה הרומשת, פירושו המלכות, דכלהו שלטאן, בשעתא דאיהו שלטא, שכולם שולטים בשעה שהלילה, שהיא הנוקבא, שולטת, כי המלכות כוללת כל מה שמתחתיה, ואפילו הקליפות, ומתחין

היינו אותם המלאכים שכתוב עליהם כי עוף השמים יוליך את הקול וגו', כלומר שהם בחינת מלאכים הנמשכים מז"א הנק' קיל, רבי יוסי אמר כדהון משית גדפין, ולא משניין לעלמין, רי"א כולם הם בשש כנפים, ואינם משנים את עצמם לעולם, הם בשש כנפים מחמת שנמשכים מז"א, שהם כנגד חג"ת נה"י שלו, ואינם נשתנים פירושו, שאינם מתלבשים בגוף, (כנ"ל אות ת"ז) מטעם שלא נמצא שום שורש לגוף בבחינת ז"א כמ"ש שם, ובגיני כך כתיב למינהו מאי למינהו, לזיינא דלעילא, ומשום זה כתיב למינהו, ושואל מה הפירוש של למינהו, ואומר למין של מעלה, כלומר למין של מחזה (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

דאיהי שלטא, ופתחין שירתא * בתלת סטרין, ^א דפלגו ליליא, ^ב וזמרי שירתא, ^ג ולא ^ד משתככי, ועל אלין כתיב ^ה המזכירים את ה' אל דמי לכם. תיב) ^ו ר"ש קם ואמר, ^ז מסתכל הוינא דכד ^ח בעא קב"ה למברי, אדם, אזדעזעו ^ט כל עלאין ותתאין, ויומא שתיתאה הוה סליק בדרגוי, עד דסלקא רעותא עלאה, ונהיר שירותא דכל נהורין. תיג) ופתח תרעא דמזרח, דהא מתמן נהורא נפיק

דרך אמת

מסורת הזהר

א) וזינס נקטיס מלומד שריה וזיח מלשון ומתם המלך (ב) פלגו כשער מהוס והסנה, ג) הייסי מעיין נדברי. א) ג' סטריין דפלגו ליליא (ג' משמרות) ח"א קכב. קנט. רל. ולא. רמב: ח"ב יח: מא: מו. קמג: קעג: קצה: ח"ג סד: רו: ת"ז תק' כ"א סב: תק' ס"ט קיא: ז"ח בראשית ה' טד שמש. ו' טא שכ. פ"ז טד שי שכד תק"ח ק"ב טד שלה. ב) ולא משתככי מג. (ופתחי שירתא וסיימי) ח"א מ. ג) המזכירים את ה' (ישעיה ס"ב) ח"א עז: ח"ב ל. ח"ג ריט.

חלופי גרסאות א) גיא פלגו. גיא ארבע פלגין וגיא ארבע פלגון דליליא. כ גיא אמרי, ג גיא קביה בעא. ד גיא ליג כז.

מאמר

הסולם

נעשה אדם

ופתחין שירתא בתלת סטריין דפלגו ליליא וזמרי שירתא ולא משתככי ועל אלין כתיב וכו', והמלאכים פותחים בשירה בג' משמרות שמתחלקת הלילה, ומזמרים שירה ואינם פוסקים, ועל אלו המלאכים כתיב המזכירים את ה' אל דמי לכם.

מאמר נעשה אדם

תיב) ר"ש קם ואמר מסתכל הוינא דכד בעא קב"ה למברי אדם אזדעזעו כל עלאין ותתאין; ר"ש קם ואמר הייתי מסתכל, בשעה שרצה הקב"ה לברוא את האדם, נודעו כל העליונים ותחתונים, והטעם שנודעו כל הוא, מפני שכל העולמות העליונים והתחתונים תלויים במעשיו, אם לשבט ואם לחסד, ונמצא בריאת האדם נוגע לכולם, וע"כ נודעו, כי יראו אולי יחסא, ויומא שתיתאה הוה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה ונהיר שירותא דכל נהורין; ויום הששי היה עולה במדרגותיו, עד שעלה ברצון העליון, והאיר ההתחלה לכל האורות.

תיג) ופתח תרעא דמזרח, דהא מתמן נהורא נפיק, ופתח שער המזרח, כי משם יוצא האור להאיר בעולם.

והוא יסוד דו"א, עולה במדרגותיו למין לרצון עליון, שהוא ישסו"ת, ומכריע שם בין ימין ושמאל דישסו"ת, ובהכרעתו מתגלים בהם ג' מוחין חב"ד, בסוד תלת נפקי מחד ונמצא ונהיר שירותא דכל נהורין, כי אלו ג' מוחין חב"ד שיצאו ביססו"ת ע"י הכרעת ז"א, הם מוחין

ביאור הדברים, כי כבר ידעת שכל הפעולות שהיו מחויבות להיות בסדר אצילות פרצופי זו"ן, צריכים לחזור עליהם בסוד זווגם להולדת נשמה, וסדר אצילות פרצופי זו"ן (דפי"ד דף ל"ד ע"ב)

וּדְרוֹם (ה) אַחְמִי הַתּוֹקֵפִי דְנְהוּרָא, דִּירִית מְרִישָׁא, וְאַתְתַּקֵּף בְּמִזְרַח, מִזְרַח אַתְקִיף לְצַפּוֹן, וְצַפּוֹן אַתְעַר, וְאַתְפַּשֵּׁט, י וְקָרִי בַחֲלִי י סְגִי לְמַעְרֵב, לְמַקְרֵב וְלֹאֲשַׁתְּפֵא בְּהַדִּיה, כְּדִין מַעְרֵב סִלְקָא בְּצַפּוֹן וְאַתְקַשֵּׁר בִּיה, לְבַתֵּר דְרוֹם אַתִּיא וְאַחִיד בְּמַעְרֵב, וְסַחְרִין לִיה י דְרוֹם (ז) וְצַפּוֹן י דַּלְיִן י גְדְרִי גִנְתָּא. כְּדִין מִזְרַח י קָרִיב בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב שְׂרִיא י בַּחֲדוּה, (ח) וּבַעֲתָא מַכְלְהוּ וְאָמַר

דְּרַךְ אִמְת

(ב) הִלְלַהּ חוֹקֵף אֲוֵרוֹ. (ג) (לְפָנֵי הוּד הָלַהּ כְּחַיִּי הַגֵּן בְּזַכֵּי עֵשָׂי). (ד) וּנְקַשׁ מַכּוּלֵס.

חֲלוּפֵי גְרַסְאוֹת אֵל גִּיָּא תּוֹקְפִיה י גִּיָּא וְקַאֲרִי י גִּיָּא סְגִיָּא י דִּ גִּיָּא לִית (דִּיז) וְגִיָּא לִית לְצַפּוֹן (שִׁם). י גִּיָּא וּדְרוֹם. י גִּיָּא דַּלְיִין וְגִיָּא דַּיִנּוֹן וְגִיָּא רֹא דִּגְדְרִי גִנְתָּא וְגִיָּא רֹא דִּגְדְרִי גִנְתָּא (אֵהִל) י גִּיָּא גְדְרִי (דִּיִּם). י גִּיָּא קָרִיב. י גִּיָּא בַּחֲדוּא. י גִּיָּא וּבַעֲתָא.

נַעֲשֵׂה אָדָם

הַסּוּלָם

מֵאֵמֶר

וְלֹאֲשַׁתְּפֵא בְּהַדִּיה: מִזְרַח שְׂהוּא זִיָּא תְּתִקֵּף לְצַפּוֹן כְּלוּמֵר שְׁחוּר וְגִילָה בְּתוּךְ עֲצָמוּ הָאֵרֶת הַשְּׂמַאל שְׂהַמְשִׁיךְ מִשְׁסוּתָּה. שְׂהִיִּס נְקוּדַת הַשּׁוֹרֵק. וְנִתְעוּרֵר הַצַּפּוֹן וְנִתְפַשֵּׁט בְּתוּךְ הַזִּיָּא. וְקָרָא בְּרֹב כַּח לְמַעְרֵב שְׂהִיא הַנוֹקְבָא דְזִיָּא. לְהַתְקַרֵּב וְלִהְשַׁתֵּף עִמוּ. כְּדִין מַעְרֵב סִלְקָא בְּצַפּוֹן וְאַתְקַשֵּׁר בִּיה אִז מַעְרֵב שְׂהִיא הַנוֹקְבָא. עֵלָה בְּצַפּוֹן וְנִתְקַשֵּׁר בּוּ. פִּירוּשׁ. עֵיקַר בְּנִין הַנוֹקְבָא הוּא מַצֵּד שְׂמַאל שְׂהוּא צַפּוֹן. (כְּנִלִּ דָּף רַמִּי דִּיה וְהַמְלֵךְ עֵיש) וְלִפִּיכֵךְ עוֹרֵר הוּיָא אַת הַצַּפּוֹן שְׂבוּ. לְהַתְפַּשֵּׁט בְּכָל שִׁיעוּרוֹ וְלִהְתַּלְבֵּשׁ בְּתוּךְ הַנוֹקְבָא. וְזִישׁ וְקָרָא בְּחִיל סְנִי לְמַעְרֵב. וּמִשׁ בְּחִיל סְנִי הוּא כִי הָאֵרֶת הַצַּפּוֹן הוּא בַּח בְּרַב. כִּי עִם הָאֵרֶת נִקְפָּאִים כָּל אֹרֹת הַמַּלְכוּת (כְּנִלִּ דָּף רַמִּי אֹת שִׁיָּא).

לְבַתֵּר דְרוֹם אַתִּיא וְאַחִיד בְּמַעְרֵב וְסַחְרִין לִיה דְרוֹם וְצַפּוֹן דַּלְיִן גְדְרִי גִנְתָּא: אַחֲכֵי דְרוֹם שְׂהוּא יִמִּין וְחֹסֵד, בָּא וְנִאֲחֹז בְּמַעְרֵב שְׂהִיא הַנוֹקְבָא. וְנִשְׂצָא סְסוּבֵיִם אֹתָהּ הַדְרוֹם וְהַצַּפּוֹן שְׂהִם גְדְרִי הַגֵּן. פִּירוּשׁ. כִּי אַחֲרֵי שְׂהַנוֹקְבָא נִקְשְׂרָה בְּהָאֵרֶת הַצַּפּוֹן. נִקְפָּאָה בְּסוּד יִמָּא דְקַאֲפוּ, עַד שְׁחוּר זִיָּא וְהַמְשִׁיךְ אֵלֶיהָ אַת הַדְרוֹם, שְׂהִיִּס אֹרֵר הַחֲסָדִים שְׂבִימִין, וְאִז נִתְלַבְּשָׁה הָאֵרֶת הַחֲכֵמָה שְׂבַצְפוֹן בְּהַחֲסָדִים שְׂבְּדְרוֹם, וְנִפְתַּחוּ אֹרֹתֶיהָ לְהַאֲרִי בְּהַעוֹלְמוֹת. (כְּמִשׁ לְעִיל דָּף רַמִּי אֹת שִׁיָּא). מַסְטְרָא אֹת שִׁיָּא. מַסְטְרָא דְרָדְרוֹם מִשְׁתַּרְן וְנִגְדִין לְאַשְׁקָאָה וְכוּ'. עֵשָׂה. וּמִלְבָּד זֶה נַעֲשֵׂה בְּהָאֵרֶת הַלְלוּ הַדְרוֹם וְהַצַּפּוֹן, שׁוֹמְרִים לְהַנוֹקְבָא מִפְּנֵי הַקְּלִיפּוֹת וְהַדִּינִים, כִּי רוּחַ דְרוֹם מַבְטֵל כָּל הַדִּינִים, וְרוּחַ צַפּוֹן מַכְנִיעַ אֶת כָּל הַחֲצוֹנִים וְהַקְּלִיפּוֹת. וְנִבְחַנִּים מִשׁוּם זֶה שׁוֹמְרִים אֹתָהּ. כְּמוֹ גֵרֵר הַשּׁוֹמֵר אֶת הַגֵּן מִפְּנֵי זֵרִים.

כְּדִין מִזְרַח קָרִיב בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב שְׂרִיא בַּחֲדוּה וּבַעֲתָא מַכְלְהוּ וְאָמַר נַעֲשֵׂה

מוֹחִין רֵאשׁוֹנִים דְּהָאֵרֶת חֲכֵמָה שְׂמַתְגַּלִּים בְּעוֹלְמוֹת. כִּי חֲכֵמָה דַּאֲנִי נִסְתַּמָּה וְאִינָה מֵאִירָה לְפַרְצוּפֵי אֲצִילוֹת, וְכָל הָאֵרֶת חֲכֵמָה הַמֵּאִירָה בְּאֲצִילוֹת. הוּא רֵק מְסוּד הַבִּינָה שְׂהוּרָה לְהִיֹּת חֲכֵמָה, וְהִיִּס יִשְׁסוּתָּה. הִרִי שְׂמוֹחִין הַלְלוּ שִׁיָּצְאוּ בִישְׁסוּתָּה וְנִשְׁלַמוּ עֵי הַכְּרַעַת זִיָּא הִם הַמוֹחִין הַרֵאשׁוֹנִים שְׂבַכְל עוֹלָם הָאֲצִילוֹת. וְאַחֲזִי זֶכֶה גַם זִיָּא עֲצָמוּ בְּאֵלוֹ גִּיָּא מוֹחִין בְּסוּד חַד בְּתַלְתָּ קִיָּיִטָא כְּנִלִּ, וְנִמְצָא בּוֹה וּפְתַח תְּרַעַא דְּמִזְרַח שְׂנַפְתַּח עֵצֵר הַמִּזְרַח. כְּלוּמֵר שִׁיָּא הַנִּקְי מִזְרַח, נִפְתַּח לְהַאֲרִי בְּגִיָּא מוֹחִין כְּמוֹ יִשְׁסוּתָּה, דְּהֵא מִתְמֵן נְהוּרָא נִפִּיק כִּי מִשְׁסוּתָּה יוֹצֵא הָאוּר לְזִיָּא. וְצִרִיכִים לְזוֹכֵר כִּאֵן כִּי דִּי רוּחוֹת הָעוֹלָם הִם כִּינּוּיִם לְדִי הַבְּחִינּוֹת חוֹבֵב תוֹמָה, וְבוּזוֹן הִם חוֹבֵב תוֹמָה, שְׂדְרוֹם הִיִּס יִמִּין חֹסֵד. צַפּוֹן הִיִּס שְׂמַאל גְּבוּרָה. מִזְרַח הִיִּס זִיָּא, וְתַפְאֵרֶת שְׂהוּא קוֹ אֲמַצְעֵי. מַעְרֵב הִיִּס נּוֹקְבָא דְזִיָּא וּמַלְכוּת, הַמַּקְבֵּלֶת מִגִּיָּא הַקּוֹיִן דְרוֹם צַפּוֹן מִזְרַח, וְזוֹכֵר זֶה לְכָל הַהִמְשִׁיךְ.

וּדְרוֹם אַחְמִי תּוֹקֵפִי דְנְהוּרָא דִּירִית מְרִישָׁא וְאַתְתַּקֵּף בְּמִזְרַח, וּדְרוֹם, שְׂהִיִּס יִמִּין וְחֹסֵד, גִּילָה חוֹקֵף הָאֵרֶת שִׁירֵשׁ מְהֵרָא דְהֵיִינוּ מִשְׁסוּתָּה, וְנִתְחַוֵּק בְּמִזְרַח, שְׂהוּא זִיָּא. פִּירוּשׁ, אַחֲרֵי שִׁיָּא קָבַל הַמוֹחִין בְּסוּד גִּיָּא קוֹיִן מִשְׁסוּתָּה כְּנִלִּ, הַמְשִׁיךְ לְעֲצָמוֹת אֶת קוֹ הַיִּמִּין חֲסָדִים, כִּי הוּיָא עֵקְרוֹ חֲסָדִים מְכוּסִים, וְאִינוּ צְרִיךְ לְהָאֵרֶת חֲכֵמָה הַנִּמְשֵׁךְ בְּקוֹ שְׂמַאל, הַמְכוּנָה צַפּוֹן. אֲמַנֵּס בְּאֵמַת הַמְשִׁיךְ כָּל גִּיָּא הַקּוֹיִן, שְׂהִיִּס דְרוֹם צַפּוֹן מִזְרַח, אֲלֵא שְׂקוֹ יִמִּין שְׂהוּא דְרוֹם נִתְחַוֵּק בְּשִׁלְטָתוֹ, וְכִיסָה וְהַעֲלִים אֹרֹת הָאֲחֵרִים. וְזִישׁ אַחְמִי תּוֹקֵפִי וְכוּ' וְכֵן וְאַתְתַּקֵּף בְּמִזְרַח. דְּהֵיִינוּ שְׂנַתְגַּבֵּר בְּשִׁלְטָתוֹ וּבִיטַל הָאֲחֵרִים.

מִזְרַח אַתְקִיף לְצַפּוֹן וְצַפּוֹן אַתְעַר וְאַתְפַּשֵּׁט וְקָרִי בַחֲלִי סְנִי לְמַעְרֵב לְמַקְרֵב (דְּפוּיִי דָּף לִיד עֵיב)

* נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. ה' דלהוי כגוונא דא, בארבע סטרין ועילא ותתא, ומזרח אתדבק במערב ואפיק ליה, ועל דא תנינן אדם מאתר י דבית המקדש נפק.

תיד) תו, נעשה אדם, קב"ה אמר י לאלין, תתאי דאתו מסטרא ד דלעילא, רזא דשמא דא ס' דסליק אדם, אדם מרזא סתימא עלאה, אדם: רזא דאתוון, דהא אדם כליל לעילא, וכליל לתתא,

מסורת הזהר

א) נעשה אדם בצלמנו : לעיל דף קמ"ג ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות ה' נ"א דיהא וניא דלהוי דא כגונא דא, נ"א בי מקדשא נפקא. ג"א לאינון. ד נ"א דרזא דלעילא, וניא דעלאי. ס' ג"א מוסיף ושמא דא דסליק אדם.

נעשה אדם

הסולם

מאמר

נאצלת נשמת אדם הראשון מזו"ן. כי אחר שקבלו הזו"ן המוחין מישסו"ת ואו"א, ועלו אליהם והלבישו אותם, שפירושו שנעשו שוים לגמרי לכדרגת או"א וישסו"ת. אז האצילו לאדה"ר בכל אותם הדרכים שאו"א האצילו אותם. כי עתה נחשבים זו"ן לעלאי ונשמת אדם להתאי. וע"כ תחלה נתמעטו הזו"ן כמו ישסו"ת, והורידו אתוון אליה לנשמת אדם, ואח"כ העלו אותם חזרה למדרגתם, ואז עלתה עמהם נשמת אדה"ר. וכמו בישסו"ת כן נעשה עתה גם בזו"ן ב' קוין ימין ושמאל מ"י אליה, ואורותיהם נסתמים, ואדה"ר יש לו עתה המסך דנקידת החירק שהוא המסך דשם מ"ה. והוא מכריע בין ב' הקוין דזו"ן, ופותח אותם מסתימתם. ובשיעור הזה שנשמת אדה"ר גרם מוחין חדשים בזו"ן זוכה בהם גם הוא, ונמצא שיציאת המוחין לנשמת אדה"ר, היה ג"כ בסוד תתאי דאתו מסטרא דלעילא.

נעשה אדם ונו': או מזרח שהוא ז"א, מזווג במערב. שהיא הנוקבא, והמערב הוא בשמחה, ובקשה מכלום ואמרה, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דלהוי כגוונא דא בארבע סטרין ועילא ותתא שיהיה בדרך הזה, בד' רוחות דרום צפון מזרח מערב, ומעלה ומטה, דהיינו ב"ק, ואז ומזרה אתדבק במערב ואפיק ליה, הז"א נחדבק בהנוקבא והוציא נשמת אדם הראשון. וע"כ תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק וע"כ למדנו, שאדם יצא ממקום בית המקדש, דהיינו מהנוקבא דז"א כנ"ל. והיא נקראת בית המקדש. תיד) תו נעשה אדם, קב"ה אמר לאלין תתאי דאתו מסטרא דלעילא רזא

דשמא דא דסליק אדם. עוד יש לפרש הכתוב נעשה אדם, הקב"ה אמר, דהיינו שהמשיך, לאלו התחתונים הבאים מצד העליונים, את הסוד של שם הזה העולה במספר אדם, דהיינו השם מ"ה. כי אדם בגי' מ"ה, פירושו עלאי הם ישסו"ת, שאין להם אלא ב' קוין ימין ושמאל בסוד חולב שורק, שהם מ"י אליה, והם סתומים. תתאי הם זו"ן, שיש להם המסך דחירק, שה"ס המסך דשם מ"ה, שבסוד קומת החסדים היוצאת על המסך הזה, הוא מכריע בין ימין ושמאל דישסו"ת, ונפתחו ישסו"ת מסתימתם, ויוצאים בהם ג' מוחין חבידי, שהם סוד תלת דנפקי מחד, (כנ"ל באות תי"ג) ובשביל זה גם הזו"ן זוכים באלו המוחין, כי כל השיעור שהתחתון גורם לעליון זוכה בו גם התחתון, שז"ס חד בתלת קיימא, וז"ס תתאי דאתי מסטרא דלעילא, כי זו"ן מבחינת עצמם אינם ראויים למוחין, אלא משום שגרמו יציאת המוחין למעלה בישסו"ת, ע"כ זכו בהם גם הם. וע"כ נבחנו זו"ן, שהמוחין שלהם באים מצד העליונים, ולא מצד עצמם. וכדרך שנאצלו המוחין דזו"ן מישסו"ת, כן (דמ"י דף ג"ד ע"ב)

וז"ש בביאור נעשה אדם קב"ה אמר, כלומר שהמשיך מוחין לאלין תתאי דאתו מסטרא דלעילא, שה"ס התחתונים הנושאים את מסך דחירק, הראויים להכריע בין ב' הקוים שבהעליונים מהם, שמוציאים מוהין בעליונים וזוכים בהם גם הם, רזא דשמא דא דסליק אדם, סוד שם הזה העולה מ"ה כמספר אדם, כלומר סוד קו האמצעי הנושא מסך דחירק משם מ"ה, המכריע בעליונים ומושך מהם גם לעצמו כנ"ל, שבסוד הזה יצאה ונאצלה כל השלמות שבנשמת אדה"ר כנ"ל. כמו שמבאר והולך.

אדם מרזא סתימא עלאה, אדם רזא דאתוון דהא אדם כליל לעילא וכליל לתתא: אדם הוא מסוד סתומה עליונה שכולל בתוכו ב' הקוין מן העליונים דהיינו מישסו"ת, ימין ושמאל, שמתרם

בראשית

שיט

אדם : ס א' לעילא לעילא. (ה) מ סתימא, דאיהי * מ ס מלסרבה ג המשרה. ד' תתאה, דסתימא במערב, ודא כללא ד' דלעילא ותתא, ס אתתקן לעילא, י אתתקן לתתא.

תטו) אלין אתוון, כד ז נחתא לתתא ח כלהו כחדא, ס באשלמותיה, אשתכח דכר ונוקבא, ב ונוקבא בסטרוי אתדבכת, עד דאפיל עלויה שנתא י ודמוך, והוה רמי באתר יא דבי יב מקדשא לתתא.

תטז) ז (ב) ונסר ליה קב"ה, ותקין י לה, כמה דמתקנין לכלה, י ואעלא ליה. הדא הוא דכתיב, י ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה. ויקח, ז) אחת דייקא. טו בספרי טו קדמאה אשכחנא, דא לילית קדמיתא, דהות י עמיה, יח ואתעברת מניה.

דרך אמת

(ח) פי' בינה ועיי' טי תמונה קנו א'. (ט) חלק הדיו כלאפין לבנים כלאומן הזה כמגרה (ג) פי' מללא קתני נלע מלעוהו וקתני אחת משמע דליכא אהריתא וכיא לילית איז אחת במ"ק עם המלה לילית.

מסורת הזהר

(א) למרבה המשרה : (ישעיה ט) ח"ג קנו : ז"ח בראשית ה' טג שג. שה"ש ע"ב טג שלד. ע"ה טא שב. (ב) ונוקבא בסטרוי : (רו פרצופין) לעיל דף קמ"ח ציון ג' וש"ג. (ג) ונסר ליה קב"ה : ח"ג יט (ד) ויקח אחת מצלעותיו : לעיל דף רל"א ציון ז' וש"ג.

חלוסי גרסאות א' ג"א אחר. כ"א דלסרבה, ג"א המשרה סתימא, ד ג"א דעילא ס ג"א. ואתתקנו, ו"א אתתקנו. ו"א אתתקנו. ו"א אתתקנו. ו ג"א ונאנתקנו, ו"א אתתקנו. ז ג"א נחתו ח ג"א כלא ס ג"א באשלמותא. י ג"א ודמיק. יא ג"א ליג דבי. יב ג"א דמקדשא יב ג"א ליה. יד ג"א ואעלה. טו ג"א בספרי. טז ג"א קדמיתא, יז ג"א מוסיף עמיה דאדם. יח ג"א אשתכח.

מאמר

שטסרם הכרעה דקו ג' היו סתומים כנ"ל. וכן אדם הוא סוד האותיות דהיינו שכולל בחוכו את קו האמצעי, שהוא בחינת התהתונים כולם המכונים אותיות. כי העליונים נבחנים לטעמים ונקודות, והתחתונים לאותיות. שהרי האדם כולל בחוכו כל מה שלמעלה וכל שלמטה. כמ"ש לפנינו. אד"ם: א' לעילא רעילא. ס' סתימא דאיהו' מלסרבה המשרה. ד' תתאה דסתימא במערב:

ג' אותיות הן אד"ם: הא' שבשם אדם רומזת למעלה למעלה דהיינו לאו"א עלאין שמהם נמשך קו ימין מ"י. ס' סתומה שבהשם אדם היא ה, של הכי לס' רבה המשרה, שמי' זו אע"פ שהיא באמצע התיבה מ"מ המסורה הוא לכתבה בס' סתומה כמו בסוף התיבה והיא רומזת לישו"ת, שמהם נמשך קו שמאל אל"ה. ד' התחונה שבשם אדם, שהיא סתומה במערב, דהיינו שד' זו כלולה בהנוקבא שמחזה ולמטה דו"א הנקראת מערב, היא רומזת לסוד המסך דחירק, שהנוקבא המכונה מערב נושאת אותו, שעל ידו יוצאה קומת החסדים ונעשה לקו אמצעי ומכריע, בין ימין שהוא א' דאדם, ובין שמאל שהוא ס' דאדם. ורא כללא דרעילא ותתא וזה כלל המוחין שלמעלה ושלמטה. כי בג' דרכים אלו יוצאים המוחין בישו"ת וזו"ן, וכן יוצאים בנשמת (דפו"י דף י"ד ע"ב)

הסולם

נעשה אדם

אדה"ר. אתתקן לעילא אתתקן לתתא אחר שנתקנו למעלה בזו"ן ע"י הכרעת המסך דאדם, נתקנו ג"כ למטה באדם עצמו. כי כל שיעור הארה שהתחתון גילה למעלה זוכה בה גם הוא.

תטו) ארין אתוון כד נחתא לתתא כלהו כחדא באשלמותיה אשתכח דכר

ונוקבא: אלו האותיות א' ד' ס' שהם גילובו"ן מוחין דחב"ד חדשים, כאשר ירדו למטה, לנשמת אדה"ר כולם כאחד כשלימותם, דהיינו בסוד הכרעת קו האמצעי ובהתכללותם זה בזה. נמצא האדם בזכר ונקבה החסדים שבהנשמה נבחנים לזכר, הגבורות, לנקבה. ונוקבא בסטרוי אתדבכת עד דאפיל עלויה שנתא ודמוך. והנקבה היתה מתדבכת בצדו, עד שהפיל עליו שנה ויישן. והוי רמי באתר דבי מקדשא לתתא. והיה מוטל במקום בית המקדש של מטה.

תטז) ונסר ליה קב"ה ותקין לה כמה דמתקנין לכלה. יאעלא ליה

הה"ד ויקח וגו': ונסר אותו הקב"ה, כלומר שהפריד הנקבה מהזכר, ותקן אותה כמו שמתקנים את הכלה. ויביאה אליו. והוה שכתוב ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויקח אחת דייקא, כספרי קדמאה אשכחנא דא לילית קדמיתא דהות עמיה ואתעברת מניה, ויקח

תיו) ולא הות ^א לקיבליה עזר, ^ב כמה דכתיב, * ולאדם לא מצא עזר כנגדו, ^ג מאי עזר, סמך, עד ^ד ההוא שעתא דכתיב, ^ה לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. ת"ת, ^ו אדם בתראה דכלא הוה, ^ז הכי אתחזי דמיתי על עלמא ^ח שלימים.

תיח) תו, אמר רבי שמעון, כתיב ^א וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב ^ב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ וגו', וכל שיח השדה אלין * אלנין ^א רברבין ^ב לנטיעו לבתר, ^ג והווי ^ד זהירין. תיט) ^ה ת"ח, אדם וחווה, דא בסטרא דדא אתבריא, מ"ט לא אתבריא אנפין באנפין, בגין דכתיב, כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, וזווגא לא אשתכח בתקוניה, כדקא יאות. וכד ^א אתתקנו האי דלתתא, ואתהדרו אנפין באנפין, כדין אשתכח לעילא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) ולאדם לא מצא עזר: (בראשית ב') ח"א כח. ב) לא טוב היות האדם לבדו: (בראשית ב') ח"א כז: רנב. ח"ג ה. יב. מד: פנ: רכג. ת"ז תק' נ"ו צא. תק' ס"ז צח. תקי ע' קכט: קלד. ז"ח פרשת

נח כ' טג שו. חוקת נ' טג שכב. תק"ח ק"ח טא שה. קי"ח טג שמא. ג) וכל שיח השדה טרם יהיה: (בראשית ב') ח"א כ"ה: צז. ח"ג מת. ת"ז תק' נ"א פו: ז"ח בראשית י"ג טד שלד.

חלופי גרסאות א) נ"א לקבליה. ב) נ"א כמה עד כנגדו. ג) נ"א ומאי ד נ"א הויא. ס נ"א מוסיף אדם בתרא. ו נ"א והכי. ז נ"א שלימ. ח נ"א השדה וגו'. ט נ"א עלאין. ונ"א רברבין. י נ"א דנטיעו יא נ"א ועירין. יב נ"א אחקן, ונ"א אחתקן.

מאמר

הסולם

כי לא המטיר

לכתר, והווי זעירין: עוד אמר ר"ש, כתוב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', וכל שיח השדה, אלו הם אלנות גדולים לאחר שנטעו והיו עוד קטנים, וע"כ אומר הכתוב וכל שיח השדה טרם יהיה אין הפירוש שלא היו כל עיקר, אלא, שהיו עוד קטנים, והזהר מבאר לפנינו מי הם אלנות הללו.

תיט) ת"ח אדם וחווה דא בסטרא דדא אתבריא, מ"ט לא אתבריא

אנפין באנפין: בוא וראה אדם וחווה זה בצד זה נבראו ושואל למה לא נבראו פנים בפנים: ואומר בנין דכתיב כי לא המטיר ונוי וזווגא לא אשתכח בתקוניה כדקא יאות. הוא משום שכתוב כי לא המטיר ה' על הארץ, וזווג דוין עוד לא היה כתקונו. וכד אתתקנו האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין כדין אשתכח לעילא, וכשנתתקנו אדם וחווה שלמטה, והחזרו פנים בפנים, אז נתתקנו גם למעלה פב"ט.

פירוש. תחילה היו אדם וחווה דו פרצופין, כי חוה היתה בחינת קו שמאל של אדם, ולא היתה פרצוף בפני עצמה, והוא מטעם שזווג זרין לא היה עוד בשלימות, שהם המלידים אותם ונ"ש

ויקח אחת. הוא בדיוק. כלומר שהיה לו שתי צלעות ולקח אחת מהן. ואומר, בספר הראשונים מצאתי, שהצלע שלא לקח, היא לילית הראשונה, שהיתה אשת אדה"ר הראשונה והוסרה הימנו:

תיו) ולא הות לקיבליה עזר כמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר כנגדו: ולילית לא חיתה עזר כנגדו, כמ"ש ולאדם לא מצא עזר כנגדו מאי עזר סמך, מאי פירושו של עזר סמך. כלומר שהיתה קליפה רעה ולא היה סומך עליה. עד ההוא שעתא דכתיב לא טוב וגו' והיתה עמו עד אותה השעה שכתוב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. כי אז הוסרה ממנו. ת"ח אדם בתראה דכלא הוה הכי אתחזי דמיתי על עלמא שלימ, בוא וראה אדם אחרון כל הנבראים היה, לכן היה צריך לבא לעולם אדם שלם. לפיכך הוסרה ממנו לילית וניתנה לו חוה תחתיה.

מאמר כי לא המטיר

תיח) תו אמר ר"ש כתיב וכל שיח השדה ונוי אלין אלנין רברבין לנטיעו (דפוסי רף ליד ע"ב א) ג"ה ע"א)

בראשית

שכא

תכ) מנלן מן המשכן דכתיב * הוקם המשכן, ה בגין דמשכן אחרא אתקם עמיה, ועד לא אתקם לתתא, לא אתקם לעילא, אף הכא כד י אתתקם לתתא, י אתתקם לעילא, ובגין י דעד י כען לא אתתקן לעילא, לא ו אתבריאו אנפין באנפין, וקרא י אוכח דכתיב כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ. ובגיני כך, י ואדם אין, דלא הוה בתקוניה.

תכא) וכד אשתלמת חוה, אשתלים אדם, ה וקדם לכן לא אשתלים, ורוא דא, דעד י כען לא אית את סמך ה) בפרשתא, ואע"ג דחבריאי אמרו,

דרך אמת

מסורת הזוהר

ה) הוּמָא דחיי זמנא כתיב לעיל הוא הסוכה וי"ע עי' (א) הוקם המשכן: (שמות מ') ח"ב קמג. ח"ג ג: (ב) ואדם אין: (בראשית ב') ח"א כה: צו. ח"ג מה. ת"ז תק' ג"א פו: תק' ס"ו צחי. תקי"ח ק"ז טד שמא.

חלופי גרסאות ה) ג"א ילפינן. כ) ג"א אתתקן. ג) ג"א אתתקן. ד) ג"א עד לא ולי"ג בעין. ה) ג"א כאן. ו) ג"א אכתובנו זמנא מוכח. ח) ג"א וקדם. ט) ג"א הכא

מאמר

הסולם

כי לא המטיר

הוקם המשכן למטה לא הוקם המשכן למעלה אף הכא כד אתתקם התתא אתתקם לעילא אף כאן כשהוקם למטה, דהיינו בעת שהשיגו אדם וחיה פב"פ, הוקם למעלה, השיגו ג"כ ז"ו"ן של מעלה הפב"פ, ובגין דעד כען לא אתתקן לעילא לא אתבריאו אנפין באנפין וקרא אוכח דכתיב כי לא המטיר וגו' ומשום שעוד לא נתקן למעלה, דהיינו שז"ו"ן לא נתקנו עוד בפב"פ, ע"כ לא נבראו אדם וחיה פב"פ, והכתוב מוכיח, שז"ו"ן עוד לא היו פב"פ, שכתוב כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, שיורה שלא היה להם זיווג פב"פ, כי ה' אלקים הוא ז"א, הארץ היא הנוקבא, ובגיני כך ואדם אין דלא הוה בתקוניה, ומשום זה מסיים הכתוב ואדם אין שפירושו שלא היה תקונו פב"פ אלא דו פרצופין כנ"ל.

תכא) וכד אשתלמת חוה אשתלים אדם וקדם לכן לא אשתלים: וכאשר נשלמה חוה דהיינו שנסברה ונתקנה עמו פב"פ, אז נשלם אדם, וקדם לכן לא נשלם האדם. פירושו, כי חוה נבנת לתתון כלפי אדם, וע"כ היא סבה ליציאת מוחין של אדם כמ"ש לעיל בסמוך בכל עליון ותחתון. ורוא דא דעד כען לא אית את סמך בפרשתא והוא סוד מה שלא כתוב עד עתה אות סמך בהפרשה, כי סמך יורה על הנוקבא, והוא עוד היתה נכללת באדם בסוד דו פרצופין, ומה שאומר בפרשתא ואינו אומר באורייתא, הוא משום שבפרשה הקודמת יש אות סמך, כי כתוב הסוכה את ארץ וגו', ורק בפרשה זו של בריאת אדם, לא נמצא סמך עד ויסגור בשר תחתנה, ואע"ג דחבריאי אמרו

אבל

זו"ש כי לא המטיר ה' על הארץ, שפירושו שעוד לא היה זיווג ז"ו"ן על היכני, כי ה' ה"ס ז"א. הארץ ה"ס הנוקבא שלו, ולא נתקנו ז"ו"ן פב"פ מטרים שנתקנו אדם וחיה פב"פ.

וטעם הדבר, כי יש ב' עיבורים בשביל כל מדרגה, אשר בעיבור א' הוא משיג ו"ק בלי ראש, ובעיבור ב' משיג הגדלות, ובעיבור א' כל עליון מעלה את התחתון שלו אליו ומתקנו, אבל העיבור ב' עולה התחתון להעליון שלו מעצמו בסוד העלאת מ"ן, כי העיבור א' נעשה בעת שהעליון משיג גדלות א' שאינו עוד פב"פ, אלא במוחין דאחורים, דהיינו שמחזיר אצלו אתוון אל"ה שפלו הימנו, ובאי בתחתון שלו, שאז עולה עמהם גם התחתון, מפאת היותו דבוק באתוון אל"ה, הרי שלעיבור א' העליון מעלה את התחתון, ואחר שהתחתון מקבל שם בחינת הקטנות, ורוצה לקבל המוחין, עולה אז למ"ן לעליון מעצמו, שע"י זה העליון מזדווג וממשיך גדלות ב', ומתתקן העליון בזווג פב"פ, ומשפיע מוחין להתחתון, הרי שכל עוד שהתחתון לא עלה למ"ן לעליון לקבל שם המוחין דפב"פ, גם העליון הוא במוחין דאחורים, ובשביל שהתחתון הוא גורם וסבה ליציאת מוחין דפב"פ בהעליון, ע"כ נבחן התחתון שהוא "קודם" להעליון, כי "הקודם והאח"כ" הרוחני פירושו סבה ומסובב.

תכ) מנלן מן המשכן, דכתיב הוקם המשכן בנין דמשכן אחרא אתקם

עמיה: מאין לנו זה, זה נלמד מן המשכן, שכתוב הוקם המשכן, שמורה אשר משכן אחר הוקם עמו, דהיינו משכן של מעלה, שהיא הנוקבא, ועד לא אתקם לתתא לא אתקם לעילא ועד שלא (דפריי דף ל"ה ע"א)

אבל סמ"ך דא עזר, ודא עזר דלעילא, דאתהדר לעילא אנפין באנפין, דכר ונוקבא אסתמך דא לקבל דא, ודאי, * סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר, סמוכים, דא דכר ונוקבא, דאנון סמוכים כחדא. ב

תכב) כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, דהא דא בדא סמ"ך. כ עולם דא תתאה כד אתתקן, ואתהדרו אנפין באנפין, ואתתקנו, אשתכח סמך לעילא, דהא מקדמת דנא, לא הוה י עובדא בתקונא, בגין י דלא המטיר ה' אלקים על הארץ, ודא בדא תליא.

תכג) מה כתיב בתריה, כ ואד יעלה מן הארץ, דא תקונא דלתתא, לבתר והשקה את כל פני האדמה, ואד יעלה מן הארץ דא תיאובתא דנוקבא

מסורת הזהר

א) סמוכים לעד לעולם: תהלים קיא. ב) ואד יעלה מן הארץ: (בראשית ב') ח"א כה: רנב: ח"ג כח: תיז תק' ג"ב פו. תק' ס"ט ז"ח בראשית י"ג טד שלה.

חלופי גרסאות א גיא מוכיף [ראינון] סמוכים עולם תתאה בעולם עלאה רעד לא אתתקן עולם תתאה לא אתתקן ההוא [עולם] דקאמרן. ונ"א האי עולם (דקאמרן) תליא בעולם דלתתא וכד לא אתתקן עולם דלתתא לא אתתקן ההוא עולם (דקאמרן). ונ"א ד"א סמוכים עולם תתאה בעולם עלאה האי עולם דקאמרן וגוי (אה"ל). כ ג"א ועולם. ונ"א ועולם דא כד אתתקן דא תתאה ג ג"א עולם בתקניה. ד ג"א כי לא.

כי לא המטיר

הסולם

סאמר

מקדמת דנא לא הוה עובדא בתקונא. בגין וגו': עולם זה התחתון, דהיינו אדם וחווה בני עוה"ז, כאשר נתתקן, ואדם וחווה הוחזרו פב"פ ונתתקנו, נמצא אז סמך למעלה, דהיינו שגם וז"ן מוחזרים פב"פ, ומקודם לכן, דהיינו מטרם שזו"ן הוחזרו פב"פ, לא היה הפעולה למטה בתקונו, דהיינו הפעולה ובנין של אדם וחווה פב"פ, לא היה יכול לצאת, משום שלא המטיר ה' אלקים על הארץ, שפירושו, שזו"ן עוד לא היו פב"פ, כנ"ל. הרי ודא כדא תליא, שזה בזה תלויים, זו"ן תלויים בפב"פ דאדם וחווה, וכן להיפך, אדם וחווה תלויים בזו"ן, וכבר נתבאר זה (לעיל באות תי"ט ד"ה ת"ח) שהפב"פ דזו"ן תלויים רק בהעלאת מ"ן של אדם, ופב"פ של אדם תלויים בהמוחין דפב"פ של זו"ן, והמוחין דפב"פ דזו"ן מוקדמים בהכרח לפב"פ דאדם וחווה, אלא משום שהמ"ן של אדם הם סבה ליציאת מוחין דפב"פ דזו"ן, ע"כ נחשבים לקודם, כי קודם ואח"כ, ברוחניות שאין שם זמן, פירושו, סבה ומסובב, ע"ש.

תכג) מה כתיב בתריה ואד יעלה מן הארץ, דא תקונא דלתתא, לבתר והשקה את

כל פני האדמה: מה כתיב אחריו, ואד יעלה מן הארץ, שזה התקין של מטה, דאדם, שהיא מוקדם לפב"פ של זו"ן, ואח"כ והשקה את כל פני האדמה, דהיינו שיצאו הפב"פ של זו"ן, וז"א השקה את המלכות הנקראת אדמה, כי ואד יעלה מן הארץ, דא

תיאובתא

אבל סמך דא עזר ודא עזר דלעילא דאתהדרר לעילא אנפין באנפין ואע"פ שהכריז אמרו (דהיינו מ"ש לעיל בספרי קדמאה אשכחנא) שהיה לו נוקבא לאדה"ר, מטרם שנתקנה הוה שנקראת לילית קדמאה, וא"כ היה לו סמך קודם שנבראה חוה, ומתרץ אבל סמך פירושו עזר, והיינו העזר של זו"ן למעלה, אחר שהוחזרו פנים בפנים שאז דכר ונוקבא אסתמך דא לקבל דא כשהם פב"פ נבחן, אשר הדכר והנוקבא נסמכו זה כנגד זה, כלומר שמחזקים אחד לחברו, כי כמו שהנוקבא מתחזקת מן ז"א באור החסדים, כן הז"א מתחזק מן הנוקבא בהארת החכמה, (כנ"ל דף ש"ג ד"ה ונודע) ודאי סמוכים רעד לעולם עשויים באמת וישר, סמוכים דא דכר ונוקבא דאנון סמוכים כחדא, ודאי סמוכים לעד וגו' סמוכים פירושו, שדכר ונוקבא סמוכים ביחד, דהיינו שהם פב"פ, ובוה מתרץ מה שלילית לא נקרא סמך, כי היא לא גרמה למעלה בחינת עזר, שפירושו מוחין דפב"פ.

תכב) כי לא המטיר וגו' דהא דא בדא סמ"ך: כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ.

דהיינו שזו"ן לא היו עוד פב"פ, משום שזה בזה סומך, שזו"ן פב"פ סומכים אדם וחווה שיהיו פב"פ, וכן אדם וחווה פב"פ סומכים הזו"ן שיהיו פב"פ, (כנ"ל באות תי"ט ד"ה ת"ח) עולם דא תתאה כד אתתקן, ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו אשתכח סמך לעילא דהא

(דפ"י דף ל"ה ע"א)

בראשית

שכג

לגבי דכורא. ד"א ה) מאי טעמא לא המטיר, בגין דלא אשתכח תקונא דיעלה מן הארץ, ועל דא, מן ארעא ה) תתאה, אתער עובדא לעילא. תכד) ת"ח ז) כ) תננא סליק מן ארעא, בקדמיתא, ועננא אתער, וכלא אתחבר לבתר דא בדא, כגוונא דא * תננא דקרננא אתער מתתא, ועביד שלימו לעילא, ואתחבר כלא דא בדא, ואשתלימו, כגוונא דא לעילא, אתערותא שרי מתתא, ולבתר אשתלים כלא, ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא, ובתאובתא דלתתא, אשתלים ז) לעילא.

דרך אמת

ה) פ"י לא דלא המטיר נמשכת עד ואל יעלה וגו' וכן וכנודי לאחר לא אמן וגו' וכן ואל ימות ויהי מסיו מספר ז) עשן עולה מלמטה תחלה והוא מנואך.

מסורת הזהר

א) תננא דקורבנא : ח"א יח : ע. קעו : ח"ב קל. פד. רעה. ח"ג לב : לה : ז"ח תרומה מ"ג טב שכח

חלופי גרסאות א) ג"א דלתתא ז) ג"א תננא ותיאובתא [תיאובתא] ואתער סליק מן ארעא [וג"א מארעא] בקדמיתא [וכתר דהשקה את כל פני האדמה כד תננא סליק מתתא בקדמיתא] ועננא אתער. ג) ג"א כלא.

מאמר

הסולם

כי לא המטיר

נותן דמיון אל הנ"ל בסוד עליית מ"ן. מהנוהג בעוה"ז בירידת גשמים. שתחלה עולה אדים ועשן מהארץ ממטה למעלה, שמהם מתעוררים למעלה עננים ומורידים הגשמים ממעלה למטה. כגוונא דא תננא דקרננא אתער מתתא, ועביד שלימו לעילא, ואתחבר כלא דא בדא ואשתלימו, ועל דרך זה, העשן של הקרבן, הנשרף על המזבח, העשן נתעורר ועולה בבחינת עליית מ"ן, ממטה למעלה בזו"ן, ועושה שלמות למעלה, דהיינו שהמוחין דפב"פ יוצאים בהם, שהם שלמות הזו"ן, ומתחבר הכל זה בזה, דהיינו שיוצאים המוחין דפב"פ, ומזדווגים פב"פ, הן למעלה והן למטה. כגוונא דא לעילא, אתערותא שרי מתתא, ולבתר אשתלים כלא, ועל דרך זה הוא למעלה, דהיינו בעליונים עצמם, התעוררות מתחלת תמיד מהתחון לעליון, ואח"כ נשלם הכל. כלומר שלמעלה נ"כ, כל מדרגה תתונה מעלית מ"ן להעליונה הסמוכה אליה, וכן העליונה לעל עליונה, כולם מעלים מ"ן תחילה עד העליונה מכולם, ואז השפע מושפעת מא"ס ב"ה מלמעלה למטה ויורדים ממדרגה למדרגה מכל עליון להתחון שלו עד שבאים למטה, באופן שמבחינת מ"ן נמצאים כל תחון מוקדם לעליון שלו, ומבחינת מייז דוכרין, דהיינו המוחין המושפעים מלמעלה, נמצא כל עליון מוקדם להתחון שלו ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא ובתאובתא דלתתא אשתלים לעילא, ואם כנסת ישראל דהיינו

תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, כי ואד יעלה מן הארץ פירושו, חשקה של הנוקבא, יעלה אל הדכר, כי העלאת מ"ן של התחון לעליון, נבחן לתיאובתא דנוקבא לדכורא, כי כל תחון ועליון הם בחינת דכר ונוקבא, והתחון נבחן לנוקבא בערך העליון שלו, ובחינת העלאת מ"ן נבחן לתיאובתא, משום שהוא עולה למעלה רק בכח החשק, ושיעור הכתוב הוא, ואד יעלה מן הארץ, שמ"ן עולה מהנוקבא, דהיינו מאדם התחון הנבחן לנוקבא כלפי זו"ן, שהם העליון שלו, ואז יוצאים הפב"פ של זו"ן, דהיינו והשקה את כל פני האדמה כנ"ל.

ד"א מאי טעמא לא המטיר, בגין דלא אשתכח תקונא דיעלה מן הארץ: פירוש אחר, שהכתוב ואד יעלה וגו' הוא פירוש על הכתוב, כי לא המטיר, דהיינו מה הטעם שלא המטיר וגו' שפירושו שזו"ן לא היו פב"פ, משום שעוד לא היה התקון של ואד יעלה מן הארץ, שפירושו שאדם עוד לא העלה מ"ן לזו"ן, וכלי מ"ן של אדם אינם יוצאים מוחין דפב"פ של הזו"ן, ועל דא מן ארעא תתאה אתער עובדא לעילא, וע"כ נשמע, אשר מן ארץ התחונה, דהיינו מאדם וחוה נתעורר הפעולה של פב"פ למעלה, בזו"ן, כמבואר.

תכד) ת"ח. תננא סליק מן ארעא בקדמיתא ועננא אתער וכלא אתחבר לבתר דא בדא: עשן עולה תחילה מן הארץ, והענן נתעורר, ואח"כ מתחבר הכל זה בזה. פירושו, (דפו"י דף ל"ה ע"א)

תכה) ^ב רכי אבא אמר, ^ג אמאי כתיב * ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע, ^ד עץ החיים, הא תנינן, ^ה דמהלך חמש מאה שנין ^ו הוה, וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותוי, ^ז עץ החיים, במציעות ^ח דגנתא ממש, והוא נטייל ^ט כל מימיו דבראשית, ומתפלגין ^י תחותוי. (תכו) דהא ^{יא} ההוא נהר דנגיד ונפיק, ^{יב} הוא שריא ^{יג} על ההוא גנתא, ^{יד} ועייל ^{טו} ביה, ומתמן ^{טז} מתפלגין מיא לכמה סטרין, ונטיל ^{יז} כלא ^{יח} סו ההיא

מסורת הוזהר

(א) ועץ החיים—ועץ הדעת טוב ורע בראשית ב. ח"א רכא : ח"ג צו : קו : ת"ז תק' נ"ג פז : תק' ס"ד צה : תק' ס"ט ז"ח בראשית י"ט טג שטו. (ב) עץ החיים—מהלך ת"ק שנין : ח"א יח. עח : ת"ז תק' יט לה.

חלופי גרסאות א נ"א אמר רכי אבא ב נ"א כתיב ויצמח ה' אלקים (כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל) ועץ החיים ונ"א כתיב ויצמח ה' אלקים וגו' ול"ג אמאי, ג נ"א דאיהו מהלך, ד נ"א הוא, ס נ"א ועץ החיים ו נ"א גנתא. ז נ"א ליג כל מימיו דבראשית ומתפלגין. ח נ"א ליג תחותוי, ט נ"א בנין דאיהו נהר דנגיד ונפיק ואיהו שריא על ההוא גנתא, י ול"ג דהא ההוא, י נ"א ליג הוא ונ"א והוא יא נ"א עליה, יב נ"א ואעיל, יג נ"א בה, יד נ"א מתפלגין. טו נ"א ליג ההוא גנתא ונ"א האי גנתא.

מאמר

הסולם

כי לא המטיר

שנין הוה, וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותוי. הרי למדנו, שעץ החיים הוא מהלך חמש מאות שנים, וכל מימי בראשית מתחלקים תחתיו. ומפרש הטעם שהוא מהלך ת"ק שנה משום עץ החיים במציעות דגנתא ממש, עצה"ח, הוא באמצע הגן ממש, כלומר שהוא בחינת ק' אמצעי, וע"כ כולל ומשפיע מה' הספירות שבבינה, שכל אחת ממנה ה"ס נאה, דהגן, שה"ס המלכות, הנקראת ג"כ שנה, שז"ס שעצ"ח מהלך חמש מאות שנה, שמהלך ומשפיע ה' ספירות כח"ב תו"מ שבבינה אל שנה, שה"ס המלכות והגן, והוא נטייל כל מימיו דבראשית ומתפלגין תחותוי, והוא לוקח כל מימי בראשית, דהיינו כל המוחין שבבינה החזרה לחכמה, הנקראת בראשית, ומתחלקים תחתיו.

(תכו) דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא גנתא, ועייל ביה, ומתמן

מתפלגין מיא לכמה סטרין: עתה מפרש הטעם, למה מתחלקים תחת עצה"ח כל מימי בראשית, ואומר, שהרי אותו הנהר הנמשך ויוצא מעדן, דהיינו הבינה, שורה על הגן ונכנס בו, כלומר המוחין שעץ החיים מאיר בהגן הם מהנהר וכו' שהוא הבינה, ומשם, שבחינת הבינה מתחלקים המים לכמה צדדים, כי המוחין אינם מאירים מהבינה אלא בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, שהם התחלקות המוחין לג' צדדים ימין ושמאל אמצעי, (כ"ל דף ש"ד ד"ה ביאור). ונטיל כלא ההוא גנתא ולבתר

דהיינו הנוקבא, לא היתה מתחילה בהתעוררות. לא היה מתעורר כנגדה אוונו שלמעלה. דהיינו ז"א, ובהחשק שלמטה נשלם למעלה. פירוש בזה נותן טעם להחיוב של עליית מ"ן להמוחין. כי יש להבין זה מהנוקבא עם ז"א. אשר ז"א ה"ס חסדים מכוסים, ואינו מתעורר לחכמה לעולם כמו הבינה, כנודע. אבל הנוקבא צריכה להארת חכמה, ונמצא כל זמן שאין הנוקבא מפלה מ"ן לז"א, אין לז"א צורך להמשכת מוחין מא"א, אלא אחר עליית מ"ן של הנוקבא, הוא מפשיך המוחין דהארת חכמה מא"א בשבילה, ומשיגים המוחין דפכ"פ. וזה הטעם מספיק לכל פדרגות של אצילות, מפני שכולן בבחי' חסדים, ורק הנוקבא לבדה צריכה להארת חכמה, ואח"כ ללידת זו"ן עולים זו"ן למדרגת או"א, ונעשית הנוקבא כמו אמא, דהיינו בחסדים מכוסים, ונמצא עתה רק חוה התחתונה צריכה להארת חכמה, במקום הנוקבא, דז"א שתהיה צריכה להארת חכמה, וע"כ המוחין דאדם תלויים עתה בחוה, (כנ"ל באות תכ"א) שהיא המעוררת את העליון שלה, שהוא אדם, שיעלה מ"ן לזו"ן להמשכת הארת חכמה, וכן זו"ן לעליונים מהם וכו' עד המשכת השפע מא"ס ב"ה.

תכה) ר' אבא אמר אמאי כתיב ועץ החיים בתוך הגן וגו' עץ החיים הא תנינן דמהלך חמש מאה שנין הוה: רא"א, למה כתוב ועצה"ח כחוך הגן ועץ הדעת טוב, הלא עץ הדעת אינו באמצע הגן, (כמו שמטיק להלן באות תכ"ז) עץ החיים, הא תנינן, דמהלך חמש מאה (דף ל"ה ע"א)

בראשית

שכה

ב גנתא, ולכתר נפקי מנה, י ומתפלגין לכמה נחלין לתתא, כד"א * ישקו כל חיתו שדי, כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה, ואשקי לאנון טורין עלדין דאפרסמונא דכיא, לכתר כד מטאן לעץ החיים, מתפלגין תחותי י בכל י סטר כפום ארחוי.

תכו) ^ב ועץ הדעת טוב ורע, אמאי אקרי הכי, דהא ^ה עץ דא לאו איהו באמצעיחא. אבל, ^ו עץ הדעת טוב ורע, מאי הוא, אלא בגין דינקא מתרין סטרין, וידע לון ^ז כמאן דיניק מתקא ומרירא, ובגין דינקא מתרין סטרין, וידע לון ושריא בגווייהו אקרי הכי, ^ח טוב ורע, וכל אנון ^ט נטיעין שריין ^י עלייהו.

תכח) ^{יא} וביה אחידן ^{יב} נטיעין ^{יג} אחרנין ^{יד} עלדין, ואנון אקרין ^{טו} ארזי

מסורת הזהר

(א) ישקו כל חיתו שדי: לעל דף רמ"ח ציון ג'. וש"נ. (ב) עץ הדעת טורין: לעל דף ר"ט ציון ג' וש"נ. (ג) ארזי לבנון: לעל דף רמ"ג ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות א גי'א ימא וליג ההוא. ב גי'א ליג ומתפלגין. ג גי'א לכל. ד גי'א אתר. ה גי'א ליג עץ. ו גי'א ליג עץ ז גי'א כמה. ח גי'א ליג טוב ורע. ט גי'א נטיעין י גי'א עליה יא גי'א וביה שריין נטיעין אחרנין נטיעין עלדין אינון אקרין ארזי הלבנון (אה"ל) יב גי'א נטיעין יג גי'א אחרנין. יד גי'א נטיעין עלדין.

מאמר

הסולם

כי לא המסיר

טוב שהוא ימין ובין רע שהוא שמאל, ומקשה למה נקרא כן. הרי עץ הזה אינו באמצע, אלא שהוא נוטה לשמאל יותר מימין, ומתרחק, אבל עצה"ד טורין מאי הוא, אלא בנין דינקא מתרין סטרין וידע לון כמאן דיניק מתקא ומרירא אבל מהו עצה"ד טורין, דהיינו למה נקרא כן, אלא משום שיונק מב' הצדדים. ימין ושמאל וידע אותם, דהיינו שמתדבק בהם כמי שיונק ממתוק וממר. ובגין דינקא מתרין סטרין, וידע לון ושריא בגווייהו, אקרי הכי טוב ורע. ומשום שיונק מב' הצדדים, ויודע אותם, דהיינו שמתדבק בהם, והוא שורה בחוכם נקרא משום זה בשם, טוב ורע. פירוש, משום זה נקראת הנוקבא עצה"ד טוב ורע, כי יש ב' נקודין בהנוקבא, אחת ממותקת מהבינה שה"ס טוב, ואחת מעצמה בלתי ממותקת, שה"ס רע, (כנ"ל בהקדמה הזהר דף צ"ט ד"ה ב' תרין) והיא יונקת משתיהם יחדיו. ע"כ נקראת עץ הדעת טורין.

תכח) וכל אינון נטיעין שריין עלייהו וביה אחידן נטיעין אחרנין עלדין ואינון אקרי ארזי לבנון: וכל הנטיעות, דהיינו הספירות של המלכות, שוריש עליהם, על ב' נקודות טורין הנ"ל, כי אלו הנקודות הם בחינת יסוד של הנוקבא, שהיא מחתת כל הספירות.

ובו

ורכתר נפקי מנה ומתפלגין לכמה נחלין לתתא כד"א וכו', והגן לוקח כל ג' הצדדים שבמוחין, ואח"כ הם יוצאים ומושפעים הימנה לתחתונים ומתחלקים לכמה נחלים למטה. כלומר כמו שהגן קבל המוחין בהתחלקות לג' צדדים ימין שמאל אמצע, כן כשהוא משפיע לתחתונים, מקבלים גם הם בהתחלקות לג' צדדים, כמ"ש ישקו כל חיתו יער, שפירושו שכל אחד מהתחתונים מקבל מהבחינה שכנגדו שבמוחין של הנוקבא. כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה, ואשקי לאינון טורין עלדין דאפרסמונא דכיא, לכתר כד מטאן לעצה"ח מתפלגין תחותי לכר כטר כפום ארחוי, ומפרש הטעם ביתר הסבר, ואומר, כי כמו שהמוחין יוצאים מעולם ההוא העליון, דהיינו בינה, ששם יוצאים בג' צדדים כנ"ל, והבינה משקה המוחין לאלו הרים העליונים דאפרסמון הטהור, שהם חג"ת דבינה, ואח"כ כשמגיעים משם, מחג"ת דבינה, לעץ החיים שהוא ז"א, מתחלקים בג' המוחין לכל צד לפי דרכו דהיינו ימין שמאל אמצע, ולפיכך מתחלקים כן גם בהגן, המקבל מעץ החיים, וגם בבי"ע המקבלים מהגן.

תכו) ועץ הדעת טורין אמאי אקרי הכי, דהא עץ רא ראו איהו באמצעיחא:

עץ הדעת טוב ורע, שמשמע, שהוא באמצע בין (דמוי דף ל"ה ע"א)

לִבְנוֹן, מֵאֵן אֲנוֹן ^ה אֲרֹזֵי לִבְנוֹן, אֲנוֹן ^ב שֵׁית יוֹמִין עֲלָיִן, ^ג שֵׁשֶׁת יָמֵי בְרֵאשִׁית
^ד דְּקָאֲמַרְן, אֲרֹזֵי לִבְנוֹן אֲשֶׁר נָטַע נְטִיעוֹת וּדְאִי, דְּאֲתַקִּימוּ לְבַתֵּר.
 תַּכְטָּ (תַּכְטָּ) מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה סַמְךָ, מֵאִי הִיא, ^א וְיִסְגוּר בֶּשֶׂר תַּחְתְּנָה, בַּסְטְרוּי
^ה הוּהוּ, וְהוּהוּ דָא בַּסְטְרוּי דְדָא, וְדְאִי עַקְרָן קַבִּיָּה, וְשִׁתִּיל * לֹן, ^ז בְּאֲתֵר
 אַחְרָא, ^ח וְאֲתַהֲדְרוּ אֲנַפִּין בְּאֲנַפִּין, ^ט לְקִיּוּמָא, כְּגוּוֹנָא דָא ^י סְמִיכֵן עֲלִמִין, עַקְרָן
 קַבִּיָּה, וְשִׁתִּיל לֹן בְּאֲתֵר אַחְרָא, וְאֲתַקִּימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.
 תִּל) וְאֲמַר ר' אַבָּא, מְנַלֵּן דְּאֲדָם וְחוּהוּ נְטִיעֵין הוּוּ, דְּכַתִּיב ^ב נֹצַר מִטְעֵי
 מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר, מַעֲשֵׂה יָדַי דִּיִּיקָא, דְּלֹא אֲשַׁתְּדְּלוּ בְּהוֹן בְּרִיִּין אַחְרָנִין,
 וְכַתִּיב ^ג בְּיוֹם נָטַעְךָ תִּשְׁגָּשְׁגִי, דְּבַהֲהוּא יוּמָא ^ד דְּאֲתַנְטְעוּ ^ה בְּעֲלָמָא, ^ו סְרַחוּ.

מסורת הזהר

(א) ויסגר בשר תחתנה: לעיל דף רל"ד ציון ה' (ב) נצר מטעי מעשה ידי: לעיל דף ר"ח ציון ד'
 וש"נ. ג) ביום נטעך תשגשגי: (ישעיה יז) ת"ו תק' ג"ב פז: תק"ח ר"ח סד שלא.

חלופי גרסאות א' נ"א ארוזין. ב' נ"א שיתא. ונ"א ל"ג שית יומין עלאין. ג' נ"א ל"ג ששת ימי בראשית. ד' נ"א
 כדקאמרן, ונ"א כדאמרן. ה' נ"א הות ו' נ"א וודאי. ז' נ"א לאתר ח' נ"א ואהדרו. ט' נ"א
 בקיומא, י' נ"א סמיכו ונ"א סמיכו ונ"א סמיכו (ד"ק) י"א נ"א די אנתטעו סרחה, ונ"א דאנתטעו ואתקן
 סרחו י"ב נ"א ל"ג בעלמא, י"ג נ"א וסרחו.

כי לא המטיר

הסולם

מאמר

וְחוּהוּ לְהִיּוֹת ב' פְּרֻצוּפִים פְּנִים בְּפְנִים, וְבוּזָה
 נְתַקִּימוּ בְּשִׁלְמוֹת. וְנִתְבָּאֵר בּוּזָה שְׁמַטְרָם הַסַּמְךָ.
 שְׁבַסְסוּק וְיִסְגוּר בֶּשֶׂר תַּחְתְּיָה, לֹא הִיתָה חוּהוּ
 בְּבַחֲיַת סַמְךָ אֶל אָדָם, שְׁפִירוּשׁוּ ב' פְּרֻצוּפִין
 פְּנִים בְּפְנִים, אֶלֹא דוּ פְּרֻצוּפִין זֶה בְּצַד זֶה. אֶלֹא
 אַחֵר שְׁעִקְרָה הַסְּבִיָּה לְחוּהוּ, בְּהַכְּתוּב וַיִּקַּח אֶחָת
 מִצְלָעוֹתָיו, מֵאֵז וְלַהֲלָאָה נַעֲשִׂית חוּהוּ בְּסוּד סַמְךָ
 כִּי חֲזָרוּ פְּבִיָּם, ע"כ נִכְתְּבָה הַסַּמְךָ תַּכְף אַחֵר
 הַעֲקִירָה, דִּהִיִּינוּ בְּהַכְּתוּב וְיִסְגוּר בֶּשֶׂר תַּחְתְּנָה.
 כְּגוּוֹנָא דָא סְמִיכֵן עֲלִמִין עַל דְּרֹךְ זֶה נִסְמַכּוּ
 גַם עוֹלָמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים דִּהִיִּינוּ ז'וֹין. עַקְרָן קַבִּיָּה
 וְשִׁתִּיל לֹן בְּאֲתֵר אַחְרָא. שְׁתַּחֲלִילָה הִיוּ דוּ
 פְּרֻצוּפִין וְאֲחִ"כ עַקְרָן הַקַּבִּיָּה, שְׁהֵם אוּיָא עֲלָיִן.
 וְהַעֲלוּ אֵלֵיהֶם אֶת הַנוֹקְבָא וּבְנֵי אוֹתָהּ, וְאֲתַקִּימוּ
 בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וְנִתַּקִּימוּ ז'וֹין בְּקִיּוּם שְׁלֵם
 דִּהִיִּינוּ בְּפְבִיָּם.

תל) ואמר ר' אבא מנלן דאדם וחוה
 נטיעין הוו דכתיב נצר מטעי

וגו' מעשה ידי דייקא וכו': ואמר ר"א מאין לנו
 שאדם וחוה נקראים נטיעות, הוא ממה שכחוב נצר מטעי
 מעשה ידי להתפאר, מעשה ידי הוא מדויק, להורות
 שהכונה הוא על אדם וחוה. שלא עסקו בהם
 בריות אחרות רק הקב"ה בלבדו, ואותם קורא
 הכתוב נצר מטעי, הרי שאדם וחוה נקראים
 נטיעות. וכתיב ביום נטעך תשגשגי דבההוא
 יומא דאנתטעו בעלמא סרחו וכתוב ביום

נטעך

ובו נאחזים נטיעות אחרות עליונות דהיינו חג"ת
 נה"י דז"א, שהנוקבא נבנית מהם בעת גדלותה,
 שהם נקראים ארוזי לבנון. ושואל מאן אינון ארוזי
 לבנון, אינון שית יומין עלאין ששת ימי
 בראשית דקאמרן, ושואל מי המה אלו ארוזי
 לבנון, ואומר שהם ששת ימים עליונים, שהם
 ששת ימי בראשית שאמרנו. (כנ"ל דף
 רע"ה אות של"ח) ארוזי לבנון אשר נטע, נטיעות
 ודאי דאתקיימו לבתר, כתוב, ארוזי לבנון אשר
 נטע, שהכתוב קורא אותם נטיעות, הוא כי הם
 ודאי נטיעות, שנתקיימו אחר שנעקרו ממקומם
 ונטעו אותם במקום אחר. כמ"ש לפנינו.

תכט) מכאן ולהלאה סמך, מאי הוא, ויסגור
 בשר תחתנה בסטרוי הוה והוה

דא כסטרא דדא ודאי עקרן קב"ה מכאן
 ואילך כתוב סמך בהפרשה, ושואל, מאי הוא הסמך,
 ואומר שהוא הסמך שבהכתוב ויסגור בשר תחתנה,
 כלומר שמאז ואילך נעשה חוה בבחינת סמך.
 ותחילה היתה חוה דבוקה בצדו, והיו דבוקים זה
 בצד זה, ועקר אותם הקב"ה ודאי, דהיינו כמ"ש
 ויקח אחת מצלעותיו, ושתי' לון באתר אחרא
 דהיינו באו"א, כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע,
 ה' אלקים היינו או"א, כלומר ז'וין שהלבישן
 את או"א ונעשו כמוהם, והם העלו אליהם את
 חוה, ובנו אותה לפרצוף מיוחד פב"פ.
 ואתהדרו אנפין באנפין לקיומא וחזרו אדם

(דפווי דף ליה ע"א * ע"ב)

תלא) תנן, א הנטיעות כקרני חגבים הוו, ונהורא דלהון דקיק, ולא הוו נהרין, כיון ב דאתנטעו ואתתקנו, ג אתרביאו בנהורא, ד ואקרונ ארוי לבנון. ואדם וחווה, עד דאתנטעו, לא אתרביאו, ה בנהורא, ולא סליקו ריחא, ו ודאי אתעקרו ז ואשתילו ואתתקנו כדקא יאות.

תלב) * ויצו ה' אלקים, ח הא תנינן, ט פ לית צו, אלא י ע"ז. ה, זו ברכת השם. אלקים אלו יא הדיינין. י ע"ל האדם, זו שפיכת דמים, יב לאמר זו ג"ע. יג מכל עץ הגן יד ולא גזל. אכל תאכל, ולא אבר מן החי, ושפיר.

תלג) מכל עץ הגן אכל תאכל, טו דשריא ליה כלא, טז דליכלינהו ביחודא, דהא חוינן אברהם אכל, יזחק ויעקב יח וכל הנביאים יט אכלו יפ וחיו, אבל אילנא דא אילנא כ דמותא כל איהו, ככ מאן דנטיל ליה בלחודוי ככ מיית,

מסורת הזהר

א) ויצו ה' אלקים על האדם: לעיל דף רכ"ה ציון א' וש"נ. ב) לית צו אלא ע"ז: לעיל דף רכ"ה ציון ב' וש"נ. ג) על האדם זו ש"ד ראמור זו ג"ע: לעיל דף רכ"ה ציון ה' וש"נ.

חלופי גרסאות א גי'א מוסיף כל הנטיעות כ גי'א דאתתקנו ואתנטעו ג גי'א ואתרביאו ד גי'א אקרונ ה גי'א ליג בנהורא. ו גי'א ווראי, ז גי'א ואתשילו, ח גי'א מוסיף ויצו הא תנינן. ט גי'א אין ויצו וניא אין צו י גי'א עיו וכו', ולג ע"ל לאמר. יא גי'א הדיינים. יב גי'א לאמור דא אתתא ושפיר. יג גי'א מכל עץ הגן עד סוף האות, יד גי'א לא דגזל. טו גי'א ושריא, וניא ושרי, וניא ושריא ליה כלא דליכלינהו לכלהו ביחודא (אה"ל): טז גי'א וכלהו ביחודא ולג דליכלינהו, וגי'א לאכלוהו. יז גי'א ליה וכל הנביאים יח גי'א כלהו אכלו יט גי'א ואתקיימו כ גי'א דמותא שריא ביה כל גי'א מוסיף איהו כמה דכתב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ככ גי'א ומאן ככ גי'א מית.

ויצו - על האדם

הסולם

מאמר

ע"ז כלומר כל מקום שנאמר צו, רומז על אסור ע"ז. אף כאן יורה המלה ויצו, שאסר לו ע"ז. ודורש את הכתוב, על שבע מצות שאדה"ר נצטוה כאן, ויצו, הוא ע"ז ה' זו אסור ברכת השם. אלקים, אלו הדיינים שישפטו צדק על האדם, זו אסור שפיכת דמים. לאמור, זו אסור גילוי עריות. מכל עץ הגן, ולא גזל. אבל תאכל, ולא אבר מן החי. ושפיר. מכל עץ הגן ולא גזל וכו'. והפירוש טוב ואמתי. אמנם יש עוד לפרש, מכל עץ הגן אכל תאכל דשריא ליה כלא, דליכלינהו ביחודא. מכל עץ הגן אכל תאכל, ליה כלא הכל דהיינו אפילו עץ הדעת, אלא שיאכל אותם ביחוד, דהיינו שהעץ הדעת יהיה ביחוד עם שאר עצי הגן, כמ"ש לפנינו.

תלג) דהא חוינן, אברהם אכל יצחק ויעקב, וכל הנביאים אכלו וחיו. כי אנו רואים אשר אברהם אכל מעץ הדעת, ויצחק ויעקב וכל הנביאים אכלו מעץ הדעת, ועם כל זה, וחיו, אבל אילנא דא אילנא דמותא איהו. מאן דנטיל ליה בלחודוי מיית, דהא סמא דמותא נטיל, אבל

נטען תשגשגי, שפירושו שביום שהוטעו בהעולם חטאו. הרי שהכתוב מדבר באדה"ר וקורא אותם נטיעה, שאמר ביום נטעך וגו'.

תלא) תנן הנטיעות כקרני חגבים היו ונהורא דלהון דקיק ולא הוו נהרין; תנן הנטיעות שהם זרין היו קטנים כקרני חגבים, ואור שלהם היה דק ולא היו מאירים, כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרונ ארוי לבנון כיון שהוטעו במקום אחר, דהיינו שעלו לאו"א ונתקנו, נתגדלו אורותיהם ונקראו ארוי לבנון, ואדם וחווה עד דאתנטעו לא אתרביאו בנהורא ולא סליכו ריחא, וכן אדם וחווה מטרם שהוטעו במקום אחר, דהיינו בזרין, לא נתגדלו באור ולא העלו ריח טוב ודאי אתעקרו ואשתילו ואתתקנו כדקא יאות ודאי שנעקרו ממקומם, ונשתלו למעלה בזרין ונתקנו כראוי.

מאמר ויצו ה' אלקים על האדם

תלב) ויצו ה' אלקים הא תנינן לית צו אלא ע"ז. ה' זו ברכת השם. אלקים אלו הדיינין. על האדם זו ש"ד. לאמור זו ג"ע. ויצו וגו', הרי למדנו, אין צו אלא (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

דהא סמא דמותא נטייל, א ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגין דקא פריש ב נטיעין.

תלד) ר' יהודה שאיל לר' שמעון, הא דתנינן, אדם הראשון (מושך בערלתו הוה, מאי הוא, א"ל דפריש ברית קדש י מאתריה. ומחולקיה, ד ודאי מושך ב בערלה הוה, ושבק ברית קדש, ודבק בערלה, י ואתפתה במלה דנחש.

תלה) ז * ומפרי העץ דא אתתא, לא תאכל ממנו, בגין דכתיב ב רגליה יורדות מות, שאול צעדיה יתמוכו, ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי, כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגין ס דא אילנא דמותא י הוי, כדקאמרן דכתיב רגליה יורדות מות.

דרך אמר

(א) ענתא יוהס דף קיט.

מסורת הזהר

(א) ומפרי העץ: (בראשית ג') ח"א רסג: ח"ג

מג: שא: ז"ח תכא ס' טכ שלד. (ב) רגליה

יורדות מות: (משלי ה') ח"א קסא: קצ. רכא: ח"ב מח: קצו: ח"ג קז: רנא: רנב. ת"ז תק' כה ע.

חלופי גרסאות א גיא מוסיף נטייל בגין דאיהו מפריש ליה מן חיים. ב גיא נטיעין. ג גיא מאתריה ומסלקי ודאי, מושך (אה"ל) ד גיא והאי ולי"ג ודאי ס גיא בערלתו ו גיא דאתפתה. ז גיא ומפרי העץ וגו' הגן דא אחתא (אה"ל) ח גיא מות וגו' ולי"ג סוף הפסוק. ט גיא דאילנא ולי"ג דא. ו גיא בגין דאילנא דמותא שי"א ביה (אה"ל) י גיא הוה וגי"א איהו.

מאמר

הסולם

ויצו - על האדם

וע"כ ודאי היה מושך בערלה, שעזב את ברית קדש, דהיינו היחוד דקב"ה ושכינתיה, ונתדבק בערלה, דהיינו הקליפה המספרידה בין קב"ה לשכינתיה, ונתסתה בדברי הנחש.

תלה) ומפרי העץ דא אתתא, לא תאכל ממנו, בגין דכתיב רגליה

יורדות מות: ומפרי העץ, זו האשה, דהיינו

הנוקבא דז"א, ומה שכתוב לא תאכל ממנה, הוא

משום שכתוב ורגליה יורדות מות, שרגלי הנוקבא

יורדות לקליפות ששם המות, דהיינו אם

ממשיך שפע ממנה לבדה, כשאינה בזווג עם

בעלה, ואין לומר שעץ הדעת הוא ס"א, ואינו

הנוקבא דקדושה, כי ובהאי הוי פרי, דהא

באחרא לא הוי פרי, כי בהנוקבא דז"א יש

פירות, ויתכן לומר עליה ומפרי העץ, אבל

בסטרא אחרא לא יש פירות, כי אל אחר אסתרס

ולא עביד פרי, ואיך אומר הכתוב עליו

ומפרי העץ, כי ביום אכלך ממנו מות תמות,

בגין דא אילנא דמותא הוי כדקאמרן וכו'

ומשום שכתוב, כי ביום אכלך ממנו מות תמות

ע"כ נקרא האילן אילנא דמותא, אע"פ שהיא

הנוקבא דקדושה, כמו שאמרנו שעליה כתוב,

ורגליה יורדות מות, אע"פ שהיא עצמה

היא חיים וקדושה.

אבל, התירוץ הוא, כי אילן זה, עצה"ה, אילן

המות הוא, והיינו שכל מי שנוטל אותו עצמו

לבדו הוא מת, כי סם המות לקח, פירוש עץ

הדעת היא הנוקבא דז"א, כנ"ל וצריכים תמיד

ליחד אותה עם שאר עצי הגן, דהיינו עם

הספירות של ז"א, ואז אפשר לאכול ולקבל

השפע ממנה, שהיא עץ הדעת, ובאופן זה אכלו

ממנה, אברהם יצחק ויעקב וכל הנביאים, אבל

מי שאינו מיחד הנוקבא עם ז"א בעלה, אלא

שמשוך שפע ממנה עצמה לבדה, אז היא סם

המות, ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות,

בגין דקא פריש נטיעין, ועל זה אומר הכתוב ביום

אכלך ממנו מות תמות, דהיינו, ממנה בלבדה,

משום שמפריד ומקצץ בנטיעות, כלומר,

שמפריד בין קב"ה ושכינתיה, וע"כ דינו מיתה.

תלד) ר"י שאיל לר"ש, הא דתנינן אדה"ר

מושך בערלתו הוה מאי הוא: ר"י שאל את

ר"ש, מה שלמדנו, שאדה"ר היה מושך בערלתו, מה

פירוש, א"ל דפריש ברית קדש מאתריה

ומחולקיה, ודאי מושך בערלה הוה, ושבק

ברית קדש ודבק בערלה, ואתפתה במלה

דנחש אמר לו, שהכריד ברית קדש, דהיינו

יסוד דז"א, ממקומו וחלקו, דהיינו מהשכינה,

(דפרי דף ל"ה ע"ב)

בראשית

שכט

תלו) ה' יוסי אמר, האי אילנא דקא אמרן הוה (ה) ב' מתשקי ג' מלעילא ואתרבי, והוה ד' חדי, כד"א, * ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ה' הגן דא אתתא, ונהר דא הוה עייל ביה, ואשקי ליה והוה כלא חד, ז' דהא מתמן ולתתא, ח' איהו פרודא, דכתיב ב' ומשם ט' יפרד.

תלו) והנחש, ר' יצחק אמר דא יצר הרע, רבי יהודה אמר, נחש ממש, אתו לקמיה דר' שמעון, אמר לון, ודאי כלא חד, וסמאל' הוה, ואתחזי על נחש, י' וצולמיה י"ב דנחש, דא איהו שטן. וכלא חד.

תלח) תנינא, בההיא שעתא נחת סמאל' מן שמיא רכיב על נחש דא, וצולמיה הוו חמאן כל ברין וערקן מניה, ומטו י"ג לגבי אתתא במלין, וגרימו מותא י"ד לעלא, ודאי בחכמה אייתי סמאל' לווטין על עלמא, י' וחבל אילנא קדמאה, דברא קב"ה בעלמא.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) היה נשקב כשפע העליון ונתכנה למעלה כרוב שמחה (ב) ונהר יוצא מעדן: לעיל דף ר"א ציון א' וש"נ. (ג) ומשם יפרד: לעיל דף ר"ב ציון ה' וש"נ. (ד) והכל יחוד בלי פירוד כי אין פירוד אלא למטה בעולם הנפלאים כמ"ז ומשם יפרד וגו'

חלופי גרסאות א' נ"א מתחיל והנחש היה ערום מכל חית השדה. ב' נ"א מתשקה. ג' נ"א ל"ג מלעילא. ד' נ"א חד ה' נ"א ל"ג הגן. ו' נ"א ונהרא ז' נ"א מוסיף וכדין ה' אחד ושמו אחד, ח' נ"א הוה ט' נ"א יפרד יגו' י' נ"א וצולמיה חמאן כל ברין, ול"ג דנחש וכל השאר עד חמאן כל ברין (אה"ל) י"א נ"א ונחש, יב' נ"א לגביה, יג' נ"א לכל עלמא, יד' נ"א וחבל.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

היה ערום וגו' ר' יצחק אמר שהנחש הוא יצר הרע המפתה לחטוא. ר' יהודה אומר שהיה נחש ממש. אתו לקמיה דר"ש אמר לון ודאי כלא חד וסמאל' הוה ואתחזי על נחש וצולמיה דנחש דא איהו שטן וכלא חד באו לפני ר"ש, אמר להם ודאי הכל אחד, כי סמאל' היה ונראה רוכב על נחש, וצורת הנחש הוא השטן, דהיינו היצה"ר המפתה לבני אדם לחטוא ואח"כ עולה למעלה ומשטיף. הרי שהכל אחד, ואפשר לומר שהנחש הוא יצה"ר, ואפשר לומר נחש ממש. תלח) תנינא בההיא שעתא נחת סמאל' מן שמיא, רכיב על נחש דא:

למדנו, באותה שעה, ירד סמאל' המלאך מן השמים, ורכב על נחש הזה, וצולמיה הוו חמאן כל ברין וערקן מניה, וצורתו ראו כל הבריות וברחו מפניו, ומטו לגבי אתתא במלין, וגרימו מותא לעלמא ובאו, היינו הס"מ ונחשי בדברים עם האשה, וגרמו מות לעולם, ודאי בחכמה אייתי סמאל' לווטין על עלמא, וחבל אילנא קדמאה, דברא קב"ה בעלמא, ודאי בחכמה הביא סמאל' קלות על העולם כלומר

שבערמא

תלו) ר' יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חד: ר"א, אילן הזה שאמרנו, דהיינו עץ הדעת, הושקה מלמעלה, ונגדל, והיה שמתו כד"א ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, הגן דא אתתא ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה, והוה כלא חד, כמ"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, הגן פירושו הנוקבא דז"א, ונהר זה, דהיינו בינה, נכנס בהנוקבא ומשקה אותה, דהיינו שמשפיע לה מוחין דגדלות ונעשה הכל אחד, דהיינו שעי" מוחין אלו נעשו ז"א ונוקבא אחד דהא מתמן ולתתא איהו פרודא דכתיב ומשם יפרד, כי משם ולמטה דהיינו למטה מהנוקבא דז"א, כבר יש פירוד ואינם יכולים לקבל המוחין הללו, שכתב ומשם יפרד וגו' כי למטה מהגן כבר נפרד ואינו כולו אלקיות, כי בחינות נפש רוח דבי"ע שמחת הנוקבא, אינם אלקיות כנודע:

מאמר והנחש היה ערום

תלו) והנחש, ר' יצחק אמר דא יצה"ר, ר' יהודה אמר נחש ממש: והנחש (דפרי דף ל"ה ע"ב)

תלט) ומלה דא הוי תלי על סמאל, עד דאתא אינא אחרא קדישא, דאיהו יעקב, ונטל מניה ברכאן, דלא יתברך ה סמאל לעילא, ועשו לתתא. דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה (ה) * כ דיעקב ג שופריה דאדם הראשון הוה. ועל דא כמה דמנע סמאל ברכאן, מאילנא קדמאה, הכי נמי ד מנע יעקב, דאיהו אינא דוגמא דאדם, מסמאל ברכאן ו מעילא, ומתתא ויעקב דידיה נטיל בכלא, ועל דא ב ויאבק איש עמו. כתיב. (תמ) ו הנחש היה ערום, דא יצר הרע, דא מלאך המות ו ובגין דנחש איהו מלאך המות, גרם מותא לכל ערמא, ודא הוא רזא דכתיב, ו קץ כל בשר בא לפני, דא הוא ה קצא דכל בשרא, דנטיל נשמתא ה לכל בשרא ואקרי הכי. ו

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) חולדות קמ"ב ע"ב

א) דיעקב שופריה דאדה"ר : ח"א קמב : רכב.
 ב) ויאבק איש עמו : (בראשית ל"ב) ח"א קמו.
 קמח : קע. ח"ב מא : קיא : ח"ג מה. ריח : רמג. ת"ז חק' ס"ט קיח : ז"ח פרשת נח. כ"ג טו שמ. ג) והנחש גביה ערום : לעיל דף רל"ו ציון ב' ויש"ג : ד) קץ כל בשר : (בראשית ו') ח"א נח. סב. סה. קו. קנב : רי : רנב. רנד. ח"ב לג. רנו : רסח : רסט. ח"ג יר : ת"ו חכ' ס"ט קיג : חק"ח צ"ט טא שמ. ק"ח טא שו.
 חלופי גרסאות ה ליג סמאל כ נ"א ושופריה דיעקב ונ"א ושופריה דאדם הראשון שופריה דיעקב הוה ג נ"א כשופריה, ד נ"א מנעיה ה נ"א ברכן, ו נ"א מעילא : ז נ"א ובגין דאיהו נחש מלאך המות. ה נ"א קיצא. ט נ"א דכל ו בדפושי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סי' ל"ד.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

שבערמה פתה אותם לחטוא. וחבל אילן הראשון שברא הקב"ה בעולם. דהיינו את אדם הראשון. וענין הערמה. מבאר לפנינו באות תמ"ו.
 תלט) ומלה דא הוי תלי על סמאל עד דאתא אינא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מניה ברכאן. ודבר זה היה תלוי על סמאל דהיינו מה שעשק את המוחין והברכות מאדה"ר ע"י ערמתו. שהחטאו בעצה"ד. עד שבא אילן אחר הקדוש. שהוא יעקב. ולקח מן סמאל בחורה את הברכות. דלא יתברך סמאל לעילא ועשו לתתא. שלא יתברך סמאל המלאך מלמעלה שהוא שרו של עשו ולא יתברך עשו למטה. כי ע"י חורבנו של אדה"ר נכנו סמאל ועשו. וע"י חורבנם של סמאל ועשו, חוזרת ונבנית הקדושה, ולפיכך כיון שסמאל בערמתו עשק את הברכות מהקדושה. חזר יעקב ולקח את הברכות מסמאל ועשו בערמה. ומה שדוקא יעקב נתעצם בזה להשיב את הגזילה שגזל סמאל מאדה"ר, אומר, דהא יעקב דוגמא דאדה"ר הוה דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה. כי יעקב היה דומה לאדם הראשון, כי יפיו (דש"י דף ל"ה ע"ג)

של יעקב היה כיפיו של אדם הראשון, ועל דא כמה דמנע סמאל ברכאן מאילנא קדמאה, הכי נמי מנע יעקב דאיהו אינא דוגמא דאדם מסמאל ברכאן מעילא ומתתא וע"כ כמו שמנע סמאל הברכות מאילן הראשון, שהוא אדם הראשון, כן יעקב, שהוא אילן דימה לאדה"ר, מנע הברכות מסמאל למעלה, ולמטה. מעשו. ויעקב דידיה נטיל בכרא וע"ד ויאבק איש עמו. ויעקב, כל מה שלקח, שלו לקח, דהיינו מה שגזל סמאל מאדה"ר וע"כ כחוב ויאבק איש עמו שהוא סמאל.
 תמ) והנחש היה ערום. דא יצה"ר דא מלאך המות, ובגין דנחש איהו מלאך המות גרם מותא לכל ערמא, והנחש וגו' הנחש הוא יצה"ר הוא מלאך המות, ומשום שהנחש הוא מלאך המות ע"כ גרם מות לכל העולם. דהיינו שפיתה לחוה לחטוא בעצה"ד. ודא הוא רזא, דכתיב קץ כל בשר בא לפני, דא הוא קצא דכל בשרא, דנטיל נשמתא לכל בשרא. ואקרי הכי. וזהו סוד שכתוב קץ כל בשר בא לפני שפירושו מלאך המות, שהוא עושה קץ לכל בשר. **שוא**

בראשית

שלא

תמא) * ויאמר אל האשה ה' אף, ר' יוסי אמר, באף פתח, ואף אטיל בעלמא, א"ל (* לאתתא, באילנא דא ברא קב"ה עלמא : ודאי, אכלו מניה, ד והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, דהא איהו הכי והוי' אלקים שמייה עץ הדעת טוב ורע, ווע"ד והייתם כאלקים יודעי וגו'.

תמב) אמר ר' יהודה, י לא אמר הכי, דאלו י' אמר באילנא דא ברא קב"ה עלמא, יאות הוה, י' כי הוא כגרון י' ביד החוצב בו, אבל לא אמר, אלא מאילנא דא אכל קב"ה, וכדין ברא עלמא, וכל אומן סני לחבריה, אכלו מניה ואתון י' תהון בראן עלמין, ועל דא י' כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו וגו', ובגין דאיהו ידע דא, אפקיד לכו עליה, דלא י' תיכלו מניה.

תמג) אמר ר' יצחק, בכלא (ב) מלילו שקרא, בשירותא דאמרו שקרא

דרך אמת

(א) ויאמר אל האשה אף (בראשית ג') ח"א לו. ת"ז תק' נ"ט צג. (ב) כי יודע אלקים ביום אכלכם (בראשית ג') ת"ז תק' נ"ט צג.

חלופי גרסאות א' נ"א אף וגו' ב נ"א אמר ר' יוסי, ג נ"א ודאי אכלו, ד ג"א ותהיו, ס נ"א יודע, ו נ"א מוסיף הוי והוא היודע טוב ורע אלקים שמייה, ז נ"א ליג אלקים שמייה ונ"א ליג אלקים שמייה עץ הדעת טוב ורע (אה"ל). ח נ"א ועיד עץ הדעת, ט נ"א ליג ועיד ער וגו', י נ"א לאו הכי, יא נ"א אמר הכי, יב נ"א ליג כי הוא כגרון ביד החוצב בו, יג נ"א ליג ביד, יד נ"א תהון, טו נ"א תיכלו.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

שהוא נוטל הנשמות מכל בשר, ונקרא כן. דהיינו שנקרא קץ כל בשר. תמא) ויאמר אל האשה אף, ר' יוסי אמר באף פתח, ואף אטיל בעלמא, ר"א, החש פתח בא"י, שאמר, אף כי אמר אלקים, והביא אף וכעס לעולם, א"ל לאתתא באילנא דא ברא קב"ה ערמא, ודאי אכלו מניה, והייתם כאלקים יודעי טו"ר, אמר לה להאשה באילן הזה ברא הקב"ה את העולם, כי העולם נברא ע"י הנוקבא, וע"כ ודאי אכלו ממנו והייתם כאלקים וגו' ותוכלו גם אתם לברוא עולמות ע"י הנוקבא, דהא איהו הכי הוי אלקים שמייה עצה"ד טו"ר, וע"ד והייתם כאלקים וגו' כי הוא, דהיינו ז"א, כן הוא אלקים שמו, דהיינו הנוקבא, הוא עץ הדעת טוב ורע, וע"כ אם תאכלו מעץ הדעת שהוא שמו, דהיינו שתתדבקו בהנוקבא ובשפעה, והייתם כאלקים, דהיינו כמו ז"א, ותוכלו לברוא עולמות כמוהו. תמב) אר"י לא אמר הכי, דאלו אמר באילנא דא ברא קב"ה ערמא, יאות הור,

כי הוא כגרון וגו': אר"י הנחש לא אמר כן, כי אלו אמר, באילן הזה ברא הקב"ה את העולם, היה (דמו"י דף ל"ה ע"ב *) ל"ו ע"א)

דכתיב

הוה, דכתיב אף כי אמר אלקים לא תאכל מכל עץ הגן, א ולא הכי, דהא כתיב מכל עץ הגן אכל תאכל, וכלהו שרא ליה. תמד) אמר ר' יוסי, הא ב' תנינן, דפקיד ליה קב"ה על ע"ז, דכתיב "ויצו. ה', ב' על ברכת השם. אלקים, על הדינין. על האדם, על שפיכת דמים. לאמר, ד על גלוי עריות, ו וכי כמה אנשי הוו ב' בעלמא, דאיהו אצטריך דא, אלא ודאי כלא, על האי אילנא הוה. תמה) בגין ז' דביה ח' אחידן כל ארין פקודין. דכל מאן דנטייל ליה בלחודוי, ט עכיד פרישו, י ונטייל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה. ונטייל ע"ז, ושפיכות דמים, וגלוי עריות. ע"ז, באנון יא רברבי ממנן. שפיכות דמים, בהאי יב אילנא י' תליין, דאיהו בסטר גבורה, וסמאל"ל אתפקד על דא. גלוי עריות, אשה היא, ואנתתא י' אקרי, ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודהא, אלא עם בעלה, דלא יהא חשיד בגלוי עריות, ועל

מסורת הזוהר

(א) ויצו ה—אלקים: לעיל דף רכ"ה ציון א' וש"נ:

חלופי גרסאות א' נ"א ולא הכי הוא. ב' נ"א דתנינן. ג' נ"א ל"ג על ברכת השם. ד' נ"א מוסיף לאמר על האשה, ט נ"א וכי כמה בני נשא. ו' נ"א כדן בעלמא. ז' נ"א ל"ג דביה אחידן כל ארין פקודין. ח' נ"א שריין. ט' נ"א מוסיף עכיד ליה. י' נ"א נטייל ליה ול"ג עכיד פרישו. יא' נ"א רברבין יב' נ"א בהאי גבורה דלתתא דאחיד מגבורה דלעילא ע"ד דסמאל אתפקד ע"ד. יג' נ"א תלייא. יד' נ"א אתקרו.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

כל מי שלוקח העצה"ד, דהיינו הנוקבא בלבדה בלי בעלה ז"א עושה פרוד בין ז"א לנוקבא ונמצא שלוקח אותה שתשפיע בהמונים שלמטה שבבי"ע דפרודא, ששם הקליפות שהם נאחזים בעץ הדעת. ונטייל ע"ז ושפיכות דמים וג"ע. ע"ז באינון רברבין ממנן, שפיכות דמים בהאי אילנא חליין, דאיהו בסטר גבורה וסמאל אתפקד על דא. ולוקח בזה על עצמו איסורי ע"ז ושפיכת דמים וגילוי עריות: ע"ז הוא עובר, באלו השרים הממונים שהוא המשיך להם השפיע מעצה"ד ונמצא עובד אל הממונים, שהוא ע"ז. שפיכת דמים הוא עובר, משום שבאילן הזה תלוים הכחות של שפיכת דמים, כי הוא בצד שמאל שהוא גבורה, וסמאל שרו של עשו נתמנה על זה. גלוי עריות, אשה היא ואנתתא אקרי, ואסור לזמנא לאנתתא בלחודהא אלא עם בעלה גילוי עריות הוא עובר, משום שפעה"ד אשה היא ונקרא אשה, דהיינו הנוקבא דז"א, ואסור להזמין אשה בלבדה, אלא ביחד עם בעלה דלא יהא חשיד בגילוי עריות, שלא יהיה נחשד בגילוי עריות, והחטא של עצה"ד הוא שלקח הנוקבא בלבדה בלי בעלה (כנ"ל באות תל"ג

דכתיב אף כי אמר וגו' ולא הכי וכו' ובלהו שרא ליה. אר"י, כל דבריו דברי שקר, ואפילו בתחילת הדברים דבר שקר, שכתוב אף כי אמר אלקים לא תאכלו מכל עץ הגן ואינו כן, שהרי כתוב, מכל עץ הגן אכל תאכל, והתיר לו הכל.

תמד) אר"י הא תנינן דפקיד ליה קב"ה על ע"ז, דכתיב ויצו, וכו' וכי כמה אנשי היו בעלמא דאיהו אצטריך דא: אר"י, הרי למדנו שצוהו הקב"ה על ע"ז, דכתיב ויצו, ועל שפיכת דמים ועל גילוי עריות, ומקשה וכי כמה אנשים היו בעולם שהיה צריך הקב"ה להזהירו עליהם ומשיב ארא. ודאי כלא על האי אילנא הוה, אלא ודאי כל אלו ז' המצות היו רק על אילן זה של עצה"ד, משום שבו נאחזים כל אלו המצות. כמו שמבאר והולך.

תמה) בנין דביה אחידן כל ארין פקודין דכל מאן דנטייל ליה בלחודוי עכיד פרישו ונטייל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה: משום שבו נאחזים כל אלו המצות. כי (ורוסי דף ל"ו ע"א)

דא, בכלהו אתפקד בהאי אילנא, כיון דאכל מניה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה.

תמו) ר' יהודה אמר, ודאי מלה דא הכי הוא, דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא, אלא אם כן בעלה עמה, מה עבד ההוא רשע, אמר הא (ב) מטיתי להאי אילנא, ולא מתי, אופ את קריב ומטי בידך ביה, ולא תמות, ומלה דא (ב) הוא אוסיף לה מגרמיה.

תמו) מיד * ותרא האשה כי טוב וגו' במה חמאת. א"ר יצחק, ההוא ב אינא סליק ריחין כד"א ב כריח שדה אשר ברכו ה' ובגין ההוא ריח ב דהוה סליק, חמדת ליה, למיכל מניה. ר' יוסי אמר, ראייה הוה. א"ל ר' יהודה, ד והא כתיב ב ותפקחנה עיני שניהם, א"ל האי (ב) ראייה ב בשיעורא ו דאילנא נקטת ליה, דכתיב ותרא האשה דייקא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ותרא האשה כי טוב: (בראשית ג) ח"א מט: רכא. ח"ב רנח: ח"ג קו. ת"ז תק' ס' צג. (ב) כריח שדה אשר ברכו ה': (בראשית כ"ז) ח"א קכב. קכח: קמב: רכד: רכת. ח"ב לט: קכז: ריח: ח"ג פד. ז"ח. רות ס"ה טג שלו. ג) ותפקחנה עיני שניהם: לעיל דף רל"ח ציון ד' וש"נ.

(ח) ננעתי (ב) שאלתה והשינה שיעור האילן וכחו כלפון שנתנה שיעור וכו' מיוחד למדה זו שהוא האילן ולפריו וע"ז זה נכמה לעמה פרישות להיות מופרשת מכללה כימי נחמה חרותה קמד ומתה יהודה דף קז מעיין זכ.

חלופי גרסאות ח נ"א שדה ג נ"א דהוה סליק ריחין ההוא אילנא סליק חמדת. ד נ"א היינו וליג והא כתיב. ה נ"א בשיעורא דלכה הוה וניא בשיעורא דלכא הוה. ו נ"א ל"ג דאילנא נקטת ליה.

והנחש היה ערום

הסולם

מאמר

ותרא האשה כי טוב וגו', אר"י אילן הזה העלה ריחות כמ"ש כריח שדה אשר ברכו ה' ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מניה, ומשום הריח שהיה עולה ממנו. חמדה אותו לאכול ממנו. ר' יוסי אומר ראייה הוה רי"א שהראיה שלה הביא לה החמדה לאכל מעצה"ד, ולא הריח, שהרי כתוב ותרא האשה, א"ל ר' יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם, א"ל ר' יהודה, הרי אחר החטא כתוב, ותפקחנה עיני שניהם, הרי שלא השיגה ראייה אלא לאחר האכילה, אבל מקודם האכילה לא השיגה רק ריח בלבד.

חל"ג) ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא כיון דאכל מניה בכלהו עבר דהא כלא אחיד ביה וע"כ בכל ז' המצות נצטוו באיסור אילן הזה דעצה"ד, כיון שאכל ממנו עבר בכלם, כי כולם נאחזים בו.

תמו) רי"א ודאי מלה דא הכי הוא דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא אלא אם כן בעלה עמה, רי"א ודאי שדבר הזה, דהיינו איסור עצה"ד, כן הוא, כי אסור להתיחד עם אשה לבדה אלא אם כן בעלה עמה, מה עבד ההוא רשע אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתי אופ את קריב ומטי בידך ביה וכו' תמות מה עשה אותו רשע, דהיינו סמאל, אמר הרי נגעתי באילן הזה ולא מתי, אף את קריב ונגעי בידך בו, ולא תמות, ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה, ודבר זה הוא אוסיף מעצמו, שהרי לא נאסר על הנגיעה, אלא על אכילה, תמו) מיד ותרא האשה כי טוב וגו' במאי חמאת אר"י ההוא אילנא סליק ריחין כריח וכו' מיד, אחר שננעה בעצה"ד.

א"ל האי ראייה בשיעורא דאילנא נקטת ליה א"ל רבי יוסי ראייה זו שמקודם האכילה, היה בשיעור של האילן, שהוא בחינת אור נקבה, שראיה זו הביאה לה החמדה, אבל הראיה שהשיגה אחר האכילה, היתה בשיעור יותר גדול מבחינת האילן, וע"ז נאמר ותפקחנה וגו' דכתיב ותרא האשה דייקא, שכתוב ותרא האשה, ומלה האשה הוא מדויק, להורות שהראיה היתה באור של בחינת נקבה.

ותרא

(רמ"י דף ל"ו ע"א)

תמח) ותרא האשה כי טוב, חמאת ולא חמאת, כי טוב, ה' חמאת כי טוב ולא אתיישבת ב' ביה, מה כתיב לבתר, ותקח מפריו, ולא כתיב ותקח ממנו, והיא אתדבקת באתר דמותא, וגרימת לכל עלמא מותא, ג' ואפרישת י' חיי מן מותא, ובחובא דא גרים פרישותא, לאפרשא אתתא מבעלה, דהא א' קול מדבור לא ה' מתפרשן לעלמין, ומאן ו' דמפריש ב' קול' מדבור, אתאלם ולא יכיל למללא, וכיון ה' דאשתקיל ט' מניה מללא אתייהיב לעפרא.

תמט) אר"ש כתיב ג' נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר, נאלמתי דומיה האי קרא כנסת ישראל י' אמרו בגלותא, מ"ט, בגין דקול מדבר ליה לדבור, כיון דאיהי בגלותא, קול אתפרש מינה, ומלה לא אשתמע, ועל דא נאלמתי דומיה י"ג וגו', מ"ט, בגין דהחשיתי מטוב, דלא אויל קול י' בהדה

מסורת הזהר

א) קול- לעיל דף ט"ז ציון ב' ושינ' ב) קול דבור: ח"א נ: ח"ב כה: רל: ג) נאלמתי דומיה החשיתי: (תהלים ל"ט) ח"א קטז: ח"ב כו. ח"ג מו: רכב. ת"ז תק' לא עה: תק' ס"ט קה.

חלוסי גרסאות א' נ"א ל"ג חמאת. ב' נ"א בה. ג' נ"א ואתפרישת. ונ"א ואתפרישית ד' נ"א חיון. ט' נ"א מתפרש ו' נ"א דפריש. ונ"א דמפרש. ז' נ"א מדבורא. ח' נ"א דאשתקע ונ"א דאשתקלת. ט' נ"א ל"ג מניה. י' נ"א אמרת ליה (אה"ל) ונ"א אמרו דאיהו בגלותא. י"א נ"א ל"ג וגו' יב נ"א בהדיה,

והנחש היה ערום

הכולם

מאמר

מתפרשן לעלמין: ובחסא הזה גרם פירוד להפריד הנוקבא מבעלה ז"א. שהרי קול שהוא ז"א מדבור, שהיא הנוקבא, אינם נפרדים לעולם. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למללא וכיון דאשתקיל מניה מלולא אתיהיב לעפרא ומי שמפריד קול מדבור, דהיינו ז"א מן הנוקבא, נעשה אלם ואינו יכול לדבר, וכיון שניטל ממנו הדיבור הוא ניתן לעפר, וע"כ נאמר לו ואל עפר תשוב.

תמט) אר"ש כתיב נאלמתי דומיה וגו' האי קרא כנסת ישראל אמרו כנלותא:

אר"ש כתיב וכו' נאלמתי דומיה, כתוב זה כנסת ישראל, שהיא הנוקבא דז"א, אמרה בזמן הגלות. מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור כיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מינה ומלה לא אשתמע מה הטעם, הוא משום שהקול שהוא ז"א, מנהיג את הדבור, שהיא הנוקבא, וכיון שהיא בגלות, הרי הקול נפרד ממנה, והדבור שהיא הנוקבא לא נשמע, ועל דא נאלמתי דומיה וגו' מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אויל קול כהדה וע"כ אמרה הנוקבא את הכתוב נאלמתי דומיה וגו', מה הטעם שנאלמה, הוא משום שהחשיתי מטוב, שהוא ז"א הנקרא טוב, והוא קול, ונסמא שהקול

תמח) ותרא האשה כי טוב חמאת ולא חמאת כי טוב אתיישבת ביה: ותרא האשה כי טוב העץ וגו' ראתה ולא ראתה כי טוב העץ, ראתה כי טוב העץ ולא יכלה להחליט, מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ממנו, מה כתיב לאחר זה, ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח ממנו, דהיינו מן העץ, כי לא החליטה בדעתה כי טוב העץ.

והיא אתדבקת באתר דמותא וגרימת לכל עלמא מותא ואפרישת חיי מן מותא: בזה שלקחה מפריו ולא מן העץ, היא נמדבקה במקום המות, וגרמה מות לכל העולם והפרידה החיים מן המות. פירוש כי היסוד הדבוק בהנוקבא נק' עץ עושה פרי, והנוקבא נקראת פרי (כנ"ל דף פ"ב ד"ה עץ) והנוקבא כשהיא לעצמה לבדה בלי היסוד, היא מות (כנ"ל דף ש"ו ד"ה השמים) וכיון שלקחה מהפרי ולא מן העץ, נמצא שנתדבקה במקום המות, והפרידה היסוד שהוא החיים מן הנוקבא, שהיא מות בעת שנפרדת מהיסוד.

ובחובא דא גרים פרישותא לאפרשא אתתא מבעלה דהא קול מדבור לא

(דפו"י דף ל"ו ע"א)

וישראל אמרי * לך דומיה תהלה, ה מאי ב דומיה דא תהלה לדוד, דאיהי דומיה בגלותא, ושתיקא בלא קול. א"ר יצחק מאי לך בגינך, איהי דומיה ושתיקא, ג דאסתלקא י מנה קול. ה

(תנ) ב ו ת ק ח מפריו, הא תנינן, סחטה ענבים, ו ויהבת ליה, ו גרימו מותא לכל עלמא דהא אילנא דא, ביה שריא מותא, והוא אילנא דשלטא בליליא, * וכד ה איהי שלטא, כל בני עלמא ט טעמו טעמא דמותא. אלא אינון בני מהימנותא מקדמי י ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא, ובגין דאיהו בפקדונא, אתהדרו יב נפשאן לאתריהו ועל דא ג ואמונתך בלילות כתיב. (תנא) י ו ת פ ק ח נ ה עיני שניהם, רבי חייא אמר, דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא, מה דלא ידעו עד השתא, כיון דידעו ואתפקחו יב למנדע ביש, כדין יב ידעו כי ערומים הם, יי דאבדו יו זהרא עלאה, דהוה חפי עליהו, ואסתלק מנייהו, ואשתארו ערומים מניה.

מסורת הזהר

(א) לך דומיה תהלה: תהלים ס"ה ז"ח שה"ש ס"ג טא שטו: (ב) ותקח מפריו: ח"א יב: מט: רכא. ח"ב רנח: ח"ג קז. רלו. ת"ז תק' ס צג. תק' ס"ט צט: קיב: קיז. ג ואמונתך בלילות: (תהלים צ"ב) ח"ג ט"ז: לה: קי: רלט: (ד) ותפקחנה עיני שניהם: לעיל דף רל"ח ציון ד' ו"ש"ג:

חלופי גרסאות א גיא מאן. ג נ"א דומיה תהלה. ג נ"א דאסתלק קול מינה. ד גיא מניה. ה בדפווי כתב עי בטוף הספר סי' ל"ה מה שחסר כאן. ו נ"א ויהבת. ז נ"א וגרים. ז נ"א וגרמן. ח נ"א איהו ט נ"א פעמי. י נ"א ויהבי יא נ"א נפשן. יב נ"א למנדע טב וביש. יג נ"א וידעו. ונ"א ידעו כי חטאן כדין וידעו יד נ"א דאכידו. טו נ"א וזהרא.

והנחש היה ערום

הסולם

מאמר

טעמא דמותא וכשהיא שולטת, דהיינו בלילה, כל בני העולם טועמים טעם המות. כי השינה הוא אחד מששים ממות. אלא אינון בני מדינותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא: אלא אלו בני האמונה מקדמים ונותנים לה נפשותיהם בפקדון, דהיינו שאומרים קודם השינה את הכתוב בידך אפקיד רוחי וגו', ובגין דאיהו בפקדונא אתהדרו נפשאן לאתריהו, וע"ד ואמונתך בלילות כתיב. ומשום שהנפשות הן בפקדון בהנוקבא. בזמן שליטת טעם המות, אינן ניזוקות. והנפשות חוזרים בבוקר למקומם. דהיינו להגופים, ועל זה כתוב ואמונתך בלילות, אשר האמונה, שהיא הנוקבא שולטת בלילה.

שהקול אינו הולך עמה וישראל אמרי לך דומיה תהלה מאי דומיה דא תהלה לדוד דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול, וישראל אומרים אז, לך דומיה תהלה. מאי הפירוש של דומיה, הוא, אשר תהלה לדוד, שהיא הנוקבא הנקראת תהלה בעת גדלותה, נעשית דומיה בהגלות ומשותקת בלי קול. אר"י מאי לך בנינך איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול. אר"י מה הפירוש של לך, דהיינו מה שהכתוב אומר לך דומיה, ומפרש, שישאל אומרים לו"א, בשבילך היא דומיה ושותקת. כי הקול, שהוא ז"א, נסתלק ממנה כנ"ל.

(תנ) ותקח מפריו הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל

עלמא: ותקח מפריו, הנה למדנו, שחווה סחטה ענבים ונתנה לו לאדם, וכאכילתם גרמו מות לכל העולם. דהא אילנא דא ביה שריא מותא, והוא אילנא דשלטא בליליא: כי אילן הזה דעצה"ד בו שורה המות. והוא אילן השולט בלילה. דהיינו הנוקבא, שה"ס המאיר הקטן לממשלת הלילה. ועליה נאמר ותקם בעוד לילה, וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו (דפו"י דף ל"ו ע"א *) י"ו ע"ב)

תנא) ותפקחנה עיני שניהם, ר' חייא אמר, דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד השתא: ותפקחנה וגו' רח"א. שנפקחו לדעת את רעות העולם, מה שלא ידעו עד עתה, כיון דידעו ואתפקחו למנדע ביש כדין ידעו כי ערומים הם דאבדו וזהרא עלאה דהוה חפי עליהו, כיון שידעו ונפקחו עיניהם לדעת רע, אז ידעו כי ערומים הם, שאבדו

תנב) * ויתפרו עלה תאנה, ^א אתדבקו לאתחפאה באינון צולמין, דההוא אילנא דאכלו מניה, דאקרון ^ב טרפי ^ג דאילנא. ויעשו להם חגורות, ^ד ר' יוסי אמר, כיון ^ה דידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה, חמו, דהאי עלמא מתדבר, על ידא דאינון טרפין דאילנא, ועבדו ^ו להון תוקפא, לאתתקפא בהו בהאי עלמא. וכדין ידעו כל ^ז זייני חרשין דעלמא, ובעו למחגר ^ח זיינין באינון ^ט טרפי אילנא, בגין לאגנא עלייהו.

תנג) ר' יהודה אמר, כדין תלת עאלו בדינא, ואתדנו, ועלמא תתאה אתלטייא, ולא קיימא ^י בקיומיה, ^{יא} בגין זוהמא דנחש. עד דקיימו ישראל בטורא דסיני.

תנד) לבתר אלביש לון קב"ה בלבושין, ^{יב} דמשכא ^{יג} אתהני מנייהו,

מסורת זוהר

דרך אמת

א) ויתפרו עלה תאנה: לעיל דף רל"ט ציון א' וש"נ.
 ב) שנקראים עלי האילן והם כוחות חילוניים. ג) לנוח שהעור נהנה ממנו ולא הגשמה משל"כ תמלה היה להם כחנות אור שהגשמה הימנה נהנה מהם.

חלופי גרסאות א) נ"א דאתרבקן לאתחפא. ב) נ"א אילנא. ג) נ"א אמר ר' יוסי. ד) נ"א דידען. ה) נ"א ליה. ו) נ"א זייני. ז) נ"א זיינין בהו. ח) נ"א טרפין. ט) נ"א בקיומא. י) נ"א ל"ג בגין זוהמא דנחש. יא) נ"א אהני.

והנחש היה ערום

הסולם

מאמר

קודם החטא היה העולם מתנהג על ידי הקדושה בלבדה, וע"י חטא דעצה"ד הפילו המהיין ממדרגות הקדושה והקליפות נתמלאו מחורבנה של הקדושה, וניתנה ההנהגה בידי הס"א בסו"ה ארץ ניתנה ביד רשע (איוב ט, כד) ונמצא שעם החטא דעצה"ד, נחנו כח ושליטה לעלי תאנה, שהם הצללים של הס"א, שישלטו בעולם הזה, וכדין ידעו כל זייני חרשין דעלמא, ובעו למחגר זיינין באינון טרפי. אילנא בגין לאגנא עלייהו, ואז ידעו כל מיני כישוף שבעולם, ורצו לחגור כלי זיין מכחם של עלי האלן הללו, כדי להגן על עצמם.

תנג) ר' יהודה אמר, כדין תלת עאלו בדינא ואתדנו, ועלמא תתאה אתלטייא: רי"א, אז ג' נכנסו בהדין תידונו, דהיינו הנחש ואדם וחיה, ועולם התחמוץ נתקלל, ולא קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש. עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, ולא חזר למצבו מכה זוהמת הנחש, עד שעמדו ישראל על הר סיני שאז פסקה זוהמא.

תנד) לבתר, אלביש לון קב"ה בלבושין דמשכא אתהני מנייהו הה"ד כחנות עור: אחר החטא, הלביש איתם הקב"ה בלבושים שהעור נהנה מהם, ולא הנפש. ח"ש כחנות עור

שאבדו זהר העליון שהיה חופה עליהם, ואסתלק מנייהו ואשתארו ערומים מניה, ונסתלק מהם ונשארו ערומים ממנו

תנב) ויתפרו עלה תאנה, אתרבקו לאתחפאה באינון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה, דאקרון טרפי דאילנא: ויתפרו עלה תאנה פירושו, שנתדבקו להתכסות בהצללים של אילן ההוא שאכלו ממנו, כי עלי האילן עושים צל מתחתיהם, פירוש, כי יש צל מהקדושה, בסו"ה בצלו חמדתי וישבתי וכן יש צל בהלעומת, בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, ואחר שחטאו בעצה"ד, משכן עליהם את הצל של אילנא דמותא, שה"ס צל-מות, ובמקום שהיה להם בתחילה הזורא עלאה שהיה חוסף עליהם, נמי: עתה, בצל של הקליפה, הנקרא עלה תאנה

ויעשו להם חגורות. רי"א, כיון דידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה: ויעשו להם חגורות: רי"א, כיון שידעו מעולם הזה ונתדבקו בו חמו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאינון טרפין דאילנא, ועבדו להון תוקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא, אז ראוי שעולם הזה מתנהג על ידי עלי האילן הללו, ועשו להם חיוזק, להתחזק בהם בעולם הזה, פירוש כי (דפו"י דף ל"ו ע"ב)

בראשית

שלז

הה"ד * כתנות עור, בקדמיתא הוו כתנות אור, דהוו ב משתמשין בהו כ בעלאין דלעילא, בגין דמלאכי : עלאין הוו אתיין ד לאתהנא מההוא נהורא הה"ד ב ותחסרהו מעט כ מאלקים וכבוד והדר תעטרהו, והשתא דחבו, כתנות עור, דעור אתהני מנייהו ולא נפשא.

תנה) לבתר אולידו, ברא קדמאה, ברא דזוהמא הוה, ב תרין אתו עלה ו דחוה, ואתעברת ז מנייהו, ואולידת ב תרין, דא נפק לזיניה, ודא נפק לזיניה. ס ורוח דילהון אתפרשו דא לסטרא ז דא, ודא לסטרא יב דא. י דא דמי לסטרוי ודא דמי לסטרוי.

תנו) מסטרא דקין, כל מדורין, י דסטרא י דזינין בישין, ורוחין סו ושדין וחרשין אתיין. מסטרא דהבל, סטרא דרחמי יתיר, ולא בשלימו. חמר טב בחמר ביש סו י ולא אתתקן בהדיה, עד דאתא שת, ואתייחסו מניה, כל אינון

מסורת הזהר

א) כתנות עור: לעיל דף רל"ט ציון ה' וש"נ. ב) ותחסרהו מעט מאלקים: (תהלים ח') ח"א נז: ח"ב כ. ת"ז בהקדמה ז: ז"ח בראשית ס"ז טא שג ט"ב שית. ג) תרין אתו עלה דחוה: ח"א קכו. ח"ג עז: ז"ח בראשית ח' טג שכה. ד) ולא אתתקן-דאתא שת: ח"א נה: נה: קכא: רנג: ח"ב קיא: קסו: קסה. רלא:

חלוסי גרסאות א) נ"א משמשין, ב) נ"א עלאין, ג) נ"א עלאין, ד) נ"א לאתהנו ס) נ"א מאלקים וכי וליג סוף הפסוק, ו) נ"א ליג דחוה, ונ"א דחוה נחש ואדם, ז) נ"א פ"ג מנייהו, ח) נ"א תרין בנין, ט) נ"א ורוחא דלחו ונ"א וברוחא דלחו, י) נ"א דרא, יא) נ"א דרא יב) נ"א דא דמי לסטרוי מסטרא דקין, ודא דמי לסטרוי מסטרא דהבל (אה"ל) יג) נ"א ליג דסטרא, יד) נ"א דזינין, טו) נ"א ושרין, טז) נ"א לא.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

עור. בקדמיתא הוו כתנות אור, דהוו משתמשין בהו בעלאין דלעילא, בגין דמלאכי עלאין הוו אתיין לאתהנא מההוא נהורא הה"ד וכי, בתחילה היו להם כתנות אור, שהעליונים היו משתמשים בהם למעלה. כי מלאכים עליונים היו באים לאדה"ר להנות מאור ההוא. וז"ש ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו, והשתא דחבו כתנות עור, דעור אתהני מנייהו ולא נפשא. ועתה שחטאו, ניתן להם כתנות עור, אשר העור נהנה מהם, דהיינו הגוף, ולא הנפש.

תנה) לבתר אולידו ברא קדמאה, ברא דזוהמא הוה: אחר זה הולידו בן הראשון, בן הוהמא של הנחש היה, תרין אתו עלה דחוה, ואתעברת מנייהו ואולידת תרין, דא נפק לזיניה ודא נפק לזיניה כאו על חוה, דהיינו אדם והנחש, ונתעברה מהם והולידה שנים, דהיינו קין והבל, זה יצא לסינו של מולידו, וזה יצא לסינו של מולידו, רוח דילהון אתפרשו, דא לסטרא דא

(דע"ז דף ל"ו ע"ב)

מניה

דרין, דזכאי עלמא, וביה אשתיל עלמא, ומקין אתיין כל אינון חציפין ורשעים וחייבי עלמא.

תנו) א"ר אלעזר, בשעתא דחב קין, הוה מסתפי, בגין דחמא קמיה, זיני (ב) משריין נמזיינין, ואתיין לקטלא ליה, וכד אהדר בתשובה, מאי קאמר, * הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מאי * מפניך אסתר, אלא אהא סתיר מבנינא, דילי, ר' אבא אמר, כד"א ב' ולא הסתיר פניו ממנו, * ויסתר משה פניו, וע"ד ומפניך אסתר, מאינון פנים דילך, אהא נסתר, דלא ישגחון בי, וע"ד והיה כל מוצאי יהרגני.

תנח) ז' וישם ה' לקין אות לבלתי וגו', מאי אות, אות י א, י' מעשרין ותרין אתוון דאורייתא, יהב עליה לאגנא י' עליה. אמר ר' יהודה, מאי דכתיב, י ויהי כהיותם בשדה, מאי בשדה דא אתתא, ועל דא קם וקטיל ליה, דהא

דרך אמת

(ב) מחנות מזוינים בלתי דקין.

(א) הן גרשת אותי: (בראשית ד') ח"א נד: קעח. ת"ז תק' ס"ט קיד: קטו. ז"ח בראשית ס' טב שיט. רות ע"ט טד שט. ב) ולא הסתיר פניו ממנו: תהלים כ"ב) ח"ג רכג. ג) וישם ה' לקין אות: (בראשית ד') ח"א נד: ת"ז תק' ס"ט קיד: קית. קיט: תק"ח קט"ז טב שכד. ד) ויהי כהיותם בשדה: (בראשית ד') ח"א נד: ח"ב רלא. ח"ג קגג. ת"ז תק' סט קיג: קית:

חלופי גרסאות א' נ"א ורשיעין, ב' נ"א זינין, ג' נ"א מויןן, ד' נ"א וכדא, ה' נ"א ומפניך, ו' נ"א ליג אהא, ז' נ"א דילה, ח' נ"א ליג ולא הסתיר פניו ממנו, ונ"א ויסתר פניו ממנו, ט' נ"א ליג ויסתר משה פניו, י' נ"א חר, ונ"א אחר, י"א נ"א ועשרין, יב' נ"א עליה.

מאמר

הסולם

והנחש היה ערום

מניה כל אינון דרין דזכאי עלמא, וביה אשתיל עלמא עד שנולד שת. והתיחסו אחריו כל הדורות של צדיקי העולם, ובו נתיסד העולם, ומקין אתיין כל אינון חציפין ורשעים וחייבי עלמא, ומקין באים, כל המחוצפים והחוטאים ורשעי עולם.

תנו) אריא בשעתא דחב קין הוה מסתפי בגין דחמא קמיה זיני משריין

מזיינין ואתיין לקטלא ליה: אריא, בשעה שקין חסא, היה מזירא, כי ראה לפניו מיני מחנות מזוינים שבאו להרגו, וכד אהדר בתשובה מה כאמר הן גרשת וגו' וכשעשה תשובה כה אמר, אמר, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והיה כל מוצאי יהרגני, דהיינו שנתירא מפני המחנות הנ"ל שבאו להורגו. מאי מפניך אסתר אלא אהא סתיר מבנינא דילי, מה הפירוש של מפניך אסתר, הוא, כי אמר אהיה מוסתר ומחורב מהבנין שלי, כי קין היה איש האדמה, וכיון שגרש אותו מעל פני האדמה, א"כ נתפרק כל הבנין שלו ולא נשאר לו כלום

(דפו"י דף ל"ז ע"ב)

מאמר וישם ה' לקין אות, מאי אות, אות תנח) וישם ה' לקין אות יני, מאי אות, אות א' מכ"ב אתוון דאורייתא יהב עליה לאגנא עליה: וישם וגו' מהו אות, הוא אות א' מכ"ב אותיות התורה, דהיינו אות ו' נתן עליו כדי להגן עליו, כי אות ו' באותיות ה"ס יסוד, וה"ס אות ברית, שזכה בו, אחר שעשה תשובה, וקבל עליו שמירת הברית. אר"י, מאי דכתיב ויהי כהיותם בשדה מאי בשדה דא אתתא, וע"ד קם וקטיל ליה, אר"י מהו שכתוב, ויהי כהיותם בשדה, ואומר בשדה פירושו אשה, וע"כ, מסבה של אשה, קם והרג את הבת, דהא מסטרא דא ירית

בראשית

שלט

מסטרא דא ירית ל' לקטלא, מסטרא דסמאל דגרים מותא לכל עלמא. וקני קין : להבל על נוקביה. ר' חייא אמר, הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו, על דלא אתקביל קרבניה. א"ל הכי הוא, וכלא הוה לקבליה. תנט) ואמר ר' יהודה, מאי דכתיב " הלא אם תיטיב שאת ואם לא : תיטיב לפתח חטאת רובץ. אלא הכי קאמר, הלא אם תיטיב עובדך שאת מאי שאת כדכתיב " יתר שאת דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא : תדיר. ותלייא " בעובדוהי, ועל דא אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. תס) מאי לפתח, דא פתחא * (דלעילא, דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא. פתח, כד"א " פתחו לי שערי צדק, ולהווא פתח, חטאת רובץ, דא מלאך המות, והוא זמין לאתפרעא מינך.

מסורת הזהר

א) הלא אם תטיב שאת (בראשית ד') ח"א נד : ת"ז תק' ס"ט קוח : ז"ח בראשית י"ט ס"ג שג. ב) יתר שאת : (בראשית מ"ט) ח"א קנד : רלה : קלו. ג) פתחו לי שערי צדק : (תהלים קי"ח) ח"א נד : צג. צו : קג : קמט : ח"ב רט : ח"ג יד. עא : צה. קכז קנט. קעה : רפו. שב : ת"ז בהקדמה ח סז : תק' ד יח : תק' י"ח לב. לד : תק' ס"ט קו. תק' ו' בהשמות קמה : ז"ח בראשית כ' טג שמו תולדות כז. טב שד. רות צ' טא שיר. חלוסי גרסאות א) גיא לקטלא. ב) גיא על הבל ונוקביה. ג) גיא תיטיב וגו'. ד) גיא ל"ג תדיר. ה) גיא בעובדו. ו) גיא לעילא. ז) גיא דמניה. ח) גיא דמיניה.

וישם ה' לקין אות

הסולם

מאמר

הוא, וכלא הוה לקבליה. א"ל רבי יהודה, כן הוא, שחרה לקין על שלא נתקבל קרבנו, והכל היה לפניו, בעת שהרג את הבל. דהיינו גם הקנאה על נוקבא היתירה כנ"ל. תנט ואר"י מיה, הלא אם תיטיב שאת וגו', אלא הכי קאמר, הלא אם תיטיב עובדך שאת : ואר"י מהו פירושו של הכתיב, הלא אם תיטיב שאת, ואומר, אלא כן אמר לי הקב"ה, אם תיטיב מעשיך שאת, ושואל טובי, מאי שאת כדכתיב יתר שאת, דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא, תדיר ותלייא בעיבדוהי, ועל דא אם תיטיב שאת, ואומר שהוא כמ"ש אצל ראובן בכור יעקב, יתר שאת, כי להבכור יש תמיד מעלה ויתרון בכל דבר, והוא חלוי במעשיו, וע"כ אמר לו הקב"ה, אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב וכו'.

מאמר לפתח חטאת רובץ

תס) מאי לפתח, דא פתחא דלעילא, דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא : שואל מהו לפתח, שבהכתוב לפתח חטאת רובץ, ואומר, שהוא פתח של מעלה, שממנו יוצאים דינים על מעשים הרעים של בני העולם. פתח כד"א פתחו לי שערי צדק, ולהווא פתח, חטאת רובץ, דא מלאך המות והוא זמין לאתפרעא מינך, פתח, פירושו כמ"ש פתחו לי

ירית לקטלא, מסטרא דסמאל דגרים מותא לכל עלמא. וקני קין להבל על נוקביה, כי מצד אשה, שהיא צד שמאל ירש כח רציחה, שהוא צד סמאל. שגרם מות, לכל העולם במה שפתה לאדם וחיה בעץ הדעת, וקין קנא את הבל על נוקביה, דהיינו על נוקבא יתירה שהיתה להבל, (כמ"ש להלן דפו"י נד) : פירוש, כי סוד נשמת קין והבל נתבאר (לעיל בהקדמת הזהר דף קכ"ג ד"ה ותמן) שהבל ה"ס מ"י וקין ה"ס אל"ה, עש"ה ינודע אשר מ"י נמשך מאו"א ע"י ואל"ה מישסו"ת, גם נתבאר (לעיל דף רנ"א ד"ה נחית) אשר באו"א הם כי נוקבין שה"ס מנעולא ומפתחא, אבל לישסו"ת האצילו בסוד מפתחא לבד, שהיא נוקבא אחת ונמצא שקין שנמשך מבחינת אל"ה, לא היה לו אלא נוקבא אחת מבחינת מפתחא, אבל הבל היה לו שתי נקבית ממנעולא ומפתחא, וד"ס שקין קנא את הבל על נוקבא יתירה שהיה לו דהיינו על הנוקבא דבחינת מנעולא, וענין הריגתו את הבל, (ע"י שם בקדמת הזהר דף קכג). ר' חייא אמר, הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו על דלא אתקבל קרבניה : רח"א, דהיינו שמקשה על ר' יהודה, הרי אנו רואים טעם הריגתו את הבל, שכתוב ויחר לקין וגו', שהוא משום שלא נתקבל קרבניה, ולא משום נוקבא כדברי רבי יהודה. א"ל, הכי (דפו"י דף ל"ט ע"כ *) ל"ז ע"א

תסא) ת"ח, * בראש השנה אתיליד אדם, בראש השנה, ודאי רזא לעילא ותתא ר"ה לעילא. ר"ה לתתא. ב בראש השנה, עקרות נפקדות, מנלן דבראש השנה ה' הוה, דכתיב ז' וה' פקד את שרה, וה' דייקא, דא ר"ה ובגין ז' דנפיק אדם ג' מר"ה ז' נפיק בדינא, ועלמא קיימא בדינא, ובגיני כך לפתח ודאי חטאת רובץ בגין לאתפרעא מינך, י' ואלריך תשוקתו, עד דתשתצי.
תסב) ואתה תמשול בו, רזא הוא, ז' דכתיב י' ואתה מחיה את כלם, מכאן אמרו, ו' לא שליט קב"ה, אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא. ועל דא כיון דמלאך המות ישצי ז' לון, כדין קב"ה שליט עלוי, דלא יפוק לאבאשא עלמא, דכתיב ואתה תמשל בו, ח' ואתה דייקא.

מסורת הזוהר

א) בראש השנה אתיליד אדם: ח"ג קא. ב) בר"ה עקרות נפקדות: ח"ב מד. ג) וה' פקד את שרה: ח"א קיג. הוה קטו: קטז: קיו: קס: ח"ג קסג. ד) ואלריך תשוקתו (בראשית ד') ח"א נו; ה) ואתה תמשול בו. (בראשית ד') ח"א קסה: קעט. רנה. ח"ב ריט: רלו: רסז: רעא: ת"ז תקי' יוד וז) ואתה מחיה את כולם: (נחמיה ט') ח"א סו: קסט. ח"ב ע. קעט: ח"ג רכה. חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג הוה. ב' נ"א דנפק. ג' נ"א בר"ה ד' נ"א נפק. ונ"א ונפיק. ה' נ"א כמה דכתיב. ו' נ"א דלא. ז' נ"א לך. ח' נ"א בו בחיובתא.

לפתח חטאת רובץ

הסולם

מאמר

ש'אדם נולד בר"ה, הוא נולד בדין. והעולם עומד אז בדין, ועל כן ודאי אשר לפתח חטאת רובץ, שהוא מלאך המות כנ"ל. כדי להפרע ממך. ואלריך תשוקתו עד דתשתצי, ואלריך תשוקתו של מלאך המות להעניש אותך עד שישימדיך.

תסב) ואתה תמשול בו, רזא הוא, דכתיב ואתה מחיה את כולם, מכאן אמרו לא שליט קב"ה, אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא: ואתה תמשול בו, הוא סוד, כי כתוב, ואתה מחיה את כלום, שפירושו שהמלכות הנקראת אתה, מחיה כל ואפילו את הקליפות, וכן ואתה שבכאן היא המלכות. מכאן אמרו שאין הקב"ה שולט כלומר, שאין שליטתו מגולה, אלא בשעה שישימדו רשעי עולם ועל דא, כיון דמלאך המות ישצי לון, כדין קב"ה שליט עלוי דלא יפוק לאבאשא עלמא, דכתיב ואתה תמשור בו, וע"כ כיון שמלאך המות ישימדם, ישלוט אז הקב"ה עליו, ולא יתן אותו להרע להעולם, כי כתוב ואתה, שהיא המלכות, תמשול בו, דהיינו שהמלכות, תמשול על מלאך המות אחר שכבר עשה דין בהרשעים, ולא יתן אותו להרע יותר לבני העולם, ואתה דייקא, המלה ואתה, שבהכתוב ואתה תמשול בו, הוא בדיוק, כי היא שם המלכות.

אמר

לי שערי צדק, דהיינו שערי המלכות הנקראת צדק, ולאותו הפתח של המלכות, חטאת רובץ, שפירושו, מלאך המות והוא עתיד להפרע ממך.

תסא) ת"ח ברה"ש אתיליד אדם, ברה"ש ודאי רזא לעילא ותתא. ר"ה לעילא ר"ה לחתא: בוא וראה, ברה"ש נולד אדם, ברה"ש, הוא ודאי סוד למעלה ולמטה, בזו"ן הנק' אדם העליון, ובאדם של מטה, שיש ר"ה למעלה דהיינו סוד זו"ן בשעה שהם בדין, ויש ר"ה שלמטה, דהיינו ר"ה בזמן, שהוא יום הששי לבריאת העולם. שבו נברא אדם התחתון, ומשמיענו בזה, שאדם נברא כסוד הדין, כי נברא בר"ה של מטה, הנמשך מהבחינה שכנגדו למעלה דהיינו מר"ה שלמעלה, שהוא זו"ן בשעת הדין כנ"ל.

בר"ה עקרות נפקדות, מנלן דבר"ה היה דכתיב וה' פקד את שרה, וה' דייקא, דא ר"ה: בר"ה נפקדים העקרות: מנין לנו שהיה בר"ה, ואמר, שכתוב, וה' פקד את שרה, וה' שבהכתוב הוא מדויק, שהוא להירות, שבר"ה היה הפקידה כי כל מקום שנאמר וה', יורה על ז"א ובית דינו, שה"ס ר"ה של מעלה.

ובגין דנפיק אדם מר"ה נפק בדינא, ועלמא קיימא בדינא ובגיני כך לפתח ודאי חטאת רובץ, בגין לאתפרעא מינך: ומשום (דפו"י דף ל"א ע"ז)

בראשית

שמא

תסג) אמר ר' יצחק (ה) ב' בקוטרא דפלגא (ג) קפסירא שכית. ג רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו בחיובתא.

תסד) רבי יוסי אמר כד הו' אינון דרין דקין אזלין בעלמא, ה הו' מטרטשי ארעא, והו' דמיין לעלאי ותתאי, ו א"ר יצחק עז"א ועז"א, כד נפלו. מאתר קדושתיהו מלעילא, חמו בנת בני נשא, ז וחטאו. ואולידו בנין, ואלין הו' נפילים, דכתיב ב' הנפילים היו בארץ.

תסה) ר' חייא אמר, בנוי דקין, הו' בני ב' אלהים, דהא כד אתא ס סמאל על חוה, אטייל בה זוהמא ואתעברת, ואולידת לקין, וחיזו דיליה, לא י הות דמי, לשאר בני נשא, וכל אינון דאתיין מסטרא דיליה, לא יא הו' אקרונ אלא בני האלהים.

תסו) ר' יהודה אמר ואפילו אינון יב נפילים הכי אקרונ. המה הגבורים,

דרך אמת

מסורת זוהר

א) מטרטשי: ח"א רלט: ב) הנפילים היו בארץ: (בראשית ו') ח"א נח. קיו: ח"ב קסט. ח"ג קמד. ז"ח בראשית כ' טב שכו.

ה) הנפילים היו בארץ: (בראשית ו') ח"א נח. קיו: ח"ב קסט. ח"ג קמד. ז"ח בראשית כ' טב שכו.

חלופי גרסאות ח' ג"א בקוטרא. ונ"א קסידה. (אה"ל) ג' ג"א קסירא. ג' ג"א רבי יוסי. (אה"ל) ד' ג"א אלין. ה' ג"א ר"ג הו'. ו' ברק כתב כאן חזוספתא שלהלן. אות תסיה בפנים זוהר. ז' מנ"א וחמאן. ונ"א וחטאן. ח' ג"א האלהים. ט' ג"א נחש. י' ג"א הוה. יא' ג"א ר"ג הוה. יב' ג"א בני נפילים.

מאמר

הסולם

עזא ועזאל

א"ר יצחק, עזא ועזאל כד נפלו מאתר קדושתיהו מלעילא. חמו בנת בני נשא, וחטאו ואולידו בנין: אר"י. כשנפלו עזא ועזאל ממקום קדושתם מלמעלה, ראו בנות האדם וחטאו בהם והולידו בנים, ואלין הו' נפילים. דכתיב הנפילים וגו', ואלו הם הנפילים. היו בארץ.

תסה) רח"א. בנוי דקין הו' בני אלקים, דהא כד אתא סמאל על חוה אטייל בה זוהמא, ואתעברת ואולידת לקין: רח"א בנוי של קין הו' בני האלקים. כי כשבא סמאל על חוה הטיל בה זוהמא. ונתעברה והולידה את קין. וע"כ וחיזו דיליה לא הות דמי לשאר בני נשא וצורתו לא היה דומה לשאר בני אדם. מטעם היותו תולדה מן מלאך.

ובל אינון דאתיין מסטרא דיליה לא הו' אקרונ אלא בני האלקים. וכל אלו הבאים מצד קין לא היו נקראים אלא בני האלקים משום שתוארם היה כמלאכים הנקראים אלקים. תסו) רבי יהודה אמר, ואפילו אינון נפילים הכי אקרונ: רי"א. ואפילו הנפילים

שהם

תסג) אמר ר' יצחק בקוטרא דפלגא קפסירא שכית: אר"י. הממשלה נמצאת בקשר המחלוקת כדי לשפטם ולקיים הדין. קוטרא פירושו קשר, ופלגא, פירושו מחלוקת, קפסירא, פירושו ממשלה ומפרש בזה הכתוב ואתה תמשול בו, שהמלכות מגלית ממשלתה על ידי מלאך המות. להיותו מעניש את החוטאים. ר' יהודה אומר ואחיה תמשול בו בחיובתא, רי"א, ואתה תמשול בו, הוא על ידי תשובה. אם יעשה תשובה או ימשול על היצה"ר ומלאך המות.

מאמר עזא ועזאל

תסד) רי"א. כד הו' אינון דרין דקין אזלין בעלמא. הו' מטרטשי ארעא. והו' דמיין לעלאי ותתאי: רי"א כשהדורות של קין היו הולכים בעולם, היו משוים ומחליקים את הארץ, והיו דומים למלאכי מעלה ולאנשים של מטה. והוא מטעם, שקין היה מזוהמא של סמאל שבא על חוה. שהיה מלאך. וכן מורע אדם. מטרטשי. פירושו משוים ומחליקים. מלשון דמחיה בקורנסא וטרשיה (ב"ק צ"ח). שמרוב גבורתם של בני קין, עשו, עם הליכתם, את ההרים והעמקים שבארץ למשור. (דפו"י דף י"ז ע"א)

שתינ ה הוה בארעא, כחושבן דלעילא, כתיב הכא * המה הגבורים אשר מעולם, וכתיב התם ^ב ששים גבורים סביב לה, רבי יוסי אומר המה הגבורים אשר ^ג מעולם ממש, מעולם דייקא, אנשי השם, ^ד מאי שם, דא הוא עולם דקאמרן, אנשי ^ה השם דייקא, כתיב הכא ^ו אנשי השם וכתיב התם ^ז בנקבו שם, ^ח ויכתוב ^ט ויקוב בן האשה הישראלית את השם. ^י

תסז) רבי חייא אמר, ^א מעולם ^ב ממש הוה, ומעולם דלתתא נטל לון קביה כד"א ^ג וזכר רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה, מעולם ודאי, ומעולם דלתתא, ^ד נטיל לון קביה ואנון אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא,

מסורת הזהר

א) המה הגבורים אשר מעולם: ח"א כה: ח"ב קעט. ח"ג קמד. קנט. ב) ששים גבורים סביב לה: (שה"ש ג') ח"א רנ"ה. ח"ב ה. ל: גא. טו: רכו. ח"ג ס. סח. קמח: רסט: ת"ז תק' י"ג כה. ז"ח לך כ"ה טג שלה טד שלו. שה"ש ס"א טג שי. רות פ"א טב שכת. ג) אנשי השם: ח"א רסד. ח"ב קעט. ח"ג קמד. קנט. ד) בנקבו שם: (ויקרא כ"ד) ח"ג קו. ה) ויקוב בן האשה הישראלית: (ויקרא כ"ד) ח"ג קו. קיג: קצא: ו) זכר רחמיך ה' וחסדיך: ח"ג לה.

חלופי גרסאות א נ"א הוה. ב נ"א מעולם, מעולם ממש. ג נ"א ל"ג מאי שם. ד נ"א שם. ה נ"א ל"ג וכתוב ו בדפו"י כתב חסר כאן ועיין בסוף הספר ט"ו ל"ו. ז נ"א מעולם דא הוה וגוברין [גברין] גברין דסטרא בישא הוה דכתיב אנשי שם אנשי השם לא כתיב אלא אנשי שם כגוונא דא כתיב זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה מעולם ודאי ומעולם דלתתא נטיל לון קביה ואינון אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא אוף הכא המה הגבורים אשר מעולם מעולם ודאי ומאי הוא דא מסתו שלשמה דכתיב ששים גבורים סביב לה. וניא מעולם דא הוה וגוברין גברין דסטרא בישא הוה דכתיב אנשי השם אנשי שם לא כתיב אלא אנשי השם כגוונא דא כתיב זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה ודאי נטיל קביה ואינון אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא איר יצחק מעולם דא איהו מסתו שלשמה דכתיב וכו' ח נ"א ל"ג ממש. ט נ"א נטל.

עזא ועזאל

הסולם

מאמר

עולם בני עזא ועזאל ונעמה, נקראים ג"כ בני האלקים. המה הגבורים שתינ הוה בארעא כחושבן דלעילא המה הגבורים שאמר הכתוב: שמורה מיעוט, שרק המה הגבורים ולא הנפילים הראשונים שהיו בארץ, הוא מטעם שששים היו כפי החשבון של מעלה. דהיינו נגד ו"ק שהיא חג"ת נה"י דז"א. כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם, וכתיב התם ששים גבורים סביב לה לומר גזירה שוה, כי כאן כתוב המה הם הגבורים ושם במלך שלמה, שהוא ז"א, כחוב ששים גבורים וגו' מה שם הם ששים אף כאן הם ששים. אבל הראשונים הם נמשכים למעלה מו"ק.

רבי יוסי אומר המה הגבורים אשר מעולם ממש מעולם דייקא: ר"א. המה הגבורים אשר מעולם. מעולם ממש מעולם הוא מדויק, ולאפוקי הנפילים הראשונים שהם עזא ועזאל שהיו למעלה מעולם. (כמ"ש בהקדמת הזהר דף קכ"ז ד"ה ותדע ע"ש) עולם פירושו הנוקבא דז"א. והכתוב משיענו שאלו הנפילים נתקנו למרכבתו של זו"ן ונעשו חלק מהנוקבא שנקראת עולם. אנשי השם מאי שם. דא הוא (דפו"י דף ל"ו ע"א)

תסז) רבי חייא אמר מעולם ממש הוה ומעולם דלתתא נטל לון קביה:

רח"א מעולם ממש היו דהיינו שנתקנו למרכבה בשביל הנוקבא כדברי רבי יוסי ומוסיף לבאר אשר מעולם התחתון לקח אותם הקב"ה. כלומר אחר שנפלו לעולם התחתון נתברר מהם בירורים. ואלו הבירורים נתחברו למרכבת הנוקבא. משא"כ נפילים הראשונים לא היה להם מעולם התחתון כלום, כי מלאכים היו בשמים. כד"א זכר רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה מעולם ודאי וכו' נטיל לון קביה ואינון אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא. כמ"ש

אוף הכא המה הגבורים אשר מעולם, מעולם א ודאי נטיל לון קב"ה. ר' יצחק
אמר מעולם ב דא א מסתו שלשלמה דכתיב ששים גבורים סביב לה. ר' אחא
אמר כלהו בני האלקים אקרן. י

תוספתא

תסח) ארז"ל בשעתא דברא קב"ה לאדם, ברא ליה בגינתא דעדן, ויצוהו
על שבע מצות, ה חב, ואתגרש מגינתא דעדן, ותרי מלאכי שמיא, עזא ועזאל,
אמרו קמי קב"ה, אלו ו הוינא אנן בארעא, ז הוינא זכאין, א"ל קב"ה, וכי
אתון יכלין על יצרא בישא, אמרו קמיה יכלין, מיד אפיל לון קב"ה, כד"א
הנפילים היו ה בארץ. וכתיב הגבורים וגו', ובשעתא דנחתו לארעא, עאל בהו
יצרא בישא, שנאמר ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, ס חבו ואתעקרו
מקדושתיהו. ע"כ.

מסורת הזחר

א) מסתו שלשלמה (שה"ש ג') ח"א רכה: רכו: רנת. ח"ב ה. ל: מח: נא. רכו. ח"ג ס. ריא
רסט: ת"ז תק' י"ג כה. ז"ח לך לך כ"ה סג שלה.

חלוסי גרסאות א ג"א ודאי [דייקין] ומאי הוא דא מסתו וליג נטיל לון קב"ה ר' יצחק אמר מעולם, וגי"א
מעולם דייקא ודאי אמר ר' יצחק מעולם (אה"ל) ב ג"א מעולם מאי הוא. ג ג"א מוסיף דתא
עד לא אתבטלת. כאן חסר ע' סוף הסדר ד ג"א ופקריה. ס ג"א חאב. ו ג"א הוינן וגי"א הוינן. ז ג"א הוינן וגי"א
הוינן. ח ג"א בארץ בימים ההם, ט ג"א חאבו.

עזא ועזאל

הטולם

מאמר

תוספתא

תסח) ארז"ל. בשעתא דברא קב"ה לאדם,
ברא ליה בניע, ויצוהו על
ז' מצות, חב, ואתגרש מג"ע: אמרו רבותינו
ז"ל, בשעה שברא הקב"ה את האדם, ברא אותו בנן
עדין, ויצוהו על ז' מצות (כנ"ל אות רב"ס) חסא בעה"ד,
ונגרש מג"ע. עזא ועזאל אמרו קמי קב"ה, אלו
הוינא אנן בארעא דוינא זכאין: ב' מלאכי
שמים, עזא ועזאל, אמרו לפני הקב"ה, אלו
הינו אנחנו בארץ, כמו האדם, הינו צדיקים.
א"ל קב"ה וכי אתון יכלין על יצרא בישא,
אמרו קמיה יכלין. אמר להם הקב"ה, וכי
יכולים אתם להתגבר על יצר הרע השולט
בארץ, אמרו לפניו, אנו יכולים. מיד אפיל
לון קב"ה. כד"א, הנפילים היו בארץ. וכתיב
הגבורים וגו'. מיד הפיל אותם הקב"ה משמים
לארץ וזיש הנפילים וגו', וכתיב הגבורים וגו'.
ובשעתא דנחתו לארעא קאל בהו יצרא
בישא, שנאמר ויקחו וגי' חבו ואתעקרו
מקדושתיהו, ובשעה שירדו לארץ נכנס בהם
יצה"ר

זכר רחמיך וגו' שודאי הוא, כי מעולם התחתון לקח
אותם הקב"ה, דהיינו הרחמים והחסדים, שיהיו
מרכבה קדושה למעלה, והם אבות הראשונים, כי
רחמיך הוא יעקב אבינו, וחסדיך הוא אברהם,
שעלו מעולם התחתון וזכו להיות מרכבה לזו"ן
למעלה, כמ"ש האבות הן המרכבה. (ומה שאינו
חושב את יצחק אבינו מבאר הזהר להלן בפרשת שמיני
דטו"י לה. ע"ש) אוף הכא, המה הגבורים, אשר
מעולם אף כאן בהכתוב המה הגבורים אשר
מעולם, היינו ג"כ שנתעלו מעולם התחתון
ונתחברו למעלה במרכבת הזו"ן.

ר' יצחק אמר, מעולם, דא מסתו
שלשלמה דכתיב הנה מסתו וגו': ר"א מעולם,
אשר בהכתוב המה הגבורים אשר מעולם,
זה מסתו של שלמה, דהיינו ג"כ הנוקבא, אלא
מבחינת הגבורה, שכתוב הנה מסתו שלשלמה ששים
גבורים וכו'. רבי אחא אמר כלדו בני
האלקים אקרן. ר"א, כולם, דהיינו כל
ששים הגבורים שמסביב מסתו שלשלמה,
נקראים בני האלקים.

(דברי רף ל"ז ע"א)

תסט) ת"ח כלהון נטיען הוו סתימין רשימין (ב) כ דקיין באתרא חד, לבתר עקרון קב"ה, ד ואשתיל לון כ באתר אחרא, ו ואתקיימו. תע) ר' ייסא שאל, ז מאי דכתיב * זה ספר תולדות אדם, ביום ברוא פ אלקים אדם, בדמות אלקים עשה אותם, זכר ונקבה בראם, ויברך אותם, א"ל רבי אבא, רזא עלאה הוא, ט תנינן, ב תלת ספרין י פתיחן אברה"ה חד דצדיקים גמורים (* וכו'. ג) ספר עלאה, דהא מניה נפק, כלא, י נפיק מניה כתיבה. י ספר אמצעייתא, כללא דעילא ד ותתא. דתורה שבכתב אדם קדמאה. טו ספר טו תליתאה דאקרי ב תולדות אדם, י ודא איהו י דצדיקים גמורים, הה"ד זה ספר יט תולדות כ אדם, כ דא צדיק כ ודאי דעביד תולדות.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) כשימות דקות, (ב) עיני תרומה קליז אי ונזכר איך הפזרים והלן מ"ז אי, וזוקסל ר' אי ושמני מ' כ. ב: רכו: ח"ב ע: עה. עו. רעה: ח"ג רסו: ת"ז תק' ע' קכא. קלו. קלו. קלח. ז"ח בראשית ט"ז טו שלד: יתרו ל"ז טב שלא. (ב) ג' ספרין פתיחן ברה"י ח"ג ק: ג) תולדות אדם דצדיקים גמורים: ח"ב רעה: ז"ח יתרו לז טב שלב.

חלופי גרסאות א גיא כלהו. ב גיא זקיין. ו גיא דוקיין. ג גיא באתר, ד גיא ושתי. ס גיא בחד באתרא, ו גיא ואתקיימו. ז גיא האי, ח גיא אלקים וגו', ט גיא הנן, י גיא פתיחין. יא גיא ביום ריה. יב גיא מניה נפק כתיבה. (אה"ל) יג גיא ספר אמצעייתא [דאיהו] כללא דעילא ותתא ואקרי אדם קדמאה (אה"ל) ו גיא ספר דאיהו כללא דעילא ותתא ואחיד לכל סטרין רזא וכו'. ו גיא ספר אמצעייתא כללא דעילא ותתא ואחיד לכל סטרין רזא דאדם קדמאה ספר תליתאה דאקרי [ואקרי] תורה [דתורה] שבכתב אדם קדמאה, יד גיא מוסיף ותתא דאקרי תורה שבכתב, ונ"א דאקרי אדם קדמאה ולג דתורה שבכתב ונ"א ואקרי אדם קדמאה (הרמ"ק). טו גיא ספרא תליתאה ספר דאקרי (הרמ"ק) טז גיא לג תליתאה, יז גיא ומאי ולג ודא, יח גיא צדיקים, יט גיא לג תולדות אדם, כ גיא אדם ודאי ודא צדיק דעביד תולדות (אה"ל) ו גיא ודאי צדיק דעביד תולדות, כא גיא ודא, כב גיא ודא, כג גיא ודאי, ו גיא והאי צדיק.

זה ספר תולדות אדם

הסולם

מאמר

של צדיקים גמורים. ספר עלאה דהא מניה נפק כלא, נפיק מניה כתיבה. ספר אמצעייתא כללא דעילא ותתא, דתורה שבכתב, אדם קדמאה. ספר עליון יש בהנוקבא, שהיא בינה, שממנה יוצא הכל, וגם בחינת הכתיבה יוצאת הימנה. ספר אמצעי יש בהנוקבא שהוא כולל למעלה ולמטה, דהיינו ז"א הכולל בינה ומלכות ביחד ונקרא תורה שבכתב והוא אדם הראשון מד' בחינות אדם שבאבי"ע דהיינו אדם דאצילות ספר תליתאה דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים, ספר שלישי יש בהנוקבא שנקרא תולדות אדם דהיינו תולדה של ז"א הנקרא אדם כנ"ל והו ספר של צדיקים גמורים. הה"ד זה ספר תולדות אדם, דא צדיק ודאי דעביד תולדות, וז"ש זה ספר תולדות אדם, שזה הוא צדיק בודאי, דהיינו יסוד דו"א, שהוא עושה תולדות. פירוש, ג' ספרים הם ג' בחינת מוחין, ראש תוך סוף, שז"א משפיע להנוקבא. שהם

יצה"ר, שנאמר, ויקחו להם נשים וגו', חטאו ונעקרו מקדושתם. ת"ח כלהון נטיען הוו סתימין רשימין דקיין באתרא חד, לבתר עקרון קב"ה ואשתיל לון באתר אחרא ואתקיימו: בוא, וראה, כל הנטיעות שהן הספירות דו"ן, היו סתומים ורשימות דקות במקום אחד דהיינו במקום המלכות, אח"כ עקרון הקב"ה משם ושלה אותם במקום אחר דהיינו בינה ואז נתקיימו, דהיינו שהשיגו מוחותיהם (ועי' לעיל דף קצ"ג ד"ה וברא).

מאמר זה ספר תולדות אדם

תע) רבי ייסא שאל מ"ד זה ספר תולדות וגו' א"ל ר"א רזא עלאה הוא תנינן תלת ספרין פתיחן ברה"ה, חד דצדיקים גמורים וכו': למדנו ג' ספרים פתוחים בראש השנה דהיינו בהנוקבא, אחד הוא של צדיקים גמורים, ואחד של רשעים גמורים ואחד של בינוניים (כמ"ש במס' ר"ה ט"ז): ומבאר לפנינו רק אותו (דמוי דף ל"ז ע"א * ל"ז ע"ב)

ביום ברוא אלקים אדם, בדמות אלקים, דהא ודאי כדן אתתקן כלא לעילא
b וחתא ואתקיימו ב בדוגמא חדא. זכר ונקבה
בראם סתם, חד ב אתכליל בחד.

מבש	עוי	מיץ
גרג	ווה	יצד
דצב	זדו	היי
לקה	שוה	ונק

תעא) d מתניתין e כתיב * מגדל עזו שם
ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, דא הוא ספר תולדות
אדם, b) דרהיט בההוא מגדל, האי מגדל
מאי עבידתיה, אלא דא הוא מגדל דוד, ו דא
הוא מגדל עז שם ה' וכלא חד, c) הכא
ז ידיעא לבני מהימנותא, דא h הוא i ודאי ספר
תולדות i

מסורת הזהר

דרך אמר

a) מגדל עזו שם ה': (משלי י"ה) ח"א צו: רס :
ח"ב עג: ח"ג קסד: ת"ז חק' י"ג כט: חק' נ"ה פט.

b) שכיס קו, c) כלן יש השנה.

חלוסי גרסאות a) ג"א ותתא (ר"ז) b) ג"א בדוכתא חדא. ונ"א ואתקיימו כגונא דא דכר ונוקבא. (אה"ל) ג) ג"א
כלל חד. ונ"א חד כלל וליג בחד (אה"ל). ד) ג"א ליג מתניתין. (אה"ל) e) ג"א מתניתין וכו' ו ג"א
דהא מגדל דא איהו דמקבלא חדיר מן דכורא דהא עלמא דנוקבא מקבלא חדיר מן דכורא ואיר שמעון ברכה ומוזנא
בדכורא איהו ולא בנוקבא ועיר נקבה לא תברך ברכת מזון בגין דלא יהי פנימו לעילא ברוא דמהימנותא ספר לא
אתיהיב אלא לדכורא דכתיב זה ספר תולדות אדם ובגין כך דא הוא ודאי ספר תולדות אדם לבני מהימנותא. z) ג"א
ידיעה. ח ברפוס ק' וז' כתיב כאן הציור ומסביב סודו מגדל עזו שם ה' היה בו ירוץ צדיק ונשגב והיה צדיק. [לבני
מהימנותא] ובדפוס וולצבך מוסיף כך בסוגריים וז"ל (בהא מגדלא איהו דמקבלא מן דכורא דהא עלמא
דנוקבא מקבלא חדיר מן דכורא ואיר שמעון ברכה ומוזנא בדכורא איהו ולא בנוקבא ועיר נוקבא לא תברך ברכת
מוזנא דהא ברכתא לא שייך בה אלא בדכורא ר' פנחס בן יאיר חמוי א"ל ודאי כך הוא דאחא לא תברך ברכת מזוני
בגין דלא יהי פנימו לעילא ברוא דמהימנותא. ספר לא אתיהיב אלא לדכורא דכתיב זה ספר תולדות אדם ובגין כך)
דא הוא ודאי ספר תולדות אדם לבני מהימנותא. ט ג"א ליג הוא. י) ג"א מוסיף אדם לבני מהימנותא סודו מגדל
עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב ה' צדיק [אדם לבני מהימנותא].

זה ספר תולדות אדם

הסולם

מאמר

תעא) כתיב. מגדל עזו שם ה' וגו' דא הוא
ספר תולדות אדם דרהיט בההוא
מגדל: כתיב, מגדל וגו' בו ירוץ צדיק ונשגב.
צדיק זה שאומר הכתוב, הוא ספר תולדות אדם,
הרץ במגדל ההוא. האי מגדל מאי עבידתיה,
אלא דא הוא מגדל דוד, ודא הוא מגדל עז
וגו', וכרא חד, שואל מגדל זה מהו ענינו,
ואומר שזהו מגדל דוד, דהיינו המלכות, וזהו
מגדל עזו שם ה', והכל אחד, כי מגדל הוא שם
המלכות. בעת שהיא בגדלות, מגדל הוא לשון
גדלות. הכא ידיעא לבני מהימנותא, דא הוא
ודאי ספר תולדות, כאן יש סוד ידוע לבני
האמונה, היינו בצירופי השמות היוצאים
מהכתוב מגדל עזו וגו', וזה הוא ודאי ספר
תולדות, דהיינו היסוד צדיק, כנ"ל שע"י
המגדל הוא עושה תולדות.

שהם: מוחין מכינה הם ספר עליון, מוחין של
עצמו הם ספר אמצעי, מוחין מבחינת היסוד
שלו הוא ספר הג', והוא נקי ספר תולדות, כי
מהיסוד יוצאים תולדות, ולא מספירה אחרת, וכן
נקרא ספרן של צדיקים, כי היסוד נקרא צדיק.
ביום ברא אדם בדמות אלקים, דהא
ודאי כדן אתתקן כלא לעילא ותתא
ואתקיימו כגונמא חדא: ביום ברא אדם וגו'
כי ודאי אז, אחר שנגלה ספר תולדות אדם,
נתקן הכל למעלה ומטה ונתקיימו שניהם בסדר אחד,
כלומר, בסדר הקיום, דהיינו יציאת המוחין,
של עולם התחתון שהם אדם וחיה, שיום לסדר
הקיום של עולם העליון שהם זו"ן, זכר
ונקבה בראם, סתם, חד אתכליל בחד:
הכתוב זכר ונקבה בראם, הוא לשון סתמי, כי
היה לו לומר איש ואשה בראם, והוא מטעם
שאחד היה נכלל באחד, כלומר שהנקבה
היתה נכללת בזכר, בשעת בריאתם, כי היו דו
פרצופין, ואח"כ נסרם, כנ"ל.

מכ"ש טו"י מיץ וכו', הוא צירוף בן
ל"ו אותיות ב"ב בתים שבכל בית ג' אותיות
והם יוצאים מהכתוב מגדל עזו שם ה' בו
ירוצ

(רפ"ז דף ל"ו ע"ב)

תעב) ואמר ר' אבא, * ספר ודאי ה' נחתו ליה לאדם ב' הראשון וביה הוה ידע חכמתא עלאה, וספרא דא, מטא לבני ג' אלהין, ד' חכימי דרא, ומאן דזכי לאשגחא ביה, ידע ביה חכמה עלאה, ומשגיחין ביה וידעין ביה, וספרא דא ה' נחית ליה, ו' מארי דרזין, ותלת שליחן ממנן קמיה.
 תעג) ובשעתא, דנפק אדם מגנתא דעדן, אחיד בההוא ספרא, (ה) ב' ז' כד נפיק ח' טס מניה. ט' צלי ובכי קמי מאריה. ט' ואתיבו ליה, י' כמלקדמין בגין דלא י' תנשי חכמתא מבני נשא, י' וישתדלון למנדע למאריהון.
 תעד) וכן תנינן, ג' ספר הוה ליה לחנוך, ודא ספר, י' מאתר. דספרא

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) כתיבא מג'ע פרח הספר מידו, ט' והטיבו לוי הספר. (א) ספר—לאדרה"ר: ח"א נה: נח: עב: צ: ח"ב ע. קלא. קמג: ספא. קצו. רעה: ח"ג סח: ט' כד נפיק טס מניה ח"א נה: ג' ספר הוה ליה לחנוך; ח"א יג. נה: נח: עב: ח"ב נה. ק. קה: קפ: קצב: ריו. רעו. ח"ג יוד: רלו. רמ. רמח: חק' ע' קלו. קלו.

חלופי גרסאות ה' נ"א נחית כ' נ"א קמאה. ג' נ"א אלקים. ד' נ"א בימי דרא. ונ"א ל"ג מחכימי עו ומשגיחין ה' נ"א נחת. ו' נ"א מאריה. ז' נ"א כד נפק לתרעא טס ופרח מיניה ואצטער אה"ר ובכה סגי וצלי קדם מאריה דיתיבו ליה כמלקדמין. (אה"ל). ונ"א כד נפיק לתרעא טאס ופרח ואצטער אדם הראשון בכי סני וצלו קדם מאריה דיתיבו ואתיבו ליה כמלקדמין. ח' נ"א נפק מניה. ט' נ"א מניה לתרעא. י' נ"א כדמלקדמין. י"א נ"א יתנשי יכ' נ"א ישתדלון. ונ"א דישתדלון. יג' נ"א מאתרא.

מאמר

הסולם

זה ספר תולדות אדם

זה ספר תולדות אדם. וספרא דא מטא לבני אלהין חכימי דרא ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמה ערא ומשגיחין ביה וידעין ביה, וספר זה מגיע לבני האלקים חכמי הדור, וכל מי שזכה להסתכל בו, יודע בו חכמה העליונה, ומסתכלים בו ומשיגים בו. וספרא דא נחית ליה מארי דרזין ותלת שליחן ממנן קמיה, וספר זה הוריד בעל הסודות, דתיינו רזיאל המלאך, לאדה"ר בג"ע, וג' מלאכים ממונים לפניו, השומרים על הספר, שלא יתאחו בו החיצונים.

תעג) ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד בההוא ספרא כד

נפיק טאס מניה: ובשעה שיצא אדם מג'ע עוד היה אוחז בספר ההוא, וכשיצא לחוץ פרח ממנו הספר. צלי ובכי קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין, התפלל ובכה לפני רבונו, והחזירו לו הספר כבתחילה. בנין ד"א תנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון, כדי שלא השתכח החכמה מבני אדם, ויעסקו לדעת את רבונו.

תעד) וכן תנינן ספר הוה ליה לחנוך ודא ספר מאתר דספרא דתולדות אדם הוה:

וכן

ירוך צדיק ונשגב הויה צדיק, בטור הא' לאורכו תמצא בראשי תיבות ד' אותיות מגדל. בטור הב' לאורכו תמצא בראשי תיבות ד' אותיות שהם אותיות עזו ואות ש מן שם. בטור הג' לאורכו תמצא בראשי תיבות ד' אותיות שהם מ' מן שם ואותיות יה' מן הויה, וה' תתאה של הויה זו תמצא באות האחרונה בסופי תיבות של טור הא' לאורכו דהיינו בהשם לק"ה. והמלות בו ירוץ צדיק תמצא באותיות האמצעות של הכתים בהטורים לרוחכם, בטור הא' לרוחבו תמצא ג' אותיות כ"ז מן ירוץ. בטור הב' לרוחבו תמצא ר"ז צ' מן ירוץ. בטור הג' תמצא צ"י מן צדיק, וכו' מן צדיק תמצא בהשם לק"ה שבטור האחרון לרוחבו ובהשם שו"ה יש' של ונשגב. ובהשם ונ"ק שבטור האחרון יש' נ' של ונשגב. ובסופי תיבות של טור הא' לאורכו תמצא אותיות שג"ב של ונשגב. והשמות הויה צדיק, תמצא בסופי תיבות של טור האמצעי וטור הג' לאורכם.

תעב) ואר"א. ספר ודאי נחתו ליה לאדם הראשון וביה הוה ידע חכמתא

עלאה ואר"א ודאי שהורידו ספר לאדה"ר וכו' היה ידע ומשיג את חכמה העליונה. ועליו אומר הכתוב

(דפוסי דף ל"ו ע"ג)

בראשית

שמו

לתולדות אדם הוה, ודא הוא רזא דחכמתא, ה' דהא מארעא ז' אתנטיל:
הה"ד" ואיננו כי לקח אותו אלקים והוא הנער ז' כדכתיב ז' חנוך לנער
על פי דרכו.

תעה) וכל גנזי עלאי אתמסרן בידיה, ודא מסיר ויהיב ז' ועביד
ה' שליחותא, ואלף מפתחן ו' אתמסרן בידיה, ו' ומאה ז' ברכאן נטיל בכל
יומא, (ה) וקשיר ז' קשירין י' למאריה. מעלמא ז' נטיל ליה קב"ה לשמושיה,
הה"ד כי לקח אותו אלקים.

תעו) ומן דא אתמסר י' ספרא, דאקרי ספרא דחנוך. בשעתא דאחיד
ליה קב"ה. (ז) אחמי ליה, י' כל ז' גנזי עלאי, אחמי ליה אינא דחיי, בגו
מציעות גנתא, (ח) וטרפוי וענפוי, וכלא חמינן בספריה. זכאין אינון חסידי
עלאין דחכמתא עלאה אתגלי להו, ולא אתנשי מנייהו לעלמין, כד"א
ז' סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. טו

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ואיננו כי לקח אותו אלקים: (בראשית ה')
ח"א נו: ח"ב יוד: קעס. ח"ג ריו: ת"ז חק' ע' קיט:
קלו. ז"ח בראשית כ טב שו. ב) חנוך לנער על פי
דרכו (משלי כ"ב) ח"א רכנ: ח"ב קעס. ז"ח שה"ש ס"ח טד שלח סט טב שכ. רות פ"ה טב שלה ג) סוד:
ה' ליראיו: לעיל דף קמ"ג ציון ג'. וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א דהא מארעא נטיל ליה קב"ה הה"ד ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו ז' נ"א נטיל ונ"א
נטיל ליה הקב"ה. נ' נ"א כד"א. ד' נ"א עבד. ה' נ"א שליחותיהו. ו' נ"א מתמסרן. ז' נ"א מאה.
ח' נ"א ליג ברכאן. ט' נ"א קשירן. י' נ"א למארי דעלמא. י"ג נ"א מעלמא י"ז נ"א ונטיל. יט' נ"א מוסיף ואתיהב
ספרא. ונ"א ודא הוא ספרא דחנוך. נ"ג נ"א לכל. יד' נ"א גינזי. טו אהיל כתב כאן חסר.

מאמר

הסולם

זה ספר תולדות אדם

פירושו. ספירות החכמה הם בסוד אלף, וספירות
של הבינה הם בסוד מאה. מפתחות פירושו דרכי
המשכה. ואומר שנמסרו בידו מפתחות החכמה
ומאה ברכות של הבינה. מעלמא נטיל ליה
קב"ה לשמושיה הה"ד כי לקח אותו
אלקים. מהעולם לקח אותו הקב"ה כדי
שישמשנו במרום וכו'.

תעו) ומן דא אתמסר ספרא דאקרי ספרא
דחנוך: וזוה נמסר לו הספר הנקרא
ספר של חנוך. בשעתא דאחיד ליה קב"ה
אחמי ליה כל גנזי עלאי אחמי ליה אינא
דחיי בגו מציעות גנתא וטרפוי וענפוי, כי
בשעה שלקח אותו הקב"ה הנאה לו כל
הנסתרות העליונים. וסוד עץ החיים שבתוך
הגן ועליו וענפיו. וכלא חמינן בספריה:
וכל הסודות אנו רואים בספרו. דהיינו כל מה
שהראה אותו אלקים בעת שלקח אותו למרום,
זכאין אינון חסידי עלאין דחכמתא עלאה
אתגלי להו ולא אתנשי מנייהו לעלמין כד"א
וכו' אשריהם לאלו חסידים העליונים שנגלה
להם

וכן למדנו ספר היה לו לחנוך. וספר זה היה ממקום
הספר של תולדות אדם. ודא הוא רזא דחכמתא
וזוה הספר הוא סוד החכמה. דהא מארעא
אתנטיל הה"ד ואיננו כי לקח אותו אלקים.
והוא הנער כדכתיב וכו' כי נלקח מהארץ
ונעשה מלאך בשמים, וז"ש ואיננו כי לקח אותו
אלקים, והוא הנער, דהיינו שנקרא בכל מקום
נער, כמו שכתוב חנוך לנער וגו' שזה יורה,
שחנוך הוא נער, והוא מטעם שנעשה נער
משמש להשכינה.

תעה) וכל גנזי עלאי אתמסרן בידיה, ודא
מסיר ויהיב ז' ועביד שליחותא.
וכל הסודות העליונים נמסרו בידו, והוא מוסר ונתן
אותם לכל הראים אליהם ועושה שליחותו של הקב"ה.
ואלף מפתחן אתמסרן בידיה ומאה
ברכאן נטיל בכל יומא וקשיר קשירין
למאריה ואלף מפתחות נמסרו בידו ומאה
ברכות לוקח בכל יום ומיוחד יחודים לרבנו.
(דמו"י דף ל"ו ע"ב)

תעז) ויאמר ה' * לא ידון רוחי באדם ה' לעולם בשגם הוא בשר וגו' ^ב רבי אחא אמר, בההוא זמנא, הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק, אפיק רוחא עלאה מאילנא דחיי, (ה) ואריק באילנא ^ג דשריית ביה מותא, ^ד ואתמשכן רוחין בגווייהו דבני נשא, ^ה יומין סגיאין, עד דסלקו בישין, ^ו ואתעתדו לפתח. כדן אסתלק ^ז רוחא עלאה, מההוא אילנא, בשעתא ^ח דפרח נשמתין ^ט מבני נשא, הה"ד לא ידון רוחי באדם לעולם, ^י למיהב לעולם ^{יא} בשעתא דפרחו ^{יב} נשמתין ^{יג} מבני נשא.

תעח) ^{יד} בשגם הוא בשר, ^{יז} רבי אלעזר אמר, ^{יח} בשגם, ^{יט} כו דא משה, דאיהו נהיר לסיהרא, ומחילא דא, קיימין בני נשא ^כ בעלמא ^{כא} יומין סגיאין.

מסורת הזהר דרך אמת

(א) ספק (ב) וסיו מוכינס לסתח סתלח לעיל ל"ו סוף ע"ב (א) לא ידון רוחי באדם ח"א ג"ז ח"ב קפ"ח: רלה. ח"ג מ"ג רס"ז: רפ"ג. ת"ז תק' ג"ו ס"ט (ב) בשגם הוא בשר. לעיל דף רל"ב ציון ב' ושי"ג. (ג) בשגם דא משה: ח"ב רלה. ח"ג רסו: רענ. ת"ז תק' ס"ט צט: קיא:

חלופי גרסאות א ג"א לעולם וגו'. ב בדפויי כתב כאן חסר. ג ג"א ליג דשריית ביה מותא. וגי'א מוסף מאלנא דמותא אתמשכן. ד ג"א אתמשכן. ה ג"א זמנין וגי'א זמני. ו ג"א רוח, ז ג"א דפרחו. ח ג"א מבני. ט ג"א למיתב. י ג"א ל"ג בשעתא דפרחו נשמתין מבני נשא. יא ג"ב נשמתהון. יב ג"א מבני יג ג"א בשר (ד"ז) יד ג"א דבי ר' אלעזר אמרו. טו ג"א דא משה בחושכן דילהון חד, וגי'א דחושכן דיליה חד. טז ג"א בעלמא. יז ג"א זמנין.

מאמר הסולם לא ידון רוחי באדם

שעלה רעתם למרום והתיצבו לפתח דהיינו לפתח חסאת רובין, (כנ"ל באות תס"א) או נסתלק רוח העליון דהיינו מהבינה מהאילן דהיינו מהנוקבא, בעת שפורחים נשמות לבני אדם. כלומר שרוח העליון מהבינה נסתלק מהנוקבא, ולא נשאר בה רק רוח ז"א בלבד, והנשמות פורחים רק מצד ז"א ונוקביה בלבד: הה"ד לא ידון רוחי באדם לעולם למיהב לעולם בשעתא דפרח נשמתין לבני נשא וזהו שכתוב לא ידון רוחי, מבינה באדם. לעולם, היינו ליתן רוחי לעולם בעת שפורחים נשמות מזו"ן לבני אדם. ולפיכך כיון שהבינה אינה נותנת נשמות לעולם ואין עתה נשמות רק מז"א, שספירותיו בסוד עשרות ע"כ ימי שני חיינו רק שבעים שנה, כנגד ז' ספירות תחתונות דז"א, ואם בגבורות שמונים שנה, דהיינו באחיות הגיר, עד בן מאה שנה, שהוא כעבר ובטל מהעולם.

תעח) בשגם הוא בשר, רא"א בשגם דא משה דאיהו נהיר לסיהרא ומחילא דא קיימין בני נשא בעלמא יומין סגיאין: בשגם הוא בשר רא"א בשגם זה משה כי הוא בגי' שמ"ה כמו מש"ה, שהוא מאיר אל הלכנה ומכח הזה חיים בני אדם בעולם ימים רבים. פירוש דעת הפנימי דז"א נקרא משה והוא ממשיך אור הבינה

להם חכמה העליונה, ואינה נשכחה מהם לעולם כמ"ש סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

מאמר לא ידון רוחי באדם

תעז) ויאמר ה' לא ידון וגו' רא"א בההוא זמנא הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק, אפיק רוחא עלאה מאלנא דחיי: ויאמר ה' לא ידון רוחי וגו' רא"א בעת ההיא דהיינו לפני המבול הנהר הנמשך ויוצא מעדן דהיינו בינת הוציא רוח עליון מעץ החיים שהוא ז"א ואריק באילנא ואתמשכן רוחין בנווייהו דבני נשא יומין סגיאין והשפיע בהאילן דהיינו בהנוקבא ונמשכו מהם רוחות החיים בתוך בני אדם והיו משום זה ימים רבים, פירוש. ספירות הבינה הם בסוד מאות, ולפי שרוחות החיים היו נמשכים סן הבינה, חיו או בני אדם בסוד מאות, והיו ימי שני חייהם ז' מאות שנה כנגד ז"ס תחתונות של הבינה ואם בגבורות שמונה מאות שנה וגם בתשע מאות שנה וע"כ חיו ימים רבים.

עד דסלקו בישין ואתעתדו לפתח. כדן אסתלק רוחא עלאה מההוא אילנא בשעתא דפרח נשמתין מבני נשא הה"ד וכי: עד (דפויי דף ל"ו ע"ב)

בראשית

שמט

* והיו ימיו מאה ועשרים שנה, ^א רמז למשה דעל ידיה תורה ^ב אתיהיבת, וכדין ^ג יריק חיין לבני נשא מההוא אילנא דחיין וכך הוה, אלמלא ^ד דחבו ישראל, הה"ד ^ה חרות על הלחות ^ו חרות ממלאך המות. דהא אילנא דחיי הוה משיך ^ז לתתא.

תעט) ועל דא, בשגם דאיהו בשר, קיימא מלה ^א לארקא רוחא דחיי, בשגם אחיד לתתא, אחיד לעילא, ועל דא תנינן, ^ב משה לא מית אלא אתכניש * מעלמא, והוה נהיר לסיהרא, ^ג דהא שמשא אע"ג ^ד דאתכניש מעלמא, לא מית אלא ^ה עאל ואנהיר לסיהרא, כך משה.

תפ) ד"א. בשגם הוא בשר, במשיכו דרוחא בבני נשא, זמנא ^א רבה ^ב אתהדר למהוי בשר לאתמשכא בתר גופא, ולאשתדלא בעובדין דהאי ערמא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) היו חורים ע"י הנלגול להיות אשר כנראשונה.

ב) חרות על הלוחות: (שמות לב) ח"ב מה: פר:

קייג: קפג. ח"ג ו: כט. ת"ז תק' גיה פח: תק' ז' בהשמות קמו: ז"ח רות פג. טב שכת. טד שטו. תק"ח צו טב שיט. ג) חרות ממלאך המות: ח"ב מה: קייג: ח"ג קעו. ת"ז תק' ז' בהשמות קמו: ז"ח רות פ"ג טב שלג ד) משה לא מית: ח"ב קעד.

חלופי גרסאות א) ג"א רמו למשה דכתיב ומשה בן מאה ועשרים שנה. ב) ג"א אתיהיב. ג) ג"א אתיהיבת. ד) ג"א אריק וג"א זריק. ה) ג"א דחבו ישראל הווי חיין לעולם [לעלמא] ה) ג"א הירות. ו) ג"א לתתא. ז) ג"א לאתרחקא. ו"א לאתרא דא. ח) ג"א כהא. ט) ג"א דאתכניש ו) ג"א דעאל. יא) ג"א רבא. יב) ג"א דכה.

מאמר

הסולם

לא ידון רוחי באדם

משה המלוכש בבשר הגוף בו תלוי הדבר להשפיע רוח החיים הנצחיים. כי בשגם שהוא משה נאחו למעלה ונאחו למטה. כלומר, שז"א שלמעלה נק' ג"כ משה, וע"כ הכתוב מדייק, בשגם הוא בשר להורות שהכונה הוא על משה שלמטה. המלוכש בבשר דהיינו ע"י מתן תורה, שאז יהיו חרות ממלאך המות כנ"ל. וע"ד תנינן משה לא מית אלא אתכניש מעלמא והוה נהיר לסיהרא דהא שמשא וכו' וע"כ למדנו שמשא לא מת, אלא נאסף מהעולם לעולם העליון. לז"א. והוא מאיר שם להלבנה, שהיא הנוקבא. כי השמש אע"פ שנאסף מהעולם אינו מת, כלומר אינה מתבטל אלא שנכנס ומאיר להלבנה וכך הוא משה שנסתלק מעולם התחתון ומאיר להלבנה בעולם העליון.

תפ) ד"א בשגם הוא בשר במשיכו דרוחא בבני נשא זמנא רבה אתהדר למהוי

בשר: פירוש אחר בהכתוב בשגם הוא בשר, הוא כי בהמשכת רוח חיים בבני אדם זמן רב חזר הרוח להיות בשר כלומר כמו גוף, דהיינו לאתמשכא בתר גופא ולאשתדלא בעובדין דהאי עלמא, דהיינו

הבינה אל הנוקבא שספירותיה בסוד מאות וע"כ חיו האנשים ימים רבים. כנ"ל בדבור הסמוך. והיו ימיו מאה ועשרים שנה רמו למשה דעל ידיה תורה אתיהיבת וכדין יריק חיין לבני נשא מההוא אילנא דחיין והיו ימיו מאה ועשרים שנה הוא רמו על משה שחי ק"כ שנים שעל ידו ניתנה התורה ואז דהיינו בעת מתן תורה השפיע חיים לבני אדם מעץ החיים ההוא ויוצא מעדן מלוכש בו שה"ס בינה וכך הוה. אלמלא דחבו ישראל ההדר חרות ונ"ו חרות ממלאך המות דהא אילנא דחיי הוה משיך לתתא. ואלמלא חטאו ישראל היה תמיד כך דהיינו שהיו מקבלים החיים מעץ החיים ולא היו מתים וז"ש חרות על הלוחות להורות שהיה חרות ממלאך המות כי עץ החיים היה נמשך למטה שפמנו החיים נצחיים.

תעט) וע"ד בשגם דאיהו בשר קיימא מלה לארקא רוחא דחיי בשגם אחיד

לתתא אחיד לעילא: וע"כ אומר הכתוב

בשגם הוא בשר, מפני בשגם שהוא בשר דהיינו (דפו"י דף ל"ז ע"ב *) ליה ע"א)

תפא) אמר ר' יצחקי, כל דרין דאשתכללו משת, כלוהו צדיקי וחסידי לבתר אתפשטו ואולידו ואוליפו אומנותא ב דעלמא, ב (ה) לשצאה י ברומחין וסייפין, עד דאתא נח, ואתקין לון תקונא דעלמא, ד ולמפלח ולאתקנא ארעא, דהא בקדמיתא לא הוה * זרעין וחצדין, לבתר אצטריכו להאי, דכתיב עוד כל ימי הארץ וגו'.

תפב) ר' אלעזר אמר, זמין קביה ה לתקנא עלמא, ולאתקנא רוחא בבני נשא, בגין דיורכון יומין לעלמין, הה"ד ב כי כימי העץ ימי עמי וגו'. וכתבי ב בלע המות י לנצח, ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ, כי ה' דבר.

דרך אמת

מסורת הזוהר

א) זרעין וחצדין : ח"א ט : קנו. רנד. ז"ח בראשית ט. טב שטו שכג. ב) כי כימי העץ ימי עמי (ישעיה ס"ה) ח"א רכא : ח"ג קו : רנב : ת"ז תק' ה' בהשמטות קמב. ג) בלע המות לנצח : ז"ח רות פ' ט"א שמה לעיל דף רמ"א ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא מוסף אומנותא והכמתא. ב גיא לשיצאה ג גיא רומחין. ד גיא למפלח. ה גיא לאתקנא (אה"ל) ו גיא לנצח וגו'

מאמר

הסולם

לא ידון רוחי באדם

עד שבא נח ותקן להם תקון העולם ולעבוד ולתקן האדמה דהא בקדמיתא לא הוה זרעין וחצדין לבתר אצטריכו להאי דכתיב עוד כל ימי הארץ וגו' כי בתחילה לא היו זורעים וחרשים כי חיו על חרבם אלא אח"כ נצרכו לזה כמ"ש עוד כל ימי הארץ וגו' הרי שהיה אז נוהג בעולם זרע וקציר.

תפב) ר' אלעזר אומר זמין קביה לתקנא עלמא ולאתקנא רוחא בבני נשא בגין דיורכון יומין לעלמין : ר"א עתיד הקב"ה לתקן העולם ולתקן את רוח החיים בבני אדם באופן שיאריכו ימים לעולם. הה"ד כי כימי העץ ימי עמי וגו' וכתבי בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי ה' דבר.

דהיינו להמשך אחר תאות הגוף, ולעסוק בקניני עולם הזה, ושיעור הכתוב הוא. לא ידון רוחי באדם לעולם, לא ימשיך רוח החיים בהאדם לימים רבים, משום בשגם הוא בשר משום שבאריכות הזמן מחזירים הרוח להיות בשר.

תפא) אר"י כל דרין דאשתכללו משת כלוהו צדיקי וחסידי : אר"י כל הדורות שנשתכללו ובאו משת היו כולם צדיקים וחסידיים. לבתר אתפשטו ואולידו ואוליפו אומנותא דעלמא לשצאה ברומחין וסייפין, אחר כך נתפשטו בעולם והולידו בנים ולמדו אומנות העולם להשמיד עם רמחים וחרבות כלומר שחיו על חרבם. עד דאתא נח ואתקין לון תקונא דעלמא ולמפלח ולאתקנא ארעא.

(דפו"י דף ל"ח ע"א)